

NYLÄNDSKA FOLKSAGOR.

ORDNADE

AF

G. A. ÅBERG.

HELSINGFORS,
TIDNINGS- & TRYCKERI-AKTIEBOLAGETS TRYCKERI
1887.

Inledning.

„Medan ja va lítn pojki, brúka fár o mór om vintərkvällana, när vi satt krigg brásan, tala myki ságor för oss bárn, men ja ha glömmi alt toko, igga kan ja nogo numéra“, är en ursäkt, som sagouppteckaren ofta får låta sig nöja med. Endast sällan träffar han personer, som äro beredvilliga att meddela något, isynnerhet om han gör min af att taga fram papper och penna för att göra anteckningar. Lyckas han omsider häfva deras betänkligheter, så skall han i nio fall af tio få höra sagor berättas på ett språk, som hvarken är högsvenska ej häller dialekt. Allmogemannen har nämligen i allmänhet fruktan för att „komma i tidningar eller böcker“. Ty han kan icke fatta, att under dessa forskningar ligger något annat än ett begär att göra sig lustig på hans bekostnad, ett begär att skratta åt hans från herrskapsspråket vidt skilda mål. Detta är icke häller underligt. Ty mer än ofta får han höra ytligt bildade personer, så kallade halvillə (= halfylle) härrar håna och förlöjliga hans uttal.

Jag har velat framhålla detta för att visa, hvilka svårigheter sagouppteckaren har att öfvervinna och huru vanskligt det är att få dialekten felfri, om han icke genom långvarigt umgänge med folket lär sig att själf tala dess språk. Men huru många ha tillfälle därtill? De fleste kunna icke egna däråt mer än några från andra studier tagna fristunder, och anteckningarna bli därför mer eller mindre bristfälliga.

Med anledning häraf har jag, inseende min egen oförmåga, låtit kompetente personer rätta dialektuppteckningarna i dessa sagor. De, hos hvilka jag står i tacksamhetsskuld härför, äro: teologie kandidaten Georg Gustaf Rosenqvist, som genomgått sagorna 168, 218, 242, 257 och 272 från Lappträsk, pastorsadjunkten Vilhelm Mårtenson, hvilken granskat dialekten i sagorna 30, 65, 66, 211, 220, 243, 273 och 361 från Liljendal, agronomen Johan Leonard Hanson, som genomsett sagorna 173, 221, 230, 233, 235, 236, 239, 266, 267, 268, 269, 278 och 328 från Strömfors, kontorsskrifvaren Hugo Alarik Hollmerus, som meddelat sagan 307 från Borgå, folkskoleläraren Karl Frejborg, hvilken uppteckuat sagorna 139, 151, 158, 197 och 274 samt granskat sagan 170 från Borgå, filosofie magistern Fredrik Rosberg, som bidragit

med sagan 240 från Pärnå, numera aflidne possessionaten Viktor Wilhelm Kalås och filosofie magistern Anders Enoch Lindfors, hvilka rättat sagorna 2, 28, 31, 50, 51, 128, 153, 169 och 238 från Mörskom, docenten Herman Albert Vendell, hvilken, jämte det han läst andra korrekturet, rättat dialekten i sagorna från Bromarf, Degerby, Esbo, Ingå, Karis, Kyrkslätt, Lojo, Pojo, Sjundeå, Snappertuna och Tenala. Dialektfel i sagorna från Tusby och Hausjärvi få stå för uppteeknarens, numera aflidne student Gustaf Evert Lindströms räkning. För sagorna från Helsinge faller ansvaret på honom och på undertecknad, som ensam får stå för riktigheten af dialektuppteckningarna från Pyttis, angående hvilka läsaren hänvisas till anmärkningarna i slutet af boken.

De sagosamlingar, som ligga till grund för detta arbete, äro följande:

I. Nyländska afdelningen tillhöriga samlingar, som utgöras af:

1) 12 häften Svenska folksagor, samlade af fil. kand. Jakob Edvard Wefvar. Samlingen omfattar 180 sagor från Bromarf, Degerby, Esbo, Ingå, Karis, Kyrkslätt, Lojo, Sjundeå, Snappertuna och Tenala. De flesta sagor i samlingen äro upptecknade på dialekt, men bristfälligt.

2) I Album utgifvet af Nyländingar hft. IV publicerade sagor, upptecknade i Nyland af skolläraren Viktor L. Cajander.

II. Härvarande svenska landsmålsförenings samlingar af nyländska folksagor, som utgöras af:

1) Ett band Folksagor, gåtor, ordstäf, skrock m. m. Samlade i Sjundeå af stud. G. E. Lindström år 1877. Bandet innehåller 71 sagor, alla på dialekt.

2) Ett band Samlingar från mellersta Nyland värkstälda år 1879 af stud. G. E. Lindström. Samlingen innehåller 60 sagor på dialekt från Esbo, Hausjärvi, Helsinge och Tusby socknar.

3) Ett band Svenska folksagor, gåtor och ordstäf från Pyttis, Strömfors, Lappträsk, Liljendal, Mörskom och Borgå socknar insamlade sommaren 1877 af stud. G. A. Åberg. Samlingen innehåller 60 folksagor, däraf en del på högsvenska. 29 af dessa ingå i närmast följande samling.

4) Ett band Skáskor det är Svenska folksagor från Pyttis socken upptecknade sommaren 1879 af stud. G. A. Åberg. Samlingen innehåller 39 sagor, däraf 29 på dialekt.

5) Ett häfte Sagor upptecknade i Borgå af folkskoleläraren K. Frejborg. Häftet innehåller 7 sagor, alla på dialekt.

4 sagor upptecknade i Kyrkslätt af stud. I. Smeds, alla på högsvenska.

1 saga från Strömfors, upptecknad på dialekt af agronom. J. L. Hanson.

III. Privata samlingar bestående af:

1) En saga från Pärnå, upptecknad på dialekt af fil.mag. F. Rosberg.
2) En saga från Sibbå, upptecknad på dialekt af folkskolelär. O. Behm. Har förut varit trykt i tidningen Folkvännen.
3) En saga från Borgå, upptecknad på dialekt efter meddelande af kontorsskrifvaren H. A. Hollmerus.
4) En saga från Pojo, på dialekt upptecknad af docent H. A. Vendell.

IV. Undertecknads egna samlingar, som bidragit med 68 sagor från Borgå, Helsinge, Lappträsk, Liljendal, Mörskom, Strömfors och Pyttis. Bland dessa äro flere på dialekt.

Jag har återgifvit sagorna sådana de föreligga i originalmanuskripten. Endast uppenbara felskrifningar[1] och sammanhanget störande satsomkastningar, förnämligast[2] i de wefvarska manuskripten, har jag rättat, då sådant kunnat ske utan altför stora ändringar. Angående dessa afvikelser från manuskripten har jag ansett onödigt att i hvarje särskildt fall anmärka. Öfriga ändringar af manuskripten finnas omnämda i Anmärkningarna, under hvilka jag sammanfört alt, som jag ansett nödigt att framhålla och som icke kunnat inrymmas i noterna under texten.

Såsom jag i alt öfrigt noga följt handskrifterna så äfven i fråga om interpunktionen. Någon likformighet har af detta skäl ej kunnat vinnas.

Publikationens syfte är icke i första hand att söka åstadkomma en samling roande förtäljningar, utan dess uppgift är att åt fädernesländet rädda återstoder af den rika folkdiktning, som under årtusenden lefvat hos vår folkstam, som följt den släkte ifrån släkte och i skiftande bilder afspeglar hela dess forna världsåskådning, att med ett ord rikta den kulturhistoriska vetenskapen med nytt material. Mycket är nämligen utur dem att hämta för den, som vill studera historien i dess innersta grund, som vill lära känna folkets anda och skaplynne, och följa hela gången af dess inre utveckling. Ty folksagan tillåter oss mången blick in i längst hänsvunna tider, den ger en trogen och lefvande bild af våra förfäders seder och lefnadssätt, och sprider öfver forntiden ett ljus, hvilket icke alltid står att vinna ifrån skriftliga urkunder.

Vidare har afsikten med detta arbete varit att, trots bristfälligheten i uppteckningarna, i någon mån rikta äfven den språkliga vetenskapen med nytt material. Jag har därför gått till väga med all möjlig noggrannhet. Endast ogärna har jag utbytt allmogemålet mot högsvenskan, men jag har stundom varit så godt som nödd och tvungen.

---

[1] Dock icke alla; så kvarstå t. ex. rad. 28—32 å sid. 347 oändrade, emedan jag icke viste huru de borde ändras. [2] Jfr Anmärkningar c).

Våra folksagor förtjäna ett bättre öde än att för alltid begrafvas i glömskans natt. Men skola de räddas undan förstörelsen, bör detta ske snart. De äro nämligen på väg att dö ut eller fördärfvas under inflytande af en ny tid och nya förhållanden, och endast i aflägsnare bygder lyssnar man ännu med begärlighet till dessa förklingande ljud, hvilka en gång voro hela folkets egendom och den första näringen för våra fäders bildning.

Vi hoppas fördenskull, att rätt många skola rikta denna samling med nya sagor och varianter, sedan nyländska afdelningen vid mötet den 28 maj detta år beslöt att spara de redan insamlade *sägnerna* till ett följande häfte, hvilket utom sagor och sägner skulle innehålla äfven gåtor och ordspråk.

I fråga om sagornas ordnande har det varit svårt att vinna full konsekvens. Först upptagas sagor af *hedniskt-mytiskt innehåll*, hvartill jag räknat sagor om tomtar, dvärgar, jättar, drakar, spöken, troll m. m. Sedan följa sagor af *kristligt-mytiskt innehåll* eller berättelser om frälsaren och arffienden djäfvulen. Därefter komma *djursagor*, så *äfventyr*, till hvilka sistnämda jag fört alt, som icke lämpligen kunnat inordnas under någon af de andra flockarne. Sist i raden stå de ständigt skiftande *skämtesagorna*. Det säger sig själft att många sagor med skäl kunnat föras till olika afdelningar. Ja, mången skulle kanske bättre försvara sin plats i en annan flock, än där den nu står.

I innehållsförteckningen har jag efter hvarje sagas titel angifvit, af hvem den upptecknats. Därvid hafva följande förkortningar användts: **B** = Behm, **C** = Cajander, **F** = Frejborg, **Ha** = Hanson, **Ho** = Hollmerus, **L** = Lindström, **R** = Rosberg, **S** = Smeds, **V** = Vendell, **W** = Wefvar, **Å** = Åberg (de under II 3 och 4 upptagna samlingarna) och *Å* = Åberg (för de under IV upptagna sagorna).

I de på högsvenska återgifna sagorna har professor Freudenthals skrifsätt begagnats, i de på folkmål åter den ortografi, som användes i Samlingar af ord ur nyländska allmogemålet (Nyland I). Enligt denna ljudbeteckning motsvarar:

Beteckning.	Uttal.
a	högsv. kort *a* i t. ex. *fall, kall.*
á	„ långt *a* i t. ex. *barn, karl.*
b	„ *b.*
d	„ *d.*
e	„ kort *e* i t. ex. *vett.*
ə	ett kort mellan *e* och *ä* sväfvande själfljud i obetonade mellan och slutstafvelser.
é	högsv. långt *e* i t. ex. *ben.*
f	„ *f* i t. ex. *fatta, träffa.*

Beteckning. Uttal.

g högsv. *g* i t. ex. *gå, taga.*
h „ *h*
i „ kort *i* i t. ex. *himmel, sinne.*
í „ långt *i* i t. ex. *skina, vika.*
j „ *j.*
k „ *k* i t. ex. *karl, vik.*
l „ *l.*
λ s. k. „tonlöst“ *l:* ett i början af ord brukligt *l*-ljud, föregånget nästan såsom af ett *h;* det motsvarar i högsvenskan *sl* i t. ex. *slipa.*
m högsv. *m.*
n „ *n.*
ŋ „ *ng*-ljud i t. ex. *äng, vagn, tänka.*
o „ kort *å* l. öppet *o* i t. ex. *grått.*
ó „ långt slutet *o* i t. ex. *dom, sko, tom.*
p „ *p.*
r „ *r.*
s „ *s.*
š „ *sch*-ljud i t. ex. *sjö, sked, skjuta.*
t „ *t.*
u s. k. „europeiskt“ *u* (kort) i t. ex. *blomma.*
ʉ s. k. „svenskt“ *u* (kort) *hund, lund, surr.*
ú högsv. långt *u* i t. ex. *mur, sur.*
v „ *v.*
y „ kort *y* i t. ex. *hylla, skylla.*
ý „ långt *y* i t. ex. *dyr, sy.*
å „ långt *å* i t. ex. *gå, stå.*
ä „ kort *ä* i t. ex. *bärg, hälla, skrälla.*
æ „ långt *ä* i t. ex. *bär, häl, skäl.*
ö „ kort *ö* i t. ex. *stötta, öppen.*
ø „ långt *ö* i t. ex. *dö, hö, stöta.*

Till bestridande af tryckningskostnaderna för detta häfte har afdelningen af Konsistorium Akademikum beviljats ett bidrag af 900 mark samt lika mycket af Svenska Literatursällskapet i Finland.

Helsinge i juni 1887.

G. A. Åberg.

I Flocken.

Sagor af hedniskt-mytiskt innehåll.

---

1. Tontn som frästa styrkon sín me kárn.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

Äin gaggo träffast bjyorn o tontn tisamans. To sá tontn: „Ja ä int rädd för iggan“. — To sá bjyorn: „Om tu sku träff kárn, nu sku tu most va rädd för onon“. — Tontn sá: „Vili gá syok ett kárn“ — han vild fräst sín styrko me onon. — Tom gár me viéjin o so myotər tom äin pojk. To sær tontn: „Ä he tær kárn, so ska ja gá fräst me onon“. — Bjyorn sá: „Int ä he kárn, nu blír han kár, men han ä int ännu kár, han ä lítn“. — So gár tom frammettas me[1] viéjin. Tær myotər tom äin tiggarbisi. To sær tontn: „han tær, han ä ju stór, ä han kár, so ska ja gá me honon“. — Bjyorn sá: „Han ha vari kár, men int ä han nu miér kár, han ä gámbəl o rusi[2]“. — Tom gár uåtər frammettas me viéjin. So myotər tom äin dràgón. To sær tontn uåt bjyorn: „Ä han tí[3] kár?“ — „Já, han ä kár“, sá bjyorn, „gá nu tí, fräst me onon“. — Tontn dji tí o huld fast i hästn, so en han mottist stá. To tár dràgón bisstuåln[4]. Han va ladda. So stjyot an tontn imót yogona. Tontn släft int ento lyos. Dràgón tó annan ladda bisstuål o stjyot onon áro gaggo. Han släft int ento lyos. To tó han värjo sidan fruån stjídon o börja sluå fläira gaggor o to mottist han släpp lyos. Sidan dji tontn til bjyorn ti säjj, hör he dji til, o sá: „Já, tu sá kárn, men nu va he o kárn; han spotta mi tvuå gaggor so häitt millan yogona, o ja släft int ento lyos; so dró han fidrə[5] úr sídon o so sló an mi me te fidrə hör magg gaggor o to mottist ja släpp lyos o lät onon fara“. — So dji he för tontn i te strídn, o bjyorn sá: „Hyogmód gár up fall“.

[1] Framåt längs. [2] Skral. [3] Den där. [4] Pistol. [5] Fjäder.

2. Hur tontn bläi äinogdər.

(Skomarböle i Mörskom).

He va äin gaggo äin tont up äitt ställ. Han bódd i rían. Up te sama ställə va o äin drägg, som allti va so förarga up tontn. Te tær dräggin kalla se ti Šölv. He va vánlit, at bón bar fodo åt tontn, men äin gaggo so sku dräggin før mát åt onon. Nä[1] dräggin kom ti rían, so pínadis tontn o sá, at an hadd so sårt oga. So sá dräggin: „Nó ska ja bót e". — „Ä du stond ti bót e, so kom hí", sá tontn. — So tó dräggin o smält blý o bad tontn ti kom tí, som han stó. O so nä he va smält, bad han tontn ti lägg se up golvə. Han gjórd so. O so sló dräggin te smält blýjy i oga up tontn o bränd up te vísə upp hans äin oga. Tontn börja ti rópa o skríka. To kom bón tí o fråga, kva honon fatast. Han svara: „Mett äin oga ä uppbränt". — To fråga bón, hur han ha blivi so. Tontn hadd int noga ana ti svara, hur han ha blivi up te sättə, bara sá: „Šölv bränd me, Šölv bränd me". — To sá bón, som int vist, kva he sku bitýda: „Šölv bränd, int illa bränd". — Men dräggin gikk frí o fikk iggan skuld.

Up te vísə bläi tontn äinogd, o tærför sær man: „äinogd som tontn".

---

3. Om flikkan, som stó faddər för tontibuånən.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién gagg ién flikko, som va snäll ti gära alltigg. So fyord un ién gagg sópona út po bakkan, o do hitta un iétt briév i sópona. O som un int kund läsa skrivit šölv, so gá un de uåt hussbón sin ti läsas. Dær stó igga ana, än at un sku o stuå faddər uåt tontana. So hadd un nu hyord, at man sku jölpa[2] „den fyodda ti dópə o den dyoda ti grávən" o tägkt: „ja most nu ful guå do". Nær un komd út, so komd tontana o fyord henna ti iétt íholit bärg. Dær va myki grant innə. Väggana va häggda me spiéglar o glás o pærlor, o säggin, dær som den šúka luå, so va ota gull o elfelbién[3] o so va vaggon mæ. Tídn förgikk dær i lust o gläddji, som dær va so rólit, o hun tródd, at un int hadd vari bara ién dá, o so hadd un vari hiéla uårə. Nær un sién sku koma himm därifruån, so va dom o fyld kjólfikkona hennas fulla me gull, o so hämta dom himm henna ijänn.

[1] När. [2] Hjälpa. [3] Elfenben.

4. Tontn som mosta lag se bort fruån slotə.

(Sjundeå).

He va ién gogg iétt slot, tær iggin kund víl övər nattən, för tontn komd o buldra förskräkklit o tjyord bort folkə häldər o sló an ijæl tom, som int fór undan. Kuggin mä folkə sitt mosta flytt bort fruån hiéla slotə o bygg se iétt nýtt slot. Sién so komd ién riésandə, som hadd ién häst, ién oksə o ién katt, ién tuppə o ién hara mässe. Han friéga to, om an sku fuå nattkvartiér. — „Här har ingen kunnat hvila i vårt gamla slott öfver natten, och vi ha själfva måst flytta därifrån“, svara kuggin. — „Ja ä igga räddər“, tykt den riésandə o sá: „Nó hár ja tom, som försvarar me“. — Han fikk to víla övər nattən. Nær an komd i slotə, so ställd an oksn mä hyvu mót dörn o hästn me svansn mót dörn; kattn fór po spísn o tuppən po ún o haran spragg po golvə. Sién om nattən komd tontn o sku guå inn. To an yppna dörn, so sparka hästn an, so an flyog ot andra sídon uåv dörn; men to stogga oksn an, so an fór ot spísn. Mä sama bläi kattn räddər o fræst o klyost'n. Tuppən väktist nu o uå buldrə o börja gala, o haran po golvə bläi räddər o spragg förfásəlit omkrigg o opp ättər väggana. — Nu mosta tontn lag se út so fórt som möjlit. To an komd út, so sá an ot tom andər: „He ä int gott ti guå tí: skumakarn sló me mä hamarn, læriggin stakk me mä sýln o po spísn sat ién gamal gumma, som spotta o va argər; po ún luå ién vaktarə o rópa: ‚drá an hí!‘ o krigg väggana sokt ién vítjakkogər býtigg ättər åhald o va argər“.

Fruån den tídn vísa tontn se aldər miéra po he dær slotə.

---

5. Om tomten som nappades med björnen, bocken, haren, tuppen, katten och hunden.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en gång ett ställe. Där skulle de rusta till ett kalas. Då sade de: „Nu skola vi slakta bocken och steka honom, så få vi färskt kött till kalaset“. — Hunden låg och hörde det och så gick han och sade åt bocken: „Laga dig nu bort i natt, annars så slakta de dig i morgon, och far nu dit och dit“. — Bocken gjorde så. När folket skulle gå och taga bocken och slakta honom, så var han borta. Då började de fundera, huru det hängde ihop och sade: „Efter bocken har farit bort, så skola vi slakta björnen“. — Hunden hörde det igen och gick och sade åt björnen: „Laga dig nu fort bort, annars slakta de dig i morgon“. — Björnen for bort. Då sade de: „Nu skola vi

slakta haren, så få vi ändå litet kött af den, fastän det inte blir så mycket". — Men hunden gick strax och sade åt haren: „Laga dig nu bort härifrån, annars slaktar man dig". — Haren for bort och for dit, som de andra djuren hade farit. När folket såg, att haren också var borta, så sade de: „Nu skola vi slakta tuppen". — Det råkade hunden åter höra, som alltid var inne, och så gick han och sade åt tuppen: „Jämka dig nu fort bort, annars så blir du slaktad, och far nu dit och dit". — Tuppen for bort och då sade folket: „Nu skola vi slakta katten". — Men hunden var igen och sade åt katten, att han skulle laga sig bort, och så for han till de andra djuren, och nu var bara hunden ensam kvar. Då tykte folket: „Nu är det bäst, att vi i morgon slakta hunden". — Han låg under bänken och hörde, hvad de sade, så passade han på och for sin väg. Alla djuren samlades sedan på ett ställe. Därifrån foro de till en bastu att söka sig nattkvarter. I bastun bodde en tomt. Han skulle köra bort dem, men björnen började brottas med honom och bocken började buffa honom och katten for upp på åsen och satt där, och då blef tomten arg och for till bonden, som hade bastun, och sade: „Hurudant främmande har du nu släpt i bastun, som rakt vilja taga lifvet af mig". — Bonden, som inte viste, att någon hade kommit dit, gjorde ingenting och hjälpte inte tomten. Då blef tomten så arg, att han for bort från bonden, men djuren, de blefvo och bodde i bastun.

---

6. Om tontn o bjyørn.

(Hästböle i Sjundeå).

De va po iétt ställə, som dom hadd tont i rían. Den hadd nu slæpa dít alltigg ti den rían, o dom hadd fuått uå honon so myki iégəndómar, at dom int miéran vild há nogo, o int sku dom ídast fyøda an miér häldər. Do börja dom fundiéra, hur dom sku slippa uå mä an. Sién komd de ién riésandə, som hadd ién bjyørn ti vísas. Dær so satt dom bjyørn i rían ti nattn. Mitt i nattn komd tontn himmslæpandəst mä ién skigko o kasta den inn ginun dörn. So börja bjyørn äta. Dær so tródd tontn, at de sku vara bón, som va i rían. Han fór inn i rían äftər o sku tá skigkon. Men de bläi kríg uå, o tontn mostist gié tapp, han va räddər, at bjyørn sku äta opp'n. Dom tódist dær, so at ríkagkona[1] alt hadd brusti, o alt hadd vila guå sundər. Tontn vuåga int po läggər tíd guå dít, o nær an träffa pígon mä[2] syøstrann, som un stó o tvätta býki, so fruåga an, om dom hadd den

[1] Stänger, hvarpå sädeskärfvarne sättas att torka i rian. [2] Vid.

gambəl kattn i rían änn. Do sá un, at int läggər dom den kattn bort aldər miér, o so vuåga int tontn fara dít, o so slapp dom uå mä an.

7. Om skumakarns undərliga jölparə.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién skumakarə, som skár til om afton sitt arbit, som an följandə dáin sku færda [1]. Dær so suå an trí smuå nakna karar, som komd midnattstíd o börja sý o stikka o bulta so hurtit vi skumakardiskin. Nær dom fikk de sýtt, so satt dom de po diskin o gikk bort. De va so væl gjórt, at de komd kyoparə gínast andər dáin, o bistäld miéra än vánlit. So gikk de tíd äftər annan, at han skár til o dom komd o sýdd, o skumakarn bläi i gott vælstond. — „Vill du som ja vil, so ska vi blí opp i natt o sía, vemm som räkkər oss ién tokon jölpsam hann“, tykt gumman. — „Jó, vi ska blí bara“, sa gubbən, o dom bläi oppə. So komd de trí smuå nakiga karar om nattn. — „Vill du som ja, so ska vi lag uåt dom klædər“, tykt gumman ijänn, „för de gör mäj so unt ti sí dom nakiga“. — „Já, lag bara“, tykt gubbən. Hun lät laga uåt dom klædər o satt dom po diskin i ställə för de sýdda arbitə. Om nattn so komd dom ijänn o börja arbita, o nær dom fór bort, so tó dom klædəna o hoppa o dansa o va gláda. Sién so komd dom int miéra, men för skumakárn gikk de brá i all hans tíd.

8. Tontn som sikta mjǫl.

(Helsinge).

De va po étt ställə, som dom aldər bläi útan siktamjǫl [2]. Líka hur myki dom tó, so räkt de ändo té. Én goggo komd dom ti gå út i bódon o dær fikk dom sí én lítn trásigər bisi, som stó o sikta mjǫlə. Dom bläi gláda o lägd honon holla på medde [3]. Senn én gogg, när dom fikk skräddarə i gårdn, so tägkt dom: „Nu ska vi läta laga nýa klædər åt'n“. — Dom motta o märka klædrəna po én pojki, som va líka stór som tontn. När klædrən va færdiga, so fǫrd dom út dom i bódon o lá dom dær, som tontn brúka stå o sikta. Han så én stund po dom nýa klædrən, o senn po sina trásiga, o so tó han på säj dom nýa klædrən o lämma kvár sina slarvor i ställə. — Senn titta han på sina nýa klædər o strok me händrən po sídona o so sá han: „Tontn ä grannər, han siktar igga mjǫl mér“; o öftər den dágin so sikta han igga mér ot dom.

[1] Göra färdig. [2] Siktmjöl, siktadt mjöl. [3] Med det, därmed.

9. Tomtens mjölsäck.

(Kyrkslätt).

Tvänne tomtar råkades en gång på ett bärg. De hade hvar sin mjölsäck på ryggen. De voro afundsjuka på hvarandra och började slås. Därvid sprack den ene tomtens säck, och mjölet flög omkring dem som ett dammoln. Till sist vardt den ene tomten besegrad och nödgades fly. Detta skall hafva händt sig för många år sedan, men ännu i dag säger „gammalt folk", när det är mist och dimma i luften, att „he ä tontns mjǫlsäkk som dámbar".

10. Tontns pojki.

(Väjby i Lojo).

Po iétt ställə myǫtt dom tontn ién gǫgg, to an komd me byǫlun [1] po ryggin. Ién lítn pojki gikk vi sídon hansəs. Pojkin bar bara iétt struå i handən. To sá bón: „Han hár nó för lítn byǫlu". — „Han hár int so hyǫg oldər häldər", svara tontn, „han ä bara nattgamal". — Tontana bläi so arga på bón, nær han va so ónöjdər, at tom fór bort tærifruån allihóp.

11. Om kvinnan som skulle skaffa sig tomt.

(Karis).

Det var en kvinna, som ville hafva tomt åt sig. Så gick hon tre långfredagsnätter till tre vägskäl, där vägen delade sig i tre grenar, och ropade tomten vid namn. Tomten kom genast och frågade, hvad hon ville ha. Då vardt hon så förskräkt, att hon glömde bort, hvad hon önskade sig och inte kunde framföra det, utan sade bara s k i t och for hem. Det gick så, att det fick hon, som hon önskade sig, och det mer än hon någonsin ville hafva.

12. Patrik ä do.

(Långland i Ingå skärgård).

En gǫgg to en kár fór ti bröllopsgåln, so komd an ti gå om itt bärg. He rópa to úr bärgi: „Tu mann, som ti bröllops fár, fǫr min bod framm o int åtər o säjj för Patrik po bröllopsgåln: ‚Patrik ä dǫ".

[1] Bördan.

— To an komd ti bröllopsgåln, so sá an: „Ja väit igga va he va som rópa, nær ja jikk om bärji. He rópa: Fər min bod framm o int åtər o säjj för Patrik: Patrik ä dø.“ — Som an ha sakt he, so jikk an o lämma dörn opp äftər se. Mä sama vísa tontn se, útan ti tala nogo. Han va en lítn gråklæddər gobbə me hatt po hyvu.

---

13. Om pojkin som stäikt tontns gumma.

(Malmby i Esbo).

He va en gogg en torparə, som hadd trí pojkar. So hadd an tilíka en åkortäppo. Men to so inträffa e so bisynnərlit, at rågstakkana biständit bläi söndərkastaga, för tontn hadd sin vég övər åkorn. To stakkana va i végin hansəs, so kasta an söndər dom. Torparn, som igga vist, vemm som gjórd he dær spitáklə, laga älsta pojkin sin o vakta. To tontn komd, so dræft an pojkin o kasta söndər stakkana. Senn om moron to torparn komd po åkorn o fant pojkin sin dræftər o stakkana líkafult söndərkastaga, so laga an millərsta pojkin sin o vakta. Men he gikk int igga bätər me honon häldər. To tontn komd, so sló an pojkin ijæl o kasta söndər stakkana. Senn om moron to torparn gikk ti åkorn sin o sí, so va pojkin død, o stakkana söndərkastaga. Han laga nu yggsta pojkin sin o vakta. Han gjórd ot se én duktigər klobbo åv én stókk. So tó an äin óst o ärtər messe, som an stoppa i fikkon. To tontn komd, so fræga an: „Va ska et[1] göra me den dær klobbon?“ — „Ja ska vall fár mins åkorn“, svara pojkin. — To an tilíka åt, so fræga tontn: „Va ätər tu för sla?“ — „Stäinar“, svara pojkin. — „Gé to me o smaka“, tykt tontn. — Pojkin tó to úr fikkon små stäinar o gáv ot tontn, som stoppa dom i munn o åt, so bara éld stó út från gapə. „Tu hár förfærlit starka tändər, som får söndər toko dær skarft.“ — „Já, he hár ja“, svara pojkin. — Tontn fræga to, om an vild koma ti drägg ot an. — „Jó, nó ska ja koma ti drägg“, tykt pojkin o följd himm me tontn. — To dom komd tí, so sku dom en dág rópa ikáp o fór opp po äitt bärg. Tontn rópa först. To an skräik til, so flog pojkin nér för bärgi i en björkskóg. „Va gör du dí?“ fræga tontn. — „Ja ska laga nogra vidilägkar ikrigg hyvu ditt, at e int sprikkər, to ja rópar“, svara pojkin. — „Int får tu rópa, to et rópar so hårt“, tykt tontn, to an

---

[1] Tilltalsord; användes då man icke vill eller kan begagna ordet *du*; motsvarar ungefär de bildade klassernas af allmogen illa fördragna *ni*.

hord, at pojkin sku róp hårdari. — Senn en dá sku pojkin va himma o skot tontns bånən. To tó an lívə åv dom allihóp. Han gissa to, at tontn sku va argər, to an sku koma himm, o tärför lá an en tjärtunno i säggin o brédd klédər övər den o fór bort. To tontn komd himm o så, va pojkin ha gjórt me bånən hansəs, bläi an argər o tó en yksə o gikk inn i pojkins kamarə, för ti hugg ijæl an. To an så tjärtunnon, so tykt an: „Tær liggər tu, men ja ska lær de“. — So sló an me yksən i tunnon, so tjärun börja rinna. Senn so märkt an, at an va narragər o fór o sok opp pojkin. To an träffa an, so stoppa tontn an i säkkin för ti bär himm an. Po végin so tykt tontn, at säkkin bläi för tuggər o lá nér den. To krop pojkin úr säkkin o plokka an full me stäinar, o so skynda an se ti skógin för ti gøm se — he dær gjórd an so, at igga tontn märkt e. To tontn komd himm, so sá an ot gumman sin: „Éld nu ún, vi ska stäika pojkin o ät opp honon för alt tókot an a gjórt ot oss“. — Gumman élda ún; men to dom yppna säkkin, so va han full me bara stäinar. Tontn bläi to argər o fór åtər o sok opp pojkin. To an träffa an, so lá an honon åtər i säkkin. So komd an ti gå om en körka. To tykt tontn: „Ja ska lägga nér bolun [1] min jær [2] o gå hor po en predíkan, kanski un senn blír lättari“. — Han gjórd so. Me sama komd en gamal gobbə me en kuddhóp, som an sku valla. Pojkin sagg to: „Ja slippər ti himilríki“. — „Tu slippər bort, som ä yggər, o ja, som ä gamal, slippər igga bort“, tykt gobbən. — „Nó slippər ni bort, bara ni yppnar säkkin för me“, sa pojkin. — Gobbən va gládər o sá: „Gærna ska ja göra he“. O so yppna an säkkin, som pojkin bá an. So slapp pojkin bort o gobbən krop šölver inn i säkkin. To tontn lá bolun po ryggin, so tykt an: „Hun ha o blivi brá myki lättari“. — To an komd himm o yppna säkkin o tó út gobbən, so sá an: „Va tu ha blivi gambəl o mágər po végin. Igga ä tu ti stäik, útan far végin din.“ — Gobbən va gládər, at an slapp bort, to an så va dom tägkt göra me an. To tontn fundéra po sákin, so märkt an, at pojkin åtər hadd narra an. O so fór an för tridi goggon ti sok opp an. Han lykkast o hitta an o ford himm an. Han sá to strakst ot mór, at un sku élda ún o stäik pojkin. Šölvər fór an o bjúd främanda. To mór hadd ún éldagər, so satt un pojkin po skotkärron för ti skot an i ún. Men han kund igga sita so, at e sku ha passa ti få an i ún. — „Vísin to, hur ja ska sita ti slipp inn i ún“, tykt pojkin. — Käriggin sat se to po skotkärron o sá: „So ska et sita“. — Pojkin skota un to i ún o lá täppon [3] föri o en halmkärvo i säggin o klédər övər. To gumman va stäiktər, tó pojkin út henna o lá ena po bórdə. Šölv fór han végin sin. To tontn komd me främanda sina o så, hur e va i

[1] Bördan. [2] Här. [3] Luckan, dörren.

styvun, so tykt an: „Mór ä šúkər, men stäiki hár hun færdit“. — To an hadd äti gikk an o så i säggin, o to an så, at tær bara va en halmkärvo, so märkt an, at an åtər va narragər o at e va mór šölvər, som va stäiktər o som dom nu hadd äti opp. Han fór to åtər o sok pojkin, men nu hitta an honon igga méra.

14. Om tontormar.

(Helsinge).

Förr i værdn fodd folki ormar undi byggniggana, o dom hadd riktit hóvor, som dom sló mjölkin í ot dom. Po äitt ställə va dräggin o sló ijæl äin ota ormana o do han birätta omm de för värdinnan, so sá un åt'n: „Va sku du slå ijæl den, i moron ska du få sía, en äin ota kuddona våra ä do“. O so gikk de o som hun sá.

15. Så går det, när man dödar tomtormen.

(Virböle i Strömfors).

Det var en gång en kapten, som hade en egendom och en mykket god ladugård. Där hände det sig, att pigorna sade, att korna voro mjölkade om morgnarne. När där inte fans någon främmande i närheten, så började kaptenen misstänka en af dränghustrurna, som bodde på gården. Då beslöt hon taga reda på saken och gick i fähuset med en lykta. Hon tog plats i ett tomt bås och släkte elden. När hon legat där en stund, så hörde hon ett hväsande och prasslande i halmen och tänkte: „Nu har den där människan varit här före mig“. — Så drog hon upp eld, för att se, hvem det skulle vara. Då fick hon se en oräknelig mängd med ormar. I förskräckelsen springer hon in och väcker husfolket. Men när de kommo i fähuset, voro alla ormar borta och kapten mente, att hon måste hafva drömt. Hon sade: „Nej, kapten är god och ser efter själf“. — Nästa natt gick kapten i fähuset och gjorde såsom kvinnan. Han fick då också se ormarna. Då blef han så arg, att han strax andra dagen lät rifva ned fähuset. Under golfvet fans rätt ett helt bo af ormar, de voro flere hundrade. De dödades allesamman, och fähuset bygdes upp på nytt, men från den dagen hade inte kapten någon trefnad med sina kräk, det ena dog efter det andra och till slut måste han sälja egendomen. — Så går det, när man dödar tomtormen.

16. Om bonden och de underjordiska.

(Pärnå?).

En bonde hade bygt sig en bastu. Julnatten nedbrann hon, utan att någon kunde förklara, huru elden kommit lös. Bonden bygde sig nu en ny bastu. Följande julnatt brann hon också ned. Men bonden var envis, och snart hade han bygt den tredje bastun på samma plats, som de andra stått. När julaftonen kom, tog han på hufvudet en dvärgahatt eller så kallad hätta, som gjorde honom osynlig, och kröp upp på bastulafven för att därifrån utforska orsaken till eldens löskomst. Klockan tolf kröp det upp genom golfvet en mängd underjordiska[1]. De dukade hastigt upp en präktig måltid uti kosteliga guld- och silfverkärl. Sedan de ätit, eldades ugnen och hvar och en af dem tog en eldbrand och så dansade de alla uti ring, under det de sjöngo: „I dá, i dá ska he blí äin júvli balso[2] å". — I början blef bonden rädd. Men när han en stund hade hört på deras sång, så blef han dristigare, tog hatten af hufvudet och kastade den på kärlen midt uti ringen och ropade hårdt: „Hjær ä mín hätta, *mett* ä alt tetta!" — Då flydde trollen med stort gny, men bonden fick de kvarlämnade kärlen och aldrig blef det någon „ljuflig balsa" af hans bastu.

---

17. Snyovít o dvärgana.

(Böle i Sjundeå).

Ién gogg to ién jumfru sat o sýdd, so komd un ti stikk se mä nuåln i figgrə, so e börja blyoda. Blódn full po snyon, so den bliév ryodər. To un suå den ryovíta, vakkra snyon, so önska un, at un sku fuå ién dótər, som sku vara so vakər, at un sku vara ryod som blód o vít som snyo. Hun bliév giftər o fikk ién dótər, som va so grann, at un va ryodər som blód o vít som snyo, o hun bläi kalla Snyovít. Hun fór sién[3] ti konuggins guål o tjéna. Tær tykt alla om un, för un va so vakər, men den gambla drottniggin tykt int om un. Hun hadd ién spiégəl po väggin, som un brúka spiégla se í o säjja:

„Säg lilla spegel på väggen, du,
hvem är den skönaste i världen nu?"

„Drottningen är den skönaste i världen", brúka spiégəln allti svara. Sién to Snyovít komd ti slotə, so svara spiégəln: „Drottningen är väl den skönaste i världen, men lilla Snöhvit är tusen gånger skönare".

[1] Dvärgar eller troll. [2] Brasa. [3] Sedan.

— He dær kund int drottniggin fördrá, útan bá bitjäntn fyor Snyovít ti skógin o tá lívə uåv un o tá liévər o luggor úr un o vís ot ennar. Bitjäntn fyord Snyovít ti skógin, men lät un fara sin viég o dráp iétt villjúr o tó liévər o luggor úr he o fór himm. To an komd himm, so vísa an ot drottniggin liévərn o luggona o sá: „Här äro Snöhvits lefver och lungor". — Drottniggin trudd in o tägkt: „Så slapp jag henne, nu är jag den skönaste i världen". — Snyovít vandra nu i skógin o komd ti iétt dvärga-himm, tær e va šú ból[1] mä mát puå o šú oppbäddaga säggar. Snyovít nåt uåv den förstas bryəbeta, drakk úr den andras skuål, ryord vir den tridis knív o den fjærdəs taldrik, den fämtəs gaffəl o den šättəs skiéd — den šundəs sákər lät un vara óryorda. So gikk un inn i iétt ana rúm o suå šú oppbäddaga säggar. Hun lá se to i dom alla. Dom va alla för korta útom den šundəs, tär un kund ligga. To dvärgana, som hadd vari ti skógin o hugga, komd himm o skuf guå äta, so sá den första: „Hvem har ätit af min brödbit?" - Den andər uåtər tykt: „Hvem har druckit af min bägare?" — Den tridi sá: „Hvem har handterat min knif?" — Den fjærdə tykt: „Hvem har rört vid min tallrik?" — Den fämti sá: „Hvem har haft min gaffel?" o den šätti: „Hvem har ätit med min sked?" — Sién to dom dær dvärgana komd i andər kamarn, so sá tom alla säks, i vilkas säggar Snyovít hadd liga: „Hvem har legat i min säng?" — To dom komd ti den šundi dvärgəns sägg, så luå Snyovít tær. Tom bliév gláda o tykt, at Snyovít sku kuna bó mä tom o laga mát ot dom, to dom va út i skógin o hugga. To dom fór, so stäggd dom dörn o sá, at un int sku släppa iggin inn, to dom va borta.

Sama kväld, to Snyovít bliév fyordər ti skógin, so suå gambla drottniggin i spiégəln o sá:

„Säg lilla spegel på väggen, du,
hvem är den skönaste i världen nu?"

Nu svara spiégəln igga; men to un om moron friéga[2] sama fruåga, svara spiégəln: „Drottningen är den skönaste i världen, men lilla Snöhvit är tusen gånger skönare". — „Jaså hon lefver ännu!" tykt drottniggin. — Hun förgifta to iétt snyorlív o fór ti skógin o syok upp Snyovít. To un komd ti dvärganas himm, so börja un buldra po dörn. Snyovít friéga to: „Hvem är det? Jag får inte släppa in någon, medan dvärgarne äro borta". — „Ja ä ién fati gumma, släpp inn mäj, Snyovít", svara drottniggin. — Snyovít trúdd va un sá o släft inn un. To un komd inn, so sá un: „Ja hár iétt snyorlív, som sku passa brá ot däj". — Snyovít tó imót guåvon o drottniggin tykt: „Vi ska försyoka, om de passar". — Snyovít lá e o på se. Drottnig-

[1] Bord. [2] Frågade.

gin börja snyora o dró so läggi tils Snyovít full stäindyodər ti golvə. To drottniggin komd himm o suå se i spiégəln o friéga:

„Säg lilla spegel på väggen, du,
hvem är den skönaste i världen nu?“

so svara spiégəln: „Drottningen är den skönaste i världen nu“. — To spiégəln svara so, so va drottniggin gládər. — Om afton to dvärgana komd himm, so luå Snyovít dyodər po golvə. Tom sörgd o jämmra se, men skynda se ti tá opp snyorlívə o to komd un ti lívs. To dom om moron uåtər fór ti skógin o hugga, so stäggd dom fast dörn o förvárna un alla, at un int sku släppa inn iggin, to dom va borta. — Om moron suå drottniggin se i spiégəln uåtər o jórd sin fruåga. To sá spiégəln: „Drottningen är den skönaste i världen nu, men Snöhvit är tusen gånger skönare“. — Drottniggin hadd igga ró, so läggi spiégəln sá, at Snyovít va vakkrari. Hun förgifta nu ién kamb o gikk ti Snyovít o buldra förfærlit po dörn o vild inn. — „Jag vågar inte släppa in någon“, svara Snyovít, „dvärgarne hafva strängt förbjudit mig det“. — „Ja ska bara kamba däj“, svara drottniggin, som va kliédd som ién gamal gumma. — To Snyovít hyord he, so yppna un dörn o släft inn drottniggin. Hun börja to kamba Snyovít o trykt kamban so huårt i hyvu hennas, at un svimmna o full dyodər ti golvə. To drottniggin komd himm o suå se i spiégəln o friéga:

„Säg lilla spegel på väggen, du,
hvem är den skönaste i världen nu?“

svara spiégəln: „Drottningen är den skönaste i världen“. — To dvärgana komd himm om afton, o Snyovít luå dyodər, so börja tom gruåta o tó bort kamban úr hyvu hennas, o to fikk un uåtər lív. To dom sién om moron fór ti skógin o hugga, so förvárna dom Snyovít, at un int sku fuå släpp inn iggin, to dom ä borta, o stäggd dörn fast. — Om moron to drottniggin suå i spiégəln o friéga, so svara spiégəln: „Drottningen är den skönaste i världen, men lilla Snöhvit är tusen gånger skönare“. — „Jaså hon lefver ännu“, tykt drottniggin, „men nog skall jag lära henne“. O nu förgifta drottniggin iétt äpəl po iéna sídon o gikk ti dvärganas himm o börja uåtər buldra po dörn o bá, at Snyovít sku släppa inn un. — „Det gör jag ej, dvärgarne hafva strängt förbjudit mig det och sagt, att jag icke, så länge de äro borta, får släppa in någon människa“, svara Snyovít. — „Ja ska gié däj iétt äpəl, innan vi skils“, svara drottniggin. — „Jag vågar ej mottaga det, ty dvärgarne hafva sagt, att jag ej får taga emot någonting, medan de äro borta“, svara Snyovít. — Drottniggin biét to lítə uáv äpplə po den sídon, som int va förgifta o gáv e ot Snyovít o sá:

„Smak puå e, hur gott e ä“. — Snyøvít uåt hiéla äpplə o full dyød ti golvə. Om afton to drottniggin uåtər suå se i spiégəln o sá:

> „Säg lilla spegel på väggen, du,
> hvem är den skönaste i världen nu?“

svara spiégəln: „Drottningen är den skönaste i världen?“ — To dvärgana komd himm, so va Snyovít dyød. Tom sörgd hennar o laga ot un gláskisto. To dom sién fór ti skógin, so tó dom kiston mässe. Sién komd prinsn o jaga ti skógin, tær dvärgana arbita. To an suå Snyøvít ligga i kiston, so vild an kyøpa hennar o kiston mæ, men dvärgana säld[1] igga. To tó prinsn kiston o karana hansis bár den. To dom komd ti iétt bärg, so styott ién uåv bärarən fótn mót ién stobba, so dom full, o kiston gikk sundər i smuå bitar, to un rambla niér för bärgi. Men to kiston full, so flyog äpplə Snyovít úr halsn o hun komd ti lívs uåtər. To prinsn komd himm, so gifta an se mä Snyovít. Han bliév sién kugg o hun drottnigg. Ién gogg friéga an sién uåv gamla drottniggin, va straff ién tokon byør fuå, som po alt sätt försyøkər fuå lívə uå ién anan o som igga häldər sparar förgift. — „Ién tokon mäniskjo ska först stoppas i ién tjärtunno o sién i ién fjädərtunno o so ska un brännas opp i ién koparbastu.“ So dyomd drottniggin se šölv. Prinsn lät to för ílakhiétn hennas mót Snyovít straff henna sosom hun šölv dyomd. Sién bliév prinsn kugg o liévd lykklit o væl mä drottnigg Snyovít.

---

18. Papərtjóla.

(Mangårdsby i Karis).

E va en gogg en hägkligg[2], som add en mytji vakər dótər. Mä enna so lukkra[3] hen äkso, hat un sku hövərtal fár sin ti tá enna ti ustru hot se. Hom un sku jör e, so sku un som stymór va mytji brá hot un. Var moron sku un for hot un vín ti drikka o sotmjölk ti tvätt se hí, o sokər ti häta. Flikkon försokt hövərtala fár sin ti tá den dær tjärndjin. Gobbən jórd so. Första moron ford äkson hinn vín o mjölk hot gobbəns dótər o hot hégi dótər sin vatn ti tvätt se hí. Handər moron ford un vín hot stydótron sín o sotmjölk o líkaså

[1] Sålde. [2] Enkling. — I Karis bortfaller ofta förljudande *h* framför vokal, hvaremot det tillägges där de motsvarande svenska orden ej framför vokalen äga något medljud, t. ex. *add*, *äkso*, *itta*, för *hade*, *häxa*, *hitta*; *hövərtal*, *hom*, *häta*, *halt hinn*, *hönsk*, *hórd* för *öfvertala*, *om*, *äta*, *alt*, *in*, *önska*, *ord* o. s. v. [3] Genom smikker öfvertala.

hot hégi dótron sín. Tridi moron førd tjärndjin hot hégi dótron vín o drikka o hot gobbəns dótron vatn. Tessútom fikk hégi dótər søtmjölk ti tvätta se hí. Senn bläi un dág för dág halt styggari o styggari mä stydótron sín. Ettarst[1] gá un hitt higga[2] klædər hot un, hútan laga hot un en papərtjól o tjord un ti skódjin o plokk bær, fast e va mitt hi vintern. För un add bara en papərtjól ti klædər, bläi un kalla „Papərtjóla“. Un vandra nu bort ti skódjin o komd ti en lítən styvu. Tær sat trí små mändər o så to un komd, o häin å dom sá: „Här kommer en ung vacker flicka“. — To Papərtjóla sló på pórtn, so komd dom o släft hinn un. Som un komd hinn, so börja un sita o häta toko mát, un add mässe: fiskyvun o broskorpor. Tom dær små mändrən bijæra to ti få smak hå e un håt. Un gá dom smaka. Senn so fræga[3] un, vart un sku få bær. Tom gá un to kvastn o sá, hat un sku sóp bort snon bakom pórtn, so sku un få so mytji bær, un bara sku vil á. Papərtjóla jórd so o itta smultron. To un sku far imm, so sá små mändrən: „Va ska vi hönsk un, som gá oss mát, fast un add so lítə šölv“. — „Vi ska hönsk, hat un blír vakkrari dág från dág“, tykt den héna å dom. Den handər sá: „Ja hönskar, hat en gullrigg faldər un húr munn för vart hórd un talar“. „Ja håtər hönskar un ett lykklit jiftərmål“, sá den tridi. — To un komd imm, so förundra se halla, hat en gullrigg full un húr munn för vart hórd, un tala o hat un bläi vakkrari dág från dág. Som módron så e, so laga un sín hégi dótər ti skódjin. Un klædd duktit po un o laga mæ un gó mát o pannkaku. To un komd ti skódjin, so sat tom dær små mändrən o så hi fönstrə, som un komd. Tom sá to: „Här kommer en fuler flicka“. — Un klappa po pórtn, o dom släft hinn un. So snárt un komd hinn, so börja un häta. „Jé hoss smaka mädde[4]!“ beddist små mändrən. — „Higga híss ja jé hidər nogo“, tykt un. Tom gá un to kvastn o sá, hat un sku gå sópa bort snon bakom pórtn. — „Trór ni, hat ja sku híss jör e“, svara un; men so fikk un far imm hútan bær. — To un a fari, so tala små mändrən sinsimillan o sá: „Va ska vi hönsk un för hunt, som hitt higga lått hoss smak hå e un håt?“ — „Ja hönskar, hat un blír fúlari o fúlari för var dág“, tykt den héna å dom. — Den handər sá: „Ja hönskar för vart hórd un talar, so faldər en trosk[5] un húr munn.“ — Den tridi sá: „Ja hönskar, hat un haldər blír jiftər“. — To flikkon komd imm, so full en trosk un húr munn för vart hórd un tala. Fúlari o fúlari bläi un o för var dág o higga friarər komd häldər. Stysystron håtər bläi vakkrari o vakkrari för var dág, o för vart hórd un tala, so full en gullrigg un húr munn. Un add mogga friarər o fikk en ríkər mann ti gobbə. Tom livd lykkliga o sälla hall sin tíd.

[1] Slutligen. [2] Icke några. [3] Frågade. [4] Med dig. [5] Groda.

19. Kárin Trætjóla.

(Ingå).

He va en gogg en konugg, som hadd en vakər prinsässo. Senn so dodd drottnindjin hansəs o an bläi ägkligg. Äftər en tíd so jifta an se mä en ägkidrottnigg, som add en dótər o, o un va óvánlit fúlər. Nogon tíd täräftər komd kundjin ti far út i kríg. Nu börja drottnindjin o den fúla prinsässon hata dótron hansəs, för un va so vakər. Ti slút laga tom un o valla krætjin, men he jölft itt, hun va bara líka vakər som förr. To dom så, en itt he jölft, so lá tom ti slút igga mát mä un. Nær un senn komd ti skódjin, so börja un gråta. To un jikk o gräit, so mott un en blåər stút, som fræga va un gräit ot. Prinsässon sá itt för va un gräit, men stútn sá: „Nó väit ja för va tu gråtər, tom a itt lakt nogo mát mädde, men itt ska tu tärför gråta. Ja hár i mitt vänstra ora en blå dúk, bara tu tár út den o brédər út an, so ska tu få va mát tu önskar“. — Hun jórd so. To un komd líka fín o vakər tibák, so tródd dom, at tjænarina sku a šälandəs[1] fort mát ot un. En dág so jikk den dær fúla prinsässon o sí ti skódjin, o to huld un jyst po ti laga mát ot se. Hun så nu, hur un bikomd mát. Tom lät un nu šot om sin mát, hur un vild, so ländji kundjin va borta. So snart an komd himm, jórd drottnindjin se šúkər o doktórn bläi äftəršikkagər. To an komd, so sá drottnindjin, at un itt förr sku blí friskər, förän tom sku slakta den dær blå stútn, o un sku få äta hansəs tjyt. Doktórn sá he ot kundjin, o tom bislúta ti slakt an. To den dær vakər prinsässon hord e, so jikk un i föusə o sá ot stútn, at drottnindjin ha jórt se šúkər, o un sær, at un itt blír friskər förr än un får äta ditt tjyt. — „Vil tu som ja vil, so ska vi fara bort?“ fræga stútn ot prinsässon. — „Det kan vara detsamma“, tykt prinsässon o sat se po stútns ryddjin. — To dom a ridi en bít, so komd dom ti en koparskóg. Nu sá stútn: „Akta dig nu väl, att du icke stöter vid något blad, ty här är ett troll, som råder om stället och har tre hufvud, jag tror, att jag knapt stoppar med det“. — „Ja ska væl he“, tykt prinsässon o so börja un åtər rída, men mä e sama so hadd un itt koparblád i handən. — „Hvad gjorde du nu?“ fræga stútn. — Prinsässan vísa bládə o sá: „Ja läggər bort e“. — „Nej göm det noga“, tykt stútn. — Hun jórd so. To komd ett troll, som hadd trí huvun o sá: „Hvem är det, som stöter vid min skog?“ — „Lika mycket min som din“, tykt stútn. — „Det ska vi nappas om“, svara trollə. — So börja tom tá ihóp o huld på i trí dagar, to stútn vann, men va mä e sama so sårər o slajjin, at an lå po bakkan. Han sá to ot prinsässon, at un sku tá trollhórnə från

[1] Hemligen.

trolləs bältə o smörja an, so sku an blí friskər. Hun jórd so o stútn bläi friskər. Hun sat se åtər po ryddjin hansəs o so bár e åv. To dom a ridi en bít, so komd dom ot en silvərskóg, o stútn sá: „Akta dig nu väl, att du inte stöter vid något blad i den här skogen, ty här är ett troll, som råder om den och har sex hufvud och jag tror jag knappast stoppar med det“. — Som prinsässon räid, so add un itt silvərblád i handən. — „Hvad gjorde du nu?“ fræga stútn. — „Ja lämmar bort e“, tykt prinsässon. — „Nej göm det väl“, svara stútn. — Mä e sama komd itt troll, som hadd säks huvun, o fræga: „Hvem är det, som stöter vid min skog?“ — „Lika mycket min som din“, svara stútn. — „Det ska vi nappas om“, tykt trollə o so tó dom ihóp. — Tom huld på i säks dagar, to stútn ti slút vann. Men to va an so sårər o so slajjin, at an lå o orka knappast tala. Han sá nu ot prinsässon, at hun sku tá smörghórnə från trolləs bältə o smörg an, so sku an blí friskər. Hun jórd so. Hun tó smörghórnə o smórd an, so an bläi friskər. Hun räid åtər frammåt. Som un a ridi en bít, so sá stútn: „Nu kommer en gullskog, akta dig väl, att du inte stöter vid något blad i den här skogen, ty här är ett troll, som råder om den. Det har nie hufvud och jag tror knappast, att jag stoppar med det.“ — Som prinsässon räid lítə frammåt, so add hun itt gullblád i handən. — „Hvad gjorde du nu?“ fræga stútn. — „Nó lämmar ja bort de“, svara prinsässon. — „Nej göm det noga“, sá stútn. — Mä e sama komd itt troll, som hadd níe huvun o sá: „Hvem är det, som stöter vid min skog“. — „Lika mycket min som din“, svara stútn. — „Det ska vi nappas om“, tykt trollə o so tó dom ihóp. — He va en svår stríd, för to stútn a fott lívə åv itt huvu, so blåst e anna lívə í he tibák. Först äftər níe dagar kund stútn få lívə åv trollə. Men nu va an so sårər o all, at an itt orka tala mér. Prinsässon komd to ihåg lærdoma hansəs o tó trollhórnə från trolləs bältə o smörja stútn, o so bläi an friskər. Nær un senn räid, so så un itt slot. Hun sá to: „Ja sír itt líti slot“. — „Inte så litet häller, utan ett stort“, svara stútn o sá: „Då du kommer åt slottet, så är där ett bärg. När du kommer till bärget, skall du skära strupen af mig, flå mig samt lägga de där bladen i huden och lämna den där. Bakom slottets svinstia är en träkjol, som du skall draga på dig. Sedan skall du söka tjänst. Då du är i någon nöd, skall du komma och klappa i bärget, så får du hjälp“. — Prinsässon vild itt jör e, men modəst änto. To un hadd skuri strúpan åv stútn o drajji šinnə åv an o jömd bládən i húdən, so jikk un bakom slotəs svínstíon o klædd po se trætjólan. So jikk un opp po slotə o bijærd tjänst. — „Här är plats efter en tvätterska, som har gått bort. Hennes ställe skall du få inta; men hvad hålles du här, nog far du din väg som den andra, då du har varit här någon tid“, sá tom. — „Nej, nó ä

ja kvár", tykt prinsässon. — „Hvad heter du?" fræga tom. — „Kárin Trætjóla", svara prinsässon. To un a vari tær en tíd sku un en sondasmoron fara ti tjörkon. Hun fræga to, om un sku fo hämta tvättvatn i vinskamarn ot prinsn. — „Hvad skulle han tvätta sig i det vatten, som du hämtar!" svara tom. — Hun vild änto försoka. O tom lät un for opp tvättvattnə. To un komd opp i trappona skramblandəs mä trætjólan sin, so hord prinsn he, o komd imót un, tó vatufatə o kasta un mót ogona o sá: „Tror du, att jag skulle tvätta mig med det vatten, som du hämtar!" — To han a fari ti tjörkon, so fór prinsässon ti bärji o klappa í e. Som un a jórt e, so komd en kár o fræga va un vild. — „Ja vil ha bätər klædər", svara un. — Hun fikk to in klænigg, som blägkt som kopar, o häst o sál[1] mä koparbessəl. So fór un ti tjörkon. To un komd ti tjörkon, so va prinsn på tjörkvalln o vild lyft nér un från hästryddjin. Men hun lät itt lyft se, útan sá: „Ja hár en tämd häst, som står, to ja bifaldər". — To dom jikk úr tjörkon, so föld prinsn tjært[2] bakäftər, för ti få sí vart un sku ta væjin. Hun bläddra mä näsdútjin o i tjörkdörən so komd den imillan dörn o prinsn fikk den. Han jikk to te prinsässon o bjod ot un näsdútjin o fræga varifrån un va. — „Från Vatuland", svara hun o tó itt imót näsdútjin. — Prinsn vild to lyft un po hästryddjin, men un sá to: „Sí härr prins bák vart ja rídər i dág", o so bár de åv för un. — To prinsn komd himm, so va prinsässon räi klädd i trætjólan o injin vist, at hun va den vakkra kvinnon, som dom så i tjörkon. — Andər sondág sku åtər prinsn fara ti tjörkon. Kárin Trætjóla vild to bær opp handútjin ot prinsn. — „Nók får tu jöra de, men va sku han tá imót handútjin åv däj", tykt dom andər. — To un vild so jærna, so fikk un änto. To un komd opp i trappona, so hord an, hur trætjólan skrambla. Han jikk to imót un o sá: „Trór du din fúlər túsan, at ja sku ta handútjin åv däj", o so kasta an handútjin un mót ogona. — „Vi sá ju de", sá dom andər, to un komd nér. — Hun bá to, om hun o sku få fara ti tjörkon. Dom vild itt släpp un, men to un bá, so slapp un änto. Hun gikk to nér ti bärji o klappa í de. To komd en kár o fræga va un vild. — „Ja vil há bätər klædər, so ja sku slippa ti tjörkon." — Hun fikk to silvərklænigg, häst o sál o silvərbessəl o so bár de åv ti tjörkon. To un komd tí, so va prinsn po tjörkvalln o en hél hóp mä folk, som bitrakta un. Prinsn vild lyft un úr sáln, men hun sá: „Min häst ä so tämd, at an står, to ja bidər". — To un komd úr tjörkon, so fäld un éna hanskan sin o prinsn tó opp den o jikk til un o fræga vadan un va o vild jé hanskan ot un. Hun svara: „Från Handúksland", men tó itt imót hanskan. — Prinsn vild to lyft un i sáln, men hun

[1] Sadel. [2] Nära, tätt.

svara: „Sí härr prins bák, vart ja rídər i dág", o so bár de åv. — Tridi sondáin, so sku åtər prinsn ti tjörkon. Trætjóla Kári vild to bær opp kambən ot an. Dom andər sá to: „Va sku han tá kambən åv däj". — To un vild so jærna, so fikk un änto fora opp kambən. To prinsn hord, at un komd i trappona, so jikk an út, o sá: „Trór du din fúlər túsan, at ja sku kamba mä den kamb, som tu hämtar". — „Sá vi itt de", tykt dom andər, to un komd nér. — Hun vild to åtər ti tjörkon o dom sku itt ha släft un, men un bá so järtlit, so un fikk låv ti slippa. So jikk un åtər ti bärji o klappa på. To komd en kár imót un o fræga va un vild. — „Ja vil ha bätər klædər", tykt prinsässon. — Hun fikk to gullklænigg, häst o sál o gullbessəl. Hun räid to ti tjörkon. Po tjörkvalln so va prinsn o en hóp mä folk, som bitrakta un. Prinsn jikk til un, som glima som gull, o vild lyfta un úr sáln. Men hun lät itt, útan sá: „Min häst ä so tämd, at an står, to ja bifaldər". — Prinsn bifalt den sondáin, at dom sku tjära tjörkfarstun, so skón hennas sku most blí tær o dom sku få räido po un. To un komd út úr tjörkon, so va farstugolvə tjära, so skón hennas bläi dær. Prinsn, som jikk tjært äftər un, tó opp den o jikk til un o vild jé ot un skón, men hun tó itt imót an. Han fræga to varifrån un va. — „Från Kambiland", svara prinsässon. — Prinsn vild to lyft un på hästryddjin, men hun svara: „Sí härr prins bák, vart ja rídər i dág", o so bár de åv för un. — Prinsn lät to lýsa i alla konuggaríkən, at hun som den dær skón sku passa åt, sku han tá ti hustru. To hun dær fúla prinsässon hord e, so försokt hun o den dær skón, om itt an sku passa ot un, men hun hadd för logg fót. Hun hugd to åv tårna so skón sku passa po fótn hennas. So va un næra ti få prinsn narra, men to dom sku fara, so šögg en fogəl: „Kárin Trætjólas skó ä full åv blód". — Prinsn så to om de sku va sant o de va so. Dom ha försokt den dær skón i alla rítjin, so bara pígona vi hans égit slot ha itt ännu försokt an. Dom dró an alla på sina fotər, men han passa på injins fót. Prinsn fræga to, om Kárin Trætjóla o ha försokt den. — „Hun hár en tokon klomugər[1] fót, som igga andra hár", tykt to dom andər pígona. Som hun passa skón po fótn, so va an alldéləs brá, hun dró an från fótn o dró an på, o han passa fullkomlit. Mä de sama so stó Kárin Trætjóla som en prinsässo i gullklænigg framför an. Han omfamna un to o tjöst un, o so bläi dom jiftaga o levd lykklit o væl.

[1] Otymplig, klumpig.

20. Dom båda stysystrana.

(Trångsundsby i Snappertuna).

E va hen gogg en stymór, som add en dótər o en stydótər. Den dær stydótron va un hóbarbárist[1] hílakər imót. En vintərdá so gáv un hot un två korgar o sá, hat un sku gå ti skódjin o plokk smultron. Un jikk. To un komd ti skódjin, so så un tær en styvu o jikk hinn i un o sá, hat un frýsər o ár en hílakər stymór, som a laga un o plokk bær mitt hi vintərn. Hi styvun brann héldn, so un fikk värm se, o trí pojkar sat po bäntjin. Tom sá hot un: „Nók kan vi jölp de, bara tu jér hot oss håv e tu hätər", tykt tom. — Un gáv to fisk o bro hot dom, för toko add un mässe. Tom gáv un to en kvast o sá, hat un sku gå o sóp bort snon mä[2] trappon. Un jórd so o fikk korgana sina fulla mä smultron. — To un jikk, so sá tom dær pojkana: „Va ska vi hönsk un, för un va so gó o gáv hoss mát o sópa trappon hot oss?" — „Ja hönskar, hen un blír vakkrarə dá ättər dá o en halt mannfoltji ska tykk om un", tykt den gamblasta. — Den millərsta sá: „Ja hönskar, hen för vartívistə ól[3], som un talar, so ska e koma en dukát från munn på un". — „Ja hönskar, en un ska blí lykklit jift", tykt den hyggsta. — To flikkon komd imm mä bær, so bläi un vakkrarə dá ättər dá, o en gulldukát flöig un húr munn för varti ól un tala. So snárt stymór så e, so tägkt un: „Nók blír min dótər mä vakkrarə, bara ja šikkar un ti skódjin o plokk bær". — Un jórd so. Ti mát so laga un mä un hóst o pannkaku, smör o bro. Som un komd ti skódjin, so så un tær en styvu o jikk hinn i un. Tær va héld po spísn, so un fikk värm se o trí pojkar sat po bäntjin. Un börja to häta va un add mässe. To un håt, so bijæra tom dær pojkana ti få smaka hå mátn ennas. — „Trór ni, hat ja sku jé bort min mát o svälta šölv", sá flikkon. — Tom dær pojkana bá un to gå sópa trappon. — „Trór ni, en ja sku stå jær o sóp trappon för hidər", tykt un hot pojkana. — Senn to un fór imm hútan bær, so tala tom dær pojkana sins imillan o sá: „Va ska vi hönsk ot flikkon, som higga gáv oss nogo mát?" — „Ja hönskar, hen un blír fúlarə o fúlarə dá ättər dá, já, so fúl, hat årə ska trögg[4] un för hogona", tykt den gamblasta pojtjin. — Den millərsta sá: „Ja hönskar, en för varti ól un talar, ska en klosso[5] flýg úr munn hennas". — „Ja ijänn hönskar, hen un haldər blír jift", tykt den hyggsta. — To flikkon komd imm, so va un hútan bær o so bläi un fúlari o fúlari för var dáin. För varti ól un tala, so flöig en klosso un húr munn. — Senn en dá laga mór stydótron sin o klappa býtji ti šon. Un jikk hútan särk, klædd hi

[1] Ofantligt. — I Snappertuna utsättes och bortkastas *h* på samma sätt som i Karis, se sid. 13 not.[2]. [2] Invid. [3] Ord. [4] Tränga. [5] Groda.

en líntjól. To un stó tær o klappa, so komd en kugg tjərandist. Som an fikk sí den dær vakər flikkon hi tunn klædrən, so stána an o fræga för va un stó so tunt klædd. Kundjin tó un to ti åvə o klædd hopp un o jifta se mä un. To un lå hi bånsägg o kundjin va borta, so komd stymór tí o sí häftər un. Drottnindjin kasta un to hút jinum fönstrə hi šon o lá égin dótron i ställə hi sändjin. Senn to kundjin komd imm, so birätta pígona va sværmór ansəs a jórd, midan an a vari borta. Som kundjin ørd e, so börja an drá nót o fikk hopp drottnindjin mä lívə. An laga senn bort sværmór mä dótron ennasəs. Tom fór imm. Kundjin mä sin jimål livd lykklit senn o un bläi alt vakkrarə för var dáin.

---

21. Om skona Klára.

(Helsinge).

De va äin stymór, som hadd äin stydótro o två äigi döttror. So fór un ti körkon o tó sina äigi döttror mæ, o stydótron bläi himma, o hun sku kóká mát. So går stymódron o kastar grýnəna, som sku ti väligg, po bastuún o dærifråm sku Klára plokk opp dom o há mátn færdi, tärs[1] dom sku koma himm. So komd äin gubbə o gá ot Klára äin grímo o bá henna gå ti äin stäin, han sku plokk opp grýnəna fråm rosə[2] o kóka mátn, at un add'n færdi, nær dom komd himma, o hun sku slå me grímon i stäin, so sku dær koma äin raskər häst framm ti henna o vakkra klædər mæ. So klædd un up[3] säj o räid ti körkon o. Dær så syskona henna i körkon, o äin gräivə va dær o, o han så henna mæ[4], o hun va so grannər. Senn komd dom himma o gräivən gá akt på, vartifråm un sku vara. Men nær un satt säj po hästryggin, so fór un som äin fogəl framm o va himm för'n dom andra, gumman o syskona. Dær tala dom för henna senn, at dom så so grant i körkon. — „So får ni sía“, tykt un, „men va får ja, som allti ska va himma o laga mát“. — Andər söndáin fór dom ijänn ti körkon, o do sku Klára bära vatn me soldə, o do komd gubbən ijänn o gá ot henna grímon o bá henna gå ti stäin o göra som förra goggon, so sku un få äin ännu myki grannarə häst o grannarə klædər o so sá han: „Pass int sörga, nu ska ja bära vatn för däj“. — Hun gjórd som gubbən bá o fikk äin myki grannarə häst o grannarə klædər som förút o fór ijänn ti körkon. So va gräivən ijänn i körkon o så, som un va so vakər. Han går út o ska sía, nær un ska fara ijänn, men do fór un den goggon åtər som äin fogəl o va

[1] Till dess. [2] Ett tjokt lager af små, löst liggande, runda stenar, som täcka ugnen i badstugan. [3] På. [4] Äfven.

himm för'n kärggin o stysyskona. — Tridi söndáin, nær dom åtər fór ti körkon, so gá dom ijänn ot henna ana arbit. Do komd gubbən ijänn o gá ot henna grímon o bá henna göra som förút, so sku hun få äin ännu grannarə häst o bätər klædər o so sá han, at an nó sku göra arbitə för henna. Hun gjórd som an sá o fikk äin desto grannarə häst o bätər klædər o räid ti körkon, o kärggin o hennas två döttror känd int systron i körkon, som un va so grannər, o gräivən va o i körkon o så o den nätta kvinnan. Han ska senn tá nogo märki å henna o ställər säj fast ti hästn hennas ti tá nogo å henna, men un stäig opp hastit, o han fata tág i fótn hennas o skón losa å, o han bläi holla'n. Dom komd himm o birätta, at de va ännu äin grannarə prinsässa i dá i körkon. — „So slippər ni o sía“, sá hun ijänn, „men ja ska allti vara himma, ja, o får igga sía“.

Prinsn fár senn ikrigg o sokər ätt äin tokon fót, som skón sku passa på. Nu hadd dom hori, at an fór ikrigg o hord, vemm den skón passa åt, o dær ställd gumman dótron sin framm, den äina, nær härrn komd inn, o skón passa int ot henna — Klára satt dom undi kárə ti ligga so läggi. So hugd dom tånona å ota den andər dótron o do passa skón ot henna. Han tár o for henna ti slotə sitt, men an tykt int, at un ändo va so vakər som den, som an sitt förút i körkon, men an kund int göra té de iggitigg, nær skón passa. Nær an komd po vægin hord an äin fogəl šugga: „Gullskón full me blód, men himma liggər Klára undi kárə, som gullskón går på“. — Han vänd omm o gikk o sía undi kárə, o do so så an henna dær líka vakər som förút i körkon, o so tó an henna o ford henna ti slotə sitt. Den dær gubbən komd ti Klára ijänn o bá henna slå po sama stäin som förút. Hun gjórd so, o do komd de so myki päggar, silvər o gull o alla hennas granna klædər, o hun bläi myki ríkər o hun o prinsn lävd senn läggi o lykklit tisammans.

---

22. Den lilla gullskóvn.

(Ingå).

He va en gogg en bóndmór, som hadd två flikkor. Den éna va hennas égin, den andər stydótər. Stydótron va vakər o nättər, men den andər va fúlər. Stydótron hadd fläiran fríarər, men mórs dótron itt indjin. En sundá to dom sku far ti tjörkon, so sló mór ett halvstóp grýn po bastuún o sá, at stydótron sku plokk opp tom o kók mát ti middádjin. To un int hant plokk opp alt, so börja un gråta. Nu komd en gobbə o fræga va un gråtər åt. Hun svara to: „Mátmór tomd ett halvstóp grýn po bastuún o sá, at ja sku há dom opp-plok-

kaga, tils dom sku kom från tjörkon, o kókaga ti mát“. — Han gáv un to granna klædər o häst o sa, at un sku rid ti tjörkon. Midan un sku va ti tjörkon, sku han va himma o kóka. Hun tó hästn o räid ti tjörkon. To un po vædjin komd ti en stäin, stäig un nér å hästryddjin o jikk ti tjörkon. Alla som va i tjörkon sat o så po hennar, för itt so vakərt kvinnjón ha dom int aldər sidd. Tidit jikk un úr tjörkon, o so snárt un komd ti stäin stäig un opp po hästryddjin o räid himm. To andər komd himm, so va hun himma o klædd som förr o matn va færdigər. So snárt un komd himm, so gáv un hästn o klænindjin ot gobbn, som fór sin væg. To andər komd från tjörkon, so birätta tom, va tom ha sidd för en grann o vakər kvinno i tjörkon. — „Nók sir ni allti, men ja slippər int igga ställøn“, tykt styflikkon. — Andər sundádjin so fór tom åtər ti tjörkon, o mátmór tó itt stóp ärtər o tomd dom i joniggshópən o sá ot stydótron, at un sku plokk opp tom o kók tom ti middádjin. Senn andər ha fari, so fór un ti joniggshópən o börja gráta. To komd sama gobbn o gáv un en ännu grannari klænigg o häst o sá, at un sku far ti tjörkon. Hun fór o gobbn börja plokk opp ärtər o laga mát ti middádjin. To un a ridi ti sama stäin som förra goggon, so lämma un hästn tær o jikk ti tjörkon. Alla som va i tjörkon sat o så po un, för ett sa vakərt o nätt kvinnjón ha tom int aldər sitt. Tidit jikk un úr tjörkon o räid himm. To un komd himm, so lämma un gobbn klænindjin o hästn. Mátn va færdigər o gobbn fór sin væg. To andər komd himm från tjörkon, so birätta tom va för en grann o vakər kvinno tom ha sitt i tjörkon. — „Nók får ni si allti, men igga ställøn slippər ja, so ja o sku fä si nogo“, svara flikkon. — Tridi sundádjin tomd mátmór pæronən[1] i tjäldon, o sá ot stydótron, at un sku gá plokk opp tom o kóka tom ti middádjin, tils dom ha komi från tjörkon. To andər ha fari ti tjörkon, so jikk stydótron ti tjäldon o börja sit o gráta tær. Nu komd sama gobbn o fræga va un gräit åt. Hun sá to va un sku modas jöra, so ländji andər va ti tjörkon. Gobbn gáv un to ännu grannari klædər än förra goggon o gullskór o en häst o sá, att un sku far ti tjörkon, men kom tidit tärifrán. Hun tó hästn o klædrən o fór. To un komd ti sama stäin, so lämma un hästn tær o jikk ti tjörkon. För ti få räido po un, so tjæra tom stäin undər tidn un va i tjörkon. To un komd úr tjörkon, o andər sku si, vemm un sku va, o vart un sku far, so hadd un so brottom, to un komd ti stäin o sku stíg po hästryddjin, so éna gullskovn bläi po stäin. Hun fór i hast himm o gá klænindjin ot gobbn o hästn. En pojtji tó gullskóvn o sá, at an sku há den ti hustru, som skovn sku passa at. To dom andər komd himm från tjörkon,

[1] Potäterna

birätta tom ijänn, va för en vakər o nättər kvinno tom ha sítt i tjörkon. — „Nók får ni allti sí, men aldər slippər ja ti tjörkon, so ja sku fo sí nogo“, tykt hun. — Den som tó gullskóvn, fór omkrigg o försokt den po alla flikkor, an träffa, men den passa int po indjin. Ti slút komd an ti he ställə, tær hun den styflikkon vá. Han fræga to an komd, om tær fantist nogər flikkor. Mór va strakst færdigər ti lät sín flikko försok gullskóvn. Skóvn passa igga po hennas fót. Hun knata[1] å fótn, som va för stór, so un fikk skóvn på. Fríarn tó un to mässe o åka. Po vædjin so mott dom en kár, som sá: „Det är icke rätta bruden, se bättre efter“. — Han fór tibáka ti gåln o försok skóvn po den andər flikkon. Ot henna so passa skóvn fullkomlit væl, som den ha vari jórd ot henna. Han tó to un ti hustru, o tom livd lykklit o væl.

---

23. Om stydótron som fikk gullhår o gullklänigg.

(Malmby i Esbo).

He va en gogg en gumma, som hadd en égi dótər o en stydótər. Ot égi dótərn va un grúvlit biskéligər, men ot stydótərn ílakər. Senn en gogg to un va i bastun, so lämma un, bara för ti göra harm ot stydótərn, strompona sina i bastun. To un kom inn i styvun, so sá un ot stydótərn sin: „Gå i bastun ättər[2] strompona mina“. — Hun gikk. To un kom i bastun, so sat tær trí männ o bada. Tom sá: „Snälla jungfru kasta oss bad!“ — Hun gjórd, som dom bá. To un ha kasta bád o gådd inn, tykt dom: „Va ska vi önsk ot ennar, to un kasta oss bád“. — Den första sá to: „Ja önskar hennar gullhår“. — Den andər åtər tykt: „Ja önskar ot un gullklänigg“, o „ja önskar hennar hél o hollən i gull“, sá den tridi. — To un kom inn, so hadd un gullhår o gullklänigg o lýst altsammans åv gull. To stymódərn så, hur vakər stydótərn va, so lämma un åtər strompona sina i bastun, to un áron goggon va o élda den, o so sá un ot égi dótron sin: „Gå ättər strompona mina i bastun“. — Hun gikk. To un kom i bastun, so sat tær trí karar o bada. Tom sá: „Snälla jungfru kasta oss bad!“ — „Igga ha ja komi hí för ti kast bád, útan för ti hämt strompona“, svara hun o gikk mä strompona sina. — To un ha gådd, so tykt tom dær karana: „Va ska vi önsk un, to un int kasta oss igga bád“. — Han första sá to: „Ja önskar un ett kriatursansiktə“, — „ja hórn i hyvu“, tykt den andər, o „ja önskar un nässlor i bák-

---

[1] Skar. [2] Efter.

ändan", sá den tridi. — Senn to un kom inn, so hadd un kriatursansiktə, hórn i hyvu o bränn-nässlor i bákändan.

Stydótərn förvára sitt gullhår o gullklänigg o alt i ett skrín undər säggin. — Brór henas tjéna i kuggins gål. Han tala om för kuggin, hur vakər systər an hadd. To kuggin hord he, so vild an há un ti slotə, för an hälst sku fá sí un en gogg. Han skikka därför brór enas äftər un. To an kom tí, un bódd, so fór dom alla trí: stymór o égi dótron o stydótron hennas. Senn to dom fór i båtn o kom po šon, so sá bródərn ot systərn sin o mana på ena: „Klé po de, vi ä snárt framm". — He dær sá an fläiran goggor. — För at dom igga sku förstå varandər, so trolla stymór stydótərn o brór enas. — To han åtər sá ot systər sin: „Klé po de, vi ä snárt framm", so förstó un igga va an sá, útan fræga åv stymór sin. Hun svara: „Han sær, at tu ska kasta hunn din, som häitər Sván, i šon." — Hun gjórd so o kasta Sván i šon. Nær bródərn åtər mana på ena o sá, at un sku laga se færdi, för dom va snárt framm, so förstó un igga va an sá, útan fræga åv stymór sin. Hun svara o sá: „Brór din sær, at tu ska kasta skrínə ditt i šon". — Hun lýdd o kasta skrínə sitt i šon. To dom åtər ródd en bita væg, so sá brór enas: „Lag de færdi, vi ä snárt framm!" — Int förstó hun den hær goggon häldər, va an sá, útan fræga åv stymór sin. Hun va ílakər som förr o svara: „Han sær, at tu ska kasta de šölv i šon". — Hun gjórd so o kasta se i šon. Men bródərn hant binda en kéd om enna. To dom kom ti slotə, o kuggin fi sí den dær fúla flikkan mä hórn i hyvu, so bläi an argər po pojkin, som an tródd vara en bidrágarə o lét kast an i en läjjonkúlo, o stymór o dótron henas fi bó i vinskamarn.

Trí goggor vísa hun se, som kasta se i šon, én gogg var dág. Hun sá, to un kom opp po vattnə: „De fula äro i varma vindskammaren och jag måste ligga här i kalla sjön". — Pojkin, som dom kasta i läjjonkúlon, rord int läjjona vér[1]. To lét kuggin tá opp an, men stymódərn o dótərn enas kasta dom i ställə i läjjonkúlon. To dom sättist tí, so kom dom int ti bottnə, förän läjjona åt opp dom.

Nær pojkin slapp opp úr läjjonkúlon, so dró an po kédn, o so kom systərn hansəs opp úr šon o va vakər som gull. Hun hadd skrínə sitt o Sván mässe. Kuggin tykt myki om un, för en so vakər flikka hadd an int aldər[2] sitt. Han gifta se mä henna, o dom lévd lykklit o væl tisammans.

[1] Vid. [2] Aldrig någonsin.

24. Om den ilaka stymódron.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién mór, som hadd ién stydótro o ién iégi dótro, o dom gikk i bastun o bada. Stydótron glömd tofflona sina i bastun, o om söndasmoron gikk un äftər tofflona sina ijänn. Stymódron skriék uåt henna, at un int sku fuå dröjjas läggi. Nær flikkon komd ti bastun, so va dær trí äggłar o bada. Dær bá dom henna kasta bád. Do sá un: „Ja har ién so sträggər mór, ja vuågar int dröjjas för henna". — Do sá ién ota dom: „O, kast du bara, hun har iggin makt mä däj miéran." So sá den andər: „O vakkrarə blír du, gullə ska drýpa uå däj, var du änn guår", o den tridi sá: „Blummor o rósor ska väksa i dina spuår". — O de bläi so alt, som dom sá. — Nær un komd himm, so fruåga módron, hur un hadd blivi so vakər. Do sá un: „Dær va trí o bada, o ja kasta bád, som dom bá mäj, o dom gjórd mäj so vakər". — Andər lyørdaskväldn so bá módron iégi dótron sin ti lämma sina tofflor i bastun o. Hun gjórd so. Om moron sku un o guå ti bastun o tá sina tofflor, o do va dær ijänn trí, som bada. Dom bá henna kasta bád, men un gá int, bara svór í dom. Do sá den iéna: „Fúlarə blír du." Den andər sá: „Hórn i huvu ska du fuå", o den tridi tykt: „Ién stór orm ska fölga däj, vart du guår". O de bläi, som dom sá, o so försvann dom.

---

25. Om pojkin o dvärgin.

(Sjundeå).

De va ién pojki, som stó mä iétt bärg, o bäst som an stó dær o titta, so suå an ién dör po bärgi, o dær stakk dvärgin út huvu o rópa: „Kom in pojki!" — Pojkin gikk, o nær an komd inn, so bá dvärgin honon ti yosa päggar fikkona fulla, so myki som an vild bara, o so fikk pojkin guå ijänn. Nær an gikk, so rópa dvärgin: „Kom ijänn ién anan gogg o!" — Pojkin komd himm o tömd fikkona, o so gikk an tibáka ti dvärgin o slapp inn o, o yost fikkona fulla ijänn. Nær an gikk, so rópa dvärgin ijänn: „Kom ién anan gogg mæ!" — Pojkin gikk himm uåtər o tömd fikkona. Nu kund int pojkin holla säj, bara birätta om för ién anan pojki, o han tykt vaför an int tó säkkin. Han bá honon säjja til, nær an sku guå ijänn, so sku an koma mæ. Han sá til uåt honon, o dom tó säkkin mæ, o so gikk dom buåda. Nær dom komd ti bärgi, so tó han, som hadd vari förút dær, säkkin o gikk inn o yost næra iétt halvspann i säkkin, o nær an sku koma bort, so slapp an int, o dær full an övər säkkin o bläi.

---

26. Bón o bärgstrollə.

(Karis).

E va hen gogg hen bóndə, som komd húr sitt stond o bläi fatigər. So add an två svågrar, som bódd po handər sídon hå hitt bärg. An fór to ti tom o bijæra jölp. Den héna hå dom va bóndə, den handra sméd. An fræga to först hot bón, hom an sku kuna jölp an; men hindjin jölp komd. An sá bara: „Som man plöjer och sår, så skördar man". — Smén håtər sá: „Hvar och en är sin lyckas smed", o gáv hitt hindjintigg, hitt hen gogg nattkvartér, hútan an modəst ligg nattən hi hen ølädu[1]. — To an sku far imm hom moron, so a an ørt talas hom hitt bärgstroll, som bódd hi hitt bärg. Som an komd ti far jyst hom e dær bärdji, so tägkt an: „Ja ska försøka bijær hå bärgstrollə". — An rópa an hi namm o kalla an ti ärr[2] mä mogga vakkra tittlar, men an så hindjin. An kalla an to mä høknammə[3], som hen dil brúka šälla an mæ, o fléran résandi, to dom a räist förbí o høknämt an, a vari næra ti förlóra lívə. Som bón a sakt høknammə, so komd bärgstrollə hút o va hargər o sku straff an, för an høknämd an. Bón bá hom förlåtəlsə o fræga, hom an sku fo låna päggar hå an. — „Gå ti dina jämlíkar, ska ja prosəndéra däj päggar?" sá trollə. — „Ja ha vari räidan, men hitt fott nogo", svara bón. — „Kom mæ to!" svara trollə. — So jikk tom ti hen hékstobb o hen bosko mä bärgrótu o tær va hitt ol o tær jikk tom hinn. Olə va logkt o mörkt, men ti slút komd dom ti hen sál, tær hen júskróno äggd hi tátji o hen grýto stó po golvə mä blagka silvərpäggar hí. — „Räkn hot de ær, so mytji tu vil á o biovər", sá trollə. — Bón jórd so, o räkkna hot se so mytji an biovd. To an räkkna, so räkkna an nóga po penni o hitt svór an o förbanna se, som bidrágarər brúkar jöra. Senn so fræga an, hom e fins nogo papər, so sku an skríva skuldsédəln. Trollə lämma to framm hen papərlapp o bón skräiv skuldsédəln o gáv hot trollə, som sá: „Ja ä hen strogg[4] fódriggsmann, bitál i rättan tíd räntan". — Bón lova jör e. To an fór o sku gå bort, so sá trollə: „Sí nóga för hér, hat ni ittar hopp". — „Jó, jó", svara bón o jikk. — An tjøft se först, to an fór ti stán, mjöl o grýn o kóka grøt so tjokk, so bara šédən stó hi den. Senn tjøft an hot se hitt torpställə o an börja må brá. Nær ustrun ansəs fræga hå vemm an a fott låna, svara an: „Hå dina brødər". — An tjøft senn hitt imman, to an hen tíd a bódd po torpə, o sist tjøft an hen ärrgål[5]. To tídn komd, hat an sku bitála sin skuld, so sá an hot ustrun sin dádjin förút, hat un sku laga bånən[6] hi hårnigg o klædrəna déras, tom sku fara ti brødrən ennas o bitála sin skuld. Un jórd so. Hom

[1] Hölada. [2] Herre. [3] Öknamn. [4] Sträng. [5] Herrgård. [6] Barnen.

moron to dom sku fara, so sá bón jinum fönstrə från hövra vånindjin hot stallsdrändjin, hat an sku spänna två ästar för vagnən. An jórd so. So bár e håv. To dom komd ti bärdji, so sá bón hot stallsdrändjin: „Holl still ær, vi ska gå jínast“. — Drändjin jórd so. Bón jikk to mä ustrun o bånən ti hékstobbən tær dom sku gå nér, men itta hitt po olə, tær hinngondjin va. An rópa trollə hi namm, men fikk hitt nogo svár. An hoknämd an to, men så hitt hindjin. Men hyggsta flikkon så to hen gobbə stå som hen kolari mä attn po uvu o hen påk hi andən mä[1] hitt træ. Bånən sá to: „Sí pappa va tær hä!“ — An så hitt hindjintigg, hútan tó framm päggana o vísa hat an vild bitála sin skuld. Mä e sama börja e blåsa i skódjin so kvistar o løv fløg ti bakkan. Bånən börja léka mä løvbládən o tó hopp tom. Mä løvbládən so komd hen papərlapp o den va skuldsédəln, færdit kvitéragər. So fikk bón biolla sina päggar o fór ti sina svågrar. To an komd ti dom, so va tom halldéləs húr stond fallna, so dom add hitt hindjintigg to méra.

---

27. Gubben och bärgsrådet.

(Virböle i Strömfors).

Det var en gång en gammal gubbe, som gick och tigde. Så såg han ett slätt bärg och började hacka åt sig åker där. Då kom bärgsrådet ut och sade: „Detta bärg tillhör mig och icke dig“. — Då bad gubben att få göra sig en åker där, men rådet ville inte gå in på det. Då tykte gubben: „Skulle vi inte kunna dela grödan?“ — „Låt höra huru du tänkt dig saken“, sade rådet. — „Jo“, sade gubben, „jag har nu tänkt så: om du nu icke förbjuder mig att hacka, så vill jag, när vi börja så, ena året hafva rötterna, då får du det som växer utanpå jorden; det andra året får du taga rötterna och jag det som är ofvanom jorden“. — Bärgsrådet tykte, att detta var ett klokt tal och lät gubben hacka åkern. Sedan de kommit öfverens, att gubben till en början skulle få rötterna, sådde de ut potäter. När nu bärgsrådet såg, att rötterna voro bättre, beslöt han att för det följande året taga dem. Då sådde gubben råg. När bärgsrådet äfven nu förargade sig öfver att han fick sämre skörd, föreslog gubben, att de nu skulle så först och sedan komma öfverens om, huru de skulle skörda. Rådet gick in därpå och gubben sådde hafre. När nu rådet såg den goda växten, bad det att få råda. „Jo“, sade gubben, „bara du icke ger dåligt råd“. — Då sade rådet: „Jag skall skörda alt färdigt och

[1] Invid.

sedan skola vi komma och köra, och den som har komikare[1] redskap att släpa härifrån med, den skall få hela växten". — De kommo öfverens att det så borde vara. När de skulle köra bort säden, så spände bärgsrådet en räf för, men gubben fann på det rådet att tjära käringen sin och betäcka henne med fjäder. När han fick alt i ordning, lade[2] han käringen för handkärran och begaf sig i väg. När de nu, gubben och bärgsrådet, möttes i ledet, ropade gubben *ptru* och gapade på bärgsrådet. I förskräckelsen släpte bärgsrådet räfven lös. Han for genast till skogen och rådet blef utan dragare och utan skörd. Och i förargelsen lämnade det åkern åt gubben ensam.

---

28. Om käliggin som sku lær pojkin sit up grisslon[3].

(Kankböle i Mörskom).

He va äin gaggo äin pojki o äin flikka. So va tær äitt bjärg, som va all sortərs blómor upa. Tom fór tí, för ti grút se[4] upa bjärgi. Nu va ä äin käligg, som hadd te tær bjärgi. Tær päip dom små bånən[5] som fogglar äin gaggo. To kom un út ti dom o tó fast dom o satt dom i gødiskättan. Först gikk un ti flikkan o sá: „Kva brúkar idra gäv åt svínən?" — „Tom gävər all sortərs súr mát", svara flikkan. — Sidan gikk un ti pojkin o fråga up sama sättə. Han sá: „Alt gott, som fins". — To ládd un flikkan i äin kätta o pojkin yty äin anan o börja fød dom kvardäira me te mátn, som dom sá, at svínən fikk. Ett äin tíd gikk un tí o bad dom stikk äitt figgər kvardäira út ginun äitt hol i väggin, at un sku få försoka hur fäita tom sku vá. Först gikk un ti flikkan. Hun stakk figgrə út. Nä käriggin skar i he, tykt un: „O, nó ä tu lítə fäit änto, fast tu ha iti[6] so dåli mát". — Sidan gikk un ti pojkin o han stakk äin træpinna út. Nä un skar i honon, sá un: „Å hann[7] kva tu ä rusigər[8], fast tu ha havi so gó mát". — So slakta un flikkan o stäikt ena o åt upp ena; men pojkin godd un änn äin tíd. So nä un to kom o sku sí hur fäit an va, stakk an út äitt kålskaft. Nä un skar i he, tykt un, at pojkin va tiräkklit fäit o sku slakt onon. Bisin hennas gikk o bad frimanda. Nä käliggin sku sät pojkin i ún, sá'n: „Ja kan int ligg up grisslon". — To gikk käliggin o sku vís onon, hur an sku sita. Tær va pojkin o stakk ena i ún o satt lúkkon föri. Sidan räist an upp i taki o tó släggjon mæ – he va äin smid, som han hadd komi til. Nä bisin kom häim, så an up stäiki, o smaka up e o he va int

[1] Egendomligare, mer komiskt. [2] Spände. [3] Brödspaden. [4] Förfriska sig med ett lätt mål. [5] Barnen. [6] Ätit. [7] Lindrig svordom. [8] Usel, skral.

ræt færdit. Nä främandə kom, dró dom käliggin úr ún. To så bisin gínast, hur e stó til o fór o søkt ett pojkin. Nä an fór út ginun dörn, sló pojkin onon ijæl me släggjon. Sidan tó an häila slotə o so tó ja åtər matapusan o kom bort.

---

29. Om rågubbən.

(Helsinge).

De va äin gogg, som ja gikk o søka jäst från grannas, o nær ja komd tibáks, so så ja äin gubbə, som gikk me rån o gikk so dær ti høgər om rån, at an int gikk rätt me rån. Ja stanna ti stå o sía på onon, o han ropa so loggsamt so dær: „Huuj, huuj", o han va äin lítn kortər gubbə me bräidər hatt po huvu o hadd loggər stavur i handn sin, o han gikk alt me rån oppför bärgana.

---

30. Pojtjin o skókströllə.

(Säftrask i Liljendal).

He va äin gaggo äin vidahuggarə, som hadd trí pojkar. Te älsta å dom va latər o ídist int arbäita, bara gá i skójin o jaga. Fádərn va vidahuggarə o djórd igga ana, bara hugd. — Nær to te älsta pojtjin bläi lítə yvy tjugu år gamal, so bläi han rýslit stórər o starkər. Ettarst bläi fádərn förarga up onon, nær han int fikk onon ti hugga bara så, en han va latər. Men äin dá fikk an onon ento ti hugga messe. O nær han tó yksn o sló hena i træ, so bläi hun sit tær me första táji. So modist dom tá äin áron yks o hugga, en dom sku få ena tærifrån. So hugd dom ti middájin. Men han tykt so mytjy om jagandə, en han bara tó fisk o bro i hándən o sat ti fíla[1] ikrigg i skójin. So djikk an o marsa äin stond i skójin, medan fádərn åt, o so träffa an up äin íhuligər o rutigər álstobb. So va tær äitt inn i stobbn, som sá: „Släpp út, släpp út!" — han sat jysom[2] yty äin putəl[3] me kork upa — men han fråga djinast[4], kva han sku få för he, bara an sku släpp út onon. — To sá han, som va i putəln, en han sku få äin dimånt[5], som, bara han sku rist up noga, so sku he blí gull, bara han sku tá úr kortjin. — Nær han to tó úr kortjin, so komd tær äin stórər o starkər kár, som va jysom han šölv o lua[6] slå ijæl honon. To tykt pojtjin: „Om tu ä stond ti gá i putəln tibáka, so ä tu kár ti djör e,

---

[1] Löpa. [2] Såsom, likasom. [3] Butelj. [4] Genast, strax. [5] Diamant. [6] Lofvade.

men annors hár du int makt tærtil". — To sá an: „Jó, nu ä ja kár ti gá i flaskon tibáka" — o so djikk an. Men pojtjin va int gamal[1] ti få kortjin yty åtər. To börja han åtər bida, en han sku släpp út onon, o so lua han åtər dimàntn. Pojtjin tykt: „Bara du nu slippər út, so kan du åtər luv slå ijæl me". — Men han lua åt onon, en han int sku djör onon noga illa. — Nær han to släft út honon, so flöug han bort, o han fikk dimàntn, som han hadd blivi lua. Nær han nu komd tibáka ti fádərn, so börja han ti græl[2] up onon o fråga, kvart an djikk ikrigg o int kvila se äin stond jysom han. — Pojtjin sá indjitigg, men nær han to fikk tág i yksn, so tykt han, en he sku va rólit ti försok dimàntn senn, o so dró han up yksn, o so bläi hun ti gull, som he va lua. Nær han to sku bör hugga, so bäit igga yksn upa, o so tykt an: „Kva ska ja jær hugga, når[3] ja int hár slikon yks, som háldər". — „Nono!" tykt bisin, „nu ska tu få yks, som háldər", o når han to djikk o så up yksn, so va hun å gull. To ford han hena ti stán o sold bort ena o lämmna héla huggandə — han fikk säksti rubbəl för ena. So tjöft han åtər jærn för tom säksti rubblana o laga he ti gull me dimàntn. So bläi han rík o fodd fádərn, o bitála honon alt, kva han hádd kosta up onon, nær som an int vild djöra noga, bara flöug ikrigg i skójin.

---

31. Om ándan i flaskon.

(Mörskom).

He va äin gaggo äin fádər, som hadd sonn senn i skólan. Tær va sonn so lat, at an int ídist gär noga. Fádərn bläi gamal o orka int mäir kost up onon. To tó an onon häim ti se o sku hav onon ti hugg vid messe. Nä dom börja kom ti skógin, börja an gá ikrigg o sok fogəlbó. Nä an to gikk te äin dáin krigg skógin o sokt fogəlbó, so kom afton o so hadd an iggan vid hugd. To sá fádərn: „Tu ä so lat, at int ís tu hugg vid o int ís tu gär noga ana häldər". — „Ja most sambəl át me fogəlbó", tykt an bara. — Andər dáin tó an onon åtər ti skógin messe, o to börja an dýlikt gá krigg skógin. Tær kom an ti äin stór äik o tær rópa e från äikis rótən: „Släpp me út!" — So rópa e trí gaggor. To svara an up te júdə: „Hur ska ja kun släpp te út, nä ja int väit kvar du ä". — He rópa åtər: „Sok undi äikis rótən". — Han sokt undi äikis rótən. Tær hitta an äin lítn glasflasko o tí va te ándan yty, som tala mæ onon. Nä han yppna up korkin, so stäig tærifrån upp äin aksilbräid kár. Han sá åt poj-

---

[1] Var icke sen, dröjde icke. [2] Bannas. [3] När, då.

kin: „Väit du kva ja gävər åt de ti biløuigg?“ — „Kva sku tu kun gär åt me“, sá pojkin. „Int ä ja rädd för fán o int ä ja rädd för tröllən i skógin häldər, so myki ha ja läsi i bókin mín“, sá pojkin. „Men he lystər me ti sí, om tu, som ä so stór kár, sku kun gá i flaskon tibáka“. — To kröup an i flaskon tibáka. Pojkin pakka korkin væl hárt upa åtər o lämma onon tí. — „Om tu släppər me härifrån, so ska ja gäv åt de äin slikan äin plástərstagg at, nä tu strýkər me äin énda up äitt sår, so blír e gínast frískt, o om du strýkər me te anan éndan up noga, so blír e te fínasta silvər“. — To yppna an up korkin o släft ándan út o fikk å honon plástərstaggin. Sidan gikk an ti fádərn, o ströuk me te tær plástərstaggin up yksən. Gínast so bläi un bara silvər. „O din lathunn! tu spriggər krigg skógin o ja ska hær stá o hugga“, sá fádərn. — „No, hur ska ja kun hugga me äin slikon yks, hun víkər se ju alt i bitə“, sá pojkin. — „Kva ska du narr me!“ sá bisin. „I går hugd ja mæ'na häila dáin o i dá ha tu bjuri[1] ena medde“. — No so hugd an mót äitt træ o bad fádərn kom ti sía. Han kom o så gínast, at un va bara silvər. To sá an: „Kva ska man gär mæ'na o hur ha tu fått åt de äin slikon?“ — Sidan so gikk tom o såld ena åt gullsminn. So gikk an ti jærnbódon o koft äin häil lagg jærnstagg o ströuk tærupa me plástrə sett o so fikk an åtər silvər. O so va int äin äinda gullsmidə stond ti bitál te tær staggin me silvər. To gikk an ti fläira. Ti sísta slútə fikk an onon såld. Sidan gikk an häim ti fádərn senn o sá: „Nu bihovər ja int mäir hugg vid o int häldər ni“. — Sidan livd dom me bara päggar. So koft dom åt se äitt riktit duktit häimand. Nä an hadd vari tær äin tíd, so gikk an ti skógin o börja hugg vid — to va an arbäitskár. Tær kom ándan åtər ti onon o fråga: „Bitýdər te tær plástərstaggin noga, som ja gav åt de?“ — To tykt an: „Já he, som ä färst innyty, me kyt o blód yty, he kan blí frískt, men he, som ä tort o mókit, he kan aldər i værdən blí frískt“. — Annors, om an int sku ha svara söittan[2], so sku an ha bryti nakkan å'n.

Läggər va int ja mæ.

---

32. Om skipə, som gikk övər vatn o land.

(Bäcksby i Sjundeå).

De va trí pojkar po iétt ställə, o dom gikk sién o fría ti iétt slot ti ién stór kuggs dótro. Den ota dom sku sién fuå henna, som sku kuna göra iétt tokot skip, som sku guå övər vatn o land. So

---

[1] Burit. [2] Sålunda.

gikk den älsta förat út ti skógin o försyoka sin lykko. Dær so komd de ién gubbə ti an i skógin o fruåga, va an sku göra. Pojkin svara, en an sku göra iétt yksskaft. „De mo blí iétt yksskaft do“, sá gubbən o de bläi so, o igga fikk an nogo skip. — So guår den andər ti skógin, o sama gubbə kombər ti honon o, o fruågar, va an sku göra. „Ién fiól“, svara pojkin. — „De mo blí ién fiól do“, sá gubbən, o de bläi so. — Sién gikk den yggsta bródran, o dom andər tykt, en de int als sku lyona säj för an ti guå häldər, men an gikk nu ändo. So myott an sama gubbə ijänn o han fruåga, va an sku göra. „Iétt tokot fartýg, som guår övər vatn o land“, svara pojkin. — So bijæra gubbən ti fuå jölpa mæ, o han fikk. Dær tykt gubbən, att dom sku víla säj först, men pojkin hadd bruått o vild int víla, men an lá nu säj ändo lítə o sommna. Undər tídn hadd gubbən fari o börja laga po fartýgi, o nær pojkin vakkna, so hadd gubbən fartýgi færdit. So satt pojkin säj i fartýgi, o gubbən bá pojkin at alla, som an sku sía, so sku an tá mässäj[1]. Nær an fór övər ién körkguål, so suå an ién, som uåt bién po körkguåln, o han va ién tokon, som int aldər bläi mättər, fast an uåt hur myki som hälst, o honon tó an o opp po fartýgi sitt. Sién suå an ién, som kund drikka hur myki som hälst o bläi aldər fyldər, o honon tó an o mæ. Sist so myott an ién, som hadd šú vintrars köld í säj, o han fikk o fölga mæ. — So fór an ti kuggin o sá, at an nu hadd iétt tokot skip, som kund guå övər vatn o land. Do sá kuggin, nær an int vild gié dótron sin uåt pojkin, at „Ja hár iétt hiélt visthús fult mä mát, o om du ätər opp de, so ska du fuå henna“. — „Jó“, svara pojkin, „bara ja fuår ién mæ ota mina kambrátər“. — Han fikk o tá ién, o do tó an den, som kund äta hur myki som hälst, o dom uåt opp altsammans. Sién tykt kuggin, en an ännu hadd ién källarə full mä drikka, o om an sku kuna drikka opp alt de, so sku an fuå henna. — „Jó“, sá pojkin, „bara ja fuår tá ién mæ“. — Do tó an den, som kund drikka ótálit[2] myki o bläi aldər fyldər ändo, o dom drakk altihóp opp. Kuggin vild int sién häldər gié dótron sin. Ännu sku an guå ién dá vall mä kuggins fuår, o pojkin lova de. Nær fuårəna komd út — si, nu va de bara harar —, so börja dom alla fara uåtskils. Nu viét man de, va sku dom hollas isammans. Dær so spragg an övər ién uåkor, o dær luå ién kärigg i díki mä ién stórər stién po kjóln. Käriggin rópa uåt pojkin: „Kom o jölp mäj, so ska ja gié däj ién tokon pípo, som du kan bluåsa í, so fuår du alla harana ti koma ijänn tibáka“. — Han gikk o jölpt henna o fikk pípon o bluåsa alla harana til säj. Sién nær de liéd mót kväldn, so fyord an fuårəna himm ti kuggin, o do lova kuggin ti gié dótron sin uåt an. Nu sku an i brúdbastun. Dær tägkt kuggin

[1] Med sig. [2] Oerhördt.

fuå lívə uå an, för at an int sku bihyova gié dótron sin. Nær pojkin sku guå opp po lavan, so va de so hiétt, en alt huårə kurrast. Dær so sá an uåt honon, som hadd šú vintrars kyøld í säj, o som hadd fölgi an ti bastun, at an sku släppa ién vintər ifruån säj. Han släpt, men igga vuåga dom ännu guå opp. — „Släpp ién til“, sá uåtər den andər. — Han gjórd so, o släpt so mogga, tärt[1] dom kund guå opp o bada. Nær dom hadd bada, so gikk dom opp ti kuggin, o han mä dom mogga vintrana släpt allihópan inn i bastun. Kuggin sku do guå sía, om dom hadd bada o, häldər om dom bara jyog, o nær an stakk näsan i bastun, so fryøst an näsan sin, so kalt va dærinnə, o nær de nu int týa för kuggin nogo, so modist pojkin fuå dótron hans.

---

33. Šepə som siggla övər vatn o land.

(Bromarf).

He va en gogg en ríkər prinsässo, som försvann, útan at man vist, kvann un tó vædjin. Kundjin lova to, at den mann, som sku kun søk opp un o for un himm tibáka, sku få un ti hustru. Senn so va he en torparə, som hadd trí sönər o tom tykt, at dom sku fara o sok opp un. Först fór den gamblasta. To an komd ti skódjin, so mott an en gobbə, som fréga: „Kvann ska tu fara?“ — „Ti skódjin o hugg tjimbstávrar[2]“, svara han. — „Já, nó far tu, men igga tjimbstávrar får tu“, sá gobbən. — Han fikk igga tjimbstávrar häldər o to an komd ti šøn mosta an vänd omm, to vatn tó imót. — So snárt an komd himm, so fór den millərsta bródran. To an komd ti skódjin, møtt an sama gobbə, som fréga: „Kvann ska tu fara?“ — „Ti skódjin o hugg tjimbstávrar“, svara pojtjin. — „Já, nu far tu, men igga kombər tu nogonstans“, sá gobbən. — To an komd ti šon, so fikk an vänd omm o fara himm. — Senn so fór den yggsta bródran ti skódjin. Han tó fämm brø o nogra fiskar mässe ti räiskost. To an komd ti skódjin mott an sama gobbən, som brødrən hansis hadd møtt. Han fréga: „Kvann ska tu fara?“ — „Ja ska räis út o søk opp en prinsässo, som ha försvunni. Iggin väit häldər, kvann hun ha tátt vædjin“, svara pojtjin. — „Ja ska väl koma mädde[3]“, tykt gobbən. — Tom fór o komd nér ti šøstrándn. Tær sättist dom[4] nér o äta. Gobbən fréga to, omm int han o sku ta däil i måltídn. — „Jó“, tykt pojtjin o lät gobbən äta mässe[5]. — To pojtjin hadd äti láddist an o sova po mátn. Föräu an sommna, so fundéra an mä gobbən, hur dom sku få itt šep, so dom

[1] Till dess. [2] Tunnstafvar, stafvar i laggkärl. [3] Med dig. [4] Satte de sig. [5] Med sig.

sku kun siggla, annors sku dom int hitta prinsässon. — „Va tu lugn o bitjymbra de igga om he“, tykt gobbən, som o lá se o kvílas. — To pojtjin vakkna, va šepə færdit o stó po stránd. Gobbən bläi kaptäin o pojtjin stýrman. He bar nu åv, o dom siggla övər vatn o land. To dom komd mitt po Svarta havə stána fartýdji o tom fór ti bottnə. Tær va itt glásslot. Tom djikk inn o tær sat prinsässon mä bórdə o stikka. Hun bläi gládər, to un fikk sí himmláns foltji. To en stond hadd vari, so komd en jättə inn o sá: „Hær luktar kristna blód“. — „Icke är det så, utan här är en ölbryggaregesäll, hvilken i fickan har en vinflaska, som luktar“, svara prinsässon. — Pojtjin gav to jättn súp úr flaskon sin. Han tó se en duktigər klugk, men snárt full an stäindødər ti golvə. Pojtjin, gobbən o prinsässon fór nu opp po däkk, o so börja dom siggla. To dom siggla, so møtt dom en kár, som bar en tjytbølo[1] po ryddjin o djikk o gnava po itt tjytbäin, som an hadd i hándn. „Varför ätər tu int åv tjytə, som du bär po ryddjin, útan går o gnavar åv itt bäin?“ fréga gobbən. — „Sku ja äta åv va ja bär po ryddjin, so sku ja äta opp alt tjyt, som ä i häila værdən“, svara kárn. — „Stíg omból po šepə“, sá gobbən. — Han jórd so o stäig omból. Tom siggla vídarə o så en kár, som lå i en vatupott o fröus o hadd šú bolstər posse. „Lägg bolstrən undə te o ligg int tær o frýs“, tykt gobbən. — „Sku ja lägg dom undə me, so sku e blí so kált, en alt sku frýs bort i häila værdən“, sá han. — „Kom omból o tá bolstrən mädde“, tykt gobbən. — Han komd omból mä bolstrən sina. Tom siggla vídarə o møtt en kár, som krykkla[2] o djikk so rýslit illa, fast an va fælogər[3]. — „För va går tu so dær, to du kan gå bätər?“ fréga gobbən. — „Om ja sku gå som ja sku kuna, so sku ja mä itt stäig stíg övər häila værdən“, sá han. — „So kom to omból po šepə“, tykt gobbən. — Han jórd so. Tom siggla vídarə o komd himm. Kundjin va gládər, to an fikk prinsässon tibáka. Nu hadd an buda jé un ti jimål ot pojtjin, som hadd hitta un o fort eunar himm, men han tykt, en pojtjin va åv so låkt stånd, at an int kund lät an få prinsässon. Han sá ot pojtjin: „Jag har en stor hage full med oxar; om du orkar äta upp dem alla i ett mål, skall du få prinsessan till gemål“. — Pojtjin djikk to äftər den kárn, som gnava tjytbäinə, o sá: „Nu får tu äta, so mytji tu vil“. — So førd an kárn ti hagan. Innan en tíma so hadd an äti opp dom allihóp. Kundjin bläi förvånagər, men han tykt änto: „Du får icke ännu min dotter; du måste först öppna mitt kabinettsrum inom en timme. Nycklarne äro i den aflägsnaste stad i världen.“ — „He ska ja jöra“, tykt pojtjin. — Han fór to nér ti šepə äftər den dær kárn, som jikk so illa o sá: „Gå till den aflägsnaste stad i världen efter två nycklar till ko-

[1] Köttbörda. [2] Rörde sig med svårighet. [3] Frisk och färdig.

nuugens rum. Inom en timme skall du vara tillbaka.“ — Han svara: „Om ja får gå som ja vil, so stígər ja mä itt stäig övər häila værdən“, sá han. — Kárn stäig to itt stäig, so va an tí, o itt til, so va an tibáka. Han hadd nykklana mässe, to an komd. So fikk dom opp kundjins kabinettsrúmə. — „Inte får du ännu min dotter, du måste först bada i en bastu, så att du åtminstone blir ren till bröllopet“, sá kundjin. — „He ska ja jöra“, svara pojtjin. — Han börja to vandra ot bastun, men räi po fämti míls ávstond so va e so varmt, en an modist stána. Pojtjin djikk to äftər den dær, som lå i vatupottn o fröus. Han komd mæ. To an tó itt bolstər ifrån se, so bläi e strakst káldarə. Tom vandra vídarə o he bläi alt varmarə o varmarə. Han fäld to itt bolstər til ifrån se. To dom komd ti bastun, so va e ännu so varmt, at dom int kund gå inn. To fäld an ännu itt bolstər, o e bläi so kált, en e ríma krigg väggana. Nu hadd pojtjin vari i bastun o kundjin mosta jé en prinsässon ti jimål.

---

34. Om pojtji som valla kuggns hara.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gággo äin pojk, som va mytji lat o int íddist djör noga. So fór an ti sloti o bjöid si ti vall kuggns harar. — „Om tu kan vall mín harar, so en tom iggan λlippər bort, so ska tu fuå mín dótro, men om tu int kan e, so ska e tagas trí räimar fruån tenn rygg“, sá kuggn. — Strakst anna dái fór an ti skóji ti vall harana. Men nær han va so lat, so íddist han int sí ätt dom, útan láddist ti suv. So fór harana bort, äin hí o anan tí. Nær afto kom o all harar va bort, so börja an fundiér upa he, hör räimana sku stjäras fruån hans rygg. Täför börja an vandər o syok ätt sín harar. Men han hitta int äin äinda. Hör han vandra, so träffa an äin gámbəl tjäligg, som stó o hádd näsa innklämd i äitt kluvit træ, so en un int λlapp bort Hun börja bid, en han sku hiälp ena. Han sá bara: „Int íss ja“. — To sá un: „Om tu nu hiälpər mi bort hiærifruån, so ska ja hiälp ti, so en tu fuår dín harar häim i afto“. — Nær han fi so gott löfti, so hiälft an ena tærifruån. So gav hun uåt onon äin pípo o äin näsdúk o sá: „Om tu bluåsər i te äin ända i te pípo, so kombər harana all framm, o om tu bluåsər i te anan ändan, so far tom bort, o tesn näsdútji, som ä hiær ikrigg, fuår du int säli bort, iggan hár nytto uå tetta pilli[1], som tjyopər he útan näsdúk; he kombər alltili[2]

---

[1] Rörpipa. [2] Alltid.

i näsdútji uåtər". — So bluåst an äitt tág i te pilli o so va djinarst[1] all harar tær. To tykt an: „Ja ska far tí, som tom ska läggas inn". — Nær han va tær nær[2] dörən, so bluåst an uåtər äin gággo i sett pill o so va tom uåtər all tær i äitt tág, o so släft an inn tom. O tom ondrast all mytji upa he, hör han fi so snárt häim tom. So sá han: „Nu fuår ni va gó o räkn upp tom, om ni int trór mi, nó ä tom all häim". — Anna mori fór an uåtər sama sätti ti vall. To dji dótro ti sí, hör han valla harana. Nær un kom tí, som an valla, so luå an o sovd o vist int uå äin äinda hari. To fræga prinsässa uå ono: „Up kva sätt vallar tu harana?" — To bluåst an äin gággo i pilli, so kom all harana tær. Nu λlippər ja uå me ti, tägkt kuggns dótro, bara ja fuår te pilli uå ti. So vild hun djinarst tjyøp e, men han vild int säli e. Ettarst gav an líkavæl ett o suåld e. So mæra[3] an äin rýslit stór summo päniggar, som un sku djäv för e o tærtil sku hun djäv tvuå tjyssar o äin smälltjyss. Nó tykt un, en he va líti illa, en han bidjærd tom trí tjyssana uå ena, men so tykt un líkavæl: „Int sír iggan e hiær i skóji o so λlippər ja uå me ono, o träggər int tá ono ti mann uåt mi". — So tjyøft un te pilli o fór häim me gott nöjji. Hun tródd: „Nu blír harana i skóji för ono i afto allti". — So fór hun häim ti föräldra o sku vís, hör hun ha djórd o to va hun útan pípo. — Tridi dáin fór módro ti vallskóji o tägkt: „Buån djör buånot[4], men nu ska ja försyøk, om int ja fuår tjyøft te pípo uå ono". — Uåt ena djórd an up sama sätti som uåt dótro. Han vild hav äin stór summo päniggar uå hena, tvuå tjyssar o äin smälltjyss för te pípo. Men fast hun int tykt om tom tjyssana, so tägkt un: „He mo nu gá, int sír iggan he hiær i skóji o int vil ja hav ono ti muåg". — Men he va int ti igga bót. Han fi sín pípo uåtər o hänta häim harana líka gott. Anna dái tærett[5] fór kuggn šölv o vild tjyop pípo. Uåt ono sá pojtji, en han sku djäv äin stór summo päniggar o tærtil gá o tjyss te kvít hästn, som tær dji up bäiti. Kuggn bjöid hör mytji päggar bara han int sku mott gá tjyss hästn. Men pojtji gav int ett. To bäidist kuggn, en han sku fuå lägg äin näsdúk änto imillan. To tykt pojtji: „Lät ono nu fuå". — Kuggn fi pípon, men hun kom tibáka uåt pojtji i näsdútji o han hänta häim sín harar líkasom förút. Nu hiälft he int noga, útan han mottist fuå kuggns dótro. Men kuggn sá, en innan tu kan fuå hena, so moddu[6] júg trí tjærl full. Han luva djör e. O tær samlast mytji härskáp ti sloti ti hyør upa, nær han sku júg. So börja han först tal om prinsässan, kva han djórd me ena i skóji, men hun vild int hyør e, fast an tala

[1] Genast. [2] Invid, vid. [3] Fixerade, bestämde. [4] Barn gör barnsligt, d. v. s. skicka barn till byn, så får du själf gå efter. [5] Dagen därpå. [6] Måste du.

bara sannigg. So börja han tal om drottnindji up sama sätti. He va o alt sant. Ettarst börja han tal om kuggn o hör han tjyst hästn. To rópa kuggn: „Háld upp! Nu gár e yvi“. — So fi han prinsässa o tær bläi äitt stórt bröllop o so kom ja bort.

---

35. Om vallhördiggin o hans trí bässar.

(Sjundeå).

De va ién gogg ién vallhördigg[1], som gikk i vall mä trí bässar. So komd de ti honon ién gamal gruåər gubbə, som bjyød ién bysso för den iéna bässn o alt va han sku sí o skúta dítuåt, so sku an fuå mä den bysson. Pojkin byøt, o de första, som an suå, nær an komd himm, so va de ién skokk orrar. Do tykt an: „Nu ska ja försyøka bysson min, fuår ja sí, om de ä sant, som gubbən sá“. — Han skyøt o fikk o hiéla skarjon[2]. Do tykt pojkin; „Já, si den hær dúgər ti há“. — Nær an komd himmuåt ijänn, so suå an ién ræv po ién uåkor o tó o skyøt den o. Nær an komd himm, so vild módron tá dáin uå an[3] för býtə hans, men dom frälst nu honon ändo den kväldn dom dær fogglana o rævən. Gummon tägkt ful[4], at de kombər myki toko. Kväldn dærpuå kombər gubbən uåtər o spruåkar mä pojkin o bjyød uåt onon ién käpp, som allti kund säjja sant, nær man sló'n i golvə. Pojkin róa säj[5] ti fuå ién tokon käpp o han byøt. So vild gummon nyødvändit bagka omm[6] honon, nær an hadd býti bort andər bässn för henna. Han slapp ännu den kväldn undan straffə. Men tridi kväldn, nær an komd himm, so hadd an iggin bässə miér bara ién fiól mä iétt rýslit vakərt júd, at alla modist dansa för an. De sku nu igga jölpa byønər miéran, men an sku ändo fuå so myki tíd ännu, innan de sku vagka, at an lítə sku fuå späla po fióln sin. No, nær an börja späla, so börja gummon ti dansa, o dansa so en un duåna uå rákt, o do rópa un uåt pojkin, at an sku hyrta opp[7], o nær un nu igga orka miéran, so bläi an útan strýk den goggon mæ. So ga pojkin säj ti vandra. Där so myott an ién gullsmiédsgisäll, o han fruåga ota pojkin, va han va för ién. „Ja ä skarpskyttə“, sa pojkin. — „Äftər du ä skarpskyttə, so tá o skút den dær fogəln, som sitər dær i törnbuskan“, sá gisälln. — „Jó“, sá pojkin, „bara du guår äftər den“. — Gisälln lova o pojkin skyot. Nær gisälln va i törnbuskan, o de va ién stór buska, so tó pojkin ti fióln o börja späla o gisälln ti dansa i buskan o dær ripa[8] de honon, so at han va bodi nakin o

---

[1] Vallherde, vallhjon. [2] Skaran, skocken. [3] Taga lifvet af honom. [4] Väl. [5] Gladde sig. [6] Slå. [7] Stanna, upphöra. [8] Repa, rifva.

blódigər mæ. Sién skildist dom uåt. Gullsmiédn fór sién ti iétt próstställə o arbita, o par vikur äftəruåt träffa pojkin koma ti sama próstguål. So fruåga próstn, va an va för ién kár. „Ja ä skarpskyttə“, sá pojkin. — „De va rólit“, svara próstn, „fár do ti skógin o skúta, för ja väntar främanda.“ — Han fór o fikk myki fogglar, o próstn hold an dær i fliéri morrnar ti guå o skaffa fogglar. Sién nær kalásə va, so späla pojkin för gästrəna o alla hadd tykki om honon, som an hadd späla so vakərt. Próstns dótron börja tykk omm honon, o hur de va, so fikk an blí muåg ot próstn o fikk myki ríkidómar mä hustrun sin, o so kyopt dom uåt säj ién stór härrguål, o dær levd dom sién ién logg tíd.

---

36. Vallpojken och skogsrådet.

(Jackarby i Borgå).

Det var en gång en vallpojke, som gick vall med kräken i skogen. Där mötte han ett råd, som ville ha hans lön och sade: „Om du ger åt mig din lön, så skall jag ge åt dig en bössa, som alt hvad du skjuter på så skall hon döda, och en fiol, som du kan spela på och alla som höra spelljudet, så skola de dansa“. — Pojken gick in på bytet och fick bössan och fiolen. En söndagsmorgon, som han gick till skogen med sina kräk, så satt där en orrtupp i en björk och där var ett stort törnbysk[1] omkring björken. Han sköt orrtuppen och han föll ned i törnbysket. Så kom där en präst körande och såg att fågeln föll dit och så bad han, att han skulle få den. Då tykte pojken, att han skulle få den, bara han skulle gå efter den själf. Han gick då dit och då började pojken spela på sin fiol. Prästen började dansa i bysket, så att han alt ref sönder sina kläder och skinnet, så att bloden började rinna. När prästen sedan slapp från bysket, blef han arg och tog fast pojken och förde honom till rätta, han skulle få straff för det. Så blef han dömd, att han skulle afrättas, hufvudet skulle huggas af honom bara för det skälmstycket, som han gjorde. När han skulle afrättas, så var prästen där ock, och skulle se på. Pojken hade sin fiol med sig och bad, att han ännu skulle få draga några tag på fiolen, innan han skulle dö. Han fick lof till det. Då sade prästen: „Om han skall få spela, så skall jag bindas fast vid ett trä“, tykte han. — Så bundo de prästen fast vid en tall, och pojken började spela. Alla som voro där började

[1] Samling af törnbuskar.

dansa och han, som skulle hugga hufvudet af honom, dansade med och prästen, som var fastbunden vid tallen, fäjade på[1] så, att alt barken for af tallen och hans kläder sönder. Och medan alla dansade for pojken bort.

---

37. Vallflikkon som bläi fóstərdótro mä[2] hen grévə.

(Mangårdsby i Karis).

E va hen gogg hitt fatit folk, som add hen kuddo. Po den dær kuddon add tom hen bjäldro, so tom sku or, vart un sku fælas[3]. Senn so änd e se, hat kuddon hitt komd imm. Föräldrana lugga to lill flikkon sin o laga un o soka. Un kund higga itta kuddon. To un sokt, so komd un ti hen lítən styvu hi skódjin, tær bara hen gamal gummo va imma. Un fræga, hom un hitt vil tjæna, men un sku hitt få lon, so ländji un sku va hi tjänstn, förän häftəråt. Flikkon tó tjänst, o va tær hi trí hår[4]. Senn to un sku fara bort, so kóka gummon hå níe sortərs bark hot un hett slaks dropar o so gáv un hot un hen handər flasko til, som va roa dropar hí o sá: „To du vil blí hósýnligər, so ska tu súpa húr den dær barkdroparflaskon. Nær tu håtər vil blí sýnligər, so ska tu súpa húr den dær roa flaskon“. — Flikkon tó flaskona o börja vandra. To un vandra, so komd hen ræv o jórd se bikant mä un o börja fölg mä un. Rævn följd mä, tils hen fogəl šuggd: „Rævn ä falskər, an for däj ti hulvən“. — Flikkon sop to húr den dær barkdroparflaskon o bläi hósýnligər o lá se hundər hett træ o lå tær ti moron. Nær un senn börja vandra, so mott un hen positívspälarə, som add hen markatto hovan po positívən. An vild to, hat den dær lilla flikkon sku fölg mä an, för an tykt se bihov hen lítən flikko ti šugga, to an sku späla. Flikkon följd mä an hen tíd, men to an sop o jikk po krógana o senn sló o missandla un, so va e higga rólit ti va hi sällskap ansəs. Senn full an hen gogg, to an va druttjin mä uvu i hett vatudík o dodd. Flikkon vandra nu vídari. To un vandra, so komd hen dág hen kråko flýgandist mä hen gullrigg, som den a tajji från hen šoro[5]. Šoron håtər a fari hå mä rindjin för hen grevinno, tær un bódd. Som flikkon nu fór vídari, so mott un hett ärrskap, som tjord hi vagn. Tom tó hopp flikkon i vagnən mässe. E va jyst grévəns, vartifrån šoron a fari hå mä gullrindjin. Flikkon gáv rindjin hot grevinnon. Grevinnon bläi to so gládər, so un tó flikkon til se o tær mådd un brá. Un bläi

---

[1] Bråkade, arbetade. [2] Åt. [3] Färdas, gå. [4] År. [5] Skata, fågeln Pica caudata.

kalla „grevinnons livandist dokko“. Grannbån[1] komd från halla oll ti sí un, för en tokon dokko a dom haldər förr sítt. Un bläi fóstərdótro mä grévəns, för tom va bånlosa[2]. Senn lät dom lýsa hövər alt, hat tom som a förlóra sitt bån, sku finn e mä grévəns. Föräldrana komd to o sí häftər bånə sitt, men tó hitt bort flikkon, hútan lät un va mä grévəns o tær mådd un boliggs[3] brá o mår so hänn hi denna dá.

---

38. Om kolagubbəns sýn.

(Dansbacka i Sjundeå).

Kolagubbən luå ién natt i kojjon sin o hadd iéld i spísn, o dær so komd de inn líkasom ién kvinnoskiépna o värmd ryggin sin imót iéldn, o titta so vist po gubbən, som luå i säggin. Hun hadd gryonər klänigg o gryonər dúk o gryont förkil. Han bläi so räddər, at an igga vild kuna tala, men fikk ti slút ändo makt ti fruåga: „Ä du nu ota Guds makt, so mo du vara, men ä du ota fáns makt, so drá nu för den o den“. — Mä de sama stryok un út, o de hadd sakt „viú, viú“ o dörn bläi opp. O so dær frammför dörn i mosan so tyktist un šugka niér, o so försvann un. Gubbən hadd blivi so räddər, än an int po hiéla nattn hadd vuåga guå út o sía äftər kolamílon sin.

---

39. Om två skyttar som råka skóksjumfrun.

(Tusby).

De va förr i værdn två karar, som gikk út o skytta, o so laga dom éld i skógin, förn fogglana börja läika — de va nu om vårn po tjädərspélə. Dom lå nu dær brävi éldn. Do komd skóksjumfrun dær o, o börja maka om éldn. Dom lå stilla bara. — Hun hadd vari so grandər framfyri, men bákti ska un a vari som dyggigräipən, trígräinogər. — Nu hadd dom ställi byssona sina undi äin anan grán, o dær gikk un o blåsa trí goggor i bysspípon, o me de sama so va un borta o. Senn nær dom gikk o börja skúta, so fikk han, som un blåsa i pípon ot, två tjäddrar me äitt skot. Ot den andərs bysson gjórd un iggitigg, o han fikk igga hällər.

[1] Barn från grannskapet. [2] Barnlösa, utan barn. [3] Synnerligen.

40. Vallflickan som träffade skogsrådet.

(Ingå).

En flicka, som tjänade på en prästgård, träffade en gång, då hon gick till skogen efter kräken, en pojke på landsvägen. Han började gå efter henne och begärde mat. „Gå ti prästgåln, där ja tjænar, so får du mát“, tykte flickan. — Men han gick icke till prästgården, utan gick fortfarande efter henne och följde henne i ham och häl. Till slut flög han upp i vädret och hade en eldsvans i änden. Då flickan kom till skogen, dånade och susade det i tallarna.

---

41. Skogsfrun och fiskaren.

(Borgå?)

Till en fiskare, som en natt satt vid sin eld på sjöstranden, kom en gång en fager kvinna och sade under ett förföriskt löje: „He ä vakərt vädər i natt!“ — Men fiskaren, som anade att det var skogsfrun, tog en eldbrand och slängde den mot henne. Då vände kvinnan honom ryggen och flydde. Och i detsamma såg fiskaren att det var skogsfrun, ty baktill såg hon ut som ett gammalt bakttråg eller en rutten stubbe.

---

42. Om skouksjomfruns son som dom stäina ijæl.

(Esbo).

He va äin smäi, o han sku gå söuk ett hästn sinn, o so träffa'n skouksjomfrun o gjourd bån ot henna. Hun slou yksn hans i bärgi, o dær fikk an lämma'n ända tis[1] pojkin bläi so starkər, en an tou'n loss ifrám bärgi. Do va yksn sondər, o do sku an gå ti smäin o lag'n häilər, o den som sku känn yksn, han sku va fár ot'n o. Nær'n komd ti smäin, so sá han: „De hær sír út som min yks“. — „Do ä ni fár min o“, sá pojkin, o so bläi'n dær. — O nær'n senn fikk mát, so börja'n ät so myki an fikk bara. So sku smäin há'n i smiddjon mässäj o slå på. — „Ska ja slå o?“ sá pojkin. — „Jó slå på bara“, sá smäin, o so slou'n so, en städ o stabba four i jourdn. Do bläi smäin räddər för'n, o so åt'n so myki, en an vild ät smäin fati. So föurd smäin an ti kuggin o bá'n tá pojkin, o kuggin tó'n o. Han

[1] Till dess.

add'n äin tíd, men som an åt so myki, so vild o kuggin slipp å mä'n o skikka'n ti krígi. Nu sku'n há mát mässäj o. So laga'n ot säj äin jærnpísko o slakta šú oksar o laga ota húdana mataposa o satt kötə dærí. Han vandra senn å mä pískon i handən o äin drikkstunno undi armən o mataposan po ryggin o kóm ti krígi. So satt'n säj nér ti ät först innan an börja kríga. Do sköut dom på'n o kúlona four i smöraskin hans. — „Om int ni hollər ér ti kast rosk i smöraskin min, so ska ja lær ér", sá han, o nær'n hadd äti, so stäig'n opp o so tou'n sín jærnpísko o gikk o lærd dom. Nu vann kuggin, nær'n slou dom all ijæl, men an vild ändo blí å mä'n, som an åt so myki. So lät kuggin gräva äin stourər group o bá'n ti stíga nér i groupən, o han gikk o. Nu hadd kuggin mogga man, som sku vältər äin stourər stäin på'n dæri groupən, o nær stäin full nér, so tou'n imout'n o stúva'n tibáks, o dær dráp an all undi den stour stäin. Senn lät kuggin gräv äin andər group o bá'n gå i den, o do va de myki folk, o dom va försídda mä småstäinar, som dom kasta på'n. Nær de do börja koma stäin po stäin, so hann an int tá imout, o do stäina dom ijæl'n. Po de sättə slapp kuggin å mä'n.

---

43. Starka Matts.

(Karis).

En gång då en bonde var i skogen och kolade, kom en skogsjungfru i kolkojan för att värma sig. Framtill var hon välklädd samt fin och vacker, men hennes bak var som en trägrep.

En annan gång hade en skogsjungfru infunnit sig hos en kolare i kolkojan och velat ha umgänge med honom. Det skedde, som hon önskade. Hon födde sedan en son, som fick namnet Matts. Han var mycket stark och kallades därför Starka Matts. Då han var femton år gammal, skickade hans moder honom hem och gaf honom den yxa hans fader lämnat henne och sade: „To tu kombər ti býn, so frægar en kár hot de o sägər: 'vartifrån a tu fått min hyksə?' To so ska tu vita, hat e ä fár din". — Gossen tog yxan och gick. När han kom fram till byn var det första hus han såg en smedja. Då han gick förbi dörren, ropade smeden, som stod vid städet: „Pojtji tu ár min hyksə, vart fár du mä un?" — „Já nó ár ja hidər hyksə, men ni ä o fár min", svarade pojken. Fadern tog honom nu till sig och skulle lära honom smedyrket. En tid var han ock i läran, men som han åt så förfärligt mycket, måste fadern tänka på att slippa af med honom. Han skickade honom därför till konungens gård, där han ansåg mat finnas tillräckligt för Starka Matts. Så snart Matte kom till kungsgården

och begärde tjänst, tog kungen honom till dräng. Matts arbetade som en jätte. En skogsdel högg han till ved för hvar gång han for till skogen. Arbetade han duktigt, så åt han ock därefter. Ett och två spett med bröd gingo åt för måltiden, då Matts satte sig till bords. För att bli af med honom, skickade kungen honom till kriget. Till vapen tog Matts en slägga. Då han kom till krigsplatsen, satte han sig först ned att äta. Under måltiden började fienden skjuta på honom. Som Matts tykte sig ha litet omak af kulorna, som flögo kring honom, steg han opp, stampade foten i marken och sade åt fienden: „Va kastar ni blåbær i smörastjin min?" — När fienden icke upphörde att skjuta, tog Matts sin slägga, gick emot honom och slog ihjäl hvarenda man. Sedan vandrade han hem till kungsgården. Nu viste icke kungen, hur han skulle få lifvet af Matts. Till slut lät han honom börja gräfva en djup brunn. När Matts var sysselsatt med arbete på bottnen, lät kungen sitt manskap fälla en kvarnsten på honom. — „Okon hå hidər fäld mysson sin i brunn?" tykte Matts, då kvarnstenen föll på honom. Därpå slungade han stenen upp tillbaka med sådan fart, att han flög högt upp i luften och vid fallet dödade alla man, utom kungen, och slog sedan äfven ihjäl Matts i brunnen.

---

44. Skogsjungfruns son.

(Ylike i Borgå).

Det var en bonde. När han gick till skogen, möter han en skogsjungfru. Hon ville, att han skulle börja hålla af henne och han gjorde det ock. Sedan tordes han inga gå till skogen på sju år. När sju år hade gått, gick han åter till skogen. Då hade hon en pojke. Hon kom genast åter till bonden och så sade hon åt honom: „Nu har jag födt honom i sju år, nu skall du föda honom i sju år". — Bonden trängde[1] taga honom, han tordes inte neka. När han då, bonden, hade haft honom i sju år, så orkade han inte föda honom, han åt så mycket. Då gick han till kungen och tykte, om kungen skulle vilja hafva honom. — Han blef så rysamt starker också. — Kungen tykte: „Jag har nu förklarat krig, han skall få gå ut i krig, ja, han skall få gå ut i krig, när han är så grufligt stark". — Då svarade pojken: „Ja, då skall jag hafva en duktig matsäck med". — „Jo", tykte kungen, „nog skall du få, så mycket du vill hafva". — Han skulle då hafva ett stort kar till smörask, och så skulle han

[1] Var tvungen att.

hafva rysligt mycket bröd. Han fick ock, och så bar han alt på sig — han var väl mycket stor också. Så började han vandra till kriget. När han kom, där kriget skulle börja och taga ihop riktigt, så satte han sig ned och började äta. Då började fienderna alla skjuta på honom först. Pojken ropade då: „Håll upp!“ sade han, „att kasta jétspælor i min smörask“ — kulorna föllo i smörasken, de togo inte honom. — De sköto på bara. Då ropade han andra gången: „Kasten inte getspälor i min smörask“. — De lydde inte, utan sköto bara. Då sade han: „Jag sär tredje gången“, sade han, „håll upp att kasta getspälor i min smörask“. — De sköto bara och skulle skjuta ihjäl honom. Då steg han upp och slog ihjäl alt hvad fiender som fans. Nu började hans eget folk, som var med på hans sida, skjuta på honom. Då gick han och slog ihjäl dem allihop bakefter. Sedan tog han sin matsäck och så gick han till kungen och sade: „Kriget är stilladt“, sade han, „för dem som jag har haft lof att slå ihjäl, har jag slagit, och de som ville göra mig illa, har jag också slagit“. — Då gaf kungen honom ett furstendöme af det som han då vann, och där skulle han få föda sig och där skulle han få lefva, och så var den saken slut.

45. Om kolbrännaren och skogsjungfrun.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en kolbrännare, som gick till skogen bakom en liten äng att bränna kol. Där kom en skogsjungfru och ville blifva hos honom öfver natten. Hon fick också bli där. Om morgonen sade kolbrännaren: „Jag skall nu gå hem och sedan kommer jag mot afton och rifver kolmilan“. — „När du kommer hit tillbaka“, sade hon, „så skall du ropa, när du är på ängen“. — Men när han mot kvällen kom tillbaka till milan, sprang han först och tittade, hvad hon skulle göra och då såg han, huru hon vätte svansen och släkte kolen med den. Sedan sprang han till ängen och ropade. När han nu kom till milan, var hon åter likasom en mamsell. Nu blef kolbrännaren rädd och skulle fara hem. Där glömde han yxan efter sig. Sedan fick hon, skogsjungfrun, en son. När han var tre års gammal, så slog hon yxan i ett bärg och bad honom rycka upp den. Men inga orkade han. Då slog hon den åter, när han var sex års gammal, men inga orkade han då häller draga upp den. När han var nio års gammal, slog hon den igen i bärget, och då drog han upp den och stora bitar af bärget följde med. En söndagsmorgon sade hon, att han skulle gå och stå bredvid kyrkan och då skulle där komma en gubbe och

säga: „Hvarifrån har du fått min yxa?“ och då skulle han svara: „Är detta din yxa, så är jag din pojke ock“. — Nå, han gjorde som hon sade och det gick också så, att en gubbe kom och frågade, hvarifrån han hade fått hans yxa. Då sade han som modern lärt honom: „Är detta din yxa, så är jag din pojke“, och så följde han honom hem. — Men han hade icke länge varit där, innan kolbrännaren blef rädd för honom och tykte, att han var en ryslig karl, för han åt så grymt mycket — en fjärding fisk och ett spett bröd skulle han hafva i målet. Så gick han och talade åt kungen och frågade, om inte han ville hafva en rätt stark karl. „Jo“, tykte kungen, „jag har ju krig, och jag skall föra honom dit“. — Då förde kolbrännaren honom till kungen och kungen skickade honom till kriget och gaf åt honom till vägkost en tina smör och ett par hästlass bröd. När han kom fram till krigsplan, så satte han sig att äta. Fienderna började skjuta på honom och då sade han, när kulorna började komma: „Ni får inte kasta blåbär i min smörask“. — Han nekade dem flere gånger och när de inte lydde honom, så blef han arg och steg upp och så slog han alla fiender ihjäl. När de andra kommo, så sågo de att alla voro ihjälslagna och frågade: „Huru gick det nu till, när de alla äro döda redan“. — Han sade: „När de kastade blåbär i min smörask, så skulle jag börja ge stryk åt dem och så dogo de allesamman“. — Sedan foro de hem till kungen och nu blef också kungen rädd för honom och ville bli af med honom och sade åt honom, för han var litet lättvettig, att han skulle gå till helvetet efter hans magasinsnyckel, där han hade pengarna och alla dyrbara saker. Han for ock, och kom till helvetet. Där kom han först in i ett rum och frågade: „Är husbonden hemma?“ — „Jo“, sade de, „nog är han dit bak i kammaren, men pass inte gå dit, han tar lifvet af dig“. — Han gick ändå in. Där frågade den onde: „Hvad har du för ärende?“ — „Jag skulle komma efter min kungs magasinsnyckel“, sade han. — Då tog fan en stor måkkare[1], som stod innanför dörren och skulle slå honom i hufvudet. Men han träffade bara sex flugor. Sedan tog fan ett långt spjut och skulle slå med det. När han slog till, så for det genom väggen. Då knykte Matts, för så lär han ha hetat, måkkarn och slog fan i hufvudet, så att han for genom sex golf. Fan, han kom upp och skulle taga emot. Matts slog med måkkarn andra gången och så for han genom tre andra golf. Då började fan bedja, att han skulle komma och hjälpa honom upp. „Bara du sär, hvart magasinsnyckeln är, så skall jag komma och hjälpa dig“, sade pojken. — Han sade: „Den är där innanför dörren på knaggen“. — När pojken fick nyckeln, for han hem och for inte att hjälpa fan,

[1] Slägga.

som blef sitta där i hålet, och där sitter han i alla tider. Då han kom hem, blef kungen rädd och tykte: „Du är rätt en ryslig karl“. — Sedan kom där en trollgumma och kungen frågade af henne, om hon viste huru han skulle få lifvet af Matts. Hon sade, att han skulle slakta tre hästar och ge hudarne åt henne. Hon fick dem och sömmade ihop dem till en stor påse. Sedan narrade de Matts att äta i kapp med henne, för att få se, hvem som skulle äta mer. Gumman, hon stoppade så mycket hon hann i påsen och åt så mycket hon orkade, men ändå fick Matts vinsten. När Matts blef mätt, var han så tung, att han inga orkade marsa och då narrade gumman honom att dansa med sig. Bäst de dansade, så sprack han och så — var jag inte med längre.

---

46. Skogsjungfruns son som brottades med forsrådet.

(Skomarböle i Mörskom).

Det var en bonde, som ville hålla af sin hustru, men hon ville inte. Då blef han arg och gick till skogen och sade: „Den första, som jag träffar på vägen, den skall jag visst hålla af“. — När han sedan gick till skogen, så träffade han skogsjungfrun och hon ville, att han skulle hålla af henne, men det ville inte han. Då sade hon: „Jo, du lofvade ju hålla af den första, som du skulle träffa på vägen“. — Då trängde han göra det. När han då hade gjort det, så tog hon yxan af honom och kastade den att fara till skogen och sade: „Nu kommer du aldrig att få din yxa, förrän min son blir femton år“. — Efter femton år en gång, när han kom till skogen, så hämtade skogsjungfrun sonen och yxan åt honom och sade: „Nu har jag hållit honom i femton år, håll du nu honom andra femton år“. — Bonden tog honom och när han hållit honom i tre års tid, så blef han så grymt stark och stor matkarl[1] var han äfven, så att bonden inte viste hvad han skulle börja göra åt honom. Där var han och rustade honom till krigs och stälde tretunnsbak bröd[2] åt honom och tre oxar lät han slakta till vägkost. När han kom till kriget, så stälde han sig vid roten af ett trä att äta. Då började fienderna skjuta på honom, och då tykte han: „Kasten inte blåbär i asken min“. — Men då fienderna icke brydde sig om hvad han sade, så blef han arg och rykte upp två stora trän och gick med ett i hvardera handen och började kriga och slog ihjäl dem allihop. Så gick han tillbaka till fadern och sade, att alt var krigadt redan. „Hvad gjorde du nu, när du kommer hem

---

[1] Matfrisk karl. [2] Bröd bakadt af tre tunnor säd.

och lämnade hela krigshären att gå dit?“ sade fadern. — Han gick då och visade åt fadern, och då lågo de alla ihjälslagna, inte en enda fans kvar. Där viste inte fadern huru han skulle få lifvet af honom och så skickade han honom till en stor fors, där det var ett starkt råd. När han kom dit, satt forsrådet på en sten. Då bad fadern honom gå och slå forsrådet under örat. Han gjorde så. Då han slog forsrådet under örat, så slog han så, att vattnet kokade. Då blef forsrådet förargadt och de började slås och så slogos de i sju dygn i vattnet. När de slagits i sju dygn, så sade han, att han glömt sitt bälte uppe på land. Det var ett järnband och skulle han ha fått det dit, så skulle han hafva vunnit, men nu när han var utan bälte, så förlorade han och blef död där.

---

47. Skóksjumfruns son som toíst mä šyoruådə.

(Sjundeå).

De va ién gogg ién bónson, som sku guå ti skógin o hugga. Dær myott an skóksjumfrun. Dom stó ién stund o suå po varandər o fór sién o gyomd säj i buskana. Dær sommna bónson, o skóksjumfrun försvann o tó yksn hans mässäj. De förgikk ién logg tíd. Ién moro sién guår bónson ti körkon o do sír an yksn sin innslajji i grindstolpan brävi körkon. Han guår o sír po an o säjjər: „Häjj hur a yksn min komi hí?“ — Mä de sama kombər skóksjumfrun framm o säjjər: „Äftər du kännis vi yksn, so käns du ful vi den hær o“, o vísa po pojkin, som un hadd mässäj. — Han fikk tá pojkin, o do va an šú uår. — Pojkin väkst opp o bläi rätt ramastarkər[1], so at fádran til o mä bläi räddər för an, o gá an i læron ti ién smiéd. Men han vild int häldər drás mä an o skikka an ti ién hovshärrə. Ién dá sku an fara ti skógin mä iétt pár oksar föri o hämta ién skóksmódro[2]. Han fór o dít, som dom gróvasti trænana fantist o hugd iétt o satt po dryogin[3] o börja koma himm. Hur an kyord o kyord, so kyord an ovanpo ién bjyornlýo. Bjyorn komd út o biét oksns luårə bort. Dær tó an bjyorn o den tribiénaga oksn o baud dom po lassə, o so tó an šölv i oki o börja drá mæ i pár mä den andər oksn. Nær an komd himm ti härrguåln, so gikk an inn ti härrn o birätta, at an hämta den stokkin, som an sku, men at dær komd ién skókskissə o skada oksn. Do gikk härrn út o suå den skókskissan, o de va ién bjyorn. — Do sá härrn: „Nu hár du den hær nu, men va ska du gör mä an?“ — So släpt pojkin lyost an o tó'n i bakbiénəna o sló an i

---

[1] Ramstark, ofantligt stark. [2] Stort trä. [3] Arbetsläde.

väggin. Do bläi härrn räddər för an o vild int há an läggər o skikka an ti kuggin, o kuggin skikka an út i kríg. Men dær va an o sló ijæl bodə fiəndn o kuggins folki mæ. Do bläi kuggin förarga o fundiéra puå ti slippa uå mä an. Kuggin ställd do ti iétt stórt gästabod o skóksjumfruns son sku ti bjúda. Nu sku an bjúda den dær gubbən o, som brúka stuå po ién bró i grannskápə o de va šyoruådə. Sku an int lova koma, so sku an gié an ién yorfíl. Nær skóksjumfruns son komd ti brón o sá uåt gubbən, at an sku koma ti kalás, so lova int gubbən koma. Do bläi pojkin förarga o torka ti[1] an. Do bläi gubbən rasandər mæ o dom tó nappatág, o skóksjumfruns son gikk uåt, nær an komd i vatnə, o so slapp kuggin uå mä an.

---

48. Om dom trí brødrəna.

(Helsinge).

De va trí brødər, som sku ärva ett föräldrana sina, men dom hadd igga vídarə ti ärva, bara äin stuvu, äin kuddo o lítə bast. Den älsta tó stuvun, den millərsta kuddon, o den yggsta gá dom lítə bast åt bara. So börja han fundéra, hur an sku bör leva me de bastə. Han börja do laga snärur ota bastə o fogga djúr. So fogga'n äitt íkórn o äin hara först. — Äin gogg komd an ti äin träskisstrann, dær som bjørn hadd sin lýo. Han laga äin snäru ijänn, han sku do fogga bjørn. Nær an snódd ihóp bastə sitt, so så näkkin, at pojkin satt po strann o snódd snäru. Do bá näkkin son sin gå opp o fræga[2], va'n sku göra me de répə, som an laga. Han sá do, at an sku snør ihóp träski, at dom igga sku slipp opp därifråm. Näkkispojkin gikk o birätta för fár sin, at an sku snør ihóp träski. — „Gå du opp o fræg å'n, om an ä dukti ti sprigg opp i træuana o, o tá du o kast nér'n senn, so nu får vi räido me'n.“ — Pojkin gikk o fræga å'n. Do svara han, at an int íddist šölv, men at an hadd äin lítn pojki, om an vild sprigga me honon, so sku an få. So släft an íkórnə løst, o näkkispojkin sku tá fast de, men fikk int. — „Ohho“, sá näkkispojkin ot fár sin, „han add äin lítn pojki, o han spragg so i trænana, at ja igga hann díát hällər“. — So bá näkkin pojkin sin gå opp o sprigga i káp me'n, „o nær an trottnar“, sá näkkin, „so drá hí'n, nu får vi bokt me'n senn nu“. — Näkkispojkin gikk o bá'n koma o sprigg i káp. „Ja ís int“, sá han, „men ja hár äin lítə störrə pojki än den första, fräist på om du stoppar me honon först, so ska ja koma senn, om int han týar[3]“. — So släft an haran sin løst, o nær haran slapp loss, so fór an

---

[1] Slog till. [2] Fråga. [3] Orkar.

so, at int näkkispojkin hann nåmniggom[1] hällər, o fikk int sí bara lítə skymtə å'n. So sá näkkispojkin ot fár sin: „Igga stoppar ja me honon, han add äin lítu pojki, o den fór so, at ja int fikk sí bara skymtə å'n“. — „Gå nu opp do o fræg å'n, om an ä dukti ti brutas“, sa näkkin ot pojkin sin, „o får du vinstn på'n, so drá'n hí i träski senn“. — Näkkispojkin gikk o fræga, men do sá han: „Ja ís int nu, men kom, om du vil, o brutas me gambəl fafa min, han liggər dær i lýon. Han kan væl int ídas först, men gé'n äin ørfíl, so nu kombər an do“. — Näkkispojkin gikk ti lýon o fræga å bjørn, om an vild koma brutas. Bjorn börja ti murra o sku int ídas stíg opp. „Pass igga murra, stíg opp bara“, sá pojkin o sló åt'n äin ørfíl. — Nær han sló bjørn, so sló bjørn ramən i pojkins aksla, at an knekna ti jórdn. Pojkin spragg ti fár sin o sá: „Ohho, nu mott an vara starkər, för an add äin gamal fafa, o han sló mäj me hann sin po akslan, at ja rákt vild gå mæ“. — „Ä an so fárli kár?“ sa näkkin; „gå do opp o fræga, om an int vil ha päggar. Vi ska gé ot'n, bara'n int gör illa oss.“ — Näkkispojkin gikk o fræga, o do sá han, at an sku há hattn full me päggar, annos[2] sku an int lägg dom va i fréd. Näkkispojkin gikk o sá ot fár sin, at an sku há hattn full. „No, de ska'n nó få“, tykt näkkin. — Nær näkkisson va borta, so skár pojkin hål po hattkullan sin o grävd äin gróp undi hattn, at alt päggana fór dí í, nær näkkispojkin sló päggana i hattn. Nær pojkin komd nér ti näkkin ijänn, so sá'n: „De försló igga ännu, de syndist int bara nogər slantar i hattbottnə“. — So bá'n honon føra äin häil fjæligg, o sá: „Må int de ska hinn té? O säjj ot pojkin, at ja igga päggar har mäir bara häilt lítə.“ — Näkkispojkin førd do häila fjæliggin, o do va pojkin nöjdər o lova ti int göra igga illa, o so fór an himm ti brødrəna sina o vísa päggana. Do fræga dom, var i værdn han add fått so myki päggar o blivi so ríkər. „Ginun djúrfoggst“, sá den andər, „som ni int gá ot mäj ana bara lítə bast, so börja ja fogga djúr, o so ha ja blivi ríkər“. — So lämma dom ot honon altsammans o tó lítə bast o börja laga snärur o sku gå o fogga djúr. O po sama vægin ä dom, igga väit ja, om dom a blivi nogo ríkarə me sitt bast.

---

49. Tre bröder som togo arf efter sin fader.

(Kyrkslätt).

Det var en fattig bonde, som hade tre söner. Han ägde inte mera än en fiol, en handkvarn och en tjäla[3]. När han blef död, fick den älsta sonen ärfva fiolen, den mellersta fick tjälan och den

[1] Nära intill. [2] Annars. [3] Bobin.

yngsta handkvarnen. Först gick den älsta ut och skulle försöka sin lycka, hvad han kunde vinna med fiolen. Han gick och vandrade på en väg, tils han kom till en gammal bastu. I den hade vargarna gjort åt sig lya. Dit smög han sig in, slog dörren fast efter sig och kröp på lafven. Där begynte han spela, och vargarna, som voro ovana med sådant ljud, togo till att tjuta och dansa. Då kom där en förbikörandes, som hade kontrabandsvaror på sitt lass, och fick höra det förskräckliga ljudet inifrån bastun. Då tänkte han för sig själf: „Här måste visst självfva djäfvulen bo, som har ett sådant ljud med sig, och rykte upp dörren“. — Vargarna rusade ut emot honom och foro sin väg bort. Då ropade han, som satt på lafven och spelade: „Hvad fanken gjorde du nu för slag, som släpte ut kungens vargar, som jag skulle lära att dansa. Vill du nu betala eller går jag och klagar för kungen, så blir du olycklig“. — Den andra stackarn blef rädd om sitt skinn och lät narra sig att betala en stor summa pengar och dessutom en stor hop utaf de varor, som han hade på sitt lass och de voro mycket dyrbara. Sedan gick pojken hem nöjd och glad och berättade, hvad han vunnit med sin fiol.

Då gick den mellersta ut med sin tjäla och vandrade, tils han kom till ett träsk. Där stod en stor björk bredvid träskstranden. Dit klättrade han upp och satte sig där att tjäla. Då kom träskråets son upp ur träsket och frågade: „Hvarför sitter du där och tjälar?“ — „För att träsket ska' bli tort“, svarade den andra. — Då gick han ner och sade åt far sin: „Där sitter en uppe i björken och tjälar, far, för att träsket ska' bli tort“. — „Nå, gå upp och slås med honom och kör bort honom“, sade fadern. — Han gick då upp och sade åt honom, som satt och tjäla': „Kom ner, så jag får försöka min styrka med dig“. — „Försök nu först med min älsta bror Nalle. Vinner du honom, så vinner du mig, och vinner du inte honom, så vinner du inte mig häller“. — Rået gick då och tog tag med Nalle. Men Nalle klämde honom duktigt. Då blef han förskräkt och vågade inte gå och slås med den andra häller. Sedan gick han ner i träsket tillbaka och sade åt fadern: „Gif nu åt honom en summa pengar, eljes tjälar han träsket tort. Han är rysligt stark. Jag brottades med hans älsta bror och fick ingen vinst på honom och vågar inte alls brottas med honom själf.“ — „För nu upp åt honom en summa guld- och silfverpengar“, sade fadern. — Han förde upp det åt pojken och sade: „Här får du nu alt det här, bara du låter bli att tjäla träsket tort“. — Därmed var pojken nöjd och gick hem och berättade för sina bröder, hvad han vunnit med sin tjäla. — Han hade fått så mycket, som han behöfde till sina döddagar.

Till sist gick den yngsta brodern ut med sin handkvarn, för att försöka sin lycka. Han gick och vandrade efter en väg, tils han kom

till en röfvarkula i skogen. Där kröp han in, och kröp upp på pärtjällan[1] och tog sin handkvarn med sig. Röfvarena voro alla „útgådda“[2] på röfveri, men på natten kommo de hem med stora bördor och mykket pengar med sig. De satte sig bredvid bordet och började räkna sina pengar, för att dela jämt emellan sig, hvad de hade röfvat. Då drog han upp på jällan[1] ett tag på sin handkvarn. Röfvarena förstodo inte, hvad det där kunde vara, och började bli rädda. De sade sins emellan: „Nu straffar Vår Herre oss, för att vi ha gjort så mykket illa i dag“. — De begynte ånyo på att räkna. Då drog han åter ett duktigt tag på sin handkvarn, och de blefvo ännu räddare än förra gången och sade sins emellan: „Nog få vi nu straff för det illa, som vi ha gjort i dag“. — Men en tröstade de andra och sade: „Det måste visst vara något annat“. — Men nu snurrade han kring handkvarnen, så pärtorna flögo ner från jällan och yrde kring öronen på dem. Röfvarena blefvo då så rädda, att de sprungo ut ur kulan och lämnade efter sig altsammans och kommo aldrig mera tillbaka. Den yngsta brodern fick då alt, hvad röfvarena samlat och blef en riker man.

Så blefvo de tre bröderna rikt välsignade af sitt lilla arf.

---

50. Pojkin o šoråda.

(Kankböle i Mörskom).

He va äin gaggo äin torpara. Han hadd trí synar. Som an va myky fatigar, skikka han sín synar út ti arbäita. O ti mát gav an åt te älsta trí bro o åt te millarsta två o åt te yggsta äitt halft, äin väiv o äin stuppo blånar ti lag räip å. Te yggsta va myky tagklöus, so at, to tom ádra gikk laggsme lánsvégin o börja søk se arbäit, so gikk an inn åt skógin. Sidan an hadd vandra äin tíd, kom an ti äitt lítat träsk. — O so börja han gá laggsme strándan o band éndan up te trådn, som han spann me väivan vidar äin boska o sá: „Ja väivar o väivar, tiss[3] ja ha drajji träski ihóp“. — To bódd tær äitt råd yty träski. He råka i knípo o tägkt: „Kva ska ja nu gära“. He kom först upp ti honon o fråga: „Kva sær du?“ — Han sá: „Ja väivar o väivar, tiss ja ha drajji träski ihóp“. — „Drá int, ja vistas hær.“ — „Kva brýr ja me om he, ja väivar bara“, mäina pojkin. — „Ja gävar åt te bilonigg, bara du int drár ihóp e.“ — No he gikk to ett päggar. O so hänta e först äin säkk me silvarpäggar. To sá pojkin: „Har du int noga mäir?“ — „Näjj, int hár ja noga mäir, bara nogar

[1] Torkställning för pärtor. [2] Utgångna. [3] Till dess.

mygglo[1] kuparpäggar o äin kvítər häst." — „Hänt tom hí mæ, annors ä ja int nöjd." — He gikk o hänta hästn o kuparpäggana, men när e bläi útan alt, kva he hadd, so bläi e arkt o mäina: „Vi ska försøk styrkjon voron". — „Vi kan gör e", mäina pojkin. — „To tó rådə silvərpusan o kasta onon út up halva träski. Nu råka pojkin i knípo, för an orka int rør häila pusan. Men han hitta snárt upa råd o so nær rådə hänta pusan tibáka, so bad an e før onon up äitt bjärg. Tær hadd an e ti lägg onon alldäilis up bjärgiskantn, o nær an sparka til onon, so flöug an läggər, än rådə hadd kasta onon. To bläi e åtər hovlit o so bad an, at e sku gá ett säkkin o hänt onon upp up strándən tibáka. O tær läit han e sät pusan up ryggin upa hästn o sló ett o rådə bläi tær.

Slutet berättas äfven sålunda:

So kom rådə bjärand me hästn up armn o sá: „Bjär nu tu onon äitt kvarv söittas[2] som ja ha bjuri onon so magg år krigg träski jær i täsn sägko musan". — To tykt pojkin: „No, jälp ni me ti få pusan up hästryggyn, so ska ja bjär bodi hästn o pusan millan bäinən". — O so satt an se upa o fór som äin ánda. To an kom häim, so sá an åt fádərn senn: „Nu bihovər vi int mäir gá o bäidas[3] vår smulur. Mín brødər fikk lítə mäir än ja o to va tom stóra up se o lämma me. Men tom får nu gá o søk sín lykko".

---

51. Gäddon o ynskniggana.

(Kankböle i Mörskom).

He va äin gaggo äin käligg. Hun hadd fläira synər. Å tom va ten yggsta myky lat. Han ídist int gär noga, men lå bara häima o dró se. To skikka módron onon äin gaggo ett vatn o luva gäv åt onon smörobrø, om an sku gá. Han gikk to. Men so va han so dumm o tó äitt såld o sku bör bjär vatn me he. Han kom to ti strándən o börja håva ti få vatn, men tær huldist iggitigg i såldə. Hur an håva o håva, so fikk an fast äin lítn gäddo. Nä[4] an to hadd ena i såldə, so sku an før häim ena. Men gäddon börja bida ti slipp löus. To sá an: „Näjj, ja släppər int löus de, för tu ä so nättər. Ja vil háld de". — To sá un ti sísta slútə: „Om du släppər me löus, so ska ja gäv åt de te förmågon, at alt kva tu ynskar de, so ska du få". — No, to va an o släft löus ena. Tærupa ynska an, at an sku få såldə fult me vatn. Han fikk e o. Sidan gikk an häim. Módron

[1] Mögliga. [2] På det sättet, sålunda. [3] Begära, tigga, bettla. [4] När.

bläi häpigər tæryvy, men tägkt som so: „Å honon tær kan man hav gó nytto, som hittar up slikt“. — Tærupa skikka un onon ett vid. Han gikk lagg végin, men brýdd se int omm ti hugga, bara søkt, kvar an sku få færdit huggi vid. Sidan an hadd gátt lagga vegar, kom an ti äin härrgårs vidabakka. Tær stó fläira lagga vidaradar. To sattist an[1] up te första o sá: „All vidaradana ska va up módron míns maggård“. — So bar e å, han förút o vidaradana bakett. Nær døm to fór förbí härrgårns fänstər, spragg nogər mamsällər ti fänstrə ti sía. To vísa an up äina o sá: „Hun tær ska få bån“. — Nä an sidan kom häim, bläi módron skræmdər o tykt: „Int brýr ja me omm te, tu ä so förskräkkli, tu får far o søk te arbäit, kvar du får“. — — Han fór to bort o kom först ti äin smidə o bäidist arbäitə. Sminn sá to: „Ja hár int ana arbäit åt de, men om du vil plukk kolən i lídrə i korgar, so kan du få te arbäitə“. — No, han gikk to ti lídrə o börja plukk kolən. Up läggdən tykt an, at e va läissamt o sá: „All korgar mo va fulla me kol o flytt se inn i lídrə tibáka, tom størə légst o all tom mindər uppåt“. — Sidan gikk an ti sminn o han bläi myky förundradər tæryvy, at an so snárt ha kuna gär e. Tærupa tó an onon i smiddjon messe. Nä tom to va i smiddjon o sku bör[2] arbäita, fråga pojkin: „Ska ja slå me viljo häldər me styrkjo?“ — „Slå me styrkjo bara, för nó tol he“, svara sminn. — To ræt pojkin up se. Nä an sló til, so sagk städə i stabban o stabban trí fammar inn i jórdən. To bläi sminn räddər o tägkt, at an fått ten undi ti drägg åt se o mäina: „Nu får tu gá végin denn, int kan ja hav so stark arbäitskarar“. — To gikk an åtər bort o kom ti te sama härrgårn tær an hadd tajji vidaradana. Tær hadd mamsälln fått äin pojki, som hadd äitt gulläpəl i håndən. Tærupa stó skrivi, at han, som bånə kasta gulläpplə i brystə upa, va fádər til e. Nä nu pojkin kom inn up härrgårn, kasta båne äpplə i brystə up onon. To fikk an mamsälln ti hostro. Men han lämma enna ett se up härrgårn, o gikk šölv åtər o vandra. Sidan kom an ti äin stórər skóg, tær äin jättə bódd i äitt slot, som va bygd å bara kupar. Nä an to kom ti slotə, so hitta an int up inngaggin. To sá an: „Ä hær nogon dör, so mo un ypn se, at ja sku slipp inn“. — Gínast yppna se äin lítn lúkko up väggin, kvariginun an kund krýp inn i slotə. Hær vandra an ikrigg i häila slotə, men träffa iggin mäniskja. Ti sísta slútə, nä an hadd gátt äin tíd, kom jättn o fråga: „Kvemm ä he, som skroddar ikrigg i mett slot?“ O me te sama va an o sló ti pojkin so, at an sagk jäms me knædrən inn i jórdən. To ynska pojkin me te sama, at líka djúft ska tu va inn i jórdən, som tu sló me. Jättn sagk to fast i jórdən o kund int rør se als. Han førsøkt to tį kom

[1] Satte han sig. [2] Begynna, börja.

löus, men slapp int. Nä e to int jälft, so börja an bida, at pojkin sku släpp onon löus. Pojkin mäina: „Jó, bara tu lämmar all nykklar ti slotə åt me, so ska du slipp löus“. — To tägkt jättn: „Bara ja äin gaggo slippər bort, so nó får ja nykklana tibáka“. O so lämma an dom åt onon. Men nä pojkin fikk nykklana, so sá an: „Tu mo far häil o háldə i jórdən o aldər kom upp tärifrån mäir tibáka“. — So bläi an härrə up slotə o livd tær äin tíd. Han gikk sidan läggər inn i skógin o kom ti äitt silvərslot. Tær slapp an inn up sama sätt som i kuparslotə, o ynska jättn, som äigd e, ti bältə i jórdən. Nä to jättn bäiddist ti slipp löus, luva an släpp onon, om an gav åt'n nykklana ti slotə. Jättn gjórd e, men nä pojkin fikk tom, sá an: „Tu mo sägk i jórdən häil o háldə o aldər kom tibáka mäir“. — So bläi an härrə up te slotə. Nä an sidan gikk ännu läggər inn i skógin kom an ti äitt gullslot. Tær gikk e alldäilis liksom i silvərslotə. — Snárt fikk folki vita, at an fikk alt kva an ynska se. To bläi e kríg i lándə, o kuggin ynska se ti få jälp å onon, som hadd äin slikan lykko messe — för han hadd för lítə soldátər. Han gikk to, men ynska, at an sku va fast för all kúlor, so at iggan kúlo sku bít up onon. Up végin som an gikk, tó an all tom storst trædrən an hitta o skarva ihóp ti äin laggər lonno åt se, som an sku slå mæ. Nä an kom ti kríksställə hadd kuggin skikka mát åt onon. To sattist an nidər o börja ita. Undi tídn an åt kom kúlona flýgandist o full nidər i smörkárə hans. To sá an: „Kastin int blåbær i smörə mett“. — Men tom skjöut upa bara. Han sá fläira gaggor, at dom int sku kast blåbær i smörə hans. Men nær e int bläi noga bätər, so bläi an arg, stäig upp o sló me lonnon sín undi häila tídn, som kúlona kom o ti sísta slútə sló an nidər häila kríkshópn. So gikk an yvy kríksställə o stott me lonnon kvar o äin i huvu o sá: „Kast int äin ádron[1] gaggo mäir blåbær i smöraskin menn“. Sidan fór an ti härrgårn ett hostron sín o bódd sidan mæ'na i tom trí slotən sín.

---

52. Te lat Matt.

(Västerby i Pyttis).

He va äin gággo äin fati gumma. Hun hádd trí synər. Äin uå tom va so lat, en han igga íddist djör noga anna bara ligg bák korstäin. Äin gággo sá módro uåt ono, en han sku gá ti tjéldo ett vattni. He va vintərn, täför ládd an iémbari up tjälkan o börja gá ti tjéldo. Nær han to tó vattni, so fi an äin djäddo i iémbari[2] sett. — Djäddo

---

[1] Annan. [2] Ämbare.

börja bid ono: „Bara tu släppər mi tibáka i tjéldo, so ska ja djäv uåt di trí ærand [1], kva tu ynskar". — „No ja kan nu släpp di, so bihyovər ja int drá häim di", sá pojtji. O so släft an djäddo. So tägkt an: „Ja ska nu försyok, om he va sant, som djäddo sá", o so ynska an, en han šölv sku fuå sit upa tjälka o tjälka šölv sku gá häimuåt. He stjiédd so ett. — Han fór om kuggns sloti o kuggns dótro suå, en tjälka dji uå si šölft, fast an sat upa o iggan dró. Hun tykt, en he va brá ondərlit o börja skratt uåt he. To bläi pojtji förarga, nær han suå, at un skratta uåt onon o ynska, en hun sku blí ruådd [2]. He dji so. Nær kuggn suå, hör he ha gandji til me dótro ans, so börja han fruåg, kemm som va fádər uåt hennars buån [3]. Men he vist un int. — Nær buåni bläi fyodd, so hádd e äitt äpəl i hándə, o tærupa stó skrivi: „Upa hono, som buåni kastar tetta äppli, han ä fádər för e". — To tägkt kuggn: „Nó ä he uå tom förnæm härrə i mett slot häldər i mett rítji, som ha djórd e, fast hun int väit uå e". — So djórd an äitt stórt kalás o bjöid all förnæm härrər i sett hov tí o tägkt: „Nó kastar buåni äppli upa nogan". Men buåni kasta int up iggan. To djórd an nogər dagar bakett äin annan djäst [4] o bad all förnæm i häila sett rítji tí o tägkt: „Nogan uå tom mott e nu vist va". Men buåni kasta int äppli upa nogan. To huld an ennu äitt tridi kalás up sloti sett o bad all byondər o alt anna folk i rítji sett o tägkt: „Nó mott he nu va nogan uå tom". Tom kom all útom lata Matt, som int kom. O buåni kasta int äppli up nogan. To bläi kuggn ónöjd o börja fræg, om all ha komi, som fandist i hans rík. — To sá Matts bródər: „Já, nu trór ja, at all ha komi útom menn bródər Matt, som ä so lat, en an int íddist kom, fast vi bá ono". — „Vi mott väl stjikk ett ono to me tvuåhästars vágn", sá kuggn, o djórd so. — Nær lata Matt kom, so kasta buåni strakst äppli upa ono. To tykt kuggn uåt dótro sín: „Tu ha jyst váld äin bisi i häila mett rítji ti biblánda di me", o so vild an lívtá [5] ena. To bá un ono omm nuåd, o so fi un nuåd. Men kuggnládd hena o buåni o Matt i äitt stjip, som lak bålhäitəs [6] mytjy o läit stjút út stjipi o läit e far me väddri o svallana. Stjipi bläi snárt fult me vatn, so enn he dji uåt Matt jämme [7] halsn. To bá prinsässa hono ti bör höis út e. Han sá: „Int hár ja noga ti höis me; jó, me hattn kund ja nu höis, men ja is int". — Väddri dräiv tom næra til äin holma, som va næra ti hennars fádərs slot. Tær dji tom ti lánds. Nu börja prinsässa fruåg uå Matt, hör han ha djórd ena havand. To birätta an, hör an va viér [8] tjéldo o hör an fi uå djäddo tom trí ynsknigga o hör an ynska ti fuå uåk häim, o so sá an: „Tærför en tu to skratta o djórd spitákəl uå mi, so ynska ja ti ti blí havand". — To börja un bid: „Djäv

[1] Ting. [2] Hafvande. [3] Barn. [4] Gästabud. [5] Aflifva. [6] Synnerligen. [7] Ända till. [8] Vid.

uåt mi te tridi ynsknindji“. — Han vild int först djäv, men so gav an ento ti slút o sá: „Kva djör ja nu ento mæ ono, int ís ja brúk ono“. — To un fi ono, so bräidd un út senn stór šál o ynska si so magg ynskniggar, som hyostruådər[1] rýmdist ti stá up te šáln. So fi hun o. To börja un ynsk, en lata Matts lätja sku försvinn o en han sku blí som ádər mänistjor. He dji so, o han börja ti börk[2] si o puts si o snygg upp si, o so bläi an som ádər mänistjor. — Han va äin dukti o rask kár, men han va sóto o óräin o óbörka[3], nær han va nær kuggn. Sidan ynska hun uåt si o uåt Matt te äitt gott ettər te anna. O so ynska un, en tær sku blí äitt stórt slot up te holma o en he sku blí äin bró yvi šyon fruån henars slot ti henars fádərs. He bläi o alt strakst up äin natt. Nær fádərn vakna anna mori o suå sloti, som va bätər enn hans äjji slot, upa te holma, tær som förr igga ha vari, o nær han suå bróə o nær prinsässa stjikka bod ett senn fádər, at han sku kom ti teras slot o nær hun tala omm, hör un ha blivi ruådd, so oggra han si, at han ha vari so stragg mót ena, o so huld han bröllop uåt ena o gav uåt Matt magg stór päniggsummor. Sidan huld Matt o hans hostro äitt stórt kalás. Tí va kuggn o bidi til. To ynska prinsässa, en äin silvərstjäid sku va i fádərns tasko[4]. — Nær djästrən dji bort, so märkt tom, en äin stjäid va bort fruån bórdi. To djórd kuggn strakst te láji, en han, som ha tajji stjäide, han sku lívtagas — han vild int, en he sku finnas tjúvvar i so stór kalás. Men nær tom börja sýn allas taskor, so hádd kuggn hena šölv. To sá dótro: „Int vil ja ento, en pappa ska lívtagas, fast an va so stragg mót mi för äitt ʎlika fäil, som ja int šölv vist uå“. O so birätta un uåtər, hör he alt ha gandji til. Tom liévd sidan lägg o lykklit.

---

53. Om pojken som fick tre önskningar af gäddan och sedan blef gift med kungens dotter.

(Pyttis).

Det var en värdinna på ett ställe. Hon hade flere söner. Den yngsta sonen var så lat, att han inte iddes göra någonting, utan när modern bad honom gå efter vatten, så sade han bara: „Inte ids jag“. — Sedan gick han ändå, och när han tog vatten ur älfven, så kom där en gädda i ämbaret. Gäddan började tala och sade: „Släpp mig bort, så skall jag gifva dig tre önskningar“. — Han släpte den. Andra gången, när han skulle gå efter vatten, så tykte han: „Om kälken nu ändå skulle kunna gå“. — Pojken satte sig på kälken och han begynte gå af sig själf. När han for förbi slottet, så skrattade kun-

[1] Höstrån. [2] Tvätta l. skrubba värsta smutsen bort. [3] Otvagen. [4] Ficka.

gens dotter åt honom. Då vardt han arg och önskade, att hon skulle blifva rådder[1]. Hon blef så. Ingen viste hvar hon fått det ifrån, men pojken sade, när han önskade det åt henne, på det sättet: „När hon fått barnet, så skall det hafva ett äpple i handen och den som barnet kastar äpplet på, han är far till det“. — När barnet kom till världen, så hade det ett äpple i handen och därpå stod det skrifvet: „Han, som barnet kastar äpplet på, han är far åt det“. — Kungen rustade till ett stort kalas och bjöd alt sitt folk dit. Bara den lata pojken kom in, så kastade barnet äpplet på honom. När kungen såg det, vardt han så arg, att han satte dem i en läckig båt och lät dem drifva vind för våg. Båten fyldes småningom med vatten, då pojken inte iddes ösa ut något. Till slut dref den i land vid en holme. Då sade prinsessan: „Herre Gud, för din skull skall jag lida så mycket och du ids inte ösa ut vattnet“. — „Ja, hvarför skulle du skratta åt mig“, sade pojken, „för jag hade tre önskningar“. — „Nå, har du ännu någon önskning kvar?“ frågade hon. — Då sade han: „En har jag och den må du nu få“. — Då tog hon sin duk från halsen och bredde ut den på gräset och önskade sig så många önskningar med den, som det fans grässtrån under duken. Det allra första hon sedan önskade var, att Lata Matts skulle blifva så flink som han nu var lat, och att han skulle få nya kläder. Det gick också så. Han blef så gesvinn, han lärde sig med ens skrifva och räkna och var som en herre. Sedan önskade hon sig ett stort och grant slott, och det fick hon. Så önskade hon, när hon fått alt annat fullt upp, att få mat på bordet. Hon fick alt hvad hon önskade. Sedan önskade hon, att det skulle gå en bro från deras slott öfver till faderns slott och att det på broräckorna[2] skulle vara gullknoppar och alt. Det blef alt på en natt. När fadern om morgonen vaknade och såg slottet på holmen och den granna bron, så sade han: „Herre Gud, hvad har där kommit för en stor man på holmen, som har bygt så mycket“. Han gick dit att se och då kände han strax igen sin dotter, men Lata Matts kände han inte. När han såg honom, frågade han hvem som bodde där. „Det är just Lata Matts, som bor här“, sade han. — Då gick kungen in och där fick han alla slags traktering: kaffe och alla saker. När han då satt och åt, så frågade dottern: „Hvad skulle han vara värd, som stufvar ut folk på sjön med en läckig båt?“ — Då dömde han en sådan dom, att han skulle vara värd att aflifvas. Hon tykte då: „Det är just pappa, som gjort så, men inte behöfver pappa nu undergå den domen, utan vi skola nu förlikas“. — De gjorde så, och när den gamla kungen dog, fick Lata Matts blifva kung efter honom.

[1] Hafvande. [2] Ledstängerna på bron.

54. Láta Lassə.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién bitjänt, som hiétt vara o tjæna uåt kuggin. Do so sku an ién gogg guå ti käldon äftər vatn. So fikk an ién stor gäddo, mä de sama som an tó säj vatn. Do sá an uåt gäddon, at om hun int sku gié uåt honon trí önskiriggar, so sku an holla henna foggi. No, hun gá, o so släpt an henna. So önska an säj mä den första önskiriggin, at ämbarə sku bära opp an. Han satt säj po ämbarə, o de va fult mä vatn, o de bár opp an. Nær prinsässon fikk sí Lassə, so rópa un: „O Lassə, va du ä látər, som ämbarə ska bära däj o du int ämbarə!“ Do bläi Lassə argər puå henna o önska, at un sku blí havand, o hun bläi. Nær som un fyodd buånə, so va kuggin so liéssigər, men sträkt[1] nu int bort dom do ännu, útan hold dom so läggi, tärt[2] buånə kund börja guå. Do gá kuggin uåt buånə iétt gulläpəl, at de sku kasta po den, som va fár uåt de. Men buånə gikk o bár äpplə, tärt Lassə kom inn, o so kasta buånə äpplə mót Lassə. Do bläi kuggin so liéssigər, at an sträkt bort Lassə o prinsässon mæ. Nær dom vandra sién ién vakər sólskínsdá, so lá Lasse säj ti sova, o han sommna so huårt, at un int vild fuå lív í an. Nær un fikk opp an, so sa un: „Hur kund ja blí havand, som du int a havi nogo ti göra mä mäj?“ — Do sá Lassə: „Jó, do bläi du havand, nær ja satt po vatuämbarə, o du sá uåt mäj, at ja va látər; do önska ja mä mina önskiriggar, at du sku blí havand, o so bläi du o“. — Do fruåga hun, om an hadd fliérə toko riggar kvár ännu. Do sá an, at an hadd ién ännu. Hun bijærd ti fuå önska mä den riggin so mogga önskiriggar, som rumdist undər ién dúk, o hun fikk. Första önskniggin va, at Lassə sku blí kvikkər o raskər o hyggligər, o han bläi so. Lassə spragg opp o va int miér som sama kárn. So önska un säj iétt stórt slot, o dít so bjyod un alla stóra sién ti kalás o hennas fár mæ. Alt va fint o präktit ota silvər o gull. — Nær dom hadd äti, so önska un den största mátskiédn i fádrans fikko. Nær dom alla sku fara bort, so sá un, at hær most skié vistatšón, för den största mátskiédn ha komi bort, o nogon ota gästərna most ha tátt'n[3]. Nær dom börja sía äftər, so fans den i fádrans fikko. Do tykt an: „Hur a ja bikomi den, för ja ha iggalunda tátt'n?“ — Do sá prinsässon: „Skiédn kom i iér fikko po sama sätt, som ja bläi havandəs mä Lassə, som aldər hadd ryori mäj: de gikk bara mä önskiriggar“.

---

[1] Bortjagade. [2] Till dess. [3] Tagit den.

55. Den ónöjda fiskargummon.

(Kynnar i Sjundeå).

De va iétt fiskarfolk, som bódd po ién holma. Ién moron sá gummon uåt mann sin, o han hiétt Lýdi, at han sku guå niér ti havsstrann o säjja uåt fisk-flundra, at un sku vila blí drottnigg. Han va allti lýdi o gikk ti strann o sá uåt fisk-flundra: „Statt upp o uppfyll min gummos önskniggar!“ — „No, va önskar un do?“ fruåga flundran. — „Hun sku vila blí drottnigg“, svara han. — „No, hun mo blí de“, sá fiskin, o hun bläi so. — Men nu va un int nöjdər mä de, útan vild blí puåvə, o sá uåt gubbən sin: „De ä so puåkossamt ti vara drottnigg, ja sku vila blí puåvə, o guå du nu niér ijänn o säjj uåt fisk-flundra, at un uppfyllər min önskan“. — No, gubbən gikk ti šyostrann o sá: „Fisk-flundra, statt upp o uppfyll gummon mins önskan! Hun vil blí puåvə“. — Fisk-flundra svara: „Hun mo blí de do“, o so bläi un. — Nær Lýdi komd tibákas, so satt un po trón mä trí gullkrónor po huvu, som prýdd henna myki. — So sá un, at un int vild vara puåvə miér häldər, útan nu sku un vila blí som Gúd šölv o bá Lýdi ti guå ti šyostrann o säjja uåt fisk-flundra, at un sku vila blí som Gúd šölv. Lýdi gikk o sá uåt flundran, o mä de sama bläi un i sama ässə ijänn, bara ién fiskargummo som förút.

---

56. Om fiskarkäringen och hennes önskningar.

(Lappom i Strömfors).

Det var en grymt elak fiskarkäring. Hon hade en rysligt saktlig och beskedlig man. De bodde i en liten riskoja nere i sjöstranden. Så var det en kväll, så kommenderade hon gubben efter vatten där till sjövaket. Han tog ämbaret och for efter vatten, och när han tog upp vatten, så fick han en flundra i ämbaret. — „Släpp bort mig“, sade flundran, „så skall du få alt hvad du önskar dig. Bara du kommer hit och ropar: 'flundra titta upp', så är jag där“. — Då släpte han flundran tillbaka i sjön. När han kom hem, talade han om det för gumman. Hon körde honom tillbaka strax och bad, att hon skulle få en tvåvåningsbyggning, när som de bodde i en riskoja bara. Han gick. När han kom till vaket, sade han: „Flundra titta upp!“ — „Hvad vill du?“ sade flundran. — „Gumman vill ha en tvåvåningsbyggning“, sade han. — „Gå hem, hon har den ren“, sade flundran. — När han kom hem, satt gumman i sin tvåvåningsbyggning och nu var hon nöjd och glad i par dagar. Så blef hon elak igen och kommenderade gubben att gå och ropa på flundran — hon ville nu ha

ett konungaslott. Gubben gick till vaket och ropade: „Flundra titta upp!“ — „Hvad vill du?“ sade flundran. — „Gumman vill ha ett konungaslott“, sade gubben. — „Gå hem, hon har ren“, sade flundran. — När gubben kom hem, då satt gumman där med gullkrona på hufvudet och nu var hon nöjd och glad i par dagar. Sen blef hon elak igen och kommenderade gubben till sjön att ropa på flundran — hon ville nu bli påfvinska, för påfven är den största och förnämsta i hela världen, som har tredubbel gullkrona på hufvudet. Gubben gret och ville inte gå, men hon slog honom och körde honom att gå. När han kom till vaket, sade han som förut: „Flundra titta upp!“ — „Hvad vill du?“ sade flundran. — „Gumman vill bli påfvinska“, sade han. — „Gå hem, hon är ren“, sade flundran. — När gubben kom hem, då satt hon med tredubbel gullkrona på hufvudet och så var hon nöjd och glad i par dagar. So blef hon elak igen och kommenderade gubben att gå och ropa på fluudran — hon ville nu bli lika slug som Gud själf. Han ville inte gå, men när hon slog honom, så måste han gå. När han kom till sjön, så sade han: „Flundra titta upp!“ — „Hvad vill du?“ sade flundran. — „Gumman min vill bli lika slug som Gud själf“, sade han. — „Gå hem, hon är redan“, sade fluudran. — När gubben kom hem, så satt gumman, som skulle vara lika slug som Gud själf, i sin gamla riskoja — för det var för mycket begärdt.

---

57. Om stalldrängens syster, som blef gift med en kung.

(Sannäs i Borgå).

Det var en gosse, som gaf sig i tjänst åt en kung som stalldräng. Han var en utvacker gosse och han hade tillika en mycket vacker syster. Så hade han sin syster afmålad på sitt eget skrinlock innanför. I sin ledsamhet tog han alltid upp skrinlocket och såg på sin systers afbild. En gång hände sig att konungen kom i samma tillfälle i stallet och såg den vackra gossen sitta och gråta och titta på sin systers afbild. Då frågade konungen, hvarför han så gråter. Gossen sade: „När jag ser på min systers afbild och aldrig får tala vid henne“. — „Nå, har du så vacker syster, som denna afbild?“ sade kungen, „så må du gärna få frihet att fara efter henne och jag vill gifta mig med henne“, sade han. — „Nog är hon ännu vackrare som denna afbild“, svarade pojken. — Då fick han sin frihet att fara efter sin syster. När de kommo tillbaka, så kommo de att resa öfver en sjö med båt. Där kom ett sjöråd upp ur sjön och gjorde dem döfva båda, så att de icke hörde och icke förstodo hvarandra, och så sade

sjörådet åt den vackra flickan: „Din bror säger att du skall kläda af dig de där kläderna och kasta dig själf i sjön“. — Det gjorde sjörådet tre resor efter hvarandra. Då sade flickan: „Nå, efter min bror så säger, så må jag så göra“. — Hon klädde af sig sina kläder och kastade sig själf i sjön. Hon dog dock icke i sjön. — När pojken kom tillbaka till kungens slott och icke hade systern med sig, blir kungen arg och låter kasta honom i fängelse. Om natten kom hans syster till honom och ropade efter sin hund, som hon hade och ropade honom i namn och sade: „Sisla, min hund, är du vaken? Kom och släpp mig in!“ sade hon. — Hunden öppnade. Då kom flickan in och sade: „Min bror kunde hjälpa mig“, sade hon, „om han sätter nio nålsuddar och hufvuden på den keden jag har efter mig“. — Detta gjorde hon tre nätter efter hvarandra. Tredje natten hade pojken lagat sig i ordning att fullborda den saken. När hon kom den natten och ropade: „Sisla, min hund, är du vaken? Kom släpp mig in!“ då hade han i ordning nio nålsuddar och hufvuden och satte på den keden hon drog efter sig. Hon blef då frälst och blef där kvar till dess morgonen kom. Då begärde pojken, att han skulle få visa henne åt konungen. Kungen kom och då stälde pojken sig och sin vackra syster för honom. Då vardt konungen mycket glad och han fick så stor kärlek till henne, att han tog pojken ur fängelset och henne med. Sedan gifte han sig med henne och då blef hon likasom drottning och pojken som den största herrn på hofvet, och så var den historien slut.

---

58. Om pojken som hämtade tre silfverhår från jättens skägg.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en gång en rysligt rik herre. Han hade en fosterson och en dotter. Fostersonen började tycka om flickan och hon tykte om honom. Då tänkte herrn: „Den där pojken måste jag göra af med, för annars kan han gå och gifta sig med min dotter och det vill jag inte“. — Så skulle han taga lifvet af pojken och satte honom i en kista och satte locket på och kastade kistan i ån. Den flöt ner med ån och kom i en kvarnränna och lagade kvarnen att stanna. Då gick mjölnaren och såg efter, hvad det skulle vara, och när han såg kistan, så öppnade han den, och barnet lefde ännu. Han tog och fostrade upp det. Flere år därefter kom herrn till den där kvarnen, och då berättade mjölnaren, huru han hade fått pojken. Då såg herrn, att det var samma pojke, som han skulle taga lifvet af. Han

frågade, om inte pojken skulle få föra ett bref till herrgården. Mjölnaren gaf lof. Då skref herrn i brefvet, att de skulle elda ugnen bra het och sätta pojken dit in och på det sättet taga lifvet af honom. Så for pojken. På vägen mötte han en präst. Prästen frågade: „Hvart skall du gå?“ — „Jag skall föra det här brefvet till den där herrgården“, sade pojken. — „Visa åt mig det brefvet“, sade prästen. — Pojken visade det, och när prästen såg, huru där stod skrifvet, så sade han åt pojken: „Vänta nu litet, jag skall skrifva litet ock“, och så gömde han bort det rätta brefvet och skref ett annat, att de skulle sköta om pojken väl tils herrn skulle komma hem, och skulle de inte göra det, så skulle det komma att gå dem illa. Men skulle pojken vilja gå bort förut, så skulle de släppa honom. De gjorde såsom det stod i brefvet När herrn kom hem och såg pojken, så blef han arg och frågade, hvarför de inte gjorde som han hade befalt. De sade, att de hade gjort så och visade brefvet. Då sade han: „Det här är inte det bref, som jag skref, för jag skref, att ni skulle göra så och så. Men när han nu är så stor redan, så kan man inte mer taga lifvet af honom på det sättet, utan vi skola skicka honom till jätten efter tre silfverhår, så tager han väl lifvet af honom.“ — Nå, pojken for. Första natten kom han till ett slott och bad att få ligga där öfver natten. De gåfvo lof åt honom och frågade, hvart han skulle fara. Han sade då, hvart han skulle och då frågade de, om han inte med detsamma skulle vilja fråga, hvad deras äppelträ felade, som förut hade haft så granna och goda äppel och nu voro där bara så fula och dåliga, att när man åt af dem, så blef man sjuk. Han lofvade göra det och for vidare. — Andra natten kom han till ett annat slott och bad att få ligga där öfver natten. Han fick det och de frågade, hvart han skulle. Han sade då hvart han skulle fara. De frågade åter, om han inte med detsamma skulle vilja fråga, hvad deras brunn felade, som förut hade haft så godt vatten, att bara man drack af det, så blef man frisk, om man var huru sjuk som hälst, och nu är det så dåligt, att man blir sjuk bara man dricker däraf. Han lofvade göra det och for igen framåt. — Tredje natten kom han igen till ett slott och bad om nattkvarter. Han fick det och de frågade af honom, hvart han skulle. Han sade att han skulle till jätten. Då frågade de, om han skulle vilja fråga efter, hvart deras två prinsessor hade farit, som hade försvunnit, så att ingen viste hvar de voro. Han lofvade det och så kom han till en å, som han skulle öfver. Färjkarlen bad honom fråga, på hvad sätt han skulle slippa bort från sin tjänst — han hade fått vara ryslig länge där. Han lofvade göra det och så kom han sedan mot aftonen till jättens slott. Jättens hustru frågade, hvad han hade för ärende. Han sade sitt ärende. Då sade hon: „Nu tager jätten lifvet

af dig, när han kommer hem. Han känner så bra lukten af kristet folk, så att jag tror inte, att det hjälper, om jag också försöker gömma dig". — Men hon gömde honom ändå under sängen och gaf först åt honom jättens käpp, som var sådan, att om man slog med den mot hvad som hälst, så skulle det svara på alla frågor, som man gjorde. Om aftonen, när jätten kom hem, så frågade han, hvad där hade varit för främmande under dagen. Gumman sade, att där inte hade varit någon, utan att hon bara skar sig i fingret och att det var däraf, som lukten kom. Så lade hon fram mat för jätten. Sedan han ätit, lade han sig att sofva. När han hade somnat, så rykte gumman först ett skäggstrå af honom. Då vaknade han och sade: „Hvad är det, som du knycker och rifver om mig, kan du inte ligga stilla". — Hon sade: „Ja, jag drömde, och jag måste då säkert hafva tagit fast i dig". — „Nå, hvad drömde du då?" sade han. — Då berättade hon om äppelträet. Då sade han: „Ja, nog vet jag, hvad det felar. De hafva begrafvit en rysse där under det träet, och bara de taga bort honom, så börjar det igen bära god frukt som förr". — När han igen hade somnat, so rykte hon det andra skäggstrået af honom. Han vaknade åter och blef arg och frågade, hvarför hon inte lät honom sofva. Då sade hon: „Nå, jag drömde igen och jag måste då säkert hafva tagit i dig i drömmen". — „Det är ett märkvärdigt drömmande, som du har och jag drömmer icke alls", sade han, „men hvad drömde du nu igen?" — Då talade hon om brunnen. Jätten sade: „Ja, nog vet jag, hvad den felar; där bredvid står en ek och under den ha de begrafvit ett barn, som är födt i smyg, och bara de taga bort det, så blir vattnet godt igen. Men om du ännu en gång drömmer och väcker mig, så slår jag ihjäl dig", sade han. — När han hade somnat, rykte hon det tredje hårstrået från honom. Då sprang han upp och började slå henne, men hon gret och sade: „Hvad kan jag nu göra åt det, när jag nu så drömmer". — „Nå hvad drömde du nu igen?" sade han. — Hon berättade om de två prinsessorna. Då sade han: „Nog vet jag, hvar de äro; bara man tar min käpp och går och slår med den en gång mot hvardera af de där stenportstolparna, som stå här utanför, så komma de fram". — När jätten somnade, gick pojken ut och försökte slå med käppen mot portstolparna och då kommo prinsessorna. Då sade han åt dem, att de skulle vänta så länge han gick in. Och så gick han in och fick de tre hårstråna och då sade jättens hustru åt honom, att den där färjkarlen, han slipper bort, bara han nu, när han för öfver någon, hoppar först ur båten och säger: „Du må bli här och föra folk öfver så länge som jag har gjort det"; då måste han bli där. — Sedan foro de bort. De sluppo öfver ån och underrättade färjkarlen, huru han skulle göra. När de voro på andra stranden, så kom jätten och ropade att färjkarlen skulle

komma och föra honom öfver. Han for, och jätten, som trodde, att han inte viste, huru han skulle slippa bort, gjorde sig ingen brådska att hoppa ur båten. Då hann färjkarlen hoppa ur och säga: „Du må bli här nu och föra folk öfver så länge som jag har gjort det“, och då fick jätten bli där. — När pojken nu kom till det slottet, som prinsessorna voro ifrån, så fick han där huru mycket gull och pengar. Så for han till det andra slottet och underrättade dem, huru de skulle göra med sin brunn. Han blef där så länge de gjorde det, och så fick han därifrån igen hur mycket gull och pengar. När han kom till det tredje slottet och sade, huru de skulle göra med sitt äppelträ och när det blef bra, så fick han igen därifrån mycket pengar, så att han fick hafva flere hästar att föra fram alt, hvad han hade fått. Sedan kom han hem till den där herrn, som hade sändt honom. Han frågade, huru han hade fått så mycket godt. Då sade pojken: „Det fick jag dit med vägen och mer skulle jag hafva fått, bara jag skulle hafva velat hafva“. — Då tänkte herrn: „Bara jag nu far dit, så blir jag ännu rikare än jag är“. — Och så for han att vandra. Han kom också till de tre slotten, men inte sade de åt honom någonting. Och när han skulle öfver ån, så hoppade jätten ur båten och han fick bli där och ro, och där är han kanske ännu i denna dag.

---

59. Pojtjin som fór häftər trí šäggstråd hot ríka Pær.

(Finnby i Karis).

E va hen gogg hen ríkər ärri, som étt Pær. An a hen gogg ørt den spådómən, hat hen mölnarsonn sku blí måg hot'n. To an ord e, so fór an ti mölnarn ho tó pojtjin ansis ho kasta an hi damməu. Men pojtjin rak nér mót kvárnjúlə, ho mölnarn fikk hopp an hijänn. Senn komd Pær ti räis bort, ho to fikk'an ora, hat mölnarpojtjin livd. Pær fór to tí ho skräiv hitt bräiv, som an bá pojtjin for ti frún ansis. Po vædjin so mott pojtjin hen präst. An gav to bräivə hot prästn, som läst va som stó skrivi hí e. E stó hi bräivə hat frún sku förjor an. Prästn skräiv to honm bräivə, hat frún sku old an væl, tils an sku koma imm. Frún jórd so. To Pær komd imm, ho pojtjin va hi lívə, so šikka an hin ti hen jättə häftər trí šäggstråd[1]. Pojtjin fór. Po vædjin so komd an ti hitt ställə, tær dom hitt slapp hinn hi slotə. Tom fréga, vart an sku fara. „Ti hen jättə häftər trí šäggstråd hot Pær“, svara pojtjin. — „Hindjin a komi mä lívə tibák, som a fari tí“, svara tom an. — „Men här[2] e so tu kombər framm ho får húträtta hærandə ditt, so frég mä sama, ur vi ska slipp hinn i slotə“,

[1] Skäggstrån. [2] Är.

tykt dom vídari ho sá: „Nó ska vi bitál de“. — „E ska ja jöra“, tykt pojtjin. — An vandra senn vídari ho komd ti hitt ställə, tær hitt spélandi tré add tystna. Tom fréga to vart an sku fara. „Ti hen jättə häftər trí šäggstråd hot ríka Pær“, sá an. — „Tärifrån kombər hitt tu mä lívə, för halla, som add fari tí, a hitt haldər komi tibák. Men kombər tu tí ho lykkas húträtt hærandə ditt, so biställ vår sák mä sama ho frég, ur vi ska få e där trédə ti väksa, som står jær hi trégåln“, tykt tom. — „Ja ska försok“, svara pojtjin. — An vandra vídari, ho komd ti hitt ställə, tær hen rinnandi vatutjäldo a torka. Tom fréga hot'n: „Vart ska tu fara?“ — „Ti jättns häftər trí šäggstråd hot ríka Pær“, svara pojtjin. — „Hitt a hindjin komi tán[1] mä lívə. Men lykkas tu biställ din sák, so frég, va vi ska jöra hot tjäldon vår, to vi hitt får higga vatn tær“, sá tom. — „E ska ja jöra“, svara pojtjin. – An fór läggər framm ho komd ti hitt färgställə. Färgkárn fréga to: „Vart ska tu fara?“ — „Ti jättns häftər trí šäggstråd hot Pær“, svara pojtjin. — „Hitt hindjin a komi tibák, som a fari tí. Men kombər tu tán mä lívə ho tu lykkas biställ din sák so frég mä sama, ur ländji ja ska most vara färgkár“, tykt färgkárn. — „Ja ska ful e“, svara pojtjin. — To an komd ti jättns, so va an borta ho ustrun ansis bara va imma. „Huru har du kommit hit?“ fréga gummon ho sá: „När jätten kommer hem, så dräper han dig“. — Pojtjin sá to hærandə sitt ho tykt tilíka: „Vart hä tom trí prinsana, som a försvunni?“ — „De äro här utanför dörren de där tre stenarne; bara du slår dem med den här käppen, så få de lif“, svara gummon ho jomd'n hundər sändjin. — To jättn komd imm, so gugga häila slotə. So snart an komd hinn, so sá an: „Här luktar af de kristnes blod“. — „Jag har kokat villebråd; det är detta, som du känner lukten af“, svara gummon. — Mä e svárə va jättn bilåtn. Senn to dom jikk ho ligga ho jättn add sommna, so rykt gummon häitt šäggstråd från uvu ansis ho fäld hundər sändjin. An vakna ho va hargər ho fréga: „Hvad gjorde du nu?“ — „Du drömmer“, svara ustrun. — Pojtjin stoppa šäggstrådə hi fikkon. Senn to jättn sommna, so rykt un håtər hitt šäggstråd från an ho fäld hundər sändjin. Pojtjin tó e ho stoppa e hi fikkon. Jättn vakna håtər ho fréga: „Hvad har du för dig? Så där har du aldrig gjort“. — „Du drömmer“, svara gummon häldər frún ansis. — To an håtər sommna, so rykt un e tridi šäggstrådə från an ho fäld hundər sändjin. Pojtjin tó e ho stoppa e hi fikkon. Jättn vakna ho bläi so hargər, hat an tägkt slå frún sin, men un lykkast hövərtala'n. Var gogg jättn vakna, so fréga un e som pojtjin vild vita ho jättn sá. Halt e dær lá pojtjin po minni. To jättn sommna, so fór pojtjin bort. An

[1] Dädan, därifrån.

tó to jättns tjäpp ho sló mä den po tom där trí stäinana hútanför dörn, ho to bläi tom ti lívs. To pojtjin fór, so vakna jättn, ho spragg häftər an so e bara dundra hi slotə, men an ant hitt, för pojtjin va to räidan po handər sídon håv färgställə. Färgkárn förundra se, ur an komd mä lívə från jättns ho fréga: „Va sá an hom mäj? Slippər ja snárt bort?“ — „Ja sær, to vi kombər hövər ti handər sídon, tu ska ró, so hitt jättn får fast os“, tykt pojtjin. — To dom komd hövər, so sá pojtjin: „Tu slippər bort, bara tu sparkar den första tu for hövər hi händan ho sær: 'Var du så länge färjkarl som jag har varit, kanske du ock önskar slippa bort'“. — Jättn, som snóka häftər pojtjin, sku ho hövər ti handər sídon. To färgkárn add ródd hövər an, so sparka an jättn hi händan ho sá: „Sit tu nu ho so ländji ja a sita jær, kanši tu ho vil bort“. — So bläi jättn färgkár. Men den förra färgkárn fór bort mä pojtjin o prinsana. Tom vandra nu ho komd ti e ställə, tær dom hitt fikk vatn hi tjäldon. Tom förvåna se, ur pojtjin slapp mä lívə från jättns ho fréga, hom an komd ti fréga, ur dom sku få älsovattnə tibák hi tjäldon sin. Pojtjin svara: „Hen soldát hä bigrávagər hi bottnə, bara ni tár hopp an ho ränsar tjäldon, so kombər älsovattnə tibák hi den, ho tom som drikkər húr den blír friska“. — Tom jórd so, ho tjäldon fikk sitt friska vatn tibák. Tom gáv an nu hen stórər summo päggar. An komd nu ti e ställə, tær dom add e spélandi trédə. Tom förhundra se ho stórlígən, ur an add komi tibák mä lívə från jättns ho fréga: „Va sá jättn?“ — „An sá: „Ni ska tá hopp hitt bån, som hä bigráva hundər röttrəna eas, so börjar e spéla“. — Tom jórd so ho trédə börja håtər spéla. Tom va gláda ho gáv an hen stórər summo päggar, som kundjin gáv an. Tom där prinsana, som va förvandlaga ti stäinar, gáv an ho päggar, so an bläi hen ríkər kár. Gláda följd tom mä an bort från jättns ho líkaså jättns ustru. E va hitt hundərlit, hat jättn rópa hot färgkarn „ró kvikt ítt!“ för an vild hövər ti handra sídon för ti få fast tom flyənda. To dom komd ti e slotə, tär dom hitt slapp hinn, so förvåna dom se, ur an mä lívə a sluppi bort från jättns ho fréga: „Va sá jättn?“ — „An sá: nykklana hä hundər trappon“, tykt pojtjin. — Tom sokt ho itta nykklana, so dom slapp hinn. Håtər fikk pojtjin hen stórər summo päggar. To an komd tibák ti ríka Pær, so va an hóvánlit ríkər ho lämma hot an tom där trí säggstrádən. „Hvar har du nu blifvit så rik, när du förr var fattig och ingenting egde?“ fréga Pær. — „Mä jättns“, svara pojtjin. — To Pær ord e, so fór an ho tí, för an tägkt, tær får man skattər ho ríkədómar. To an komd ti färjon, so gáv jättn an hen spark hi händan ho sá: „Sitt du nu här så länge jag har suttit, kanske du då önskar slippa bort“. — So bläi Pær färgkár, ho pojtjin fikk dótron ansis ti ustru ho tom livd ländji lykklit ho væl.

---

60. Om torparpojtjin, som fór ti jättn äftər trí šäggstrå ot ríka Pær, kræmarn, o senn bläi jift mä dótron hansis.

(Bromarf).

Pær, kræmarn, va óvánlit ríkər. Senn so hadd dom sakt, en en fatigər pojtji sku blí hansis måg. To Pær, kræmarn, hord he, so fór an ti itt torp o kvíla tær övər nattn. Sama natt fødd torparhustrun o fikk itt pojkbån. Pær, kræmarn, vild to há he dær bånə, fӧr tom hadd sakt, at e just sku fødas i he torpə, tær an to bifann se, itt pojkbån, som mä tídn sku bli hansis måg. Föräldrana vild int so jærna jé bånə sitt ot an; men han tó e nästan mä vold, fӧr tom va hansis torparə. Pær, kræmarn, lá·bånə i itt skrín, som an satt i en fors. Skrínə rak mä ströumin o komd ti en kvæn; tær stána e mót kvænjúlə. Mölnarn tó opp skrínə o yppna e o fant bånə, som va í e, i lívə. He gräit bittərt. Mölnarn, som va bånlöuser, gav he dær bånə ot hustrun sin o bá un fod o fóstra opp e som äjji bån. Senn so händ e en gogg, at Pær, kræmarn, komd ti räisa fӧrbí mölnarns o tær fikk sí en kvikkər o lívligər pojtji. Han skräiv to itt bräiv o bá pojtjin før e ot frún hansis. Pojtjin tó bräivə o bigav se po vædjin. Han møtt to en präst. Pojtjin gav to bräivə ot prästn o bá'n, en an sku läs opp e, fӧr an vild smott án, at Pær, kræmarn, igga hadd nogon gó ávsikt mä bräivə sitt. Prästn las opp bräivə fӧr'n, o he stó í e, at Pær kræmarns frú sku død pojtjin. Prästn skräiv to omm e, at un sku fød an, so gott un kund, tils Pær, kræmarn, komd himm. Pær kræmarns frú jórd, som e stó i bräivə o fødd pojtjin po bästa vísə o gav'n den ali bästa mát un kund laga. Pojtjin smokka o åt o mådd óvánlit väl. To Pær, kræmarn, komd himm o så, en pojtjin livd, so tykt an ot frún sin: „Jag skref ju till dig ett bref och befalde dig döda den där pojken, och du har gjort tvärtom och fӧdt honom på det härligaste och bästa vis“. — Frún svara to: „Det stod skrifvet i brefvet, att jag skulle föda honom så godt jag fӧrmådde“. — So snárt Pær, kræmarn, hørd he, so märkt an, at bräivə va fӧrfalska. Han tägkt to: „Jag skall ändå visa, att icke skall denna pojke blifva min måg“. — Tærfӧri šikka an pojtjin ti en jättə äftər trí šäggstrå, fӧr an tägkt: „Icke kommer han mer än någon annan, som farit till samma jätte, därifrån med lifvet“. — Pojtjin fór. Po vædjin komd an fӧrst ti itt ställə‿tær trí prinsar va bortkomiga, men indjin vist, vart dom hadd tajji vædjin. To dom fikk hora, vart pojtjin sku fara, so bá dom in fréga åv jättn, vart dom fantist. Pojtjin lova jör e. — Han vandra vídari o komd ti itt ställə, tær dom va útan vatn i sin brunn. Tom fréga o vart an sku fara. Pojtjin svara: „Ti en jättə äftər trí šäggstrå ot ríka Pær, kræmarn“. — „Indjin, som ha fari tí, ha komi mä lívə tännanifrån“, tykt tom, men sá: „är e så, en tu lykkas útfør ærandə

ditt, so biställ vår sák o tilíka o frég, hur vi ska få vatn i vår brunn; nu ska vi bitál de för bisværə". — „He ska ja jöra", tykt pojtjin o vandra vídari. — Han komd nu ti itt ställə, tær dom hadd itt äpəltræ, som hadd torka bort i trægåln sin. Tom fréga o: „Vart ska tu fara?" — „Ja ska fara ti en jättə äftər trí šäggstrå ot ríka Pær, kræmarn", svara pojtjin. — „Tærifrån kombər int tu mäir än nogon annan, som ha fari tí, mä lívə tibáka", tykt tom o so sá tom vídari: „är e så, en du får din sák útford, so bíställ vårt ærand mä sama o frég, va vi ska jöra ot vårt äpəltræ i trægåln, som ä borttorka, vi ska väl senn bilən de för bisværə". — „He ska ja jöra", tykt pojtjin o fór sin væg. — Han komd nu ti itt ställə, tær dom fór övər mä färjon. Färgkárn fréga to: „Vart ska tu fara?" — „Ti jättns äftər trí šäggstrå ot ríka Pær, kræmarn", svara pojtjin. — „Indjin som ja ford övər ha komi tibák, o igga lær väl tu häldər koma tærifrån mä lívə", tykt färgkárn o so sá an: „Men lykkas tu biställ ærandə ditt, so frég mä sama, hur ländji ja ska mosta va färgkár o hur ja ska slipp bort. Ja ska väl bilon de för e". — „He ska ja jöra", tykt pojtjin. — To pojtjin komd framm, so va jättn borta o bara en kvinno va himma. Hun förvåna se hur pojtjin hadd våga koma tí o sá: „To jättn kombər himm, so itər an opp de". — Pojtjin sá to ærande sitt. „Gå jom de undər sändjin", sá gummon. — Pojtjin jórd so. To jättn komd himm, so snota an o sá: „He luktar åv de kristnas blód". — „Ja ha slakta en kalv o he ä den, som du tjändər vædrə åv", tykt hustrun. — Jättn åt o senn jikk an o ligga. To an hadd sommna, so rykt den dær kvinnon, som va hustrun hansis, itt šäggstrå från in. Han vakna o fréga: „Va jórd du nu?" — „Jag drömde", svara hun. — „Va dromd tu to för slá?" fréga jättn. — „Jag drömde, att i ett slott äro tre prinsar bortkomna och man vet icke huru de hafva försvunnit eller hvart de tagit vägen", svara hustrun. — „Tom ä trí stäinar i stäinfótn i slotə mitt. Om man tár min stáv o slår trí goggor po dom, so blír dom ti folk tibák", svara jättn o sommna. — Alt va jättn tala hord pojtjin. — To jättn hadd sommna, so rykt åtər hustrun hansis itt šäggstrå från in. Han vakna o va argər o fréga: „Va jórd tu åtər?" — „Jag drömde blott", svara hun. — „Va dromd tu to?" fréga jättn. — „Jag drömde, att vid ett slott är en härlig trägård, men där står ett äppelträ, som icke mera växer, utan är torkadt till roten", svara hustrun. — „Äin soldát ä bigrávagər undər rótən heas, bara tom grävər opp han, börjar äpəltræ väksa", tykt jättn o sommna åtər o snarka. — To an hadd sommna, so rykt åtər frún itt šäggstrå från in o fäld e líksom tom två andər undər sändjin. Pojtjin tó opp e som tom andər o stoppa e i fikkon. Jättn vakna o va argər o sá: „Va är e för šälmstyttjən tu hár för de? Ja

kombər ti dask omm[1] de, om tu jör tokot äin gogg til", tykt jättn. — „Jag drömde så illa", svara frún. — „Va dromd tu to?" fréga jättn. — „Jag drömde att färjkarlen vill veta, huru han skall slippa bort från sin plats", svara frún. — „Nu slippər han bort", svara jättn, „bara an šútər färjon út, to an ha fort övər nogon, jér dom en spark i ändan o sær: 'va tu nu färgkár so ländji ja ha vari, kanši tu o önskar slippa bort'". — To jättn hadd sommna fór pojtjin o den dær kvinnon bort. Pojtjin sló trí goggor mä jättns stáv po tom dær trí stäinana i stäinfótn. Mä sama bläi tom förvandla ti trí prinsar. Tom fór nu alla bort o följdist åt. To dom komd ti färgställə, so vild färgkárn vita, hur an sku slippa bort. Vänt tils vi kombər övər til andər sídon", svara kvinnon. To dom alla va po den andra strándn, so sá un: „När du först för öfver någon, så skjut ut färjan och säg: 'var du nu färjkarl i mitt ställe så länge jag har varit det, kanske du ock önskar slippa bort'". — Knaft hadd dom sluppi övər po andra strándn, so komd jättn o rópa: „Hastot hí mä färjon!" — Han sku to snó äftər tom, som römm ifrån in. Färgkárn šynda övər so fórt an kund koma framm. To dom komd övər ti andər sídon, so gav färgkárn jättn en duktigər spark i ändan, šot út färjon o sá: „Var du nu så länge färjkarl, som jag har varit det, kanske du ock önskar slippa bort". — So fór an mä tom andər o jättn fikk šölvər vara färgkár o for övər tom, som vild övər sundə ti andər sídon. To nu pojtjin mä tom andra komd ti slotə, tär äpəltræ hadd torka, so förundra dom se bolindjis[2], hur an mä lívə komd från jättns o fréga: „Hvad sade nu jätten om äppelträet vårt, skall det börja växa?" — „Bara ni grävər opp e, o tár opp undan rótn en soldát, som dom ha bigráva tær, so börjar e väksa", svara pojtjin. — Tom jórd so o trædə börja väksa som förr. Tom gav nu pojtjin en stór bitálnigg. Tom vandra o komd ti he slotə, vartifrån tom där prinsana va himma. Tær va dom óvánlit gláda, to prinsana komd himm o gav pojtjin en stór summo päggar. To pojtjin komd himm ti ríka Pær kræmarns, so hadd an trí šäggstrå från jättns o va tilíka óvánlit ríkər. „Huru har du blifvit så rik på din resa?" fréga Pær, kræmarn. — „Åv jättn ha ja fått mina skattər", svara pojtjin. — To Pær, kræmarn, hord he, so tägkt an: „Nog skall äfven jag förskaffa mig skatter och rikdomar hos jätten", o so fór han tí o. — To an komd ti färgställə so ford jättn in övər ti andra strándn; men spragg šölvər i lánd o stott út färjon o sá: „Var du nu lika länge färjkarl, som jag har varit det; kanske du ock önskar slippa härifrån". — So bläi Pær, kræmarn, för snålhäitən sin färgkár, men pojtjin bläi jift mä dótron hansis o fikk all hansis jirådər[3].

[1] Slå. [2] Storligen, högeligen. [3] Husgeråd, förmögenhet.

61. Pojkin o jättana.

(Dansbacka i Sjundeå).

De va ién skräddarpojki, som sló trí flugur mä ién smäll. So skriév an ién lapp, at an hadd dyəda trí lív mä ién smäll. Den fäst an fast po jakkon sin, o so lá an säj i ién vakər sólbakka ti sova. Kuggin lykkast guå förbí o suå lappən hans. Han väkt opp pojkin vakərt o fruåga uå an, om han värklit va ién tokon mäkti mann. „Jó“, svara pojkin. — Do sá kuggin: „Ja hár nogra ótálit[1] stóra ódjúr i mitt land. Vil du int koma o útróta dom?“ sá kuggin. — „Jó“, svara pojkin. — „De ä tvuå jättar o ién nóshyərnigg“, sá uåtər kuggin. — „De ska ja snárt göra“, tykt pojkin. — So samblar pojkin nogra nätta stiénar i väskon sin, o so gikk an ti skógin, dær som jättana vistast. Nær an komd ti skógin, so hitta an dom o dom sovd o kruåna[2], so en de iéka i skógin. Do klättra pojkin opp i iétt hyokt træ o kasta ién stién, so de drabba[3] iéna jättn i hivu[4]. Do satt jättn opp säj o sá uåt kambrátn sin: „Sló du mäj?“ — „Näj“, sá den andər. — Dærmä lá jättn säj ti sova ijänn. Do kasta pojkin ién ann stién, som lykkast drabba den andər i hivu. Do satt den andər jättn opp säj o sá: „Nu sá du, at ja sló däj, o nu sló du mäj“. — „Igga“, svara den andər jättn ijänn, o dærmä lá dom säj ti sova ijänn. — So kasta pojkin uåtər ién stién, som drabba den första jättn i hivu. Do spragg an opp útan nogo vídarə o rappa[5] ti den andər o dær bläi iétt tokot slaksmuål, at jättana dró opp stóra trær, som dom bigagna ti knyolpuåkar, o so slódist buåda jättana, tärt[6] dom satt lívə til. Den iéna, som ännu hadd lítə lív, so dyəda pojkin mä sina stiénar. Sién förauå pojkin säj mä ién starkər líno o gikk o syoka opp nóshyorniggin. Nær an träffa den, so börja an riétas mä an. Nóshyorniggin börja jaga äftər pojkin. Pojkin ti sprigga o nóshyorniggin äftər i snabbasta fárt. Pojkin, som va snällər ti sprigga, rikta säj mót iétt stórt træ, o nær pojkin komd ti træ, so smyəg an säj myki hastit bakom træ, o nóshyorniggin stryok rätt framm o kyərd hórnə sitt inn i træ. Pojkin gisvint mä línon sin ti surra fast nóshyorniggin, o dyoda an po de sättə.

[1] Oerhördt. [2] Snarkade. [3] Träffade. [4] Hufvudet. [5] Slog. [6] Till dess.

62. Om jättakvinnan.

(Helsinge).

Jättakvinnan gikk äin gogg út o vandra, so komd un ti äin åkor o dær gikk äin kár o ärja. „Va ä de för äin tórndívəl, som kräkər[1] dær“, tykt un o gikk dí o tó hästn o ådrə o kárn i förklə o bár ti jättn. — „Ajj ajj“, sá jättn, „for út tibáks po sama ställə de dær kræki[2], d'ä ota dom, som ska bisitta jórdən ett[3] oss“. — Hun ford dom tibáks ti åkorn.

Jó, so starka va jättana förr i værdn, tala folki.

---

63. Om jättn o buånən.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién gummo, som hadd trí buån, o dom hiétt Esaúra, Susanna o Kárl. Sién so bijæra dom ti fo guå i skógin o plokka bær. Nær dom komd ti skóksbrýnə, so va dær bodə bær o blummor. No dom tykt om bærən, o dom om blummona, o dom börja plokka blummona o djúpa säj logkt i skógin. Dær komd jättn, o han va klædd mä lyov o hadd ién klubbo ota iék po akslə. Dom bläi rädda för'n o börja sprigga undan, men va sku dom slippa undan, som jättn tó tjúgu fót i stiégi. Han tó dom alla trí i handən sin, líkasom ién úr[4] pojki tár svaluuggana o bær dom. So fyord an dom ti grotton sin o nær an komd inn, so va dær po bórdə ién knív o ién saks. Dom fatta dom, pojkin tó knívən, o iéna flikkon tó saksn. Do fruåga pojkin: „Tägkər du slúka opp oss ellər va?“ — „Smuå buån smakar allti bäst“, sá jättn. — So tó an saksn o klipt huvu ota iéna flikkon o pojkin o tó knívən o rist opp dom o satt bítana po iétt hálstər ti stiékas i spísn, „men du ska fuå blí ti kväldn“, tykt an uåt den andər flikkon. — Do sá hun: „Ät opp dom ólýdiga bara, för dom ha försmuått mórs ruåd“. — So börja jättn äta, o flikkon bläi räddər. „Ä du räddər?“ fruåga jättn. — „Næi, va sku ja vara räddər, ja sír bara, at ni hár gó mátlust.“ — „Oja“, tykt jättn, „skæligin“. — „Men nu kan man ful há gó mátlust, o ändo ha iétt miédlídsamt järta“, tykt flikkon ijänn. — Jättn mummla för säj šölv o luådist int hyora, va un sá. So fruåga un: „Kanski de róar iér, om ja šuggər ién lítn víso för iér? — Do tykt jättn: „Ja ha aldər vari muntərhiétns fiəndə, šugg du bara“. — Susanna šuggd mä den glædihiét, at un sku slippa himm o hun šuggd däför so rýslit vakərt, o de tó po jättn. Nær un

---

[1] Krälar, kryper. [2] Kräk, obetydlig varelse. [3] Efter. [4] Yster, yr.

[illegible] hugg [illegible] har. „Visst [illegible] du hugget den [illegible] däför ska du slippa [illegible] mot din [illegible] [illegible] skogen, för [illegible] kommer [illegible] kunde [illegible] henna [illegible] — Han fikk int henna händer. Hon sprang att [illegible] fikk i kamarn[2], där un gick int [1] mot ein.

---

64. Jättarna i Hirda-skogen.

[illegible] *[illegible].*

Det var en alldeles fattig torpare, som hade två pojkar. De gingo ut att tigga. Hurt de gingo, så tappades de bort, så att de icke hittade till någon by. De togo då nattkvarter åt sig under en gran i skogen och bäddade åt sig af ljung och mossa. När de legat där en stund, förstodo de att trollen voro ute, för det var ett starkt sus i skogen. Snart fingo de se hvar jättarna kommo, höga som furutopparna. De voro tre, men de hade endast ett öga, som de brukade hvar sin stund — han som gick föret bar alltid ögat. Då sade den äldre brodern till den yngre: „Tag du påsen och spring din väg, jag skall taga yxan och springa under dem — de se icke mig, för jag är liten — och så skall jag gifva dem ett rapp i benet". — Så skedde ock. Pojken högg med sin yxa till sista jätten. Denne hof upp ett rysligt skri. Skrämd häraf fälde den förste jätten ögat till marken. Pojken var icke för sen att nappa i det och när han hade det i näfven sade han gäckande: „Jag ensam har tre ögon och ni tre har icke något. Jag skall gifva eder ett rapp till mans, att ni skall krypa som maskar". Då började jättarne pocka sig fram med trolldom och sade åt pojken: „Vi skola göra dig till stock och sten", och så började de skrika på käringen sin — de hade alla tre en käring. — Hon kom och frågade hvad som stod på och när hon fick höra det, så ville också hon pocka sig fram med trolldom. Men då sade pojken: „Jag är inte rädd för några jättar och därför skall jag gifva eder ett hugg till mans, att ni skall krypa som maskar — för jag ensam har tre ögon och ni tre har icke något". — När jättarna hörde det, så började de begära riktigt vackert att få sitt öga tillbaka. „Vill ni gifva mig silfver och guld", sade pojken, „så att bror min och jag få påsarna fulla och dessutom två goda stålbågar, så skall ni få edert öga tillbaka". — Jättarna lofvade, men när käringen hörde det, så ville hon inte ge, hon ville bara pocka sig fram med trolldom. Då

[1] Gud. [2] Kom till kammaren.

skreko jättarna: „Akta dig för pysingen, han kan gifva dig ett rapp, så att du ligger“, och så kastade de åt pojken silfver och gull och två goda stålbågar, och fingo sitt öga. Sedan sprungo de hem och käringen sprang i kapp med jättarna.

---

65. Tröllpakkons dótər, som kundjis sonn komd o fría til.

(Säfträsk i Liljendal).

He va förr för magg härrans år sidan. He livd äin gamal tröllpakko, som hádd te raskast dótron undi sólən. Fríarə komd he lagkt ifrån ti försøk lykkon sína, men hun gav dom allti trí tigg, som dom sku djöra, en tom sku få dótron hennas, men om dom int kund uppfyll he, so sku dom mist lívə. So va tær äin kugg o han hádd äin sonn, som bäidist ti få far út o försøk lykkon sína. Men fádərn han sá: „Igga får tu fara; far tu tí, so kombər tu ti mist lívə; he ha so gandji[1] me magga förút“. — So bläi han šúkər o va šúk i häila šú år. O nær to fádərn så, en sonən sku gá förlóra, sá han: „Já, far nu i Guds namm o försok lykkon dína“. — Straks stäig an upp o va frískər o laga se færdi ti fara. Nær han to hádd ridi rætt lagkt, so så han äina, som lå up bakkan o va rýslit laggər, o so sá an: „Tu va me äin laggər bäist“. — „Já“, sá an, „kva vil he förslå mót nær ja riktit rætər út me, to ä ja so lagg som te høgsta bjärg i værdən“ — han va fläira virst laggər. — „Tu kan fölg me me“, sá kundjis sonn, „för he kan hända, en ja kan hav nytto å de“. — Nær tom to åtər hádd fari riktit lagkt, so så an äina, som va so tjokk, en han så út som äin stórər hog, o so sá an: „Tu va me äin undəli mäniša, kva tu kan va tjokk“. — „Kva vil tetta förslå“, sá an, „nær ja riktit blåsər upp me, so ä ja ennu trí gaggor tjokkarə“. — „Tu va me äin undəli bäist“, sá kundjis sonn, „tu kan o kom me, kanhända ja kan hav nytto å de“. — So fór tom åtər rætt lagkt, so träffa han äina, som sat me äin bindil för øgona i sólšénə. „Hár tu so svága øgor?“ sá kundjis sonn, „at tu int kan fördrá daksjúšə“. — Näjj int ä tom so svága“, sá an, „ja hár so skarpa øgor, at bara ja tár bort bindiln, alt kva ja to sír upa, fast ja sku sí up bjärji, so sprikkər he i túsn bitar“ — so skarpa øgor hádd an. — „Tu va me äin undəli bäist“, sá kundjis sonn, „tu kan o kom me, kanhända ja kan hav nytto å de“. — To fór tom åtər rætt lagkt. Tær träffa tom äina, som lå o lýdist[2] me øra upa bakkan. So fråga kundjis sonn, kva han lýdist ett. „Ja hár so skarpa øror, so en ja hør til o me nær

---

[1] Gått. [2] Lyssnade.

gräsə väksər“, sá han. — „Tu va me äin undəli bäist“, sá kundjis sonn, „tu kan o kom me, kanhända ja kan hav nytto å de“. — So fór tom åtər rætt lagkt. Tær träffa dom äina, som satt o fröus, so en téndrən skrávla, fast sólən šäin rætt häitt. „Hur kan tu frýsa up te sättə?“ fråga kundjis sonn, „nær sólən šínər so häitt“. — „Ja ä äin so undəli mänišа“, sá han, „at ju káldarə he ä ju varmarə hár ja, o ju häittarə he ä ju káldarə hár ja“. — „Tu kan o kom mæ“, sá kundjis sonn, „kanhända ja kan hav nytto å de“. — So bläi tom alla i hans tjénst. So fór dom upp ti slotə, tær som te tær tröllpakkon va, o so sá an, en han sku kom o fría ti dótron hennas. — „So já“, sá hun, „he kan du vist. Ja ska djäv de trí tigg ti djöra, o om du kan djör tom, so ska tu få blí hennas mann“, sá un, „men te försẗa he ä int so létt ti djöra: i te tær hagan, som tu sir ä tríhundra uksar up bäitə, tom mo tu it upp, so en tær int blír nogontigg kvár, o i grävən[1] ä tríhundra åmar me vín, he mo tu drikk upp, nær tu itər, en int äin druppo blír yvy, annors ä tu förlóra“. — So sá an: „Te första ä int so létt ti djöra; men får ja int bjúd nogər djästər, int smakar he, nær ja ä äisambər“. — „Já, äina, men igga fläira, får tu bjúd ti sällskap“, sá un. — So djikk han ti te tjokka o sá: „Tu kan blí djäst åt me o it de äin gaggo riktit mätt“. — To åt han upp tom tríhundra uksana, sönn[2] dær int bläi nogontigg yvy, o vínə he drakk han úr tunnona, útan ti bihøv noga glas, o skaka o skaka, en han sku få yty se te sísta druppon o sá: „Uff! fins he igga mäir ti frúkost“, — han va int nöjdər ennu. So djikk dom åtər ti tröllpakkon o han sá: „Nu ä te första djórd“. — „Men te ana ä int létt“, sá hun: „he ska skaffas äin rigg från Roda havə, som ja släft tí“. — So kom han åtər ti tjénarən sína o sá: „Te första ha ja nu djórd, men te ana ä kvár o he ä ennu värrə; men“, so sá han åt honon, som hadd dom skarp øgona, „nu kan tu sí ett kvar rindjin liggər“. — So krøkt han se nidər. So sá an: „Tær liggər an bräividər äin stórər stäin; men nu kan tu jälpa, tu tjokka“, sá han. — To lá te tjokka se nér o drakk upp alt vattnə, som va i havə, sönn he bläi so tort som äin torrər ägg. „Nu kan tu jälpa, tu lagga“, sá an o bá honon krøk se nér o tá upp rindjin, för he va so djúft. — O so tó han upp rindjin o ford honon ti tröllpakkon. „Já, nó ä he te riktiga“, sá hun; „två tigg ha tu nu djórd, men te tridi ä ennu kvár o he ä int so létt“, sá un: „nu tár ja dótron mína o før henna inn i kamarn i dín armar, men háld sækərt yty henna, tiss klukkon slår tolv; ä hun int to i armana dína, so ha du förlóra“. — „He ä int als svårt“, sá kundjis sonn, „nær ja so mytjy tykkər omm henna, so háldər ja nó øgona ypy“. — Men to sá tjénarən hans: „Nó ä he bäst ti va försiktigər,

[1] Källaren. [2] Så att.

o kvemm väit, kva som kan ligg tær undi. — So satt dom se alla i kamarn, o te lagga ládd se íkrigg tom ádra, o han, som hádd tom skarp ɵrona, som hɵrd alt, han bläi ti stá útanför dörən. So sat tom alla riktit gláda, men nær klukkon bläi halv tolv, so kom äin tröll-dóm yvy dom, som dom int kund stá út me: tom sovna allihóp. Men klukkon va kvart fått i tolv, so vakna kundjis sonn: „Voj me armi bån", sá han, „nu ha ja förlóra" — prinsässan va nu bort ifrån han-sis armar. — Nær dom hádd sovna, flytta hun straks bort ena. „Va tyst nu", sá han, som hádd dom skarp ɵrona, „ja vil lýdas". — Djí-nast sá an: „Prinsässan sitər tríhundra míl jærifrån i äin bjärgskrivu o sörgər yvy ɵdə sett; men nu kan tu jälpa, tu lagga", sá an: „tu kan gá tí me äitt par stig; men nu får tu tá kambrátn denn up ryd-djin, han som hár dom skarp ɵgona, sönn han tár bort bjärji". — O djínast va dom tær o so tó han ypy bindiln, som kambrátn hádd om ɵgona, o so så han up bjärji o straks djikk he i túsn bitar; o me de sama va dom tibáka. So fɵrd han åtər dótron i kundjis sonns armana. Just som klukkon sló tolv, so stakk tröllpakkon inn te fúl huvu sett, o hun grína so innmárit jysom hun sku ha vila säjja: „Nu ä du menn". — Men to bläi hun flát o sá: „Tær ä äina, som kan mäira en ja". — So kviska hun dótron sína i ɵra, en hun sku säjja, en han sku vil hav henna ti hostro, han sku djöra he, som hun vild, o sá, en he va fånot[1], en hun int sku få tá åt se mann ett sett äjji tyttjy. Men prinsässan hun va so stórlåtogər[2]. „Om ja ska djift me me te", sá hun, „so most äin lät bränn se lívandist. He ä ennu kvár. Indjin lätər bränn se livandist å tín tjénarə". — O so lät hun tjɵr ihóp tríhundra fammar vid. O äina sat se tí upp upa vidahópn, o so ténd dom äild upa honon — he va han, som so fröus, som sat se tí. O he räkt ti brinna i trí dagar. Nær to alt va slút, sat han enn o fröus, sönn téndrən skrávla i munn o han darra som äitt asplöu — so fröus han. „So ha ja aldər ennu frusi", sá an; „sku he ha räkt längər, so trór ja, en ja sku ha dói[3] å bara tjöld". — O so börja dom sidan ti fír bröllop. Kundjis sonn, han fikk nu blí prinsässans mann, o tom fíra äitt slika bröllop, som räkt i šú lagga o tú lagga, o han, som talar om sagun, sku vil djäv mytjy til, om an sku a fått va me. Tom bygd bó o lappa skónar, o he mo ni tró, o vil ni nogon vita mäir, so fråg å äin anan. O tom tær fämm tjénarən spragg ti skójin o Gud väit, kvart tom sidan tó véjin.

---

[1] Galet. [2] Stortalig, högmodig. [3] Dött.

66. Prinsn, som fría ti stalldrändjis systron.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin gaggo äin prins, som hádd äin stalldrägg nær se. Te tær stalldrändjin, han hádd äin systro, som va rýslit vakər. Hun åtər va som stydótro nær äin tröllpakko, som o hádd äin äjji dótro. Når[1] henars dótro va so grúlit fúlər o te främand flikkan va so vakər, so åunnast[2] hun ena. Nu ríta te tær stalldrändjin up stalldörn äin bild. He sku va hans systro, o hun va årita me gullhår, gullkámba o äin gullpall. So komd prinsn nér äin dá o så te tær bildn o fråga: „Kvemm ä te tær mänišan, som ä tær?" — To sá stalldrändjin: „He ä mín systro, o hun ä jærifrån níi vikurs räiso nær äin tröllpakko up äitt slot". — To sá an: „Kan du skaff ena hí?" — „Jó", sá stalldrändjin. — „Om du int kan he", sá prinsn, „so ska he kost lívə dett". — Han fór å ti händ hena. Nær han sku far tærifrån, so komd tröllpakkon me, o tom siggla up äitt šip o han up äitt ana šip förút. Nær to sólən bränd so häitt om dáin, rópa an: „Syster, syster! drag floret för ögonen, för det kan kosta mitt lif"[3]. — Men nær int systron hørd, kva bródərn sá, so fråga un å onon: „Kva sær tu?" — So rópa tröllpakkon: „Bródərn denn sær, en du ska kast gullkámban denn i šon". — „Som brór bidər, so djör ja", sá flikkan. — Nær an to åtər hádd siggla äin stond o sólən bränd so häitt, so rópa an: „Syster, syster! drag floret för ögonen, för det kan kosta mitt lif". — So fråga un: „Kva sær du?" — To sá tröllpakkon: „Han sær, en du ska kast gullpalln i šon". — „Som brór bidər, so djör ja", sá flikkan. — So kasta hun gullpalln senn i šon. Nær han to åtər hádd siggla äin stond o sólən bränd so häitt, so rópa an: „Syster, syster! drag floret för ögonen, för det kan kosta mitt lif". — Systron fråga åtər: „Kva sær tu?" — To sá tröllpakkon åtər: „Han sær, sönn[4] tu ska kast de šölv i šon". — „Som brór bidər, so djör ja", sá flikkan. — So kasta hun se i šon. Nær han to komd framm, so hádd han iggon systro messe. To bläi han kasta i ormgårn; men ormana åt int upp onon. — Nu va tær äin fiskarə, som djikk ti slotə kvar dá, o han sá, sönn dær va äin jomfru, som kvar nidantórsda komd upp up strándən; o hun sat up äin gullpall o kámba sett gullhår, o hun šuggər allti: „Níi nidantórsdasaftnar slippər ja upp, men int fläir; indjin fins jær i rítji, som kan lag äitt slika sværd, som kan hugg å tess bándən,

[1] När. [2] Afundades. [3] Så uttalar allmogemannen dessa ord, då han berättar sagan, ej såsom man skulle vänta: „drá flórə för øgona, för he kan kost lívə mett". [4] Så att, att.

som drár me från lánd; he drár up tjedjon, ja most bort"[1]. — Áron gaggon šuggd hun: „Otta nidantórsdasaftnar slippər ja upp, men int fläir; indjin fins jær i rítji, som kan lag äitt slika sværd, som kan hugg å tess bándən, som drár me från lánd; he drár up tjedjon, ja most bort". — So djikk he so, sönn hun prúta bort äin nidantórsdasafto i gaggon, tiss[2] hun komd ti äina. Nu vild prinsn skaff se äitt slika sværd. Te sværdə fikk an up te módə[3] räido upa, en han fråga stalldrändjin senn, som lå i ormgårn. Han sá, at he sku va laga å níi sortərs stål, o en he va äin smid i äin stórər skóg, som djórd tom bästa tröllsáblana. Nu sku han far o søk upp te tær sminn. Men han va slikan, en han int kund va häiman, för hostron tjørd bort onon, nær an åt so mytjy. — Han sku hav äin halv tunno rog, o äin uksə, o äin tunno svádrikka ellər øl o to va han int ennu mättər. — Te tær sminn, han hádd djórd äin pípo; bara han blåst yty ena, so komd all djúr til honon, som findist up jórdən. Te pípon lämmna han häim, o han mostist šölv o koma häim, bara man blåst i pípon. Prinsns stalldrägg komd ti te tær sminns hostro. Han lua[4] bistá åt onon níi uksar, o brø so mytjy som níi jättar orka bjära hämta han messe. So sá an, en hun sku róp honon häim o lua, en han sku djäv åt honon frúkost för han vild hav äitt sværd åt se. — Han blåst i pípon o sminn komd häim. Nær han hádd djórd sværdə, so sá an: „Nu ska du först gá o førsøk e. Up äitt slot fins he šú prinsässor, som ä trölla ti dúor". — O so blåst han i pípon, o so komd dúona tí. To sá an: „Int sku ja ha djórd tetta sværdə; men ja djórd he ento, sönn dúona sku få nogon nytto tærå". — Nær han sku kom häim, so sku han djör nytto åt magga. — Te sværdə, som an djórd, he kund jölpa från magg trölldómar. Dúona komd, som ja sá, o som an sló til, so bläi dom alla šú prinsässor, o dúšinnən bläi ligg tær. So fór an o sku jölp systron. Nær han to komd tí, so hádd hun bara äin nidantórsdasafto kvár ti slipp upp. Jyst som han komd, so šuggd hun: „He drár up tjedjon, ja most bort". — Nær han int hann framm tí, so kasta han sværdə sett mót tjedjon. Hun brast, o flikkan komd upp, o to vild tröllpakkon blí fámu[5], men hun bläi kasta

[1] Dessa ord framsägas ofta af berättaren som följer:

„Nio nedantorsdagskvällar slipper jag upp,
men icke mer,
ingen fins i riket här,
som kan göra ett tokot svärd,
som kan afhugga dessa band,
som draga mig från land.
Det drager på kedjan, jag måste bort."

[2] Till dess. [3] Sättet. [4] Lofvade. [5] Farmor.

ditt, so biställ vår sák o tilíka o frég, hur vi ska få vatn i vår brunn; nu ska vi bitál de för bisværə". — „He ska ja jöra", tykt pojtjin o vandra vídari. — Han komd nu ti itt ställə, tær dom hadd itt äpəltræ, som hadd torka bort i trægåln sin. Tom fréga o: „Vart ska tu fara?" — „Ja ska fara ti en jättə äftər trí šäggstrå ot ríka Pær, kræmarn", svara pojtjin. — „Tærifrån kombər int tu mäir än nogon annan, som ha fari tí, mä lívə tibáka", tykt tom o so sá tom vídari: „är e så, en du får din sák útførd, so bíställ vårt ærand mä sama o frég, va vi ska jöra ot vårt äpəltræ i trægåln, som ä borttorka, vi ska väl senn biløn de för bisværə". — „He ska ja jöra", tykt pojtjin o fór sin væg. — Han komd nu ti itt ställə, tær dom fór övər mä färjon. Färgkárn fréga to: „Vart ska tu fara?" — „Ti jättns äftər trí šäggstrå ot ríka Pær, kræmarn", svara pojtjin. — „Indjin som ja ford övər ha komi tibák, o igga lær väl tu häldər koma tærifrån mä lívə", tykt färgkárn o so sá an: „Men lykkas tu biställ ærandə ditt, so frég mä sama, hur ländji ja ska mosta va färgkár o hur ja ska slipp bort. Ja ska väl biløn de för e". — „He ska ja jöra", tykt pojtjin. — To pojtjin komd framm, so va jättn borta o bara en kvinno va himma. Hun förvåna se hur pojtjin hadd våga koma tí o sá: „To jättn kombər himm, so itər an opp de". — Pojtjin sá to ærande sitt. „Gå jøm de undər sändjin", sá gummon. — Pojtjin jórd so. To jättn komd himm, so snota an o sá: „He luktar åv de kristnas blód". — „Ja ha slakta en kalv o he ä den, som du tjändər vædrə åv", tykt hustrun. — Jättn åt o senn jikk an o ligga. To an hadd sommna, so rykt den dær kvinnon, som va hustrun hansis, itt šäggstrå från in. Han vakna o fréga: „Va jórd du nu?" — „Jag drömde", svara hun. — „Va drømd tu to för slá?" fréga jättn. — „Jag drömde, att i ett slott äro tre prinsar bortkomna och man vet icke huru de hafva försvunnit eller hvart de tagit vägen", svara hustrun. — „Tom ä trí stäinar i stäinfótn i slotə mitt. Om man tár min stáv o slår trí goggor po dom, so blír dom ti folk tibák", svara jättn o sommna. — Alt va jättn tala hørd pojtjin. — To jättn hadd sommna, so rykt åtər hustrun hansis itt šäggstrå från in. Han vakna o va argər o fréga: „Va jórd tu åtər?" — „Jag drömde blott", svara hun. — „Va drømd tu to?" fréga jättn. — „Jag drömde, att vid ett slott är en härlig trägård, men där står ett äppelträ, som icke mera växer, utan är torkadt till roten", svara hustrun. — „Äin soldát ä bigrávagər undər rótən heas, bara tom grävər opp han, börjar äpəltræ väksa", tykt jättn o sommna åtər o snarka. — To an hadd sommna, so rykt åtər frún itt šäggstrå från in o fäld e líksom tom två andər undər sändjin. Pojtjin tó opp e som tom andər o stoppa e i fikkon. Jättn vakna o va argər o sá: „Va är e för šälmstyttjən tu hár för de? Ja

kombər ti dask omm[1] de, om tu jör tokot äin gogg til", tykt jättn. — „Jag drömde så illa", svara frún. — „Va dromd tu to?" fréga jättn. — „Jag drömde att färjkarlen vill veta, huru han skall slippa bort från sin plats", svara frún. — „Nu slippər han bort", svara jättn, „bara an šútər färjon út, to an ha fort övər nogon, jér dom en spark i ändan o sær: 'va tu nu färgkár so ländji ja ha vari, kanši tu o önskar slippa bort'". — To jättn hadd sommna fór pojtjin o den dær kvinnon bort. Pojtjin sló trí goggor mä jättns stáv po tom dær trí stäinana i stäinfótn. Mä sama bläi tom förvandla ti trí prinsar. Tom fór nu alla bort o fölgdist åt. To dom komd ti färgställə, so vild färgkárn vita, hur an sku slippa bort. Vänt tils vi kombər övər til andər sídon", svara kvinnon. To dom alla va po den andra strándn, so sá un: „När du först för öfver någon, så skjut ut färjan och säg: 'var du nu färjkarl i mitt ställe så länge jag har varit det, kanske du ock önskar slippa bort'". — Knaft hadd dom sluppi övər po andra strándn, so komd jättn o rópa: „Hastot hí mä färjon!" — Han sku to snó äftər tom, som römm ifrån in. Färgkárn šynda övər so fórt an kund koma framm. To dom komd övər ti andər sídon, so gav färgkárn jättn en duktigər spark i ändan, šot út färjon o sá: „Var du nu så länge färjkarl, som jag har varit det, kanske du ock önskar slippa bort". — So fór an mä tom andər o jättn fikk šölvər vara färgkár o for övər tom, som vild övər sundə ti andər sídon. To nu pojtjin mä tom andra komd ti slotə, tär äpəltræ hadd torka, so förundra dom se bolindjis[2], hur an mä lívə komd från jättns o fréga: „Hvad sade nu jätten om äppelträet vårt, skall det börja växa?" — „Bara ni grävər opp e, o tár opp undan rótn en soldát, som dom ha bigráva tær, so börjar e väksa", svara pojtjin. — Tom jórd so o trædə börja väksa som förr. Tom gav nu pojtjin en stór bitálnigg. Tom vandra o komd ti he slotə, vartifrån tom där prinsana va himma. Tær va dom óvánlit gláda, to prinsana komd himm o gav pojtjin en stór summo päggar. To pojtjin komd himm ti ríka Pær kræmarns, so hadd an trí šäggstrå från jättns o va tilíka óvánlit ríkər. „Huru har du blifvit så rik på din resa?" fréga Pær, kræmarn. — „Åv jättn ha ja fått mina skattər", svara pojtjin. — To Pær, kræmarn, hord he, so tägkt an: „Nog skall äfven jag förskaffa mig skatter och rikdomar hos jätten", o so fór han tí o. — To an komd ti färgställə so ford jättn in övər ti andra strándn; men spragg šölvər i lánd o stott út färjon o sá: „Var du nu lika länge färjkarl, som jag har varit det; kanske du ock önskar slippa härifrån". — So bläi Pær, kræmarn, för snålhäitən sin färgkár, men pojtjin bläi jift mä dótron hansis o fikk all hansis jirådər[3].

---

[1] Slå. [2] Storligen, högeligen. [3] Husgeråd, förmögenhet.

61. Pojkin o jättana.

(Dansbacka i Sjundeå).

De va ién skräddarpojki, som sló trí flugur mä ién smäll. So skriév an ién lapp, at an hadd dyəda trí lív mä ién smäll. Den fäst an fast po jakkon sin, o so lá an säj i ién vakər sólbakka ti sova. Kuggin lykkast guå förbí o suå lappən hans. Han väkt opp pojkin vakərt o fruåga uå an, om han värklit va ién tokon mäkti mann. „Jó", svara pojkin. — Do sá kuggin: „Ja hár nogra ótálit[1] stóra ódjúr i mitt land. Vil du int koma o útróta dom?" sá kuggin. — „Jó", svara pojkin. — „De ä tvuå jättar o ién nóshyərnigg", sá uåtər kuggin. — „De ska ja snárt göra", tykt pojkin. — So samblar pojkin nogra nätta stiénar i väskon sin, o so gikk an ti skógin, dær som jättana vistast. Nær an komd ti skógin, so hitta an dom o dom sovd o kruåna[2], so en de iéka i skógin. Do klättra pojkin opp i iétt hyokt træ o kasta ién stién, so de drabba[3] iéna jättn i hivu[4]. Do satt jättn opp säj o sá uåt kambrátn sin: „Sló du mäj?" — „Näj", sá den andər. — Dærmä lá jättn säj ti sova ijänn. Do kasta pojkin ién ann stién, som lykkast drabba den andər i hivu. Do satt den andər jättn opp säj o sá: „Nu sá du, at ja sló däj, o nu sló du mäj". — „Igga", svara den andər jättn ijänn, o dærmä lá dom säj ti sova ijänn. — So kasta pojkin uåtər ién stién, som drabba den första jättn i hivu. Do spragg an opp útan nogo vídarə o rappa[5] ti den andər o dær bläi iétt tokot slaksmuål, at jättana dró opp stóra trær, som dom bigagna ti knyəlpuåkar, o so slódist buåda jättana, tärt[6] dom satt lívə til. Den iéna, som ännu hadd lítə lív, so dyəda pojkin mä sina stiénar. Sién försuå pojkin säj mä ién starkər líno o gikk o syəka opp nóshyərniggin. Nær an träffa den, so börja an riétas mä an. Nóshyərniggin börja jaga äftər pojkin. Pojkin ti sprigga o nóshyərniggin äftər i snabbasta fárt. Pojkin, som va snällər ti sprigga, rikta säj mót iétt stórt træ, o nær pojkin komd ti træ, so smyəg an säj myki hastit bakom træ, o nóshyərniggin stryək rätt framm o kyərd hórnə sitt inn i træ. Pojkin gisvint mä línon sin ti surra fast nóshyərniggin, o dyəda an po de sättə.

[1] Oerhördt. [2] Snarkade. [3] Träffade. [4] Hufvudet. [5] Slog. [6] Till dess.

62. Om jättakvinnan.

(Helsinge).

Jättakvinnan gikk äin gogg út o vandra, so komd un ti äin åkor o dær gikk äin kár o ärja. „Va ä de för äin tórndívəl, som kräkər[1] dær", tykt un o gikk dí o tó hästn o ådrə o kárn i förklə o bár ti jättn. — „Ajj ajj", sá jättn, „for út tibáks po sama ställə de dær kræki[2], d'ä ota dom, som ska bisitta jórdən ett[3] oss". — Hun førd dom tibáks ti åkorn.

Jó, so starka va jättana förr i værdn, tala folki.

63. Om jättn o buånən.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién gummo, som hadd trí buån, o dom hiétt Esaúra, Susanna o Kárl. Sién so bijæra dom ti fo guå i skógin o plokka bær. Nær dom komd ti skóksbrýnə, so va dær bodə bær o blummor. No dom tykt om bærən, o dom om blummona, o dom börja plokka blummona o djúpa säj logkt i skógin. Dær komd jättn, o han va klædd mä lyøv o hadd ién klubbo ota iék po akslə. Dom bläi rädda för'n o börja sprigga undan, men va sku dom slippa undan, som jättn tó tjúgu fót i stiégi. Han tó dom alla trí i handən sin, líkasom ién úr[4] pojki tár svaluuggana o bær dom. So fyord an dom ti grotton sin o nær an komd inn, so va dær po bórdə ién knív o ién saks. Dom fatta dom, pojkin tó knívən, o iéna flikkon tó saksn. Do fruåga pojkin: „Tägkər du slúka opp oss ellər va?" — „Smuå buån smakar allti bäst", sá jättn. — So tó an saksn o klipt huvu ota iéna flikkon o pojkin o tó knívən o rist opp dom o satt bítana po iétt hálstər ti stiékas i spísn, „men du ska fuå blí ti kväldn", tykt an uåt den andər flikkon. — Do sá hun: „Ät opp dom ólýdiga bara, för dom ha försmuått mórs ruåd". — So börja jättn äta, o flikkon bläi räddər. „Ä du räddər?" fruåga jättn. — „Næi, va sku ja vara räddər, ja sír bara, at ni hár gó mátlust." — „Oja", tykt jättn, „skæligin". — „Men nu kan man ful há gó mátlust, o ändo ha iétt miédlídsamt järta", tykt flikkon ijänn. — Jättn mummla för säj šölv o luådist int hyora, va un sá. So fruåga un: „Kanski de róar iér, om ja šuggər ién lítn víso för iér? — Do tykt jättn: „Ja ha aldər vari muntərhiétns fíəndə, šugg du bara". — Susanna šuggd mä den glædihiét, at un sku slippa himm o hun šuggd däför so rýslit vakərt, o de tó po jättn. Nær un

[1] Krälar, kryper. [2] Kräk, obetydlig varelse. [3] Efter. [4] Yster, yr.

hadd šuggi, so sá han: „Víson va arti[1] o du šuggd den væl o däför ska du slippa himm ti mór din ijänn“, o so sá an o, at un int sku stanna i skógin, för om hans góa mátlust kombər po an, so kund an tá henna ijänn, o do sku an int ruå för de. — Han fikk int henna häldər. Hun spragg alt mä iétt, tärs un fikk i kamarn[2], dær un gikk inn ti mór sin.

---

64. Jättarna i Hörda-skogen.

(Säfträsk i Liljendal).

Det var en alldeles fattig torpare, som hade två pojkar. De gingo ut att tigga. Huru de gingo, så tappades de bort, så att de icke hittade till någon by. De togo då nattkvarter åt sig under en gran i skogen och bäddade åt sig af ljung och mossa. När de legat här en stund, förstodo de att trollen voro ute, för det var ett starkt sus i skogen. Snart fingo de se hvar jättarna kommo, höga som furutopparna. De voro tre, men de hade endast ett öga, som de brukade hvar sin stund — han som gick först bar alltid ögat. Då sade den äldre brodern till den yngre: „Tag du påsen och spring din väg, jag skall taga yxan och springa under dem — de se icke mig, för jag är liten — och så skall jag gifva dem ett rapp i benet“. — Så skedde ock. Pojken högg med sin yxa till sista jätten. Denne hof upp ett rysligt skri. Skrämd häraf fälde den förste jätten ögat till marken. Pojken var icke för sen att nappa i det och när han hade det i näfven sade han gäckande: „Jag ensam har tre ögon och ni tre har icke något. — Jag skall gifva eder ett rapp till mans, att ni skall krypa som maskar“. — Då började jättarne pocka sig fram med trolldom och sade åt pojken: „Vi skola göra dig till stock och sten“, och så började de skrika på käringen sin — de hade alla tre en käring. — Hon kom och frågade hvad som stod på och när hon fick höra det, så ville också hon pocka sig fram med trolldom. Men då sade pojken: „Jag är inte rädd för några jättar och därför skall jag gifva eder ett hugg till mans, att ni skall krypa som maskar — för jag ensam har tre ögon och ni tre har icke något“. — När jättarna hörde det, så började de begära riktigt vackert att få sitt öga tillbaka. „Vill ni gifva mig silfver och guld“, sade pojken, „så att bror min och jag få påsarna fulla och dessutom två goda stålbågar, så skall ni få edert öga tillbaka“. — Jättarna lofvade, men när käringen hörde det, så ville hon inte ge, hon ville bara pocka sig fram med trolldom. Då

[1] God. [2] Kom till kammaren.

skreko jättarna: „Akta dig för pysingen, han kan gifva dig ett rapp, så att du ligger", och så kastade de åt pojken silfver och gull och två goda stålbågar, och fingo sitt öga. Sedan sprungo de hem och käringen sprang i kapp med jättarna.

---

65. Tröllpakkons dótər, som kundjis sonn komd o fría til.

(Säfträsk i Liljendal).

He va förr för magg härrans år sidan. He livd äin gamal tröllpakko, som hádd te raskast dótron undi sólən. Fríarə komd he lagkt ifrån ti förseok lykkon sína, men hun gav dom allti trí tigg, som dom sku djöra, en tom sku få dótron hennas, men om dom int kund uppfyll he, so sku dom mist lívə. So va tær äin kugg o han hádd äin sonn, som bäidist ti få far út o försok lykkon sína. Men fádərn han sá: „Igga får tu fara; far tu tí, so kombər tu ti mist lívə; he ha so gandji[1] me magga förút". — So bläi han šúkər o va šúk i häila šú år. O nær to fádərn så, en sonən sku gá förlóra, sá han: „Já, far nu i Guds namm o försok lykkon dína". — Straks stäig an upp o va fffískər o laga se færdi ti fara. Nær han to hádd ridi rætt lagkt, so så han äina, som lå up bakkan o va rýslit laggər, o so sá an: „Tu va me äin laggər bäist". — „Já", sá an, „kva vil he förslå mót nær ja riktit rætər út me, to ä ja so lagg som te høgsta bjärg i værdən" — han va fläira virst laggər. — „Tu kan fölg me me", sá kundjis sonn, „för he kan hända, en ja kan hav nytto å de". — Nær tom to åtər hádd fari riktit lagkt, so så an äina, som va so tjokk, en han så út som äin stórər høg, o so sá an: „Tu va me äin undəli mäniša, kva tu kan va tjokk". — „Kva vil tetta förslå", sá an, „nær ja riktit blåsər upp me, so ä ja ennu trí gaggor tjokkarə". — „Tu va me äin undəli bäist", sá kundjis sonn, „tu kan o kom me, kanhända ja kan hav nytto å de". — So fór tom åtər rætt lagkt, so träffa han äina, som sat me äin bindil för øgona i sólšénə. „Hár tu so svága øgor?" sá kundjis sonn, „at tu int kan fördrá daksjúšə". — Näjj int ä tom so svága", sá an, „ja hár so skarpa øgor, at bara ja tár bort bindiln, alt kva ja to sír upa, fast ja sku sí up bjärji, so sprikkər he i túsn bitar" — so skarpa øgor hádd an. — „Tu va me äin undəli bäist", sá kundjis sonn, „tu kan o kom me, kanhända ja kan hav nytto å de". — To fór tom åtər rætt lagkt. Tær träffa tom äina, som lå o lýdist[2] me øra upa bakkan. So fråga kundjis sonn, kva han lýdist ett. „Ja hár so skarpa øror, so en ja hør til o me nær

[1] Gått. [2] Lyssnade.

gräsə väksər", sá han. — „Tu va me äin undəli bäist", sá kundjis sonn, „tu kan o kom me, kanhända ja kan hav nytto å de". — So fór tom åtər ræît lagkt. Tær träffa dom äina, som satt o fröus, so en téndrən skrávla, fast sólən šäin rætt häitt. „Hur kan tu frýsa up te sättə?" fråga kundjis sonn, „nær sólən šínər so häitt". — „Ja ä äin so undəli mäniša", sá han, „at ju káldarə he ä ju varmarə hár ja, o ju häittarə he ä ju káldarə hár ja". — „Tu kan o kom mæ", sá kundjis sonn, „kanhända ja kan hav nytto å de". — So bläi tom alla i hans tjénst. So fór dom upp ti slotə, tær som te tær tröllpakkon va, o so sá an, en han sku kom o fría ti dótron hennas. — „So já", sá hun, „he kan du vist. Ja ska djäv de trí tigg ti djöra, o om du kan djör tom, so ska tu få blí hennas mann", sá un, „men te första he ä int so létt ti djöra: i te tær hagan, som tu sir ä tríhundra uksar up bäitə, tom mo tu it upp, so en tær int blír nogontigg kvár, o i grävən[1] ä tríhundra åmar me vín, he mo tu drikk upp, nær tu itər, en int äin druppo blír yvy, annors ä tu förlóra". — So sá an: „Te första ä int so létt ti djöra; men får ja int bjúd nogər djästər, int smakar he, nær ja ä äisambər". — „Já, äina, men igga fläira, får tu bjúd ti sällskap", sá un. — So djikk han ti te tjokka o sá: „Tu kan blí djäst åt me o it de äin gaggo riktit mätt". — To åt han upp tom tríhundra uksana, sönn[2] dær int bläi nogontigg yvy, o vínə he drakk han úr tunnona, útan ti bihøv noga glas, o skaka o skaka, en han sku få yty se te sísta druppon o sá: „Uff! fins he igga mäir ti frúkost", — han va int nöjdər ennu. So djikk dom åtər ti tröllpakkon o han sá: „Nu ä te första djórd". — „Men te ana ä int létt", sá hun: „he ska skaffas äin rigg från Røda havə, som ja släft tí". — So kom han åtər ti tjénarən sína o sá: „Te första ha ja nu djórd, men te ana ä kvár o he ä ennu värrə; men", so sá han åt honon, som hadd dom skarp øgona, „nu kan tu sí ett kvar rindjin liggər". — So krøkt han se nidər. So sá an: „Tær liggər an bräividər äin stórər stäin; men nu kan tu jälpa, tu tjokka", sá han. — To lá te tjokka se nér o drakk upp alt vattnə, som va i havə, sönn he bläi so tort som äin torrər ägg. „Nu kan tu jälpa, tu lagga", sá an o bá honon krøk se nér o tá upp rindjin, för he va so djúft. — O so tó han upp rindjin o førd honon ti tröllpakkon. „Já, nó ä he te riktiga", sá hun; „två tigg ha tu nu djórd, men te tridi ä ennu kvár o he ä int so létt", sá un: „nu tár ja dótron mína o før henna inn i kamarn i dín armar, men háld sækərt yty henna, tiss klukkon slår tolv; ä hun int to i armana dína, so ha du förlóra". — „He ä int als svårt", sá kundjis sonn, „nær ja so mytjy tykkər omm henna, so háldər ja nó øgona ypy". — Men to sá tjénarən hans: „Nó ä he bäst ti va försiktigər,

[1] Källaren. [2] Så att.

o kvemm väit, kva som kan ligg tær undi. — So satt dom se alla i kamarn, o te lagga ládd se íkrigg tom ádra, o han, som hádd tom skarp ørona, som hørd alt, han bläi ti stá útanför dörən. So sat tom alla riktit gláda, men nær klukkon bläi halv tolv, so kom äin tröll-dóm yvy dom, som dom int kund stá út me: tom sovna allihóp. Men klukkon va kvart fått i tolv, so vakna kundjis sonn: „Voj me armi bån", sá han, „nu ha ja förlóra" — prinsässan va nu bort ifrån hansis armar. — Nær dom hádd sovna, flytta hun straks bort ena. „Va tyst nu", sá han, som hádd dom skarp ørona, „ja vil lýdas". — Djínast sá an: „Prinsässan sitər tríhundra míl jærifrån i äin bjärgskrivu o sörgər yvy ødə sett; men nu kan tu jälpa, tu lagga", sá an: „tu kan gá tí me äitt par stig; men nu får tu tá kambrátn denn up ryd-djin, han som hár dom skarp ogona, sönn han tár bort bjärji". — O djínast va dom tær o so tó han ypy bindiln, som kambrátn hádd om ogona, o so så han up bjärji o straks djikk he i túsn bitar; o me de sama va dom tibáka. So førd han átər dótron i kundjis sonns armana. Just som klukkon sló tolv, so stakk tröllpakkon inn te fúl huvu sett, o hun grína so innmárit jysom hun sku ha vila säjja: „Nu ä du menn". — Men to bläi hun flát o sá: „Tær ä äina, som kan mäira en ja". — So kviska hun dótron sína i øra, en hun sku säjja, en han sku vil hav henna ti hostro, han sku djöra he, som hun vild, o sá, en he va fånot[1], en hun int sku få tá åt se mann ett sett äjji tyttjy. Men prinsässan hun va so stórlåtogər[2]. „Om ja ska djift me me te", sá hun, „so most äin lät bränn se lívandist. He ä ennu kvár. Indjin lätər bränn se livandist å tín tjénarə". — O so lät hun tjør ihóp tríhundra fammar vid. O äina sat se tí upp upa vidahópn, o so ténd dom äild upa honon — he va han, som so fröus, som sat se tí. O he räkt ti brinna i trí dagar. Nær to alt va slút, sat han enn o fröus, sönn téndrən skrávla i munn o han darra som äitt asplöu — so fröus han. „So ha ja aldər ennu frusi", sá an; „sku he ha räkt längər, so trór ja, en ja sku ha dói[3] å bara tjöld". — O so börja dom sidan ti fír bröllop. Kundjis sonn, han fikk nu blí prinsässans mann, o tom fíra äitt slika bröllop, som räkt i šú lagga o tú lagga, o han, som talar om sagun, sku vil djäv mytjy til, om an sku a fått va me. Tom bygd bó o lappa skónar, o he mo ni tró, o vil ni nogon vita mäir, so fråg å äin anan. O tom tær fämm tjénarən spragg ti skójin o Gud väit, kvart tom sidan tó véjin.

[1] Galet. [2] Stortalig, högmodig. [3] Dött.

66. Prinsn, som fría ti stalldrändjis systron.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin gaggo äin prins, som hádd äin stalldrägg nær se. Te tær stalldrändjin, han hádd äin systro, som va rýslit vakər. Hun åtər va som stydótro nær äin tröllpakko, som o hádd äin äjji dótro. Når[1] henars dótro va so grúlit fúlər o te främand flikkan va so vakər, so åunnast[2] hun ena. Nu ríta te tær stalldrändjin up stalldörn äin bild. He sku va hans systro, o hun va åríta me gullhår, gullkámba o äin gullpall. So komd prinsn nér äin dá o så te tær bildn o fråga: „Kvemm ä te tær mäničan, som ä tær?“ — To sá stalldrändjin: „He ä mín systro, o hun ä jærifrån níi vikurs räiso nær äin tröllpakko up äitt slot“. — To sá an: „Kan du skaff ena hí?“ — „Jó“, sá stalldrändjin. — „Om du int kan he“, sá prinsn, „so ska he kost lívə dett“. — Han fór å ti hänt hena. Nær han sku far tærifrån, so komd tröllpakkon me, o tom siggla up äitt šip o han up äitt ana šip förút. Nær to sólən bränd so häitt om dáin, rópa an: „Syster, syster! drag floret för ögonen, för det kan kosta mitt lif“[3]. — Men nær int systron hørd, kva bródərn sá, so fråga un å onon: „Kva sær tu?“ — So rópa tröllpakkon: „Bródərn denn sær, en du ska kast gullkámban denn i šon“. — „Som brór bidər, so djör ja“, sá flikkan. — Nær an to åtər hádd siggla äin stond o sólən bränd so häitt, so rópa an: „Syster, syster! drag floret för ögonen, för det kan kosta mitt lif“. — So fråga un: „Kva sær du?“ — To sá tröllpakkon: „Han sær, en du ska kast gullpalln i šon“. — „Som brór bidər, so djör ja“, sá flikkan. — So kasta hun gullpalln senn i šon. Nær han to åtər hádd siggla äin stond o sólən bränd so häitt, so rópa an: „Syster, syster! drag floret för ögonen, för det kan kosta mitt lif“. — Systron fråga åtər: „Kva sær tu?“ — To sá tröllpakkon åtər: „Han sær, sönn[4] tu ska kast de šölv i šon“. — „Som brór bidər, so djör ja“, sá flikkan. — So kasta hun se i šon. Nær han to komd framm, so hádd han iggon systro messe. To bläi han kasta i ormgårn; men ormana åt int upp onon. — Nu va tær äin fiskarə, som djikk ti slotə kvar dá, o han sá, sönn dær va äin jomfru, som kvar nidantórsda komd upp up strándən; o hun sat up äin gullpall o kámba sett gullhår, o hun šuggər allti: „Níi nidantórsdasaftnar slippər ja upp, men int fläir; indjin fins jær i rítji, som kan lag äitt slika sværd, som kan hugg å tess bándən,

[1] När. [2] Afundades. [3] Så uttalar allmogemannen dessa ord, då han berättar sagan, ej såsom man skulle vänta: „drá flórə för øgona, för he kan kost lívə mett“. [4] Så att, att.

som drár me från lánd; he drár up tjedjon, ja most bort“[1]. — Áron gaggon šuggd hun: „Otta nidantórsdasaftnar slippər ja upp, men int fläir; indjin fins jær i rítji, som kan lag äitt slika sværd, som kan hugg å tess bándən, som drár me från lánd; he drár up tjedjon, ja most bort“. — So djikk he so, sönn hun prúta bort äin nidantórsdasafto i gaggon, tiss[2] hun komd ti äina. Nu vild prinsn skaff se äitt slika sværd. Te sværdə fikk an up te módə[3] räido upa, en han fråga stalldrändjin senn, som lå i ormgårn. Han sá, at he sku va laga å níi sortərs stål, o en he va äin smid i äin stórər skóg, som djórd tom bästa tröllsáblana. Nu sku han far o søk upp te tær sminn. Men han va slikan, en han int kund va häiman, för hostron tjørd bort onon, nær an åt so mytjy. — Han sku hav äin halv tunno rog, o äin uksə, o äin tunno svádrikka ellər øl o to va han int ennu mättər. — Te tær sminn, han hádd djórd äin pípo; bara han blåst yty ena, so komd all djúr til honon, som findist up jórdən. Te pípon lämmna han häim, o han mostist šölv o koma häim, bara man blåst i pípon. Prinsns stalldrägg komd ti te tær sminns hostro. Han lua[4] bistá åt onon níi uksar, o brø so mytjy som níi jättar orka bjära hämta han messe. So sá an, en hun sku róp honon häim o lua, en han sku djäv åt honon frúkost för han vild hav äitt sværd åt se. — Han blåst i pípon o sminn komd häim. Nær han hádd djórd sværdə, so sá an: „Nu ska du förstgá o førsøk e. Up äitt slot fins he šú prinsässor, som ä trölla ti dúor“. — O so blåst han i pípon, o so komd dúona tí. To sá an: „Int sku ja ha djórd tetta sværdə; men ja djórd he ento, sönn dúona sku få nogon nytto tærå“. — Nær han ska kom häim, so sku han djör nytto åt magga. — Te sværdə, som an djórd, he kund jölpa från magg trölldómar. Dúona komd, som ja sá, o som an sló til, so bläi dom alla šú prinsässor, o dúšinnən bläi ligg tær. So fór an o sku jölp systron. Nær han to komd tí, so hádd hun bara äin nidantórsdasafto kvár ti slipp upp. Jyst som han komd, so šuggd hun: „He drár up tjedjon, ja most bort“. — Nær han int kann framm tí, so kasta han sværdə sett mót tjedjon. Hun brast, o flikkan komd upp, o to vild tröllpakkon blí fámu[5], men hun bläi kasta

[1] Dessa ord framsägas ofta af berättaren som följer:

„Nio nedantorsdagskvällar slipper jag upp,
men icke mer,
ingen fins i riket här,
som kan göra ett tokot svärd,
som kan afhugga dessa band,
som draga mig från land.
Det drager på kedjan, jag måste bort.“

[2] Till dess. [3] Sättet. [4] Lofvade. [5] Farmor.

i sama ormgård, som stalldrändjin hádd siti yty. Sidan bläi he bröllop, o he räkt i níi vikur, o kvar tíma šöut tom níi skot o nær dom to šöut, so bläi ja trottogər o kröup inn yty äin kanón, o so komd ja hí.

---

67. Om trollkärggin o flikkon.

(Kynnar i Sjundeå).

De va iétt ställə, o dær bódd so myki flikkor, o dom va so nakiga o úslit klædda. So komd de ién härrə ti de ställə, o han tó ién ota flikkona, o hun va myki vakər, o han fyord henna bort mässäj. Nær dom komd ti iétt ställə po vægin, so bá an henna stána vi iétt træ i skógin, han sku guå o skaffa klædər uåt henna. De va rién somar, so at un kund stuå var som hälst. Ién stunn stó un dær, men sién krák[1] un opp i træ, o de stó næra ién käldo, so en skuggon hennas lýst i käldon. So komd de ién gummo ti käldon o sku tá säj vatn, o do suå un den nakna skuggon i käldon. So lämma un krúkon sin vi käldon o gikk himm o sá: „Sku ja bära vatn, som ä so vakər“. — Nær un suå säj i spiégəln, so va un líka fúlər som förút. Gummon gikk tibákas ti käldon ijänn o sku tá säj vatn. Hun suå ijänn den vakər skuggon i käldon. Do trødd gummon ijänn, at un sku vara líka vakər som un suå säj i käldon. So sá un ijänn: „O, sku ja bära vatn ja, som ä so vakər“. — Nær un komd himm o suå säj i spiégəln, so va un líka fúlər som förút. So gikk un den tridi goggon ti käldon o suå allti sama skuggon i käldon. Hur läggi hun stó o gapa so märkt un flikkon i træ. So fruåga un, va flikkon gjórd dær. Do sá un: „Ja sitər hær, tärt[2] ién härrə kombər o hämtar uåt mäj klædər, o so fölgər ja mä honon“. — Gummon riév klædrəna uå säj o trolla flikkon ti ién fogəl o krák šölv opp i træ. Nær härrn komd mä klædrəna, so fikk an tá gummon i ställə för flikkon. Nær an suådd kórn sién, härrn, i träguåln sin, so gikk den dær fogəln o spärta[3] alt opp för'n. Han lät göra snäru uåt den ota silki. Fogəln gikk i snärun o flyog sién bort mädden o šuggd: „Bätər ska de vara, som mäj ska tá, än silkissnäru“. — Han lät göra andər snäru ota silvərtruådar. Den gikk i snärun ijänn o flyog bort o šuggd: „Bätər ska de vara, som mäj ska fogga, än silvərsnäru“. — Den komd uåtər o spärta opp de suådda, o do lät an laga ota gulltruådar snäru, o nær un sién gikk i den, so slapp un int sién iggastans, o so fikk an den foggagər. So skár an den mä ién lítn knív, so at blódə börja

[1] Klättrade. [2] Till dess. [3] Sparka, sprätta, krafsa.

rinna, o nær den fikk sí iégi blódn sin, so förvandlast un gínast ti mänišo ijänn, o do stó de för'n ién vakər jumfru, skyon som ién blummo, o so fikk an henna ijänn. So gikk an inn ti trollkärggin o fruåga, va straff ién tokon va værd, som ha förruådi ién andər. Do svara un, at den va int ana værd än brinna i iéld o svávəl. Han lät gräva ién stór grόp o lá dæri ién stór gullrigg o ién svávəltruåd, o om nogon sku tá i riggin, so sku svávəltruådn tá iéld. Nu sku alla fo kápas, men int lá an sin vakər flikko ändo sprigga, bara troll-kärggin. Nær dom spragg sién alla, so hann un först ti grópən o tó i riggin. So tó svávəltruådn iéld, o dær fikk trollkärggin blí o brinna i grópən, o so fikk un lyon för gærniggana sina.

---

68. Om trollkärggin som förvandla se ti ién griép.

(Sjundeå).

Po iétt ställə to värdinnon kom ti föusə, so va tær ién trollkärgg. Hun skynda inn ättər gobbən. To dom buåda kom i föusə, so va un bort. Igga ana än ién griép stó vír väggin. Gubbən klift to til mä yksən iéna grién uåv griépən. To förvandla den se jína vægin ti ién människjo, som hadd iéna luårbiénə uåv, o so fikk tom strakst bära inn henna i styvun.

---

69. Om maran.

(Helsinge?).

En bonde, hvars häst om nätterna reds af maran, hade en afton rensopat sitt stall och utburit alla lösa föremål. Om morgonen fann han hästen svettig och uttröttad, men i spiltan stod en dynggrep, hvilken bonden i förargelsen fattade och slog i golfvet, så att ena greptanden afbröts. Men när bonden gick ur stallet, såg han sin grannkvinna, som dagen förut hade varit frisk och sund, linka förbi sig alldeles ofärdig på ena benet.

---

70. Pojtjin som sold kuddon för hen spottpägg ho hen stiga.

(Finnby i Karis).

Hen gogg sku hen torparpojtji, vars mór add hen lítn kojjo, far ti stán o säli hen kuddo, den henda mór ansis add. An mott to först hen flikko, som add hen stiga. Pojtjin sold to kuddon hot den

där flikkon o fikk hen spottstývər o den här stigan för den. To an komd imm, so græla mór ansis, för an add såld bort kuddon för hen spottpägg o hen stiga. Hen dá so fór pojtjin ti hitt bärg o add stigan mässe. An klättra nu hopp po bärdji ho to djikk trappor nér hi bärdji. Pojtjin jikk to nér o tær va som hitt ana rúm. Pojtjin bulta po dörn o vild hinn. Hen gummo komd o släft hinn an. Un fréga: „Ur a tu komi í?“ — „Får hitt ja víl jær hövər nattn, e rægnar ho blæsər ho ä so fúlt vädər tær hút“, svara pojtjin. — „Nu ska ja jé de nattkvartér, men to trollə kombər imm, so hätər an hopp de“, tykt gummon, o jømd an hi hen tjitil hi spísn. To trollə komd, so særn: „Jær loftar kristna mänšors blód“. — „E hä bara hitt vildibrå, som ja add stäikt o laga ti mát hot de, som loftar. Gå häta!“ tykt gummon. — Trollə håt ho senn börja an räkkna päggar. An räkkna päggar, tils an sommna. To fór pojtjin åv mä päggan ansis o tó bort stigan. To an hen tíd add vari imma, so fór an håtər mä stigan sin ti e där bärdji. To an trappa nér, so bulta an håtər po dörn o vild hinn o fréga: „Får hitt ja víl jær hövər nattn, e rægnar ho blæsər so tær hút“. — „Trollə hätər hopp de“, tykt gummon, som höppna dörn, ho jømd'n hi hen kopartjitil. — To trollə komd imm, so tykt an: „Jær loftar kristna mänšors blód“. — „Tu hinnbillar te, vi a slakta hen ara[1], ho e hä den, som tu tjändər vædrə håv“, svara gummon ho sá: „Gå häta!“ — Trollə håt, ho to an a häti, börja an räkn silvər ho gull. An räkkna, tils an sommna. To fór pojtjin håv mä haltsammans ho šynda se bort. Nu va an trí hår[2] imma, to an tó stigan o fór ti bärdji. So snárt an komd nér, so bulta an po dörn o vild hinn. Gummon höppna dörn för an. An bijæra nu nattkvartér som tom två förra goggona. Un vild hitt lova nattkvartér för un frukta för trollə, hútan sá: „To trollə kombər imm, so hätər an hopp te“. — Men pojtjin bijæra bara ti få víl hövər nattn o to jømd un an håtər hi tjitiln hi spísn. To trollə komd imm, so sá an: „Jær loftar kristna mänšors blód“. — „E hä vildibrå, som tu snotar häftər“, svara gummon. — Trollə vild higga tró e, hútan tó hi lotji o sku sí hi tjitiln. Gummon fikk an hänto hövərtala ti gå häta ho hitt sí hi tjitiln. An add vín ho drakk, tils an sommna. Nu šynda pojtjin se framm ho tó bort vínə. An laga se nu bort ho fór sin væg. To trollə vakna, so spragg an hút häftər pojtjin. Pojtjin rykt stigan hunda, ho trollə full hijæl se. Po immvædjin møtt an flikkon, som tjoft kuddon ansis. Un sá to: „Nu först hä din kuddo bitálagər“.

[1] Hare. [2] År.

71. Pojkin som sold kuddan för šú røa bønor o senn stál trolləs skattər.

(Helsinge).

De va en gogg en gumma, som va myki fati. Hun hadd bara én pojki o én kudda. Ti slút modist hun skikka pojkin o sölja kuddan. Han gikk tídit po moron o so møtt han én slaktarə po vægin. Slaktarn sá: „Söljər du kuddan ot mäj, so ska ja gé ot däj šú røa bønor". — „Jó", tykt pojkin, o so sold han kuddan. — När han komd himm, va han myki glád o birätta för módran om sin góa handəl. Hun bläi rýslit arg o kørd honon i säggin o kasta út bønona. Om moron, när pojkin vakna o så út ti sí hudant[1] vädər de va, so så han bara ett høkt træ útanför fönstrə. Han spragg út o börja klättra i træ — módran sovd ännu. Han klättra opp i træ o när han komd opp, so komd han ti en stór o vakər slätt. Han gikk me den rýslit loŋkt. Ti sista slútə komd han ti en stor byggnigg. Dær gikk han inn o fræga[2] öftər kvartér. De va iggin anan himma dær, bara en gamal gumma. Hun va myki vännli o bá pojkin stíga framm, men so sá hun, at mann hennas, som va ett troll, brúka äta mäniskjor, o sá at han sku vara myki försikti. „Jó", tykt pojkin o krøp i ún. — Öftər én stund komd mann hennas himm o sá: „Hær luftar å Kristi blód". — Do bläi pojkin rýslit rädd, men hold säj ändo stilla. Senn bár gumman framm en stór uksə, som han strakst åt opp. Dæröftər bá han gumman hämta framm honan. När honan komd, sá gubbən „värp", o gínast börja honan värpa gullägg, so myki han vild, tiss[3] han sá „stopp". Öftər én stund sommna jättn. Pojkin tó strakst honan o spragg sin væg. När han komd himm, sovd módran ijänn. Han gikk o väkt opp henna o birätta sitt ævəntýr. Módran bläi rýslit glád o börja rópa: „Hona värp", o strakst börja den värpa gullägg. Pojkin tykt, at de hær va ett gott káp[4] o gikk andra goggon opp i træ. De gikk presís som första goggon. Han komd inn ti trollə o bigærd nattkvartér å gumman o hun bá honon krýpa i ún, so at int hennas mann sku äta opp honon. Én stund öftəråt komd trollə himm o rópa ijänn: „Här luftar å Kristi blód". — Men gumman sá iggitigg, útan bár bara framm mát ot trollə o so börja de äta, o i ett mål åt de tjugu gétar[5]. Senn bigærd trollə sina päggar. Do hämta gumman inn fléra säkkar fulla me gullpäggar. När trollə én stund hadd sítt po päggana, so sommna de, o strakst va pojkin framm ijänn o knép säkkana. Han gikk himm o módran va strakst o tó imót honon o fræga va han hadd fått. Han vísa päggana o nu tykt gumman at dom va ríka. Men pojkin va int nöjd ännu. Han vild ännu én gogg

---

[1] Hurndant. [2] Frågade. [3] Till dess. [4] Byte, vinst. [5] Getter.

fara opp ti trollə. De gikk presís líka som di båda andra goggona: När trollə komd himm o rópa: „Här luftar å Kristi blód!“ so förklára gumman sákin för honon, o so va han nöjd o börja äta, o åt i de hær målə två kuddor. När trollə hadd äti, so rópa de, at gumman sku hämta framm gullharpan. Gumman ford gínast gullharpan ot de. Harpan börja spela so rýslit nätta vísor. Snárt lésna[1] trollə po de o sommna. Do va pojkin int för sén ti krýpa framm o tá harpan. Men när pojkin tó harpan, so börja den rópa: „Han tár mäj, han tár mäj!“ — Do vakna trollə o börja fölg öftər pojkin. Pojkin spragg undan o fór nér för træ me sin harpa. Trollə föld öftər. Men när pojkin förr hann nér, so tó han yksn o hugd træ ikull o do full trollə i bakkan o sló ijæl säj. Gumman o pojkin hadd nu fått alla trolləs skattər o i glädin hold dom ett stórt kalás o so va den ságan slút.

72. Kvárnən som brann opp vár påsknatt.

(Ingå).

He va en gogg en kvárn, som brann vár påsknatt. Senn en påskkväld so fór en pojtji ti kvárnən o sí, hur e sku stå til, at den sku brinn opp vár påsknatt. Mässe tó an en släddjo. To an komd ti kvárnən so jomd an se i tútn. Om nattən to trolltjärggana fór ti påskmarknan o komd i kvárnən, so stäld dom bórde po golvə o itt jús po e. He dær júsə va so stórt, at e räkt opp i tátji. Pojtjin, som va jomdər i tútn, lå o lúra, so an sku sí, va dom sku jöra. Men to an sku titt opp, so rambla tútn nér o pojtjin mä släddjon i bórdə. Å buldrə bläi trolltjärggana rädda o fór sin væg. Från den tídn brann aldər kvárnən mäira nogon påsknatt.

73. Om smeden som kunde göra trollsablar.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en gång en smed, som var så kvick, att han under hällande regn kunde skydda sig med sin hammare, så att han inte fick en droppe vatten på sig, fast han stod ute, och att han kunde sko en häst, när den sprang som hårdast. Han hade en son. När fadern dog, så var pojken ännu liten, och fördenskull blef inte han smed. Då tog kungen honom till uppassare åt sig. Sedan en gång, när han

[1] Ledsnade.

skurade knifvarna, så bröt han af den knifven, som kungen själf skulle äta med. Då började han fundera, huru han skulle få en annan sådan. Han gick till alla trollkarlar och frågade. De sade då, att han skulle sätta nio sorter i äsjan och knifven med och sedan skulle han smida däraf. Han gjorde så och det blef en sådan knif, att den var så hvass att alt, som han lade knifven emot, så brast det sönder. Sedan lade han fram den där knifven för kungen och inte märkte han, när han åt, fast den inte var alldeles lika som den förre. Men när han skulle skära köttet, så for den genom både tallrik och bord. Då blef kungen häpen och frågade, hvarifrån den knifven hade kommit. Nu måste pojken berätta huru det gått till. Då sade kungen: „Är du en sådan smed, så måste du göra åt mig och alt mitt folk sablar. Men du måste göra dem ännu hvassare“. — Pojken gick igen till trollgubbarne och frågade hvad han skulle sätta uti, och då sade de igen nio sorter, som han skulle sätta i äsjan, men en sort var starkare än i den förra blandningen, för det att de skulle blifva hvassare. När sablarne voro färdiga, så togo de en stor stock af kork och läto den flyta med vattnet och stälde sabeln emot och strax brast stocken sönder. Så fick kungen krig med en annan kung och då vann han, när han hade så goda sablar, att den andra kungens folk strax blefvo klufna och afhuggna, när de kommo emot. Till sist sade en af de där trollgubbarne åt pojken, att han skulle smida åt honom en likadan sabel. Men då sade de andra, att han inte skulle få göra det och om han ändå skulle försöka, så skulle de skämma ut arbetet för honom. Då sade pojken åt trollgubben: „Nej jag gör inte“. — Då sade trollkarlen åt honom: „När du inte gör åt mig, så skall du inte få göra åt andra häller“, och så tog han lifvet af pojken.

---

74. Torparpojtjin som tjæna nær itt troll.

(Degerby).

He va en gogg en torparə, som hadd en sonn. To an bläi so stór, at an a gådd i skriftskólan, so sá fár hansis: „Nu ha ja fødd de ti den tídn, at du ha blivi ti kár, nu får tu far út o søk de tjénst“. — Han fór. Först møtt an itt troll, som fræga: „Vart ska tu fara?“ — „Ja ska fara út o søk me tjénst“, svara pojtjin. — „Tu kan kom ti drägg ot mäj, tu bihovər int nogo vídari jöra än fölg mämme[1]“, tykt trollə. — „He kan va he sama he“, tykt pojtjin o fór ti drägg ot trollə. — To an komd ti trolləs himm o va tær nogər dagar, so sá

[1] Med mig.

trollə ot pojtjin: „Ja far bort men tu får int gå o sí i fläiran rumm än två“. — Trollə lova annors slå ijæl an, so snárt an sku koma himm. To trollə ha fari o vari borta en tíd, so kund int pojtjin håld se, útan jikk inn i ett tridi rumm. Tær va igga andər sákər än en hyllo o en krúko på. „Já, sí på, nogo hár an o ti bivára: en hyllo o en krúko!“ tykt pojtjin. — To trollə komd himm, so fræga an ot pojtjin: „Ha tu vari i fläiran rumm?“ — „Näjj“, svara pojtjin. — „He får ja alt sí“, tykt trollə o jikk o sí. — To an komd tibáka so sá an: „Tu ha ju vari o sí“. — Han sku nu ta lívə å pojtjin, men han bá om förlåtəlsə, o trollə lät an liva, men gáv an duktit strýk. To åtər en tíd ha vari, so fór trollə bort. Föränn han fór, so sá an ot pojtjin, at an int sku fo gå i fläiran rumm än tom han a vari í. Sku an int lýda, sku an slå ijæl an, to an sku koma himm. So snárt trollə ha fari o vari borta en tíd, so jikk pojtjin o sí i he fjæl[1] rummə. Tær stó en tjitil o kóka útan éld. Pojtjin vild vita va som sku va i den, to den kóka útan éld. För ti tjänna va som sku va dær, so stakk pojtjin figgrə sitt i den, men to bläi e alldéləs förjylt. Pojtjin försøkt ti skrapa bort förjyllnindjin, men fikk int bort den. To an int fikk bort den, so bant[2] an en lapp om figgrə sitt. Nær trollə komd himm, so fræga an: „Va ha tu fått i ditt figgər?“ — „He ä sårt“, svara pojtjin. — „Ha tu vari i fläiran rumm, än tom tu förriga goggon va í?“ fræga trollə. — „Näjj“, svara pojtjin. — „He får ja väll sí“, tykt trollə o jikk inn o sí i he rummə, tær tjitiln kóka. To an komd út ti pojtjin, so sá an: „Tu ha ju vari i fjæl rummə mæ. Va hár tu i figgrə ditt?“ fræga trollə vídari. — „He ä sårt“, svara pojtjin. — „Ta bort lappən!“ tykt trollə. — Pojtjin jórd so, o to va figgrə förjylt. „Jasso!“ tykt trollə o sku slå ijæl pojtjin. — Han bá om förlåtəlsə, o trollə skóna lívə hansis, men duktit strýk fikk an. Senn to åtər en tíd ha vari, so fór trollə bort o förvárna pojtjin, at an int undər tídn sku fo gå i fläiran rumm, än an räidon ha vari í. Sku an int lýda, sku trollə slå ijæl an, to an sku koma himm. Pojtjin kund int håld se, útan so snárt trollə ha fari, so jikk an i he fämt rummə o sí, o tær stó en svartər häst o hadd en dygghóva undər näsan o en höisäkk undər rompon. „He dær ä andærəs[3] vänt“, tykt pojtjin o vänd omm altsamans o lá höisättjin undər näsan o dygghóvan undər rompon. To an a jórd he, so tala hästn o sá: „Nu slår trollə ijæl de, to an kombər himm, men ja ska jölp de, vi ska fara jærifrån. Gå nu o dopp hila hyvu ditt först i tjitiln o gå senn o tá po däj den róstogasta rustnindjin o he róstogasta sværdə“. — Pojtjin jórd so. Tom va so tugga, so pojtjin hadd mødo mæ ti kom nér ti hästn. To an komd ti hästn, so sá an: „Gå nu o tá en spåno, en stäin o en vatuflasko“. — Poj-

[1] Fjärde. [2] Band. [3] Bakvändt, orätt.

tjin jórd so. Senn bar e å för dom. To pojtjin ha ridi en stund, so sá hästn: „Hør tu nogo buldər?“ — „Jó, nók hør ja“, tykt pojtjin. — „Kast spånon äftər däj, trollə mä sina kambrátər kombər äftər“, sá hästn. — Pojtjin jórd so, o to oppstó en stórər skóg millan pojtjin o trollə. Senn börja trollə ti hugga. Undər tídn han hugd se ijinum, so hant pojtjin rída itt brá styttji frammot. „Hør tu nogo buldər?“ fræga åtər hästn. — „Já, vist hor ja itt stórt buldər“, sá pojtjin. — „Kast från de stäin, trollə kombər mä sina kambrátər“, sá hästn. — Pojtjin jórd so, o to oppstó itt stórt bärg. To trollə komd, so slapp tom int framm, útan modist fara himm äftər jihor[1]. Midan trollə arbita se framm, so hant åtər pojtjin frammot. To an a ridi en stund, so fræga hästn: „Hør tu nogo?“ — „Jó, ja hør itt rýslit buldər, he ä som fläiran sóknar sku kom bakättər os“, svara pojtjin. — „Häll vattnə úr flaskon, men akta, at du int spildər po me nogo“, tykt hästn. — Pojtjin jórd so, men to an häld úr flaskon, so komd e nogər dropar po hästgumpən. Nu bläi e en stórər šo, o hästn komd mä bakbäinən i vattnə, men han slapp änton opp úr son. To trollə komd mä sitt följ, sku tom drikk opp alt vattnə úr son. Tom drakk so magan sprakk. „Nu sprakk tom“, sá hästn, „he ä int indjin fára mäira“. — To pojtjin räid en stund, so så dom itt slot. Hästn sá to: „Hær ska tu lämm me o hägg bässlə opp i píln. Tu ska šölv far opp ti slotə o bijær tjénst. To du kombər i nødər, so kom to tibák o skak bässlə. Me ska du släpp løs“. — Pojtjin jórd so. Hästn laga to ot pojtjin perúk å mosa. To an komd ti slotə o vild ha tjénst so sá tom: „Tu ä so fúlər, gå ti trægålsmästarn o fræga, om han vil tá däj, tu passar jyst ti bora i jórdən“. — Han jikk o trægålsmästarn tó an o sá: „Tu ä fúlər, tu passar jyst ti böuka i jórd o mark“. — En kväld to an slúta arbitə sitt, so tó an perútjin å se o tvätta se. To så prinsässon, hur vakərt hyvu an hadd. Hun šikka to äftər an, at an sku kom o sova i kamarn hennas. Han jórd so. Prinsässon ha po förhand sakt ot kamarjumfrun, at un sku rykka perútjin från pojtjis hyvu, so snárt an sommna. To dom trödd, at an a sommna, so sku kamarjumfrun rykka perútjin från hyvu hansis, men han huld í mä båda händrən, so tom int fikk bort den. Senn to an sommna, so tó dom bort den líka fult. Pojtjis hyvu glänst nu som gull. So fikk kundjin vita at trægålspojtjin lå i prinsässons kamarn. Han bläi to argər o lät kast pojtjin i fäggəlsə. Senn so bläi e kríg o kundjin modist šölvər út o kríga. Pojtjin fræga to, om int han o sku fo kom mæ. He vild int jyst kundjin gå inn po, men lät pojtjin änton ti slút fo koma mæ o gáv an en dåligər häst. To an komd ti itt tjärr so fasna hästn hansis i mosan[2]. Nær senn andər fór förbí an, so sá

[1] Redskap. [2] Kärret.

an: „Häjj hopp! vil tu int opp!" — „Int kombər tu härifrån, útan nók får tu svält ijæl o hästn mæ", sá tom. — So snárt tom ha fari, so fór pojtjin ti píln o skaka bässlə o strakst komd hästn hansis spriggandist imót an. Han kasta se to jínast po ryddjin o räid ti krídji o sló mä trolləs rustnigg o sværd ijæl varívistə én mann å fiəndəns folk. Senn førd an hästn tibáka o häggd bässlə i píln. So fór an ti sin halta häst, som bläi i tjärrə o sá: „Häjj hopp! vil tu int opp!" — Andər dádjin so vild åtər pojtjin út o kríga, men kundjin vild int so jærna släpp an, men som an so illa önska[1] slipp ti strída, so släft kundjin an o gáv an en haltər häst som förriga goggon. Som pojtjin fór, so fasna hästn hansis åtər i tjärrə. To andər fór förbí an, so sá an: „Häjj hopp! vil tu int opp!" — „Int kombər tu tärifrån, útan nók får tu svält ijæl o hästn din mæ", sá tom. — So snárt tom ha fari, so fór an ti píln o skaka bässlə, o so komd svartn, hästn hansis, spriggandist imót an. Senn pojtjin ha tajji po se trolləs rustnindjin o sværdə, som mä bässlə häggd i píln, so räid an ti krídji. To an komd tí, so sló an ijæl alt fiəndəns folk. När krídji va slút, so räid pojtjin åtər ti píln o häggd opp bässlə, rustnindjin o sværdə i den o släft svartn løs o senn so fór an ti halt hästn sin, som sat i tjärrə, o to kundjin mä foltji sitt komd från sláji, so sá an: „Häjj hopp! vil tu int opp!" — Tom bläi to arga o śøt en píl i bäinə hansis. To kundjin så he, so gáv an pojtjin näsdútjin sin ti bind om sårə. — Tridi dádjin so fór dom åtər ti ríksplassn. Nu vild pojtjin åtər mæ. Kundjin vild int släpp an, men som an so jærna vild, so släft an an änto, men gáv an bara en haltər häst. To an komd ti tjärrə, so fasna hästn hansis åtər i mosan. Nær tom andər fór förbí, so sá an: „Häjj hopp! vil tu int opp!" — „Int kombər tu tärifrån, útan nók får tu svält ijæl o hästn mæ", tykt tom. — So snárt tom ha fari sin væg, so fór pojtjin o skaka bässlə, o jínast komd svartn spriggandist imót an. Han fór senn ti strídsplassn, o tær sló an ijæl varenda mann å fiəndəns folk. Nu tjänd kundjin ijänn in å näsdútjin sin, o so fikk pojtjin fölg mä an ti slotə. Som tom komd tí so sá prinsässon: „Tær kombər min ömt älskaga vänn!" — För an a slajji fiəndən o vunni an ti sista mann, so fikk an prinsässon ti hustru o äftər kundjins død rítji. He bläi nu ti bryllup. Po śölvasti bryllupsdádjin so komd an ihåg hästn sin, som an lämma stå po gåln, to an komd från krídji. Han jikk to út o sí ättər'n[2]. Å huggər so va an lojsk[3] o mágər o stó o häggd hyva nér. Som pojtjin komd út, so sá hästn: „Nu most du hugg hyva å me". — He vild int pojtjin jöra ot hästn, som a jórt an so mytji gott. Hästn sá to: „Om int tu jör e, so most du śölvər mist lívə ditt". —

[1] Men då han så ifrigt önskade. [2] Efter honom. [3] Dufven, matt.

Pojtjin jórd to som hästn vild, men vänd hyvu ot sídon, to an hugd, för int ti bihəv sí e. Som hyvu ha falli, so stó mä sama en livandist prins frammför an. Prinsn sá to: „Det var min far, som sålde mig åt trollet till häst. Du kom till trollet och hjälpte mig med lifvet därifrån; jag har hulpit dig från kriget med lifvet. Nu skola vi blifva grannkonungar, och intet krig skall föras oss emellan". — Prinsn fölgd senn pojtjin inn i bryllupssáln, o tær åt o drakk dom hävandist[1]. Senn to dom bläi konuggar, so livd dom i fríd o sämjo mä varandər o som svågrar va allti vänskap dom imillan.

---

75. Om blummšórtona.

(Sjundeå).

De va ién gogg ién fati gummo, som hadd trí sönər o ién dótro. Nær buånən bläi stóra, so sku dom út i værdn, som fatimanns lott ä. Sönən guår först o kombər alla trí ti iétt ställə, o dær bódd ién troll-häkso. Dær gikk dom inn o fruåga, om un hadd nogo arbit ti gié uåt dom. „Jó", sa gummon, „blí'n ni hær bara, nu hár ja arbit", o dom bläi. — Nu hadd dom vari läggi borta himmifruån, o módron diéras hadd dyødd. So kombər systron o ska syøka dom o hittar dom o. Hun birättar do för dom, at gummon va dyø o biér dom koma o jälpa säj ti fuå henna i grávən. Dom fór do alla o bigráva mór sin o kombər sién tibáka mä systron mässäj; o hun börjar sién húsholla uåt dom. Ién dá, do trollkäriggin va borta, va hun o tó ota dom granna blummona, som väkst undər fönstrə o satt po taldri-kana, nær hun laga po bórdə. Hun sku nu laga grant för bryødrən, nær dom sku koma himm ti midda. Nær dom komd inn, so fór dom gínast o lufta po blummona, o dær so förvandlast dom ti korpar o flyøg bort. Nær käriggin kombər himm, so va flikkon myki räddər för säj o vild int vuåga säjja, men sá ändo ti slút, hur de hadd skiédd. Do suå gummon, at de nu va ota vælmiéni͜gg gjórt o va däför igga liéssi po flikkon. Nu sörd flikkon myki äftər bryødrən sina. Ién dá so fruågar un ota trollgummon, va un sku gära, at un sku fuå sina bryødər uåtər ti mänišor ijänn. Gummon gá henna de ruådə, at un sku virka ota blummor ién šórto uåt vár brór, men sá, at de sku räkka i šú uår, innan un sku fuå dom færdiga. Flikkon bläi glád o gikk út o plokka blummor o börja virka. Ién dá komd un po ién härrəs uåkor o plokka blummor. Härrn tykt int rätt omm de dær, útan bá henna hyrt opp[2]. Nær härrn fruåga uå henna, vaför un gikk po

---

[1] Ofantligt. [2] Upphöra.

hans iégor o trampa, o va un sku gära mä blummona, so kund un int svara iggitigg. Härrn tródd först, at un va dumm[1], men märkt snárt at un nó kund tala, bara un vild. Nær un aldər svara an nogo, so bläi an ti slút so rasandər, at an lova bränna henna o hadd riédan til o mä útsäti dáin, nær de sku skié. Do fikk flikkon först bruått ti virka. Hun virka som un sku ha vari vildər o fikk o tvuå šórtor alldiélis færdiga o den tridi so, at bara iéna ärmən fiélast. Miéra hann un int, förn un sku po buålə. Nær de börja brinna, so kombər korpana mä ién tokon hiskili[2] fárt o släkkər hiéla iéldən po buålə o räddar systron. Sién kastar un uåt vár korp ién blummšórto, o aldər miéran än dom hadd tajji i šórtona, so förvandlast dom gínast ti mänišor, o fruån den stunn, so kund un nó svara härrn o. Dom tvuå äldər bryødrəna fikk dom hiéla šórtona, o dom bläi alldiélis fæliga[3], men den yggsta han fikk den mä iéna ärmən o däför bläi an bara mä ién arm. Sién fyørd härrn dom opp ti säj, o dær so birätta flikkon för an alt, hur de hadd skiédd. Ién lítn tíd va dom dær mä härrn, o han börja tykka om flikkon o gift säj sién mä henna. Dær levd un sién läggi tisamans mä mann sin o sina bryødər.

---

76. Önskikappon.

(Sjundeå?).

De va ién gogg ién jägarə. So myøtt de honon ién trollkärigg po vægin, som bijæra uå an nogər stúvrar. Men so sá an: „Hur kan ja gié nogo stúvrar, som hár so rúslit lítə šölv.“ — Men so sá un tibáka: „Gié du bara, so ska ja va o gié uåt däj gó lukko“, o sién gá an. — Do sá un: „Nær du nu kombər ti första træ, so sitər dær ién korp o ién önskikappo. Nu ska du skúta korpən o nær den kombər niér, so tár du o skær opp an o tár dær ota järta o svälgər í däj de. So kan du önska däj alt, va du vil há, o du fuår. Sién tár du önskikappon, o mä den so slippər du vart du vil.“ — Sién va an dær i skógin o önska säj ién skuål full mä gullpäggar vár moro. Sién börja an guå o komd ti iétt slot i skógin, o dær va ién gamal trollkärigg, ién pígo o ién prinsässo í. So tägkt an börja fría ti prinsässon, men trollkäriggin va falskər imót an. So va un ién gogg o laga ién sors mát uåt an, at an spúdd opp fogəljärta. So sá un uåt prinsässon, at „nær an spúr opp järta, so ska du tá de o tvätta riént de o svälga de í däj“, o hun gjórd so. — Men han hold nu iggin skillna, vemm som hadd de uå dom. So vist trollkäriggin int, hur un sku

[1] Stum. [2] Hisklig, ofantlig. [3] Frisk, färdig.

fuå önskikappon uå an. Men nu va de iétt hyokt bärg iétt stykki därifruån, som va brantit po alla sídor, o som int just andra fälast puå bara jättar o toko dær. So tala un, trollkäriggin, mä prinsässon, at un sku narra an dít mässäj o tá o luska[1] hivu ans dær o sién tá önskikappon uå an o koma därifruån, o hun gjórd so. Sién luå an dær po bärgi o sovd. So komd de trí jättar, o den iéna sá uåt den andər: „Va ä de för ién úsligg, som liggər dær, trampa ijæl an!“ — „Lägg an vara bara, nær an guår hyogər opp po bärgi, so bluåsər ful skúana bort an“, sá den andər. — Men an sovd int miéra, fast an luådist sova, o han hyord alt, va dom tala. Nær dom hadd guått, so stiég pojkin opp o gikk hyogər opp po bärgi, o dær fyord skúana bort an. Åttər nogon tíd so full an niér i ién träguål o dær uåt an ota ién tokon kuål, at an bläi ti ién uåsna. Men so va dær ién andər sors[2] kuål o, o nær an uåt ota den, so bläi an mänišo ijänn. Do tägkt pojkin: „Si dom hær blír mäj iéna nyttiga tigg“. — So tó an iétt kuålhivu ota várdiéra sortn sién o börja uåtər ti vandra o komd ättər ién tíd ti sama slot, som an hadd vari förút. So fundiéra dom, hur an hadd komi dít tibáka. „De va nu ful nogon konst de ti koma hít“, tukt pojkin. — Sién skryot an, at an hadd ién tokon rúslit góər kuål. So bijæra trollkäriggin ti fuå sía den. „Häjj jó“, tukt pojkin, „nu kan un fuå de o“. Nær un fikk sía den, so bijærd un ti fuå kóka uå den. „Jó“, tukt pojkin ijänn, „bara ja fuår prinsässon“. — Käriggin lova, so fikk un kóka ota kuåln, o pígon sattist ti kóka. Hun sku int fuå smaka po kuåln nogo als. Men pígon orka int holla säj. Nær un fyord inn taldrikana, so häggd de ién slimso útanför taldriksbräddn. So tägkt pígon, den hær ska ja nu ändo tá, o so bläi un ién uåsna strakst. De bläi iétt rúslit buldər, nær un börja sprigga o hävd taldrikana söndər. So fór trollkäriggin út i kyoki o suå taldriksbítana o kuåln krigg golvə. Hun blír argər, at pígon hadd gjórd po de sättə o börjar plokka opp bítana o kuåln o va o uåt o lítə ota kuåln, o dær bläi un nu uåsna mæ. So fór han út o fikk lítə kuål o fyord inn uåt prinsässon, o so bläi hun mæ ién uåsna. So band an dom alla trí ihóp o gikk o kyord dom alla mä vægin. So komd an ti ién mölnarə o bá honon skyota dom trí uåsnona, so sku an fuå ién dukti bilyonigg. Men han sku säjja hudan[3] skyotnigg dom sku há. Trollkäriggin sku fuå trí goggor strúk o iggin gogg mát. Pígon sku fuå ién gogg mát o tvuå goggor strúk. Prinsässon, hun sku fuå trí goggor mát o iggin gogg strúk. So va an borta ién tíd. Sién komd an o sku bitála mölnarn, o do va trollkäriggin dyo. Han bitála honon o sá: „Holl út mä sama skyotnigg bara, tärt[4] ja kombər ijänn. Sién va an borta ién tíd, o nær an komd uåtər, so va pígon dyo.

[1] Löska. [2] Sorts. [3] Hurudan. [4] Till dess.

Do sá mölnarn: „Nu dyor den tridi mæ ota sorg“. — So tó an o gá ota kuåln, som laga ti mänišo, o so bläi un ién vakər fryokən uåtər o so gift an säj mä henna. Dom fór sién tibáks ti slotə o levd läggi tisamans mä varandər.

77. Pojkin som tjæna uåt säj hustru.

(Svartbäck i Sjundeå).

De va ién gogg trí bryodər, som syokt säj tjänst. So bigá dom säj út o vandra o kombər ti ién vägagrién. Dom tvuå äldər bryodrəna gikk frammuåt mä den briédarə vægin, men den yggsta viék mä uåtági[1] uå o börja guå mä ién vakər skóksvæg. Nær an hadd guått iétt stykki mä vægin, komd an ti iétt stórt bärg, o suå, at dær va líkasom bóarər innə. Han gikk inn o sía, o do komd de ién fryokən imót an o fruåga, va an syokt. „Ja syokər tjänst“, svara pojkin. — Fryokən fruåga do uå an, om han int vild blí dær, o va an vild há ti lyon. Pojkin lova blí dær o bijæra ti lyon góa klædər. De sku an fuå, o ana arbit sku an int bihyova gära än maka undər ién kitil o bivára ién silvərtaldrik, som fryokən hadd givi uåt an, o den sku an bivára natt o dá. Sién försvann un o vísa säj int förn om hälgon[2], do un hämta klædrəna, som an bijæra ti lyon. So sku han guå himm ti mór sin tisamans mä sina bryodər, som vänta po an mä uåtági. Dom hadd förút komi övəriéns, at dom sku ruåkas alla po sama ställə. Nær dom hadd vari himma ién tíd, so gikk dom tibáka, vár ti sitt ställə ijänn, o do hadd dom övəriénskomi, at dom sku há säj ién litn päggIyon för de andər uårə. Dom sku do há, dom äldər tolv riksdáldər, men den yggsta bistämd igga, hur myki an sku há. Nær hälgon komd ijänn, so fikk an, den yggər, ota sin värdinno myki miéra än dom andər. Han fikk iétt hiélt skrín fult mä päggar, som an bár himm ti mór sin, o dom andər hadd int nu bara sina tolv riksdáldrar ti mans. So fundiéra dom omm ti tridi uårə, en dom do sku tjæna uåt säj hustrur, o so fór dom vár ti sitt ställə ijänn. Nær den yggsta komd tibáka ijänn, fruåga fryokn uå an, va an vild há ti lyon för de komandi uårə. Do svara an, at an sku tjæna uåt säj hustru. „Jasuå“, tykt fryokn, „no, bara du kan útstuå trí huårda nättər o annos[3] sama arbit som förút, so ska du fuå mäj, o silvərtaldrikin ska du o bivára“. — No, pojkin va nöjd mæ ti fuå henna o lova útstuå· dom trí nättrəna. So försvann fryokn ijänn o vísa säj int po hiéla uårə förn trí dagar fyri hälgon. Do guår un o bäddar

[1] Vägskälet. [2] Allhälgon. [3] Annars, för öfrigt.

opp säggin hans o sluår trí knútar po lakandə o säjjər, at an sku bivára dom væl, so at iggin sku lyøsas opp. Om moron, nær an vakna, so fruåga un, hur an hadd slajji säj út om nattən. „Ganska væl“, tykt pojkin. — „No, vi fuår ful sía änn“, tykt fryokn o gikk, o pojkin gikk ti sitt arbit ijänn. Följandi afton gikk fryokn ijänn o bädda säggin hans o sló fämm knútar po lakandə, o dom sku an bivára, at iggin sku fuå rívas opp o silvərtaldrikin mæ. Om moron nær an vakna, so gikk un o fruåga uå an, hur an muådd. „Ganska brá“, tykt pojkin. — „Du tyks va ién raskər o rappər kár“, sá fryokn, „men fo sí, hur de guår mäddäj i nästa natt“. — Pojkin svara iggitigg, bara guår ti sitt arbit ijänn. Nær kväldən kombər, so guår un ijänn o bäddar säggin hans o sluår níi knútar po lakandə o dom sku han alla bivára o taldrikin sin mæ. Om nattən so komd alla bärgstrolləna o börja rívas mä an o sku há ypi knútana, men han bivára dom alla so væl, at dom int fikk bara ién knút ti hälftn. Om moron so kombər fryokn inn o hälsar po an o fruågar uåtər, hur an muådd. „Lastlyøst[1]“, tykt pojkin. — „No, hur sló du däj út ti bivára knútana?“ fruåga fryøkn. — „No, svuårt va de nu, men brá gikk de ändo“, tykt pojkin ijänn. — „Nu ha ja allti ansítt däj ti vara dukti kár, men nu ä du de o, nær du kund útstuå den hær nattn“, sá fryokn, o so fikk an henna ti hustru uåt säj. So sála[2] dom opp ién häst mä förgyldər sál[3], o hun bá honon rída förút o skynda säj ti bryodrən sina, som vänta po an i tuågsmunn. Dom fór do alla bryodrəna himm ti mór sin, o fryokn komd äftər mä vagn o granna hästar fyri. Men den dær gummons stuvun luå fast vi vægin o næra iétt slot. Nær dom po slotə suå toko granna rídarər o vagnar koma ti den fati kojjon, so sló dom opp ti iétt stórt förundər. Slotshärrn fikk sién vita, va miéniggən va o skikka sin bitjänt ti torpə o bá dom koma opp o fíra bröllopə sitt po slotə. Nær slotshärrn fikk sía henna, den dær vakər fryokn, so vild an gínast börja fría ti henna, men un vild int, bara gá an näjj. Nu hadd den dær slotshärrn ién trollhäkso, som undərrätta an hur an sku lägga henna i iétt mörkt rúm ti tvuå vikar[4], so sku an fuå henna, o han sku int fo gié uåt henna nogo dágər als. Nær an sién gikk o hälsa puå henna, so bijæra un so innərlit vakərt ti fo sía dáin hälst so myki som ginun iétt navarhuål[5]. Han gjórd so o bora uåt henna iétt huål ti sía ifruån, o dæriginun kryøp un út o fór sin væg. Nu hadd dom buåda, fryokn o han, som hadd förtjæna henna, komi övəriéns, at dom sku träffas i kyrkon. Men nær pojkin hadd blivi iémsand, so hadd an guått o vandra o fundiéra o komi ti iétt ställə, o dær bódd so myki troll, o dær hadd an blivi mä dom. Nær söndáin kom, do som dom sku träffas, klær an

---

[1] Oklanderligt. [2] Sadlade. [3] Sadel. [4] Veckor. [5] Borrhål.

säj kyrkgrandər o vandrar ti kyrkon. Men nu hadd trollana skikka mä an ién pojki, o han hadd ién knappnuål, som an stakk i jakkkragan, o dærota börja an sova so huårt, at fryokn int fikk igga tala mä an. De skiédd i trí söndagar. Men tridi söndáin, so tó un o skriév po värjon hans, at nær an sku koma himm, so sku an hugga hivuna ota dom trí spíkana, som ä innslajjiga i väggin ovanom dörn, dær som han bódd. Nær an vakna so las an, va som stó skrivi po värjon o gjórd so o. Dær so hugd an hivu ota gubbən o gummon o pojkin mæ, som bódd i stuvun. Nu bläi an rädd för dom andər trollən, som snárt sku koma himm, o däför bigá an säj po flyktn. So komd an út i ién stóran skóg. Bässom[1] han vandra dær, so träffa an trí hundar, o dom börja fölga an. Han va rädd för dom o jaga dom ifruån säj, men dom följd'n bara o tyktist sía so biskiéliga út. Han börja hulla[2] dom o tykt at de sku vara rólit ti há dom i fölgi mässäj. Hur läggi dom sién vandra, so komd dom ti iétt stórt háv o de kallast ti Ryoda hávə. Dær va vi strándən ién gubbə, o honon bijæra an ti fyora säj övər ti andər strándən. Han lova o, men sá, at de sku kosta'n hyogər armən, om an int sku bitála an brá. Pojkin lova, fast an igga lær a havi ti bitála mæ. Hundana sku an int hällər fuå tá mässäj, dom sku sätas bak trí luås. Gubbən fyord'n övər men hundana bläi dær. Nær dom komd övər ti andər strándən, so va hundana dær mæ. Dom hadd bruti dörn söndər, o fari lándvægin. Nær gubbən nu sku há lyonən sin ota pojkin, so rúsa hundana po an o riév'n ijæl. Po de sättə slapp pojkin lykklit övər de hávə, nær hundana jölpt an. So vandra dom ijänn, tärt dom komd ti iétt anat háv, men ja kombər int ihuåg va de hiétt. Dær va uåtər ién gubbə po strándən o pojkin bijæra ijänn, at an sku slippa övər. Gubbən lova, men pojkin sku modas gié ién dukti lyon o lämma sina hundar. Dom sku sätas bak fämm luås. Pojkin lova. Nær dom komd ti andər strándn, so va hundana dær mæ. Uåtər hadd dom bruti dörn söndər o komi lándvægin. Nær gubbən nu sku há lyonən sin ota pojkin so rúsa hundana po gubbən o sliét'n söndər ti bara trásor. So hadd an komi lykklit övər de hávə mæ. So börja an vandra ijänn o komd ti Svarta hávə. Dær va ién gamal gubbə, som brúka fyora folk övər. Ota honon bijæra pojkin ijänn ti slippa övər. Gubbən lova, men han sku há hivu o buåda armana ota pojkin, om han int sku bitála an. Han hadd gott hivu o lova uåt gubbən. Han trossa[3] nu po sina hundar, at dom ful sku jölpa'n som förút. Dom sku an int nu hällər fo tá mässäj, dom sku sätas bakom níi luås. Nær dom komd ti andər strándən, fans dær igga hundar. Do bläi pojkin rädd o tägkt, fo sí nu hur de ska guå. Gubbən sá, at han nu sku hals-

[1] Bäst som. [2] Hylla. [3] Trotsade.

huggas, nær han igga päggar hadd. So bijæra pojkin hälst ién lítn stunn ti holla ién byon, förn han nu sku dyodas. Gubbən ga bífall uåt an, o pojkin gikk do iétt stykki ifruån o hold sin byon. Snárt suå an, hur hundana hans komd po logkt hold. No, de glædd hans järta nogolunda. Han börja sién guå sakta ti gubbən, o nær hundana komd framm o suå, va gubbən hadd i miéniggin, so rúsa dom po an o sliétn ti bara trásor o frälsa pojkins lív. Sién liédsaga hundana an vídarə ti brúdn hans. Nær dom komd framm ti slotə hennas, so lá säj tvuå ota hundana ién på vardiéra sídon om dörn o den tridi föld mä an inn. Fryokn komd imót'n o omfammna an o fägna säj o va glád uåt, at an hadd komi tibáka. Nær afton komd, so bäddast säggin, o dom fór buåda o sova i sama sägg: o hundn, som hadd fölgi an inn, lá säj brävi[1] säggin. Nær an nu hadd vari dær nogər dagar, so hold dom bröllop. Äftər bröllopə so vild hundana, at an sku hugga hivuna uå dom. Han vild int först, men nær un ruådd an ti gära de, so gjórd an. Sién förvandlast dom ti mänišor ijänn o do va de hennas bryodər. Dom hadd un förvandla ti hundar o skikka út ti syoka honon, o po de sättə fikk dom ändo ti slút varandər o levd sién läggi o væl tisamans ti hyog åldər.

---

78. Uj, om de sku rýsa í mäj!

(Bromarf).

He va en gogg två pojkar. Åv tom va den äina räddər o sá: „Uj, va de rýsər í mäj!“ — Den yggər åtər va óräddər o sá allti: „Uj, om de sku rýsa í mäj, so sku ja vara lykkli som brór min.“ — Han räist nu út i værdən, för ti få blí räddər. En gogg komd an to ti en klokkargål o fréga, om an sku få nattkvartér. Mä sama sá an: „Uj, om de sku rýsa í mäj, so sku ja vara lykkli som brór min.“ — To klokkarn hord he, so tägkt an: „Nó ska ja få däj ti blí räddər“, o sá: „i natt klokkon tolv ska du gå i stápəln o rigga“. — Pojtjin jórd so. Han tó nykklana o jikk i stápəln. To an komd opp ti klokkona, so stó klokkarn tær o va fullkomlit víttkléddər. „Va ä de för en mjöltamp[2], som tær står?“ tykt pojtjin. — To klokkarn int igga svara, so tó pojtjin í in o släggd in nér, so an bläi ligga tær o kvída. So riggd an. Senn so jikk an åtər inn i klokkarstyvun. To an komd inn, so fréga klokkarvärdinnon, om an hadd sítt klokkarn. „Näjj, men en vít mjöltamp så ja i stápəln. Ja kasta nér honon, so at han bläi ligga tær o kvída“, svara pojtjin o tykt: „int

---

[1] Bredvid. [2] Mjölsäck.

väit ja, om de va klokkarn". — So fór an sin væg. Hustrun šynda se o sí i stápəln o jälpa sin mann. Pojtjin vandra vídari o komd ti itt ställə, tær an bijærd nattkvartér. Han sá to: „Uj, om de sku rýsa í mäj, so sku ja vara lykkligər som brór min". — So snárt tom hərd he, at an vild blí räddər, so ford dom in ti galgan, tær itt bål brann. To an sat o värmd se mä[1] éldn, so blåst e, so tändrəna hakka i munn po tom, som häggd i galgan. „Va ska ni hägga tær o frýsa", tykt pojtjin o tó nér dom o stappla opp dom po varandra mä éldn. — To dom tína opp, so full dom i brasun o släkt éldn. „När ni int vil holla ér stilla, so häggər ja opp ér tibáka", tykt pojtjin. — So jórd an o. To an komd inn om moron, so fréga dom, hur an hadd mådd undər nattn. „Nó ha ja mådd brá, men do ja så dom dær stakkarəna, som hakka o fros i galgan, so tó ja nér dom o värmd dom. To dom int vild holla säj stilla, so laga ja dom tibáka i galgan", tykt pojtjin. — Pojtjin vandra nu vídari o komd ti itt slot. Han vild nu ha nattkvartér. Kundjin svara tó: „Här äro tvänne slott; i det äldre har ingen kunnat hvila öfver natten. Alla, som hafva försökt det, ha där blifvit dödade, ifall de icke lagat sig bort. Vi hafva själfve varit tvungne att bygga oss ett nytt slott." — „Uj, om de sku rýsa í mäj, so sku ja vara lykkli som brór min", tykt pojtjin bara o jikk inn i he där gambla slotə o bar svarvstóln mässe. — Han laga to opp éld i kakəlún o sat o täld. To komd en häil hóp mä bäinknótor inn jinum korstäin i spísn. Pojtjin sat dom i svarvstóln o svarva omm dom, o snárt försvann dom. Om moron komd kundjin inn o hälsa o sá: „God morgon! Huru har du mått under natten?" — „Nó ha ja mådd brá. I aftost komd hær en hóp mä bäinknótor å doda mänišor inn jinum korstäin, men ja lá dom i svarvstóln o svarva omm dom lítə, för ti få mäj allahanda tillbihor tærå, o to försvann dom snárt", tykt pojtjin. — Andər nattn komd två karar inn mä en líktjisto o lá den po golvə. Pojtjin skrúva to opp lotji o tó opp den doda o lá den i sändjin mässe. To den doda mänišon hadd liga en stund, börja un väksa o bläi störri, so pojtjin int hadd rúm mä ennar i sändjin. „När du int vil ligga som folk, so ska ja lägga däj i tjiston tibáka", sá pojtjin. — So jórd an o. To tó dom där karana tjiston o fór bort mä den. Om moron komd kundjin inn o hälsa o sá: „Gu moron!" o fréga hur an hadd mådd undər nattn. — Pojtjin svara tibák: „Gu moron, gu moron!" o tykt „nó ha ja mådd brá allti. Två karar komd de i aftost inn mä en líktjisto, som de lå en død mänišo í. Men ja tó den doda mänišon o lá henna i sändjin min. Men hun kuud int läggi holla säj stilla, bara sväld út o bläi so stórər, at hun int en gogg hadd rúm i sändjin. To hun int vild holla säj

[1] Vid.

stilla, so tó ja o lá henna i tjiston tibáka o dom två karana fór bort mä den åtər." — Tridi dáin hadd pojtjin éld i kakəlún o sat o svarva. To komd itt stórt troll inn mä logkt šägg o stó frammför'n o sá: „Ja ska slúk opp de!" — „Slúk först, o säjj senn!" tykt pojtjin. So tó an i šäggə hansis o spänd fast e i svarvstóln. „Slúk opp me, om du kan!" tykt pojtjin. – „Näjj näjj, nó far ja min væg, bara ja slippər", tykt trollə. — Gobbən fikk först duktit strýk o pojtjin gav in väldit smaka åv tjäppən. Nu va gobbən nöjdər ti fara, to an slapp. Senn jikk pojtjin o víla o sovd brá ända ti júsa dáin. Kundjin komd to inn o hälsa: „Gu moron!" — „Gu moron, gu moron!" svara pojtjin. — Kundjin fréga to, hur an hadd sovi. „Brá", tykt pojtjin o sá: „he komd en gobbə hít i aftost o sá: 'ja ska slúk opp de', o to sá ja: 'slúk om du kan'. Senn skrúva ja fast honon mä šäggə i svarvstóln o gav honon duktit strýk, o so va han nöjdər ti fara sin væg, när han slapp". — Fjæl[1] nattn to pojtjin räi hadd lakt se, komd nogər karar, som bar inn trí kopartjistor, som va fulla mä silvərpäggar. Tom tala igga mäir än dom sá: „Äin för dom fatigas räknigg, den andər tjiston för kundjin o den tridi ot däj". — Senn so fór dom. Om moron komd kundjin o hälsa gu moron o förundra se övər, at pojtjin levd. Han sló mä sama mä tjäppən po tom där tjistona o sá: „Hvad för slags kistor äro dessa?" — To bläi pojtjin so argər, at an spragg opp úr sändjin o gav kundjin en sitopp. Han érhindra se änto mä sama o sá: „Ajj ajj, förlåt mäj! nu sló ja kundjin". — Senn sá pojtjin hur sátjin förhold se o birätta, at i aftost ford nogər karar tom där tjistona inn hær o tom sá: „Äin för tom fatigas räknigg, den andər ot kundjin o den tridi ot däj". — Kundjin svara int igga, útan va gládər, to an fikk so mytji päggar. Nu sku pojtjin få prinsässon ti jimål, to an hadd liga so mogga nättər i he där slotə, tær int indjin förr hadd kuna víla se en natt häldər. Om bröllopsnattn to an lå i brúdsändjin, so komd pígon inn mä itt ämbar vatn, som va fult mä ísbítar. Alt he där kasta prinsässon övər pojtjin. To mosta an säjj: „Uj, de rýsər í mäj, nu ä ja lykkligər!"

79. Lill Háns.

(Bole i Sjundeå).

He va ién gogg iétt fatit torparfolk, som hadd myki buán, so dom int vild ork fyod dom. Sién fyoddist iétt buán. To e bliév fyott, so tykt e: „Va ska ja va hær, útan ja far o syokər lykkon min út i

[1] Fjärde.

værdən“. — Tom laga to gambla paltor po e, o gáv e mát, som dom omlinda mä útnyotta trásor. So börja pojkin vandra. To ién timma hadd vari, so fyoddist tvilliggsbródərn hansis. Han tykt: „Int blír ja hær, útan ja syokər opp brór“. — So börja han vandra. Han rópa to: „Brór vänt!“ — Den andra vänta, o tom vandra sién tisamans. To dom komd ti iétt ställə, tær e va vatn, so dyoft tom varandər. Den första pojkin kalla dom Lill Háns o den yggər kugg Jörg. Tom vandra tisamans vídari o komd ti trí vägaskil. Tær ypna dom matapəsan sin o uåt. Sién bislyot dom ti guå ot ólíka holl. Den iéna fór ot hyogər o den andra ot vänstər. To dom vandra ién stund, so myottist dom uåtər. Tom fór sién ijänn skilda vägar, men myottist uåtər. Nu komd dom sams[1], at kugg Jörg sku guå ot yəstər o Lill Háns ot västər. Sku dom koma i nuän nyod, sku dom rópa po varandər. To Lill Háns vandra, so myott an först ién gummo, som hadd bara iétt yoga Lill Háns tó to bort e fruåu un. Hun sá to: „Gé tu mitt yoga tibák, so ska tu fuå iétt skip, som sigglar övər vatn o lánd“. — Han gáv yoga ot ena o fikk iétt skip, som siggla övər vatn o lánd. Han gikk vídari o myott uåtər ién gummo, som hadd bara iétt yoga. Lill Háns tó to bort yoga hennas. Gummon sá to: „Gé yoga mitt tibák!“ — „Hvad lofvar ni mig, om jag gifver er ert öga tillbaka?“ fréga Lill Háns. — „Ett svärd som du alltid vinner seger med“, svara gummon. — Han gáv un to yoga hennas tibák o fikk iétt sværd, som allti vann siégər. Lill Háns vandra nu vídari o myott uåtər ién gummo, som hadd bara iétt yoga. Han tó to bort he o. „Gé yoga mitt tibák“, tykt gummon. — „Hvad vill ni gifva mig, om ni får ert öga åter?“ fréga Lill Háns. — „Konsten att i en bryggning kunna brygga hundra tunnor malt“, svara gummon. — „Här har ni ert öga“, tykt Lill Háns o gáv un e tibák. — „Nu skall jag gå till konungsgården och söka mig tjänst“, tykt Lill Háns för se šölv. — Han siggla nu i luftn ti kuggins guål. Han tó skipə úr fikkon o stäig mä fótn po e, so bläi e ién frigatt. Kuggin stó po trappon o suå iétt stórt skip koma sigglandist. Mä sama stó Lill Háns po guåln o stoppa skipə i fikkon, som bliév so lítə, to an viék ihóp e, at e hadd rúm i fikkon. Kuggin vist igga, vart hiéla skipə tó vægin. Lill Háns bijæra nu tjiénst. „Hvad kan du göra, som är så där liten, och hvilken tjänst passar åt dig?“ fréga kuggin. — „Jag vill hjälpa köksan och bära in ved och klabbar“, svara Lill Háns. — „Ja det kan du göra och skall få göra det“, tykt kuggin. — Lill Háns fór nu inn i kyokə o börja jölp til. Nu va he där hiéla slotə i sorgdräkt. Lill Háns fréga to, hur he komd til, at ién tokon sorg va po slotə. Prinsässon ska i moron fyoras niér ti strándn o iétt vídundər kombər opp úr šyon o fár uåv mä

[1] Nu kommo de öfverens.

hennar, o tärfföri ä hiéla hovə i sorgdräkt. Om moron vild Lill Háns fara sí ti strándn, hur e sku guå til dær. Kyøkson vild igga släpp an o sá: „Va sku tu kuna jölp henna, nó ä tær välkari[1], som int förmuår e“. — „Ja fuår väl sí, hur e guår til tær“, tykt Lill Háns. — So lova kyøkson an slútligən fuå fara ti strándn. To an komd ti strándn, sat prinsässon tær o griét. He va ién riddarə Ryød, som sku förevara un; men han va so räddər, so an klättra opp i iétt træ. Mä sama so dundra e i šyon o iétt vídundər komd, som hadd fämm hyvun. He rópa vilt to e komd: „Kan du fäkta?“ — „Det skall du få se“, svara Lill Háns. — Drakan tó to iétt tross fruån skipə sitt o sväggd e fämm fammar i luftn. Lill Háns tó to framm sitt sværd, som an fikk uåv gummon, som hadd iétt yøga, o sló til, so at mä iétt slág drakans alla fämm hyvun trilla äftər strándn. „Kom hit i min famn, Lill Hans, du har räddat mig“, sá prinsässon. — Lill Háns pjäka to uåv[2] i prinsässons famm. Hun klädd to po an ién gullklänigg o lá gambla paltona hansis ovanpuå. Nu fór alla gláda ti kuggins guål. To dom komd tí, so sá Ryød, at han hadd rädda prinsässon. — Andər dágin sku uåtər prinsässon niér ti strándn o hiéla slotə va klädd i sorgdräkt. Lill Háns vild to uåtər guå mä o sí. „Hvad skulle du göra där; då icke starkare mäkta någonting mot trollet, så ingalunda förmår du häller något, Lill Hans“, tykt kyøkson. — Men to an vild so gærna, so slapp an fara o sí. To an komd ti strándn, so sat prinsässon o griét tær. Ryød, som sku försvara enna, va so räddər, at an kliév opp i iétt træ. Mä sama hyordist iétt starkt duån, o hávə fræst. Iétt troll komd, som hadd tíə hyvun. He rópa vilt: „Kan du fäkta?“ — „Ja det skall du få se“, svara Lill Háns. — Trollə tó to iétt tross o sväggd e tíə fammar i luftn. Lill Háns dró sværdə sitt o hugd til o sló mä iétt slág ti trollə, so at alla tíə hyvuna flyøg äftər strándn. „Kom hit i min famn, Lill Hans, du har räddat mig“, bá prinsässon. Lill Háns skynda to i prinsässons famm. Hun klädd po an ién silvərklänigg o gambla paltona hansis ovanpuå. Alla trí vandra dom nu gláda ti slotə. Ryød sá nu ot kuggin, at han hadd rädda prinsässon. Alla va gláda, to prinsässon komd mä lívə tibák. — Tridi dágin va uåtər hiéla huåvə klädd i sorgdräkt. Lill Háns fréga to va som stó po færdə, to alla va klädda i sorgdräkt. „Prinsessan skall för tredje gången ner till stranden, och ingen vet, hur det går med hennes lif“, svara pígon. — Lill Háns vild to fara o sí, hur e sku guå mä prinsässon. „Hvad skulle du göra till stranden; nog vet du, att icke du mäktar rädda prinsessan, när trollet kommer“, sá kyøkson. — „Jag får väl åtminstone gå se, huru allting aflöper“, tykt Lill Háns. — To an vild so gærna, so släft un an. To an komd niér ti strándn, so

[1] Bättre. [2] Gick med snabba och korta steg.

sat prinsässon tær o griét. Ryød uåtər, som sku rädda enna, hadd klivi opp i iétt træ. To Lill Háns komd, so fræst e o duåna i vattnə o mä sama komd iétt troll, som hadd fämton hyvun o rópa vilt: „Kan du fäkta?“ — „Det skall du väl få se“, svara Lill Háns. — Trollə tó to iétt tross framm fruån skipə o sväggd e fämton fammar i luftn, útan at träffa Lill Háns. Han hugd nu mä sværdə sitt; o mä iétt slág skild an trolləs alla fämton hyvun fruån kroppən, so dom bara trilla äftər strándn. „Kom hit i min famn, Lill Hans, du har räddat mig“, sá prinsässon. — Lill Háns spragg i prinsässons famm. Hun klädd nu po an ién mässiggskläniġg o lá gambla paltona hansis ovanpuå. Prinsässon va luåvagər ti frú ot han, som sku va mäktogər ti rädda lívə hennas. Ryød, som alla trí goggona komd mæ, va int mäktogər ti rädda prinsässon, útan han klättra allti opp i iétt træ, to trollə komd. Prinsässon sá nu ot Lill Háns, hur an sku förholl se, at e sku koma i dágin, at han hadd frälst enna fruån trollə. Hun tykt: „På bröllopsdagen, då du iskänker vin och bär brickan, skall du spilla ett glas, när du häller i åt Röd“. — To bröllopsdágin komd, so sat Ryød vi kuggins iéna sido o prinsässon vi den andər. To komd Lill Háns inn o skägkt vín i glásəna. Förat sló an i kuggins glás o sién i prinsässons. To an komd ti Ryød, so spild an vínə po brikkon. Ryød bliév argər o sló Lill Háns, so an full, o gambla trásona hansis fór uåv an. To hadd an ién mässiggskläniġg posse o glänst som ién stjærno i bröllopssáln. Han sku to häll í för andər goggon ot Ryød, men sló po brikkon. To bliév uåtər Ryød argər, som int hadd nogo gott yøga ti Lill Háns, o gáv an ién yørfil, so an full po golvə o mässiggskläniggin rambla uåv an. To an stiég opp, so hadd an ién silvərkläniġg posse[1]. Alla förundra se övər Lill Háns, som hadd so granna kliédər. Han sku nu för tridi goggon häll í ot Ryød, men sló uåtər vínə po brikkon i ställə för i glásə. „Jag skall lära dig hälla i ordentligt“, tykt Ryød o gáv Lill Háns uåtər ién yørfil, at an stúpa po golvə, o silvərkläniggin full niér uåv an. Nu hadd Lill Háns ién gullkläniġg o glänst som ién sól i bröllopssáln. Nu rópa o prinsässon: „Lill Hans har räddat mig alla tre gångerna från trollen och bär klädningen, som jag påklädde honom på stranden, efter det han hade dödat vidundret. Han bär äfven ringen, som jag vid samma tillfälle satte på hans finger.“ — Kuggin sá to: „Röd kommer ej att få prinsessan, ty han är en bedragare och skall som sådan få sitt välförtjänta straff; utan Lill Hans skall gifta sig med henne, ty han har räddat hennes lif. Men först måste han fara för att uppsöka prinsessans syster, som äfven ett troll borträöfvat.“ —

[1] På sig.

„Det skall jag göra“, tykt Lill Háns, o sá vídari: „Eders majestät måste först skaffa mig hundra mans besättning till mitt skepp och proviant för hundra man samt hundra lispund tross“. — Kuggin skaffa an to hundra manns bisättnigg po skipə hans o hundra pund tross o proviant, so e sku väll räkka til. To alt va færdit, tó Lill Háns skipə sitt úr fikkon o bá mannskapə stíga ombórd mä proviant o tross. He va to iétt stórt o vakərt skip. Nu bár e uåv út po vída hávə. To dom komd loggkt út po hávə, kasta dom aggkar. Lill Háns bant to trossə okrigg se, o sá: „Då jag rycker på trossen, så skolen i draga upp mig“. — So fór an niér i júpə o komd ti iétt ställə, tär an gikk inn. Prinsässon va dær iénsam himma, för trollə va borta. „Hur har du kommit hit? När trollet kommer hem, äter det upp dig“, tykt prinsässon o gyomd Lill Háns undər säggin. — To trollə komd himm, so snúsa e o sá: „Här luktar kristna blód!“ — „Det är misstag“, svara prinsässon o sá: „här flög en fågel öfver skorstenen och fälde med detsamma ned ett ben, och du känner lukten däraf“. — „Det är väl så“, tykt trollə o börja tala om, hur dom sku fuå nuån, som i ién bryggnigg sku kuna brygga hundra tunnor malt. — „Här var en, som kunde den konsten, att i en bryggning brygga hundra tunnor malt“, svara prinsässon. — „Hvarför har du släpt en sådan man bort och låtit honom fara, förrän jag kom hem?“ fréga trollə. — „Han är icke så långt, han är blott här under sängen“, svara prinsässon o dró framm Lill Háns. — „Kan du i en bryggning brygga hundra tunnor malt?“ fréga trollə. — „Det kan jag“, tykt Lill Háns. — „Du skall då brygga åt mig bröllopsöl, ty här blir bröllop och giftermål med prinsessan“, sá trollə vídari. — „Det gör jag“, svara Lill Háns. — To sién Lill Háns brygd o trolləs folk bár inn vörtə, so gáv an tom smaka tilíka mä trollə. To trollə hadd drukki, so dyədd e o tom andra mæ. Tom drakk väll opp hiéla bryggniggin, men so dyədd dom o mä sama. To tó Lill Háns prinsässon o sku fara bort. To an sku guå út úr styvun, so titta ién króknakkogər kärigg fruån ún. Lill Háns skrapa to úr lagga[1] o gáv ot hennar o drikka; o so dóv[2] hun. Nu rykt an po trossə, o mannskapə dró opp dom. Lill Háns siggla nu mä prinsässon ti kuggins guål. Han hadd nu rädda undan troll o vídundər tvuå prinsässor; han sku nu fuå gift se mä hokon an vild há. Han tykt miéra om den förra o gift se mä henna. Men den yggər vild an gé ot sin brór, kugg Jörg. Tom hadd komi sams, at dom sku rópa po varandər, to dom sku vara i nyəd. Lill Háns gikk to út o rópa väldit: „Kugg Jörg!“ — Igga komd han. Han rópa to andər goggon ännu huårdari: „Kugg Jörg!“ — Iggin·

[1] Laggarne. [2] Dog.

kugg Jörg komd. To an rópa tridi goggon: „Kugg Jörg!“ komd an. To an komd, so fréga an: „I hvilken nöd är du, eftersom du har ropat på mig?“ — „Icke är jag i någon nöd, men jag vill, att du skall gifta dig med den yngre prinsessan, som jag har räddat från ett troll“, svara Lill Háns. — Kugg Jörg gifta se to mä den yggər prinsässon, o so fikk vardiéra halva ríki o livd läggi o væl.

---

80. Om tom trí bryodrəna, drakana o häksan.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin fádər, som hadd trí synər. Tom va all líka. So va he äitt stód, som fula trí fular, o tom va all líka. So va he äin hunn, som ugga trí uggar, o tom va o all líka. So väkst he po äitt píltræ trí sabblar o tom va all líka. So tó kvar sonn senn häst o senn hunn o senn sabbil o räist ti försyøk sín lykko. Tom dji först ti äin handəlsbódo o tjyoft trí pännknívar, o tom va all líka. Sidan fór tom ti trí vägastjil, o tær sat tom i äin tall all trí sín pännknívar o fór sidan kvar senn väg. Te yggst fór me te nidrast gräin o te millərst fór me te millərst gräin o te älst me te ali yvrigast gräin. No, sidan fór te yggsta o komd ti äitt hòtəll, o fruåga, om an int sku fuå blí tær yvi nattən. Han fi he. To sá han: „Kva bitýdər he, en stán ä kliédd trí däilar i ryott klié o äin däil i svart?“ — Tom sá: „Hjær ä äin förtrullagər draka, o i morin i mon[1] klukkon otta ska an tá te älst prinsässan“. — To va an o satt äin kappa svávəl för senn häst o äin kappa spíkar för senn hunn. Om afton dji stalldrändjin ti stallə. När han suå kva tær va, so bläi han rädd o tykt kva he bitýdd, nær hästn uåt svávəl, so att äildn bara stó ett, o hunn uåt spíkar, so en he skrávla. Men han sá int nogo. Om morin klukkon otta fór han ti strándən. Tær sat prinsässan undi äitt træ o gräit. To sá han: „Kva bitýdər he, en tu gruåtər?“ — Hun sá to: „Gá nu bort, nær te förtrullaga drakan kombər, so ätər han upp di o mį tilíka“. — Han sá to: „Lysk[2] tu mett hyvu bara, o när drakan kombər, so ska tu väkk upp mi, o vaknar int ja, so väkk upp menn hunn“. — Hun lyska honon o so band hun äin rigg i hans huår. So komd drakan. Hun väkt to up honon, men när int han vakna, so väkt hun up hunn. När hunn vakna, so tó han fast honon o kasta honon up hästryddjin. Strakst vänd han hästn mót strándən. To sá drakan: „Bluås bort dín kríksdón!“ — Han sá: „Bluås šölv!“ — Nær drakan sidan lyft upp hyvu, so hugd han uå he djinarst. To kvinna drakan omm[3]

---

[1] I morgon bittida. [2] Löska. [3] Vände om.

djinarst o fór bort. To huppa kárn fruån hästryddjin o skar yørona uå hyvu o tuggon fruån munn; tuggon satt han i näsdútjin o yørona i taskon, o so fyørd hunn hyvu upp up bakkan undi äin stórər stäin. Sidan sá prinsässan: „Kom nu ti vuår, so ska pappa bilyøna di“. — Han sá: „Nu väit ja sidan, nær ja kombər“. — Hun fór sidan häim o so komd äin gámbəl djindrál niérkräulandist uffër[1] äitt stórt træ o sá: „Svær nu först uåt mi, en du sær uåt denn pappa, en ja ha frälst di“. — Hun mottist djör he. Men pojtjin han fór uåtər ti te hòtəllə o fruåga: „Kva bitýdər he nu, när stán ä kliédd tvuå däilar i ryøtt klié o tvuå däilar i svart klié?“ — To sá tom: „Nu ska te millərst prinsässan i morin i møn klukkon otta fyøras uåt äin draka me tvuå hyvur“. — To djórd han uåtər som förút: sat äin kappa svávəl för hästn o äin kappa spíkar för hunn. Om morin fór han te tín[2] som förút ti strándən o sá uåt prinsässan: „Kva sitər tu hjær undi træ o gruåtər?“ — Hun sat undi te sama træ som hennas systro. — Hun sá: „Gá nu bort bara, när te förtrullaga drakan kombər, so ätər han upp di o mi tilíka“. — „No, lysk nu mett hyvu ento“, sá han, „o när drakan kombər, so väkk upp mi o om int ja vaknar, ska tu väkk upp menn hunn“. — Hun börja lysk honon o to suå hun, at hennas systərs gullrigg va bondi i hans huår, o so band hun senn o tí. Sidan so komd te förtrullaga drakan. To tjyørd hun upp honon o när int han vakna, so tjyørd hun upp hans hunn. Strakst tó hunn honon i nakkan fast o kasta honon up hästryddjin. Han vänd to hästn mót strándən tær drakan komd, som hadd tvuå hyvur. Drakan sá: „Bluås bort dín kríksdón!“ — Han sá: „Bluås šölv!“ — To lyft drakan upp först äitt hyvu o han hugd uå he, so lyft han upp te ana, so hugd han uå he o so kvinna drakan tibáka o fór bort o va útan hyvur. Pojtjin han huppa uå hästryddjin o skar yørona uå hyvuna o tuggona fruån munnana o stakk alt i taskon o hunn fyørd hyvuna undi äin stórər stäin. To sá prinsässan: „Kom nu ti vuår, nu ska pappa bilyøna di“. — Han sá bara: „Nu väit ja, när ja kombər“, o so fór han ti hòtəllə uåtər. — No, nær prinsässan sku gá häim, so komd te gámbəl djindráln uåtər niérkräulandist uffër træ o sá: „Svær nu först uåt mi, en du sær uåt pappa denn, en ja ha frälst di“. — Om afton fruåga pojtjin uåtər: „Kva bitýdər he, en stán ä trí däilar kliédd i svart klié o äin däil i ryøtt?“ — Tom sá: „Nu ska te yggst prinsässan i morin i møn klukkon otta fyøras uåt äin draka me trí hyvur“. — To djórd han som förút: sat svávəl för hästn o spíkar för hunn. Om morin fór han te tín som förút ti strándən o sá uåt prinsässan: „Kva sitər tu hær o gruåtər?“ — Hun sá: „Gá nu bort bara, när te förtrullaga drakan kombər, so ätər han upp di o mi tilíka“. — „No, lysk nu

[1] Med möda nedklättrande utför. [2] Tiden.

mett hyvu ento“, sá han, „o när drakan kombər, so väkk upp mi o om int ja vaknar, so ska tu väkk upp menn hunn“. — Hun börja lysk honon. To suå hun riggana, som va bondi i hans huår o so band hun senn o tí. Sídan komd drakan. Hun tjyərd upp honon o när iut han vakna, tjyərd hun upp hunn hans. To tó hunn honon i nakkan fast o kasta honon up hästryddjin. Han vänd to hästn mót strándən. To sá drakan: „Bluås bort dín kríksdón!“ — Han sá: „Bluås šölv!“ — O när drakan lyft upp hyvuna, so hugd han uå all trí líka. So kvinna drakan tibáka o fór bort. Pojtjin huppa uå hästryddjin o skar yərona uå hyvuna o tuggona fruån munnana o stakk alt i taskon o hunn fyərd hyvuna undi te sama stäin som tom trí ádra va. To sá prinsässan: „Kom nu ti vuår, so ska pappa bilyəna di“. — Han sá bara: „Nu väit ja, när ja kombər“, o so fór han uåtər ti hòtəllə. — Men när prinsässan sku gá häim, so komd uåtər te gámbəl djindráln niérkräulandist uffför træ o sá: „Svær nu först uåt mi, en du sær uåt pappa denn, en ja ha frälst di“. — Hun svór o so fór hun häim o te gámbəl djindráln mæ. Om afton fruåga uåtər pojtjin: „Kva bitýdər he, när stán ä kliédd alt i ryott klié häila stán?“ — Tom sá to, en te gámbəl djindráln ha frälst all tom trí prinsässona fruån te förtrullaga drakan. — Han skratta o sá: „Nu va he ja ento, som frälst tom“. — No so sá tom: „I morin klukkon otta ska he blí bröllop me te älst prinsässan o djindráln“. — To va han uåtər o satt äin kappa spíkar för hunn senn. Om morin räist han tí o sá: „Hur ska he va, en han ska blí djift? Har han bivís upa, en han ha frälst tom fruån drakan?“ — Han sku bivís o so fór bröllopsfoltji me honon ti strándən, o han sku lyft upp stäin, men kva sku han orka lyft. To bläi han i skammən, när han int orka lyft honon. Sidan bá tom honon ti lyft upp te stäin. Han bá to senn hunn ti lyft upp te stäin, o so tó han all säks hyvuna fruån stäin o satt kvart yəra up sett ställ o kvar tuggo up sett ställ i munn. Sidan fór han tibáks ti bröllopsguårdn, o so bläi han djift me te yggst prinsässan. No, so bläi bröllopə háldi o om kvälln, nær han sku gá sova, so marsa han up golvə, o suå út djinum fönstrə. To fruåga han: „Kva ä he för äild, som tíson[1] brinnər?“ — To sá hun: „He ä te förtrullaga äildu; all kvemm som tí ha fari, so all ha tom blivi tí bort: hattumákar o dromslágar[2] o pillipípar[3]; far int tí“. — Men to han hyərd he, so fór an tí o. Tær va äin gamal gumma upp i äitt træ. To sá han uåt henna: „Kom uffför!“ — Hun sá: „Denn häst sparkar o denn hunn bítər“. — To räid han nämmarə[4] o sá: „Kom uffför!“ — Hun sá uåtər: „Denn häst sparkar o denn hunn bítər“. — So fór han ännu líta nämmarə o sá: „Kom uffför!“ — Men hun sá bara: „Denn

[1] Där borta. [2] Trumslagare. [3] Pipare. [4] Närmare.

häst sparkar o denn hunn bítər“. — To han komd undi træ, som gumman va í, so fäld hun äin druppo fruån äin flasko o so bläi han ti äin gruåər stäin. — Sidan komd te millərst bródərn ti vägagräin o so suå han, at te yggsta bródərns pännknív va rósti, o so fór han me te vägagräin niér. So komd han ti sama ställə, tær som hans brór va djift. Prinsässan tródd bara, at he va hennas mann, nær han va so líka. Om kvälln marsa han up golvə o när han suå äildn, so fruåga han: „Kva ä he för äild, som tíson brinnər?“ — Hun sá: „No, nu sá ja i aftost räidan, at he va te förtrullaga äildn o nu fruågar tu uåtər; all kvemm som tí ha fari, so all ha tom blivi tí bort: hattumákar o dromslágar o pillipípar; far int tí“. — To han hyord he, so dji han út o fór tí o. He dji me honon som me bródərn. Han komd ti træ o suå gumman, som int komd uffdr, at int hästn sku sparka o hunn sku bíta, o när hun druppa up honon fruån flaskon, so bläi han o ti äin gruåər stäin. — To komd te älst brór ti vägagräin o suå, at buåda bryodrəns pännknívar va rósta o so fór han me yggsta bródərns vägagräin o komd tí, som han va djift. Prinsässan tägkt uåtər, at he va sama kárn, to han va so líka. Om afton marsa han dýlíkt up golvə o to han suå äildn, so fruåga han: „Kva ä he för äild, som tíson brinnər?“ — Hun sá: „No, nu ha ja sakt tvuå kvällar o nu väit tu int enn. He ä te förtrullaga äildn o all kvemm som tí ha fari, so all ha tom blivi tí bort: hattumákar o dromslágar o pillipípar; far int tí.“ — To han hyord he, so dji han út o fór tí o. Han komd ti træ jysom bryodrən o suå gumman, som int vuåga kom uffdr, útan bara sá: „Denn häst sparkar o denn hunn bítər“. — To han komd undi træ, som gumman va í, so sku hun o fäll up honon äin druppo fruån sín flasko. Men to full hun šölv niér. To sku han tá lívi uå henna, men to sá hun, en om han int sku tá lívi uå henna, so sku hun djäv honon äin slikonäin flasko, en bara han sku häll up kvar gruå stäin äin druppo, so sku dom all uåtər kom upp, som ha blivi ti stäinar. To han fi flaskon, so släft han äin druppo up kvar stäin o so komd dom all uåtər ti lív, som ha blivi förtrulla ti stäinar. — Sidan fór tom rætt me musík ti te ställə, tær som te yggsta bródərn va djift, o tær fría nu te älsta bródərn ti te älsta dótron o te millərsta bródərn ti te millərsta dótron. Tom huld bröllop o djift si me kvarádra o to bröllopə va háldi, so komd ja bort o so va he slút.

81. Lugkəntus.

(Pyttis).

He va äin gággo äin kugg, som hádd trí dyotər[1]. He bläi spuádd uát dom, en förrst gággon tom sku slipp út undi bár himil, so sku äin stjý fyor bort tom all trí. He dji so o, nær dom slapp út äin gággo om sumarn. So va he trí, som sku far ti syok upp dom: äin gámbəl solldát, äin fändrik o äin stjärsant. Tom djikk o syokt o hitta ettarst[2] up dom i te förtrölladi lándə. To va int te lándəs kougg häim. Nær han komd häim, so sá an uát dom trí prinsässuna: „Hiær loftas uá kristn“. — Förrför[3] kuggn komd häim, so gav prinsässuna uát solldátn äin flasku, o nær han söip tæruá, so bläi han so grömt stark. So nær kuggn komd häim o lofta, en tom va tær, hugd an hyvu uá honon. So bläi tom ruádand tær i te förtrölladi lándi. So va tær äin haltər drägg, som häitt Lugkəntus. O han hiälft meddom, so en dom fi bort tom trí prinsässuna. So komd dom ti äitt mytji hyokt o brantot bjärg, som dom sku far uppföri. So sku solldátn hiälp upp tom ádər förrst o sidan sku tom hiälp upp onon. Men nær tom slapp upp, so fór dom ti sloti me prinsässuna o lämma solldátn tær. Men hör solldátn arbäita, so slapp han ettarst upp o tó messi äitt luát[4] o te värju, som han hugd hyvu uá tröllkuggn me. So komd han ti prinsässunas häim. Tær hádd hans kambrátər jugi för kuggn, en tom int vist, kvart solldátn hádd tajji viéjin. Han dji nu ti kuggn o sá, en han va skrædar[5] o bäiddist arbäit. Kuggn läit honon to djör kliédər uát sín dyotər. Nær han fi kliédrən færdi o sku märk upa dom, so märka han te yggst dótros kliédər ettarst o so nær alt va djórd, so tjyst han ena. To bläi kuggn arg o läit sät honon i fogghúsi. Nær han komd tí, so bluást han i sett luát o so komd Lugkəntus o släft út honon. So dji han uátər inn ti kuggn. So sku kuggn uátər sät honon i fogghúsi, men to komd all trí dyotrən inn o so sá te yggst dótro: „He va han, som frälst oss, men tess ádər djórd int igga“. — Nær kuggn hyord he, so gav han te yggst dótro uát solldátn, men fändrittji o stjärsantn läit han sät i fogghúsi, o sidan läit han tá lívi uá dom. Solldátn bläi sidan kugg, nær te gámbəl kuggn dó, o so läit han Lugkəntus blí kugg i te förtrölladi lándə.

[1] Döttrar. [2] Till sist. [3] Förrän, innan. [4] Hvisselpipa. [5] Skräddare.

82. Om Tori.

(Bemböle i Esbo).

To ja va nér i skærn ännu o va flikka, so birätta äin gamal gumma för mäj, en tom förr i værdn hadd tillbedi toko dær træbilætn. Hę va po äitt ställə, o tær sku a vari två toko stoura træbildər po bägkin i stuvun, o tom hadd vari so íhuluga räidan, o den äina hadd dom kalla ti Tori, men va tom nu kalla ten andər té[1], he mins ja int mäir nu. O tom sku a havi gudstjänstn sin útə po gräslindor o jämma bakkor o dansa o hoppa so, sá gumman, om e nu ä sant senn, men so sá gumman timinstonə[2].

---

83. Krónprinsns nattkvartiér po miédəlpugktn.

(Dansbacka i Sjundeå).

De va iéu krónprins, som gikk út o jaga, o nær dáin va ti ända, so syokt an säj nattkvartiér. Dær lykkast an koma po miédəlpugktn, dær alla fýra vädərsträkin guår út. Nær an komd inn, so va gambəl mór aliéna himma. Hun hadd fýra sönər, o den iéna hiétt Söidn, o den andər hiétt Västn, o den tridi hiétt Östn o den fjærdə hiétt Nórdn, o dom va alla útfariga. Han bijæra ota gummon nattkvartiér. Hun svara po hans bijæran, at sönəna hennas ha alla riést bort, men sku koma himm i afton ijänn, o kombər dom alla po ién gogg inn, so blír de so kalt en härrn frýsər ijæl. Nær de int fans nogo ställə i nærhiétn, dær an kund fuå kvartiér, so modist an stanna dær kvár. Sönəna i húsə lykkast o koma himm alla ti nattn; först komd Söidn, o han va myki jummər o varm. Sién komd Västn o han gikk ännu ann, o sién komd Östn. Do fruåga gummon va an hadd gjórd om dáin. Han birätta do för henna, at an hadd ställi opp stormar o bruti uå mästər po fartýg o skip o myki ana mæ. Nær an hadd vari ién stunn innə, so bläi de kalt, o krónprinsn fór opp po ún. So komd Nórdan himm. Módron fruåga do ijänn, va han add gjórd. Han birätta, at an hadd fryosi händər o föttər po folk o näsor o täkki šyoar o háv. De bläi alt kaldarə o kaldarə innə o krónprinsn fryos rätt skáplit opp po ún. Nær de bläi dágər, so komd an niér, o do skaka an o skalv, so en tändrəna vild flýga fruån munn po an, o han takka sin himmilska Gúd, at an slapp lykklit därifruån.

[1] Till. [2] Åtminstone.

84. Om gubben och gumman som tjärade månen.

(Pärnå).

En gubbe och en gumma gingo en afton ut för att stjäla rofvor, men förhindrades därifrån af fullmånen, som lyste så klart, att de fruktade för att blifva upptäkta. De beslöto därför att gå hem efter tjärpytsen och sudden för att tjära månen, så att han ej mera skulle lysa. Och de gingo hem efter tjäran, men när de sedan skulle tjära månen, fastnade de uti tjäran. Och där sitta de ännu i denna dag som är och synas här ifrån jorden såsom fläckar på månens skifva.

---

85. Starka Mattə.

(Munks i Sjundeå).

De va ién ríkər guålsægarə, som va so nóga, at an int gá nogo mát uåt folki sitt, o de gikk, at an int fikk igga folk til säj i hiéla sókn. Nu fór an ti andər sókn o syoka uåt säj folk. Första ställə an komd til, so satt fämm dräggar ti bórs o husbón bakom bórdə. So fruåga an, om int dær va nogon, som vild blí hans drägg. „Næi“, svara bón, „int trór ja de, om int den dær farandə[1], som sitər dær niér po bägkin“. — Do fruåga härrn uå an, om an hadd lust ti blí hans drägg. „Lust hár ja int dærtil“, tykt den riésandə — han hiétt Mattə o va myki starkər —, „men“, tykt an, „nu kund de guå för säj ändo“. — „Va bijærar du ti lyon?“ sá härrn uåtər. — „Min bijæran ä ganska rigga: mát o klædər, som uåt andər, o vi uårəs slút ti fuå knäppa nuådi härrn ién gogg i pannan“. — Härrn bläi argər o fór därifruån ti andər býin. Mattə fór ginvægin o kryop opp po ún. Nær härrn komd inn, so fruåga an, om int nogon vild blí hans drägg. „Næi, int trór ja de“, svara bón, „om int den riésandə, som ä dær opp po ún sku vila blí de. Opp Mattə o svara för däj šölv!“ rópa bón. — Mattə kombər sóti o vuåt o úsligər ota ún o härrn fruåga om an vild blí hans drägg. „Jó“, svara Mattə. — „No, va vil du há ti lyon?“ — „Mát o klædər som andra o ti fuå knäppa nuådi härrn i pannan vi uårəs slút“. — Härrn va snuålər o tykt, at de va gott prís, o nær Mattə ännu til sku gära alt, va an sku blí biéttər til, so tó härrn honon ti drägg. Mattə klædd säj snyggər o bläi som raskasti kárn, o so gikk an ti härrn. Nu bläi an ginast sattər ti kyora stokkar o stiénar, härrn sku ti bygga. Men drættn[2] va úsli o orka int drá. Mattə släpt drættn inn o börja šölv drá. Härrn va gládər o tykt, at an hadd ién

---

[1] Resande. [2] Dragaren.

bussigər drägg, men tägkt o tilíka at tá lívə uå an innan uårəs slút. Sién bá an Mattə fara äftər sina fuår ti skógin. Mattə fór ti skógin, men hitta igga fuår bara ién skarjo[1] mä vargar, o dom kyørd Mattə himm, o satt dom i fuårföusə, o fór ti härrn o sá, at dom alla va innə. „Sí va du ä för ién duggli kár ändo", tykt härrn; „men nu ska du gära nogo ana svuårarə." — „Oho", sá Mattə. — „Jó, nu ska du guå ti de dær bärgi, som ä i vuår skóg, o dær ä iétt bärgsruåd. Säjj uåt de bärgsruådə", sá härrn, „att an ska bitala de, som an ä skyldi mäj". — Mattə tó ién säkk po ryggin o fór ti bärgsruådə o sá: „Härrn bá, at bärgsruådə ska bitála dom päggana, som an ä skyldi". — Bärgsruådə ryøt til o sá, at an igga va skyldi o bá Mattə pakka säj fórt uå, annos[2] sku an mist lívə. Mattə va int so haj[3], útan sá: „Bitála först, so fár ja!" — So komd ruådə opp ifruån bärgi o tó Mattə i kragan o dorga[4] Mattə undər säj. Mattə tykt: „Oho! vänta lítə". — Mattə slapp opp o tó säkkin o pína trollə i säkkin o kasta den po ryggin o gikk himm. Härrn bläi räddər o fór o lämma hiéla iégəndómən, nær Mattə komd mä trollə po ryggin. Sién komd de myki arbitsfolk, som int hadd fuått bitált o Mattə bitála dom alla, o so bläi Mattə härrə po guåln. So sku an far o fiska o träffa ién fiskarə, som hold puå ti miéta. Fiskarn hadd toko óvánliga miétdón: miétspyødə va som iétt masttræ o riévən som ién varplíno. Mattə tykt, at dær sku an träffa po dukti kambrát. Dom miéta ién stunn o fikk toko stóra fiskar. So sku dom far o kóka fiskin sin ti iétt ställə o komd ti ién koparslagarə, o han smída uåt dom ién tokon kitil, at nær de kóka vi den iéna bräddn, so fryos de vi den andər, so at man kund kyøra övər mä hästar. Mattə o fiskarn sku sién far út o skúta, o koparslagarn sku blí himma o kóka fiskin. Nu va dær ién käldo dær brävi koparslagarns, o nær soppon va færdi, so kombər ién lítn gruåkläddər dvärg opp ota käldon o bijæra ti fuå smaka po soppon. „Jó", tykt koparslagarn, „men tá int myki". — Nær dvärgin fikk munn för kitilbräddn, so drakk an opp altsammans o fór inn i käldbottnə tibáka. Nær Mattə o fiskarn kombər himm, so birätta koparslagarn, hur de skiédd mä soppon. Dom bläi arga, nær dom igga hadd ti máts. So sku Mattə o koparslagarn far út o skúta, o fiskarn sku blí himma o kóka mát. So kombər dvärgin ijänn o bijærar ti fuå smaka po soppon. „Jó", sá fiskarn, „men tá int myki". — Nær an tó, so tömd an hiéla kitiln uåtər o fór ijänn niér i käldbottnə. Nær Mattə o koparslagarn kombər himm, so hadd dom uåtər igga ti äta. Dom va nu arga förstuås, men kund nu igga gära hällər. Do sá Mattə: „Guåin ni nu buåda ti skógin, ja ska blí himma o kóka". — Dom gjórd so, o nær Mattə hadd mátn kókagər, so kombər dvär-

[1] Skara, skock. [2] Annars. [3] Rädd. [4] Slog.

gin uåtər o bijærar ti fuå smaka puå. „Jó“, sá Mattə, „men tár du miéran än iétt skiédblád, so tár ja lívə uå däj“. — Nær dvärgin fikk munn för kitiln, so drakk an opp altsammans ijänn, o so fór an niér i käldon o Mattə bakäftər. Mä de sama kombər dom himm fruån jaktn. Nær Mattə komd niér i käldon, so va dær ién jærndör, som dvärgin lämma oppə, han hann int fuå den fast äftər säj. Mattə gikk iginun den o komd ti ién stór sál o sién ti ién kopardör. Mattə fór opp tibáka o tó koparslagarns släggo o sló dörn niér o gikk inn. Do komd dvärgin imót an o bá, at Mattə sku tá imót silvər o guld ti förlíknigg. „Næi“, sá Mattə, „ja lova tá lívə uå däj, o ién kár stuår vi sina órd“. — Do tó dvärgin ti brannstakan o sló Mattə. Han bläi argər o fata tág i dvärgin o sló ijæl'n. Mattə börja sién slagka ikrigg i slotə o komd ti trí prinsässor, som dvärgin hadd fyori dít. Mattə jölpt dom ti fár diéras ijänn o so fikk an den yggsta ota dom ti sitt jimuål. — Nær Mattə börja sprigga äftər dvärgin ti käldon, so hadd an rópa, at dom andər sku följa an, men iggin föld an, o de förarga Mattə. Nær Mattə hold bröllop, so va dom, fiskarn o koparslagarn, o sía brúdn o härrn mæ. Fiskarn o koparslagarn gikk inn ti Mattə o bijæra skägkər uå an, som dom hadd vari kambrátər. „Jó, de ska ni fuå“, sá Mattə. — Ti förtst tó an härrn o kasta an opp ti muånan o sá: „Snuålhiétn bidrár víshiétn“. — O so tó an koparslagarn o híva[1] honon hyøkt opp i luftn, o fiskarn híva an ti šyøs. Nær de nu bluåsər po hávə, häldər guår vuågor po šyøn, so ä de fiskarn, som vil opp därifruån. Om somarn nær de ä svarta molnar po himiln, o de dundrar, do ä de koparslagarn, som smídar mä sin släggo po kitiln, o alla kännər gubbən i muånan.

---

86. Kvarnen som malade alt hvad man ville.

(Pärnå?).

Det var en gång en rik och en fattig bonde, som voro grannar. Den rike var alltid hård och sträng mot den fattige, som måste låna penningar af honom. En dag hotade den rike att låta försälja den fattiges hemman för skuld. Den fattige blef mycket bedröfvad och i sin nöd rådfrågade han sin tupp, som han fått i arf efter sin fader. Tuppen rådde honom att resa, och detta råd behagade bonden, ty han hoppades få hjälp af en förmögen släkting, som bodde i en aflägsen landsort. Bonden begaf sig på väg, men han hade ej kommit långt fram, förrän han mötte en präktigt klädd herreman, som frågade

---

[1] Kastade.

honom, hvarför han var så bedröfvad. Bonden berättade honom sina bekymmer och afsikten med sin resa. Mannen rådde bonden att vända hem, alldenstund hans släkting, som mannen sade sig känna, ej skulle kunna hjälpa honom. Bonden trodde på hans ord och beslöt att vandra hem, men vid afskedet sade mannen: „Jag vill däremot hjälpa dig och gifva dig en kvarn, som malar alt, hvad du vill, men när du önskar att hon skall stanna, bör du säga: 'hålt!' Skicka till mig din tupp, så skall jag lämna kvarnen åt honom.“ — Bonden litade på detta löfte och vandrade glad till sinnes hem. När bondens hustru såg sin man så snart och med så förnöjd min återvända, blef hon glad och frågade genast huru resan lyckats, men mannen gaf intet svar, utan talade endast med tuppen, så att gumman trodde, att gubben blifvit tokig af sorg. Tuppen flög emellertid bort för att hämta kvarnen. Bonden väntade flere dagar, men då ingen tupp kom, reste bonden efter för att uppsöka honom och kvarnen. Och bonden reste och reste, tils han kom till ett högt bärg, och se, där stod kvarnen på toppen. Men först efter många svårigheter kunde bonden och tuppen taga kvarnen ner från det höga bärget. — Såsnart bonden kom hem med kvarnen, lät han henne mala penningar och betalade sin skuld till den rike bonden. Den fattige mannen blef innan kort rik, och alla förundrade sig däröfver, ty ingen utom tuppen, bonden själf och gumman hans kände till kvarnen. — Men en dag reste bonden till staden, och under tiden fick gumman stor lust att äta grynvälling och bad kvarnen mala. Kvarnen började mala, och när gumman var mätt, ville hon att kvarnen skulle upphöra, men som hon ej viste att säga „hålt“, fortfor hon att mala, så att välling rann ut från alla sidor. Då blef gumman förskräkt och började ropa på hjälp. Grannarne skyndade till, men när de sågo vällingen, började de äta, ty den smakade mäkta god. Gumman höll just på att drunkna, när bonden hemkom och ropade „hålt!“ åt kvarnen, som därvid genast upphörde att mala. — Grannarne hade emellertid fått veta, hvarifrån bonden erhållit sina rikdomar, och den rike bonden funderade dag och natt, huru han skulle komma åt kvarnen. Och en natt, när ägaren sof, stal den rike bonden bort kvarnen. Han vågade dock icke hålla den länge, utan sålde bort den för en stor penningesumma. Kvarnen kom sålunda ut i världen och gick från hand till hand. Ty hvart än kvarnen kom, gaf tuppen ägaren ingen ro, utan satte sig på skorstenen och gol: „Kukku kéku! bón vil há sín kværn ijänn, kukku kéku!“ — Kvarnen såldes slutligen åt spanska kungen, emedan man trodde att tuppen ej skulle kunna flyga öfver stora hafvet. Men konungen lät kvarnen mala guld. — Så förgick en tid, men en natt vaknade konungen och hörde från skorstenen på sitt slott tuppens rop: „Kukku kéku! bón vil há sín kværn ijänn, kukku kéku!“ — När konungen

hörde tuppens rop, blef han vred och befalde, att han skulle fångas och kastas uti en djup brunn, som stod på konungens gård. Och tuppen kastades i brunnen. Men om morgonen, när locket togs af brunnen, flög tuppen därur och satte sig på skorstenen och gol: „Kukku kéku! bón vil há sín kværn ijänn, kukku kéku!“ — Konungen blef ännu mer förbittrad och befalde, att en ugn skulle eldas röd som blod och tuppen inkastas. Så gjordes. Men såsnart tuppen kom i ugnen, sprutade han ut alt vatten, som han druckit ur brunnen, och ugnen blef kall. Därpå flög tuppen upp och satte sig på skorstenen och gol: „Kukku kéku! bón vil há sín kværn ijänn, kukku kéku!“ — Konungen föll därvid i djupa tankar och insåg, att han handlade orätt mot bonden, därest han behöll hans egendom. Han beslöt att återsända kvarnen jämte tvänne skepp lastade med dyrbarheter. Skeppen afseglade, men i spanska sjön råkade de ut för stiltje, och besättningen började fiska. Men då de behöfde salt för att salta fisken, bådo de kvarnen mala salt och satte henne på bogsprötet, men i sin ifver att fiska glömde de att säga „hålt“. Och kvarnen malade, men när hon var full, vickade bogsprötet och kvarnen föll i hafvets djup. Och där står hon än i dag och malar salt, och se däraf kommer det, att hafvet är salt.

Men tuppen förde skeppen och skatterna hem till bonden.

---

87. Kvárnən Horna.

(Kyrkslätt).

He va en gogg två brodər. Den äina va óvánlit ríkər o den andra va fatigər. Senn en goggo gikk den fatiga, to an va útan mát, ti den ríka bródran o vild låna päggar. „Päggar kan ja int gé de, men en fläskskigko ska tu få“, tykt den ríka brór o gáv an en väldigər fläskskigko. Den fatiga bródran blév gládər, to an fi fläsk, o gikk ti en gål, som hétt Horna, tær e va óvánlit myki folk. Tom vild kop den dær skigkon, men han vild igga sälg den för nogo prís i værdən, om an int sku få kvárnən, som stó bakom dörnən. To dom so gærna vild há den där fläskskigkon hansəs, so gáv dom an kvárnən. Som ställə hétt Horna, so kallast kvárnən o Horna kvárn. Kárn va gládər, to an fi kvárnən, för den kund mala va an önska. Gummon hansəs va útan mát o tilíka bidrovagər, to int gobbən kom häim. To an slútligən kom, so sá an: „Mala, kvárn, véd ot os!“ — Kvárnən börja to mala véd, so vedaklabbana flog ot alla holl. To an tykt at kvárnən ha mala tiräkklit véd, so sá an: „stanna kvárn!“ so slúta den opp ti mala. Senn hadd an den ti mala mát, för tom va útan ti äta.

Kvárnən mala nu va mát an önska. To an nu fi va mát an vild há, so laga an ótt stórt kalás o bá ríka bródran sin til se. Han kom o förundra se, hur han, som ha vari so fatigər, at an i går vild låna päggar o igga hadd ti äta, nu i hast ha blivi so ríkər, at an hadd laga ti kalás. „He ä kvárnən min, som ha jórt he, at ja ha kuna ställa ti kalás", svara den fatiga o so sá an vídari: „ja fi den i går för skigkon du gáv me". — To bródran, som va ríkər o snål, hord he, so vild an kopa kvárnən hansəs. „Ja sälgər den int, för den kan mala ot mäj va ja vil há o önskar", tykt den fatiga. — To bródran gikk på ti få kopa den, so tykt den fatiga ti slút: „Om tu gér me nogra túsən, ska ja sälg den". — Den ríka brór koft to den där kvárnən o gáv ot den fatiga nogra túsən för den. To an kom häim, so sá an ot hustrun sin: „Tu o andər fár gå út o arbita i dá, ja ska va inni o laga mát". — To dom ha gådd, sá bón ot kvárnən: „Mala grýnväligg!" — Kvárn börja to mala grýnväligg; men to an int förstó ti säjj: „stanna kvárn", so mala den so myki väligg, at styvun blév fullər o forston tilíka mæ. To kvárn fórtfór ti mala, so börja grýnväliggin rinn út po gåln ända ti pórtn. Bón rópa nu folkə o äta. To dom kom, so kom grýnväliggin imót dom i pórtn, at dom fi spísa frukost tær. Som an int fi kvárnən at slúta åv ti mala, so mosta an gå ti bródran sin o bé an tá kvárnən tibáka. To an kom ti bródran, so sá an: „Nó most tu tá bort kvárnən din, annors drägkər den oss i bara grýnväligg". — „Nó tár ja bort den, bara tu gér me nogra túsən", svara den andər. — „Ja most ful gé de nogra túsən, bara du far åv mä den", svara bón. — Den fatiga fór mä brór sin o som an sá: „stanna kvárn!" so slúta den ti mala. — Bón mosta gé an nogra túsən, för he an tó bort kvárnən. Han såld den nu ot en šokaptäin o fi åtər nogra túsən för den. So blév an en ríkər mann bara ginum kvárnən Horna, som an a fådd ti väksligg mót en fläskskigko. Šokaptäin ford kvárnən omból po skepə sitt o hadd den ti mala salt. So vist han igga häldər ti säjj: „stanna kvárn!" o so mala den so myki salt, at skepə blév fult o åv bara övərlast tägkt e ti šugka. To kasta dom kvárnən i šon o tær fórtfár den ti mala salt o malar änn i tenna dá. — Från den tídn ha šovattnə vari saltit.

88. Mannen som tog upp drakboet med lien.

(Ingå?).

En gång gingo några arbetskarlar efter ett starkt regnväder med lien på axeln till en äng att slå hö. När de kommo till en skogsbacke, varseblef en af dem en orm, som låg omkring en eld.

Mannen gick då till stället och slog med sin lie kors öfver ormen. Med detsamma försvann altsammans, så att bara skatten blef kvar. Han tog nu däraf så mycket han orkade bära och gick sedan hem efter mera kärl, att samla pengarna i. När han sedan kom tillbaka till drakboet, var alt försvunnet.

---

89. Om kárn som tou opp drakabouə mä skoun.

(Esbo).

He va två karar äin gaggo, som four út o mäita äin söndasförmidda, o nær de börja líd ot körktídn, so bläi den äina so tuggər o lá säj ti víl, o den andər gikk opp i skougin o plokka bær. Dær so hitta'n äitt drakabou, o äin huvuløs gobbə hadd røri í mä äin logg staka, o he 'add vari líksom äin stourər orm ikrigg stavurn. So tou'n skoun ota vänstər foutn o kasta i éldn, o so gikk'n tibáks o väkt opp den andər o bá'n kom mæ, dom sku do gå søk skoun hansis. Dom gikk, o do va dær äin kitil full o mä gull- o silvərpäggar, o he som såndist[1] som äin orm, va nu äin stourər gullkedjo o lå mitt i kitiln. Dær fikk dom nu myki päggar o bläi ríka.

---

90. Om prästn som tó opp drakabóə.

(Tusby).

De va äitt bónfolk po äitt ställə, o dom hadd vari dær i fläiri lédər. So kom den tridi ellər fjærdi lédn ti plikta. „Å, nu hár ja päggar ti den pliktn allti", tykt han bara, o hadd o päggar duktit. — Dom förigåəndi lédrəna hadd alla säti päggana sina i äin brännvínspanno, o grävi dom nér undi äin grán, o so gikk an dí o sku tá därifrån päggar ti bitál pliktn mæ, men fikk int, som dær lå trí stóra drakar på. So gikk'n ti prästn senn o sá, hur sákin va, at an add komi ti stórər plikt, o at an nó hadd päggar ti bitála mæ, men at an igga får opp dom, dær som dom ä nergrávaga. Do komd prästn me'n dí, som päggana va, o so gá prästn ot dom drakana nattvard — han add tajji aplátər[2] o vín messäj — o bá dom gå dí, som dom sku vara. Do försvann dom, o so fikk dom opp päggana ti bitála pliktn mæ, o prästn fikk sin bilønigg o ota sama päggana.

[1] Syntes. [2] Oblater.

91. Om den giriga värdinnan.

(Tusby).

De va äin värdinna, som just sku dø. So unna hun int päggana sina ot sonən sin, bara tó o lá dom i särkisskötə[1], o bár dom út o lá dom vi stallknútn o grävd nér dom dær. Nu lå dräggin o víla po mátn o hørd va un sá, en iggin ann sku tá opp dom päggana bara hennas nagglar. Senn dó gumman. So bá dräggin henna, som tvätta líki, at un sku skära nagglana å den døda o gé ot honom, o hun gjord so, o dær so va han o grävd me nagglana o fikk opp päggana ot säj ti nytto.

---

92. Om trollgummon mä ríkidómana.

(Hästböle i Sjundeå).

De va ién gummo, som luå po sitt sista o sku tägka dyø. Nu hadd un ríkidómar o, som un tägkt gyøma, at iggin ann sku fuå dom, o de pluåga henna so, at un int fikk dyø. Nu va dom o fruåga uå henna, var un hadd sina ríkidómar, o so säjjər un: „Ja hár iétt skrín, som ä so fult mä 'ohoho o mä ähähä o mä puff". — So jämra un säj allti bara o sá ti slút, at dom sku guå alla út, at un sku fuå dyø. Sién so gikk dom alla út, at un sku fuå dyø i friéd, bara ién, som kryøp opp po ún o gyømd säj. So stígər un opp, gummon, o guår o krapsar i askon, o päggana fór dít, at de bara skramla äftər, o so säjjər un, at iggin anan hann[2] ska tá dom därifrån än den, som ha läggi dom dít. So fór gummon i säggin ijänn o dyødd. Sién gikk dom inn, o so birätta han, som va po ún, hur un sá. So tó dom gummon ifruån säggin, o krapsa mä handən hennas päggana opp fruån askon, o so fikk dom rätt puå päggana hennas ändo, fast un va trollgummo o hadd trolla dom.

---

93. Gubben som gömde sin skatt.

(Tessjö i Strömfors).

Det var en gång en gubbe, som skulle gå och grafva sina penningar. När han skulle gå, så hörde en pojke om det och så for han förut och for upp i ett trä för att lydas[3]. Gubben kom och gräfde ned penningarna och lade sådant straff på, att ingen skulle få upp dem

---

[1] I ett hörn af lintyget. [2] Hand. [3] Lyssna.

därifrån, om han inte skulle utgjuta fem bröders blod på stället. När pojken hörde det, så for han hem och tog fem hankycklingar och for med dem till skogen. När han kom dit, där skatten låg nedgräfd, slaktade han alla fem tupparna och lät bloden rinna på skatten och då kom han upp.

94. Om fiskaren som sänkte sina rikdomar i sjön.

(Borgå?)

En rik, men mycket girig fiskare blef på sin ålderdom blind. Han unnade ej hustrun och barnen sina rikdomar, utan beslöt att sänka ned dem i sjön. Han lade dem därför i en kittel och lät sonen ro sig ut på sjön. „Ro, ro ut på djupet!“ sade fadern. Men sonen, som drog misstankar, rodde långsmed stranden. När de kommit på det grundaste vattnet, sade sonen: „Nu äro vi på djupet“. — Då tog fadern ösfatet och lutade sig öfver båtsuden likasom han ärnat taga vatten ur sjön för att drikka, men i detsamma släpte han ner kitteln och mumlade någonting mellan tänderna, som sonen icke kunde höra. Sonen försökte väl att få upp kitteln, men alt hans arbete var förgäfves. Han gaf emellertid noga akt på stället och rodde sedan fadern hem. Efter någon tid insjuknade fadern, och då hustrun i dödsstunden frågade honom, hvar han gömt sina skatter, menade gubben, att det tjänade till ingenting att endast känna stället, alldenstund skatten ej kunde upptagas af någon annan, än den, som på platsen utgöt nio bröders blod. Sonen åhörde dessa faderns ord, och när fadern dött, lät han hönsen ligga och rufva på äggen, tils han fick nio tuppkycklingar af samma kull. Sedan tog han „bröderna“ och rodde ut till stället, där skatten låg, och slaktade dem därstädes. På detta sätt tog sonen upp kitteln, utan att draken[1] var i stånd att hindra det.

95. Om gubbən som kasta päggana i šon.

(Tusby).

De va äin kár äin gogg, o han add läggi päggana sina i äitt kärild, o so gikk an o säggkt dom nér i šon o lá på, at igga ana sku tá opp dom bara äin knív, som ha skuri šú huvun å — tokon knív sku de vara. So va de äin pojki, som va vall o han satt opp i äin

[1] Faderns ande.

tall o hørd va gubbən sá. Do fræga han: „Dogər de fiskhuvun o“, tykt pojkin. — „Já fast de o“, sá gubbən. — So va pojkin o skár å huvuna ota šú fiskar me knívən, o so gikk an ti šon o kasta knívən sin dær po sama ställə, o so fikk an opp päggana.

---

96. Om den fríkostiga härrn.

(Dansbacka i Sjundeå).

De va ién gogg ién riésandə härrə, som fór läggs landsvægin förbí ién körko o de va iéld i körkfönstrən. Han gikk inn i körkon o dær va tvuå mann, som hadd buri inn ién kisto mä líkə í. Do fruåga härrn, va dom miént mä den dyoda. Do svara dom tvuå karana, at an bläi skyldi oss, medan an levd, o vi ska straffa an för de. Härrn fruåga do hur myki an bläi skyldi, o so tó an framm päggar o bitála den dyodas skuld, o so riést an därifruån. Nær an va lítə stykki po vægin, so suå an ién iémsandər mann guå läggs díkisbrantn. Do fruåga härrn ota an, vart an ämna riésa. Do svara mannən, vart han sku. Do sá härrn: „Ja ämnar o riésa uåt sama hold, vi kan ju följgas uåt, so blír riésan róligarə“. — O nær dom hadd fari iétt stykki frammuåt, so komd dom ti ién kuggsguål. Do birätta mannən, at dær va ién prinsässo, som sku giftas út o fuå halva kuggins ríki. Men härrn tródd säj int vuåga fría til ién prinsässo, men mannən försækra an, at de sku guå brá. Do gikk härrn o fruåga ota prinsässon o fikk ti svár, at an först sku svara henna po trí fruågor, ién vár dá. Ti följandə nattən tó härrn kvartiér po iétt ställə o sama kárn mæ. Nu vist mannən, at fryokn hadd ti göra mä ién trollpakko i ién bärgskrivu, o gikk däför dít mellərtíd härrn sovd. Han sku o tá riédo puå, va fruågor un sku há prinsässon ti fyrilägga härrn. Nær härrn vakna opp, so va mannən tibáks o undərrätta härrn, va an sku svara. Följandə natt luå härrn o mannən ijänn tisammans. Om nattən so gikk mannən ijänn o syokt ti fuå lyosniggin po den andər fruågon, som härrn följandə dágin sku o svara. Tridjə nattən va dom ijänn po sama nattkvartiér o do gikk mannən uåtər ti trollpakkon o fikk svárə po fruågon, o sién hugd an hivu[1] ota trollpakkon o satt de i ién säkk o bar de mässäj. Nær an gikk inn po kuggliga hovə, so kasta an framm hivu o sá: „De hær ha un havi ti göra mä“. — Alla bläi rädda, för hennas hivu va ganska fúlt. Han som nu hadd svara po alla fruågona, so fikk sién henna o halva kuggins

---

[1] Hufvudet.

ríki mæ. Sién sku de blí bröllop, o do sku an bjúda sama mann ti bröllopə o, som hadd jölpi an, men mannən sá, at de int behyøvdist, „för ja ä just sama dyøda mann“, sá an, „som ni bitála skuldn för i körkon, o de va riédan miér än tiräkklit“.

---

97. Pällə Båsmann.

(Degerby).

He va en gogg en prinsässo, som försvann, útan nogon jórdisk mänšo vist, vart un tó vædjin. So lät kundjin lýs krigg hila rítji sitt, at han som sku vita vart un fins, sku få jift se mä un o få halva rítji. To en šøkaftén hørd he, so fór han ti šøss o søk opp un. Som an sku fara, so jikk an mä en gatu nér ti šøstrann, o to fikk an høra itt bån gråta. Han fór nu inn på den gål[1], tær an tykt at júdə o skrítji vá. To an komd inn po gåln va tær en handəlsmann, som sló pojtjin sin förskräkklikt. Pojtjin va omkrigg tolv häldər trätton år gamal. Kaftén fræga to, för va an sló an. „Han vil ti šoss, men ja sku igga vil släpp an tí“, svara handəlsmann. — „Ja ska väll tá an mämme[2] ja“, svara kaftén. — Han fikk tá an mässe[3]. Pojtjin hétt Pällə. Tom fór nu ti šipə o börja siggla. Pällə va först kokk, senn bläi an matrós o sist båsmann, o so kallast han Pällə Båsmann. To dom ha siggla trí år, so va e en dág en stórər storm. Sama dádjin sá Pällə ot kaftén: „Nu ska ja há min ávræknigg“. — „Va ska tu jöra mä den?“ fræga kaftén. — „Ja ska ti šøss“, svara Pällə. — Kaftén gáv an ávræknigg. Senn so lá tom en plagko undər an o släft an i šøn. Po plagkon fikk an räka, vart an vild; o šipə siggla sin væg. Vågona dräiv Båsmann mót strandən. To an komd opp, so torka an klædrən sina; senn so lá an se o sova. Om nattən komd två gajstar[4] o börja sloss. Å buldrə so vakna Båsmann opp o fræga för va tom sloss. „Jag är skyldig den andra tre skillingar och så länge jag är skyldig honom, får jag ingen ro att ligga“. — „Går det icke an, att skulden betalas?“ fræga Pällə. — „Hvem vore det, som skulle betala min skuld?“ fræga den andra gajstən. — „Huru mycket är han dig skyldig?“ fræga Pällə tibáka ot den sama døda. — „Trí šiliggar“, svara han. — Pällə bitála to trí šiliggar för den andər, o so slúta dom opp ti sloss. Han som fikk päggana försvann. Den andər bläi kvár o sá ot Båsmann: „Om du kommer i någon fara, så tänk på mig“. — So försvann an. Nu lá Båsmann se åtər ti sova. Om morin, so snárt an vakna, grævd an en gróp o satt päggana sina i

[1] Gård. [2] Med mig. [3] Med sig. [4] Spöken, gastar.

grópən. Senn börja an gå opp ot lans. Först so komd an ti itt ställə, tær en kár stó po bakkan. „Va ä de hær för itt ställə?" fræga Pällə ot kárn. — „En rovarkúlo", svara kárn o fræga ot Pällə: „Va ä tu för en kár?" — „Ja ä en šorøvarə o förlístist mä sista stormn o alla andra drugkna", svara Pällə o tillá: „Ja énsamm slapp ti lans, o nu ä ja po främand órt o väit igga, hur ja ska få arbit". — „Kanši tu kan få arbit hær, vi ä níə mann hær förút o anførarn ä den tíondi", tykt rovarn o sá: „Ja ska gå inn o fræga ot anførarn". — Han jikk. Anførarn bá Pällə koma inn. Pällə jikk inn óförskräkt. To an komd inn, so fræga anførarn: „Va ä tu för en kár?" — „Šorøvarə ä ja o ha förlíst, o alla mina kambrátər ha omkomi, so ja énsammən bläi kvár", svara Pällə. — „Nó får tu arbit hær", svara anførarn. — Om kväldn so déla anførarn sitt folk út ti nattən. Tom sku far út o šöla[1]. Pällə slapp o út ti nattən o fikk två karar mässe. Anførarn bläi šölvər himma. Tom fór ot ólíka holl o ot var sin órt. Pällə jikk mä sina kambrátər ot sitt holl. To an komd en bít po vædjin, so sá an ot kambrátrəna sina: „Gåin lítə förút, ja ska losa mina byksor". — Tom jikk, o Båsmann bläi kvár. So snárt tom ha fari, so jikk an nér ti šostrann o lá se ti sova. Om morin, to an vakna, so tó an en lítn summo päggar, som an add jomd i jórdən o jikk tibáka ti rovarkúlon. Tom andra komd tibáka lítə föri Pällə. „Vart bläi Båsmann?" fræga anforarn. — „Han bläi äftər oss", svara tom, „o sá at vi sku gå lítə förút". — So komd Pällə o sá ot anførarn: „Va sors karar ä hær som int följər mä en främand, ja bläi lítə äftər dom o sá, tom sku vänta lítə, men tom jórd int he o ja fór aléna o komd ti itt ställə o slapp inn tí, men ja fikk bara lítə päggar". — „Du är den bäste man jag har, de andra, som du hade med dig, hämtade blott gamla kläder och två bröd", tykt anforarn. — Tom fikk nu alla gå víl se ti kväldn. Om kväldn so déla anforarn åtər karana sina o laga dom út ti nattən. Pällə fikk två mässe. Han jórd to som förra goggon. Han bá kambrátrəna gå förút o so jikk an nér ti šostrandən o sova. Om morin so tó an lítə päggar o fór ti rovarkúlon. Senn to tridi kväldn komd, so déla anforarn åtər karana sina. Pällə fikk två. Han jórd som förra goggona: han bá kambrátrəna gå lítə förút o vänta po an. To dom ha gott, so fór an šölvər nér ti strann o lá se o sova tær. Om morin, to an vakna, so tó an alla sina päggar o fór ti rovarkúlon. Tom två andra komd lítə förút. „Vart bläi Pällə?" fræga anforarn. — „Han bläi äftər oss", svara tom. — So komd Pällə o jórd se argər o sá ot anforarn: „Va sors karar ä hær, som int följər mä en främand. Ja bläi lítə äftər kambrátrəna mina o sá tom sku vänta, men tom vänta igga o ja fór aléna o komd ti itt

[1] Stjäla.

ställə o slapp inn, men ja fikk bara lítə päggar." — „Igga lítə", tykt anførarn o sá: „du är den bäste man jag har, de två andra hade blott, när de kommo, en liten köttbit". — Pällə Båsmann bläi nu nästan som anførarn o alla hansis kambrátər bläi förarga po an. To nattən komd, so sku dom åtər fara út. Anførarn sku far mä Pällə o lämma äin å tom gamblasta karar himma. „Kanši ja får va himma, ja ha vari räidon trí nättər åräd, so ja sku fo víl me lítə en natt", fræga Pällə. — Han fikk blí himma. Tom dær trí dagana an va himma, so så an at tom førd út mát. To nu alla ha fari, so jikk Pällə o sí i alla rumm, som va i kúlon. So komd an ti itt rumm, som va trí lås föri. „Är någon här inne?" fræga an. — „Här är ingen", svara e innifrån. — Nu jikk Pällə inn i styvun, tó en yksə o jikk ti sama rumm o hugd dörn sundər. To dörn jikk sundər, so komd en prinsässo út o hun va kundjins prinsässo, som kaftén va út o søk äftər. Pällə jikk nu inn i rummənа o tó bort alla päggar, o alt silvər o gull, som fantist[1] tær. Senn fór han o prinsässon bort. Tom börja nu vandra o komd ti sama strann, tær an första goggon komd i land. Han komd nu ihåg gajstn, som an bitála skuldn för o va han sá, förän an försvann. Som an tägkt po an, so komd den døda o fræga va an vil há. Pällə sá, at an sku før dom övər ti den stán, som va närmast ti ställə. Tom bläi övərforda. I stán so hýrd dom se rumm. Vár dág jikk tom nér ti strandən för ti sí äftər, om nogo šip sku koma. Midan tom va i stán, so klift prinsässon lítə hår å se o laga ot se två snódda band, itt ot se o itt anat ot Pällə ti minnə, om de so sku gå, at dom sku modas šiljas. Om tom senn sku fo sí varandər, so sku tom tjänn åtər varandər uta tom dær bandən. Pällə åtər lät jöra två gulltjédjor, äin ot se o äin andər ot prinsässon o lät gravéra varderas namm i dom. Senn en dág so fikk an sí itt šip, som komd ti stán. He va jyst sama šipə, som Pällə ha vari båsmann på. So snárt Pällə fikk sí kaftén so tjänd an åtər an; men kaftén tjänd int Pällə. „Hvart skall kapten resa?" fræga Pällə. — „Hem skola vi nu fara", svara kaftén. — „Få vi följa med?" fræga Pällə. — „Mycket gärna", svara kaftén. — So stäig Båsmann o prinsässon ombórd po sama šip, som Båsmann räist himmifrån på. Šipə lätta snárt agkar o siggla út ot hávə. Senn en dág to Pällə o prinsässon va inn i kajúton, lova kaftén ot bisättnindjin en summo päggar, bara tom sku va an bijölpliga: tom sku kast Pällə i šon. Tom va e. To Pällə komd opp, so sat dom an po en plagko o kasta an i šon o lät an räka vart an vild. En stund äftəråt rópa kaftén prinsässon opp o sá, at Pällə fór i šon o tykt: „Om int tu svær, at ja ha hitta de, so kastar ja de i šon bakäftər". — Hun modist svær,

[1] Fans.

at kaftén a hitta un. So gáv kaftén päggar ot bisättnindjin o jórd som an lova. Tom siggla nu vídari o komd ti den stán vartifrån dom va himma. Pällə åtər rak ti sama strand, tí an komd förra goggon, to an bläi kasta i šon. Han komd nu ihåg den døda, o han innfann se jínast o fræga va an vil. „Ja vil ti den stán, som prinsässon ha komi til", svara Pällə. — He jikk som an vild. So snárt šipə o kaftén ha komi himm, so jikk han strakst opp ti kundjin o sá: „Nu ä ja tibáka o prinsässon ha ja hitta". — Prinsässon bläi ombórd so ländji. Pällə, som bläi å gajstn ford ti sama stán, jikk, midan kaftén va opp ti kundjin, ombórd po šipə hansis o sá ot prinsässon: „Nu är jag här åter". — Senn komd kundjin o kaftén nér, o Pällə jikk undan ti brón, so tom int sku fo sí an. Som kundjin o kaftén komd ombórd, so va kundjin gládər, at an fikk sí dótron sin. Senn fór tom alla trí ti slotə. Tær bläi nu en stór glædji o kundjins búd útjikk, at e sku lýsas för kaftén o prinsässon. Senn so jikk e so logkt, at dom sku holla bryllop. Po bryllopsdádjin so jikk Pällə ti slotə. So snárt an komd tí, so sá prinsässon ot kundjin: „Här är den som har hittat mig, fast kapten satte honom på en planka i sjön och lät honom fara dit vind och våg dref honom. Han är dock hulpen. Genom hotelse att kasta mig i hafvet aftvang kapten mig ed och löfte, att bekänna vid vår hemkomst, att det varit han som hittat mig." — To prinsässon ha sakt he, so vísa un rindjin ot kundjin o sá: „Här ha vi märken båda". — Pällə vísa o sin rigg mä prinsässons namm í, líksom hansis namm va i prinsässons rigg. „Jasså du är samme man, som hittat min dotter", tykt kundjin ot Pällə Båsmann. — Han svara o sá: „Já, nó ä ja han sama", o birätta: „Kaftén kasta me i šon o tägkt, at ja sku drugkna, men mä Guds jölp so slapp ja tärifrån". — To dom sat se ti bórdə, so tykt kundjin ot Pällə: „Du, som är gammal sjöman, kan du berätta sagor?" — „Äin kan ja", tykt Pällə o birätta hila sitt lívs histórjo. Som an slúta birättəlsən, sa kundjin ot kaftén: „Var icke du ett svin, som kastade Pälle Båsman i sjön". — Han täig. Tom fór nu ti sama ställə, tær Pällə bläi po en plagko lagdər i šon. Nær tom komd tí, so lá tom o kaftén po sama sätt po en plagko o lät an räka vart an vild. To dom ha jórt he, so fór dom himm. Senn so lýstist e för Pällə o prinsässon o tom fíra andər goggon bryllop po håvə. Pällə Båsmann fikk nu prinsässon ti hustru, som an ha hitta o rädda från rovarkúlon. Tom livd senn lykkliga o nöjda mä varandra i alla sina övriga lívsdagar.

---

98. Om härrn som int huldist i grávən.

(Broby i Pyttis).

De va äin frú o äin härrə o dom hadd igga buån, bara äin drägg, som hiétt Mattə. Sidan dó härrn o so komd an kvar natt o tjúsa[1] frún, so en hun int fikk indjin ró. To sá frún ot Mattə, at om han sku fuå te tær härrn ti hollas bort fruån henna, so sku hun djäv hälftən uå sett rítji ot honon. Drändjin tykt: „Kvaför int", o so laga han uåt se äin gullhamar o äin jærnhánd. — Sidan djikk han imót te tær härrn. Nær han komd imót härrn, so hälsa han me te jærnhándən. Härrn sku to kom ti djör illa te tær frún. Sidan bá han Mattə ti guå föri. To sá Mattə uåt härrn: „Härrn ha förr gandji föri, so ska han guå ännu". — To sá härrn uåt Mattə: „Tu livər, tu ä int dyø". — To sá Mattə uåt härrn: „Näjj, ja dó trí dár baköftər härrn". — Sidan sá härrn uåt Mattə: „Vili guå sí päniggsgrávən" — han hádd gráva päggar undər pórtstolpan. To sá Mattə: „Vi ska guå bara", o so bá han härrn ti guå föri i grávən. — Han fór djinum so lítət hol, at bara figgrə rýmdist idjinum. To han fór, so sló Mattə öftər me gullhamarn trí gággor o sá, en han sku vara tí i grávən i tíi uår. Han mottist to blí tí o Mattə fór himm ti frún. Men nær tíi uår va lidi, so va Mattə jyst ti kværnən[2] o han hádd tvuå hundar messe. To komd te tær härrn imót honon o sku koma ihóp me Mattə ti tá lívə uå honon, men hundana tó fast honon o fyørd bort honon o so komd han aldər miér tibaka.

---

99. Om pojken som skuffade en fåle i ån och därför icke fick ro i grafven

(Virböle i Strömfors).

Det var en gång en pojke, som blef död och begrafven. Hvarje afton, när fadern lagt sig, kom han och klappade på fönstret, till dess fadern vaknade och begynte sedan gråta. Fadern viste icke hvad han skulle göra; han frågade prästen och andra kloka. Slutligen sade en gammal gubbe, att han skulle fråga den döde hvad han sökte. Han gjorde så. Pojken sade: „Pappa skall betala grannas fåle, som jag skuffade i ån". — „Jo, jo, bry dig inte därom", sade fadern och — efter den dagen kom icke pojken tillbaka.

[1] Oroade, retade, gjorde illa. [2] Kvarnen.

100. Värdinnan som gick igen.

(Strömfors).

Det var en gång en värdinna på ett ställe, som blef död och begrafven. Men hon hölls icke i jorden, utan kom ständigt i stugan, så snart solen gått ned, och begynte stjälpa omkull alt, så att hvarje morgon låg mjölk och hvad som fans i kärlen kring golfvet och folket måste flytta ut från stugan och bygga sig en ny stuga. En afton kom en tiggare dit och bad om nattkvarter. Husbonden berättade då hela förhållandet för honom och sade: „Något annat rum ha vi inte". — Då sade tiggaren: „Om jag bara får stanna i stugan öfver natten med husbondens lof, så nog skall jag ställa så till, att hon icke kommer tillbaka". — Han fick då lof; men husbonden var ängslig huru det skulle gå. Då frågade tiggaren, om de hade frågat af henne hvad hon sökte. De svarade härtill „nej". Han bäddade då åt sig därinne. När kvällen kom, så infann sig värdinnan åter och gubben lät henne en stund söka i rummet. Därpå sporde han: „Hvad söker värdinnan?" — „Det är en oblat", sade hon, „som första gången, när jag var till skrift, så tog jag ut den och satte den i kalfdrickat och nu söker jag att få reda på den". — „Åh, värdinnan skall icke söka den, lämna det åt oss, nog skola vi taga reda på den". — Då for värdinnan bort och kom aldrig tillbaka mer.

---

101. Pojkin o hans trí brúdar.

(Väjby i Lojo).

He va ién gogg ién pojki, som hadd trí brúdar, men tom vist igga he, útan tom trödd se var o ién vara hansəs brúd iénsam. Sién om ién kviéld bá an dom alla til se. Tom kom, men iggin uåv dom vist, en dom sku va fliéran än ién brúd ot in. To dom kom, so bá an dom stíg inn i bastun. Sién so stäggd an dörn fast o tänd iéld po bastun o bränd opp den tilíka mä tom där flikkona. To an hadd jórt he dær, sku an guå inn, men to an kom po trappon, so full an stiéndyǫ po golvə. Han bliév sién bigráva, men han hadd aldər ró i grávən, útan stó vi körkdörn mä aksəln mót múrn. Han stó tær so läggi, at alla bliév vána ti sí an stuå tær. Buåd sóknəns iégi folk o främanda suå in stuå biständit po sama ställə. Om dom fyərd in i grávən, so huldist an igga tær, útan stó snárt uåtər po sama ställə vi körkdörn mä aksəln styǫdd mót múrn. Sién so händ e se ién gogg, at ién härrə kom riésand o tó inn po jästjivarguåln. Han sá ot pígon: „Guå äftər he dær biénrägglə, som stuår vi körkmúrn, o bär

hí e, so ja fuår sí e". — Hun jórd som an bá o bar opp he dær biénrágglə ti jästjivarguåln. Sién to un fyord e tibák, so tó biénrángla fast un o sló buåda armana om un o släft int bort un, fast un försyokt rív se lyøs fruån e. Den dyøda sá: „Tu slippər int, om tu int guår inn i körkjon o biér tom dær trí flikkona, som sitər tær o šuggər, förluåt me". — „Hur slippər ja tí, körkdörana ä fast", svara flikkon. — „Nó ä tom opp", svara den dyøda. — Hun gikk o dörn va opp. To un kom inn i körkjon, so sat trí flikkor vir[1] altarə o šuggd, o júsəna brann. Tær hadd dom sita alla nättər o šuggi ända sién dom bliév oppbrända i bastun. Flikkon bá, at dom sku förluåt sin myrdarə, som hadd bränt opp dom o som nu stuår vi körkdörn. „Näjj, igga förluåtər vi in", svara tom o börja šugga po nýtt. — Flikkon gikk to út o sá ot den dyøda: „Igga förluåtər tom de". — Han sló to uåtər armana sina om un, so un int slapp bort. Hun försyøkt rív se lyøst, men igga slapp hun bort. Han tykt: „Int slippər tu bort, om tu int guår inn i körkjon o biér flikkona förluåt me". — Hun gikk uåtər inn i körkjon o bá tom dær flikkona förluåt sin förbrýtarə. „Näjj, vi förluåtər in igga", svara tom. — „No, förluåtin to för min skuld, so ja slippər bort, annors so släppər an me int". — „Näjj, vi förluåtər in int", svara tom. — Flikkon gikk uåtər ti den dyøda vi körkdörn o sá: „Igga förluåtər tom de". — Han tó hennar to uåtər i armana sina o släft int bort un. Han tykt bara: „Tu slippər int bort, förän tu guår i körkjon o biér tom dær flikkona, som šuggər vir altarə, förluåt me". — Hun gikk to uåtər inn i körkjon för tridi goggon o bá tom dær flikkona, som sat o šuggd, at dom sku förluåt in, so sku hun slipp bort. „Näjj, vi förluåtər int", svara tom o börja uåtər šugga. — „No, om ni int vil förluåt in för min skuld, so förluåtin in för Kristi skuld", tykt flikkon. — „För Kristi skuld förluåtər vi in", svara tom dær flikkona. — Mä sama so slokkna júsəna, som brann, o flikkona försvann o líkaso han, som stó vi körkdörn. He bliév mörkt, so flikkon fikk guå himm i mörknə.

---

102. Brugummin som vandra ién stund i de dyødas ríki.

(Väjby i Lojo).

He va ién gogg tvuå ugga pojkar, som lova varandər he löftə o inngikk förbund, at dom sku bjúd varandər ti bröllop, vart dom än sku vara, fast den iéna o sku vara dyødər. Sién so dyødd den iéna o bliév bigrávagər. To ién tíd hadd vari, so kom den andər ti gift

[1] Vid.

so. Nær an sku holl bröllop, so fundiéra an, om an sku guå ti grávən o bié sin gambla vänn ti bröllopə. Han gikk o bulta po grávən. To an bulta po dörn ién stund, so kom den dyøda út o friéga[1]: „Va vil du?“ — „Ja kombər för ti bié de ti bröllopə mitt äftər vuårt ávtál, som vi hadd komi övəréns om“, svara brugummin. — „No, kom tu först inn ti me o sí, hur ja bifinnər me“, svara den dyøda. — Brugummin gikk. Han tykt to, at an vandra övər gryøna fält o grönskandi äggar. Den dyøda vísa in övəralt vakkra træguålar o lannskap, liksom an sku ha vandra hær i værdən i itt vakərt lannskap o i ién bihágli trakt. — To dom vandra ién tíd, so sá den dyøda: „Ska du int guå tibáka, brúdən börjar vänt de?“ — „Int ha ja ännu vari so läggi, ja ha just komi inn o ja ha just börja si, hur du hár hær“, svara brugummin. — Sién to dom uåtər hadd vandra ién tíd, so bá den dyøda in uåtər ti vänd om. Ti slút so vänd an tibáka, fast an tykt, at an hadd sítt so lítə uåv hansəs hærlihiétər ännu. To an kom tibák úr grávən, so va alt förändra, so an igga känd uåtər se, o iggin mäniskjo känd in. Alt va so främant för in, som an hadd komi ti ién annan værdsdiél. Int känd an häldər nuån[2] mäniskjo. Sién so börja an tala mä folk för ti fuå vita, hur alt po so kort tíd hadd blivi so förändra. Men iggin kund säjj häldər gié in upplýsnigg, hur alt va so förändra. Ti sist so träffa an ién gamal gummo o lät se i tál mä hennar. Hun birätta to, at för ién logg tíd tibáka för nogo hundra fämti uår hadd ién brugummə försvunni, útan at nuån vist, vart an hadd tági viégin. Hun sá, at hennas förfædər so birätta för henna. Brugummin gissa to, at e va han Šölvər, som hadd försvunni. An dyødd o strakst däräftər.

Hvarjehanda.

Tontn. To tontn ha vísa se, so ha an havi bara itt øga mitt i pannan. Ha tontn vísa se som kár, so ha e vari gó lykko o frammgogg i húsə, men to an a vísa se som en gummo, so ha e vari ótúr o ólykko i húsə. *(Ingå?).*

Skóksjumfrur o šojumfrur. To skóksjumfruna ha vísa se i skógana, so ha dom vari som vakkra flikkor o granna tærnor po frammsídon. Po báksídon åtər ha dom vari som en rutigər stobba. — Šøjumfruna åtər ha dom sítt, to dom ha vísa se, sita po vattnə i träsk o tvätta se. Tom ha havi so stóra bryst, at dom ha kasta dom övər akslana. *(Ingå?).*

---

[1] Sporde. [2] Någon.

Hávsfrún. Hávsfrún bór i ypiga hávə, i šøar o träskar. Tær nérə hár un itt so vakərt slot, en he alt glimar som sölvər o gull, o šölvər går un klæddər mæ i toko granna klædər, so he rætt glíar[1] i øgona ti sí po hennar. To månin stjínər sitər un millanåt po stäinana i šøn o kámbar lågg gúl hårə sitt. Han som to går býa milla kan råk út för un, en itt sær'n itt hurtokon hun rættast va, itt. För i tídn ha he ofta goggor händi, en un lokka flikkor nér ti slotə sitt o ha itt igga vila släpp bort tom itt, fast frítt hun nó ha blivi narragər mæ. — To'n sigglar i stímandi mörknə, so kan e träff se, en e mä äino lýsər op för en som en lýnill[2], o to sír'n hur hávsfrún sitər o rór rætt som i äitt tråg häldər kvílar se po en boda häldər harglo[3], o to mo'n vita, en he snárandi som tu vild tró blír itt toko välkarə gorm o illvädər po šøin, so he ä allbäst ti hyrt opp mä sigəlnindjin o lägg se i latakłöivin ti sova. *(Pojo).*

Marun. Marun ha ofta vísa se som en gamal gummo, som ha plåga bo folk o fæ. Åv unda önskniggar o ávunšúko kombər marun. To an läggər stål ovanför dörn, tær folk bór, so vågar int marun se inn. Hun går o i stall o fæhús, men to an häggər stål ovanför dörən o ovanför kón i båsə, so most marun vänd om. Tom brúkar o há en marutodd[4] ovanför he júrə, som marun brúkar rída. *(Ingå).*

Vädərvindn. Som gamalt folk trór, so ska vädərvindn ha oppkomi jinum ávunšúka grannars unda önskniggar. Tom dær önskniggana ha senn mä han hålas tilljölp blivi liksom levandist.

En gogg to en bóndə va o sló po ändjin, so komd vädərvindn imót an o storma förfærlit. Som bón møtt un, so sló an till un mä lían, som an hadd po aksəln för han sku gå himm. Vädərvindn modist to víka. *(Ingå).*

Útbəlindjin. Fast int útbəlindjin hár égi namm häldər nogon šild binämnigg, so ha han ändo ofta läti hor se. Han a to låti líksom itt bån, som skríkər. Vánlitvís ha an skritji po tom ställəna, tær nogon flikko ha tajji lívə å bånə sitt i skódjin. *(Ingå?).*

---

[1] Gnistrar, glänser. [2] Ljungeld. [3] Långsträkt stengrund i sjön. [4] I hvarandra hoptofvade kvistar af vissa träslag, isynnerhet björk.

II Flocken.

Sagor af kristligt-mytiskt innehåll.

---

103. Om kárn me stjídana.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gaggo tvuå bryødər, som tó arv ett senn fár. Kvardäira fi äitt farttýg ti mans me full last. So sló dom vad, kemm[1] som sku hav bätər frammgagg, han som far framm me sanigg, häldər han, som far me lögn. Tom siggla út o te först, som dom sku myøt, sku fuå säjj e. Nær dom ha siggla äin tíd, kom fán imót tom siggland. So bá dom ono[2] ti bislút te sátji imilla dom. To sá an: „Idər narrar! väit ni int, en lögn härskar i værdə“. — To förlóra an, som fór framm me sanigg. To bá han bródərn, en an sku lämm noga líti kvár uåt ono, men han stakk út yøgona up ono o kasta ono i šyon. Han sima to so lagkt som an orka. So kom an ti äin stäin o sat tær o gräit. To kom äin kár til ono o fruåga: „Kvaför gruåtər tu?“ — Han birätta to, hör he ha gandji til me ono. To sá kárn: „Gruåt int, ja hár hiær äitt par stjídar, stíg upa tom, so fyor dom di ti äin tjéldo, o me te vattni, som ä i te tjéldo, ska tu kvétt ti, so bör tu sí uåtər. So ska tu uåtər stíg upa stjídana, so fyør dom di ti äin hyøg furu. Tu ska gá upp i hena o glyom int ti tá stjídana upp meddi. Djävlana háldər ruåd tærundi, so fuår tu hyør mytji nyttot.“ — Han djórd so o he dji som kárn sá uåt ono. Nær han äin stond ha siti upp i træ, so kom trí djävlar o börja háld ruåd. To sá äin uå dom: „Ja väit, kva ja väit, men iggandäira uå idər väit he, kva ja väit“. — „No, kva väit tu do?“ — „Jó, kuggn hiær i lándi hár äin stór djúrguård o tí gár igga djúr mäir, men om han sku tá bort tom elihórnə[3], som ä upa pórtstolpana, so sku dí nó gá djúr jyssom förút“. — So sá te annan: „Ja väit, kva ja väit, men iggandäira uå idər väit he, kva ja väit“. — „No, kva väit tu do?“ — „Jó, kuggn hiær i lándi

---

[1] Hvem. [2] Honom. [3] Älghornen.

hár äin djúp bronn i senn träguård, men tær kombər igga vatn i ono mäir, men sku han tá bort te kvít stäin, som liggər upa botn, so sku tær kom vatn líkasom förút". — To sá te tridi: „Ja väit, kva ja väit, men iggandäira uå idər väit he, kva ja väit". — „No, kva väit tu do?" — „Jó, kuggn hiær i lándi hár äin dótro, som ha liga šúk i magg uår o iggan kan bót ena, men om hun sku kliéd si rætt natji o gá o lägg si i te daddji, som ä i gräsi, förrför[1] sólə stígər upp, o kvétt si me hono, so blír un frísk". — So fór tom bort o pojtji kom niér fruån træ o fór ti kuggn o fruåga om all tom trí ærandər. Alt va sosom djävlana tala. To sá han: „Nu ska ja ställ til so en alt blír brá". — „Om tu kan e, so ska tu fuå mín dótro, men om tu int kan e, so ska tu mist lívi". — Han djórd sosom djävlana ha sakt o alt bläi sosom he sku va, men kuggns dótro vild han int ento hav, nær han int va uå so förnæmt stond. To ládd kuggn ono ti uppsýnigsmann i häila sett rík. So kom äin gaggo hans brór ti sama rítji me sín farttýg o nær han tykt omm ti far framm me lögn, so hádd an mytji ótulla varur i farttýji sett. O so dji an ti tulluppsýnigsmann, som va ans bródər, o börja förklár si för ono, en han há so o so mytji ótulla varur ombórd; „men bara tu int djävər ann mi", sá an, „so ska ja djäv uåt di so o so mytji päggar" — han tjänd int, en he va bródərn, som an ha kasta i šyon. — To sá te bródərn, som fór me sanigg: „Näjj, int gár he ann, nu ska láji bislút e o tu ska sätas i fäggəlsi". — To börja an bid, en an uåtminstonə sku fuå bihåld lívi. To kund int bródərn, som djinarst tjänd ono, mäir háld si, útan sá: „Mins tu int mäir, nær tu stakk út mín yogor o kasta mi i šyon, nær ja bá, en tu int sku tá alt uå mi. Hör mytji förbarma du di to yvi mi? Men sidu[2] nu ä ja äin slikanäin kár." — Ettarst förluått an ento bródərn. Nær han fruåga, hör han ha fuått sín sýn o hör han ha blivi so stórər mann, birätta han alt, hör e ha gandji til. To sá bródərn: „Stikk tu út mín yogor o o kast mi i šyon, kanstji ja blír líka lykkli". — „Jó, nó kan ja djör e, men int kan ja kaviér[3], en he gár me ti líka lykklit". — „Djör e nu bara", tykt bródərn. — Ettarst djórd an so. He dji nu me hono up sama sätti, som he ha gandji me te anna bródərn: káru kom me stjídana o undərrätta ono, hör an sku djör. Líkasom bródərn fi an sín sýn o kom til furu. Men nær han dji upp i te furu, so lämma an stjídana niér. Nær djävlana kom, so suå tom stjídana o börja tägk upa óruåd. Nær tom to suå ett, so suå tom ono upp i træ o börja skak omm e, so en han full nidər. Nær han full nidər, so börja dom písk ono, so en lívi dji mæ. Tær dó han i djävlanas klöunar[4]. — So slútast te sátji.

[1] Förrän, innan. [2] Ser du. [3] Ansvara för. [4] Klor.

104. Om sanniggin o lögnən.

(Tusby).

Förr i værdn va sanniggin o lögnən brodər. So gá dom säj út po vandrigg o tó vár sin mátsäkk messäj. So sá lögnən: „Låt oss nu äta ota din mátsäkk först o nær den blír tómər, so ska vi senn äta ota min“, sá lögnən. — Nær de bläi so logkt, at sanniggins säkkin bläi slút, so sku dom bör äta ota lögnəns säkkin, men so gá an int bara sá: „Förr gér ja int, förn du låtər stikka äina oga ota huvu ditt“. — Sanniggin tykt nu: „No, nu kan ja nu vara me äitt oga o, men värrə ä de ti vara huggrigər“. — Nær dom sku äta andər goggon, so gá int lögnən ijänn, bara sá: „Förr gér ja int, förn du låtər stikka andər oga út mæ, so ska ja vara din lédarə“, tykt lögnən, o so lät sanniggin stikka oga út, o so fikk an mát åtər den goggon. — So lédd lögnən sanniggin ti äin körkvall o sá: „Nu ä vi ti äin stórər stá, o hær kan du nu gå o bijæra mát ot däj“, o so lämma an sanniggin ti sita po trappon vi äin stór grávstäin. So fór lögnən sin væg, o sanniggin bläi sita dær. Do kombər de trí korpar o börja tvista o naggas, o den äina sá: „Iggin väit va ja väit“. — „Já iggin väit häldər va ja väit“, sá den andər. — „Men iggin ota ér väit häldər va ja väit“, sá den tridi. — So börja den första korpən birätta o säjja: „Undi den hær trappon ä en tokon sors muld, at bara man grävər trí spann djúpt o tár ota den muldn o strýkər po ogona, so får man sýn sin ijänn, fast man int sku ha ogonstäinana kvár häldər“. — So sá den andər: „Hær ha kuggins dótro vari läggi šúkər o igga bót fins ti šúkdómən hennas, men bara dom sku gå dær, som kuggin o drottniggin går ti skrift o ta muld dærundan o gé inn ot henna, so sku'n blí friskər ijänn“. — Senn sá den tridi: „Hær i stán ä so stór vatubrist, men bara dom sku vita gå po torgi dær, som den stóra stäin står, o gräva dærundi, so sku häila stán få vatn“, sá den tridi. — So flöig korpana sin væg. Sanniggin börja do hambla o känd, at de va äin trappo o börja gräva me händrəna o grävd först lítə o tó ota muldn o gnéd po ogona sina, o so känd an gínast hur ogonstäinana börja väksa. So tár an andər goggon o gnídər po ogona sina, o so så an líkasom ginun äin dúk. So tó an tridi goggon o gnéd po ogona ijänn, o do så an líka klárt som förút. O so gikk an i stán o bijærd ot säj mát o folki gá ot'n o. So bijærd'n drikka. „De hár vi int“, sá dom, „för vatn ä hær dýrarə än bro, som de häntas so mogga míl ifrån, o däför ä de so dýrt“. — Do sá han, om dom sku gé ot honon mannskáp, so sku an nó jölpa bristn o skaffa vatn. No, dom va gláda o gá ot'n mannskáp, o so gikk an ti den stäin po torgi o börja gräva, o so fikk dom vatn so myki, at häila stán fikk dærota.

So går an senn ti kuggin, o han sitər so sorsin[1] o bidrøvagər. So frægar senn sanniggin, va hans majistæt fäilast, han tyks sí so bidrøvagər út. Kuggin sá: „Mitt äindasta bån[2] ha liga i šú år, o iggin ha vita bót för šúkon hennas". — Sanniggin fræga do, va løn den sku få, som sku laga henna friskər. „Min dótró ti gimål o halva ríki til", sá kuggin. — So bijærd sanniggin mannskáp, o so gikk dom dí o gräva, som dom gikk ti nattvárdn, kuggin o drottniggin. O dær tó dom muld o ga inn ot prinsässan, o so bläi un gínast friskər. So fikk sanniggin henna ti gimål o halva kuggins ríki mæ. Äin dá kombər lögnən ti sanniggin o säjjər: „Hor du, kæra bródər sannigg, hur ha du nu blivi äin tokon kár å?" — No, sanniggin birätta do alt, hur de hadd gått, o do sá lögnən: „Vil du int stikka øgana út ota mäj o o föra mäj ti den dær trappon?" — Han stikkər øgona út po lögnən o for'n ti den dær trappon o lämma honon sita dær. So komd de flýgand trí korpar åtər, o den äina sá: „Iggin väit va ja väit", o den andər sá mæ: „Iggin väit va ja väit". — „Tyst, tyst", sá den tridi, „om nogon sku sita o lýdas, so kund an blí líka mäkti ota vår vitnskáp som äin hær nýss". — O so gikk dom o søka, o do hitta dom po lögnən, som va po lúr. Do börja dom hakka o slå honon me viggana, at an bläi rätt lámər, o om an ännu levər de väit ja int.

---

105. Om prästn o te fúla.

(Västerby i Pyttis).

He va äin gággo äin studənt, som int va stond ti lær si igga. Han försyokt först i liégər skólar[3] o sidan i hyøgər, — vist mott he ha händ i Svärji. So sku han äin gággo räis ti Djyttiborg[4]. Nær tom to fór fruån äin djästdjävarguård o va fýra häldər fämm virst tærifruån, dji vágni okull o ajsuna brast uå för tom, o tær dji äitt o anna sondərt. So svór studəntn til: „Iggan sátan kombər nu o hiälpər oss", nær han bläi tær me senn stjússkár o int vild börja fuå igga i årnigg. Me te sama kom äin stjäiss tjyorandist me äin svart häst föri. Te härrn, som sat i stjäissn fræga: „Kva djör ni hiær mitt upa lánsviéji?" — Han börja biklag si, en he dji ólykklit til me dom. „Já, ja hyord, en ni rópa ett hiälp" — he va te ílak šölv, som kom tær, o han sá: „Ja hár hiær äin klifti bitjént, som snárt kan jägk ihóp λlík trædər, so en ni slippər ti far viéji framm". — So sá an ennu: „Lät nu menn bitjént sess i tett vágn o sess tu i mín trilla". — Han dji to me hono i stjäissn o so fór tom frammuåt. So börja

[1] Sorgsen. [2] Barn. [3] Skolor. [4] Göteborg.

studəntn tal omm för te härrn, en han há svuårt minn ti lær si noga o en han för te skuldn mottist räis ti Djyttiborg. To sá te ílak: „Ja ska lær di, bara tu luvar kom o tjén mi ett fämti uår. Luvar du he, so ska alt gá brá för di o du ska blí äin hyøg härri". — To tägkt an: „Tu mott va te ílak, men kanstji ja ento luvar, kemm väit hör e kan gá ett fämti uår, nær han djävər mi so lagg tíd ti liv ordəntlit o blí ti kár". — So djórd dom akord, en han sku lær ono. O tærbakett[1] bihyovd an int mäir stór lærdóm. Han börja lær si allhánda o alt lykkast brá, so en han bläi bisskopp. Men nu bläi an äin gámbəl kár o tom fämti uårən börja slútas. — Han hádd nóga uppskrivi, nær an sku böri tjén te ílak. Nær tín dji út, läit han spänn föri sett vágn o börja tjyør frammett lággsme lánsviéji. Han hádd komi yvəräins me te ílak, en han int sku kom häim ett ono, útan en dom sku myotas upa äin viss bró. So kom dom ti tjyør omm äin prästguård. So sá bisskoppn uåt drändji: „Ettsom vi ennu hár tíd, so vili far upp tí ti prästguårn. Tær ä äin ugg präst, som ja vil tal me förrför ja far bort." — Nær han kom tí, so hälsa te ugg prästn mytjy vännlit up ono o bá ono kom inn o spruåk. Men bisskoppn va so grömt sorskli[2], en an int jyst hádd lust ti tal igga. To börja prästn fruåg, hör e nu stó til, nær bisskoppn va so sorskli. Men han vild int útbrýt si[3] upa igga sätt o int djäv sátji titjänna. Men ettarst, nær int prästn slúta ti fruåg, so sá an: „Ja ha djórd förbund me te undi o nu ä menn fríhäitstíd slút, o tær up bróə, som ä halv virst hiærifruån, ska vi träffas, o int lær nu iggan kuni hiälp mi, nó lær han far uå memmi". — To sá prästn: „Int träggər man va rädd för te struntn, nó fuår man alltili[4] räido up hono". — He tryøsta ono so mytjy, en han börja tägk: „Kanstji tu kan hiälp mi", o so birätta an, hör he dji til, en an kom ti luv si uåt ono. — „Vili far tí ti te ställi äin halv tíma förút", sá prästn o tó drändji senn messi o. — Nær tom kom ti bróə, so kom tær äin kvinna gaggand. To sá prästn uåt ena: „Stán nu líti hiær o". — „No, kva hár prästn ti säjj?" sá un. — „Vänt nu líti", sá an o so stána un. — So sá an uåt dom buå drägga o te kvinna: „Komin nu me, so ska vi gá niér ti strándə". Sidan sá an: „Nu ska ni va hiær som faddrar, ja ska krisn tesn härrn". — So dyopt an bisskoppn up nýtt o gav uåt ono äitt nýtt namm, som an int há förr. Nær he va djórd o tom kom upp ti lánsviéji uåtər, so kom te ílak tjyorand up bróə, tær som dom sku träffas. So sá an: „Jasså, ä tu hiær! Hör hár du so magg meddi, fast du luva kom emsand?" — So sá prästn uåt bisskoppn: „Säjj uåt ono: 'kva hár tu ti biställ memmi?'" — Han sá so. To sá te undi: „Tu ä te sama, som ja hár komtrakti mæ". — „Vís hí te komtrakti dett", sá

[1] Därefter. [2] Sorgsen. [3] Yttra sig. [4] Alltid.

te ugg prästn, „en ja fuår sí e". — Te ílak tó komtrakti framm úr sín väsko. Han suå först up äin sído o tær va tómt o igga o so vénd an om bladi o sá: „Sí hiær va e skrivi o hiær up te anna ställi o, men nu ä hiær int igga up huårgandäir[1] ställi". — „Já", sá to te ugg prästn, „ettsom du kombər o jýgər o sær, en tu hár komtrakti, fast tu int hár, so mo tu räis o lät oss va i frid. Tu hár igga me oss ti djör". — So fi an far emsand o lämm bisskoppn tær, nær an int hádd komtrakti kvár. So gav bisskoppn so mytji päniggar uåt te ugg prästn, en an bläi rík för te sátji.

---

106. Prästn o fæn.

(Lojo).

En gogg jikk in fati kár ti skódjin o to møtt an ett troll, som fråga va an sörgər övər. „Ja sörgər övər de, at ja ä fati o int väit va ja ska tá ti mát", svara kárn. — „Sörg int övər he, bara ja får, to träti år ha vari, he som gummon din bär undər förklə sitt, so ska du få mát o päggar so mytji du bihovər för lívstídin", tykt trollə, som va fæn šölv. — Gobbin, som tägkt po nykklana, som gummon hansəs bar undər förklə sitt, lova, at an sku nó få de an vild há, to träti år ha vari. Från den tídin so hadd gobbin va an bihova, men han a lova bort bånə, som hustrun hansəs jikk mä o va just de, som un hadd undər förklə sitt o som fæn vila há. För at int fæn sku få de, so lá dom e i en lådo o lá den i yppna šon o tykt, at de ä bätər, at e omkom i vattnə, än den undər sku få de. So snárt lådon komd i šon, so träffa en härrə ti hitta den, o han tó opp den, o fant pojtjin i lívə. Han fóstra opp an, o lät an gå i skólan o lära se ti präst. To tídin komd, at fæn sku få tá an, so rést an ti himmə sitt. Nær an komd o bijæra nattkvartér, so sá föräldrana hansəs, som int tjänd an: „Int kan vi jé nattkvartér ot tokon fín härrə; int hár vi mát o int sägg". — „He ä de sama", tykt prästin, „ja hollər ti gódo mä[2] va ni hár". — So fikk an blí nattən tær. Dádjin tärpå so komd fæn po in bistämd tímo o knappra po dörn. Prästin, som sat o las mä[3] bórdə, bá an stíga inn. Som fæn komd inn, so jikk an strakst åt bórdə. „Kom int so logkt!" tykt prästin, o den undər stég tibáka ot dörn o sá, at an a komi för at tá an, som fádran hansəs ha lova an. — „Om du orkar tá de hær, som ja hár hær frammför me po bórdə, so ska du få tá me o", sá prästin. — Fæn fräjsta lyft bíbəln, o fikk

---

[1] Någotdera. [2] Jag är nöjd l. belåten med. [3] Vid.

an opp mä trí hørn från bórdə, men int de fjérdə. „Noh, nogo modas ja väll få“, tykt fæn. — „Trappon får tu får å mä, men int nogo méra“, svara prästin an. — Fæn fór do o tó trappon mä se, so bara éldin lýst äftər.

---

107. Köpmannen som gjorde kontrakt med den onde.

(Jackarby i Borgå).

Det var en handelsman, som inte hade någon handel. En dag kom den onde till honom och sade, att om han skulle lofva sig åt honom, så skulle han laga så, att alla skulle komma och handla af honom och alt, som han hade köpt in, skulle blifva slut på en kort tid. När det började blifva slut, så kom den onde och frågade, när han tykte, att den tiden var. Då sade handelsmannen, att alt började blifva slut, men att han hade snus kvar ännu osåldt. Då lagade den onde en, som kallades till mor Brita, en gammal spåkäring, att hon skulle gå och köpa snus, att det ock skulle blifva slut. Då berättade köpmannen huru tillgången var, att han skulle komma efter honom, när snuset skulle blifva slut. Då sade hon: „Nu skall du låta göra ett skåp“, sade hon, „med glasdörrar, så skall jag gå uti skåpet och så skall du säga, att du har ett djur kvar ännu, som är osåldt“. — När den onde kom och frågade, om alt var slut, så sade han, att han hade ett djur, som var osåldt, som stod i glasskåpet. Då sade han: „Jag skall köpa det, så att det alt blir slut“. — De gingo för att se på det, och då den onde såg, hvem det var, så sade han: „Ja, henne känner jag och henne köper jag inte“. — Och så var handelsmannen fri.

---

108. Hur gubbən gjórd akord mä huåla.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién bóndə, som gikk ti skógin o hugga. So slinta yksn i stién o fór söndər. So satt an säj po stobban o va äggsli övər yksn sin, som an int hadd nogon vuån[1] ti fuå den lagagər. So komd de ién gubbə ti an o fruåga, va an griét. So sá an, at an hugd yksn sin söndər, o at an int hadd nogo ti bitál den mæ ti fuå den laga. „Bara du giér uåt mäj de, som du int saknar i húsə ditt, so ska du

[1] Vån, utväg, möjlighet.

fuå päggar, so myki som du vil há bara“, sá gubbən. — Dom gjórd löftə imillan säj i skógin, at an sku fuå de, o ginast fikk an fjæliggin full mä päggar i farstun. So börja dom andra säjja sién, at an hadd vari o stjuli dom, at an int po ana sätt ha kuna fuå so myki päggar. So sá hustrun ans uåt an, hur an fuått so myki päggar. So birätta an do om, at de va ién gubbə i skógin, som hadd lova uåt honon so myki päggar, at de int aldər sku trýta, bara an sku fuå de, som an int sakna i húsə sitt. Do tykt hustrun: „Va du va tókigər, som gjórd ién tokon akord. Vist du int at ja va ruåddər, va sku du guå o lova toko, nu a man fuått yksn laga annos nu.“ — Han gikk tibáka ti skógin o satt säj ijänn po stobban ti fundiéra o sku ha vila uåtra, o do komd sama gubbə ijänn o sá uåt an: „Va brýr du däj om toko, nu hár du fliéran kvár, nu ä de ju rólit ti ha päggar o“. — Do gjórd an tokon akord, at an sku fuå holla de i säks uår. So gikk hustrun ti prästn o sá, at han sku fyora buånə dít sién, nær de sku blí säks uårs gamalt. Prästn tó sién o fyord de dít po sama ställə, o fyord dít o ién pall o nattvárdn o gikk kriggom buånə ién rigg o sá, at de int sku stíga opp útan sita stilla bara. Mitt i nattn so komd an, som sku tá de o hadd ién vakər flikko mässäj. Han narra de po alt sätt ti koma, o lova uåt de den nätta flikkon ti liéka mæ, o hun va mäniŝo o. So sá buånə: „Släpp henna hít mæ“, o do tykt huåla, at de nu sku koma bätər do, o han släpt flikkon dít mæ. Ién tíd lær an ha stuått dær, o han fikk int buånən ändo, o so fór an bort, o nær de bläi dágər, so komd buånəna himm o prästn mæ.

---

109. Om huåla som sku far uå mä pojkin.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién gummo, som va o tvätta býki, o so myott den unda henna, o han fruåga, om un hadd alt tvätta. Hun svara do, at un hadd alt tvätta, men nu hadd un ändo yogona ótvättaga. So bijæra han uå henna de, som un hadd ótvätta, men un kund int gié de. Sién bijæra an de, som un hadd undər bältə sitt. So gjórd an tokon akord mä henna, at un sku fuå holla de, tärt[1] de sku blí säks uår. Nær de bläi so gamalt, so lät un de guå. Nær de komd iétt stykki po vægin, so myott de ién gubbə, som fruåga, vart de sku guå. Do sá buånə, o de va ién pojki: „Ja viét int, mamma bá mäj ti guå bara“. — Do sá gubbən: „Nær du nu kombər lítə läggər framm, so myotər däj ién gubbə, som fruågar uå däj: 'Va ä syotarə än honnugg?' o do ska du

[1] Till dess.

svara: 'Min mórs bryst, som ja ha dítt'. So fruågar han: 'Va ä mjúkarə än svándún?' o do ska du svara: 'Min mórs famm, som ja ha liga í'. O so fruågar han äunu: 'Va ä huårdarə än stién?' o do ska du säjja: 'Min mórs järta, nær ja sku guå ifruån henna'." — Nær an hadd sakt de, so försvann an, o ién ann gubbə komd o snárt o fruåga alt sama, som den första hadd sakt. O nær an fruåga, va som va huårdarə än stién, o buånə do svara: „Min mórs järta, nær ja modist guå ifruån henna", so do tykt gubbən: „Guå do tibáka". — Pojkin slapp därifruån, o huåla hadd int makt ti fyøra uå mä an.

---

110. Mölnardótron.

(Karis).

E va hen gogg hen mölnar, som va so fatigər, hat an á bara hen gamal kvárn, som an livd mä. Senn so jikk an hen dá ti skódjin, o to mott an hen kár, som sá, hat an får va an biøvər, bara an lovar e hot an, som hä bakom kvárnən. Mölnarn tägkt po hett häpəltræ, som stó bák kvárnən o sá: „Nó ska tu få e". — To an komd imm, so add an halt va an biøva o ustrun förhundra se ur e komd so fórt. Gubbən birätta to, hat an a träffa hen kár i skódjin, som lova, hat dom sku få va dom biøvər, bara an sku få e, som stó bák kvárnən. „Ajj ajj! va tu a lova, e va dótron vår, som stó bák kvárnən o sópa damb, som vi ska kóka", tykt gummon. To tídn komd, hat den där kárn, som va fæn, sku fo tá un, so tvätta un se o rista mä klíto[1] hen rigg po golvə o säst[2] šölv i den o tärifrån kund hitt fæn fo bort un. To un hallti a tvätta se, förän fæn komd, o an hitt tärföri fikk un, so sá an hot fár ennas, hat an sku tá bort vattnə, so un hitt sku fo tvätta se. An jórd so, men un tvätta se to mä tårana, so fæn hitt nu äldər fikk un. An sá to hot fádərn, hat an sku ugg ändrən håv un. Fádərn jórd so, men un gräit to po andlédən. Fán fikk un hitt nu äldər. Un gáv se nu hút i vída værdən o komd först ti hen hå[3], tær un så hen stór trægål po handər sídon o hen stór ärrgål. Un vist hitt nu, ur un sku slippa hövər; ti slút itta un po hen spogg o slapp hövər. Un jikk senn i den dær vakkra trægåln o bét håv häpplənа o håt. Nær trægålsmästarn så un, so birätta an för kundjin, hat an a sítt i trægåln hen várəlsə, som här hútan ändər, gå o bíta håv häpplənа. Kundjin bá trægålsmästarn for inn un, so an sku fo sí un. Trægålsmästarn jórd so. Som kundjin fikk sí un, so börja an tykk hom un, för un va bola[4] vakər. Ti slút jift an se

---

[1] Krita. [2] Satte sig. [3] Å, flod. [4] Ganska, högeligen, mycket.

mä un o tó un ti jimål, men gambəl drottnindjin, kundjins mór, va hargər, hat son ennas sku jift se mä hen várəlsə, som va hútan ändər. Kundjin lät to jöra hot un silvərändər. Senn so komd kundjin ti far hút ti kríg. Nu börja först gambəl drottnindjin ata[1] den hugga. To un fikk bån skräiv un lögnər o hósanniggar ti kundjin hom ansəs jimål. Ti slút skräiv un, hat un a fott hen undvalp. Kundjin skräiv tibáka, hat dom sku läta sátjin stå, tils an sku va immkomin. Men drottnindjin vild á lívə håv un o sá, hat bräivə a komi från kundjin, hat ansəs jimål sku dødas. Un förigáv bräiv po bräiv stroggari ho stroggari o halla lýdd, hat un sku dræpas. För ti hundgå dødn, so modist hugga drottnindjin rýma. Un fór från ställə ti ställə. To kundjin komd imm från kríg o fikk øra, ur e stó til, ur dom a falska bräivəna hi ansəs namm, hat hugga drottnindjin sku hávlívas, so bläi an hill hom se[2] o sorgsligər. To foltji, som gambəl drottnindjin a néka ti säjj, hat hitt ansəs jimål va dodagər, hútan hat un va rýmdər, så hat kundjin va bidrøvagər o sörgd sin jimål, so sá dom, hat un a rymi för ansəs vrédi. Som kundjin fikk ør e, so börja an räisa o søka häftər un o sá, hat an hitt förr sku slúta, än an sku itta un. Nær drottnindjin håtər ørd hat kundjin søkt häftər un, so tródd un, hat an sku sok un, för ti fo dod un, o tärföri so jømd un se hundan. Hen gogg som un va mä hen torpari, so komd kundjin tí. Un flytta to o bó mä hen kvinno, som hétt „víta jumfrun“. Kundjin a ørt birättas, hat un sku va tær o fór tí. Som drottnindjin så, to an komd, so jikk un hi hett hanna rumm. Kundjin lá se to ho låsa[3] sova mä näsdútjin hövər høgona. To an sovd, so full näsdútjin från høgona anses. Drottnindjin sá to hot sin šú hårs gamal pojtji: „Gå lägga näsdútjin på din fárs høgon“. — „Hitt hä e min fár, an bór hi imməln, som ni a lært me läsa: 'Fádər vår som häst hi imlom'“, svara pojtjin. — Kundjin, som ørd va tom tala, stäig hopp o börja tala mä drottnindjin. An tjänd hitt riktit hijänn un, förän un jikk häftər silvərändrəna sina o vísa hot an, för po tom hårəna[4] un a vari borta, a ändrən väkst hot un. Nu först tródd an, hat e va ansəs jimål, o pojtjin va so lík an, som an sku a vari skuri an húr hansiktə. Kundjin tó dom nu mä se ti slotə sitt, o tom livd senn lykklit o væl tisammans den tíd tom a kvár håv sin levna.

[1] Hata. [2] Så blef han misslynt. [3] Låtsade. [4] Åren.

---

111. Om bón som gjórd komtrakt me den unda.

(Helsinge).

Én bóndə inngikk förbund me den unda. Han sku få önska säj trí tigg o om den ilaka sku kuna göra de, som bón önska, so sku bóns šæl öftər dodn hora honon té[1]. No, komtraktə bläi oppsäti o undərskrivi o so skar bón säj i figgrə o ríta me égi blódn bómärki sitt undi. O so va den sákin klaréra[2]. „Va ä de nu, som du önskar?" fræga senn den unda. — „Ti börja me", sá bón, „so önskar ja, at du skaffar åt mäj all tubak, som fins i værdn". — „Jasså, va de igga ana!" sá hinn. — Gínast börja de koma tubak ot bón. De komd hog i hog, já, de komd so hävandist, at de bläi jysom stóra bärg å bara tubak runtərikrigg honon. „Hær hár du nu", sá den léda ot honon, „hela værdns tubak; va önskar du vídarə?" — De kläkt i bón, när han så, at piru va so mäkti o so tykt han: „Nu ska du hämta åt mäj alt brännvin, som fins i værdn", sá han. — Jaha, de va lätt ti göra, för den váran hadd den fúla nó réda på. Tunna po tunna rulla framm ti bón o alla va dom fulla å bara ídliga brännvin. Ti sista slútə så int bón ana bara tubak o brännvin o himiln, när han titta ikrigg säj, líka ot hudan[3] sída han så. So komd hinn o sá: „Sisso, nu ha ja gjórd de, som du ha önska, säjj nu va du vil há ännu". — „Ä de sækərt, at du ha gétt ot mäj alt brännvin, som fins i værdn?" fræga do bón. — „Jáa", sá håla. — „Hämt do åt mäj ett kvartér brännvin té, de ä min sista önsknigg de", sá bón. — Den önskniggin va int fán kár ti fullgöra. Skammflát lugka han bort därifrån; men bón han fikk holla all tubak o alt brännvin, som den tídn fantist i værdn.

---

112. Pojtjin som int va räddər för fæn.

(Degerby).

He va en gogg en pojtji, som int va räddər för fán, o spok fantist igga. So fikk prästn hor, at en tokon pojtji fantist, som igga va räddər, int för indjintigg. So va e en gamal tjärgg, som ha dodd kort förút. So vild prästn, at pojtjin sku gå sät se bréddmä[4] gummons gráv. Pojtjin lova gå, men vild há mässe en kórtpakko, en tupp i en lítn korg o en lítn stól uta prästn. Prästn gáv va pojtjin bijærd. Senn so jikk an ti gummons gráv o börja léka tær mä kórtrən. To an sat tær, so komd en stór svartər gobbə, som ha vari o lyfta grindən uta goggjærnən po tjörkgåln o fræga, om an sku fo léka

[1] Till. [2] Uppgjord. [3] Hurudan, hvilken. [4] Bredvid.

mä tom dær kórtrən. So börja dom späla, o pojtjin vann. To dom slúta ti späla, so grævd gobbən opp lítji úr grávən o dró šinnə å e o kasta e po ryddjin o sku fara bort, men to sá pojtjin: „Stopp! korg ásə ditt först!“ — Gobbən kasta to nér šinnə o börja gräva nér gummons lík tibáka. Midan han jórd he, so tó pojtjin šinnə o stakk e po sin stól, tær an sat. To gobbən ha grävi nér kroppən, so fræga an ot pojtjin: „Vart hár tu he dær šinnə?“ — „Undər stóln“, svara pojtjin. — „Va ska tu mä he?“ fræga gobbən vídari. — „Ja ska kast e på, om nogon tappar, at dom sokər läggər“, svara pojtjin. — To int gobbən fikk šinnə, so fór an tí, vartifrån an komd — ti hälviti. Pojtjin åtər fór mä šinnə ti prästn. To an komd inn, so kasta an e po kamargolvə hansis, o so bar e å för an ti kundjin. So snart an komd tí, so fræga kundjin va an vild. „Ja ä int räddər för indjintigg i værdən“, svara pojtjin. — „Här är ett slott, om du är där öfver natten, skall du få mitt halfva kungarike och min dotter till gemål“, tykt kundjin. — „Om ja får en kórtpakko mæ, so ska ja vara tær“, svara pojtjin. — „Det skall du få“, svara kundjin. — So snárt pojtjin fikk kórtrən, so fór an ti he dær slotə, o kundjin satt fämm vaktər omkrigg e, so an sku modas va tær o int slipp bort. To pojtjin komd ti slotə o sat en stund, so komd en gobbə inn jinum väggspryndjon[1]. Han hadd so logkt šägg, at e räkt nér ti knæna o fræga, om an sku fo späla kórt mä an. „Jó“, tykt pojtjin. — Tom späla, o pojtjin tappa biständit. Ti slút so späla an bort alla sina päggar. Senn to dom ha slúta ti späla, so fræga pojtjin för va an hadd so logkt šägg, at e räkt nér ti knæna. „Kan ni int raka ér o há šäddji kort som ja?“ tykt pojtjin. — „Ja får e int å me“, svara gobbən. — „Ja ska väll raka ér ja“, svara pojtjin, o laga ot se en tjíl o tjíla fast šäddji hansis stadit i väggspryndjon. Senn to an a jórt he dær, so sá an: „Ja ska gå nér äftər en knív“. — Me sama so rykt an stóln undan an, so an bläi häggandəs i šäddji. För ti fo slå an duktit so tó an brándstakan o börja bad an so mytji an orka. Gobbən lova to, at pojtjin sku få sama smällar tibáka, to han sku koma ti hansis rítji. Pojtjin sló to bara méra. Gobbən modist to lov, at an int igga unt sku jör an, bara an sku släpp bort an. Pojtjin släft to nér an o han fór út jinum spryndjon sama væg an komd. So snárt e bläi dágər, fór pojtjin ti kundjin o fikk dótron hansis ti hustru o halva rítji. Senn to dom ha vari jifta en tíd, so fór dom út po en lusträiso po šon, men to oppstó en svår storm, som drév dom ot fastlándə, tí an igga sku fo koma. Fæn, som jyst va den dær gobbən, som späla kórt mä pojtjin, komd nu imót dom o sá: „Vi ha ju komi sams[2] om he, at tu int sku fo koma hí. Ja ska jé däj sama smällar tibáka,

---

[1] Väggspringan. [2] Vi hafva ju kommit öfverens.

som ja fikk, to ja va i ditt lánd". — Nu råka pojtjin i nod o tägkt: „Va ska ja jöra". — Men so fant an po råd o lova tjíl fast fæn i sama spryndjon, som han en gogg förr ha vari mä Säddji fastnítagər í. To pojtjin hóta an mä spryndjon, so bläi fæn so räddər, at an fór ti hälviti tibáka. Senn så dom an int aldər méra. Pojtjin livd lykklit o væl mä sin hustru o igga fara var e méra ti bó po slotə.

---

113. Om fán som sku ræt nogər karroga[1] hår ot Mattə.

(Hausjärvi).

De va äin bóndə, som häitt Mattə, o fán sku gé säj i tjänst ot honon, o Mattə sku allti há arbit ot'n, annos[2] sku fán tá'n. Mattə lova holla'n me arbit o fikk myki arbit gjórd po de sättə. Men nær int Mattə hadd mäira nogo arbit o int vist, va'n[3] sku gé ot'n ti gära, so tó'n o fór ti skógin o hänta två säkkar me musa himm o satt nogər karroga hår ovanpå i säkkana. Nær fán komd ijänn o bijæra arbit, so sá Mattə: „Du ska ræt dom hær hårəna!" — „Jó", sá fán o börja på, men tysto[4] mäira han dró dess karrogarə bläi dom, o igga fikk an dom nogo rákarə. Do frægа fán ota Mattə, om an hadd myki toko. „Oja", sá Mattə, „nu hár ja fläiri hästlass ännu". — Do bläi fán räddər o lämma häila Mattə, o so slapp Mattə å me fán.

---

114. Karl Röfvares säng.

(Kyrkslätt).

Det var en gumma, som gick och vandrade på en väg. Till henne kom en gubbe och frågade, om hon skulle vilja ge åt honom det, som hon bar under sitt bröst, så skulle hon få en stor belöning. Gumman trodde, att det var den där höknippan, som hon bar i förklädet, och svarade därför „ja", och ville gifva åt honom höknippan strax. Men han sade: „Jag vill ej ha det, förrän efter tjugu år". — Nu var gumman „digrig" och viste inte, att det var hennes foster, som gubben menade. De gjorde ett visst kontrakt på öfverenskommelsen, som skrefs med gummans blod, och hon satte höknippan i förvar och ämnade spara den åt gubben i tjugu år. Men då en tid hade varit, kom hon underfund med, att gubben hade menat hennes foster. Och efter någon tid födde hon en gosse. När han blef stor, berättade

[1] Lockig, krusig. [2] Annars. [3] Hvad han. [4] Desto.

hon åt honom om kontraktet, som hon hade gjort med den där gubben. Gossen hade fått gå i skola och var då så beläster, att han blifvit student, och kunde förstå, att det var åt den onde, som han blifvit lofvad. Sedan gaf han sig på väg, för att gå till helvetet, i den mening, att han skulle återa kontraktet. På samma vägen var en röfvarekula och röfvaren frågade af honom: „Hvart skall du resa?“ — „Till helvetet“, svarade studenten. — „Efter du ämnar dig till helvetet, skall du slippa fram med lifvet, men eljes har jag släpt ingen fram med lifvet förr. Men fråga efter i helvetet, huru het Karl Röfvares säng är.“ — Studenten reste så till helvetet, och när han kom tillbaka, så gick han förbi samma röfvarekula igen. Då frågade röfvaren: „Huru het var Karl Röfvares säng?“ — „Den var så het, att, när man kastade dit en järnstång, smälte den på ögonblicket“. — „Nå, nu skall du taga och vrida vidjor och binda mig till både händer och fötter och piska mig, ända tils du ser sista anden fara ur mig“. — Studenten gjorde så, och när sista anden rann ur honom, kommo tre dufvor flygande ofvanför dem, för att bärga hans själ. — Nu bodde där i närheten en gumma, som var så gudfruktig, att de där samma dufvorna förde mat åt henne som åt Elias vid bäcken. Den dagen blef gumman utan mat, ty de tre dufvorna voro änglar, som förde mat åt henne. Men då blef gumman missunsam, därför att de bärgade mannens själ, och hon fick därför till lön samma säng, som var ämnad åt röfvaren, och han fick hennes.

---

115. Om pojkin som int sku fá tvätta o int kamba säj po šú år.

(Helsinge).

De va äin pojki, som häitt Mattə. Han tjæna otta år po äitt ställə o fikk äin stývər ti lon varti år, so at an förtjæna otta stývər. So gikk an út o vandra, o dær so gikk an förbí äin pott. Dær tródd pojkin, at gródon sku bör stríd me'n[1] om päggana, nær un sá „pott, pott“, o do sá Mattə: „Häjj vist ä dom otta, vil du int tró, so ska ja vís dom“, o dær kasta'n päggana sina i pottn. — So börja'n räisa o mott fán po vægin. So gá'n säj i tjänst ot fán, men nu sku an int fá tvätt säj o int kamba säj hällər int po šú år, men päggar sku an fá, so myki han vild há bara, o han fikk o, o so va'n rýslit kunni ti späla. Alla hadd rólit ti späla me'n, men alla vann an. So va de äin handəlsmann, o han va myki ríkər o han börja o späla me Mattə,

[1] Med honom.

o han förlóra alt, so at an int hadd ana kvár mäir än dom trí döttrona sina. Do fundéra handəlsmann på, at an sku få Mattə ti måg ot säj. Mattə lova blí o, men nær an komd inn ti den älsta dótron, so spotta un bara ot'n[1], o den andər gjórd samalédəs. Men den yggsta tykt nu, at om de ä Guds vilja, so mo de nu vara, o hun lova ti tá'n. Men so fór an bort o va borta i två års tíd, o nær an komd tibáks, so va'n som fínasta härrn rakagər o tvättagər o kambagər. Do komd an o sku nu riktit gift säj me henna, som an add fría ett. Nær an komd ti brúdn sin, so känd dom igga honom. Han fræga do ett henna, o do komd un framm, o do så an, at un va den sama. So hold dom bröllop, o dær bläi dom andər syskona hennas so förargada, at dom gikk o häggd opp säj i källarhalsn. O do komd fán o takka Mattə o sá: „Ja vänta äitt lív, men nu fikk ja två i ställə.

116. Díkisbultarn[2].

(Munks i Sjundeå).

De va ién díkisbultarə, som va miéra snypplit klædd, som díkisbultarna plær vara. So träffa an ién gogg ién lítn gruåklæddər gubbə, o han gá säj i prát mä an o lova, at an sku fuå myki päggar o blí ginum se[3] rík, om an undər ién viss tíd, som förisatt va, sku guå i dom sama klædrəna, som an hadd puå säj o int kyøpa nogo, som nýtt va. Sku an kyøpa nogo, so iégd den gubbən honon. Han hold sitt förbund, int de som nýtt va kyøpt han po hiéla den tídn, o rík bläi han po päggar mæ. Nær tídn börja guå út, so gikk an i sina díkisklædər ti iétt rustholl o fría, o dær va trí döttrar. Han gikk först ti den älsta. Hun svara: „No, men ni ä ju so trási, hur sku ja tá iér". — So gikk an ti den millərsta o fruåga henna, o dær fikk an sama svár, som ota den första. Do gikk an ti den yggsta o tillfruåga henna. Do svara hun: „Nu ha int min äldər systər tátt iér o int min millərsta systər hällər, men äftərsom du ä ríkər po päggar, o vuårt rustholl ä i skuld, so ska ja tá däj, so kan vi bisitta rustholla. Nu fuår man ién kár oppklæddər allti", sá hun, o so gikk an dærifruån. — Nu hadd tídn guått út, som an hadd lova vara so dær trásigər, o nu kund an klæ opp säj skáplit ijänn, o nu hadd an päggar til. Äftər ién tíd so kombər an tibáks ti rustholla mä raskər häst o grant ekipáši o va oppklæddər, som ién härrə. Do bläi dom äldər döttrana misslynta, nær yggsta systron diéras fikk ién tokon snyggər mann. So lýstist de, o so holdist de bröllop o po nattn, nær bröllopə va slút, so fór an

[1] Åt honom. [2] Dikare, som gräfver diken? [3] Enormt, utomordentligt.

ti säggs mä gummon sin. Nær dom buåda luå i säggin, so komd den lilla gruå gubbən o knakka po fönstrə. Do känd díkisbultarn gubbən o sá: „Ha ja int holli mina löftn, va? Va hár ja nu miér mä däj o göra?“ — „Ja vil bara birätta däj“, sá gubbən, „at nu ha ja fuått tvuå i ditt ställə“. — Nær folki om moron stiég opp, so saknast dom tvuå äldər döttrana. Dom skämdist för sin dummhiét, at dom int tó ién tokon snyggər kár, nær dom sku ha fuått, o däför va dom o häggd opp säj i argona[1] om bröllopsnattn po moron, nær dom andər lá säj.

---

117. Bón som jikk mä fæns klædər ett år.

(Ingå).

He va en gogg en bóndə, som va óvánlit ríkər, o hadd bara en sonn. So ländji fádərn livd, so uppford se sonn hygglit o bišélit som ana folk; men to gobbn lá ogona åtər[2], so börja an súpa o slarva o søp opp alt va an hadd. To alt va slút, so fikk an se en gamal häst o börja tjør sánd. Tom andər arbita flítit o moka på, men han ídist igga, útan va látər. Senn lá an spadaskaftə undər armn o sat se ti fundéra, líksom alt sku ha vari jórt. To an sat o fundéra, so komd fæn til an o fræga, va an fundérar på. „Ja ha vari so ríkər, men ha jórt å mä alt o nu hár ja int indjintigg ti súpa méra“, svara bón. — „Om tu tár mina klædər po de, o int tvättar häldər rakar de po ett år, o jér ot me hästn din, so ska tu få so mytji päggar tu bihøvər. Bara tu tjändər i fikkona, so hár tu tær, to du bihøvər o nær tu vil há“, tykt fæn. — Bón jórd som an vild: han tó klædrən o gáv hästn ot fæn. Senn börja an åtər súpa. To en tíd ha vari, so fór an ti en handəlsmann, som va so fatigər, at an jyst sku kom po jillstyvun. Han hadd trí døtror. To bón komd, so sá an, at an sku bitál skuldn hansis, bara an sku få en å dotrona hansis ti hustru. „Nók jér ja mitt låv, bara tom lovar“, tykt handəlsmann. — Bón fræga to först ot hun gamblasta, om un sku vil há an. „Näjj“, svara hun. — Han fræga senn ot den millərsta o fikk sama svár. To an fræga ot den yggsta, so svara hun: „Bara pappa sku slipp all skuld, so tár ja de“. — „He svarar ja nó fyri“, tykt bón o so fór an o sá, at äftər ett år sku an kom tibáka o to sku tom jift se. — To ett år ha gått, so komd an o va tvättagər o rakagər, so an va en å tom raskasta karar. Tom jift se to o huld bryllop. På bryllopsdádjin so fikk tom två andər systrona so loggsamt äftər brugommən o oggra se, at dom int tó an,

[1] I vredesmode. [2] Då gubben dog.

so tom fór po vinn o häggd opp se. Senn komd fæn po fönstrə o sá ot brugommən, at an sku kom út, so an sku fo jé ot an päggar. „Ja hár igga tíd", svara brugommən. — „No, takk ska tu há, för ja fikk två lív för ett", tykt fæn. — Nu jikk brugommən út, o fæn gáv to méra päggar o sá, at an sku kom äftər två vekar[1] ti den dær sándgrópn, so sku an få sin häst tibáka o méra päggar til. Han fór äftər två vekar ti sándgrópn o fikk sin häst o méra päggar til, so an kund bitála sin sværfárs skuld.

---

118. Om fæn som stó trí år po vakt.

(Rådkila i Ingå).

He va en gogg en konugg, som hadd en krúttjällari, som int indjin kund vakta; för to dom komd tí, so innfann se fæn o tjørd bort dom. Senn so lova kundjin halva rítji o prinsässon ti hustru ot den som sku kun vakt dær. So va e en soldát, som va drístogər[2] o lova far vakt ti krúttjällarn. To an komd tí o sku bör vakta, so komd fæn, men soldátn bläi igga skrämdər för he, útan stó kvár. Fæn vild to jöra kontrakt mä an, at an sku vakta i trí år för han, bara an igga po tom årən sku raka se häldər tvätt se o int klipp nagglana å se. Han sku få toko byksor, at an aldər sku va útan päggar, bara an sku stikk hann[3] i fikkon. Soldátn jikk inn po kontraktə o fikk fæns byksor, som an jínast dró po se. Fæn stäld se o vakta för krúttjällarn. Nær tom andər soldátrən så an stå tær, so fór tom o sá he ot kundjin: „Vaktsoldátn står för krúttjällarn, igga talar an mä oss o int lätər an los å se, o ränsəlremmana hár an int häldər i kors po se". — „Lät an stå tær, so ländji som an vil, nó väit ja han kombər tärifrån, to e börjar knípa i magan po an", tykt kundjin. — Soldátn åtər fælast från stád ti stád o va po krógana o söup. Päggar hadd an, bara an stakk hann i fikkon, so mytji an vild há. Nær trí år va gådda[4], so fór an o sá ot fæn: „Nu får tu fara, ja ha jórt va ja lova de". — Fæn fór o va argər, to int soldátn ha bruti löftə sitt, so han sku ha fått an. To soldátn komd, so lá han ränsəlremmana i kors, som int fæn kund jöra. So jikk andər soldátrən o sá ot kundjin: „Nu ha vaktsoldátn lakt remmana i kors po brystə". — Kundjin sá to, at dom sku far o los å an, so an sku fo kom opp til han. Tom jórd so. To soldátn komd opp ti kundjin, so sá han: „Nu ha tu stått vakt i trí år útan mát, nu ska tu få halva rítji o få jift de mä äin å prinsässona, hokon[5] tu vil tá o hokon som vil há te". —

---

[1] Veckor. [2] Djärf, dristig. [3] Handen. [4] Gångna. [5] Hvilken.

Kundjin kalla to inn den gamblasta o fræga, om hun vil há soldátn ti mann. „Näjj", svara hun, „han sír út som fæn šölv". — Åftər henna so kalla kundjin inn den millərsta prinsässon o fræga ot henna, om un vil há soldátn ti mann. „Näjj, han sír út som fæn šölv", svara hun o. — Kundjin kalla to inn den yggsta o lá sama frågon för henna. Hun fór to o skuffa hårə undan ogona hansis o tykt: „Nó kan he blí folk å han o". — Tom förlåvast nu, o senn fór soldátn himm. To an komd himm, so tvätta an se o raka se o lät klipp hårə å se o putsa nagglana sina. To an ha jórt he, so fór an ti skräddarn o lät jör ot se klædər o tó päggana úr bykssättjin so mytji som bihovdist o bitála. Senn an a fått fina klædər, so fór an ti brúdən sin, men to vild un igga tjänn åtər an. To dom två ádər prinsässona så, hur vakər o nättər kár an va, so bläi tom ávundšúka o börja harmas[1] övər, at int tom förstó ti tá an. He bläi nu bryllop o stórt kalás. Po šölva bryllopsdádjin fór tom ádər två prinsässona i trægáln o hägg opp se. To komd fæn o lúra i dörn o sá: „Piti, piti! nu fikk ja två i ställə för däj".

---

119. Hom fán som stó po vakt för soldátn hi šú hår.

(Karis).

E va hen gogg hen soldát, som sku stå po vakt mä[2] hett magasín. So tägkt an ti rýma o kasta bort jiværə, men to so rópa e húr magasínə: „Kom tibák!" – Soldátn komd tibákas. To an stó hen stund, so kasta an håtər bort jiværə o sku rýma, men to rópa e håtər: „Kom tibák!" — To an håtər a stått hen stund, so kasta an tridi goggon bort jiværə o sku rýma, men to rópa e håtər húr magasínə: „Kom tibák!" — Soldátn komd tibákas, o to komd hen kár til an o jórd hakord mä an. An sku stå för soldátn hi šú hår po vakt o so sku an jé hot an sina klædər, o bykssättjin sku haldər fatas päggar hí. Men hitt sku soldátn fo rak se, hitt lät klipp årə hå se o hitt fo putsa sina nagglar. Sku an brýt himót hakordn, sku kárn, som va fán, få tá an. Soldátn lova jör e, ho fán fikk stå äila šú hår[3] po vakt, men korsjiändji fikk an haldər i kors po se, hútan modəst lät e ägga po héna haksəln. Soldátn fór, so snárt an slapp, ti kródjin, tær an tó se ti bästa. To an va tær o söup o drakk, komd hen andəlsmann tí o bijæra ti fo låna päggar. „Ja ár hint ti låna päniggar, men den ær soldátn, som a komi í, tyks á", svara værdn äldər krojarn. Andəlsmann fræga to hot soldátn, hom an sku få låna päggar.

[1] Förarga sig. [2] Vid. [3] Sju hela år.

„Ur mytji ska e va?“ fræga soldátn. — Andəlsmann sá hen bitýdli summo, o soldátn gáv an va an vild á, o fræga[1], hom an ár döttror, an sku vil á se ustru. „Trí ár ja“, svara andəlsmann. — Soldátn fór to ti andəlsmann, som först kalla framm den hälsta. Som un så soldátn, sá un: „Fý ti mänišo!“ — To hitt un jilla an, so kalla andəlsmann framm den millərsta. Un sá po sama sätt, som un fikk sí soldátn: „Fý ti mänišo!“ — To den hyggsta komd framm, so sá un: „Däj vil ja á“. — Tom trólova varandər to, o soldátn tjoft hot un riggana o hen gulltjéd, som an äggd homm alsn ennas. Tjédn add lås o nytjiln til e add an šölv. To šú hår add vari, so hinnfann soldátn se hókliftər o hóputsagər bodi ti år o nagglar ho tilika hótvättagər nær den dær, som stó po vakt för an o gáv an klædrən ansəs tibák o fikk sina hå an. To vaktn tjänd i fikkon so sá an: „Mogga šälmar a vari i bykssättjin min, men tu hä den största. To kundjin fikk ora, hat e add vari hen soldát, som á stått po vakt hi šú hår hútan proviant, so lät an jinum kaftén tá réda på vemm e va, som so lägg horka oll hút. Tom jórd so, o fikk réda på, hat e va jyst den dær sama, som add fæn för se po vakt. Kundjin huppöjd[2] an to ti jindrál. An jikk nu ti sama andəlsmann, som an låna päggar hot, o fræga, hom an ár döttror, an sku vil á se ustru. Andəlsmann kalla to framm den hälsta. Som jindráln fikk sí un, so sá an: „Fý ti mänišo!“ — To den millərsta komd o jindráln fikk sí un, so sá an po sama vís: „Fý ti mänišo!“ — Jindráln fræga senn, hom e hitt fins flér. „Jó, men den hyggsta hä förlovagər mä hen soldát“. — Un bläi frammkallagər, o jindráln tjänd tjédn un add po alsn o šölvər add an nytjiln ti låsə. E bläi nu ti bryllop. Po bryllopsdádjin, so jikk tom dær handər två systrona ennas i hen tjällar o äggd hopp se. To komd fæn o sá hot jindráln: „För däj so fikk ja två“.

---

120. Pojtjin som va drägg ot fæn i trí år.

(Degerby).

Fæn träffa en gogg i skódjin en pojtji, som hétt Matti, o stässla an ti drägg ot se för trí år. Ti lon sku an få trí hästlass päggar, to tídn va slút. Han sku int trägg jöra nogo anat än élda, o int sku an fo tvätt o int rak se po tom dær trí årən. Int sku an häldər fo klippa nagglana sina. Om an sku jöra he, sku an blí för evit tær. Han va tær trí år o élda natt o dá. Po hila den tídn so tvätta an se int o int raka an se o int klift an nagglana å se häldər. Som tom

[1] Frågade. [2] Upphöjde.

dær trí årəna va út, so sá fæn ot Matti: „Nu får tu låg de i årnigg“. — Han komd nu mä trí lass päggar, som an gáv ti løn ot an. Matti tó päggana o fór sin væg. Först komd an ti en stád. Tær lämma an päggana o tom dær trí hästana, som dró dom, ot en gamal gummo. Senn fór an, so svartər o ókliftər an va ti en handəlsmann, som hadd trí döttror, o fræga, om an sku fo bör fría ti nogon å tom. Som Matti sá út som fæn šölvər, so bläi handəlsmann so räddər, at an int kuna säjj näjj, já, han kuna int tala häldər. To an bläi lítə luggnari, kalla an framm den gamblasta, o fræga ot henna, om un vil tá Matti ti mann. „Näjj, va sku ja jöra mä fæn!“ tykt hun o mä he svárə fikk Matti gå. — Handəlsmann kalla senn inn den millərsta o fræga ot henna, om un vil tá Matti ti mann. „Näjj, va sku ja jöra mä fæn!“ svara hun o mä he svárə fikk Matti va nöjd. — Handəlsmann jórd ännu ett försok o kalla inn den yggsta dótron o fræga, om un vil há Matti ti mann. „Jó“, svara un, „bara an ä folk“. — Matti gáv nu ot un en rigg, o so jikk an tärifrån. Han jikk senn ti den dær gambla gummon o sá ot henna, at un sku élda bastun. To bastun va éldagər, so jikk Matti tí o gummon mæ. Hun tvätta an nu, so an bläi rénər, o klift hårə å an o nagglana o šäddji, so an så út som en andər mänšo. Senn tjoft an ot se nýa klædər o fór ti sama handəlsmann. Han fræga nu ot handəlsmann, om an sku fo fría. „Jó“, tykt handəlsmann o kalla inn gamblasta dótron sin o fræga, om an vil há henna. „Näjj“, svara Matti. — So fikk hun gå. Senn bläi den andər innkallagər, o handəlsmann fræga, om an vil há henna. „Näjj“, tykt Matti. — Handəlsmann kalla nu inn den yggsta flikkon o fræga, om an vil há henna. „Jó“, svara Matti. — „Ja kan int tá han, för ja hár en andər fríari“, tykt flikkon. — „Vartifrån va han?“ fræga Matti o tillá: „va he ländji senn han va o fría?“ — „Par trí dagar“, svara flikkon. — „Hur så an út?“ fræga Matti. — „Han så út som fæn šölvər“, svara flikkon. — „Lämma an hær nogo ti vísas?“ fræga Matti. — „Han gáv mäj en rigg“, tykt flikkon, „mä namma sitt í“. — „Va hétt an?“ fræga Matti. — „Matti står i rindjin“, svara flikkon. — „Já, ja ä sama kár“, tykt Matti. — „Aldər[1] i værdən! Hur ha tu kuna blí rénər o útan šägg o útan logga nagglar?“ fræga flikkon o va förvånagər övər ti fo sí sin fríari fínər o snyggər. — „Ja ha vari i bastun o tvätta me o raka me, o senn so ha ja klift hårə å me o nagglana“, tykt Matti. — „No, kan tu vís hårə o nagglana o šäddji?“ fræga flikkon. — „Jó, tom ä hær“, tykt Matti o hadd dom i en lítn posa o vísa ot flikkon. — Hun bläi gládər, to an ha blivi so nättər. Tom fór senn o tá út lýsniudjin o Matti bläi tær, so ländji e lýstist. Senn hold dom bryllopə. Po bryllopsdádjin so fór brúdəns systror

[1] Aldrig.

opp po vinn o häggd opp se. To komd fæn o rópa åt Matti: „Po én tägkt ja, men två fikk ja“. — „Vi ska gå soka“, tykt Matti. — So fór tom opp po vinn o so fant dom brúdəns systror opphäggda. I harmən[1], to indjin å dom ha förstott ti tá Matti ti mann, so fór tom po vinn o häggd opp se.

---

121. Om den unda som sydd i káp me skräddarn.

(Helsinge).

För loggo loggosén i værdn komd den ílaka én dá ti én skräddarə o vild göra kontrakt me honon, för sí po den tídn luffa han ikrigg i gårdana o snóka öftər syndarə, öftərsom han tykt, at han int fikk tiräkklit mogga himm ti säj. Som sakt va, han komd ti én skräddarə o fræga: „Vil du förskríva däj ot mäj, so ska du få so myki päggar du vil há, för ja ä ríkər“, sá han, o dærme tó han én kráso[2] gullslantar úr byksfikkan o vísa ot skräddarn. — Skräddarn vild int göra kontrakt me den unda, men päggana di kytta í honon[3] ändo, o däför fundéra han po nogo knép, innan han svara. När han hadd fundéra én stund, so sá han: „Om du ä kropp ti sý i káp me mäj, so ska du få tá mäj, men om du blír öftər, so ska ja há dom päggana, som du vísa ot mäj i jonstist“. — „De går ja inn på“, svara den unda. — „Nær vi nu ska sý i káp“, sá skräddarn, „so ska vi säta oss dær, som vi hár bästa fríhétn, so at vi int blír förhindra, när vi ska svägga me armana“. — „De ä ja mæ om o“, sá den unda. — „O so ska vi træda logga trådar po nålana, so at vi int bihøvər býta omm för jämnan[4], när vi riktit kommər i fártn“, sá skräddarn. — „De ä ett fáli gott råd“, sá den unda, o so larpa han opp næra på hela nystandə o trædd po nåln. — Skräddarn lådist bara tá én loggər ända, men int tó han ändo. När dom senn sku sý, so fikk den unda hoppa nér från bórdə o dägga út ginun dörrn för vartivigasti stigg, som han sku drá til, o däför sær dom ännu, när nogon tár för logg ända: „Ska du o sý i káp me fán, öftərsom du tár so logg ända?“ — O den unda han fäjja på[5] o spragg opp o nér, so fórt han kund, men öftər bläi han líkavæl, o so mostist han gé ot skräddarn hela kráson me päggar, men iggin välsignəlsə va de me dom päggana, för andra dágin va de int ana bara stikkspitur o lovblád.

[1] I sorgen, i förargelsen. [2] Grabbnäfve, hel näfve full med. [3] Lekte honom i hågen. [4] Med ens, oupphörligt. [5] Brådskade, hade l. gjorde sig brådt.

122. Om smén som int slapp inn i himiln o int i hälviti hällər.

(Helsinge).

Po den tídn do vår härrə o Pétrus traska ikrigg hær po jórdn, so komd dom én kväll ti én bý, dær dom int vild få säj nattkvartér. Ti sista slútə fikk dom ändo nattkvartér när én smédə. Gumman bulla opp alt va hun hadd, o när de bläi liggantíd[1], so bädda hun säggin ot främandə. Men šölva gikk dom o lá säj opp po ún. Om moron, när vår härrə sku bitála för kvartérə, so tó int smén imót nogo päggar. Do sá vår härrə: „Nogo ska du väl ändo há o däför ska du få önska ot däj trí tigg, va du vil há“. — „Öftər de nu nodvändit ska vara so“, tykt smén, „so sku ja först önska, at den, som sätər säj i min lännstól, ska få sita dær, tils ja släppər bort honon“. — „De mo blí, som du vil!“ sá vår härrə. — „Tägk po himilríki!“ viska Pétrus honon i ora. — „De ä min sák de, o de angår int däj“, sá smén. — Pétrus bläi arg o murisa[2] för säj šölv. Smén tykt: „So önskar ja, at den, som klättrar opp i mitt pærontræ, ska modas sita dær, so läggi ja vil“. — „De mo blí, som du vil!“ sá vår härrə. — „Tägk po himilríki!“ viska Pétrus ijänn ot smén. — „Tíg du!“ sá smén, „va ä du för én kár, som int kan holla trútn på däj o läta folk tala ti slút?“ — Pétrus bläi ännu argarə o tykt: „De ska du få koma ihåg ännu“. — Men smén han tykt: „Ti sista slútə önskar ja, at alt, som kommər i päggpuggin min, ska vara dær, so läggi ja vil!“ — „De mo blí, som du vil!“ sá vår härrə o so gikk han o Pétrus bort ifrån smén. — Fati va smén förút o ännu fatigarə bläi han. So börja han fundéra på ti göra kontrakt me den unda. Gína vægin va den léda dær o sá: „Va sku du vila nu, när du rópa öftər mäj?“ — Do sá smén: „Ja tägkt göra kontrakt meddäj. Öftər tíə år ska du få tá mäj, bara du skaffar päggar ot mäj, so at ja aldər ä útan.“ — „De ska du nó få, bara du först lagar kontraktə i årnigg“, sá den unda. — Dom skrév kontraktə o smén skár säj i figgrə o ríta bómärki undi o när fán fikk de, sosom han vild há de, so fikk o smén so myki päggar han bara vild há. När smén fikk päggar, so börja han leva omm, so at han int vist, förn dom tíə årən va ti ända. Do komd fán o sku tá honon. „Gu dá!“ sá fán; „ä du færdi, so ska vi gé oss i væg?“ — „Gu dá, gu dá!“ tykt smén, „int ä de väl so brott omm. Sät däj dær po stóln, so får du pústa út lítə, medan mór ställər i årnigg én smulu mát, so at man får grúta säj[3] lítə, innan man gér säj út po loggrésa“. — „Jáno“, tykt fán o so satt han säj i lännstóln. — Öftər én stund komd smén me én roglöggadər jærnstogg o börja klappa

[1] Liggdags. [2] Morrade. [3] Förfriska sig med ett lätt mål.

om den unda me den. „Ajj ajj!“ skrėk den léda o vild bort från stóln, men han fikk alt sita dær han sat o smén damba på bara värrigarə[1]. Do modist fán tá ti bonbókin. „Ajj ajj! Släpp mäj!“ sá han. — „Näjj, int släppər ja däj änn“, sá smén o sló alt va han orka. — „Ajj ajj! Släpp mäj!“ sá fán, „du får tíə års förläggnigg po kontraktə, bara ja slippər härifrån“. — „Mo gå do“, sá smén o so släft han den unda från stóln. — När den unda slapp lost, so fór han, so at han int gá säj tíd ti sí bák säj hällər, men smén han levd som förút. Öftər tíə år skikka fán små djævlana öftər smén — han todist[2] int fara šölv nu méra. När dom komd, so hälsa dom från mästarn o bá smén följa mæ. „Ja kommər po éviga fläkkin[3]“, tykt smén. „Gåin ni opp i pærontræ o róin ér, so läggi ja lagar mäj i årnigg!“ — „Takk ska du há!“ sá smådjævlana o fór opp i træ. — När dom va dí[4], so komd smén út me alla sina gisällər o börja kasta jærnskrót o sténar o va han hitta på dom. „Ajj ajj!“ skrék smådjævlana; „släpp nér oss!“ — „Näjj“, sá smén, „hollin ni ti góa me pærona bara“, o so kasta han o gisällana ännu värrə. — „Ajj ajj!“ skrék smådjævlana. „Släpp nér oss!“ sá dom, „so ska du få tíə års förläggnigg po kontraktə“. — „Mo gå do“, tykt smén o so släft han nér dom från træ. — När dom slapp nér, so fór dom líka som gamla fán goggon förút, men smén han levd som vár dá sku ha vari den sista. O de räkt igga läggi, tykt han, innan tídn ijänn va slút. Nu komd fán me alla, som han hadd i hälviti. So sá han: „Lag däj i årnigg, nu most du följa mæ!“ — „Ja ä gínast færdi“, tykt smén. „Men ja trór du ä én rikti stakkarə, fast folki hollər[5] däj för so mäkti“. — Do bläi fán arg o vild vísa sin makt. Smén tó framm sin gamla päggpugg o sá: „Om du kan krýpa i den hær puggin o alla som du hár meddäj, so trór ja, at du ä so mäkti som dom sær, men int annors“. — „De va én fråga de“, sá fán o so rópa han ot smådjævlana: „Inn me ér!“ — Dom fór alla inn i puggin o fán šölv baköftər. — „Kund ja int, va?“ sá fán o vild út. — „Ja så de“, sá smén o so knot han fast puggin o gikk inn i smiddjan o kasta den po stödə o hadd alla sina gisällər ti dunta på me släggona. „Ajj ajj!“ skrék fán o alla smådjævlana. — Smén han hold bara i puggin o bá gisällana slå bätər. „Ajj ajj! Släpp út oss, so ska du få hela kontraktə tibáka!“ skrék fán o alla smådjævlana. — „Mo gå do!“ tykt smén o so lägd han gisällana slúta me arbitə o tó opp puggin, so at den unda slapp bort. När den unda slapp úr puggin, so kasta han kontraktə ot smén o fór me smådjævlana messäj so at dom int hann sí bák säj hällər. Men smén han levd alt sosom han hadd börja o när én tíd hadd vari, so dó han. Do tägkt han, de lär väl vara bäst o gå ti himiln o försöka

[1] Ännu värre. [2] Tordes. [3] Genast, strax. [4] Dit. [5] Anser.

slippa inn dær. Han gikk dít o bulta på. Do komd Pétrus út o när han så smén, so sá han: „Va hár du hær o göra?“ — „Ja vil inn“, sá smén. — „Drá du ot Håkansbolə!“ sá Pétrus o sló pórtn fast mitt för näsan po smén. — Vist tykt smén, at de va lítə förarglit ti blí bortkøri po de vísə. Men so tykt han: „De lär väl int blí anan råd, bara ti gå o försøka koma inn dí, som han vísa mäj“, o so gikk han ti hälviti o bulta på me båda nävana. Én å smådjævlana komd do o titta út ginun én lúkka o sku sí öftər, vemm de va som bulta. „Tá opp pórtn, de ä jág“, sá smén. — Men den lilla fikk lúkkan fast, so at de ékka i hela hälviti o när gamməl fán šölv komd o sku sí öftər va dom hold för ójúd, so rópa han: „De ä smén, de ä smén!“ — Do sá fán: „Sätin bätər bummar för pórtn, för slippər han inn hí[1], so vändər han opp o nér po hela hälviti“. — Vart smén senn tó vægin, när han int slapp inn dær hällər, de vét ja int.

---

123. Sméns trí önskniggar.

(Ingå).

De va en gogg en sméd, som lova se ot fæn äftər fýra år, bara han sku lær an ti so šikkli, at an skü blí mästarə övər alla mästarə. Fæn lærd an to, so an bläi so šikkli, at an bläi mästarə övər alla mästarə. Han skrév to po en lapp, som an satt ovanför smididörn: „Hær bór mästarn övər alla mästarə“. — Senn so vandra Jésus o Pétrus o komd ti sama ställə o så, va som stó ovanför smididörn. Do jikk an inn o fråga: „Vemm ä tu?“ — „Hur frågar tu så? De står ju po lappən ovanför dörn, häldər kan du int läs, so vänt tils nogon kombər, som kan läsa de“, tykt smén. — Mä de sama komd äin kár mä sin häst, som an vild at smén sku skó. Jésus fråga to, om int han sku få jöra e. „Nó får tu, för tu lær int kuna jöra e so tókot[2], at int ja kan jöra de rätt“, tykt smén. — Jésus tó to en hästfót åv hästn o lá po städi, värmd jærnə o vék omkrigg fótin o spika fast. Senn so tó an en annan fót o jórd po sama vís o so den tridi o fjærdi. Do de hær va jórt, so komd sméns hustru o bá smén koma o äta midda. Hun va en gamal gummo. Jésus tó to í un o kasta un i häsən[3], o to an tó un därifrån, so va un en ugg jumfru. Senn so vandra Jésus o Pétrus bort. So komd en kár o vild låta skó hästin sin. „Ja ha lært me en ný konst nu, de går fórt nu“, tykt smén. — Han sku skó som an så Jésus skó, men för ti få de at gå riktit fórt, so skár an åv alla hästins föttər po en gogg o lá dom i häsən. Men so

---

[1] Hit. [2] Galet. [3] Äsjan.

brann dom opp, so an fikk bitál hästin. So komd en gamal gummo gåandist om[1] smiddjon. Smén tó to fatt un o kasta un i häsən, för an tägkt, at an sku jöra un som Jésus jórd hansəs gummo. Som un komd i häsən, so brann un opp, o igga bläi de nogo åv. To Jésus o Pétrus komd tibáka, so sá Jésus ot smén: „Hur jör du so tókot, at du förjor folks hästar o tár lívə åv folk?“ — „No, de va nu int so illa, man får lær, so lägg man levər; hästin ha ja bitála o gummon lær væl indjin fråga äftər“, tykt smén. — Jésus sá nu ot smén, at an sku få önska se trí tigg o de sku šé. Smén önska to at den, som sku klíva opp i hansəs pærontræ, int sku slippa därifrån, förän an sku vila, o at den, som sku säta se i guggstóln hansəs, int sku slippa bort, förän han sku släppa an, o för de tridi at han, som sku koma i hansəs pugg, int sku slippa út, förän han sku vila. — „At du int förstó ti önska de nogo bätər, som Guds nåd o barmhärtihét“, tykt Pétrus. — „So mytji våga ja int tägka på, för ja ä in so stór syndari“, svara smén. — Jésus o Pétrus vandra nu bort o lämma smén. To fýra år va ti ända, so komd fæn ti smiddjon o sku tá smén, som ávtala va dom imillan. Smén sá to: „Ja arbitar hær nu po en spík, som ja int vil få ti nogo, ja får int spits på den, de ä so ílakt jærn, men gå opp i de dær pærontræ so lägg o víl de o ät lítə fruktər, tu ä ful huggri o trøttigər, som a komi so logg væg“. — Fæn jórd so, men to an komd tí, so slapp an int nedər. Han bona o bá[2], at smén sku släpp an nér. Han slapp o men modas lova ot smén ännu fýra år, förän an sku koma o tá an. To åtər fýra år ha vari, so komd fæn. Smén svara to: „Ja ha int ännu fått hyvu på den hær spítjin, de ä so svårt jærn, men vänt nu en stund o sät de nér i guggstóln o víla, tu ä ful trøttigər åv réson“. — Fæn jórd so, men to an satt se nér, so slapp an int opp. För at slippa opp, so modas an åtər lova smén fýra års tíd po se, förän an sku koma äftər an. To fýra år ha vuri, so innfann se åtər fæn. Smén sá do: „Ja ha hørt, at tu kan jöra de so lítn som möjlit; ja ä en stór kár o kan int krýp inn i min ståltråspugg o sí om dær ä nogo hål, krýp tu inn o sí; vi bihøvər nogo päggar mæ po réson, vædjin ä logg“. — Fæn jórd so, o smén stakk den i häsən i éldin. Fæn börja to rópa, at an brinnər opp. Smén lá to pundjin po städi o börja hambra på so mytji an orka. Fæn börja do rópa, at an sku släpp an o int slå ijæl an. Han lova, at an aldər méra sku koma tí. „Om du int méra kommər hí, so ska du slippa bort“, sá smén. — Fæn lova, at an int méra sku bisok an, om an bara sku slippa. Smén släft an do, o han fór ti hälviti o komd aldər méra tibáka. Do tídin komd, at smén bläi gamal o an vist, at an sku dø, so tägkt an: „Ja modas ful o bistýra

[1] Förbi. [2] Bad enträget.

omm, at ja får me ták övər hyvu". — Han börja do vandra för at koma ti hälviti, för ti himilrík våga an int se. Po vædjin so hant an opp en skräddari, som sku ti himilrík o hadd sátjin viss för se, at an sku slippa dít. „Ja vågar int tí, ja går ti hälviti", tykt smén o to dom komd ti två vägagrénar, so vandra smén äftər den brédarə vædjin. Do an komd ti hälviti, so fråga an åv pórtvaktarn, om an sku slippa inn. „Ja vét int, ja ska fråga ot hussbón", svara pórtvaktarn o jikk inn o sá: „Hær ä en kár, som sku vila inn". — „Fråg vemm an ä", sá fæn. — Pórtvaktarn jikk o fråga. Smén sá to: „Säjj, at de ä han, som hadd fæn i ståltråspundjin". — Pórtvaktarn sá de ot fæn o tilíka sá an, at de va en stór kár o at an hadd en stór släggo på ryddjin. To sá fæn: „De ä smén, igga slippər an inn hær". — To int smén slapp inn ti hälviti, so börja an gå mót himilrík för ti slippa inn dær o int blí húsvill. Han jikk o hant opp skräddarn just mä[1] pórtin. Dom yppna dörn för at släppa inn skräddarn, men smén slapp int inn. Do an int bläi innsläft, so kasta an släggon sin, to dom tó opp dörn för skräddarn, o kasta den imillan o so fikk an tág i dörn mä de sama o fikk opp den, o so slapp an inn o, o dær so bläi an.

---

124. Handəlsmann som fodd ornən ett år.

(Degerby).

He va en gogg en orn, som flog övər en stád o rópa: „Den, som fodər me ett år, ska få níə hästlass päggar". — So va he en ríkər handəlsmann, som hadd fléran gålar i stán o fléran himman po lándə o fämm šip, som siggla po šon. Han åtó se ti foda den dær orn. Ørn flog to nér o komd ti handəlsmanns gåln, o han börja skaff ot an mát. Han sku há tíə par oksar ti fodo om dádjin. För ti få mát ot an, modist an sälg sina lantégəndómar, men tom räkt int til. Han modist to sälg sina gålar i stán, men päggana räkt int to häldər ti fodo ot orn. Han såld to, so an há bara äin gål kvár, som an bódd i šölvər. Ørn sku för vár dá há sin fodo; o för ti skaff den, so modist handəlsmann ti slút sälg bort sina šip, men indjintigg vild förslå. Sist, to alla útvägar va slút, så handəlsmann se tvundjin ti låna för ti skaff fodo för dádjin ot orn, men senn so vild indjin börja låna méra. Han fikk to låv ti sälga sinn enda o sista gål o tom päggana an fikk för den hant so til, so bara äin dág va kvár. Han fikk to so mytji päggar, at an kund tjopa tíə par oksar. To årə va en gogg ti ända, so sku an få lon sin. Ørn sá to ot handəlsmann: „Nu ska vi räisa".

[1] Vid, invid.

— Ørn fløg opp o handəlsmann fikk gå bakäftər. Ti slút komd dom ti he ställə vartifrån ørn va himma. Som tom komd tí so sá ørn ot hussbón sin: „Nu ä ja hær o han ä hær mämme, som ha fødd me, o han ska ha sin bitálnigg“. — Hussbón gáv an to níə lass päggar. To an sku fara, sá an: „To du nu far, so ska tu int stána[1] nogostans, tjor på mä éns tils du kombər himm. Som tu kombər himm so släpp hästana tibáka“. — Handəlsmann va gládər o fór sin væg. Senn räist an o komd so næra himm, at an bara hadd en dág kvár. Som an bläi tröttər, so fór an inn ti sina brødər o tägkt: „Ja ska ligga hær övər nattən o säta lassən i lídrə“. — Han fikk ligga nattən o laga lassən i lídrə, som an lá trí lås föri. Om morin som an vakna o jikk o sí i lídrə, so va lassən borta. Han bläi nu äggsligər o vild int far himm o börja fundéra va an sku jöra. So tó an se ett räip o fór ti skódjin o sku hägg opp se. To an komd tí, so møtt an en kár, som fræga: „Vart ska tu gå?“ — „Ja går hær i skódjin o søkər äftər mina lass“, svara handəlsmann. — „Já, nó ska tu hitt dom, bara du lovar he ot mäj, som spriggər imót de, to du kombər himm“, tykt kárn. — „Jó“, svara handəlsmann, „nó ska tu få he“, för han tägkt po sin lilla hund, som allti bruka sprigga imót an, to an komd himm, o han tródd, at e sku va sama hund, som sku koma imót an nu den hær goggon o, to an sku koma himm. — „Senn to du kombər himm, so ska tu säta de, som kombər imót däj, po den första hästn“, sá kárn vídari. — Handəlsmann lova jöra de o so fikk an lassən sina o fór himm. Som an komd po bakkan, so spragg yggst son hansəs imót an o lilla hund va dødər, som handəlsmann tägkt sku koma imót an. Handəlsmann sá to: „Nu, min gossə, får du føra hästana himm“. — „Ja hittar int vædjin“, svara pojtjin. — „Nó far hästana šölva“, tykt handəlsmann. — Pojtjin fór mä dom o hadd rólit, to an fikk rída. Hästana fór jínt jinum skóg o dálar, so at pojtjin tappa mysson äftər se. So komd an ti ett lítə torpställə, o tær jikk an inn. En gamal gummo, som va énsam inn, fræga ot an vart an sku fara. „Ja sku før himm hästana“, svara pojtjin, „men ja hittar int vædjin“. „Já, tjæra pojtji!“ sá gummon, „nó far hästana šölva himm, men tu slippər int tärifrån, men hær ä ett lítə träsk, nu får tu fara tí o lämm hästana hær so ländji. Som tu kombər tí, so ä tær ett gamalt træ, som ä iholit. So far tu inn i træ; senn klokkon tolv flýgər ti träšši tolv dúvor o tom klær å se o far sima. To ska du pass på o sí äftər den som ä den minsta o tá bort hennas klædər o tá dom inn mä däj i træ.“ — Pojtjin jórd som gummon bá. Senn som klokkon va tolv, komd tolv dúvor ti träšši. Tom klædd å se o fór o sima. Pojtjin passa to på, fór út úr træ o tó bort den minstas klædər, to dom va o

[1] Stanna.

sima, o tó dom inn i træ mässe. Som tom komd opp úr träšši, so klædd dom po se o fór bort, men den tolftə, som va útan klædər, bläi tær. Hun börja rópa: „Ä he kár o ä gamal, ska an blí min fár, ä an åtər ugg, so ska an blí min mann. Om e åtər ä en gamal kvinno, so ska un blí min mór; ä un ugg, so ska un blí min systər.“ — „Ä he sant?“ rópa pojtjin tibák úr træ. — „Jó“, svara dúvon. Pojtjin komd framm to o gáv bort klædrən hennas. Som un a klædd po se, so sá un ot pojtjin: „Som tu kombər himm mä hästana, so ä hussbón argər, som égər tom, för tu ha vari so ländji borta. Svara to: 'ja ha int hitta vædjin'. Han svarar to: 'he ä nu brá, at tu nu hälst komd'. Han jér däj nu trí tigg ti jöra, men tu ska to fræg ot mäj.“ — To pojtjin komd himm mä hästana, so sá gobbən: „Vart va du so ländji borta?“ — „Ja hitta int vædjin“, svara pojtjin. — „Ti moros bitti, so ska tu há hær en bró lagadər uta gull o édla sténar. Po brón ska väksa træn o fogglana ska šunga, äin fogəl i vart træ. Senn kombər ja i moron o sí“, tykt gobbən. — Som pojtjin hord he, so bläi an léssin o börja fundéra, vart an sku få so mytji gull o édla sténar. Han fór ti den dær dúvon, som nu va en flikko, o fræga va an sku jöra. „Int ska tu sörg övər he, far tu o sova, nó ska ja svara för alltigg“, sá hun. — Om morin to pojtjin vakna, so va brón færdigər, træna väkst po un o fogglana šuggd, äin i vart træ. Pojtjin fór senn ti gobbən o sá, at an sku kom o sí, alt va færdit. Gobbən komd o sí, o alt va brá. Föräu an fór bort, so sá an: „Ti moros bitti ska tu há tolv šip færdiga o full bisättnigg po dom, o to vi kombər sí, so ska tom gratuléra“. — Pojtjin fór to ti sin flikko o fræga ot henna, va an sku jöra. „Pass int tu po he, nó ä tom færdiga, innan tu vaknar i moron. Far nu bara o lägga däj!“ tykt hun. - Han jórd som un bá. Om morin to an stäig opp, so va alt færdit. Pojtjin fór to ti gobbən o bá an koma sí. Som tom komd, so börja dom gratuléra från šipən, o alt va brá som gobbən vild há e. „Vemm ha jórt de hær för däj, int ha tu kuna jöra alt šölvər?“ fræga gobbən. — „Vemm sku ja há hær för me po ett främand ställə“, tykt pojtjin. — „I moron bitti ska tu far ti ändjin, som tu hadd hästana fastbundi på, to tu komd hí. Tær ä en häst, som du ska for hí o lag an i stallə“, sá hussbón. — „He ä alldéləs lätt arbit“, tykt pojtjin. — So fór an ti flikkon o sá ot henna, va an hadd ti jöra. „Ja ska fara ti ändjin äftər en häst“, tykt pojtjin. — „He ä he svårasti arbiti tu ha jórt“, tykt flikkon o sá: „he får tu jöra šölvər, han far, hussbón šölvər, ti ändjin o blír häst; ja kan int jöra he arbiti. Tu ska far tí förút, o klív opp i en björk, som står mitt i ändjin. Va tær so ländji hästn kombər tí. Men han börjar sprigga, o spriggər kriggomm[1] ändjin. Han

[1] Omkring, kring.

kombər ti björtjin trí goggor. Som an kombər tridji goggon, so faldər han po knæ mä[1] björtjin. To ska tu kom nér o tá knívən úr stjídon o stikk oga úr an, o sät grímon po an senn o hämt an ti stallə“, sá hun. — Pojtjin jórd som flikkon bá. Han fór ti ändjin o takkla opp[2] i björtjin o sat tær, tils hästn komd. Som an komd, so börja an sprigga omkrigg hila ändjin o trí goggor full an po knæ næra björtjin. Sista goggon šynda pojtjin se nér o dró knívən úr stjídon o stakk oga úr an. Senn lá an grímon po an o ford an i stallə o jikk senn inn o sá ot gobbən, at an sku kom o sí äftər hästn i stallə. „Brá, brá!“ tykt gobbən, „nó ä hästn i stallə“. — „Hur a härrn förlóra sitt oga senn i går morost?“ fræga pojtjin. — „Ja va út lítə i skódjin o full tær o stott oga mitt“, svara gobbən o sá vídari: „nu ha tu alt jórt, som ja ha vila“. — Pojtjin bläi gládər, at an slapp o so fór an ti flikkon o sá ot henna: „Nu ha ja fott låv å gobbən, at vi ska fo jifta oss“. — „Já, tjæra vänn, nu fikk tu låv, men innan moron bitti kan vi va døda båda två“, tykt flikkon. — „Oho!“ tykt pojtjin. — „Já, so går e til“, sá flikkon o tykt: „nu ska tu gå út o hämta en halmtjärva“. — Pojtjin jórd so. Senn laga an, som hun bá an, två bondor[3] som mänišor o lá tom o ligga i sändjin o täkt övər dom. So fór tom tärifrån o lämma hila rummə. To dom ha fari, so sá gobbən ot sin bovil[4], at an sku lag sin bílo vassər. Om nattən sku an gå o hugga pojtjin o flikkon mitt åv. Han jórd so; vässa bílon o fór ti ställə tær flikkon bódd o hugd åv båda halmtjärvana, so sändjin fór sundər mæ. Om morin fór boviln ti gobbən o sá, at an a jórt som an va bifaldər. Gobbən sá, at an jog, o tykt: „Int va he indjin i sändjin“, o tom fór tí o sí, o so va he bara två halmbondor, som va åvhugda. Gobbən bläi nu argər o satt boviln i häktə, tils dom sku få fast pojtjin o flikkon. So šikka an út två hundar, so tom sku sprigga fast dom. Hundana fór út o börja sprigga äftər dom. To hundana ha sprundji en stund, so sá flikkon ot pojtjin: „Tu ska lýdas, om tu hør nogo dån“. — Han jórd so o sá: „Ja tykkər, at e dånar i fjärran“. — Mä he sama bläi vædjin slút, o e bläi en stórər skóg o en alldéləs stórər grán. Flikkon jórd nu so, at tom bläi två fogglar o sat i skatan po den dær grán. Som vædjin bläi slút, so fór hundana tibáka o sá ot gobbən, at tom int slapp läggər, vædjin bläi slút o he va en stórər grán o i skatan sat två stóra fogglar. Gobbən bläi to argər, o sá, at fogglana jyst va pojtjin o flikkon, o dom ha kuna klýv opp o tá nér tom. „Vi slapp int opp“, svara hundana. — Gobbən sló to hundana ijæl o šikka út sin bästa bitjänt, som an tykt om o trí hästar föri vagnən, so han sku far o hämta dom tibáka. Han fór. — To hundana vänd omm, so börja

[1] Vid. [2] Klef upp. [3] Mindre kärfvar. [4] Bödel.

pojtjin o flikkon gå frammåt. To dom ha vandra ett styttji, sá flikkon ot pojtjin: „Hor äftər om tu hor dundər“. — Han hord o sá: „He dundrar“. — Mä he sama so va e en gambəl tjörko mä vædjin, som va so gambəl, so at mosa va po tátji o väggana. Pojtjin bläi ti en gambəl gobbə o flikkon ti en gambəl gummo Tom sat po tjörktrappon o hadd vardéra en stórər bók i hand. Nu komd bitjäntn o fræga, om tom ha sítt nogon fara omm[1] tær. „Já, ja mins int als“, tykt gummon, „om int tu mins, gobbən min“. — „Näjj, vi ha nó räkkna alla, som ha fari omm hær, men he ä en loggər tíd senn nogon ha fælast hær omm“, svara gobbən. — Gummon tó to opp bótjin o sá: „Ja ska sí äftər“. — To un ha sítt, so sá un: „He ä fämtiə år, senn nogon ha fari omm hær“. — „Va jör vi tjor läggər“, tykt bitjäntn ot en undərkár, som an hadd mässe. — To dom komd himm, so birätta dom, at dom int ha funni tom, útan bara en gambəl gobbə o gummo, som sat po tjörktrappon. „He va tom“, sá hussbón, „för va tó ni int fast tom“. — Han bläi so argər, so an sló ijæl bitjäntn o tom, som va mæ an. Senn so fór an šölvər. — Som bitjäntn vänd omm, so börja åtər pojtjin o flikkon vandra. To dom ha vandra ett styttji, so sá flikkon ot pojtjin: „Lýdas äftər, om tu hor nogo buldər“. — Han jórd so o sá: „Ja tykkər, at e dundrar åtər“. — Nu va tom so næra stán, tärifrån pojtjin va himma, so tom så den. Mä he sama so komd dom ti strándən á en stórər šø. Flikkon laga to en bró övər šon ti stán, so tom kund gå övər. So snárt dom va næra andər ändan, so komd hussbón tjørandist äftər. Som an fikk sí tom, so rópa an ot dom: „Éra karbínər, ha ni int hunni läggər änn, ja ska vísa ér!“ — „Ta bák, om tu får“, rópa flikkon tibáka. — Som tom komd övər ti stán, o hussbón va mitt på brón, so börja den brinna från båda ändana, o han brann opp. „Nu får tu gå himm“, sá flikkon ot pojtjin, „ja ska blí hær so ländji. Som tu kombər himm, so får tu hälsa po all andər, men int po yggsta brór, han va int foddər, to du fór tärifrån. Om tu hälsar po honon, so glombər tu bort räison vår.“ — So snárt an komd himm, so hälsa an po alla andər, men int po sin yggsta brór. „Vaför hälsar tu int po din yggsta brór?“ fræga föräldrana hansis. — „Näjj, he jör ja int“, tykt pojtjin. — Tom tvagg an ti jör e. Som an ha jórt he, so va hila räison bortglomdər. Flikkon stó po strand o fundéra, vart un sku tá vædjin. Senn so komd en kvinno, som jikk ti brunn äftər vatn. Hun ba henna koma o bó mässe. Flikkon föld mæ o börja bó mä un. Pojtjin åtər, som glomd sin brúd, börja fría äftər en andər. En dág so jikk flikkon ti en bódo, för ti tjøp se klædər. Hun fræga to ot bókhollarn om e fins toko klædər, som un vil há. Bókhollarn tó to framm hila pakkon.

[1] Förbi.

„Va kostar e áln?“ fræga flikkon. — „He kostar indjintigg, bara ja slippər en stund mä jumfrun i natt“, svara bókhollarn. — „Fast hila nattən“, tykt flikkon o jikk ti en andər bódo o fræga, om un sku få tjopa klædər. He fans. To un fræga prísə, so svara bókhollarn: „He kostar indjintigg, bara ja får koma ti jumfrun i natt“, svara bókhollarn. — „Nó tåls he, fast hila nattən, klokkon tíə får tu koma“. — Han första sku få koma klokkon níə. Hun fór sist ti den bódo, vartifrån pojtjin va himma, som va mä un po räison. Pojtjin va i bódon, men tjänd un int, men hun tjänd nó han. To un fræga äftər klædər, so kasta an nér hila pakkon. Hun tjøft o fræga prísə. „He kostar indjintigg, bara ja får koma äin tímo ti jumfrun i natt“. — „He tåls, fast hila nattən; tu får koma klokkon älva“, svara flikkon. — Tom komd allihópa. To den första komd, so sá flikkon: „He ä toko mód på vår sído, at drá spjäldə opp, to man kombər til en kvinno“. — Han dró opp spjäldə, o he räkt hila nattən. Klokkon tíə komd den andər. Flikkon sá to ot han: „He ä po vår sído en tokon séd, at man läsər 'Fádər vår' först, nær man kombər til en kvinno“. — So fikk han jör he hila nattən. Nær den tridi komd, so sá un åt han: „Vår séd ä, at tá fast dörn“. — So fikk han jöra he ti moron. Om morin so släft un bort tom allisammans. Först to dom komd út, so så tom varandər o to fikk dom šämmas.

Anm. Slutet är påtagligen fördärfvadt.

---

125. Torparn som sló i káp me fán.

(Helsinge).

De va én torparə, som va rýslit kvikk ti slå o när han sló po härrgårdn, so sá hussbun: „Du ä rýslit kvikk ti slå“. — „Já“, sá torparn, „ja sku fast slå i káp me fán šölv“, sá han. — När torparn gikk himm, so møtt han po vægin én kár. Han sá: „Hollər du va du lova i dá?“ — „Jó“, sá torparn. — „Du sá, at du sku fast slå i káp me fán šölv“, sá kárn. — „Já“, sá torparn, „de sá ja o de står ja vé“. — „Ska vi kápas do i moron?“ fræga kárn. — „Vi ska bara“, sá torparn o so skildist dom åt. — Torparn gikk senn o fundéra hur de sku börja gå me honon. Dær møtt han én kärigg. Hun sá: „Va går du o fundérar på?“ — Torparn tykt: „Já, int blír de bätər me de, at ja talar omm de, int kan du ändo jölpa mäj“. — „Int vét man de“, sá käriggin, „säjj nu bara, va de ä som du grubblar på“. — Do sá han: „Jó, ja sá i dá, at ja sku fast slå i káp me fán šölv. När ja gikk himm från arbitə, so komd han o vild, at vi i moron ska kápas ti slå. Ja gikk inn på de o, men nu ä ja rädd, at int lían

min ska bíta". — Do sá gumman: „De bihovər du int sörga övər, nu kan du allti få én bätər lía. Én tokon kan ja nó skaffa ot däj", sá hun, „o i moron ska du há den færdit po ärvə[1], när du ska gå út. Men du får int titta den i betə igga", sá hun. — „Takk ska ni há", sá torparn o so gikk han himm. — Om moron när han sku gå, so hadd han o ný lía. Han tó den o gikk o sló i káp me fán. Dom sló hela dágin o den unda fikk strýka sin lía för jämnan[2] o sá allti ot torparn: „Strýk,. strýk!" — han tägkt narra honon ti titta lían i betə. Men torparn sá bara: „Strýk du!" o sló alt va an hann. — Om kvälln so hadd torparn vunni. So kasta han lían po akslan o gikk himm ti gårdn. När han sku gå ginun pórtn, so haka den fast i éna pórtstolpan o skár stóra bítn bort, fast den va ota stén. Do tägkt torparn: „Nu lär lían min ha fari nu", o so sku han títta på den hur den bläi ti sí út. När han do sku sí öftər, so va de int nogon lía hällər, útan bara ett gamalt rivubén som han hadd slajji me hela dágin.

126. Fódn som sló i káp me fán.

(Helsinge).

De va én härrgård, som dom int vild få nogo fódar på, för at första dágin, som dom va po hogərsäggin[3], so va allti fán o sló bénən ota fódn. Senn fikk dom ändo én fódə dær. När dom sku börja slå, so gikk han om kvälln o fundéra hur de sku börja gå me honon. Som han gikk o grubbla, so mott han én kärigg. Dær sá hun: „Va går du o grubblar på, när du sír so fundérsam út?" — Fódn tykt: „Va lär de blí bätər, at ja talar omm de för däj, int kan du ändo jölpa mäj". — „Säjj nu ändo", ména käriggin, „vemm vét, fast ja sku kuna gé däj nogo råd". — Do sá fódn: „Vi ska i moron på hogərsäggin o nu sörgər ja övər de hur de ska gå me bénən mina, för allti förút ha fán slajji bénən undan fódn o int hár ja hällər nogon lía, som bítər so brá som hans, so at nu lär han väl slå bénən ota mäj o". — Do tykt gumman: „Ä de int nogo värrə! De ä igga ti sörga övər. Nu ska ja skaffa ot däj én tokon lía allti, men du får int strýka den o int sí den i betə hällər, o när du slår, so ska du säjja: 'So logkt, som júdə hors, so mo de falla'". — Fódn bläi glád o gikk himm. Andra dágin hadd han o lían færdit po ärvə. Han tó den o gikk ti äggin o gjórd som käriggin sá. Dom sló hela dágin. Men líka hur fán sló, so komd han int ändo so næra fódn, at han kund slå bénən undan honon. Do sá han ot fódn: „Strýk, strýk!"

[1] Lieskaftet. [2] Med ens. [3] Höängen.

för han tägkt få honon ti titta lían i betə. — Fódn han sá bara: „Strýk du!“ — När kvälln komd, so hadd fódn bénən i biholl o so kasta han lían po akslan o gikk himm. När han komd i pórtgoggin, so tó lían fast i sténstolpan o skár stóra bítn úr den. Do tägkt fódn: „Hur mo de nu gikk me lían min?“ o so sku han titta den i betə. När han do så, so va de bara ett gamalt rivubén, som han hadd slajji me hela dágin. Han bläi nu útan lía, men fán komd int aldər méra o sló po den härrgårdn.

127. Fæn o Bý-Matti.

(Jönsböle i Lojo)

Bý-Matti ha jórt förbund mä fæn. En gogg do an va som drägg ot fæn, so va dom ti skódjin äftər vén[1]. To sá an ot fæn: „Ja, som ä starkari, tár i grówändan[2], so får tu, som ä swágari, tá i skatan; o tu får igga häldər sí tibáka, för to får tu mä stakan i nakkan“. — To dom börja bära, sat Matti se po træ, o lät fæn drá, o han fikk drá méra, än han vila orka. Senn jórd dom den övərénskomməlsən, at Matti sku modas koma o šyssa an, do an bara sku vila. So va de en gogg, do Matti va o vältra po åkərn, so komd fæn o sku há šyss. „Ja hár itt nogo anna åkdón än de hær“, sá Matti o rykt mä de sama bort sitbræ o bá fæn sätt se po stokkin. Fæn jórd so o Matti satt se po bloki[3], o so börja an tjora. Nær an tjørd, so fór fæn opp o nér mä hyvu i bakkan. Som an lítə slapp opp mä näsan, so sku an rópa „holl!“ men hant itt säjj méra än „hou“ förän an åtər va mä hyvu i bakkan. To Matti bara hord „hou“, so tägkt an, at fæn sku tykk e va rólit o därföri rópa „hou“, o so tjørd an alt fórdari o fórdari, o so fikk fæn en tokon šyss, at an itt méra komd fléran goggor o vila há šyss åv Matti, do an en gogg slapp ifrån an, o so bläi Matti frí.

128. Pojkin o fán.

(Mörskom).

He va äin gaggo äin pojki, som gikk o bläi drägg ot fán. Första arbäitə, som dom sku bör gära, va ti klämm stäinar. Fán hadd stäinar, o pojkin päpəróst[4]. Fán klämd stäinana, so at héndrən bläi roa o stäinana gikk sondər; men pojkin klämd, so at vasslan rann úr

[1] Veden. [2] Lommen, tjockänden på stocken. [3] Vält-ram. [4] Ost, ur hvilken man icke prässat vasslen.

päpəróstn. To så alla at pojkin va förmäir i te arbäitə. Anan dáin sku dom gá o kasta. To va pojkin o fogga äin fogəl o gomd onon. Fán kasta först, so at he gikk næra upp up bjärgi; men nä pojkin kasta, so börja fogəln flýga o fór bort — han kasta te fogəln, som an hadd fogga. So vann an åtər i kastandə o so fór dom häim båda. Tridi dáin sku dom fara o hugg stukkar o bjär dom häim. Dom hugd äin stukk o nä dom sku bör bjär häim onon, sá pojkin: „Gá nu ni som ä rusigarə[1] undi skatan, ja ska bjär lommn[2]". — No, han gikk o tó i skatan o to sá pojkin: „Om tu sír bák de, so vrídər ja nakkan å de". — Ten undi satt skatan up hærdan[3], men pojkin sattist[4] upa lommn. Fán börja toga häimåt; kvistana spärra imót, men fán dró, so at rokin stó ett'n[5] o när han kom häim up bakkan druppa sväittn å'n[6]. To sá pojkin: „Sidu nu hur du ä myky rusigarə; ja ha buri lommn o ä int sväittogər als". — To sku ten undi bör tá lívə å pojkin o ställd onon ti sova i säggin o gikk šölv út i te anan stuvun. Men pojkin ställd kérnon i säggin o šölv gikk an undi säggin. Fán tó yksən o gikk o sló i kérnon, so at mjölkin stritta ikrigg. To trödd an, at e va blódn o sku tá upp äild. To rópa pojkin: „Ja ska vís de din fán". — To bläi ten undi rädd o spragg út. Áron nattən ställd an pojkin åtər ti sov i te äin stuvun o gikk šölv i te anan. Om nattən sku an gá o stikk äild i britsn. Men pojkin lå innanti dörn o vänta. Nä ten undi satt äild i britsn, fór an út o pojkin bakett. Tær tó pojkin ten undi i nakkan o so fikk an äin slikanäin bråsko o våga int mäir gá häim. Up te vísə bläi an bortjega. So gikk ja häim o va int mæ läggər.

---

129. Askfís.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién fár, som hadd trí sönər, o dom sku o valla fádrans hyostakkin. Dom tvuå äldər kund int valla den, den unda komd allti om nattn o kasta dom o hyostakkin ikull. So sku Askfísn guå o valla. Han hadd dom ti laga ién óst, o den rulla an i askon o laga ti iétt klót. So plokka an smuå stiénar i iéna fikkon o torra ärtər i den andra, o so tó an askóstn sin o ién gruåər stién o i fikkon sin, o so gikk an ti stakkin. Nær den unda kom om nattn, so tykt Askfísn: „Kom int hít för ja klämmər iér likasom den hær gruåstién, at vasslan ska rinna". — So bijærd den unda o ti fuå klämma, o so gá Askfísn uåt an stién o han klämd, at stién sprakk, men fikk igga

[1] Skralare, svagare. [2] Tjockänden på stocken. [3] Axeln, skuldran. [4] Satte sig. [5] Efter honom. [6] Af honom.

vassla ti rinna. So fruåga huåla, va an uåt: „Ja ätər ärtər“, sá Askfísn. — „Gié uåt mäj o“, sá huåla. — „Jó“, sá Askfís, o kasta uå an smuå stiénar, o den unda uåt, at tändrəna knarsa, men fikk int dom söndər. Do bläi den unda räddər o vuåga int guå o kasta ikull hyostakkin. So gjórd dom akord sién, at Askfísn sku blí drägg uåt den unda, o han bläi o. So sku dom buåda fara ti skógin o hugga trænar ikull. Pojkin hugd snárt ikull sitt træ, o den unda bryot opp sitt mä röttrəna. So sku dom bära himm de, som den unda hadd stjölpi. So sku den unda guå i rótn, do tykt Askfísn: „Du skítn sku guå i rótn, guå du i skatan, ja ska ful guå i rótn“, tykt Askfísn. — Dom gjórd so o börja vandra himmuåt; den unda gikk fyri. Dær so satt säj Askfísn po rótn, o sá uåt den unda: „Tittar du bák däj, so sluår ja yksn i däj“. — Po de sättə fikk den unda slæpa hiéla træ himm. Nær dom kom po bakkan, so släpt den unda skatan niér o do flyog Askfísn hyokt opp mót himiln. Dærpuå sku dom far o försyoka sin röst po bärgi, vemm som sku há starkarə. Den unda skrala[1] til först, o dær so flyog Askfísn niér ota bärgi. So nær den unda suå äftər, so krák Askfísn niér brävi bärgi. So fruåga huåla, va an syokt. So sá an: „Ja syokər äftər ién viddjo, som ja sku snó krigg iért hivu, at de int sprikkər, nær ja skralar til“. — Do börja den unda ti rópa o säjja: „Ajj, róp int, róp int! Nu sír ja, at du ä starkarə po alt sätt än ja.“ — So gikk dom himm. Dær so gá den unda uåt Askfísn alla nykklana o sá, at an int ändo sku fo guå bara i de iéna rummə. Nær an komd himm, so suå an at Askfísn hadd vari i de andər rummə mæ, som de va blód po nykəln. Han förlæt nu honon för de hær, o lät Askfísn guå i de andər rummə mæ, men tykt, at om an sku guå i de tridi rummə, so do sku an int förluåta an miéran. Nær an gikk bort, so kund int Askfísn holla säj, bara gikk inn i de tridi rummə mæ. Dær va ién*kitil full mä bara gull o ién häst, som kund tala. Den sá uåt Askfísn: „Tá o yos alt gullə bodi po däj o po mäj mæ o tá den dær bysson, som fins hær, o ién stién o ién kvist o ién flasko mä vatn“. — Askfísn gjórd, som hästn bá, o so fór an bort mä hästn mæ. Nær den unda kombər himm, so va alt borta, o do börja den unda sprigga äftər an. Nær den unda komd äftər an o va næra riédan, so sá hästn uåt pojkin: „Kast kvistn äftər däj o säjj: 'Ién stórər skóg äftər oss o sliét væg fyri oss'“. — Nær den unda komd ti skógin, so slapp an int iginun. So tykt an: „O, snárt far ja himm äftər minn nikki-nakko[2] o huggər den hær skógin ikull“. — Han fór himm äftər nikki-nakkon o hugd skógin undan o fór uåtər äftər. Nær an komd næra, sá hästn uåt pojkin: „Tá nu den dær stién o kast den övər vänstər akslə o säjj: 'Iétt stórt bärg äftər oss,

[1] Skrek, skrälde. [2] Yxa.

o ién sliétər væg frammfyri oss'". — Han gjord so. Nær den unda komd ti bärgi, so tykt an: „O, snárt far ja himm äftər min bärgibuår o spräggər de hær bärgi undan". — Han gjórd so, o spräggd bärgi undan. Nær an komd næra ijänn, so sá hästn: „Tá nu din vatuflasko o kast den övər akslə o säjj: 'Iétt stórt háv äftər oss, o ién sliétər væg fyri oss'". — Han gjórd so. Nær den unda komd ti hávə, so tykt an: „O, snárt far ja himm äftər min tunnitratt o trattar de hær hávə slút". — Nær an börja drikka sién, so satt an tapp i andər ändan, at de int sku slippa út. So komd de ién ræv o sá: „Ajj fár, va hár ni för ién tapp dær!" — So tykt an: „Luåt du den vara dær bara", men rævən va o rykt út den, o dær drugkna den unda i hávə. — Pojkin slapp undan o hästn mæ. O so fór an ti iétt slot, o nær an komd opp, so lämma an hästn i skógin o ríkidómana. Nær prinsässon fikk sí honon, so gá un sitt gulläpəl uåt an. Men de va nu po de sättə, at kuggin hadd givi uåt vár ota sina döttrar, o dom va trí, iétt äpəl ti mans. Dom tvuå äldər hadd givi bort sina äpəl uåt fríarəna sina, men den yggsta hadd int givi sitt ännu. Nær Askfísn komd, so gá un sitt uåt honon, o Askfísn fikk blí hennas fästmann. Dær sku dom alla trí muågana fara út o skjúta fogglar. Dom andər fikk int nogo, men Askfís fikk so myki han orka bärga bara. So gá dom vár sitt gulläpəl uåt Askfís, at an sku skjúta uåt dom mæ. Han gjórd so. So fór dom alla ti kríg, men dom andər kund int fölga mä Askfísn, som ans häst fór bara mä väddrə, o han fór förút o slúta hiéla krígi, o nær dom andər komd framm, so hadd Askfísn riédan vunni siégrən. Dom andər ilskast[1] po honon o dær sku dom skjúta po an, men de tó int, bara i stórtuånan o Askfísn bläi kuggins bästa muågin o fikk sién blí konugg äftər honon.

---

130. Pojken som var trägårdsmästare åt den onde och sedan blef gift med en prinsessa.

(Västerby i Pyttis).

Det var en trägårdsmästare, som hade en son. Så höll han på och rensade i trägården. Där kom han att rifva upp flere pläntor[2] i stället för ogräs, den här sonen. Då säger fadern: „Om djäfvulen skulle taga dig!" — Han infann sig strax och förde af med pojken. Han förde honom till sitt slott, den onde. Där lärde pojken sig mykket bra i hans trägård. När den onde själf reste bort, förvarnade han pojken, att han inte skulle få gå i hans stall och inte i hans

[1] Vredgades. [2] Plantor.

kammare häller. Nå, pojken gjorde några gånger efter förvarningen, men när några dagar förlidit, kanske en fem sex dar efter som han for bort, gick pojken i stallet för att få se, hvad dit skulle vara. När han då kom i stallet, fans där ett lejon och en häst. Så hade den onde satt kött för hästen och hö för lejonet. „Åh din gamla satan! hvad har du gjort! När har du sett hästen äta kött och lejonet hö!“ tykte pojken och så ändrade han om. Då sade hästen, för den kunde tala: „Du får grälor i kväll“. — Det gick ock så. När den onde kom hem och märkte, att pojken hade varit i stallet, så grälade han på honom och sade: „Du får inte göra på det sättet mer, kom nu ihåg det“. — Pojken lofvade lyda, men när den onde åter härnäst for bort, gick pojken i stallet och ömsade igen. När han då kom hem sade han: „Om du går tredje gången, så tar jag lifvet af dig“. — Pojken han gick ändå dit igen, när den onde for bort, och gjorde på samma sätt. Då sade hästen: „Nu när han kommer hem, tar han lifvet af dig. Släpp lejonet bort och sätt dig på min rygg, så fara vi bort“, sade hästen. Och så sade hästen sedan: „Här är under stallet en kruka, tag den upp och smörja ditt hår“. — Han tog då och smorde sitt hår och fick gullhår. Sedan sade hästen: „Gå nu i hans kammare, där är en sabel på väggen och försök, om du orkar lyfta den; orkar du inte, så, där är en flaska under bordet, sup ur den, till dess du orkar bärga[1] den bra“. — Nå, pojken gjorde så. Han söp tre gånger, så orkade han bärga sabeln ordentligt; första gången orkade han inte alls röra den, men tredje gången orkade han lyfta och bärga den huru han ville. „Och så är där en näsduk under hans dyna, där som han ligger, tag den med också“, sade hästen. — Han gjorde så och så reste de af och han satte sig på hästens rygg och släpte lejonet löst. Då tykte lejonet: „När du behöfver hjälp, så kommer jag och hjälper dig“. — När de hade farit ett stycke, så sade hästen: „Se bak dig om det kommer någonting“. — Han såg bak sig och sade: „Där börjar synas ett tjokt moln bakom oss“. — „Ja, han kommer på det sättet“, sade hästen, „det är han, som kommer. Tag nu näsduken och bläkta med den bakåt och säg: 'förr har här varit jämt, men nu skall här vara ofantligt stora skogar och bärg'“. — Så gjorde han ock, och det blef så. De foro igen en långer väg och ingenting syntes, men när det hade varit några, tjugu eller trettio, minuter till, då bad hästen pojken åter se bak sig. Pojken såg och sedan sade han: „Molnet stiger bra högt redan“. — Då sade hästen: „Tag näsduken och bläkta igen bakåt och säg: 'förr har här varit skarp jord, men nu skall här vara ett sådant kärr att knapt någon kan komma öfver'“. — Han gjorde så och det blef igen på det

[1] Handtera.

sättet, som han önskade. De foro igen framåt och när de hade farit en stund, sade hästen åt pojken: „Se bak dig om där kommer någonting“. — Pojken såg bak sig och sade: „Molnet börjar igen synas“. — „Bläkta igen med näsduken och säg: 'förr har här varit tort, men nu skall här vara en ofantlig sjö'“. — Han gjorde så och där blef strax en stor sjö. Sedan sade hästen: „Nu skola vi vara på stranden här och vänta, till dess han kommer på andra sidan“. — De stannade på stranden och väntade. När molnet kom till andra stranden, var gubben där själf också. Så lade han sig ned på magen att dricka och skulle dricka sjön torr. „Hvad gör han nu?“ frågade hästen. — „Han ligger och dricker“, sade pojken. — „Synes det på sjön, att han har blifvit mindre?“ frågade åter hästen. — „Ja, visst börjar han litet minskas“, sade pojken. — Det var en stund, så frågade hästen åter: „Börjar han minskas redan?“ — „Ja, han minskas betydligt“, svarade pojken. — „Bläkta då igen med näsduken och säg: 'förrför[1] du din gamla satan får uppdrucket det vattnet, så förr skall du spricka'“. — Pojken gjorde så och då sprack den onde där. Sedan började de åter resa framåt, hästen och pojken, och så kommo de till slut till konungens slott. Där släpte han hästen till skogen och gick själf att höra efter arbete åt sig. Först gick han till kungens trägårdsmästare och bad att slippa på arbete. „Jag har så många“, tykte trägårdsmästaren, „att jag inte vet, om jag behöfver dig“. — Med detsamma kom konungen själf gående och så frågade han af trägårdsmästaren: „Hvad är det där för en?“ — „Han säger sig vara trägårdsmästaregesäll“, sade trägårdsmästaren, „och bjuder sig här på arbete, men nu hafva vi så många, att jag vet inte, om vi skola taga honom“. — „Han tycks se ut som en underkarl, kanske vi försöka hvad han kan“, sade kungen. — Han blef tagen på arbete och det var inte bara några månader, så började konungen och trägårdsmästaren se, att alt hvad han gjorde, så begynte växa så bra, att det aldrig förut vuxit så. Men han visade inte aldrig sitt gullhår. Då frågade de: „Hvarför tar du inte mössan af dig?“ — Han berättade då: „Jag har haft skorfvigt hufvud och doktorn har förordnat, att jag inte får taga af mössan, för då blir det på nytt igen“. — Nå, han arbetade där och alt gick bra och så hade konungen ett äppleträ åt hvarje dotter — han hade tre döttrar. En utaf de där döttrarna vaknade en morgon mera tidigt och då såg hon, att kammaren, där hon låg, såg ut som förgyld. Hon sprang upp och tänkte: „hvad är det?“ och sprang till fönstret. Då såg hon att han, trägårdspojken, satt och kammade sitt hår — och däraf kom det där gula skenet. Men han varsnade henne och fick genast kalotten på sig, så att hon inte fick se det all-

[1] Förrän.

deles En stund funderade hon och så ropade hon åt trägårdspojken: „Hämta in några äpplen från trägården åt mig“. — När pojken kom in med äpplena, så låtsade hon vara så sömnig, att hon inte kunde taga emot dem och huru hon fumlade, så slog hon till hans kalott, så att den for ner och då lyste det alt ikring, när gullhåret kom fram. Om dagen gick hon ut i trägården och marsade och så sade hon åt de andra: „Ni tror, att han har varit skorfhufvud, men det är inte något skorfhufvud, utan det har någon annan betydelse. Sedan hände det på det sättet, att de andra hade fått furstar från andra länder som friare. Då gick konungen och frågade af henne: „Nå, du har inte fått någon“. — „Jo, nog vet jag hvem jag skall taga ock“, tykte hon; „jag skall taga den där trägårdsmästaregesällen, som ni tror vara skorfhufvud“. — När fadern hörde det, blef han så arg, att han lofvade köra henne åt hälkonas då strax. Men hon påstod, att det skulle inte hjälpa annat, utan hon skulle hafva honom bara. Då blef fadern så ledsen, att han satte bort honom genast. Han for då till staden och bodde på ett ställe, där en stor herre hade en trägård, och började arbeta åt honom. Konungens dotter for dit igen att se efter honom och alt så där. Sedan fick då konungen krig därefter. Då sade dottern åt honom, trägårdsmästaregesällen: „Nu får far krig och man vet inte, huru det börjar gå med honom, bara han inte skulle börja gå i undergång“. — „Åh“, tykte trägårdsmästaren, „jag skulle nog kunna hjälpa honom“ — då fans det inte några bössor — „jag skulle nog kunna hjälpa honom, bara jag skulle fara dit“ — han litade på lejonet och sin häst och sin stora sabel. — Nå, kriget började och det började gå till undergång för konungen. Så for han dit den där pojken. Han kommer dit och rusar in från ena sidan och så kommer det ett lejon och rusar in från andra sidan och de gjorde ett betydligt slag och kungen vann. Men när slaget var slut, for han sin väg, så att de inte viste hvem det var. När tre dar hade varit, så blef det slag igen. Det gick på samma sätt. Först började kungen gå i undergång, men så kom pojken med lejonet och slog fienden, så att kungen vann. Men då fick konungens fiender sticka honom i benet, så att det började blöda. Konungen och drottningen voro ett stycke därifrån och när de sågo, att han blödde, så bjöd drottningen åt honom sin halsduk att binda om såret. Han tog halsduken och lindade om benet. När fienderna nu voro slagna, så blef kriget slut. Men kungens dotter for igen till trägårdsmästaren och så gick kungen en kväll för att se hvart hon skulle gå. När kungen då kom dit och såg, att han hade sjalen kring benet, så kunde han förstå, att det var trägårdsmästaregesällen, som hade hjälpt honom, och då gjorde han honom till en af de häfvaste generaler, som fans i riket. Sedan måste han få kungens dotter, när han blef en så stor man. Det blef

då bröllop och han gifte sig med henne. När bröllopet skulle hållas, sade hästen åt honom: „Förrän du viges, skall du komma ut och se efter mig“. — Nå, han gick ut för att se efter hästen. Då sade han: „Har du nu näsduken här, som du fick från satans slott?“ — „Jo“, tykte han, „nog fins den här“. — „Tag då och slå mig med den näsduken tre gånger och säg: 'förr har du varit häst, men nu skall du vara människa'“, sade hästen. — Han gjorde så, och när han slog honom med näsduken, så blef han till människa. Sedan sade han: „Ja, jag far nu hem dit, som jag är ifrån. Jag blef på samma sätt förd som du. Jag är en furstes son, men han förde mig som ett väder, så att jag inte viste, när han tog mig och så skapade han om mig till häst.“ — Han for så bort, men pojken blef en stor man i kungliga slottet och hvad han blef och så — var det slut.

---

131. Om pojken som var i trägårdsmästarelära hos den onde.

(Pyttis).

Det var en kvinna, som hade ett barn. Hon gick i trägården och började rensa. Där var barnet, som var någorlunda stort redan, och rykte upp några pläntor[1]. Då svor hon så illa och tykte: „Om fan skulle taga dig!“ — Strax kom det ett stort väder och förde honom bort till ett stort bärg i en stor skog. När han kom dit, så var där likasom ett slott och en kung och en stor trägård. Där lärde de honom till trägårdsmästare. Efter någon tid for kungen, och det var den elake han kommit till, bort och gaf åt honom alla nycklar och sade, att han skulle få gå i alla rum utom i ett. — När den sure farit bort tykte pojken: „Nå, hvad döden månne han nu ha där“, och så gick han dit. Där såg han en häst och ett lejon. För hästen var det satt kött och för lejonet hö. Då brast pojken ut i förundring och tykte: „Det här är litet bakvändt“, och så flyttade han om och satte köttet för lejonet och höet för hästen. Hästen frustade och tackade honom och var så nöjd och lejonet likaså. När den elake kom hem och såg att pojken varit och flyttat om maten för djuren, vardt han arg och flyttade tillbaka såsom det förut varit: köttet för hästen och höet för lejonet. Sedan gick han till pojken och sade: „Jaså, du kan inte lyda“, och så daskade han om[2] honom riktigt ordentligt och tykte: „Om du ännu går en annan gång, så tar jag lifvet af dig, kom ihåg det“. — Efter en tid for kungen bort åter och lämnade

[1] Plantor. [2] Slog.

alla nycklar åt pojken och sade, att han skulle få gå i alla rum utom i ett. När den lede hade farit, så gick pojken åter in i det rummet och, då han såg huru det var omflyttadt, tykte han: „Jaså, du gamla fan, du var igen och flyttade“, och så ömsade han om för andra gången. — När kungen kom hem och såg att pojken återigen varit i det rummet, blef han ännu argare än förut och piskade honom rätt förskräckligt och sade: „Du skulle nu ändå gå, fast[1] jag nekade dig; men går du ännu en gång, så tar jag bestämdt lifvet af dig, kom ihåg det“. — Efter någon tid for kungen åter bort och lämnade alla nycklar åt pojken med tillsägelse, att han skulle få gå i alla rum utom i ett. Men när den sure farit bort, gick pojken till hästen och lejonet åter och flyttade om deras föda som förut: satte hö för hästen och kött för lejonet. Då började hästen tala och sade: „Nu tar han lifvet af dig, den sure, om han kommer hem, men nu skall du släppa mig lös och lejonet, och sätta dig på min rygg, så skola vi fara bort. Men först skall du gå in och smörja ditt hufvud ifrån den krukan, som står i hans birång.“ — Han gjorde så och så foro de. När de hade farit en stund, sade hästen: „Se efter dig, kommer där någon?“ — „Jo, det kommer ett stort moln bakefter“, svarade pojken. — „Det är han, som kommer“, sade hästen. — Efter en stund sade hästen åter: „Se bak dig, kommer där någon?“ — „Jo, det kommer alt närmare och närmare, det där molnet“, svarade pojken. — „Det är han, som kommer“, sade åter hästen och for vidare. — Efter en stund sade han för tredje gången: „Se bak dig, kommer där någon?“ — „Jo, det där molnet är alldeles nära nu“, sade pojken. — Då gaf hästen åt honom en näsduk och sade: „Slå nu med den här näsduken bak dig och säg: 'En stor skog bakom oss och slät mark framför oss!'“ — Han gjorde så, och det blef en sådan skog bakom dem, att den onde icke slapp igenom, utan måste fara hem efter yxa och hugga ner den, innan han slapp fram. När de åter hade farit en tid sade hästen såsom förut: „Se bakom dig, kommer där någon?“ och pojken svarade på samma sätt, att han såg ett stort moln. När det hade kommit helt nära, sade hästen: „Slå nu igen med näsduken bakom dig och säg: 'Ett stort bärg bakom oss och slät mark framför oss!'“ — Han gjorde så, och det blef ett ofantligt stort bärg bakom dem, så att den onde icke slapp fram, utan måste göra en lång krokväg omkring bärget. Under tiden for hästen och pojken framåt. När de farit en stund, sade hästen: „Se bak dig, kommer där någon?“ — Pojken svarade åter, att han såg ett stort moln. Efter en stund frågade hästen för andra gången och fick samma svar. Men när den för tredje gången upprepade sin fråga och pojken sade, att molnet var nära, då sade

[1] Fastän.

hästen: „Slå nu igen med näsduken bakom dig och säg: 'En stor sjö bakom oss och slät väg framför oss!'“ — Han gjorde så och strax blef där ett stort träsk och mycket vatten. Då sade hästen: „Nu skola vi stanna här och se huru det går.“ — När molnet kom till träsket var den lede där också. Han lade sig strax ned att dricka och tänkte dricka upp alt vattnet i träsket. Då en stund hade varit sade hästen: „Tycks det saknas mycket i träsket?“ — „Inte har det just saknats mycket än“, sade pojken. — Efter en stund frågade hästen åter: „Tycks det vara mycket vatten i träsket än?“ — „Jo“, sade pojken, „nog har han där ännu att dricka.“ — När det åter gått en stund, sade hästen: „Dricker han än?“ — „Jo“, sade pojken, „men snart blir det slut.“ — Då sade hästen: „Slå med näsduken bak dig och säg: 'Förrän det här vattnet blir slut, förr skall du spricka!'“ — Pojken gjorde så och där sprack den sure. Så for han vidare och kom till en stad. Där var ett slott, och där bodde en kung, som hade tre döttrar. — När de kommo till staden, så sade hästen åt pojken: „Släpp mig, och när du behöfver mig, skall jag komma.“ — Pojken släpte hästen och gick till trägårdsmästaren på slottet och fick tjänst hos honom. När han varit där en tid, kom det bud till kungen från utrikiska länder: „Vår trägård torkar alt bort; kan du skicka mig en, som kan bota den?“ — Då kallade kungen sin trägårdsmästare och sade hvad bud det hade kommit och tykte: „Nu måste du resa dit till det landet; men har du nu någon, som du kan sätta öfver min trägård, som du kan ha förtroende till?“ — „Jo“, sade trägårdsmästaren, „nog har jag Johan Skorfhufvud“ — de kallade pojken så — „jag kan inte lita på någon annan, men på honom kan jag lita“, sade trägårdsmästaren. — Då sade kungen: „Du får nu lita på hvem du vill, bara han sedan kan göra det arbetet“. — Så blef Johan Skorfhufvud satt öfver kungens trägård. När han smorde sitt hufvud ifrån den ondes kruka, så blef håret likasom bara gull och sedan tog han aldrig mera mössan af sig, då någon såg, utan sade alltid, att han hade skorfvigt hufvud, och därför fick han heta Skorfhufvud. Tidigt en morgon gick han i trägården och tog af sig mössan och kammade sitt hår. Där råkade han just sätta sig midt emot den yngsta prinsessans fönster. Då vaknade prinsessan och såg att det var något sken och gick till fönstret att se efter. Med detsamma märkte Johan Skorfhufvud prinsessan och satte mössan på hufvudet, så att hon icke fick se riktigt. Då ropade hon: „Hör du Johan, hämta in åt mig några äpplen!“ — Han gjorde så. När kan kom in till prinsessan med äpplena, gjorde hon sig sömnig och slog ner tallriken och äpplena och stötte mössan af honom. — Sedan en dag kom fadern in till sin yngsta dotter och sade: „Nu ha dina båda äldre systrar fått åt sig fästmänner, men hvad skall du taga för en?“

— „Jag vill hafva Johan Skorfhufvud“, sade hon. — „Ja, far af med honom nu strax“, sade fadern och blef arg. — De foro också strax bort och foro att bo hos kungens barnmorska, som bodde där nära. Sedan kom det från ett annat land mågar att strida med kungens mågar — de ville också hafva hans döttrar. När de började kriga, så gick han att se och, när han såg, att kungens mågar började gå i undergång, så gick han och tog sin häst och kom för att hjälpa dem. Genast när han kom med i striden, så fingo kungens mågar vinsten. Så for han bort. Då sade de: „hålt, hålt!“ men nej, inte stannade han; han for hem till sin koja och släpte sin häst. När de andra kommo hem från kriget berättade de huru de hade blifvit hjälpta och sade: „Aj, skulle ni se, det är riktigt en herrans ängel, som kommer och han slår så att vi vinna“. — „Vi skola komma och se i morgon, när han kommer“, sade brudarna deras. — De gingo med för att se och han var där ock och såg. Nu lät han det gå så långt, att alla kunde se, att de måste förlora. Sedan sade han åt brudarna: „Det är visst för er skull, som han inte kommer“. — Men när han såg, att det inte var ingen hjälp mer, så for han igen bort efter sin häst. När han kom från ena sidan, så kom lejonet från den andra och så slogo de fienderna. I striden hade han fått ett hugg i benet och, när han red bort, såg kungens älsta dotter det och drog då sin duk från halsen och band om benet. Han for sedan hem och lade sig. När kriget nu var slut, så skulle de äldre hålla bröllop och då sade de: „Nå pappa, få vi inte be vår syster till bröllopet?“ — „Nå, ni må nu be henne, men honom får ni inte be“, sade kungen. — De gingo till systern och när de kommo dit, så stod hon och bakade och han låg i sängen och gungade på benet — det lär nu ha värkt ock litet. När han svängde på benet, så sågo de duken och då förstodo de huru saken hängde ihop och sade: „Jaså, är det nu så!“ — Så bådo de honom att komma med, men han sade: „Nu skall ni först klä hela gatan med rödt kläde alt ifrån slottet ända hit och så skall ni ställa upp trumslagare långsmed hela vägen“. — De gjorde så. Sedan ville de, att han skulle komma med vagnen. Men han tykte: „Jag kommer nu efter med min häst“. — När han kom ridande, så hörde de inte på slottet något trummande och pipande, och när han skulle gå in, så sade hästen: „Nu får du inte taga den supen, som de först bjuda åt dig, utan då skall du komma ut och tala med mig“. — Han gick in. Och när de bjödo åt honom traktering, så sade han: „Nej, jag måste först gå ut och se efter min häst“. — När han kom ut, så sade hästen: „Nu skall du taga mig i frambogarne och slänga mig öfver ditt hufvud och säga: 'förr har du varit häst, men nu skall du vara människa!'“ — Han gjorde så, och hästen förvandlades till en prins och sade: „Nu skall du blifva kung

här och jag far hem till mitt rike". — Så skildes de åt. Båda blefvo sedan kungar och det var ständigt fred dem emellan.

---

132. Āgkans pojki o fæns pojki.

(Böle i Sjundeå).

He va ién gogg ién āgka, som hadd trí pojkar. So laga un den älsta pojkin ti skógin för ti guá vall mä kuddon. Men to e va duålit biét, so gikk an po fæns svidiland mä kuddon sin. To komd fæn o va förargagər o sá: „Va hár tu ti göra mä din kuddo i mitt svidiland?" — So fór an uåv mä bod pojkin o kuddon. To an aldər komd tibáka, so modast āgkan laga andər pojkin sin o valla. Hun vild int lät an fara o valla, men to an vild so gærna, so släft un an. Hun sá to: „Nó guår he mä te som mä bródərn din". — To pojkin komd ti skógin, so fór an mä kuddon sin inn po fæns svidiland. Men läggi va an int tær, föran fæn komd o va argər o sá: „Va hár tu ti göra hí i mitt svidiland?" — So fór an uåv mä pojkin o kuddon. To dom aldər komd tibáka, so vild den yggsta pojkin fara o vall den sista o tridi kuddon. Módərn vild int po igga vilkor släpp an ti skógin, för hun sá: „Nó guår he mä te som mä tom tvuå andra". — Men han sku bara fara. He jälft int ti niékka. Han bá mór sin laga tvuå óstar men igga kryst vasslan úr dom. Sién so sóta an dom o lá dom millan tvuå stiénar. So fór an ti skógin mä kuddon. To an komd ti skógin, so fór an i fæns svidiland mä kuddon sin, för tær va gott biét. To komd fæn o friéga: „För va biétər tu mitt svidiland?" — Pojkin krysta to óstn millan tvuå stiénar, so vasslan droppa úr an. „Kan tu krám ién stién, so at vattnə droppar úr an?" tykt pojkin. — To tó fæn ién par stiénar i sin hand o krysta dom, so dom gikk i bara smuå smulur. „Men vatn fuår tu int úr dom", tykt pojkin. — „Tu ä ién starkər pojki. Vil tu int koma ti drägg ot mäj?" friéga fæn. — „Jó", svara pojkin, o fór ti drägg ot fæn. — Sién andər daks moron sku dom fara ti skógin o hugga. Fæn laga sin iégi pojki mié[1]. Fæn tó to framm ién stór yksa. To āgkans pojki suå po den, so va den so stór, at an hadd göra ti ryər skaftə. „Va tägkər tu puå?" friéga fæn. — „Ja tägkər kast den hær yksan po den dær molnplättn", svara pojkin. — „Näjj näjj, tu fuår int kasta bort fár mins handyksa!" tykt fæn. — Pojkana fór nu ti skógin o hugga. To dom sku börja hugga, friéga fæns pojki uåv āgkans pojki: „Vil tu vara i störändan häldər i skatan?" — „I skatan",

[1] Med.

svara han o klättra opp i trædə. — Sién to fæns pojki hugd, so flyøg ägkans pojki ién gó bita bort i skógin. „Vart fór tu?“ friéga fæns pojki. — „Ja va äftər nuågra viddjor för ti göra ién lägk för ti bind om hyvu ditt, at e int sprikkər, to ja huggər“, svara ägkans pojki. — „Näjj näjj, int fuår tu hugga“, svara fæns pojki. Tom hugd nu itt træ, som dom sku fyøra himm. Fæns pojki friéga to: „Vil tu vara i stórändan häldər i skatan, to vi drár himm he dær trædə?“ — „Ja kan ful vara i stórändan nu, to ja förút va i skatan“, svara ägkans pojki. — Fæns pojki gikk to i skatan för ti bära den, o ägkans pojki i stórändan. „Guå tu förút, som bätər kändər vægin“, tykt ägkans pojki ot fæns pojki o sá tilíka: „den, som sír tibáka, fuår mä yksan i nakkan“. — Fæns pojki han slæpa o dró äftər yttərsta förmuågo. Tær an fór framm, so sópa an niér trædən, so an dró bort skógin som ién stór linnja. Ägkans sonn sat po stórändan o skratta o den andra dró. To dom komd himm o hadd itt so stórt træ o stór diél uåv skógin, tær dom fór framm, va kullfalli, bliév fæn hajj o sá ot ägkans pojki: „Far mä din kuddo o dina bryødər o diéras kuddor, för ja vil int sí iér för mina yøgor“. — Tom fór alla himm o va gláda, at dom slapp bort.

---

133. Pojkin som tó livi uåv fæn.

(Böle i Sjundeå.)

He va ién pojki, som fór o syøk se tjänst. So myøtt an ién härri, som tó in ti drägg. Den där härrn, som va fæn, sá to: „Tu bihyøvər igga göra nogo ana po trí uår än damba byøkər, men tu fuår igga läsa í tom“. — Pojkin tó annbúdə o fór o tjéna ot fæn. Han damba byøkrən o lás í dom tilíka. Han fikk to lær se mogga sákər, som int iggin vist häldər hadd nogo kännidóm om. To trí uår hadd guått, so slapp pojkin bort. Han träffa to en anan pojki, som börja fölg mä. Sién so sá an: „Ja kan trolla. Ja förvandlar me ti ién kuddo o tu fuår sölg den; men bándə ska du int sölga.“ — Pojkin sölgd kuddon o fikk brá bitált för un. Men den andər va int läggi kuddo, förrför[1] han förvandla se tibák ti pojki. Tom rumbla nu o syøp o muådd brá. To päggana va slút, so sá pojkin ot den andər: „Ja förvandlar me nu ti ién häst; om nuån kombər o vil kyøpa me, so fuår tu nó sölga me, men int grímon“. — Sién so komd ién härri o vild kyøpa hästn. Han lova gié ién stór bitálnigg, bara an sku fuå den stóra svarta hästn o grímon mæ. „Ja sölgər int grí-

[1] Förrän.

mon int po igga vilkor", svara pojkin. — „Noh, tu ska fuå sama bitálnigg för grímon som för hästn", tykt härrn, som va fæn šölv. — „He kan vara he sama, va gör ja mä grímon, to ja int hár hästn", tykt pojkin o sölgd grímon o fikk sama bitált för den som för hästn. Härrn, so snárt an fikk grímon, spragg po ryggin o börja rída, so e bara duna i bakkan. Han riéd ti iétt värshús, tær an band fast hästn po guåln o gikk sién inn o späla kórt. Sién to ién pojki komd út, so sá hästn ot in: „Tá grímon uåv me!" — Pojkin gjórd so. To skapa hästn se ti hara o spragg ti skógin. Pojkin gikk to inn o birätta va an hadd sítt o sá: „He va ién bisynnəli häst puå guåln, som sá ot me: 'tá grímon uåv me!' So snárt ja gjórd he, so förvandla an se ti ién hara o spragg ti skógin". — To fæn hyørd he, so förvandla han se ti ién hunn o börja snota äftər færdona[1] o kíla uåv ti skógin bakäftər. Haran bliév to ién sparv o flyøg ti slotə o prinsässon tó fönstrə ypi o släft inn den. Fæn uåtər förvandla se ti ién yørn o flyøg äftər sparvən o sku tá fast in, men prinsässon sló so hastot fast fönstrə, so snárt sparvən komd inn, at fæn, som nu flyøg som ién stórər yørn, bliév útanföri. Sparvən satt dom i búrn. Sién so händ e se ién tíd däräftər, at kuggin bliév šúkər. To komd ién härri o vild bót in. Han komd fliéran goggor. Sién so börja kuggin blí friskər. To sá sparvən: „Den där härrn ä fæn, o to ni friégar va an vil há ti bitálnigg för bisværə han a havi mä kuggin, so svarar an: 'sparvən i búrn!' Ja förvandlar me to ti ién rigg po prinsässons hánd, som hun ska fäll po golvə, to an kombər." — To fæn komd sista goggon, so titta an ikrigg se o suå opp ot fönstrə, men búrn va tómər. Han vársna to riggin po prinsässons figgər. Mä sama fäld un den po golvə, so den full sundər o bliév smuå kórn. Fæn förvandla se to ti ién tuppə, som sku börja plokk opp tom dær kórnən. Mä sama skapa pojkin se ti ién hunn, som biét nakkan uåv tuppən o so va han frí.

---

134. Matti som stékt fæns tjäring.

(Jönsböle i Lojo).

Matti kóka en gogg grot o lúsn o loppon mä. To grotn va færdigər, so sá Matti ot lúsn: „Gå tu út o sí va Nätta šäldər åt". — „Gå tu, som kan bätər hoppa", tykt lúsn ot loppon. — Hun hoppa åv to. Som un komd inn, so sá un: „Fæn kombər". — Han komd inn, o so fór loppon i säggbalmn o lúsn i šinnfäldn o Matti po ún. „Här får man gröt", tykt fæn o sat se o äta. — Matti som harmast[2],

[1] Fotspåren. [2] Förargade sig.

to de börja líd för mytji úr grøtfáti, sá: „Ät int opp alt, lämm ot mäj lítə!“ — „Jaså, är du där Matte!“ tykt fæn o fór opp po ún o tó an o stoppa an i en säkk. To an a buri den en bít, so jórd grøtn sin värkan o fæn modist lägg nér sättjin o gå šú míl opp i skójin för ti jör sitt bistýr. Undər tídn krop Matti úr posan o lá ana i ställə. To fæn senn komd tibáka, so kasta an sättjin po ryddjin o fór vídari. To an a fari en bít, so tykt an: „Nu skall jag slå ihjäl Matte“, o so sló an sättjin so hårt mót en stén, at den jikk sundər o va som va í den stritta[1] an mót øgona. Matti åtər jikk himm o börja kóka grøt andra goggon. To an kóka, so bá an lúsn gå út o sí va Nätta šäldər åt. „Gå tu, som kan bätər hoppa“, tykt lúsn ot loppon. — Hun hoppa do åv mä väldiga skutt. Nær un komd inn, so sá un: „Fæn kombər“. — Loppon hoppa to i säggbalmn o lúsn jomd se i šinnfäldn o Matti po ún. Som fæn komd inn, so börja an strakst äta grotn. To an åt o hansəs ätandi aldər vild tá ända, so bläi Matti harmsin o sá från ún: „Ät int opp alt!“ — „Jaså, är du där igen!“ tykt fæn o stoppa an andra goggon i posan o bár an himm ot gummon sin. — To dom börja sí på an, so tykt dom, at an va för mágər. So lá dom an i jødistjättan, so an sku blí fétari. Senn so bora dom ett hol i väddjin o sá, at an sku stikk figgrə út. Matti stakk to út en pinna, som an a jórt ot se. Som dom så pinnan, so tykt dom, at an igga fétari ha blivi. Dom börja to jod an ännu o jé an bätər fødo. To en tíd ha vari, so bá dom an åtər stikka út figgrə sitt. Nu kund int Matti som förra goggon stikka út pinnan — den hadd an förlóra —, útan nu modist an stikka út figgrə sitt. To dom skár i de, so tykt dom, at an a blivi so fét, at an sku dúga äta. Dom tó do út an, o fæn sá ot sin gummo, at un sku éld ún, tils an sku kom himm. Hun jórd so o sá ot Matti, at an sku sät se po skot-tjärron, so sku un skot an i ún. „Vísin mór, hur ja ska säta me“, tykt Matti. — Mór satt se to po skot-tjärron o Matti skota un i ún o lá hällon föri. Senn klædd an klædrən hennas po en bostjärvo o lá en gamal hatt ot un po hyvu o stäld un mä rottjin o spinna o so fór an sin væg. To fæn komd himm, so fræga an: „Hár du stéki færdit?“ — To tjärndjin igga svara an, so stampa an mä fótn i golvə o sá: „Skall du icke svara mig?“ — Som igga svár komd, so raka an til[2] un, so hyvu fløg bort. To svór fæn o sá: „Se så där, slog jag nu ihjäl käringen min!“ — Senn så an i ún äftər stéki o tó gummon därifrån o börja ät un. To an åt figgrən, so sá an: „Slams, slams! ja trór, ja ätər mórs figgər“. — Från den tídn fikk nó Matti kók grotn i ró o fréd.

[1] Stänkte. [2] Slog han till.

135. Pojtjin som sku vakt fár sins lädu o senn bläi jift mä kundjins dótro.

(Ingå).

He va en gogg en bóndə, som hadd trí synər o en ägg, som an aldər fikk holl nogon lädu på, för den brann opp alt som den bygdist för var júlmoron. So šikka bón en júlnatt tí sin älsta son, at han sku vakt, to lädun sku brinna. To an komd tí, so fór an o ládist bák i lädun. Som an ha sommna, so komd fæn o tänd éld po lädun o so brann den opp o pojtjin mæ. Bón bygd åtər opp lädun, o nästa júlnatt šikka an sin andər son tí o vakta. Han lá se bák i lädun. Om júlmoron komd fæn o bränd opp lädun o pojtjin mæ. Bón bygd nu tridi lädun o šikka om júlnattən sin tridi son o vakta. To han komd, so ládist han útanför väddjin. Fæn komd senn rídandist po en häst, som va so grannər, som den sku ha vari förjyldər. Han bant fast den. Sama smörjo som förra goggona hadd an mässe i itt hórn. To fæn va i lädun o tänd éld po den, so tala hästn ti pojtjin o sá: „Om tu vil som ja vil, so ska vi far härifrån“. — „Já“, svara pojtjin. — Nu sá hästn, an sku tá en gränkvist[1], en stäin o en flasko, som an sku fyll mä vatn o so sku an tá smörjo úr fæns smörghórnə. Pojtjin jórd so. So kasta an se po hästryddjin o so bar e åv. To an ha ridi itt styttji, so fræga hästn: „Hor tu nogo buldər?“ — „Näjj“, svara pojtjin. — To an åtər ha ridi en bít, so fræga hästn ot an: „Hor tu nogo buldər?“ — „Näjj“, tykt pojtjin. — Tom fór åtər en bít frammot, to hästn fræga, om an hor nogo buldər. „Já, itt toko sús bakäftər oss“, svara pojtjin. — „Släpp nér gränkvistn o säjj: 'so hog skóg bakäftər o so tæt, at int indjin ä kár ti kom ijinum den'“, tykt hästn. — Pojtjin jórd so. To fæn komd ti skódjin o int slapp ijinum den, för den va so tætər, so sá an: „Vart hár ja min lill-yks, kvikka tág huggər ja den skódjin“. — Han hugd o slapp ijinum. Undər tídn so ha pojtjin ridi logkt frammot. To an ha ridi en bít, so fræga hästn: „Hor tu nogo?“ — „Näjj“, svara pojtjin. — Han räid åtər itt styttji läggər framm, to hästn fræga: „Hor tu nogo?“ — „Näjj, int indjintigg“, svara pojtjin. — Tom laga se åtər en bít frammot, to hästn fræga: „Hor tu nogo?“ — „Jó, ja hor itt toko vädər“, svara pojtjin, to fæn komd närmari. To sá hästn: „Kast nu nér stäin o säjj so: 'itt so stórt bärg, at int indjin ä kár ti kom övər, indjin ä kár ti kom undər, o indjin jinum'“. — Pojtjin jórd so. To fæn komd ti bärdji o int slapp framm, so sá an: „Vart hár ja min lilla bärdjibår, snárt spräggər ja bort de hær bärdji“. — Han spräggd o komd ijinum. To pojtjin räid itt styttji, so fræga hästn:

[1] Grankvist.

„Hør tu nogo?“ — „Näjj“, svara pojtjin. — So snárt an åtər ha ridi itt styttji, so fræga hästn: „Hør tu nogo?“ — „Näjj“, tykt pojtjin. — Han räid senn åtər en bít, to hästn fræga ot pojtjin: „Hor tu nogo?“ — „Jó, itt toko buldər“, svara pojtjin. — „Häll úr vatuflaskon o säjj: 'so stór šø, at indjin slippər omm, indjin undər o indjin ijinum'“, sá hästn. — Pojtjin jórd so. To väkst e en so stórər šo, at indjin slapp omm, indjin undər o indjin ijinum. To fæn komd ti šon, so sá an: „Vart hár ja mitt lilla hipiglás, kvikka tág súpər ja opp de hær vattnə“. — Han börja to súpa. To an søp, so komd rævn o sá: „Holt! baktappn läkər!“ — „Vríd fast den!“ tykt fæn. — Rævn vräid to, so an sprakk, o alt vattnə rann út åtər. Nu va pojtjin frí. Han smørga nu sina klædər o händər o hästn mä den dær smörjon an tó úr fæns smörghórnə. To bläi an som an sku ha vari förjyldər. Senn komd dom ti itt kríg, o tær va pojtjin po kundjins sído o sló ijæl fíəndən ti sista mann. So vann kundjin. Han sá to: „Om ja sku fo sí den kárn, som ha bisógra fíəndən, o tjänn åtər an, so sku ja jé han halva rítji o dótron ti hustru“; men han fikk igga vit e ännu. — Han ford bort hästn o fór ti drägg ot kundjin. To an ha vari tær en tíd, so bläi e åtər kríg Pojtjin šynda to o ömsa klædər o jikk ti kundjin o fræga, om han sku fo kom mæ ti kríg. „Va jör tu tí“, svara kundjin, men släft an änto. — Pojtjin vild to tjop ot se häst šölvər, o kundjin gáv an päggar. Han tjøft o ot se häst, men han tó int den, útan fór äftər sin gambla häst o vakkra klædər, som blägkt som gull, o so bár e åv ti krídji. Tær sló an ijæl fíəndən ti sista mann. Nu gáv kundjin ot an sin älsta dótər o halva rítji. Han komd förət himm från krídji, so va an åtər som drägg, men en dá so försvann an. Kundjin börja to fundéra, vart hansis drägg tó vædjin. Han fór äftər sin gambla häst, som va kundjins förtrollagər prins, o sina vakkra klædər. To an komd tibáka o hadd hästn mæ se, so tjänd kundjin åtər an. Hästn bläi jinast tibáka ti en prins o birätta för sin fár, at e va jyst drändjin hansis, som ha jölft an strída. Kundjin vild int to jé dótron sin ot drändjin, to an va åv so rigga släkt, men prinsn sá, at an sku holl órd, för drändjin ha jórt an mytji gott. Han gáv an to älsta dótron sin o halva rítji. Andər halvan fikk prinsn, o he va biständi fréd tom imillan.

---

136. När Pétrus o den unda va i bólág me varandra.

(Helsinge).

De va förr i fórna tídər, so møttist Pétrus o fán én gogg. So komd dom övəréns, at dom sku hugga säj ett svidiland tisammans. När dom hadd huggi o bränni, so sku dom ti så. Do tykt Pétrus:

då bröllop och han gifte sig med henne. När bröllopet skulle hållas, sade hästen åt honom: „Förrän du viges, skall du komma ut och se efter mig“. — Nå, han gick ut för att se efter hästen. Då sade han: „Har du nu näsduken här, som du fick från satans slott?“ — „Jo“, tykte han, „nog fins den här“. — „Tag då och slå mig med den näsduken tre gånger och säg: 'förr har du varit häst, men nu skall du vara människa'“, sade hästen. — Han gjorde så, och när han slog honom med näsduken, så blef han till människa. Sedan sade han: „Ja, jag far nu hem dit, som jag är ifrån. Jag blef på samma sätt förd som du. Jag är en furstes son, men han förde mig som ett väder, så att jag inte viste, när han tog mig och så skapade han om mig till häst.“ — Han for så bort, men pojken blef en stor man i kungliga slottet och hvad han blef och så — var det slut.

---

131. Om pojken som var i trägårdsmästarelära hos den onde.

(Pyttis).

Det var en kvinna, som hade ett barn. Hon gick i trägården och började rensa. Där var barnet, som var någorlunda stort redan, och rykte upp några pläntor[1]. Då svor hon så illa och tykte: „Om fan skulle taga dig!“ — Strax kom det ett stort väder och förde honom bort till ett stort bärg i en stor skog. När han kom dit, så var där likasom ett slott och en kung och en stor trägård. Där lärde de honom till trägårdsmästare. Efter någon tid for kungen, och det var den elake han kommit till, bort och gaf åt honom alla nycklar och sade, att han skulle få gå i alla rum utom i ett. — När den sure farit bort tykte pojken: „Nå, hvad döden månne han nu ha där“, och så gick han dit. Där såg han en häst och ett lejon. För hästen var det satt kött och för lejonet hö. Då brast pojken ut i förundring och tykte: „Det här är litet bakvändt“, och så flyttade han om och satte köttet för lejonet och höet för hästen. Hästen frustade och tackade honom och var så nöjd och lejonet likaså. När den elake kom hem och såg att pojken varit och flyttat om maten för djuren, vardt han arg och flyttade tillbaka såsom det förut varit: köttet för hästen och höet för lejonet. Sedan gick han till pojken och sade: „Jaså, du kan inte lyda“, och så daskade han om[2] honom riktigt ordentligt och tykte: „Om du ännu går en annan gång, så tar jag lifvet af dig, kom ihåg det“. — Efter en tid for kungen bort åter och lämnade

[1] Plantor. [2] Slog.

alla nycklar åt pojken och sade, att han skulle få gå i alla rum utom i ett. När den lede hade farit, så gick pojken åter in i det rummet och, då han såg huru det var omflyttadt, tykte han: „Jaså, du gamla fan, du var igen och flyttade“, och så ömsade han om för andra gången. — När kungen kom hem och såg att pojken återigen varit i det rummet, blef han ännu argare än förut och piskade honom rätt förskräckligt och sade: „Du skulle nu ändå gå, fast[1] jag nekade dig; men går du ännu en gång, så tar jag bestämdt lifvet af dig, kom ihåg det“. — Efter någon tid for kungen åter bort och lämnade alla nycklar åt pojken med tillsägelse, att han skulle få gå i alla rum utom i ett. Men när den sure farit bort, gick pojken till hästen och lejonet åter och flyttade om deras föda som förut: satte hö för hästen och kött för lejonet. Då började hästen tala och sade: „Nu tar han lifvet af dig, den sure, om han kommer hem, men nu skall du släppa mig lös och lejonet, och sätta dig på min rygg, så skola vi fara bort. Men först skall du gå in och smörja ditt hufvud ifrån den krukan, som står i hans birång.“ — Han gjorde så och så foro de. När de hade farit en stund, sade hästen: „Se efter dig, kommer där någon?“ — „Jo, det kommer ett stort moln bakefter“, svarade pojken. — „Det är han, som kommer“, sade hästen. — Efter en stund sade hästen åter: „Se bak dig, kommer där någon?“ — „Jo, det kommer alt närmare och närmare, det där molnet“, svarade pojken. — „Det är han, som kommer“, sade åter hästen och for vidare. — Efter en stund sade han för tredje gången: „Se bak dig, kommer där någon?“ — „Jo, det där molnet är alldeles nära nu“, sade pojken. — Då gaf hästen åt honom en näsduk och sade: „Slå nu med den här näsduken bak dig och säg: 'En stor skog bakom oss och slät mark framför oss!'“ — Han gjorde så, och det blef en sådan skog bakom dem, att den onde icke slapp igenom, utan måste fara hem efter yxa och hugga ner den, innan han slapp fram. När de åter hade farit en tid sade hästen såsom förut: „Se bakom dig, kommer där någon?“ och pojken svarade på samma sätt, att han såg ett stort moln. När det hade kommit helt nära, sade hästen: „Slå nu igen med näsduken bakom dig och säg: 'Ett stort bärg bakom oss och slät mark framför oss!'“ — Han gjorde så, och det blef ett ofantligt stort bärg bakom dem, så att den onde icke slapp fram, utan måste göra en lång krokväg omkring bärget. Under tiden for hästen och pojken framåt. När de farit en stund, sade hästen: „Se bak dig, kommer där någon?“ — Pojken svarade åter, att han såg ett stort moln. Efter en stund frågade hästen för andra gången och fick samma svar. Men när den för tredje gången upprepade sin fråga och pojken sade, att molnet var nära, då sade

[1] Fastän.

hästen: „Slå nu igen med näsduken bakom dig och säg: 'En stor sjö bakom oss och slät väg framför oss!'“ — Han gjorde så och strax blef där ett stort träsk och mycket vatten. Då sade hästen: „Nu skola vi stanna här och se huru det går.“ — När molnet kom till träsket var den lede där också. Han lade sig strax ned att dricka och tänkte dricka upp alt vattnet i träsket. Då en stund hade varit sade hästen: „Tycks det saknas mycket i träsket?“ — „Inte har det just saknats mycket än“, sade pojken. — Efter en stund frågade hästen åter: „Tycks det vara mycket vatten i träsket än?“ — „Jo“, sade pojken, „nog har han där ännu att dricka.“ — När det åter gått en stund, sade hästen: „Dricker han än?“ — „Jo“, sade pojken, „men snart blir det slut.“ — Då sade hästen: „Slå med näsduken bak dig och säg: 'Förrän det här vattnet blir slut, förr skall du spricka!'“ — Pojken gjorde så och där sprack den sure. Så for han vidare och kom till en stad. Där var ett slott, och där bodde en kung, som hade tre döttrar. — När de kommo till staden, så sade hästen åt pojken: „Släpp mig, och när du behöfver mig, skall jag komma.“ — Pojken släpte hästen och gick till trägårdsmästaren på slottet och fick tjänst hos honom. När han varit där en tid, kom det bud till kungen från utrikiska länder: „Vår trägård torkar alt bort; kan du skicka mig en, som kan bota den?“ — Då kallade kungen sin trägårdsmästare och sade hvad bud det hade kommit och tykte: „Nu måste du resa dit till det landet; men har du nu någon, som du kan sätta öfver min trägård, som du kan ha förtroende till?“ — „Jo“, sade trägårdsmästaren, „nog har jag Johan Skorfhufvud“ — de kallade pojken så — „jag kan inte lita på någon annan, men på honom kan jag lita“, sade trägårdsmästaren. — Då sade kungen: „Du får nu lita på hvem du vill, bara han sedan kan göra det arbetet“. — Så blef Johan Skorfhufvud satt öfver kungens trägård. När han smorde sitt hufvud ifrån den ondes kruka, så blef håret likasom bara gull och sedan tog han aldrig mera mössan af sig, då någon såg, utan sade alltid, att han hade skorfvigt hufvud, och därför fick han heta Skorfhufvud. Tidigt en morgon gick han i trägården och tog af sig mössan och kammade sitt hår. Där råkade han just sätta sig midt emot den yngsta prinsessans fönster. Då vaknade prinsessan och såg att det var något sken och gick till fönstret att se efter. Med detsamma märkte Johan Skorfhufvud prinsessan och satte mössan på hufvudet, så att hon icke fick se riktigt. Då ropade hon: „Hör du Johan, hämta in åt mig några äpplen!“ — Han gjorde så. När han kom in till prinsessan med äpplena, gjorde hon sig sömnig och slog ner tallriken och äpplena och stötte mössan af honom. — Sedan en dag kom fadern in till sin yngsta dotter och sade: „Nu ha dina båda äldre systrar fått åt sig fästmänner, men hvad skall du taga för en?“

— „Jag vill hafva Johan Skorfhufvud“, sade hon. — „Ja, far af med honom nu strax“, sade fadern och blef arg. — De foro också strax bort och foro att bo hos kungens barnmorska, som bodde där nära. Sedan kom det från ett annat land mågar att strida med kungens mågar — de ville också hafva hans döttrar. När de började kriga, så gick han att se och, när han såg, att kungens mågar började gå i undergång, så gick han och tog sin häst och kom för att hjälpa dem. Genast när han kom med i striden, så fingo kungens mågar vinsten. Så for han bort. Då sade de: „hålt, hålt!“ men nej, inte stannade han; han for hem till sin koja och släpte sin häst. När de andra kommo hem från kriget berättade de huru de hade blifvit hjälpta och sade: „Aj, skulle ni se, det är riktigt en herrans ängel, som kommer och han slår så att vi vinna“. — „Vi skola komma och se i morgon, när han kommer“, sade brudarna deras. — De gingo med för att se och han var där ock och såg. Nu lät han det gå så långt, att alla kunde se, att de måste förlora. Sedan sade han åt brudarna: „Det är visst för er skull, som han inte kommer“. — Men när han såg, att det inte var ingen hjälp mer, så for han igen bort efter sin häst. När han kom från ena sidan, så kom lejonet från den andra och så slogo de fienderna. I striden hade han fått ett hugg i benet och, när han red bort, såg kungens älsta dotter det och drog då sin duk från halsen och band om benet. Han for sedan hem och lade sig. När kriget nu var slut, så skulle de äldre hålla bröllop och då sade de: „Nå pappa, få vi inte be vår syster till bröllopet?“ — „Nå, ni må nu be henne, men honom får ni inte be“, sade kungen. — De gingo till systern och när de kommo dit, så stod hon och bakade och han låg i sängen och gungade på benet — det lär nu ha värkt ock litet. När han svängde på benet, så sågo de duken och då förstodo de huru saken hängde ihop och sade: „Jaså, är det nu så!“ — Så bådo de honom att komma med, men han sade: „Nu skall ni först klä hela gatan med rödt kläde alt ifrån slottet ända hit och så skall ni ställa upp trumslagare långsmed hela vägen“. — De gjorde så. Sedan ville de, att han skulle komma med vagnen. Men han tykte: „Jag kommer nu efter med min häst“. — När han kom ridande, så hörde de inte på slottet något trummande och pipande, och när han skulle gå in, så sade hästen: „Nu får du inte taga den supen, som de först bjuda åt dig, utan då skall du komma ut och tala med mig“. — Han gick in. Och när de bjödo åt honom traktering, så sade han: „Nej, jag måste först gå ut och se efter min häst“. — När han kom ut, så sade hästen: „Nu skall du taga mig i frambogarne och slänga mig öfver ditt hufvud och säga: 'förr har du varit häst, men nu skall du vara människa!'“ — Han gjorde så, och hästen förvandlades till en prins och sade: „Nu skall du blifva kung

här och jag far hem till mitt rike". — Så skildes de åt. Båda blefvo sedan kungar och det var ständigt fred dem emellan.

---

132. Ägkans pojki o fæns pojki.

(Böle i Sjundeå).

He va ién gogg ién ägka, som hadd trí pojkar. So laga un den älsta pojkin ti skógin för ti guå vall mä kuddon. Men to e va duålit biét, so gikk an po fæns svidiland mä kuddon sin. To komd fæn o va förargagər o sá: „Va hár tu ti göra mä din kuddo i mitt svidiland?" — So fór an uåv mä bod pojkin o kuddon. To an aldər komd tibáka, so modast ägkan laga andər pojkin sin o valla. Hun vild int lät an fara o valla, men to an vild so gærna, so släft un an. Hun sá to: „Nó guår he mä te som mä bródərn din". — To pojkin komd ti skógin, so fór an mä kuddon sin inn po fæns svidiland. Men läggi va an int tær, förän fæn komd o va argər o sá: „Va hár tu ti göra hí i mitt svidiland?" — So fór an uåv mä pojkin o kuddon. To dom aldər komd tibáka, so vild den yggsta pojkin fara o vall den sista o tridi kuddon. Módərn vild int po igga vilkor släpp an ti skógin, för hun sá: „Nó guår he mä te som mä tom tvuå andra". — Men han sku bara fara. He jälft int ti niékka. Han bá mór sin laga tvuå óstar men igga kryst vasslan úr dom. Sién so sóta an dom o lá dom millan tvuå stiénar. So fór an ti skógin mä kuddon. To an komd ti skógin, so fór an i fæns svidiland mä kuddon sin, för tær va gott biét. To komd fæn o friéga: „För va biétər tu mitt svidiland?" — Pojkin krysta to óstn millan tvuå stiénar, so vasslan droppa úr an. „Kan tu krám ién stién, so at vattnə droppar úr an?" tykt pojkin. — To tó fæn ién par stiénar i sin hand o krysta dom, so dom gikk i bara smuå smulur. „Men vatn fuår tu int úr dom", tykt pojkin. — „Tu ä ién starkər pojki. Vil tu int koma ti drägg ot mäj?" friéga fæn. — „Jó", svara pojkin, o fór ti drägg ot fæn. — Sién andər daks moron sku dom fara ti skógin o hugga. Fæn laga sin iégi pojki mié[1]. Fæn tó to framm ién stór yksa. To ägkans pojki suå po den, so va den so stór, at an hadd göra ti ryər skaftə. „Va tägkər tu puå?" friéga fæn. — „Ja tägkər kast den hær yksan po den dær molnplättn", svara pojkin. — „Näjj näjj, tu fuår int kasta bort fár mins handyksa!" tykt fæn. — Pojkana fór nu ti skógin o hugga. To dom sku börja hugga, friéga fæns pojki uåv ägkans pojki: „Vil tu vara i stóräudan häldər i skatan?" — „I skatan",

---

[1] Med.

svara han o klättra opp i trædə. — Sién to fæns pojki hugd, so flyøg ägkans pojki iéu gó bita bort i skógin. „Vart fór tu?“ friéga fæns pojki. — „Ja va äftər nuågra viddjor för ti göra ién lägk för ti bind om hyvu ditt, at e int sprikkər, to ja huggər“, svara ägkans pojki. — „Näjj näjj, int fuår tu hugga“, svara fæns pojki. Tom hugd nu itt træ, som dom sku fyøra himm. Fæns pojki friéga to: „Vil tu vara i stórändan häldər i skatan, to vi drár himm he dær trædə?“ — „Ja kan ful vara i stórändan nu, to ja förút va i skatan“, svara ägkans pojki. — Fæns pojki gikk to i skatan för ti bära den, o ägkans pojki i stórändan. „Guå tu förút, som bätər kändər vægin“, tykt ägkans pojki ot fæns pojki o sá tilíka: „den, som sír tibáka, fuår mä yksan i nakkan“. — Fæns pojki han slæpa o dró äftər yttərsta förmuågo. Tær an fór framm, so sópa au niér trædən, so an dró bort skógin som ién stór linnja. Ägkans sonn sat po stórändan o skratta o den andra dró. To dom komd himm o hadd itt so stórt træ o stór diél uåv skógin, tær dom fór framm, va kullfalli, bliév fæn hajj o sá ot ägkans pojki: „Far mä din kuddo o dina bryødər o diéras kuddor, för ja vil int sí iér för mina yøgor“. — Tom fór alla himm o va gláda, at dom slapp bort.

---

133. Pojkin som tó lívi uåv fæn.

(Böle i Sjundeå.)

He va ién pojki, som fór o syøk se tjänst. So myøtt an ién härri, som tó in ti drägg. Den där härrn, som va fæn, sá to: „Tu bihyøvər igga göra nogo ana po trí uår än damba byøkər, men tu fuår igga läsa í tom“. — Pojkin tó annbúdə o fór o tjéua ot fæn. Han damba byokrən o lás í dom tilíka. Han fikk to lær se mogga sákər, som int iggin vist häldər hadd nogo kännidóm om. To trí uår hadd guått, so slapp pojkin bort. Han träffa to en anan pojki, som börja fölg mä. Sién so sá an: „Ja kan trolla. Ja förvandlar me ti ién kuddo o tu fuår sölg den; men bándə ska du int sölga.“ — Pojkin sölgd kuddon o fikk brá bitált för un. Men den andər va int läggi kuddo, förrför[1] han förvandla se tibák ti pojki. Tom rumbla nu o syop o muådd brá. To päggana va slút, so sá pojkin ot den andər: „Ja förvandlar me nu ti ién häst; om nuån kombər o vil kyopa me, so fuår tu nó sölga me, men int grímon“. — Sién so komd ién härri o vild kyøpa hästn. Han lova gié ién stór bitálnigg, bara an sku fuå den stóra svarta hästn o grímon mæ. „Ja sölgər int grí-

[1] Förrän.

mon int po igga vilkor", svara pojkin. — „Noh, tu ska fuå sama bitálnigg för grímon som för hästn", tykt härrn, som va fæn šölv. — „He kan vara he sama, va gör ja mä grímon, to ja int hár hästn", tykt pojkin o sölgd grímon o fikk sama bitált för den som för hästn. Härrn, so snárt an fikk grímon, spragg po ryggin o börja rída, so e bara duna i bakkan. Han riéd ti iétt värshús, tær an band fast hästn po guåln o gikk sién inn o späla kórt. Sién to ién pojki komd út, so sá hästn ot in: „Tá grímon uåv me!" — Pojkin gjórd so. To skapa hästn se ti hara o spragg ti skógin. Pojkin gikk to inn o birätta va an hadd sítt o sá: „He va ién bisynnəli häst puå guåln, som sá ot me: 'tá grímon uåv me!' So snárt ja gjórd he, so förvandla an se ti ién hara o spragg ti skógin". — To fæn hyørd he, so förvandla han se ti ién hunn o börja snota äftər færdona[1] o kíla uåv ti skógin bakäftər. Haran bliév to ién sparv o flyøg ti slotə o prinsässon tó fönstrə ypi o släft inn den. Fæn uåtər förvandla se ti ién yørn o flyøg äftər sparvən o sku tá fast in, men prinsässon sló so hastot fast fönstrə, so snárt sparvən komd inn, at fæn, som nu flyøg som ién stórər yørn, bliév útanföri. Sparvən satt dom i búrn. Sién so händ e se ién tíd däräftər, at kuggin bliév šúkər. To komd ién härri o vild bót in. Han komd fliéran goggor. Sién so börja kuggin blí friskər. To sá sparvən: „Den där härrn ä fæn, o to ni friégar va an vil há ti bitálnigg för bisværə han a havi mä kuggin, so svarar an: 'sparvən i búrn!' Ja förvandlar me to ti ién rigg po prinsässons hánd, som hun ska fäll po golvə, to an kombər." — To fæn komd sista goggon, so titta an ikrigg se o suå opp ot fönstrə, men búrn va tómər. Han vársna to riggin po prinsässons figgər. Mä sama fäld un den po golvə, so den full sundər o bliév smuå kórn. Fæn förvandla se to ti ién tuppə, som sku börja plokk opp tom dær kórnən. Mä sama skapa pojkin se ti ién hunn, som biét nakkan uåv tuppən o so va han frí.

---

134. Matti som stékt fæns tjäring.

(Jönsböle i Lojo).

Matti kóka en gogg grot o lúsn o loppon mä. To grøtn va færdigər, so sá Matti ot lúsn: „Gå tu út o sí va Nätta šäldər åt". — „Gå tu, som kan bätər hoppa", tykt lúsn ot loppon. — Hun hoppa åv to. Som un komd inn, so sá un: „Fæn kombər". — Han komd inn, o so fór loppon i sägghalmn o lúsn i šinnfäldn o Matti po ún. „Här får man gröt", tykt fæn o sat se o äta. — Matti som harmast[2],

---

[1] Fotspåren. [2] Förargade sig.

to de börja líd för mytji úr grøtfáti, sá: „Ät int opp alt, lämm ot mäj lítə!“ — „Jaså, är du där Matte!“ tykt fæn o fór opp po ún o tó an o stoppa an i en säkk. To an a buri den en bít, so jórd grøtn sin värkan o fæn modist lägg nér sättjin o gå šú míl opp i skójin för ti jör sitt bistýr. Undər tídn krøp Matti úr posan o lá ana i ställə. To fæn senn komd tibáka, so kasta an sättjin po ryddjin o fór vídari. To an a fari en bít, so tykt an: „Nu skall jag slå ihjäl Matte“, o so sló an sättjin so hårt mót en stén, at den jikk sundər o va som va í den stritta[1] an mót øgona. Matti åtər jikk himm o börja kóka grøt andra goggon. To an kóka, so bá an lúsn gå út o sí va Nätta šäldər åt. „Gå tu, som kan bätər hoppa“, tykt lúsn ot loppon. — Hun hoppa do åv mä väldiga skutt. Nær un komd inn, so sá un: „Fæn kombər“. — Loppon hoppa to i säġghalmn o lúsn jomd se i šinnfäldn o Matti po ún. Som fæn komd inn, so börja an strakst äta grøtn. To an åt o hansəs ätandi aldər vild tá ända, so bläi Matti harmsin o sá från ún: „Ät int opp alt!“ — „Jaså, är du där igen!“ tykt fæn o stoppa an andra goggon i posan o bár an himm ot gummon sin. — To dom börja sí på an, so tykt dom, at an va för mágər. So lá dom an i jødistjättan, so an sku blí fétari. Senn so bora dom ett hol i väddjin o sá, at an sku stikk figgrə út. Matti stakk to út en pinna, som an a jórt ot se. Som dom så pinnan, so tykt dom, at an igga fétari ha blivi. Dom börja to jod an ännu o jé an bätər fødo. To en tíd ha vari, so bá dom an åtər stikka út figgrə sitt. Nu kund int Matti som förra goggon stikka út pinnan — den hadd an förlóra —, útan nu modist an stikka út figgrə sitt. To dom skár i de, so tykt dom, at an a blivi so fét, at an sku dúga äta. Dom tó do út an, o fæn sá ot sin gummo, at un sku éld ún, tils an sku kom himm. Hun jórd so o sá ot Matti, at an sku sät se po skot-tjärron, so sku un skot an i ún. „Vísin mór, hur ja ska säta me“, tykt Matti. — Mór satt se to po skot-tjärron o Matti skota un i ún o lá hällon föri. Senn klædd an klædrən hennas po en bostjärvo o lá en gamal hatt ot un po hyvu o stäld un mä rottjin o spinna o so fór an sin væg. To fæn komd himm, so fræga an: „Hár du stéki færdit?“ — To tjärndjin igga svara an, so stampa an mä fótn i golvə o sá: „Skall du icke svara mig?“ — Som igga svár komd, so raka an til[2] un, so hyvu fløg bort. To svór fæn o sá: „Se så där, slog jag nu ihjäl käringen min!“ — Senn så an i ún äftər stéki o tó gummon därifrån o börja ät un. To an åt figgrən, so sá an: „Slams, slams! ja trór, ja ätər mórs figgər“. — Från den tídn fikk nó Matti kók grotn i ró o fréd.

[1] Stänkte. [2] Slog han till.

135. Pojtjin som sku vakt fár sins lädu o senn bläi jift mä kundjins dótro.

(Ingå).

He va en gogg en bóndə, som hadd trí synər o en ägg, som an aldər fikk holl nogon lädu på, för den brann opp alt som den bygdist för var júlmoron. So šikka bón en júlnatt tí sin älsta son, at han sku vakt, to lädun sku brinna. To an komd tí, so fór an o ládist bák i lädun. Som an ha sommna, so komd fæn o tänd éld po lädun o so brann den opp o pojtjin mæ. Bón bygd åtər opp lädun, o nästa júlnatt šikka an sin andər son tí o vakta. Han lá se bák i lädun. Om júlmoron komd fæn o bränd opp lädun o pojtjin mæ. Bón bygd nu tridi lädun o šikka om júlnattən sin tridi son o vakta. To han komd, so ládist han útanför väddjin. Fæn komd senn rídandist po en häst, som va so grannər, som den sku ha vari förjyldər. Han bant fast den. Sama smörjo som förra goggona hadd an mässe i itt hórn. To fæn va i lädun o tänd éld po den, so tala hästn ti pojtjin o sá: „Om tu vil som ja vil, so ska vi far härifrån“. — „Já“, svara pojtjin. — Nu sá hästn, an sku tá en gränkvist[1], en stäin o en flasko, som an sku fyll mä vatn o so sku an tá smörjo úr fæns smörghórnə. Pojtjin jórd so. So kasta an se po hästryddjin o so bar e åv. To an ha ridi itt styttji, so fræga hästn: „Hor tu nogo buldər?“ — „Näjj“, svara pojtjin. — To an åtər ha ridi en bít, so fræga hästn ot an: „Hor tu nogo buldər?“ — „Näjj“, tykt pojtjin. — Tom fór åtər en bít frammot, to hästn fræga, om an hor nogo buldər. „Já, itt toko sús bakäftər oss“, svara pojtjin. — „Släpp nér gränkvistn o säjj: 'so hog skóg bakäftər o so tæt, at int indjin ä kár ti kom ijinum den'“, tykt hästn. — Pojtjin jórd so. To fæn komd ti skódjin o int slapp ijinum den, för den va so tætər, so sá an: „Vart hár ja min lill-yks, kvikka tág huggər ja den skódjin“. — Han hugd o slapp ijinum. Undər tídn so ha pojtjin ridi logkt frammot. To an ha ridi en bít, so fræga hästn: „Hor tu nogo?“ — „Näjj“, svara pojtjin. — Han räid åtər itt styttji läggər framm, to hästn fræga: „Hor tu nogo?“ — „Näjj, int indjintigg“, svara pojtjin. — Tom laga se åtər en bít frammot, to hästn fræga: „Hor tu nogo?“ — „Jó, ja hor itt toko vädər“, svara pojtjin, to fæn komd närmari. To sá hästn: „Kast nu nér stäin o säjj so: 'itt so stórt bärg, at int indjin ä kár ti kom övər, indjin ä kár ti kom undər, o indjin jinum'“. — Pojtjin jórd so. To fæn komd ti bärdji o int slapp framm, so sá an: „Vart hár ja min lilla bärdjibår, snárt spräggər ja bort de hær bärdji“. — Han spräggd o komd ijinum. To pojtjin räid itt styttji, so fræga hästn:

[1] Grankvist.

„Hør tu nogo?“ — „Näjj“, svara pojtjin. — So snárt an åtər ha ridi itt styttji, so fræga hästn: „Hør tu nogo?“ — „Näjj“, tykt pojtjin. — Han räid senn åtər en bít, to hästn fræga ot pojtjin: „Hør tu nogo?“ — „Jó, itt toko buldər“, svara pojtjin. — „Häll úr vatuflaskon o säjj: 'so stór šø, at indjin slippər omm, indjin undər o indjin ijinum'“, sá hästn. — Pojtjin jórd so. To väkst e en so stórər šo, at indjin slapp omm, indjin undər o indjin ijinum. To fæn komd ti šøn, so sá an: „Vart hár ja mitt lilla hipiglás, kvikka tág súpər ja opp de hær vattnə“. — Han börja to súpa. To an søp, so komd rævn o sá: „Holt! baktappn läkər!“ — „Vríd fast den!“ tykt fæn. — Rævn vräid to, so an sprakk, o alt vattnə rann út åtər. Nu va pojtjin frí. Han smørga nu sina klædər o händər o hästn mä den dær smörjon an tó úr fæns smörghórnə. To bläi an som an sku ha vari förjyldər. Senn komd dom ti itt kríg, o tær va pojtjin po kundjins sído o sló ijæl fíəndən ti sista mann. So vann kundjin. Han sá to: „Om ja sku fo sí den kárn, som ha bisógra fíəndən, o tjänn åtər an, so sku ja jé han halva rítji o dótron ti hustru“; men han fikk igga vit e ännu. — Han ford bort hästn o fór ti drägg ot kundjin. To an ha vari tær en tíd, so bläi e åtər kríg. Pojtjin šynda to o ömsa klædər o jikk ti kundjin o fræga, om han sku fo kom mæ ti kríg. „Va jör tu tí“, svara kundjin, men släft an änto. — Pojtjin vild to tjop ot se häst šölvər, o kundjin gáv an päggar. Han tjoft o ot se häst, men han tó int den, útan fór äftər sin gambla häst o vakkra klædər, som blägkt som gull, o so bár e åv ti krídji. Tær sló an ijæl fíəndən ti sista mann. Nu gáv kundjin ot an sin älsta dótər o halva rítji. Han komd först himm från krídji, so va an åtər som drägg, men en dá so försvann an. Kundjin börja to fundéra, vart hansis drägg tó vædjin. Han fór äftər sin gambla häst, som va kundjins förtrollagər prins, o sina vakkra klædər. To an komd tibáka o hadd hästn mæ se, so tjänd kundjin åtər an. Hästn bläi jinast tibáka ti en prins o birätta för sin fár, at e va jyst drändjin hansis, som ha jölft an strída. Kundjin vild int to jé dótron sin ot drändjin, to an va åv so rigga släkt, men prinsn sá, at an sku holl órd, för drändjin ha jórt an mytji gott. Han gáv an to älsta dótron sin o halva rítji. Andər halvan fikk prinsn, o he va biständi fréd tom imillan.

---

136. När Pétrus o den unda va i bólág me varandra.

(Helsinge).

De va förr i fórna tídər, so møttist Pétrus o fán én gogg. So komd dom övəréns, at dom sku hugga säj ett svidiland tisammans. När dom hadd huggi o bränni, so sku dom ti så. Do tykt Pétrus:

„Nu ska vi först bislúta hur vi ska déla grodan, so at vi int senn bihovər grælas om de. Vil du tá skatana, so tár ja röttrəna, hällər vil du há röttrəna, so tár ja skatana?“ — Do sá den unda: „Ja ska há röttrəna“ — han tägkt bara po róor, förstås. Dær va Pétrus o sodd hela svidilandə me råg o so tó han bodi halmən o rågin, o den unda han fikk bara röttrəna, som han vild há. — Andra årə fikk den unda ijänn välga o do tägkt han tá skadabót o sá: „Nu vil ja há skatana den hær goggon“. — Men Pétrus, han va full o fán o va o sodd bara róor. Om höstn, när dom sku o bärga inn de, som dom hadd sodd, so fikk den ilaka bara bládər, o Pétrus han tó alla róona. Do bläi fán arg po alt jórdabrúk, när de int vild slå bätər té för honon o so vild han, at dom sku börja fod opp svín. Jáno, Pétrus va mæ om de o. So gærda dom inn én haga ot säj o komd övəréns, at dom sku släppa inn svínən från varsin sída i hagan. Fæn han kord dít hela hópən me svín, men Pétrus han ford int bara én lítn grís. När vintərn komd, so sku dom o tá bort sina svín från hagan. Do tykt Pétrus ot fæn: „Hadd du nogo märki po dina svín o?“ — „Näjj“, tykt han, „int komd ja ti märka mina nogo; men hár du nogo märki po dina do?“ — „Jó“, sá Pétrus, „alla mina hár dom snurr po svansn“. — Já, do sku Pétrus först få tá sina, när han hadd dom märka, so sku den unda få tá dom, som bläi kvár. När dom senn komd ti skógin, so va svínən smäkkféta o alla hadd dom svansn i snurr. Ti sista slútə hitta dom ändo én gamal, útlevadər sugga, som hadd svansn ti hägga rák o den fikk hinn tá. När int de lykkast bätər för fæn de hær arbitə hällər, so tykt han, at int de lona modan ti bråka me nogo, o so skild han säj ifrån Pétrus.

137. Bón o den unda.

(Ingå).

En gogg to en bóndə va i skódjin o hugd fall[1], so komd fæn o fræga, om an sku vil blí halvtræbýtar[2]. Bón lova. Tom börja to hugga o hugd tilíka. So snárt tom ha huddji, so bränd dom o sådd. Alt de hær sló fæn se út mæ, men to dom sku börja króka[3], so sá an: „Han som hár fúlast krætji, han ska få hila fallə“. — „Sák sama“, tykt bón. — Fæn komd to framm mä två svarta bokkar; bón åtər fór himm äftər mór o pígon. Tom hadd an splítnatjin ti gå fýrfóta o bákläggdəs. To dom komd framm, so fræga fæn: „Hur jér tu dom mát?“ — Bónn jikk to ti mór, o mä sama small e för pígon. „Vaför

[1] Svedjeland. [2] Halfvera. [3] Nedmylla råg i svedjeland.

dronar den dæran?“ fræga fæn. — „Hun ä ván ti få ti först“, svara bón. — „Släpp me härifrån o holl hila falla!“ tykt fæn. — Senn ford bón himm mór o pígon o fór äftər andra drágari för ti krók nér fallə. To bón komd ti skódjin, so stó fæn po ett bärg o fræga ot an, om an vil skrík ikáp. „Sama ä he“, tykt bón. — So skrék fæn, so hila bärdji rugga. Bón tó yksən to o fór för ti hugg vidilägkar o tjílar o sku börja tjíla krigg fæns hyvu. „Va jör tu nu?“ fræga fæn. — „Ja most tjíla omkrigg hyvu ditt, annors sprikkər e, to ja rópar“, svara bón. — „Tjíla int, ja jér de hundra riksdáldər, bara tu lätər e va“, sá fæn o gáv an hundra riksdáldər. — So fór an o lämma bón.

---

138. Kväti-Andərs.

(Sibbå).

Kall-Andərs he va to ten latasta kárn i häila byn, o ten mest ónöjdast va an o. Aldər vild an gör nogon nytto varkin ot se šölv ällər ádra, útan lå allti häim o åt upp kva hostron ansəs, som åtər va ten rijélastə kvinna, kund förtjéna. — Já, grömt lat va an allti, men värst änto om sumarn när e va varmt o sólən skína. To va an präsís lika som ten gambəl kattən senn: lå bara o sóla se utanför stuvuväggin dáin i ända. — Men Kall-Andərs add äin lítən jórdlapp, som an most gör två daksvärkin för kvari sumar ot äin bóndə. Förút add allti hostron ansis gjórt daksvärkin, men tesin sumarn träggd an šölv út, för käriggən add bruti fótən senn, o läiga[1] add an int häldər råd ti. „Hå hå!“ tägkt Kall-Andərs, när an tó lían po ryggin o gikk häimifrån, — „han som änto fikk ligg tær tu liggər!“ — o an så po kattən, som lå vedər stuvudörn o sóla se. När an komd ti äggin, so va bón me sett folk tær räidan. Bón sá ot Kall-Andərs, at an sku få slå i äin gamal svidibakka, som lå inni äggin, för an vist, at e iggitigg sku blí å för onon änto út po slétən[2]. „He va ju sákilis brá,“ tägkt Kall-Andərs, „för to kan man imillanåt få tá se äin lítən lúr bak nogon stobba!“ — Kall-Andərs tó i lían, känd ätt om an sat stadut[3] po ärvə, spotta i héndrən o börja. „Kras!“ första huggi tó räidan i stäin, ana líkaso. Tridi goggon fassna lían me oddn i äin stobba. „Knævəln rigéri!“ tägkt Kall-Andərs, ja most kvätja[4]“. — An kvatt o an kvatt, men igga bätər vild e blí. O för vari goggo an försokt slå fassna lían antiggin i stobban häldər tó i stäin. Men slå most an änto, för bón så allti tí yvi ätt onon. Äin par trí tímar hold an på po te sättə, men to bläi an so arg, at an kasta lían i gräsə

[1] Lega. [2] Slätten. [3] Stadigt. [4] Hvässa lien.

o séndon[1] i äin vatupott o skräik: „Kväti nu all jävlar som fins!“ — Sölv börja an ti gå häimåt. När an add gått äitt stykki po végin, mott an äin stór kár, som add äin hästfót o äin folkfót, loggər svans o äin stór slípstäin po ryggin. „Gudá“, hälsa Kall-Andərs. — „Gudá“, svara kárn tibáka. — „Kvar ska tu gå?“ fråga Kall-Andərs. — „Ti kvattu, ti kvattu!“ svara kárn. — O so skildist tom åt, men Kall-Andərs an va so kvít i ogona, som om an nýss sku a tvätta se. An gikk änto sakta häimåt. Men te aldər förundərligast va, at an undi häila végin mott alldäilis dýlík karar, bara me ten skillnan at tom bläi alt kortarə o kortarə, já, ten sista va int störrə än äitt lindanbån. Alla hadd tom slípstäinar po ryggin, o alla skräik tom: „ti kvattu, ti kvattu!“ — „He ä po tók“, tägkt Kall-Andərs, „ja most vänd om o gå ti äggin tibáka“. — Men när an komd ti äggin o tó i lían, va bara bakanə kvár, o he va so smált som äin uta hostros käggräimana. „Hm!“ — tägkt Kall-Andərs o stó äin stond o fundéra. Men senn gikk an yvi ti bón o begærd äin anan lía, o ifrån ten dáin bläi an líka trægin ti arbäita, som an förút add vari lat. Men folki, som po nogo sätt fått hora talas om historjon, börja kall onon ti „Kväti-Andərs“.

---

139. Brúdən bortférd uto te ílaka.

(Borgå).

He som ja nu ska berätta, ha händ se op äitt brellop. He va äin flikka, som bläi tvigga ti gift se mä äin kár, som un int vild há. Om brellopsafton, nä un sat bräivädər[2] brugomn bakom bórdə, sa un: „Häldər sku ja sit bräivädər te ílaka än bräivädər te“. — O hann[3], som un åberópa, va gínast ti städs o bärja plåg enna o vild fér bort enna. Men so lägg un hadd brúdkrúnon op huvu, kund te ílaka int gära nogo. Men so fikk an dom ti tá krúnon bort å huvu o so fór an å mä brúdən o férd enna opp i skíana. Äin stond bakätt hérdist bara äitt igklit pínanjúd, o so färsvann häila brúdən. — Si so stór makt hár te ílaka ivi mäniskjan, nä un lovar se åt ono.

---

[1] Brynstenen. [2] Bredvid. [3] Den onde.

140. Trollgumman.

(Karis).

En gång gick en man, som blifvit bestulen, till en kvinna, som kunde återlaga stulet gods. Då han kom till henne, stod hon och kärnade smör. Då mannen framförde sitt ärende, svarade gumman: „Jä kan hitt säjj förän hi moron“, och bad mannen gå lägga sig i ladan. Han gjorde så. Om morgonen gick gumman ut på trappan och ropade: „Ráfars! Ráfars! Ráfars!“ Då hon ropade tredje gången, kom han. Strax då han kom, frågade kvinnan: „Kan den dær kárn få tibáks e, som a blivi stuli?“ — „Jó“, sade Ráfars och tillade: „men hitt biovər tu säjj e för an, an liggər vatjin, nu or an e“. — „Gå tí o vríd nakkan å an“, tykte gumman. — „Näjj, e går hitt hann, an bädda se so brá hi går hafsi“, sade Ráfars.

---

141. Dragonen som for till påskmarknaden.

(Kila i Karis).

En gång, då en dragon kom hem från kriget, red han in på en bondgård vid landsvägen och lade sig på bänken. Han märkte då, att värdinnan hade något för händer, och såg huru hon smorde sig. Hvad hon talade, hörde han ej tydligt. Så snart det bar af för henne, gick dragonen och smorde sig ur samma horn, men han kom icke tydligt ihåg orden, som gumman sade: „Upp o nér o iggstans vér“, utan mumlade „upp o nér, upp o nér o allstans vér“. Han for visst samma väg som värdinnan, men stötte på trärötter, trätoppar och kyrktorn. Likväl kom han till påskmarknaden. När han inträdde med värjan vid sidan på stället, där de andra voro församlade, som farit till påskmarknaden, vordo de alla rädda. Till slut sade blåkullahusbonden, att dragonen skulle få resa hem, och gaf honom ett sto att rida på. När han skulle komma hem, skulle han släppa loss stoet, som genast fore tillbaka. Dragonen tog stoet och red så, att det hade pitit i håret. Som han kom hem, lade han stoet i stallet. Om morgonen, då han kom i stallet, stod rusthållarvärdinnan fastgrimmad vid spiltan.

---

142. Ódødlihétəns ø.

(Långland i Ingå skärgård).

He va en gogg itt šip, som va út po hávə. So bläi e lugnt o stilla, so fartýi stána. Po šipə kom to en natjin kvinno, som hadd stóra bryst o rott hár o satt se po bógsprotə. Hun bá tom, som va ombórd fölg se, so sku dom få gó vind. Först vild int indjin fara mä un, men to un lova, at un sku før dom tibáka, so fölgd dom mä un. Mä he sama stó en vakər grønmålagər slúp súd i súd mä šipə deras. Tom fikk nu gå ombórd o siggla bort. To dom siggla en væg, so komd dom ti itt grønt o vakərt land, tær folk bódd. He dær va Ódødlihétəns ø. So fort dom komd, so laga dom strakst mát at dom o bá dom gå äta. Föränn mátn bläi færdigər, so jikk kaftén o stýrmann o mannskapə út o spaséra, so bara äin mann bläi inn. Kaftén o stýrmann förvárna bisättnindjin at igga äta, om dom sku fá va slaks mát som hälst. Tom lýdd o åt int igga häldər, útom den som bläi inn, to dom andər jikk út o spaséra. Den dær kárn åt, va dom laga ti mát ot an, men so komd an igga därifrån häldər. Tom andər, som va út o int igga åt, slapp bort. Sama kvinno, som va äftər dom, førd dom tibáka ti šipə deras. Byggnindjin, som dom komd til, va undər deras égi fartý, so at šipsagkarə från e sat i fönstátji. To dom komd ombórd, so fikk dom gó vind o siggla bort. Mattrósn åtər, som åt o bläi kvár i byggnindjin, så tær en gamal gobbə ligga i sängdjin. Hansis ogon va útbolnaga, so an int indjintigg så. Han fræga ot mattrósn, om tom kristnas blód va líka varmər som förr. Mattrósn värmd to en spík o lät gobbən tjänn po den. Som an a tjänd po den, so sá an: „Jó jó! nu ä den líka varmər som förr“, o tillá: „Ja ha rédan liga hær i fléran túsən ár, senn ja modist flý för tom kristnas kóšällor“ — so kalla an tjörkklokkona. Mattrósn lämma gobbən i fréd, men va tær änto i fléran hundra år, som an tykt va blott nogra dagar; so kvikt jikk tídn. So bá an, om an sku fo fara himm. Tom lova an fara o gáv an häst ti rída på. To an komd himm, so tjänd int indjin an å hansis stamm méra, útan han va en främligg mä alla. Senn to an räid en gogg, so träffa an en gamal gobbə, som lå i dítji o bá, at mattrósn sku jölp opp an. Mattrósn vild int igga jör e, men to gobbən bá so järtlit, so jórd an e änto o jölft opp an. So snárt mattrósn bogd se nér för ti jölp opp an, so hugd gobbən, som va dødn šölv, mä lían nakkan å an. So dó mattrósn. Senn tó dødn hästn hansis o räid ti Ódødlihétəns ø, o tær bläi an.

143. Krónprinsns sällskáp mä prinsässona i de ódyødliga landə.

(Dansbacka i Sjundeå).

De va ién krónprins, som gikk út o jaga. So gikk an so loɡkt, at an komd övər gränsən inn i de ódyødliga landə. Dær komd an i sällskáp mä nogra prinsässor, som ganska gærna móttó an i sitt sällskáp. Dær hadd an so rólit, at iétt uår gikk so fórt som ién dá hær. Han va so loɡɡ tíd dær, at hans lívstíd hadd vari út, om han hadd vari i iégit land. Men so fikk an ién stór himmläɡktan puå säj, o prinsässona vild int släppa an bort, int po nogo vís. Men nær an so nyødvändit vild fara, so mostist dom släppa an. Do gá dom uåt an ién myki raskər häst, blakkər ti färgin, o sála den o so stiég han opp po dens rygg o fór uå. So fikk an rída tibáks ti iégit land, men an sku int fuå stíga niér fruån hästryggin, o so sku an o koma tibáks ti de ódyødliga landə ijänn. Nær an va po vægin tibáks ti de ódyødliga landə, so stó de ién gubbə po vægin, som hadd kyøri häst o lass i díki, o han tyktist há iétt nævərlass. O gubbən bijærd om jölp ti fuå lassə sitt opplyfti. Do svara prinsn: „Ja kan int göra nogo, för ja hár int luåv ti stíga niér ota ryggin". — Gubbən bá an myki yødmjúkt om jölp ijänn. Prinsn tykt nu, at de sku va myki illa ti lämma an blí dær mä häst o lass i díki. Han stiég niér o jölpt gubbən, o den sama gubbən va dyødn. Nævərlassə uåtər de va útslítna solor. Do sá dyødn: „Si du nu hur moɡɡa pár solor, som ja ha slíti út, som ja däj ha syøki i so moɡɡa uår". — O dær tó dyødn lívə ota krónprinsn, o sién lyft au den dyøda kroppən po hästryggin ijänn, o so fyørd hästn den dyøda krónprinsn tibáks ti de ódyødliga landə. Po de sättə komd dyødn okkso ti de ódyødliga landə, o nu ä int iɡɡit land miéra undantajji fruån dyødn.

---

144. Píntorparfrún.

(Ingå).

He va en goɡɡ en píntorparfrú, som va ílakər mä daksvärkarən sina o sá allti, to dom sku i arbétə, at dom komd för sént ti daksvärtji. Senn en moron to en å torparən hennas komd för sént, so sá un, at an sku gå ti skódjin äftər he största træ, som sku va tær. Torparn jikk ti skódjin. Jyst som an hant tí, so komd en kár imót an, som sá: „Ja ska jölp de søk opp he træ". — So snárt dom hitta e, so hugd den dær kárn nér e. Senn so satt an se po e, o fór himm mä e so plantji strøk mæ, to an komd po gåln. Mä sama so komd

en svartmålagər vagn mä två svarta hästar föri po gåln. En svartər gobbə sat i vagn. Han jikk strakst inn o sá ot Píntorparfrún, at un sku kom mæ. Hun bá to, at un sku få liva ännu en somar. „Näjj, tu most koma mæ!“ svara gobbən. Hun fræga to, om un int sku fo tá sin präst mæ hälst. He fikk un. Nu sat dom se i vagn, o he bar åv ti gobbəns himm. To dom komd tí, so tó an en rigg o sat po Píntorparfrúns figgər so hårt, at e strakst brast å. Senn so tó an en stålkamb o börja kamb un, so blódə bara rann. Po föttrən hennas dró an stålskór. So fikk un börja dansa mä prästn. To dom ha dansa en stund tó gobbən, som va útan skór, opp en lukko po golvə, o strakst sló e opp tärifrån blå éld o logor, o tí fikk Píntorparfrún o prästn dansa.

---

145. Den onde som skulle slå på åt smeden.

(Mörskom).

Det var en smed, som aldrig fick så starka gesäller, som han ville hafva. Aldrig orkade de slå på, så att han var nöjd. En dag, när han står i smedjan och svär och grälar efter vanligheten på sina svaga gesäller, kommer där en karl in och frågar efter arbete — det var fan själf. Smeden tittade på honom en stund och så tykte han: „Inte ser du ut att vara häfvare än de andra häller, men kanske man nu ändå försöker dig, får man se hvad du går för“, och så räkte han släggan åt honom. — „Får jag slå efter lust?“ sade den nya gesällen. — „Slå bara,“ sade mästaren. — Gesällen slog efter lust, men smeden tykte, att det var för sakta och började svära som åt de andra. „Kanske jag slår efter vanligheten?“ sade gesällen. — „Låt gå!“ sade mästaren. — Gesällen slog, men smeden tykte ännu, att det var för dåligt, och svor till på nytt. Då sade gesällen: „Skall jag då slå efter med kraft?“ — „Ja, slå du med kraft bara, för nog tycks det behöfvas“, menade smeden. — Då dref gesällen till, så att både städ och stabba sjönko i jorden. Smeden blef rädd, när han såg, med hvem han hade att göra, och började välsigna sig och då måste gesällen ge sig af bort.

---

146. Huru smeden lärde sig att få väll på järnet.

(Mörskom).

Det var en smed, som skulle smida yxögon, men han fick inte järnet att taga väll. Han smidde först en dag, men det blef ingenting af. Så smidde han andra dagen och det gick på samma sätt: han brände bara upp sitt järn och sina kol, men något yxöga fick han icke färdigt. Tredje dagen började han arbetet på nytt igen och han hade samma tur[1] som förut. Mot afton kom den onde och tittade in genom smedjedörren och sade: „Huru många yxögon har du lagat redan?" — „Det är tredje dussinet jag håller på att färda[2]," sade smeden. — „Då måste du ha kastat mycket sand i elden", sade den lede, för han tykte, att smeden fått arbetet att lida raskt undan. — „Aha", tänkte smeden, „man skall hafva sand också", och därmed kastade han sand i äsjan och då tog det ihop för honom. På det sättet lärde smeden sig att få väll på järnet.

---

147. Hvarför smeden kastar sand i äsjan.

(Mörskom).

Det var en gång en smed, som skulle göra liar, men stålet tog icke fast för honom, lika huru han försökte. Om kvällen kom den onde till smeden i smedjan och sade: „Huru många liar har du gjort i dag?" — „Inte har jag smidt så många i dag," sade smeden, „detta är först den nionde." — „Nå, nog har du då också kastat sand på", sade den onde. — „Det måste jag försöka", tänkte smeden och, när han kastade sand i elden, så fick han järnet att taga ihop. Sålunda lärde sig smeden att få hits[3] på järnet.

---

148. Om hittibuånə.

(Hästböle i Sjundeå).

De va iétt jónpár, som hadd iétt buån, som dom tykt, at sku ha vari hittat. So börja dom innriéda ti brygd o há äggskál ti rósta[4], o nær dom sku há den dær brygdn tillriéddər, so sku dom há ún iéldagər o mä de sama. O dom sku sién alla go út, bara ién sku blí óförmärkt innə o hyøra va de sku säjja, de buånə. So stígər de

[1] Lycka, framgång. [2] Göra färdigt. [3] Svetsning. [4] Aftappningstråg vid brygd.

opp sién o säjjər: „Nu ha ja nu dítt mogga myødrar ijæl, men tokon brygd ha ja int ännu sítt“. — So gikk dom o tó de o sku luådas kasta de i den hiéta ún. Do komd den unda bruått o bruått[1] o hämta diéras buån o sá: „Nær ha ja so illa gjórt mä iért buån, at ni sku fara so illa mä mitt“, o so fikk dom sitt buån ijänn.

---

149. Om prästfrún som tó lívə uåv trí buån.

(Väjby i Lojo).

He va ién gogg ién pígo, som tjéna ién präst, som va ägkligg. Hun va ién duktigər flikko, som i fliéran uår hadd vari som pígo po prästguåln. To un va ién dúgligər flikko, so gifta prästn se mä un. To dom hadd vari gifta ién tíd, friéga frún uåv mann sin: „Kan den fuå förluåtəlsə, som ha tátt lívə uåv trí buån?“ — „Det är lika omöjligt som att ett trä skulle kunna växa härifrån soffan upp till taket och därifrån ner till golfvet tillbaka, att en så stor syndare skulle kunna få syndernas förlåtelse“, svara prästn. — „Ja ä so stór syndarə, för ja ha tátt lívə uåv mina trí buån“, tykt frún. — To prästn hyørd he, so sá an: „Då skall du icke häller mera komma för mina ögon“, o kyørd bort un. I nyødən sin börja frún nu vandra som ién irimít. To un hadd vandra ién tíd, so kom un ihuåg ién kändər präst, som un hadd lært se känn i sin manns hús. Hun gikk nu til han o friéga sama fruågon tær. Han svara: „Om du förändrar ditt sinne och ber Gud om förlåtelse, så är han dig nådig och förlåter dig dina synder“. Han sá sidan ännu: „Vill du hafva ett förändradt hjärta, så skall jag vara dig behjälplig“. — Han kliédd to up se kragan o kappon o so gikk dom i körkjon. Prästn gikk to po altarə o bá Gúd för ennar, o hun bá mæ. To prästn bá, kom tvuå flikkbuån framm ti altarə o sá: „Vi förluåtər iér“. — Prästn fórtfór ti bié. To an hadd bidi ién stund, so kom iétt lítə pojkbuån o sá: „Ja kan int förluåt, för hadd ja fuått liva, so hadd ja blivi ién stórər mann, som hadd fyørd mogga ti sálihiétən“. — Prästn bá alt ívrigari o innərligari o den dær lilla pojkin stó vir[2] altarə o hyørd puå. To prästn bá som ívrigast, sá den dær lilla pojkin: „Nu hár ja o tillluåtəlsə at förluåt iér“. — Prästn gikk nu bort úr körkjon o prästfrún vandra himmuåt. To un kom himm, so gikk un om kviéldn inn i kyøkə o friéga, om un sku fuå nattkvartiér. To gikk pígon ti prästn o sá: „Hær ä ién riésandi kvinno, som vil víl övər nattən“. — „Kókin kaffə ot henna“, sá prästn. — Tom jórd so. Men igga drakk hun, útan

---

[1] Med största skyndsamhet. [2] Vid.

syøp ién gogg munn full. Tom gikk to o säjj ot prästn, at den riésandi igga drakk kaffə, útan syøp bara ién munnfull. „Kókin tié[1] ot henna to", sá prästn. — Tom jórd so. Men hun syøp bara ién gogg munn full o igga drakk un. Tom gikk to uåtər o sá ot prästn, at un igga drikkər tié häldər. „Lagin mát ot henna", sá prästn. — Tom jórd so. Men hun uåt bara ién tuggo. Tom gikk to uåtər inn ti prästn o sá: „Igga ätər den riésaudə häldər o igga förtær hun, va vi giér henna". — „Bäddən ot henna po kyøkskamargolvə i de bästa kliédər", sá prästn, som an sku ha ána, vemm un vá. Tom bädda ot un i tom bästa kliédər. Om morin, to dom kom inn i kamarn, so va un borta. To dörana va fast, so förstó dom int, hur un hadd kuna slippa bort. Ti slút hitta dom un millan kakəlúnsspísn o väggin. Hun va nu dyødər. I prästns kamarn hadd iétt træ väksi fruån soffon ti tákə o fruån tákə ti golvə. So fikk prästn om morin sí i sama rúm, som an sá e vár líka ómöjlit för frún hansis, som hadd myrda trí buån, ti fuå syndərnas förluåtəlsə som at iétt træ sku kuna väks fruån soffon ti tákə o fruån tákə tibák ti golvə, at e igga va ómöjlit. He, som an int tródd, skiédd: at frún hansis sku fuå syndərnas förluåtəlsə.

150. Om fryøkn som va rädd ti gifta säj.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién fryøkn, som va rädd ti gifta säj o fo buån. So myøtt un ién gubbə sién, som fruåga uå henna vaför[2] hun int gift säj, bara gikk so dær iémsammər. So svara hun: „Näjj, ja ha iut vuåga gifta mäj för den órsákin, at ja ä rädd för ti fo buån". — Gubbən sá: „Om du int andər órsák hár, so nu ska ja bóta däj för de". — Han ga henna ién sýtruåd o bá henna ställa den i munn sin, o so gikk de ién myohumla í henna. Nær den komd út, so sá an: „Sysso[3] gift säj nu bara, int fuår un nogo buån nu miér". — So fikk un fríarə. De va ién pastor, som fría ti henna, o hun tó honon. Nu hadd hun i träguålu trænar o buskar po sitt namm, o alt, som hun hadd po sitt namm, so bár de igga frukt. So börja han säjja: „Hur kommər de säj til, at alt, som du hár po ditt namm, so bær de igga frukt, o alt, som ja hár po mitt, so bær de?" — Som dom gikk o spasiéra, so suå dom po skuggan o suå, at alt hadd skugga, bara hun va útan. So börja han säjja uåt henna: „Du most ha gjórt nogo, at du ä so syndi, äftərsom du int hár nogon skugga hällər". — „Jó", sá hun,

[1] Te. [2] Hvarför. [3] Se så.

„ja va allti rädd ti gifta mäj, at ja sku fo buån. So sá ién gubbə uåt mäj, at han sku nó bóta mäj för de, om de int va vídarə. Han gá mäj ién ända truåd o bá mäj säta den i munn, o so gikk de ién myohumla í mäj, o nær den komd út, so sá gubbən: 'Gift säj nu bara, int fuår hun igga buån'. O sækərt sku ja ha fuått níə buån, för de skriék níə goggor í mäj, som myohumlan tó lívə ota fóstrəna mina". — Do tykt prästn, at do ä du ién so stórər syndarə, at du aldər kan fuå nuåd, som de ä ómöjlit, at mitt kamargolv kan börja blomstra, o han driév henna ifruån säj, o hun sku aldər fo koma inn miér. Hun gikk ti alla prästər siéu o bikänd sin synd, o dom kund iggin jölpa henna. Ti slút va de ién, som bá henna guå ti körkon om júlnattn o bié sina buån om förluåtəlsə. Dom sku do sita inom altarriggin. Hun gjórd so, o dom åtta gá gínast förluåtəlsə uåt henna, men de níondə, som hadd havi so svuårt ti dyø, so vild int först, men gá nu sién mæ. Hun gikk tibákas sién ti mann sin o bijæra nattkvartiér, men hun vild int, húshollərskan, gié. Hun bijæra at hälst fuå ligga millan kallmúrn[1] o spísn, o dær dyødd un. Nær húshollərskan fyørd inn kaffə uåt pastorn om moron, so hadd an blummor po brikkon, o nær an suå til, so va dær blummor po golvə hans mæ. So börja an fruåga sién, om dær hadd vari nogon om nattn. Hun vild int vuåga säjja först, men han sá. „Säjj bara", o hun sá, o so gikk dom o sía po henna, o do va hun dyodər. Han känd henna ijänn o mest dærota, at hun hadd riggana, som an hadd givi uåt henna, o dom hadd un ännu po figgrana. Han lät stuåtlit bigráva henna, o sá, at man mo ha vari hudan[2] som hälst, so fuår man förluåtəlsə, bara man oggrar säj.

---

151. Prästfrún útan skugga.

(Borgå).

He va äin prästfrú, som äin lagg tíd ha vari útan skugga. Prästn ha läggi vársa[3] e, men ha iggitigg tala. Men äin gaggo, nä dom båda gikk tisamans, fråga prästn: „Hér du, mín kæra du, hur står e til, än du int, som ádər mäniskjor, hár nogan skugga?" — Frún bläi häpigər o vist färst int kva un sku svara. Men hón kund int háld se, útan bärja berätt órsákin. O so berätta un, än un allti medan un va ógift enska[4], än un aldər sku få nogo bån. Äin gaggo träffa un äin gumma, som kund gär trullkonstər, o so berätta un fär gumman kva un enska. O gumman sá: „Om du vil, so ska ja gära

---

[1] Brandmuren. [2] Hurudan. [3] Varsnat, varseblifvit. [4] Önskade.

so måtto[1], än du aldər i værdu ska behév få bån“. O so läit un gumman gär sín konstər. O nó lär hun ha kuna gära, som un sá, ti prästfrún fikk igga bån. — Nä prästn fikk héra, kva frún berätta, bläi an alldäilis ifrån se o sá åt frún, än un ha gjórd äin so stór sind[2], än e va ómäjlit fär enna ti få färlåtəlsə uto Gud, líka ómäjlit som e ä fär äin tärnboska ti väks op kamargolvə. Nä frún fikk héra, kva prästn sá, bärja un aggər sín gærnigg o fikk so stór sorg, än un int vist kvart un sku tá væin. Men hun tródd, än Gud sækərt sku färlåt hennars sindər, tæfäri bärja un bed ti Gud bodi natt o dá. Ätt äin tíd bärja äin tärnboska väksa op prästns kamargolv. Hæruto fikk nu prästn sía[3], än e int va ómäjlit fär frún ti få sindərnas färlåtəlsə, — ti fär Gud ä iggitigg ómäjlit.

---

152. Om flikkan som va räddər ti få bån.

(Helsinge).

De va äin präst, som fría ti äin flikka o hun sörd[4] myki ti blí hávandə, o hun våga int gé svár bara för den räddhogan. Nær un gikk o sörd, so komd de äin frú té henna o fræga: „Va sörgər du?“ — „Ja vågar int säjja min sorg, ja bär den šölv“, sa hun. — „No säjj bara, kanski ja kan lätta sorgin din“, tykt frún. — „Ja sörgər, at ja ska få bån, nær ja blír giftər“, sá flikkan. — „Kom me mäj, ja väit äin konst, gör som ja bér“, sá frún o førd henna ti äin stäin o gá ot henna äin anan stäin i handn o bá henna mala ikrigg, o vár gogg, som de sku skríka, so sku'n[5] slå til. Hun mala fämm goggor ikrigg, o fämm goggor skräik de o, o för varti gogg sló un til o. „Nu bihøvər du int há iggin sorg ti få bån mäira“, sá frún, o hun va rätt den unda. Prästn komd senn ti henna o fría o fikk já. Dom går senn äin dá o spaséra, o sóln skäin so vakərt. Do så han, at un int hadd iggin skugga. „Du ä vist int iggin mäniskjo“, sá prästn, „som int hár iggin skugga, ällər o ha du gjórd so stór synd, at du ha blivi útan skugga“. — Hun sá do: „Já, nær ja sörd so, nær du fría ti mäj, at ja sku få bån, so komd äin frú o undərrätta mäj o sá, at ja sku mala me två stäinar ikrigg, o vár gogg de skräik, so sló ja till, o fämm goggor skräik de, o fämm goggor sló ja o“. — „Do tó du lívə å dina fóstər, o mäir vil ja int há däj i mitt hús hällər, o nu får du gå o kom int aldər mäir hí; blír du sáli, so ska de väksa liljor o bládər po kamargolvə mitt“, sá mann hennas. — Hun gikk senn logkt borta o komd ti äin präst, o hun birätta för

[1] Så mycket. [2] Synd. [3] Se. [4] Sörjde. [5] Skulle hon.

honon sin synd, som un add gjórd, o han sá: „Gå i körkan nu fämm tórsdasnättər ansvít[1] inom altarriggin, so får du sía alla dina fämm bån, o dom kombər alla äitt i goggon o gér ot däj förlåtəlsə“. — Hun gikk so, o prästn sá: „Kom int út fråm altarə förn ja kombər šölv o tár däj út därifråm. Fán kombər dær o, o vísar säj i moggahanda skapna: förat kombər'n som fár din o senn som mór din o so som brór o som systər din o sist so kombər'n som jág yttərom altarriggin o bér däj koma út, men kom int“. — Hun gjórd so, o vár natt komd äitt bån o gá henna förlåtəlsə. Ti slút gikk prästn inom altarriggin o tó henna därifråm. So börja un gå tibáks ti mann sin, o han add äin húsollərska[2], som do hadd passa opp'n o han add sakt ot henna, at un int sku fo gé nattkvartér ot iggin tiggikvinna als. Hun komd säint om äin kväll o bijærd nattkvartér po prästgårdn. Húsollərskan sá: „Ja gér igga nattkvartér ot iggin, för ja ä so hårt förbjudi“. — „Ja går po ún o ligga ändo“, sa tiggigumman. — Nær húsollərskan om moron gikk inn me kaffi, so fræga prästn: „Ha hær liga nogon kvinna i natt?“ — „Næi“, sa un, „iggin a hær liga“. — „Jóu“, sá han, „hær ha liga nogon, för mitt golv ä fult me liljor o blád“. — „Jó, dær ä äin gumma“, sa un do, „som gikk o ligga opp po ún“. — „Gå o be henna inn ti mäj“, sa prästn. Men nær un gikk po ún o sía, so va un do räidan, o do fikk an sí, at un va sáli ändo.

---

153. Om gisälln som halvsula frälsarns styvlar.

(Mörskom).

He va äin gaggo äin gisäll, som halvsula frälsarns styvlar. Nä he va gjórd, sá frälsarn: „Päggar har jag int, men tu får bäidas[3] trí tigg ti bilonigg.“ Han tägkt to yvy, kva han sku bäidas. So fundéra han me se šölv o bäidist äin päggpugg, som aldər sku blí útan päggar. Gínast fikk an he, to frälsarn sá: „Tu ska få e“. So bäidist an äin rensil, som an sku få yty alt kva han sku önska — han sku blí so stór, at tí sku rýmas alt, o me te sama so lét, at an sku ork bjär onon. — „He ska tu få“, mäina frälsarn. To va Pétrus tær mæ. Han stó bakom äin äinrísboska o sá: „Gløm int te iviga salihäitən“. — „Nó hindər man me he sidan“, svara gisälln. O so önska han se ti slút äin kórtpakka, som an sku vinna mæ, om an sku spæla när som hälst. He fikk an o. So fór an up vandrigg. Han gjórd nästan iggitigg, han bara vandra, o alt, kva grant an så, önska han ti hav i rensiln senn. Han slépa messe he o päggar mæ. So, nä

---

[1] Å rad. [2] Hushållerska. [3] Utbedja dig.

han vandra äin tíd, kom au ti äin gäskivargård. Me gäskivarn, som va myky rík, börja han spæl kórt. Tær va nogər ádər härrar, som o spæla mæ. Men tom spæla int me hans kórtpakka, útan me äin anan, o so förlóra han alt äitt[1]. Ti slút satt an upp päggpuggin senn i spælə o förlóra honon mæ. To sá han: „Ja ha aldər nonstən[2] brúka tappa. Ja trór, at ni kändər kórtən, vi ska försøk ti tá mín kórt. Tom ä aldäilis nýja o iggin kändər tom; to får vi sí kvemm som vindər“. — Tom ádra, som va stóra up se, för he en dom hadd vonni, tó hans kórt. O næ tom to börja spæla, förlóra gäskivarn o tom ádra alt, kva dom hadd vonni, o so fikk an päggpuggin tibáka. So fór an bort. Nær an to hadd gátt äitt stykky, så an äitt myky nätt häimand. To sá an: „Akk! om tu sku vara i menn renssilä[3]“. — Han fikk häimandə i rensiln o gikk mæ e ti äitt ställə, som va myky nätt. Tær släft an e åtər úr rensiln o börja bó tær. Nær an up te vísə ha liva äin tíd, so skikka frälsarn ten undi ti tá'n bort, för an mäina, at an førd so myky buldər up jórdən. No, han kom o o sá åt onon: „Lag de i årnigg, tu most följ mæ me“. — „Akk, att tu sku va i menn rensil!“ sá gisälln. — So träggd te hola gá yty rensiln, he jälft int vídarə. O to va undi te häimandə, som an fått, fläira torparə. To läit an säjj åt tom, at tom sku få sín torp fría undan te häimandə, om tom sku koma äin dá ti onon o hav slagur messe. Tom kom to alla me klobbor. To kasta han rensiln up äin bjärgisklakk o so bifalt an dom ti trysk up tetær. Tom bulta honon häila dágin o te ílaka flöug från äin vägg ti ten anan o slapp int út, útan modist va tær. O tær, som he sló pusa up rensiln, so sá an, en dom sku písk upa duktit. So næ dom ha píska ti afton, so ypna han up pusan o to fór te súra bort o skratta som äin skjåro[4] o våga aldər kom tibáka mäir. Men han va myky óróli, so at an int huldist upa sett häimand, útan han fór åtər út i værdn. To gjórd an kontrakt me dødn, at han sku få kom o tá onon ett äin tíd. O nä tídn va út, to kom dødn. To va an o kasta se me senn rensil o alt up se i líkkiston o dó. O sidan, nær an hadd blivi dø, börja han vandra bort o sku søk åt se noga ställə ti vara. Han gikk först ti himiln o bulta up pórtn. To fråga Pétrus, som va pórtvaktarə: „Kvemm är e?“ — „He ä ja, som halvsula frälsarns styvlar vidər te o te tillfällə“. — „Kvaför glømd du te iviga salihäitən?“ sá Pétrus. — „Kvart ska ja to gá?“ fråga gisälln. — „Gá ti helviti“, mäina Pétrus. — Han kom ti helvitis pórtn o bulta up dörən tær. Dom fråga: „Kvemm är e?“ — „He ä ja, som bulta ten undi vidər te o te tillfällə i rensiln“, svara gisälln. — To skräik te ílaka: „Släpp int hí onon, han

[1] Oafbrutet, ständigt. [2] Någonsin. [3] Formerna *renssilä* och *rensil* begagnas om hvarandra. [4] Skata, fågeln Pica caudata.

ställdər til bara óräido o so kan an ännu bult os allihóp. So fór an tibáka ti himiln o bulta åtər upa. „Kvemm är e?“ fråga Pétrus. — Han svara: „Ja ä te sama, som to o to halvsula frälsarns styvlar“. — To sá Pétrus: „Kvafför glømd du te iviga salihäitən?“ — „Sku ja int änto kun få sí äin skymt å himilns hærlihäit?“ fråga gisälln. — Pétrus ypna pórtn up glis[1]. To stuppa han hastot senn rensil inn o sá: „Akk, om ja sku va i menn rensil!“ Han slapp o i rensiln o sidan bläi an tær.

---

154. Fan i påsen.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en gång en karl. Han for till staden och tog tre bröd med sig i påsen. När han gick med vägen, så mötte han en bisi, som sade åt honom: „Om du ger åt mig ett bröd, så skall jag gifva åt dig en sådan kortpacka, som du vinner med alltid, när du spelar med den“. — Han gaf ett bröd och fick kortpackan. Sedan gick han längre fram, så mötte han en annan bisi, som sade: „Om du ger mig ett bröd, så skall du få en sådan en påse, som du får i alt, hvad du bara önskar dig“. — Han gaf det andra brödet och fick påsen och gick åter framåt. Så kom han till staden till gästgifvaregården och bad om nattkvarter. Då sade gästgifvaren: „Ja, här fins inga rum nu bara ett och det kan ingen sofva i, den elake håller till där“. — „Nå, nog kan jag sofva“, sade karlen och så gick han dit. — När en stund hade varit, så kom den elake in genom skorsten och sade: „Vili[2] gå spela kort“. — „Ja, vili bara“, sade karlen. — De spelade och karlen vann alla penningar, som den elake hade, och till sist så satte han upp femtio själar, som han hade i helvetet och förlorade dem med. Sedan skulle karlen gå till sängs, men så tänkte han först: „Om den håle skulle vara i min påse!“ — Han for dit genast. Så lade han påsen under hufvudet och lade sig att sofva. Om morgonen så kom gästgifvaren och frågade, huru han hade sofvit den natten. „Nog har det gått väl“, sade karlen, „jag har den håle i min påse“. — Då lofvade gästgifvaren åt karlen mycket penningar, bara han skulle föra bort den håle. Då lät han kalla tillsammans alla smeder, som voro i staden, och sade, att de skulle hafva hvar och en en stor hammare med sig. När de kommo, kastade han påsen på en sten och sade: „Slån nu på, så mycket i orken!“ — Han skulle hafva dem att slå ihjäl den elake där, men till slut sprack påsen och

---

[1] På glänt. [2] Låtom oss.

den elake slapp att fara bort. Sedan gick karlen och köpte tre fulla och tre toma tjärtunnor. När han for fram med gatan, så kom den elake emot honom och gjorde sig så stor, att karlen inte slapp fram, bara blef klämd mot väggen. Då sade han åt den elake: „Hej, hej! Hvad skall du nu göra dig så grufligt stor, att jag inte får rum på gatan; vill du språka något med mig, så skall jag bestå åt dig en sup“. — Då blef den elake glad igen och gjorde sig liten. Karlen gaf åt honom den ena tjärtunnan och han drack upp henne. Själf drack karlen från den toma tunnan. Sedan språkade de en stund med hvarandra och så gaf karlen åt fan den andra tunnan, och han drack upp alt. Själf drack han åter från en tom tunna. När det igen hade varit en stund, så sade karlen: „Vili vi dricka!“ — Då drack fan den tredje tunnan och karlen han drack bara från den toma. Sedan sade karlen: „Du, som för en stund sedan var så bålt stor, skulle du kunna göra dig så liten, att du skulle rymmas in genom tapphålet?“ — „Jo“, sade fan, och så gjorde han sig så smal som ett band och kröp in i tunnan. Då slog karlen tappen uti, och fan fick bli dit. Sedan började han rulla tunnan långs gatan, och stadsfolket lofvade honom mycket pengar, bara han skulle få bort den onde från staden. Då släpte han inte ut honom från tunnan, förrän han lofvade, att han inte på femtio år skulle komma till staden alls. Han skulle fara och bo på en holme. Skulle han komma till staden, så skulle karlen få slå ihjäl honom, och om karlen skulle komma till holmen, dit som den elake for, så skulle han slå ihjäl honom. Därmed voro de nöjde. — Sedan var karlen en gång ut och fiskade, och det blef en förskräcklig storm. Då for han upp till en holme för att koka sin fisk, och det var den holmen, som håle bodde på; men inte viste karlen det. När han hade fisken färdig, så kom den elake dit och sade: „Nu äter jag upp dig, när du har kommit hit“. — „Du må nu låta mig äta fisksoppan först“, sade karlen. — Då visade den elake sina tänder och sade: „Har du sett slika tänder förr?“ — „Har du sett slik soppa förr?“ sade karlen och kastade den heta soppan åt den elake mot ögonen. — Då for den elake i sjön och drunknade där. När karlen sedan dog, så förde döden honom först till helvetets port och bultade på, och då sade djäfvulen: „Inte vilja vi hafva honom hit, han kan snart föra bort alla själar, som vi hafva, nu förde han redan bort femtio härifrån“. — Då förde döden honom till himmelens port och bultade på. De frågade där, hvem det var. Då sade döden: „Det är han, som vann de femtio själarna af fan“. — „Ja, de femtio själarna taga vi nog emot, men inte vilja vi hafva honom hit“, sade de. — När de öppnade porten för de femtio själarna, så kastade han sin påse in och sade: „Ack, att jag skulle vara i min påse!“ — Han for i påsen, och så slapp han in i himmelen.

---

155. Smiéd för alla smiédər.

(Böle i Sjundeå).

He va ién gogg ién smiéd, som skriév po sin skylt: „Smiéd för alla smiédər". — So vandra Kristus förbí, o som han fikk sí den dær skyltn, so gikk an inn i smiddjon. Mä sama komd ién kár, som sku lägg smién skó hästn. To tó Kristus bort hiéla biénə fruån hästn o fyərd e inn i smiddjon o sló fast skón. So fyərd an biénə út o lá e po sitt ställə, o so va hästn skóddər. Sién so komd ién gummo, som va gambəl. To lá Kristus henna i smidihælən[1] o smída omm un, so bliév un uggər.

---

156. Vaför tvuå láta int blír gifta mä varandər.

(Böle i Sjundeå).

En gogg to frälsarn vandra po jóln[1], so suå an ién látər kár, som luå i täkkisdropə[2]. Han va so látər, at an int ídist guå undan täkkisdropə häldər. Kristus kasta to ién hándfull sánd po an. Sién so vandra frälsarn vídari o träffa ién raskər kvinno o sá ot henna, at un sku modas gift se mä den dær kárn, som luå i täkkisdropə. Tärföri träffar man int po äkta folk, tär buåda makana ä láta; útan den iéna ä raskari o duktigari.

---

157. Om fati bón o ríka bón.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién fati bón o ién rík bón, som va grannar. So komd de ién gubbə inn ti fati bón. Fati bón lät riéda ién kalv ti stiék uåt gubbən. Han gá alla föttrəna tibákas uåt bón o sá: „Va ni önskar iér mä vár fót, so ska ni fuå". — Mä den iéna fótn so önska an säj stallə fult mä hästar o oksar. Mä den andər önska an säj fösə fult mä kuddor o fuår. Mä tridi fótn so önska an visthúsə fult mä ruåg, at de aldər fiéla, o mä den fjærdə so önska an säj päggar so myki, at an aldər sku fatas. So börja ríka bóns hustru knóta o säjja: „Varifruån ha dom nu fuått so myki?" — Fati bóns hustru birätta do, at „de komd ién gubbə, o vi riédd ién kalv ti stiék ot an. Han gá oss alla föttrəna tibákas o sá, at alt, va vi sku önska oss mäddom fött-

---

[1] Åsjan, [2] Jorden. [3] Takdroppet,

rəna, so sku vi fuå. O so ha vi fuått, o so ha vi komi oss ti de, som vi nu hár". — So sá den ríka bóns hustru, at „om den gubbən sku koma ti oss o, so sku vi riéda ti ién oksə". Gubbən gikk o dít, o dom tó inn oksn o riédd'n uåt gubbən ti stiék. Gubbən gá alla föttrəna tibáka uåt ríka bón o sá, at alt, va an sku önska säj mä vár fót, so sku an fuå. Ríka bón fiélast iggitigg. Han vist int, va an sku önska säj. Han tykt nu, at de sku vara rólit ti sí, hur de sku sí út, nær byggniggin sku vända säj opp o niér, golvə ti ták o táki ti golv, o han önska säj so mä första fótn, o de bläi so. Men an tykt, at de va tókot, de passa int als. So önska an säj ijänn mä den andər fótn, at de sku vända säj riktit ijänn. O de bläi so, som an önska. Do bläi hustrun hans liéssi o sá: „Toko tókot guår du o önskar; nu hár du tvuå föttər förstyərda riédan". — Nær un stó o skäld o int va tyst, so önska an mä den tridi fótn, at de sku blí iétt luås ot henna po munn. Men dær bläi de ti sía so fúlt út, so mostist han önska mä den fjærdə fótn bort luåsə ijänn. O so fór ans önskniggar so dær, nær an int vist, va an sku önska säj.

---

158. Hur gumman bläi spillkråka.

(Borgå).

Äin gággo, nä Jésus vandra op jórdən, kom an inn ti äin gumma, som stó o baka. „Va so brá o bak ot mä äin bulla o", sá Jésus. Men gumman bläi förarga o rópa: „Kva stár tu hær latər!" O so tó un grisslon[1] o kérd út ono. — Men Jésus, som kund gära kva an vild, gjórd so, än gumman bläi äin spillkråka o fläig út ginun korstäinspípon. Nä gumman stó o baka hadd un äin ré[2] misso op huvu o tæfäri hár spillkråkan änn i dá rétt huvu.

---

159. Om Slånger-Dånger.

(Mogenpört i Pyttis.)

Det var en gång tre systrar. De två äldre höllo sig alltid så fina och ville icke vara med den yngsta, som alltid låg och gräfde i askan. En gång skulle de gå till kyrkan. De två äldre gingo förut och Slånger-Dånger kom efter. Så mötte de en bässe med en sax på ena hornet. Då sade bässen: „Kära flickor klippen mig, så skolen

---

[1] Brödspaden. [2] Röd.

i få all min ull". — Då sade de: „Det kan Slånger-Dånger göra, gå till henne". — Bässen gick till Slånger-Dånger, och hon klipte den. Så mötte de en ko med en stäfva på ena hornet. Då sade kon: „Kära flickor mjölken mig, så skolen i få all min mjölk". — De sade: „Det kan Slånger-Dånger göra, gå till henne". — Kon gick till henne och hon mjölkade den. Så mötte de frälsaren. Han var klädd som en tiggare och hade en käpp i handen — det var en gullkäpp. Han sade: „Kära flickor lysken mitt hufvud". — De sade: „Det kan Slånger-Dånger göra, gå till henne". — Gubben gick till henne, och hon lyskade honom. Då sade han: „Nu skall jag gifva åt dig denna käpp i belöning. Och bara du slår med den tre gånger på första sten, som du kommer till, så får du gullkläder åt dig". — När hon kom i kyrkan, så blef hela det höga ståndet förvånadt. Andra söndagen gick det lika, att alla förvånade sig öfver hennes kläder. Då bad kungens son, att han skulle få tjära kyrkgolfvet tredje söndagen. Han fick göra det. När hon kom i kyrkan, så fastnade ena af hennes gullskor — hon fick gullskor och gullstrumpor också från stenen — i tjäran. Då lät kungen märka den på alla, som kvinfolk voro, men ibland var den skon för stor och ibland var den för liten. Då sade höga öfverheten, att den också skulle försökas på Slånger-Dånger. — Ingen kunde gissa på henne, när hon alltid, strax när hon kom hem från kyrkan, lade bort sina gullkläder och lade sig att rodda i askan. — När de försökte skon på henne, så passade den, och så fick hon bli kungens sons hustru.

---

160. Prästn som bläi oksə.

(Tusby).

De va äin torparə, o bånə hadd blivi døtt för'n. So gikk'n ti prästn o sá, än bånə hadd blivi dott, o at an igga päggar hadd ti få de jórdfästi. Do bá prästn an gräva de undi fönstrə, o nær an grävd, so hitta'n dær äin jórdaskatt — myki päggar sini. So gikk an ti prästn o sá: „Nu hár ja päggar nó". — Do fræga prästn var an fått dom, o do so vild prästn há dom, men torparn gá int. Do slakta prästn äin oksə o tó skinnə o satt på säj me hórnəna på o alt, o so gikk an ti torparn o vild há jórdaskattn. Torparn bläi häpigər o gá'n. So fór prästn himm me skattn messäj, men torparn gikk ätt o så, vart an sku fara, o han fór himm ti prästgårdn. O nær an komd himm, so sku an kast å säj okshúdn, men do fikk an int å säj den, o so fikk an blí oksə ti dødidáin.

III Flocken.

Djursagor.

---

161. Hör orman fór i pusan.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gaggo nogar frakkar[1], som bäitt sín hästar bräivir[2] viéjin om sumarnattn. O tom hádd laga äild. Om morin so tó tom hästana sín fast o spänd föri o fór bortan. O äiln lämma tom til brinn tær — tom kom int ihog ti släkk út onon. Nær he bläi varmt om dájin, so fór äiln lággsme jórdn rännand o ténd äin stór risuhóp[3]. O i risuhópn va äin orm. O risuhópn brann til all sídor. O ormn slapp int út úr äiln. So kom äin kár marsand[4]. Han va nogan stjytt. Han hádd pusan ti hägg upa hærdon[5]. To rópa ormn uåt kárn: „Hiälp mi út hian[6], ja ska djäv uåt di mytjy päggar". — To sá kárn: „Hör fuår ja ti tian[7] úr äiln?" — Ormn rópa: „Tu hár ju pusan upa hærdon; syøk äin lágg stavur[8] o bind pusan up iéndan o stikk hí djinu äiln". — Han djórd so o stakk tí, o so krak ormn i pusan, o kárn dró út honon tian. To sá ormn: „Ja hár int päggar hiær, men kom ti vonn hyvumann, te gámbal stór ormn rætt, han hár päggar". — So djikk tom ti te stór ormn o han, som slapp úr äiln, han bijærd päggar uå senn hyvumann, so en han sku fuå bittál uåt kárn som han ha lua. Hyvumann sá up te vísa: „Kva ska tu gá djäv honon päggar, han ä vonn fiansmann[9]; tom sluår alltili[10] oss ihiæl, nær tom träffar oss. Tá o bít honon hiæl hiær nu". — Men kárn sá up te sätta: „Int kan nogan bítas ihiæl för so gó djærnigg, för he ska va trí vitn ti so gróv sák". — Ormn o kárn gár ti syøk ett[11] vitn. So gár tom me viéjin framm, träffar igga folk, bara myøtar äin gámbal kuddo, som ha vari yvi nattan i skójin o kombar häim. So frægar tom buå tvuå uå te kuddon,

---

[1] Resande. [2] Bredvid. [3] Rishög, hop af ris m. m. [4] Gående. [5] Axeln, skuldran. [6] Hädan. [7] Dädan. [8] Stör. [9] Fiende. [10] Alltid. [11] Efter.

kva he ska djöras uåt te kárn, om han ska bítas ihiæl häldər int för λlikan djærnigg. — To sær kuddon: „Já, nó ä he bäst bít ihiæl honon. Tom ä vuår fiənsmännər o“, sá un. „Ja fyodər tom me mjölk o smör o fil, o nær tom tjyor mi ti skójin, so spriggər pojkana bakett mi me äin lággər viddjo o sluår mi up ryddjin o, nær ja blír gamal, so fuår ja kuívu ti gódo, häldər huggər tom mi me yksə i nakkan o so itər tom upp mi“. — Sidan sku tom syøk tvuå ádər vitn. So hitta tom igga bara äin stórər bjärk, som stó bräividər viéjin. So fræga tom uå onon, kva han sku säjj ti te sátjin. — Bjärtji sá: „Bít ihiæl honon. Ja ha stajji[1] hiær so magg uår, o tom ha stajji undi skugga o tom ha o stándi[1] hiær undan rägn. O so ha tom hava yksən messi o so ha tom hugd yti mi o tærför hár ja so magg skurur[2] i sídon o ettarst so huggər tom mi niér, tjyør häim mi o brändər mi upp ti vid.“ — Sidan dji tom o syøkt ett tridi vittni. To träffa tom rævn. So sá tom uåt honon ærandə sett. — To sá rævn: „Hör dji tu i pusan? Förrför[3] ja sær noga ti sátjin, so vil ja sí, hör tu kröip i pusan hansis“. — Kárn stäldər sidan pusan up äin lágg stavuriénda, jysom he va nær äiln, o so krak ormn i pusan. To sá rævn uåt kárn: „Tá nu brá fligkt me buå héndrən om pusamunn“. — So djórd an o, o so sá an: „Kva ska ja nu djör uåt'n?“ — Rævn tykt: „Tær ä ju äin stäin, sluå mót honon“. — Kárn djórd so o bläi frälst fruån ormn. Sidan sá kárn uåt rævn: „Nu sku tu va gó för mi ti fuå, men tu fuår far i friéd, nær tu djórd mi so gott.“ — Nó va ju he ién pasərli[4] skásko[5].

---

162. Om ormən som lærd kárn fogəlspruåtji.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gággo äin stjytt, som dji[6] i skóji. So laga han äild bräiviér äitt stórt træ. O äildn fór i træ. So börja nogan róp tí upp ifruån trædə: „Jälp mi niér!“ So suå han ätt o so va he äiu stórər orm. „Já, hör kan ja jälp di tidan?“ sá kárn. — „Sät äin stavur imót trædə, so kombər ja niér me hono, o bara tu jälpər mi, so ska ja lær di ti förstá, kva all fogglar talar o all väkstər“, sá ormn. — Kárn djórd so, o ormn slapp niér. So lærd ormn hono ti förstá fogəlspruåtji o sá: „Tu fuår int för iggan säjj, en tu kan e, to mott tu dyø“. — Han fór häim. När an stó i fänstrə o suå út up tom smuå fogglana, som plukka maskar i hans träguård, so sá tom: „Sku hossbón vita hör gott vi djör uåt ono, när vi plukkar upp tom smuå maskana, so sku han djäv uåt os mát ti“. — To börja han skratta.

---

[1] Stått. [2] Skåror. [3] Förrän. [4] Som duger. [5] Saga. [6] Gick.

To fræga hostro hans uå hono kva han skratta uåt. To sá han: „Ja vuågar int säjj“. — „Tu mott“, sá hun. — „Näjj!“ sá han, „ja sær int, to mott ja dyø“. — „Já, tu mo nu dyø häldər int, men tu mott änto säjja“, sá hun. — To sá han: „Djäv uåt mi räin kliédər förat“. — Hun gav, o han kliédd up si o ládd si i sändjin ti dyø. To kom hanin inn me fämtíi hyønor messi o sá: „Vonn hossbón ä o brá rusi[1], som mott gá dyø för äin hostro, ja har fämtíi o bihyøvər int änto dyø för tom. To bläi te kárn argər, spragg upp fruån sändjin o tó tjälindjin i nakkan o kasta út enna o sá: „Nu sær ja int änto, för int vil ja dyø änn“.

---

163. Om ormən som lå krigg päggkiston.

(Helsinge).

De va äin svartklæddər kvinna äin gogg, o hun komd ti värdinnan po äitt ställə om nattn o sá, at hun sku fara dí o dí, o dær liggər äin stórər päniggskisto, o ovanpå liggər äin stórər orm. „O far nu dí o tá kiston, dær ä myki päggar í“, tykt hun. Men hun våga int fara. Senn va de äin tid, so kombər den svartklædda kvinnan ijänn rídandist po äin svartər häst, som va útan oror, o sá do, at un sku fara dí o tá kiston o tá jölp mæ ti fá den därifråm. Hun tó do pígan messäj. O so gikk dom o tó den därifråm, o dær va äin húsbihóskvárn o; den fikk dom o tá. O den kistan fikkist int läggas i nogo bóanhús[2]. Dom bar den do ti kvárnən o lá den i vatuhúsə, o päggana i kiston va so häita, at alt kiston bronast[3]. Dom bärga nu päggana därifråm o bläi senn myki ríka.

---

164. Om dragonen som försökte bemäktiga sig ormkungens krona[1].

(Helsinge?).

Det var en gång en dragon, som hade upptäkt ett ormating. Då beslöt han att bemäktiga sig ormkungens krona. Han sadlade sin häst och red till stället. Framkommen steg han af hästen och gick fram till tinget. Just som han skulle gripa den kostbara

[1] Eländig, usel, skral. [2] Boningshus. [3] Antog brun färg i följd af stark hetta. [4] Enligt en annan berättelse den svarta runda stenen, mot hvilken ormkungen hvilar sitt bröst under tinget.

klenoden, märkte ormarne hans förehafvande och började hjula efter honom. Dragonen kastade sig på sin häst och började rida undan, men när ormarne höllo på att upphinna honom, kastade han sin kappa efter sig. Ormarne anföllo kappan och dragonen red oskadd sin väg. Men när han följande dagen kom tillbaka för att hämta sin kappa, hade ormarne slitit henne i tusen bitar.

---

165. Om vallgossen som bemäktigade sig ormkungens krona.

(Borgå?).

En gång gick en fattig enkas son vall i skogen. Då kom han öfver ett ormating. Med en käpp lyckades han aflyfta konungens krona, utan att ormarne märkte det. Sålunda blef gossen ägare af ormkungens krona, och sedan följdes han ständigt af en sådan lycka och framgång, att han slutligen utkorades till konung.

---

166. Om den stóra ormən.

(Helsinge).

De va hær i Petik-äggin. So hadd de vari äin, som add laga éld po pípon sin o säti säj so dær po äin lågo[1]. O han add havi framm knívən sin o slajji'n so dær i lågon. Do hadd lågon börja räka[2]. De hadd vari äin stórər orm, o den hadd havi líksom musa på säj o va so stór som äin stokk, o den hadd fari díåt Loggträski ätt.

---

167. Ræmn o harin.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

Rævn o harin träffast äin gaggo om vintərn i skójin. So kom tær äin flikka gaggand me bryøkoriln[3] i håndən. So börja rævn o harin fundiéra, hör tom sku fuå koriln narra uå hena. To sá rævn uåt harin, en han sku djör si dyø o lägg si äitt styttji ifruån viéjin. Han djórd so. Nær pígan suå honon, so trödd un, en han sku va dyø. O so lådd hun koriln fruån håndən o dji ti tá onon. Nær hun

---

[1] Kullfallen trästam. [2] Röra sig framåt. [3] Brödkorgen.

sku gá tá harin, so dji ræevn o tó bryøkoriln. So spragg harin bort undan hena o tägkt fuå gá it bryø me ræevn. Men ræevn gav igga uåt onon, bara uåt emsamd. To börja harin fundiéra, up kva sätt han sku fuå koriln uå ræevn. „He mo vara“, sá han, „men tu vil hava fisk. Nær vi nu ha fuått bryo, so vili[1] gá skaff uåt oss fiskar. Hiær ä äitt vak. Lägg tu rompo yti vatji o háld hena tí yti äin stond, tett[2] tu tykkər, en he börjar tygga upa væl mytjy. To ä he fisk vidər rompon, o to mo tu drá upp, to hár vi bo fisk o bryø“. Ræevn, som tägkt, en he va gó ruåd, djórd so o stakk rompon i vatji. Tær satt han so lägg, tett han fröis fast. Nær he hádd vari äin stond, försyøkt han drá upp rompon, men harin sá: „Pass int drá ännu. Lät he va äin stond ännu, en he kombər mäira“. — Medan ræevn sat tær, so fröis rompon hárt fast. To dji harin o tó bryøkoriln o sá uåt ræevn: „Sit tu tær nu bara, nu itər ja emsamd bryø. Nu fuår tu sit tær, tett nogan kombər o hiälpər ti häldər ti sumarn, to slippər tu nó lyøs“.

---

168. Rävn upa vanrigg.

(Pokar i Lappträsk).

He va äin gaggo äin lítn pojk, som dji vall. Han há äin stór fårtrupp o magg lámb följd me. So møtt dom rävn. So sá rävn åt pojtjin: „Sku ja kuni få äitt lámb ifrån te stór hópn; ja ä so huggro“. — Sí tetta hénd förr i værdən, når djúrn kund tal. — „Já, gá nu tal me te stór bässn, om an djävər, so ska du få“. — So gár han djinarst, o so sær bässn åt rävn: „Om ja hár nogo yvərlops, so ska du få“. — So dji an bort. Nær an kom tibákas, so tägkt rävn: „Nu sær han väl hörλlika[3] ja ska få“. — Men nær an kom, sá han åt rävn: „Hör magg ska du hav?“ — „Om du djävər hälst äitt lítət lámb, so ä ja nöjdər“. — Bässn dji åtərbákas[4], o so gá an rävn äin λlikan smäll, en brysti dji söndro, o so räist rävn ettand åt stán[5]. So nær an dji, møtt an äin stór svýnhóp. To sá an ti äin stór sugga ällər djylto, som va i hópn: „Om mór Majja sku va brá o djäv me líte ti it“. — „Jó, ja ska gá först o räkn yvi mín grísər, om tær ä nogan ti djäv bort“. — So rópa hun ihópo all svýnən. Tom dji o vild it upp rävn alt ihópo, o han ti sprigg undan, o so møtt an äin hóp me gåsor[6]. So sá an åt gåsmór: „Om mór Bríta sku va brá o djäv me noga ti it“. — So tykt un: „Tom ä so stjiti ti it; ja ska gá o kvétt[7] dom“. — O so kalla hun ihópo all gåsona. O som dom fór i trästji,

---

[1] Låtom oss. [2] Till dess att. [3] Hurudant, hvilket. [4] Baklänges. [5] Åt staden till. [6] Gäss. [7] Tvätta.

so tí bläi dom. O rävn fi sit tær alt ti afton o vänt o so tägkt an rätt, en an sku få svält ijæl. So vanra an läggəri o møtt äin märr me fulan. So sá an: „Om mór Léna sku va brá o djäv me noga ti it“. — „Jó, om du kan läs skrivi, kva ja hár undi vänstər fótn, so ska du få“. — So dji han tí o tägkt: „Kva mo tær ska va?“ — O som han sku sí ett, sparka märrn til, o rävn va nær upa ti mist lívə. So vanra han läggəri ettand åt stán o tägkt: „Mo ja nu rätt ska få svält ijæl“. — Som an so tägkt, so lá an se i skóksbräddən o kvíla, o so kom dær äin korp, som há äin stór tjyttbita i munn. So sá rävn åt'n: „Tu sír so grandər út, fogəl, o hár so glansand[1] fidər[2]; men sku ja kuni få hør dín røst“. — So satt korpn se upa äin kvist o börja róp, o so full tjyttbitan nidər. O so fi rävn it, o — ja spragg o sído.

---

169. Bjørn gikk o søkt se bånpígo[3].

(Skomarböle i Mörskom).

Äin gaggo sku bjørn gá o søk se bånpígo. Han gikk äitt stykky, o so träffa'n alli först uksn. To fråga an: „Kan tu grant šugga o?“ — Uksn börja böula. To tykt bjørn: „O, tu hár so ílakt júd, pakk de bort!“ — So börja'n åtər gá. Tær träffa'n svýnə[4] o fråga: „Kan tu grant šugga o?“ — Svýnə börja gá o grunta. „Int kan bånən sova me slikatær gruntandə“, sá bjørn. — So läit an svýnə gá o gikk šölv läggər frammåt. Tær møtt an harin o fråga: „Kan tu grant šugga o tal me bånən?“ — To börja harin puppla. Bjørn tykt to: „Int förstár ja, kva tu sær, int vil ja hav te“. — Nä an åtər hadd gått äitt stykky, møtt an rävn o fråga: „Kan tu šugga grant o?“ — „Jó, nó kan ja šugga grant“, sá rävn, o so börja an šugga. — Bjørn tykt om hans šuggandi o tó onon ti bånpígo åt se, o førd onon ti lýon sín, tær som an hadd uggana sína. Sidan sku bjørn gá o søk se ita. Första gaggon, nä an kom häim, fråga an: „Sovər tom o?“ — „Jó, tom sovər all fämma“ — bjørn hadd fämm uggar — „gá tu ett mäir mát nu bara“. — Bjørn gikk, o so åt rävn upp äin å hans uggar. Nu va bjørn bort äin gó tíd, o nä an komd tibáka, fråga an, om uggana sovd brá. „Jó“, sa rävn, „tom sovər so gott; gá nu tu bara o skaff häim mäira mát“. — Bjørn gikk o so åt rävn åtər upp äin uggi. Tridi gaggon, nä bjørn kom häim, tródd an int mäir, kva rävn sá, bara sku šölv gá o sí ett uggana sína. To gjórd se rävn äitt ærand út. Nä an kom út, rópa'n: „Till-lill nu ha ja iti

[1] Glänsande. [2] Fjädrar. [3] Barnsköterska. [4] Svinet.

all uggana upp i dá". — To komd bjørn út o börja sprigg ett rävn. Rävn spragg undi äin álrót o bjørn nappa tág i fótn hans. Men rävn va int rådlöus, útan rópa: „Te fán sku napp i menn tass, men han nappa i äin álrót". — Nä bjørn hørd he, so släft an å rävns fótn o nappa i álrótən. So slapp rävn bort, o ja kom o bort.

---

170. Rävn o bjérn.

(Borgå).

Färr i tídən, når alt kund tala, méttist Nallə o Mikkil. Nallə va argər o blístra o sló rámana ihóp, so he äika i skóin. To sá Mikkil: „Kva fäilas idər nú, fár?" — Ja ä so hann[1] ti huggrogər", svara Nallə, „o hoko[2] väit, kvart ja ettarst[3] ska fá noga ti ita". — „No, si he va nu nogo ti tal om, he", sá Mikkil, „komin me me, ska vi gá ti nämdimansfár o färsék, om vi int kund likkas ti kníp äin héna. Han háldər i natt brellop ot dótron sín o opa vinn ovan stuvun sitər hensən, o vil ni kríp laggsme väggin o inn iginun gluggin, so kan ní tá héna ätt héna o kast nedər ti me". — „Jáa", tikt Nallə, „fogəlstäik sku just kun smaka i natt". — O so barka tom å[4] ti nämdimans. Nalle kröup laggsme väggin o fór inn op vinn o kasta héna ätt héna nedər ot Mikkil, men si Mikkil bár héna ätt héna ti bóə sett. Når nu Nallə tikt som so, at dom hadd fogglar mäir en som tarvast, sku han ti kríp nedər åtər, men to sa Mikkil åt ono: „Hoh hoh, kva tom hensən ä smäa o skroggloga[5]! Mo tær to ettarst int kun va nogan hani, som kund há noga fär kit op se?" — „Häjj jó!" svara Nallə, „men tær som an sitər, stár millantákstrédona so lagkt från kvarádra, en dom igga háldər ti stíg opa". — „Frästin änto!" sá Mikkil. — O Nallə stäig åtərbáka[6]; men just som han sku ti o kníp hanin, brast trédona o tabisin damp nedər i stuvun. Kvinnfolki o bånən ti skrík, men karana tó stávrar[7] o dámba om Nallə, so e va just sí o så, en an kom tädan me hálva lívə. — Haltər o rivin i skinnə luffa an ti skóin, men op væin kom Mikkil haltandist op trí bäin o me rompon millan bäinən o sá: „Aldər, aldər, fár, ha e héndi me slikan äin ólikko! Når bisana bagka om edər inn i stuvun, kom kununa[8] útrúsandist o híva[9] stäinar op me o tó all fogglar bortan. Ja kan int rér me úr fläkkin, so sårər o oppsvollin ä ja i kroppn". — Nallə tikt to, en e va igko me Mikkil o tó ono opa nakkan senn, men tom hadd igga komi lagkt op væin färrfärr Mikkil sá millan tændrən: „Háltər

---

[1] Lindrig svordom. [2] Hvem. [3] Sist, slutligen. [4] Och så sprungo de. [5] Magra. [6] Tillbaka, baklänges. [7] Störar. [8] Kvinnorna. [9] Kastade.

bär häilan", — „Kva sær du?" fræga Nallə. — „Ja sær: 'ni ä vakər, fár, som bär me'", svara Mikkil. — Atər gikk Nallə äin spitu frammåt. „Haltər bär häilan", sá Mikkil ádər räison. — To vársa[1] Nallə, en Mikkil ha narrast, o i ilskon rama an Mikkil mót äin álrót. Men Mikkil spragg gínast opp opa all fír fétrən o sá: „Kastar ni me mót äin álrót, so skadar he me varkin ti hánd häldər fót!" — O so lift an rompon i väddrə o fór ti skóks.

---

171. Bón o rævən o bjyørnən.

(Böle i Sjundeå.)

Ién gogg fór ién bón ti skógin mä iétt par oksar äftər viéd. So svór an o sá: „Bjyørnamát". — Ién bjyørn va næra til i skógin o hyørd, va gobbən sá. Han tykt to ot gobbən: „Jasså he ä min mát", o va færdi ti ríva hästn. — Mä sama so blístra rævən i skógin. Bjyørn friéga to: „Va ä he?" — „Säjj: 'he ä min sonn'", tykt rævən o rópa: „Va ä he, som sitər po vægin?" — „Svar: 'he ä ién stobba'", tykt bjyørn ot gobbən. — „Sät den po slidan o fyør himm den", tykt rævən. — Bón stjälft bjyørnən po slidan o riépa fast honon o börja tjyør himmuåt. „Man brúkar sluå yksən i stobban", sá rævən. — To sá bjyørn: „Sluå, men sluå sakta". — „Sluå huårt", tykt rævən. — Gobbən sló bjyørn i hyvu mä yksən, so an dyødd. Rævən friéga to: „Hár du gäss?" — „Jó", svara bón. — Rævən följd to bón himm. To an kom himm sá rævən: „Gié me nu ién guås". — Bón stoppa to ién guås i säkkin o sá ot rævən: „Tu fuår šölvər far inn i säkkin o tá den därifruån". — Rævən kryøp i posan o bón band säkkin fast. Rævən börja to bié, at bón sku släpp út an, so sku an lær an ién nýər konst. Bón gjórd som rævən bá o släft út an. To rævən kom út, so sá an ot bón: „Den nýa konstn, som ja lær de ä den: at rævən, som ién gogg ha vari i säkkin, guår int dí miéra", ó so fór han ti skógin.

---

172. Nalli vild bör lær se späla.

(Ingå).

He va en gogg en kugg, som hadd trí döttror, o den yggsta vild jærna jift se. Kundjin modist ti slút lova, at un sku fá tá, vemm un sku vila. Han sku un fá, som ensam sku vág va en natt i kamarn

[1] Märkte.

mæ en bjorn, som an hadd tær. He va fléran, som försokt e, men alla bläi tom ijælslágnaga. Ti slút komd en óbitýdli nassari[1], som o vild jör ett försok. Han ha försítt se mä en kanno romm, en kanno brännvín o en skrútvigga, en hamari o en fijól. To an komd inn, so börja an späla, o bjorn dansa. Som an ha späla en stund, so tó an se en súp brännvín o gáv bjorn mæ, som drakk í se hila kannon o sá: „Nók väit ja änto, va ja ska jöra". — Senn späla åtər kárn, o bjorn dansa. Ti slút so tó an se en súp romm o gáv bjorn mæ, som sop opp hila kannon o tykt: „Nók väit ja änto, va ja ska jöra". — Nu bläi nalli full o vild bör lær se späla. Kárn gáv an to fijóln, o bjorn börja späla, men he vild igga låta. „Tu hár so ópassliga figgrar", tykt kárn. — „Hur ha tu lært de to?" frægа bjorn. — „Nó sku tu lær de o, bara tu lätər jör mä de, som ja ha läti jör mämme", tykt kárn. — „Hur ha tu läti jör mä de to?" frægа bjorn. — „Ja ska väll vís de", svara kárn. — So va e en rigg i tátji för brospetən, o i den bifald an bjorn stikka ramana sina. Bjorn jórd so, o kárn skrúva skrúvtviggan på o skrúva til o frægа: „Jör e sårt?" — „Om tu ha tålt e, so most ja väll tål e, men nó väit ja, va ja ska jör änto", svara bjorn, som tägkt slå ijæl kárn. — Kárn skrúva to andər goggon til o frægа: „Jör e sårt?" — „Om tu ha tålt e, so most väll ja o tål e", svara bjorn o tillá: „men nó väit ja änto, va ja ska jöra". — Kárn skrúva to tridi goggon o frægа: „Jör e sårt?" — „Om tu ha tålt e, so most väll ja tål e, men nó väit ja, va ja ska jöra", tykt björn. — „Va ska tu jöra nu to?" frægа kárn. — Bjorn svara igga, útan börja bara försok slå se los o buldra förfærlit, men slapp int los. Kárn tó to hamarn o knappra an undər brystə, so an svimmna. Senn tó an los skrúvtviggan o släft an sakta i golvə o tær sovd an ti moron o kárn va mæ i rummə. Om morin komd kundjin o sí, hur e sku stå til mä bjorn o kárn. To an komd inn, so va kárn óskaddər, o bjorn lå o sovd. Kundjin rópa to bjorn i namm, o han spragg opp. Som an sá kundjin, so börja an šärm se[2] o jikk o lá se po en bägk. Kundjin mostist holl órd o lät kárn få prinsässon.

---

173. Läjjoni o bjorn.

(Bullers i Strömfors).

Förr i værdən, når alt kund tal, mottist läjjoni o bjorn. Bjorn sá: „Igga ä ja räddər för ti". — Läjjoni svara: „Ja ä igga räddər häldər för nojin". — „Nono", sá bjorn, „bi[3] du sku mot äin kár, nó sku

---

[1] Till det yttre oansenlig människa. [2] Beskärma l. beklaga sig. [3] Om.

tu trägg va líti räddər änto“. — So sá läjjoni: „Aldər ha ja sítt'n, men igga trór ja, en han ä förmäir än nogan å oss hårgandäir[1]“. — „Fräst upa“, sá bjørn, „so får du sí“. — Läjjoni marsa me äin lánsväg o bjørn dji i skójin ti vänt. So møtt läjjoni först äin lítu pojtji. „Ä tu kár tu?“ sá läjjoni. — „Næji, ja ä bara kara-början[2]“, sá pojtjin. — So marsa an åtər äin bita, so mott an äin gamal bisi. „Ä tu kár tu?“ sá läjjoni. — „Næji, ja ä bara kara-slút“, sá bisin. — Åtər marsa an äin bita, so mott an äin dragón. So fråga'n: „Ä tu kár tu?“ — „Jóu“, svara dragón, „ja ä kár o kara-kár“. — O so dró dragón framm äin tvåpípa pistól o šöit läjjoni mót øgona, men når tetta igga bäit upa, dró an sabbilu från šídon o börja rad upa me honon. To mottist läjjoni tá ti harapassi. „No, så du kárn?“ sá bjørn, når dom åtər mottist. — „Jóu“, sá läjjoni, „nó så ja'n[3]“. — „No, kva djórd an åt di to?“ sá bjørn. — „Först spotta an me två gaggor so häitt mót øgona, men he va ja igga so räddər för, men når an sidan dró te blagk fjäddrə tí ur bákéndan o börja slå ikrigg se me he, to träggd ja kom tidan“.

174. Läjjonə som møtt hen skapligər kár.

(Karis).

Hen gogg vandra bjørn o läjjonə tisammans. Nær som tom jikk, so sá läjjonə: „To vi nu två so dær stóra júr hä i låg, so hä vi hitt rädda för nogontigg“. — „Hen skapligər kár hä ja räddər“, tykt bjørn. — „An hä ja hitt räddər“, sá läjjonə. — Tom vandra senn vídari, o so møtt dom hen pojtji. Läjjonə sku jinast rúsa po an o slúk an hí se, men to sá bjørn: „Låt blí, an a hitt blivi ti kár ännu“. — Läjjonə lämma to pojtjin i fríd o tom vandra håtər läggər frammåt o møtt hen gobbə. Läjjonə sku to sprigg po an o slúk hopp an, men bjørn sá: „ Låt blí, an a vari kár, men hä e hitt méra“. — Läjjonə lýdd, o tom vandra vídari o møtt hen kriksmann. „Nu motər vi hen skapligər kár, nu tár ja ti skódjin“, tykt bjørn. — „E jör ja hitt“, svara läjjonə o sku rús po kárn ho rív sundər an. Som läjjonə komd, stakk kriksmann bysspípon e i gapə o šøt so kúlan jikk hút. Läjjonə vänd to homm se o sku po au, men an tó värjon húr slídon o börja ugga e i ryddjin, so e motta fara. Senn to läjjonə komd o träffa bjørn, so sá e: „E va hen túsan! först spotta an me hi gapə, so e brändər ännu, senn so tó an rävafjäddron o börja slå me häftər ryddjin, so šinntappana fløg“.

[1] Hvardera. [2] Början till karl. [3] Jag honom.

175. Vargen, lejonet och karlen.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

En gång möttes vargen och lejonet. Då sade vargen, att karlen öfvervinner alla. Då sade lejonet: „Inte är det sant, inte tror jag, att karlen öfvervinner mig, men vili gå och försöka". — De gingo. Så mötte de en pojke. Då sade lejonet: „Är det där en karl?" — „Nej, det är bara karlaämne; inte är han ännu karl, men han blir en karl". — De gingo åter ett stycke, så mötte de en tiggargubbe. Då sade lejonet: „Är det där en karl då?" — „Nej, han har varit karl, men inte är han numera karl". — De gingo igen ett stycke, så mötte de en svensk dragon i full rustning. Då sade vargen: „Det där är en karl". — Strax rusade lejonet på honom. Då sköt han först med pistolen. När inte det hjälpte, så tog han sitt spjut och stack, och sist tog han sin sabel och slog med den. Då måste lejonet taga till flykten. Det for då och sade åt vargen: „Nog är det sant att människan vinner alla. Först när jag kom emot honom, så spottade han mig så hett mot ögonen och sedan, när inte det hjälpte, så tog han en lång stör och stack mig med den, och till sist drog han ett långt spett från röfven och började slå mig med det, och då måste jag fara undan". Och alt sedan dess äro alla djur rädda för människan.

---

176. Om varjin o läjjoni.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gaggo som varjin o läjjoni mottist. So sá läjjoni: „Väit tu hörλikaäitt[1] júr ja suå up bjärji?" Når he dji, so gnístra he bara undi fyøtrən". — „λlík júr ha ja iti magga", sá varjin. — „He trór ja int", sá läjjoni. — „Vili gá sí", sá varjin. — So dji tom sí o so dji hästn up äin ägg nidanför bjärji. Läjjoni suå hono, men varjin, som va mindər, nuåddist[2] int ti sí. To tó läjjoni i varjin o sku lyft hono ti sí o so tó han so hárt yti, en han klämd ihiæl varjin. Når han släft niér hono, so suå han, en han va dyo. To sá han: „Nu sá tu, en tu ha iti magg λlík júr, o nu bläi tu so rädd, når tu fi sí äitt, en tu dó bara uå he".

---

[1] Hurndant. [2] Nådde.

177. Vaför vi int hár igga läjjon miéran i vuårt land.

(Störsby i Sjundeå).

Läjjonə, bjyørn o vargin samtala ién gogg mä varandər, at dom int sku va rädda för iggitigg i værdən. Dær so striéd bón mä dom o sá, at an hadd iétt djúr, som dom sækərt sku skrämma säj fyri. Han bá dom koma ti säj lítə fyri de djúrə sku koma ti máts. Dom komd o, o so gyømd bón bjyornən i källarn undər golvə o läjjonə po ún o vargin po stikkjällan mä nogər förmániggar, at nær dom sku hyøra djúrə morra, so sku dom va færdiga ti flý. — Nær kattn kombər inn, so va de satt mát för an, o an börja snurra, som kattona brúkar, tilíka som an uåt. Do sku bjyørn há rólit ti lúra o sía i golvspriggon. Som bjyørn lúrar opp, so kombər yøra framm o kattn tródd, at de va myss, o spriggər o foggar tág i yøra. O som bjyørn snarvla til, so bläi kattn räddər o fór opp po ún, o dær bläi läjjonə rätt mæ o fór út po dörn, o kattn uåtər fór opp po stikkjällan, o vargin niér därifruån o út po ién dör, o po de sättə bläi dom alla skrämda för kattn, o läjjonə, som va förnämsta bland dom, börja ti sprigga o fór út ota ríki, o däför hár vi igga läjjon miéran i vuårt land.

---

178. Pojken och hans följeslagar.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en gång sju bröder, som begåfvo sig ut att vandra. Så kommo de till ett ställe där sju vägar möttes. Då beslöto de att gå en med hvar väg. Och den älsta brodern, när han hade gått ett stycke ensam, så mötte han en björn. Han skulle strax och skjuta honom. Då sade björnen: „Skjut inte mig, inte gör jag något illa åt dig, jag skall följa dig“. — De gingo ett stycke, björnen och karlen, så mötte de ett lejon. Strax skulle han skjuta det. Då sade lejonet: „Skjut inte mig, inte gör jag illa åt dig, jag skall följa dig“. — De gingo ett stycke, så mötte de en tiger, som var rysligt arg, när den kom emot dem. Genast skulle karlen skjuta den. Då sade tigern: „Skjut inte mig, inte gör jag illa åt dig, jag skall följa dig“. — Sedan vandrade de ända till aftonen. Då kommo de till ett bärg. Där lagade de eld. När det hade varit en stund, så ropade en uppifrån ett trä: „Hjälp mig ner, jag fryser“. — „Kom ner och värm dig“, sade pojken. — Men det kom inte någon. Efter en stund ropade det igen: „Det är så kallt, jag fryser; hjälp mig ner“. — „Kom ner“, sade pojken, „och värm dig“. — Men det kom ingen. När det igen hade varit en stund, så ropade det tredje gången: „Hjälp mig ner,

jag fryser så här". — Då steg pojken upp och såg efter hvem som ropade, och då såg han en gammal käring upp i träet. Han räkte handen åt henne och skulle hjälpa henne ner. Då drog hon honom upp i träet och skulle taga lifvet af honom — hon var en elak trollgumma —, men björnen, som var snäll att klättra, for dit och hjälpte honom. Sedan skulle djuren taga lifvet af käringen, men då började hon bedja, att hon skulle få lefva, så skulle hon låta dem ligga i sin koja. Då tykte de: „Vi må nu låta henne lefva". — Men så frågade de, om det var några karlar i hennes koja, och hon sade, att det inte var. Först när de kommo dit nära till, så sade hon, att hennes sju söner bodde där och att de alla voro röfvare. När de kommo hem, så skulle de taga lifvet af pojken, men djuren hjälpte honom och slogo ihjäl alla röfvarena. Men gumman hade en salva och bara hon smorde af den med vänstra handen på de döda, så blefvo de i lif igen. Då slog pojken vänstra handen af gumman, så att hon måste smörja med den högra, och när hon gjorde det, så dog hon själf ock. Sedan foro de därifrån och kommo till ett ställe, där det fans tolf röfvare. Där hade de förut tagit lifvet af pojkens sex bröder och nu fingo de lifvet af honom med, så att icke djuren hans viste af det. Sedan lade röfvarena honom i en kista och satte den upp i ett trä, så att de inte skulle komma åt den. När djuren sågo kistan uppe i träet, så började de tänka: „kanske vår husbonde är i den", och så började de fundera på att få ner den. Och när de inte på annat sätt fingo ner den, så sade björnen: „Vili[1] bära stenar här omkring, så att vi få en stor hög, att vi nå kistan". — De gjorde så. När de fingo ner kistan och öppnade den, så sågo de, att deras husbonde var i den. Så kom där en korp flygande och högg ena ögat ur pojkens hufvud. Då fick björnen med tassen i korpen och sade: „Efter du inte vill låta vår husbonde vara i fred nu, när han redan har blifvit dödad, så skall jag slå ihjäl dig". — Då började korpen bedja: „Bara du släpper mig, så skall jag hämta en sådan smörja, att bara du smörjer honom med den, så blir han i lif igen". — Björnen släpte korpen. Han for bort och var tre dagar borta. Så kom han tillbaka och hade i näbben en sådan smörja. Björnen smorde pojken med den och så blef han i lif. Sedan foro de tillbaka till den här andra kojan och slogo ihjäl alla röfvarena och så bosatte de sig där. När pojken dog, så satte sig alla djuren på hans graf och sutto där, så länge att de också dogo.

[1] Låtom oss.

179. Prinsn som va o syøkt fogəln o hästn o prinsässon.

(Sjundeå).

De va ién kugg, som hadd ién träguål o dær va iétt so rúslit gott äpəltræ. So komd de allti iétt äpəl bort vár natt, o han hadd so væl riéda puå, som an räkkna dom vár moro. So hadd an trí sönər, som sku o valla vár sin natt. Först gikk den älsta, o so sommna han bort, o so komd den millərsta, o so sommna han bort mæ. Men so komd den yggsta, o han tó sina liéksákər mä säj, o han sommna int. Sién om moron so kombər de ién grandər fogəl o satt säj i äpəltræ, o den lúst so, at hiéla träguåln o alt skína bara som gull. So försyøkt an ti fara opp i træ o tá fast den, men an fikk int vídarə bara iétt fjädər uå den, o so gikk an inn. Do fruåga fádran sién hur de va i träguåln. Do sá an, at de va ién grandər fogəl, som komd opp i træ o börja äta ota äpplə. So sku an guå opp i træ o tá fast den, men han fikk int vídarə bara iétt fjädər uå den, o so sá an, at vi ska fyøra de inn i iétt mörkt rumm, so ska hiéla rummə blí júst. So skikka han, kuggin, dom tvuå äldər sönəna út ti syøka äftər den fogəln, o so va dom brá läggi, o de hyørdist int nogo uå dom. So bijærd den yggər, at han sku fuå fara o syøka mæ äftər den fogəln. Men fádran tukt, at nu ä dom tvuå äldər riédan borta, o Gúd viét, om dom kombər miéran, o so blír ja gamal o iggin stígər äftər mäj po trón. Men fádran modist släppa honon ändo o sién gá an honon häst ti ráda puå o rusta honon út ti syøka. So nær an hadd ridi ién tíd, so komd an ti iétt ställə, som va tvuå vägagriénar. Po den iéna so stó, at om an sku fara mä den, so sku an mista sin häst, o po den andər, at om an sku fara mä den, so sku an mista sitt lív. Men han liét säj po de ändo, at an sku nó vara raskər ti guå ändo, fastfrítt[1] an sku mista hästn sin. Nær an riéd sién iétt stukki po vægin, so kombər dær ién stórər gruåər varg út ota skógin o bá honon koma niér ota ruggin, annos so sku an mista lívə sitt mæ, om int an sku koma niér. Men an börja ti gruåta o bié o vild int, men de jölpt int, han modist niér o so riév vargin hästn hansis mitt uå. So gá an säj ti bör guå ti fóts. So gikk an sién, tärt[2] som sóln börja guå niér om afton. Dær satt an säj po ién stobba sién o börja äta. Nær an hadd äti, so satt an säj ti bör gruåta o sörga sin häst. Do komd den gruå vargin o fruåga vaför an gruått, o va an syøkt. So sá an, at an syøkt äftər ién fogəl, som brúka fälas i hans fárs träguål o äta äpəl. Do bá vargin honon säta säj po hansis rugg, so sku an fyøra honon dít. O hiskili fórt so va dom dít o. So skrapa an huål undər plagki, at pojkin sku slipp inn. Men an niéka an ti

[1] Fastän, [2] Till dess,

tá i búrn, bara fogəln sku an fuå tá därifruån. Pojkin gikk iétt stukki mä fogəln, so tukt an: „Va ska ja nu göra mä fogəln, om ja int fuår búrn mæ“ — han tukt, at an int sku fuå den ti följa mæ. So gikk an tibáka o tó búrn, o so börja de späla opp i slotə po sträggar. Do komd bitjäntrəna o tó fast'n o fyord'n opp ti kuggin. So fruåga kuggin sién uå honon, va an va för ién. Do sá an, at an va ién prins, o at an va út o syoka den fogəln, som brúka fälas o äta äpəl i hans fárs träguål. Sién tukt dom, at va han va för ién prins, som fälast po de sättə, at an int kund koma o bijæra den, so sku an ha kuna fuå den. Men om han sku kuna fara dít o dít äftər ién häst, so sku an fuå den. So gikk an út ti sin gruå varg ijänn o do fruåga vargin, hur de gikk til. Han sá do. Do sa vargin, vaför han int lyod, bara tó i búrn, fast an niéka. So bá vargin, at an sku sätt säj po ruggin hans, o so riést dom uå dít, var som hästn va. Vargin bläi iétt stukki po vægin o bá pojkin guå tá den fruån stallə, men sá tilíka, at an int sku ryora huvulági. Men nær an komd o suå de granna huvulági, so orka an int holla säj, bara tó de mæ. So gikk de sträggar därifruån ijänn o de börja späla o. So komd stalldräggana o tó fast'n o fyord honon opp ti kuggin. Do fruåga kuggin sién uå honon, va an va för ién. So sá an, at an va ién prins. So tukt an, va de va för ién prins, som sku tá so dær ólovandəs, at an ha kuna sakt til, so ha an kuna fuått den annos. Men om han sku kuna fara därifruån ti iétt anat konuggaríki, o hämta ién prinsässo därifruån, so sku an fuå den hästn. Han va ganska biluåtn mä de o gikk út ti sin gruå varg ijänn. So fruåga vargin, hur de gikk til. Han birätta do, at an sku tá huvulági mæ, o do börja de ijänn späla därifruån, o so bläi an fasttáttər, o han sku int fuå hästn, förn han sku hämta ién prinsässo fruån ién kuggsguål. Do bá vargin an ijänn säta säj po ruggin hans, o so riést dom uå dít. So sá vargin, at an int liét säj miér po pojkin, o so lämma an honon äftər iétt stukki po vægin o fór ti slotə. Men an modist vänta sién, tess dom gikk út o spasiéra mót kväldn. Sosom dom gikk, so fór vargin dít o kniép uå mä henna, o so fór han ti pojkin ijänn. Därifruån tó an pojkin mässäj o fór tibáka dít, som hästn va. Nær dom komd iétt stukki därifruån, so börja pojkin ti gruåta o tukt, at an förr sku vila mista hästn förn prinsässon. So tukt vargin, at nó ä de bijölplit, o so sló vargin säj i jórdn o bläi ti ién dúlík prinsässo. So sá dom uåt henna, at hun sku blí dær, o sién tó pojkin o liédd vargin, som nu va prinsässo opp ti kuggin. So sku han, pojkin, koma ihuåg tridi dáin sin gambəl gruå varg. So fikk an prinsässon o hästn, o so riést dom uå. Tridi dáin gikk dom út o spasiéra, kuggin o prinsässon. Do sa pojkin: „Var hár ja min gambəl gruå varg?“ — So sló prinsässon säj ti jórdn ijänn, o so bläi un ién varg o kuggin förundra säj övər ién tokon prinsässo. So komd

vargin ti pojkin ijänn, o so fór vargin o pojkin mä prinsässon o hästn dít, som fogəln va. Sién börja pojkin gruåta ijänn, nær an komd iétt lítət stukki därifruån o tukt, at an förr sku vila lämma hiéla fogəln, förn han sku vila lämma den vakər hästn. So sló vargin säj ti jórdn o bläi ién dúlík häst. So bá dom, at prinsässon sku blí dær, o so tó pojkin sién vargin, som do va förvanlagər ti häst o fyørd'n opp ti kuggin, o so fikk an fogəln. Tridi dáin so sku an ijänn koma ihuåg sin gambəl gruå varg. So gikk pojkin tibáks ti prinsässon ijänn, o so riést dom uå. Sién tridi dáin so va kuggin út o rída mä hästn sin, o so fruåga pojkin: „Var hár ja min gambəl gruå varg?“ — So sló kuggins hästn säj i bakkan, o so va den ti ién varg ijänn o komd ti pojkin tibáks ijänn. So satt pojkin säj po vargruggin, o prinsässon satt po hästruggin, o so riést dom uå o komd ti vägagriénən, dær som vargin riév niér pojkins hästn. So sá vargin uåt pojkin: „Susso[1], nu ska ja bli hær“. — Do tukt pojkin: „Hur ska ja kun lämma min gambəl varg hær, som ha gjórd ot mäj so muki gott?“ — Men vargin tukt, at an int kund fölga honon läggər nu. So riést dom uå, o vargin bläi dær. Nær dom hadd fari ién tíd, so bläi de so varmt po dáin. So laga dom tokot dær tält sién o lá säj ti víla i, o lämma fogəln o hästn sin útanföri. So komd dom andər bryødrəna, som o va út o syøka, o suå den sama fogəln útanföri, som dom hadd syoki äftər. So lúra dom inn o do suå dom, at de va diéras uggsta brór, som luå dærinnə. So tó dom o sló ijæl honon o hugd honon ti bara smuå bítar. So sá dom uåt henna, nær hun börja gruåta o sá vaför dom sku so göra uåt honon. So sku un mosta göra iéd puå, at de hadd vari dom, som hadd hitta fogəln o altsammans. Sién tó dom alt o riést uå ti sitt himm o lämma honon dær dyødər. Sién börja korpana so skríka ovanföri, at den dær vargin hyørd de, o han fundiéra, va dom gjórd dær. Han komd dít o suå, at pojkin, som an hadd fölgi mæ, luå dyødər. To tó vargin ién korpuggi fast sién o módron flyøg ovanföri o fruåga vaför han sku göra illa den. So sa vargin uåt korpən, at an sku fara ti dom tvuå käldona o hämta vatn, so sku an fuå uggin sin ijänn. So tukt korpən, hur den sku därifruån kuna fuå vatn. So tó vargin o band ién flasko undər vardiéra vigg, o bá honon sägka säj niér o tá fruån den iéna levandəs vatn o fruån den andər hiélandəs vatn. Korpən fór, o nær an komd flúgand mädde, so tó vargin o riév korpuggin mitt uå o försyøkt, om korpən sku júga, o smörja puå, först ota de hiélandə vattnə o sién sló an inn ginun näbbən ota de lívgívandə vattnə, o so fikk korpən lív ijänn. So börja vargin plokka ihóp ota pojkins bítana o smörja ota de hiélandə vattnə puå, so bläi pojkin hiélər. So gá an inn ota de levandə vattnə, o so fikk

[1] Se så.

an lív. So tukt pojkin: „Ohho, va ja ha sovi läggi!“ — „Jó“, tukt vargin, „men nu ha du kuna blí för iévit sovandis o, om int ja ha komi“. — So gikk pojkin himm. Undər tídn som han va borta, so hadd int fogəln šuggi, o int hästn äti, o prinsässon hadd havi muki äggslit. Men nær an komd útanför grindn, so börja fogəln šugga o hästn bränska o äta. Sién gikk an inn, o so komd prinsässon o tó honon omkrigg halsn o sá, at „hær ä sama, som ha skaffa mäj hít o hitta po fogəln, o honon ha dom andər slajji ijæl.“ So fruåga fádran uå honon, va straff dom andər sku fuå. So tukt an: „Sama ja ha o lidi nämligən dyodn“. Dom sku sién häggas po vardiéra grindstolpan o skútas ijæl.

---

180. Skräddarepojken som kom sig till en prinsessa.

(Lappom i Strömfors).

Han var på kungsgården skräddare. Så reste mästaren hans bort därifrån. Han var bra länge borta och han förbjöd pojken, att han inte skulle taga ut något arbete från kungen från slottet. „Då mista vi lifvet bägge“, sade han, „om du skämmer ut det“. — När han var bortrest, kom prinsessan med en klädning och bad pojken laga den färdig. Han gjorde så, och när han hade den färdig, så förde han den upp till slottet. Hon försökte klädningen på sig och sade: „När mästaren kommer hem, så skall ni komma hit bägge“. — När han då kom hem, så foro de upp till slottet bägge. Då sade prinsessan åt mästaren: „Du har varit skräddare i så många år och kan inte göra en sådan klädning som den där pojken. Nu får du bli gesäll och han mästare“. — „Nej, inte vill jag taga brödet af min mästare“, sade pojken och så begärde han skiljobref af prinsessan och började vandra. Han gick först med landsvägen, men så tänkte han: „Nej, gesällen sliter så ondt“, och så gick han in i skogen. Där såg han en ko, som hade legat i säukan i nio år, och där voro många djur omkring, där var lejonet och där var svanen, där var haren och där var Furti och myran. Pojken blef rädd för de stora djuren och tänkte laga sig undan. Men lejonet såg honom och sade: „Furti“ — hunden hette Furti — „spring fast pojken, att han kommer och byter[1] kon“. — Hunden sprang, och pojken kom och bytte kon. När han fikk bytt köttet, så började han igen springa. Då sade lejonet åt Furti: „Spring fast honom, att vi få betala honom ock“. — Furti sprang och, när pojken kom tillbaka, sade lejonet: „Jag har intet annat att betala dig

[1] Skiftar.

med, men du skall blifva nio gånger starkare än jag". — Furti sade: „Du skall kunna springa nio gånger starkare än jag". — Svanen sade: „Du skall kunna flyga nio gånger starkare än jag". — Haren lofvade: „Du skall springa nio gånger starkare än jag". Och myran sade: „Du skall blifva nio gånger mindre än jag". — Hvar och en gaf åt honom det som han själf hade mesta nyttan af. Som han fick det maneret af dem, så lagade han sig till en svan. Så flög han i två dagar och kom till en kungsgård. Där var en prinsessa, som satt i en bur och inte vågade gå ut, så skulle ett troll fara af med henne. Då sade han åt prinsessan, hvad han var för en karl. Prinsessan sade då: „Var nu här till morgonen, så skall jag gå under bara himmelen, efter du kan flyga så hårdt". — När dagen blef, så hade han henne att gå under himmelen. Strax kom ett troll och for af med henne. Han lagade sig till svan och flög bakefter, men fikk inte fast henne. Han flög två dagar bakefter. Så kom han till en bärgklack ut i villa hafvet. Han var trött och hvilade sig. Som han går och spatserar och äter gullstenar, så hittar han ett litet hål och lagade sig nio gånger mindre än myran och kröp dit och där träffade han prinsessan. När prinsessan såg honom blef hon glad och så gingo de ut och ackorderade, huru hon skulle slippa härifrån. Så sade han åt henne: „Nu skall du narra af trollkäringen, att du får veta, hvar hon har sin död gömd, och så skall jag taga lifvet af henne". — Sedan gick hon in och sade: „Hvart har farmor sin död gömd?" — „Hurusă?" sade trollet. — „Annars bara", sade hon. — „Jag har den där i sopkvasten", sade trollet. — Då låtsade hon inga bättre veta, bara klädde den grann. När trollkäringen sedan kom in, så sade hon: „Hvarför har du klädt den så grann?" — „Nå, när farmor har sin död där gömd", sade prinsessan. — „Ja, kvinfolket har långt hår och kort förnuft", sade trollet och menade: „Min död är så många hundra mil härifrån, så att ingen kan komma längre. Där vid världens ända är en mjölnare och i kvarndammen hans fins en drake, som är så stark att ingen orkar få lifvet af den. Och om någon får lifvet af den, så rinner därifrån en dufva och den flyger så kvikt, att ingen får fast den. Men om någon skulle få fast den, så rinner därifrån en hare, som springer så hårdt, att ingen orkar springa fast den, och om någon får fast den, så rinner därifrån en gullpärla, och däri är min död". — När pojken fick höra det, så gick han ut och lagade sig till svan och flög i tre dagar. Då kom han till mjölnaren och fick tjänst där. Sedan sade mjölnaren: „Jag har en gammal farbror, och åt honom skall du hvar dag gifva ett gödt svin till mat". — Men han gaf inte, utan släpte löst svinet och svälte ut draken. När han tredje dagen kom och icke hämtade mat då häller, så sade draken: „Kom hit, så skall jag äta upp dig". — Då gjorde pojken sig nio gånger starkare

än lejonet och så togo de i hop och så slogos de i två dagar. När han sedan fick lifvet af draken, så rann därifrån en dufva, som han endast med mycken möda fick fast. Men när han tog lifvet af den, så kom därifrån en hare, såsom trollkäringen sade, och först när han hade fått lifvet af den, så fick han gullpärlan, som hennes död var uti. Då sjuknade käringen genast, när pojken fick pärlan och sedan kunde hon inte mera taga lifvet af prinsessan. Sedan for pojken bort ifrån mjölnaren och kom tillbaka till bärget och så sade han åt käringen: „Här är döden din“. — Då sade hon: „Gif den åt mig“. — Men han gaf inte, utan han slog den i golfvet, så att käringen dog. Sedan foro de bort därifrån, pojken och prinsessan, och så gifte de sig med hvarandra, och om de icke ha dött, så lefva de väl ännu lyckligt tillsammans.

---

181. Skräddarpojtjin som bläi kugg.

(Linkulla i Ingå).

He va en gogg en pojtji, som äftər sin fárs dod fór i skräddarlæron. So va an en tíd i læron, so bläi skräddarn so styggər mä an, so an int kund va tær, útan modist far bort. Han fór nu ti en sméd, som sá, om an sku jölp an bär vattnə o mä ana smått, so sku an smíd ot an en knív. „Om ja får en stórər knív, so ska ja jölpa va ja kan“, tykt pojtjin. — Smén lova jör en stórər knív ot an. To fór pojtjin ti tjäldon äftər vattnə, o to an komd himm, so fikk an åtər nogo ana ti jöra. Han va tær en tíd o jórd villit, va som förikomd ti jöras. To an fór tärifrån, so fikk an en stórər knív. Han börja nu gå jinum skódjin. I skódjin so så an en bjorn, en fogəl, en hund o en mýro, som tóist om en dod kó. Han tó to o šifta den o gáv tjytə ot bjorn, tarmana ot fogəln, bénən ot hundn o šít ot mýron. To an senn sku vandra vídari, so sá bjorn: „Nu komd vi int ti takk an häldər“. — So rópa tom an tibáka. Som an komd tibáka, so sá bjorn: „Bara tu nämnər me i namm, so blír tu stark som ja“. — Hundn åtər tykt: „Bara tu nämnər me i namm, so kan tu sträkka som ja“. — Fogəln åtər sá: „Bara tu nämnər me i namm, so kan tu flýga so brá som ja“. — O mýron tykt: „Bara tu nämnər me i namm, so kan tu kräka so brá som ja“. — O so fikk han ännu trí andər önskniggar. Han fór nu vídari o komd ti en konuggsgål. To an komd tí, so nämd an mýron i namm o krak inn jinum fönstrə. Som an komd inn, so nämd an fogəln i namm, so bläi an en fogəl. Tom tó to fast an o lá an i búrn o gáv an mát. To kväldn komd, so nämd an mýron i namm o so bläi an åtər en mýro. Han krak to út

úr búrn o i den yggsta prinsässons sägg. So snárt an komd tí, so önska an se ti pojtji, o so bläi an e. Han börja nu jör se bikant mä prinsässon. Hun skræk to til o bläi räddər, so kundjin komd inn o fræga va som un fäila. Pojtjin önska se to ti mýro tibáka o jomd se i fäldn. Kundjin fræga ännu va som komd ot un, to un skríkər, o bá un va tystər. So fórt kundjin jikk bort, so önska mýron se tibáka ti pojtji o börja frästa prinsässon. Hun skræk to åtər o bläi räddər. Kundjin komd to åtər inn andər goggon o fræga va som kombər ot un, to un skríkər. Han hant int inn, föրän pojtjin önska se ti mýro o jomd se i fäldn. Kundjin bläi argər, to an igga så, o sá, at an sku slå ijæl un, om un sku rópa en gogg til po an. Som han ha gått bort, so önska mýron se til pojtji tibáka o börja plåg prinsässon. Hun våga igga rópa méra. Om morin so önska an se ti fogəl o fór i búrn, o tom gáv mát ot an. Han šöggd o kvittra dádjin ijinum. Om kväldn so önska an se åtər ti mýro o krak bort úr búrn o fór sin væg. Andər daks kväldn komd an tibáka o önska se ti en mýro o krak inn. Som an komd inn, so önska an se ti en fín härri o börja frí ti prinsässon. Hun tykt om an o vild há an. Tom jift se senn, o so sträkt kundjin bort dom. To tykt pojtjin: „Två önskniggar hár ja kvár ännu". Prinsässon bijærd to, om hun sku få tom o fikk o. Hun bräidd to kappon sin po gräsə o önska se so mogga önskniggar, som e va grässtrán undər kappon. He fikk un o. Senn önska un se ríkər o he bläi un. Vídari önska un se tibáka ti kundjins gål, o tom slapp bäddji två. Kundjin börja tykk om tom, o tom livd lykklit o væl. Äftər kundjins død bläi pojtjin kugg i hansis ställə.

182. Äin guåto om kattn.

(Mogenpört i Pyttis).

He va äin gåggo tvuå bryødər, som tó arv ett senn fádər. So kasta te äin bródərn häila sett arv, som alt bistó bara i päggar, i šyøn, men te anan tjyoft för sett arv äitt stórt stjip me full last. Nær te anan kasta sín päggar i šyøn, so flöit äin riksdáldər o honon tó an. Bródərn fór ti útríkəs ti säli senn last o to bá te anan bródərn, en han sku tá te riksdáldərn o tjyøp noga för ono tí o hänt häim uåt hono. Bródərn fór o kom lykklit framm tí, som han ha ämna si o so sku an jyst viend häim o so suå an ibländ sín papər bródərns riksdáldər. So stjikka an tvuå mann upp ti lánds ti tjyøp, kva dom bara vild för te riksdáldərn. Nær tom kom ti lándi, so myøtt dom äin gumma, som kom ti strándə me äin tjissa. So sá matrossa[1] uåt

[1] Matroserne, sjömännen.

ena: „Vi ska bittál äin riksdáldər för ena, bara ni djävər ena uåt oss“. — So tjyoft dom te tjissa. Kapptäin va nýfitji ti sí, kva dom sku hänt uåt ono. Nær matrossa kom up farttýji, so siggla tom bort. So förlíst farttýji o alt dji förlóra, so en bara kapptäin o te tjissa knaft slapp ti lánds. Tom kom ti lánds ti äitt rík, o tær va so mytjy rottur o myss, en kuggn mottist hav up bórdi nær ti kvar talldrik äin rískvast ti jäg bort tom me. Nær kapptäin suå he, so úrsäkta han si o dji fruån bórdi o sá, en han há äitt djúr, som up kort tíd sku tá lívi uå rottuna o so dji an ett tjissa. Hena λläft an upa bórdi o djinarst tó rottuna o myssə ti flyktə. Nogər dagar bakett uggla te tjissa. To tjyoft kuggn uå kapptäin te tjissa o all uggana o gav ti bittálnigg äitt full-lasta stjip. Nær an to siggla bort, so kom an häim ti senn brór. Han fruåga strakst: „Kva ha du fuått för te äin riksdáldərn?“ — „Häila tetta stjipi ä tett sosom he gár o stár“, sá han o so birätta an, hör alt ha gandji til.

---

183. Júrən som jikk o sokt nattkvartér.

(Ålkila i Ingå).

He va en gogg en gobbə o en gumma, som hadd två slág å vár sors húsjúr. So bislúta dom ti slakt ett á vár sort. Va tom tala millan se, so hørd tuppən, som va po ún. Han jikk to út för ti säjj ot tom andər júrən, va dom ha i sinnə jöra. Som an komd út, so møtt an först kattn po trappon o sá ot han: „Vil tu som ja vil, so ska vi fara bort, för gobbən o gumman tägkər slakta ett júr å vár sort o kanši dom slaktar däj mæ“. — „Jó“, sá kattn. — Tom jikk nu út po gåln o so mott dom gåskárn o sá ot han: „Vil tu som ja vil, so ska vi fara bort, dom tägkər slakt ett júr å vár sort, kanši dom slaktar däj mæ“. — „Ja kombər mæ to“, sá gåskárn. — Tom jikk en bít frammåt, so mott dom bässn, som fræga: „Vart ska ni nu fara?“ — „Bort“, sá tom, „för tom tägkər slakt ett júr å vár sort, kanši dom slaktar däj mæ.“ — „Ja kombər mæ ja o“, tykt bässn o börja følg mæ dom. — So møtt dom oksn, som komd himm fron skódjin. „Vart ska ni fara?“ fræga oksn. — „Bort, dom tägkər slakta ett júr å vár sort; kanši tom slaktar däj mæ“, svara tom. — „Ja kombər mæ ja“, tykt oksn. — Nu bár e å för tom allihópa. To dom ha vandra hila dádjin, o e börja blí ot kväldn, so komd tom ti ett ställə, tær e va bara en gobbə o en gumma. Tom fræga nu om tom sku kuna fo nattkvartér. „Näjj, int kan vi jé nattkvartér, hær fælas rovarər vár natt o šæl bort va vi hár“, svara tom. — „Nó ska vi vita bót för he, jéin[1]

[1] Gifven.

ni bara nattkvartér“, svara júrən. — Tom fikk to nattkvartér. Som dom komd inn, so lá oksn se næra dörn o hunn undər bórdə, gåskárn po bórdə, bässn po bäntjin, kattn i ún o tuppən po ún. Om nattən komd røvarər o sku šæla. Som tom komd inn, so tó oksn den första po hórnən o kasta an undər bórdə. To an komd tí släggandəs, so va hunn tær o bäit an. Han spragg to ti bäntjin, o tær buffa bässn an, so an flöig po bórdə. Tær åtər knäip gåskárn an mä näbbən. Han sku nu sprigga i ún, men so va kattn åtər tær o klæst an. To an nu spragg út, so skräik tuppən po ún. Som an komd út, so birätta an för tom andər: „He ä itt gott ti kom hí mäir, för nær ja komd inn jinum dörn, so stó gobbən tær o hadd tvåskalmagər gräip o kasta me undər bórdə. Nær ja komd tí, so va skumakarn tær o knäip me mä tondjin. So fór ja po bäntjin, so va snikkarn tær o sló me mä hivəln i hyvu. Senn sku ja fara po bórdə, so va skräddarn tær o klyft me mä saksn. To sku ja jom me i ún, so sat tjärndjin tær o kárda o sló me mä kárdon mót ogona. To ja sidan sku far út, so sat äin ännu rasandi värr po ún o skräik: „Kast krótjin i ändan o drá an ti me!“ — „Int vågar vi far hít mäir“, sá tom alla o från den tídn va aldər mäir røvarər i den gåln.

---

184. Den blinda tiggarpojkin.

(Kynnar i Sjundeå).

De va tvuå bryødər, som gikk út o bijæra, o den iéna va blind, o den andər mostist liéda honon. So gikk dom ién gogg mä ién skóksvæg, so liédd den andər den blinda ti iétt træ o bá honon stuå dær. Han sku guå ti býin o fruåga væg, men an komd int miéran, útan lämma honon mä[1] træ. Nær an int komd, so kryøp den blinda opp i træ. Om nattn samlast de skóksdjúr. Bjyørn komd dít o vargin o rævən o haran o andər. Nu vist bjyorn nýhiétər o birätta för dom andər o sá, at „prinsässon ä mörkər[2] fyødd o sír int, o i kuggins slot ä fáslit svuárt äftər vatn, o so hár an iétt fikontræ o, kuggin, som ha börja torka. Sku an vita tá gambəl muldn bort o säta anan muld i ställə, so sku an fuå sí, at de sku bör bära frukt som förút. O lítə ifruån slotə fins ién stór stién, o om an sku säta sin dómkraft o brýta opp den stiénən, so sku dær blí ién gó brunn uå. Sku an vita koma ti de hær træ, hær fins toko vatn, at den som tvättar säj mä de hær vattnə o ä mörk, so fuår an sýn sin ijänn“. — Alt de dær so birätta nu bjyorn. Men nu sku dom iggin fuå säjja, va an hadd tala. Nær

---

[1] Vid. [2] Blind.

alla djúrəna fór bort, so krák pojkin niér ifruån træ o tvätta yøgona sina i vattnə, o so fikk an sýn sin. So laga an uåt säj ién rívo, tokon som hold vatn, o so tó an vatn o fyord ti slotə o bijæra ti slippa ti prinsässon, o han slapp o. So bá an henna tvätta säj mä de vattnə, o so fikk un sýn sin. Kuggin o alla bläi gláda, o so fikk an blí stór härrə po slotə. Nær pojkin hadd vari dær ién tíd, so tykt an, at hær po slotə ä ju so unt om vatn, men om kuggin sku brýta opp den hær stóra stién, so sku kuggin fuå hær ién skápli[1] käldo. Kuggin gjórd so o fikk rätt ién gó brunn. So sá pojkin vídarə, at hær ä iétt fíkontræ, som ha börja torka, men om den gambəl muldn sku tás bort o de sku sätas ný muld i ställə, so sku de börja bära frukt líkasom förút. Kuggin bläi myki gládər övər de o gá pojkin ién stór bilyønigg. Nu trødd pojkin säj ti fuå miéra vísdóm ännu o gikk ti sama træ o krák opp i træ ijänn. Om nattn komd ódjúrən ijänn, o do va bjyørn liéssi, at dom andər hadd vari o birätta. De va klárt muånskín, o pojkins skugga gikk po vægin. So bläi rævən várs skuggan o sá: „Dær ä ién kár po vægin“, — Bjyorn gikk dít, men hitta int ändo nogo po vægin. „Dít ä ién kár opp i træ, guå o tá niér'n“, tykt rævən uåt bjyørn. — Bjyorn bryot træ ikull, o pojkin fäll niér, o so uåt bjyørn opp'n.

---

185. Pojtjin, som hadd rólit ti sí, to rævn komd ihóp mä hönsən.

(Ålkila i Ingå).

He va en gogg en pojtji, som jikk vall i skódjin, o so fikk an en fogəl i fällon, för an brúka, to an jikk vall, ställ opp fogəlfällor i skódjin. To an fikk den dær fogəln, so tägkt an: „Nu ska ja gå o sölg den ti härrgåln, so kan ja få lítə päggar ot me“. — Han jórd som an tägkt. Nær an komd ti härrgåln, so träffa an en gamal gumma, som jikk vall med hönsən. Som pojtjin så un, so tägkt an för se sölv: „Nu ska ja fræg ot[2] henna, om härrskapə vil tjop en fogəl“. — Han fræga, o gumman svara, at un modist sí äftər hönsən, men om han so ländji vild jör e för henna o sí äftər dom, so sku un gå inn o fræg ot härrskapə, om dom vild tjop fogəln hansis o so sá un: „Ja kan int lämma hönsən ensamma, om rævn kombər o tár bort dom“. — Pojtjin bläi nu o sí äftər hönsən. Nær gumman ha gott inn, so tykt pojtjin: „He sku va rólit ti sí, to rævn sku koma ihóp mä hönsən“, o stäld se bakom itt træ. To an stó tær, so komd rævn. „He

---

[1] Ganska god. [2] Af.

ska blí rólit ti sí, hur Mikku ska bær se åt", tägkt pojtjin. — Rævn han börja rív ijæl hönsən, o int brýdd pojtjin se om ti sträkk bort an, útan tykt bara, at e va rólit ti sí. Men so komd an ihåg, at tjärndjin sku koma, o to börja an fundéra, hur an sku bær se åt, to an a läti rævn rív ijæl hönsən. Jyst mä he sama so komd tjärndjin, o pojtjin tó ti sprigga. Tjärndjin spragg bakäftər o skräik, at han sku vänta; men han spragg so fórt an kund o tródd, at hun sku sträkk äftər an. So komd an ti en kvárn o tägkt: „Tí most ja gå o jom me". — So jømd an se i kvárntútn. Som an va tær jømdər, so komd mölnarn i kvárnən. Nu tägkt pojtjin: „Aha, nu hár ja gummau hær!" Han sku to lúr úr tútn, o to rambla den nér o he bläi ett toko buldər, at mölnarn bläi räddər o spragg út o tródd, at he va tontn. So komd tjärndjin, o so tägkt dom: „Nu most vi gå tibáks o sí, va e riktit va". — Nær dom komd inn tibáks i kvárnən, so fikk dom sí, at e va pojtjin. Tom bläi to förarjaga, för he an sku skræm dom. „Va straff vil tu nu há, för he tu skræmd oss?" sá dom. „Ska vi sät de i tútn o mal de ti mjøl, häldər vil du, at vi läggər de i den dær tunnon, som står tær i knútn o lätər de flýt útför kvárnforsn?" fræga möl-narn ot pojtjin. — Han tykt, at e sku va bätər, at dom sku sät an i tunnon. So satt dom an tí o kasta tunnon i forsn. To nu pojtjin va i tunnon, so flot un opp po brantn o inn i en stobbsvéd. Senn to vattnə torka út från svédn, so bläi tunnon ti ligg tær, o han va fastbottnagər i bäddji ändar. To nu tunnon va tær en dág, so komd bjørn o snasa[1] i sprundi. Nu tägkt pojtjin: „Fo sí, om int han ska vänd rompon til, så ja får fast i den". — Bjørn jórd o so, o pojtjin fikk fast i rompon. To bläi bjørn räddər o tó ti sträkka o tunnon ti slå millan stobbana, so un jikk sundər o rompon losa från bjørn o bläi sita pojtjin i handən. Nu bläi pojtjin en·tokon kár o tägkt: „Nu ska ja säjj, to ja kombər himm: 'ja ha slajjist mä bjørn o slajji ijæl an, o hær hár ja rompon, om ni int vil tró me'". — To pojtjin komd himm o vísa bjørnrompon, so tródd dom, at an ha slajj ijæl en bjørn o va gláda, at ha en tokon kár. En tíd va an himma, to an en gogg komd ti far ti skódjin o hugg véd. To komd vardjin o sku tá lívə å an, men han vísa bjørnrompon, o sá, at an sku ríva hila fäldn å han, om an int fórtari än vánlit sku fara sin væg. Vardjin tródd pojtjin o fór sin væg i fult sprogg o pojtjin fikk óskaddər gå himm om kväldn. Från han tídn va bo vargar o bjørnar rädda för pojtjin.

[1] Snoka, nosa.

186. „Gu moron mór! Vart ska ni fara rén i moron?“

(Ingå).

He va en gogg en gumma, som laga dég o jäsa. Äftər en stund so börja den jäsa så, at un modist äftər étt tråg o lät dédjin rinn i he. So bläi he fult o börja rinn övər. So tó gumman o slúka i se dédjin o trådjin mæ. Senn so åt un itt fílfát til. Nu jikk un út o vandra. Först møtt un en ikórn, som sá: „Gu moron mór! Vart ska ni fara rén i moron?“ — „Är e rén i moron, to ja ha äti opp två dégtråg, itt fílfát, o vil tu, so ska ja äta opp te mæ ikorrikott,“ svara gumman. — So át un opp den. Hun jikk senn vídari o møtt haran, som o sá: „Gu moron mór! Vart ska ni fara rén i moron?“ — „Är e rén i moron, to ja ha äti opp två dégtråg, itt fílfát, itt ikorrikott, o vil tu, so ska ja äta opp te mæ harajopp,“ sá gumman. — So åt un opp haran. Hun jikk åtər vídari o møtt ræyn, som sá: „Gu moron mór! Vart ska ni fara rén i moron?“ — „Är e rén i moron, to ja ha äti opp två dégtråg, itt fílfát, itt ikorrikott o harajopp, o vil tu, so ska ja äta opp te mæ rævirinna,“ sá gumman. — So åt un opp rævn mæ. Hun vandra vídari o mott vardjin, som sá: „Gu moron mór! Vart ska ni fara rén i moron?“ — „Är e rén i moron, to ja ha äti opp två dégtråg, itt fílfát o ikorrikott o harahopp o harajopp o rævirinna; vil tu, so ska ja äta opp te mæ ulvisprigga,“ sá gumman. — So åt un opp vardjin. Hun jikk vídari o møtt jumfrur, som dansa. Tom sá: „Gu moron mór! Vart ska ni fara rén i moron?“ — „Är e rén i moron, to ja ha äti opp två dégtråg, itt fílfát, ikorrikott, harajopp, rævirinna o ulvisprigga; vil ni“, sá gumman, „so ska ja äta opp ér mæ jumfrudans.“ — So åt un opp tom. Hun jikk senn vídari o møtt hästar, som stampa. „Gu moron mór! Vart ska ni fara rén i moron?“ fræga tom. — „Är e rén i moron, to ja ha äti opp två dégtråg, itt fílfát, ikorrikott, harajopp, rævirinna, ulvisprigga o jumfrudans, o vil ni, so ska ja äta opp ér mæ hästistamp,“ sá gumman. — So åt un opp tom o jikk vídari o mott bjørn, som bulta. „Gu moron mór! Vart ska ni fara rén i moron?“ sá bjørn. — „Är e rén i moron, to ja ha äti opp två dégtråg, itt fílfát, ikorrikott, harajopp, rævirinna, ulvisprigga, jumfrudans, hästistamp, o vil tu, so ska ja äta opp te mæ bjørnibult,“ tykt mór. — O so åt un opp bjørnibult. Hun jikk vídari o møtt bässn, som sá: „Gu moron mór! Vart ska ni fara rén i moron?“ — „Är e rén i moron, to ja ha äti opp två dégtråg, itt fílfát, ikorrikott, harajopp, rævirinna, ulvisprigga, jumfrudans, hästistamp o bjørnibult, o vil tu, so ska ja äta opp te mæ bässibuff,“ tykt gumman. — „Näjj, tjæra mór! ja ä so mágər, he ä int indjintigg ti äta po mäj, men lät me fara hí ti den hær broddsvédn förút o ät me fétari!“ — „Tu får fara“, tykt gumman. — „Noh, sätin ni ér nér hær po stobbn so ländji ja ätər“,

tykt bässn. — Gumman satt se nér o börja sit o nikk o sova. Midan un sat tær o nikka, so tó bässn fárt o buffa mót un, so un sprakk. To dédjin ti jäsa, mjöltjin ti rinna, ikórn ti kotta, haran ti joppa, ræyn ti rinna, ulvn ti sprigga, jumfruna ti dansa, hästana ti stampa, o bjørn ti bulta, men bässn han buffa, so at tjärndjin sprakk.

---

187. Den elaka bocken.

(Tessjö i Strömfors).

Det var en gång en tiggarpojke, som kom in på ett ställe och bad om litet mat och nattkvarter. Då sade värdinnan: „Om du kör in bocken i kättan, så skall du få“. — Pojken gick för att köra in bocken, men den ville icke gå. Då började pojken vandra och så mötte han en björn. Då sade han åt björnen: „Gå du och bit bocken, att bocken går i kättan, att jag får mat i kväll“. — Men björnen gick inte och bet bocken. Då vandrade pojken ännu ett stycke, så mötte han en jägare. Då sade han åt honom: „Skjut du björnen, som inte biter bocken, som inte går i kättan, så att jag får mat i kväll“. — Men jägaren sköt icke. Då vandrade pojken igen ett stycke, så mötte han furan. Då sade han åt den: „Fall du på jägaren, som inte skjuter björnen, som inte biter bocken, som inte går i kättan, att jag skulle få mat i kväll“. — Men furan föll icke. Då vandrade pojken ännu ett stycke och mötte elden. Då sade han: „Bränn du furan, som inte faller på jägaren, som inte skjuter björnen, som inte biter bocken, som inte går i kättan, så att jag skulle få mat i kväll“. — Men elden brände ej. Då vandrade pojken än ett stycke och mötte vattnet. Då sade han: „Släck du ut elden, som inte bränner furan, som inte faller på jägaren, som inte skjuter björnen, som inte biter bocken, så att jag får mat i kväll“. — Men vattnet släkte icke. Då vandrade pojken åter ett stycke och mötte oxen. Då sade han: „Drick du upp vattnet, som inte släcker ut elden, som inte bränner furan, som inte faller på jägaren, som inte skjuter björnen, som inte biter bocken, som inte går i kättan, så att jag får mat i kväll“. — Men oxen drack icke. Då började pojken åter vandra och mötte klafven. Då sade han: „Gå du på oxen, som inte dricker vattnet, som inte släcker ut elden, som inte bränner furan, som inte faller på jägaren, som inte skjuter björnen, som inte biter bocken, som inte går i kättan, så att jag får mat i kväll“. — Men klafven gick ej. Då vandrade han åter och mötte ett möss. Då sade han: „Gnag du på klafven, som inte går på oxen, som inte dricker vattnet, som inte släcker ut elden, som inte bränner furan, som inte faller på jägaren, som inte

skjuter björnen, som inte biter bocken, som inte går i kättan, så att jag får mat i kväll". — Men mösset gnagde icke. Då vandrade pojken igen en stund och så mötte han katten. Då sade han: „Ät du upp mösset, som inte gnager på klafven, som inte går på oxen, som inte dricker vattnet, som inte släcker ut elden, som inte faller på jägaren, som inte skjuter björnen, som inte biter bocken, som inte går i kättan, så att jag får mat i kväll". — Då rusade katten genast på mösset, mösset på klafven, klafven på oxen, oxen på vattnet, vattnet på elden, elden på furan, furan på jägaren, jägaren på björnen, björnen på bocken, bocken i kättan och så fick pojken mat och nattkvarter.

---

188. Tuppən o hyønan.

(Störsby i Sjundeå).

Tuppən o hyønan fór buåda ti bastun. Tuppən fór opp o bada, o hyønan kasta bád. Dær so svimmna tuppən i ryøkin. Hyønan spragg ti käldon o sá: „Góa käldo gié mäj vatn, tuppən svimmna i ryokin!" — „Jó", sá käldon, „bara ja fuår silki". — So gikk hyønan ti jumfrun o sá: „Góa jumfru gié mäj silki, ja ska gié uåt käldon, käldon ska gié mäj vatn, tuppən svimmna i ryøkin!" — „Jó", sá jumfrun, „bara ja fuår skór". — So gikk hyønan ti skómakarn o sá: „Góa skómakarə gié mäj skór, ja ska gié uåt jumfrun, jumfrun ska gié mäj silki, ja ska gié uåt käldon, käldon ska gié mäj vatn, tuppən svimmna i ryokin". — „Jó", sá skómakarn, „bara ja fuår börstor". — So gikk hyonan ti suggan o sá: „Góa sugga gié mäj börstor, ja ska gié uåt skómakarn, skómakarn ska gié mäj skór, ja ska gié uåt jumfrun, jumfrun ska gié mäj silki, ja ska gié uåt käldon, käldon ska gié mäj vatn, tuppən svimmna i ryøkin". — „Jó", sá suggan, „bara ja fuår dragk". — So gikk hyønan ti brännmästarn o sá: „Góa brännmästarə gié mäj dragk, ja ska gié uåt suggan, suggan ska gié mäj börstor, ja ska gié uåt skómakarn, skómakarn ska gié mäj skór, ja ska gié uåt jumfrun, jumfrun ska gié mäj silki, ja ska gié uåt käldon, käldon ska gié mäj vatn, tuppən svimmna i ryøkin". — „Jó", sá brännmästarn, „bara ja fuår viéd". — So gikk hyønan ti viédhuggarn o sá: „Góa viédhuggarə gié mäj viéd, ja ska gié uåt brännmästarn, brännmästarn ska gié mäj dragk, ja ska gié uåt suggan, suggan ska gié mäj börstor, ja ska gié uåt skómakarn, skómakarn ska gié mäj skór, ja ska gié uåt jumfrun, jumfrun ska gié mäj silki, ja ska gié uåt käldon, käldon ska gié mäj vatn, tuppən svimmna i ryøkin". — „Jó", sá viédhuggarn, „bara ja fuår yks". — So gikk hyønan ti smiédn o sá: „Kæra smiéd gié mäj yks, ja ska gié uåt viédhuggarn, viédhug-

garn ska gié mäj viéd, ja ska gié uåt brännmästarn, brännmästarn ska gié mäj dragk, ja ska gié uåt suggan, suggan ska gié mäj börstor, ja ska gié uåt skómakarn, skómakarn ska gié mäj skór, ja ska gié uåt jumfrun, jumfrun ska gié mäj silki, ja ska gié uåt käldon, käldon ska gié mäj vatn, tuppən svimmna i ryokin". — „Jó", sá smiédn, „bara ja fuår kol". — Hyonan gikk ti kolagubbən o sá: „Góa kolagubbi gié mäj kol, ja ska gié uåt smiédn, smiédn ska gié mäj yks, ja ska gié uåt viédhuggarn, viédhuggarn ska gié mäj viéd, ja ska gié uåt brännmästarn, brännmästarn ska gié mäj dragk, ja ska gié uåt suggan, suggan ska gié mäj börstor, ja ska gié uåt skómakarn, skómakarn ska gié mäj skór, ja ska gié uåt jumfrun, jumfrun ska gié mäj silki, ja ska gié uåt käldon, käldon ska gié mäj vatn, tuppən svimmna i ryokin". — „Jó", sá kolagubbən, „bara du jölpər mäj ti släkka mílon". — Nu hadd kolagubbən tändi iéld po skógin, o dom sku o släkka. Hyonan fikk kolafátə o börja bära vatn, men va sku de holla nogo vatn, som va gliést som iéttríssil, o hun fikk igga vatn po iéldn, o igga kol hällər. Nær un komd himm sién, so va tuppən dyødər, o däför ä hyonan ägka ännu i denna dá.

189. Dufvans klagan.

(Helsinge?).

Förr i världen hade dufvan sju ägg i sitt bo, men en gång stal kråkan bort dem och lade sina två i stället. Sedan dess har dufvan endast tvänne ungar och kuttrar därför alt ännu denna klagan:

„Du, du!
tog mina sju, sju
och jag fick tu, tu!"

190. Svalans ursäkt.

(Helsinge?).

Jungfru Maria hade en tjufaktig kammartärna, som stal ett rödt silkesnystan och en sax. Då stölden upptäktes, ville hon urskulda sig, men blef till straff för sitt brott förvandlad till en svala[1]. Fördenskull

[1] Enligt en annan berättelse sköt tärnan skulden på svalan, som har en brun fläck under hakan och en klufven stjärt, alt tecken efter nystanet och saxen, hvarför svalan än i dag vill urskulda sig med sitt kvitter:

„Jungfru Marias nyckelpiga" o. s. v.

har svalan än i dag en brun fläck under hakan och en klufven stjärt såsom tecken efter nystanet och saxen, och alt ännu kvittrar hon om sin oskuld:

„Jungfru Marias nyckelpiga
säger, att jag stulit af henne
ett silkesnystan och en silfversax,
men det har jag ej gjort“.

---

191. Taltrastens sång.

(Helsinge?).

När bondgossen möter vallflickan i skogen och får höra taltrastens sång, tolkar han den i dessa ord:

„Kör hvit oxen i kyon[1]
kör hvit oxen i kyon,
sätt lede fast
sätt lede fast,
tag flickan i famnen
kyss henne på munnen!
Just så, just så“.

---

192. Tranans afskedsord om hösten.

(Pärnå?).

När tranan eller tränun, som hon kallas här, om hösten drager bort, sjunger hon:

„Tralla, tränu lår,
åter kommer jag i vår,
ser åt hvad bonden sår;
hafra och hvete
ä' mitt bästa bete“.

---

[1] En mindre inhägnad.

193. Korpens och kråkans samtal.

(Pärnå?).

Förr i världen, när djuren kunde tala, möttes korpen och kråkan, och den senare tilltalade sin ärade släkting och sade: „Far, far! Hvar har du varit i dag, dag?" — „Åt opp en märr, åt opp en märr", svarade korpen. — „Lämna' du något kvar, kvar?" frågade kråkan åter. — „Benrangel o tagelrumpa pa", sade korpen.

194. Varifrån myddjin ha komi.

(Ingå).

Den undi säjs ha planta mygg o modd[1]. Han a havi två säkkar fulla o gott opp po itt hokt bärg. Tær ska an ha yppna sättjin, so dom sku fo durr út. Från den där lilla hópn ha myddjin brétt út se över lánd o stránd.

195. Hur gródan bläi skapa.

(Helsinge).

De va én gogg én kugg, som hadd én dótər. Hun va so rýslit nätt, at alla, som så henna, so vild dom há henna. Do komd de én dá én fríarə, som fádran vild gifta henna me. Men hun vild int há honon. Do sku fádran tvigga henna ti tá honon, men hun sá bara: „Föränn ja tár honon ti mann, förr ska Gúd få skapa mäj ti de fúlasta djúr, som går undi sóln". — O me de sama förvandlast hun ti én gróda.

196. Válfistjin.

(Ingå).

En gogg va en fiskarə mä hustrun sin o en andər fiskarə, som va ójiftər, út po šøn o fiska. To dom sku far himm, so så dom en válfisk, som stakk opp huvu sitt i vatuskatan. Tom trȯdd, at e sku va ett bärggrund o ródd tí för ti lag fast båtn o gå opp o kóka pærona[2]. To dom komd tí, so spragg den där ójifta fiskarn först opp po vál-

---

[1] Småmygg, mott. [2] Potäterna.

fistjin, som an trödd sku va en klippo, för ti bind fast båtn. Som an komd opp, so fór válfistjin ti botn, so kárn šugkt mæ i júpə o int hant i båtn tibáka. To den där andra fiskarn så, hur e jikk, so sá an ot hustrun sin: „Sätt frammåt, fán i grunnə, to an šugkt i flinthårda bärdji“.

---

197. Girsns o gäddons vád.

(Borgå).

He va äin girs o äin gäddo, som beslöut ti sim i kap ti äin holma. Gäddon mäina vist, en e int sku lén médon ti bär sim i kap mä äin lítn girsstakkarə. Men girsn va komódi å se o sá ot gäddon: „Tu trór int, men tu ska få sí, en ja ska va färr ti holman som tu“. — „Kva tu ä bárskli“, sá gäddon o skratta åt girsns skrít. — „Ska vi slå vád?“ sá girsn. — „Kva läggər du opp?“ sá gäddon. — „Äitt halft kvartér brännvin“, sá girsn. — „No, sama ä he“, sá gäddon. — O so satt dom å utå túsan pinnar. Men gínarst bläi girsn bakätt. Men han va äin slú rakkarə. Nä an så, en an bläi bakätt, bäit an se fast i gäddons stjärt. „Kva ä he fär spitákəl?“ mäina gäddon, som bläi färarga o plajska til mä stjärtn so hárt, en girsn mä äitt tág fläig ivi ti holman. Nu lå girsn op holman o skratta o rópa ot gäddon: „Häjj, si hær ä ja, men kvart ä tu?“ — Nä gäddon ätt äin lagg stond kom ti holman bläi un flát, ti un vist int hur girsn ha kuna hinna färr än hón ti holman. „Gäv åt mä äitt halft kvartér brännvin, som du lova“, sá girsn. — Gäddon gav, o girsn söup opp e op fläkkin o bläi drokkigər. Sedan bläi an so šúkər, en an spídd ivi se alt kva an hadd iti se. Tæfäri ä girsn so släimogər änn i dá.

---

198. Pojken som letade efter en spegel åt sin far och på vägen kom sig till tre kostbarheter.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en far, som hade tre pojkar. Han sade åt dem, att de skulle gå efter en sådan spegel, att han skulle få se huru han såg ut, när han var femton år gammal. De två äldre foro tillsammans, men den yngsta for ensam och han for upp till en skog. Där träffade han en gumma och frågade af henne, om hon viste af en sådan spegel, att hans fader skulle få se huru han såg ut, när han var femton år gammal. Hon sade: „Inte vet jag, om inte mina djur veta“ — hon

rådde öfver alla skogsdjur. — Nå, hon kallade sedan fram alla de där djuren, men de viste inte. Då sade hon åt pojken: „Här får du inte veta det, som du vill, men gå till min syster, kanske hon har reda på det. Till henne kommer du, bara du går med den raka vägen, men inte med den krokiga“. — Han gick. Så kom han till en annan gumma och frågade af henne, om hon viste af en sådan spegel, att hans fader skulle få se huru han såg ut, när han var femton år gammal. Hon sade: „Inte vet jag, om inte mina fiskar veta“ — hon rådde öfver alla fiskar. Så kallade hon fram alla fiskarne, men de viste inte häller. Då sade hon åt pojken: „Här får du inte veta det, som du vill, men gå till min syster, kanske hon har reda på det. Till henne kommer du, bara du går med den krokiga vägen, men du skall inte gå med den raka“. — Han gick. Så kom han till den tredje gumman och frågade af henne, om hon viste af en sådan spegel, att hans fader skulle få se huru han såg ut, när han var femton år gammal. Hon sade: „Inte vet jag af den, om inte mina fåglar veta“ — hon rådde öfver alla fåglar. — Hon kallade sedan fram alla sina fåglar. De kommo, bara en gammal tjäderhane hördes inte af. Till slut kom också han, och han hade reda på, hvar det fans en slik spegel. Då sade gumman åt pojken, att han skulle sätta sig på tjäderhanens rygg, så skulle han föra honom till det stället. Tjäderhanen förde honom till en herrgård. Fönstret stod öppet och fågeln bad honom gå in genom fönstret och taga den spegeln, som stod på birångstaket, för att det var just den han sökte. „Men du skall skynda dig fort“, sade fågeln, „för att inom tre timmar vakna de upp allesamman“. — Han gick. Där inne låg en mamsell och sof. Så började han söka i birångslådorna och så hittade han en sax i en låda och en bit klita och så klitade han sitt namn på golfvet. Så tog han saxen och klipte hål på den där mamsellens kjol. Sedan tog han spegeln och for bort. Tjädern förde honom tillbaka till den första gumman. Hon bad att få se i spegeln, så skulle han få en slik penningsbörs, att bara han såg i den, alt hvad han tänkte på, så skulle han få. Hon fick se i spegeln och gaf åt honom penningsbörsen. Så for han samma väg tillbaka, som han kommit, och kom till den mellersta gumman. När hon såg, att han hade spegeln, så bad hon att få se i den, så skulle hon ge honom en slik handduk, att bara han skulle breda ut den och ropa hästar och karlar, så skulle han få så mycket han bara ville ha. Han fick duken, och hon fick se i spegeln. Sedan for han bort därifrån och kom till den gumman, som rådde öfver djuren. När hon såg, att han hade spegeln, så ville hon ock se i den. Om han skulle låta henne göra det, så skulle hon ge honom en slik käpp, att bara han skulle ställa den i knuten, så skulle den spela alla sorters danser. Hon fick se i spegeln, och han fick käppen, och så for han hem. När

han kom hem med spegeln, blefvo de två äldre bröderna arga på honom och förde honom på en ensam holme. Han tog med sig sina tre saker — dem hade han inte visat där hemma, bara spegeln. På holmen var han alldeles ensam. Då tog han börsen upp och så fick han bröd och alla sorter. Sedan tänkte han, att han borde hafva stockar, att han skulle få en boning. Så bredde han ut handduken och ropade efter hästar och karlar, att han skulle få huset uppbygdt. När alt var färdigt, stälde han bara käppen i knuten att spela, och alla dansade. Ett år bakefter så kom den där mamsellen att söka efter honom. Hon hade en pojke. Först frågade hon de två äldre, om det var deras pojke, och de sade nej. Sedan förde de henne till holmen, och då hon frågade af honom, som där var, så sade han strax: „Nog är det min pojke“. — Nu ville fadern hafva honom dädan, men han kom inte — han sade bara: „Inte kommer jag, om inte pappa kommer efter mig med hästar och vagn, då kommer jag“. — Han kom sedan och då satte de sig, han och mamsellen, bak på vagnen och så körde de rakt genom sjön. Nu först visade han, när han kom hem, åt de äldre bröderna börsen och handduken och käppen.

---

199. Fogəlkundjin.

(Mangårdsby i Karis).

Hen gogg va en konugg hi skódjin o jaga. So itta an tær po en fogəl, som an fogga. Den va hen tokon fogəl, som hint hindjin förstó se på. So snárt kundjin komd imm, so satt an fogəln i en kamar o læst dörn fast o gáv nytjiln hot drottnindjin. Senn so lät an ett búd gå krigg lándə, hat halla ärrar sku kom o sí va för en fogəl an a fott. Hen gogg senn to kundjins lilla pojtji, som va handra bånə an add, jikk po gåln, so rópa fogəln, hat an sku kom o släpp hút an, so sku an jör an ti en stórər mann o lær an tjänn halla fogglanas språk. „Mamma ár nytjiln“, svara pojtjin. — „Gå o smékas mä un, so får tu den húr fikkon ennas. Senn to du a fott hopp dörn, so gå o smékas mä un tibáka o laga to, hat tu får nytjiln tibáka i fikkon ennas“, tykt fogəln. — Prinsn jórd så. An jikk o sméktist mä mamma sin, o so fikk an nytjiln. So snárt an a släft bort fogəln, so jikk an håtər o lékt mä mór sin o fikk po e sättə nytjiln tibáka i fikkon ennas, hútan at un vist å e. To ärrana häftər kundjins bod komd för ti fo sí den dær fogəln, so va an borta. Kundjin fikk šämmas. An bläi hóróligər o léssin, to an hitt vist, vart fogəln add tajji vædjin. To så prinsn: „Ja a släft bort an“. — Som kundjin ørd e, so bläi an so hargər, so an bifald två karar for an ti skódjin o

tá lívə hå an. To dom komd ti skódjin, so sá prinsn hot karana, hat dom sku släpp an, so sku an jé dom en stór bitálnigg. Tom jórd som an vild o släft an. Prinsn bläi nu hénsammər i skódjin. Som an nu va hénsammər, so komd den dær sama fogəln o ford an ti halla fogglanas lánd. Tær lærd an se halla fogglanas språk o bläi kugg hövər fogglanas rítji. To an bläi šutton hår, so gáv an se hút ti bitjänt hot en handər kugg. Sama kugg add trí prinsässor, två jifta o hen hójiftər, o un va hyggst. Un börja tykk hom den dær bitjäntn. Senn so änd e se, hat kundjins mágar, två jindrálər, sku far hút o šúta. Bitjäntn vild to koma mæ. An fikk so, o tom gáv an en róstogər bysso. To an komd ti skódjin, so va an šild från tom handər o rópa tjäddrar til se. Tom komd. Jindrálәna, to dom fikk sí tjäddrana ansis, so vild dom tjopa dom, för tom tykt, hat tom itt sku kuna far imm hútan, to bitjäntn, som add so dåligər bysso, add två. Tom vild jé an bitálnigg, men an sá: „Hitt passar ja po nogon bitálnigg, nók får ni tom, méra päggar ár ja hän ni". — So gáv an tom tjäddrana. Senn so jikk an hávsídəs o šot en kråko. Tom fór senn imm. O jindrálәna lämma tjäddrana hot kundjin o pojtjin gáv kråkon. Kundjin tó himót kråkon mæ o sá: „Sådan är fågeln som karlen". — So fór dom håtər handər dádjin ti skódjin o bitjäntn mä sin róstogər bysso mæ. An rópa nu halla horrar til se o šot två. Jindrálәna fikk itt hindjintigg. To dom komd ti bitjäntn o sá ansəs två horrar, so béddist tom ti fo tjopa dom, hannors sku dom itt täkkas far imm. An gáv dom horrana o sá: „Itt passar ja po hér bitálnigg, ja ä ríkari som ni". — So jikk an lítə ifrån dom o šot en šoro. To dom komd imm, so lämma jindrálәna horrana sina o bitjäntn šoron hot kundjin. „Här har jag fågeln", sá bitjäntn, to an lämma fogəln hifrån se. Kundjin tó himót den o sá: „Sådan är fågeln som karlen". — Dádjin bakättər modist kundjin o jindrálәna hút ti krídji. To dom a fari, so sá bitjäntn hot prinsässon: „Jag far för att se, när de kriga". — „Gå inte, de skjuta dig!" tykt prinsässon. — „Jag håller mig på afstånd", svara bitjäntn. — So snárt an komd hút ti krídji, so klædd an se i kuggli dräkt o jölft kundjin kríga, so an vann, för bitjäntn šot förfærlit. Kundjin, som itt tjänd an, takka an o bá an ti slotə o spísa mässe. Bitjäntn takka o fór sin væg. Hom hafton so va an håtər klædd som bitjäntn o passa hopp mä bórdə, tær kundjin o jindrálәna spísa. Handər dádjin so fór håtər kundjin o jindrálәna hút ti krídji. To dom a fari, so sá bitjäntn hot prinsässon: „Jag far i dag äfven och ser, huru de kriga". — „Far inte, de skjuta dig!" tykt prinsässon. — „Jag håller mig på afstånd", tykt bitjäntn. — An klædd se håtər i kuggli dräkt o fór ti strídsplassn o jölft kundjin, so hat an vann. Kundjin takka o bá an ti slotə o spísa mässe. Bitjäntn takka o fór sin væg. Hom hafton so va an håtər klædd som bitjänt o passa hopp mä bórdə, to

kundjin o jindrálәna spísa. Tridi dádjin fór håtәr kundjin o jindrálәna hút o kríga. To dom a fari, so sá bitjäntn hot prinsässon: „Jag far för att se, hur det går till att kriga“. — „Du skall inte fara, de skjuta dig!“ sá prinsässon som tom förra goggona. — „Jag går ej så nära, jag håller mig på afstånd“, svara bitjäntn. — An klædd se håtәr i kuggli dräkt o fór hút ti plassn o börja jölp kundjin, so an vann, men i andәn bläi bitjäntn skutin. Kundjin tó to näsdútjin sin mä nammә sitt í o bant hom andәn ansәs o bá an ti slotә. Bitjäntn fór, men föld itt mä kundjin, hútan fór haléna o klædd se ti bitjänt. To kundjin spísa hom kväldn, so va an mytji gládәr o bá bitjäntn koma o sät se ti bórds. Bitjäntn takka, men to an tó stóln o sku sät se nér, so kund an itt bær den, hútan slæpa den. „För va bær itt tu stóln, hútan slæpar den, din unnsvott!“ sá kundjin. — „Min and ä šùkәr“, svara bitjäntn. — „Jasso va e däj, som va jölft os kríga?“ fræga kundjin. — „Jó e hä mäj, som a slajji fiәndn, o e hä ja, som a skuti tjäddrana o horrana“, tykt bitjäntn. — To kundjin fikk sí näsdútjin sin, so tjänd an den, för nammә ansәs va í den. Bitjäntn bläi to firagәr o jift mä hyggsta prinsässon o kugg häftәr svärfár sins død. Förr so va an kugg hövәr fogglarítji o fár sins rítji, so an nu va kugg hövәr trí rítjin.

Hvarjehanda.

Muldkvárnәn[1]. Förr i værdn nær djúrәn kund tala, so råkast dom én goggo. Dom börja do vár o én klaga övәr sina ólykkor o va avunšúka po varandra. Åsnan va avunšúk po uksn, som hadd fott hórn o hun sku va útan, o so tykt hun: „Vaför ha int ja kuna få hórn jysom uksn!“ O ápan klaga övәr at int hun hadd fott líka lurvigәr svans som íkórnә. När dom alla jämmra säj o klaga po de vísә, so titta muldkvárnәn opp ifrån sitt hol o tykt: „Va ä éra ólykkor ändo imót mina, sini ja ä útan øgor“. — O útan øgor ä muldkvárnәn änn i denna dá. *(Helsinge).*

Flugans och myrans strid. En fluga och en myra möttes en gång. Strax var flugan färdig att börja förkränka myran. „Skäms du inte!“ sade hon åt myran, „att kina[2] med mig om hvem som är förmer. Du sliter hvar dag hund och trälar som en slaf omkring din stack, men jag, ser du, jag lefver fritt och bekymmerslöst“, sade flugan.

---

[1] Mullvaden. [2] Tvista.

„Och jag kan välja de finaste sällskap och äta af de kräsligaste rätter“, sade hon. „Och så kan jag sätta mig fast på självfvaste kungens näsa“, sade flugan. — Då sade myran: „Alt det där känner jag förut. Alla veta, att du tränger dig fram objuden öfveralt. Men, ser du, den näsvisa och lata blir hatad af alla“, sade myran, „och den flitiga och sediga får beröm af alla. Och för resten: kom ihåg flugsmällan, som dödar så många af er“, sade myran, och så gick hon bort.

(Sannäs i Borgå).

IV Flocken.

Äfventyr.

---

200. Om skóksvaktn o hans gumma.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gaggo äin skóksvakt, som bódd i skójin me sín gumma. Nu va he om vintərn o he va mytjy snyo. So sku han fara til stán o sá to uåt hostron sín: „Nu ska ja tá byssun memmi, kanstji ja kan hitt noga djúr, som ja kan stjút". — Han fór häimifruån me slidan o up viéjin so sku han kvíl häldər bäit hästn senn o so suå han äin puåla bräividər viéjin o so fór han tí o band hästn vidər te puålan — han tródd, en he sku va nogan lánsvägapuåla. So ládd han märson[1] frammför hästn o láddist šölv tær bräividər ti kvílas o so sommna han. Nær han vakna om morin, so va he sumar, o so va hästn o slidan borta. O so börja han sí ett hästn, o to suå han, en han häggd upp i stapultórnə[2] me slidan bakett si. To fundiéra han sidan, hör han sku fuå tidan honon. So luå byssun bräividər onon, o so stjöut an bäiltýlana[3] uå, so en hästn slapp ti fall nidər. Men nær he nu va sumar, so slapp han iggarstäns ti fara me slidan. So spänd han úr onon o dji ti ríd. So hann han ti afton ti stán o nær han sku ríd inn djinu vaktn, so släft tom jyst fällbómn nidər, so en he skar hästns bákiéndan uå; men me frammiéndan fór han rídand. So kom han til äin stór vatnpott o so tägkt an: „Ja ska vatn hästn, kanstji han ä torsto, nær han so ländji ha vari ódrottji". — O hästn drikkər bräividər viéjin o drikkər hör mytjy. Ti slút börja grópn blí tóm. To tägkt han: „Kvart mo te vattnə ska rýmas i hästn?" — So sír han bák si o sír to, en vattnə tær va up áron[4] sídun viéjin — he rann alt djinu te ypy hästn. Men han räid ento frammettas ti handəlsmann

---

[1] Nätpåse, hvari hö medföres på resor. [2] Klockstapeln. [3] De vid betslet fästa tyglarne. [4] Andra,

o tjyøft, kva an bihyovd. So kom han tibákas rídandist, o sku far häim ti hostron sín. Om anna dájin, nær han kombər úr stán, fuår han sí anna halvan uå hästn gá me stassis[1] hästar i teras haga. So tó han tidan honon o skarva ihóp tom buå däilana. So bläi hästn frísk o færdi uåtər. — So sku han fár häim djinu skójin, so träffa an äitt nidərfallit træ, som he sat i bräidd hör mytjy fogglar upa. So laddar han sín byssu me krút, men han hádd igga hagəl, han hádd glyomd ti tjyop bo hagəl o kýlo. Men han hádd jérnladdstukk. So läggər han onon to i byssun me tjokkiéndan niérettas häldər mót krútə. So stjútər han laggsme træ o so dji jérnladdstuttjin djinu fläira fogglar. Men tom bläi int dyø, för he tó bara djinu stjärtana o viggana. So tó han bort tom fruån laddstuttjin o band me sett bältə om fogglanas fyøtrən — han vild fyør häim tom livandist til vísas uåt hostron. Sidan soládd han bältə om hærdon, so en he sku va liétarə ti bjär. So börja tom all livandis fogglana flýga, o so fyørd dom honon upp i luftn. So sku han tá bältə lyøst o lät fogglana fara o släpp si šölv nidər, men han va riédan hyøgər än træskatana. So huld han bara i bältə fast, o fogglana fyørd honon hyøgər o hyøgər, o so fyørd dom honon til muånan. So fi han fast i muånan, o so slapp tom int ti fyør onon läggər. So tó an lyøst fogglana fruån bältə sett o lät tom far. So dji han ikrigg i muånan o suå, hör he tær stó til. So ettarst täggkt an: „Hör ska ja slipp bort hidan?" So fundiéra han upp äitt ruåd. O so hádd han igga anna bara bältə sett. He bindər han fast vidər äina iéndan vidər muånan. O so bör han släpp si niér, men he räkt int laggkt, he bältə, he va so stakkot[2]. So skar han fruån yvəriéndan o skarva niériéndan o so djórd an fläira gaggor, so en han slapp niér ti jórdən. Sidan syøkt han upp hästn senn o räid häim.

201. Om tjäisarns sonn som fór ti frí.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

Äin gággo va rýsk tjäisarn fari ti Mossko. Tær träffa an äin flikka o djift si mæ'na up äin stond. Hun bläi havani o he bläi äitt pojkbuån. Hun fóstra upp e. Nu va hiær i grannguårn äin anna pojk, som va líka gámbəl som tjäisarns sonn. Nu sá tjäisarn uåt flikkan: „Om he blír äin pojk, so fuår tu stjikk onon til Piétərsborg, nær han bör förstá nogatigg, ja ä tjäisarn šölv". — Nær han sku far til Piétərsborg, so vild han hav te anna pojtjin messi til bitjént. Tom fi buå tvuä bitýg, en tom sku fuå far til Piétərsborg, o gav si up räiso,

[1] Stadens. [2] Kort.

Nær tom räist äin tíd, kom tom ti äin tjéldo. He va mytjy djúft ti vattni i te tjéldo. So sku tjäisarns sonn drikk tærúr, o te annan sku háld hono i fyotrən, so en han int sku fall niér i tjéldo. To sá an: „Nu släppər ja ti nidər i tjéldo, en tu fuår dyo tær, om tu int býtər bitýg memmi o djör äid upa, en tu int ska tal nogarstäns omm he.“ Han djórd äidi o tom býtt paprən o fór ti Piétərsborg. Nær tom kom tí ondrast tjäisarn yvi en pojtjin hans va so fúl ti sí út, fast han šölv o módron hans va so nätt. — Nó va tjäisarns sonn vakər, fast han, som fi hans papər o som nu kom framm, va mytjy fúl. Tjäisarn ládd honon ento i skóla, tett han bläi stór o sku djift si. So sku han djift si fruån äitt anna lánd o nær han sku far ett brúdən sín, so fór kambrátn mæ. So kom tom ti äitt ställ tær som va tvuå humbəlbón. Humblona bar kuppor fruån kvarádras bó o va allti i stríd. To sá tjäisarns sonn: „Vili flytt tom humbəlbóən tisamans, so bihyovər int dom smuå djúrə græl. Vi hár ennu lágg viég, o Gýd väit, kemmars[1] hiälp vi ennu bihyovər“. — Te annan tykt, en he va ónyodit, men tom djórd ento so. So räist tom äitt stykk frammuåt o so kom dom ti äitt ställ, som va tvuå möurstakkar[2]. Hiær djórd möurona upa te sätti som humblona djórd up te anna ställə: tom dró fruån kvarádras stakk. To stána tjäisarns sonn hästana o sá: „Vili lyft buå stakka tisamans, so bihyovər int tom smuå djúrə grælas“. — Te ana tykt uåtər, en he va ónyodot, men tjäisarns sonn sá: „Näjj, vi ska hiälp dom, Gýd väit, i hör stór nyod vi ennu kan koma“. — So lyft tom stakka tisamans o fór frammett. So kom dom ti äin stjipsbró o sku stíg ommbórd upa farttýji o siggla ti te lándə, tær som brúdən bódd. Nær tom kom ti te stjipsbróə, so huppa äin djäddo upp fruån vattni upa bróə o bläi ti ligg tær. To bläi tom ádər glád o sá: „Nu fuår vi färsk fisk“. — Men tjäisarns sonn sá: „Näjj, vi ska hiälp tom, som ä i nyod, Gýd väit, hör stór nyod vi enn kan kom yti, vi hár lágg viég“. — So hiälft han djäddo i šyon, o so fór tom o kom ti te lándə, tí som tom ämna si. Nær tom kom tí, so tykt brúdən bätər om tjäisarns sonn än om honon, som hádd tajji tjäisarns sonns papri. To bläi han rädd, en han sku djäv titjänna, hör he stó til. Tærför försyokt han up alt sätt, en han sku fuå lívi uå honon. Nær han nu int šölv kund hitt up noga ruåd, so sá han, nær tom kom ti brúdəs slotə, en tom sku fundiér upp noga sätt, hör dom sku fuå lívi uå honon. Tom luva försyok. — Te brúdə hádd älva systror, som all so líknast hena, en tær int va nogan stjillna up tom; äindast upa nammə kund man tjänn dom. So sá dom uåt onon: „Nu ska tu uå tess väli uåt di brúdə. Om tu int kan djör he, so ska tu dyo“. — Han börja fundiéra o vist int, kemm han sku väli

[1] Hvems. [2] Myrstackar.

upa, nær han int aldər förút hádd sítt dom. To kom äin humblo uå tom, som han hiälft o sá: „Äin gággo hiälft tu oss, nu ska ja hiälp ti. Pass int sörg, útan sí nóga ett, upa hörλlikon ja sess[1], hun ä te rätta". — Han djórd som humblon sá o so sá han uát konuggn, fádərn teras, en teson ä te rätta. O so va he o te sama. O täför fi han háld lívi. So läit kuggn bláud äin tunno krút o äin tunno sánd tisaman o sá: „Om tu int hár i mori uåtstjild krútə o sándn, so mott tu dyo. To han nu stó o suå upa te stór hópn o int vist, kva han sku tá för ruåd me honon, so kom möurona, som han hiälft o sá: „Pass int sörg, tu hiälft oss äin gággo, täför ska vi nu hiälp ti". — So börja dom sliép krútə o sándn upa stjild hópar, o ett äin lítn stond so va arbäitə úträtta. So sá kuggn uåt onon: „Ja kom äin gággo fruån Yọstərlánd o to förlóra drottnindji senn gullrigg i šyon. Honon mott tu i mori skaff häim tibáka, häldər mistər tu lívi". — Nær han nu dji lággsme šyostrándə o va sorskligər[2] o tägkt upa sett arbäitə, so kom djäddo, som han hiälft, o fræga: „Kvaför sörgər tu?" — Han sá to uát djäddo, en kuggn luva dräp onon nästa mori, om han int sku skaff drottnindjis rindji fruån šyon, som to full yti. To sá djäddo: „Pass int sörg, ja ska samankall all fiskar, som ä i šyon, o vi ska nó skaff räido upa rindji". — So fór hun bort, o he räkt igga lägg, förrför hun kom tibáka me rindji. To ládd int kuggn honon föri nogər ádər svuårhäitər, útan läit honon fyør brúdə häim. Först fór dom me stjipə o so uåka dom me vágni. So börja prinsässan tykk so mytji omm honon, so en hun bá hono kom i vágni o spruåk messi. — Hun hádd häimifruån messi i äin lítn búr äin lítn dýr fogəl, som šuggd mytjy vakərt. Te fogəln vísa hun uåt onon. Strakst, nær han fi sí honon, so tó han lívi uå honon. To bläi hun ónöjd o sá uåt honon: „Kvaför drap du fogəln?" — To sá han: „He bitýdər indjitigg". — So tó han äin vatuflasko úr sín tasku o smórd fogəln me vattni o so bläi han uåtər i lívi. — Men brugomn va allti rädd, en han sku säjj, hör han býtt paprə nær tjéldon. Nær han kom ti Piétərsborg, so ladda an fläira bisstuålar o ládd tom i víntjällarn up λlika sätt, en han, som först sku gá tí, so sku han blí ihiælskuti. So bá han honon gá i tjällarn ett vín. O strakst smäld bisstuålana o han bläi ihiælskuti tær. Nær he va äin stond, o han igga kom tibáka, so börja brúdn tägk, en nogon ólykko hádd händ, o sá: „Hör blír han nu so lägg, som förr ha vari so kvikk?" — To sá brugomn: „Já, han ä nu λlikan som han ä, tí som han gár, tí ä han hör lägg o kombər int so snárt tibáka". — Hun vänta äin stond ennu o nær han igga kom tibáka, so dji hun šölv ti sí, kvaför han bläi so lägg. Nær hun kom i tjällarn o suå honon ligg dyo o suå bisstuålana, so djissa hun, en he va

[1] Sätter mig. [2] Sorgsen.

so tilstäld, en han tær sku mist sett lív, nær han int mist he nær henars häim. Förat fi hun mytji laggsamt, men ettarst so mindist hun vatuflaskon, som han hádd o so tó un framm ena o smórd upa suårən ett kýlona o so bläi han i lív uåtər. So dji han ti tjäisarn o sá: „Nu ha ja háldi menn äid, men nu ha ja vari dyo o ha blivi livandis uåtər o täför ska ja tal omm alt, hör he ha gandji til". — O so tala han, hör han nær tjéldo mottist být paprə me te anna o en han va tjäisarns rætt sonn. To läit tjäisarn sät fast te anna, dyomd hono ti dyo o gav brúdə uåt tesn hiær, som hun ali först va ämna uåt. He bläi äin grúlit stór gläddji tær o so fira tom äitt rýslit stórt bröllop, o so kom ja bort.

---

202. Äin guåto om te klók torparsonn.

(Öster-Kvarnby i Pyttis.)

He va äin gággo äin gámbəl bisi. Han bódd me sín hostro o senn sonn o sín dótro i skójin i äitt torp. So tykt bisin för si šölv, nær han hádd äin so klókər sonn: „Ja ska gá ti kuggn o förklár, en ja hár äin so klókər sonn". — O so dji han. Nær han kom inn i sloti, so fræga kuggn: „Kva väit tu säjj?" — „Ja hár int igga ti säjj, men ja hár äin so klókər sonn, en ja mottist kom hí o förkunn uåt idər he, ni, som ä hans majistiét". — „Já", tägkt kuggn, „ettsom han ä so klók, so ska ja i mori far tí o spruåk mæ ono". — Kuggn läit lägg sáln up hästn o fór rídand ti te kojjo, tær som torparn bódd. Tær stó dörən ypi. So dji kuggn int uå ryddji als bort, útan läit hästn gá me hyvu inn djinu dörən o kryokt si šölv inn me halv kruppn. Tær sat sonn up bäntji. So fræga kuggn uå hono ti först: „Kemm[1] ä hiær inn?" — So sá an: „Halvannan kár o äitt hästhyvu". — „Jassuå", tykt kuggn, „men kvar ä denn fádər?" — „Han ä út o djör tvuå skadar för äin". — „Kvar ä tín módro?" fræga kuggn uåtər. — „Hun ä ti skóji o foggar djúr o tom, som hun fuår fast, tom lämmar hun tí i skóji o tom, som hun int fuår fast, so häntar hun häim". — „Jassuå", tykt kuggn, „men kvar ä tín systro?" — „Hun ä o gruåtər yvi he, som hun i fjórdast gláddist yvi", sá pojtjin. — „Jassuå", sá kuggn, „i mori fuår tu kom ti sloti o förklár di, ja förstár mi int upa dín svar. Men ettsom tu ä so klók, so ska tu int kom ti mi om dáji o int om nattə, tu fuår int kom rídandist o int tjyorandist, int me häst o int gá ti fóts, tu fuår int kom me lánsviéji o int bräiviér lánsviéji, int kliédd o int ókliédd". — Han fundiéra, hör an sku djör.

---

[1] Hvem.

upa, nær han int aldər förút hádd sitt dom. To kom äin humblo uå tom, som han hiälft o sá: „Äin gággo hiälft tu oss, nu ska ja hiälp ti. Pass int sörg, útan sí nóga ett, upa hörλlikon ja sess[1], hun ä te rätta“. — Han djórd som humblon sá o so sá han uåt konuggn, fádərn teras, en teson ä te rätta. O so va he o te sama. O täför fi han háld lívi. So läit kuggn blánd äin tunno krút o äin tunno sánd tisaman o sá: „Om tu int hár i mori uåtstjild krútə o sándn, so mott tu dyo. To han nu stó o suå upa te stór hópn o int vist, kva han sku tá för ruåd me honon, so kom möurona, som han hiälft o sá: „Pass int sörg, tu hiälft oss äin gággo, täför ska vi nu hiälp ti“. — So börja dom sliép krútə o sándn upa stjild hópar, o ett äin lítn stond so va arbäitə úträtta. So sá kuggn uåt onon: „Ja kom äin gággo fruån Yostərlánd o to förlóra drottnindji senn gullrigg i šyon. Honon mott tu i mori skaff häim tibáka, häldər mistər tu lívi“. — Nær han nu dji lággsme šyostrándə o va sorskligər[2] o tägkt upa sett arbäitə, so kom djäddo, som han hiälft, o fræga: „Kvaför sörgər tu?“ — Han sá to uåt djäddo, en kuggn luva dräp onon nästa mori, om han int sku skaff drottnindjis rindji fruån šyon, som to full yti. To sá djäddo: „Pass int sörg, ja ska samankall all fiskar, som ä i šyon, o vi ska nó skaff räido upa rindji“. — So fór hun bort, o he räkt igga lägg, förrför hun kom tibáka me rindji. To ládd int kuggn honon föri nogər ádər svuårhäitər, útan läit honon fyər brúdə häim. Först fór dom me stjipə o so uåka dom me vágni. So börja prinsässan tykk so mytji omm honon, so en hun bá hono kom i vágni o spruåk messi. — Hun hádd häimifruån messi i äin lítn búr äin lítn dýr fogəl, som šuggd mytjy vakərt. Te fogəln vísa hun uåt onon. Strakst, nær han fi sí honon, so tó han lívi uå honon. To bläi hun ónöjd o sá uåt honon: „Kvaför drap du fogəln?“ — To sá han: „He bitýdər indjitigg“. — So tó han äin vatuflasko úr sín tasku o smórd fogəln me vattni o so bläi han uåtər i lívi. — Men brugomn va allti rädd, en han sku säjj, hör han býtt paprə nær tjéldon. Nær han kom ti Piétərsborg, so ladda an fläira bisstuålar o ládd tom i víntjällarn up λlika sätt, en han, som först sku gá tí, so sku han blí ihiælskuti. So bá han honon gá i tjällarn ett vín. O strakst smäld bisstuålana o han bläi ihiælskuti tær. Nær he va äin stond, o han igga kom tibáka, so börja brúdn tägk, en nogon ólykko hádd händ, o sá: „Hör blír han nu so lägg, som förr ha vari so kvikk?“ — To sá brugomn: „Já, han ä nu λlikan som han ä, tí som han gár, tí ä han hör lägg o kombər int so snárt tibáka“. — Hun väuta äin stond ennu o nær han igga kom tibáka, so dji hun šölv ti sí, kvaför han bläi so lägg. Nær hun kom i tjällarn o suå honon ligg dyo o suå bisstuålana, so djissa hun, en he va

[1] Sätter mig. [2] Sorgsen.

so tilställd, en han tær sku mist sett lív, nær han int mist he nær henars häim. Först fi hun mytji laggsamt, men ettarst so mindist hun vatuflaskon, som han hádd o so tó un framm ena o smórd upa suåran ett kýlona o so bläi han i lív uåtar. So dji han ti tjäisarn o sá: „Nu ha ja háldi menn äid, men nu ha ja vari dyo o ha blivi livandis uåtar o täför ska ja tal omm alt, hör he ha gandji til". — O so tala han, hör han nær tjéldo mottist být papra me te anna o en han va tjäisarns ræft sonn. To läit tjäisarn sät fast te anna, dyomd hono ti dyo o gav brúda uåt tesn hiær, som hun ali först va ämna uåt. He bläi äin grúlit stór gläddji tær o so fíra tom äitt rýslit stórt bröllop, o so kom ja bort.

---

202. Äin guåto om te klók torparsonn.

(Öster-Kvarnby i Pyttis.)

He va äin gággo äin gámbal bisi. Han bódd me sín hostro o senn sonn o sín dótro i skójin i äitt torp. So tykt bisin för si sölv, nær han hádd äin so klókar sonn: „Ja ska gá ti kuggn o förklár, en ja hár äin so klókar sonn". — O so dji han. Nær han kom inn i sloti, so fræga kuggn: „Kva väit tu säjj?" — „Ja hár int igga ti säjj, men ja hár äin so klókar sonn, en ja mottist kom hí o förkunn uåt idar he, ni, som ä hans majistiét". — „Já", tägkt kuggn, „ettsom han ä so klók, so ska ja i mori far tí o spruåk mæ ono". — Kuggn läit lägg sáln up hästn o fór rídand ti te kojjo, tær som torparn bódd. Tær stó döran ypi. So dji kuggn int uå ryddji als bort, útan läit hästn gá me hyvu inn djinu döran o kryokt si sölv inn me halv kruppn. Tær sat sonn up bäntji. So fræga kuggn uå hono ti först: „Kemm[1] ä hiær inn?" — So sá an: „Halvannan kár o äitt hästhyvu". — „Jassuå", tykt kuggn, „men kvar ä denn fádar?" — „Han ä út o djör tvuå skadar för äin". — „Kvar ä tín módro?" fræga kuggn uåtar. — „Hun ä ti skóji o foggar djúr o tom, som hun fuår fast, tom lämmar hun tí i skóji o tom, som hun int fuår fast, so häntar hun häim". — „Jassuå", tykt kuggn, „men kvar ä tín systro?" — „Hun ä o gruåtar yvi he, som hun i fjórdast gláddist yvi", sá pojtjin. — „Jassuå", sá kuggn, „i mori fuår tu kom ti sloti o förklár di, ja förstár mi int upa dín svar. Men ettsom tu ä so klók, so ska tu int kom ti mi om dáji o int om natta, tu fuår int kom rídandist o int tjyorandist, int me häst o int gá ti fóts, tu fuår int kom me lánsviéji o int bräiviér lánsviéji, int kliédd o int ókliédd". — Han fundiéra, hör an sku djör.

---

[1] Hvem.

So tó an fast äin bukk. So kliédd an si alldäilis natji o band omm si äin gámbəl nóttresu. So ládd an anna[1] fótn yvi buttjis ryddji, läit buttji gá me lánsvägadítji, o dji šölv me anna fótn up lánsviéjin. Up te sätti fór an ti sloti jyst i sólgandji[2]. Kuggn sá djinarst[3]: „Tu kombər mytjy riktit, ja hár igga tærimót, men stíg nu inn o förklár dín svar". — Nær han kom inn, so sá kuggn: „Hör kund tu säjj, en tær va halvannan kár inn o äitt hästhyvu?" — „Jó, kuggn va bara hälftən inn, o ja va alt inn, o hästn hádd bara hyvu inn". — „Já, nó va he so", sá kuggn, „men hör kund tenn fádər va út o djör i ställi tvuå skadar för äin?" — „Häjj jó", tykt an, „vi hádd äin siéduåkər o nær pojka fría ti vuår, so dji tom yvi rogtäjji o djórd viég tær, men nu va fár o laga djärsguårn so hyøg, en dom int mäir slippər yvi onon o täför börjar tom gá up äitt anna ställi". — „Já, nó blír he tvuå skadar allti", sá kuggn, „men hör kund dín módro va o fogg djúr i skóji o lämm he, som hun fi fast, tí o hänt tom häim, som hun int fi fast?" — „Jó, hun hár so mytji lyss o tom, som hun fi fast, drap hun o lämma tí up jórdən, men tom, som hun int fi fast, tom hänta hun häim messi". — „He ä rætt", sá kuggn, „men hör kund dín systro gruåt yvi he, som hun i fjódərst gláddist yvi?" — „Jó", sá pojtji, „i fjódərst hádd hun rólit, nær pojkana fría ti ena, men nu va hun i bastu o griét, nær hun fi buåni". — Kuggn tykt omm pojtji för hans kvikk svar o gav uåt ono äin stór bilyønigg.

---

203. Træ-Piétər.

(Västerby i Pyttis).

He va äin gággo äin tjyrko. Tær útanföri lá sóknbóana äin sparbysso, som líkna äin kár, o hena kalla tom ti Træ-Piétər. Tom kliédd up onon gryøn jakko o gruåa byksor. Han va íholo innyti o láddist me trí hiórnbánd fast viér tjyrkväddji up útərsído. All, som dji förbí, stakk tí riksdáldərstyttjə o ádər stór päggar, o allti, nær tom dji ti tá tærifruån he, so va tær rætt líti yti. Men snikkarn, som hádd djórd Træ-Piétər, hádd djórd äin šälandis-lúkko[4], som han emsand vist uå, o so dji han alltili om nattə o tó päggar, nær han bihyøvd. So börja sóknbóana fundiér, kvar päniggana tó viéji, som foltji ládd i Træ-Piétər, nær tom dji förbí, o kom yvəräins, en tom sku brýt lyos ono o sí ett, kva tí va för fäil. To bläi snikkarn rädd o tägkt: „Nu fuår dom räido up mín šälandis-lúkko o to ä ja förlóra". — So bislyøt

[1] *Anna — anna* = den ena — den andra. [2] Solgången, då solen stiger upp. [3] Genast. [4] Lönlucka.

an ti bränn upp Piétər o dji ti skóji ti syøk ihóp risur. So djí han om nattə o bröit lyøs ono fruån tjyrkväddji. Han luå räidan låggsme jórdə. So kom e tvuå tjúvar, som ha sloppi ti rým o som ha komi yvəräins sínsimillan, en tom hiær sku stjäl ali först. Tom há yksana messi, som tom sku hugg holi upa Træ-Piétər, so en tom sku kom uåt pänigga. Snikkarn bläi rädd för dom o tägkt, kva he sku va för folk. So ställd han si ti stá upp mót tjyrkväddji up sama sätt som Træ-Piétər ha stajji o tägkt: „Int väit tom, en he ä nogan mänistja, som stár hiær“ — he vá mytji mörkt —, „útan tom gár væl förbí o so slippər ja bort“. — So kom dom tí, men int suå tom, en Træ-Piétər luå niér. So börja tom tal för si šölv: „Kva mo nu va bätər ti hugg holi up maga häldər mo bäinə va íholo, en pägga ä tí, so en man sku hugg uå tom“. — Nær snikkarn hyørd e, so börja han róp, so rädd bläi an. So börja tjúvana, som trødd, en he sku böri spyøk, ti sprigg bort tærifruån. Me te sama kom foltji, som syøkt ett rýmarə, tæromm. Nær tom hyørd rópə, so stjynda tom si tí o tó fast tjúva. Snikkarn bläi o fasttajji o han tjändist viér, en han ha stuli fruån Træ-Piétər päniggar. Up te sätti va te sátji.

---

204. Om Tumməlítn.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gaggo äin fati bisi me sín gumma. Tom há trí synər. Te älst han häitt Piétər, te anna Puål o te yggst han häitt Tummə-lítn. Han va so lítn, en han rýmdist i senn fádərs styvil. So dó fádərn o módro o lämma igga arvi ett si. — Up äin äinda natt há he väkst äitt so stórt træ frammföri sloti, en he stjygga[1] bort alt júst ifruån rýmən, so en dom mottist brúk äild mitt up jýs dáji. So gav kuggn titjänna, en kemm som sku va stond ti hugg bort te træ, han sku fuå hans dótro ti hostro, men han, som kom o puåtó si ti djör e o int va stond ti djör e, so sku an mist sín yoror. Magg ha mist re sín yoror, nær tom trí bryodrən fi vit kunndjørəlsi o ämna si ti far tí o försyøk sín lykko. Nær Tumməlítn vild tí meddom, so tykt tom: „Kva nytto kan tu djör tí, som ä so lítn“. — Men han va so træji, en bryodrən tó ono me. Nær dom há gandji äin tíd, so kom dom ti äitt stórt bjärg. Tom hyørd äitt huggandi tí up te bjärji o äin stór hóp stukkar full niér tida, men kemm som tí va o hugd, suå tom int. To tägkt Tumməlítn: „Kvarifruån mo tom tær stukka ska kom?“ — „Nu sku tu væl vili gá ti sí upa he, kvarifruån tom stukka

---

[1] Skymde.

kombər", mäina tom ádər. — „Já, väntin nu, so lägg som ja gár ti sí, kemm som huggər", svara an. — „He sku ha vari bätəri, om tu sku ha blivi häim i lindani, än ti föli út i værdə". — Men hör som han nu sidan bá, so tykt tom ádər: „Han ä nu ento vonn bródər, so mo vi vänt up ono". — Tom vänta up ono. Han dji upp upa bjärji o suå äin stór yks, som gav hugg upa hugg, men iggan suå an, som huld yti yksə. Me kvar smäll so dji äitt træ okull. Han va frímódi o dji ti yksə o sá: „Gudá, gudá, frú yks!" — „Gudá, gudá", svara un, „hiær ha ja vänta upa di so magg uår, o nu först kombər tu. Kvafför ha du dröjd di so lägg?" — „He ha int nu passa si för mi förút", svara Tumməlítn, „men vil du int djör sällskáp memmi út i værdə?" — „Kvaför int", svara yksə. — So tó Tumməlítn o stakk ena i senn pusa. Nær han kom tibáka ti bryodrə, so fræga tom: „Kva ha tu sítt?" — „Nó suå ja tær äitt o anna", sá an, men igga tala han om yksə. Han va rädd, en tom ádər sku tá ena uå ono. Nær tom uåtər dji äitt stykk, so kom dom uåtər ti äitt bjärg, som mytjy stäinar kuldra uffför. To tägkt Tumməlítn: „Kvarifruån mo tom tær stäina ska kom?" — „Tu lär væl uåtər sku vili gá tí o ti sí", svara tom ádər. — „Väntin nu hiær, so lägg ja gár tí ti sí", sá Tumməlítn. — „Nó sku he ha vari mytjy bätər, om vi sku ha lämma di häim", tykt tom ádər, „men nær han nu ento ä vonn bródər, so mott vi nu lät ono gá". — Tom vänta. Han dji upp upa bjärji. Tær suå han äin stäinhakko, som ryord si jysom yksə upa te anna bjärji. Tumməlítn hälsa djinarst: „Gudá, gudá, frú stäinhakko!" — „Gudá, gudá", svara hun, „nu ha ja vänta upa di so lägg räida. Hör kombər tu so säint?" — „He ha int passa si för mi förr", sá Tumməlítn, „men vil du int föli memi út i værdə?" — „Kvaför int", tykt stäinhakko. — So stakk Tumməlítn ena i senn pusa o dji niér ti sín bryodər. Tom fruåga uåtər: „Kva ha du sítt up bjärji?" — „Nó suå ja tær äitt o anna", sá Tumməlítn, men int sá han igga om hakko. — Nær dom uåtər dji äitt stykk, kom dom ti äin bäkk. Tær stána Tumməlítn o suå upa vattni äin stond. To sá tom ádər: „Nu ska tu væl gá ti sí ett, kvarifruån te vattni kombər". — „Já, väntin nu, so lägg ja gár ti sí". — „Alt vil tu nu vit, men buån ä ju buån", o so vild dom hav ono bort. Men han bá so lägg, en tom läit ono gá. Tom vänta. Han dji ti syok upp tjéldo, kvarifruån vattni kom. O nær han kom ti ena, sá an: „Gudá, gudá, tu tjéldo!" — „Gudá, gudá", svara un. — „Kvarifruån kombər tetta vattni?" fruåga Tumməlítn ennu. — „Tu sír hiær äitt nytərskál o om tu sätər he fast up äitt tort bjärg, so kombər tær vatn ett äin lítn tíd". — Tumməlítn tó nytərskali i senn pusa o dji ti sín bryodər. Tom djórd uåtər narr uå ono o fruåga: „Kva fi du sí?" — „Nó suå ja äitt o anna", sá an, men igga tala an om nytərskali als. So dji dom ti kuggn, o so dji Piétər

först o bidjærd ti fuå hugg niér te træ. Han fi lov til e, men so hótast an tilíka, en han sku mist sín yoror, om han int sku fuå træ okull. So dji e o, en han förlóra sín yoror. För kvar kvist, som an hugd uå, väkst he ádər i ställi, so en træ bläi bara tiétari än som he va förr. — All yoror, som bläi uåhugd häggdist upa pórtstolpa nær sloti. Anna dáji dji Puål o bäiddist ti fuå försyok sín lykko. Han fi o. Men he dji líka ólykklit me ono. Han mottist mist sín yoror. Tridi dáji dji Tumməlítn o ti kuggn o sá, en han o há lust ti försyok sín lykko. To sá kuggn: „He mo tu djærna djör för mi, men för ti hindər int yorona til, tu mott lägg näsa til o". — „No, men ja vil nu ento försyok", tykt Tumməlítn, o so dji an ti træ o stäld sín yks tærimót. Hun börja djina viéji hugg, so en ett äin lítn stond va häila træ i smuå bitar. So dji Tumməlítn ti kuggn o fræga: „Hör smuått ska ja hugg e?" — Kuggn vild int först tró Tumməlítn, nær an sá, en han ha hugd træ sondərt. Men nær han dji ti sí út djinu fänstrə, so suå an, en he va so. „He kan nu just va he sama, hör smuått du huggər e", sá han sida, „men int fuår du prinsässa för so líti. Hiær nær tetta sloti finns iggan gó bronn, tæför most tu hugg inn äin slikanäin i tetta hiær bjärji, som stár hiær nær sloti". — „He ska ja nó djör", sá Tumməlítn, „men hör djúp ska ja lag ono?" — „Djör ono nu so djúp som tu tykkər". — Tumməlítn dji út o tó stäinhakko sín o ett äin tíma, so dji an ti kuggn o sá: „Nu ä bronn fämm fammar djúp; ska an lagas djúpari?" — „Nó kan djúpläitji spís, men tu ska skaff vatn tí o", sá kuggn. — „He ska stjé", tägkt Tumməlítn, dji ti senn bronn, tó framm nytərskali o släft he tí yti o djinarst börja e kom vatn, so en he flöit yvi all bräddar. To tägkt kuggn: „Han most va äin stór tröll, som kan úträtt alt, kva som ja läggər för ono, o int väit ja igga nu mäir, som an int sku kuni djör, nu most an fuå mín dótro". — O so sá an uåt Tumməlítn: „Nu ska du fuå mín dótro, bara du kan svar upa dom fruåguna, som un fruågar häldər júg bätər än hun". — „He gár nó för si", mäina Tumməlítn, o rusta si djinarst ti djinugá te svuårasti próvi. Prinsässa fruåga alli först: „Hár tenn fádər so stór bäitisbagar som menn fár?" — „Hör stór hár to tenn fár?" fræga Tumməlítn. — „Han hár so stór bäitismarkar, en äin gó häst hár trí dagar ti sprigg okrigg tom". — „Kva ä he mót tom bäitismarka, som menn fádər há", svara Tumməlítn, „nær han släft äin kalv inn djinu äin pórt, so há hun kalva trí kalvar, to un kom út djinu te áro grində, o so va hun äin gambəl kuddo". — „Hár tenn fádər so stór uksar som menn fár?" fræga prinsässa uåtər. — „Hör stór hár to tenn fár?" fræga Tumməlítn. — „Nær he sat äin kár upa huárdäira[1] hórnända, so nuåddist tom int ti sluå kvár-

[1] Hvardera.

ádər, fast tom huårdäira hádd äin lagg stavur i hándə“. — „Kva ä he för uksar, men menn fár hádd slík uksar, som va so stór, en nær äin kár sat up huårdäira hórnända, so nuåddist tom int ti sí kvarádər“, sá Tummalítn. — „Hár tenn fádər so stór smörkar som menn fár?“ fræga prinsässa uåtər. — „Hör stór hár an to?“ fræga Tummalítn. — „Jó, tom ä so stór, en trí karar jyst jämt hindər fyll tom upa trí dagar“. — „Kva ä he för kar mót tom, som menn fár hádd“, sá Tummalítn. „Nær tom sku fyllas, so stäldist tom viér äin bjärgbrant o smöri tjyərdist upa bjärji o stjälftist niér tida fruå bjärji, o äin gaggo händ e si, at äin kár fór tí me häst o slida, o to há túsn mann arbäit i níi uår ti syək ono tidan, o nær ja äin gaggo krak upp upa karbräddə, so suå ja tín módro o menn fádər stríd i himiln me kvarádər, o tær sló menn fádər ti dín módro, so en hun full niér i vuårt smörkar“. — Nu suå prinsässa, en Tummalítn kund júg bätər än hun — han há alltili äin stjyddsánda bräiviér si, som sá uåt ono kva an sku säjj, o tæför so mottist an fuå ena.

---

205. Tummilítn.

(Störsby i Sjundeå).

De va iétt gift folk, som int hadd igga bárn. Gubbən önska, at dom sku fuå iétt bárn, fast de aldər sku va större än ién tumma, so sku de ändo vara róligarə. Sién fikk dom ién tokon lítn pojki. Dom kristna an ti Tummilítn. Sién nær gubbən ärja po uåkorn, so hadd an an[1] mässäj o hadd an i oksyora ti šugga — sí han add gó röst. Sién hadd de komi tvuå fryəknar ti gubbən o fruåga: „Hár ni so gó röst ti šugga?“ — „Näjj“, svara gubbən, „de ä sonən min, Tummilítn, i oksyora“. — Sién so vild dom mä alt givalt[2] há pojkin o kyəpt'n ota gubbən för ién stór summa päggar. Nær dom komd ti första bý, so bijæra den iéna ti fuå sía an. Dom hadd'n i kjólfikkan. Nær dom tó út an, so hoppa an i ríshyəgin, o de va ómöjlit ti hitta'n. Om nattən so komd de tjývar, som sku far stjäla, o alt som dom fór dærförbí, so hyord Tummilítn. So rópa'n: „Täin mäj mæ, ja ä lítn o passli ti krýpa i alla huål“. — O sién som dom komd ti iétt ställə, so stakk dom inn an ginun iétt fönstər ti hämta út óstar. Do rópa Tummilítn: „Hoko[3] ska ja tá, dom stóra hällər dom smuå?“ — Do bläi dom andər rädda, nær an rópa, o börja ti šappa. So bläi Tummilítn dær. Nær pígan gikk äftər bluånor om moron, hoppa an i bluåntottan o följd mæ inn i stuvun. Sién nær pígan komd inn,

---

[1] Han honom. [2] Med våld, nödvändigt. [3] Hvilka.

so gikk hun ti spísn o sku värma säj o vänd ryggin so næra iéldn. Do va Tummilítn o rópa: „Flikka, bränn int opp däj!“ — „Smörg tottan i ún, píga! Den börjar ju tala“, sá bón. — So hadd dom ién kalv innə o nær pígan sku suka[1] tottan i ún, so hoppa Tummilítn i kalvyəra. So satt bón o lappa sina stövlar o kalvən fór ti an. Do sá Tummilítn i kalvyora: „Bóndə, tá int so logga stiggar!“ — „Sysso, nu most vi kápa[2] nakkan ota kalvən, nu börjar han mæ tala“. — So kápa dom nakkan ota kalvən, o sópa hivu bort ti skógin, hällər vart dom híva[3] de. Do komd rævən o tó kalvhivu o fór uå mä de. Dær hoppa Tummilítn po rævrompon, o däför hár rævən so logg rompo, nær Tummilítn satt dær o krakla í allastans o tyogd út an, nær rævən spragg omkrigg.

---

206. Om Matt som fi hattn o styvlana o rýjjo.

(Västerby i Pyttis).

He va äin gaggo äin kár, som börja djör falsk päggar. So bläi an fasttajji o dyomd ti múras inn i fäggəlsimúrn. So sku prinsn i stán far ti frí ti äitt anna rík, o Matt vist uå he. So börja an róp: „Int blír he igga bröllop uå, om int Matt slippər me“. — Nær tom hyərd rópi, so börja tom syok, kvarifruån te rópi kom. Iggan i häila stán kund säjj e. So kom dom sida ettarst ti fäggəlsi o fræga, om nogan tær vist, kvarifruån te júdi kom. To sá foggvaktarn, en he va te falskmyntarn, som va innmúra i fäggəlsimúrn, som rópa. To läit tom tá út ono. So sá an: „Int blír he noga bröllop, om int Matt fuår va mæ“. — So läit dom ono kom mæ; men so vild an nyodvändot hav all sín fämm bryodər me, som all o häitt Matt o som all suå presís líka út som han šölv. Han fi o tá dom me. So fór prinsn ti frí o all Mattina me. Men prinsn fór senn väg o Mattina senn. Nær dom ha fari äin dag o int fuått igga mát, so sá tom fämm Mattina uåt te šiétti: „Om tu int skaffar uåt oss mát, so tár vi líví uå di“. — „Vili nu gá líti läggəri framm“, sá an, „kanstji vi träffar nogan, som kan djäv uåt oss mát“. — Tom dji o so kom tom ti äin skóg. So hyərd dom júd uå mänistjor. To sá Matt uåt sín kambrátər: „Väntin nu so lägg ja gár ti sí, kva he ä, kanstji vi kan fuå mát hiær“. — Tom vänta, medan han dji. Nær an kom tí, som an hyərd júdi, so suå an trí bryodər, som græla om äin hatt. So fruåga an, kvaför dom græla omm ono. Tom sá: „Vonn fádər ha blivi dyo o lämma ono ti arvi uåt oss, o nu vil vi kvar o äin ärv vonn fádər“. — „Ja ska stjift

[1] Kasta. [2] Hugga. [3] Kastade.

ono“, mäina Matt o so dró an framm knívn ti stjär sondər ono. — „Näjj, han fuår int stjäras sondər“, sá dom, „för he ä äin λlikanäin hatt, en han, som hár hono up hyvu sett, so blír han ósýnli“. — „Jasså, to ska ja däil ono up äitt anna sätt“, sá Matt, „hiær hár ja äin bold, hono ska ja kast upp i luftn, o han, som först fuår ono, nær han faldər niér, han ska fuå hattn“. — Tom bläi nöjd tærme. Han kasta boldn o tom spragg ett hono o lämma hattn tær. So tó Matt hattn up hyvu o bläi ósýnli, so en dom int suå ono mäir, när tom kom tibáka. So sá dom: „Kva vi ento va dumb, som lämma hattn uåt ono, nu fór an uå me ono. Men bäst kund he ento va, för nu ha vi räida i trí uår stridi omm ono o int kuna líkas o int sku vi nu häldər ha blivi nöjd“. — Matt vandra sida ti sín kambrátər o sá, en han int kund fuå igga mát tær. „Skaffar tu int mát uåt oss, nær du vild hav oss mæ upa räiso, so tár vi lívi uå di“, sá tom ádər uåtər. — „Vi ska nu gá líti läggəri, kanstji vi träffar nogan, som kan djäv uåt oss mát“, sá han. — Tom dji äin stond o kom ti äin annan skóg o tærifruån hyord dom uåtər mänistjojúd. To sá Matt: „Väntin hiær, ja ska gá sí ett, kva dí ä o omm vi hiær kan fuå mát“. — Han dji o träffa uåtər trí ádər bryodər, som græla om äitt par gámbəl styvlar. To sá Matt: „Kvaför strídər ni om tom tær gámbəl styvla o kva árt[1] hár dom, en ni kvar o äin vil hav dom?“ — „Jó, vonn fádər bläi dyo o lämma dom ti arvi uåt oss o tom hár λlikan árt, en han, som hár dom upa si, kan gá útan júd fast kvar som hälst“. — „Ja ska väl stjift dom“, sá Matt, „sír ni tesn hiær boldn, hono ska ja kast upp i luftn o han, som först hindər fuå ono, han ska fuå styvlana“. — Tom bläi nöjd me he. Han kasta boldn. So spragg dom ett hono o lämma styvla tær. So dró Matt hattn upa si o tó styvla undi armn o dji bort. Nær bryodrə suå, en styvla va borta, so tykt tom, en tom djórd dumt, som lämma styvla uåt hono ti vakt. „Men nó lær he nu ento ha vari te bäst, en han fi dom, för nu ha vi stridi i trí uår o int líktast ennu o int sku vi nu häldər ha blivi nöjd“. — So kom han ti sín kambrátər o sá, en han int tær häldər kund fuå igga mát. Tom hóta uåtər ti lívtá ono. To sá an: „Vi ska nu ennu gá äitt stykk, kanstji vi to träffar nogan, som kan djäv uåt oss mát“. — Tom fór äin stond, so kom dom uåtər ti äin skóg. Tær hyordist uåtər folkjúd. To sá Matt: „Väntin hiær, ja ska gá ti sí, om vi hiær kan fuå mát“. — Nær han kom inn i skói, so suå an uåtər trí bryodər, som sträid om äin rýjjo. To sá an: „Kvaför strídər ni om ena, häldər kva árt hár un?“ — „Jó, te ä te äinda arvi ett vonn fádər o han, som har hena, so fuår an ynsk uåt si, kva an vil“. — „Ja ska väl stjift ena“, sá Matt, „ja hár hiær äin bold, som ja ska kast upp i luftn o han, som först

[1] Hvilken egenskap.

fuår ono, han ska fuå rýjjo". — Tærme va dom nöjd, han kasta upp boldn, o undi tín som tom spragg ti syok ett boldn, so dró an hattn o styvla upa si o tó rýjjo undi armn o marsa ti sín kambrátər. Nær bryodrə suå, en rýjjo va bort, tykt dom, en dom djórd dumt, som lämma ena uåt hono, men en he ento va bäst, en han fi ena, för en tom int sku ha kuna blí nöjd, om äin uå tom sku ha fuått ena. Nær Matt kom ti kambrátrən, so sá an: „Nu fuår vi mát nó", o so bräidd an út rýjjo, o tom sattist all tær okrigg o ynska si mát uå all sortər. O tom fi o. Tom räist sida frammett o kom ti te rítji, som prinsn sku frí. So sá kuggn uåt ono: „Tu fuår int mín dótro, om tu int kan skaff uåt ena λlik skónar, som ja skaffar uåt ena. Om du int kan he, so ska du mist lívi". — Han dji o sá he uåt sín följiskambrátər. To mäina Matt, som há hattn o styvla, en tærme ä iggan fara. Han dró hattn o styvla upa si o dji inn o hyord, hör dom huld ruåd, kvart tom sku far o biställ skóna, o so följd an me tí. Iggan kund sí ono, nær an há hattn. So kom an ti skumakárn o hyord, hör kuggn biställd, hörλlik skóna sku blí. Han krak upp up ún. Nær skumakárn há äin skó færdi, soládd an ono upa ún ti törkas. So tó Matt ono o stakk ono i sín tasko. Nær skumakárn sku lägg te annan skón tí ti törkas, so suå an, en te först va bort, o so sá an: „Ja mott väl djör äin annan til ti te fótn". So lämma an ono uåtər ti törkas o djórd äin annan til. Men Matt tó uåtər te skón, o skumakárn fi djör tvuå par skónar i ställi för äitt. Nær kuggn fór häim, so ställd Matt si up mäidana o fór me. So gav an uåt prinsn skóna, o prinsn gav dom uåt kuggn, som mottist tjännas vidər, en tom va líka som hans skónar. „Int fuår tu ento prinsässa", sá kuggn, „om tu int kan skaff uåt ena äin λlikəräin dúk, som ja skaffar uåt ena". — Prinsn dji o sá he uåt Matt. So sá an: „Brýin idər int om he", o so dró an hattn o styvla upa si o dji inn blandme härrə[1] o hyord tær, kva tom ruådhuld. So hyord an ti hörλlikan stad dom sku far til o so ställd han si up mäidana, nær dom fór, o följd me. Nær tjyopmann lá framm dúka, so passa an upa o tó alldäilis λlikəräin dúk, som han suå, en tom ádər tó. So följd han me uåtər häim o gav dútji uåt prinsn, som lämma ono uåt kuggn. Nær han o va líka, so tägkt kuggn: „Tetta gár int útan trölland", o so vild an hav räido upa, kemm som va tröllkár uå tom säks Matti. Men när dom va so líka, so kund dom int stjili uåt dom. To dji kuggn tí, nær tom sovd o klift äin lukk fruån hans hyvu, som han tykt, en suå klókarst út, för at tæridjinu tjänn ono. Men Matt, som há hattn, sovd int als. Nær han suå, kva kuggn djórd, so stäig an upp o klift uå all upa sama sätti. So va dom uåtər all líka. So tridi dái sá kuggn uåt prinsn: „Int fuår tu

[1] Herrarne.

mín dótro, om du int kan skaff λlika huår, som ja skaffar". — Tær bódd äin bisi i äitt träsk, som há λlika huår, som suå út som gull. O kuggn tykt: „Tí hittar int nu prinsn". — Men Matt dji uåtər ti hyor, kvart tom sku far ett huári, o so fór prinsässa šölv teso gaggo o han fölgd me. So bá prinsässa, en hun sku fuå drá trí huårstruår fruån hans hyvu, o han läit ena djör e. Jyst som hun sku tá te tridi huårstruådi, so tó Matt me häila håndə o rykt, so en han vild drá gubbn fruån stóln. To bläi gubbn arg o börja græl upa prinsässa, som rykt so hárt. Int huårgandäil[1] suå Matt. Men prinsässa bá om förluåtəlsi o gubbn förluått ena. So fór un bort o Matt fölgd me uåtər. So gav an uåt prinsn häila håndə full me gullhuår. So bläi prinsn innkalla, o kuggn ládd tom trí huårstruåd, som prinsässa hänta upa äin talldrik o fruåga, om han há λlika huår. To lá han framm häila nava[2] dýlikt huår. O so mottist han fuå prinsässa. O so va te skásku slút.

---

207. Sméns mästarstykk.

(Ingå).

He va en gogg en jærnsméd o en gullsméd, som va tisamans. So va tom stóra súparər båda två, o int jórd tom igga ana än sop. En dág träffa kundjin koma, to tom lå po gatun o va fulla. „Hvad är ni för slags karlar, som ligga på gatan?" fræga han. — Po hansis bifallnigg so tó tom o satt tom i häktə tils tom sku blí nyktra. Senn komd kundjin ti häktə o fræga, om tom va nogo hantvärkarər. „Ja ä sméd", svara den éna. — „O ja ä gullsméd", tykt den andər. — So slapp tom bort. Kundjin bá tom to laga mästarstykk. Smén laga to ett par prinsskór, o den andər jórd två gullagkor. Tom ford tom senn ti konuggsgåln. Som tom komd tí, so sá gullsmén, at dom sku før inn en stór vattåm full mä vatn. Tom jórd so. Senn so satt an tom dær båd agkona i åmən. Som tom sima tær en stund, so bläi tom tolv uggar. To kundjin så tom, so sá an: „De här äro alldeles rätt gjorda". — Senn fræga an ot[3] smén: „Hvad har du för ett slags mästerstycke?" — „Ett par prinsskor", svara han. — „Hvad kan du göra med dem?" fræga kundjin. — „Det få vi snart se", svara smén. — Senn fór tom opp po ett tórn, tær smén dró po se sina prinsskór. So sparka an so tær ett par goggor, so va an opp i luftən o va fämm minútər borta. Undər den tídn va an i fämm konuggarík o hämta hälsniggar tärifrån. Kundjin tykt to, at e va alldéləs nýtt ti sí toko dær, o gáv dom båda en stór summa päggar. Senn fikk tom gå, o

[1] Ingendera. [2] Näfven, göpnen. [3] Af.

kundjin satt prinsskónana bakom vaktn, at tom int sku fo røras. En tíd bakäftər komd kundjin ti fara po en räiso. To tó kundjins son skónana o fór opp i ett tórn o tó dom tær o på se o fór sin kós. Nær kundjin komd himm, so va son hansis borta o skónana mæ. Som prinsn o skónana va borta, so börja tom søk äftər an överalt. To dom int fikk räido po prinsn, so satt dom smén i häktə, tils dom sku hitta kundjins son. — O kundjins son komd ti en stád o bläi bókhollari hós en handəlsmann. Handəln börja to gå so, at alla övriga bódar fikk int igga als handla. I stán va ett kuggsställə, o den ugga bókhollarn börja fælas ti kundjins prinsässa so ländji, tils un bläi havandi. So fræga kundjin ot prinsässan: „Hvem har gjort det här?“ — Hun svara int igga. To tykt kundjin: „Det är väl den nye bokhållaren, som har kommit hit till staden“. — Int indjin vist, hur han hadd sluppi tí opp, to prinsässan lå i tridi vånindjin, o indjin hadd sítt, at dær hadd gått nogon. Senn so va e en gamal soldát, som fór ti kundjin o sá ot kundjin: „Ja ska väll ta räido på den“. — So va e nogər dagar äftər de hær; so tó bókhollarn prinsskónana po se o fór ti prinsässan. Senn om nattən tó soldátn en bít lædər o tjæra den po bäddji sídor o tó en stiga o satt opp den undər he fönstrə, tær prinsässan lå. Soldátn fór nu opp mä stigan o satt tjärulappən po fönstərpostn. Senn an a jórd he, so fór an nér, tó stigan mässe o fór tärifrån. Om morin to bókhollarn vakna opp, so tó an opp fönstrə o satt se i e o dró prinsskónana po se o fór himm. To e bläi dágər fór soldátn ti fönstrə o sí äftər sitt fiskafäggə. Han så to, at en bít va kvár å bókhollarns byksor, tær an a sita i fönstrə. Útan vídari bisinnigg tó an bort lappən o fór ti kundjin o sá: „Äftər de hær ska vi få räido po kárn“. — Kundjin šikka strakst vakt ti tullana mä ordər, at släppa alla inn ti stán, men int indjin út. Vaktn o soldátn tó senn tjärulappən o börja gå från gål ti gål o från rumm ti rumm o søka äftər, om nogon sku há bort en tokon från sina byksor. Ti slút hur ländji tom vandra, so komd dom ti te ställə, tær te ný bókhollarn va. Han huld på o tvätta se. To så dom, at byksona hansis va sundər. Tom försøkt nu tjärulappən, om an sku passa. Den passa fullkomlit, o bitji sat fast i den. Lappən va å sama sorts týg som bókhollarns byksor. Bókhollarn bläi nu gripin o førd ti kundjin, o kundjin satt an i häktə, tils dom ha huldi tigg. I rättn bläi han o prinsässan mæ dømd ti häggas. Dádjin bläi bistämd för ávrättnindjin. Sama dág som tom sku häggas, so spragg en pojtji från sama tórn, som bókhollarn va í, o hadd træskór på se. Bókhollarn, som sat i häktə i sama tórn, hørd, at nogon spragg i tórnə. Som an så út, so märkt an pojtjin o fræga: „Vart ska tu fara?“ — „Ja ska fara tí, som tom häggər bókhollarn o prinsässan.“ — „Há int so brått om, ja ä hær änn, som ska häggas“, tykt bókhollarn, o so sá han: „Far tibáka ti de

rummə, som ja brúka vara í. Dær ä ett par prinsskór. Hämt dom åt mäj. O dær ä päggar i bórslådon. Tá dærifrån so mytji du vill". — Pojtjin fór tibák o hämta skónana o tó ot se bara en gulldukát. Som an komd ti tórnə, so släft bókhollarn ett snorə jinum lúkkon nér o dró opp skónana. Senn komd dom äftər an o ford an ti de ställə, tær an sku häggas. Han hadd prinsskónana o på se, to an komd ti plassn. Kundjin va tær o. Bókhollarn bá to å kundjin, at han sku få tá ávšéd å prinsässan, förän tom sku häggas. Kundjin gáv låv ti he an vild. So sku tom far från varandər senn. Bókhollarn sá to ot prinsässan: „Håll fast mig duktigt om halsen". — Hun jórd so o han huld om hennas hals. Han börja nu sparka äftər so dær lítə, o strakst va tom opp i luftn. Tom földist nu åt himm. Kundjin bläi nu gládər, to an fikk sonn sin tibáka. So slapp an ifrån häktə o tom huld bryllop o jift se, o so — räist ja min væg o lämma tom.

---

208. Om den finúrliga bokkin.

(Munks i Sjundeå).

De va ién bóndə, som hadd trí sönər. O den yggsta vild ha út sina päggar ota fár sin, han sku fara ti stán i skólan. Nær an komd ti stán, so va de mogga, som förliédd an, so at an int fikk läsa i friéd. So tó an värvnigg o gá säj ti soldát, o han va rýslit kunni o snällər kár ti alltigg, ti späla o alt. Sién nær dom skyldra givær för kuggin, so bläi an mest omtykt ota alla. So fruåga kuggin ota an, hur läggi an hadd vari i tjänstn. „Ién kortər tíd bara", tykt pojkin. Nu va an ién logg riésli o vakər kár o kuggin tykt myki om an o tó'n ti slotə, o han fikk tjæna dær. Dær börja prinsässan tykka om honon. Kuggin bläi liéssi po dótron sin för de o satt henna i tórnə. De va int frítt, at int pojkin tykt om henna mæ lítə, men an vuåga igga vísa de ändo uåt nogon. Han gikk bara so fundiérsam o bidryøvagər. So gikk an ién gogg ti ién gambəl gumma, som an känd. Hun suå puå an o fruåga, hur an suå so sorgbundi út. Nu birätta an för henna, vaför an va so betryktər, o sá, at an hälst sku vila hälsa puå henna, prinsässan, ién gogg ändo. Do ruådd gumman honon ti kyopa ién bokk o tá skinnə ota den o laga ota skinnə ién oppstoppagər bokk, so at an sku kuna sita šölv i bokkin o späla. So sku an laga ién lítn vagn o spänna bokkin för vagnən, o gumman sku sién guå o drá bokkin o vagnən i stán för bitálnigg. Han laga alt, som gumman bá. Nu va de kännitiékn i hórnən po bokkin, om man tó i ändan, so späla de ién sort, o om man tó po mittn, so späla de ién andər sort, o tó man uåtər i rótn, so späla de ién tridi sort. So fór gumman ti

stán mä bokkin o soldátn va inn í den o späla, o gumman förtjæna myki päggar mä an. Sién so träffa de, at kuggin fikk sía den undərliga bokkin, o vild kyopa den. „Næi, int vil ja sölga den“, tykt gumman, „han ä min iénda fyødikrók“. — Men nær un sku fuå ién stór summa päggar för an, o nær hun fuått hyora, at kuggin sku há'n uåt dótron sin i tórnə, so söld un den. Kuggin hadd nu ygko mä dótron sin, som satt iémsandər i slotə, o däför kyøpt an bokkin, at an sku róa opp henna imillanuåt. Bokkin fyordist opp o den späla so grant, at grannarə hadd dom int hyori ännu po slotə. Nær de sién bläi natt, o alla hadd fari o sova, so kryop an út o gikk sakta o väkt prinsässan. Hun bläi först förskräktər övər honon, men nær an sá, vemm an va, so lugna un säj o bläi myki gládər, at dom nu träffast. O dom satt sién läggi o spruåka o juttra mä varandər. Hur de va, so lykkast an koma därifruån, o so tjæna an opp säj ti ginrál, o so bläi an muåg uåt kuggin o fikk halva ríki til.

---

209. Om pojtjin som bläi djift me kuggns dótro.

(Pyttis).

He va äin gággo äin konugg, som hádd äin mytjy nätt dótro. Hena läit han säta upp i tridi vuånindjin i äitt hýs o so läit an lýs, en han, som hádd äin slikanäin häst, en han sku va stond ti ríd tí upp, so en hun sku kuni sluå honon me figgərbori i enni[1], han sku fuå hena. — So va he äin kár, som, nær han dó, sá uåt sín trí synər: „Nu ska ni vakt mín gráv trí nétər, äin i gággo, to ska ja stjägk uåt idər noga“. — Nær te älsta först sku gá, so sá hostron hans: „Ojj, kva ska tu nu gá, lät te yggsta, te duratji[2], vakt“. — So baka hun uåt honon pírakkur[3] o allhánda. So sá bródərn uåt onon: „Gá nu tu, ja ä so rädd“. — Nær han kom til grávə, so sló han me stakan[4] up fádərns grávə o sá: „Pappa! stíg upp nu, hiær ä ja“. — „No, igga ä he tenn túr“, sá fádərn. — „Näjj, men brór menn sá, en han int vild kom, men hiær ä mátn, som tom sá, en ja sku djäv uåt idər“. — „No, ettsom int han vild kom, so ska tu fuå hans däil: hiær ä äin åsna me tolv fular“. — Áron nattən nær te anan sku gá, baka tom uåtər o bá te yggst gá. Han dji o sló uåtər me staka upa grávə. To sá fádərn hans: „No, hör kom int han häldər?“ — „Näjj, han sá: 'nær tu va te först nattən, so mo tu gá nu o'“, sá sonn. — „To ska tu fuå te guåvu, som ja tägkt djäv uåt hono. Tu ska fuå äin slikan häst, som tu kan gá inn djinu äitt yøra o ýt djinu te anna o it o

---

[1] Pannan. [2] Fähund. [3] Pastejer. [4] Spatserkäppen.

drikk tær o nær tu kombər ýt, so ä tu full kár". — Nær tridi nattən kom, to va hans äjji túr. To bá han, en bródərhostrona sku bak uåt hono o. „Ja vuågar· int gá tí annors", sá han. Men tom baka int uåt honon, útan sá: „Tu mott gá útan, fast han sku tá lívi uå di". — Han dji o bulta uåtər me staka upa grávə. Nær fádərn kom, so sá han: „Nu hár ja igga ti djäv uåt di". — „Int vil ja hav noga", sá fádərn, „men hiær ska tu fuå äitt svýn[1] me gullbörstor". — So dji han häim, men igga sá han, kva han ha fuått. Han dji o láddist[2] up ún o tala igga. Tom ádra sá: „Já, nó kom han nu häim, igga bläi han tí". — So kom te tali om kuggns dótro, en han sku fuå hena, som kund ríd so hyokt upp, en hun sku kuni sluå me figgərbori i hans enni. So fór tom tvuå äldəri bryodrən o tí ti sí hiærifruån. Fast tom va djift, so tykt tom, en he sku va rólit. Nogər räid ti första vuånindjin, nogər slapp int so hyokt häldər. So tó te yggst uå bryødrən senn häst o fór ti halva byggnindji o so fór han häim uåtər o släft bort hästn o kröip up ún. Nær tom ádər kom häim, so sá tom: „Kvarifruån mo han va, som flöig so hyokt?" — To sá han, som luå up ún: „He va ja". — „Oh, tu ska o tal, som liggər up ún". — Anna dáji fór tom uåtər ti sí, o han fór bakett me senn häst, o nu räid han räida brá hyokt, men int ento so hyokt, en hun nuåddist sluå onon me figgərbori i enni. So fór han uåtər häim o up ún. Nær tom ádər kom häim o tala omm he, so sá han uåtər: „Kanstji he va ja". — „Om tu int ä tyst, so kanstji vi ennu fuår líd för di", sá tom äldəri bryodrən. — Tridi dáji, nær han kom tí, so räid han uppiuntil, o so sló hun hono me figgərbori i enni. So läit han senn häst uåtər fara o kröip šölv inn i hönshättji i tjyotji. Tær luå han, o tom bár fyotrən stakk bara út fruån hättji. So dji prinsässan o lyft up mysso up all djindrálər o sá uåt kvar o äin: „Igga ä tetta menn mann". — So dji hun ti te sämbəri foltji o ettarst dji hun inn i tjyotji o so fi hun sí hono, som luå i hönshättji. So sá hun: „Tesn[3] ä menn mann". — So törka hun honon om näsan o tjyst honon. Nær kuggn suå hörλlikan mann hun fi, bläi han arg o tjyord bort tom buå tvuå. Nu bódd kuggns bármórska[4] tær næra, o tí dji dom, o han dji okrigg o múra o tjéna up te sätti sett bryø. Kuggn hádd ennu tvuå ádər dyotər[5], som o va djift. Äin gággo fi teras bisar sí åsnan me tom tolv fulana o so sá tom: „Hena sku vi bórd fogg o fyør uåt kuggn". — Tom försyokt fogg ena, men fi int fast ena. So dji han út, som hádd ena o lukka ena o to kom un djinarst. To vild tom ádər muåga tjyop ena, men han sá: „Hun sälis int för päggar, men om ja fuár hugg lillfiggrə uå idər, so fuár ni ena". — He fi an, o tom fyord åsna ti kuggn. So ládd an tom lillfiggrən djyomas. Om afton so sá han uåt hostron sín: „Gá tu nu tí o lýdas,

[1] Svin. [2] Lade sig. [3] Denne. [4] Barnmorska. [5] Döttrar.

kva dom talar rætt“. — Hun dji undi teras fänstər, o nær hun kom uåtər, so sá hun: „Tom pínas, en lillfiggrən teras värkər“. — „Já, ja hár dom i mín tasku o ja gav i dá åsnan me tolv fular för dom“. — Äin lítn tíd tærbakett, so fi dom sí svýni o börja ti fogg he. Men tom fi int fast he häldər. Men to han dji út, som égd he, so dji he strakst til onon. Tom vild uåtər tjyop te svýni, men han sá: „He sälis int för päggar, men om ja fuår stjär tvuå räimar fruån huårdäiras rygg, so ska ni fuå he“. — Han fi he, o tom fi svýni o fyord he ti kuggn, o kuggn tykt gott om he. Nu hádd an hästn enn kvár, men han hänta int ono ti vísas. So huld kuggn äin djäst[1] o bjöid all sín muågar ti djästn. Nær tom uåt nær bórdi, so hádd dom tvuå äldəri muåga hanskar up héndrən. To sá te yggsta, han som hádd figgrən i taskun: „Kvaför háldər ni hanskar upa héndrən, nær ni itər?“ — „Já, kvaför tár ni int hanskana uå, nær ni itər?“ sá kuggn. — So tó dom uå dom. To fræga te yggst muåjin uåtər: „Kvar hár ni idər figgər?“ — „Já, he ha nu gandji so tær me tom“. — „Já, hiær hár ja figgrən, som ja fi för åsnan o tolv fular. Ja suåld int ena för päggar, útan ja vild, en ja sku fuå noga märk tærföri o hiær ä räimana fruån teras rygg för gullsvýni“, sá han uåt kuggn. — „Jassuå“, tykt kuggn, „tu ä äin dukti kár, som hár alt slika tær. Tu ska fuå blí kugg hiær ett mi, men tom ádər fuår far tí, som tom ha komi ifruån. So fi han åsnan o svýni tibáka o hästn fi han háld, so lägg han hádd bäislən kvár — han fi uå fádərn nær grávən äitt bäissəl, o bara han skaka om he, so kom hästn.

---

210. Den förtrollade prinsen och den underbara fågeln.

(Säfträsk i Liljendal).

Det var en gång en kung, som hade tre söner. En dag voro de ut på jakt och hittade ett gyllene fjäder och ett blänkande blad af en lind, och därpå var bilden af en fager jungfru. Då frågade kungen af sina söner: „Hvem af er vill fara ut och söka sin lycka?“ — Den älste sonen ville först resa. Kungen rustade honom ut med matsäck och förråd, för att resa hundra mil. Han går ut, sätter sig ned vid vägkanten, blir hungrig och gör måltid. Kom så en räf och sade: „Gif mig också en bit“. — Han svarade: „Jag gifver dig pocker, jag behöfver min mat själf. Dessutom vet jag icke huru lång resa jag kommer att göra“. — „Det va[illegible] en och lunkade bort till skogs. -

[1] Gästabud.

en stor stad och tog in på ett värdshus. Han blir där mycket länge, och fadern väntar honom oupphörligt tillbaka. Nu begär andra sonen att få gå ut och vandra. Han får penningar och kappsäck samt beger sig, mot faderns vilja, på vandring för att söka sin lycka. Han vandrar en dagsled, blir hungrig och trött, sätter sig ned vid landsvägskanten att hålla måltid. Kommer så en räf fråu skogen och säger: „Käre! gif mig litet mat, jag är så hungrig". — Han svarar: „Jag ger dig pocker, jag är ock hungrig. Jag vet för resten ej huru lång resa jag kommer att göra". — „Det var en annan sak", svarade räfven och lunkade mycket allvarsam till skogs. — Han vandrar vidare och kommer till samma stad och värdshus som den äldre brodern och blir där. Nu begär yngste sonen att få försöka sin lycka. Först vill han icke låta sista sonen fara, men slutligen gifver han med sig. Han rustar ut honom. Han ger sig af att söka sina bröder, fågeln, som tappat gullfjädret, hästen, som stod i marmorstallet och hvad alt, som ännu fans. Han vandrar liksom bröderne en dagsled, blir trött och hungrig, sätter sig vid vägkanten att hålla måltid. Kommer så räfven åter, hälsar „God vän!" och säger: „Käre! gif mig litet mat". — Pojken svarar: „Jag behöfver min mat själf, men efter du är hungrig, så kan jag också gifva dig några smulor". — „Låtom oss då äta, så skola vi sedan göra ressällskap". — När de ätit, sade pojken: „Kom nu, vi skola gå i fjärran, vi skola söka mina bröder". — „De ligga i en stor stad på ett stort värdshus. Vi skola gå därförbi, men vika inte in, utan gå att söka fågeln och linden". — När de kommo till staden, ville pojken nödvändigt gå in i den, men räfven var rädd för hundarna och gick förbi. Pojken gick in i staden, men när alla sofvo, gick han igenom den endast. När han igen kom ut, så fick han åter tag i räfven och började följa med den. Så för räfven honom långt bort till några troll. De bodde trehundra mil därifrån. De hade fågeln med gullfjädrar och gullbur, hästen, som stod i marmorstall och åt hafra ur silfverkrubba, och linden med de glänsande bladen. När de kommo dit, sofvo trollen. Då sade räfven: „När de vakna, så måste vi vara trehundra mil härifrån. Nu får du", sade han vidare, „gå och taga, hvad du skulle hafva, men kom ihåg att taga den sämsta grimman åt hästen och den sämsta buren åt fågeln". — Pojken gick, men han gjorde icke så, utan tog en gullbur åt fågeln och ett gullbetsel åt hästen. När räfven såg det, så blef han förargad och sade: „Nu har du gjort oss olyckliga". — Med detsamma hörde de, att trollen vaknat och kommo efter dem. Då sade räfven åt pojken: „Res du nu förut, jag stannar här för att möta trollen". — Så gick han in i en rågåker, svepte halm omkring sig, steg på två fötter och började predika som en präst. När trollen kommo, frågade de: „Har ni sett någon resa här förbi medförande en gullfågel i en gullbur och

en lind med blänkande blad?" — „Nej", svarade räfven, „men jag har hört, att en sådan reste här förbi i min farfars tid, och det är många herrans år sedan dess". — De säga: „Vi hafva då i alla fall försofvit oss. Låtom oss återvända hem och lägga oss att sofva igen". — De vände om hemåt och kungens son tågade med sina dyrbarheter och räfven hemåt. När de kommo till kungasonens hem, sade räfven: „Nu lägger jag hufvudet på stocken, och om jag varit en god kamrat åt dig, så må du hugga hufvudet af mig". — „Nog har du gjort mig mången god tjänst", sade kungens son, „men just därför vill jag ogärna belöna dig på det viset". — Slutligen gaf han dock efter för räfvens böner och högg hufvudet af den. Strax blef den förvandlad till en prins, som med glädje tackade sin befriare.

Anm. Sagan är i sitt närvarande skick endast ett fragment. Det enda berättaren erinrade sig af fortsättningen var, att fågeln var den förtrollade prinsens syster. Huru hennes förtrollning löstes, och hvilken roll hästen och linden spelade, mindes han icke.

211. Prinsässan up glasbjärji.

(Säfträsk i Liljendal).

He va först äin torparə, som hadd trí pojkar, Mattə, Kallə o Askfís. Nu hadd han äin skatt, som han hadd jomd bakom stallknútn undi äin stäin. To sá han åt dom pojkana, nær han dó: „Jær[1] ä äin tjäpp o nær ni bihovər nogotigg i værdən, so ska ni gá o slå me tesn tjäppn upa te stäin, so stígər stäin upp o so får ni kva ni önskar idər". — Nu va te värson[2] slút. Torparn, han, dó o to bläi pojkana häiman. Askfís han fikk allti blí kukk[3]. So hadd kugg Édəvald äin raskər dótro, o han sku vil hava henna, han sku ríd upp för äitt glasbjärg; men slapp han int upp, so snodd hun honon me blód-äpplə. Nu so sku Mattə o Kallə far o försok, o Askfís sku blí häim o plukk svampar o lag mát. — Tom fór tí, o tom våga igga försoka. Men Askfís börja gá o gråta, nær igga han slapp me, o so djikk an ti åkərgrindən. So mott an äin gråər bisi, o so fråga an: „Kva gråtər tu, pojtjin menn?" — To birätta Askfís, at tom ádra brodrən hadd fari ti kundjin o int släft honon me. — To sá bisin: „O, far tu tí bara, pojtjin menn, nu ska ja plukk svampar o lag mát". — Men to tó Askfís tjäppn o djikk o sló upa stäin o önska se äin gó häst, som va me gullskónar o gullsál o gullbäisəl upa; o gullspurar fikk an sölv o äin riddarmundérnigg. So räid han á tí ti bjärji o räid upp ti halva

[1] Här. [2] Versen. [3] Kock.

ono", mäina Matt o so dró an framm knívn ti stjär sondər ono. — „Näjj, han fuår int stjäras sondər", sá dom, „för he ä äin λlikanäin hatt, en han, som hár hono up hyvu sett, so blír han ósýnli". — „Jasså, to ska ja däil ono up äitt anna sätt", sá Matt, „hiær hár ja äin bold, hono ska ja kast upp i luftn, o han, som först fuår ono, nær han faldər niér, han ska fuå hattn". — Tom bläi nöjd tærme. Han kasta boldn o tom spragg ett hono o lämma hattn tær. So tó Matt hattn up hyvu o bläi ósýnli, so en dom int suå ono mäir, när tom kom tibáka. So sá dom: „Kva vi ento va dumb, som lämma hattn uåt ono, nu fór an uå me ono. Men bäst kund he ento va, för nu ha vi räida i trí uår stridi omm ono o int kuna líkas o int sku vi nu häldər ha blivi nöjd". — Matt vandra sida ti sín kambrátər o sá, en han int kund fuå igga mát tær. „Skaffar tu int mát uåt oss, nær du vild hav oss mæ upa räiso, so tár vi lívi uå di", sá tom ádər uåtər. — „Vi ska nu gá líti läggəri, kanstji vi träffar nogan, som kan djäv uåt oss mát", sá han. — Tom dji äin stond o kom ti äin annan skóg o tærifruån hyord dom uåtər mänistjojúd. To sá Matt: „Väntin hiær, ja ska gá sí ett, kva dí ä o omm vi hiær kan fuå mát". — Han dji o träffa uåtər trí ádər bryødər, som græla om äitt par gámbəl styvlar. To sá Matt: „Kvaför strídər ni om tom tær gámbəl styvla o kva árt[1] hár dom, en ni kvar o äin vil hav dom?" — „Jó, vonn fádər bläi dyo o lämma dom ti arvi uåt oss o tom hár λlikan árt, en han, som hár dom upa si, kan gá útan júd fast kvar som hälst". — „Ja ska väl stjift dom", sá Matt, „sír ni tesn hiær boldn, hono ska ja kast upp i luftn o han, som först hindər fuå ono, han ska fuå styvlana". — Tom bläi nöjd me he. Han kasta boldn. So spragg dom ett hono o lämma styvla tær. So dró Matt hattn upa si o tó styvla undi armn o dji bort. Nær bryødrə suå, en styvla va borta, so tykt tom, en tom djórd dumt, som lämma styvla uåt hono ti vakt. „Men nó lær he nu ento ha vari te bäst, en han fi dom, för nu ha vi stridi i trí uår o int líktast ennu o int sku vi nu häldər ha blivi nöjd". — So kom han ti sín kambrátər o sá, en han int tær häldər kund fuå igga mát. Tom hóta uåtər ti lívtá ono. To sá an: „Vi ska nu ennu gá äitt stykk, kanstji vi to träffar nogan, som kan djäv uåt oss mát". — Tom fór äin stond, so kom dom uåtər ti äin skóg. Tær hyordist uåtər folkjúd. To sá Matt: „Väntin hiær, ja ska gá ti sí, om vi hiær kan fuå mát". — Nær han kom inn i skói, so suå an uåtər trí bryødər, som sträid om äin rýjjo. To sá an: „Kvaför strídər ni om ena, häldər kva árt hár un?" — „Jó, te ä te äinda arvi ett vonn fádər o han, som har hena, so fuår an ynsk uåt si, kva an vil". — „Ja ska väl stjift ena", sá Matt, „ja hár hiær äin bold, som ja ska kast upp i luftn o han, som först

[1] Hvilken egenskap.

fuår ono, han ska fuå rýjjo". — Tærme va dom nöjd, han kasta upp boldn, o undi tín som tom spragg ti syøk ett boldn, so dró an hattn o styvla upa si o tó rýjjo undi armn o marsa ti sín kambrátər. Nær bryødrə suå, en rýjjo va bort, tykt dom, en dom djórd dumt, som lämma ena uåt hono, men en he ento va bäst, en han fi ena, för en tom int sku ha kuna blí nöjd, om äin uå tom sku ha fuått ena. Nær Matt kom ti kambrátrən, so sá an: „Nu fuår vi mát nó", o so bräidd an út rýjjo, o tom sattist all tær okrigg o ynska si mát uå all sortər. O tom fi o. Tom räist sida frammett o kom ti te rítji, som prinsn sku frí. So sá kuggn uåt ono: „Tu fuår int mín dótro, om tu int kan skaff uåt ena ƛlik skónar, som ja skaffar uåt ena. Om du int kan he, so ska du mist lívi". — Han dji o sá he uåt sín följiskambrátər. To mäina Matt, som há hattn o styvla, en tærme ä iggan fara. Han dró hattn o styvla upa si o dji inn o hyord, hör dom huld ruád, kvart tom sku far o biställ skóna, o so följd an me tí. Iggan kund sí ono, nær an há hattn. So kom an ti skumakárn o hyord, hör kuggn bistäld, hörƛlik skóna sku blí. Han krak upp up ún. Nær skumakárn há äin skó færdi, so ládd an ono upa ún ti törkas. So tó Matt ono o stakk ono i sín tasko. Nær skumakárn sku lägg te annan skón tí ti törkas, so suá an, en te först va bort, o so sá an: „Ja mott väl djör äin annan til ti te fótn". So lämma an ono uåtər ti törkas o djórd äin annan til. Men Matt tó uátər te skón, o skumakárn fi djör tvuå par skónar i ställi för äitt. Nær kuggn fór häim, so ställd Matt si up mäidana o fór me. So gav an uåt prinsn skóna, o prinsn gav dom uåt kuggn, som mottist tjännas vidər, en tom va líka som hans skónar. „Int fuår tu ento prinsässa", sá kuggn, „om tu int kan skaff uåt ena äin ƛlikəräin dúk, som ja skaffar uåt ena". — Prinsn dji o sá he uåt Matt. So sá an: „Brýin idər int om he", o so dró an hattn o styvla upa si o dji inn blandme härrə[1] o hyord tær, kva tom ruádhuld. So hyord an ti hörƛlikan stad dom sku far til o so ställd han si up mäidana, nær dom fór, o följd me. Nær tjyopmann lá framm dúka, so passa an upa o tó alldäilis ƛlikəräin dúk, som han suå, en tom ádər tó. So följd han me uåtər häim o gav dútji uåt prinsn, som lämma ono uåt kuggn. Nær han o va líka, so tägkt kuggn: „Tetta gár int útan trölland", o so vild an hav räido upa, kemm som va tröllkár uå tom säks Matti. Men när dom va so líka, so kund dom int stjili uåt dom. To dji kuggn tí, nær tom sovd o klift äin lukk fruån hans hyvu, som han tykt, en suá klókarst út, för at tæridjinn tjänn ono. Men Matt, som há hattn, sovd int als. Nær han suå, kva kuggn djórd, so stäig an upp o klift uá all upa sama sätti. So va dom uåtər all líka. So tridi dái sá kuggn uåt prinsn: „Int fuår tu

[1] Herrarne.

mín dótro, om du int kan skaff λlika huår, som ja skaffar". — Tær bódd äin bisi i äitt träsk, som há λlika huår, som suå út som gull. O kuggn tykt: „Tí hittar int nu prinsn". — Men Matt dji uåtər ti hyər, kvart tom sku far ett huári, o so fór prinsässa šölv teso gaggo o han fölgd me. So bá prinsässa, en hun sku fuå drá trí huårstruår fruån hans hyvu, o han läit ena djör e. Jyst som hun sku tá te tridi huårstruådi, so tó Matt me häila hándə o rykt, so en han vild drá gubbn fruån stóln. To bläi gubbn arg o börja græl upa prinsässa, som rykt so hárt. Int huårgandäil[1] suå Matt. Men prinsässa bá om förluåtəlsi o gubbn förluått ena. So fór un bort o Matt fölgd me uåtər. So gav an uåt prinsn häila hándə full me gullhuår. So bläi prinsn innkalla, o kuggn ládd tom trí huårstruåd, som prinsässa hänta upa äin talldrik o fruåga, om han há λlika huår. To lá han framm häila nava[2] dýlíkt huår. O so mottist han fuå prinsässa. O so va te skásku slút.

---

207. Sméns mästarstykk.

(Ingå).

He va en gogg en jærnsméd o en gullsméd, som va tisamans. So va tom stóra súparər båda två, o int jórd tom igga ana än sop. En dág träffa kundjin koma, to tom lå po gatun o va fulla. „Hvad är ni för slags karlar, som ligga på gatan?" fræga han. — Po hansis bifallnigg so tó tom o satt tom i häktə tils tom sku blí nyktra. Senn komd kundjin ti häktə o fræga, om tom va nogo hantvärkarər. „Ja ä sméd", svara den éna. — „O ja ä gullsméd", tykt den andər. — So slapp tom bort. Kundjin bá tom to laga mästarstykk. Smén laga to ett par prinsskór, o den andər jórd två gullagkor. Tom ford tom senn ti konuggsgåln. Som tom komd tí, so sá gullsmén, at dom sku før inn en stór vattåm full mä vatn. Tom jórd so. Senn so satt an tom dær båd agkona i åmən. Som tom sima tær en stund, so bläi tom tolv uggar. To kundjin så tom, so sá an: „De här äro alldeles rätt gjorda". — Senn fræga an ot[3] smén: „Hvad har du för ett slags mästerstycke?" — „Ett par prinsskor", svara han. — „Hvad kan du göra med dem?" fræga kundjin. — „Det få vi snart se", svara smén. — Senn fór tom opp po ett tórn, tær smén dró po se sina prinsskór. So sparka an so tær ett par goggor, so va an opp i luftən o va fämm minútər borta. Undər den tídn va an i fämm konuggarík o hämta hälsniggar tärifrån. Kundjin tykt to, at e va alldéləs nýtt ti sí toko dær, o gáv dom båda en stór summa päggar. Senn fikk tom gå, o

[1] Ingendera. [2] Näfven, göpnen. [3] Af.

kundjin satt prinsskónana bakom vaktn, at tom int sku fo røras. En tíd bakäftər komd kundjin ti fara po en räiso. To tó kundjins son skónana o fór opp i ett tórn o tó dom tær o på se o fór sin kós. Nær kundjin komd himm, so va son hansis borta o skónana mæ. Som prinsn o skónana va borta, so börja tom søk äftər an övəralt. To dom int fikk räido po prinsn, so satt dom smén i häktə, tils dom sku hitta kundjins son. — O kundjins son komd ti en stád o bläi bókhollari hós en handəlsmann. Handəln börja to gå so, at alla övriga bódar fikk int igga als handla. I stán va ett kuggsställə, o den ugga bókhollarn börja fælas ti kundjins prinsässa so ländji, tils un bläi havandi. So fræga kundjin ot prinsässan: „Hvem har gjort det här?“ — Hun svara int igga. To tykt kundjin: „Det är väl den nye bokhållaren, som har kommit hit till staden“. — Int indjin vist, hur han hadd sluppi tí opp, to prinsässan lå i tridi vånindjin, o indjin hadd sítt, at dær hadd gått nogon. Senn so va e en gamal soldát, som fór ti kundjin o sá ot kundjin: „Ja ska väll ta räido på den“. — So va e nogər dagar äftər de hær; so tó bókhollarn prinsskónana po se o fór ti prinsässan. Senn om nattən tó soldátn en bít lædər o tjæra den po bäddji sídor o tó en stiga o satt opp den undər he fönstrə, tær prinsässan lå. Soldátn fór nu opp mä stigan o satt tjärulappən po fönstərpostn. Senn an a jórd he, so fór an nér, tó stigan mässe o fór tärifrån. Om morin to bókhollarn vakna opp, so tó an opp fönstrə o satt se i e o dró prinsskónana po se o fór himm. To e bläi dágər fór soldátn ti fönstrə o sí äftər sitt fiskafäggə. Han så to, at en bít va kvár å bókhollarns byksor, tær an a sita i fönstrə. Útan vídari bisinnigg tó an bort lappən o fór ti kundjin o sá: „Äftər de hær ska vi få räido po kárn“. — Kundjin šikka strakst vakt ti tullana mä ordər, at släppa alla inn ti stán, men int indjin út. Vaktn o soldátn tó senn tjärulappən o börja gå från gål ti gål o från rumm ti rumm o søka äftər, om nogon sku há bort en tokon från sina byksor. Ti slút hur ländji tom vandra, so komd dom ti te ställə, tær te ný bókhollarn va. Han huld på o tvätta se. To så dom, at byksona hansis va sundər. Tom försøkt nu tjärulappən, om an sku passa. Den passa fullkomlit, o bitji sat fast i den. Lappən va å sama sorts týg som bókhollarns byksor. Bókhollarn bläi nu gripin o førd ti kundjin, o kundjin satt an i häktə, tils dom ha huldi tigg. I rättn bläi han o prinsässan mæ dømd ti häggas. Dádjin bläi bistämd för ávrättnindjin. Sama dág som tom sku häggas, so spragg en pojtji från sama tórn, som bókhollarn va í, o hadd træskór på se. Bókhollarn, som sat i häktə i sama tórn, hørd, at nogon spragg i tórnə. Som an så út, so märkt an pojtjin o fræga: „Vart ska tu fara?“ — „Ja ska fara tí, som tom häggər bókhollarn o prinsässan.“ — „Há int so brått om, ja ä hær ännn, som ska häggas“, tykt bókhollarn, o so sá han: „Far tibáka ti de

rummə, som ja brúka vara í. Dær ä ett par prinsskór. Hämt dom åt mäj. O dær ä päggar i bórslådon. Tá dærifrån so mytji du vill". — Pojtjin fór tibák o hämta skónana o tó ot se bara en gulldukát. Som an komd ti tórnə, so släft bókhollarn ett snorə jinum lúkkon nér o dró opp skónana. Senn komd dom äftər an o ford an ti de ställə, tær an sku häggas. Han hadd prinsskónana o på se, to an komd ti plassn. Kundjin va tær o. Bókhollarn bá to å kundjin, at han sku få tá ávšéd å prinsässan, förän tom sku häggas. Kundjin gáv låv ti he an vild. So sku tom far från varandər senn. Bókhollarn sá to ot prinsässan: „Håll fast mig duktigt om halsen". — Hun jórd so o han huld om hennas hals. Han börja nu sparka äftər so dær lítə, o strakst va tom opp i luftn. Tom földist nu åt himm. Kundjin bläi nu gládər, to an fikk sonn sin tibáka. So slapp an ifrån häktə o tom huld bryllop o jift se, o so — räist ja min væg o lämma tom.

---

208. Om den finúrliga bokkin.

(Munks i Sjundeå).

De va ién bóndə, som hadd trí sönər. O den yggsta vild ha út sina päggar ota fár sin, han sku fara ti stán i skólan. Nær an komd ti stán, so va de mogga, som förliédd an, so at an int fikk läsa i friéd. So tó an värvnigg o gá säj ti soldát, o han va rýslit kunni o snällər kár ti alltigg, ti späla o alt. Sién nær dom skyldra givær för kuggin, so bläi an mest omtykt ota alla. So fruåga kuggin ota an, hur läggi an hadd vari i tjänstn. „Ién kortər tíd bara", tykt pojkin. Nu va an ién logg riésli o vakər kár o kuggin tykt myki om an o tó'n ti slotə, o han fikk tjæna dær. Dær börja prinsässan tykka om honon. Kuggin bläi liéssi po dótron sin för de o satt henna i tórnə. De va int frítt, at int pojkin tykt om henna mæ lítə, men an vuåga igga vísa de ändo uåt nogon. Han gikk bara so fundiérsam o bidryovagər. So gikk an ién gogg ti ién gambəl gumma, som an känd. Hun suå puå an o fruåga, hur an suå so sorgbundi út. Nu birätta an för henna, vaför an va so betryktər, o sá, at an hälst sku vila hälsa puå henna, prinsässan, ién gogg ändo. Do ruådd gumman honon ti kyopa ién bokk o tá skinnə ota den o laga ota skinnə ién oppstoppagər bokk, so at an sku kuna sita šölv i bokkin o späla. So sku an laga ién lítn vagn o spänna bokkin för vagnən, o gumman sku sién guå o drá bokkin o vagnən i stán för bitálnigg. Han laga alt, som gumman bá. Nu va de kännitiékn i hórnən po bokkin, om man tó i ändan, so späla de ién sort, o om man tó po mittn, so späla de ién andər sort, o tó man uåtər i rótn, so späla de ién tridi sort. So fór gumman ti

stán mä bokkin o soldátn va inn í den o späla, o gumman förtjæna myki päggar mä an. Siéu so träffa de, at kuggin fikk sía den underliga bokkin, o vild kyøpa den. „Næi, int vil ja sölga den", tykt gumman, „han ä min iénda fyødikrók". — Men nær un sku fuå ién stór summa päggar för an, o nær hun fuått hyora, at kuggin sku há'n uåt dótron sin i tórnə, so söld un den. Kuggin hadd nu ygko mä dótron sin, som satt iémsandər i slotə, o däför kyøpt an bokkin, at an sku róa opp henna imillanuåt. Bokkin fyordist opp o den späla so grant, at grannarə hadd dom int hyøri ännu po slotə. Nær de sién bläi natt, o alla hadd fari o sova, so kryop an út o gikk sakta o väkt prinsässan. Hun bläi först förskräktər övər honon, men nær an sá, vemm an va, so lugna un säj o bläi myki gládər, at dom nu träffast. O dom satt sién läggi o spruåka o juttra mä varandər. Hur de va, so lykkast an koma därifruån, o so tjæna an opp säj ti ginrál, o so bläi an muåg uåt kuggin o fikk halva ríki til.

---

209. Om pojtjin som bläi djift me kuggns dótro.

(Pyttis).

He va äin gággo äin konugg, som hádd äin mytjy nätt dótro. Hena läit han säta upp i tridi vuånindjin i äitt hýs o so läit an lýs, en han, som hádd äin slikanäin häst, en han sku va stond ti ríd tí upp, so en hun sku kuni sluå honon me figgərbori i enni[1], han sku fuå hena. — So va he äin kár, som, nær han dó, sá uåt sín trí synər: „Nu ska ni vakt mín gráv trí nétər, äin i gággo, to ska ja stjägk uåt idər noga". — Nær te älsta först sku gá, so sá hostron hans: „Ojj, kva ska tu nu gá, lät te yggsta, te duratji[2], vakt". — So baka hun uåt honon pírakkur[3] o allhánda. So sá bródərn uåt onon: „Gá nu tu, ja ä so rädd". — Nær han kom til grávə, so sló han me stakan[4] up fádərns grávə o sá: „Pappa! stíg upp nu, hiær ä ja". — „No, igga ä he tenn túr", sá fádərn. — „Näjj, men brór menn sá, en han int vild kom, men hiær ä mátn, som tom sá, en ja sku djäv uåt idər". — „No, ettsom int han vild kom, so ska tu fuå hans däil: hiær ä äin åsna me tolv fular". — Åron nattən nær te anan sku gá, baka tom uåtər o bá te yggst gá. Han dji o sló uåtər me staka upa grávə. To sá fádərn hans: „No, hör kom int han häldər?" — „Näjj, han sá: 'nær tu va te först nattən, so mo tu gá nu o'", sá sonn. — „To ska tu fuå te guåvu, som ja tägkt djäv uåt hono. Tu ska fuå äin slikan häst, som tu kan gá inn djinu äitt yøra o ýt djinu te anna o it o

---

[1] Pannan. [2] Fähund. [3] Pastäjer. [4] Spatserk

drikk tær o nær tu kombər ýt, so ä tu full kár". — Nær tridi nattən kom, to va hans äjji túr. To bá han, en bródərhostrona sku bak uåt hono o. „Ja vuågar· int gá ti annors", sá han. Men tom baka int uåt honon, útan sá: „Tu mott gá útan, fast han sku tá lívi uå di". — Han dji o bulta uåtər me staka upa grávə. Nær fádərn kom, so sá han: „Nu hár ja igga ti djäv uåt di". — „Int vil ja hav noga", sá fádərn, „men hiær ska tu fuå äitt svýn[1] me gullbörstor". — So dji han häim, men igga sá han, kva han ha fuått. Han dji o láddist[2] up ún o tala igga. Tom ádra sá: „Já, nó kom han nu häim, igga bläi han tí". — So kom te tali om kuggns dótro, en han sku fuå hena, som kund ríd so hyokt upp, en hun sku kuni sluå me figgərbori i hans enni. So fór tom tvuå äldəri bryødrən o tí ti sí hiærifruån. Fast tom va djift, so tykt tom, en he sku va rólit. Nogər räid ti första vuånindjin, nogər slapp int so hyokt häldər. So tó te yggst uå bryødrən senn häst o fór ti halva byggnindji o so fór han häim uåtər o släft bort hästn o kröip up ún. Nær tom ádər kom häim, so sá tom: „Kvarifruån mo han va, som flöig so hyokt?" — To sá han, som luå up ún: „He va ja". — „Oh, tu ska o tal, som liggər up ún". — Anna dáji fór tom uåtər ti sí, o han fór bakett me senn häst, o nu räid han räida brá hyokt, men int ento so hyokt, en hun nuåddist sluå onon me figgərbori i enni. So fór han uåtər häim o up ún. Nær tom ádər kom häim o tala omm he, so sá han uåtər: „Kanstji he va ja". — „Om tu int ä tyst, so kanstji vi ennu fuår líd för di", sá tom äldəri bryødrən. — Tridi dáji, nær han kom tí, so räid han uppinntil, o so sló hun hono me figgərbori i enni. So läit han senn häst uåtər fara o kröip šölv inn i hönshättji i tjyotji. Tær luå han, o tom bár fyøtrən stakk bara út fruån hättji. So dji prinsässan o lyft up mysso up all djindrálər o sá uåt kvar o äin: „Igga ä tetta menn mann". — So dji hun ti te sämbəri foltji o ettarst dji hun inn i tjyøtji o so fi hun sí hono, som luå i hönshättji. So sá hun: „Tesn[3] ä menn mann". — So törka hun honon om näsan o tjyst honon. Nær kuggn suå hörλlikan mann hun fi, bläi han arg o tjyord bort tom buå tvuå. Nu bódd kuggns bármórska[4] tær næra, o tí dji dom, o han dji okrigg o múra o tjéna up te sätti sett bryø. Kuggn hádd ennu tvuå ádər dyøtər[5], som o va djift. Äin gággo fi teras bisar sí åsnan me tom tolv fulana o so sá tom: „Hena sku vi bórd fogg o fyør uåt kuggn". — Tom försyokt fogg ena, men fi int fast ena. So dji han út, som hádd ena o lukka ena o to kom un djinarst. To vild tom ádər muåga tjyop ena, men han sá: „Hun sälis int för päggar, men om ja fuár hugg lillfiggrə uå idər, so fuár ni ena". — He fi an, o tom fyord åsna ti kuggn. So ládd an tom lillfiggrən djyømas. Om afton so sá han uåt hostron sín: „Gá tu nu tí o lýdas,

[1] Svin. [2] Lade sig. [3] Denne. [4] Barnmorska. [5] Döttrar.

kva dom talar rætt". — Hun dji undi teras fänstər, o nær hun kom uåtər, so sá hun: „Tom pínas, en lillfiggrən teras värkər". — „Já, ja hár dom i mín tasku o ja gav i dá åsnan me tolv fular för dom". — Äin lítn tíd tærbakett, so fi dom sí svýni o börja ti fogg he. Men tom fi int fast he häldər. Men to han dji út, som égd he, so dji he strakst til onon. Tom vild uåtər tjyop te svýni, men han sá: „He sälis int för päggar, men om ja fuår stjär tvuå räimar fruån huårdäiras rygg, so ska ni fuå he". — Han fi he, o tom fi svýni o fyərd he ti kuggn, o kuggn tykt gott om he. Nu hádd an hästn enn kvár, men han hänta int ono ti vísas. So huld kuggn äin djäst[1] o bjöid all sín muågar ti djästn. Nær tom uåt nær bórdi, so hádd dom tvuå äldəri muåga hanskar up héndrən. To sá te yggsta, han som hádd figgrən i taskun: „Kvaför háldər ni hanskar upa héndrən, nær ni itər?" — „Já, kvaför tár ni int hanskana uå, nær ni itər?" sá kuggn. — So tó dom uå dom. To fræga te yggst muåjin uåtər: „Kvar hár ni idər figgər?" — „Já, he ha nu gandji so tær me tom". — „Já, hiær hár ja figgrən, som ja fi för åsnan o tolv fular. Ja suåld int ena för päggar, útan ja vild, en ja sku fuå noga märk tærföri o hiær ä räimana fruån teras rygg för gullsvýni", sá han uåt kuggn. — „Jassuå", tykt kuggn, „tu ä äin dukti kár, som hár alt slika tær. Tu ska fuå blí kugg hiær ett mi, men tom ádər fuår far tí, som tom ha komi ifruån. So fi han åsnan o svýni tibáka o hästn fi han háld, so lägg han hádd bäislən kvár — han fi uå fádərn nær grávən äitt bäissəl, o bara han skaka om he, so kom hästn.

---

210. Den förtrollade prinsen och den underbara fågeln.

(Säfträsk i Liljendal).

Det var en gång en kung, som hade tre söner. En dag voro de ut på jakt och hittade ett gyllene fjäder och ett blänkande blad af en lind, och därpå var bilden af en fager jungfru. Då frågade kungen af sina söner: „Hvem af er vill fara ut och söka sin lycka?" — Den älste sonen ville först resa. Kungen rustade honom ut med matsäck och förråd, för att resa hundra mil. Han går ut, sätter sig ned vid vägkanten, blir hungrig och gör måltid. Kom så en räf och sade: „Gif mig också en bit". — Han svarade: „Jag gifver dig pocker, jag behöfver min mat själf. Dessutom vet jag icke, huru lång resa jag kommer att göra". — „Det var en annan sak", svarade räfven och lunkade bort till skogs. — Kungssonen vandrade vidare, kom till

---

[1] Gästabud.

en stor stad och tog in på ett värdshus. Han blir där mycket länge, och fadern väntar honom oupphörligt tillbaka. Nu begär andra sonen att få gå ut och vandra. Han får penningar och kappsäck samt beger sig, mot faderns vilja, på vandring för att söka sin lycka. Han vandrar en dagsled, blir hungrig och trött, sätter sig ned vid landsvägskanten att hålla måltid. Kommer så en räf från skogen och säger: „Käre! gif mig litet mat, jag är så hungrig". — Han svarar: „Jag ger dig pocker, jag är ock hungrig. Jag vet för resten ej huru lång resa jag kommer att göra". — „Det var en annan sak", svarade räfven och lunkade mycket allvarsam till skogs. — Han vandrar vidare och kommer till samma stad och värdshus som den äldre brodern och blir där. Nu begär yngste sonen att få försöka sin lycka. Först vill han icke låta sista sonen fara, men slutligen gifver han med sig. Han rustar ut honom. Han ger sig af att söka sina bröder, fågeln, som tappat gullfjädret, hästen, som stod i marmorstallet och hvad alt, som ännu fans. Han vandrar liksom bröderne en dagsled, blir trött och hungrig, sätter sig vid vägkanten att hålla måltid. Kommer så räfven åter, hälsar „God vän!" och säger: „Käre! gif mig litet mat". — Pojken svarar: „Jag behöfver min mat själf, men efter du är hungrig, så kan jag också gifva dig några smulor". — „Låtom oss då äta, så skola vi sedan göra ressällskap". — När de ätit, sade pojken: „Kom nu, vi skola gå i fjärran, vi skola söka mina bröder". — „De ligga i en stor stad på ett stort värdshus. Vi skola gå därförbi, men vika inte in, utan gå att söka fågeln och linden". — När de kommo till staden, ville pojken nödvändigt gå in i den, men räfven var rädd för hundarna och gick förbi. Pojken gick in i staden, men när alla sofvo, gick han igenom den endast. När han igen kom ut, så fick han åter tag i räfven och började följa med den. Så för räfven honom långt bort till några troll. De bodde trehundra mil därifrån. De hade fågeln med gullfjädrar och gullbur, hästen, som stod i marmorstall och åt hafra ur silfverkrubba, och linden med de glänsande bladen. När de kommo dit, sofvo trollen. Då sade räfven: „När de vakna, så måste vi vara trehundra mil härifrån. Nu får du", sade han vidare, „gå och taga, hvad du skulle hafva, men kom ihåg att taga den sämsta grimman åt hästen och den sämsta buren åt fågeln". — Pojken gick, men han gjorde icke så, utan tog en gullbur åt fågeln och ett gullbetsel åt hästen. När räfven såg det, så blef han förargad och sade: „Nu har du gjort oss olyckliga". — Med detsamma hörde de, att trollen vaknat och kommo efter dem. Då sade räfven åt pojken: „Res du nu förut, jag stannar här för att möta trollen". — Så gick han in i en rågåker, svepte halm omkring sig, steg på två fötter och började predika som en präst. När trollen kommo, frågade de: „Har ni sett någon resa här förbi medförande en gullfågel i en gullbur och

en lind med blänkande blad?“ — „Nej“, svarade räfven, „men jag har hört, att en sådan reste här förbi i min farfars tid, och det är många herrans år sedan dess“. — De säga: „Vi hafva då i alla fall försofvit oss. Låtom oss återvända hem och lägga oss att sofva igen“. — De vände om hemåt och kungens son tågade med sina dyrbarheter och räfven hemåt. När de kommo till kungasonens hem, sade räfven: „Nu lägger jag hufvudet på stocken, och om jag varit en god kamrat åt dig, så må du hugga hufvudet af mig“. — „Nog har du gjort mig mången god tjänst“, sade kungens son, „men just därför vill jag ogärna belöna dig på det viset“. — Slutligen gaf han dock efter för räfvens böner och högg hufvudet af den. Strax blef den förvandlad till en prins, som med glädje tackade sin befriare.

Anm. Sagan är i sitt närvarande skick endast ett fragment. Det enda berättaren erinrade sig af fortsättningen var, att fågeln var den förtrollade prinsens syster. Huru hennes förtrollning löstes, och hvilken roll hästen och linden spelade, mindes han icke.

---

211. Prinsässan up glasbjärji.

(Säfträsk i Liljendal).

He va först äin torparə, som hadd trí pojkar, Mattə, Kallə o Askfis. Nu hadd han äin skatt, som han hadd jomd bakom stallknútn undi äin stäin. To sá han åt dom pojkana, nær han dó: „Jær[1] ä äin tjäpp o nær ni bihovər nogotigg i værdən, so ska ni gá o slå me tesn tjäppn upa te stäin, so stígər stäin upp o so får ni kva ni önskar idər“. — Nu va te värson[2] slút. Torparn, han, dó o to bläi pojkana häiman. Askfis han fikk allti blí kukk[3]. So hadd kugg Édəvald äin raskər dótro, o han sku vil hava henna, han sku ríd upp för äitt glasbjärg; men slapp han int upp, so snodd hun honon me blód-äpplə. Nu so sku Mattə o Kallə far o försok, o Askfis sku blí häim o plukk svampar o lag mát. — Tom för tí, o tom våga igga försoka. Men Askfis börja gá o gråta, nær igga han slapp me, o so djikk an ti åkərgrindən. So mott an äin gråər bisi, o so fråga an: „Kva gratər tu, pojtjin menn?“ — To birätta Askfis, at tom ádra brodrən hadd fari ti kundjin o int släft honon me. — To sá bisin: „O, far tu tí bara, pojtjin menn, nu ska ja plukk svampar o lag mát“. — Men to tó Askfis tjäppn o djikk o sló upa stäin o önska se äin gó häst, som va me gullskónar o gullsál o gullbäisəl upa; o gullspurar fikk an sölv o äin riddarmundérnigg. So räid han a tí ti bjärji o räid upp ti halva

[1] Här. [2] Versen. [3] Kock.

glasbjärji. So snodda kundjins dótron honon me blódäpplə, o so så tom alla up honon, nær han va so starkt grandər, o so fór han häim o stäld se i korstäin, tær som han förr va, o huld diskstuppon mót ennə, tær som han va snodda imót. Nær tom ádər brødrən komd häim, so sá tom åt Askfís: „Sku du ha sítt, kva tí va för äin grandər härrə i dá, han räid upp ti halva glasbjärji o to han int räid enda upp, so snodda kundjins dótron honon me blódäpplə“. — So hádd han alt i årnigg, nær tom komd häim. Men he va Askfís, som va tí, men tom tjänd igga honon. — Men anan dáin fór tom åtər tí, men tom släft igga Askfís tí to hällər, útan tom sá, en han sku blí häiman o plukk svampar o lag mát åtər. To börja Askfís åtər gá o gråta, nær han igga slapp me. O som han to djikk ti åkərgrindən, so møtt an åtər te sama bisin. So fråga an åtər: „Kva gråtər tu, pojtjin menn?“ — To birätta Askfís åtər, en tom ádər brødrən hadd fari ti kundjin o igga släft honon me. To so sá bisin: „Far tu tí bara, pojtjin menn, nu ska ja plukk svampar o lag mát“. — So djikk han åtər, pojtjin, o sló up stäin, o so komd åtər te sama hästn framm. O so fór han åtər tí, o so räid han upp ti sista kantn å glasbjärji, men slapp int rætt upp enn. O so fór han åtər häim förút o satt se ti šøt om svamppannon. Nær tom ádər komd häiman, so sá tom: „Sku tu ha sítt, kva tí va för äin grandər härrə i dá! Han räid néstan upp ti bjärgkantn, men slapp int rætt upp ento; men kundjins dótron snodda int onon mäiran ento, hun börja tykk om honon“. — Tridi dáin so fór tom åtər tí o sku ríd upp för glasbjärji o to släft tom Askfís messe. To djikk Askfís åtər o sló up stäin, o so komd åtər te sama hästn framm. Men nær tom nu komd tí, so räid Askfís upp up glasbjärji. So slapp han igga häim mäiran. To sku han upp ti kundjin, o so sá kundjin åt'n: „Nær tu nu ha vari so tappər o hár so gó häst, so ska tu skaff åt me livandist vatn o šú-kliggandə péli[1]“. — So fór han, Askfís, út o rída. So komd han ti äitt torp i skójin. So sá dom åt'n: „Kvart ska tu fara?“ — „Jó, ja sokər livandist vatn o šú-kliggandə péli“. — „Slika kan tu fá nó jær när vår, för he va äin kár äin gaggo i værdən o an hádd äin stäin o ládd bák vonn knút, o han som slår tær upa han får alt, kva han önskar se“. — So djikk han tí o sló me te tjäppn, som han fikk å fádərn senn o bäiddist livandist vatn o šú-kliggandə péli. So fikk han o djínast livandist vatn o šú-kliggandə péli. So komd han häim rídandist me he ti kundjin, o so gav han he åt sín šúk frú to, som hádd liga so lägg šúkər. O to bläi hun frískər. To fírast he bröllop me kundjins dótro o Askfís, o bröllopə he fírast so

[1] Hvad „šú-kliggandə péli“ betyder, viste ej berättaren. „Péli“ tyckes dock vara en förvrängning af „spel“, och „šúkliggandə péli“ vore då kanske ett förstärkt uttryck för „kliggandə“, jfr „šúdundrandə“.

lägg som kundjin livd, o ja va me o, o nær ja to bläi trøttogər, so kröup ja inn yty äin gamal kanón o so vist tom igga å me, útan ladda o stjöut, o to flöug ja hí, o nu ha ja siti o tala omm alt ihóp.

Anm. Historien „o so sá kundjin åt'n — to bläi hun frískər“ är antagligen lån från en annan saga.

---

212. „Drömmar som strömmar, min vän!“

(Karis).

E va hen gogg hen ärr, som a aft fléran ustrur. Senn so fría an ti hen ríkər flikka. Un hoppold an mä vakərt tál, o an jikk hofta til un. Ti slút so bød an un til se o skrøt, ur ärrlit an á o vakərt o sá: un sku koma til an. An bá un fléran goggor o un sá, hat un hitt itta. An sá to, hat an sku klæ vædjin mä víta härtər[1] o røda bandrósor. Un lova to koma. An jórd som an sá o klædd vædjin mä härtər o røda bandrósor. Un fór nu tí. Nær un komd ti slotə ansəs, so va e stórt o vakərt, o grant va e hi halla rumm. Hi hett so sat hen papərkojjo[2], som fléran goggor sá: „Jumfru, va drístogər, men hitt haltför drístogər. Jumfru, gå hinn hi ärrns kamar o lägg se hundər ansəs kamarsägg o va tær hövər nattən“. — Hom nattən komd rovarn imm mä hen fín o væl klæddər frú, som va dodər, räidon to dom komd slæpandəs mä un. To dom komd hinn mä un, so ugd dom andən hå un, som va full mä riggar. Andən sprätta hundər sändjin, tær den dær flikkan lå, so un fikk den. Rovarn søkt hundər sändjin häftər andən, men itta hitt un. Ti slút so tykt an: „Ja ittar væl un, to e blír dágər“, o lá se o sova. To an sovd, so fór brúdən hå mä andən o fór imm. So snart un komd imm, so stäld un ti hett duktit kalás o bød folk från øgər o vänstər o røvarn mæ. Mä bórdə so sat brúdən brävér røvarn o fræga hå halla, hom un hitt sku få birätta hen drömm. Tom lova un, o un birätta. Un sá to, hat un jikk häftər hen væg, som va hoppstigagər[3] mä víta härtər o røda bandrósor. „Ja, så har jag“, tykt røvarn. — Brúdən birätta vídari: „Senn so komd ja ti hett stórt o vakərt slot“. — „Ja, så har jag“, tykt røvarn. — „Hi hett rumm“, fórtfór brúdən ti birätta, „va hen papərkojjo, som sá: 'Jumfru, va drístogər, men hitt haltför drístogər, gå hinn hi ärrns kamar o lägg se hundər sändjin'“. — „Inte får man höra efter hvad fåglar prata“, tykt røvarn. — Un birätta vídari: „Senn so lá ja me hundər sändjin o to komd dom hinn slæpandəs mä h[illegible]
mytji fínt klæddər. Senn so klædd dom

---

[1] Ärter, [2] Papegoja. [3] Märkt, ang[illegible]

som va fullər mä riggar, o släft kroppən hi tjällarn. Andən sprätta hundər sändjin, tær ja lå, o tu sokt, men tu itta hitt un". — „Drömmar som strömmar, min vän!" tykt rovarn. — „Ja ska vís de, hat e hä värklit", sá un, o so tó un framm andən o vísa. — An bläi to fasttajjin o dodagər.

213. Om rovarn.

(Tusby).

De va äin rovarə, som gikk o fría ti äitt ríkt ställə, o so bá rovarn brúdn sin koma o hälsa på säj, o hun gikk o ti slút dí; o nær un komd dí, so va dær iggin himma do i kúlon, som dom bódd í, rovarəna. So komd dom ett äin stund drajsandist[1] me äin frú dí, som hadd so mogga gullriggar po figgrana sina. So hugd dom figgrana å henna o tó bort riggana o kasta figgrana undi säggin, o brúdn hadd o krypi dí undi säggin i gomon. Dær tó un figgrə o stakk i fikkan, o dom drajsa å me den doda, o nær dom va útə senn, so fór un å himm o førd figgrə messäj. Senn stäld un opp äitt stórt kalás o bjød honom dí o po vissər tíd. O so sku hun börja birätta sina drömmar, som un sá, at un a havi. Do fræga han vaför hun int ha komi opp o hälsa på'n. Do sá hun, at un add havi toko drömmar, at un va dí o så, hur dom drajsa äin mänišo o hugd figgrana å henna. Do sá han: „Drömmar som strömmar, min jumfru!" — O senn nær un add birätta alt, so tó'n framm figgrə o vísa, o do fikk an sía, at un vist hur de va. O so bläi an fasttáttər.

214. Den ólykkliga fryøkn.

(Bäcksby i Sjundeå).

De va ién gogg ién fryøkn, som bläi mä buån, o dær sku un int fuå vara himma miér, útan bläi bortkyørd. So gikk un út o vandra o komd ti ién šyøstrann, o dær lät un bygga uåt säj ién vakər byggnigg mä šyon mä glásdörnar o alt. So uggla un dær sién, viét ja, o buånə va ién katt. Nær kattn bläi stór sién, so gikk an o syøkt arbit uåt mór sin. De va ién gogg, so komd kattn ti iétt ställə, o dær gá dom uåt henna gró bluår ti spinna. Nær un spann, so satt kattn säj brävi o sá: „Spinn ti finastə gárn". — Nær an fyørd himm de sién,

[1] Släpande, dragande.

so fikk an so væl bitált för de. Sién so gá dom uåt henna lín ti spinna. O nær un spann, so satt kattn o sá: „Spinn ti fínastə silki.“ — O de bläi so. Nær an fyord himm de, so fikk an uåtər so væl bitált ijänn. Do tykt kuggin, nær han fikk hyora uå de, at de va ién märkværdi katt o fruåga, om int an vild följa mæ, nær an sku fara út o fría. Dom sku nu fara po skipə sién o do fruåga kuggin: „Var vill tu sita, min lilla kissa?“ — „I fönstrə, dær alla kattor brúkar sita, dær ä o min plass“. — Nær dom nu fór övər šyon o komd dít ti henna, som dom sku far o fría äftər, so hadd un ién ann. Hun tykt int ändo riktit om honon o tó däför lívə uå an. De bläi nu bikant sién, at an hadd blivi mördagər, o dom puåskyld henna ti vara badumann[1]. Hun skyot skuldn po honon, o so bläi an fasttattər o sattər i iétt tórn. Nær an nu satt dær i tórnə, so va kattn allti o hyørd, va straff dom sku gié uåt an. Nær an fikk hyora, at dom sku halshugga an, so kryop an opp po tórnə, o dær va iétt huål o dæriginun kryop an inn o birätta, at dom sku halshugga honon, kuggin, sini, som satt i tórnə. Men do fruåga kattn, om an sku gifta säj mä hansis mór, so sku an frälsa an. Kuggin vild nu vita, om un va mänišo o, hällər ién katt, men kattn sá igga. I sin nyød sién so lova an tá henna. Nær an sién sku fyoras o halshuggas, so komd de so myki folk mæ o gapa, o den dær fryøkn komd o. Mä de sama komd de tvuå korpar út ota skógin o hugd yøgona ota fryokn. So börja un skríka, at dom int sku dyoda an, o do bikänd un, at hun hadd gjórd mórdgærniggin šölv. Sién riést dom buåda, kattn o kuggin, dít som kattns mór bódd. Nær dom suå de vakər ställə fruån šyon, so fruåga kuggin, va de va för iétt ställə. „De ä just dær, som mór min bór“, sá kattn. — Nær dom komd framm, so suå an ginun fönstrə, at dær va folk innə o bläi gládər o spragg inn o tó henna i fammən o pussa o halsa henna, o de va so væl, en de int va lítə hällər. Sién fór dom ti slotə o dær sku dom holla bröllop. Kattn bá sién honon hugga hivu uå säj, o han hugd, o so bläi han ién mänišo mæ.

---

215. Prinsässan i jórdkúlon.

(Sjundeå?).

De va ién kugg, som hadd ién dótro, o so hadd an o ién förvaltarə po iégəndómən sin, o fryøkn börja tykka om förvaltarn. Fádran va imót de, so en de int bläi nogo uå mä diéras fríerí. Sién modist fádran ti kríg, o so lämma an int dótron sin po slotə, útan fyørd

[1] Baneman.

henna i skógin i ién jórdkúlo o fyord dít mát o alt ti šú uår. So bläi fádran hennas skuti i krígi o mátn bläi slút för henna i skógin, o hun hadd ti slút int anan vuån än gräva säj út ota jórdkúlon. Hur läggi un grävd o grävd, so slapp un út. Do komd de iétt läjjon dít ti henna, o de vísa säj so biskiélit. Hun satt säj po läjjonəs rygg, o so fyørd de henna ti iétt jónpar i skógin. Nær un komd framm, so stó gubbən o gumman o riév kolamílo. Hun bá dom rätt vakərt ti gié uåt säj lítə mát. „Jó, bara du kombər o rívər mílo, ska du fuå mát“, sa gubbən. — Hun gikk, fast un va fín fryøkn, „nyødn kyør hunn i bandə“, viét ja. Men nu hadd un so fína figgər, en dom alt gikk söndər, o hun börja ti gruåta o vild int gära de arbitə. So tykt gubbən uåt gumman: „Hár du nu int nogo fínarə arbit ti gié uåt hénna? Va sku un nu vara vándər ti gära toko hær“. — So hadd gumman ién gróvər blaggarnssärk o gá uåt henna ti sý. Men de va o so vast, at un alt riév sina händər o so va de so gróft, at un int fikk sýnuåln iginun, o so stakk un säj altjämt i figgrana. Dær so vild un int gära de hällər. So tykt gubbən: „Om dom nu sku há nogo skáplit arbit po guåln.“ Gumman fór ti guåln o hyora, o fryøkn sku do fo blí hönspíga dær. So gikk un dít o va nu sién hönspíga; o den sama guåln hadd i tídn fádran hennas iégi. Men nu hadd hun po so mogga uår so förändrast, at iggin känd henna miéra. Nu sku den dær förvaltarn, som hadd blivi härrə, nær kuggin hadd blivi skuti, han sku nu stá o gifta säj, o den som sku vara stond ti gära ién tokon róso som förra brúdn hans, hun sku fuå an. No, alla fryøknar o mamsällər försyokt nu ti gära ién dýlík, men iggin va i stond ti gära de, bara hönspígan, o mä henna gift an säj sién o so fikk un honon, som un i sin bárndóm hadd tykki omm.

---

216. Bluåskägg.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién flikka, som hadd mogga fríarər, o hun tó iggin. Ti slút komd ién härrə o fría äftər henna, o han kalla säj ti Bluåskägg. Hun tó honon. Han sku fyøra henna himm. Men nu gikk vægin hans ginun trí körksóknar. Nær an komd ti första körkan, so stanna an skæsn för körkdörn o bá henna holla i hästn, o šölv gikk an inn. Nær an ién stunn hadd vari, so komd an út o fruåga: „Å du räddər för mäj, min vänn?“ — „Näjj“, sa hun, „va sku ja räddas för däj, du som å min vänn“. — Nær an komd ti andər körkan, so stanna an hästn o gikk inn i körkan o sá uåt henna: „Holl du i hästn, min vänn, men kom int o sía!“ O so gikk an inn i körkan o uåt lík. Nær

an komd út, so fruåga an ota henna, om un va räddər o. „Näjj“, svara hun, „va sku ja räddas för däj, som ä min vänn“. — Dom uåka ijänn ti tridi körkan o stanna för pórtn. So sá han: „Holl i hästn, min vänn, ja ska guå inn, men kom int o sía!“ — Han dröjd nu lítə läggər än dom förra goggona. So gikk un o titta i nykilholə o suå, at an uåt lík. Nær an komd ti henna ijänn, so fruåga an, om un va räddər o. „Näjj“, svara hun, fast un nó va de, „va sku ja räddas för däj, som ju ä min vänn“. — Nær dom komd himm, so va dær alt fult opp. Dær börja vistas främand alla dár, o allti luádist de vara ota hennas bikanta, som komd alla dár. Dom fruåga uå henna, hur un muådd mä sin ugga mann. „Nu muår ja brá“, tykt hun. Ti slút va de líkasom hennas iégi mór, som komd o do sa un: „Hær ha vari so mogga, som ha fruåga uå mäj, hur ja ha muådd, men ja ha int sakt, men nu ska ja säjja för mamma, at ja int muår brá als hær“. — Módron hadd ygko mä dótron sin o gjórd henna ósýnli o fyord bort henna därifruån.

Anm. Sista satsen är fördärfvad, ty den harmonierar icke med det öfriga, utan ger sagan ett altför oväntadt slut.

217. Hur Staffan fikk rustholl.

(Hästböle i Sjundeå.)

De va ién drägg po iétt rustholl, o han hiétt Staffan, o po de rustholl̥ə fantist tvuå döttrar. Den iéna dótron sku nu som vánlit fuå rustholl̥ə, o den andər sku lyosas út. Dom börja nu tykka om varandər, hun som sku blí po rustholl̥ə o Staffan. Han mostist ti slút säjja uåt fádran hennas, va miénigg an nu hadd. Do sá fádran hennas: „Mä va mo tu sku lyosa de mæ“. — De va nu i fórna tídər, o han sku bitála út fýra hundra riksdáldər. „De va nu ful nogo ti arbita de lyost“, tykt Staffan. So va an o arbita ién dá i uåkorn, o lansvægin gikk däriginun. So komd de tvuå härrar riésandəs dær förbí o tappa päggsväskon sin. Staffan korga an o tykt, at den sku ti hansis bibág vara brá ti há. Han lyost rustholl̥ə mä päggana sién, o so fikk an de o dótron mæ. Men nu hadd an int aldər nogo rólit dær, útan de va allti so tugkt för an. Sién lær an nu ha havi de i tíə uår. So riést dom sama härrana ijänn mä vægin o tala sins imillan, at för tíə uår tibáka so mist vi ién summa päggar hær po den hær vægin. Staffan hyord de dær, at iégarna va dær. Do tägkt an: „Nu ä de bäst ti holla säj framm“, — si an vild nu slippa uå mä sorgin sin, om an frítt bläi uå mä hiéla rustholl̥ə. Han gikk do o búga säj för härrana o tykt, om dom sku vila bisværa säj ti koma opp. Do

säjjər an uåt hustrun sin, at un sku riéda til myki präktit ota alltigg. Härrana stanna dær po midda o traktiérigg, men dom hadd ändo fundiéra puå de, som den dær bón va so dær vælmiénand imót dom. Nær dom hadd äti o traktiéra säj, so gikk an inn o búga säj o tykt, om dom int sku vila koma o sía po iégəndómən hansis. So nær dom lítə hadd guått o sítt, so sá Staffan, hur de hadd guått, at hiéla iégəndómən hyord härrana til. „Ja ä so nöjdər nu, för ja ha i mogga uår arbita so tugkt den hær jórdn, som den int va min.“ — Do bläi härrana o fundiéra o sí po varandər o po Staffan. Ti slút sá ién ota dom: „Biholl tu va tu hár o arbita din jórd uåt dina smuå buån, för vi hár nó, int vil vi há den“. — Do bläi Staffan gládər o nöjd o takka härrana, nær an fikk biholla rusthollə sitt, o so gikk dom himm o drakk ännu ién gläddjiskuål po sákin.

---

218. Äin gåto om äina som stal från bantjin.

(Pokar i Lappträsk).

He va äin studänt äin gaggo. Han kom ti äin stád o dji i múranlæron. No dom ha múra bantjin, sá an ot hossbun: „Nu ska vi gá i natt o stjäl i bantjin“. — „Hör ska he gá til? Han ä so stark o so ä tær vakt“, sá hossbun. — „Ja ha múra äin lönnlúkko o tæridjinum ska vi gá“, sá te annan. — Tom dji, o två néttər ätt kvarádər dji studäntn inn, men te tridi nattn läit an hossbun gá inn. Han dji. Men nu hadd kuggn fott räido upa te stuli. O han satt tí äin massín, som skar huvu å tjývn. Studäntn, som vist he, dji o tó bort huvu. Nær kuggn int uta bara kruppn kund tjänn onon läit an sätt onon up äin tjärro o tjord den mä te äina gatun upp o te áron nidər o kuggn mäina, en nu nogon, åtminstonə hostron, sku budas tjänn onon o djäv noga tékn ifrån se. Nær studäntn så, hör he va tillstält, stäld an säj i fönstrə ti rak se. Just som dom kom mä te huvulöus kruppn tæronım, so skar an se lítə i hakun. Nær gumman så, en he va bisis kruppn, so rópa un til. To fråga kuggn kva he va för júd. Studäntn sá: „Mín mattmódro blí so rädd, nær ja skar mäj i hakun lítə, nær ja raka mäj“. — Nær int kuggn fi räido upa tjúvn po te vísi, so läit an bygg äitt vakthús útanför stán o satt kruppn tí. Säks vaktkarar satt an útanför húsə o säks innanförə. So tägkt kuggn to, en nu kommər væl nogan o frästar tá bort te kruppn, o he blír hono, som he tillhor. Nær studäntn så he, so läit an djör át se tolv prästmundérniggar o nær an fi dom, so tjord an te äina tullu inn o annan út o tjöpt äin häil hóp mä stark varur. So fór an ti vaktkojjon o bäiddist, en an sku få blí tær yvi nattn. Men tom va strägkt förbjudi,

en iggan sku få va tær, o våga int djäv åt onon nattkvartér. To mäina an: „Kvarför kan ni int djäv åt me nattkvartér. Ja ska jälp idər ti vakt, bara ja får blí kvár“. — Han fi ti blí kvár. So gav an åt dom o sín stark varur. Tom vill int först smak upa dom, men nær an sá, en an sku vakt, ifall dom sku suv, so tó dom å dom. To räkt he int läggn[1], innan dom all sovvna. To tó an o klédd dom all ti próstar o tó bort lítji. När första vaktn vakna o så hur he stó til, so väkt an upp tom ádər o sá ot kvar o äin: „Gumoron, härr pastorn! Nu ha te hær räisandi fari bort mä lítji, o nu tár fán oss. Nu mäinar ja, at vi gár ti kuggn o bedjær kvar o äin ot se pastorát“. — Tom djórd so. Kuggn tykt: „Kvart fán ha he komi so mytji próstar ifrån!“ — Men an gav änto kvar o äin sett pastorát. När kuggn po te vísi int fi räido upa tjúvn, to stäld an tí äitt kalás o bad sín undərsåtar all ti kom tí. Te studäntn va o mä an. So kasta an päggan[2] upa gölvi[3] o so tägkt an: „Han som nu stal i bantjin, so kan an int lät blí tess päggan äldər“. — Nær studäntn så, húr he dji til, smórd an undi styvlan sín λlika, som laga, en päggan tó fast. Nær an sidan så nogan pänni so stäig an djinast tær upa o so dji an út o plukka bort tom. Nær int kuggn po te vísi fi räido up tjúvn, so sá an: „All, som ha vari hær upa kalási, ska va hjær yvi nattn“ — han tägkt, en han, som ha vari äin λlikan späjón-slurk[4], kan int háld se, om an int ska suv mä prinsässan. So gav an åt prinsässan äin flasko, en un sku märk han, som sku djör e. So stjédd he o, en studäntn dji suv mä prinsässan. To märka un onon. O tær un sommna, to tó an flaskon o märka henna to, all ádər mä. Nær kuggn om morin vakna o så hur he stó til, tykt an: „Nu ha dom all vari o suvi mä prinsässan, o int kan ja nu få räido upa tjúvn. Han most bistämt va äin mytji snäll kár“. Sidan sá an ot dom: „Han, som ha stuli bantjin o tajji huvu ifrån kruppn o kruppn från tom tolv vaktrən o djórt dom ti próstar, o som ettarst tajji päggan ifrån gölvi mett, han ska få blí menn måg. To stäig studäntn framm, bukka o sá, en han ha djórd he. So tykt kuggn: „Jasså, he ha vari tu, dín dansmästarə“, o so fi an kuggns dótron, rítji tærtil, o so — kom ja bort.

---

219. Om pojkin som tóist me bjorn.

(Helsinge).

De va äitt ríkt äimsant ställo opp i skógin, o dær va trí brødər. Äin dá senn mót kväldn, so gikk den äldər bródran ti skógin, o dær träffa bjorn koma imót'n. Bjorn vild göra övərvold på'n, o han så

---

[1] Länge. [2] Penningar. [3] Golfvet. [4] Spjufver.

en stor stad och tog in på ett värdshus. Han blir där mycket länge, och fadern väntar honom oupphörligt tillbaka. Nu begär andra sonen att få gå ut och vandra. Han får penningar och kappsäck samt beger sig, mot faderns vilja, på vandring för att söka sin lycka. Han vandrar en dagsled, blir hungrig och trött, sätter sig ned vid landsvägskanten att hålla måltid. Kommer så en räf från skogen och säger: „Käre! gif mig litet mat, jag är så hungrig". — Han svarar: „Jag ger dig pocker, jag är ock hungrig. Jag vet för resten ej huru lång resa jag kommer att göra". — „Det var en annan sak", svarade räfven och lunkade mycket allvarsam till skogs. — Han vandrar vidare och kommer till samma stad och värdshus som den äldre brodern och blir där. Nu begär yngste sonen att få försöka sin lycka. Först vill han icke låta sista sonen fara, men slutligen gifver han med sig. Han rustar ut honom. Han ger sig af att söka sina bröder, fågeln, som tappat gullfjädret, hästen, som stod i marmorstallet och hvad alt, som ännu fans. Han vandrar liksom bröderne en dagsled, blir trött och hungrig, sätter sig vid vägkanten att hålla måltid. Kommer så räfven åter, hälsar „God vän!" och säger: „Käre! gif mig litet mat". — Pojken svarar: „Jag behöfver min mat själf, men efter du är hungrig, så kan jag också gifva dig några smulor". — „Låtom oss då äta, så skola vi sedan göra ressällskap". — När de ätit, sade pojken: „Kom nu, vi skola gå i fjärran, vi skola söka mina bröder". — „De ligga i en stor stad på ett stort värdshus. Vi skola gå därförbi, men vika inte in, utan gå att söka fågeln och linden". — När de kommo till staden, ville pojken nödvändigt gå in i den, men räfven var rädd för hundarna och gick förbi. Pojken gick in i staden, men när alla sofvo, gick han igenom den endast. När han igen kom ut, så fick han åter tag i räfven och började följa med den. Så för räfven honom långt bort till några troll. De bodde trehundra mil därifrån. De hade fågeln med gullfjädrar och gullbur, hästen, som stod i marmorstall och åt hafra ur silfverkrubba, och linden med de glänsande bladen. När de kommo dit, sofvo trollen. Då sade räfven: „När de vakna, så måste vi vara trehundra mil härifrån. Nu får du", sade han vidare, „gå och taga, hvad du skulle hafva, men kom ihåg att taga den sämsta grimman åt hästen och den sämsta buren åt fågeln". — Pojken gick, men han gjorde icke så, utan tog en gullbur åt fågeln och ett gullbetsel åt hästen. När räfven såg det, så blef han förargad och sade: „Nu har du gjort oss olyckliga". — Med detsamma hörde de, att trollen vaknat och kommo efter dem. Då sade räfven åt pojken: „Res du nu förut, jag stannar här för att möta trollen". — Så gick han in i en rågåker, svepte halm omkring sig, steg på två fötter och började predika som en präst. När trollen kommo, frågade de: „Har ni sett någon resa här förbi medförande en gullfågel i en gullbur och

en lind med blänkande blad?“ — „Nej“, svarade räfven, „men jag har hört, att en sådan reste här förbi i min farfars tid, och det är många herrans år sedan dess“. — De säga: „Vi hafva då i alla fall försofvit oss. Låtom oss återvända hem och lägga oss att sofva igen“. — De vände om hemåt och kungens son tågade med sina dyrbarheter och räfven hemåt. När de kommo till kungasonens hem, sade räfven: „Nu lägger jag hufvudet på stocken, och om jag varit en god kamrat åt dig, så må du hugga hufvudet af mig“. — „Nog har du gjort mig mången god tjänst“, sade kungens son, „men just därför vill jag ogärna belöna dig på det viset“. — Slutligen gaf han dock efter för räfvens böner och högg hufvudet af den. Strax blef den förvandlad till en prins, som med glädje tackade sin befriare.

Anm. Sagan är i sitt närvarande skick endast ett fragment. Det enda berättaren erinrade sig af fortsättningen var, att fågeln var den förtrollade prinsens syster. Huru hennes förtrollning löstes, och hvilken roll hästen och linden spelade, mindes han icke.

---

211. Prinsässan up glasbjärji.

(Säfträsk i Liljendal).

He va först äin torparə, som hadd trí pojkar, Mattə, Kallə o Askfis. Nu hadd han äin skatt, som han hadd jomd bakom stallknútn undi äin stäin. To sá han åt dom pojkana, nær han dó: „Jær[1] ä äin tjäpp o nær ni bihovər nogotigg i værdən, so ska ni gá o slå me tesn tjäppn upa te stäin, so stígər stäin upp o so får ni kva ni önskar idər“. — Nu va te värson[2] slút. Torparn, han, dó o to bläi pojkana häiman. Askfis han fikk allti blí kukk[3]. So hadd kugg Édəvald äin raskər dótro, o han sku vil hava henna, han sku ríd upp för äitt glasbjärg; men slapp han int upp, so snodd hun honon me blód-äpplə. Nu so sku Mattə o Kallə far o försok, o Askfis sku blí häim o plukk svampar o lag mát. — Tom för tí, o tom våga igga försoka. Men Askfis börja gá o gráta, nær igga han slapp me, o so djikk an ti åkərgrindən. So mott an äin gråər bisi, o so frága an: „Kva grátər tu, pojtjin menn?“ — To birätta Askfis, at tom ádra brodrən hadd fari ti kundjin o int släft honon me. — To sá bisin: „O, far tu tí bara, pojtjin menn, nu ska ja plukk svampar o lag mát“. — Men to tó Askfis tjäppn o djikk o sló upa stäin o önska se äin gó häst, som va me gullskónar o gullsál o gullbäisəl upa; o gullspurar fikk an sölv o äin riddarmundérnigg. So räid han á tí ti bjärji o räid upp ti halva

[1] Här. [2] Versen. [3] Kock.

glasbjärji. So snodda kundjins dótron honon me blódäpplə, o so så tom alla up honon, nær han va so starkt grandər, o so fór han häim o ställd se i korstäin, tær som han förr va, o huld diskstuppon mót ennə, tær som han va snodda imót. Nær tom ádər brødrən komd häim, so sá tom åt Askfís: „Sku du ha sítt, kva tí va för äin grandər härrə i dá, han räid upp ti halva glasbjärji o to han int räid enda upp, so snodda kundjins dótron honon me blódäpplə“. — So hádd han alt i årnigg, nær tom komd häim. Men he va Askfís, som va tí, men tom tjänd igga honon. — Men anan dáin fór tom åtər tí, men tom släft igga Askfís tí to hällər, útan tom sá, en han sku blí häiman o plukk svampar o lag mát åtər. To börja Askfís åtər gá o gråta, nær han igga slapp me. O som han to djikk ti åkərgrindən, so møtt an åtər te sama bisin. So fråga an åtər: „Kva gråtər tu, pojtjin menn?“ — To birätta Askfís åtər, en tom ádər brødrən hadd fari ti kundjin o igga släft honon me. To so sá bisin: „Far tu tí bara, pojtjin menn, nu ska ja plukk svampar o lag mát“. — So djikk han åtər, pojtjin, o sló up stäin, o so komd åtər te sama hästn framm. O so fór han åtər tí, o so räid han upp ti sista kantn å glasbjärji, men slapp int rætt upp enn. O so fór han åtər häim förút o satt se ti šøt om svamppannon. Nær tom ádər komd häiman, so sá tom: „Sku tu ha sítt, kva tí va för äin grandər härrə i dá! Han räid néstan upp ti bjärgkantn, men slapp int rætt upp ento; men kundjins dótron snodda int onon mäiran ento, hun börja tykk om honon“. — Tridi dáin so fór tom åtər tí o sku ríd upp för glasbjärji o to släft tom Askfís messe. To djikk Askfís åtər o sló up stäin, o so komd åtər te sama hästn framm. Men nær tom nu komd tí, so räid Askfís upp up glasbjärji. So slapp han igga häim mäiran. To sku han upp ti kundjin, o so sá kundjin åt'n: „Nær tu nu ha vari so tappər o hár so gó häst, so ska tu skaff åt me livandist vatn o šú-kliggandə péli[1]“. — So fór han, Askfís, út o rída. So komd han ti äitt torp i skójin. So sá dom åt'n: „Kvart ska tu fara?“ — „Jó, ja søkər livandist vatn o šú-kliggandə péli“. — „Slika kan tu fá nó jær när vår, för he va äin kár äin gaggo i værdən o an hádd äin stäin o ládd bák vonn knút, o han som slår tær upa han får alt, kva han önskar se“. — So djikk han tí o sló me te tjäppn, som han fikk å fádərn senn o bäiddist livandist vatn o šú-kliggandə péli. So fikk han o djínast livandist vatn o šú-kliggandə péli. So komd han häim rídandist me he ti kundjin, o so gav han he åt sín šúk frú to, som hádd liga so lägg šúkər. O to bläi hun frískər. To fírast he bröllop me kundjins dótro o Askfís, o bröllopə he fírast so

[1] Hvad „šú-kliggandə péli“ betyder, viste ej berättaren. „Péli“ tyckes dock vara en förvrängning af „spel“, och „šúkliggandə péli“ vore då kanske ett förstärkt uttryck för „kliggandə“, jfr „šúdundrandə“.

lägg som kundjin livd, o ja va me o, o nær ja to bläi trottogər, so kröup ja inn yty äin gamal kanón o so vist tom igga å me, útan ladda o stjöut, o to flöug ja hí, o nu ha ja siti o tala omm alt ihóp.

Anm. Historien „o so sá kundjin åt'n — to bläi hun friskər" är antagligen lån från en annan saga.

---

212. „Drömmar som strömmar, min vän!"

(Karis).

E va hen gogg hen ärr, som a aft fléran ustrur. Senn so fría an ti hen ríkər flikka. Un hoppold an mä vakərt tál, o an jikk hofta til un. Ti slút so bod an un til se o skrot, ur ärrlit an á o vakərt o sá: un sku koma til an. An bá un fléran goggor o un sá, hat un hitt itta. An sá to, hat an sku klæ vædjin mä víta härtər[1] o roda bandrósor. Un lova to koma. An jórd som an sá o klædd vædjin mä härtər o roda bandrósor. Un fór nu tí. Nær un komd ti slotə ansəs, so va e stórt o vakərt, o grant va e hi halla rumm. Hi hett so sat hen papərkojjo[2], som fléran goggor sá: „Jumfru, va drístogər, men hitt haltför drístogər. Jumfru, gå hinn hi ärrns kamar o lägg se hundər ansəs kamarsägg o va tær hövər nattən". — Hom nattən komd rovarn imm mä hen fín o væl klæddər frú, som va dodər, räidon to dom komd slæpandəs mä un. To dom komd hinn mä un, so ugd dom andən hå un, som va full mä riggar. Andən sprätta hundər sändjin, tær den dær flikkan lå, so un fikk den. Rovarn sokt hundər sändjin häftər andən, men itta hitt un. Ti slút so tykt an: „Ja ittar væl un, to e blír dágər", o lá se o sova. To an sovd, so fór brúdən hå mä andən o fór imm. So snart un komd imm, so ställd un ti hett duktit kalás o bod folk från øgər o vänstər o rovarn mæ. Mä bórdə so sat brúdən brävér rovarn o frægа hå halla, hom un hitt sku få birätta hen drömm. Tom lova un, o un birätta. Un sá to, hat un jikk häftər hen væg, som va hoppstigagər[3] mä víta härtər o roda bandrósor. „Ja, så har jag", tykt rovarn. — Brúdən birätta vídari: „Senn so komd ja ti hett stórt o vakərt slot". — „Ja, så har jag", tykt rovarn. — „Hi hett rumm", fórtfór brúdən ti birätta, „va hen papərkojjo, som sá: 'Jumfru, va drístogər, men hitt haltför drístogər, gå hinn hi ärrns kamar o lägg se hundər sändjin'". — „Inte får man höra efter hvad fåglar prata", tykt rovarn. — Un birätta vídari: „Senn so lá ja me hundər sändjin o to komd dom hinn slæpandəs mä hen dodər frú, som va mytji fínt klæddər. Senn so klædd dom hå un o ugd andən hå un,

---

[1] Ärter. [2] Papegoja. [3] Märkt, angifven.

som va fullər mä riggar, o släft kroppən hi tjällarn. Andən sprätta hundər sändjin, tær ja lå, o tu sokt, men tu itta hitt un". — „Drömmar som strömmar, min vän!" tykt rovarn. — „Ja ska vís de, hat e hä värklit", sá un, o so tó un framm andən o vísa. — An bläi to fasttajjin o dodagər.

213. Om rovarn.

(Tusby).

De va äin rovarə, som gikk o fría ti äitt ríkt ställə, o so bá rovarn brúdn sin koma o hälsa på säj, o hun gikk o ti slút dí; o nær un komd dí, so va dær iggin himma do i kúlon, som dom bódd í, rovarəna. So komd dom ett äin stund drajsandist[1] me äin frú dí, som hadd so mogga gullriggar po figgrana sina. So hugd dom figgrana å henna o tó bort riggana o kasta figgrana undi säggin, o brúdn hadd o krypi dí undi säggin i gomon. Dær tó un figgrə o stakk i fikkan, o dom drajsa å me den doda, o nær dom va útə senn, so fór un å himm o førd figgrə messäj. Senn käld un opp äitt stórt kalás o bjød honom dí o po vissər tíd. O so sku hun börja birätta sina drömmar, som un sá, at un a havi. Do fræga han vaför hun int ha komi opp o hälsa på'n. Do sá hun, at un add havi toko drömmar, at un va dí o så, hur dom drajsa äin mänišo o hugd figgrana å henna. Do sá han: „Drömmar som strömmar, min jumfru!" — O senn nær un add birätta alt, so tó'n framm figgrə o vísa, o do fikk an sía, at un vist hur de va. O so bläi an fasttáttər.

214. Den ólykkliga fryokn.

(Bäcksby i Sjundeå).

De va ién gogg ién fryøkn, som bläi mä buån, o dær sku un int fuå vara himma miér, útan bläi bortkyord. So gikk un út o vandra o komd ti ién šyøstrann, o dær lät un bygga uåt säj ién vakər byggnigg mä šyon mä glásdörnar o alt. So uggla un dær sién, viét ja, o buånə va ién katt. Nær kattn bläi stór sién, so gikk an o syokt arbit uåt mór sin. De va ién gogg, so komd kattn ti iétt ställə, o dær gá dom uåt henna gró bluår ti spinna. Nær un spann, so satt kattn säj brävi o sá: „Spinn ti fínastə gárn". — Nær an fyord himm de sién,

[1] Släpande, dragande.

so fikk an so væl bitált för de. Sién so gá dom uåt henna lín ti spinna. O nær un spann, so satt kattn o sá: „Spinn ti fínastə silki.“ — O de bläi so. Nær an fyord himm de, so fikk an uåtər so væl bitált ijänn. Do tykt kuggin, nær han fikk hyora uå de, at de va ién märkværdi katt o fruåga, om int an vild fölga mæ, nær an sku fara út o fría. Dom sku nu fara po skipə sién o do fruåga kuggin: „Var vill tu sita, min lilla kissa?“ — „I fönstrə, dær alla kattor brúkar sita, dær ä o min plass“. — Nær dom nu fór övər šyon o komd dít ti henna, som dom sku far o fría äftər, so hadd un ién ann. Hun tykt int ändo riktit om honon o tó däför lívə uå an. De bläi nu bikant sién, at an hadd blivi mördagər, o dom puåskyld henna ti vara badumann[1]. Hun skyot skuldn po honon, o so bläi an fasttattər o sattər i iétt tórn. Nær an nu satt dær i tórnə, so va kattn allti o hyord, va straff dom sku gié uåt an. Nær an fikk hyora, at dom sku halshugga an, so kryop an opp po tórnə, o dær va iétt huål o dæriginun kryop an inn o birätta, at dom sku halshugga honon, kuggin, sini, som satt i tórnə. Men do fruåga kattn, om an sku gifta säj mä hansis mór, so sku an frälsa an. Kuggin vild nu vita, om un va mänišo o, hällər ién katt, men kattn sá igga. I sin nyod sién so lova an tá henna. Nær an sién sku fyoras o halshuggas, so komd de so myki folk mæ o gapa, o den dær fryokn komd o. Mä de sama komd de tvuå korpar út ota skógin o hugd yogona ota fryokn. So börja un skríka, at dom int sku dyoda an, o do bikänd un, at hun hadd gjórd mórdgærniggin šölv. Sién riést dom buåda, kattn o kuggin, dít som kattns mór bódd. Nær dom suå de vakər ställə fruån šyon, so fruåga kuggin, va de va för iétt ställə. „De ä just dær, som mór min bór“, sá kattn. — Nær dom komd framm, so suå an ginun fönstrə, at dær va folk innə o bläi gládər o spragg inn o tó henna i fammən o pussa o halsa henna, o de va so væl, en de int va lítə hällər. Sién fór dom ti slotə o dær sku dom holla bröllop. Kattn bá sién honon hugga hivu uå säj, o han hugd, o so bläi han ién mänišo mæ.

---

215. Prinsässan i jórdkúlon.

(Sjundeå?).

De va ién kugg, som hadd ién dótro, o so hadd an o ién förvaltarə po iégəndómən sin, o fryokn börja tykka om förvaltarn. Fádran va imót de, so en de int bläi nogo uå mä diéras fríərí. Sién modist fádran ti kríg, o so lämma an int dótron sin po slotə, útan fyord

[1] Baneman.

henna i skógin i ién jórdkúlo o fyord dít mát o alt ti šú uår. So bläi fádran hennas skuti i krígi o mátn bläi slút för henna i skógin, o hun hadd ti slút int anan vuån än gräva säj út ota jórdkúlon. Hur läggi un grävd o grävd, so slapp un út. Do komd de iétt läjjon dít ti henna, o de vísa säj so biskiélit. Hun satt säj po läjjonəs rygg, o so fyørd de henna ti iétt jónpar i skógin. Nær un komd framm, so stó gubbən o gumman o riév kolamílo. Hun bá dom rätt vakərt ti gié uåt säj lítə mát. „Jó, bara du kombər o rívər mílo, ska du fuå mát", sa gubbən. — Hun gikk, fast un va fín fryøkn, „nyødn kyør hunn i bandə", viét ja. Men nu hadd un so fína figgər, en dom alt gikk söndər, o hun börja ti gruåta o vild int gära de arbitə. So tykt gubbən uåt gumman: „Hár du nu int nogo fínarə arbit ti gié uåt henna? Va sku un nu vara vándər ti gära toko hær". — So hadd gumman ién gróvər blaggarnssärk o gá uåt henna ti sý. Men de va o so vast, at un alt riév sina händər o so va de so gróft, at un int fikk sýnuåln iginun, o so stakk un säj altjämt i figgrana. Dær so vild un int gära de hällər. So tykt gubbən: „Om dom nu sku há nogo skáplit arbit po guåln." Gumman fór ti guåln o hyora, o fryøkn sku do fo blí hönspíga dær. So gikk un dít o va nu sién hönspíga; o den sama guåln hadd i tídn fádran hennas iégi. Men nu hadd hun po so mogga uår so förändrast, at iggin känd henna miéra. Nu sku den dær förvaltarn, som hadd blivi härrə, nær kuggin hadd blivi skuti, han sku nu stá o gifta säj, o den som sku vara stond ti gära ién tokon róso som förra brúdn hans, hun sku fuå an. No, alla fryøknar o mamsällər försyøkt nu ti gära ién dýlík, men iggin va i stond ti gära de, bara hönspígan, o mä henna gift an säj sién o so fikk un honon, som un i sin bárndóm hadd tykki omm.

---

216. Bluåskägg.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién flikka, som hadd mogga fríarər, o hun tó iggin. Ti slút komd ién härrə o fría äftər henna, o han kalla säj ti Bluåskägg. Hun tó honon. Han sku fyora henna himm. Men nu gikk vægin hans ginun trí körksóknar. Nær an komd ti första körkan, so stanna an skæsn för körkdörn o bá henna holla i hästn, o šölv gikk an inn. Nær an ién stunn hadd vari, so komd an út o fruåga: „Å du räddər för mäj, min vänn?" — „Näjj", sa hun, „va sku ja räddas för däj, du som å min vänn". — Nær an komd ti andər körkan, so stanna an hästn o gikk inn i körkan o sá uåt henna: „Holl du i hästn, min vänn, men kom int o sía!" O so gikk an inn i körkan o uåt lík. Nær

an komd út, so fruåga an ota henna, om un va räddər o. „Näjj“, svara hun, „va sku ja räddas för däj, som ä min vänn“. — Dom uåka ijänn ti tridi körkan o stanna för pórtn. So sá han: „Holl i hästn, min vänn, ja ska guå inn, men kom int o sía!“ — Han dröjd nu lítə läggər än dom förra goggona. So gikk un o titta i nykilholə o suå, at an uåt lík. Nær an komd ti henna ijänn, so fruåga an, om un va räddər o. „Näjj“, svara hun, fast un nó va de, „va sku ja räddas för däj, som ju ä min vänn“. — Nær dom komd himm, so va dær alt fult opp. Dær börja vistas främand alla dár, o allti luådist de vara ota hennas bikanta, som komd alla dár. Dom fruåga uå henna, hur un muådd mä sin ugga mann. „Nu muår ja brá“, tykt hun. Ti slút va de líkasom hennas iégi mór, som komd o do sa un: „Hær ha vari so mogga, som ha fruåga uå mäj, hur ja ha muådd, men ja ha int sakt, men nu ska ja säjja för mamma, at ja int muår brá als hær“. — Módron hadd ygko mä dótron sin o gjórd henna ósýnli o fyord bort henna därifruån.

Anm. Sista satsen är fördärfvad, ty den harmonierar icke med det öfriga, utan ger sagan ett altför oväntadt slut.

---

217. Hur Staffan fikk rustholl.

(Hästböle i Sjundeå.)

De va ién drägg po iétt rustholl, o han hiétt Staffan, o po de rustholl fantist tvuå döttrar. Den iéna dótron sku nu som vánlit fuå rustholl, o den andər sku lyosas út. Dom börja nu tykka om varandər, hun som sku blí po rustholl o Staffan. Han mostist ti slút säjja uåt fádran hennas, va miénigg an nu hadd. Do sá fádran hennas: „Mä va mo tu sku lyosa de mæ“. — De va nu i fórna tídər, o han sku bitála út fýra hundra riksdáldər. „De va nu ful nogo ti arbita de lyost“, tykt Staffan. So va an o arbita ién dá i uåkorn, o lansvægin gikk därigimun. So komd de tvuå härrar riésandəs dær förbí o tappa päggsväskon sin. Staffan korga an o tykt, at den sku ti hansis bihág vara brá ti há. Han lyost rustholl mä päggana sién, o so fikk an de o dótron mæ. Men nu hadd an int aldər nogo rólit dær, útan de va allti so tugkt för an. Sién lær an nu ha havi de i tíə uår. So riést dom sama härrana ijänn mä vægin o tala sins imillan, at för tíə uår tibáka so mist vi ién summa päggar hær po den hær vægin. Staffan hyord de dær, at iégarna va dær. Do tägkt an: „Nu ä de bäst ti holla säj framm“, — si an vild nu slippa uå mä sorgin sin, om an frítt bläi uå mä hiéla rustholl. Han gikk do o búga säj för härrana o tykt, om dom sku vila bisværa säj ti koma opp. Do

säjjər an uåt hustrun sin, at un sku riéda til myki präktit ota alltigg. Härrana stanna dær po midda o traktiérigg, men dom hadd ändo fundiéra puå de, som den dær bón va so dær vælmiénand imót dom. Nær dom hadd äti o traktiéra säj, so gikk an inn o búga säj o tykt, om dom int sku vila koma o sía po iégəndómən hansis. So nær dom lítə hadd guått o sítt, so sá Staffan, hur de hadd guått, at hiéla iégəndómən hyord härrana til. „Ja ä so nöjdər nu, för ja ha i mogga uår arbita so tugkt den hær jórdn, som den int va min.“ — Do bläi härrana o fundiéra o sí po varandər o po Staffan. Ti slút sá ién ota dom: „Biholl tu va tu hár o arbita din jórd uåt dina smuå buån, för vi hár nó, int vil vi há den“. — Do bläi Staffan gládər o nöjd o takka härrana, nær an fikk biholla rustholla sitt, o so gikk dom himm o drakk ännu ién gläddjiskuål po sákin.

---

218. Äin gåto om äina som stal från bantjin.

(Pokar i Lappträsk).

He va äin studänt äin gaggo. Han kom ti äin stád o dji i múranlæron. No dom ha múra bantjin, sá an ot hossbun: „Nu ska vi gá i natt o stjäl i bantjin“. — „Hör ska he gá til? Han ä so stark o so ä tær vakt“, sá hossbun. — „Ja ha múra äin lönnlúkko o tæridjinum ska vi gá“, sá te annan. — Tom dji, o två néttər ätt kvarádər dji studäntn inn, men te tridi nattn läit an hossbun gá inn. Han dji. Men nu hadd kuggn fott räido upa te stuli. O han satt tí äin massín, som skar huvu å tjývn. Studäntn, som vist he, dji o tó bort huvu. Nær kuggn int uta bara kruppn kund tjänn onon läit an sätt onon up äin tjärro o tjord den mä te äina gatun upp o te áron nidər o kuggn mäina, en nu nogon, åtminstonə hostron, sku budas tjänu onon o djäv noga tékn ifrån se. Nær studäntn så, hör he va tillstält, stäld an säj i fönstrə ti rak se. Just som dom kom mä te huvulöus kruppn tæromm, so skar an se lítə i hakun. Nær gumman så, en he va bisis kruppn, so rópa un til. To fråga kuggn kva he va för júd. Studäntn sá: „Mín mattmódro blí so rädd, nær ja skar mäj i hakun lítə, nær ja raka mäj“. — Nær int kuggn fi räido upa tjúvn po te vísi, so läit an bygg äitt vakthús útanför stán o satt kruppn tí. Säks vaktkarar satt an útanför húsə o säks innanförə. So tägkt kuggn to, en nu kommər væl nogan o frästar tá bort te kruppn, o he blír hono, som he tillhør. Nær studäntn så he, so läit an djör åt se tolv prästmundérniggar o nær an fi dom, so tjord an te äina tulln inn o annan út o tjöpt äin häil hóp mä stark varur. So fór an ti vaktkojjon o bäiddist, en an sku få blí tær yvi nattn. Men tom va strägkt förbjudi,

en iggan sku få va tær, o våga int djäv åt onon nattkvartér. To mäina an: „Kvarför kan ni int djäv åt me nattkvartér. Ja ska jälp idər ti vakt, bara ja får blí kvár". — Han fi ti blí kvár. So gav an åt dom o sín stark varur. Tom vill int först smak upa dom, men nær an sá, en an sku vakt, ifall dom sku suv, so tó dom å dom. To räkt he int läggn[1], innan dom all sovvna. To tó an o klédd dom all ti próstar o tó bort lítji. När första vaktn vakna o så hur he stó til, so väkt an upp tom ádər o sá ot kvar o äin: „Gumoron, härr pastorn! Nu ha te hær räisandi fari bort mä lítji, o nu tár fán oss. Nu mäinar ja, at vi gár ti kuggn o bedjær kvar o äin ot se pastorát". — Tom djórd so. Kuggn tykt: „Kvart fán ha he komi so mytji próstar ifrån!" — Men an gav änto kvar o äin sett pastorát. När kuggn po te vísi int fi räido upa tjúvn, to ställd an tí äitt kalás o bad sín undərsåtar all ti kom tí. Te studäntu va o mä an. So kasta an päggan[2] upa gölvi[3] o so tägkt an: „Han som nu stal i bantjin, so kan an int lät blí tess päggan äldər". — Nær studäntn så, húr he dji til, smórd an undi styvlan sín λlika, som laga, en päggan tó fast. Nær an sidan så nogan pänni so stäig an djinast tær upa o so dji an út o plukka bort tom. Nær int kuggn po te vísi fi räido up tjúvn, so sá an: „All, som ha vari hær upa kalási, ska va hjær yvi nattn" — han tägkt, en han, som ha vari äin λlikan späjón-slurk[4], kan int háld se, om an int ska suv mä prinsässan. So gav an åt prinsässan äin flasko, en un sku märk han, som sku djör e. So stjédd he o, en studäntn dji suv mä prinsässan. To märka un onon. O tær un sommna, to tó an flaskon o märka henna to, all ádər mä. Nær kuggn om morin vakna o så hur he stó til, tykt an: „Nu ha dom all vari o suvi mä prinsässan, o int kan ja nu få räido upa tjúvn. Han most bistämt va äin mytji snäll kár". Sidan sá an ot dom: „Han, som ha stuli bantjin o tajji huvu ifrån kruppn o kruppn från tom tolv vaktrən o djórt dom ti próstar, o som ettarst tajji päggan ifrån gölvi mett, han ska få blí menn måg. To stäig studäntn framm, bukka o sá, en han ha djórd he. So tykt kuggn: „Jasså, he ha vari tu, dín dansmästarə", o so fi an kuggns dótron, rítji tærtil, o so — kom ja bort.

---

219. Om pojkin som tóist me bjorn.

(Helsinge).

De va äitt ríkt äimsant ställə opp i skógin, o dær va trí brødər. Äin dá senn mót kväldn, so gikk den äldər bródran ti skógin, o dær träffa bjorn koma imót'n. Bjorn vild göra övərvold på'n, o han så

[1] Länge. [2] Penningar. [3] Golfvet. [4] Spjufver.

int iggin ann útvæg bara ti tá nappatag me'n. Han tó ändo tröstn sin ti äin stórər ék o dær fata'n bjorn i ramana o hold'n dær ikrigg træ. So komd bródran senn, o han sku do klakka bjorn i huvu, men den andər bá'n koma o tá bjorn i ramana o holla'n po sama sätt, han sku do gå himm o äta först, senn sku an koma, o do sku dom klakka bjorn. Nær an hadd äti, so komd an tibáks, o do klakka dom bjorn. Han sku nu läta bródran försoka o, hur gott de sku vara ti holla fat i bjorn.

---

220. Om Lísa som bódd norr undi sólən o sydər undi jórdən.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin gaggo äin torparə, som hádd trí pojkar. O so hadd han äin hávəråkər, o honon sådd an kvarinda vår. Tær bläi hávərlándə nidərtrampa trí år å rad; o kvar juhanninatt bläi he nidərtrampa all trí årən. So sá bisin åt te älsta sonn senn första juhanninattən tær bakett, en han sku gá tí o sí ett, kvemm som trampa nér e. — Han djikk tí, så indjitigg; tærför so ládd han se ti sova o sovd bort tín. Ana årə so sá bisin åt te anan pojtjin: „Gá nu tu o sí, om tu kan sí kvemm som trampar nidər hávərlándə". — Han djikk o så indjitigg, ládd se ti sova o sovd bort tín. — Tridi årə nær kódon[1] komd ti te yggsta, so vild tom int lät honon gá. Tom sá bara: „Kva ska tu gá tí?" — „No, kan ja int nu få gá?" sá pojtjin. — Men fádərn, han vild int lät onon gá. To sá pojtjin: „Nær nu tom ádra ha fått gá, kvaför kan int ja få försok mín lykko o?" — So slapp an to. He bläi äitt grúlit start vädər líksom he hádd vari all tom ádər juhanninétrən, når pojkana hádd vakta. Nær an komd ti åkərn, så an indjitigg. Men han va klókarə som brodrən. Han ládd se o band fast fotrən vidər äitt stórt træ, som hádd stóra gräinar — för han va rädd ti sovvna. Nær klukkon bläi tolv, so komd tom, som trampa nidər hávərlándə. Kvarinda gaggo väddrə rykt yty træ, so rykt he yty hans fotər, sönn[2] han int fikk sovvna. Men so sovvna han ento. So blåst he til rætt start. Som e to rykt yty træ, so vakna an åtər. To va klukkon just tolv. So komd he trí prinsässor flýgandist — si tom va trölla ti fogglar me lagga viggar. Tom sat alla viggana sína ifrån se o börja tramp nidər hávərlándə líksom förút tom ádər juhanninétrən. Han lå o så upa — han va ju vatjigər. So stäig an upp. Klukkon va to halv äitt. O so fråga an, kvaför tom trampa nidər lándə kvar juhanni-

---

[1] Turen, ordningen. [2] Så att.

natt. — Te yggsta å prinsässona hádd äin rigg upa figgrə. So sá un: „Om tu vil vita kvaför vi trampar nér lándə, so ska tu tá tesn jær rindjin". — So fråga an straks: „Kva häitər tu?" — „Ja häitər Lísa". — „Kvart bór tu?" — „Norr undi sólən, sydər undi jórdən, tær bór ja". — So va han o tó bort, undi tín som tom trampa, viggana teras, som tom flöug me. Sidan bá tom, en han sku djäv viggana tibáka. „Næi", sá han, „men vil tu blí mín hostro", sá an ti te yggsta, „to ska ni få viggana idra". — Hun lua[1]. O so gav han viggana teras, sönn dom kund flýg bort. Tom flöug bort, o han bläi stá tær äisambər[2]. Om morin bitti so djikk an häim ti fádərn o sær, up kva mód he djikk til. — Sidan so börja han ti marsa. Han marsa äin laggər tíd, o so komd han ti äitt äisamt ställə i skójin. Tær va bara äin gamal gumma häiman. So fråga an: „Kvar ä bisin idan?" — „Bisin han itər so start", svara gumman, „ja sku vist få onon häim, men ja orkar int fyll honon me ita[3]. Han väit alt, som héndər i værdən". — To so sá han: „Ja ska tjop ita åt onon so mytjy han orkar ita[4], om han väit, kvart ja ska fara, sönn ti sok Lísa, som bór norr undi sólən o sydər undi jórdən". — So blåst hun yty äin pípo, o straks komd bisin häim me äitt start vädər o fråga: „Á jær nodjin, som vil djäv me ita?" — So tjopt an, torparpojtjin, först äin tunno kórn, o fråga: „Vil tu hav mäir?" — „Jáa", sá an. — So tó an äin tunno rog til, o han åt upp alt ihóp. So sá an: „Vil tu hav mäir?" — „Næi, nu ä ja mättər". Sidan sá an: „Sätt de upp up menn rygg". — Han djórd so. O so ford han onon ti äitt höukt bjärg. So tó han ypy äin lúkko o sá: „Jær ska tu nidər". — So djikk an tí nér o so marsa han rætt lagkt. Tær innə hitta an äitt stórt hús. Tær bódd äin gamal bisi. Han fråga: „Kvarifrån ha tu komi?" — Men pojtjin sá indjitigg, bara bäiddist drikka, för han va torstogər. So fikk an straks äin tjippo[5] drikka — o he va Lísa, som bar hena åt onon. So hävd han rindjin i drikkstjippon, som han hádd fått å Lísa. Nær hun så rindjin, komd un o hälsa up onon o sá, at han va vælkomi. „Men fádərn menn", sá hun, „ä so styggər, en an djör å me all kristna." — „Kan tu", sá an, „mäir en ja, so ska vi vist blí vælkomi". — So sá un: „Tu får int drikk noga, som han bjúdər åt de". — So komd bisin o bjöud åt onon äin súp. Han tó först šölv úr äin flasko o so tó han från äin áron flasko åt pojtjin, o he va te starkasti fördjift. Men pojtjin tó int he i munn, bara kasta he bak hærdan[6] senn, o so brann he blå äild up gölvə tær, som e full. So sá bisin: „Jasså, tu vil int do!" — So tó han ypy äin lúkko o sá, en han sku kast onon tí yty; „o tær ä", sá an, „magg doda, som ha komi tí up sama módə". — Men so hádd pojtjin äitt blagkt sværd, som han hádd vonni up

[1] Lofvade. [2] Ensam. [3] Mat. [4] Äta. [5] Dryckeskärl af trä. [6] Axeln.

räison. Bara han sá åt sværdə: „Djör de klár“, so va huvu straks bort å mótstondarn hans. — Nær han int dó å fördjift, so sku bisin kom o kast onon nidər djinun lúkkon. So sá an åt värjon: „Djör de klár!“ O djinast hugd hun huvu å bisin. — „Vojj, vojj! kva vi nu ä lykkliga“, sá prinsässan, „nu ä tu menn“, sá hun. — Sidan fíra dom bröllop i fläirə dagar. Ja va lítə me o, fast he int räkt ländji. Sidan so šikka tom me tærifrån me äitt start vädər, o jær ha ja vari alt sidan.

---

221. Vatugårsslot.

(Tessjö i Strömfors).

He va äin torpari, som hadd äin åkər. O han bläi allti trampa millan klukkon tolv o äitt up nattən. O he va trí prinsässor, som va trölla ti korpar. Tom va mänistjor millan tolv o äitt o to va dom o trampa te åkərn, men tessimillan va dom ti korpar. Torparn hadd o trí synər. Äitt år bá te älsta ti få te åkərn up sett namm, so sku han vakt onon från te tær trampninjin. När han sku gá tí o vakt, so bläi an räddər, när e börja fræs o dundər i skójin, o fór häim. To va te anan o sá: „Tu ä äin stjit, som int bätər kan vakt. Om pappa sku jäv te åkərn up mett namm, nó sku ja sí bätər ätt“. — Ana årə, nä fádərn gav åt onon te, jikk e up sama mód, en an int hällər todist va tí o vakt. To tykt te tridi, som allti va so tær komódi[1], fast an aldər komd å si noga, en tom ádər va äina stakkarər, o so bäiddist an å fádərn te åkərn. Han fikk o. När afton komd, so jikk an o tí ti åkərn. Nu brúka dom hav bróar yvy dítjən, so en dom slapp ti tjor yvy. Tær jikk an o láddist undi äin. Som han lå tær ti klukkon tolv, to börja an hor äitt fræs i skójin, men han va igga räddər, útan han lå tær bara. To komd e trí korpar flýgandist o satt si mitt up bróən, som han lå undi. Tær kasta dom å si sín korpkléniggar o börja ti tramp. To komd an brá fórt framm undan bróən o klædd up si äina korpkléninjin. Prinsässona kommər to me hiskli hast o fikk sín kléniggar, o tom ádər bläi ti korpar, men te tridi, som pojtjin hadd tajji korpkléninjin å, bläi mänistjo. Tom trólova si nu tær — hun hadd äin rigg, som dom bröit iklýv — o tó kvar senn halvo å. Sidan sku dom bör jift si båda o ládd äin viss dá, som bröllopi sku blí. Men hun förbjöid, en han int sku få säjj för injin, kvemm som va hansis brúd. So fór hun bort, o pojtjin fór häim. Tær fråga fádərn, om an fikk åkərn salvéra[2] för trampninjin. Han sá „jó“, o so sá han,

[1] Högfärdig. [2] Skyddad, bevarad.

en fádərn hisklit fórt sku rust ti bröllop, för han sku ti jift si. No, he rustast ti bröllop o bjöidist jästər, o bröllopi bläi fullständit: prästər o alt va komi, men injin brúd börja horas å. To bläi bisin häldər brugumn i förundran o tägkt: „Få sí, om hun narra mi“. — Men som han jikk út up trappon o lýdas, so börja an hør bjäldron o klukkon, som un komd tjorandist. Tom huld nu bröllop, o han fikk sidan torpi, som va stond ti vakt åkərn. Te torpi hord undi äin kugg, o te kunjin, han va ójiftər. So börja han mytjy tykk om te ný torparns hostron. När han int vist, hur han sku få énda up onon, en an sku få hostron hans, so kalla an onon äin dá upp ti si o bá, en han sku försøk, om han va stond ti jör he, som kunjin bifald onon. „Já, kanši an läggər so svårt, en ja int kan fulljör“. — To bifald kunjin honon hugg nér te skójin alt up äin natt, som va tær nér — he most nu ha vari upp up äin hog bakka te tær byggninjin —, o kund an int he, so sku an lívtagas[1]. Torparn bläi i bitjymmər o fór häim o biklaga si för hostron sín o sá, en kunjin hádd ládd upa onon äin so svårər sák, som int han va stond ti jöra. Men hun tykt bara, en e int sku va nogan sák. „Läggs[2] nu bara o sov tiss[3] klukkon tolv, so kombər ja o väkkər upp di“. — Tærätt so jikk un o sá ot dränjin, en han sku gá o sál up te kvít hästn o hämt onon frammför trappon. O han jórd, sosom un bifald, o klukkon tolv so jikk un o väkt upp onon, o so sattist an up hästryddjin o börja ti ríd. Hun gav ot honon äin yks o sá ti te træ, som hästn sku stán nær, so sku han hugg trí gaggor ti o säjj, en alt mo šölp ikull me äin gaggo. Han jórd so. O so komd han häim. Om morin när kunjin vakna o så út jinun fönstri, so va skójin alt nérhugd. To bläi han förarga up senn torpari åtər o kalla onon upp til si o sá, om int föri moris bitti skójin åtər sku stá sosom förr, so sku an lívtagas. Han, torparn, bläi åtər i ný fundérnigg hur an sku få skójin upp åtər ti stá. Han jikk åtər häim o sá åt hostron sín upa sama módi. To sá hun: „Läggs o sov bara, tiss ja kommər o väkkər upp di“. — O han jórd so, o klukkon tolv jikk un o väkt upp onon So jikk un o sála upa te kvít hästn åtər, o han sattist upa ryddjin o ti te först stobban, som hästn sku stán, sku han slå til trí gaggor me yksən o säjj, en alt sku stá åtər sosom förr. När kunjin vakna om morin, so stó skójin åtər sosom förr. Nu vist int kunjin mäir, kva an sku bör jöra me onon, när an igga fikk lívtajji onon. — Men nu va tær äitt slot, som va trölla, o so sá han, kunjin, åt onon, en an sku gá ti te tær sloti o hämt åt onon nytjiln ti sloti. To bläi an i líka fundérnigg, te tær torparn, o fór häim o sá åt hostron sín, hur an sá åt onon. So sá hun: „Int ä he nogan sák. Läggs nu sova so länji, tiss ja väkkər upp di, so räis du me

[1] Aflifvas. [2] Lägg dig. [3] Tils.

te kvít hästn åtər". — Men tí vé te sloti va he ládd läjjon o bjørnar ti vakt, en injin sku slipp tí. O he va millan klukkon tolv o två, som tom líksom sku kvílas, en dom int va líksom upa senn vakt, o he vist injin, men hun vist e. O millan te tær tín[1] so sku'n[2] va tær. To sku an slipp inn. So läid e so lagkt út upa tín, innan an komd tí, en klukkon börja blí två to räidan, o to fikk an va so kort tíd tí. O so sá hun, hostron hans, en han sku tá tom róstogast nykklana, som han sku hitt tær, o he sku va te slotis nykklana. No, nær han to fikk tom nykklana, börja an o sí tær o bläi so länji, en all läjjonən o bjørnana börja kom upa sett vaktställi åtər, en an int vild böri slipp út tidan. So sá hun: „Nær du nu kommər, so får du int sí tibáka me hela véjin igga als". — När han to komd upa ryddjin, so va e so brått, en e va bara ti böri slå o ríd so fligkt som bara hästn orka. Men när an to tykt, en tom läjjona börja kom för næra, so sku han sí bák si. Me sama to slapp nykklana úr hándən. Han full šölv å ryddjin o nykklana mæ. Men te tær hästn, han va so kvikk, en han fikk tom nykklana i munn o börja sprigg o komd häim. Men han bläi tær o sommna. O nu ska vi låt onon sov tær, so länji tiss han vaknar. — So komd hästn häim me nykklana i munn, o to bläi hun i fundérnigg, hostron hans, o tägkt, en läjjona o bjørnana sku it upp onon, o en an aldər sku kom häim mäir. No, hun tó nykklana å hästn o fór ti kunjin me nykklana o sá: „Nu väit ja int hur he stár til. Nu trór ja, en an igga ä i lívi mäir". — „Já, he ä alt he, som ja ha vänta. O ska int vi böri tá o jift oss båda?" sá kunjin to ot henna. — To sá hun: „Jó, vili vi so". — O so pládd un äin viss dá, när dom sku far ti tjörkan o vígas — sí tom sku int vígas häim. To sá kunjin: „Vi åkar väl i sama vagni, när vi far ti tjörkan o lätər víg oss?" — „Näjj, int trór ja he lonar si", sá hun, „útan nu é[3] bäst, en vi åkar me kvar sett vagn". — O so när dom fór ti tjörkan, so åka dom me kvar sett vagn. So biraetta hun alt omm för dränjin hela véjin, hurättan[4] hun sku jör, kvart hun sku far. O so sá hun ot dränjin: „Om nu mann menn kommər häim ennu i værdən, en an livər, so säjj, en ja fór ti Vatugårsslot, o tí kan int han koma, om int han ska mist båda armana o huvu sett, so en an blír lívlos". — När dom to komd ti tjörkbakkan, stäig an, kunjin, úr sett vagn o hun stäig úr sett vagn o so hadd un korpkléninjin kvár enn o so kasta un honon upa si o so fór un ti Vatugårssloti. O so bläi kunjin äinsam.

O nu so vakna han, te tær, som bläi ti sov i jånstist. O so kommər han häim. O so va hun, hostron hans, bortfari. To börja han vandər i skójin alt ätt he, som dränjin hadd biraetta för honon, hur hun hadd sakt. När han to vandra o vandra, so komd an útanför

[1] Tiden. [2] Skulle han. [3] Är det. [4] Huru, på hvilket sätt.

äin tjörkdör. So slódist tær två doda om äitt par styvlar. So sá han åt tom doda: „Kva slåss ni jær om tom gámbəl styvlana? Ä he int nu sama kvemm som hár dom hällər int?“ so sá han åt tom. — „Já, sku tu viti, he ä menn fádərs gámbəl styvlana o när man hár tom up føtrən, so kan man stíga hundra míl i kvart stig.“ — So bäiddist an få märk upa si tom styvlana o sá: „Lätin mi försok tom styvlana“. — No, när han to klédd upa si tom styvlana, so stäig an äitt par stig meddom o so komd an so lagkt, en an igga så tom doda mäir. O so fikk tom ró i grávən senn, o so hadd han äitt par gó styvlar. So marsa han åtər me tom styvlana o so komd an ti äin tjörkgård åtər. To slódist tær två doda om äin sabbil. To sá an: „Kva slåss ni om honon? Ä he int te sama kvemm som hár honon häldər int?“ — „Já, sku tu viti, he ä menn fádərs gámbəl sabbil o när man hár honon, so kan man, útan ti såras, gá framm i hursånt kríg som hälst“. — To sá han åt tom doda: „Lätin mi sí te tær“. — O när han fikk sí upa te sabbiln, so stäig han nogər stig me sín styvlar o so va han so lagkt ifrån tom doda me sabbiln, en an igga så dom. O so bläi tom útan sabbil o so fikk dom ró i grávən senn. So vandra han to me sín styvlar upa fotrən o sabbiln i hándən o so komd an to i skójin ti äin rovarkúlo. O han vist igga, en he va äin rovarkúlo, förän han komd inn. O so fråga han, rovarəns húsværdn, kva han vist säjj. To sá han: „Ja ä äin rovari. O vil ni int nu há mi ti drägg åt idər?“ — So stässla dom onon jina véjin, o hela först nattən lå an bara o birætta hur an hadd stuli o slajji ijæl. To tägkt tom ádər rovarən so, när han hadd jórd so illa, en int tom hadd vari so pass o int jórd so mytjy illa som han, en an sku va äin mytjy gó rovari. O när som to tom ádər fór ti skójin om dájin, so sá tom, en „tu mo nu blí häim, nu lär tu nu enn hinn kom o försok me oss“. — O so bläi han häiman to te först dájin me húsværdn. So börja húsværdn gá ikrigg i all sín magasínər o vís all sín ríkdómar, som tom hadd stuli o røva i værdən. O tom hadd so arbit ti sí ätt he, som hadd rovast. När dom to komd inn i te tær magasíni, som tom hadd sín gullsákər, so häggd tær äin gamal filthatt, som int så út ti nogantigg. „Kva jör ni me te tær hattn? Kast út onon!“ sá han. — „Næi, te hattn kastas int út, men när man hár te hattn upa huvu sett, so sír int te anan mi noga als“, sá húsværdn. — „Jasså“, tykt dränjin, „lätin mi fräst te hattn upa mett huvu.“ — „Häjj no nu kan tu nu få fräst“, sá húsværdn. — No, när han fikk hattn upa huvu sett, sá an: „No, sír ni mi nu o noga?“ — „Häjj näjj, kva sku ja sí ti, när du hár hattn upa di“. — „Jasså, ätt int ni sír mi, so ajø to.“ — O so börja an rodd å[1] me sín hundramíls styvlar o hattn o sabbiln. När som

[1] Spatsera bort.

henna i skógin i ién jórdkúlo o fyord dít mát o alt ti šú uår. So bläi fádran hennas skuti i krígi o mátn bläi slút för henna i skógin, o hun hadd ti slút int anan vuån än gräva säj út ota jórdkúlon. Hur läggi un grävd o grävd, so slapp un út. Do komd de iétt läjjon dít ti henna, o de vísa säj so biskiélit. Hun satt säj po läjjonəs rygg, o so fyord de henna ti iétt jónpar i skógin. Nær un komd framm, so stó gubbən o gumman o riév kolamílo. Hun bá dom rätt vakərt ti gié uåt säj lítə mát. „Jó, bara du kombər o rívər mílo, ska du fuå mát", sa gubbən. — Hun gikk, fast un va fín fryokn, „nyødn kyør hunn i bandə", viét ja. Men nu hadd un so fína figgər, en dom alt gikk söndər, o hun börja ti gruåta o vild int gära de arbitə. So tykt gubbən uåt gumman: „Hár du nu int nogo fínarə arbit ti gié uåt hénna? Va sku un nu vara vándər ti gära toko hær". — So hadd gumman ién gróvər blaggarnssärk o gá uåt henna ti sý. Men de va o so vast, at un alt riév sina händər o so va de so gróft, at un int fikk sýnuåln iginun, o so stakk un säj altjämt i figgrana. Dær so vild un int gära de hällər. So tykt gubbən: „Om dom nu sku há nogo skáplit arbit po guåln." Gumman fór ti guåln o hyora, o fryokn sku do fo blí hönspíga dær. So gikk un dít o va nu sién hönspíga; o den sama guåln hadd i tídn fádran hennas iégi. Men nu hadd hun po so mogga uår so förändrast, at iggin känd henna miéra. Nu sku den dær förvaltarn, som hadd blivi härrə, nær kuggin hadd blivi skuti, han sku nu stá o gifta säj, o den som sku vara stond ti gära ién tokon róso som förra brúdn hans, hun sku fuå an. No, alla fryoknar o mamsällər försyokt nu ti gära ién dýlík, men iggin va i stond ti gära de, bara hönspígan, o mä henna gift an säj sién o so fikk un honon, som un i sin bárndóm hadd tykki omm.

---

216. Bluåskägg.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién flikka, som hadd mogga fríarər, o hun tó iggin. Ti slút komd ién härrə o fría äftər henna, o han kalla säj ti Bluåskägg. Hun tó honon. Han sku fyora henna himm. Men nu gikk vægin hans ginun trí körksóknar. Nær an komd ti första körkan, so stanna an skæsn för körkdörn o bá henna holla i hästn, o šölv gikk an inn. Nær an ién stunn hadd vari, so komd an út o fruåga: „Å du räddər för mäj, min vänn?" — „Näjj", sa hun, „va sku ja räddas för däj, du som ä min vänn". — Nær an komd ti andər körkan, so stanna an hästn o gikk inn i körkan o sá uåt henna: „Holl du i hästn, min vänn, men kom int o sía!" O so gikk an inn i körkan o uåt lík. Nær

an komd út, so fruåga an ota henna, om un va räddər o. „Näjj“, svara hun, „va sku ja räddas för däj, som ä min vänn“. — Dom uåka ijänn ti tridi körkan o stanna för pórtn. So sá han: „Holl i hästn, min vänn, ja ska guå inn, men kom int o sía!“ — Han dröjd nu lítə läggər än dom förra goggona. So gikk un o titta i nykilholə o suå, at an uåt lík. Nær an komd ti henna ijänn, so fruåga an, om un va räddər o. „Näjj“, svara hun, fast un nó va de, „va sku ja räddas för däj, som ju ä min vänn“. — Nær dom komd himm, so va dær alt fult opp. Dær börja vistas främand alla dár, o allti luådist de vara ota hennas bikanta, som komd alla dár. Dom fruåga uå henna, hur un muådd mä sin ugga mann. „Nu muår ja brá“, tykt hun. Ti slút va de líkasom hennas iégi mór, som komd o do sa un: „Hær ha vari so mogga, som ha fruåga uå mäj, hur ja ha muådd, men ja ha int sakt, men nu ska ja säjja för mamma, at ja int muår brá als hær“. — Módron hadd ygko mä dótron sin o gjórd henna ósýnli o fyərd bort henna därifruån.

Anm. Sista satsen är fördärfvad, ty den harmonierar icke med det öfriga, utan ger sagan ett altför oväntadt slut.

---

217. Hur Staffan fikk rustholl.

(Hästböle i Sjundeå.)

De va ién drägg po iétt rustholl, o han hiétt Staffan, o po de rustholla fantist tvuå döttrar. Den iéna dótron sku nu som vánlit fuå rustholla, o den andər sku lyəsas út. Dom börja nu tykka om varandər, hun som sku blí po rustholla o Staffan. Han mostist ti slút säjja uåt fádran hennas, va miénigg an nu hadd. Do sá fádran hennas: „Mä va mo tu sku lyəsa de mæ“. — De va nu i fórna tídər, o han sku bitála út fýra hundra riksdáldər. „De va nu ful nogo ti arbita de lyəst“, tykt Staffan. So va an o arbita ién dá i uåkorn, o lansvægin gikk däriginun. So komd de tvuå härrar riésandəs dær förbí o tappa päggsväskon sin. Staffan korga an o tykt, at den sku ti hansis bihág vara brá ti há. Han lyəst rustholla mä päggana sién, o so fikk an de o dótron mæ. Men nu hadd an int aldər nogo rólit dær, útan de va allti so tugkt för an. Sién lær an nu ha havi de i tíə uår. So riést dom sama härrana ijänn mä vægin o tala sins imillan, at för tíə uår tibáka so mist vi ién summa päggar hær po den hær vægin. Staffan hyərd de dær, at iégarna va dær. Do tägkt an: „Nu ä de bäst ti holla säj framm“, — si an vild nu slippa uå mä sorgin sin, om an frítt bläi uå mä hiéla rustholla. Han gikk do o búga säj för härrana o tykt, om dom sku vila bisværa säj ti koma opp. Do

säjjər an uåt hustrun sin, at un sku riéda til myki präktit ota alltigg. Härrana stanna dær po midda o traktiérigg, men dom hadd ändo fundiéra puå de, som den dær bón va so dær vælmiénand imót dom. Nær dom hadd äti o traktiéra säj, so gikk an inn o búga säj o tykt, om dom int sku vila koma o sía po iégəndómən hansis. So nær dom lítə hadd guått o sítt, so sá Staffan, hur de hadd guått, at hiéla iégəndómən hyord härrana til. „Ja ä so nöjdər nu, för ja ha i mogga uår arbita so tugkt den hær jórdn, som den int va min." — Do bläi härrana o fundiéra o sí po varandər o po Staffan. Ti slút sá ién ota dom: „Biholl tu va tu hár o arbita din jórd uåt dina smuå buån, för vi hár nó, int vil vi há den". — Do bläi Staffan gládər o nöjd o takka härrana, nær an fikk biholla rustbollə sitt, o so gikk dom himm o drakk ännu ién gläddjiskuål po sákin.

---

218. Äin gåto om äina som stal från bantjin.

(Pokar i Lappträsk).

He va äin studänt äin gaggo. Han kom ti äin stád o dji i múranlæron. No dom ha múra bantjin, sá an ot hossbun: „Nu ska vi gá i natt o stjäl i bantjin". — „Hör ska he gá til? Han ä so stark o so ä tær vakt", sá hossbun. — „Ja ha múra äin lönnlúkko o tæridjinum ska vi gá", sá te annan. — Tom dji, o två néttər ätt kvarádər dji studäntn inn, men te tridi nattn läit an hossbun gá inn. Han dji. Men nu hadd kuggn fott räido upa te stuli. O han satt tí äin massín, som skar huvu å tjývn. Studäntn, som vist he, dji o tó bort huvu. Nær kuggn int uta bara kruppn kund tjänn onon läit an sätt onon up äin tjärro o tjord den mä te äina gatun upp o te áron nidər o kuggn mäina, en nu nogon, åtminstonə hostron, sku budas tjänn onon o djäv noga tékn ifrån se. Nær studäntn så, hör he va tillstält, ställd an säj i fönstrə ti rak se. Just som dom kom mä te huvulöus kruppn tæronm, so skar an se lítə i hakun. Nær gumman så, en he va bisis kruppn, so rópa un til. To fråga kuggn kva he va för júd. Studäntn sá: „Mín mattmódro blí so rädd, nær ja skar mäj i hakun lítə, nær ja raka mäj". — Nær int kuggn fi räido upa tjúvn po te vísi, so läit an bygg äitt vakthús útanför stån o satt kruppn tí. Säks vaktkarar satt an útanför húsə o säks innanförə. So tägkt kuggn to, en nu kommər væl nogan o frästar tá bort te kruppn, o he blír hono, som he tillhør. Nær studäntn så he, so läit an djör åt se tolv prästmundérniggar o nær an fi dom, so tjord an te äina tulln inn o annan út o tjöpt äin häil hóp mä stark varur. So fór an ti vaktkojjon o bäiddist, en an sku få blí tær yvi nattn. Men tom va strägkt förbjudi,

en iggan sku få va tær, o våga int djäv åt onon nattkvartér. To mäina an: „Kvarför kan ni int djäv åt me nattkvartér. Ja ska jälp idər ti vakt, bara ja får blí kvár“. — Han fi ti blí kvár. So gav an åt dom o sín stark varur. Tom vill int först smak upa dom, men nær an sá, en an sku vakt, ifall dom sku suv, so tó dom å dom. To räkt he int läggn[1], innan dom all sovvna. To tó an o klédd dom all ti próstar o tó bort lítji. När första vaktn vakna o så hur he stó til, so väkt an upp tom ádər o sá ot kvar o äin: „Gumoron, härr pastorn! Nu ha te hær räisandi fari bort mä lítji, o nu tár fán oss. Nu mäinar ja, at vi gár ti kuggn o bedjær kvar o äin ot se pastorát“. — Tom djórd so. Kuggn tykt: „Kvart fán ha he komi so mytji próstar ifrån!“ — Men an gav änto kvar o äin sett pastorát. När kuggn po te vísi int fi räido upa tjúvn, to stäld an tí äitt kalás o bad sín undərsåtar all ti kom tí. Te studäntn va o mä an. So kasta an päggan[2] upa gölvi[3] o so tägkt an: „Han som nu stal i bantjin, so kan an int lät blí tess päggan äldər“. — Nær studäntn så, húr he dji til, smórd an undi styvlan sín λlika, som laga, en päggan tó fast. Nær an sidan så nogan pänni so stäig an djinast tær upa o so dji an út o plukka bort tom. Nær int kuggn po te vísi fi räido up tjúvn, so sá an: „All, som ha vari hær upa kalási, ska va hjær yvi nattn“ — han tägkt, en han, som ha vari äin λlikan späjón-slurk[4], kan int háld se, om an int ska suv mä prinsässan. So gav an åt prinsässan äin flasko, en un sku märk han, som sku djör e. So stjédd he o, en studäntn dji suv mä prinsässan. To märka un onon. O tær un sommna, to tó an flaskon o märka henna to, all ádər mä. Nær kuggn om morin vakna o så hur he stó til, tykt an: „Nu ha dom all vari o suvi mä prinsässan, o int kan ja nu få räido upa tjúvn. Han most bistämt va äin mytji snäll kár“. Sidan sá an ot dom: „Han, som ha stuli bantjin o tajji huvu ifrån kruppn o kruppn från tom tolv vaktrən o djórt dom ti próstar, o som ettarst tajji päggan ifrån gölvi mett, han ska få blí menn måg. To stäig studäntn framm, bukka o sá, en han ha djórd he. So tykt kuggn: „Jasså, he ha vari tu, dín dansmästarə“, o so fi an kuggns dótron, rítji tærtil, o so — kom ja bort.

---

219. Om pojkin som tóist me bjorn.

(Helsinge).

De va äitt ríkt äimsant ställə opp i skógin, o dær va trí brodər. Äin dá senn mót kväldn, so gikk den äldər bródran ti skógin, o dær träffa bjorn koma imót'n. Bjorn vild göra övərvold på'n, o han så

[1] Länge. [2] Penningar. [3] Golfvet. [4] Spjufver.

int iggin ann útvæg bara ti tá nappatag me'n. Han tó ändo tröstn sin ti äin stórər ék o dær fata'n bjorn i ramana o hold'n dær ikrigg træ. So komd bródran senn, o han sku do klakka bjorn i huvu, men den andər bá'n koma o tá bjorn i ramana o holla'n po sama sätt, han sku do gå himm o äta först, senn sku an koma, o do sku dom klakka bjorn. Nær an hadd äti, so komd an tibáks, o do klakka dom bjorn. Han sku nu läta bródran försøka o, hur gott de sku vara ti holla fat i bjorn.

---

220. Om Lísa som bódd norr undi sólən o sydər undi jórdən.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin gaggo äin torparə, som hádd trí pojkar. O so hadd han äin hávəråkər, o honon sådd an kvarinda vår. Tær bläi hávərlándə nidərtrampa trí år å rad; o kvar juhanninatt bläi he nidərtrampa all trí årən. So sá bisin åt te älsta sonn senn första juhanninattən tær bakett, en han sku gá tí o sí ett, kvemm som trampa nér e. — Han djikk tí, så indjitigg; tærför so ládd han se ti sova o sovd bort tín. Ana årə so sá bisin åt te anan pojtjin: „Gá nu tu o sí, om tu kan sí kvemm som trampar nidər hávərlándə“. — Han djikk o så indjitigg, ládd se ti sova o sovd bort tín. — Tridi årə nær kódon[1] komd ti te yggsta, so vild tom int lät honon gá. Tom sá bara: „Kva ska tu gá tí?“ — „No, kan ja int nu få gá?“ sá pojtjin. — Men fádərn, han vild int lät onon gá. To sá pojtjin: „Nær nu tom ádra ha fått gá, kvaför kan int ja få försøk mín lykko o?“ — So slapp an to. He bläi äitt grúlit start vädər líksom he hádd vari all tom ádər juhanninétrən, når pojkana hádd vakta. Nær an komd ti åkərn, så an indjitigg. Men han va klókarə som brodrən. Han ládd se o band fast fotrən vidər äitt stórt træ, som hádd stóra gräinar — för han va rädd ti sovvna. Nær klukkon bläi tolv, so komd tom, som trampa nidər hávərlándə. Kvarinda gaggo väddrə rykt yty træ, so rykt he yty hans fotər, söun[2] han int fikk sovvna. Men so sovvna han ento. So blåst he til rætt start. Som e to rykt yty træ, so vakna an åtər. To va klukkon just tolv. So komd he trí prinsässor flýgandist — si tom va trölla ti fogglar me lagga viggar. Tom sat alla viggana sína ifrån se o börja tramp nidər hávərlándə líksom förút tom ádər juhanninétrən. Han lå o så upa — han va ju vatjigər. So stäig an upp. Klukkon va to halv äitt. O so fråga an, kvaför tom trampa nidər lándə kvar juhanni-

---

[1] Turen, ordningen. [2] Så att.

natt. — Te yggsta å prinsässona hádd äin rigg upa figgrə. So sá un: „Om tu vil vita kvaför vi trampar nér lándə, so ska tu tá tesn jær rindjin". — So fråga an straks: „Kva häitər tu?" — „Ja häitər Lísa". — „Kvart bór tu?" — „Norr undi sólən, sydər undi jórdən, tær bór ja". — So va han o tó bort, undi tín som tom trampa, viggana teras, som tom flöug me. Sidan bá tom, en han sku djäv viggana tibáka. „Næi", sá han, „men vil tu blí mín hostro", sá an ti te yggsta, „to ska ni få viggana idra". — Hun lua[1]. O so gav han viggana teras, sönn dom kund flýg bort. Tom flöug bort, o han bläi stá tær äisambər[2]. Om morin bitti so djikk an häim ti fádərn o sær, up kva mód he djikk til. — Sidan so börja han ti marsa. Han marsa äin laggər tíd, o so komd han ti äitt äisamt ställə i skójin. Tær va bara äin gamal gumma häiman. So fråga an: „Kvar ä bisin idan?" — „Bisin han itər so start", svara gumman, „ja sku vist få onon häim, men ja orkar int fyll honon me ita[3]. Han väit alt, som héndər i værdən". — To so sá han: „Ja ska tjop ita åt onon so mytjy han orkar ita[4], om han väit, kvart ja ska fara, sönn ti sok Lísa, som bór norr undi sólən o sydər undi jórdən". — So blåst hun yty äin pípo, o straks komd bisin häim me äitt start vädər o fråga: „Å jær nodjin, som vil djäv me ita?" — So tjopt an, torparpojtjin, först äin tunno kórn, o fråga: „Vil tu hav mäir?" — „Jáa", sá an. — So tó an äin tunno rog til, o han åt upp alt ihóp. So sá an: „Vil tu hav mäir?" — „Næi, nu ä ja mättər". Sidan sá an: „Sätt de upp up menn rygg". — Han djórd so. O so ford han onon ti äitt höukt bjärg. So tó han ypy äin lúkko o sá: „Jær ska tu nidər". — So djikk an tí nér o so marsa han rætt lagkt. Tær innə hitta an äitt stórt hús. Tær bódd äin gamal bisi. Han fråga: „Kvarifrån ha tu komi?" — Men pojtjin sá indjitigg, bara bäiddist drikka, för han va torstogər. So fikk an straks äin tjippo[5] drikka — o he va Lísa, som bar hena åt onon. So hävd han rindjin i drikkstjippon, som han hádd fått å Lísa. Nær hun så rindjin, komd un o hälsa up onon o sá, at han va vælkomi. „Men fádərn menn", sá hun, „ä so styggər, en an djör å me all kristna." — „Kan tu", sá an, „mäir en ja, so ska vi vist blí vælkomi". — So sá un: „Tu får int drikk noga, som han bjúdər åt de". — So komd bisin o bjöud åt onon äin súp. Han tó först šölv úr äin flasko o so tó han från äin áron flasko åt pojtjin, o he va te starkasti fördjift. Men pojtjin tó int he i munn, bara kasta he bak hærdan[6] senn, o so brann he blå äild up gölvə tær, som e full. So sá bisin: „Jasså, tu vil int do!" — So tó han ypy äin lúkko o sá, en han sku kast onon tí yty; „o tær ä", sá an, „magg doda, som ha komi tí up sama módə". — Men so hádd pojtjin äitt blagkt sværd, som han hádd vonni up

[1] Lofvade. [2] Ensam. [3] Mat. [4] Äta. [5] Dryckeskärl af trä. [6] Axeln.

räison. Bara han sá åt sværdə: „Djör de klár", so va huvu straks bort å mótstondarn hans. — Nær han int dó å fördjift, so sku bisin kom o kast onon nidər djinnn lúkkon. So sá an åt värjon: „Djör de klár!" O djinast hugd hun huvu å bisin. — „Vojj, vojj! kva vi nu ä lykkliga", sá prinsässan, „nu ä tu menn", sá hun. — Sidan fira dom bröllop i fläirə dagar. Ja va lítə me o, fast he int räkt ländji. Sidan so šikka tom me tærifrån me äitt start vädər, o jær ha ja vari alt sidan.

---

221. Vatugårsslot.

(Tessjö i Strömfors).

He va äin torpari, som hadd äin åkər. O han bläi allti trampa millan klukkon tolv o äitt up nattən. O he va trí prinsässor, som va trölla ti korpar. Tom va mänistjor millan tolv o äitt o to va dom o trampa te åkərn, men tessimillan va dom ti korpar. Torparn hadd o trí synər. Äitt år bá te älsta ti få te åkərn up sett namm, so sku han vakt onon från te tær trampninjin. När han sku gá tí o vakt, so bläi an räddər, när e börja fræs o dundər i skójin, o fór häim. To va te anan o sá: „Tu ä äin stjit, som int bätər kan vakt. Om pappa sku jäv te åkərn up mett namm, nó sku ja sí bätər ätt". — Ana årə, nä fádərn gav åt onon te, jikk e up sama mód, en an int hällər todist va tí o vakt. To tykt te tridi, som allti va so tær komódi[1], fast an aldər komd å si noga, en tom ádər va äina stakkarər, o so bäiddist an å fádərn te åkərn. Han fikk o. När afton komd, so jikk an o tí ti åkərn. Nu brúka dom hav bróar yvy ditjən, so en dom slapp ti tjor yvy. Tær jikk an o láddist undi äin. Som han lå tær ti klukkon tolv, to börja an hor äitt fræs i skójin, men han va igga räddər, útan han lå tær bara. To komd e trí korpar flýgandist o satt si mitt up bróən, som han lå undi. Tær kasta dom å si sín korpkléniggar o börja ti tramp. To komd an brá fórt framm undan bróən o klædd up si äina korpkléninjin. Prinsässona kommər to me hiskli hast o fikk sín kléniggar, o tom ádər bläi ti korpar, men te tridi, som pojtjin hadd tajji korpkléninjin å, bläi mänistjo. Tom trólova si nu tær — hun hadd äin rigg, som dom bröit iklýv — o tó kvar senn halvo å. Sidan sku dom bör jift si båda o ládd äin viss dá, som bröllopi sku blí. Men hun förbjöid, en han int sku fá säjj för injin, kvemm som va hansis brúd. So fór hun bort, o pojtjin fór häim. Tær fråga fádərn, om an fikk åkərn salvéra[2] för trampninjin. Han sá „jó", o so sá han,

---

[1] Högfärdig. [2] Skyddad, bevarad.

en fádərn hisklit fórt sku rust ti bröllop, för han sku ti jift si. No, he rustast ti bröllop o bjöidist jästər, o bröllopi bläi fullständit: prästər o alt va komi, men injin brúd börja horas å. To bläi bisin häldər brugumn i förundran o tägkt: „Få sí, om hun narra mi". — Men som han jikk út up trappon o lýdas, so börja an hør bjäldron o klukkon, som un komd tjorandist. Tom huld nu bröllop, o han fikk sidan torpi, som va stond ti vakt åkərn. Te torpi hord undi äin kugg, o te kunjin, han va ójiftər. So börja han mytjy tykk om te ný torparns hostron. När han int vist, hur han sku få énda up onon, en an sku få hostron hans, so kalla an onon äin dá upp ti si o bá, en han sku försøk, om han va stond ti jör he, som kunjin bifald onon. „Já, kanši an läggər so svårt, en ja int kan fulljör". — To bifald kunjin honon hugg nér te skójin alt up äin natt, som va tær nér — he most nu ha vari upp up äin høg bakka te tær byggninjin —, o kund an int he, so sku an lívtagas[1]. Torparn bläi i bitjymmər o fór häim o biklaga si för hostron sín o sá, en kunjin hádd ládd upa onon äin so svårər sák, som int han va stond ti jöra. Men hun tykt bara, en e int sku va nogan sák. „Läggs[2] nu bara o sov tiss[3] klukkon tolv, so kombər ja o väkkər upp di". — Tærätt so jikk un o sá ot dränjin, en han sku gá o sál up te kvít hästn o hämt onon frammför trappon. O han jórd, sosom un bifald, o klukkon tolv so jikk un o väkt upp onon, o so sattist an up hästryddjin o börja ti ríd. Hun gav ot honon äin yks o sá ti te træ, som hästn sku stán nær, so sku han hugg trí gaggor ti o säjj, en alt mo šölp ikull me äin gaggo. Han jórd so. O so komd han häim. Om morin när kunjin vakna o så út jinun fönstri, so va skójin alt nérhugd. To bläi han förarga up senn torpari åtər o kalla onon upp til si o sá, om int föri moris bitti skójin åtər sku stá sosom förr, so sku an lívtagas. Han, torparn, bläi åtər i ný fundérnigg hur an sku få skójin upp åtər ti stá. Han jikk åtər häim o sá åt hostron sín upa sama módi. To sá hun: „Läggs o sov bara, tiss ja kommər o väkkər upp di". — O han jórd so, o klukkon tolv jikk un o väkt upp onon So jikk un o sála upa te kvít hästn åtər, o han sattist upa ryddjin o ti te först stobban, som hästn sku stán, sku han slå til trí gaggor me yksən o säjj, en alt sku stá åtər sosom förr. När kunjin vakna om morin, so stó skójin åtər sosom förr. Nu vist int kunjin mäir, kva an sku bör jöra me onon, när an igga fikk lívtajji onon. — Men nu va tær äitt slot, som va trölla, o so sá han, kunjin, åt onon, en an sku gá ti te tær sloti o hämt åt onon nytjiln ti sloti. To bläi an i líka fundérnigg, te tær torparn, o fór häim o sá åt hostron sín, hur an sá åt onon. So sá hun: „Int ä he nogan sák. Läggs nu sova so länji, tiss ja väkkər upp di, so räis du me

---

[1] Aflifvas. [2] Lägg dig. [3] Tils.

te kvít hästn åtər“. — Men tí vé te sloti va he ládd läjjon o bjørnar ti vakt, en injin sku slipp tí. O he va millan klukkon tolv o två, som tom líksom sku kvílas, en dom int va líksom upa senn vakt, o he vist injin, men hun vist e. O millan te tær tín[1] so sku'n[2] va tær. To sku an slipp inn. So läid e so lagkt út upa tín, innan an komd tí, en klukkon börja blí två to räidan, o to fikk an va so kort tíd tí. O so sá hun, hostron hans, en han sku tá tom róstogast nykklana, som han sku hitt tær, o he sku va te slotis nykklana. No, nær han to fikk tom nykklana, börja an o sí tær o bläi so länji, en all läjjonən o bjørnana börja kom upa sett vaktställi åtər, en an int vild böri slipp út tidan. So sá hun: „Nær du nu kommər, so får du int sí tibáka me hela véjin igga als“. — När han to komd upa ryddjin, so va e so brått, en e va bara ti böri slå o ríd so fligkt som bara hästn orka. Men när an to tykt, en tom läjjona börja kom för nære, so sku han sí bák si. Me sama to slapp nykklana úr hándən. Han full šölv å ryddjin o nykklana mæ. Men te tær hästn, han va so kvikk, en han fikk tom nykklana i munn o börja sprigg o komd häim. Men han bläi tær o sommna. O nu ska vi låt onon sov tær, so länji tiss han vaknar. — So komd hästn häim me nykklana i munn, o to bläi hun i fundérnigg, hostron hans, o tägkt, en läjjona o bjørnana sku it upp onon, o en an aldər sku kom häim mäir. No, hun tó nykklana å hästn o fór ti kunjin me nykklana o sá: „Nu väit ja int hur he stár til. Nu trór ja, en an igga ä i lívi mäir“. — „Já, he ä alt he, som ja ha vänta. O ska int vi böri tá o jift oss båda?“ sá kunjin to ot henna. — To sá hun: „Jó, vili vi so“. — O so pålädd un äin viss dá, när dom sku far ti tjörkan o vígas — sí tom sku int vígas häim. To sá kunjin: „Vi åkar väl i sama vagni, när vi far ti tjörkan o lätər víg oss?“ — „Näjj, int trór ja he lonar si“, sá hun, „útan nu é[3] bäst, en vi åkar me kvar sett vagn“. — O so när dom fór ti tjörkan, so åka dom me kvar sett vagn. So birætta hun alt omm för dränjin hela véjin, hurättan[4] hun sku jör, kvart hun sku far. O so sá hun ot dränjin: „Om nu mann menn kommər häim ennu i værdən, en an livər, so säjj, en ja fór ti Vatugårsslot, o tí kan int han koma, om int han ska mist båda armana o huvu sett, so en an blír lívløs“. — När dom to komd ti tjörkbakkan, stäig an, kunjin, úr sett vagn o hun stäig úr sett vagn o so hadd un korpkléninjin kvár enn o so kasta un honon upa si o so fór un ti Vatugårssloti. O so bläi kunjin äinsam.

O nu so vakna han, te tær, som bläi ti sov i jånstist. O so kommər han häim. O so va hun, hostron hans, bortfari. To börja han vandər i skójin alt ätt he, som dränjin hadd birætta för honon, hur hun hadd sakt. När han to vandra o vandra, so komd an útanför

[1] Tiden. [2] Skulle han. [3] Är det. [4] Huru, på hvilket sätt.

äin tjörkdör. So slódist tær två doda om äitt par styvlar. So sá han åt tom doda: „Kva slåss ni jær om tom gámbəl styvlana? Ä he int nu sama kvemm som hár dom hällər int?“ so sá han åt tom. — „Já, sku tu viti, he ä menn fádərs gámbəl styvlana o när man hár tom up fotrən, so kan man stíga hundra míl i kvart stig.“ — So bäiddist an få märk upa si tom styvlana o sá: „Lätin mi försok tom styvlana“. — No, när han to klédd upa si tom styvlana, so stäig an äitt par stig meddom o so komd an so lagkt, en an igga så tom doda mäir. O so fikk tom ró i grávən senn, o so hadd han äitt par gó styvlar. So marsa han åtər me tom styvlana o so komd an ti äin tjörkgård åtər. To slódist tær två doda om äin sabbil. To sá an: „Kva slåss ni om honon? Ä he int te sama kvemm som hár honon häldər int?“ — „Já, sku tu viti, he ä menn fádərs gámbəl sabbil o när man hár honon, so kan man, útan ti såras, gá framm i hursånt kríg som hälst“. — To sá han åt tom doda: „Lätin mi sí te tær“. — O när han fikk sí upa te sabbiln, so stäig han nogər stig me sín styvlar o so va han so lagkt ifrån tom doda me sabbiln, en an igga så dom. O so bläi tom útan sabbil o so fikk dom ró i grávən senn. So vandra han to me sín styvlar upa fotrən o sabbiln i hándən o so komd an to i skójin ti äin rovarkúlo. O han vist igga, en he va äin rovarkúlo, förän han komd inn. O so fråga han, rovarəns húsværdn, kva han vist säjj. To sá han: „Ja ä äin rovari. O vil ni int nu há mi ti drägg åt idər?“ — So stässla dom onon jina véjin, o hela först nattən lå an bara o birætta hur an hadd stuli o slajji ijæl. To tägkt tom ádər rovarən so, när han hadd jórd so illa, en int tom hadd vari so pass o int jórd so mytjy illa som han, en an sku va äin mytjy gó rovari. O när som to tom ádər fór ti skójin om dájin, so sá tom, en „tu mo nu blí häim, nu lär tu nu enn hinn kom o försok me oss“. — O so bläi han häiman to te först dájin me húsværdn. So börja húsværdn gá ikrigg i all sín magasínər o vís all sín ríkdómar, som tom hadd stuli o rova i værdən. O tom hadd so arbit ti sí ätt he, som hadd rovast. När dom to komd inn i te tær magasíni, som tom hadd sín gullsákər, so häggd tær äin gamal filthatt, som int så út ti nogantigg. „Kva jör ni me te tær hattn? Kast út onon!“ sá han. — „Næi, te hattn kastas int út, men när man hár te hattn upa huvu sett, so sír int te anan mi noga als“, sá húsværdn. — „Jasså“, tykt dränjin, „lätin mi fräst te hattn upa mett huvu.“ — „Häjj no nu kan tu nu få fräst“, sá húsværdn. — No, när han fikk hattn upa huvu sett, sá an: „No, sír ni mi nu o noga?“ — „Häjj näjj, kva sku ja sí ti, när du hár hattn upa di“. — „Jasså, ätt int ni sír mi, so ajo to.“ — O so börja an rodd å[1] me sín hundramíls styvlar o hattn o sabbiln. När som

[1] Spatsera bort.

to rovarən komd häim, so va húsværdn sörgand o sá: „Vist tu, en han va äin slikan rakkari! Han fór à me vonn bästa hatt, som vi hadd“. — O tom bläi i slikan rýsam fundérnigg. „O han, som lå jær i natt o birætta, hur an hadd stuli, o nó most han ha vari äin rikti skojjari, som kund far å me vonn hatt“, sá tom. — So börja han vandər i skójin. O so vandra han äitt stykk. So kommər an til äin lítn stuvu. O so jikk an inn tær, o tær sat äin gamal tjäligg o spann, som hadd trí álns lágg näsa o „durr-urr-urr“ sá rottjin. So fråga an å henna, om hun vist kvart som Vatugårssloti fans. „Näjj“, sá hun, „men ja ä nu kugg yvy all júr, som fins upa jórdn, om int tom väit, so väit iggan“. — So jikk un út o blåst upa äin lítn pípo o so, bäst som he va, so va all júr tær. O so fråga hun om tom vist, kvart som Vatugårssloti va. O to sá dom, en dom igga vist. — Men so va tær äin šø, som han to sku yvy. To bá han henna kom o släpp si yvy te tær lill šøn — han sku to försøk far tí. Men so sku hun hugg høgər armən å honon först, innan han sku slipp tí. „No, lätin nu vara, tiss vi kommər ti áron sídon, so ska ja jälp idər ti ró“, sá han. — So lyft dom yksn o stabban i båtn, som tom to sku hugg tí up áron sídon, när tom sku kom tí. När tom komd tí, so sá han: „Ja ska nu stíg förə, som hár lágg styvilskaft, o drá båtn i lánd“. — So stäig han först me te äina fótn i lánd, men när han stäig me te anan, vénd an si omm o hugd huvu à tjälnjin o so marsa han å bort me sín hundramíls styvlar. Som han to vandra, so kommər han åtər ti äin dýlíkər stuvu. O tær va äin tjäligg o spann, som hadd säks álns lágg näsa. O rottjin sá undi tín „durr-urr-urr“. So sá hun, en „hur ha tu komi hí nu åt mi ti stäik, o ennu hár du høgər hándən kvár“. — „Häjj häjj, ni mo nu int va so ílakər, när man kommər inn“, sá han, „en ni int lätər äin säjj sett ærand“. O tær so fråga han å henna, kvart som Vatugårssloti fans. „Já, int väit ja, men ja ä nu kugg yvy all fogglar, om int nu nogan å tom väit.“ — Tær so jikk hun út o blåst i äin lítn pípo o to komd all fogglar flýgandist tær. O so fråga hun, om tom vist, kvar Vatugårssloti findist. Men tom vist igga. — So va tær åtər äin šø, som han sku yvy. O to bäiddist han te tjälnjin ti kom o släpp si yvy. „Já, men ja ska hugg bå armana å di först“, sá tjälnjin. — „Häjj häjj, ni mo nu lät mi há dom ti áron sídon, so ska ja jälp idər ti ró o“, sá han. — No, tom lyft yksən o stabban i båtn o ródd yvy ti áron strándən. När han to kom ti áron sídon, so sá han: „Ja ska nu stíg först yty, som hár lágg styvilskaft, o drá upp båtn, so får ni sit yty, som ä gamal“. — O so stäig han först me te äina fótn i lánd, men me sama som han stäig me te ana, so hugd han huvu å tjälnjin. O när han hadd so góa styvlar ti gá me, so räist han à åtər. Tær so komd han åtər tridi gaggon ti äin slikan gumma, som sat o spann, o hun hadd níi álns läggər

näsa. O när hun spann sá rottjin „durr-urr-urr" undi tín. So sá hun åt onon: „Hur ha tu komi hí ät mi ti stäik, som hár bå armana kvár?" — „Häjj häjj, man mo nu först få säjj ærandi sett", sá han. O so fråga han to ätt Vatugårssloti, kvart he findist. To sá hun, en hun igga vist he. „Men ja ä nu kugg yvy all fiskar", sá hun, „om int tom väit noga". — O so jikk hun út o blåst i äin pípo, o all fiskar komd tagandist ti strándən. Men válfistjin komd int. När hun to fråga, so vist tom igga. To sá hun: „Vi ska nu vänt äin stond, bara nu válfistjin kommər, kanši han väit". — Ätt äin stond so kommər han o me sån fárt tagandist. So fråga hun om han vist, kvart Vatugårssloti findist. „Jó", sá han, „ja va just tí o jälft undi äin knútstäin undi slotsväddjin, som hadd rasa líti." — Tær so sá hun: „Tu ska få for tesn jær kárn tí, ättsom tu nu ha vari tí", sá hun åt honon. — Men so sku hun hugg huvu å honon först o bå armana. To sá han: „No, lätin mi nu först stíg upa fistjin, so bihøvər ni int lyft mi upa. Hur får ni mi upa? Ni ä gamal mänistja". — O me sama han to stäig upa fistjin, so hugd han huvu å henna. O so fór han ti Vatugårssloti. När han to kom ti Vatugårssloti, so stäig han å tær. O he börja blí natt o šýmnigg. O so ládd an senn hatt upa huvu, som han fikk tí ifrån te tær rovarkúlon. O so jikk an o sku sí, kvart hun to sku finnas, när han komd tí. So jikk han i forston, o so stäld han si bak forstodörən. O so šikka hun út pígan ti tapp drikka åt si. Han hadd ennu kvár uta te tær vígniggsrinjin, som tom hadd bruti mitt iklýv, när dom trólova si tí upa bróən. O honon släft an i drikka. Men igga så pígan honon. När hun to, hostron hans, drakk, so så hun, en tær glima noga i stópi. So tó hun o så kva tær to findist. O so tjänd hun to te sama rinjin, o so tägkt hun: „Få sí, mo int han ska va jær nu". — O so jikk hun út o sí. När hun to komd i forston, fråga hun, om he findist nogan mänistja hällər int, so ska he svar, hällər o ska tetta jær sloti sägk anaslika júpari en he to va. So gav han si titjänna to tær för henna. „No, hur ha tu kuna kom hí nu?" — O hun undrast, hur han hadd kuna slipp förbí so mogga frästəlsər. Tær so börja dom háld bröllop to o kalás up ný räknigg. O han, som birættar sagun, sku ha vila jäv mytjy til om han o ha fått va me upa äitt horn.

222. Om mörka[1] kuggin.

(Fall i Sjundeå).

De va ién gogg ién konugg, som va mörk, o iggən va stond ti bóta an. So nær an luå i sitt mörkər o igga suå, so va de líkasom nogon sku ha sakt uåt an, at an sku skaffa vatn fruån de förluåvaga lándə o tvätta sina yogor mä de, so sku an fuå sýn sin ijänn. Nu hadd an trí sönər, o dom tvuå äldər ota dom annsuå an ti va duktiga karar, o dom sku an skikka ti de förluåvaga lándə. Först fór den äldər. Nær an gikk niér ti fartýgi, so myott an ién gamal gummo po vægin, o hun önska an lykko po riéson. Han bläi argər, som an fikk toko duålit myotə, o bá henna drá ti hälviti. „De guår aldər væl po hans riéso", tykt gummon o försvann. — O so gikk de int hällər. Nær an komd út po hávə, so oppstó de ién stikkandə storm, o han förlíst. Han bläi ändo bärgagər ti slút po ién yo. Nu liéd de ién logg tíd, o de hyordist igga ota an. Sién skikka kuggin út den millərsta ti fara o hämta vatn fruån de förluåvaga lándə. Nær an va fullfærdi o gikk niér ti skipə sitt, so myott an o ién fati kärigg po vægin, o hun önska an lykko po riéson. Uåt henna sá han po sama sätt, som bródran hadd sakt, at un sku drá ti hälviti. „De guår aldər væl po den riéson", sa käriggin ijänn o försvann. — Nær an komd út po hávə bläi de ién stór storm, o han förlíst mæ o bläi oppkastagər po sama yo som bródran. Uåtər förliéd ién logg tíd o iggin sýndist koma. Do bijærd den yggsta ota fádran ti fuå fara. Men kuggin tródd int an riktit, nær an va ién tokon vildbasarə, at iggin fikk händər mä an, o sku int luåta an fara, men pojkin tykt bara at „ju störrə skälm dess bätər lykko" o vild mä alt gevalt riésa. — No, kuggin lät an ti slút fara o rusta út an som dom andər. Nær an gikk niér ti fartýgi, so va dær ijänn ién gummo vi vægin, o hun önska an lykko po riéson. „Takk, takk", sa pojkin bara o va stór po säj, o gikk vídarə. — „Han fár lykklit po sin riéso", tykt gummon o försvann uåtər. O so skiédd de o. Han komd ti de förluåvaga lándə. Nær an komd ti strann, so va dær ién lítn stuvu o dærinnə bódd ién gubbə. Han gikk dít o fruåga ota gubbən, vár de hiélandə vattnə fans i lándə. Do visa gubbən an ti iétt slot o bá an skynda säj, medan trollən va borta. Han gikk, o nær an komd framm ti slotə, so luå tvuå läjjon po várdiéra sídon om trappon, men dom sovd so huårt, at dom igga hyərd, nær an komd. Pojkin gikk inn o komd ti ién stór sál, o de va rikssáln. Dær luå ién stórər orm mä ién grandər gullkróno po hivu mitt po golvə o ién stór stór kasa mindər ikrigg honon, men dom sovd alla so huårt, at dom igga hyərd. Där-

[1] Blinde.

ifruån gikk an ti iétt mindər rumm o dær sovd ién vakər prinsässo. Han gikk ännu läggər framm o komd ti iétt tridi rumm, o dær luå ién so innərlit vakər fryokn, at an int kund holla säj, bara fór o sova mä henna i säggin. Nær an fór bort, so skriév an, vemm an va o varifruån an hadd komi o va an hadd gjórt. Nu hadd gubbən, som vísa an ti slotə, sakt uåt an, at alla dom ormana va förtrollaga mänišor. Men om an sku hugga hivu ota den stóra ormən, so sku dom alla blí mänišor ijänn. Han gjórd so, o dom bläi mänišor. Sién gikk an niér ti brunn o tó vatn, o so fór an tibáka ti skipə vi strann o birätta för gubbən, hur an hadd huggi hivu ota ormkuggin o gjórd dom alla ti mänišor ijänn. Gubbən va gládər o takka an rätt myki för de, at an hadd frälsa dom. Pojkin gikk sién ombórd o fór himm ti fádran mä hiélandə vattnə. Po vægin sigglar an förbí yon, dær som bryodrəna va puå. Dom giér tiékn, at dom va i šyonyod, o han kombər o ska bärga dom. Nær an komd framm, so känd an dom myki brá o birätta för dom, at an hadd vari ti de förluåvaga lándə o fuått hiélandə vatn. Sién tó an dom mæ po skipə, o dom fór himm. Nu va den yggsta bródran myki gótróigər[1] o vísa uåt dom andər vattnə, som an hadd. Dom börja sién tägka puå, hur dom sku fuå vattnə uå an. Ién natt nær an sovd som huårdast, so stjál dom vattnə fruån krúsə hans o sló ana vatn i ställə. Nær dom kombər himm ti fádran, so skyndar den yggsta fórt o fórt opp ti fádran o guår o hällər ota vattnə po yogona, men dom bläi igga bätər. Sién komd dom andər ti kuggin o sá, en dom o hadd vari ti de förluåvaga lándə o fyord sitt vatn framm, o nær kuggin stryok ota de po yogona, so fikk an sýn sin gínast. Do bläi den yggsta alldiéləs rasandər o sá uåt fádran, at dom int aldər hadd vari ti de lándə o fuått nogo vatn, útan „dom ha stjuli ota mäj de vattnə, som ja hämta, o dærota ha ni, fár, fuått sýn iér“. Nær han puåskyld bryodrən toko, so bläi fádran so argər, at an sku dyoda an o bá ién ota sina torparər ti guå o gära uå mä an. Torparn gikk ti skógin mä pojkin mässäj. Po vægin birätta pojkin alt, hur de hadd skiédd, o torparn tródd'n o dyoda int an. Nu hadd kuggin sakt uåt torparn, at an sku hämta pojkins luggor o järta tibáka, so an sku fo sía, at an nu va dyo. Dær so tó torparn o skyot iétt skókssvín o tó dærota luggona o järta, o fyord uåt kuggin, o pojkin fyord an himm ti torpə sitt logkt opp i skógin. Dær va pojkin sién i šú uår. Do händ säj, at ién prinsässo komd ti slotə mä ién stór kriksmakt. Hun stanna i tuågsmunn o vild träffa honon, som hadd vari ti de förluåvaga lándə. Dom spänd opp iétt ryott šarlakand o vild, at un sku koma opp ti slotə, men un komd int, förn un hadd träffa honon, som un syokt. Do sála dom opp ién vakər häst mä

[1] Godtrogen.

förgyldər sál o gullbiéssəl o alt, o so stiég älsta sonən opp po ryggin. Han hadd sporar ota gull o va annos klædd i sídn o samit o alla grannluåtər, o sién so fór an niér ti prinsässon. Nær dom träffast, so fruåga prinsässon, om han va den, som hadd vari ti de förluåvaga lándə. „Jó", svara han. — „No, va gjórd du dær?" fruåga hun uåtər. — „Ja va äftər hiélandə vatn ti fár mins yøgona", svara han. — „No, va gjórd du vídarə?" fruåga hun ijänn. — Do kund an int säjja nogo, o do suå un, at an hadd jugi o lät an fara himm tibáka. So sku den millərsta fara, o de händ mä honon po sama sätt, han fikk o koma tibáka. Nu vänta un ién tíd, men nær iggin sýndist, so börja un skúta po slotə. Do bläi kuggin i nyød o lova uåt torparn, at an sku fuå blí riksruåd, bara an sku kuna skaffa yggsta sonən tibáka ti lív. „Nu lær de blí miéra svuårt", tykt torparn. — „Já, du fuår ännu ién stór bilyønigg, bara du ä stond ti gära de", tykt kuggin. — „Ja ska do försyøka puå", sa torparn o lova guå ti iétt stórt bärgsslot ti ién myki klókər trollgummo dær. „Om hun sku kuna trolla an tibáka ti lív, so do kund man nu fuå an, men annos viét ja int, hur de guår"; o so gikk an. Men igga vandra'n[1] ti nogo bärgsslot. Han gikk himm o tó pojkin o fyørd uåt kuggin. Nær an komd, so va kuggin glád o bá an gínast rída niér ti prinsässon. Han gjórd so, o nær an komd riédan po logkt hold, so rópa pojkin, som prinsässon hadd mässäj: „Ajj, sí pappa, sí pappa!" O nær an komd framm so spörd un, om han hadd vari ti de förluåvaga lándə o va an hadd gjórd dær. No, han vist nó o birätta för henna altsamans. Do suå un, at han do va den rätta, som un syøkt, o so fór dom opp ti slotə o hold iétt stórt bröllop, o do fikk kuggin sía, at han hadd vari äftər hiélandə vatn, o at dom andər hadd fari framm mä bidrægərí o lögn. Dom fikk sién iétt stórt straff för de, men den yggsta han fór mä prinsässon sin ti förluåvaga lándə o bläi kugg dær o stýrd ríki væl i ién logg tíd o va omtykt ota alla mänišor.

---

223. Om prinsässan i de undərjórdiska slotə.

(Hästböle i Sjundeå).

De va ién prinsässa, som gikk bort himmifruån o ligga om nättrəna. De va iétt slot, som un hadd för iégin räknigg, o de va undər jórdn. Kuggin va myki bidryovagər övər den sákin, at an int vist var un va. Han lät sién guå sändabod út, at den, som sku hitta puå henna, han sku fuå henna. De va nu mogga stóra härrar, som gikk

[1] Vandrade han.

o syøkt henna, men hitta int. Men sién va de ién fati pojki, som fikk vísdóm ota ién fati gubbə. Den gubbən gá uåt honon ién tokon stién, som an sku säta för yøgona sina, nær un sku koma út. So sá gubbən, at „nær un kombər, so fruågar un uå däj, om tu ska tägka sí äftər henna, men tu fuår igga svara, bara búga däj bara, o nær un ska guå, so ska tu säta stién för yøgona, so ska int hun sía däj, men tu ska sí henna, o so ska tu guå äftər henna. Han gjórd so. O nær an komd ti första pórtn, so sat an stién sin po pórtn o so yppnast den, o han gikk inn äftər, som un gikk förút. So kombər dom ti ién silvərdör. Hun gikk förút iginun o dörn gikk fast äftər henna. Nær an komd ti dörn, so lá an stién sin ijänn po den, o den yppnast o för honon, o so gikk an inn, o dær va alt myøbəl ota silvər. Sién gikk un ginun ién tridi dör, o den va ota gull, o so komd un i iétt rumm, som de glänst ota bara gull. Pojkin gikk äftər o lá stién po dörn. So slapp an inn mæ i de rummə. Hun hadd nu dær alla sina traktiériggsinnriédniggar o alt — si de va nu all grannast dær, som un luå. Gubbən bá pojkin ti tá ifruån alla rumməna nogo blad hällər ana grant ti vísa uåt fádran hennas. Andər dáin straks so gikk pojkin ti hans majistæt o sá, at „nu viét ja, var prinsässan liggər“. — „Nu viét man de“, tykt kuggin o bläi i förundran o sá sién: „Viét tu de, pojki?“ — „Jó“, tykt pojkin, „hær hár ja mitt bivís“, o tó fram sina grannluåtər o sá: „Toko fins dít“. — Sién andər kväldn sá kuggin: „Hør du, fuår ja koma mæ dít o?“ — „Jó“, tykt pojkin, men kuggin sku do mostas guå äftər honon, nær han guår förút. Kuggin lova, o dom gikk sién o alt po sama sätt ijänn ginun hennas dörnar. Nær dom komd ti säggrummə hennas, so va kuggin myki bedryøvagər o tykt, va i härrans namm de sku betýda, at un ha guått dær i so mogga uår förút o iggətigg hyørdast, o mä de sama bläi de buldər i slotə. Dom väkt igga henna, útan gikk bort sakta tibáks ijänn. Kuggin birätta sién för drottniggin. Nu viét man, at de nu va nýfikit för dom alla ti fo vita. So börja un vila dít mæ o sí. Kuggin vist int, innan för han sku fruåga ota pojkin. Han lova uåt henna ti fo koma, bara un sku guå tyst bakäftər o int säjja nogo. Sién nær pojkin sku ställa säj dær tridi kväldn, so börja prinsässan tägka nogo. Hun bläi nu liéssi po an o sá: „Va stuår tu hær, pojki, alla kväldar? Tu lær nu mä allvarə ska há riédo puå mäj, var ja liggər“. — Han börja nu guå äftər henna ijänn o kuggin o drottniggin mæ, o han hold allti stién för yøgona, at un int suå dom. Hun hadd just fari o sova o sommna, o do hyørd un iétt stórt buldər i slotə sitt, so at un vakna opp, o mä de sama stígər kuggin framm ti säggin hennas o fruågar, om un vild há den pojkin ti mann, som hadd fyøri dom dít, o han fikk iétt ívrit svár — si som hun va skrämdər, so rópa un, „já já“ strakst, o so fikk pojkin henna, o so fyørd dom henna himm, o so hold dom bröllop.

224. Den förtrollaga prinsässon.

(Ingå).

En bóndə hadd trí synər, som fór o soka se brúdar. To dom komd· ti kolakojjon, so spragg tom störr ifrån den yggsta, som bläi stå tær o gråta. So komd dær en rotto út från kolakojjon o fræga för va an gräit. „Andər pojkana ha fari út o soka si brúdar, o tom vild igga tá mäj mæ, som ä mindər, útan spragg ifrån me“, svara pojtjin. — „Tá mäj, älskar du mäj, so älskar ja däj“, sá rotton. — „Va sku ja kun tá te o älsk te, som ä en rotto“, tykt pojtjin. — „Hå ja, nó kan du tá mäj ändo!“ tykt rotton andər goggon. — Pojtjin fór himm o brodrən hansis, som hadd fott se brúdar, ha o fari himm. To dom hadd vari himma en tíd, so fór tom andər goggon o sku há brúdana sina ti stäik ot se pannkaku. So snárt tom komd ti kolakojjon, so spragg tom gamblarə ifrån den yggsta, so han fikk blí tær o stå o gråta. Rotton komd do út o fræga för va an gräit. „Tom andər ha fari ti brúdana sina för ti há tom ti stäik ot se pannkaku, men vart ska ja fara?“ tykt pojtjin. — „Jag skall väl steka åt dig, jag“, svara rotton. — „Va sku tu kun stäik pannkakur“, tykt pojtjin. — „Hå ja, nog kan jag steka pannkaka“, svara rotton o stäika ot an pannkaku. — To dom alla komd himm, so så fádran po pannkakuna deras, o to hadd den yggsta pojtjin den bästa, so fádran sá: „Den lillas sku dúg ita, men igga tom andras.“ — So släggd an tom i svíntunnon. Senn fór tom ti brúdana sina o sku há tom ti som ot se brugomsšórtor. To dom komd ti kolakojjon, spragg tom störr ifrån den mindər. Han bläi to tær o stå o gråta. Som an stó o gräit, so komd rotton út o fræga va an gräit åt. Han sá to: „Brødrən mina spragg ifrån me, to vi komd ti kolakojjon. Tom sku far ti sina brúdar för ti há tom ti som ot se brugomsšórtor, o ja hár itt indjin, som somar ot me“, svara pojtjin. — „Kom in bara, jag ska väl sy åt dig, jag“, tykt rotton. — Pojtjin jikk inn, o rotton søma ot an brugomsšórton. To dom komd himm, o fádran fikk sí šórtona deras, so sá an, at tom störrəs šórtor sku dúg bara ti rísšórtor, men den lillas ti brugomsšórton. Tom sku nu far äftər brúdana sina o vís tom ot fádran. To dom komd ti kolakojjon, so spragg tom störr ifrån den mindər. Han bläi to tær o gråta. Midan an stó o gräit, so komd rotton út o fræga va an gräit åt. Pojtjin svara to: „Mina brodər sku fara äftər sina brúdar, men som tom komd ti kolakojjon, so spragg tom ifrån me, o ja hár itt indjin brúd“. — „Tá mäj“, tykt rotton. — „Va sku ja kun tá te, som ä en rotto“, svara pojtjin. — „Tá mäj bara, ja ä vist lítən, men du kan stoppa mäj i fikkon“, sá rotton. — Pojtjin tó to rotton o stoppa'n i lómon. To an komd ti gå om en šostránd, so tó an näsdútjin uta fikkon o sku fræs näsan

sin, men to komd an ti slägg rotton o i šon. Pojtjin börja to gråta, o fór vídarə. To an vandra, so mott an en kvinno uta tjésarsläkt. „Hvarför gråter du?" fræga un. — „Ja hävd brúdən min i šon", svara pojtjin. — „Älskar du mig, så älskar jag dig", sá kvinnon. — „Hur sku ja kun älsk te, tu som ä stórər o ja lítu", svara pojtjin. — „Är du liten och fattig, så är jag rik", sá kvinnon. — Hun va sama rotto, som full i šon, o va en prinsässo, som va förtrollagər, men nu to un bläi bifríagər från kolakojjon, so bläi un mänišo. To pojtjin komd himm, so hadd han den vakkrasta brúd å alla. Han bläi jiftər mæ un o mä tídn en stórər mann. Hansis brúd jilla fádran, tom två andər va fúla.

---

225. Stymódron o stydótron.

(Karis).

E va hen gogg en konugg, som add bara hen dótro. Un va hútmärkt vakər. Senn so dodd drottnindjin ansəs o an jifta se handər goggon mä hen riktigər äkso, som va hílakər mót kundjins dótro. Sölv add un o hen dótro, som va bo ílakər o fúlər. Drottnindjin börja to ata stydótron sin o lät un haldər va i fréd. Un jikk to o klaga mä sin mórs gráv. Módron sá to, hat un sku kamba bässn po ogərsídon, so sku un fä gull. Un jórd so o fikk gull. To drottnindjin så e, so slakta un bässn. Stydótron jikk håtər o gråta mä sin mórs gráv. Módron sá to, hat un sku bé fár sin bygg ot un hett ús mä šostrandən, o senn sku un lägg hen fót hå den dær bässn i var knút o uvu mitt i úsə. Dótron jórd som módron bá un. Un bá fár sin bygg ot se hett líti stäinús mä šostrandən. E jórd an o. Un lá nu, som módron a sakt, hen bässfót i var knút o uvu mitt i úsə. To väkst föttrəna o uvu ti oga træn mä gullblád, o fogglana sagg i tom. Hen lítu unn add un o, som šäld. Senn so komd en prins rídandist o som an fikk sí den dær vakkra prinsässon, bläi an tjær i un, o glomd för ennas skuld bo land o rítji o jifta se mä un. To dom a vari so ländji jift, hat tom fikk bån, bá prinsn sværsföräldrana sina til se. Tom komd. Handər tídn tom va tær, so kasta drottnindjin, to prinsn va hút, ansəs jimål hút jinum fönstrə i šon o lá dótron sin i ställə. Strakst bläi halt svart: fogglana hi træna tysna, o unn slúta ti šälla. So snárt stydótron komd i šon, so fikk un jærntjäddjor homkrigg se. Handər moron, so så hen fiskarə un, to un komd hopp. Un sá to: „Šuggər mina fogglar, väksər mitt gull, sällər min unn, sörgər min mann o gråtər mitt bån?" — Fiskarn sá to hot prinsn, hat ustrun ansəs handər moron va hen šojumfru, o birätta va un šuggd. Prinsn jórd se

227. Gråkappon.

(Karis).

E va en gogg en kugg, som va hút po räisor. Senn to an fór imm, so stána ästana po vædjin, so kundjin igga fikk tom ti far frammåt. An stäig to nér fron vagnən för ti sí va indər sku va i vædjin. Tær lå to en gråkappo, som sá: „Ja far igga bort, förän ans majistæt lovar e ot me, som an förŝt motər po vædjin to an kombər imm“. — Kundjin, som tägkt po sin und, sá jinast: „Nog skall du få det“. — Som kundjin komd imm, so komd hyggsta dótron ansəs förŝt imót an. Nu bläi kundjin sorgsligər, för an hóäftərtägksamt a lova bort hyggsta bånə sitt ot gråkappon. Dádjin tärpå so komd gråkappon häftər prinsässon o ford imm un ti hégi slotə sitt, som va i en stórər skóg. I slotə va halt i hårnigg o fogglana ŝöggd i trædrən i partjin. Prinsässon add halt brá, men va hútan sällskáp, för tær va hindjin mänŝo, som un sku a kuna tal mæ hútom gråkappon. Un fikk gå i halla rumm hútom i ett, tær e va en lukko po golvə. Den sku un itt fo tá hopp. En dá så prinsässon gråkappon vandra hot skódjin; to tägkt prinsässon: „Nu är det bäst att gå och taga upp den där luckan och se hvad som är under golfvet“. — Un jórd so. Som un tó hopp lukkon, so så un igga hútom gråkappon ligg tær. Mä sama va halt förŝvunni. Un så igga slot méra, hútan bara en stórər skóg. I den börja un nu vandra, tils en prins, som va út o jaga, träffa un. An tó un mässe ti slotə sitt o jift se mæ un. Senn to tídn komd at un sku få bån, so innfant se gråkappon o sá: „Ŝonsta prinsässon, va va e, som du så hundər lukkon?“ — „Ingenting“, svara prinsässon. — Gråkappon fór to å mä bånə ennas. Prinsn, mann ennas, vist als igga va som gråkappon jórd. Senn to un fødd handər bånə, so komd håtər gråkappon o fræga: „Ŝonsta prinsässon, va va e, som du så hundər lukkon?“ — „Ingenting“, svara prinsässon. — Gråkappon tó to håtər bort bånə ennas. To en tíd håtər a vari, so fødd prinsässon tridi bånə. Som bånə va føtt, so komd gråkappon o fræga: „Ŝonsta prinsässon, va va e, som du så hundər lukkon?“ — Prinsässon täig, o gråkappon tó bort bånə ennas. Prinsn trødd nu, at ustrun ansəs va en bárnamørdərsko o domd un ti bålbrännas. To un räidon stó po bålə o sku brännas, so komd gråkappon o fræga: „Ŝonsta prinsässon, va va e, som du så hundər lukkon?“ — Nu bläi prinsässon argər, svór o sá: „Igga a ja sítt nogo ana än te, din förbannaga gråkappo!“ — So snárt prinsässon a sakt e, so bläi gråkappon, som va förtrollagər prins, ti mänŝo. An add slotə sitt i skódjin, tí prinsässon va bortfordər. An gáv nu halla trí bånən hot prinsässon tibáka, o ennas mann tó un ti nåd tibáka, to un va hóŝyldigər. Tom livd senn en låggər tíd lykklit o væl mä varandər.

228. Prins Lopandiorm.

(Degerby).

He va en gogg en kugg, som hadd en prinsässo, som va énda bånə hansis. Senn en gogg so hitta un en lús i hyvu sitt o sá to ot fár sin: „Hvad ska det här betyda?“ — Han svara jyst igga, útan lät dom säta lúsn po en porslíns talldrik o jé mát ot den. He va int senn loggər tíd, förän den väkst so stór, at den int méra holdist po talldritjin. So laga dom ot den en lítən tjätta som ot en grís. So va den tær en par månar, so väkst den so stór som en grís. Nu slakta dom lúsn, dró húdən å den o spíka den senn ovanför pórtn mä blódsídon útot. Senn lät kundjin lýsa i rítji sitt, at han, som sku kun jissa va e sku va för ett šinn, som va ovanför pórtn hansis, o hitta po rätt, sku få prinsässon ti hustru. Brá mogg komd o försøkt jissa, men int indjin träffa po rätt. Senn en vakər dág, so komd en orm lopandist loggsmä gatun o fór ti kundjin o sá: „Ja a hørt toko lýsniggar, at den som sku kun jissa va de dær šinnə ovanför pórtn ä för itt šinn, ska få kundjins prinsässo“. — Kundjin bläi räddər för héla ormən, men kund igga säjj näjj häldər, útan sá: „Já, so ha ja läti lýsa“. — So fór ormən ti pórtn o kundjin fölgd mæ. „He ä itt lússinn“, tykt ormən. — „Já, so är e“, svara kundjin, o so fikk ormən tá prinsässon mässe. — Ormən jikk förút o prinsässon bakäftər o gräit. So komd dom inn i en skóg, o tær va itt hol i bärji, som ormən krøp inn í o prinsässon bakäftər. Júparə nér i holə va itt rumm, o tí komd dom ti slút. To dom komd tí, so sá ormən ot prinsässon: „Här får du vara i tre år; intet folk ser du, men mat och dricka har du nog och tre barn skall du föda“. — So fór ormən tärifrån, men komd om afton tibáka o va en kár o va mä prinsässon övər nattən. Om morin bläi an åtər en orm o krak út jinum holə. Andər afton komd an åtər o va en kár. Första årə prinsässon va tær, so fikk un itt bån. Po he årə so så un int igga dágər als. Senn bånə bläi føtt, so stäig rummə hogər opp, at un börja úršilg natt o dág. Ana årə fødd prinsässon åtər itt bån, o to bläi rummə ännu hogər, so halva fönstrən va ovanpo jórdən. Tridi årə va un tær níə månar o nu börja un vila himm. Ormən sá to: „Nog slipper du hem, men det är bara skada åt oss båda“. — Ormən fölgd himm un o sá: „I morgon tidigt skall du vara färdig, då kommer jag efter dig“. — So va nu prinsässon himma övər nattən, o kundjin bläi gládər, at an fikk sí dótron sin, o fræga hur un mådd. „Bra“, svara un. Senn komd drottnindjin o fræga som kundjin hur un mådd. „Nó mår ja brá o ja ha føtt två bån“. — „Hur a tu fott tom?“ fræga drottnindjin. — „Om dádjin hár ja en orm o om nattən en kár ti sällskap“, svara prinsässon o tillá: „Han sá ot mäj strakst som ja komd tí: 'trí år ska tu va hær o trí

bån ska tu føda, senn slippər du härifrån'". — „Ha tu igga sítt, hur an sír út?" fræga drottnindjin. — „Näjj, om morin som e blír dágər, so fár an bort som en orm, om kväldn kombər an tibáka som en kár", svara prinsässon. — „Ha tu int havi nogo éld?" fræga drottnindjin vídarə. — „Näjj", svara prinsässon. — „No, hur ha tu fott ot däj mát?" fræga drottnindjin vídarə, för un va bitjymragər o óróligər övər dótron sin, som so ländji vari borta. — „Mát o drikka hár ja nó, so mytji ja bihøvər", svara prinsässon. — „He ä bäst, at du tár éldpinnar mädde. Om nattən, to an sovər, so ristar tu opp éld o skodar, hur an sír út". — Hun tó o éldpinnar mässe. Om morin som un vakna i fár sins slotə, so komd ormən äftər henna o so fór dom himm. Hun va tær senn so ländji, at un fødd tridi bånə. Senn en natt, to ormən, som om kväldn komd himm som en kár, såvd, rista prinsässon opp éldn o så po an. Förför stikkon slokkna vakna an opp o sá: „Va jórd du nu? De hær ha du int bórda jórt, nu ä vi šilda vännər". — Rummən, som dom bódd i, šögkt strakst nér tibáka. „Nu får jag fara min väg", tykt kárn o bläi jinast orm. — Han fór igga bort, útan bläi kvár, tær dom bódd, men prinsässon fikk lag se tärifrån. Ormən bläi kvár i kúlon, men prinsässon jikk o fikk gå mä éns o int stå stilla als. Bånən fikk blí kvár mä ormən. Prinsässon jikk, tils un komd ti en rískasa. Un börja sí po den o jikk omkrigg den. Ti slút so så un itt hol i den. So jikk un nér o så yggsta bånə sitt, som sat po golvə o gräit. Mä sama komd en gummo inn, som hadd halv álns logg näsa. „Hur a tu komi hí?" fræga gummon ot prinsässon o sá: „tu ha int kuna holl däj; tu va den andra, som narra me." — „Nu får ja gå mä éns", svara prisässon. — „Ja ska jé däj en šägk", tykt gummon o sá: „Hær får tu en handúk, bréd út den vart du vil po bakkan häldər po itt anat ställə, so får du va mát du önskar o vil há". — Prinsässon tó handútjin o jikk sin vægg. Un vandra åtər krigg skódjin tils un komd ti en kojjo. Hær så un andra bånə sitt. Hun komd knaft inn i styvun, so innfann se en tjärgg, som hadd trí'kvartérs logg näsa. Som un komd inn, so snúsa un o sá: „Hoh, här luktar å kristnas blód!" — Prinsässon svara int indjintigg, útan jikk krigg golvə. To sá gummon: „Hær ska tu få en tunntapp; stikk den i va hol som hälst, so får tu drikka va tu vil". — Prinsässon tó tappən o jikk sin vægg. Hun vandra senn, tils un komd ti en tridi kojjo. Tí jikk un inn o så tridi bånə sitt sita po golvə. Mä sama komd en tjärgg inn, som hadd álnsloggər näsa. Hun snúsa o skaka po hyvu o fræga: „Vemm ha šikka däj hí!" — „Ja går o vandrar krigg skóg o dálar", svara prinsässon. — „Hær ska tu få en saks. To du klippər nérot, so faldər klædrən å däj, to du klippər oppot, so får du nýa klædər", sá gummon. — Prinsässon tó saksən o fór tärifrån o tykt at un hadd mát o drikka o klædər nó, fast un int fikk sita häldər ligga,

Hun komd senn ti ett stórt bärg, o nedanföri va en nättər plán. Hun stødd se nu mä ryddjin mót bärji för ti lítə få víla. Mä sama fløg dær två korpar, den éna från västər, den andra från östər, o hälsa po varandər. Den éna sá: „Tær står en prinsässo, som ha vari mä en orm. Hun jórd illa, nu får un gå mä éns o får int sí honon méra“. — „Hå ja“, tykt den andər korpən o sá: „han ä po itt ställə foggən o tær ä en tjärgg, som ä övərmann po foggana. Bara prinsässon sku koma tí, so sku un få sí an“. — To korpana so dær tala mä varandər flog dom bort. Prinsässon börja nu vandra vídarə för ti søk opp he dær ställə, som korpana tala om. Ti slút so komd un o tí, o tær va en stórər brunn. Hær satt un se nér. Mä sama komd en pígo äftər vatn. „Va jör tu hær?“ fræga un ot prinsässon. — „Ja sku vila tala mä prins Lopandiorm“, svara prinsässon. — „Ja ska väll gå o säjj til“, tykt pígon o fór o sá ot tjärndjin: „Hær ä en prinsässo, som vil tala mä prins Lopandiorm“. — Tjärndjin jikk to út o fræga ot prinsässon va un vil å prins Lopandiorm. „Ja sku ha lust ti tala mä an“, svara prinsässon. — „Nó slippər tu inn“, tykt tjärndjin. — Om kväldn klokkon säks komd gummon út o bá prinsässon stíg inn. Hun tó šölvər opp dörn o släft inn prinsässon. — „Om moron klokkon säks most du härifrån“, sá tjärndjin. — Som klokkon sló säks om moron sá tjärndjin: „Nu most du härifrån“. — To prinsässon komd út, so bá un, om un int ännu sku kuna slipp inn o sá: „Ja ska jé ér en handúk“. — „Jó, klokkon säks i afton slippər du inn“, tykt gummon. — Presís som klokkon sló säks, so släft tjärndjin inn prinsässon o sá: „I moron klokkon säks ska du gå härifrån“. — Om moron, to klokkon sló säks, so modist prinsässon gå út. Som un komd út, so bá un, om un int ännu en natt sku få koma inn o sá: „Ja ska jé ér en saks“. — „Nó slippər tu inn“, sá tjärndjin. — Senn om dádjin bläi e nätt vädər, so at gummon int mindist, nær e ha vari so nätt vädər o so vakərt förr, so un nu släft foggana løs. To sá tom andər foggana ot prins Lopandiorm: „Va ha tu havi mä däj tom hær två sista nättrəna?“ — „En prinsässo“, svara an. — „Om un kombər en natt til, so ä e bäst ti tá klíta o rista itt kors po trossgåln, o hun ska int gå út, fast tjärndjin rópar. Som tjärndjin to ska inn, so faldər un först po knæ. To ä e bäst, en tu tár sabbiln din o huggər nakkan å un“. — Prins Lopandiorm jórd som tom bá an. Han tó klíta o rista itt kors po trossgåln. Prinsässon fræga ännu en gogg ot gummon, om un änn en natt sku slipp inn, o sá: „Ja ska jé ér en tapp, o ni får stikka den i va hol som hälst, so får ni drikka va ni vil“. — „Nó slippər tu inn i afton klokkon säks, men i moron klokkon säks ska tu tärifrån“, tykt gummon. — To klokkon sló säks om kväldn, so släft tjärndjin inn prinsässon. Om morin klokkon säks so sá tjärndjin i dörn: „Nu får tu koma tärifrå nd

int. „Int ha ja släft inn däj po den ändan, at tu hær sku bör hoggla mä honon“, tykt tjärndjin ettarst o bläi argər o sku stíg inn. Som un stäig inn mä éna fótn, so full un po knæ. Prins Lopandiorm stäig to opp, dró sabbiln sin o hugd nakkan å un, so hyvu flog i andra väddjin. Mä sama va hyvu po un tibáka. Prins Lopandiorm hugd to andər goggon hyvu å un, o prinsässon šynda o stakk näsdútjin po nakkan, so den komd millan nakkan o hyvu, to e sku tibáks po ställə sitt, so bara tuggon späla i munn o sá: „la la la“. Nu slapp alla foggar los, o tær va itt konuggarítji, som va trolla. Prins Lopandiorm, som va en trollagər prins, bläi mänišo o kugg i sama rítji. Han jift se mä prinsässon, o tom fikk alla trí bånən sina tibáką. Tom livd senn lykklit o væl tisammans.

229. Kung Björn.

(Pokar i Lappträsk.)

Det var en bonde, som hade tre döttrar. De önskade sig hvar och en något till julen. Den första önskade sig en klädning, den andra en duk och den tredje något, som hörs och inte ses. Med detsamma hördes det något buller. Då gick den yngsta ut och såg ingenting. Så gick den mellersta ut och såg ingenting. Sist gick den älsta ut och då var där en björn. Så sade björnen åt henne: „Sätt dig på min rygg“. — Hon gjorde så, och så förde han henne till sitt hem långt bort i skogen. Där fick hon lefva ensam dagen i ända. Till nätterna kom björnen alltid hem och lade sig bredvid henne, men hvarje morgon gick han åter bort. På det sättet lefde de tillsammans i tre år och fingo ett barn hvart år. Alla barnen blefvo borttagna från henne, så snart de voro födda. Sedan fick hon så stark hemlängtan, att björnen, hennes man, måste lofva åt henne, att hon skulle slippa hem på en dag. Hon satte sig på björnens rygg och så bar det af. Där hemma voro alla nyfikna att få veta huru hon mådde och hvar hon bodde och hvad de nu alt frågade af henne. Hon berättade om alt, men hurudan hennes man såg ut, det kunde hon inte säga, för hon hade aldrig sett honom, då han var människa. Andra dagen kom björnen efter henne. Då gaf modern åt henne flinta och fnöske och sade, att hon skulle flinta upp eld, då han sof, så skulle hon få se hurudan han såg ut. Hon tog det med sig. Och när hon nu åter varit en tid i björnens hem, så slog hon en natt eld och lyste på sin man. Nu var han förvandlad: han såg icke ut som någon björn alls, utan han var den allra vackraste prins man någonsin kunde få se. Medan hon lyste på honom och såg på honom, så föll

där en gnista på hans kindben, så att han vaknade. Då sade han åt henne, att hon hade gjort illa, för nu var det endast en kort tid kvar, så skulle han för alltid ha blifvit sådan, som hon nu såg honom. „Men nu måste vi skiljas“, sade han, „för nu har den där häxan, som har förtrollat mig, åter fått makt öfver mig“. — Först skulle han likväl följa henne till deras barn, så att hon skulle få veta hvar de voro. Så följdes de åt. Och när de hade farit en tid, så kommo de mot aftonen till en stuga. Han bad henne gå in där, så skulle han vänta därute, och så sade han: „Du blir väl emottagen, bara du hälsar från kung Björn; men när det bullrar på dörren, så skall du genast komma ut“. — Hon gjorde som han sade. Och därinne träffade hon sin yngsta dotter. Men tidigt följande morgon bullrade björnen på och så gåfvo de sig i väg. När det led mot aftonen kommo de igen till ett ställe. Där slapp hon på samma sätt in, när hon hälsade från kung Björn, och där fick hon se sin mellersta dotter. Tredje dagen kommo de återigen mot aftonen till ett ställe. Hon hälsade endast från kung Björn och blef strax insläpt. Här träffade hon sin älsta dotter. Men tidigt följande morgon bullrade björnen på som vanligt. När hon gick ut, så sade han: „Nu måste jag fara till den där häxan, som har förtrollat mig, och dit hittar du inte. Men om du skulle hitta dit, så skall du tvätta dina fötter väl rena, innan du går öfver bron, som leder till hennes slott. Och när du kommer öfver bron“, sade han, „så ligga där två slagor i träcken. Dem skall du tvätta väl rena och hänga på broräckorna. Och när du kommer till den stora porten, så skall du taga rätt så sakta upp den och sätta den än saktare fast. Och sedan när du kommer midt på gården, så ligger där en stor drake. På den skall du lyfta upp hufvudet och sätta en sammetsdyna under. Sedan kommer du till två hundar. Åt dem skall du gifva kalfstek. Och så när du kommer in, så lagar gumman åt dig mat och sätter för dig ett kalfhufvud. Men det får du icke äta af. Det kan tala, och det blir din död“. — När björnen hade sagt alt det här, så försvann han och hon fick vandra ensam genom skogar och ödemarker. Huru länge hon gick, så kom hon till sist till trollhäxans slott. Där gick hon och gjorde alt såsom han bad. Och när hon kom in, så lade häxan också för henne ett kalfhufvud. Men hon åt icke, utan lade det under bordet, när gumman gick ut. När gumman kom in frågade hon: „Kalfhufvud, hvar är du?“ — Strax fick hon till svar: „Jag ligger under bordet“. — Hon gick och tog fram kalfhufvudet och satte det andra gången för flickan. Hon åt icke häller nu, utan satte det under stolen. Men när gumman kom in och frågade: „Kalfhufvud, hvar är du?“ så svarade det genast: „Under stolen“. — Hon gick åter och tog fram det och satte det tredje gången för flickan. Hon åt icke häller nu, utan satte det under sitt bröst.

224. Den förtrollaga prinsässon.

(Ingå).

En bóndə hadd trí synər, som fór o soka se brúdar. To dom komd· ti kolakojjon, so spragg tom störr ifrån den yggsta, som bläi stå tær o gråta. So komd dær en rotto út från kolakojjon o fræga för va an gräit. „Andər pojkana ha fari út o soka si brúdar, o tom vild igga tá mäj mæ, som ä mindər, útan spragg ifrån me", svara pojtjin. — „Tá mäj, älskar du mäj, so älskar ja däj", sá rotton. — „Va sku ja kun tá te o älsk te, som ä en rotto", tykt pojtjin. — „Hå ja, nó kan du tá mäj ändo!" tykt rotton andər goggon. — Pojtjin fór himm o brodrən hansis, som hadd fott se brúdar, ha o fari himm. To dom hadd vari himma en tíd, so fór tom andər goggon o sku há brúdana sina ti stäik ot se pannkaku. So snárt tom komd ti kolakojjon, so spragg tom gamblarə ifrån den yggsta, so han fikk blí tær o stå o gråta. Rotton komd do út o fræga för va an gräit. „Tom andər ha fari ti brúdana sina för ti há tom ti stäik ot se pannkaku, men vart ska ja fara?" tykt pojtjin. — „Jag skall väl steka åt dig, jag", svara rotton. — „Va sku tu kun stäik pannkakur", tykt pojtjin. — „Hå ja, nog kan jag steka pannkaka", svara rotton o stäika ot an pannkaku. — To dom alla komd himm, so så fádran po pannkakuna deras, o to hadd den yggsta pojtjin den bästa, so fádran sá: „Den lillas sku dúg ita, men igga tom andras." — So släggd an tom i svíntunnon. Senn fór tom ti brúdana sina o sku há tom ti som ot se brugomsšórtor. To dom komd ti kolakojjon, spragg tom störr ifrån den mindər. Han bläi to tær o stå o gråta. Som an stó o gräit, so komd rotton út o fræga va an gräit åt. Han sá to: „Brødrən mina spragg ifrån me, to vi komd ti kolakojjon. Tom sku far ti sina brúdar för ti há tom ti som ot se brugomsšórtor, o ja hár itt indjin, som somar ot me", svara pojtjin. — „Kom in bara, jag ska väl sy åt dig, jag", tykt rotton. — Pojtjin jikk inn, o rotton soma ot an brugomsšórton. To dom komd himm, o fádran fikk sí šórtona deras, so så an, at tom störrəs šórtor sku dúg bara ti ríšórtor, men den lillas ti brugomsšórton. Tom sku nu far äftər brúdana sina o vís tom ot fádran. To dom komd ti kolakojjon, so spragg tom störr ifrån den mindər. Han bläi to tær o gråta. Midan an stó o gräit, so komd rotton út o fræga va an gräit åt. Pojtjin svara to: „Mina brødər sku fara äftər sina brúdar, men som tom komd ti kolakojjon, so spragg tom ifrån me, o ja hár itt indjin brúd". — „Tá mäj", tykt rotton. — „Va sku ja kun tá te, som ä en rotto", svara pojtjin. — „Tá mäj bara, ja ä vist lítən, men du kan stoppa mäj i fikkon", sá rotton. — Pojtjin tó to rotton o stoppa'n i lómon. To an komd ti gå om en šøstránd, so tó an näsdútjin uta fikkon o sku fræs näsan

sin, men to komd an ti slägg rotton o i šon. Pojtjin börja to gråta, o fór vídarə. To an vandra, so mott an en kvinno uta tjésarsläkt. „Hvarför gråter du?“ fræga un. — „Ja hävd brúdən min i šon“, svara pojtjin. — „Älskar du mig, så älskar jag dig“, sá kvinnon. — „Hur sku ja kun älsk te, tu som ä stórər o ja lítn“, svara pojtjin. — „Är du liten och fattig, så är jag rik“, sá kvinnon. — Hun va sama rotto, som full i šon, o va en prinsässo, som va förtrollagər, men nu to un bläi bifríagər från kolakojjon, so bläi un mänišo. To pojtjin komd himm, so hadd han den vakkrasta brúd å alla. Han bläi jiftər mæ un o mä tídn en stórər mann. Hansis brúd jilla fádran, tom två andər va fúla.

225. Stymódron o stydótron.

(Karis).

E va hen gogg en konugg, som add bara hen dótro. Un va hútmärkt vakər. Senn so dodd drottnindjin ansəs o an jifta se handər goggon mä hen riktigər äkso, som va hílakər mót kundjins dótro. Šölv add un o hen dótro, som va bo ílakər o fúlər. Drottnindjin börja to ata stydótron sin o lät un haldər va i fréd. Un jikk to o klaga mä sin mórs gráv. Módron sá to, hat un sku kamba bässn po ogərsídon, so sku un få gull. Un jórd so o fikk gull. To drottnindjin så e, so slakta un bässn. Stydótron jikk håtər o gråta mä sin mórs gráv. Módron sá to, hat un sku bé fár sin bygg ot un hett ús mä šostrandən, o senn sku un lägg hen fót hå den dær bässn i var knút o uvu mitt i úsə. Dótron jórd som módron bá un. Un bá fár sin bygg ot se hett líti stäinús mä šostrandən. E jórd an o. Un lá nu, som módron a sakt, hen bässfót i var knút o uvu mitt i úsə. To väkst föttrəna o uvu ti oga træn mä gullblád, o fogglana sagg i tom. Hen lítu unn add un o, som šäld. Senn so komd en prins rídandist o som an fikk sí den dær vakkra prinsässon, bläi an tjær i un, o glomd för ennas skuld bo land o rítji o jifta se mä un. To dom a vari so ländji jift, hat tom fikk bån, bá prinsn sværsföräldrana sina til se. Tom komd. Handər tídn tom va tær, so kasta drottnindjin, to prinsn va hút, ansəs jimål hút jinum fönstrə i šon o lá dótron sin i ställə. Strakst bläi halt svart: fogglana hi træna tysna, o unn slúta ti šälla. So snárt stydótron komd i šon, so fikk un jærntjäddjor homkrigg se. Handər moron, so så hen fiskarə un, to un komd hopp. Un sá to: „Šuggər mina fogglar, väksər mitt gull, sällər min unn, sörgər min mann o gråtər mitt bån?“ — Fiskarn sá to hot prinsn, hat ustrun ansəs handər moron va hen šojumfru, o birätta va un šuggd. Prinsn jórd se

227. Gråkappon.

(Karis).

E va en gogg en kugg, som va hút po räisor. Senn to an fór imm, so stána ästana po vædjin, so kundjin igga fikk tom ti far frammåt. An stäig to nér fron vagnən för ti sí va indər sku va i vædjin. Tær lå to en gråkappo, som sá: „Ja far igga bort, förän ans majistæt lovar e ot me, som an först motər po vædjin to an kombər imm“. — Kundjin, som tägkt po sin und, sá jinast: „Nog skall du få det“. — Som kundjin komd imm, so komd hyggsta dótron ansəs först imót an. Nu bläi kundjin sorgsligər, för an hóäftərtägksamt a lova bort hyggsta bånə sitt ot gråkappon. Dádjin tärpå so komd gråkappon häftər prinsässon o fórd imm un ti hégi slotə sitt, som va i en stórər skóg. I slotə va halt i hårnigg o fogglana šöggd i trædrən i partjin. Prinsässon add halt brá, men va hútan sällskáp, för tær va hindjin mänšo, som un sku a kuna tal mæ hútom gråkappon. Un fikk gå i halla rumm hútom i ett, tær e va en lukko po golvə. Den sku un itt fo tá hopp. En dá så prinsässon gråkappon vandra hot skódjin; to tägkt prinsässon: „Nu är det bäst att gå och taga upp den där luckan och se hvad som är under golfvet“. — Un jórd so. Som un tó hopp lukkon, so så un igga hútom gråkappon ligg tær. Mä sama va halt försvunni. Un så igga slot méra, hútan bara en stórər skóg. I den börja un nu vandra, tils en prins, som va út o jaga, träffa un. An tó un mässe ti slotə sitt o jift se mæ un. Senn to tídn komd at un sku få bån, so innfant se gråkappon o sá: „Šonsta prinsässon, va va e, som du så hundər lukkon?“ — „Ingenting“, svara prinsässon. — Gråkappon fór to å mä bånə ennas. Prinsn, mann ennas, vist als igga va som gråkappon jórd. Senn to un fødd handər bånə, so komd håtər gråkappon o fræga: „Šonsta prinsässon, va va e, som du så hundər lukkon?“ — „Ingenting“, svara prinsässon. — Gråkappon tó to håtər bort bånə ennas. To en tíd håtər a vari, so fødd prinsässon tridi bånə. Som bånə va føtt, so komd gråkappon o fræga: „Šonsta prinsässon, va va e, som du så hundər lukkon?“ — Prinsässon täig, o gråkappon tó bort bånə ennas. Prinsn tródd nu, at ustrun ansəs va en bárnamordərsko o domd un ti bålbrännas. To un räidon stó po bålə o sku brännas, so komd gråkappon o fræga: „Šonsta prinsässon, va va e, som du så hundər lukkon?“ — Nu bläi prinsässon argər, svór o sá: „Igga a ja sítt nogo ana än te, din förbannaga gråkappo!“ — So snárt prinsässon a sakt e, so bläi gråkappon, som va förtrollagər prins, ti mänšo. An add slotə sitt i skódjin, tí prinsässon va bortfordər. An gáv nu halla trí bånən hot prinsässon tibáka, o ennas mann tó un ti nåd tibáka, to un va hóšyldigər. Tom livd senn en låggər tíd lykklit o væl mä varandər.

228. Prins Lopandiorm.

(Degerby).

He va en gogg en kugg, som hadd en prinsässo, som va énda båna hansis. Senn en gogg so hitta un en lús i hyvu sitt o sá to ot fár sin: „Hvad ska det här betyda?“ — Han svara jyst igga, útan lät dom säta lúsn po en porslíns talldrik o jé mát ot den. He va int senn loggər tíd, förän den väkst so stór, at den int méra holdist po talldritjin. So laga dom ot den en lítən tjätta som ot en grís. So va den tær en par månar, so väkst den so stór som en grís. Nu slakta dom lúsn, dró húdən å den o spíka den senn ovanför pórtn mä blódsídon útot. Senn lät kundjin lýsa i rítji sitt, at han, som sku kun jissa va e sku va för ett šinn, som va ovanför pórtn hansis, o hitta po rätt, sku få prinsässon ti hustru. Brá mogg komd o försøkt jissa, men int indjin träffa po rätt. Senn en vakər dág, so komd en orm lopandist loggsmä gatun o fór ti kundjin o sá: „Ja a hørt toko lýsniggar, at den som sku kun jissa va de dær šinnə ovanför pórtn ä för itt šinn, ska få kundjins prinsässo“. — Kundjin bläi räddər för héla ormən, men kund igga säjj näjj häldər, útan sá: „Já, so ha ja läti lýsa“. — So fór ormən ti pórtn o kundjin följd mæ. „He ä itt lúsšinn“, tykt ormən. — „Já, so är e“, svara kundjin, o so fikk ormən tá prinsässon mässe. — Ormən jikk förút o prinsässon bakäftər o gräit. So komd dom inn i en skóg, o tær va itt hol i bärji, som ormən krøp inn í o prinsässon bakäftər. Júparə nér i holə va itt rumm, o tí komd dom ti slút. To dom komd tí, so sá ormən ot prinsässon: „Här får du vara i tre år; intet folk ser du, men mat och dricka har du nog och tre barn skall du föda“. — So fór ormən tärifrån, men komd om afton tibáka o va en kár o va mä prinsässon övər nattən. Om morin bläi an åtər en orm o krak út jinum holə. Andər afton komd an åtər o va en kár. Första årə prinsässon va tær, so fikk un itt bån. Po he årə so så un int igga dágər als. Senn båna bläi fott, so stäig rummə hogər opp, at un börja úršilg natt o dág. Ana årə fødd prinsässon åtər itt bån, o to bläi rummə ännu hogər, so halva fönstrən va ovanpo jórdən. Tridi årə va un tær níə månar o nu börja un vila himm. Ormən sá to: „Nog slipper du hem, men det är bara skada åt oss båda“. — Ormən följd himm un o sá: „I morgon tidigt skall du vara färdig, då kommer jag efter dig“. — So va nu prinsässon himma övər nattən, o kundjin bläi gládər, at an fikk sí dótron sin, o fræga hur un mådd. „Bra“, svara un. Senn komd drottnindjin o fræga som kundjin hur un mådd. „Nó mår ja brá o ja ha føtt två bån“. — „Hur a tu fott tom?“ fræga drottnindjin. — „Om dádjin hár ja en orm o om nattən en kár ti sällskap“, svara prinsässon o tillá: „Han sá ot mäj strakst som ja komd tí: 'trí år ska tu va hær o trí

bån ska tu føda, senn slippər du härifrån'". — „Ha tu igga sítt, hur an sír út?" fræga drottnindjin. — „Näjj, om morin som e blír dágər, so fár an bort som en orm, om kväldn kombər an tibáka som en kár", svara prinsässon. — „Ha tu int havi nogo éld?" fræga drottnindjin vídarə. — „Näjj", svara prinsässon. — „No, hur ha tu fott ot däj mát?" fræga drottnindjin vídarə, för un va bitjymragər o óróligər övər dótron sin, som so ländji vari borta. — „Mát o drikka hár ja nó, so mytji ja bihøvər", svara prinsässon. — „He ä bäst, at du tár éldpinnar mädde. Om nattən, to an sovər, so ristar tu opp éld o skodar, hur an sír út". — Hun tó o éldpinnar mässe. Om morin som un vakna i fár sins slotə, so komd ormən äftər henna o so fór dom himm. Hun va tær senn so ländji, at un fødd tridi bånə. Senn en natt, to ormən, som om kväldn komd himm som en kár, såvd, rista prinsässon opp éldn o så po an. Förför stikkon slokkna vakna an opp o sá: „Va jórd du nu? De hær ha du int bórda jórt, nu ä vi šilda vännər". — Rumməm, som dom bódd i, šögkt strakst nér tibáka. „Nu får jag fara min väg", tykt kárn o bläi jinast orm. — Han fór igga bort, útan bläi kvár, tær dom bódd, men prinsässon fikk lag se tärifrån. Ormən bläi kvár i kúlon, men prinsässon jikk o fikk gå mä éns o int stå stilla als. Bånən fikk blí kvár mä ormən. Prinsässon jikk, tils un komd ti en rískasa. Un börja sí po den o jikk omkrigg den. Ti slút so så un itt hol i den. So jikk un nér o så yggsta bånə sitt, som sat po golvə o gräit. Mä sama komd en gummo inn, som hadd halv álns logg näsa. „Hur a tu komi hí?" fræga gummon ot prinsässon o sá: „tu ha int kuna holl däj; tu va den andra, som narra me." — „Nu får ja gå mä éns", svara prisässon. — „Ja ska jé däj en šägk", tykt gummon o sá: „Hær får tu en handúk, bréd út den vart du vil po bakkan häldər po itt anat ställə, so får du va mát du önskar o vil há". — Prinsässon tó handútjin o jikk sin væg. Un vandra åtər krigg skódjin tils un komd ti en kojjo. Hær så un andra bånə sitt. Hun komd knaft inn i styvun, so innfann se en tjärgg, som hadd trí'kvartérs logg näsa. Som un komd inn, so snúsa un o sá: „Hoh, här luktar å kristnas blód!" — Prinsässon svara int indjintigg, útan jikk krigg golvə. To sá gummon: „Hær ska tu få en tunntapp; stikk den i va hol som hälst, so får tu drikka va tu vil". — Prinsässon tó tappən o jikk sin væg. Hun vandra senn, tils un komd ti en tridi kojjo. Tí jikk un inn o så tridi bånə sitt sita po golvə. Mä sama komd en tjärgg inn, som hadd álnsloggər näsa. Hun snúsa o skaka po hyvu o fræga: „Vemm ha šikka däj hí!" — „Ja går o vandrar krigg skóg o dálar", svara prinsässon. — „Hær ska tu få en saks. To du klippər nérot, so faldər klædrən å däj, to du klippər oppot, so får du nýa klædər", sá gummon. — Prinsässon tó saksən o fór tärifrån o tykt at un hadd mát o drikka o klædər nó, fast un int fikk sita häldər ligga,

Hun komd senn ti ett stórt bärg, o nedanföri va en nättər plán. Hun stødd se nu mä ryddjin mót bärji för ti lítə få víla. Mä sama fløg dær två korpar, den éna från västər, den andra från östər, o hälsa po varandər. Den éna sá: „Tær står en prinsässo, som ha vari mä en orm. Hun jórd illa, nu får un gå mä éns o får int sí honon méra“. — „Hå ja“, tykt den andər korpən o sá: „han ä po itt ställə foggən o tær ä en tjärgg, som ä övərmann po foggana. Bara prinsässon sku koma tí, so sku un få sí an“. — To korpana so dær tala mä varandər flog dom bort. Prinsässon börja nu vandra vídarə för ti søk opp he dær ställə, som korpana tala om. Ti slút so komd un o tí, o tær va en stórər brunn. Hær satt un se nér. Mä sama komd en pígo äftər vatn. „Va jör tu hær?“ fræga un ot prinsässon. — „Ja sku vila tala mä prins Lopandiorm“, svara prinsässon. — „Ja ska väll gå o säjj til“, tykt pígon o fór o sá ot tjärndjin: „Hær ä en prinsässo, som vil tala mä prins Lopandiorm“. — Tjärndjin jikk to út o fræga ot prinsässon va un vil å prins Lopandiorm. „Ja sku ha lust ti tala mä an“, svara prinsässon. — „Nó slippər tu inn“, tykt tjärndjin. — Om kväldn klokkon säks komd gummon út o bá prinsässon stíg inn. Hun tó šölvər opp dörn o släft inn prinsässon. — „Om moron klokkon säks most du härifrån“, sá tjärndjin. — Som klokkon sló säks om moron sá tjärndjin: „Nu most du härifrån“. — To prinsässon komd út, so bá un, om un int ännu sku kuna slipp inn o sá: „Ja ska jé ér en handúk“. — „Jó, klokkon säks i afton slippər du inn“, tykt gummon. — Presís som klokkon sló säks, so släft tjärndjin inn prinsässon o sá: „I moron klokkon säks ska du gå härifrån“. — Om moron, to klokkon sló säks, so modist prinsässon gå út. Som un komd út, so bá un, om un int ännu en natt sku få koma inn o sá: „Ja ska jé ér en saks“. — „Nó slippər tu inn“, sá tjärndjin. — Senn om dádjin bläi e nätt vädər, so at gummon int mindist, nær e ha vari so nätt vädər o so vakərt förr, so un nu släft foggana løs. To sá tom andər foggana ot prins Lopandiorm: „Va ha tu havi mä däj tom hær två sista nättrəna?“ — „En prinsässo“, svara an. — „Om un kombər en natt til, so ä e bäst ti tá klíta o rista itt kors po trossgåln, o hun ska int gå út, fast tjärndjin rópar. Som tjärndjin to ska inn, so faldər un först po knæ. To ä e bäst, en tu tár sabbiln din o huggər nakkan å un“. — Prins Lopandiorm jórd som tom bá an. Han tó klíta o rista itt kors po trossgåln. Prinsässon fræga ännu en gogg ot gummon, om un änn en natt sku slipp inn, o sá: „Ja ska jé ér en tapp, o ni får stikka den i va hol som hälst, so får ni drikka va ni vil“. — „Nó slippər tu inn i afton klokkon säks, men i moron klokkon säks ska tu tärifrån“, tykt gummon. — To klokkon sló säks om kväldn, so släft tjärndjin inn prinsäss[illegible] [illegible]ks so sá tjärndjin i dörn: „Nu får [illegible]

int. „Int ha ja släft inn däj po den ändan, at tu hær sku bör hoggla mä honon“, tykt tjärndjin ettarst o bläi argər o sku stíg inn. Som un stäig inn mä éna fótn, so full un po knæ. Prins Lopandiorm stäig to opp, dró sabbiln sin o hugd nakkan å un, so hyvu flog i andra väddjin. Mä sama va hyvu po un tibáka. Prins Lopandiorm hugd to andər goggon hyvu å un, o prinsässon šynda o stakk näsdútjin po nakkan, so den komd millan nakkan o hyvu, to e sku tibáks po ställə sitt, so bara tuggon späla i munn o sá: „la la la“. Nu slapp alla foggar los, o tær va itt konuggarítji, som va trolla. Prins Lopandiorm, som va en trollagər prins, bläi mänišo o kugg i sama rítji. Han jift se mä prinsässon, o tom fikk alla trí bånən sina tibáką. Tom livd senn lykklit o væl tisammans.

---

229. Kung Björn.

(Pokar i Lappträsk.)

Det var en bonde, som hade tre döttrar. De önskade sig hvar och en något till julen. Den första önskade sig en klädning, den andra en duk och den tredje något, som hörs och inte ses. Med detsamma hördes det något buller. Då gick den yngsta ut och såg ingenting. Så gick den mellersta ut och såg ingenting. Sist gick den älsta ut och då var där en björn. Så sade björnen åt henne: „Sätt dig på min rygg“. — Hon gjorde så, och så förde han henne till sitt hem långt bort i skogen. Där fick hon lefva ensam dagen i ända. Till nätterna kom björnen alltid hem och lade sig bredvid henne, men hvarje morgon gick han åter bort. På det sättet lefde de tillsammans i tre år och fingo ett barn hvart år. Alla barnen blefvo borttagna från henne, så snart de voro födda. Sedan fick hon så stark hemlängtan, att björnen, hennes man, måste lofva åt henne, att hon skulle slippa hem på en dag. Hon satte sig på björnens rygg och så bar det af. Där hemma voro alla nyfikna att få veta huru hon mådde och hvar hon bodde och hvad de nu alt frågade af henne. Hon berättade om alt, men hurudan hennes man såg ut, det kunde hon inte säga, för hon hade aldrig sett honom, då han var människa. Andra dagen kom björnen efter henne. Då gaf modern åt henne flinta och fnöske och sade, att hon skulle flinta upp eld, då han sof, så skulle hon få se hurudan han såg ut. Hon tog det med sig. Och när hon nu åter varit en tid i björnens hem, så slog hon en natt eld och lyste på sin man. Nu var han förvandlad: han såg icke ut som någon björn alls, utan han var den allra vackraste prins man någonsin kunde få se. Medan hon lyste på honom och såg på honom, så föll

där en gnista på hans kindben, så att han vaknade. Då sade han åt henne, att hon hade gjort illa, för nu var det endast en kort tid kvar, så skulle han för alltid ha blifvit sådan, som hon nu såg honom. „Men nu måste vi skiljas“, sade han, „för nu har den där häxan, som har förtrollat mig, åter fått makt öfver mig“. — Först skulle han likväl följa henne till deras barn, så att hon skulle få veta hvar de voro. Så följdes de åt. Och när de hade farit en tid, så kommo de mot aftonen till en stuga. Han bad henne gå in där, så skulle han vänta därute, och så sade han: „Du blir väl emottagen, bara du hälsar från kung Björn; men när det bullrar på dörren, så skall du genast komma ut“. — Hon gjorde som han sade. Och därinne träffade hon sin yngsta dotter. Men tidigt följande morgon bullrade björnen på och så gåfvo de sig i väg. När det led mot aftonen kommo de igen till ett ställe. Där slapp hon på samma sätt in, när hon hälsade från kung Björn, och där fick hon se sin mellersta dotter. Tredje dagen kommo de återigen mot aftonen till ett ställe. Hon hälsade endast från kung Björn och blef strax insläpt. Här träffade hon sin älsta dotter. Men tidigt följande morgon bullrade björnen på som vanligt. När hon gick ut, så sade han: „Nu måste jag fara till den där häxan, som har förtrollat mig, och dit hittar du inte. Men om du skulle hitta dit, så skall du tvätta dina fötter väl rena, innan du går öfver bron, som leder till hennes slott. Och när du kommer öfver bron“, sade han, „så ligga där två slagor i träcken. Dem skall du tvätta väl rena och hänga på broräckorna. Och när du kommer till den stora porten, så skall du taga rätt så sakta upp den och sätta den än saktare fast. Och sedan när du kommer midt på gården, så ligger där en stor drake. På den skall du lyfta upp hufvudet och sätta en sammetsdyna under. Sedan kommer du till två hundar. Åt dem skall du gifva kalfstek. Och så när du kommer in, så lagar gumman åt dig mat och sätter för dig ett kalfhufvud. Men det får du icke äta af. Det kan tala, och det blir din död“. — När björnen hade sagt alt det här, så försvann han och hon fick vandra ensam genom skogar och ödemarker. Huru länge hon gick, så kom hon till sist till trollhäxans slott. Där gick hon och gjorde alt såsom han bad. Och när hon kom in, så lade häxan också för henne ett kalfhufvud. Men hon åt icke, utan lade det under bordet, när gumman gick ut. När gumman kom in frågade hon: „Kalfhufvud, hvar är du?“ — Strax fick hon till svar: „Jag ligger under bordet“. — Hon gick och tog fram kalfhufvudet och satte det andra gången för flickan. Hon åt icke häller nu, utan satte det under stolen. Men när gumman kom in och frågade: „Kalfhufvud, hvar är du?“ så svarade det genast: „Under stolen“. — Hon gick åter och tog fram det och satte det tredje gången för flickan. Hon åt icke häller nu, utan satte det under sitt bröst.

Efter en stund kommer häxan åter in o frågar: „Kalfhufvud, hvar är du?“ — „Jag ligger under pigans bröst“, svarade kalfhufvudet. — „Ja, du liggər inte illa där“, sade häxan. — Men när det hade varit en tid, och flickan icke fick se sin kung Björn, så trodde hon, att han icke fans där, och skulle gå bort. Då kom häxan ut efter och ropade: „Kalfhufvud, gör din skyldighet!“ — Genast slängde flickan kalfhufvudet ifrån sig. När häxan såg det, så ropade hon åt hundarne: „Hundar, rifven ihjäl pigan!“ — „Nej“, sade de, „ingen har gifvit oss så god mat som hon“. — Då ropade gumman åt draken: „Drake, sluka i dig den där pigan!“ — „Nej“, svarade draken, „jag har legat här så många år och ännu har ingen gifvit mig en sådan mjuk dyna som hon“. — Då ropade käringen åt porten: „Port, klappa ihjäl pigan!“ — „Nej“, sade porten, „jag har varit här så många år, men ännu har ingen öppnat och stängt mig så sakta som hon“. — Då ropade häxan åt slagorna: „Slagor, slån ihjäl pigan!“ — „Nej‘„ sade de, „vi ha legat här i träcken så många år, men ännu har ingen såsom hon lyft upp oss och tvättat oss rena“. — När flickan kom till bron, så ropade käringen igen: „Bro, sänk dig i sjön och dränk pigan!“ — „Nej“, sade bron, „jag har varit här i så många år, och ännu har ingen tvättat sina fötter så rena som hon, när de gått öfver mig“. — När inte bron häller tog lifvet af flickan, så skulle häxan själf ränna efter henne och taga lifvet af henne. Men när hon kom på bron, så brast den, så att gumman föll i sjön, och där drunknade hon. När nu häxan dog, så löstes förtrollningen, så att björnen och hundarna och draken och slagorna och altsammans, som fans där, blef till folk. Och så fick flickan sin prins. De höllo sedan bröllop och så fingo de alla sina barn tillbaka. Och han blef kung där i landet och hon drottning. Och där lefva de ännu i lycka och välmakt, om de icke redan dött under tiden.

---

230. Te trölla prinsn.

(Lappom i Strömfors).

He va äin gaggo äin fatigər flikka, som sku gá sok tjénisto[1] åt si. So ji un yvy äitt bjärg. Når un up áron sídon bjärji så äin äild ji hun tí. Tær bódd äin tjäligg o ti henna komd un ti tjén. Tjälnjin gav to åt enna först svart ull o bá enna kvétt'n[2], so en an sku blí kvítər. Flikkan kvétta äin stond, o to ullən igga bläi kvítarə, so börja un gråt. To komd äin varg til enna o sá: „Kva gråtər tu?“ — Hun

[1] Tjänst. [2] Tvätta den.

sá, en un igga fikk ullən kvítər som hostron hadd sakt. Varjin gav to át enna äin stavur o sá: „Slå me tesn trí gaggor upa ullən o säjj: 'svart ull blí kvít!' o bihovər du mi äin gaggo enn, so säjj til bara". — Flikkan jórd so, o ullən bläi kvítər. Hun ford ullən ti hostron, o hun sá: „Ja vil enn fräst di". — O so gav un anan dájin åt ena te kvít ullən o bá ena kvétt honon, so en han sku blí svartər. Flikkan kvétta äin stond, men to ullən igga bläi svartər, kalla un trí gaggor up varjin. To komd varjin o gav åtər åt ena äin stavur o bá ena slå ullən trí gaggor mæ'n o säjj: „Kvít ull blí svart!" Flikkan jórd so, o ullən bläi svart. So ford un ullən ti hostron. Hun fundéra: „Ja ska äin gaggo enn fräst ena". — Anan dájin skräiv un äitt bräiv o bá flikkan for e ti systron hennas, som bódd up áron sídon up vítjin. Men tær va iggan bró yvy vítjin, o iggan båt va tær hällər ti ró yvy vítjin me. To rópa flikkan åtər up varjin. Han komd jina véjin, gav åtər äin stavur åt ena o sá: „Slå me tesn trí gaggor i vattni o säjj: 'frammför mi tort, bák mi vått!' När tu kommər yvy ti anan strándən, so ska du jom stavurn, so en du hittar up an. Upa sama módi ska du jör, når du kommər åtərbákas. Jær får du nu äitt brø. He ska du jäv åt tom två uksana, som stággas, annos slippər du igga framm. Sidan kommər du ti äin äild. Jær ä äitt vidatræ, som du ska kast i äildn, annos släppər han int framm ti. Når du kommər inn ti hostrons systron, so stár tær två flikkor o gräddar brø. Tom tár broən úr ún me héndrən, når dom ä útan griλlo[1], o sidan svipar[2] tom krigg si me héndrən so, en he ä ómöjlit för ti ti slipp framm. Åt tom ska tu jäv teson griλlon". — Tærme gav an åt ena äin griλlo. So sá an ennu, en un igga sku få it noga, som dom böud åt ena. Flikkan tó stavurn, brø, vidaklabbn o griλlon, o jórd som varjin sá. Upa te módi slapp un yvy vítjin o ti frún, som sku få bräivi. Hun bá henna sessas[3] nidər, so länji som un skräiv svar. O so böud un varmkorva[4] ti smak upa. Men flikkan, som mindist kva varjin sá, kasta korvan undi bäntjin. Ett äin stond komd åtər frún inn o fråga å flikkan: „Ha du iti korvan re?" — „Jó", sá hun. — To fråga frún å korvan: „Korva, kvart ä tu?" — Korvan svara: „Ja ä undi bäntjin". — To ji frún o tó framm korvan o bá flikkan åtər it upp'n. När frún ji út, kasta flikkan korvan up ún. Ett äin stond komd frún tibáka o fråga om flikkan hadd iti upp korvan. Hun svara jó. To fråga frún upa sama módi å korvan: „Korva, kvart ä du?" — Korvan svara: „Ja ä up ún". — To tó frún åtər korvan o bá flikkan it upp'n. Når hun ji út, stakk flikkan korvan i taskon. To frún åtər komd inn, fråga un åtər å flikkan: „Ha du iti upp korvan?" — „Jó", sá un. — So fråga frún: „Korva, kvart ä du?" — „Millan šinn o bäin", svara

[1] Brödspade. [2] Svänga. [3] Sätta sig. [4] En bit varmkorf.

korvan. To tródd frún, en flikkan hádd iti korvan, o gav åt enna äitt bräiv, som un sku for ti hostron sína. So ji flikkan nidər ti strándən, sló me stavurn i vattni o sá: „Frammför mi tort, bák mi vått!“ O so kund un gá torrfóta[1] yvy vítjin. När frún, som stó upa strándən så he, so rópa hun åt korvan: „Korva, böri brinn!“ — Me sama börja korvan spraka o bläi häitər. To däggd flikkan korvan från taskon. När un komd ti áron sídon, stó tær äitt stórt slot o i ställi för varjin komd äin vakər prins mót enna. — Prinsn i lándi ha vari trölla ti varg. Nu slapp an från tröllninjin o fría ti flikkan. Tom bläi jifta me kvarádər o livər lykklit ennu i dá, om dom int ha dói.

231. Fäggo.

(Fall i Sjundeå).

De va ién fár, som hadd trí sönər. Nær an dyødd, so tó dom arv äftər an. Den älsta fikk do iétt hórn, o nær an bluåsa i de, so fikk an kriksfolk, so myki an vild há bara. Den millərsta fikk iétt bältə, o om an önska säj vart som hälst, so slapp an, bara an spänd bältə om säj. Den yggsta, honon kalla dom Fäggo, fikk uåtər ién päggpugg, som aldər tryøt päggar. Ién gogg komd den yggsta ti stán o gikk o suådd päggar i rännstién. Folki gikk o suå po an, o hiskili fórt fikk kuggin snot[2] om an o lät kalla pojkin opp til säj. Nær an kombər opp ti kuggin, so fruåga kuggin uå an, vár an fuått so myki päggar. Han vísa do puggin sin o sá, at den int aldər tryøt päggar. Kuggin va fati o sku ha vila havi puggin, men pojkin gá int. Do tägkt dom po list o kuggin övərtala do sin vakkrasta dótro ti luådas börja tykka om pojkin o fuå puggin uå an. Hun gjórd so. O sién nær un fikk puggin uå an narragər, so brýdd un int säj om an miéra. O nær nu pojkin suå, at an va bidrajjigər, so bläi an liéssin o gikk bort o fundiéra, hur an sku fuå puggin tibáka. Sién so guår an ti äldər brór sin o bijær bältə ans ti luåns o fikk o. O so önska an säj ti vara i prinsässons sovkamar; o nær an spänd bältə om säj, so va an gínast dær o vild há puggin sin ota prinsässon. Men va un nu gjórd uåt an dær i kamarn, de viét ja int, men summan o sákin va den, at an förlóra bältə mæ. Do gikk pojkin ti älsta bródran o bijæra uå an hórnə, do sku an börja kríga mót kuggin o tägkt po de sättə fuå puggin sin o bältə tibáka. No, bródran gá uåt an hórnə. O so gikk an ti kuggin tibáka. O nær an komd útanti slotə sién, so bluåsa an i hórnə o

---

[1] Torrskodd. [2] Fick kungen nys om honom.

do komd de krígarər tjogtálən. Nær de nu hadd komi ién dukti kasa uå dom, so tykt pojkin, at an hadd so myki, at an int bihyøvd vara rädd för kuggin miéra. Nær kuggin suå, at an hadd so myki folk, so vuåga an int börja strída mä an. Nær de hadd lidi ién stunn, so kombər kuggins tjænarər o biér an koma opp ti slotə ti kuggin, so sku an fuå puggin sin o bältə. No, pojkin gikk o lämmar folki sitt útanför ti vänta. Nær an komd inn, so hadd an hórnə mässäj, o han bläi myki væl imóttajji o bjudi ti äta midda o alt po slotə. Kuggin lova do, at an sku fuå puggin o bältə. Do va pojkin nöjd o argona[1] gikk uå an, o so komd prinsässon o inn o hälsa puå o va myki vännli o gládər imót an, o som un va so innərlit vakər til, so kund int pojkin holla säj ti börja tykka om henna uåtər. O nær un fruåga uå an, hur an hadd fuått so myki kriksfolk, so birätta an, at an hadd iétt tokot hórn, at nær an bluåsa i de, so fikk an folk so myki, som an vild. Dær so va un o bijærd ti fuå hälst bluåsa nogər goggor i hórnə hans ti försyok de, o han kund int niéka henna hällər, bara lät henna bluåsa. O so bluåsa un tisamans so myki kriksfolk, at hun hadd miéra än pojkin. O so börja dom kríga, o pojkin bläi slajji po flyktn o hórnə mist an mæ. Do gikk an o va äggsli o bidryøvagər o vist int va an sku gära. Rädd va an för sina bryodər o, so at an int vuåga guå himm hällər. Dær so bislyøt an ti guå o vandra i skógin, o komd ti iétt ställə, som väkst äpəltrær mä toko granna äpəl puå. Han tó ota äpplənа o uåt, o nær an hadd äti iétt äpəl, so suå an, at an fikk tokon logg näsa, o do bläi an ännu miér bidryøvagər. Sién vandra an ti iétt anat ställə, o dær va o äpəltrær mä ännu grannarə äpəl puå. O han tó ota dom äpplənа o o uåt, o do so suå an, at näsan hans bläi mindər uåtər. Do so tägkt pojkin, si dom hær äpplənа ska ful jölpa mäj ti fuå min päggpugg o bältə o hórnə tibáka. Han tó o plokka ota várdiéra o gikk ti slotə útklædd ti kärigg o söld äpəl, o de va dukti uåtgogg po dom, som dom va so ryøda o granna. O do söld an bara ota dom, som laga näsan läggər, o til o mä prinsässon komd šölv o kyøpt ota äpplənа hans, o aldər miér än dom hadd äti iétt äpəl, so fikk dom gínast alla halváln läggər näsor. Prinsässon o drottniggin, dom va nu ali flátast för säj o vild int vísa säj als för dom andər. De skikkast do út äftər lækarər ti koma o bóta diéras logga näsor. Men iggin va stond ti bóta dom. Nu hadd dom fuått hyøra, at ién pojki sku kuna bóta, o gínast skikkast an äftər o hämtast ti slotə sóti o eländi i yøgona, at dom int sku känna an. Nær an komd framm ti prinsässon o drottniggin, so gá an iétt halft äpəl ti mans uåt dom, o sá at an int hadd miéra. Prinsässon uåt ota äppla, o gínast va näsan hälftən kortarə. Do bläi hun glád o bá

[1] Vreden.

an skaffa miéra. Do tykt han: „Nu kund man nu fuå, men de ä so logkt ti de lándə, at de räkkər fliéri fliéri uår, förn man kombər dít. O so ä de so myki drakar o ormar“, sá an, „so at man int slippər framm iémsand, o til ännu ä dom so dýra dom äpplənа, at man int fuår dom för ién o pár stývər“. — „No“, tykt prinsässon. „Ja hár iétt bältə, som ja ska gié uåt däj, o nær du önskar däj vart som hälst, so slippər du, nær du spännər de om däj. Mä de slippər du ful fórdarə än ti guå. O so hár ja iétt hórn, o de ska du fuå, o nær du bluåsər i de hórnə, so fuår du kriksfolk, so myki du bihyøvər, so träggər du int guå iémsand. O so hár ja ién päggpugg, som aldər trýtər päggar, o den ska du o fuå, so at du hár päggar ti kyopa mæ.“ Nær han fikk bältə o puggin o hórnə, so takka an lykkon o fór himm, o prinsässon o drottniggin fikk blí mä sina logga näsor, igga fór an ti nogot lánd o syoka äpəl miéran.

232. Om Hál, Tál o Övərtál.

(Fall i Sjundeå).

De bódd ién gogg ién flikka o ién pojki i iétt torp, o va fádər- o módərlyøsa. Dom hadd ändo äftər föräldrana blivi holla kvár trí fuår. För at nu fuå bryø uåt säj, so sku dom sölja iétt fuår, o pojkin sku fyøra de ti stán. Nær an kombər po vægin, so myøtər an ién gubbə mä ién hunn. O han bijær ti býta mä pojkin. Han vild int, men gubbən pínar an ti de, o dom býtt, o do fikk pojkin ién hunn, som hiétt Hál. Pojkin guår himm o birättar för systron sin, hur de hadd skiédd po vægin, at an modist býta bort fuårə. Flikkan va liéssin övər de, men kund int gära ti sákin iggitigg. De som va borta, so va de borta. So skikkar un pojkin ijänn mä andər fuårə ti stán. Nær an kombər po vægin, so kombər uåtər sama gubbən o vild býta mä an. „Næi, int vuågar ja“, tykt pojkin, „systər min triétər so, när ja kombər himm o igga bryø hár“. — Do sá gubbən: „Dom hær hundana blír uåt däj ti mykin nytto po frammtídn, být du bara“. — Pojkin stó o fundiéra ién stunn, o so býtt dom, o pojkin fikk ién hunn, som hiétt Tál. Pojkin gikk sién himm ijänn o sá uåt systron, va gubbən hadd sakt. No, systron tródd int va an sá o börja ti græla po an rätt duktit o sá, at an int mo gära nästa gogg toko. „Po de sättə svältər vi ju ijæl“, tykt flikkan. — Nu liéd de ién tíd uåtər, o alt börja tá slút i torpə. Do skikkar un ijänn brór sin ti stán mä de sista fuårə, o nær an kombər po vægin, so guår de mä de po sama sätt. Gubbən komd o pína an ti býta o gá ién hunn ijänn för fuårə, o den hiétt Övərtál. Nu förklára gubbən tilíka, at an sku guå mä

dom hundana út i skógin o jaga, so sku an int aldər trýta fogglar. Han sku fuå so myki, an sku hinna skúta bara. Do bläi pojkin glád o skynda säj himm o fikk bysson sin fruån väggin o út ti skógin. O nær an komd iétt stykki i skógin, so börja hundana jaga ti an fogglar so myki, at an hann jämt ladda o skúta. Nær an nu hadd ién dukti byolo[1], so vandra an himm o vísa uåt systron sin, o do birätta'n för henna alt hur de hadd guått. Do va flikkan glád o tala iggitigg. Ién tíd bódd dom sién i torpə o muådd brá o fiélast iggitigg. Sién fór bródran út o jaga ién moron o kombər logkt i vilda skógin. Hur läggi an guår o vandrar, so kombər an ti iétt slot o guår inn i slotə mä hundana mässäj. Dær va myki grant innə. De glima ota silvər o gull, líka var an vänd säj, o väggana va biklædda mä granna tapättər o ana grannluåtər. Dær va an ién par dagar o gikk o suå övər alt, men an träffa iggin bóarə i slotə. Sién fór an himm o birätta för systron sin, va an hadd sítt i skógin, o bá henna koma mæ ti slotə, o hun gikk. O nær dom komd framm, so va dær int iggin do hällər. Dom bódd dær sién nogər dagar o vänta, tärt iégarn sku koma, men iggin komd. Dær so bläi dom o bó dær i slotə. Ién moron sién so gikk flikkan ti brunn äftər vatn, o do va dær vi brunn ién gruåklæddər gubbə, o han sku int luåta henna ta vatn, bara kasta henna fliéri varv övər brunn. No, hun gikk opp o sá uåt bródran, o han kombər niér mä hundana sina o sukar[2] dom po gubbən. Do bläi gubbən räddər o fallər ti byonbókin o lovar uåt dom slotə o til ännu at dörana sku börja guå mä musík. Do so húta do pojkin uåt hundana, o gubbən slapp mä lívə därifruån. Nær dom komd opp ti slotə o fór inn, so gikk alt dörana mä musík. Andər dáin guår flikkan uåtər ti brunn, o do ä dær uåtər ién gubbə, o han tár fast henna o ska fyora henna bort. No, hun börja ti rópa äftər jölp, o hiskili fórt komd bródran mä hundana o frälsa flikkan, o gubbən va næra ti mista lívə, om an int sku a lova ién tokon värjo uåt pojkin, som nær an sku önska säj va som hälst, so sku an fuå; o nær an nu lova den, so do slapp an. Nær pojkin fikk värjon, so do bläi an ännu gládarə än förút. Do önska an säj gínast ién häst o fikk o, o sién önska an säj ién prinsuggiform, o so klædd an opp säj riktit ti kár o fór út o rída o komd ti ién stá, o dær tó an inn po iétt värshús; hundana hadd han o mæ ti sällskap. I den stán so va mänišona so bidryovaga o äggsliga o gikk alla svartklædda. Dær so fruåga an uå dom, vaför dom va po de söttə o int kund vara lustiga o gláda som han va. Do birätta dom för an, at dær va ién stór draka, som sku há prinsässon, o sá, at an fuått riédan tvuå ota prinsässona, o däför va dom so bidryəvaga, sá dom. Do fundiéra pojkin ién stunn o tägkt puå ti fara o

[1] Börda. [2] Hetsar.

rädda henna, men an tala int ändo iggitigg, bara fruåga var drakan sku koma o tá henna. Dom birätta do för an, at de va niérə vi šyøstrandən, o so fór an dít, o do va int prinsässon dær ännu. Han väntar do puå henna, o bäss de ä, so kombər un mä iétt stórt fölgi. Nær un sién hadd tajji ávskiéd, so komd un iémsandər niér ti strann. Dom andər vuåga int koma nuåmniggon hällər, som dom va so rädda, nær drakan brúka sprúta so myki iétər, nær an komd, at iggin kund vara i nærhiétn. Ién gindrál hadd ändo fölgi henna næra strann o luå nu bakom ién stién o vänta, tärt drakan sku koma. Nær nu prinsässon hadd komi niér, so hadd pojkin gyømd säj bakom nogər buskar i skóksbrýnə, so at int prinsässon o dom andər igga märkt an. Nær un nu komd framm ti strann o satt dær sorgsin o gruåtand, so guår an sakta ti henna o biér henna igga sörga, han sku nó rädda henna. „Já, du sku kuna rädda mäj, du", tykt prinsässon, „nær int alla fár mins krígarər hällər va stond ti rädda syskona mina". — „Jó", tykt pojkin, „de kan ja de, för ja hár trí toko hundar mä mäj, som int ä rädda för iggitigg, o dom ska nó jölpa mäj, va du sækər po de. O mä de hær sværdə ska ja ful o gära nogo, för de ä iétt tokot, at ja fuår mä de va ja vil há". — No, hun trødd an o bläi gládarə ti móds. So bijæra an ti víla i hennas famm. Han va so tryøtti, sá an, o bihyøvd víla, förn an sku út o strída. Hun lät an sova i fammən sin, o nær an hadd sommna, so va un o bryøt riggin sin i tvuå bítar o band iéna fast i hans huår o den andər hold un šölv. So nær drakan komd, so väkt un opp an o han fórt o fórt ti sála[1] sin häst o rusta säj ti strída, o so riéd an niér mä hundana mässäj mót drakan. De va iétt förskräkklit djúr mä šú hivun o ota alla gapən sprúta iétər o bakäftər diggla ién loggər stjärt. Nær den komd ti strandən so fruåga den: „Var ä mitt stoft?" — To rúsa hundana först po an, o dom tóist mä an läggi o væl, men igga týa dom. Do riéd pojkin šölv niér o fult i sträkk ovanpo drakan. Nær den sku ti bluåsa iétər po an, so dró an värjon sin o kápa[2] de iéna hivu äftər de andər uå an, o sién skár an tuggona út ota drakahivuna, o so fór an tibáka ti prinsässon. Rién po logkt hold, so komd un imót an o ommfamna an o pussa o va so innərlit gládər, at un griét i bara gläddjə, o hun lova gínast blí hans gimuål, bara an sku koma opp ti slotə. Men an fór int. „Först äftər uår o dá ska ja koma", sá an, „men int förr". — Sién biér an henna far væl, o dom pussas o halsas o spruåkar mä varann, o han lovar do äftər iétt uår koma ijänn. O so fór an bort himm ti sitt slot tibáka o sía äftər systron sin. Prinsässon vandrar tibáka uåt stán til, o do kombər gindráln imót henna o biér henna vänta, tärt an sku go sía po drakan. Nær an komd niér, so tó an drakahivuna o gikk tibáka

[1] Sadla. [2] Högg.

o sá, at han a dyøda drakan o han sku pína prinsässon ti säjja de sama, men hun sá int. Dom komd sién opp ti slotə, o de bläi int ién lítu gläddjə, nær prinsässon komd tibáka. Kuggin hold sién iétt stórt kalás o prinsässon fírast o vælfägnast po ali bästa sätt. Sién komd gindráln framm ti kuggin o bijæra prinsässon ti sitt gimuål o vísa hivuna som tiékn, at han add dyøda drakan. Prinsässon gikk do framm ti kuggin o birätta, hur de hadd skiédd po strandən o sá, at gindráln jyøg. Men kuggin vild int riktit tró henna, nær gindráln hadd hivuna, som han vísa, o hun hadd igga. Do bijæra prinsässon, at bröllopə diéras ändo sku fuå uppskútas iétt uår, o om do iggin sku koma o vísa, at han a dyøda drakan, so do sku un gifta säj mä gindráln. No, de bläi som un vild. Lítə för'n uårə va fult, so gá pojkin säj út som snikkarə o gikk ti slotə o bijæra arbit o fikk o. Dær va an alldiélis ókändər, ända tärt dom sku holla bröllop, gindráln o prinsässon. Om bröllopsdáin, so klædd an opp säj o tó framm halva gullriggin sin, som prinsässon hadd bundi i huårə hans, o dom šú drakatuggona, o so gikk an inn i bröllopssáln. O nær prinsässon o gindráln sku guå ti viksəln, so do gikk pojkin framm ti kuggin o vísa drakatuggona, o nær prinsässon suå an, so rópa un: „Han a dyøda drakan, han ä min rätta fästəman", o so tó dom vár sin halva rigg o kasta po golvə, o dom gikk ihóp ota säj šölva. Do rópa alla: „Jó, dom tillhyør varandər." — Po de sättə fikk pojkin henna, o gindráln bläi útan. Nu sku pojkin fo gié straff uåt gindráln, o do kalla an äftər Hál, Tál o Övərtál, o suka dom puå an, o dom riév ijæl an. Sién vígdist prinsässon o pojkin, o de holdist iétt duktit bröllop uåt dom, o pojkin fikk ién stór bilyønigg ännu o halva ríki til, nær an hadd rädda stán fruån ién tokon pluågo.

---

233. Om tom trí fårən o trí hundana.

(Tessjö i Strömfors).

He va äin fati torpari me gumman sína. Tom dó o lämma ett si äin pojtji o äin flikka. Tom va forvislöusa[1], når fádərn igga lämma ett si noga ana än trí får. Når to alt va slút, šikka flikkan pojtjin ti stán ti söli äitt får. Han ji. Upa véjin møtt an äin jägari, som sá åt'n: „Jäv tu åt mi tett får, so ska tu få menn hunn". — Pojtjin býtt jina véjin. O so ji han häim ti systron o tala om handəln senn. To šikka un onon anan dáin åtər ti stán me te ana fåri o sá. en an int sku få být bort e, útan han sku bara söli e.

---

[1] De lefde i fattigdom.

sama jägari. Han börja åtər tjúsas me[1] pojtjin, en han sku být fåri sett mót hunn. Pojtjin býtt åtər. So ji an häim me te anan hunn o sá åt systron om handəln. Hun bläi argər o šikka onon tridi dáin ti stán me te tridi fåri o sá, en han int nu mäir sku lät narr si ti gá být. Ettarst luva jägarn åt'n bo hunn o bysson för fåri, o so sá'n: „Tess hundan ä slík, en tom fodər ti, o me bysson kan du šút åt ti, kva du vil". — Pojtjin býtt bort tridi fåri. To pojtjin marsa häimåt, fi an lust ti fräst bysson sín o sá: „Han som nu sku fá sí bjorn!" — Jina véjin komd e äin bjorn. O so šöit an ono, so en bjorn stalp, o hundana slépa häim ono. Sidan ji tom út ti vandər, bródərn o systron, o so komd dom inn i skójin ti äin rovarkúlo. Tær va iggan häim. Ett äin stond komd rovarən häim o to va flikkan äimsandər — bródərn hadd ganji i skójin ti jag. Rovarən fråga jina véjin å flikkan, hoko un va. O hun sá bodi om si šölv o om bródərn. To sá rovarən åt enna, en un sku sät markurjo[2] i mátn åt bródərn o en un sku blí nær tom sidan an a dói. Hun satt o markurjo i mátn åt bródərn, men når han komd häim, so lofta hundan up mátn o åt upp'n, når dom tjänd, en e va markurjo yty'n. Når rovarən anan dájin komd häim, fråga dom å flikkan kvaför un int hadd tajji lívi å bródərn senn. „Já", sá un, „når hundan åt upp mátn". — To bá dom, en un sku stägg inn hundan ans o bid ono kom ett vatn, so sku tom rús framm o tá lívi å'n, so snárt dom hor, en bronnšúlon tár i vattni. Flikkan jórd som rovarən sá. Men når rovarən komd framm o sku tá lívi å pojtjin, so rópa an up hundan sín. Tom komd jina véjin o räiv rovarən i små bitar. Sidan sá pojtjin åt systron: „Nu gár ja út i værdən, o ett du vil tá lívi å mi, får tu blí kvár jær". — Når han add marsa äin stond, komd an ti äin ägg o tær ji äin prinsässa o sló ho. To fråga an å ena: „Kvaför träggər tu gá jær o slå ho?" — Hun sá: „Te ílaka ha satt mi jær o slå, o he ä síst dájin ja får liva. Sidan kommər han o tá mi". — „No, va int rädd", sá han. „Om tu vil jift di me mi, so ska ja fräls di ifrån ono", sá pojtjin. — Hun luva jift si mæ'n, o to va pojtjin o šöit ijæl te ílaka, når an komd. Sidan šikka an prinsässan ti hennas häim o ji šölv äin anan väg. Upa véjin mott prinsässan äin rýss-soldát, som luva tá lívi å enna, om un int sku säjj, en an hadd frälsa henna. To un igga så nogan jälp ti vänt, so mottist un lov he. Soldátn sku sidan få jift si mæ'na. O tom sku just vígas, når pojtjin, som jölft ena, komd ti sloti. Han fråga jina véjin, når an komd, kva he bitýdd, en alt va so putsa o grant. O to sá dom, en prinsässan ha blivi frälsa från te ílaka å äin rýss-soldát o en hun nu sku jift si me onon. När pojtjin hord e, so lät an hundan sín jina véjin rív ikull halva vaktn, som va upp-

[1] Genom enträgenhet plåga. [2] Arsenik, gift i allmänhet.

ställdər. O når prinsässan så onon, so bläi un so gládər o sá åt fádərn: „Nu ä te rætt kárn jær, som frälsa mi från te ílaka. Igga ha rýss-soldátn jórd e“. — När kunjin hord e, so lät an før inn pojtjin i sloti. Pojtjin bläi sidan vígdər me prinsässan, men soldátn bläi lív-tajji. När te gámbəl kunjin dó, bläi han kugg o stýr rítji enn, om han int ha dói ijæl si.

234. Salvättn, nattrottjin o päggpundjin.

(Ingå).

He va en gogg en handəlsmann, som hadd trí synər. Senn bläi handəlsmann dodər, o hustrun dodd en tíd äftəråt. Synəna, som bläi kvár, hold akšón o såld bort alt va tom hadd. Senn börja tom súpa o liva væl, so ländji päggana räkt. To päggana va slút, so tó dom värvnigg o fór i krónans tjänst. Först va tom en tíd som sol-dátər, senn bläi tom šörsantər. I trí år va tom i krónans tjänst. Senn bijæra tom pärmišón o fór himmåt. Tom vandra jinum skógar o övər bärgar. Byssona hadd dom mässe. Senn komd dom po en grønər plán, o he va om kväldn. Tær laga tom opp éld o birédd se ti sova. Den älsta å tom sku sí äftər éldn först. Som an sat mä éldn, so komd dær en gamal gråhårigər gobbə, som hälsa på an o stó tær lítə o värmd se. Senn so sá an ot šörsantn om an sku vil va so brá o följ mä an lítə. Kárn fór mæ an. Gobbən ford an to ti sitt himm o vísa alt va an égd o hadd. To šörsantn sku gå tärifrån, sá gobben: „Hær ska tu få en salvätt[1]; he ä en tokon salvätt, om tu tägkər va slaks mát som hälst, so får tu“. — Šörsantn tó salvättn, takka o fór tärifrån ti sina brodər mä éldn. Han väkt nu opp den andər bródran, at an sku stíg opp o sí äftər éldn. Han stäig opp, o den första lá se nidər ti sova. Äftər en lítn stund so komd dær åtər en gobbə o vild, at den dær millərsta bródran sku följ mä an. Han fór mä an, o tom komd ti gobbəns himm. Gobbən vísa ot an alt va an hadd. Senn to an sku fara tärifrån, so sá gobbən: „Hær ska tu få en nattrokk, om tu drár den på däj, so sír int indjin de“. — Han tó rottjin o komd ti brodrən sina tibákas o väkt opp den yggsta bródran, som nu stäig opp o vakta mä éldn. To an stó tær en stund, komd sama gobbə, som ha vari ti brodrən hansis, o bá an följ se. „Ja vågar int“, svara pojtjin. — „För va int“, fræga gobbən. — „Om brødrən mina vaknar, so trór tom, at ja ha rymi“, tykt [illegible] knar tom undər tídn tu ä borta“, försækre [illegible]

[1] Servet.

dom komd ti gobbəns himm, so vísa an ot pojtjin alt va han égd o hadd o fræga ot pojtjin, om an int sku vila há e. „Hur sku ja få he?“ svara pojtjin. — Nær an sku far tärifrån, so gáv gobbən an en päggpugg o sá: „Fast tu tár hur mytji som hälst úr an, so blír an int aldər tóm“. — Pojtjin tó pundjin o takka. To an sku gå, so sá gobbən: „Nær tu kombər ti dina brodər trór ja, at dom ä vakna, men jör tu de fullər. Om tom frægar, vart du ha vari, so säjj so: 'Ja bläi torstogər, so jikk ja tí nér undər bakkan o sku soka ot mäj drikka, o tær va en tjäldo. Som ja drakk úr tjäldon, so va e brännvín. Om ni int vil tró, so kan vi gå tí o sí.'“ — So fór pojtjin från gobbən. To an komd ti éldn, so va brodrəna hansis vakna o fræga vart an a vari. „Ja bläi torstogər o so jikk ja tí nér undər bakkan o søk me vatn. So hitta ja en tjäldo, o to ja drakk úr henna, so va e brännvín. Om ni int vil tró, so kan vi gå tí o sí“. — Tom jikk to mä an tí o hitta po en tjäldo, som tom smaka úr, om he sku va sant, som yggsta bródran deras sá. He va sant. Tom gáv se nu ti räisa åtər. Först komd dom nu ti ett stórt rustholl o tær bijærd dom mát. Tom fikk. To dom ha iti, bitála tom för mátn va rusthollarn vild há. Senn fræga den yggsta bródran ot rusthollarn va an vil há för rustholla sitt, som e går o står. „Vartifrån sku tu få so mytji päggar?“ fræga rusthollarn. — „He ä bäst ti säjj, hur mytji ni vil há för e, nó blír he råd om bitálnigg“, tykt šörsantn. — Rusthollarn sá to en stór summa. Šörsantn bijæra to en júpər porslínstaldrik. Han fikk den. Som taldritjin komd po bórdə, so lá an den full mä päggar, o bara gulldukátər. „Hær ä päggana, jé hít himmanspaprən“, sá šörsantn. — Han gáv an paprən. „He ä bäst ti lakséra[1] härifrån nu“, tykt šörsantn ot rusthollarn. — Han fór bort mä hustru o bárn mässe. Senn rusthollarn a fari, so gáv den yggsta pojtjin paprən ot sin älsta brór o sá: „Tu får blí hær rusthollarə, ja ska väll skríva ti bataljónsšéfən, at an šikkar ot däj dina papər“. — Han bläi o rusthollarə tær. Tom andər två brodrən fór vídarə. To komd dom ti en stór härrgål. Nu fræga åtər den yggər brór ot härrn, om an int vil sälga sin gål. „Vartifrån sku tu få so mytji päggar, at tu sku kun tjopa min gål?“ fræga härrn. — „He ä bäst ti säjj“, tykt šörsantn. — Härrn sá to en dukti summa o tykt ännu, at int han sku há so mytji päggar. Šörsantn bijæra to ett stórt fat. Han fikk e o. Som an fikk e, so lá an e fult mä päggar o gáv ot härrn o sá: „Va gó o jé hí paprən!“ — Härrn gáv paprən. Som šörsantn fikk paprən, so gáv an tom ot sin brór, o sá ot härrn, at an sku fo fara sin væg. Šörsantn tykt, at an sku få för päggar alt va hälst an vild há bara int Guds nåd o fogəlmjölk. Han vandra nu aléna o komd ti en stád, o tær va en kugg i sama stán, o han

[1] Flytta hals öfver hufvud.

hadd en prinsässo. Šörsantn tjøft se nu vakkra klædər o fór ti kundjin o fræga, om an sku fo frí äftər hansis prinsässo. Han fikk låv å kundjin. Senn fór an ti prinsässon o fræga ot henna, om an sku få un ti hustru, o birätta, at an hár en tokon pugg, som aldər blír tómər, fast an tár hur mytji som hälst úr an. „He ä brá, i natt får du to koma o sova nær mäj“, tykt hun. — Šörsantn bläi gládər. Om kväldn fikk an gå o ligga i prinsässons sägg. Senn om nattən, medan an såvd, so tó prinsässon päggpundjin å an. Som an vakna om morin, so sträkt prinsässon šörsantn po dörn. „Ja ha väll kuna liva po anat sätt“, tykt an nu för se šölv o börja fundéra, vart an sku tá vædjin. Mä he bislútə fór an ti sina brødər o biklaga sin nød o sitt ødə. Den éna bródran svara to: „Äftər som tu tjoft ot mäj gåln, so ska ja jé däj en nattrokk, o to tu drár den po däj, so ä du ósýnligər“. — Som an fikk rottjin, so takka an o fór ti stán tibáka o fræga ot prinsässon, om an sku fo frí ti un, o sá: „Ja hár en tokon nattrokk, so indjin sír me, to ja hár an po me“. — „Jó, tu ska få“, svara prinsässon, „o i natt får tu koma o sova mämme“. — Om kväldn jikk an opp, o slapp o sova mä prinsässon. To an såvd om nattən, so fór prinsässon å mä hansis nattrokk. Om morin so va an blott o bár, o prinsässon sträkt bort[1] an. Han fór nu ti älsta bródran sin o biklaga sitt øde. „Äftərsom tu ha jölft me, o tjoft ot me rustholl, so ska ja jé däj en salvätt, som, to du brédər út an, so får tu va mát· du vil há“, tykt han. — Han takka o fór ti stán o fræga ot prinsässon, om an sku fo fría til un, o birätta va an hadd för en salvätt. Hun svara já o bá an kom o sova mä un om nattən. Han komd. Om nattən to an såvd, so fór un å mä salvättn. To moron komd, o e bläi dágər, so sá un, at an sku fo fara vædjin sin. Som an komd út po gatun, so stó an o fundéra, vart an sku tá vædjin. Han vandra nu tibáks ti sina brødər o komd po vædjin ti laga opp éld. To komd sama gobbə til an o bá an følg se. Šörsantn jórd so. Gobbən gáv an nu en hatt, o mä den sku an blí ósýnligər, bara an bar den po hyvu. An sku få den, men to an sku koma opp ti prinsässon, sku an int po nogo vilkor få sommna o int undərrätta henna häldər om hattns biskaffənhét. Šörsantn va nöjgdər o lova va méra försiktigər än förr. Ólykkon ha prøva an o, so an bätər tó akt po se šölvər. Som an komd tibáks ti stán, so fór an strakst ti prinsässon o fræga, om an sku fo fría til un, an hár en ný sák ijänn, som an sku vís un. Hun bá an koma til se om kväldn. Han fór o tala om sin hatt. To an a lakt se, so ládist an sommna, men va líka fult vatjin. Prinsässon tó to hattn o undərsokt den nóga. Som un sku sätta den på se, spragg šörsantn opp o vänd hattn mä báksídon frammåt. Nu komd prinsäs-

[1] Dref bort honom.

son i nød,för hun bläi ommskapagər o fikk øgona i nakkan. So lät an un va ti morin to kundjin komd opp o sí äftər sin dótro. Han bläi förskräktər o fræga, hur e a kuna šé po en natt. Šörsantn sá to, at prinsässon undər äktənskapslöftə ha narra från en šörsant en nattrokk o en salvätt o en päggpugg o at un int förr sku blí bätər, än un sku jé tom tibáka o tá den un en gogg ha narra. Prinsässon lämma jínast tibáks bo rottjin o salvättn o sá, at un sku jift se mä šörsantn, om an sku jölp un ti sin förra skápna tibáka. Šörsantn tó to i hattn o sväggd om den po hyvu hennas, so den komd po rätt. Hun försvann to, häldər bläi ósýnligər; men som šörsantn huld i hattn, so rykt an den til se, o to bläi un sýnligər. Hun gáv nu tibáks päggpundjin, som un hadd ti sist, o jift se mä šörsantn. Tom livd lykkliga o væl o hadd va tom bihøvd.

---

235. Äilsdóni.

(Tessjö i Strömfors).

He va äin gaggo äin soldát, som marsa me lánsvéjin. Han sku mars häim. So sat tær äin gamal tjäligg vidər lánsvéjin. Hun bá onon kom messi upp i skójin, so sku un jäv åt onon so mytjy päggar, som an bara vild hav. När hun to komd i skójin, so bá un onon takəl[1] upp i äitt íhulu træ, o he va so tjokt o stórt: trí gaggor støri som Pippi-råtalln[2]. So va tær trí kvistar upa træ o hakk-spíkana hadd huddji hol vidər kvar kvist. Han takkla upp i træ. So gav un förkli sett åt'n, o so sá un, en „når tu kommər ti först holi, sitər tær äin hunn upa äin tjisto, o te hunn hár so stór øgor som kaffikuppar. So ska tu tá hunn från tjiston o lägg honon upa förkli upa golvi, so får tu tá so mytjy kuparslantar tu vil ifrån tjiston, o so ska tu lyft hunn upa tjiston åtər. O når tu kommər ti anan holtjin, so ä tær o äin tjisto, som e sitər äin hunn upa, o te hunn hár so stóra øgor som kværnjúl, o i te tjiston ä bara silvər". — So sku an jör som ettarst: han sku bara lyft hunn up förkli, o so fikk an tá alt silvri från tjiston. Men sidan sku an lägg all kuparslantana i te tjiston. Når an komd ti te tridi gräin, som va némari skatan, tær sat o äin hunn up äin tjisto. Men te tjiston va full me gullpäggar, o te hunn hadd øgona so stóra som tjörktórn. No, han träggd igga vídari jör bara jysom me tom ádər: lägg förkli up golvi o lyft hunn upa, so sku an få tá gullpäggar so mytjy an vild o sidan sku an lägg alt silvri i te tjiston. — Han takkla upp i træ o jórd som tjälnjin sá, o hadd taskona o

---

[1] Klifva, klättra. [2] Stor tall på gränsen mellan Pärnå och Strömfors socknar.

ränsiln full me gullpäggar. När han sku kom åtərbákas[1], rópa tjälnjin: „Hár du äilsdóni mett?“ Hun vild int hav mäir än te gámbəl äilsdóni, som va upa först tjiston. So fór han tibáka ett äilsdóni. Han hadd förkli messi o jórd som förr. När an komd me äilsdóni o komd ti tjälnjin, so hugd an huvu å ena me sabbiln senn. So börja an åtər mars. O so komd an ti äin stá. So hýrd an äin kamari åt si o livd brá, so lägg päggana räkt. Men so bläi päggana slút, o igga vist an, kva an sku tá si til, to injin å tom gámbəl kambrátrən komd mäir ti häls up'n, útan an bläi riktit äimsandər. När an to sat o fundéra, so stuppa an navan[2] i taskon o hitta tær äin jússtomp. So tó an framm äilsdóni ti slå äild me, för he va mört[3] i kamarn. Först gaggon an sló, huppa äin knísto[4] från äilsdóni. Men he börja igga ti brinn. Anan gaggon an sló, so huppa två knístor, men igga börja e brinn ento. Tridi gaggon an sló, huppa e trí äilsknístor. O to komd jina véjin tom trí stór hundan, som an så upp i træ, o fråga: „Hvad befaller ers majestät?“ — To sá han: „Ja vil há duktit päggar“. — Tom hämta so mytjy päggar, som an vild hav. To tykt an, en når an hadd so mytjy päggar, vild an hav kvinnfolk o. O so flinta an åtər me äilsdóni. O når hundan komd, bá an dom hämt kunjins prinsässa åt si. När de bläi mört, so hämta dom o prinsässan. När prinsässan va bort, bläi alla up sloti so häpi[5], når dom igga vist, kvart un hadd tajji véjin. Men åt morinsídon ford hundan enna åtərbáka. So gav man åt enna äin gläisər pusa me grýn yty o sá, en un sku tá pusan me, om hundana åtər sku for bort enna. Hun sku do lät grýnən drupp ett si upa véjin, so en man sidan sku hitt up enna. So jórd un o, når hundana om afton ford bort enna. Upa te módi fikk kunjin räido upa soldátn. So bläi an foggtajji o domd ti lívtagas. När soldátn satt fogga, so glomd an ti tá äilsdóni messi. När an nu va upa tjärron o fordist ti stúpstuttjin, so sá an åt äin pojtji: „Tu ska få so o so magg šiligg, om du gár ett äilsståli mett“. — Pojtjin fór o hämta äilsståli hansis. To fråga soldátn å kunjin, om an sku få röuk äin pípo tubak, innan an sku blí lívtajji. Kunjin gav lov åt'n. So tó an äilsståli o flinta trí gaggor. So komd hundana o fråga: „Hvad befaller ers majestät?“ — „Ja bifallər“, sá han, „en all tess jær ska kastas upp i väddri“. — Tær va äin grúvlit stór kríkshær, som sku háld vakt, en an int sku slipp ti rým. Hundana börja strakst jör, kva an bá dom. To börja foltji bid, en an int sku lät hundana tá lívi å dom. So sá han: „Bi[6] ja får prinsässan, so ska ja lät idər va i frid“. — Han fi prinsässan. O so huld dom bröllop, o sidan komd ja tidan.

[1] Tillbaka, ned. [2] Handen. [3] Mörkt. [4] Gnista. [5] Häpna. [6] Om.

236. „Góa råd ä bätər än päggar".

(Lappom i Strömfors).

He va nu äin gaggo trí jägarə, som jikk út ti jaga: äin löjtnant, äin šäršant o äin korprál. Nu jift löjtnantn si, o so fór an út ti šøss. So fór an fläiri túsn míl häimifrån. O so törrna fárttýji, o all ádər drogkna útom löjtnantn. Huggrogər o natjigər komd an i lánd lagkt bort häimifrån. Tær bódd äin gräivi. Åt honon böud an si i tjénist. Gräivn sá: „Tu ska få blí trägårsmästari åt mi". — So tjéna an gräivn i fjórton år. So börja an tägk up hostron sín, som va råddər, når an fór häimifrån. O so sá an åt gräivn: „Nu a ja vari fjórton år nær idər o nu sku ja vil häim". — „Já, pojtjin menn", svara gräivn, „tu ska få jör he. Men vil du hav päggar för tom fjórton årən hällər góa råd?" — „Ja vil hav gó råd", sá löjtnantn, „för tom ä bätər än päggar". — To sá gräivn: „Når du nu far häim, ska du int tá ti hogər vidər noga vägašil, bara allti ti vänstər. Sidan ska du aldər tá nattkvartér, tær e ä äin uggər hostro o gamal bóndi. O ti te tridi ska du aldər blí argər om afton, útan först i mon[1]". — I némast stán va markna. O so fór an tí ti sí, om tær va nogan från hans häimsókn. Tær träffa an äin ríkər tjopman. Han fikk lov ti föli häim me honon. O so vänta löjtnantn, titt[2] tjopman såld sákrən sín. So fór dom. Når dom komd ti först vägašili, sá handilsmann: „Nu ska vi far me te véjin, som tár ti hogər, han ä kortari". — Men löjtnantn ji åt vänstər. Han hadd igga marsa lägg enn, förrför an hørd, en rýmarə komd ihóp me tjopman. Han vänd jina véjin omm o sló ijæl all rýmarən. Sidan fór dom båda me te vänstər vägagräin. Om afton komd dom ti äitt snykt häimand vidər lánsvéjin. To sá handəlsmann: „Jær ska vi tá nattkvartér". —„Bara e passar?" sá löjtnantn. — Handilsmann spänd úr, o löjtnantn ji inn ti sí ett. Når an så, en tær va äin uggər hostro o äin gamal bóndi, so ji han o láddist yty äin lädu[3]. Men handilsmann o bón börja hå súp o sovvna ettarst up hårgandäir[4] sídon up bórdi. Om nattən stäig löjtnantn upp o ji ti sí ett, hur e va me handilsmann. To så an, hur hostron komd inn me dränjin, som hun huld til me. Hostron bar äitt jús i hándən, o dränjin hadd äin stórər knív. So hugd an knívn i brysti up bón o stuppa skafti i navan up handilsmann. So kvétta[5] dränjin blódi å héndrən sín o kasta vattni út jinun fönstri. To tó löjtnantn, som stó útanföri, o hadd knívn i hándən, o skar främst figgri å'n. — Sidan fór dom ett nämdimann, o han tó o sat jærn upa handilsmann, för he en han hadd slajji ijæl bón. So bläi han ford ti tinji o domd ti halshuggas. So komd löjtnantn tí o sá: „Äin gaggo re ha ja frälsa lívi dett, men

[1] Om morgonen. [2] Till dess. [3] Lada. [4] Hvardera. [5] Tvättade.

vil du nu, ska ja åtər fräls di". — „Kan du jör he, ska du få äitt trívåniggs stäinhús i stán, o silvərpäggar ska ja mät åt di me kappan". — „Nu kan ja he", sá löjtnantn, „bi du stämmər upp mi ti vitn". — Handilsmann lät stämm upp'n o sá: „Ja hár o äitt vitn". — „Kva vitn hár äin mördari?" sá dómarn. — „Jó, he hár ja, he", sá han. — „Kall hí'n to", sá dómarn. — Når löjtnantn komd, so sá dómarn: „Kva hár du ti säjj?" — „Ja vil hav hí te mörda bóns dränjin". — Han šikkast ett, men vild igga kom. Ettarst mottist an ento. Når an komd inn, stuppa an te šúk håndən i barmən o sá, en han hadd stott håndən sín. Men löjtnantn sá, en an sku vís framm håndən. O når dränjin vísa framm håndən, so tó löjtnantn fråu taskon[1] figgri, som han hadd skuri å'n, o so sá han: „Ja trór, en tetta jær figgri passar ti teson jær håndən". — O so sá han, hur alt ji til. Dränjin bläi fasttajji o domd ti halshuggas, men handilsmann slapp loss. Når löjtnantn komd häim, so fór an ti hostron sín o bá ti få nattkvartér. Hun tjänd igga onon, o igga sá an hällər, hoko an va. Han fikk ento nattkvartér. So láddist[2] an ti sov, men tó bysson bräividər si. Ettər äin stond hørd an äitt buldər upa dörən o så hostron ti gá tá ypy dörən. He va sonn däiras, som komd häim från skólan. Han snaska líti yty si, o so kröup an i sama sänjin som módron. To tägkt löjtnantn: „Aha, he ä pjäkarən hennas". O so spänd an hanin upa bysson o sku skút ijæl dom båda två. Men so mindist an, en an int sku lät ilskon få maktən messi om afton, bara sku vänt ti mon. Anan morin, når pojtjin hadd ganji bort, sá módron åt löjtnantn: „Ni ska int tykk illa vara, tetta ä sonn menn. Fádərn hans fór bort för fjórton år tibáka, o han ä sækərt do räidan". — To sá löjtnantn; „Igga ä han dø, igga, för ja ä sama kárn. Kom nu, vännən mín, ska du få bó yty äitt trívåniggs stäinhús o so ska du få so mytjy silvərpäggar, en du bara får mäti dom me kappan". — So sá an, hur e hadd ganji mæ'n undi te lågg tín han va bort o slúta me gräivns sagu: „Góa råd ä bätər än päggar".

---

237. Om Askfísn som aldər va rådløsər.

(Helsinge).

De va én gogg én bóndə, o mogga ä väl de, o han hadd trí sönər, o den yggsta kalla dom ti Askfís, för an sat för jämnan[3] i spísn o rodda i askan. Int so alt o logkt från bóns gård va de ett stórt slot, o dær bódd de én frú, som va so fín o grann, at man aldər i

[1] Fickan. [2] Lade sig. [3] Esomoftast, med ens.

værdn hadd sítt hennas maka. Én dá sá bón ot dom båda äldər pojkana: „Ja tykkər, at ni kund gå o fría ti frún dær po slotə, o va ja trór, so sku de alt buda lykkas för ér“. — Pojkana tykt so mæ, o so va de bistämmi, at dom sku út o frästa lykkan sin. Men när dom sku gå, so vild Askfís mæ o, o de va int vært ti försoka slipp å me honon; han sku mæ nodvändit, o so mostist dom ti slút släppa honon — o han sku bära mataposan. När dom nu hadd gott ett stykki, so hitta han én skáta po vægin. „Va ska du göra me den?“ sá dom andra, „kast bort den!“ — „Næi“, sá Askfísn, „den kan alt blí brá ti nogo“. — O so gikk dom ijänn. När dom hadd gott én stund, so hitta Askfísn ett hórn. „Va ska du göra me de?“ sá dom andra, „kast bort de!“ — „Igga“, sá Askfísn, „nu kan de väl o dúga ti nogo“. — O so gikk dom ijänn. När dom hadd fari én bít, so hitta Askfísn én vidiläŋk. „Va ska du göra me den dær?“ sá dom andra, „kast bort den!“ — „Näjjgu, de gör ja int“, sá Askfísn, „för nu kan den o blí brá ti nogo“. — O so gikk dom ijänn. När de hadd vari én stund, so hitta han én kíl. „Va ska du göra me den?“ sá dom andra, „kast bort den!“ — „Å näjj“, sá Askfísn, „nu kan den o blí brá ti nogo“. — O so gikk dom ijänn. När én stund hadd vari, so hitta Askfísn ett lok. „Va mo du me de sku göra“, tykt dom andra, „hív bort de!“ — „Igga“, sá Askfísn, „nu kan de o blí brá ti nogo“. — O so gikk dom ijänn, o so komd dom framm ti slotə. När dom komd dí, so sku den största pojkin först gå inn o frästa sin lykka. När han komd inn ti frún, so bläi han so häpi, at han int kund säjja ana, bara sá: „De va fáslit, va ni har varmt hær innə“. — „Varmarə ä de i min bakuún“, sá frún. — O so vist int han säjja mér, o so fikk han gå. So sku millərsta pojkin inn. När han komd inn, so sá han som den andra: „Ni hár fáslit varmt hær innə“. — „Varmarə ä de i min bakuún“, sá frún ijänn. — Do stó han dær o o hadd igga mér ti säjja, o so fikk han gå. Nu komd túrn ti Askfísn o när han komd inn, so sá han o som dom andra: „Fáslit va ni hár varmt innə“. — „Varmarə ä de i min bakuún“, svara frún. — „De va brá de“, sá Askfísn, „do kan ja fá stéka min skáta“. — „Já, de kan o gå ann“, sá frún, o so satt Askfísn skátan i ún o dær stó den o pottra o fræst. Do sá frún: „Flotə rinnər“, sá frún. — „Ja sätər hórnə undi“, sá Askfísn. — „Hórnə sprikkər“, sá frún. — „Ja slår vidiläŋkin omm“, sá Askfísn. — „Vidiläŋkin ä för stórər“, sá frún. — „Ja slår kíln imillan“, sá Askfísn. „Flotə rinnər övər“, sá frún. — „Ja läggər loki på“, sá Askfísn. — Nu så frún, at Askfísn va den rätta, för han va aldər rådlos; o so fikk han frún o slotə o gull o silvər útan all ända.

238. Om Askfís o te förtrölla prinsässan.

(Mörskom).

He va äin gaggo trí brodər. Äin å dom va alldäilis lítu änn. Han sat allti i korstäin o vérda i askon. Bisin börja blí gamal o sku bör gäv häimandə ifrån se. To tykt an åt synən, at dom sku gá o sok åt se hostror. Te älsta gikk först. Nä an kom häim, so fråga fádərn å onon: „Fikk du já?“ — „Jó“, sá'n. — So sku te yggər gá. Nä an kom häim o hadd fått já, so tykt han, som sat i askon: „Pappa! Får ja o gá?“ — „Já, kvart gár tu?“ tykt bisin. — Men han börja änto gá. Han gikk me äin skóksvég — int va he nogan skóksvég, fast an so tykt. Tær mott an äitt myss, o he fråga: „Kvart ska du gá?“ — „Ja ska far o fría“. — „Tá me“, tykt myssə. — „Já, kva gär ja me te?“ — „No, tá nu änto“. — O so tó an e. So kom an häim, o fádərn fråga: „Fikk du já o?“ — „Jó“, sá'n. — Sidan skikka fádərn tom út ti soka om täiras brúdar hadd noga drikka o. Te älsta most ha komi ti noga fatit ställə, för tom hadd bara svádrikka. Nä te anan gikk, so hadd dom räidan bätər. Men nä te yggsta gikk, so börja an gråta. To kom myssə o fråga: „Kvaför gråtər du?“ — „Jó, pappa ha skikka me ett drikka, men kva får ja å te, myssə“. — Men myssə bad pojkin kom ti sett häim. Tær va e o kröup inn undi äin äinrísboska. Tær gav e åt onon äin halvstópspotəll å te finast olə. Nä pojkin kom häim, sá fádərn: „Häjj, kvart ha tu vari, som hár te hévasta?“ — Sidan bad fádərn dom gá o sí kvems brúd sku kun bak te bästa bro. Nä te första gikk, so hänta an äin súrlimpo. Nä te anan gikk, hänta han äin sotsúrlimpo. Men nä te tridi gikk hänta han te bästa kväitbro, som findist. Sidan sku fádərn háld bröllop åt synən sín. Nä te första kom me sín brúd, hadd an bara äin hollkärro. Nä te anan kom, hadd an äin skäiss. Men nä te tridi gikk, gräit an åtər. To kom myssə o fråga: „Kvaför gråtər du?“ — „Jó, pappa vil háld bröllop åt oss, men kva gär ja me te, myssə.“ — „Kom mæ bara“, sá myssə. — So gikk dom åtər ti äinrísboskan, o myssə kröup inn tí o bad pojkin kom bakett. Pojkin gjórd so o nä han hadd komi inn i boskan, stó an i äin stórər sál, o frammför'n stó myssə o va äin grann prinsässa. Hun hadd vari trölla ti äitt myss o sku int blí mäniskja förr, förän hun bläi gift — för tröllə tykt, at kvemm sku nu gift se me myssə. Pojkin va i bara skjórton. To sá prinsässan: „Täŋkər du, at vi ska kun háld bröllop upa te vísə?“ — „No já, int hár ja noga ana“. — „No vänt, mo int ja kun lag de lítə bätər“. — O so klédd dom up onon, at an va i kuŋgklédər. Nä alt to va förvandla, o tom komd út, stó tær äin névərrívo, förispänd me två gråa kattor o iggin vist, kvarifrån alt te tær ha komi. To satt dom se yty, o gínast bläi e äin vagn förispänd

hästar. Nu först så dom kuskin — men förút så dom onon int, tær an stó o huld yty hästana. Sidan räist dom å ti fádərns gårdn. Nå to te grann vagnən stána up maggårn o te grann härrskapə kom inn i stuvun, spragg fádərn, som sat i korstäin, i knútn. Men pojkin sá: „Nono pappa, blí int skræmdər". — To känd an onon átər, o sidan huld an bröllop åt dom allihóp. To tykt te yggsta pojkin åt fádərn: „Ni huld me för te sämsta, för he at ja sat o rodda hær i askon, men nu ä ja hévast. Nu får ni allihóp kom ti me". — O so fór dom ti honon.

---

239. Askfís o te trölla prinsässan.

(Virböle i Strömfors).

He va äin bóndi, som hadd trí synər. Te minsta va Askfís. Nu bá fádərn tom bå äldər gá út ti frí o tá åt si hostror. To sá Askfís: „Pappa, ja vil o gá o tá ot mi hostro". — „Gá bara, pojtjin menn", sá fádərn. — Tom bå älsta fikk åt si finntjäliggar. Men når lilla Askfís ji, so vild iggan hav'n. To komd äin gródo o sá: „Tá mi!" — Pojtjin fundéra äin stond o so kasta an bort enna. To slapp an int úr äin livandist fläkk. Han mottist to bjär häim gródon. O når an bar henna, so slapp an framm. Når dom komd häim, so sá fádərn: „No, pojtjin menn, ha du fått nogan hostro o?" — „Bara äin lítn gródo", sá pojtjin o stuppa enna millan múrn o väddjin ti jomas. — O so gräit an. „Gråt int, pojtjin menn", sá fádərn, „kanši tu ä lykkligast" — som han so va o. Sidan gav fádərn äin lærftispakka åt brúdana, en dom sku sý šórtor åt onon. O so komd finntjäliggana o sku sí hur gródon sku sý. Hun tó saksən o klift alt i bara små smulur. Men om nattən sá un åt pojtjin: „No, bjär út mi nu!" — Han bar út enna. Når hun komd upa trappon, so gav un äitt jält júd ifrån si, o so komd hennas älva systror, som alla va trölla ti fogglar. Up äin lítn stond söima dom kambritsšórtor åt fádərn. O når finntjäliggana komd me sín šórtor, so hadd tom sotta bort altihóp. To sá fádərn: „Sá ja int he, en tu sku va te lykkligast". — Sidan sku dom háld bröllop, o gródon sku få va männiša, so lägg som dom vígdist, men han sku int få säjj enna i namm o kall enna gródo. To sku hun far bort. O so tala hun mæ'n to räidan o sá, en om e sku gá so, en hun sku trägg bort, „so ska du", sá un, „når ja ha fari, låt smíd åt di trí par jærnskónar o trí par jærnrís, för ja hár trí móstror, som ä stóra trölltjäliggar. So ska du mars so lagkt, en du nøtər út äitt par jærnskónar. To kombər tu ti äin stuvu, som stár upa trí hönsføtər. Tær hittar du iggan dör upa stuvun. Men to ska

du säjj: 'Gávəln åt skójin o dörən åt mi!' To blír dær dör, so en du slippər inn. Tær ä äin tjäligg, som du ska písk, so lägg som te äina jærnrispari räkkər, för hun ä mín móstro, o hun tár annors lívi å di. Tærifrån ska du mars tiss de ana pari jærnskónar blír útnøtta. To kombər du ti äin dýlíkər stuvu. Tær ä te áron móstron mín, som hár te stuvun, o tær slippər du inn upa sama módi som i te först stuvun. Henna ska du písk me te ana jærnríspari, tiss[1] he blír útnøtt, för annors tár un lívi å di. Sidan ska du tá te tridi pari jærnskónar up di o mars titt[1] dom blír útnøtta. To kommər du ti mín tridi móstros stuvu. Tær ska du jör upa sama módi som up tom två ádər ställən, o bi du får lívi å dom trí móstrona mín, so blír ja mäniša åtər". — Når bröllopi sku blí o tom sku vígas, so tykt han: „Oho, hun, mín gródo, ä líka vakər som tom ádər". — Men to fór brúdən jina véjin. Sidan jórd an jysom hun hadd lærd onon o jikk ti søk ett enna. So jikk an, tiss an nøtt út äitt par jærnskónar, o komd to ti te först móstrons stuvun. O når an to sá: „Gávəln åt skójin o dörən åt mi!" so slapp an inn tær. Jina véjin sku hun tá lívi å'n. Men han píska henna me te äina jærnríspari, tiss e va útnøtt, o so dó un. Upa sama módi jikk e me te áron móstron. Han píska lívi úr henna o. So jikk an ti te tridi móstron. Tær slapp an inn upa sama módi som ti tom ádər. Men hun va te alli värsta. Igga dó hun líka hur han píska henna, för te arga[2] vaka yvy hennas død. O han va so væl jømdər: först va e äin lådo o i lådon va äin gåso[3] o i gåson va äitt ägg o i äddji va hennas død. Ettarst to an spæla mæ'na, so komd an ti spark ti lådon, so en gåson full úr lådon upa golvi. O gåson bläi so räddər, en hun värft äddji jina véjin. O so trampa han söndər äddji. O so dó un. O jina véjin bläi gródon äin prinsässa o bläi mäniša åtər. Upa te módi fi an brúdən sín tibáka. O so huld dom bröllop, han o prinsässan. Tom livd i magg härrans år o bläi välsína me bo bån o blómo.

---

240. Prinsässan upa glasbjärji.

(Sondarö i Pärnå).

He va äisən[1] äin gubbə, som hadd trí synər. Når han sku dø, sku dom all trí kom o rópa upa fádərns gráv. Te älsta bródərn sku to först gá, men han vild igga jör he. Tærme bá han, senn Askfís sku gá i hansis ställə. Askfís jikk o upa grávən o rópa: „Stá upp, menn fádər!" — To fræga han hokon he va. Han svara: „He ä Ask-

---

[1] Till dess. [2] Den onde. [3] Gås. [4] En gång.

fis, søta fár." — „No, kvaför kombər int älsta brór?" — „Ja väit int, søta fár". — To sá fádərn: „Nu ska tu få te gåvon, som ja tägkt jäv åt denn bródər: tu ska få äin häst me stålskónigg undi se o stålsál o klénigg får tu tá úr te äina ora o mát o stålklédər åt de šölv úr te ana øra". — Når han komd häim, fråga tom ádra hur he va. Men Askfís sá int. Andər nattn sku te millərsta bródərn gá, men han vild igga hällər gá, tærme bá han senn Askfís åtər sku gá. Askfis svara näjj. Men ettarst jikk han. O når han komd upa grávən, sá han: „Stá upp, menn fádər!" — Han fræga åtər: „Hokon är e?" — „Askfís, søta fár". — „No, kvaför kombər int millərsta brór hällər?" — „Ja väit int, søta fár." — „Tu ska to få te gåvon", sá fádərn, „som ja tägkt jäv åt denn bródər: tu ska få äin häst me silvərskónigg undi se, o silvərsál o klénigg får tu tá úr te äina øra o mát o silvərklédər åt de šölv úr te ana øra". — Når han komd häim, fræga tom ádra åtər hur e va, men Askfís sá igga. Tridi nattn va he hans äjji túra ti gá, o to injin å brodrən hansis vild gá för honon, so modist han šölv gá to åtər. To han komd tí, sá han åtər: „Stá upp, menn fádər!" — „Hokon är e?" — „Askfís, søta fár". — To sá fádərn: „Tu ska få äin häst me gullskónigg undi se, o gullsál o klénigg får tu tá úr te äina øra o mát o gullklédər åt de šölv úr te ana øra". — Sidan lät kunjin lýs í tjörkon, en prinsässan hansis sat up äitt glasbjärg o en han, som kund ríd tí, sku få enna. Tom ádra brodrən fór tí, men släft int Askfís messe. Tom sló, en an int sku slipp tí, grýnən i askon o sá, en Askfís sku plukk upp tom o kók ti middájin, tiss dom sku kom häim. Men når dom fór bort, so kalla Askfís up hästn, som hadd stålskónigg undi se o sála up hästn o tó mát o klédər åt se šölv úr te äina øra, alt å stål. So räid han tí o räid brá hokt upa glasbjärji, o so fór an åtər häim. To dom ádra komd tidan[1], tala tom omm, en „tær va äin so grannər härrə, som räid so hokt upp, o kunjin rópa: 'Tá fast, tá fast!' Men igga fikk vi fast. Han fór, so en brakə bara stó bakett onon". — To sá Askfís: „Ja får igga sí". — Andər dájin fór tom tí åtər rídandist. To häld dom ärtər i askon, so en Askfís sku plukk upp ärtrən o kók ti middájin, tiss dom sku kom häim. Askfís plukka upp ärtrən. Men to dom ádra fór bortan, jikk han o kalla ett hästn, som hadd silvərskónigg undi se o sála upa hästn o tó mát o klédər åt se šölv úr te äina ora, alt å silvər. To han komd tí rídandist, so räid han åtər brá hokt upp me glasbjärji, o so tvinna han åtər omm[2] o fór i skójin. To dom ádra åtər komd häim, so sá dom: „I dá va tær äin grannər härrə o räid so næra prinsässan upp i glasbjärji, o kunjin rópa: 'Tá fast, tá fast!' Men tom fikk igga fast í'n. Han fór, so en brakə bara stó

[1] Dädan. [2] Vände han åter om.

ett i skójin". — „Ojj ojj", sá Askfís, „ni får nu nó sí, men ja får igga". — Tridi dájin fór tom åtər tí, o Askfís sku te dájin blí häim o plukk svampar åt dom. Men han fór ti skójin o häggd senn korg upa äin kvist o so jikk han o kalla ett te hästn, som hadd gullskónigg undi se, gullsál o klénigg upa hästn tó han úr te äina ora, klédər o mát åt se šölv, alt á gull, úr te ana ora. O når han to räid tí, so räid han rákt upp ti prinsässan, so en hun nåddist honon. So sló un honon me äin blómo i ennə[1], so en igga flättjin jikk å. O so rópa kunjin: „Tá fast, tá fast!" Men igga fikk tom fast i'n. No, når tom ádra brodrən komd häim lå Askfís i korstäin[2] o va šúkər. — So lät kunjin lýsa i tjörkon, en alla sku ti sýn. Te äina bródərn vild to, en dom int sku tá Askfís mæ, men te anan bródərn tykt, en dom int sku kun våga lämm onon ett se, o so tykt tom ettarst, en han ento sku trägg kom mæ. So fór dom ti kunjin o han sku koma alldäilis äimsandər bakett. To Askfís va šúk, so fór han ti baston o linda äin bastostuppo om huvu sett. Sidan fór an alóna ti kunjin me stuppon omm huvu. Når tom nu alla va sýnaga, o tom int hitta injin, som hadd äin fläkk i ennə, so šikkast bitjéntər út ti soka, om int tær ennu sku va nogan, som va ósýna. Ett äin stond komd bitjéntrən åtər o sá: „Tær ä ennu äin, o han liggər tí millan kakəlún o väddjin". — „Tá fast honon!" sá kunjin. — Bitjéntrən tó í'n o dró honon tidan. To dom hadd slæpa framm honon, so hadd han alt ennu stuppon krigg huvu sett. So läidd dom upp onon ti kunjin. To sá kunjin, en dom sku tá bort stuppon. Askfís skräik: „Ajj ajj, lätin vara me, ja ä so šúkər!" — Men he halp igga. Han träggd lät tá bort stuppon. To kunjin så, en han hadd flättjin i ennə, sá han: „Oho", sá han, „ska tetta blí menn måg!" — Men so lät han laga prinsklédər åt onon. Först gággon Askfís hadd dom up se, so fór han i askon, so en éldn bara fór út jinun tútn[3]. „Ajj ajj", sá kunjin, „kva han ä fjollogər!" — Kunjin hadd o två ádra mågar, o so hadd an o äitt ana slot, o tí ford han Askfís, to han int kund háld honon tær nær se. So hadd kunjin trí underliga djúr up sín mark. Tom vild kunjin djærna há fast, o mågana hansis sku gá o fogga tom. Tom ádra mågana fikk tom bäst hästana, som kunjin hadd. To sær Askfís åt frún sína, en hun sku gá upp ti fádərn senn o bäidas åt honon o äin kvítər kamp. „Ja ska o far o rída me tom ádra", sá han. — No, hun jikk upp ti fádərn senn o bá å'n. To tykt fádərn, en hun sku gá ti stallmästarn o fræga, om han hadd ti jäva äin kvítər kamp åt'n. Hun jikk ti stallmästarn o sá: „Pappa sá, en menn mann o sku få äin kvítər kamp ti far út o rída". — To hun sá up te módə, so våga igga stallmästarn näikka. Han gav åt enna äin kvítər kamp. Hun komd häim läidan-

[1] Pannan. [2] Spisen. [3] Skorstenen.

dist mæ'n. Tær satt Askfís se bákländjis upa hästn ti rída o to han räid omm[1] kunjins slotə, so huld an fast se me bå héndrən i hästsvansn, so en han int sku falla. „Ajj ajj, kva han ä fånogər", sá kunjin, når han så onon. — Men Askfís fór ti skóks. Når han komd i skójin, so sparka han ti hästn o sá: „Kom hí, varg o bjørn, för kunjin šägkər idər äin gó midda". — Sidan kalla an hästn me stålskónigg undi se o sála upa honon o klédd upa se šölv, alt å stål bo klédər o sál. Hiskili fórt räid han sidan fast äitt djúr o hadd sidan äitt stórt gný för se. So komd dom ádra svågrana tí o vild tjøp e — tom tjänd int, en he va Askfís, to han va so grant kléddər. To sá han: „Nu kan ja nu säli e, men int för päggar, men om ja får stjära äin räim från ryddjin å idər ti mans, so ska ja jäv e". — Tom lova he. Askfís skar to äin räim o stakk i papprə o stakk i taskon. Sidan fikk tom djúrə o fór häim o vælkomnast, to dom komd. Askfísn åtər fór häim ti hostron sína, men hästn lämma han ett se i skójin. — Anan dájin fór tom åtər út rídandist. Tom ádra mågana fikk åtər tom bäst hästana. To bá Askfís frún sín åtər gá upp ti kunjin o bäidas äin kvítər kamp åt onon. Hun jikk ti fádərn senn, o han sá: „Gá nu ti stallmästarn, om han vil jäv äin kvítər kamp, men bisin denn får igga rída jær, som an räid ettarst. Ajj, kva han ä róligər!" — Hun jikk sidan ti stallmästarn o sá: „Pappa sá, en stallmästarn sku jäv åt menn mann o äin kvítər kamp". — Stallmästarn gav. So räid Askfís åtər som säinast om kunjins slot o huld me bå héndrən i hästsvansn, so en han int sku falla, o so sá han: „Jær rídər bo klók o vís". — Når han sidan komd ti skójin, so sparka han ti hästn senn o sá: „Kom hí, varg o bjørn, kunjin ha šägkt idər äin gó midda!" — O so kalla han framm hästn, som hadd silvərskóniggar undi se, silvərsál o klédər tó han úr te äina øra o mát úr te ana. Sidan räid han åtər hiskili fórt fast äitt djúr o hadd äitt stórt gný. Tom ádra svågrana hørd e o komd o vild tjøp e. Men Askfís sá: „He fås int för päggar, men om ja får stjär äin tånénda å idər ti mans, so ska ni få e". — Han fikk e. Tom fór sidan häim o bläi væl imóttajji, men Askfís fór häim ti sín hyddo. — Tridi dájin sku dom åtər út o rída, o han bá åtər hostron sín, en hun sku gá upp ti fádərn o bäidas åt onon äin kvítər kamp, „kanhénda", sá han, „túran nu äin gággo sku fall up me". — Hun jikk ti fádərn o bäiddist. Men han förbjöud, en han int sku få ríd tær omm upa sama módə som sist gaggon, o vild int jäva. Men to hun va so trædji[2], so fikk hun lov ti gá ti stallmästarn o få äin kvítər kamp åt onon. Stallmästarn gav åtər, o hun läidd häim onon. So räid Askfís åtər upa sama módə som förr bákländjis o huld me bå héndrən i svansn, senn[3] han int sku falla. „Ajj,

[1] Förbi. [2] Enträgen. [3] Så att.

kva han ä fånogər", sá åtər kunjin, to han så, hurettan han räid. — Men når Askfís komd ti skójin, so sparka han ti hästn senn, o sá åtər: „Kom hí, varg o bjorn, kunjin bjúdər upa äin gó midda". — Sidan kalla han framm hästn, som hadd gullskóniggar undi se o gullsál, o gullklédər fikk han šölv. Hiskili fórt räid han åtər fast äitt djúr o hadd sidan äitt stórt gný för se. To komd åtər tom ádra svågrana tí o vild tjop e, men Askfís sá bara: „He fås int för päggar, men får ja stjär äin figgərénda å idər ti mans, so får ni e." Han fikk e, o so satt han figgəréndana teras i papprə o stakk e i taskon nær se. Tom fór åtər häim o va væl imóttajji, når dom komd häim o hadd fogga alla kunjins undərliga djúr, som han hadd i senn park. So ställd kunjin upp äin stór måltíd. Tom ádra mågana satt se høgər upp vidər bórdə, men Askfís satt se vidər dörrn. Når dom satt o åt, so fræga kunjin, om dom int vist noga nýtt. Men tom va alla tysta. To sá Askfís, en han sku kun förkunna nogan nýhäit, bara han sku få lov til e. „Já, säjj du", sá kunjin, „tu sku o kun noga nýtt". — To tó Askfís sett papər úr taskon o kasta e up bórdə. Kunjin så ett. To full gaffilu o knívn úr tom ádra måganas héndər, når dom så kva Askfís hadd, för tom förstó nu hur alt häggd ihóp. Men Askfís han sá: „Kva sku slík mänistjor va værda, som so lätər far messe för äitt šälmrí[1]!" — To fikk Askfís sät up tom kva dóm han tykt. To sá han, en tom sku sätas i spíktunnon o tjoras ijæl hällər o sku dom i läjjonkúlon. Sidan jikk Askfís ti skójin äin dá o kalla ett te hästn, som hadd stålskóniggar undi se o sála honon me stålsál, o stålklédər tó han åt se šölv o. O so räid han ti kunjins slot o sá: „Han som so kombər i dá rídandist ti menn sværfádərs gård, han hár mytji hovarə häst, än kunjin hár". — Anan dájin jikk han åtər ti skójin o kalla ett te hästn, som hadd silvərskóniggar undi se, o sála honon me silvərsál o tó silvərklédər up se šölv, o so räid han ti kunjins slot o sá: „Han som so kombər i dá rídandist ti menn sværfádərs gård, han hár mytji bätər häst, som kunjin hár i sett stall, sät honon i stallə". — Tridi dájin jikk han åtər ti skóks o kalla ett te hästn, som hadd gullskóniggar undi se, o sála honon me gullsál o tó gullklédər up se šölv o räid åtər ti kunjins slot o sá: „Han som so kombər i dá rídandist ti menn sværfádərs gård, han hár mytji hovarə häst som nogan kugg, sät honon i menn sværfárs stall". — Sidan jikk han upp ti kunjin. To så kunjin, en han va te hovasta å all hans mågar, fast han bara hadd spæla spitákəl me tom ádra mågana. Han fikk sidan rítji, to te gámbəl kunjin dó, o tær livər han ennu me sett jimål.

[1] Skälmstycke.

241. Manassi o Sisília.

(*Kynnar i Sjundeå*).

De va tvuå kyopmansfrúar, som va buåda havand, o dom gikk út o spasiéra. So sá den iéna uåt den andər, at nær vi nu blír förlyosta, o om den iéna hár pojki o den andər flikko, so ska dom buåda tá varandər. O de händ säj, at nær dom bläi förlyosta, so hadd den iéna pojki o den andər flikko. Nær dom bläi dyopta, so kalla dom pojkin ti Manassi o flikkon ti Sisília. Nær buånəna väkst opp, at dom börja liéka, so vild dom allti vara tisamans. Nær dom väkst störrə, so vild int Sisílias föräldrar, at dom sku fo vara tisamans, för at Sisílias föräldrar va ríka, o Manassis dom va fatigarə. Nær Manassi bläi so stór, at an dúgd po šyon, so tala Sisília mä ién ota skiparəna, at han sku tá honon o læra honon ti fyora fartýg. O han bläi šyøman o bläi so, at an šölvər kund bör fyora skip. Sisílias föräldrar vist int uå hiéla Manassi po fliéri uår. Nær an hadd blivi so dann, at han kund bör fyora fartýg šölv, so gá flikkon uåt an iétt fartýg útan föräldranas vitórd o första goggon, som han va út, so styott an puå, o hiéla fartýgi förgikktist, iéndast han šölv komd ti bärgniggs. Han komd ti Sisília ijänn, o hun gá de andər uåt an. Nær an fór út, so gikk de andər förlóra mæ. Han komd ijänn ti Sisília o fikk ännu de tridi. Nær an för tridi goggon fór, so sá hun: „Om de guår líka ólykklit ijänn, so kom aldər miéran för mina yogor.“ Han komd lykklit framm o fikk trí turkiska fartýg lastagæ mä óluåvliga varur, silvər o gull, o dom tó han. Nær an va himmkomi, so klædd an puå säj bara buåsmansklædər o gikk opp ti Sisília o bijæra nattkvartiér. O han fikk o. Om moron læt dom Sisília guå inn o fyøra traktiérigg uåt den dær buåsman. Hun komd int út gínast, som dom vänta, útan hun stó nu dær o hyord puå, som han birätta. Dærpo bläi föräldrana hennas liéssiga o kyord út dom buåda tvuå. Dom gikk, o gikk niér ti hansis fartýg, o nær dom komd niér, so klædd dom säj, hun som fínasta fryokən o han som fínər härrə, o so bjyod dom föräldrana hennas niér ti fartýgi. De va nu grant laga, o dom tródd int, at dom sku ha blivi bjudiga, men bjúdarn försækra nu po alt sätt, at de nu va sant. O dom komd niér, o do hadd dom ställd ti muåltís o alt, o de fantist ota alla sortər, at dom bläi riktit fláta. Nær dom komd niér, so börja Manassi fruåga, om dom int hadd havi nogo buån. So sá dom, at dom hadd havi ién flikko, som hadd blivi förluåvagər mä ién, som hiétt Manassi. Nu komd de för nogər dár sién ién buåsman opp o bijærd nattkvartiér o dom skikka den sama flikkon inn ti den buåsman om moron, o hun komd int út, sosom dom vild, útan bläi läggər tíd innə o spruåka mä an. Do bläi dom so liéssiga, at dom kyord út dom buåda tvuå, o so fikk un guå mä buås-

man sin mässäj. „Vi viét int, var dom nu mon a guådd“. — Do svara han: „Ja ä just sama Manassi, ja, som bläi henna lova i módərlívə, o hær ä iér dótro Sisília, o ja ä den sama buåsman, som luå hós iér övər nattn“; o dom kund ota blýksəl int svara dom iétt órd, o dær drakk dom i trí dagars tíd, o so fikk an sin Sisília.

---

242. Om dom båda tiggarpojkan.

(Bäckby i Lappträsk).

He va äin gaggo två tigganpojkar, som dji omkrigg o bäiddist. Sidan so kom dom yti äin stád til äin tjøpman, som förbarma se yvi dom o tó dom ti spigganpojkar åt se. O sidan nær dom bläi so stór, so ládd an dom i skólan. O nær dom bläi skóla, so bläi dom bókhollar, o han háld dom i bódon sín. Nær[1] dom ha vari bókhollar äin tíd, so fi dom støri løn, so en dom bläi so rík, en dom fi äjji handəl. So hannla dom båda før äjji ræknigg; men sidan šíld dom se o stäld upp kvar o äin sín bódo. So tykt dom, en he kund va tíd ti bör djift se. So nær dom ha vari djift äin tíd fi te äina me hostron sín äin flikka o te anan äin pojk. So bestémd dom, en båda bånən sku djift se me kvarádər. Men so bläi pojtjis fádər dø, medan pojtjin va lítn, o so dji alt förlóra, so en pojtjin fi bör gá o tigg åtər. So dji an — líkasom e ä vánlit i stán — o bäiddist frídáin o lørdáin. So nær an kom ti flikkas fádərn, som ha tägkt blí sværfádər åt onon, so gav an två kopék åt onon, som sku blí ysom[2] måjin i húsə. So sá an åt pígan, som stó bräividər: „Nó sku an blí tenn brugom, men nó lær e nu få blí alt so, för hör ska he nu kuni gá för se, en tu sku tá äin tiggar“. — „No, kvaför ska int he gá för se?“ sá pígan[3]. — So sku dom äin sunda far o ró se upa šøn. So djórd pígan se šúk o bläi häiman. Undi tín, som tom ádər va bortan, šikka un ett pojtjin. So djórd dom sett förbund, en dom sku há kvarádər me tín. So šikka un onon útomláns me äin kaptäin, en an sku lær se noga, o šú år sku un vänt upa onon. När[1] tom årən va útgandji, so tägkt an kom häiman. To va an äin lærdər kár. So va an o spéla kórt me nogər ádər härrər, o so spéla an bort alt kva han há. So dji an bort i skójin o tägkt: „Hjær ä ja nu upa äin frimandər órt o väit int ti kvemm ja ska vénd me, en ja ska få jälp“. — Nær an dji tær, kom äin gamal bisi ti onon o sá: „Kvaför gråtər du, menn pojtji?“ — „Já, menn fár“, sá pojtjin, „ni kan int jälp me i tesn sorjin“. — „Säjj nu åt me alt bara, kva du fäilas“. — So sá pojtjin: „Jó, so

---

[1] När. [2] Likasom, såsom. [3] Flickan.

stár he nu til, en brúdən mín väntar upa me. Nu nær ja sku räis, narra nogər me ti spél kórt o tó alt åv me. Nu får ja va hjær, tett ja får ádər räispäggar". — So djävər bisin åt onon äin dukát o bidər onon gá spél upa bisis ræknindjin. Nu spéla dom ádər åv onon dukátn o mysson ti. So dji an åtər i skójin o börja gråt. So kom bisin åtər o börja fræg: „Kvaför gråtər tu, menn pojtji?" — „Jó", sá pojtjin, „te dukátn ni gav me, tó dom o mysson ti". — So gav bisin åt onon äin stól o sá: „Gá nu spél up onon, men lägg int upp häila stóln upa äin gaggo, bara halva". — Han dji o so vann an alt tibákas o tærtili[1] šú full-lasta stjip, som dom há, o teras gårdar. So sá an: „Nu sku ja kuni tá tatji åv idər ysom ni tó mysson åv me, men gårdan får ni hav, o alt kva mobəl dær ä tár ja". — So siggla an bort dærifrån. Nær an kom ti stán, tær som an va häimifrån, fi an hor, en hans brúd va trólova åt äin anan o en e sku bör lýsas om sundasmorin. So dji han o fundéra hör an nu sku djör. O so dji han omkrigg i häila stán o lämma päggar upa kvart ställ o sá: „Nær ja nu kombər me äitt kvinnfölk, so ska ni djäv päggan tibákas". — Nær e läid mót lordasafton, so dji han o knappla upa hennas fönstər o slapp inn til enna. So sá an: „Nu ä ja häim från mín räiso, o nu ska vi förný vårt förbund". — Tom djórd so, o an bläi tær yvi nattn. Nær brugomn kom om sundán o sku tá út lýsnigg, så an, en dær va äin annan nær brúdən. So bläi han argər o dji til fádərn o sá: „Tín dótro háldər til me ádər". — So tó bisin pískan o jäga bort brugomn. So dji han o så ett, om he va sant, som han sá, o når e va sant, som brugomn há sakt, jäga han bort dótron o. So sá te tær, som hun ha förnýa förbundə me: „Nu most vi gá o bäidas båda två". — „Já", tykt un, „he ä alt líka brá". — So dji dom omkrigg i stán o bäiddist. So fi dom tom päggan, som an förr ha lämma, o he va äin brá stór summo. So sá pígan: „Om vi får so mytji up kvart ställ, so blír vi botnrík". — So så dom tom šú stjipən, som kom inn full-lasta. So tykt an: „Vi ska gá tí o bäidas jälp åv tom". — Nær dom kom tí, sá an, som va ysom kaptäin tær, en dær va äin tjisto full me päggar o tærtil all sortərs mobəl. So sær an åt enna, en un sku få äitt tärifrån, kva hun sku tykk mest omm, om un sku bäidas he. — So vísa kaptäin åt enna alt, kva tær va, päggar o ádər grannlåtər. Men hun tykt mäiran om päggtjiston änn som om alt anna. Hun frästa do lyft ena, men hun orka int djör e. So sá an, som fría ett ena o há all šú stjipən: „Lyft int nu mäiran, alt kva du hjær sír, ä mett". — So klédd han up henna o se šälv. So šikka dom ett sværfádərn o vild hav onon til midda. Tom bulla upp tær up fártýji o laga ti midda alt, kva dom kund. Nær fádərn kom tí, so

[1] Därtill, dessutom.

tjänd an igga sín dótro. Nær dom satt ti bórs, börja hun fråg, om an int hár noga bån. — „Já“, sá an, „ja hár äin dótro“. — „No, kvar ä un?“ sá pígan. — „Hun ä hjær i stán“, sá forläldran. — „No sku ni int“, sá un åt fádərn, „kuni skaff ena hí, en ja sku få sí ena“. — Nær forläldran int svara noga dærtil — tom vild int säjj, hör he ha gandji til me ena, en hun ha tajji äin tigganpojtji o mostist gá bort me onon — so sá un: „No, tjännər int pappa ällər mamma me mäiran? Int ha ja vari so lägg bort“. — So nær un sá e, bläi tær äin förskräkkəli stór gläddji, o so kom ja bort, o ja väit int hör e sidan dji.

---

243. Äin historjo om Pällə o Pollə.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin gaggo två pojkar, som va vall. Te äina häitt Pällə o te anan Pollə. So lå tom up äin skulla[1]. So komd tær omm[2] äin slaktarə me äin stórər hóp uksar. To sá Pällə: „He sku va brá ti hav äin däil å tom päggana, som han hár, för han, som hár so magg uksar, most va rýslit ríkər“. — „Já“, tägkt te anan, „he ha ja o tägkt upa o to sku man kun liv brá up oldərdómn senn“. — „No“, tykt te äina, „kombər dá, so kombər nó råd. He sku va ti liva medan man ä uggər“. — O i te sama komd tær upp äin lítn gråər bisi o gav åt Pällə äin pugg me äin lítn pägg yty. „Tær hár du“, sá an, „kva du önskar, men djäv int bort te pändjin, som ä yty pundjin; tu kan me honon vinna hur mytjy du bara vil“. Ot te anan sá an, sönn[3] han sku gá i læron. — So šildist tom åt. Han börja ti handla o bläi tjändər, o alla kalla onon ti rík Pällə. Han räist från te äina stán ti te anan, från te äina lándə ti te ana o handla me all sortər. Ettarst tjøft han äitt stórt häimand — för han kund ju tá hur magg päggar han bara vild úr pundjin senn, bara han int tó te tær lykkopändjin, so bläi pundjin aldər tómər. So djift han se me äitt förnæmt härrskap o vistast i sällskap, o kvar dá hadd han jysom äitt kalás. Men sidan bläi han äin stórər rustarə[4] o hadd allti sällskap. Äin gaggo, när dom sat o spæla o söup, so tomd an pundjin senn o kasta onon i knútn. — Han tomd onon, so en han bläi riktit tómər. Áron morin, när han komd til se o börja sí ikrigg se, så han pundjin i knútn. To va an tómər o lykkopändjin va bort. To börja an sí ikrigg se o fundéra hur he sku gá, men han livd som förút mytjy brá. Men frún hans, som tykt, en he igga sku hinn til ländji, va o djømd undan, medan tom hádd. So va tær äin åltjisto. Yty hena hugd un äitt hol o djømd undan päggar, fast han allti sá: „Va tu lugn bara, igga

---

[1] Höskulle. [2] Förbi. [3] Så att, att. [4] Drinkare.

blír mín ríkədómar slút.“ Äin lítn tíd bakett bläi frún hans dø o to vist indjin å he, som hun hadd ládd i åltjiston — he va alldäilis óbikant. Men äin lítn tíd tærbakett bläi e slút o so såldist häimandə — he djikk akšón up e, o he bläi rýslit rusit me onon. Ettarst djikk he so lagkt, en han börja gá ikrigg o tigga. — Men te anan pojtjin bläi smid o han va to útlærd, nær te anan börja gá ikrigg. So träffa han tisamans me vallkambrátn senn — he most ha vari lagkt imillan tær som an va smid. Men som tom va gámbəl bikanta, so börja tom o språka me kvarádra. Han tala om senn handəl, nær han va ríkər o hur he to va, men Pollə, han djikk o vísa te lilla han hádd — he va so ländji, sidan tom šildist, en han räidan hadd äin stórər smiddjo. — So hadd han drajji upp äin stórər knobb[1] úr ölvn[2] — tær djikk äin ölv omm. Han tykt, en knobbn kund dog ti smidistabba. Tom stó båda tær o så upa knobbn. To sá Pällə, en hans namm va innhugd i stuttjin o so tykt an, en an tjänd onon. Han stó o så up onon nóga. He va te sama stuttjin, som gullə hans lå djømd yty. Men nu va an rutigər, o bäst han stó o så, komd tjíln út o alt gullə o silvrə komd tidan. To bläi tom båda häpiga, kvarifrån he komd. Sminn tykt, sönn han sku budi få äin lítn däil dærå, nærsom han hadd korga stuttjin. Pällə åtər mäina, en „to tu ha fått stuttjin, so ha du o fått he, som dí ä yty“, o han vild för senn däil int hav nåntigg. „Int estumérar ja päggar[3]“, sá han, „för he ä päggana, som ha djórd me ólykkli; int vil ja bör handla mäir; ja gár ikrigg o tiggər“. — Men sminn vild, en han sku blí tær, o han sku fød honon ti dødidáin. Men int vild han he hällər; han vild bara gá ikrigg o tykt: „He ä nu te sama hur ja drár me framm jær tom nogər dagana, som ja hár kvár“. — Undi tín baka smins gumma. So baka hun nogər päggar inn yty äin bulla, som hun sku djäv åt onon messe, nær han sku fara, när an int tó up noga ana mód. Men han va so gamal o rusi[4], sönn han trottna, när han sidan marsa laggsme véjin. To tykt an: „Dogglit folk ha djävi åt me äin gó bördo, men ja ha blivi so gamal o rusi, en ja int orkar bär ena mäir“. — Nærsom nu bullan vägd mäst, so såld an bort ena; men han, som tjoft ena, va šyldo åt sminn äin bulla, som han hadd låna. So førd han häim ena o bitala lånə me te sama bullan, som an hádd tjøft. Nær to sminn skár sondər bullan o så päggana, tykt an: „Nu kan ja nó háld dom o bigagn dom som mín äjji, när dom int vil jærifrån“. — Nogər dagar tærbakett, so hitta dom te tær Pällə do bräividər lánsvéjin — han bläi so gamal, sönn han dó. — So hádd han, Pällə, nær han va uggər, brá, som han hadd önska se, o Pollə fikk, nær han bläi gamal, brá, som han hadd önska se.

[1] Träknubb. [2] Älfven. [3] Inte bryr jag mig om penningar. [4] Skral, orkeslös.

244. Guds jälp ä förmiér som kuggins.

(*Väjby i Lojo*).

Tvuå tiggarpojkar förr i værdən gikk i kyokə opp po slotə i Stokkholm o bigærd se mát. Tom jórd so fliéran goggor. Sién ién dá to dom kom, luå kuggin mä armana i fönstrə o hämta frisk luft i somarvärman. Han hyord, va tom dær pojkana tala. Tom gikk o fundiéra o striéd. Den iéna uåv dom sá: „Den, som Gud vill hjälpa, han är hulpen". — Den andər uåtər tykt: „Nej, den, som kungen vill hjälpa, är hulpen". — Alt he dær hyord kuggin, tær an luå mä armana i goggfönstrə. Sién so lät an bágarn baka tvuå líkastóra viétbryosbullor för tom dær pojkanas räknigg. Den iéna bullon lät an fylla mä dugátər. To dom dær pojkana sién uåtər ién gogg kom opp ti kuggliga kyokə, so gav kuggin tom där bullona ot dom, ién ot vardiéra. Han som sá: „Den, som kungen hjälper, är hulpen", fikk bullon mä dugátrəna. Pojkana takka myki för va dom fikk, o gikk sin væg. To dom kom út po gatun, so tykt den pojkin, som fikk bullon mä dugátrəna í, ot kambrátn sin: „Ska vi být bullona?" — He friéga an bara för ti fuå ién nättarə bullo. Han vist igga uåv, at de fandist dugátər i hansəs bullo, han tykt bara, at den va klumsogarə o tyggər än den andras. Den andər pojkin, som tykt, at de va desama hur bullona suå út, býtt bort sin bullo mót den andras, som va fúlarə o klumsogarə. Sién so skildist dom uåt. Äftər nuågra dagar so kom den pojkin, som fikk den fúlarə bullon, som dugátrəna va í, uåtər opp ti kuggliga kyokə po slotə för ti bigæra mát ot se. Kuggin träffa to o ti ligg mä armana i goggfönstrə för ti svalk se. Han suå, to pojkin kom, o känd uåtər in o friéga, to an kom opp: „Hvar har du din kamrat?" — „Igga ha ja sítt in, sién vi va hær förra goggon o skildist uåt", svara pojkin. — „Hvar har du din bulla, som du fick här?" friéga kuggin vídarə. — „Ja býtt bort den mä min kambráts bullo o fikk hansəs i ställə, o den ha ja äti opp", svara pojkin. — Kuggin fant to, at den, som Gud vill jälpa, ä hulpin, o int den, som kuggin vill jälpa.

---

245. Te ogmódiga prinsässon.

(*Mangårdsby i Karis*).

E va en gogg en øgmódigər prinsässo, som en prins fría til, men un vild hitt á an. Senn so klædd prinsn se ti en tiggargobbə o komd mä en gullrokk o stäld se frammför trappon. Prinsässon komd hút o fræga va den sku kosta. „Nók väit ja, hat prinsässon

ár päggar, men den kan hitt fås för päggar, men hom ja slippər en natt hinnanför prinsässons tambúr, so lätər e jör se“, tykt gobbən. — E vild hitt prinsässon gå hinn på, men to un hitt po nogo handra vilkor kund få rottjin, so modist un lova tiggargobbən fo stå en natt i tambúrn. Men un sá, hat an sku modas lag se bort tídit mä moron, förän kundjin o drottnindjin sku kom hopp. E lova an jöra o gáv prinsässon rottjin. Tídit mä moron rópa prinsässon ot gobbən, hat an sku lag se bort o gå sin væg. An jikk. Handər dádjin om kväldn so komd sama tiggargobbən mä en gullärvil ti slotə, o prinsässon vild tjøp an. „Hitt för päggar, för nók väit ja, hat prinsässon ár päggar, men om ja en natt får stå hinnom prinsässons kamardör“, svara gobbən. — E vild hitt prinsässon ør talas om o va räddər för kundjin o drottnindjin, hom tom sku få vita toko, so sku un bli bortsträktər. Som un jærna vild á den dær ärviln, so lova un änto, hat tiggargobbən sku fo stå en natt mä ennas kamardör, bara an tídit om moron sku lag se bort, förän kundjin o drottnindjin sku kom hinn. Gobbən lova jör e. Hom moron so rópa prinsässon ot gobbən, hat an sku lag se bort, förän kundjin o drottnindjin sku stíg hopp. An knykkla to hå vædjin sin. Tridi kväldn so komd sama tiggargobbən mä en gullnystfót ti slotə. Som prinsässon fikk sí den, so vild un tjøpa den. „Nók väit ja, hat prinsässon ár päggar, men ja sälgər hitt den för päggar, men om ja får stå i natt mä prinsässons säggbalk, so ska ja jé den“, tykt gobbən. — E vild un hitt po nogo sätt gå hinn på. Men som gobbən räidan en natt stått mä kamardörn ennas o oldi se stilla, so lova un ti slút, hat an sku fo stå en natt mä säggbaltjin ennas, bara an sku lag se tídit bort om moron, förän kundjin o drottnindjin sku kom hinn. Gobbən lova jör e o fikk kom hinn om kväldn o stå mä prinsässons sägg. To moron komd, so lå gobbən i sändjin mä prinsässon. Un börja to róp o väkk an, hat an sku lag se bort, men hinnan gobbən vakna, komd kundjin o drottnindjin hinn. Som gobbən to ännu lå hi sändjin o sparka o sovd, so sträkt kundjin bort bo prinsässon o gobbən. Tom vandra nu ti prinsns slot. Undər vædjin so jämbra prinsässon se høvər e, hat un a blivi narragər jinum gobbəns gullsákər. To dom komd ti kundjins åv, so bläi prinsässon ford ti en snuskogər kamarə o tær fikk un bó mä gobbən. Tom add mytji dåligər mát, som dom fikk från åvə, o so lå dom po alm. Gobbən ugd vidaklabbar o hélda. Senn to dom a vari tær en tíd, so bläi hitt kalás po åvə. Gobbən bá to prinsässon gå ti åvə, o rør i mátn o tá två flaskor mässe, som un sku skúm flotə hí ti mát hot dom šölva. Un jórd so. Gobbən klædd se to ti prins o va mæ po kalásə. To glædjin va som störst, so bá prinsn prinsässon inn från tjøtji o dansa. Un komd. Prinsn dansa so ländji mä un, hat an ävd homkull un, o flaskona, som un add

undi förklə, jikk sundər o flotə rann po golvə. Prinsn an skratta. Senn om kvälldn to un komd imm, so kasta un se nér po almən o gråta. Häftəråt komd tiggargobbən imm o fræga va un gråtər ot. Un sá to, ur un först a blivi narragər mä hallánda gullsákər från fár sin o nu ti šöla. To en tíd a vari, so stäld dom ti bryllop po åvə. Gobbən sá to, hat un sku gå ti åvə, so dom sku fo märka brúdgrannlåtrən po un, för brúdən va logkt borta, men un va líka som un, líka stór o líka gamal. Un fór. Som un komd ti åvə, o va færdit klæddər, komd prinsn, som jyst va den dær tiggargobbən, o tó un i andən o lédd un ti víksəl. Un vild hitt gå, bara sá, hat an, som un sku á, va imma o ugd vidaklabbar o va bara en klabbuggarə. Prinsn sá to, hat an va jyst sama klabbuggarn. Nu bläi un gládər o jift se mä prinsn, som un hitt först a vila á, men to un fikk bó mä tiggargobbən i kojjon, so bläi ogmódə ennas kvæst, o un bläi bišéligər o livd lykklit mä sin mann, som häftər fár sins dod bläi konugg i ansis ställə.

---

246. Den hogmódiga prinsässon.

(Damsby i Ingå).

He va en gogg en prinsässo, som int vild jift se mä nogon, fast an sku ha vari huru hog som hälst. Fár hennas kalla to tisamans alla hoga härrar, som fantist i rítji hansis, o stäld tom i rád, at un sku få välg vemm un vild há. Men hun jilla int indjin. Den éna, sá un, va látər, den andər va haltər, den tridi va blindər, o den fjærdi hadd ett ana fäil. To un so klandra andra, so sá fár hennas, at un sku få jift se mä en tiggargobbə. He komd o en tiggargobbə ti slotə, o han sku un most tá. To dom vandra ti hansis himm, so komd dom först ti en gronər o vakər ägg. „Den hær ändjin kombər ti fölg mä tiggarn“, sá gobbən. — „Hohhå“, sukka prinsässon o sá: „Ja most tá en tiggarə för kugg“. — Senn to dom åtər vandra en bít, so komd dom ti en gronər o vakər åkor, o tiggargobbən sá: „Den hær åkorn följər mä tiggarn“. — „Hohhå“, sukka prinsässon o sá: „Ja most tá en tiggarə för kugg“. — Tom vandra senn vídarə o komd ti ett slot o tiggarn sá: „De hær slotə följər mä tiggarn“. — „Hohhå“, sukka prinsässon o sá: „Ja most tá en tiggarə för kugg“. — To dom vandra vídarə, so komd dom ti tiggarns fati kojjon. I den va int igga bägkar o stólar, o i ett horn va en hóp šäftblånar[1], som un sku modas spinna. „Hohhå“, sukka prinsässon o sá: „Ja most

---

[1] Gröfre blånor?

dist mæ'n. Tær satt Askfís se bákländjis upa hästn ti rída o to han räid omm[1] kunjins slotə, so huld an fast se me bå héndrən i hästsvansn, so en han int sku falla. „Ajj ajj, kva han ä fånogər", sá kunjin, når han så onon. — Men Askfís fór ti skóks. Når han komd i skójin, so sparka han ti hästn o sá: „Kom hí, varg o bjørn, för kunjin šägkər idər äin gó midda". — Sidan kalla an hästn me stålskónigg undi se o sála upa honon o klédd upa se šölv, alt å stål bo klédər o sál. Hiskili fórt räid han sidan fast äitt djúr o hadd sidan äitt stórt gný för se. So komd dom ádra svågrana tí o vild tjøp e — tom tjänd int, en he va Askfís, to han va so grant kléddər. To sá han: „Nu kan ja nu säli e, men int för päggar, men om ja får stjära äin räim från ryddjin å idər ti mans, so ska ja jäv e". — Tom lova he. Askfís skar to äin räim o stakk i papprə o stakk i taskon. Sidan fikk tom djúrə o fór häim o vælkomnast, to dom komd. Askfísn åtər fór häim ti hostron sína, men hästn lämma han ett se i skójin. — Anan dájin fór tom åtər út rídandist. Tom ádra mågana fikk åtər tom bäst hästana. To bá Askfís frún sín åtər gá upp ti kunjin o bäidas äin kvítər kamp åt onon. Hun jikk ti fádərn senn, o han sá: „Gá nu ti stallmästarn, om han vil jäv äin kvítər kamp, men bisin denn får igga rída jær, som an räid ettarst. Ajj, kva han ä róligər!" — Hun jikk sidan ti stallmästarn o sá: „Pappa sá, en stallmästarn sku jäv åt menn mann o äin kvítər kamp". — Stallmästarn gav. So räid Askfís åtər som säinast om kunjins slot o huld me bå héndrən i hästsvansn, so en han int sku falla, o so sá han: „Jær rídər bo klók o vís". — Når han sidan komd ti skójin, so sparka han ti hästn senn o sá: „Kom hí, varg o bjørn, kunjin ha šägkt idər äin gó midda!" — O so kalla han framm hästn, som hadd silvərskónigggar undi se, silvərsál o klédər tó han úr te äina øra o mát úr te ana. Sidan räid han åtər hiskili fórt fast äitt djúr o hadd äitt stórt gný. Tom ádra svågrana hord e o komd o vild tjøp e. Men Askfís sá: „He fås int för päggar, men om ja får stjär äin tånénda å idər ti mans, so ska ni få e". — Han fikk e. Tom fór sidan häim o bläi væl imóttajji, men Askfís fór häim ti sín hyddo. — Tridi dájin sku dom åtər út o rída, o han bá åtər hostron sín, en hun sku gá upp ti fádərn o bäidas åt onon äin kvítər kamp, „kanhénda", sá han, „túran nu äin gåggo sku fall up me". — Hun jikk ti fádərn o bäiddist. Men han förbjöud, en han int sku få ríd tær omm upa sama módə som sist gaggon, o vild int jäva. Men to hun va so trædji[2], so fikk hun lov ti gá ti stallmästarn o få äin kvítər kamp åt onon. Stallmästarn gav åtər, o hun läidd häim onon. So räid Askfís åtər upa sama módə som förr bákländjis o huld me bå héndrən i svansn, senn[3] han int sku falla. „Ajj,

[1] Förbi. [2] Enträgen. [3] Så att.

kva han ä fånogər", sá åtər kunjin, to han så, hurettan han räid. — Men når Askfís komd ti skójin, so sparka han ti hästn senn, o sá åtər: „Kom hí, varg o bjørn, kunjin bjúdər upa äin gó midda". — Sidan kalla han framm hästn, som hadd gullskóniggar undi se o gullsál, o gullklédər fikk han šölv. Hiskili fórt räid han åtər fast äitt djúr o hadd sidan äitt stórt gný för se. To komd åtər tom ádra svágrana tí o vild tjøp e, men Askfís sá bara: „He fås int för päggar, men får ja stjär äin figgərénda å idər ti mans, so får ni e." Han fikk e, o so satt han figgəréndana teras i pappra o stakk e i taskon nær se. Tom fór åtər häim o va væl imóttajji, når dom komd häim o hadd fogga alla kunjins undərliga djúr, som han hadd i senn park. So städ kunjin upp äin stór måltíd. Tom ádra mågana satt se høgər upp vidər bórdə, men Askfís satt se vidər dörrn. Når dom satt o åt, so fræga kunjin, om dom int vist noga nýtt. Men tom va alla tysta. To sá Askfís, en han sku kun förkunna nogan nýhäit, bara han sku få lov til e. „Já, säjj du", sá kunjin, „tu sku o kun noga nýtt". — To tó Askfís sett papər úr taskon o kasta e up bórdə. Kunjin så ett. To full gaffilu o knívn úr tom ádra måganas héndər, når dom så kva Askfís hadd, för tom förstó nu hur alt häggd ihóp. Men Askfís han sá: „Kva sku slík mänistjor va værda, som so lätər far messe för äitt šälmrí[1]!" — To fikk Askfís sät up tom kva dóm han tykt. To sá han, en tom sku sätas i spíktunnon o tjøras ijæl hällər o sku dom i läjjonkúlon. Sidan jikk Askfís ti skójin äin dá o kalla ett te hästn, som hadd stålskóniggar undi se o sála honon me stålsál, o stålklédər tó han åt se šölv o. O so räid han ti kunjins slot o sá: „Han som so kombər i dá rídandist ti menn sværfádərs gård, han hár mytji hovarə häst, än kunjin hár". — Anan dájin jikk han åtər ti skójin o kalla ett te hästn, som hadd silvərskóniggar undi se, o sála honon me silvərsál o tó silvərklédər up se šölv, o so räid han ti kunjins slot o sá: „Han som so kombər i dá rídandist ti menn sværfádərs gård, han hár mytji bätər häst, som kunjin hár i sett stall, sät honon i stallə". — Tridi dájin jikk han åtər ti skóks o kalla ett te hästn, som hadd gullskóniggar undi se, o sála honon me gullsál o tó gullklédər up se šölv o räid åtər ti kunjins slot o sá: „Han som so kombər i dá rídandist ti menn sværfádərs gård, han hár mytji hovarə häst som nogan kugg, sät honon i menn sværfárs stall". — Sidan jikk han upp ti kunjin. To så kunjin, en han va te hovasta å all hans mågar, fast han bara hadd spæla spitákəl me tom ádra mågana. Han fikk sidan rítji, to te gámbəl kunjin dó, o tær livər han ennu me sett jimål.

[1] Skälmstycke.

241. Manassi o Sisília.

(*Kynnar i Sjundeå*).

De va tvuå kyopmansfrúar, som va buåda havand, o dom gikk út o spasiéra. So sá den iéna uåt den andər, at nær vi nu blír förlyøsta, o om den iéna hár pojki o den andər flikko, so ska dom buåda tá varandər. O de händ säj, at nær dom bläi förlyøsta, so hadd den iéna pojki o den andər flikko. Nær dom bläi dyøpta, so kalla dom pojkin ti Manassi o flikkon ti Sisília. Nær buånəna väkst opp, at dom börja liéka, so vild dom allti vara tisamans. Nær dom väkst störrə, so vild int Sisílias föräldrar, at dom sku fo vara tisamans, för at Sisílias föräldrar va ríka, o Manassis dom va fatigarə. Nær Manassi bläi so stór, at an dúgd po šyon, so tala Sisília mä ién ota skiparəna, at han sku tá honon o læra honon ti fyøra fartýg. O han bläi šyøman o bläi so, at an šölvər kund bör fyøra skip. Sisílias föräldrar vist int uå hiéla Manassi po fliéri uår. Nær an hadd blivi so dann, at han kund bör fyøra fartýg šölv, so gá flikkon uåt an iétt fartýg útan föräldranas vitórd o första goggon, som han va út, so styøtt an puå, o hiéla fartýgi förgikktist, iéndast han šölv komd ti bärgniggs. Han komd ti Sisília ijänn, o hun gá de andər uåt an. Nær an fór út, so gikk de andər förlóra mæ. Han komd ijänn ti Sisília o fikk ännu de tridi. Nær an för tridi goggon fór, so sá hun: „Om de guår líka ólykklit ijänn, so kom aldər miéran för mina yogor.“ Han komd lykklit framm o fikk trí turkiska fartýg lastagæ mä óluåvliga varur, silvər o gull, o dom tó han. Nær an va himmkomi, so klædd an puå säj bara buåsmansklædər o gikk opp ti Sisília o bijæra nattkvartiér. O han fikk o. Om moron læt dom Sisília guå inn o fyøra traktiérigg uåt den dær buåsman. Hun komd int út gínast, som dom vänta, útan hun stó nu dær o hyord puå, som han birätta. Dærpo bläi föräldrana hennas liéssiga o kyord út dom buåda tvuå. Dom gikk, o gikk niér ti hansis fartýg, o nær dom komd niér, so klædd dom säj, hun som fínasta fryokən o han som fínər härrə, o so bjyod dom föräldrana hennas niér ti fartýgi. De va nu grant laga, o dom tródd int, at dom sku ha blivi bjudiga, men bjúdarn försækra nu po alt sätt, at de nu va sant. O dom komd niér, o do hadd dom ständ ti muåltís o alt, o de fantist ota alla sortər, at dom bläi riktit fláta. Nær dom komd niér, so börja Manassi fruåga, om dom int hadd havi nogo buån. So sá dom, at dom hadd havi ién flikko, som hadd blivi förluåvagər mä ién, som hiétt Manassi. Nu komd de för nogər dár sién ién buåsman opp o bijærd nattkvartiér o dom skikka den sama flikkon inn ti den buåsman om moron, o hun komd int út, sosom dom vild, útan bläi läggər tíd innə o spruåka mä an. Do bläi dom so liéssiga, at dom kyørd út dom buåda tvuå, o so fikk un guå mä buås-

man sin mässäj. „Vi viét int, var dom nu mon a guådd“. — Do svara han: „Ja ä just sama Manassi, ja, som bläi henna lova i módərlívə, o hær ä iér dótro Sisília, o ja ä den sama buåsman, som luä hós iér övər nattn“; o dom kund ota blýksəl int svara dom iétt órd, o dær drakk dom i trí dagars tíd, o so fikk an sin Sisília.

---

242. Om dom båda tiggarpojkan.

(Bäckby i Lappträsk).

He va äin gaggo två tigganpojkar, som dji omkrigg o bäiddist. Sidan so kom dom yti äin stád til äin tjopman, som förbarma se yvi dom o tó dom ti spigganpojkar åt se. O sidan nær dom bläi so stór, so ládd an dom i skólan. O nær dom bläi skóla, so bläi dom bókhollar, o han háld dom i bódon sín. Nær[1] dom ha vari bókhollar äin tíd, so fi dom støri løn, so en dom bläi so rík, en dom fi äjji handəl. So hannla dom båda for äjji ræknigg; men sidan šíld dom se o stäld upp kvar o äin sín bódo. So tykt dom, en he kund va tíd ti bör djift se. So nær dom ha vari djift äin tíd fi te äina me hostron sín äin flikka o te anan äin pojk. So bestémd dom, en båda bånən sku djift se me kvarádər. Men so bläi pojtjis fádər dø, medan pojtjin va lítn, o so dji alt förlóra, so en pojtjin fi bör gá o tigg åtər. So dji an — líkasom e ä vánlit i stán — o bäiddist frídáin o lørdáin. So nær an kom ti flikkas fádərn, som ha tägkt blí sværfádər åt onon, so gav an två kopék åt onon, som sku blí ysom[2] måjin i húsə. So sá an åt pígan, som stó bräividər: „Nó sku an blí tenn brugom, men nó lær e nu få blí alt so, för hör ska he nu kuni gá för se, en tu sku tá äin tiggar“. — „No, kvaför ska int he gá för se?“ sá pígan[3]. — So sku dom äin sunda far o ró se upa šøn. So djórd pígan se šúk o bläi häiman. Undi tín, som tom ádər va bortan, šikka un ett pojtjin. So djórd dom sett förbund, en dom sku há kvarádər me tín. So šikka un onon útomláns me äin kaptäin, en an sku lær se noga, o šú år sku un vänt upa onon. Nár[1] tom árən va útgandji, so tägkt an kom häiman. To va an äin lærdər kár. So va an o spéla kórt me nogər ádər härrər, o so spéla an bort alt kva han há. So dji an bort i skójin o tägkt: „Hjær ä ja nu upa äin frimandər órt o väit int ti kvemm ja ska vénd me, en ja ska fá jälp“. Nær an dji tær, kom äin gamal bisi ti onon o sá: „Kvaför gråtər du, menn pojtji?“ — „Já, menn fár“, sá pojtjin, „ni kan int jälp me i tenn sorjin“. — „Säjj nu åt me alt bara, kva du fäilas“. — So sá pojtjin: „Jó, so

---

[1] När. [2] Likasom, såsom. [3] Flickan.

stár he nu til, en brúdən mín väntar upa me. Nu nær ja sku räis, narra nogər me ti spél kórt o tó alt åv me. Nu får ja va hjær, tett ja får ádər räispäggar". — So djävər bisin åt onon äin dukát o bidər onon gá spél upa bisis rækníndjin. Nu spéla dom ádər åv onon dukátn o mysson ti. So dji an åtər i skójin o börja gråt. So kom bisin åtər o börja fræg: „Kvaför gråtər tu, menn pojtji?" — „Jó", sá pojtjin, „te dukátn ni gav me, tó dom o mysson ti". — So gav bisin åt onon äin stól o sá: „Gá nu spél up onon, men lägg int upp häila stóln upa äin gaggo, bara halva". — Han dji o so vann an alt tibákas o tærtili[1] šú full-lasta stjip, som dom há, o teras gårdar. So sá an: „Nu sku ja kuni tá tatji åv idər ysom ni tó mysson åv me, men gårdan får ni hav, o alt kva mobəl dær ä tár ja". — So siggla an bort dærifrån. Nær an kom ti stán, tær som an va häimifrån, fi an hor, en hans brúd va trólova åt äin anan o en e sku bör lýsas om sundasmorin. So dji han o fundéra hör an nu sku djör. O so dji han omkrigg i häila stán o lämma päggar upa kvart ställ o sá: „Nær ja nu kombər me äitt kvinnfölk, so ska ni djäv päggan tibákas". — Nær e läid mót lørdasafton, so dji han o knappla upa hennas fönstər o slapp inn til enna. So sá an: „Nu ä ja häim från mín räiso, o nu ska vi förný vårt förbund". — Tom djórd so, o an bläi tær yvi nattn. Nær brugomn kom om sundán o sku tá út lýsnigg, så an, en dær va äin annan nær brúdən. So bläi han argər o dji til fádərn o sá: „Tín dótro háldər til me ádər". — So tó bisin pískan o jäga bort brugomn. So dji han o så ett, om he va sant, som han sá, o når e va sant, som brugomn há sakt, jäga han bort dótron o. So sá te tær, som hun ha förnýa förbundə me: „Nu most vi gá o bäidas båda två". — „Já", tykt un, „he ä alt líka brá". — So dji dom omkrigg i stán o bäiddist. So fi dom tom päggan, som an förr ha lämma, o he va äin brá stór summo. So sá pígan: „Om vi får so mytji up kvart ställ, so blír vi botnrík". — So så dom tom šú stjipən, som kom inn full-lasta. So tykt an: „Vi ska gá tí o bäidas jälp åv tom". — Nær dom kom tí, sá an, som va ysom kaptäin tær, en dær va äin tjisto full me päggar o tærtil all sortərs mobəl. So sær an åt enna, en un sku få äitt tärifrån, kva hun sku tykk mest omm, om un sku bäidas he. — So vísa kaptäin åt enna alt, kva tær va, päggar o ádər grannlåtər. Men hun tykt mäiran om päggtjiston änn som om alt anna. Hun frästa do lyft ena, men hun orka int djör e. So sá an, som fría ett ena o há all šú stjipən: „Lyft int nu mäiran, alt kva du hjær sír, ä mett". — So klédd han up henna o se šälv. So šikka dom ett sværfádərn o vild hav onon til midda. Tom bulla upp tær up fártýji o laga ti midda alt, kva dom kund. Nær fádərn kom tí, so

[1] Därtill, dessutom.

tjänd an igga sín dótro. Nær dom satt ti bórs, börja hun fråg, om an int hár noga bån. — „Já", sá an, „ja hár äin dótro". — „No, kvar ä un?" sá pígan. — „Hun ä hjær i stán", sá foräldran. — „No sku ni int", sá un åt fádərn, „kuni skaff ena hí, en ja sku få sí ena". — Nær foräldran int svara noga dærtil — tom vild int säjj, hör he ha gandji til me ena, en hun ha tajji äin tigganpojtji o mostist gá bort me onon — so sá un: „No, tjännər int pappa ällər mamma me mäiran? Int ha ja vari so lägg bort". — So nær un sá e, bläi tær äin förskräkkəli stór gläddji, o so kom ja bort, o ja väit int hör e sidan dji.

243. Äin historjo om Pällə o Pollə.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin gaggo två pojkar, som va vall. Te äina häitt Pällə o te anan Pollə. So lå tom up äin skulla[1]. So komd tær omm[2] äin slaktarə me äin stórər hóp uksar. To sá Pällə: „He sku va brá ti hav äin däil å tom päggana, som han hár, för han, som hár so magg uksar, most va rýslit ríkər". — „Já", tägkt te anan, „he ha ja o tägkt upa o to sku man kun liv brá up oldərdómn senn". — „No", tykt te äina, „kombər dá, so kombər nó råd. He sku va ti liva medan man ä uggər". — O i te sama komd tær upp äin lítn gråər bisi o gav åt Pällə äin pugg me äin lítn pägg yty. „Tær hár du", sá an, „kva du önskar, men djäv int bort te pändjin, som ä yty pundjin; tu kan me honon vinna hur mytjy du bara vil". Ot te anan sá an, sönn[3] han sku gá i læron. — So šildist tom åt. Han börja ti handla o bläi tjändər, o alla kalla onon ti rík Pällə. Han räist från te äina stán ti te anan, från te äina lándə ti te ana o handla me all sortər. Ettarst tjoft han äitt stórt häimand — för han kund ju tá hur magg päggar han bara vild úr pundjin senn, bara han int tó te tær lykkopändjin, so bläi pundjin aldər tómər. So djift han se me äitt förnæmt härrskap o vistast i sällskap, o kvar dá hadd han jysom äitt kalás. Men sidan bläi han äin stórər rustarə[4] o hadd allti sällskap. Äin gaggo, när dom sat o spæla o söup, so tomd an pundjin senn o kasta onon i knútn. — Han tomd onon, so en han bläi riktit tómər. Åron morin, när han komd til se o börja sí ikrigg se, så han pundjin i knútn. To va an tómər o lykkopändjin va bort. To börja an sí ikrigg se o fundéra hur he sku gá, men han livd som förút mytjy brá. Men frún hans, som tykt, en he igga sku hinn til ländji, va o djomd undan, medan tom hádd. So va tær äin åltjisto. Yty hena hugd un äitt hol o djomd undan päggar, fast han allti sá: „Va tu lugn bara, igga

[1] Höskulle. [2] Förbi. [3] Så att, att. [4] Drinkare.

blír mín ríkədómar slút.“ Äin lítn tíd bakett bläi frún hans dø o to vist indjin å he, som hun hadd nádd i åltjiston — he va alldäilis óbikant. Men äin lítn tíd tærbakett bläi e slút o so såldist häimandə — he djikk akšón up e, o he bläi rýslit rusit me onon. Ettarst djikk he so lagkt, en han börja gá ikrigg o tigga. — Men te anan pojtjin bläi smid o han va to útlærd, nær te anan börja gá ikrigg. So träffa han tisamans me vallkambrátn senn — he most ha vari lagkt imillan tær som an va smid. Men som tom va gámbəl bikanta, so börja tom o språka me kvarádra. Han tala om senn handəl, nær han va ríkər o hur he to va, men Pollə, han djikk o vísa te lilla han hádd — he va so ländji, sidan tom šildist, en han räidan hadd äin stórər smiddjo. — So hadd han drajji upp äin stórər knobb[1] úr ölvn[2] — tær djikk äin ölv omm. Han tykt, en knobbn kund dog ti smidistabba. Tom stó båda tær o så upa knobbn. To sá Pällə, en hans namm va innhugd i stuttjin o so tykt an, en an tjänd onon. Han stó o så up onon nóga. He va te sama stuttjin, som gullə hans lå djomd yty. Men nu va an rutigər, o bäst han stó o så, komd tjíln út o alt gullə o silvrə komd tidan. To bläi tom båda häpiga, kvarifrån he komd. Sminn tykt, sönn han sku budi få äin lítn däil dærå, nærsom han hadd korga stuttjin. Pällə åtər mäina, en „to tu ha fått stuttjin, so ha du o fått he, som dí ä yty“, o han vild för senn däil int hav nåntigg. „Int estumérar ja päggar[3]“, sá han, „för he ä päggana, som ha djórd me ólykkli; int vil ja bör handla mäir; ja gár ikrigg o tiggər“. — Men sminn vild, en han sku blí tær, o han sku fod honon ti dødidáin. Men int vild han he hällər; han vild bara gá ikrigg o tykt: „He ä nu te sama hur ja drár me framm jær tom nogər dagana, som ja hár kvár“. — Undi tín baka smins gumma. So baka hun nogər päggar inn yty äin bulla, som hun sku djäv åt onon messe, nær han sku fara, när an int tó up noga ana mód. Men han va so gamal o rusi[4], sönn han trottna, när han sidan marsa laggsme véjin. To tykt an: „Dogglit folk ha djävi åt me äin gó bördo, men ja ha blivi so gamal o rusi, en ja int orkar bär ena mäir“. — Nærsom nu bullan vägd mäst, so såld an bort ena; men han, som tjoft ena, va šyldo åt sminn äin bulla, som han hadd låna. So ford han häim ena o bitala lånə me te sama bullan, som an hádd tjøft. Nær to sminn skár sondər bullan o så päggana, tykt an: „Nu kan ja nó háld dom o bigagn dom som mín äjji, när dom int vil jærifrån“. — Nogər dagar tærbakett, so hitta dom te tær Pällə dø bräividər lánsvéjin — han bläi so gamal, sönn han dó. — So hádd han, Pällə, nær han va uggər, brá, som han hadd önska se, o Pollə fikk, nær han bläi gamal, brá, som han hadd önska se.

[1] Träknubb. [2] Älfven. [3] Inte bryr jag mig om penningar. [4] Skral, orkeslös.

244. Guds jälp ä förmiér som kuggins.

(Väjby i Lojo).

Tvuå tiggarpojkar förr i værdən gikk i kyøkə opp po slotə i Stokkholm o bigærd se mát. Tom jórd so fliéran goggor. Sién ién dá to dom kom, luå kuggin mä armana i fönstrə o hämta frisk luft i somarvärman. Han hyørd, va tom dær pojkana tala. Tom gikk o fundiéra o striéd. Den iéna uåv dom sá: „Den, som Gud vill hjälpa, han är hulpen“. — Den andər uåtər tykt: „Nej, den, som kungen vill hjälpa, är hulpen“. — Alt he dær hyørd kuggin, tær an luå mä armana i goggfönstrə. Sién so lät an bágarn baka tvuå líkastóra viétbryøsbullor för tom dær pojkanas räknigg. Den iéna bullon lät an fylla mä dugátər. To dom dær pojkana sién uåtər ién gogg kom opp ti kuggliga kyøkə, so gav kuggin tom där bullona ot dom, ién ot vardiéra. Han som sá: „Den, som kungen hjälper, är hulpen“, fikk bullon mä dugátrəna. Pojkana takka myki för va dom fikk, o gikk sin væg. To dom kom út po gatun, so tykt den pojkin, som fikk bullon mä dugátrəna í, ot kambrátn sin: „Ska vi být bullona?“ — He friéga an bara för ti fuå ién nättarə bullo. Han vist igga uåv, at de fandist dugátər i hansəs bullo, han tykt bara, at den va klumsogarə o tyggər än den andras. Den andər pojkin, som tykt, at de va desama hur bullona suå út, býtt bort sin bullo mót den andras, som va fúlarə o klumsogarə. Sién so skildist dom uåt. Äftər nuågra dagar so kom den pojkin, som fikk den fúlarə bullon, som dugátrəna va í, uåtər opp ti kuggliga kyokə po slotə för ti bigæra mát ot se. Kuggin träffa to o ti ligg mä armana i goggfönstrə för ti svalk se. Han suå, to pojkin kom, o känd uåtər in o friéga, to an kom opp: „Hvar har du din kamrat?“ — „Igga ha ja sitt in, sién vi va hær förra goggon o skildist uåt“, svara pojkin. — „Hvar har du din bulla, som du fick här?“ friéga kuggin vídarə. — „Ja býtt bort den mä min kambráts bullo o fikk hansəs i ställə, o den ha ja äti opp“, svara pojkin. — Kuggin fant to, at den, som Gud vill jälpa, ä hulpin, o int den, som kuggin vill jälpa.

---

245. Te ogmódiga prinsässon.

(Mangårdsby i Karis).

E va en gogg en øgmódigər prinsässo, som en prins fría til, men un vild hitt á an. Senn so klædd prinsn se ti en tiggargobbə o komd mä en gullrokk o ställd se frammför trappon. Prinsässo komd hút o fræga va den sku kosta. „Nók väit ja, hat [illegible]

ár päggar, men den kan hitt fås för päggar, men hom ja slippər en natt hinnanför prinsässons tambúr, so lätər e jör se“, tykt gobbən. — E vild hitt prinsässon gå hinn på, men to un hitt po nogo handra vilkor kund få rottjin, so modist un lova tiggargobbən fo stå en natt i tambúrn. Men un sá, hat an sku modas lag se bort tídit mä moron, förän kundjin o drottnindjin sku kom hopp. E lova an jöra o gáv prinsässon rottjin. Tídit mä moron rópa prinsässon ot gobbən, hat an sku lag se bort o gå sin væg. An jikk. Handər dádjin om kväldn so komd sama tiggargobbən mä en gullärvil ti slotə, o prinsässon vild tjǫp an. „Hitt för päggar, för nók väit ja, hat prinsässon ár päggar, men om ja en natt får stå hinnom prinsässons kamardör“, svara gobbən. — E vild hitt prinsässon ǫr talas om o va räddər för kundjin o drottnindjin, hom tom sku få vita toko, so sku un bli bortsträktər. Som un jærna vild á den dær ärviln, so lova un änto, hat tiggargobbən sku fo stå en natt mä ennas kamardör, bara an tídit om moron sku lag se bort, förän kundjin o drottnindjin sku kom hinn. Gobbən lova jör e. Hom moron so rópa prinsässon ot gobbən, hat an sku lag se bort, förän kundjin o drottnindjin sku stíg hopp. An knykkla to hå vædjin sin. Tridi kväldn so komd sama tiggargobbən mä en gullnystfót ti slotə. Som prinsässon fikk sí den, so vild un tjǫpa den. „Nók väit ja, hat prinsässon ár päggar, men ja sälgər hitt den för päggar, men om ja får stå i natt mä prinsässons säggbalk, so ska ja jé den“, tykt gobbən. — E vild un hitt po nogo sätt gå hinn på. Men som gobbən räidan en natt stått mä kamardörn ennas o oldi se stilla, so lova un ti slút, hat an sku fo stå en natt mä säggbaltjin ennas, bara an sku lag se tídit bort om moron, förän kundjin o drottnindjin sku kom hinn. Gobbən lova jör e o fikk kom hinn om kväldn o stå mä prinsässons sägg. To moron komd, so lå gobbən i sändjin mä prinsässon. Un börja to róp o väkk an, hat an sku lag se bort, men hinnan gobbən vakna, komd kundjin o drottnindjin hinn. Som gobbən to ännu lå hi sändjin o sparka o sovd, so sträkt kundjin bort bo prinsässon o gobbən. Tom vandra nu ti prinsns slot. Undər vædjin so jämbra prinsässon se hovər e, hat un a blivi narragər jinum gobbəns gullsákər. To dom komd ti kundjins åv, so bläi prinsässon ford ti en snuskogər kamarə o tær fikk un bó mä gobbən. Tom add mytji dåligər mát, som dom fikk från åvə, o so lå dom po alm. Gobbən ugd vidaklabbar o hélda. Senn to dom a vari tær en tíd, so bläi hitt kalás po åvə. Gobbən bá to prinsässon gå ti åvə, o ror i mátn o tá två flaskor mässe, som un sku skúm flotə hí ti mát hot dom šölva. Un jórd so. Gobbən klædd se to ti prins o va mæ po kalásə. To glædjin va som störst, so bá prinsn prinsässon inn från tjǫtji o dansa. Un komd. Prinsn dansa so ländji mä un, hat an ävd homkull un, o flaskona, som un add

undi förklə, jikk sundər o flotə rann po golvə. Prinsn an skratta. Senn om kväldn to un komd imm, so kasta un se nér po almən o gråta. Häftəråt komd tiggargobbən imm o fræga va un gråtər ot. Un sá to, ur un först a blivi narragər mä hallánda gullsákər från fár sin o nu ti šöla. To en tíd a vari, so stäld dom ti bryllop po åvə. Gobbən sá to, hat un sku gå ti åvə, so dom sku fo märka brúdgrannlåtrən po un, för brúdən va logkt borta, men un va líka som un, líka stór o líka gamal. Un fór. Som un komd ti åvə, o va færdit klæddər, komd prinsn, som jyst va den dær tiggargobbən, o tó un i andən o lédd un ti víksəl. Un vild hitt gå, bara sá, hat an, som un sku á, va imma o ugd vidaklabbar o va bara en klabbuggarə. Prinsn sá to, hat an va jyst sama klabbuggarn. Nu bläi un gládər o jift se mä prinsn, som un hitt först a vila á, men to un fikk bó mä tiggargobbən i kojjon, so bläi ogmódə ennas kvæst, o un bläi bišéligər o livd lykklit mä sin mann, som häftər fár sins dod bläi konugg i ansis stäHə.

---

246. Den hogmódiga prinsässon.

(Damsby i Ingå).

He va en gogg en prinsässo, som int vild jift se mä nogon, fast an sku ha vari huru hog som hälst. Fár hennas kalla to tisamans alla hoga härrar, som fantist i rítji hansis, o stäld tom i rád, at un sku få välg vemm un vild há. Men hun jilla int indjin. Den éna, sá un, va látər, den andər va haltər, den tridi va blindər, o den fjærdi hadd ett ana fäil. To un so klandra andra, so sá fár hennas, at un sku få jift se mä en tiggargobbə. He komd o en tiggargobbə ti slotə, o han sku un most tá. To dom vandra ti hansis himm, so komd dom först ti en gronər o vakər ägg. „Den hær ändjin kombər ti följ mä tiggarn“, sá gobbən. — „Hohhå“, sukka prinsässon o sá: „Ja most tá en tiggarə för kugg“. — Senn to dom åtər vandra en bít, so komd dom ti en gronər o vakər åkor, o tiggargobbən sá: „Den hær åkorn följər mä tiggarn“. — „Hohhå“, sukka prinsässon o sá: „Ja most tá en tiggarə för kugg“. — Tom vandra senn vídarə o komd ti ett slot o tiggarn sá: „De hær slotə följər mä tiggarn“. — „Hohhå“, sukka prinsässon o sá: „Ja most tá en tiggarə för kugg“. — To dom vandra vídarə, so komd dom ti tiggarns fati kojjon. I den va int igga bägkar o stólar, o i ett horn va en hóp šäftblånar[1], som un sku modas spinna. „Hohhå“, sukka prinsässon o sá: „Ja most

[1] Gröfre blånor?

tá en tiggarə för kugg". — Prinsässon modist spinna blånar o gobbən trassla[1] omkrigg för ti skaff fodon. Senn skaffa an ot prinsässon stäintjærl, som un sku modas sölg po tordji, so tom sku há nogon förtjänst. Prinsässon fór to dragandist mä ett tjälklass ti tordji. To un jyst komd tí o sku bör sölg stäintjærlən, so komd en riddarə rídandist o räid sundər hennas tjærl. Riddarn va indjin andər än tiggargobbən, för han va klæddər ti tiggarə för ti fräist prinsässon, so un sku blöjjas[2]. To un komd himm om afton, so va gobbən himm o va argər o sá: „Tu ä en kvinna, som int dúgər ti indjintigg. Tu kan int häldər sölg stäintjærlən, bara lätər riddarər rída sundər tom, o igga sír tu äftər va tu har i tjälkan. Nu får tu söuma ihóp en pusa, o so får tu gå ikrigg o tigga, at vi får päggar ti bitál stäintjærlən mä". — Hun jórd so. Tær jikk un stuvu út o stuvu inn o tigd mát o päggar ot se o mannən sin. Senn so sku e blí ett stórt kalás po slotə, o to šikka tom äftər prinsässon, som bódd rætt som en andər fati stakkarə i grannskapə, at un sku kom o.skúr golvə. Hun komd o, för un tykt, at un sku modas skaff nogo ot gobbən, som åt so rýslit mytji. To un jikk, sá gobbən: „Nu most tu laga so, at tu skaffar himm lítə mát mäddə ot me, to du kombər tärifrån". — „He kan ja int", sá hun. — „Hur ska vi to liva, om int tu skaffar himm nogo", sá han, „o he går nó. Bara tu bindər fast en krúko undi tjólana, so kan tu allti pass på o stopp lítə i den", sá han. — Hun jórd, som han sá, o to un ha skúra o alt va færdit ti kalásə, so bá dom inn un ti ita. To passa un po en gogg, to un va emsandər inn i tjotji o fyld krúkon sin mä soppo o allhánda, o so sku hun gå himm. Men to šikka kundjin bod ätt un, at un sku kom inn o dans mæ'n. Hun modist to gå. Mitt undər dansn so brast förkəlsbandə, som un hadd krúkon bundi mä, so krúkon full i golvə o all soppon spildist nér, som un stjölandist sku bär himm ot gobbən ti kväldn. To sträkt kundjin bort un från slotə, o sá: „Tu dúgər int ti indjintigg. Ja tródd, at tu sku kun holl de, so sku tu ha fádd arbit en andər gogg ännu po slotə, men to du sku stjöla til o far åv mä soppon, som tu hadd i krúkon, so šömd du alldäilist út te". — När un senn mä kväldn komd himm o tala omm för gobbən, hur de hadd gådd, so bläi an argər ot un o börja græla o sá: „Tu hár int tom rætt tádjin i te, o ja hár indjin jölp åv te. Men ja hár nu en anan tjänst ot te. I morin most tu gå ti slotə o klæ te som brúd o gå ti víksəln mä kundjin, för han ska jift se, o brúdn ha int komi, o bröllopə kan int stussas opp[3]". — Hun vild int gå. Men to sá gobbən hennas: „När kundjin ha sakt e, so most tu gå". — O so jikk un. To un komd opp po slotə, so fikk un klæ omm se, o so fikk un gå

[1] Stultade. [2] Blifva mildare. [3] Uppskjutas.

ti víksəln mä kundjin. Men igga tjänd un honon, för hun så igga på'n undər hela víksəln. Men to víksəln va övər, sku hun himm ti gobbən sin. To tó kundjin tiggargobbəns klædər po se o vísa, at han va hennas rætt gobbə, o to så un, at un int änto hadd fått so dåli gobbə, som un först tródd. Tom livd senn so væl o brá so i all sin dagar mä kvarádər.

---

247. Kugg Akkspík.

(Mangårdsby i Karis.)

E va en gogg en vakər o rík prinsässo, som add mogga fríarər, men un jilla hitt nogon, hútan høknämd dom halliópa. Senn so va e en prins, som add loggər näsa, men hannors va an en raskər kár, o an vild o fría til un. Kundjin vild un sku tá an, men un tó hitt an, hútan høknämd an o kalla an kugg Akkspík. Fár ennas sá to, hat un sku modas tá an, som först kombər, för un hitt jilla handra. Senn add an råd mä Akkspík, hat an sku klæ se ti skräddarə o spæla o gå fría ti prinsässon. An jórd so. An jikk som en skräddarə mä fióln o börja spæla hútanför prinsässons fönstər. Senn so hannmäld an se som fríarə. Prinsässon modist to tá an, som fár ennas vild. E va bryllop, o tom bläi jifta. Senn vandra un mä gobbən sin ti ansəs imm. Po vædjin komd dom först ti en stórər skóg. Prinsässon fræga to, okons den vakkra skódjin va. „Kugg Akkspíks", svara skräddarn. — „Gu nå mäj, stakkars jumfru, om kugg Akkspík sku vara min", tykt prinsässon. — „Va tyst o nämm hitt hindjintigg hom kugg Akkspík méra", sá mann ennas. — Tom vandra senn håtər frammåt o komd ti stóra o vakkra häggar. „Okons ä halla tom vakkra häggana?" fræga prinsässon. — „Kugg Akkspíks", svara skräddarn. — „Gu nå mäj, stakkars jumfru, om kugg Akkspík sku vara min". — „Ja vil hitt ør talas homm kugg Akkspík, hitt als", sá skräddarn. — Senn so komd dom ti hen kolakojjo, tær skräddarn bódd. Næra til va hett stórt slot. „Okons ä te tær stóra o nätta slotə?" fræga prinsässon. — „Kugg Akkspíks", sá skräddarn. „Gu nå mäj, stakkars jumfru, om kugg Akkspík sku vara min", sá prinsässon. — „Va tyst, ja tål hitt, at Akkspíks namm näms", tykt skräddarn. — Hi den dær kojjon va héldstål o tundər[1]. Hom moron sá skräddarn hot prinsässon, hat un sku stíg hopp o flint opp héldn. Un jórd so. Un flinta o flinta, men fikk higga héld. Un flinta, so un vild flinta figgrəna hå se, o gräit, men fikk itt héld. Gobbən græla o skratta o sá: „Vart ska ja tá vædjin mä däj, som itt en gogg kan lag hopp héld!" — Ti slút so modist an jölp un. Senn, to dom fikk opp héld, änta an framm

---

[1] Fnöske.

en gamal rokk o šävoga blår hot un ti spinna. Un spann o gräit o så po figgrəna sina, som blånana skar sundər. Skräddarn græla o jämra se, vart tom sku tá vædjin, to an a fått en so dåligər ustru, som hitt kund hindjintigg. An fór senn ti skódjin häftər kvistar, som un sku modas binda ti korgar. Un band o gräit o så po fingrəna, som bläi sundərristaga, o skräddarn trætt o græla o tykt, hat un hitt kund jöra nogo harbit. Senn en dá fór skräddarn häftər lér, som sku lagas ti stäintjærl. Prinsässon modist trampa den, so den sku blí mjúkər. Un trampa o gräit. Skräddarn sat o spæla o skratta. To dom fikk tom ti tjærl, so modist prinsässon ti stán o sälja dom. Första dádjin un va po tordji jikk andəln brá, för kugg Akkspík bistäld to nogra, som fór ti tordji o tjøft å un. Hom hafton nær un komd imm, o a fått sält sina krúkor, va skräddarn gládər. Andər dádjin, medan un sat o såld stäintjærlən po tordji, komd en riddarə, som kugg Akkspík add bistält, rídandist o räid sundər stäintjærlən ennas. Senn to un komd imm o birätta, ur e a gådd, so bläi skräddarn hargər o börja græla, för un hitt kund jöra den minsta nytto, o tykt, hat an hitt väit, vart an ska tá vædjin mä un, som hitt som handər mänšor kan sí häftər va un ár. Senn so va e ett stórt kalás po slotə, o skräddarn sku tí o spæla. An húträtta to hat ustrun ansəs sku fo koma tí som diskgummo. Tom vandra bäddji tisamans tí. Un tó en krúko mässe, som un bant hundər förklə sitt för ti á ti stoppa nogon bita í, för ti tá imm mässe. Skräddarn, som jyst va kugg Akkspík, stäld so til, hat dom mä hafton sku bé hinn ustrun ansəs för ti dans mä un. Tom jórd so. Tom bá hinn un om hafton. För ti édra spælman, gobbən ennas, bjød dom opp un ti en dans. Un stréta himót o vild hitt, men un modist inn för ti dansa. To un dansa, so brast bandə i krúkon hundər förklə, so den full nér, o hall mátn fór krigg golvə. Senn som tom komd imm ti kolakojjon, so græla skräddarn o sá: „Tu a kuna slippa tí fléran goggor frammdäiləs i harbit, men to du nu so dær šömd út de, o stál til, so får tu hitt tær nogo harbit méra“. — Men to en tíd a vari, so biovd dom enna håtər po slotə. Kugg Akkspík sku jift säj, o tom sku märka brúdklédrən po enna, för un va líka stór som brúdn. Klédrən bläi færdiga o bryllopə sku stå, men kugg Akkspíks brúd komd hitt. To šikka dom häftər skräddarns ustrun håtər. Un sku nu stå som brúd ot kugg Akkspík. Un vild hitt gå, men to kundjin sá, so modist un. To bryllopə va slút, so räiv un brúdklédrən åv säj o vild imm ti sin skräddarə. To sá kugg Akkspík: „Vil tu so jærna ti din skräddarə, so kan tu o fo sí an ær.“ So jikk kugg Akkspík hút o komd häftər en stund hommklædd som skräddarn. To bläi prinsässon so glád o e va so væl so at, o so full un kugg Akkspík hom alsn. Tom livd senn i mogga ärrans hår o va lykkliga, to e jikk, som e jikk.

---

248. Kråksnäkkan.

(Mangårdsby i Karis).

E va hen gogg en konugg, som va hägkligg. So vild an bör fría ti äin hå åvdámərna sina, men un vild itt á an. Som kundjin vild á un, so bijærd un trí dagars bitägkitíd. To tom dær trí dagana va förbígådda, so svara un kundjin, hat un a fundéra, hom un sku få en bronsklänigg. Nær un fikk den, so vild un håtər á trí dagars bitägkitíd. To dom va ti hända, so vild un á en gullklänigg. Kundjin lät to jör ot un en tokon. So snárt un fått den, so bijæra un håtər trí dagars bitägkitíd. To den tídn va ti hända, so sá un, hat un a fundéra, hat un sku få en klänigg å kråkšinn mä fjäddrar o näbbar o fotər på. Kundjin lät to šúta en óp mä kråkor o laga, so åvdámən fikk en tokon klänigg un vild á. Líkafult béddist un håtər trí dagars bitägkitíd. Hundər den tídn so röim un bort o fór ti ett hana slot, o tær bijærd un tjénst. Drottnindjin vild itt tá un i sin tjénst, för un va so fúlt klæddər, men so tó un hänton, för un va kunnogər i harbitə. Drottnindjin add en prins, som haldər tola un, hútan kalla un ti Kråksnäkkan. To an en moron komd út, so búga un se mót an. An sparka un to i händan. Senn so änd e se, hat drottnindjin o prinsn komd ti far po bál ti ett hana slot. Kråksnäkkan vild to koma mæ, men drottnindjin lät un itt följ mässe. To dom a fari, so tó Kråksnäkkan bort kråkklänindjin o klædd se hi bronsklänindjin o kustjin førd un tí, tær báln va. To un komd tí, so tó prinsn, som va från e slotə, tær un tjæna, væl mót un, o un fikk ila kväldn va sällskapsdám hot an, som nu börja frí ti un. An fræga, vartifrån un va imma. „Från Stövəlsländ", svara un, för an hen gogg a kasta stövlana häftər un, to un a blagka dom o sku for hinn dom. An fría til un, o tom bläi trólovaga. Nu vild prinsn for imm brúdən sin, o un lova o kom mæ, men senn so röim un bort, so an higga vist, vart un tó vædjin. To drottnindjin o prinsn komd imm, so va sama Kråksnäkkan tær som förr. Un stó po trappon o búga se himót dom, to dom komd. Prinsn tjänd itt håtər brúdən sin, hútan va hargər, so snárt an så un, men knuffa un itt, som an vánlitvís brúka jöra, bara jikk omm un. Som an komd imm, so sá an, hat an va šúkər. — „Kva fäilas te?" fræga drottnindjin. — Prinsn sá: „Ja hä tjærléksšúkər; po báln bläi ja tjær hi en prinsässa, som sá, hat un va imma från Stövəlsländ". — Nogon tíd bakätt komd håtər drottnindjin o prinsn ti far po bál ti sama slotə. Kråksnäkkan fræga to, hom un o sku få kom mæ. „Tu ár so fúla klædər, itt får tu koma", tykt drottnindjin. — To dom a fari, so lá prinsässan bort kråksnäkkatjóln o to va un klædd i gullklänigg. Un gáv to dukti bitálnigg ot kustjin, bara an sku tjør un po báln. Som un komd tí, so búga prinsn se

stár he nu til, en brúdən mín väntar upa me. Nu nær ja sku räis, narra nogər me ti spél kórt o tó alt åv me. Nu får ja va hjær, tett ja får ádər räispäggar". — So djävər bisin åt onon äin dukát o bidər onon gá spél upa bisis ræknindjin. Nu spéla dom ádər åv onon dukátn o mysson ti. So dji an åtər i skójin o börja gråt. So kom bisin åtər o börja fræg: „Kvafför gråtər tu, menn pojtji?" — „Jó", sá pojtjin, „te dukátn ni gav me, tó dom o mysson ti". — So gav bisin åt onon äin stól o sá: „Gá nu spél up onon, men lägg int upp häila stóln upa äin gaggo, bara halva". — Han dji o so vann an alt tibákas o tærtili[1] šú full-lasta stjip, som dom há, o teras gårdar. So sá an: „Nu sku ja kuni tá tatji åv idər ysom ni tó mysson åv me, men gårdan får ni hav, o alt kva mobəl dær ä tár ja". — So siggla an bort dærifrån. Nær an kom ti stán, tær som an va häimifrån, fi an hør, en hans brúd va trólova åt äin anan o en e sku bör lýsas om sundasmorin. So dji han o fundéra hör an nu sku djör. O so dji han omkrigg i häila stán o lämma päggar upa kvart ställ o sá: „Nær ja nu kombər me äitt kvinnfölk, so ska ni djäv päggan tibákas". — Nær e läid mót lørdasafton, so dji han o knappla upa hennas fönstər o slapp inn til enna. So sá an: „Nu ä ja häim från mín räiso, o nu ska vi förný vårt förbund". — Tom djórd so, o an bläi tær yvi nattn. Nær brugomn kom om sundán o sku tá út lýsnigg, så an, en dær va äin annan nær brúdən. So bläi han argər o dji til fádərn o sá: „Tín dótro háldər til me ádər". — So tó bisin pískan o jäga bort brugomn. So dji han o så ett, om he va sant, som han sá, o når e va sant, som brugomn há sakt, jäga han bort dótron o. So sá te tær, som hun ha förnýa förbundə me: „Nu most vi gá o bäidas båda två". — „Já", tykt un, „he ä alt líka brá". — So dji dom omkrigg i stán o bäiddist. So fi dom tom päggan, som an förr ha lämma, o he va äin brá stór summo. So sá pígan: „Om vi får so mytji up kvart ställ, so blír vi botnrík". — So så dom tom šú stjipən, som kom inn full-lasta. So tykt an: „Vi ska gá tí o bäidas jälp åv tom". — Nær dom kom tí, sá an, som va ysom kaptäin tær, en dær va äin tjisto full me päggar o tærtil all sortərs mobəl. So sær an åt enna, en un sku få äitt tärifrån, kva hun sku tykk mest omm, om un sku bäidas he. — So vísa kaptäin åt enna alt, kva tær va, päggar o ádər grannlåtər. Men hun tykt mäiran om päggtjiston änn som om alt anna. Hun frästa do lyft ena, men hun orka int djör e. So sá an, som fría ett ena o há all šú stjipən: „Lyft int nu mäiran, alt kva du hjær sír, ä mett". — So klédd han up henna o se sälv. So šikka dom ett sværfádərn o vild hav onon til midda. Tom bulla upp tær up fártýji o laga ti midda alt, kva dom kund. Nær fádərn kom tí, so

[1] Därtill, dessutom.

tjänd an igga sín dótro. Nær dom satt ti bórs, börja hun fråg, om an int hár noga bån. — „Já“, sá an, „ja hár äin dótro“. — „No, kvar ä un?“ sá pígan. — „Hun ä hjær i stán“, sá föräldran. — „No sku ni int“, sá un åt fádərn, „kuni skaff ena hí, en ja sku få sí ena“. — Nær föräldran int svara noga dærtil — tom vild int säjj, hör he ha gandji til me ena, en hun ha tajji äin tigganpojtji o mostist gá bort me onon — so sá un: „No, tjännər int pappa ällər mamma me mäiran? Int ha ja vari so lägg bort“. — So nær un sá e, bläi tær äin förskräkkəli stór gläddji, o so kom ja bort, o ja väit int hör e sidan dji.

---

243. Äin historjo om Pällə o Pollə.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin gaggo två pojkar, som va vall. Te äina häitt Pällə o te anan Pollə. So lå tom up äin skulla[1]. So komd tær omm[2] äin slaktarə me äin stórər hóp uksar. To sá Pällə: „He sku va brá ti hav äin däil å tom päggana, som han hár, för han, som hár so magg uksar, most va rýslit ríkər“. — „Já“, tägkt te anan, „he ha ja o tägkt upa o to sku man kun liv brá up oldərdómn senn“. — „No“, tykt te äina, „kombər dá, so kombər nó råd. He sku va ti liva medan man ä uggər“. — O i te sama komd tær upp äin lítu gråər bisi o gav åt Pällə äin pugg me äin lítn pägg yty. „Tær hár du“, sá an, „kva du önskar, men djäv int bort te pändjin, som ä yty pundjin; tu kan me honon vinna hur mytjy du bara vil“. Ot te anan sá an, sönn[3] han sku gá i læron. — So šildist tom åt. Han börja ti handla o bläi tjändər, o alla kalla onon ti rík Pällə. Han räist från te äina stán ti te anan, från te äina lándə ti te ana o handla me all sortər. Ettarst tjoft han äitt stórt häimand — för han kund ju tá hur magg päggar han bara vild úr pundjin senn, bara han int tó te tær lykkopändjin, so bläi pundjin aldər tómər. So djift han se me äitt förnæmt härrskap o vistast i sällskap, o kvar dá hadd han jysom äitt kalás. Men sidan bläi han äin stórər rustarə[4] o hadd allti sällskap. Äin gaggo, när dom sat o spæla o söup, so tomd an pundjin senn o kasta onon i knútn. — Han tomd onon, so en han bläi riktit tómər. Áron morin, när han komd til se o börja sí ikrigg se, så han pundjin i knútn. To va an tómər o lykkopändjin va bort. To börja an sí ikrigg se o fundéra hur he sku gá, men han livd som förút mytjy brá. Men frún hans, som tykt, en he igga sku hinn til ländji, va o djomd undan, medan tom hádd. So va tær äin åltjisto. Yty hena hugd un äitt hol o djomd undan päggar, fast han allti sá: „Va tu lugn bara, igga

---

[1] Höskulle. [2] Förbi. [3] Så att, att. [4] Drinkare.

blír mín ríkədómar slút.“ Äin lítn tíd bakett bläi frún hans dø o to vist indjin å he, som hun hadd ládd i åltjiston — he va alldäilis óbikant. Men äin lítn tíd tærbakett bläi e slút o so såldist häimandə — he djikk akšón up e, o he bläi rýslit rusit me onon. Ettarst djikk he so lagkt, en han börja gá ikrigg o tigga. — Men te anan pojtjin bläi smid o han va to útlærd, nær te anan börja gá ikrigg. So träffa han tisamans me vallkambrátn senn — he most ha vari lagkt imillan tær som an va smid. Men som tom va gámbəl bikanta, so börja tom o språka me kvarádra. Han tala om senn handəl, nær han va ríkər o hur he to va, men Pollə, han djikk o vísa te lilla han hádd — he va so ländji, sidan tom šildist, en han räidan hadd äin stórər smiddjo. — So hadd han drajji upp äin stórər knobb[1] úr ölvn[2] — tær djikk äin ölv omm. Han tykt, en knobbn kund dog ti smidistabba. Tom stó båda tær o så upa knobbn. To sá Pällə, en hans namm va innhugd i stuttjin o so tykt an, en an tjänd onon. Han stó o så up onon nóga. He va te sama stuttjin, som gullə hans lå djomd yty. Men nu va an rutigər, o bäst han stó o så, komd tjíln út o alt gullə o silvrə komd tidan. To bläi tom båda häpiga, kvarifrån he komd. Sminn tykt, sönn han sku budi få äin lítn däil dærå, nærsom han hadd korga stuttjin. Pällə åtər mäina, en „to tu ha fått stuttjin, so ha du o fått he, som dí ä yty“, o han vild för senn däil int hav nåntigg. „Int estumérar ja päggar[3]“, sá han, „för he ä päggana, som ha djórd me ólykkli; int vil ja bör handla mäir; ja gár ikrigg o tiggər“. — Men sminn vild, en han sku blí tær, o han sku fod honon ti dodidáin. Men int vild han he hällər; han vild bara gá ikrigg o tykt: „He ä nu te sama hur ja drár me framm jær tom nogər dagana, som ja hár kvár“. — Undi tín baka smins gumma. So baka hun nogər päggar inn yty äin bulla, som hun sku djäv åt onon messe, nær han sku fara, när an int tó up noga ana mód. Men han va so gamal o rusi[4], sönn han trottna, när han sidan marsa laggsme véjin. To tykt an: „Dogglit folk ha djävi åt me äin gó bördo, men ja ha blivi so gamal o rusi, en ja int orkar bär ena mäir“. — Nærsom nu bullan vägd mäst, so såld an bort ena; men han, som tjoft ena, va šyldo åt sminn äin bulla, som han hadd låna. So ford han häim ena o bitala lånə me te sama bullan, som an hádd tjøft. Nær to sminn skár sondər bullan o så päggana, tykt an: „Nu kan ja nó háld dom o bigagn dom som mín äjji, när dom int vil jærifrån“. — Nogər dagar tærbakett, so hitta dom te tær Pällə dø bräividər lánsvéjin — han bläi so gamal, sönn han dó. — So hádd han, Pällə, nær han va uggər, brá, som han hadd önska se, o Pollə fikk, nær han bläi gamal, brá, som han hadd önska se.

---

[1] Träknubb. [2] Älfven. [3] Inte bryr jag mig om penningar. [4] Skral, orkeslös.

244. Guds jälp ä förmiér som kuggins.

(Väjby i Lojo).

Tvuå tiggarpojkar förr i værdən gikk i kyøkə opp po slotə i Stokkholm o bigærd se mát. Tom jórd so fliéran goggor. Sién ién dá to dom kom, luå kuggin mä armana i fönstrə o hämta frisk luft i somarvärman. Han hyørd, va tom dær pojkana tala. Tom gikk o fundiéra o striéd. Den iéna uåv dom sá: „Den, som Gud vill hjälpa, han är hulpen“. — Den andər uåtər tykt: „Nej, den, som kungen vill hjälpa, är hulpen“. — Alt he dær hyørd kuggin, tær an luå mä armana i goggfönstrə. Sién so lät an bágarn baka tvuå líkastóra viétbryøsbullor för tom dær pojkanas räknigg. Den iéna bullon lät an fylla mä dugátər. To dom dær pojkana sién uåtər ién gogg kom opp ti kuggliga kyøkə, so gav kuggin tom där bullona ot dom, ién ot vardiéra. Han som sá: „Den, som kungen hjälper, är hulpen“, fikk bullon mä dugátrəna. Pojkana takka myki för va dom fikk, o gikk sin væg. To dom kom út po gatun, so tykt den pojkin, som fikk bullon mä dugátrəna í, ot kambrátn sin: „Ska vi být bullona?“ — He friéga an bara för ti fuå ién nättarə bullo. Han vist igga uåv, at de fandist dugátər i hansəs bullo, han tykt bara, at den va klumsogarə o tyggər än den andras. Den andər pojkin, som tykt, at de va desama hur bullona suå út, býtt bort sin bullo mót den andras, som va fúlarə o klumsogarə. Sién so skildist dom uåt. Äftər nuågra dagar so kom den pojkin, som fikk den fúlarə bullon, som dugátrəna va í, uåtər opp ti kuggliga kyokə po slotə för ti bigæra mát ot se. Kuggin träffa to o ti ligg mä armana i goggfönstrə för ti svalk se. Han suå, to pojkin kom, o känd uåtər in o friéga, to an kom opp: „Hvar har du din kamrat?“ — „Igga ha ja sítt in, sién vi va hær förra goggon o skildist uåt“, svara pojkin. — „Hvar har du din bulla, som du fick här?“ friéga kuggin vídarə. — „Ja býtt bort den mä min kambráts bullo o fikk hansəs i ställə, o den ha ja äti opp“, svara pojkin. — Kuggin fant to, at den, som Gud vill jälpa, ä hulpin, o int den, som kuggin vill jälpa.

---

245. Te ogmódiga prinsässon.

(Mangårdsby i Karis).

E va en gogg en øgmódigər prinsässo, som en prins fría til, men un vild hitt á an. Senn so klædd prinsn se ti en tiggargobbə o komd mä en gullrokk o ställd se frammför trappon. Prinsässon komd hút o fræga va den sku kosta. „Nók väit ja, hat prinsässon

ár päggar, men den kan hitt fås för päggar, men hom ja slippər en natt hinnanför prinsässons tambúr, so lätər e jör se“, tykt gobbən. — E vild hitt prinsässon gå hinn på, men to un hitt po nogo handra vilkor kund få rottjin, so modist un lova tiggargobbən fo stå en natt i tambúrn. Men un sá, hat an sku modas lag se bort tídit mä moron, förän kundjin o drottnindjin sku kom hopp. E lova an jöra o gáv prinsässon rottjin. Tídit mä moron rópa prinsässon ot gobbən, hat an sku lag se bort o gå sin væg. An jikk. Handər dádjin om kväldn so komd sama tiggargobbən mä en gullärvil ti slotə, o prinsässon vild tjop an. „Hitt för päggar, för nók väit ja, hat prinsässon ár päggar, men om ja en natt får stå hinnom prinsässons kamardör“, svara gobbən. — E vild hitt prinsässon or talas om o va räddər för kundjin o drottnindjin, hom tom sku få vita toko, so sku un blí bortsträktər. Som un jærna vild á den dær ärviln, so lova un änto, hat tiggargobbən sku fo stå en natt mä ennas kamardör, bara an tídit om moron sku lag se bort, förän kundjin o drottnindjin sku kom hinn. Gobbən lova jör e. Hom moron so rópa prinsässon ot gobbən, hat an sku lag se bort, förän kundjin o drottnindjin sku stíg hopp. An knykkla to hå vædjin sin. Tridi kväldn so komd sama tiggargobbən mä en gullnystfót ti slotə. Som prinsässon fikk sí den, so vild un tjopa den. „Nók väit ja, hat prinsässon ár päggar, men ja sälgər hitt den för päggar, men om ja får stå i natt mä prinsässons säggbalk, so ska ja jé den“, tykt gobbən. — E vild un hitt po nogo sätt gå hinn på. Men som gobbən räidan en natt stått mä kamardörn ennas o oldi se stilla, so lova un ti slút, hat an sku fo stå en natt mä säggbaltjin ennas, bara an sku lag se tídit bort om moron, förän kundjin o drottnindjin sku kom hinn. Gobbən lova jör e o fikk kom hinn om kväldn o stå mä prinsässons sägg. To moron komd, so lå gobbən i sändjin mä prinsässon. Un börja to róp o väkk an, hat an sku lag se bort, men hinnan gobbən vakna, komd kundjin o drottnindjin hinn. Som gobbən to ännu lå hi sändjin o sparka o sovd, so sträkt kundjin bort bo prinsässon o gobbən. Tom vandra nu ti prinsns slot. Undər vædjin so jämbra prinsässon se hovər e, hat un a blivi narragər jinum gobbəns gullsákər. To dom komd ti kundjins åv, so bläi prinsässon ford ti en snuskogər kamarə o tær fikk un bó mä gobbən. Tom add mytji dåligər mát, som dom fikk från åvə, o so lå dom po alm. Gobbən ugd vidaklabbar o hélda. Senn to dom a vari tær en tíd, so bläi hitt kalás po åvə. Gobbən bá to prinsässon gå ti åvə, o ror i mátn o tá två flaskor mässe, som un sku skúm flotə hí ti mát hot dom šölva. Un jórd so. Gobbən klædd se to ti prins o va mæ po kaláso. To glædjin va som störst, so bá prinsn prinsässon inn från tjotji o dansa. Un komd. Prinsn dansa so ländji mä un, hat an ävd homkull un, o flaskona, som un add

undi förklə, jikk sundər o flotə rann po golvə. Prinsn an skratta. Senn om kväldn to un komd imm, so kasta un se nér po almən o gråta. Häftəråt komd tiggargobbən imm o fræga va un gråtər ot. Un sá to, ur un först a blivi narragər mä hallánda gullsákər från fár sin o nu ti šöla. To en tíd a vari, so stäld dom ti bryllop po åvə. Gobbən sá to, hat un sku gå ti åvə, so dom sku fo märka brúdgrannlåtrən po un, för brúdən va logkt borta, men un va líka som un, líka stór o líka gamal. Un fóř. Som un komd ti åvə, o va færdit klæddər, komd prinsn, som jyst va den dær tiggargobbən, o tó un i andən o lédd un ti víksəl. Un vild hitt gå, bara sá, hat an, som un sku á, va imma o ugd vidaklabbar o va bara en klabbuggarə. Prinsn sá to, hat an va jyst sama klabbuggarn. Nu bläi un gládər o jift se mä prinsn, som un hitt först a vila á, men to un fikk bó mä tiggargobbən i kojjon, so bläi ogmódə ennas kvæst, o un bläi bišéligər o livd lykklit mä sin mann, som häftər fár sins dod bläi konugg i ansis stäHə.

---

246. Den hogmódiga prinsässon.

(Damsby i Ingå).

He va en gogg en prinsässo, som int vild jift se mä nogon, fast an sku ha vari huru hog som hälst. Fár hennas kalla to tisamans alla hoga härrar, som fantist i rítji hansis, o stäld tom i rád, at un sku få välg vemm un vild há. Men hun jilla int indjin. Den éna, sá un, va látər, den andər va haltər, den tridi va blindər, o den fjærdi hadd ett ana fäil. To un so klandra andra, so sá fár hennas, at un sku få jift se mä en tiggargobbə. He komd o en tiggargobbə ti slotə, o han sku un most tá. To dom vandra ti hansis himm, so komd dom först ti en gronər o vakər ägg. „Den hær ändjin kombər ti följ mä tiggarn", sá gobbən. — „Hohhå", sukka prinsässon o sá: „Ja most tá en tiggarə för kugg". — Senn to dom åtər vandra en bít, so komd dom ti en gronər o vakər åkor, o tiggargobbən sá: „Den hær åkorn följər mä tiggarn". — „Hohhå", sukka prinsässon o sá: „Ja most tá en tiggarə för kugg". — Tom vandra senn vídarə o komd ti ett slot o tiggarn sá: „De hær slotə följər mä tiggarn". — „Hohhå", sukka prinsässon o sá: „Ja most tá en tiggarə för kugg". — To dom vandra vídarə, so komd dom ti tiggarns fati kojjon. I den va int igga bägkar o stólar, o i ett horn va en hóp šäftblånar[1], som un sku modas spinna. „Hohhå", sukka prinsässon o sá: „Ja most

---

[1] Gröfre blånor?

tá en tiggarə för kugg“. — Prinsässon modist spinna blånar o gobbən trassla[1] omkrigg för ti skaff fodon. Senn skaffa an ot prinsässon stäintjærl, som un sku modas sölg po tordji, so tom sku há nogon förtjänst. Prinsässon fór to dragandist mä ett tjälklass ti tordji. To un jyst kəmd tí o sku bör sölg stäintjærlən, so komd en riddarə rídandist o räid sundər hennas tjærl. Riddarn va indjin andər än tiggargobbən, för han va klæddər ti tiggarə för ti fräist prinsässon, so un sku blöjjas[2]. To un komd himm om afton, so va gobbən himm o va argər o sá: „Tu ä en kvinna, som int dúgər ti indjintigg. Tu kan int häldər sölg stäintjærlən, bara lätər riddarər rída sundər tom, o igga sír tu äftər va tu har i tjälkan. Nu får tu söuma ihóp en pusa, o so får tu gå ikrigg o tigga, at vi får päggar ti bitál stäintjærlən mä“. — Hun jórd so. Tær jikk un stuvu út o stuvu inn ə tigd mát o päggar ot se o mannən sin. Senn so sku e blí ett stórt kalás po slotə, o to šikka tom äftər prinsässon, som bódd rætt som en andər fati stakkarə i grannskapə, at un sku kom o.skúr golvə. Hun komd o, för un tykt, at un sku modas skaff nogo ot gobbən, som åt so rýslit mytji. To un jikk, sá gobbən: „Nu most tu laga so, at tu skaffar himm lítə mát äddə ot me, to du kombər tärifrån“. — „He kan ja int“, sá hun. — „Hur ska vi to liva, om int tu skaffar himm nogo“, sá han, „o he går nó. Bara tu bindər fast en krúko undi tjólana, so kan tu allti pass på o stopp lítə i den“, sá han. — Hun jórd, som han sá, o to un ha skúra o alt va færdit ti kalásə, so bá dom inn un ti ita. To passa un po en gogg, to un va emsandər inn i tjətji o fyld krúkon sin mä soppo o allhánda, o so sku hun gå himm. Men to šikka kundjin bod ätt un, at un sku kom inn o dans mæ'n. Hun modist to gå. Mitt undər dansn so brast förkəlsbandə, som un hadd krúkon bundi mä, so krúkon full i golvə o all soppon spildist nér, som un stjölandist sku bär himm ot gobbən ti kväldn. To sträkt kundjin bort un från slotə, o sá: „Tu dúgər int ti indjintigg. Ja tródd, at tu sku kun holl de, so sku tu ha fádd arbit en andər gogg ännu po slotə, men to du sku stjöla til o far åv mä soppon, som tu hadd i krúkon, so šömd du alldäilist út te“. — När un senn mä kväldn komd himm o tala omm för gobbən, hur de hadd gådd, so bläi an argər ot un o börja græla o sá: „Tu hár int tom rætt tádjin i te, o ja hár indjin jölp åv te. Men ja hár nu en anan tjänst ot te. I morin most tu gå ti slotə o klæ te som brúd o gå ti víksəln mä kundjin, för han ska jift se, o brúdn ha int komi, o bröllopə kan int stussas opp[3]“. — Hun vild int gå. Men to sá gobbən hennas: „När kundjin ha sakt e, so most tu gå“. — O so jikk un. To un komd opp po slotə, so fikk un klæ omm se, o so fikk un gå

[1] Stultade. [2] Blifva mildare. [3] Uppskjutas.

ti víksəln mä kundjin. Men igga tjänd un honon, för hun så igga på'n undər hela víksəln. Men to víksəln va övər, sku hun himm ti gobbən sin. To tó kundjin tiggargobbəns klædər po se o vísa, at han va hennas rætt gobbə, o to så un, at un int änto hadd fått so dåli gobbə, som un först trödd. Tom livd senn so væl o brá so i all sin dagar mä kvarádər.

---

247. Kugg Akkspík.

(Mangårdsby i Karis.)

E va en gogg en vakər o rík prinsässo, som add mogga fríarər, men un jilla hitt nogon, hútan hoknämd dom hallióра. Senn so va e en prins, som add loggər näsa, men hannors va an en raskər kár, o an vild o fría til un. Kundjin vild un sku tá an, men un tó hitt an, hútan hoknämd an o kalla an kugg Akkspík. Fár ennas sá to, hat un sku modas tá an, som först kombər, för un hitt jilla handra. Senn add an råd mä Akkspík, hat an sku klæ se ti skräddarə o spæla o gå fría ti prinsässon. An jórd so. An jikk som en skräddarə mä fióln o börja spæla hútanför prinsässons fönstər. Senn so hannmäld an se som fríarə. Prinsässon modist to tá an, som fár ennas vild. E va bryllop, o tom bläi jifta. Senn vandra un mä gobbən sin ti ansəs imm. Po vædjin komd dom först ti en stórər skóg. Prinsässon fræga to, okons den vakkra skódjin va. „Kugg Akkspíks", svara skräddarn. — „Gu nå mäj, stakkars jumfru, om kugg Akkspík sku vara min", tykt prinsässon. — „Va tyst o nämm hitt hindjintigg hom kugg Akkspík méra", sá mann ennas. — Tom vandra senn håtər frammåt o komd ti stóra o vakkra häggar. „Okons ä halla tom vakkra häggana?" fræga prinsässon. — „Kugg Akkspíks", svara skräddarn. — „Gu nå mäj, stakkars jumfru, om kugg Akkspík sku vara min". — „Ja vil hitt or talas homm kugg Akkspík, hitt als", sá skräddarn. — Senn so komd dom ti hen kolakojjo, tær skräddarn bódd. Næra til va hett stórt slot. „Okons ä te tær stóra o nätta slotə?" fræga prinsässon. — „Kugg Akkspíks", sá skräddarn. „Gu nå mäj, stakkars jumfru, om kugg Akkspík sku vara min", sá prinsässon. — „Va tyst, ja tål hitt, at Akkspíks namm näms", tykt skräddarn. — Hi den dær kojjon va héldstål o tundər[1]. Hom moron sá skräddarn hot prinsässon, hat un sku stíg hopp o flint opp héldn. Un jórd so. Un flinta o flinta, men fikk higga héld. Un flinta, so un vild flinta figgrəna hå se, o gräit, men fikk itt héld. Gobbən græla o skratta o sá: „Vart ska ja tá vædjin mä däj, som itt en gogg kan lag hopp héld!" — Ti slút so modist an jölp un. Senn, to dom fikk opp héld, änta an framm

---

[1] Fnöske.

en gamal rokk o šävoga blår hot un ti spinna. Un spann o gräit o så po figgrəna sina, som blånana skar sundər. Skräddarn græla o jämra se, vart tom sku tá vædjin, to an a fått en so dåligər ustru, som hitt kund hindjintigg. An fór senn ti skódjin häftər kvistar, som un sku modas binda ti korgar. Un band o gräit o så po fingrəna, som bläi sundərristaga, o skräddarn trætt o græla o tykt, hat un hitt kund jöra nogo harbit. Senn en dá fór skräddarn häftər lér, som sku lagas ti stäintjærl. Prinsässon modist trampa den, so den sku blí mjúkər. Un trampa o gräit. Skräddarn sat o spæla o skratta. To dom fikk tom ti tjærl, so modist prinsässon ti stán o sälja dom. Första dádjin un va po tordji jikk andəln brá, för kugg Akkspík bistäld to nogra, som fór ti tordji o tjøft å un. Hom hafton nær un komd imm, o a fått sält sina krúkor, va skräddarn gládər. Andər dádjin, medan un sat o såld stäintjærlən po tordji, komd en riddarə, som kugg Akkspík add bistält, rídandist o räid sundər stäintjærlən ennas. Senn to un komd imm o birätta, ur e a gådd, so bläi skräddarn hargər o börja græla, för un hitt kund jöra den minsta nytto, o tykt, hat an hitt väit, vart an ska tá vædjin mä un, som hitt som handər mänšor kan sí häftər va un ár. Senn so va e ett stórt kalás po slotə, o skräddarn sku tí o spæla. An húträtta to hat ustrun ansəs sku fo koma tí som diskgummo. Tom vandra bäddji tisamans tí. Un tó en krúko mässe, som un bant hundər förklə sitt för ti á ti stoppa nogon bita í, för ti tá imm mässe. Skräddarn, som jyst va kugg Akkspík, ställd so til, hat dom mä hafton sku bé hinn ustrun ansəs för ti dans mä un. Tom jórd so. Tom bá hinn un om hafton. För ti édra spælman, gobbən ennas, bjød dom opp un ti en dans. Un stréta himót o vild hitt, men un modist inn för ti dansa. To un dansa, so brast bandə i krúkon hundər förklə, so den full nér, o hall mátn fór krigg golvə. Senn som tom komd imm ti kolakojjon, so græla skräddarn o sá: „Tu a kuna slippa tí fléran goggor frammdäiləs i harbit, men to du nu so dær šömd út de, o stál til, so får tu hitt tær nogo harbit méra“. — Men to en tíd a vari, so biøvd dom enna håtər po slotə. Kugg Akkspík sku jift säj, o tom sku märka brúdklédrən po enna, för un va lika stór som brúdn. Klédrən bläi færdiga o bryllopə sku stå, men kugg Akkspíks brúd komd hitt. To šikka dom häftər skräddarns ustrun håtər. Un sku nu stå som brúd ot kugg Akkspík. Un vild hitt gå, men to kundjin sá, so modist un. To bryllopə va slút, so räiv un brúdklédrən åv säj o vild imm ti sin skräddarə. To sá kugg Akkspík: „Vil tu so jærna ti din skräddarə, so kan tu o fo sí an ær.“ So jikk kugg Akkspík hút o komd häftər en stund hommklædd som skräddarn. To bläi prinsässon so glád o e va so væl so at, o so full un kugg Akkspík hom alsn. Tom livd senn i mogga ärrans hår o va lykkliga, to e jikk, som e jikk.

248. Kråksnäkkan.

(Mangårdsby i Karis).

E va hen gogg en konugg, som va hägkligg. So vild an bör fría ti äin hå åvdámərna sina, men un vild itt á an. Som kundjin vild á un, so bijærd un trí dagars bitägkitíd. To tom dær trí dagana va förbígådda, so svara un kundjin, hat un a fundéra, hom un sku få en bronskläniggg. Nær un fikk den, so vild un håtər á trí dagars bitägkitíd. To dom va ti hända, so vild un á en gullkläniggg. Kundjin lät to jör ot un en tokon. So snárt un fått den, so bijæra un håtər trí dagars bitägkitíd. To den tídn va ti hända, so sá un, hat un a fundéra, hat un sku få en kläniggg å kråkšinn mä fjäddrar o näbbar o fətər på. Kundjin lät to šúta en óp mä kråkor o laga, so åvdámən fikk en tokon kläniggg un vild á. Líkafult béddist un håtər trí dagars bitägkitíd. Hundər den tídn so röim un bort o fór ti ett hana slot, o tær bijærd un tjénst. Drottnindjin vild itt tá un i sin tjénst, för un va so fúlt klæddər, men so tó un hänton, för un va kunnogər i harbitə. Drottnindjin add en prins, som haldər tola un, hútan kalla un ti Kråksnäkkan. To an en moron komd út, so búga un se mót an. An sparka un to i händan. Senn so änd e se, hat drottnindjin o prinsn komd ti far po bál ti ett hana slot. Kråksnäkkan vild to koma mæ, men drottnindjin lät un itt fölg mässe. To dom a fari, so tó Kråksnäkkan bort kråkklänindjin o klædd se hi bronsklänindjin o kustjin fərd un tí, tær báln va. To un komd tí, so tó prinsn, som va från e slotə, tær un tjæna, væl mót un, o un fikk ila kväldn va sällskapsdám hot an, som nu börja frí ti un. An fræga, vartifrån un va imma. „Från Stövəlslánd", svara un, för an hen gogg a kasta stövlana häftər un, to un a blagka dom o sku for hinn dom. An fría til un, o tom bläi trólovaga. Nu vild prinsn for imm brúdən sin, o un lova o kom mæ, men senn so röim un bort, so an higga vist, vart un tó vædjin. To drottnindjin o prinsn komd imm, so va sama Kråksnäkkan tær som förr. Un stó po trappon o búga se himót dom, to dom komd. Prinsn tjänd itt håtər brúdən sin, hútan va hargər, so snárt an så un, men knuffa un itt, som an vánlitvís brúka jöra, bara jikk omm un. Som an komd imm, so sá an, hat an va šúkər. — „Kva fäilas te?" fræga drottnindjin. — Prinsn sá: „Ja hä tjærléksšúkər; po báln bläi ja tjær hi en prinsässa, som sá, hat un va imma från Stövəlslánd". — Nogon tíd bakätt komd håtər drottnindjin o prinsn ti far po bál ti sama slotə. Kråksnäkkan fræga to, hom un o sku få kom mæ. „Tu ár so fúla klædər, itt få- djin. — To dom a fari, so lá prinsä- va un klædd i gullkläniggg. Un bara an sku tjør un po báln.

himót un o fræga, vartifrån un va imma. „Från Tvålländ", svara un, för prinsn a hen gogg, to un bar hinn tvättvatn hot an, kasta un tvål mót høgona. Prinsn bläi to so tjær i un, hat an vild trólovas mæ un o bød un rigg. „Ja hä räidan trólovagər", svara Kråksnäkkan. — An gáv un to rindjin ti minnə. Un laga se tídit tärifrån, so un va klædd som förút i kråksnäkkatjóln o stó po trappon o tó himót drottnindjin o prinsn, to dom komd imm från báln. Prinsn kund itt sí un, hútan ti va hargər. So va e nu o. Som prinsn komd imm, so bläi an šúkər. Drottnindjin fræga va an fatas. „Ja hä tjærléks-šúkər", svara prinsn, o tillá: „Ja bläi tjær po báln i en prinsässa, som add gullklänigg o sá se va från Tvålländ". — Drottnindjin fræga to, hom an vild á en gó pannkaku. „Jó", svara an o sá: „men itt får Kråksnäkkan lag den". — Kråksnäkkan fræga to, hom un älst sku få lägg pannkakun i hún. E fikk un. Un lá to båda gullriggana sina po brikkon i pannkakun. To prinsn håt pannkakun, so itta an båda riggana sina. An tvätta dom to o tjänd håtər dom, för nammə ansəs va hí dom. Senn jikk an út för ti tá räido på, okon som a lakt riggana i pannkakun. Som an jikk, so stó Kråksnäkkan au hi vædjin. An bläi to hargər o knuffa til un o sá: „Hunda!" — Hindjin vist okon som sku a lakt riggana hi pannkakun, hútan tom jissa po Kråksnäkkan. To an komd tibáka, so träffa håtər Kråksnäkkan va hi vædjin ansəs. An bläi to so hargər, so an räiv sundər Kråksnäkkans kråksnäkkatjól, o to fant an bronsklänindjin hundər. Som an så e, so svíma an, för an tjänd håtər brúdən sin. Tom jifta se senn o uld bryllop.

---

249. Prinsässon som va šú år i jórdkúlon.

(Ålkila i Ingå).

He va en gogg en kugg, som hadd en prinsässo, som va óvánlit vakər. Senn hadd un en fríarə, som kundjin int vild, at un sku tá. To en tíd ha vari, so komd kundjin at fara ti krídji, o satt prinsässon o kamarjumfrun i en jórdkúlo för trí år. I krídji so stúpa kundjin, o prinsässon o kamarjumfrun fikk va šú år i jórdkúlon. Ti slút bläi mátn all[1], o to vist dom int igga va tom sku slå på[2] för ti liva. Kamarjumfrun komd to po he rådə, at dom sku šära brystən å un o ita tom, men prinsässon svara to: „Tu dør to". — Men he jölft int, o förän brystəna va kókaga ti mát, so dodd un. Nu va prinsässon ömsänd, o vist int va un sku tá til. Ti slút börja un skrapa i tátji o fikk en glänno[3] i he. Hun arbita ännu mér, so un slapp út. Som

[1] Slut. [2] Gripa till. [3] Liten öppning, hål.

un komd út, so komd en ulv o jórd se óvánlit bikant mä un. Hun va räddər för an, men han fór int bort, förän un satt se po ryddjin hansis. Han førd un nu ti en kolamílo, o tær va kolagobbən o hansis gumma. Tom tó imót un o sku há un ti ríva kolamílon mässe, men hun kund int o vild int. Gobbən sá to ot gumman, at un sku for inn un i kolakojjon o jé un mát. Gumman jórd so, men prinsässon kund igga ita toko mát, som tom hadd. Gumman gáv un to en gróvər šórto ti søma. Men hun kund int he häldər, útan gräit o så po fiŋgrəna sina. Gobbən sá to ot gumman, at un sku før un ti slotə o fræg äftər nogon tjänst ot un tær. Slotə va næra til, o tí førd tom un, o un fikk blí hönsa[1] tær. Po slotə so va en andər prinsässo, som va líka gamal o stór som un, o líka så un út o. Ti henna so fría sama fríarn, som ha fría ti den dær förra prinsässon. Han bá brúdən sin søma ot se en väst mä sama blómor í, som förra brúdən hansis ha jórd. Hun o int indjin kund jör e. To komd hönsan inn o søma den. Nu sku tom fara ti prästn o lät víg se, men so va brúdən bånogər, so un int kund koma. Hun tó inn šúksändjin o lá se i stallə o lät hönsan klæd se i brúdklædər o far mä brugommən ti víksəl. So hadd dom en häst, som int indjin, som int va åv kuggli blód, kund rída på. To prinsässon sku stíga ti häst, so sá un:

„Fall på knä, gångare grå,
kunglig blod skall dig rida uppå!“

Som un ha sakt he, so full hästn po knæ, o prinsässon fikk rída po an. Nær tom ha ridi itt styttji frammåt, so komd dom ti itt ställə, tær en kukku sat i en björk o gala.

„Här sitter göken i dag och gal,
och unga bruden föder barn i stall“,

tykt prinsässon, to un hørd kukku. — „Va sær tu?“ fræga brugommən. — „Jag smickrar med min häst“, svara brúdən. — To dom åtər ha ridi itt styttji, so komd dom ti itt ställə, tær svánona sima.

„Här simmar hvar och en med sin,
när aftonen kommer, så mister jag min“,

tykt prinsässon. — „Va sær tu, min vän?“ fræga brugommən. — „Jag smickrar med min häst“, svara hun. — Senn komd dom ti jórdkúlon, tær prinsässon ha vari i bila šú år.

„Aj aj, jordkulan svår!
Här har jag suttit i hela sju år,

[1] Hönsaköterska.

alt har jag lidit,
på ulfvens rygg jag ridit,
alt har mig händt,
kol har jag bränt",

sá prinsässon, so snárt un så kojjon. — „Va sær tu, min vän?" fræga prinsn häldər brugommən. — „Jag smickar med min häst", svara prinsässon. — To dom åtər ha ridi itt styttji, so komd dom ti himmgåln hennas. To klaga prinsässon o sá:

„Förr ha dessa gårdar varit min',
nu löpa här både hundar och svin".

„Va sær tu min vän?" fræga prinsn. — „Jag smickrar med min häst", svara prinsässon. — To dom komd himm från tjörkon, so häggd prinsn en gulltjéd om prinsässons hals o hadd nytjiln šölvər, o so gáv an un en gullrigg o itt tridi tigg til. Senn klædd un omm se o fór ti hönshúsə tibáka, o brúdən komd inn úr stallə o klædd se i brúdklædər o satt se ti bórdə. Brugommən fræga to: „Va va he, som tu tála ti först, to tu sat de po hästryddjin?" — „Int sá ja indjintigg", svara hun, för hun vist int, at hönsan hadd tala nogo. — To brugommən andər goggon fræga, so sá un, at un hadd glomd he, o so modist brúdən út o fræg ot hönsan. To un komd inn, sá un ot brugommən: „Nu mins ja va ja sá, ja sá:

'Fall på knä, gångare grå,
kunglig blod skall dig rida uppå!'"

To fræga prinsn vaför hun sá so. To int brúdən svara igga, so fikk prinsn va nöjgdər mä he svarə, som han fått. Äftər en stund fræga an åtər ot brúdən: „Va va e, som tu sá, to vi komd ti björtjin?" — He vist un int häldər. Hun sá åtər, at un hadd glomd he, o so modist un gå út o fræg ot hönsan. To un komd inn, sá un ot brugommən: „Nu mins ja va ja sá, ja sá:

'Här sitter göken i dag och gal,
och unga bruden föder barn i stall'".

Prinsn tykt to: „Já, so va he", o fræga åtər: „Vaför sá tu so?" — Men brúdən sá int igga. To he åtər hadd vari en stund sá prinsn: „Va sá tu, to vi komd ti he ställə, tær svánona sima?" — „Int sá ja indjintigg", tykt brúdən, som int vist va hönsan hadd tala. — Som int prinsn va nöjgdər mä he svarə, so jikk tom åtər út o fræga ot hönsan. Un svara: „Ja sá:

'Här simmar hvar och en med sin,
när aftonen kommer, så mister jag min'",

Tom sá he ot brúdən, o hun sá ot prinsn: „Jó, nu mins ja hur ja sá, ja sá so:

'Här simmar hvar och en med sin,
när aftonen kommer, så mister jag min'".

„Rätt, rätt!" svara prinsn o fræga vídarə: „Va sá tu, to vi komd ti jórdkúlon?" — Brúdən vist int he häldər, o tærför modist tom ijänn gå ti hönshúsə o fræg ot hönsan. Hun svara: „Ja sá:

'Aj aj, jordkulan svår!
Här har jag suttit i hela sju år,
alt har jag lidit,
på ulfvens rygg jag ridit,
alt har mig händt,
kol har jag bränt'".

Tom sá he ot brúdən, o hun birätta e för brugommən häldər prinsn. Han va nöjgdər o fræga åtər, to en stund hadd vari: „Va sá tu, to tu komd ti fár dins slot?" — Brúdən va tyst o sá indjintigg. Tom träggd to ijänn gå o fræg ot hönsan. Hun svara: „Ja sá:

'Förr ha dessa gårdar varit min',
nu löpa här både hundar och svin'".

Tom birätta e för brúdən o hun sá ot prinsn: „Nu mins ja va ja sá", o so sá un, som hönsan hadd svara. — „Brá, brá!" svara prinsn, som tykt, at int alt va po rætt, o vild sí halstjédn o gullrindjin, som an gáv prinsässon. Men hun hadd indjindéra. Prinsn så to po alla flikkor, som va tær, men indjin hadd dom. Han jikk to ti hönsan, o hun hadd bo halstjédn o gullrindjin. To brúdən så he, so bläi hun argər o fór bort. Men prinsn, han jift se mä hönsan. So bläi tom som ett par folk o livd lykklit o væl i alla sina lívsdagar. O so va ja int mæ läggər.

---

250. Kafténs brúd.

(Mangårdsby i Karis).

Én gogg fría en kaftén ti en fatigər flikka. Un étt Hadolfína, o un va mytji vakər o bišéligər. Föräu an fór ti šoss, lät an bygg hot un en stór stäinbyggnigg. Senn to an sku fara hombórd, sló an vád mä en andəlsmann, som sá, hat an hundər tídn, som kaftén sku va borta, nó sku få brúdən ansis narragər. Tom satt opp vardéra halt kva dom hégd o add. So fór kaftén ti šoss. To an komd imm,

so fór brúdən nér ti strándən för ti tá himót an. Andəlsmann šynda se förút o sá hot kaftén, hat an a fått låv ti få brúdən ansis. Som kaftén fikk or e, so bläi an so hargər, so an bifald två karar for un ti skódjin o šút un. To dom komd ti skódjin mä un, so bá un karana, hat dom sku skóna lívə ennas, un sku hitt aldər méra vís se för kaftén äldər koma för hogona ansis, hútan äldər liva hall sin tíd i skódjin hénsammər. Tom skóna un, o senn šot dom hett vildsvín o doppa näsdútjin hi blón. To dom komd ti kaftén o lämma hot an den dær blódiga näsdútjin, va an so vildər, hat an håt opp den. Hi léssamhétən so tó an kríkstjénst o bläi kríkskaftén. Brúdən ansis båtər, som dom ford ti skódjin, klædd se hi karaklædər o tó o kríkstjénst o bläi mä tídn jindrál. Nu lykkast e so, hat kaftén o brúdən ansis, som va jindrál, tjénstjórd po sama tíd o hi sama lánd o stád. Tom komd tärför hofta hat sí varandər. Jindráln tjänd kaftén, men kaftén tjänd hitt jindráln. Som tom båda va från sama stád, so komd dom en gogg sams, hat dom tisamans sku fara imm. Först vild hitt kaftén o sá: „Ja a svuri på, hat ja hitt méra ska fara ti den stán". — „Du måste", tykt jindráln. — Kaftén modist lýda. Nær dom komd imm, so vild hitt kaftén gå hi lánd, bútan sá: „Ja a svuri på, hat ja hitt fár tí". — „Du måste lyda", svara jindráln. — Kaftén modist lýda o koma hi land. Jindráln jikk nu ti den dær andəlsmann o bistäld midda i sama byggnigg, som kaftén lät bygga o tær jindráln bódd, so ländji an va kafténs brúd. Andəlsmann, som hitt tjänd jindráln, tó væl himót an o kaftén, o tom ställd ti midda, o andəlsmann bläi o bjudin. Mä bórdə so birätta andəlsmann, ur an a blivi ríkər jinum list o fått åv en šokaftén bo gål o grund po e sättə, hat an sku få ustrun ansis narragər hundər tídn an sku va borta. E a an haldər fått, men an šynda se bara nér ti strandən, to šokaftén komd imm, förän brúdən o birätta ur halt stó til, o hat brúdən va bidrajjin. Som andəlsmann a birätta halt ti slút, so sá kaftén: „Ja hä just sama kaftén o gåln hä min". — An fikk sin gål o hégəndóm tibáka. Jindráln jikk út, so snárt an a ort birättəlsən, o klædd omm se i kvinnoklædər o komd hinn tibáka o fræga hot kaftén: „Känner du ännu din Adolfina?" — An tjänd un, to un va klæddər i kvinnoklædər. Tom jifta se senn o livd lykklit o væl tisamans.

251. Dom trí flikkona som sku ti kuggsgåln o tjæna.

(Mangårdsby i Karis).

E va en gogg en fatigər bóndə, som á trí döttror. Tom tvätta sina ändər i šú hår i sotmjölk, för tom sku fara ti kuggsgåln o tjæna. Först fór den älsta systron ti kuggsgåln. Po vædjin so mott un först en takko mä saksən po órnə, som sá: „Klipp me, so får tu hull!“ — „Näjj, va ska ja hóréna mina ändər mä ditt klippas, ja a tvätta tom i sotmjölk i šú hår, för ja ska fara ti kuggsgåln o tjæna“, svara flikkon o jikk. Senn so mott un en kuddo mä stævon po órnə, som sá: „Mjölk me, so får tu mjölk!“ — „Näjj, hitt híss ja hóréna mina ändər mä ditt mjölkas, ja a tvätta tom i sotmjölk i šú hår, ja ska fara ti kuggsgåln o tjæna“, svara un o jikk. — Un komd nu ti ett ställə, tær en gobbə lå i dítji o sá: „Jölp opp me!“ — „Näjj, ja a tvätta mina ändər i šú hår i sotmjölk, hitt híss ja hóréna tom nu ær, ja ska ti kuggsgåln o tjæna“. So fór un. — Senn komd den millərsta dótron. Un mott sama takko o kuddo o så sama gobbə ligga i dítji. Halla tala tom ti ennar po sama vís, o un svara som systron: „Näjj, ja a tvätta mina ändər šú hår i sotmjölk, hitt híss ja hóréna tom nu ær, ja ska ti kuggsgåln o tjæna“. — Senn so vandra den yggsta systron sama væg o sku o fara ti kuggsgåln o tjæna. Först mott un o sama takkon, som add saksən po órnə o sá: „Klipp me, so får tu hull!“ — Un klift takkon o fikk hullən. Senn so mott un kuddon, som systrona ennas mott. Kuddon add stævon po órnə o sá: „Mjölk me, so får tu mjölk!“ — Flikkon mjölka kuddon, tó mjöltjin o lá hullən i den. Un vandra nu vídarə o komd ti e ställə, tær den gambəl gobbən lå i dítji mä en tjäpp i andən. Den héna händan va svartər, den handər va gronər. Gobbən fræga ot un som ot systrona ennas: „Vart ska tu gå?“ — „Ti kuggsgåln o tjæna“, svara flikkon. — Gobbən sá to: „Där är ingen plats, utan du slipper till svinpiga, men sedan skall du bli så hög, att dina systrar bli undertjänare. Men hjälp först upp mig“, sá an ti sist, „så skall du få den här käppen. När du sticker med hvar ända i sänder under svinstiväggen, så får du granna kläder“. — Flikkon jölft opp an, o gobbən gáv un nu stávən, som an add i andən. Un vandra nu vídarə o komd ti kuggsgåln; so bläi un först bara svínpígo o systrona ennas förakta un so. Senn vild un á granna klædər ot se. Un sló to mä stávəns svarta hända hundər svínstíväddjin, o so fikk un hóvánlit vakkra klædər, o so jikk un o spaséra i trægåln. Kundjin, som hitt vist vemm e va, jikk to tí för ti få fatt po un, men fikk hitt första dádjin. An passa to po handər dádjin, men e lykkast hitt bätər to häldər för an. Nó spragg an bákhäftər un för ti tá fast un, men fikk hitt. Un spragg hundan, men un fäld héna skóvən häftər se. Kundjin

tó skóvən o försøkt po halt sitt folk, bo ti øgər o vänstər, men an passa hitt po nogon. Ti slút jikk an ti svínpígon o försøkt skóvən po un, o an passa halldéləs brá. Un birätta nu, hat e va un, som spaséra i træghåln. Kundjin tó un nu ti ustru ot se, o so bläi un drottnigg i rítji, o systrona ennas fikk blí hundərtjænarə ot un.

---

252. Flickorna som foro till kungens gård.

(Virby i Kyrkslätt).

Det var en gång tre flickor. Två af dem voro stygga och en var snäll. De skulle fara till kungens gård och tjäna. Först gick den älsta. När hon gått ett stycke, så mötte hon en ko, som hade mjölkstäfvan på hornen. Då sade kon: „Vill du mjölka mig, så skall du få all min mjölk“. — „Nej, jag vill inte smutsa ner mina fina och hvita händer“, sade hon, „för jag skall till kungens gård och tjäna“. — Så gick hon vidare, och så mötte hon en bässe, som hade saxen på hornen. Då sade bässen: „Vill du klippa mig, så får du all min ull och alt hvad jag har“. — „Nej, jag vill inte smutsa ner mina fina, hvita händer“, sade flickan, „för jag skall gå till kungens gård och tjäna“. — Så gick flickan vidare, och så mötte hon en gubbe, som hade en knif i sin hand och frågade, om hon inte ville löska honom, så skulle hon få alt hvad han hade. „Nej, jag vill inte smutsa ner mina fina, hvita händer“, sade hon, „för jag skall till kungens gård och tjäna“. — Så gick hon vidare och kom till kungens gård, och där fick hon tjänst. Sedan gick den andra flickan. När hon hade gått en bit, mötte hon också kon, som hade stäfvan på hornen och sade: „Vill du mjölka mig, så skall du få all min mjölk“. — Men hon gaf samma svar som systern och gick vidare. Så mötte hon bässen, som hade saxen på hornen och ville blifva klipt. Hon gaf honom samma svar, som systern hade gifvit, och gick vidare. Så mötte hon gubben, som ville blifva löskad. Hon svarade på samma sätt som systern, att hon inte ville smutsa ner sina fina, hvita händer, för det hon skulle till kungens gård och tjäna. Och så gick hon vidare, tils hon kom till slottet. Där fick hon tjänst likasom hennes syster. — Så gick den tredje systern. När hon gått ett stycke, så mötte äfven hon kon, som hade stäfvan på hornen. Kon sade: „Vill du mjölka mig, så skall du få dricka all min mjölk“. — „Jo“, sade hon, och så mjölkade hon kon och drack upp mjölken. — Så gick hon vidare, tils hon mötte bässen, som hade saxen på hornen. „Vill du klippa mig, så skall du få all min ull och alt hvad jag har“, sade bässen. — „Jo“, sade flickan, och så klipte hon bässen och gick sedan

vidare. Efter en stund mötte också hon gubben. Då sade gubben: „Vill du löska mig, så skall du få alt hvad jag har". — „Jo", sade flickan, och så löskade hon gubben. — Då gaf gubben åt henne en sidenklädning, en silfverklädning och en gullklädning. Så fick hon ännu dessutom en gullvagn och gullskor och gullhäst. Sedan for hon vidare och kom till kungens gård och fick tjänst där likasom hennes systrar. Sedan gick hon en söndag till kyrkan och hade den där sidenklädningen på sig, som hon fick af gubben. Samma söndag voro också hennes systrar i kyrkan. När de kommo hem från kyrkan, så sade de åt sin yngsta syster: „Vi sågo i dag en så vacker flicka i kyrkan, och hon hade en så grann sidenklädning på sig, men vi kände inte henne" — se de kände inte henne, då hon var så grant klädd. — Då sade hon: „Ja, då måste jag i nästa söndag gå till kyrkan, så får jag också se henne". — Andra söndagen for hon åter till kyrkan och hade silfverklädningen på sig, som hon fick af gubben. Hennes systrar voro också den dagen i kyrkan. När de kommo hem, berättade de åter för sin yngsta syster: „I dag sågo vi åter en så vacker flicka i kyrkan, och hon hade silfverklädning på sig, men vi kände inte henne". — Då tykte den yngsta flickan: „Ja, då skall jag nästa söndag helt säkert fara till kyrkan, så att jag också får se henne". — Men när följande söndag kom, så for hon till kyrkan med gullvagn och gullhäst och tog gullklädningen på sig, som hon fått af gubben, och gullskorna. Hennes systrar voro också i dag i kyrkan, och när de kommo hem, så berättade de för sin yngsta syster och sade: „Aj, hvad vi i dag sågo för en vacker flicka i kyrkan. Hon hade gullvagn och gullhäst och var helt och hållet klädd i guld, hon hade både gullklädning och gullskor. Och vi kände inte henne häller", sade de — för de kände icke systern, då hon var så fin. — Då började yngsta systern grufva sig öfver, att hon icke häller i dag kommit att gå till kyrkan, men nästa söndag skulle hon helt visst gå. Så gjorde hon också, men den dagen kom inte den granna flickan till kyrkan. Hon tappade sista gången sin ena gullsko, och därför ville hon icke taga de andra granna kläderna häller. Men kungens son hittade gullskon, och nu gick han och försökte den på alt kvinfolk, och den, som skon skulle passa åt, skulle han taga till hustru. Han försökte skon på alla, men den passade åt ingen. Ena gången var den för stor och andra gången för liten. Till sist kom han äfven till flickan, som ägde skon, och åt henne passade den. Då lät han strax rusta till bröllop, och så tog han henne till hustru åt sig, såsom han hade lofvat. De lefde sedan sälla och lyckliga med hvarandra i många herrans år och, jag vet inte, kanske de göra så än.

---

253. Om mölnardótron.

(Svartbäck i Sjundeå).

De va ién fati mölnarə, som hadd ién myki vakər dótro. Ién gogg sién so gikk mölnarn ti býin, o dær so møtt an ién härrə. O han lova myki silvər o gull, bara an sku fuå den blumman, som väksər niérə i kvárnən — si han miéna dótron, som va niérə i kvárn o sópa stiénana. — No, mölnarn va nu iénfaldi o vist int va an miéna mä de, o so va an blýgər för säj til, so at an int kund niékka hällər, o dær so fikk härrn dótron hansis. Nær nu mölnarn komd himm fruån býin, so föld härrn mæ o sku há dótron. Mölnarn bläi myki bidryəvagər o vild uåtra; men härrn vild int de, bara sá: „De som ä lova, so ä de lova". — O so tó an henna bort o fyørd henna ti iétt mörkt slot. Dær so förbjyød an henna ti tvätta säj. Men un tvätta säj bara o va so vít o vakər, at vakkrarə flikko fans int i šú körksóknar. De förarga härrn, at un int sku lýda, o han lova hugga händrəna uå henna. Men un lyød int, bara tvätta säj ändo vár moro. Härrn bläi alt argarə o argarə o hugd o ti slút händrəna uå henna, som an hadd lova. Nær un nu hadd blivi so misshanlagər, so börja un tänka puå ti rymma bort därifruån o slapp o o komd út i ién mörkər skóg. Hun gikk o vandra o vandra o komd ti slút ti iétt slot, o dær va ién stór träguål. Hun kryøp stjälandist inn dít o va dær ién tíd. Om nättrəna so va un o uåt ota fruktrəna, o om dagana gyømd un säj bakom buskana. Nu märkt härrn, at de va biti i äpplənа o tródd, at de sku ha vari tjývar. Om nättrəna sätər an karar ti vakta. Nær de bläi mörkt, so komd un framm ijänn o gikk o uåt ota fruktrəna. No, vaktrəna märkt de dær, men va int stond ti fuå fast enna. Andər dáin skikka härrn myki folk ti syøka i träguåln, o so hitta dom henna o hun fyørdist opp ti härrn. Nær han fikk sía flikkon, so börja an gínast tykka om henna, so vakər va un. Hun va nu dær ién tíd, o härrn lät gära silvərhändər uåt henna o gift säj mä henna sién. Nu modist härrn bort i kríg, o hun bläi iémsand himma mä hansis mór. Nær ién tíd hadd lidi, so fyødd un iétt buån, o de va ién vakər pojki. Nu skikka un briév ti mann sin i krígi o fruåga, va un sku gära, om un sku fóstra opp buånə ällər fyøra de bort i skógin. Po vægin va de unda o ändra i briévə „ién vakər pojki" ti „ién fúlər hunnuggi". Nær briévə kombər framm ti härrn, o han läsər de, so blír an myki liéssi po henna o skrívər tibáka, at buånə sku dyødas, o hun fyøras út i vilda skógin. Hun bläi myki bidryəvagər övər ién tokon svuår dóm o sku gærna ha bruti därimót, men kund int, nær sigillə hans va undi briévə. Hun gikk do út o vandra i skógin o tó buånə sitt mässäj. De lät un int dyøda ändo. Ién hiél somar hadd dom vari i skógin, o nær de bläi hyøst, so hadd mann hennas komi himm fruån

krígi o fuått hyora, at de hadd stuått falskt skrivi i briévə, som hun hadd skikka ti an. Do fár han út i skógin o syoka henna o jaga mä de sama. Äftər nogər dagar träffar han henna mä den vakər pojkin po armən sin. Hun hadd myki förändrast ota sorg o fatidóm, so at an int vild känna henna miéra. Men nær un vísa silvərhändrəna uåt an, so do va an sækər, at un va den sama. Hun birätta sién för an hiéla sákin, hur un hadd mosta koma i tokot lägərvold[1]. Han hyggja[2] do, at de hadd vari bidrægərí mæ i spælə, men va glád ändo, at an nu träffa henna, o dom fór himm ti slotə o bläi uåtər góa vännər som förút, o dom livd sién läggi o væl tisamans.

---

254. Den módiga skräddarn.

(Mangårdsby i Karis).

Hen gogg va e en skräddarə, som lesnast ti soma o börja vandra. So lá an en katt i posan, som an add po ryddjin. Senn so hyggla kattn o fikk šú huggar. To an vandra, so komd an en dág ti ett ställə, tær an jikk inn för ti tjop se mát. Tom laga ot an mát o lá spodən mæ po bórdə. „Va ska ja jöra mä tom dær spodən?“ fræga skräddarn. — „Ni får ful sí“, tykt dom. — To an håt, so komd en il óp myss o börja klott nér mátn ansis. Skräddarn tó to framm kattn, som räiv hijæl en il skara, o tom handər myssən flýdd o jomd se. Tom som laga mátn ot skräddarn, vist bigga va kattn va för ett kræk. Tom tjoft kattn å an o bitála stóra summor för an. Senn so šikka dom búd i ila grannskapə, hat dom sku kom tjopa ett hundərlit júr, som tár lívə å myssən. Tom jórd so o komd o tjopa kattona, so skräddarn fikk stóra summor för dom. Skräddarn vandra vídarə o komd håtər ti ett ställə, tær an bijærd tjopa se mát. Tom laga ot an mát. To an håt, so komd e so mytji flugur po bórdə, hat e bläi svart ovanpå. Skräddarn sló to mä andən po en fläkk o doda mä en smäll en il massa. Senn so skrév an po ryggsídon hå jakkon sin: „Ja ä den vandrandi skräddarn, som a slajji tolv túsən mä äin smäll“. — An vandra nu vídarə. To an bläi tröttər, so lá an se i vägadítji mä ryddjin hopp. So komd kundjin sama tíd ti résa sama væg, som skräddarn vandra. Först so komd ansis förirídarər. To dom så, va som stó skrivi po skräddarns rygg, tær an lå i vägadítji, so bläi dom rädda o vänd omm o birätta för kundjin, va dom ha sítt. Kundjin våga itt far framm häldər, hútan jikk ti skräddarn o bá aldra hødmjúkast, hat an sku släpp an framm. „Farin i fríd“, tykt skräddarn. — To kundjin slapp förbí skräddarn, so vänd an se tibáka o

---

[1] Elände, fattigdom. [2] Märkte.

sá: „Tu som ä so starkər, sku itt tu vil koma ti slotə, för tær ä ett svín, som stäldər ti hóvæsənd i ett lustús för halla dagar, so itt hindjin slippər tí o á nogo nöjjə tær“. — „Jó, nó ska ja koma“, tykt skräddarn. — Senn to dom komd ti slotə, so bá kundjin skräddarn gå ti e dær lustúsə. An modist, men va so räddər, so an darra, men an så se änto tvundjin ti jöra e an lova. To an komd tí, so stäig an bakom dörn för ti jom se. To an stó tær, so komd dær e dær hójúrə o rúsa håv ti handər händan. Skräddarn spragg to hút o sló dörn fast. So fór an ti kundjin. „Ur a e gått?“ fræga kundjin. — „Brá“, svara skräddarn, „to e komd, so tó ja e i horona o släggd e ti handər händan o sló dörn fast. Ans majistæt får nu šikk nogon tí o šút e“. — Senn so va tær en stór ho, o tær va en stór horn, som tó lívə hå bo folk o fæ, so hindjin våga far tí. Kundjin sá to hot skräddarn: „Tu, som ä stór o stark, far ti den dær hon o ta lívə hå an dær horn“. — „Ja ska försoka“, tykt skräddarn, som bläi so räddər, so an darra som en gárnärva. To an komd tí, so stäig an bakom en stórər hék för ti jom se. Som horn så skräddarn, so sku an rúsa po an o flog mót hétjin o sló so årt klónan i den, hat dom bläi sita dær. Skräddarn tó nu hopp bältə sitt o bant tilíka fast horn. Senn so fór an ti kundjin. An fræga to ur e a gått för an. „Brá; to horn komd flýgandist mót me, so sló an klónan fast i hétjin o so tó ja bältə o bant om ryddjin, o tær ä an. Ans majistæt får šikka nogon tí o šút an“, svara skräddarn. — Kundjin jórd so. Senn so fikk kundjin kríg o frukta, ur e sku gå för an. An tala to håtər mä skräddarn o fræga, hom itt an sku vil far út o kríga, to an ä so starkər. „Ja ska ful våg på“, tykt skräddarn. — Tom lédd to húr stallə en kriksäst, som va so stór, at fämton mann modist léd út an. Skräddarn va so räddər, so an stó o darra o skaka. To dom lyfta skräddarn po ryddjin, so va an so räddər, so an lúta se frammot o lå o old ästn i mánə. Karana birätta to för kundjin: „E modas va en tappər kár, an va so hívri, räi förän an komd po ästryddjin, so an darra. To an komd opp po ryddjin, so rugga an framm o tibáka, hat e sku gå bätər“. — Skräddarn, som va räddər, vist itt ur e sku gå. An kund itt oll i tomana. To ästn spragg om en mílstolpa, som va mä korstræ, so sku skräddarn ta fast tær. Men to ästn spragg, so rykt skräddarn opp stolpan o fikk den po ryddjin. To an senn komd mót fíəndn, so bläi halla mann förskräkta, to dom så skräddarn koma rídandist mä kors po ryddjin o flýdd bort. Nær skräddarn komd tibáka, so bläi e kalás po slotə. Kundjin va so gládər, to ségərn va vunni, o skräddarn a jaga bort fíəndn, hat an lova sin dótər ti ustru hot an o alva rítji. E bläi strakst ti förlåvnigg millan skräddarn o prinsässon. To kundjin va dod, fikk skräddarn handər alva rítji til, so an bläi en mäkti mann ti slút.

255. Kúlhälm o Grisilja.

(Mangårdsby i Karis).

E va en gogg en fatigər gobbə, som ett Kúlhälm. An add en dótər, som ett Grisilja. Un va en vakər flikka. Dom bódd i en lítən styvu o va förskräkklit fatiga o dålit klæddaga. Senn so änd e se en dág, hat kundjin komd tjorandist o fikk sí Grisilja. An börja to tykk om un. En handər gogg to an komd, so add an klædrən mässe hot Grisilja. To un klædd om se, so sku un kast bort tom gambla, men fár ennas sá: „Tom kan va i bioll, kanši dom biovs ännu“. — So tó an dom i bivár. Grisilja fikk håka mä kundjin ti slotə, tær un jift se mä an o bläi ansis drottnigg. To ett hår a vari, so fødd Grisilja ett flikkbån. Nu satt kundjin un po ett årt próv. An tó bånə från un o sá ti rådsärrana sina, hat som drottnindjin itt va hå kuggli blód, útan å låkt stond, so va un itt værd ti á higga bån. „Det är lika mycket ditt som mitt“, tykt drottnindjin o lät dom tá bort bånə sitt. Senn so va håtər en tíd o drottnindjin bläi bånogər o fikk en pojtji. Kundjin tó bort bånə o sá ot rådsärrana sina, hat an tykt, som drottnindjin itt va å kuggli blód, so sku itt bånən ennas äldər kun blí trónharviggar. Senn so laga kundjin drottnindjin tibák ti fár sin, tær un håtər fikk börja bó i kojjon o tá sina gambla paltor po se. Nogon tíd häftəråt uld kundjin kalás. An šikka to häftər ustrun sin, hat un sku koma ti slotə o kóka o laga mát. Un komd i gambla paltona sina o va mytji slarvogər. To dom satt se ti bórds, so sat kundjins dótər mä fár sin. Kundjin kalla to hinn drottnindjin o sá: „Denna är min gemål“ o vísa po dótron sin. — „Nog passar hon bättre att vara det än jag“, tykt drottnindjin. — Provotídn va slút nu, o kundjin sá ot dótron sin: „Här är din moder“. — Som un ord e, so bläi un so förskräktər, hat un tägkt do, för un a haldər förr sítt mór sin, o nu så un enna so trásogər o hóvánlit dålit klæddər. Kundjin tó nu himót drottnindjin sin o bá un klæ hom se. Från den tídn livd dom lykkliga o sälla. Kundjin prova itt méra drottnindjin sin.

---

256. Šiparn som bläi jift mä kuggus dótro.

(Mangårdsby i Karis).

E va en gogg i en stád, tær en gobbə bódd, som va fatigər o add en son. An fór ti šoss o förvärva se en bitýdli förmogənhét, so an skaffa se hégi fártýg. Senn to an siggla, so komd an ti en hannan stád. To an jikk i lánd, so mott an två flikkor, som bár en dyggbaljo. „För va jör ni de ær?“ fræga šiparn. — E hanngår itt

te", svara tom. — An fræga handər goggon, o tom svara po sama vís: „E hanngår itt te". — „Kan ja to hitt løs hidər?" fræga šiparn vídarə. — „E kostar te halt för mytji", svara flikkona. — An jikk to hopp ti kundjin o løst dom úr foggənskáp; men so fór o hall ansis hégəndóm tí. Nær an komd imm, so fræga fár ansis: „Vart a tu jórt å mä förmøgənétən din?" — „Ja a bitála bort den för tom ær vakkra flikkona", svara sonn ansis. — „Far tu o dina flikkor mæ o kom haldər tibáka", tykt gobbən. — Tom fór sin væg hallióра o börja harbita flítit. Flikkona søma gull o brodéra. Ti slút sambla dom so mytji päggar, so šiparn håtər fikk šip. An a räidan jift se mä den häldər å flikkona. Nær an fór ti šøss, so skräiv ustrun ansəs hett bräiv mä an, som an sku lämm ot vemm som älst i den stán, tärifrån dom va imma. To an komd tí, so lämma an bräivə hot den första an møtt. An håtər, som fikk bräivə, lämma e hot kundjin. So snárt kundjin a läsi bräivə, so bläi e stór glædji po åvə; för e va ansəs döttror, som šiparn a løst úr foggənskáp. Tom fór mä vagn o stór ståt nér ti strándən häftər šiparn o ämta an ti åvə. Senn fór dom ti den dær stán tærifrån šiparn va imma för ti føra prinsässona ti slotə; o kundjin va šölvər mæ häftər dom. Po immvædjin so skuffa kundjins folk šiparn i šøn. An sima to häftər fártýji brá ländji, tils an komd mót en olma o tí so sima an. Tær va an i trí hår, to frälsarn komd til an o sá, hat frún ansəs sku stå brúd sama kväld. An vísa tilíka šiparn, ur an sku slipp för vaktn, to an sku koma ti den stán, tær kundjin bódd. An komd o ti sama stán, hútan at an vist, ur e jikk til. Som an komd tí, so jikk an hinn i tjøtji o bijæra drikka. An fikk o drikka, so šäggogər o trásogər an än va. To an a druttji, so släft an förlåvniggsrindjin sin i drittjisstópə. „Va va e, som tu släft i drittjisstópə?" fræga pígan, to un så, hat an lá nogo tí. — „For stópə hot un, som ska stå brúd i dá", sá šiparn. — Un jórd so, o brúdən tjänd hijänn rindjin sin o sá: „Det är samma ring, som jag gaf till förlofningsring åt en skeppare, hvilken köpte oss ur fångenskapen". — Brúdən sá to, hat tom sku á an ti bär inn véd. Šiparn jórd so. To an komd hinn mä védn, fræga brúdən, som itt tjänd an, ur an a fått den dær rindjin. „Kombər tu hitt hiåg, to vi förlåvast o gáv varhandər riggana?" fræga šiparn. — Brúdən komd hiåg e, to an tala omm e, o an bläi strakst klædd i kuggli dräkt o fikk sita mä brúdəns sído mä bórdə o brugommən fikk säta se lægər. So snárt an a satt se, so fræga an va bilønigg den bor få, som a frälst rítjis harviggar. „An bor šölv härva rítji", svara kundjin. — Senn fræga šiparn håtər: „Va straff bor to den få, som a förstort rítjis harviggar?" — „An bor hávlívas", svara kundjin. — Brugommən bläi o hávlívagər, men šiparn fikk ustrun sin tibáka. To sværfár ansəs bläi dø, fikk mådjin härva rítji o bläi kugg hi ansəs ställə.

257. Om pojtjin som sku lær kundjin o kók.

(Pokar i Lappträsk).

He va nu förr i tín, to nær ja vanra, so träffa ja äin pojk, som gav se i læron. So kom han ti äin stá o fråga ett arbäitsförtjénst. „Kva sku tu kuni djör?“ fråga äin härr. — „Ja sku vili djäv me ti bryggar“. — „Nó kan tu nu få he“, sá härrn. „Ja ska nu lær te, hör du ska lag te ølə“. — So når han fi e færdit némari afton, so sku dær läggas jästən yti. So hádd dom äin stórər hunn, som häitt Jäst. O so nær int hussbun hádd lämma nogan jäst åt onon, tykt an: „Vänt nu! Ja ska lägg onon yti i ställə för jästn“. — So hádd hussbun sakt: „Nær du får jästn ládd yti kárə, so ska du täkk yvi e, en tær háls agga yti“. — Nær pojtjin fi hunn ládd yti kárə, so ládd an äin stór stäin upa lotji, en int hunn slapp tidan. Nær härrn kom häiman, fråga han: „Hár du ládd jästn i kárə?“ — „Jó“, svara pojtjin. — O sidan so ládd härrn se. Anan dájin lå hunn dø i kárə. To sá härrn: „Kvaför ha du djórd so?“ — „No, nær ja int fi nogan anan jäst“, sá pojtjin, „o so nær hunn häitt Jäst, so tykt ja, en he va líka, o so smórd ja onon tí yti“. — So fi härrn stakan o tjørd bort pojtjin. O han dji bort, o so kom an ti äin svarvar o sá: „Må int härrn sku há nogon tjénst, en ja sku slipp yti?“ — „Kvaför int, om du vil djäv de ti svarvar, so ska du slipp“, svara härrn, o pojtjin tykt jó. — O han börja svarv pípskaft o rullar o ádər småsákər. O so va härrn o traktéra se äin dá för mytji o ständ se frammför korstäin o värmd se. O so fråga an å pojtjin: „Ha du djórt alt, som ja ha bidi de?“ — „Jó“, svara pojtjin. — Men he tykt int härrn omm, o han sá: „Tu ska tägk, förän du talar“. — „No, ja ska tägk, förän ja talar“, svara pojtjin. — To sá härrn: „Tu får int va sturskər“. — So tó äildn yti jakkon hans, o pojtjin börja säjj: „Ja tägkər, ja tägkər“. — „No, kva tägkər du?“ sá härrn. — Pojtjin sá bara: „Ja tägkər, ja tägkər“, o tägkt: „Mo e int äin gaggo ska tjännas tili stjinnə“. — Ettarst brann alt ryggstyttji úr jakkon. So sá pojtjin til, en jakkon brann. „Kva hann, sá du int förr, bara sær: 'ja tägkər, ja tägkər!'“ sá härrn, o so kutsa han bort pojtjin. — O han vanra to åtər o va läistjigər o tägkt: „Nu jä e rätt hola, nær man blír so tær jäga“. — O so kom an ti kunindjis slotə o bäiddist, en han sku få blí betjéntpojk. O so fi an e. O so tó an äin grýto o börja kók grotn. O so nær an va færdit salta, so lyft an grýton bort från äildn o sá: „Nu ä grøtn færdi, komin nu o sí, om an ä brá“. — O so va dær iggan äild. O nær kunindjin kom, so tykt an: „Tær ä iggan äild, men grøtn han ä brá“. — To sá pojtjin: „Ja hár λlikon grýto, som int behoft nogan äild“. — „No, hör går he til?“ sá kuggn. — „He anngår int härrn“, sá

pojtjin, „men i mon[1] ska ja lag väligg, om ja får grýn o salt; vatn fins e nó". — O so fi an e. O nær han há välindjin færdi, so lyft an onon bort ifrån äildn o bá kuggn kom o smak upa. O nær an o va brá, so tykt kuggn: „Hör mytji ska tu há, för en du blír šær[2]? Ja behovər de so nodit ti kukk åt me". — „Om ja sku hav tíd", svara pojtjin, „men tí va äin härr, som stjikka ett me, en ja sku kom i læron". — O nær an int vild blí tær, so vild kuggn ento tjop grýton å onon. Hena såld an åt kuggn, o kuggn sku to försok kók upa sama sättə. O so ládd an grýn o salt o vatn i grýton. Men hun kóka int nu. To sá härrn: „Nu most ja far ett pojtjin, som va hjær[2] o narra me". — O han fór. O so fi han fast pojtjin, o so kom an tibáka, o sidan sær an åt onon: „Nu sku du buda få strýk, för en du narra me". — „Härrn ä brá o förlåtər me, nó ska ja laga grýton, so en hun kókar åtər", sá pojtjin. — „Teson gaggon ska ja nu förlåt te", tykt härrn. — O so kóka pojtjin välindjin åtər o lyft enna från äildn o bá härrn kom o sí. „Já, men tu ä full å konstər o djör bara spitákəl å me, o nu får du int bó upa häila jórdu mäiran, o yti mett lånd o rítji får du igga va mäiran", sá härrn. — To tägkt pojtjin: „Ja most nu gá". — Men so va e so fördärvadi mytji sno om morin, o nær härrn sá: „Int får du gá ti fóts o igga får du häst, men du får lag åt de viggar o far bort", so tár an o bindər äitt såld undi kvar fót. — O nær an to vanra, so hitta an upa äitt gamalt hästskrov, som korpan ha iti alt tjytə åv. So kröup an tí inn o tägkt: „Nu ska ja va i korpas rík, nær ja int får va i kunindjis". — Om morin tägkt all, som kom út i stán o så færdan i snon: „Kva mo he va för äitt kræk, som tær ha gandji?" — O so fór dom o sokt ett e, o härrn kom o, o so, nær an träffa pojtjin, sá an: „No, kva djör du hjær nu Matt o trallar?" — pojtjin häitt Matt. — „Já, ja får int va mäiran i kunindjis rítji, tærför most ja va i korpas rítji". — „Kom nu tibákas o vís, hör du får grýton ti kók", sá kuggn. — „Já, bara ni int slår me", sá pojtjin. — To sá an: „Näjj, int slår ja de". — To kom pojtjin tibáka, o so ládd an grýton ti kók, o so ládd an äildn undi enna, o so sá an: „Sott[3] brúkar dom i menn häimtrakt; int hár nu nogan fott grýton ti kók útan äild". — O so fi an mytji šägkər, o magg ádər fi lær se te konstn; o nu va int ja mæ läggəri.

[1] I morgon bittida. [2] Här. [3] På det sättet.

---

258. Den lydige pojken.

(Backböle i Mörskom).

Det var en gång en pojke, som gick omkring. Så mötte han en herre. Han frågade af pojken: „Hvad är du för en?" — „Jag är barberare". — „Jaså, gå hem till mig då, jag vill hafva dig", sade herrn. — „Nå, hvar bor herrn?" — „Där, som de höga fönstren äro, skall du gå in". — Han gick. När herrn kom hem, så var fönstret sönderslaget. Då frågade han: „Hvem har slagit sönder fönstret?" — „Jag", svarade pojken. — „Då får du gå samma väg, som du har kommit", sade herrn och pekade på det andra fönstret. — Pojken for genast ut genom det, och så vandrade han och kom till en vagnmakare och sade, att han var en, som brukade göra vagnar och smörja dem. Då sade vagnmakaren: „Blif här då, jag vill hafva dig". — Pojken blef där. En dag skulle vagnmakaren fara ut och bad pojken smörja vagnen. Han gjorde så och smorde den både innan och utan. När vagnmakaren kom hem, var han förargad. Men pojken sade: „Såsom herrn bad, så gjorde jag". Det fick då bli därmed väl. — En annan gång skulle vagnmakaren gå i kyrkan. Innan han gick, sade han åt pojken: „Du skall i dag laga huset rent!" — Pojken gjorde, som mästaren bad, och bar ut alt som fans och höll just på med sista dörren, när herrn kom hem. Då blef vagnmakaren förargad på honom och lät honom gå. Som han då gick, så kom han till torget och mötte där en gumma, som hade höns till salu. „Vill inte ni, mor, sälja höns?" frågade han. — „Jo", sade hon, „jag har här en tupp och en höna". — „Jag skall köpa dem", sade pojken. — Men när han skulle betala, så hade han inga penningar. Då sade han: „Jag har inga penningar nu, men ni kan ju taga tuppen i pant, så länge jag går efter pengar". — Därmed så for han och tog hönan med sig. Så kom han till en skräddare och blef där. Och så sade han: „Ja, i dag syr jag inte, utan jag skall hvila mig och se huru ni andra syr". — Där foro de ut och sydde utanför väggen. Under tiden skräddarena voro ute, sågade han af alla bordsfötterna och lämnade endast litet kvar, så att de hängde ihop. När skräddarena kommo in, satte de sig åter på bordet att sy, såsom de bruka. Där kom ett svin och gnuggade sig emot bordet och bröt af alla bordsfötterna, så att skräddarena föllo ner. Så fick pojken afsked från skräddaren. Han gick åter och vandrade, och till sist kom han till en ölbryggare och fick tjänst där. En dag, när bryggaren for bort, sade han åt pojken: „När jag nu är borta, så skall du komma ihåg, att du sätter tillräckligt humle i ölet". — Men han lämnade inga humle åt pojken. Pojken stod då en stund och funderade, hvad han skulle taga till. Så fick han tag i hunden, som hette Humle, och så satte han den i brygden. När herrn kom hem,

frågade han af pojken: „Nå, har du gjort, som jag bad dig?“ — „Jo“ sade pojken, „nog har jag lagt Humle i brygden, men svansen lade jag inte, om den ännu skall dit“. — Då bryggaren hörde det, så blef han arg och körde bort pojken och sade: „Du får inte mera vara i hela det här distriktet“. — Pojken for därifrån, och huru han sedan vandrade, så dog han och blef begrafven. Men inte hölls han i grafven med första gången, utan han steg upp tillbaka — för se han blef, när han var tre års gammal, döpt tre gånger, och därför skulle han väl också begrafvas lika många gånger.

259. Víthuvu.

(Sjundeå).

De va tvuå furstar förr i værdn, som sló vád om sina starka karar. Den iéna sá, at an hadd ién starkər kár o den andər tykt, at an hadd ién ännu förmiéra. Dær vist den andər int ändo ota nogon so övər se starkər. Han bläi i betrykk o vist int, va an sku gära. So träffa an ministərn sin o fruåga ota honon, om int han vist ota nogon starkər kár. „Int viét ja ota nogon anan bara Víthuvu, men han sitər i fäggəlsə“, sá ministərn. — „Släpp út'n“, sa furstn. — Han slapp út, o do fruåga furstn uå honon, hur logg tíd an sku bihyøva ti fuå sina kraftər ijänn. „Trí muånar“, tykt Víthuvu, „o dessútom fuå tokon fyødo, som ja sku vila há“. — „No, hudan sku du do vila há riktit?“ tykt furstn. — „Palvat köt o yøl“, tykt Víthuvu. — „Já, de ska du fuå“, sa furstn. — Nær dom trí muånana va utguåtta, so vísa furstn den dær starka kárn, som an sku o tás mä. „Näjj, iérs nuådiga hyøghiét, ién muåna til!“ sá Víthuvu. — No, han fikk ién muåna til. Undər tídn so hadd dom laga ién rundil po markin o läktrar runt ikrigg, som folki sku fo sía ifruån. Sién gikk dom o slagka o ryøkt sigár o drakk yøl imillan o gikk som vännər. Sién va de útríkarn, som kasta första kastə, nær dom tó ihóp, o do sló an Víthuvu po knæ. So rópa övərhärrn hans: „Sysso, kæra Víthuvu, nu guår de po tók ändo“. — „Iggin fára“, tykt Víthuvu, o so fata an tág i útríkarn o sló an i bakkan o stiég po iéna biénə hans o riév de ifruån de andər o klyøv kárn i tvuå hälftər, o po de sättə vann Víthuvus furstn vádə, o Víthuvu fikk ién stór bilyønigg.

260. Om härrn som försyøkt gubbən o gumman.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién gubbə o gumma, som gikk út o vandra. So komd dom ti iétt härrguålsställə. Gumman va myki ónöjd, at vuåra föräldrar bryot i paradísə, o at dom nu mostist lída „annors ha vi alla fuått vara dær", sá hun. — Härrn svara henna: „Om ni hadd vari dær, kära mór, so ha ni gjórd po sama sätt, at ni int ha holli iér bätər än dom, útan luåti narra iér líka som Iéva". — „O", tykt gumman, „nu sku ja ha hold mäj". — „Po iétt försyok so ska ja tá iér. Ni ska fuå hær iér fríhiét líkasom dom, o mát o drikka ska ni o fuå, o va ni bibyovər. Men várest ni tittar undər dom tvuå fátəna, som ja hár i rummə, so fuår ni guå". — „O, härrn ska fuå säta hít va som hälst, nu ska de fuå vara óryəri för oss allti", sá gumman. — Men nær gumman va dær ién vika, so börja hun fundiéra: „Va mo han ska há dær undər fátəna. Ja most guå sí". — Gubbən liét int henna guå, útan niékka henna. Nær gubbən gikk út, so gikk gumman o lyft po fátə, o so komd iétt möss undan fátə. Gumman stäld fátəna ijänn som förút. Andər dáin gikk härrn o titta undər fátə, so va mössə borta. Do sá härrn: „Sysso, nu ha de guått mä iér líkasom mä vuåra första föräldrar, o nu fuår ni guå". — Gubbən börja bié o sá, at „ja ha int ryəri o int ha ja sítt, nær hun ha gjórd de hällər. Fuår int ja blí kvár?" — „Næi", sá härrn, „de va so mä vuåra första föräldrar, Iéva gjórd brotə, o Ádam fikk lída mæ för de sama. So fuår ni nu o". — O so fikk dom guå.

---

261. Bón som bläi hádlagər[1].

(Österby i Karis).

E va en gogg en bóndə, som add tolv synər. So fikk kundjin or e, o so klædd an se sivíl o fór út po jakt. Hom kväldn so komd an ti den dær bón o fræga hom an sku få nattkvartér. „Mat och dricka och nattkvarter ska du få; mat och dricka och nattkvarter ska din häst få, och det tar jag ingenting för", svara bón. — Hom kvälдn, to dom sku sätt se ti bórdə, so sat kundjin se först bák bórdə. To gáv bón an en hərfíl o sá: „Först ska jag sitta, sen du, så mina tolf söner". — Kundjin modist sät se lægər. To dom håt, so fræga bón hot kundjin: „Hvad heter du?" — „Jag heter Karl", svara kundjin. — „Karl heter jag ock, Karl heter min älste son, och Karl heter vår

---

[1] Adlad.

nådige konung", tykt bón. — Hom moron traktéra dom kundjin häftər hórtəns brúk o plægséd, o kundjin tó plass näst ossbón mä bórdə o so bóns tolv synər. So fór kundjin sin væg. To an komd imm, so skräiv an hett bräiv mä fjédrar o strogga hordər, hat bón sku hinnfinn se po en bistämdər dá o tíma po slotə. Som bón fikk bräivə, so bläi an räddər o sá hot ustrun sin: „Få sí, om hitt e va kundjin, som lå nattən ær o som ja gáv en horfil, för an étər Kárl". — An fór ti slotə. Som an komd tí, so stó kundjin po trappon o tó himót an o sá: „Mat, dricka och nattkvarter ska du få; mat, dricka och nattkvarter ska din häst få, och det tar jag ingenting för". — Bón bläi räddər, to an så, hat e va kundjin šölvər an sló o täŋkt: „Ärifrån kombər ja hitt mä lívə", men va tyst. — Hom kväldn, to dom satt se ti bórdə, so sat kundjin se först bák bórdə o sá hot bón: „Vid mig ska du sitta och sedan mina rådsherrar såsom hos dig dina tolf söner". — Tom bár senn hinn fléran rättər, men bón, som va ván ti häta bara en rätt, håt å första rättn so mytji an biøvd, so an jyst igga horka häta mér å tom handra. Sist bárs e hinn en brygd bål, o kundjin sá hot bón: „Om du dricker den där till bottens, så skall du och alla dina tolf söner bli adlade". — Bón börja drikka. Som an drakk som bäst, so small e för onon. „Hvi gjorde du detta?" fræga to kundjin. — „Ers nådiga majestät, då adeln kommer in, så ska bonden ut", svara bón, som mä halla sina tolv synər bläi hádlagər.

---

262. Den klóka vallpojtjin.

(Jönsböle i Lojo).

De va en gogg en klók vallpojtji, som kuna svara po alt, som man fråga åv an. Ti slút so fikk kundjin hora de, o so bläi pojtjin äftəršikka. Do an komd, so fråga kundjin åv an, om an kan svara an po trí frågor. Den första va: „Huru många vattendroppar finnas i det stora världshafvet?" Den andra: „Huru många stjärnor äro på himmelen?" Den tridi frågon va: „Huru många minuter har evigheten?" — „Om du stoppar fast alla vatubäkkar, som rinnər från hávə o alla som rinnər ti hávə, so ska ja säjja, hur många droppor de fins i værshávə", svara pojtjin. — „De va rätt o gott svar", tykt kuŋgin o bätər vila an itt há. — Den andər frágon åtər: „Hur mogga šærnor ä po himiln?" svara pojtjin so, at an førd kundjin ti šøstrandən, dær sandən va krúsa åv vattnə o sá: „So mogga som sandkórnən ä po hávsəns strand, so mogga ä šærnona po himiln, o räkn dom, min härrə konuŋg, om du hár lust", tillá pojtjin vídarə. — „De va rätt svar", tykt kundjin o sá: „Kan du nu säga, huru många minuter evigheten

har?“ — „Dær borta i Mórialand, dær ä itt bärg åv diamant, de ä en míl logkt o en míl brétt, en míl høkt ovan jórd o en míl brétt undər jórd. Dít kommər en fogəl en gogg várt år o slípar näbbən po he bärdji, o nær han mä näbbən ha slípa bort hela bärdji, to ä den första minútən åv évihétən slút“. — „Det var rätt svaradt“, tykt kundjin o sá ot pojtjin, at an sku koma ti slotə, so sku an lät an læra se ti en stór kár. — „Ja vil itt de, útan de ja ä, vil ja va, en fati vallpojtji, o itt nogo ana, för ja ä vån vé tunn soppo o hávərbrø“, tykt pojtjin.

---

263. Pojken och kalfskinnet.

(Backböle i Mörskom).

Det var en gång en fattig gumma. Hon hade inte bara en pojke. De voro så fattiga, att de inte hade någonting vidare bara ett gammalt kalfskinn. Så sade pojken åt modern: „Nu skall jag fara och sälja bort det där skinnet“. — „Ja“, sade modern, „hvad får du för det där gamla skinnet!“ — Men pojken gick ändå med sitt skinn. Så kom han till ett hemmansställe och begärde nattkvarter. Då sade värdinnan: „Inte kan du få nattkvarter här, husbonden kommer hem, och så är han så elak i sin fylla“. — Men pojken gick upp på ugnen. Och så, när värdinnan hade satt mat i skåpet, for hon ut i badstugan och ligga. Efter en stund kom bonden hem, och full var han som vanligt. Så låg han, pojken, på ugnen och trampade på det gamla och torra kalfskinnet. När det krapista, frågade bonden: „Hvem är där?“ — „Nog är det jag“, sade pojken. — När det hade varit en liten stund igen, så började han åter röra på sitt skinn. „Hvem är det?“ sporde åter bonden. — „Nog är det jag“, sade pojken. — Då bad bonden honom komma ned, och frågade: „Hvad är det du har där?“ — „Det är ett sådant skinn“, sade pojken, „att bara jag rör på det, så säger det mig allting“. — „Kan det säga, om jag har något mat i skåpet?“ — „Jo, men det kostar femtio riksdaler“. — Så klämde han om skinnet, och så sade han: „Där i skåpet fins ost och smör på en tallrik och stekt fläsk på en annan, och så fins där vidare brännvin i en karafin“. — Men det var ställdt dit för en annan, som kurtiserade med värdinnan. — „Kan skinnet säga hvart min hustru fins?“ frågade åter bonden. — Men då blef pojken i fundering. Till slut sade han ändå: „Skinnet sägər, att hon är i badstugan“. — När bonden gick att se, så var hon där. Då ville han köpa skinnet. „Nej“, sade pojken, „huru skulle jag kunna sälja det; med hvad skulle jag sedan lefva?“ — Till slut sålde han det ändå och fick väl duktigt

sá: „Tu som ä so starkər, sku itt tu vil koma ti slotə, för tær ä ett svín, som stäldər ti hóvæsənd i ett lustús för halla dagar, so itt hindjin slippər tí o á nogo nöjjə tær". — „Jó, nó ska ja koma", tykt skräddarn. — Senn to dom komd ti slotə, so bá kundjin skräddarn gå ti e dær lustúsə. An modist, men va so räddər, so an darra, men an så se änto tvundjin ti jöra e an lova. To an komd tí, so stäig an bakom dörn för ti jom se. To an stó tær, so komd dær e dær hójúrə o rúsa håv ti handər händan. Skräddarn spragg to hút o sló dörn fast. So fór an ti kundjin. „Ur a e gått?" fræga kundjin. — „Brá", svara skräddarn, „to e komd, so tó ja e i hørona o släggd e ti handər händan o sló dörn fast. Ans majistæt får nu šikk nogon tí o šút e". — Senn so va tær en stór ho, o tær va en stór hørn, som tó lívə hå bo folk o fæ, so hindjin våga far tí. Kundjin sá to hot skräddarn: „Tu, som ä stór o stark, far ti den dær hon o ta lívə hå an dær hørn". — „Ja ska försøka", tykt skräddarn, som bläi so räddər, so an darra som en gárnärva. To an komd tí, so stäig an bakom en stórər hék för ti jom se. Som hørn så skräddarn, so sku an rúsa po an o fløg mót hétjin o sló so årt klónan i den, hat dom bläi sita dær. Skräddarn tó nu hopp bältə sitt o bant tilíka fast hørn. Senn so fór an ti kundjin. An fræga to ur e a gått för an. „Brá; to hørn komd flýgandist mót me, so sló an klónan fast i hétjin o so tó ja bältə o bant om ryddjin, o tær ä an. Ans majistæt får šikka nogon tí o šút an", svara skräddarn. — Kundjin jórd so. Senn so fikk kundjin kríg o frukta, ur e sku gå för an. An tala to håtər mä skräddarn o fræga, hom itt an sku vil far út o kríga, to an ä so starkər. „Ja ska ful våg på", tykt skräddarn. — Tom lédd to húr stallə en kriksäst, som va so stór, at fämton mann modist léd út an. Skräddarn va so räddər, so an stó o darra o skaka. To dom lyfta skräddarn po ryddjin, so va an so räddər, so an lúta se frammot o lå o old ästn i mánə. Karana birätta to för kundjin: „E modas va en tappər kár, an va so hívri, räi förän an komd po ästryddjin, so an darra. To an komd opp po ryddjin, so rugga an framm o tibáka, hat e sku gå bätər". — Skräddarn, som va räddər, vist itt ur e sku gå. An kund itt oll i tomana. To ästn spragg om en míl-stolpa, som va mä korstræ, so sku skräddarn ta fast tær. Men to ästn spragg, so rykt skräddarn opp stolpan o fikk den po ryddjin. To an senn komd mót fíəndn, so bläi halla mann förskräkta, to dom så skräddarn koma rídandist mä kors po ryddjin o flýdd bort. Nær skräddarn komd tibáka, so bläi e kalás po slotə. Kundjin va so gládər, to ségərn va vunni, o skräddarn a jaga bort fíəndn, hat an lova sin dótər ti ustru hot an o alva rítji. E bläi strakst ti förlåvnigg millan skräddarn o prinsässon. To kundjin va død, fikk skräddarn handər alva rítji til, so an bläi en mäkti mann ti slút.

255. Kúlhälm o Grisilja.

(Mangårdsby i Karis).

E va en gogg en fatigər gobbə, som ett Kúlhälm. An add en dótər, som ett Grisilja. Un va en vakər flikka. Dom bódd i en lítən styvu o va förskräkklit fatiga o dålit klæddaga. Senn so änd e se en dág, hat kundjin komd tjorandist o fikk sí Grisilja. An börja to tykk om un. En handər gogg to an komd, so add an klædrən mässe hot Grisilja. To un klædd om se, so sku un kast bort tom gambla, men fár ennas sá: „Tom kan va i bioll, kanši dom biəvs ännu". — So tó an dom i bivár. Grisilja fikk håka mä kundjin ti slotə, tær un jift se mä an o bläi ansis drottnigg. To ett hår a vari, so fødd Grisilja ett flikkbån. Nu satt kundjin un po ett årt próv. An tó bånə från un o sá ti rådsärrana sina, hat som drottnindjin itt va hå kuggli blód, útan å låkt stond, so va un itt værd ti á higga bån. „Det är lika mycket ditt som mitt", tykt drottnindjin o lät dom tá bort bånə sitt. Senn so va håtər en tíd o drottnindjin bläi bånogər o fikk en pojtji. Kundjin tó bort bånə o sá ot rådsärrana sina, hat an tykt, som drottnindjin itt va å kuggli blód, so sku itt bånən ennas äldər kun blí trónharviggar. Senn so laga kundjin drottnindjin tibák ti fár sin, tær un håtər fikk börja bó i kojjon o tá sina gambla paltor po se. Nogon tíd häftəråt uld kundjin kalás. An šikka to häftər ustrun sin, hat un sku koma ti slotə o kóka o laga mát. Un komd i gambla paltona sina o va mytji slarvogər. To dom satt se ti bórds, so sat kundjins dótər mä fár sin. Kundjin kalla to hinn drottnindjin o sá: „Denna är min gemål" o vísa po dótron sin. — „Nog passar hon bättre att vara det än jag", tykt drottnindjin. — Provotídn va slút nu, o kundjin sá ot dótron sin: „Här är din moder". — Som un ord e, so bläi un so förskräktər, hat un tägkt do, för un a haldər förr sítt mór sin, o nu så un enna so tråsogər o hóvánlit dålit klæddər. Kundjin tó nu himót drottnindjin sin o bá un klæ hom se. Från den tídn livd dom lykkliga o sälla. Kundjin prova itt méra drottnindjin sin.

---

256. Šiparn som bläi jift mä kuggns dótro.

(Mangårdsby i Karis).

E va en gogg i en stád, tær en gobbə bódd, som va fatigər o add en son. An fór ti šoss o förvärva se en bitýdli förmogənhét, so an skaffa se hégi fártýg. Senn to an siggla, so komd an ti en hannan stád. To an jikk i lánd, so mott an två flikkor, som bár en dyggbaljo. „För va jör ni de ær?" fræga šiparn. — E hanngår itt

te“, svara tom. — An fræga handər goggon, o tom svara po sama vís: „E hanngår itt te“. — „Kan ja to hitt løs hidər?“ fræga šiparn vídarə. — „E kostar te halt för mytji“, svara flikkona. — An jikk to hopp ti kundjin o løst dom úr foggənskáp; men so fór o hall ansis hégəndóm tí. Nær an komd imm, so fræga fár ansis: „Vart a tu jórt å mä förmogənétən din?“ — „Ja a bitála bort den för tom ær vakkra flikkona“, svara sonn ansis. — „Far tu o dina flikkor mæ o kom haldər tibáka“, tykt gobbən. — Tom fór sin væg hallíópa o börja harbita flítit. Flikkona soma gull o brodéra. Ti slút sambla dom so mytji päggar, so šiparn håtər fikk šip. An a räidan jift se mä den häldər å flikkona. Nær an fór ti šøss, so skräiv ustrun ansəs hett bräiv mä an, som an sku lämm ot vemm som älst i den stán, tärifrån dom va imma. To an komd tí, so lämma an bräivə hot den första an møtt. An håtər, som fikk bräivə, lämma e hot kundjin. So snárt kundjin a läsi bräivə, so bläi e stór glædji po åvə; för e va ansəs döttror, som šiparn a lost úr foggənskáp. Tom fór mä vagn o stór ståt nér ti strándən häftər šiparn o ämta an ti åvə. Senn fór dom ti den dær stán tærifrån šiparn va imma för ti føra prinsässona ti slotə; o kundjin va šölvər mæ häftər dom. Po immvædjin so skuffa kundjins folk šiparn i šøn. An sima to häftər fártýji brá ländji, tils an komd mót en olma o tí so sima an. Tær va an i trí hår, to frälsarn komd til an o sá, hat frún ansəs sku stå brúd sama kväld. An vísa tilíka šiparn, ur an sku slipp för vaktn, to an sku koma ti den stán, tær kundjin bódd. An komd o ti sama stán, hútan at an vist, ur e jikk til. Som an komd tí, so jikk an hinn i tjøtji o bijæra drikka. An fikk o drikka, so šäggogər o trásogər an än va. To an a druttji, so släft an förlåvniggsrindjin sin i drittjisstópə. „Va va e, som tu släft i drittjisstópə?“ fræga pígan, to un så, hat an lá nogo tí. — „För stópə hot un, som ska stå brúd i dá“, sá šiparn. — Un jórd so, o brúdən tjänd hijänn rindjin sin o sá: „Det är samma ring, som jag gaf till förlofningsring åt en skeppare, hvilken köpte oss ur fångenskapen“. — Brúdən sá to, hat tom sku á an ti bär inn véd. Šiparn jórd so. To an komd hinn mä védn, fræga brúdən, som itt tjänd an, ur an a fått den dær rindjin. „Kombər tu hitt hiág, to vi förlåvast o gáv varhandər riggana?“ fræga šiparn. — Brúdən komd hiág e, to an tala omm e, o an bläi strakst klædd i kuggli dräkt o fikk sita mä brúdəns sído mä bórdə o brugommən fikk säta se lægər. So snárt an a satt se, so fræga an va biløniggg den bor få, som a frälst rítjis harviggar. „An bor šölv härva rítji“, svara kundjin. — Senn fræga šiparn håtər: „Va straff bor to den få, som a förstort rítjis harviggar?“ — „An bor håvlívas“, svara kundjin. — Brugommən bläi o håvlivagər, men šiparn fikk ustrun sin tibáka. To sværfár ansəs bläi dø, fikk mådjin härva rítji o bläi kugg hi ansəs ställə.

257. Om pojtjin som sku lær kundjin o kók.

(Pokar i Lappträsk).

He va nu förr i tín, to nær ja vanra, so träffa ja äin pojk, som gav se i læron. So kom han ti äin stá o fråga ett arbäitsförtjénst. „Kva sku tu kuni djör?“ fråga äin härr. — „Ja sku vili djäv me ti bryggar“. — „Nó kan tu nu få he“, sá härrn. „Ja ska nu lær te, hör du ska lag te ølə“. — So når han fi e færdit némari afton, so sku dær läggas jästən yti. So hádd dom äin stórər hunn, som häitt Jäst. O so nær int hussbun hádd lämma nogan jäst åt onon, tykt an: „Vänt nu! Ja ska lägg onon yti i ställə för jästn“. — So hádd hussbun sakt: „Nær du får jästn ládd yti kárə, so ska du täkk yvi e, en tær háls agga yti“. — Nær pojtjin fi hunn ládd yti kárə, so ládd an äin stór stäin upa lotji, en int hunn slapp tidan. Nær härrn kom häiman, fråga han: „Hár du ládd jästn i kárə?“ — „Jó“, svara pojtjin. — O sidan so ládd härrn se. Anan dájin lå hunn dø i kárə. To sá härrn: „Kvaför ha du djórd so?“ — „No, nær ja int fi nogan anan jäst“, sá pojtjin, „o so nær hunn häitt Jäst, so tykt ja, en he va líka, o so smórd ja onon tí yti“. — So fi härrn stakan o tjørd bort pojtjin. O han dji bort, o so kom an ti äin svarvar o sá: „Må int härrn sku há nogon tjénst, en ja sku slipp yti?“ — „Kvaför int, om du vil djäv de ti svarvar, so ska du slipp“, svara härrn, o pojtjin tykt jó. — O han börja svarv pípskaft o rullar o ádər småsákər. O so va härrn o traktéra se äin dá för mytji o stäld se frammför korstäin o värmd se. O so fråga an å pojtjin: „Ha du djórt alt, som ja ha bidi de?“ — „Jó“, svara pojtjin. — Men he tykt int härrn omm, o han sá: „Tu ska tägk, förän du talar“. — „No, ja ska tägk, förän ja talar“, svara pojtjin. — To sá härrn: „Tu får int va sturskər“. — So tó äildn yti jakkon hans, o pojtjin börja säjj: „Ja tägkər, ja tägkər“. — „No, kva tägkər du?“ sá härrn. — Pojtjin sá bara: „Ja tägkər, ja tägkər“, o tägkt: „Mo e int äin gaggo ska tjännas tili stjinnə“. — Ettarst brann alt ryggstyttji úr jakkon. So sá pojtjin til, en jakkon brann. „Kva hann, sá du int förr, bara sær: 'ja tägkər, ja tägkər!'“ sá härrn, o so kutsa han bort pojtjin. — O han vanra to åtər o va läistjigər o tägkt: „Nu jä e rätt hola, nær man blír so tær jäga“. — O so kom an ti kunindjis slotə o bäiddist, en han sku få blí betjéntpojk. O so fi an e. O so tó an äin grýto o börja kók grøtn. O so nær an va færdit salta, so lyft an grýton bort från äildn o sá: „Nu ä grøtn færdi, komin nu o sí, om an ä brá“. — O so va dær iggan äild. O nær kunindjin kom, so tykt an: „Tær ä iggan äild, men grøtn han ä brá“. — To sá pojtjin: „Ja hár λlikon grýto, som int behøft nogan äild“. — „No, hör gár he til?“ sá kuggn. — „He anngår int härrn“, sá

pojtjin, „men i mon[1] ska ja lag väligg, om ja får grýn o salt; vatn fins e nó“. — O so fi an e. O nær han há välindjin færdi, so lyft an onon bort ifrån äildn o bá kuggn kom o smak upa. O nær an o va brá, so tykt kuggn: „Hör mytji ska tu há, för en du blír šær[2]? Ja behovər de so nødit ti kukk åt me“. — „Om ja sku hav tíd“, svara pojtjin, „men tí va äin härr, som stjikka ett me, en ja sku kom i læron“. — O nær an int vild blí tær, so vild kuggn ento tjop grýton å onon. Hena såld an åt kuggn, o kuggn sku to försøk kók upa sama sättə. O so ládd an grýn o salt o vatn i grýton. Men hun kóka int nu. To sá härrn: „Nu most ja far ett pojtjin, som va hjær[2] o narra me“. — O han fór. O so fi han fast pojtjin, o so kom an tibáka, o sidan sær an åt onon: „Nu sku du buda få strýk, för en du narra me“. — „Härrn ä brá o förlåtər me, nó ska ja laga grýton, so en hun kókar åtər“, sá pojtjin. — „Teson gaggon ska ja nu förlåt te“, tykt härrn. — O so kóka pojtjin välindjin åtər o lyft enna från äildn o bá härrn kom o sí. „Já, men tu ä full å konstər o djör bara spitákəl å me, o nu får du int bó upa häila jórdn mäiran, o yti mett lánd o rítji får du igga va mäiran“, sá härrn. — To tägkt pojtjin: „Ja most nu gá“. — Men so va e so fördärvadi mytji snø om morin, o nær härrn sá: „Int får du gá ti fóts o igga får du häst, men du får lag åt de viggar o far bort“, so tár an o bindər äitt såld undi kvar fót. — O nær an to vanra, so hitta an upa äitt gamalt hästskrov, som korpan ha iti alt tjytə åv. So kröup an tí inn o tägkt: „Nu ska ja va i korpas rík, nær ja int får va i kunindjis“. — Om morin tägkt all, som kom út i stán o så færdan i snøn: „Kva mo he va för äitt kræk, som tær ha gandji?“ — O so fór dom o søkt ett e, o härrn kom o, o so, nær an träffa pojtjin, sá an: „No, kva djör du hjær nu Matt o trallar?“ — pojtjin häitt Matt. — „Já, ja får int va mäiran i kunindjis rítji, tærför most ja va i korpas rítji“. — „Kom nu tibákas o vís, hör du får grýton ti kók“, sá kuggn. — „Já, bara ni int slår me“, sá pojtjin. — To sá an: „Näjj, int slår ja de“. — To kom pojtjin tibáka, o so ládd an grýton ti kók, o so ládd an äildn undi enna, o so sá an: „Sott[3] brúkar dom i menn häimtrakt; int hár nu nogan fott grýton ti kók útan äild“. — O so fi an mytji šägkər, o magg ádər fi lær se te konstn; o nu va int ja mæ läggəri.

[1] I morgon bittida. [2] Här. [3] På det sättet.

258. Den lydige pojken.

(Backböle i Mörskom).

Det var en gång en pojke, som gick omkring. Så mötte han en herre. Han frågade af pojken: „Hvad är du för en?“ — „Jag är barberare“. — „Jaså, gå hem till mig då, jag vill hafva dig“, sade herrn. — „Nå, hvar bor herrn?“ — „Där, som de höga fönstren äro, skall du gå in“. — Han gick. När herrn kom hem, så var fönstret sönderslaget. Då frågade han: „Hvem har slagit sönder fönstret?“ — „Jag“, svarade pojken. — „Då får du gå samma väg, som du har kommit“, sade herrn och pekade på det andra fönstret. — Pojken for genast ut genom det, och så vandrade han och kom till en vagnmakare och sade, att han var en, som brukade göra vagnar och smörja dem. Då sade vagnmakaren: „Blif här då, jag vill hafva dig“. — Pojken blef där. En dag skulle vagnmakaren fara ut och bad pojken smörja vagnen. Han gjorde så och smorde den både innan och utan. När vagnmakaren kom hem, var han förargad. Men pojken sade: „Såsom herrn bad, så gjorde jag“. Det fick då bli därmed väl. — En annan gång skulle vagnmakaren gå i kyrkan. Innan han gick, sade han åt pojken: „Du skall i dag laga huset rent!“ — Pojken gjorde, som mästaren bad, och bar ut alt som fans och höll just på med sista dörren, när herrn kom hem. Då blef vagnmakaren förargad på honom och lät honom gå. Som han då gick, så kom han till torget och mötte där en gumma, som hade höns till salu. „Vill inte ni, mor, sälja höns?“ frågade han. — „Jo“, sade hon, „jag har här en tupp och en höna“. — „Jag skall köpa dem“, sade pojken. — Men när han skulle betala, så hade han inga penningar. Då sade han: „Jag har inga penningar nu, men ni kan ju taga tuppen i pant, så länge jag går efter pengar“. — Därmed så for han och tog hönan med sig. Så kom han till en skräddare och blef där. Och så sade han: „Ja, i dag syr jag inte, utan jag skall hvila mig och se huru ni andra syr“. — Där foro de ut och sydde utanför väggen. Under tiden skräddarena voro ute, sågade han af alla bordsfötterna och lämnade endast litet kvar, så att de hängde ihop. När skräddarena kommo in, satte de sig åter på bordet att sy, såsom de bruka. Där kom ett svin och gnuggade sig emot bordet och bröt af alla bordsfötterna, så att skräddarena föllo ner. Så fick pojken afsked från skräddaren. Han gick åter och vandrade, och till sist kom han till en ölbryggare och fick tjänst där. En dag, när bryggaren for bort, sade han åt pojken: „När jag nu är borta, så skall du komma ihåg, att du sätter tillräckligt humle i ölet“. — Men han lämnade inga humle åt pojken. Pojken stod då en stund och funderade, hvad han skulle taga till. Så fick han tag i hunden, som hette Humle, och så satte han den i brygden. När herrn

frågade han af pojken: „Nå, har du gjort, som jag bad dig?“ — „Jo“ sade pojken, „nog har jag lagt Humle i brygden, men svansen lade jag inte, om den ännu skall dit“. — Då bryggaren hörde det, så blef han arg och körde bort pojken och sade: „Du får inte mera vara i hela det här distriktet“. — Pojken for därifrån, och huru han sedan vandrade, så dog han och blef begrafven. Men inte hölls han i grafven med första gången, utan han steg upp tillbaka — för se han blef, när han var tre års gammal, döpt tre gånger, och därför skulle han väl också begrafvas lika många gånger.

---

259. Víthuvu.

(Sjundeå).

De va tvuå furstar förr i værdn, som sló vád om sina starka karar. Den iéna sá, at an hadd ién starkər kár o den andər tykt, at an hadd ién ännu förmiéra. Dær vist den andər int ändo ota nogon so övər se starkər. Han bläi i betrykk o vist int, va an sku gära. So träffa an ministərn sin o fruåga ota honon, om int han vist ota nogon starkər kár. „Int viét ja ota nogon anan bara Víthuvu, men han sitər i fäggəlsə“, sá ministərn. — „Släpp út'n“, sa furstn. — Han slapp út, o do fruåga furstn uå honon, hur logg tíd an sku bihyøva ti fuå sina kraftər ijänn. „Trí muånar“, tykt Víthuvu, „o dessútom fuå tokon fyødo, som ja sku vila há“. — „No, hudan sku du do vila há riktit?“ tykt furstn. — „Palvat köt o yøl“, tykt Víthuvu. — „Já, de ska du fuå“, sa furstn. — Nær dom trí muånana va utguåtta, so vísa furstn den dær starka kárn, som an sku o tás mä. „Näjj, iérs nuådiga hyøghiét, ién muåna til!“ sá Víthuvu. — No, han fikk ién muåna til. Undər tídn so hadd dom laga ién rundil po markin o läktrar runt ikrigg, som folki sku fo sía ifruån. Sién gikk dom o slagka o ryokt sigár o drakk yøl imillan o gikk som vännər. Sién va de útríkarn, som kasta första kastə, nær dom tó ihóp, o do sló an Víthuvu po knæ. So rópa övərhärrn hans: „Sysso, kæra Víthuvu, nu guår de po tók ändo“. — „Iggin fára“, tykt Víthuvu, o so fata an tág i útríkarn o sló an i bakkan o stiég po iéna biénə hans o riév de ifruån de andər o klyøv kárn i tvuå hälftər, o po de sättə vann Víthuvus furstn vádə, o Víthuvu fikk ién stór bilyønigg.

---

260. Om härrn som försyøkt gubbən o gumman.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién gubbə o gumma, som gikk út o vandra. So komd dom ti iétt härrguålsställə. Gumman va myki ónöjd, at vuåra föräldrar bryøt i paradísə, o at dom nu mostist lída „annors ha vi alla fuått vara dær", sá hun. — Härrn svara henna: „Om ni hadd vari dær, kära mór, so ha ni gjórd po sama sätt, at ni int ha holli iér bätər än dom, útan luåti narra iér líka som Iéva". — „O", tykt gumman, „nu sku ja ha hold mäj". — „Po iétt försyøk so ska ja tá iér. Ni ska fuå hær iér fríhiét líkasom dom, o mát o drikka ska ni o fuå, o va ni bihyøvər. Men várest ni tittar undər dom tvuå fátəna, som ja hár i rummə, so fuår ni guå". — „O, härrn ska fuå säta hít va som hälst, nu ska de fuå vara óryori för oss allti", sá gumman. — Men nær gumman va dær ién vika, so börja hun fundiéra: „Va mo han ska há dær undər fátəna. Ja most guå sí". — Gubbən liét int henna guå, útan niékka henna. Nær gubbən gikk út, so gikk gumman o lyft po fátə, o so komd iétt möss undan fátə. Gumman ståld fátəna ijänn som förút. Andər dáin gikk härrn o titta undər fátə, so va mössə borta. Do sá härrn: „Sysso, nu ha de guått mä iér líkasom mä vuåra första föräldrar, o nu fuår ni guå". — Gubbən börja bié o sá, at „ja ha int ryori o int ha ja sítt, nær hun ha gjórd de hällər. Fuår int ja blí kvár?" — „Næi", sá härrn, „de va so mä vuåra första föräldrar, Iéva gjórd brotə, o Ádam fikk lída mæ för de sama. So fuår ni nu o". — O so fikk dom guå.

---

261. Bón som bläi hádlagər[1].

(Österby i Karis).

E va en gogg en bóndə, som add tolv synər. So fikk kundjin or e, o so klædd an se sivíl o fór út po jakt. Hom kväldn so komd an ti den dær bón o fræga hom an sku få nattkvartér. „Mat och dricka och nattkvarter ska du få; mat och dricka och nattkvarter ska din häst få, och det tar jag ingenting för", svara bón. — Hom kväldn, to dom sku sätt se ti bórdə, so sat kundjin se först bák bórdə. To gáv bón an en horfíl o sá: „Först ska jag sitta, sen du, så mina tolf söner". — Kundjin modist sät se lægər. To dom håt, so fræga bón hot kundjin: „Hvad heter du?" — „Jag heter Karl", svara kundjin. — „Karl heter jag ock, Karl heter min älste son, och Karl heter vår

[1] Adlad.

frågade han af pojken: „Nå, har du gjort, som jag bad dig?“ — „Jo“ sade pojken, „nog har jag lagt Humle i brygden, men svansen lade jag inte, om den ännu skall dit“. — Då bryggaren hörde det, så blef han arg och körde bort pojken och sade: „Du får inte mera vara i hela det här distriktet“. — Pojken for därifrån, och huru han sedan vandrade, så dog han och blef begrafven. Men inte hölls han i grafven med första gången, utan han steg upp tillbaka — för se han blef, när han var tre års gammal, döpt tre gånger, och därför skulle han väl också begrafvas lika många gånger.

259. Víthuvu.

(Sjundeå).

De va tvuå furstar förr i værdn, som sló vád om sina starka karar. Den iéna sá, at an hadd ién starkər kár o den andər tykt, at an hadd ién ännu förmiéra. Dær vist den andər int ändo ota nogon so övər se starkər. Han bläi i betrykk o vist int, va an sku gära. So träffa an ministərn sin o fruåga ota honon, om int han vist ota nogon starkər kár. „Int viét ja ota nogon anan bara Víthuvu, men han sitər i fäggəlsə“, sá ministərn. — „Släpp út'n“, sa furstn. — Han slapp út, o do fruåga furstn uå honon, hur logg tíd an sku bihyøva ti fuå sina kraftər ijänn. „Trí muånar“, tykt Víthuvu, „o dessútom fuå tokon fyødo, som ja sku vila há“. — „No, hudan sku du do vila há riktit?“ tykt furstn. — „Palvat köt o yøl“, tykt Víthuvu. — „Já, de ska du fuå“, sa furstn. — Nær dom trí muånana va utguåtta, so vísa furstn den dær starka kárn, som an sku o tás mä. „Näjj, iérs nuådiga hyøghiét, ién muåna til!“ sá Víthuvu. — No, han fikk ién muåna til. Undər tídn so hadd dom laga ién rundil po markin o läktrar runt ikrigg, som folki sku fo sía ifruån. Sién gikk dom o slagka o ryokt sigár o drakk yøl imillan o gikk som vännər. Sién va de útríkarn, som kasta första kastə, nær dom tó ihóp, o do sló an Víthuvu po knæ. So rópa övərhärrn hans: „Sysso, kæra Víthuvu, nu guår de po tók ändo“. — „Iggin fára“, tykt Víthuvu, o so fata an tág i útríkarn o sló an i bakkan o stiég po iéna biénə hans o riév de ifruån de andər o klyøv kárn i tvuå hälftər, o po de sättə vann Víthuvus furstn vádə, o Víthuvu fikk ién stór bilyønigg.

260. Om härrn som försyøkt gubbən o gumman.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién gubbə o gumma, som gikk út o vandra. So komd dom ti iétt härrguålsställə. Gumman va myki ónöjd, at vuåra föräldrar bryot i paradísə, o at dom nu mostist lída „annors ha vi alla fuått vara dær", sá hun. — Härrn svara henna: „Om ni hadd vari dær, kära mór, so ha ni gjórd po sama sätt, at ni int ha holli iér bätər än dom, útan luåti narra iér líka som Iéva". — „O", tykt gumman, „nu sku ja ha hold mäj". — „Po iétt försyøk so ska ja tá iér. Ni ska fuå hær iér fríhiét líkasom dom, o mát o drikka ska ni o fuå, o va ni bihyovər. Men várest ni tittar undər dom tvuå fátəna, som ja hár i rummə, so fuår ni guå". — „O, härrn ska fuå säta hít va som hälst, nu ska de fuå vara óryøri för oss allti", så gumman. — Men nær gumman va dær ién vika, so börja hun fundiéra: „Va mo han ska há dær undər fátəna. Ja most guå sí". — Gubbən liét int henna guå, útan niékka henna. Nær gubbən gikk út, so gikk gumman o lyft po fátə, o so komd iétt möss undan fátə. Gumman ställd fátəna ijänn som förút. Andər dáin gikk härrn o titta undər fátə, so va mössə borta. Do sá härrn: „Sysso, nu ha de guått mä iér líkasom mä vuåra första föräldrar, o nu fuår ni guå". — Gubbən börja bié o sá, at „ja ha int ryori o int ha ja sítt, nær hun ha gjórd de hällər. Fuår int ja blí kvár?" — „Næi", sá härrn, „de va so mä vuåra första föräldrar, Iéva gjórd brotə, o Ádam fikk lída mæ för de sama. So fuår ni nu o". — O so fikk dom guå.

---

261. Bón som bläi hádlagər[1].

(Österby i Karis).

E va en gogg en bóndə, som add tolv synər. So fikk kundjin or e, o so klædd an se sivíl o fór út po jakt. Hom kväldn so komd an ti den dær bón o fræga hom an sku få nattkvartér. „Mat och dricka och nattkvarter ska du få; mat och dricka och nattkvarter ska din häst få, och det tar jag ingenting för", svara bón. — Hom kväldn, to dom sku sätt se ti bórdə, so sat kundjin se först bák bórdə. To gáv bón an en horfil o sá: „Först ska jag sitta, sen du, så mina tolf söner". — Kundjin modist sät se lægər. To dom håt, so fræga bón hot kundjin: „Hvad heter du?" — „Jag heter Karl", svara kundjin. — „Karl heter jag ock, Karl heter min älste son, och Karl heter vår

[1] Adlad.

nådige konung", tykt bón. — Hom moron traktéra dom kundjin häftər hórtəns brúk o plægséd, o kundjin tó plass näst ossbón mä bórdə o so bóns tolv synər. So fór kundjin sin væg. To an komd imm, so skräiv an hett bräiv mä fjédrar o strogga hordər, hat bón sku hinnfinn se po en bistämdər dá o tíma po slotə. Som bón fikk bräivə, so bläi an räddər o sá hot ustrun sin: „Få sí, om hitt e va kundjin, som lå nattən ær o som ja gáv en horfil, för an étər Kárl". — An fór ti slotə. Som an komd tí, so stó kundjin po trappon o tó himót an o sá: „Mat, dricka och nattkvarter ska du få; mat, dricka och nattkvarter ska din häst få, och det tar jag ingenting för". — Bón bläi räddər, to an så, hat e va kundjin šölvər an sló o täggkt: „Ärifrån kombər ja hitt mä lívə", men va tyst. — Hom kväldn, to dom satt se ti bórdə, so sat kundjin se först bák bórdə o sá hot bón: „Vid mig ska du sitta och sedan mina rådsherrar såsom hos dig dina tolf söner". — Tom bár senn hinn fléran rättər, men bón, som va ván ti häta bara en rätt, håt å första rättn so mytji an biovd, so an jyst igga horka häta mér å tom handra. Sist bárs e hinn en brygd bål, o kundjin sá hot bón: „Om du dricker den där till bottens, så skall du och alla dina tolf söner bli adlade". — Bón börja drikka. Som an drakk som bäst, so small e för onon. „Hvi gjorde du detta?" fræga to kundjin. — „Ers nådiga majestät, då adeln kommer in, så ska bonden ut", svara bón, som mä halla sina tolv synər bläi hádlagər.

---

262. Den klóka vallpojtjin.

(Jönsböle i Lojo).

De va en gogg en klók vallpojtji, som kuna svara po alt, som man fråga åv an. Ti slút so fikk kundjin hora de, o so bläi pojtjin äftəršikka. Do an komd, so fråga kundjin åv an, om an kan svara an po trí frågor. Den första va: „Huru många vattendroppar finnas i det stora världshafvet?" Den andra: „Huru många stjärnor äro på himmelen?" Den tridi frågon va: „Huru många minuter har evigheten?" — „Om du stoppar fast alla vatubäkkar, som rinnər från hávə o alla som rinnər ti hávə, so ska ja säjja, hur många droppor de fins i værshávə", svara pojtjin. — „De va rätt o gott svar", tykt kuggin o bätər vila an itt há. — Den andər frágon åtər: „Hur mogga šærnor ä po himiln?" svara pojtjin so, at an førd kundjin ti šøstrandən, dær sandən va krúsa åv vattnə o sá: „So mogga som sandkórnən ä po hávsəns strand, so mogga ä šærnona po himiln, o räkn dom, min härrə konugg, om du hár lust", tillá pojtjin vídarə. — „De va rätt svar", tykt kundjin o sá: „Kan du nu säga, huru många minuter evigheten

har?“ — „Dær borta i Mórialand, dær ä itt bärg åv diamant, de ä en míl logkt o en míl brétt, en míl høkt ovan jórd o en míl brétt undər jórd. Dít kommər en fogəl en gogg várt år o slípar näbbən po he bärdji, o nær han mä näbbən ha slípa bort hela bärdji, to ä den första minútən åv évihétən slút“. — „Det var rätt svaradt“, tykt kundjin o sá ot pojtjin, at an sku koma ti slotə, so sku an lät an læra se ti en stór kár. — „Ja vil itt de, útan de ja ä, vil ja va, en fati vallpojtji, o itt nogo ana, för ja ä ván vé tunn soppo o hávərbrø“, tykt pojtjin.

---

263. Pojken och kalfskinnet.

(Backböle i Mörskom).

Det var en gång en fattig gumma. Hon hade inte bara en pojke. De voro så fattiga, att de inte hade någonting vidare bara ett gammalt kalfskinn. Så sade pojken åt modern: „Nu skall jag fara och sälja bort det där skinnet“. — „Ja“, sade modern, „hvad får du för det där gamla skinnet!“ — Men pojken gick ändå med sitt skinn. Så kom han till ett hemmansställe och begärde nattkvarter. Då sade värdinnan: „Inte kan du få nattkvarter här, husbonden kommer hem, och så är han så elak i sin fylla“. — Men pojken gick upp på ugnen. Och så, när värdinnan hade satt mat i skåpet, for hon ut i badstugan och ligga. Efter en stund kom bonden hem, och full var han som vanligt. Så låg han, pojken, på ugnen och trampade på det gamla och torra kalfskinnet. När det krapista, frågade bonden: „Hvem är där?“ — „Nog är det jag“, sade pojken. — När det hade varit en liten stund igen, så började han åter röra på sitt skinn. „Hvem är det?“ sporde åter bonden. — „Nog är det jag“, sade pojken. — Då bad bonden honom komma ned, och frågade: „Hvad är det du har där?“ — „Det är ett sådant skinn“, sade pojken, „att bara jag rör på det, så säger det mig allting“. — „Kan det säga, om jag har något mat i skåpet?“ — „Jo, men det kostar femtio riksdaler“. — Så klämde han om skinnet, och så sade han: „Där i skåpet fins ost och smör på en tallrik och stekt fläsk på en annan, och så fins där vidare brännvin i en karafin“. — Men det var ställdt dit för en annan, som kurtiserade med värdinnan. — „Kan skinnet säga hvart min hustru fins?“ frågade åter bonden. — Men då blef pojken i fundering. Till slut sade han ändå: „Skinnet sägər, att hon är i badstugan“. — När bonden gick att se, så var hon där. Då ville han köpa skinnet. „Nej“, sade pojken, „huru skulle jag kunna sälja det; med hvad skulle jag sedan lefva?“ — Till slut sålde han det ändå och fick väl duktig

betalt för det. Så for han hem med penningarna. Där fans en mycket rik bonde. Till honom gick pojken och sade: „Aj aj, hvad skinnen voro dyra i går i staden. Hvad skulle jag icke hafva gjort för en affär, om jag hade haft andra skinn! Nu fick jag så mycket för mitt gamla kalfskinn". — „Du ljuger", sade bonden. — „Nej", sade pojken, „här äro pengarna". — Då lät bonden slakta alla sina kreatur, bara en gammal häst lämnade han att föra de andra skinnen till staden med. Bonden for till staden med sina skinn och sålde dem, men hvad — de kostade icke mer än vanligt. När han kom hem, sade han åt pojken: „Du narrade mig bara". — „Hvad!" sade pojken, „inte rår jag för det; ena dagen är det högre pris på torget och den andra lägre, men så fick jag för mitt skinn". — Så blef hans gamla mor död. Då klädde han på henne, hvad hon hade, och band henne på kälken. Och så stälde han henne på ett ställe, där två vägar möttes, och stälde sig själf ett stycke åt sidan. Efter en stund kom där en trehästars vagn körande. Kusken ropade åt gumman, att hon skulle gå undan, men hvad skulle hon, som var död. Men när hon icke gick undan, så körde de öfver henne. Då sprang pojken fram och ropade: „Se så, nu körde ni ihjäl min gamla mor; nu skall ni komma att få er för det". — Då sade de i vagnen — se det var ett förmöget herrskap: „Begrafva nu gumman bara, och vi skola betala dig". — När de hade farit bort, stälde han upp gumman sin igen på kälken, satte en äggrifva i famnen på henne och förde henne på torget. När hon satt där, så kom det två eller tre herrar och frågade: „Hvad skall ni hafva för edra ägg?" — Men när hon icke svarade något, så knuffade den ena af dem till henne och sade: „Hör ni inte mor! Jag frågar, hvad äggen kosta". — När herrn skuffade henne, så stalp hon ner på torget. Då sprang pojken åter fram och ropade: „Se så där", sade han, „nu knuffade ni ihjäl min gamla mor, hvad skall ni icke få för det!" — „Nå, begrafva henne nu bara, så skall du få mykket pengar", sade de. — Han fick pengarna, och så förde han mor sin till grafven. När han kom hem, sade han åt den rike bonden igen: „Aj aj, hvad folket var dyrt i staden i dag; hvad skulle jag icke hafva fått, om jag haft unga människor, när jag fick så mycket för min gamla mor!" — „Du ljuger!" — „Nej, ser ni icke, här äro penningarna, som jag fick". — „Då tog bonden lifvet af alt sitt folk och for andra dagen till staden. Där ville de taga fast honom, men han fick dem mutade och slapp hem. Så sade bonden: „Nu skall jag taga lifvet af dig, när du så narrade mig". — „Ja, här får ni alla mina penningar då, icke gör jag då något med dem", sade pojken. — Där band bonden pojken i en säck och skulle fara och dränka honom, men så glömde han årorna hem. Han ärhindrade icke det, förrän han var ett godt stycke hemifrån. Då lade han ner påsen och

gick hem efter dem. Så kom där en gammal vallgubbe förbi med en myckenhet kor. Och pojken låg i säcken och ropade: „De vilja hafva mig till himmelrik, men jag vill inte, de vilja hafva mig till himmelrik, men jag vill inte". — „Oj oj, hvad du är tokig! Jag skulle så gärna vilja till himmelrik", tykte vallgubben. — „Kryp hit i säcken, så slipper du nog". — „Du skall då föra hem mina kor, att de icke blifva hit", sade gubben. — Pojken knöt fast säcken och körde bort korna. Så efter en stund kom bonden och kastade honom i träsket — han trodde, att det skulle vara pojken, som var i säcken, men det var den gamla vallbisin. När bonden sedan kom hem från träsket, så var pojken hemma med korna. „Nå, är du tillbaka redan?" — „Jo, huru länge skulle jag vara dit, och så mycket kor har jag, och nog var dit mer ännu". — Nu var bonden utan kräk, när han hade slaktat alla sina. Då sade han: „För mig dit också!" — „Jo", sade pojken, „men ni får själf gå till träsket, icke orkar jag bära eder". — Bonden gick förut och pojken bakefter. När de kommo till träsket, kröp bonden i säcken, och pojken knöt fast den och kastade honom i vattnet, och — dit är han ännu.

---

264. Fati Klás o ríka Klás.

(Munks i Sjundeå).

Fati Klás hadd ién häst, o ríka Klás hadd šú hästar. Dom sku ién gogg kyora tisamans po iétt arbit, o fati Klás fikk kyora alla šú dagana i vikun, o ríka Klás kyord int bara ién dá, o de va allti om söndáin, nær dom andər uåka ti körkon. Nær dom uåka buåda, so rópa fati Klás: „Hoppsann, alla mina hästar!" — „Tígər du int", sá ríka Klás, „hästana ä mina". — Uåtər sá fati Klás: „Hoppsann, alla mina hästar!" — „Tígər du int", sá ríka Klás, „so kombər ja o sluår ijæl hästn din, so ä du rákt útan". — „Hoppsann, alla mina hästar!" rópa fati Klás ijänn. — Do komd ríka Klás o sló ijæl hästn för fati Klás. So lät fati Klás tá skinnə ota hästn o torka de o lá de i ién säkk o sku fyora de ti garvarn. Vægin va logg, so at an modist ta nattkvartiér po iétt ställə, o dær va hussbón ti stán riést, o hustrun va himma iémsandər. So komd hussbón himm óväntagər, o do fikk hustrun bruått ti gyom undan alt, som un kund. Hun va myki ílakər o unna int nát mann sin nogo, o fati Klás suå alt, var un gyomd brännvínə o pannkakun o alla góa sákər. Nær bón komd inn o bijæra mát, so gá int värdinnon. Do so trampa fati Klás po säkkin, o de braka til. „Va nu tystər bara", sá fati Klás uåt säkkin. — Do vild húsværdn vita va den hadd ti förkunna. Do sá fati Klás: „Den vil

säjja, at de fins pannkaku i ún o brännvin niér i skuåpə o óst o stiék mæ". — Bón gikk o titta o de fans o. Do bläi bón o fati Klás góa vännər, o dom börja mojja säj mä alt, som dom hitta puå. Hur de va, so vild bón kyopa húdn hans o bitála an brá, so en fati Klás fikk myki päggar. So vandra an himm, o skikka ti grannas, ti ríka Klás, o luåna kappa. Nu vild ríka Klás há snot omm[1], va an sku mæta, o va o tjära bottnə i kappan. Nær fati Klás fikk kappan, so börja an mæta päggar. So fassna de ién pägg i bottnə i tjärun, o nær fati Klás skikka kappan himm, so suå ríka Klás, at fati Klás hadd mæti päggar. Do gikk ríka Klás ti fati Klás o fruåga, var an hadd fuått so myki päggar. Fati Klás birätta do, at an hadd sold hästhúdn uåt garvarn o fuått so væl bitált. Dær gikk ríka Klás himm o lät bulta sina šú hästar ijæl o fyørd o skinnəna ti garvarn, men fikk int miér för húdn, än dom vánlit brúkar vara værda. Do bläi ríka Klás so förbittragər, at an komd himm o tó ién säkk o gikk ti fati Klás o stoppa an i säkkin o sku fyøra an ti šyøn o drägka an. Nær ríka Klás sién gikk uåt šyøn til, so nær an komd ti ién skóksbakka, so satt an säkkin ifruån säj o gikk opp i skógin. So komd de ién vallgubbə o sparka ti säkkin. Do börja'n tala i säkkin o nær gubbən fruåga, vaför an luå dær, so sá an, at ién äggəl sku bära an ti himiln. „Hohho, ja sku vara nyødigarə ti slippa, jág!" — „Tá opp munn, so ska ni slippa, ja ä uggər ännu o orkar liva, jág", tykt fati Klás. — Gubbən tó opp munn, o fati Klás slapp út. So kryøp gubbən inn i säkkin, o fati Klás band munn fast o spragg o gyømd säj i buskona. Ríka Klás komd út ota skógin o tó säkkin o vandra uå. Sién kyørd fati Klás gubbəns alla krían[2] himm ti säj. Do komd ríka Klás o förundra säj, hur an livd ännu, o so fruåga an var an fuått so myki krían. „Nær ja va i šyøbottnə, so sambla ja uåt mäj šyøbóskáp, o de hær ä nu sama bóskápən." — Dær sku ríka Klás o fara o sambla uåt säj šyøbóskáp o hoppa i šyøn, men han drugkna o komd int aldər opp miéran mä nogo šyøbóskáp.

---

265. Fattige-Matte och Rike-Matte.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

Det var förr två karlar. Den ene kallade de till Fattige-Matte och den andre till Rike-Matte. Rike-Matte hade en hemmansdel, men Fattige-Matte var en inhysing. Så blef Rike-Matte sjuk och gaf hemmanet åt Fattige-Matte att sköta, tils han åter skulle blifva frisk.

---

[1] Reda på. [2] Hornboskap.

Rike-Matte hade sju hästar på hemmanet, och dem gaf han alla åt Fattige-Matte, så länge han var sjuk. Fattige-Matte hade bara en häst. Därför hade han så brådt om alla andra dagar med sitt eget arbete, att han måste plöja Rike-Mattes åker om söndagen. När kyrkfolket for till kyrkan ropade han: „Hej, ser ni, hvad jag har goda hästar!“ — Rike-Matte låg utanför gärdesgården och hörde det där. Då sade han: „Du får inte skrika så, då slår jag ihjäl din häst“. — Men det räkte inte lång stund, så ropade Fattige-Matte igen andra gången. Då slog Rike-Matte ihjäl hans ena häst. Så flådde Fattige-Matte sin häst och torkade huden. När den var torr, så stoppade han den i säcken och skulle fara att sälja den. Så reste han. Mot aftonen tog han in på ett ställe vid landsvägen. Husvärden där på stället var ut på jakt, och värdinnan var ensam hemma. Hon höll till med en klockare, och hon sade åt Fattige-Matte: „Du får nu gå upp i stallsskullen och sofva“. — Nå, han förde sin säck upp i stallsskullen och gick själf bak fönstret. Han såg då, att hon hade kokat allehanda fina rätter, och alla slags dricksvaror hade hon åt honom, klockaren, som just skulle sätta sig att äta. Efter en stund kom hennes man hem. Då fick hon brådt att sätta in alt i skåpet, och grötfatet stack hon in i ugnen. Fattige-Matte for sedan upp i stallsskullen och började att pinas hårdt där. Då frågade husbonden: „Hvem är det, som där pinas?“ — „Det är Fattige-Matte“. — Så frågade husvärden: „Är du här öfver natten?“ — „Jo“, sade han. — „Har min hustru gifvit mat åt dig?“ — „Nej“. — Då sade husvärden: „Kom då ner och äta“. — Han gick, och de satte sig båda till bords, och värdinnan bar fram mjölgröt, som hon hade kokat åt honom. Fattige-Matte kastade hudsäcken under bordet och började trampa på den. När han trampade, så började den torra huden att knarra. Då sade husvärden: „Hvad har du där i säcken?“ — „Jag har sådant ljud, som föder mig“, sade han. — „På hvad sätt föder han dig?“ — „När jag trampar på den, så får jag veta allting“. — „Nå, trampa nu, om du vet någonting“. — Han trampade en gång. „Hvad sade det nu?“ — „Det sade, att du skulle gå och se i kistan och lyfta locket väl litet upp“. — Han gick och såg, och då såg han, att klockaren var i kistan. Sedan sade han: „Trampa ännu en gång, om du vet någonting annat“. — Han trampade, och så sade han: „Det säger, att du skall gå och se i ugnen“. — Han gick och såg i ugnen, och då fick han ögonen på grötfatet. Sedan sade han: „Trampa nu ännu, om du vet någonting“. — Han trampade åter och sade: „Det sade att du skulle gå se i skåpet“. — Han gick och såg, och då stodo där fem vinflaskor. Dem hämtade han alla på bordet, och sedan drucko de alt hvad de orkade. Sedan sade husvärden åt Fattige-Matte: „Jag skall betala åt dig tiotusen mark, om du för den där

kistan ner till stranden". — Nå, han tog kistan och förde den. När han kom till stranden, så skulle han kasta den i vattnet. Då ropade klockaren: „Släpp mig ut först". — Han sade: „Om du betalar tiotusen mark, så skall du slippa ut". — Så lyfte han upp locket. Då sade klockaren: „Nå, lämna nu bort hälften; du skall få femtusen". — „Nej", sade han, „jag kastar dig i nu just, om du inte betalar". — Därmed slog han locket fast, och så skulle han slänga honom i vattnet. Då ropade klockaren: „Släpp mig ut, jag betalar". — Då tog han upp locket och släpte ut klockaren, och så fick han sina tiotusen. Sedan reste han hem till Rike-Matte och sade åt honom: „Nu fick jag tiotusen för min ena hästhud, hvad skulle jag icke ha fått om jag haft flere". — Då Rike-Matte hörde det, så gick han och dödade alla sina hästar och for till staden för att sälja skinnen. Men han fick inte såldt ingenting. Då blef han arg på Fattige-Matte, när han narrade honom. Och så skulle han taga lifvet af honom och stoppade honom i säcken och skulle föra honom till stranden, när han själf for till kyrkan om söndagen. Där fick han ett ärende inåt skogen och lämnade under tiden säcken på vägen. Så kom där en vallgubbe, som hade en stor trupp med kor. Då begynte Fattige-Matte pinas, där han låg i säcken. Då sade vallgubben: „Hvad pinas du för?" — „Hej, jag pinas, när jag måste resa så ung till himmelen", sade Matte. — Då sade vallgubben: „Släpp mig, jag går så gärna". — „Tag då upp säckmun", sade Matte. — Gubben tog upp säcken och släpte ut Matte. När han slapp ut, så stoppade han vallgubben i säcken och band fast den åter. Så dref han bort hela kotruppen. När Rike-Matte kom tillbaka från skogen, slängde han säcken med vallgubben på ryggen och förde den till sjön; och dit kastade han altsammans. Där fick gubben drunkna, men Rike-Matte, han for till kyrkan och brydde sig om ingenting, och Fattige-Matte, han körde hem vallgubbens kor och fick på det viset en bra hop med kräk. Medan han ännu gick och dref korna framför sig, kom Rike-Matte från kyrkan och blef inte litet förvånad, då han såg Fattige-Matte och alla hans kor, och frågade af honom: „Hvar har du fått så mykket kor?" — „Hej, det kom i dag en karl", sade han, „och slängde mig i sjön och där fick jag alla de här korna". — Då ville Rike-Matte nödvändigt, att Fattige-Matte äfven skulle kasta honom i sjön, så att han också skulle få åt sig så mycket kor. Och så kröp han i en säck, och Fattige-Matte kastade honom i sjön. Och där tror jag han alt ännu går och söker efter kor åt sig, för jag har inga sett honom sedan dess.

266. Fati-Matti o Rík-Matti.

(Finnby i Strömfors).

Äisən[1] va e två bondər. Te äina va rík o te anan fatin. O når som dom båda häitt Matti, so kallast te äina ti Rík-Matti o te anan ti Fati-Matti. Rík-Matti brúka, sönn[2] han sku få vís tom stór o dukti hästan sín, om sunndagana tjor i åkran bräividər véjin, o når tjörkfoltji fór ti tjörkan, so rópa an allti: „Hej hopp, alla mina fem hästar!" O so jórd an allti narr å Fati-Matti o tykt: „Hur sku e gá, om ja sku blí líka fati o vesəl[3] som tu ä!" — „Já, man ska int mål fán up väddjin, nó kombər han tí ento", mäina Fati-Matti. — O han boggra[4] o arbäita, o hästana hansis bläi alt mágrari o mágrari. So šikka han äin dá pojtjin senn ti stán ti söli äin uksi, för fäita uksar hadd an ento. Når pojtjin fór, so fråga an, kva an sku bäiddas för'n. „Tu mo nu tá, kva dom vil jäv", mäina fádərn. — Når pojtjin komd ti stán, komd äin härri o fråga, kva an vild hav för uksn senn. „No, härrn mo nu jäv, kva an vil", svara pojtjin. — To gav härrn åt onon äin gamal rýssi[5]. Men pojtjin vild igga hav'n. Men härrn mäina: „Tá tu rýssn bara o jäv uksn åt mi". — Tærme satt rýssn si i tjärron o pojtjin fór me gråtn i halsn häim. Når an komd häim, so fråga fádərn jina véjin: „Kva fikk du för uksn?" — To svara pojtjin: „Igga fikk ja, bara tesn jær gámbəl rýssn". — To tykt fádərn: „Kva ska vi jör me honon, når vi knaft hár ti grút oss šölv me!" — „No", mäina rýssn, „nó blír he brá, bi ni hár slík hästar, som orkar drá mi". — „No, nó hár vi nu so pass hästar ento", mäina Fati-Matti. — „No, spännin yty äin anan to, igga orkar tesn mäir, som ha komi från stán", sá rýssn. — So spänd dom yty äin anan o bá rýssn tá nogər säkkar i tjärron o far ti kværnən. Han jórd so. Når han va äin lítn bita från kværnən, so fyld an säkkana me sánd, o når an komd ti kværnən, so lyft an inn säkkan o ji sidan ti mölnarn o fråga, om an sku få mal. „Igga", sá mölnarn, „igga i dá, men i mon kan du få". — „Jässå", sá rýssn, „men ja sku durt[6] vil mal i dá". — „Já, to får du far ti äin áron kværn". — „Já, ja får väl so jör", sá rýssn, „men he va illa, en ja lyft inn säkkan mín, för nu får ja arbit ti bjär út dom åtərbákas". — Tærme ji an o börja bjär út säkkana. Men sándsäkkana, som an bar inn, tom lämma an ett si i kværnən, o bar út líka magg mjölsäkkar. O so fór han häim o sá: „Sisso, nu hár vi mjöl ti bak bro å". — Nogər dagar bakett dó Rík-Mattis sværmódron. Tom lyft út enna i föisi, når dom hadd tragkt i stuvun. To tägkt rýssn: „Nu ska ja jör äitt puts åt dom". — O so ji han o hugd huvu å all

[1] En gång. [2] Så att. [3] Mycket usel, usel. [4] Arbetade strängt. [5] Rýssi = 1) Rysse. 2) Soldat. [6] Nödvändigt.

kuddona, bara äin lämma an ti liv, o so stäld an te dø tjälnjin ti stá me äin bílo i hándən vidər te ettarst kuddon. När hostron om morin komd i föisi o så, hur he stó til, so spriggər un inn o talar omm för mann senn, hur e va. Han spragg jina véjin i föisi o fikk tjälnjin fast i nakkan, kasta út enna o sló enna me bílon i huvu o sá: „Ska du int ennu, når du ä dø, lät krítúrən mín få va i frid!" — Sidan fór an ti Fati-Matti o sá: „Slikan skada, som nu ha händ mi! Nu most ja far o gráv[1] all krítúrən mín i skójin". — „Näjj, før dom för guts skuld int ti skójin, jäv dom åt mi, nó dogər dom åt mi", sá Fati-Matti, o rýssn tykt o som so: „Nó itər ja som ä gamul solldåt te tjyti, fast äin dødər ha slakta e". — O so fikk Fati-Matti krítúrən. Áron nattən lá Rík-Matti gumman i bódon. Soldátn fikk åtər räido upa e. So ji an o kasta jäst i all séslårana o sidan sat an tjälnjin ti sit up äin lårbalk. Om morin når Rík-Matti komd inn i bódon o så, kva som hadd händ, so kasta an åtər út enna o førd enna i fulastalli. Sidan ji an ti Fati-Matti o biklaga si hur he hadd ganji o sá: „Nu most ja før all sédən menn ti skójin, igga dogər han nu mäir ti noga o igga kan nogan nu mäir it'n". — To sá rýssn: „Kast int bort gutsgåvona[2], jäv åt mi, ja som ä gamul solldåt, åt mi dogər e nó, för ja itər alltigg". — Rík-Matti gav to sédn åt'n o tærme fikk Fati-Matti bodi tjyt o brø. Sidan fór Rík-Matti ti prästn, en han sku kom o läs yvy tjälnjin, sönn hun sku háldas stilla. Undi tín fór rýssn o band enna ti sit gräiλlonbäina[3] upa äin fula. To fulan sparka o væsnast i stalli, spragg Rík-Mattis hostron ti sí kva han fäilast. To hun så hur he häggd ihóp, spragg hun ti Fati-Matti o biklaga si. To sá rýssn: „Släpp út fulan ti sprigg, kanši tjälnjin tappas bakett". — Hostron jórd so. Men kva sku te dø fall bakett, når rýssn hadd bondi so hárt fast enna. När fulan spragg, so komd jyst Rík-Matti o prästn tjørandist. To rópa Rík-Matti: „Tær kombər un nu!" — To bläi prästn so räddər, en an igga todist far läggər, bara Rík-Matti fi jina véjin for onon tibáka. Medan som tom ádər spragg út o móta fulan o fräista ti få fast'n, so va soldátn inn o tó all Rík-Mattis päggana. När Rík-Matti sidan komd häim o så, en all päggana va bort, so fór an åtər o biklaga si för Fati-Matti. To sá Fati-Matti: „Kva va he ja sá: man ska int mål fán up väddjin, nó kombər han tí ento". — Nu hadd Rík-Matti blivi ennu fatigari än Fati-Matti va förr. Men hur han nu sló si út väit ja int, för ja va igga tær läggər.

[1] Gräfva ned, begrafva. [2] Gudsgåfvorna, maten. [3] Grensle.

267. Prästn som sku hämt šokritúr åt si.

(Ånäs i Strömfors).

Äisən va äin präst, som hadd äin torpari. Han hadd o mytjy gó hästar. När torparn tjørd meddom, rópa an allti, bi prästn komd næra: „Hej, alla mina hästar!“ — Tetta tykt igga prästn omm, bara förarga si allti, når an hørd e. O so sá an åt'n ettarst, en an igga told tom órdən. Men torparn brýdd igga si tærom, bara rópa värri: „Hej, alla mina hästar!“ o tjørd upa värri. Men hur ten sóti ji he sidan til. När torparn igga lýdd prästn, bläi prästn so argər, en han luva tá lívi å'n. Om sunndáin, når an fór ti tjörkan, stuppa an torparn i äin pusa, o so sku an tá onon me o drägk onon i åən. Men so vild an igga drägk onon, förrför an komd ifrån tjörkan. Tærme so häggd an sättjin, som torparn va yty upa äin gårsstavur o ji šölv i tjörkan. Medan prästn va i tjörkan, so komd dær äin slaktari, som komd från marknan me häila hópn me krítúr. När han så sättjin, som häggd upa gårsstavurn, so ji an o tjänd upa onon o tykt: „Kvart mo tesn sättjin ska føras, som dom ha häggd upp jær bräividər véjin“. — „Jó, ja ska ti himiln o väntar jyst, en prästn ska for tí mi“, sá torparn. — „No, kan int ja slipp ti himiln?“ mäina slaktarn o tykt, en han sku jäv all krítúrən sín — han hadd nu väl äin fämti säksti stykkna —, bi han sku slipp tí i te anans ställi. — „No“, tykt torparn, „bi du jävər, kanši ja slår mi út ti liva o býtər me ti, men ja ä äin fati torpari, o prästn ha luva før mi ti himiln“. — „Jó, ja jävər all, som ja hár“, svara slaktarn o yppna sättjin. — Torparn kröup út o slaktarn kröup inn tibáka, o so band torparn fast säkkmunn o häggd sättjin åtər upa gårsstavurn. Sidan fór an häim me krítúrən sín. När prästn komd från tjörkan, so ji an o ford sättjin i åən, o so fór an häim. När an hadd iti midda, ji an út ti sí up égona. O to an fi øgona up torparns magg kræk, so sá'n: „No, ä du tibáka räidan! Kvartifrån ha du fått so magg kræk?“ — „Jó“, sá torparn o tykt: „Om pastorn sku ha sitt hur magg kræk tí va i åən, o hur fäita dom va sidan!“ — „Kan ádər o få kræk tidan?“ fråga prästn. — „Jó“, sá torparn. — När prästn fikk hør he, so vild an, en torparn sku før honon ti, so en han o sku få å tom fäit šokritúrən. No, torparn hadd jyst igga noga tærimót, so en han ládd prästn yty äin säkk o kasta onon i åən. När igga prästn börja kom häim tibáka, so ji frún hans o søkt onon. To sá torparn åt enna: „Han fór jyst nu tí nidər i åən ti søk kræk åt si, o vi kan nu gá sí, hur magg han hämtar“. — O so jikk dom. När dom hadd vänta äin stond o dom igga så o igga hord å'n noga, so sá torparn: „Han hár väl so magg, en han igga får tidan dom äimsandər“. — To huppa hun tí o. Sidan komd dótron o stó o vänta äin stond. O når hun o tykt,

en dom bläi för lägg, so mäina hun: „Kanši ja enn mott gá jölp dom, sönn dom slippər fórdari tidan“. — O so huppa hun tí o bläi líksom tom ádər. Sidan jikk torparn häim o tó alt kva som va i prästgårdn o läit prästn me frún o dótron mót krætjən i åən bäst tom vild.

---

268. Om tom šú brodrən som fordist ti skójin o villast bort tær.

(Lappom i Strömfors).

He va äin torpari, som hadd šú synər. Te minst lå me fádərn o módron i sänjin. O tom lå o práta, hur dom sku jör me pojkana sín o sá, en dom sku for dom ti skójin. Te lilla lå o hord upa. Sidan ji an o plukka taskona fulla mä stäinar. Anan dájin ford módron dom lagkt bort i skójin. Tom ádər fikk mars, men te minst bar un up armn. Laggsme hela véjin släft an ett si stäinana, som an hadd plukka. Når dom va riktit lagkt inn i skójin, ji módron ifrån dom. To börja tom äldər gråt o sá: „Hur ska vi nu hitt häim?“ — To sá te lilla: „Nó hittar vi häim, bara ja hittar up stäinana mín“. — Tom börja sok ett stäinana o hitta o häim. Når dom nu hadd vari häim par dagar, so sku módron åtər áron räison for dom ti skójin. So gav un först åt tom kvar senn brobita, en tom sku va nöjda, o so fór un åtər ti skójin meddom. Te lilla, han släft allti ett si upa véjin äin brosmulu i gaggon. Men módron ford dom so lagkt, en igga brobitana hans hann til, o so lämma un dom. Upa te módi bläi bånən bortvilla i skójin. Tom börja mars ikrigg i skójin. O når dom hadd marsa i šú år, komd dom ti äin rovarkúlo. Tær bäiddist tom nattkvartér nær rovərskan. Men hun sá, en rovarn sku tá lívi å tom, når han sku kom häim. Men tom hadd iggan anan vån, bara mottist blí tær. Rovarn, han hadd o šú dotər hällər flikkor. Om nattən tó te minst pojtjin sín o brodrəns myssona o ládd upa flikkonas huvur. Når rovarn komd häim, so sá an: „Aha, jær loftas färst tjyt“. — So hugd an nakkan å all flikkona sína. Nu bläi pojkana rädda o börja åtər mars i skójin. Når dom hadd marsa äin tíd, so hitta dom rovarn åtər. Han lå o sovd upa äitt bjärg o hadd äin stórər knív bräividər si. Tom ádər bläi rädda o sá: „Tær liggər rovarkunjin!“ — Men te lill, han sá bara: „Tyst tyst!“ — O so maka an si sakta upp upa bjärji o tó rovarns knív o hugd nakkan å onon. Sidan ji dom tibáka ti rovarkúlon o sá åt rovərskan, en tom o sku blí rovarər o föli me honon o en un sku jäv åt tom alt, som un hadd. Når dom fikk å rovərskan alt kva un hadd, so börja dom åtər mars,

o so marsa dom, tiss dom komd häim tibáka. Men når dom komd häim, so tjänd dom igga kvarádər mäir. Men når dom tala om sín vandriggar, hur dom hadd blivi ford i skójin o hur magg år dom hadd vandra, to tjänd dom gámbəl dom jina véjin o så, en e va äjji bånən täiras. O nu ska ni tró, en dom bläi væl imóttajji o pläga, o torparn, an bläi mytjy rík me bånən sín.

---

269. Om päggpunjin som aldər bläi tóm.

(Tessjö i Strömfors).

He va trí bónsynər, som hadd ärvd äitt häimand ett föräldrana sín. Júlmorin, når dom åt, sá te yggst åt tom äldər: „Vil ni nu som ja, so ska vi jäv bort häimandi åt te först, som kombər inn, o vi ska gá o blí soldátər“. — „Já, kvaför int“, mäina tom ádər. — Ett äin stond komd äin bisi inn o bäiddist noga ti ita. To sá brødrən åt'n: „Tu får häila häimandi, vi ska gá út o blí soldátər“. — O tærme jikk dom. Ett äin stond komd dom ti mars i skójin o komd ti äin lítn kojjo, som va i ødi. Tær tó dom nattkvartér. Medan tom ádər sovd, sku äin háld vakt. Först va e te yggst bródərns túra ti háld vakt. Når an stó tær, komd äin bisi til'n o bá onon kom messi. Men pojtjin mäina: „Igga vågar ja, brodrən kan vakn i stuvun“. — „Næi, igga vaknar tom“, sá bisin. — Men når an int vild kom, so söup bisin onon full o ford onon messi. Om morin, når bisin šildist från pojtjin, gav an åt onon äin päggpugg, som aldər bläi tómər. Sidan vandra tom trí brødrən tidan, o so komd dom ti äin stórər härrgård. Når tom komd tí, so fråga te yggst jina véjin, kva härrgårn kosta, o so tjoft an onon o gav åt te älst bródərn senn. Sidan vandra dom två yggər brodrən, o når dom vandra äin tíd, so komd dom ti äin anan stór härrgård. Åtər fråga te yggst kva härrgårn kosta, o so tjoft an onon åt te anan bródərn senn. O so sku an šölv räis yvy ti Eggländ. Men tær törna šipi o tær drogkna an.

---

270. Hoko va hévast?

(Helsinge).

De va én gogg én bóndə, som hadd trí pojkar. Men himmandə hansis va för lítət ti déla millan so mogga. Däför sá han én dá ot pojkana sina: „Nu får ni fara út i værdn o læra ér nogo, o han, som öftər ett år ä hévasta kárn å ér, han ska få himmandə“. — O so gá

han ot dom lítə réspäggar, o so fór dom alla trí út o vandra, o fór alla åt skilda hold. Men när ett år hadd vari, so komd dom alla himm tibáka, o do sku dom vísa, va dom hadd læri säj undi tídn. Medan dom do stó dær o språkast om ett o ana, so komd dær én härrə åkandist, o han kord rätt frist. Do tykt den älsta: „Nu ska ja vísa, va ja ha læri mäj". — O so han kvikka tág öftər hamarn o toggin o va han bihovd. O so va han, alt medan härrn kord i full fárt, o brot alla skónana undan hansis häst o värka opp alla föttrən o skódd omm dom me nýa skónar. Fádran prísa honon för de arbitə o tykt, at de va brá gjórt. Medan dom ännu stó o tala dæromm, so kommər én hara däggandist me vægin o hadd nogra hundar hakk i hæl öftər säj. Do tykt den andra pojkin: „Si hær får ja o vísa, va ja kan". — O so han öftər alla rakandóniggana o so ti gnó å öftər haran. När han fikk fast den, so tvåla han inn den hélt o holli o raka den, alt medan den spragg, o int skar han den senn hällər. O fádran, han tykt, at han gjórd líka svårt arbit som bródran o at han int va sämbər än han hällər. Som han ærlit hadd fott haran raka, so börja de o hällräggna. Do tykt den tridi pojkin: „Nu kan ja vísa min konst o". — O so han inn o fikk sin sábəl, o so gikk han út o ställd säj undi räggnə o börja fäkta me sábəln. O so snäll va han ti svägga me sin sábəl, at fast de räggna, som himiln sku ha vari opp, so fikk han int én éndasti droppa vatn på säj ändo. Já, han gjórd int sin sák illa hällər, tykt fádran, o nogo so lätt arbit va de int hällər, som han gjórd. Men hoko han nu sku gé himmandə åt, de va han jyst líka klók på öftər som föri, o int ä ja rätt klók på de hällər.

---

271. Konstápəln.

(*Väjby i Lojo*).

He va ién gogg ién handəlsmann i iéu stád, som va óvánlit ríkər. Han hadd bara ién dótər, som dagana ijinum fikk sita inn. Mogga härrar önska fuå tala mä enna, men tom fikk int träffa enna. Sién ién dá so slapp un út o träffa ién härrə po gátan. Tom börja nu tala mä varandra. Sién so va e ién šyomann, som stó o lýddist, om an sku hyor va dom tala, men igga kund han hyora nogo. To kom ién kár. Šyomann sá to: „Bær tu me po ryggin o to tu kommər tí, som tom dær stuår o prátar, so ska du släpp niér me o säj: 'int íss ja bära däj, fullrant!'" — Kárn jórd so. To an kom næra til, tær fryokən stó o tala, so kasta an šyomann i bakkan o sá: „Int íss ja bära däj, fullhund!" o kasta bort an fruån ryggin, som an hadd vari

förarga. Den andər bliév ligga tær. Fryøkən sá to ot den där härrn un tala mä, at an sku koma fyri níə om afton po diéras guål, för den tídn stäggs pórtn. To šyømann hyørd he, so hasta han inn po handəlsmans guål fyri klokkan níə. Sién to e bliév mörkt, so smyog an se opp ti vinskamarn o knappra mä figgrana po fryokəns kamardör. Hun tródd, at e sku va vänn hennas o släft inn an. Han va tær hiéla nattən o luå o práta mä fryokən. Sién ién stund äftəruåt kom den där härrn, som un hadd tala mä po gátan o knappra mä figgrana po dörn. „Hvem är det som klappar på min dörr nattetid?“ friéga fryøkən. — „He ä væl den där bóndlumməln, som den där kárn bar i guår o kasta i bakkan o sá: „Ligg tær ditt ás! Nó hyørd han va vi tált o ha komi hí för ti slipp inn“, tykt šyømann. — To sá fryøkən: „Igga släppər ja inn däj, fullhund!“ — To igga härrn slapp inn, so mosta han fara sin væg. Först om morin so märkt fryokən sitt misstág. He bliév to fruågan om giftərmuål o fryøkən sá: „Kan du icke blifva något?“ o gáv an en stór summa päggar. — „Ja ä undərstýrmann“, tykt šyømann. — Han fór senn strakst ti šyømanshúsə o lät skrív inn se som šyomann o tó hýra o fór ti šyos. So träffa an ti koma po sama handəlsmans fartýg, vars dótər an va bikant mä. To an sá se vara undərstýrmann häldər konstápəl, so bá kaptién an guå opp i mastn ti tridi märskorgin o laga fast ién ända. Han fór to opp i mastn, men full i šyøn. Som an va ién so duåligər šyømann, so tykt kaptién: „Lät honom ligga där!“ o ídist int läta mannskapə tá opp in. — Konstápəln fikk tág i ién lína, som häggd äftər fartýgə o huld fast i den, tils fartýgə kom i hamn om afton. To kom an om ból. Kaptién sá to: „Du föll ju i sjön, huru är du här nu?“ — „Det är en dålig sjöman, som ej orkar simma en dag“, sá konstápəln. — Ién dá stó kaptién o suå po kompassən o stýrd o friéga uåv konstápəln: „Går det rätt? Går det rätt?“ — „Jó“, svara konstápəln. — Senn fikk konstápəln stýra o kaptién suå po kompassən o friéga: „Går det rätt? Går det rätt?“ — Kaptién birömd an to o tykt, at han hadd fott en gód konstápəl. To dom kom ti ién stád, so kom kaptién i stríd mä ién annan kaptién, o dom sló vád omm, vemm som sku há raskari karar ti sima. Den útlänska kaptién trossa po ién nígər, o tykt, at han sku vara bätər, o fartýgis iégi kaptién po sin stýrmann häldər konstápəl, som an vánlitvís kallast. To dom sku guå o sima i káp, so stoppa stýrmann bryø i ién säkk. To friéga den útlänska kaptién: — „Hvart skall du med bröd?“ — „Om man simar, so bihyøvər man bryø, to man ska vara i vattnə ién dág“, svara konstápəln. — To kaptién hyørd he, so vuåga an int läta nígərn guå sima i káp mä konstápəln. Sién ién dá sku nígərn o konstápəln guå opp i tridi märskorgin o hägga se mä ién silkistruåd om halsn o holla ién kniv i handən. Nígərn jórd so. Han lá snärun

om halsn o släft se niér o hägga; sién skár an snärun uåv o fatta tág mä handən i ändan o huld fast se. Konstápəln sku nu göra po sama sätt po den skúta, tær han va. Han häggd se i ién silkistruåd fruån tridi märskorgin. Men to an skar uåv mä knívən sin silkishalsdúk, full an niér o stuå po däkk. „Si so jórd ja, du svarta kanaljə, gör du po sama sätt", tykt konstápəln. — Kaptién hansəs vann vádə, o konstápəln fikk hälftn uåv e. Han bliév nu ríkər, so an hadd iétt skip, to an kom himm. Han bliév to gift mä sama handəlsmans dótər an luå mä o mä tídn ién bola ríkər kár.

---

272. Mästartjúvn.

(Bäckby i Lappträsk).

He va äin gaggo äin kár, som dji o vanra. So kom an inn yti äin røvarkúlo, o tær va magg røvar yti, so fræga dom åv'n: „Kva ä tu för äin kár?" — Men når an sá, hurlika fölk e va, sá'n: „Ja ä mästartjúv". — „Já så", sá dom. — So kombər tær äin bunn tjørand o sku far tili stán o söli äin bäss. So sá røvarən: „Kan du stjäl bässn åv onon, so får du va mästartjúv, men annors tá vi lívə åv de". — „Já, he kan ja, o ja ska stjäl klédrən åv onon, so en han blír riktit natji". — „He kan int va möjlit", sá røvarən. — Men kárn han sá, en e va möjlit. So tó an äitt par stikka nålvantar. So stjäit an först yti äin vant o kasta onon bakètt se på lánsvéjin. To når bunn kom tjørand o så vantn o så kva tær va yti onon, so tykt an: „Kva ska ja djör me tesən vantn?" — So fór an läggəri o lämma te vantn tær. Men mästartjúvn spragg frammföri o kasta te anan vantn upa véjin äitt brá stykk ifrån te anan. — Tesən anan vantn va räin. — Når gubbn kom o så onon, tó an onon o tykt: „Sku ja nu ha tajji te anan o, so sku ja há hava häila pari". — Hör an to sat o fundéra, so lämma an hästn o bässn mitt upa lánsvéjin o spragg ett te anan vantn. Tær undi tín va mästartjúvn o fór å me bässn. So va dær äin ölv, som gräina se, so en tær bläi äin lítn hölma. O tær va nogər trædər upa onon. Tí yvi fór sidan mästartjúvn o brækt ysom äitt får. Nær bunn kom tibákas spragg an o sokt ett bässn all ställən. So når an hørd brækanjúdə upa hölman tródd an, en bässn hadd sima tí. So tykt an: „Satt nu hann i bässn, som símd tí yvi". — O so tó han o klédd å se o símd tí bakètt. Nær an kom tí, so fór mästartjúvn tærifrån o tó hans klédər, so en an, når an kom tibákas, va útan klédər o fi stá tær spritt natjigər. So mist te äina bå bässn o klédrən, o te anan frälst sett lív o fi häit mästartjúv.

---

273. Äin historjo om trí brodər.

(Säfträsk i Liljendal).

He va trí brodər. So brúka tom allti far ikrigg o šäl kundjins hönsən. So sku tom två äldəri gá o släft igga te yggəri messe. So djikk han upp ti kundjin o sá: „Ba ni djävər te storsta hanin åt me, so ska ja vall idər höns i natt". — „Jó", sá kundjin. — So djikk han tí, o so sattist han uvanför dörən i hönshúsə. To komd först te äldəri bródərn inn. So krafsa han honon me nagglana i ogona. To sá han: „He va äin don ti hani ti spännas, he va äin don ti hani ti spännas". — So sá te anan bródərn: „Å, tu ä äin šít, lät me gá", sá an. — So djikk an. So kløst han honon ännu värrə. So fikk dom gá häim útan. Omm morin komd han häim me kundjins te storsta hanin, o tom ádra va útan, som sku gá šäla. Áron nattən so sku dom gá šäl gåsor. To släft tom igga åtər te yggsta messe. So djikk han åtər upp ti kundjin o sá: „Ba ni djävər åt me te storsta gåson, so ska ja vall idər gåsor i natt", sá han. — „Jó", sá kundjin. — So djikk han o satt se uvanför dörən me äin tagg i hándən. So komd åtər te äldəri föri inn, o to knäip han honon me tandjin. To so sá han: „He va äin don ti gåso ti knípas, he va äin don ti gåso ti knípas". — To sá te yggəri: „Å tu ä äin šít, lät me gá", sá an. — So knäip han honon ännu värri i näsan. Omm morin komd åtər te yggsta bródərn häim me te storsta gåson, som kundjin hádd, o tom ádra va útan, som sku gá šäla. Tridi nattən sku tom gá šäla kundjins bässana. To släft tom åtər igga te yggsta bródərn messe. So djikk han åtər upp ti kundjin o sá: „Ba ja får te storsta bässn, so ska ja gá vall idər bässar i natt". — „Jó", sá kundjin. — So djikk han o satt se uvanför fårföusdörən, o tó äin klobbo i hándən. So komd te äldəri åtər föri inn. So sló han honon åtər ræ̈tt duktit me klobbon i huvu. So sá han: „He va äin don ti bässə ti puffas, he va äin don ti bässə ti puffas". — „Å tu ä äin šít", sá te anan, „lät me gá inn", sá an. — So djikk han inn. So sló han honon ännu värri. Omm morin so komd han häim me kundjins te storsta bässn, o tom ádra va útan, som sku gá šäla. Fjærdə nattən sku tom gá šäl fruktərällər äpəl úr kundjins trägård. So släft tom te yggsta messe. So komd kundjin tí i trägårdn. So rópa te yggsta djínast åt'n: „Vil int härrn lät spå se up tuggon?" sá'n. — „Jó", sá kundjin. — O so tó han rak-knívn o skár tuggon å'n. So kund igga kundjin ana säjja bara a-a-a — o he ska rópas ræ̈tt dikt[1].

[1] Fort, snabt.

274. Prästfrún som va fédd uto hunn o mäniskja.

(Borgå).

Ännu väit ja äin stakko[1] berättəlsə om äin prästfrú. He säjjis, en e sku ha vari äin prästfrú, som sku ha havi te sidn ti stá o vænd se äitt älləг pár kvarv ikrigg fär kvar gaggo un gikk ligga. Nä prästn äin gaggo fråga kvafäri un so tær vændər se, sá un, en hennars módro va äin tíka o en e va ómäjlit fär enna ti kun háld se från sama sid, som un ha ärva uto módron. Nä prästn fikk héra slikt, vild an int mäir há enna ti frú, útan läit ådər ijæl enna[2].

---

275. Om Maks.

(Bromarf).

He va en gogg en äŋka i Stokkholm, som hadd en sonn. Han hett Maks. Senn so jift äŋkan se mä en kaptén, som o hadd en sonn. Han åtər hett Kallə. To en tíd ha vari, so fór kaptén ti šøss o tó bäddji pojkana mæ. Senn so händ e se en gogg út po hávə, at kaptén bá Maks ränsa šøskúmspípon sin. Han jórd som kaptén bá an. Kallə åtər, som hata Maks, skuffa ti pípon, so un full i šon. So spragg an ti sin pappa o sá: „Maks hævd pappas šoskúmspípon i šon". — Kaptén bläi argər o lá Maks i en båt o gáv an två brøn o en olijakko, o so lät an an fara. Nu va Maks aläina út po hávə, men han bifald sin sák i Guts hánd. To an a drivi omkrigg nogər dagar, so komd an ti en påla, tær bant an fast båtn, o so sommna an. Han dromd to, at an va i Fjædərholman. Tær sat po éna sídon den íłaka Nukku-Mattə o méta íłaka pojkar o po andər sídon den snälla Nukku-Mattə o méta snälla pojkar. Tilíka so tykt an, at den snälla Nukku-Mattə dró mä siltjisfína tassana sina po øgona hansəs. So snárt an senn vakna opp, so så an ett šip. Han stýrd to ti mä båtn o rópa: „Šip ohojj!" Men tom svara an itt igga. Bara en jäit hord an bræka. Maks ródd to ti šipə o fór opp om bórd, o fant tær en jäit, som brækt. Vídari so hitta an tær ett mahogniskrín o nogər pälsar. Han tó nu jäitn o skrínə o mát mässe i båtn o fór sin væg. To an komd ett styttji frammot, so så an ett anat šip. Han rópa to åtər: „Šip ohojj!" So tó tom an om bórd o fór ti Stokkholm. To an komd tí, so stó e skrivi po väggana, at han, som ha hitta ett mahogniskrín po ett förlíst fartýg, sku få hundratúsən mark. Som Maks hord he, so sku an før skrínə ti égarn. Nær an komd ti égarns pórt, so stó e

[1] Kort. [2] Lät genom ådrornas öppnande döda henne.

skrivi po trappon, at den härrn bódd tær, som ha förlóra mahogniskrínə. To an jikk oppför trappoua, so mott an bitjäntn, som fræga va an ha jórt tí o sló an mä sama po munn, so blónn stritta. So hord härrn e o komd útspriggandist o fræga vemm e va, som bitjäntn sló. Maks lämma to framm mahogniskrínə o fikk päggana, som an sku få. Bitjäntn fikk se krigg orona, för an sló Maks. Maks va nu fämton år. Han fór senn himm ti mór sin o lät bygga ett fartýg. Trí år bakett den hær händəlsən, so lánda middakstínn i juli måna ett šip i Stokkholm. He tilhord Maks. Som an komd i lánd, so bød an mór sin, styfár sin o stybrór sin Kallə ombórd. Mór hansəs blott tjänd an. Mä middaksbórdə so tala Maks om fáror, som an a vari í, o hur an a blivi räddagər, to an å styfár sin bläi sattər i en båt mä två bron po vída hávə. So snárt styfár hansəs hord he, so tjänd an åtər Maks o svimmna. To an komd til se, so bá an Maks om förlåtəlsə. Maks förlätt an o siggla senn i mogga härrans år o bläi en stór mann mä tinn.

---

276. Kattens slott.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en gubbe och en gumma, och de hade en flicka. Så en dag reste gubben sin väg och tog grytan i handen, och gumman reste af efter med slefven. Och så blef flickan ensam hemma. När det hade varit en tid, så blef hon hungrig och törstig, och så måste hon ock börja resa någonstädes, men hon viste inte, hvart hon skulle taga vägen. Så gick hon längs vägen och gret. Som hon gick där, så kom en katt emot henne. Så frågade katten: „Hvarför gråter du?“ — „Pappa och mamma reste af bort och lämnade mig ensam“, sade hon. — „Gråt inte, jag skall föra dig i syskolan“, sade katten, och så förde han henne till ett ställe. När hon kom dit, så skulle frun lära henne att sy. Första dagen gaf hon åt henne en fin skjorta att sys, men lärde inte henne, huru hon skulle sy den. Flickan var i ett ensamt rum. Där satt hon en stund och funderade, men när hon inte viste, huru hon skulle göra, så började hon gråta. Då kom katten till henne och sade: „Hvarför gråter du?“ — „Jag gråter, när jag inte kan sy, och hon gaf mig den här fina skjortan att sys“, sade flickan. — „Nå, gå du och lägg dig att sofva, så skall jag sy den“, sade katten. — Flickan gick och lade sig, och katten började sy. När katten fick skjortan färdig, så gick han och väkte flickan och sade: „Stig upp nu! Nu är skjortan färdig och nu får du föra in den“. — Flickan förde in skjortan. Frun såg på den, och så sade hon:

„Ja, nog är den ju ganska bra sydd“. — Andra dagen var hon och gaf åt flickan ett fint musslinsklädningstyg att sy. Flickan funderade åter en stund, huru hon skulle göra, och så började hon igen gråta. Strax kom katten till henne och sade: „Hvarför gråter du?“ — „Jag gråter, när jag inte kan sy“, sade flickan. — „Gå du och lägg dig att sofva, så skall jag sy“, sade katten. — Flickan gick och katten satte sig att sy. När han fick klädningen färdig, gick han och väkte upp flickan och sade: „Stig upp nu! Nu är klädningen färdig och nu får du föra in den“. — Flickan steg upp och förde in klädningen. När frun sett på den en stund, så sade hon igen, att hon sydde ganska bra, och så skänkte hon åt flickan ett klädningstyg och sade, att hon skulle få sy det åt sig själf. Hon tog klädningstyget och gick med det i sin kammare och satte sig igen att gråta. Då kom katten åter och frågade: „Hvarför gråter du?“ — „Jag gråter, när jag inte kan sy“, sade flickan såsom förut. Då bad katten henne åter gå och lägga sig att sofva, så skulle han under tiden sy åt henne. Flickan lade sig, och katten sydde. När han fick arbetet färdigt, så väkte han upp flickan och sade: „Stig upp nu! Nu är det färdigt och nu får du föra in det och visa det åt frun. Men nu måste du styra dig litet, så att du ser ut som bättre folk, när de klä den på dig“. — Flickan bar in klädningen, och de klädde den på henne, och hon förde sig så bra, att de icke alls kunde märka, af hvilket stånd hon var. När de inte kunde se på henne, hvad hon var för slag, så sade de, när hon gick ut: „Vi skola försöka henne på annat sätt: vi skola gå ut och spatsera, så få vi väl se, om hon är af bondfolks barn eller af bättre folks barn, för bär hon upp sina kjolar, när vi leda henne i vattenputtar, då är hon af bondfolk, men om hon inte bär upp dem, så är hon af bättre folks barn“. — Ja, de skulle försöka flickan, såsom de kommit öfverens. Men katten hade hört hela deras rådplägning, och han gick och sade åt flickan: „Du skall inte bära upp dina kjolar, när du är ute och spatserar, fastän de skulle leda dig jämsmed knäna i vatten“. — Flickan lofvade göra, som katten bad. Och när de sedan gingo ut, så bar hon inte upp, fastän de ledde henne i alla vattenputtar, som funnos. Då sågo alla, att hon måste vara af bättre folks barn. Och så fick hon sonen i huset till man åt sig. De blefvo gifta, och när bröllopet var hållet, så skulle de resa till flickans hem, för en flicka, som förde sig så fint och bra, hon måste alt hafva ett bra fint hem också. Men när de satte sig i sina vagnar och skulle resa af, så började flickan gråta. Då kom katten åter och frågade: „Hvarför gråter du?“ — „Jag gråter, när jag inte har något hem att fara till“, sade flickan. — Då sade katten: „Bry dig inte därom; släpp mig bara i din mössask, så blir allting bra“. — Hon släpte katten i mössasken. Och genast då den

kom dit, så kunde kuskarne köra, fastän ingen människa sade, hvart de skulle köra. De körde och körde, och så kommo de till kattens hem. Men innan de hunno dit, så var katten där redan. Han tog emot dem så bra han kunde och bad dem genast komma in. Och där var allting så fint och grant, det glänste alt både inne och ute af bara guld och silfver. Ett sådant hem fick flickan. Där fick hon bli och bo med sin man, för katten skänkte sedan åt dem altsammans. Och så var jag inte med längre.

---

277. De båda skrinen.

(Kyrkslätt).

Det var en gång en styfmoder, som hade två döttrar, en styfdotter och en egen dotter. Sedan hände det sig en dag, att hon hade styfdottern att väfva. När hon satt i väfstolen och skulle väfva, så slog hon en gång till, så att fingret blef mellan skeden och började blöda, och så blodade hon ned skeden och hela väfven. Då gick hon till styfmodern och sade: „Se nu mamma, hvad jag gjorde, nu klämde jag mitt finger, så att det började blöda, och nu har jag blodat ned både väfskeden och väfven“. — Då sade styfmodern: „Åh, inte är det farligt med fingret, men värre är det med skeden, laga dig till brunnen och tvätta bloden af den!“ — Hon for till brunnen för att tvätta skeden ren. Men så fälde hon skeden i brunnen. Så gick hon in till styfmodern och beklagade sig och sade, att väfskeden föll i brunnen. Då började styfmodern gräla och sade: „Du är nu alltid lika slamsig, laga dig och tag upp väfskeden från brunnen!“ — Flikkan for ner i brunnen efter skeden. Men när hon kom dit, så såg hon där en dörr, och när hon gick genom den, så kom hon in på en grön äng. När hon hade gått ett stycke på ängen, så kom hon till ett äppelträ, som var fullt med stora och mogna äpplen. Så sade äppelträet: „Skaka, skaka, mina äppel mjukna och mogna. Ät så mycket du vill, men tag inga med dig“. — Hon skakade ned äpplena och åt så mycket hon ville, men tog inga med sig. Sedan gick hon åter ett stycke. Så kom hon till ett fikonträ, som sade: „Skaka, skaka, mina fikon äro mjuka och mogna. Ät så mycket du vill, men tag inga med dig“. — Hon gjorde så. Sedan gick hon igen ett stycke, så kom hon till en bakugn, som sade: „Tag ut mina bröd, de äro mjuka och obrända. Ät så mycket du vill, men tag inga med dig“. — Hon gjorde som ugnen bad, och så gick hon vidare och kom till ett ställe och fick tjänst där. Sedan hon varit där en tid, ville hon hem tillbaka. Då hämtade hennes värdinna in två skrin,

och ett svart, och sade, att hon skulle få ett af dem, hvilket hon ville ha, som lön för sin tjänst, men hon skulle inte få öppna det, förrän hon hade det där, som det sedan skulle få stå. Medan hon stod och funderade, hvilket hon skulle taga, så kom där en fågel och kvittrade åt henne, att hon skulle taga det svarta. Hon tog då det svarta skrinet och började vandra hemåt. När hon kom hem, så berättade hon för styfmodern sitt äfventyr och frågade, hvart hon skulle få ställa sitt skrin. Men styfmodern grälade bara och sade till slut, att hon kunde föra sitt skrin i hönshuset, där kunde det just passa bland med hönsen. Hon förde sitt skrin i hönshuset, och där öppnade hon det för att få se hvad det innehöll. Men genast, när hon tog upp locket, så förvandlades alt omkring henne till guld. Och nu må ni tro, att styfmodern och hennes dotter blefvo afundsjuka, när de sågo huru fint och grant hon hade. Och för att de också skulle få det lika nätt, så satte modern genast sin egen dotter att väfva. När hon skulle väfva, så satte hon med god flit fingret emellan och slog till, så att det började blöda. Sedan gick hon till modern och beklagade sig och sade: „Se nu mamma, hvad jag gjorde, nu klämde jag mitt finger, så att det började blöda, och nu har jag blodat ned både väfsked och väf“. — Då sade modern: „Åh, inte är det så farligt med väfskeden, nog får man den ren alltid, men värre är det med fingret. Men far nu i alla fall till brunnen och tvätta den“. — Hon for till brunnen, och när hon kom dit, så släpte hon väfskeden med god flit i brunnen och gick åter till modern och beklagade sig öfver att hon fälde skeden i brunnen. Då sade modern: „Åh, inte är det så farligt, nog får du upp den, bara du far ner i brunnen“. — Hon for då ned i brunnen. När hon kom dit, så såg hon samma dörr, som styfsystern sett, och gick in där och kom till den gröna ängen. När hon gått ett stycke, så kom hon till äppelträet med de stora och granna äpplena. Äppelträet sade: „Skaka, skaka, mina äppel mjukna och mogna. Ät så mycket du vill, men tag inga med dig“. — Hon skakade ned äpplena och åt, och när hon inte mer orkade äta, så stoppade hon i fickorna, så mycket hon fick rum åt. Sedan gick hon vidare. Efter en stund kom hon till fikonträet, som sade: „Skaka, skaka, mina fikon äro mjuka och mogna. Ät så mycket du vill, men tag inga med dig“. — Hon skakade ned fikonen och åt, och när hon inte orkade äta mer, så tog hon med sig så mycket hon fick rum åt. Så gick hon åter ett stycke, och så kom hon till bakugnen, som sade: „Tag ut mina bröd, de äro mjuka och obrända. Ät så mycket du vill, men tag inga med dig“. — Hon tog ut bröden ur ugnen och åt och tog sedan med sig så mycket hon orkade bära. Så gick hon åter ett stycke och kom till samma gumma som systern. Där fick hon tjänst. När hon hade tjänat en tid, så ville hon hem åter. Då

hämtade värdinnan in två skrin, ett rödt och ett svart, och bad henne taga ett af dem som lön för sin tjänst, men hon skulle inte få öppna det, förrän hon hade det där hon ville, att det skulle stå. Medan hon stod och betraktade skrinen, kom där åter en fågel och kvittrade, att hon skulle taga det svarta skrinet. Men hon tykte mera om det röda skrinet, och så tog hon det och började vandra hemåt. När hon kom hem, så talade hon om sitt äfventyr för modern och gaf åt henne att smaka af alt, som hon fört med sig, och frågade till sist, hvart hon skulle få ställa sitt skrin. Modern var så glad, när alt hade gått så bra, och tänkte, att nu skulle de få det lika fint och nätt, som hennes styfdotter hade, om inte nättare, och så bad hon dottern föra sitt skrin in i främmandkammaren. Hon förde in det. Och så voro de så nyfikna båda att få se, hvad som fans i det, så att de genast öppnade det. Men inte mer än de fingo locket upp, så slogo där upp eld och lågor. Och så brann hela gården upp, och modern och dottern brunno med. Men styfdottern blef sedan gift, och de lefde sedan, både hon och hennes man, länge och väl i hönshuset.

---

278. Te undərli fjåln.

(Ånäs i Strömfors).

He va äin gaggo äin lítn pojtji, som tjéna nær äin präst. So tjéna an nær onon i trí år. Når an fikk so lítn lon å'n, so sá'n: „Igga kan ja va jær mäir, igga kan ja slå mi út me tetta“. — „Kvart ska tu to far, kan tu int va jær?“ sá prästn — han tykt om pojtjin, ett[1] an va bišéli, men vild igga jäv stori løn åt'n. — So fór pojtjin bort, o so träffa'n äin kár, som hadd äin bysso, äin fjål o konstər. To sá kárn åt pojtjin? „Vil int tu tjop äin fjål åt ti?“ — „Já, kva ska ja tjøp för?“ sá pojtjin, „ja som igga hár bara trí runnstykk“. — „Jäv äitt åt mi, so ska du få äin fjål“. — Han gav äitt runnstykk o fikk äin fjål. „Når du spælar upa honon“, sá kárn, „so börjar alt ti dans“. — So vandra an vídari. So mott an äin, som hadd äin bysso o konstər. So sá han åt pojtjin: „Vil du int tjøp äin bysso?“ — „Kva sku ja tjøp föri?“ sá pojtjin, „ja ha so lägg tjéna nær prästn o fått so lítn løn; ja hár bara två runnstykk kvár“. — „Bi du jävər äitt åt mi, so ska du få teson bysson, o alt, som du skútər upa me henna, so ska du få“. — Han gav äitt runnstykk o fikk bysson. So vandra an vídari. So møtt an äin, som hadd konstər ti säli. So sá an: „Vil int tu tjøp konstər?“ — To sá pojtjin líksom åt tom ádər,

[1] Emedan.

en an hadd tjéna prästn so lägg o en an igga hár päggar. „Ja hár bara äitt runnstykk kvár“, sá an. — „Jäv åt mi he, so får du mín konstər“. — Han gav. So marsa an åtər äitt stykk. So mott an prästn, som an tjéna nær. To sá prästn: „Tu ä jær nu. Ha du int kuna tjén nær mi, so hadd du nu havi klédər ento“. — To börja pojtjin ti spæl o prästn ti dans. To börja prästn bid en pojtjin sku slút ti spæl. Men han spæla líkafult, o prästn dansa, so en fraggan rann. To tykt pojtjin, en e va ygko mæ'n, o slúta spæla o fór läggər. So mott an äin kugg. To fråga kunjin: „Hoko ä tu?“ — So sá an: „Ja ä äin stór skytt o spælmann“. — So börja an spæl o kunjin ti dans. To så an äin fojil[1], som flöug so lagkt bort, en an bara líti sýndist. So tó an bysson o sköut. Når skoti small, full fojiln. Når kunjin så, hur gó skytt an va, so tó an onon i vagni messi, o so fór dom ti kunjins sloti. Kunjin hadd två døtər. Tom börja ti tykk omm pojtjin, men han brýdd si igga om dom hårgandäir. So sá tom åt kunjin, en han sku tal mæ'n o bid onon jift si me äin å dom. Når kunjin sá he åt'n, so sá an: „Kva jör ja me tom, tom ä för létvituga för mi“. — To bläi kunjin arg o lät kast onon i fänjilsi. Sidan bläi an dømd ti lívtagas. To sá an: „Lät mi nu spæl äin dans ennu innan ni tár líví å mi“. — Han fikk jör e. Når an börja spæl, börja all ikrigg onon dans. Men mäir an spæla, mäir dansa dom. Ettarst trottna dom o stalp ikull o sovvna. So fór an bort o ja mæ, o sidan ha ja igga sítt'n.

---

279. För pengar får man allting.

(Virböle i Strömfors).

Det var en gesäll. Han söp så rysligt, att han inte kunde föda sig med det yrket han hade. Men han var mycket snäll spelman. Så gick han dit, där kungen bodde, och skref på hans port: „För pengar får man allting“. När kungen kommer ut, så ser han skrifningen. Det blir sträng fråga hvem som hade skrifvit det. Då stiger gesällen fram och säger: „För pengar får man fast gifta sig med kungens dotter“. — När kungen hörde det, så blef han så arg, att han befalde, att de skulle taga fast gesällen. Men han slapp att rymma och for till andra orter. När han hade vandrat en tid, så började han kasta bort det där supandet och blef en ordentlig karl och började tänka på, huru han skulle kunna göra det, som han hade sagt åt kungen. Huru han funderade, så gick han och bestälde åt sig en ihålig kop-

[1] Fågel.

paroxe, som var så stor, att han själf rymdes dit i och fick mat åt sig till ett par dagar. Så tog han ett par karlar, som förde honom omkring världen och visade honom för pengar. Och han spelade alltid inne i oxen, bara de slogo den på hornen och sade: „Den och den sången skall du spela", men slogo de eller sparkade på svansen, så slutade han att spela. Nu var det redan ett år, som han hade vandrat på det viset. Så kom han till den staden, där kungen bodde. Och det var så mycket på tidningarna om den där oxen och att den var så märkvärdig att höra, och på det viset fick också kungen kunskap om den och fick veta, att den hade kommit ditåt, och så fick han också lust att gå och höra på den. Stadsboarne samlades alla på torget, när oxen började spela, och kungen var ock där, och han tykte, att det var rysligt vackert att höra. Och så började han så tycka om den där oxen, att han ville ha den och frågade af karlarne, som visade den, om han inte skulle kunna få köpa den. Men de sade bara: „Ja, vi äro fattiga, och inte vilja vi göra af med den; för hvad skola vi sedan lefva med?" — Då sade kungen: „Nog skall jag betala er, så att ni kan lefva utan den där oxen, och inte vill jag ha den för min egen räkning häller, utan jag vill hafva den åt min dotter, så att hon också får någonting att roa sig med. För här var en gång en gesäll-slarf, som skref på min port: 'För pengar får man allting', och sedan sade, att han för pengar skulle få fast gifta sig med min dotter. Och då lät jag, för att inte den där spionen skulle slippa till min dotter, bygga en byggnad, som är tre våningar hög, och satte henne att bo i öfversta våningen, och tre soldater har hon som vakt vid dörren. Och nu har hon fått vara där ensam alt sedan dess". — När karlarne hörde, att kungen skulle hafva oxen åt sin dotter, och när han bjöd för den så mycket, att de tykte, att det skulle hinna till i deras lifstid, så sålde de den åt kungen. Han lät genast föra oxen i prinsessans rum och hade den att spela för henne. Hon blef inte litet glad, när hon nu fick någonting att roa sig med i sin ensamhet — för det slapp ingen människa in till henne, bara en gammal gumma, som skulle sköta henne. Hon slog oxen på hornen med ens och hade den att spela hela dagen. Men om natten, när alt blef tyst, skrufvade gesällen upp en lucka, som ingen kunde märka, och kröp ur oxen och for och lade sig med prinsessan i sängen. Att hon i början skulle blifva rädd, när hon vaknade och såg den främmande karlen i sängen bredvid sig, det kan man nog tro, men inte började hon nu ropa på hjälp ändå. Men när den första skrämseln gått af henne, så blef hon så glad, att hon fått någon att språka med, och så började de rådslå, huru de skulle göra, att de skulle få vara tillsammans. Då tykte gesällen, att det nog skulle gå för sig, bara hon skulle kunna vara tyst och inte tala om saken åt sköterskan. Och

därmed så blef det. Men huru länge han där spelade, så började det märkas på prinsessan. Och då tykte han, att det kunde vara bäst för honom att slippa därifrån, och så kommo de öfverens, prinsessan och han, att hon skulle säga åt kungen, att han skulle taga bort oxen, för hon hade ledsnat på den nu, när den inte spelade mer. Hon gjorde så, och kungen tog bort oxen och stälde den i en skräpvrå. Och så slapp gesällen att fara sin väg. När det sedan hade varit en tid, så såg också kungen, huru det var. Han blef rysligt arg öfver att det hade gått så, men lika huru han funderade, så kunde han inte förstå huru det skett, och inte kunde de klokaste, som funnos i hans rike, häller säga huru det gått till. När ingen fick någon reda på saken, så sade prinsessan, att om hon skulle få den till man, som hade gjort det, så skulle hon säga. Nå, det lofvade kungen åt henne, och han försäkrade med ed, att han inte skulle göra något illa åt honom. Då berättade prinsessan om altsammans och bad, att kungen skulle skicka lysningar omkring, så att de skulle få reda på gesällen. Det skickades då lysningar kring hela världen, att hvar den där gesällen skulle finnas, så skulle han komma till kungens hof och gifta sig med prinsessan. När gesällen fick höra det, så for han genast till hofvet. Och där blef han mycket väl emottagen och sedan blef han gift med kungens dotter. Och när den gamla kungen dog, så fick han bli kung i landet, så att inte tror jag, att han hade så orätt precis, när han skref: „För pengar får man allting“.

---

280. Flickans tre mostrar.

(Pokar i Lappträsk).

En flicka gick med vägen och spann på en slända. Så kom kungen körande och frågade: „Huru mycket kan du spinna på din slända?“ — „Tio skeppund“, svarade hon. — „Hvarom du kan spinna så mycket på en natt, så skall du få bli min gemål, men annars blir du liftagen“, sade kungen. — Och så fick hon följa med till slottet, och där blef hon instängd i ett rum och fick tio skeppund lin att spinna. När hon då satt där allena och såg det myckna linet, så började hon gråta och tänkte på huru det skulle gå andra dagen, då konungen kom, och hon icke hade linet spunnet. Bäst hon satt där och jämrade sig, så kom det en gumma in, som var så illa skapad: hon hade förskräckligt stora fötter och stor bakdel. Hon hälsade vänligt och frågade af flickan hvarför hon gret. Hon sade sina bekymmer. Då sade gumman: „Bara du kallar mig till moster och bjuder mig på ditt bröllop, så skall jag hjälpa dig“, sade hon, —

Då svarade flickan och sade: „Hvarför inte, kära moster“. — Aldrig mer än hon hade sagt det, så kom där en annan gumma till in. Och hon var inte nättare häller. Hon hade så stora tummar, att de voro som hela den öfriga handen. Hon hälsade på samma sätt vänligt på flickan och frågade hvarför hon gret och jämrade sig. Flickan talade åter om sitt arbete, och gumman lofvade likasom den andra hjälpa till vid spinnandet, bara hon skulle kalla henne moster och bjuda henne på sitt bröllop. Så snart flickan hade lofvat det, så visade sig en tredje gumma, som var lika ful som de två andra: hon hade rysligt långa och stora läppar. Hon hälsade lika som de två andra vänligt på flickan och frågade: „Hvarför gråter du och klagar? Hvad fattas dig?“ — Flickan sade sitt beting, och gumman lofvade på samma vilkor som den första hjälpa henne att spinna. Flickan lofvade också genast bjuda henne på sitt bröllop och kallade henne moster. Då satte de tre gummorna sig ner att spinna, och innan hon viste ordet af var alt linet spunnet. Om morgonen kom kungen för att se huru det lidit med spånaden, och då var linet spunnet, och flickan satt där allena. Gummorna hade försvunnit på samma sätt som de kommo, och inte viste flickan, hvarifrån de voro. När då kungen såg det myckna garnet, som hängde på väggarna, så sade han åt flickan: „När du nu har spunnit så mycket, så skall du få bli min hustru, och alla dina släktingar får du bjuda till bröllopet“. — Då sade flickan: „Inte har jag några andra släktingar, bara tre mostrar“. — „Ja, dem får du då bjuda“, sade han. — Och de blefvo också bjudna, och nu voro de så gentilt klädda, att där på hela kungens gård inte fans något så fint folk. När vigseln sedan var öfverstånden, så gick kungen till de tre mostrarna och frågade huru de fått sådana lyten. Då sade den första: „Jag har suttit och trampat spinnrocken så flitigt i all min tid, därför har jag fått så stora fötter och blifvit så bred öfver baken“. — Så vände kungen sig till den andra och frågade huru hennes tummar blifvit så stora. Då sade hon: „Jag har i all min tid så flitigt tvinnat och dragit ut tråden åt min syster, när hon trampat rocken och spunnit, och därför har jag fått så stora tummar“. — Sedan gick kungen till den tredje och frågade huru hon fått så långa och stora läppar. Hon sade, att hon i alla sina dar vätt tråden åt sina systrar, när de spunnit, och att hennes läppar däraf blifvit så långa och stora. När kungen hörde, att man kunde bli så där vanskaplig af mycket spinnande, så sade han: „Gud bevare! Inte skall min gemål spinna mera i världen“. — På det viset blef hon befriad från att spinna. Och när bröllopet blef slut, så försvunno de tre mostrarna åter. Ingen viste hvarifrån de kommo och ingen viste häller hvart de togo vägen.

---

281. Pojken och örnarne.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en gumma, som hade en liten pojke. Åt honom hade hon lagat af fårskinn en päls, och abc-boken hade han i fickan. Så hade hon åt honom en liten vagga af näfver, och den hängde hon på en träkvist, när hon var och skar råg. Då kom det en örn och förde honom till sitt bo. Genast började ungarne hacka på honom. Men inte kunde de göra någonting åt honom, inte fingo de hål på hans päls, fastän de hackade. Den gamla örnen for åter bort, och när han kom hem om kvällen, sade han åt ungarne, att deras mor var skjuten. Då blef pojken glad och tykte: „Det är bra, det, för mig". — Sedan om andra kvällen fingo de åter bud, att nu var äfven fadern skjuten. Då tog pojken abc-boken ur fickan och började lära örnungarne att läsa. Men de lärde sig ingenting, de sade bara: „Våra ögon se inte orden alls". — Men de började till sist tycka om pojken så, att de gjorde ett slikt kontrakt med honom, att om han någonstädes skulle blifva i fara, eller det skulle vara brådska på färde, så skulle de komma och hjälpa honom, bara han skulle ropa på dem. Så skildes de åt, och pojken for bort och kom till en herrgård. Där frågade de, om han inte skulle vilja fara och söka efter deras dotter, som blifvit bortröfvad och förd till Island. Han lofvade göra det, och så gick han och ropade på örnarne. De kommo och frågade hvad han ville. Han sade då, att han skulle till Island och söka efter en flicka, som blifvit bortröfvad. När örnarne hörde det, så voro de genast färdige att hjälpa honom: en tog en låda, den andre tog skidor, och pojken satte sig på den tredje örnens rygg, och så foro de. Men när de kommo dit, så var inte han själf hemma, som hade röfvat flickan, men hon var hemma, och hon satt på en hög hylla och sydde. Så togo de bort henne, och han satte sig på den örnens rygg, som hade skidorna, och hon satte sig på den största örnens rygg. När de kommit ett stycke på vägen, kom han hem, som hade röfvat bort flickan, och när han såg, att hon var borta, började han spana efter henne. Då fick han se, hvar hon red på örnryggen, och började kasta så stora isbitar som stora byggningar efter dem — han var så stark. Men de sänkte sig ned på jorden och foro och gömde sig under lådan. När han inte såg, hvart de togo vägen, så for han långt öfver land och lade ihop väl duktigt riskor i högar och tände eld därpå, så att de skulle svedas, om de skulle fara däröfver. När de inte sågo till honom mer, skulle de åter fara, men när de skulle fara öfver de brinnande rishögarne, så ville de börja falla ned. Då släpte örnen lådan öfver elden, och så sluppo de fram, och så förde de flickan till hennes hem. Där blefvo alla mycket glada, när de

fingo henne tillbaka, och alla tykte, att eftersom pojken räddat henne, så borde han också få henne. Och så rustade de till bröllop, och pojken och flickan blefvo gifta med hvarandra. Men när bröllopet var slut, och alla gästerna började fara hem, så kom jag också bort därifrån, och jag har inte hört, huru det sedan gick med dem.

---

282. Byggnindjin som va laga uå grädda o sokər.

(Broby i Pyttis).

He va äin flikka o äin pojtji. Tom djikk ti bäriskójin. Tom djikk o djikk o so vist dom int kvart häimandis va. Tom djikk so lagkt, en he komd äin byggnigg, som va laga uå grädda o sokər. Tær bódd äin gumma. Hun suå, en dom släikt hennas byggnigg, o so komd hun út o sá: „Kva släikər ni mín byggnigg?“ — Tom sá: „Vi ä so huggriga“. — „Komin inn to“, sá hun, „so ska ja djyod idər“. — Tom djikk inn. Hun gá bara sokər o grädda ot dom ti äta, o flikkan lá hun i svínstían o pojtjin i kamarn. Sidan djikk gumman ti tjörkan o to sá hun, en pígan sku stäik tom buåda djyodkalvana ti middádjin. Nær pígan sku lägg dom i ún, so vist tom int hur tom sku gá. To sá pojtjin: „Lísa“ — he va pígans namm —, „Lísa, gá nu tu o vísa hur vi ska gá, vi kan int gá“. — Hun djikk o vísa. Tær lá dom únslúkkon fŏri. Nær gumman komd häim rópa hun: „Lísa, Lísa, ä stäitjin færdi?“ — Nær int Lísa svara igga, so yppna hun únslúkkon ypi, o to va Lísa šölv tí yti. To börja gumman sprigg öftər buånən. Tom siggla yvi äin šyo, pojtjin siggla yvi me äitt halmstruå o flikkan me äin bræbita. To lá gumman se näir ti drikka o drakk opp šyon, o so fór hun ijänn öftər buånən. Nær hun komd ti halva šyon, so sprakk hun, o so slapp buånən uå me henna.

---

283. Byggningen med sockertak.

(Finnby i Strömfors).

Det var en flicka och en pojke, som gingo omkring och tigde. Så kommo de till en byggning, som hade sockertak, och där hade de ömkan med dem, när de voro så usla och trasiga, och det var vintertid och kallt. Och så sade frun, att hon skulle föda upp dem och hafva dem, så länge de ville vara där, och så satte hon barnen i hvar sitt skilda rum. När det blef varmt om våren, så gingo barnen upp på taket och började skrappla. Då gick frun ut och frågade

hvem som skrapplade. „Pip, pip!“ sade pojken. — „Jaså, det är små fåglar“, sade frun. — Om morgonen gick hon och såg efter barnen. Andra natten gingo de igen och skrapplade. När frun vaknade, så frågade hon igen: „Hvem är det som skrapplar på mitt tak?“ — Då ropade pojken åter: „Pip, pip!“ Men flickan ropade: „Det är just jag och min bror“. — Då sade frun: „Jaså, är ni sådana klippare! Lagar ni ned er strax!“ — Och så körde hon dem i källaren, och så beslöt hon i förargelsen att äta upp dem. Men när hon andra dagen riktigt såg på dem, så tykte hon, att de voro altför magra, och fördenskull beslöt hon göda dem först riktigt väl. Och så frågade hon af flickan: „Hvad bruka de göda svinen med åt er sida?“ — „Med slask och drank“, sade flickan. — „Ja, sådant skall du ock få“, sade frun. — Sedan frågade hon af pojken: „Hvad bruka de göda svinen med åt er sida?“ — „Med alt godt, som fins“, sade pojken. — „Ja, sådant skall du ock få“, sade frun. — Så sade hon åt flickan: „Hvar bruka de ha svinen åt er sida?“ — „I en stia med litet boss att ligga på“, sade flickan. — „Sådant skall du ock få“, sade frun. — Sedan frågade hon pojken: „Hvar bruka de ha svinen åt er sida?“ — „I en fin kammare med ett mjukt bolster att ligga på“, sade pojken. — „Ja, sådant skall du ock få“, sade frun. — Så sade hon åt flickan: „Hur binda de svinen åt er sida, när de slakta dem, och hvad sticka de dem med?“ — „De binda dem med tjocka rep“, sade flickan, „och sticka dem med en lång, hvass knif i bröstet“. — „Ja, sådant skall du ock få“, sade frun. — Sen frågade hon af pojken samma fråga. Då sade han: „De binda dem inte alls, utan lägga dem på ett fint täcke och sticka dem med en trubbig träpinne“. — „Ja, sådant skall du ock få“, sade frun. — Och så satte hon dem att gödas, såsom de hade sagt. När det varit en tid, så skulle hon se efter, om de voro feta. Så gick hon både till stidörren och till kammardörren och bad dem hvardera sticka ut ett finger genom hålet i dörren. Flickan räkte ut ett finger, men hon hade bara magrat af under gödningen. Men pojken stack ut en träpinne, han, och därför tykte frun, att inte han häller blef något fetare. Hon ökade fördenskull på maten åt hvardera. Men när de alt höllo sig lika magra, så blef hon arg och skulle slakta och steka dem, sådana som de voro. Och så gick hon och skulle sticka pojken först. Men han listade sig ut, utan att frun märkte det, och fick bommen på dörren, och nu var det hon, som var instängd. Så gick han och släpte ut flickan, och sedan samlade de ihop alt guld och silfver och alla andra dyrbarheter, som funnos i huset, och togo med sig. Och sedan satte de eld på hela byggningen. Och så foro de hem.

284. Pinni.

(Lappom i Strömfors).

Det var en torpare, som hade tre söner. De två äldre hjälpte fadern med hans arbete, men den yngste, han gjorde ingenting, och honom kallade de Pinni. En dag gingo de två äldre pojkarne till sin far och begärde att få fara bort, för de ville se sig litet omkring i världen. Han lät dem fara. Men när de foro, så ville äfven Pinni med, och huru länge han envisades och bråkade, så läto bröderna honom få sin vilja fram och togo honom med. Mot aftonen kommo de till ett ställe och begärde husrum öfver natten. De fingo ock. Där sågo de flere märkliga saker, som de icke förut sett: där funnos fem gullgetter och en gullbjällrad bock, som voro de vackraste de någonsin sett, och så fans där en gullblysa[1], som lyste som solen, och en gullfäll och en gullpäls. Men när pojkarne sågo, hvad det var för folk, som de kommit till, så smögo de sig bort under natten, för de vågade icke vara där. Och så vandrade de åter och kommo till kungens gård. Där fingo de tjänst alla tre. Men när de varit där en tid, så gingo de två äldre bröderna till kungen och sade: „Eders majestät har alt, som man kan tänka sig, men vi tycka, att er ära ännu skulle stiga högre, om ni skulle få de fem gullgetterna och den gullbjällrade bocken". — Då kungen hörde det, så ville han genast hafva dem, och frågade hvar de funnos. Då sade bröderna: „Dem kan ingen annan skaffa bara vår bror Pinni, och han vet också bäst, hvar de finnas" — det sade de bara för att de ville blifva af med Pinni, för de voro afundsjuka på honom. — Då kallade kungen på Pinni och sade: „Dina bröder hafva sagt åt mig om fem gullgetter och en gullbjällrad bock. Nu vill jag, att du skaffar mig dem, och om du hämtar dem åt mig, så skall jag rikligen belöna dig". — Pinni lofvade försöka, och om natten for han till jätten — det var en jätte, som hade alla de där märkvärdiga sakerna — och lyckades äfven stjäla bort alla gullgetterna och bocken. Men när han rodde tillbaka öfver ån, som skilde jättens ägor ifrån kungens, så vaknade jätten och sprang ut och såg Pinni. Då ropade han: „Är det du Pinni?" — „Jo, nog är det så", sade han. — „Är det du, som tagit mina fem gullgetter och min gullbjällrade bock?" sade jätten. — „Jo, nog är det så", sade pojken. — „Kommer du tillbaka ännu en gång?" sade jätten. — „Jo, nog kommer jag väl ännu", sade pojken. — Och så förde han alla fem gullgetterna och den gullbjällrade bocken åt kungen och blef rikligen belönad. Men bröderna blefvo alt afundsjukare på honom, och när det åter varit en tid, så gingo de till

[1] Blýsa uppgafs af berättaren betyda lykta.

kungen och sade: „Edert rykte är stort, o konung, men ännu större skulle det bli, om ni kunde få gullblysan, som lyser så klart som solen“. — Ja, den ville kungen genast ha och frågade hvem som hade den. „Den kan ingen annan skaffa bara vår bror Pinni, och han vet också bäst, hvar den fins“, sade bröderna. — Kungen kallade åter på Pinni och sade: „Dina bröder hafva sagt åt mig om en gullblysa, som lyser så klart som solen. Nu vill jag, att du skaffar mig den, och om du hämtar den åt mig, så skall jag rikligen belöna dig“. — Pinni lofvade åter försöka. Och så rustade han ut sig med en skäppa salt och for som förut till jätten. Om kvällen, när jättens käring kokade gröt, så gick Pinni upp på taket och hälde saltet genom skorstenen i grötgrytan. Då blef gröten så saltig, att ingen människa kunde äta den, och det var ingenting vidare bara att koka ny gröt. Men de hade inte vatten inne, och därför måste pigan till brunnen efter, och när det var mörkt ute, så fick hon taga gullblysan att lysa sig med. När hon skulle böja sig ned och taga upp vatten ur brunnen, så stälde hon gullblysan ifrån sig. Strax var Pinni och fick henne i benen och skuffade henne i brunnen och for af med gullblysan. Då hon dröjde så länge ute, så gick jätten till slut ut för att se efter hvad hon sölade. När han tittade i brunnen, så såg han pigan där, och när han vände sig nedåt ån, så fick han se pojken och gullblysan och ropade: „Är det du Pinni?“ — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som tog mina fem gullgetter och min gullbjällrade bock?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som skuffat min piga i brunnen?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som tagit min gullblysa?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Kommer du tillbaka ännu en gång?“ sade jätten. — „Jo, nog kommer jag väl ännu“, sade pojken. — Och så förde han gullblysan åt kungen och blef rikligen belönad. Men bröderna blefvo ännu ilsknare än förut och gingo åter, när en tid hade varit, till kungen och sade: „Eder ära har stigit mycket, herre konung, sedan ni fick de fem gullgetterna och den gullbjällrade bocken och gullblysan, men den skulle stiga ännu mer, om ni skulle få den granna gullfällen“. — Då kungen hörde talas om den, så ville han genast ha den och ville veta hvar den fans. Bröderna sade: „Det vet vår broder Pinni bäst, och han är också den ende, som kan skaffa den“. — Strax lät kungen kalla Pinni och sade: „Dina bröder hafva sagt åt mig om en grann gullfäll. Nu vill jag, att du skaffar mig den, och om du gör det, så skall din belöning blifva stor“. — Pinni lofvade åter försöka och lagade sig mot aftonen till jättens stuga och fick ett hål i väggen, där jättens säng stod. Om natten, sedan jätten somnat, drog han ut fällen genom hålet i väggen och for bort med den. Men det dröjde

inte länge, så vaknade jätten, för det blef för kallt att sofva utan fäll. Och då han icke hittade fällen inne, så gick han ut och fick se, hvar Pinni förde den öfver ån. Och så ropade han: „Är det du Pinni?“ — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som tog mina fem gullgetter och min gullbjällrade bock?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som skuffade min piga i brunnen och tog min gullblysa?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som tagit min gullfäll?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Kommer du tillbaka ännu en gång?“ sade jätten. — „Jo, nog kommer jag väl ännu“, sade pojken. — Och så gick han till slottet, och om morgonen gaf han gullfällen åt kungen och fick ännu större belöning än förut. Men bröderna blefvo alt mer afundsjuka på honom och gingo åter efter en tid till kungen och talade vidt och bredt om den vackra gullpälsen och menade, att kungen ännu borde skaffa sig den, för att hans rykte skulle stiga ännu mera. Konungen frågade åter hvar den pälsen fans, och hvem som kunde skaffa honom den. Bröderna, som ville blifva af med Pinni, svarade åter: „Det kan ingen annan göra än vår broder Pinni, och han vet också bäst, hvar den fins“. — Då kallade kungen åter på Pinni och sade: „Dina bröder hafva sagt åt mig om en vacker gullpäls. Nu vill jag, att du skaffar mig den pälsen, och om du hämtar den åt mig, så skall du få min dotter till gemål och riket efter mig“. — Pinni rustade sig åter till att besöka jätten. Men det var ingen lätt sak att få pälsen, som jätten alltid bar på sig. Och när han kom fram till jättens stuga, så hade han icke ännu hittat på något råd. Därför beslöt han att gå in till jätten och försöka, huru han kunde få den. Men han var inte där lång stund, innan jätten märkte honom. Och så frågade jätten: „Är det du Pinni?“ — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som tog mina fem gullgetter och min gullbjällrade bock?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som skuffade min piga i brunnen och tog min gullblysa?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som tog min gullfäll?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Hvad bruka de göda svinen med åt er sida?“ sade jätten. — „De koka all möjlig god mat åt dem“, sade pojken, som genast förstod hvad jätten menade göra, „och så ge de åt dem en fin kammare att vara i, och så få de ett mjukt bolster att ligga på och ett annat att hålla öfver sig“. — Då sade jätten: „Ja, så skall jag då göda dig, för jag tänker äta upp dig i stället för gullgetterna och bocken, som du tog ifrån mig“. — Och så satte han pojken att gödas. När det varit en tid, så skulle jätten undersöka, om han var tillräckligt fet och bad honom sticka ut sitt finger genom ett hål i dörren. Men pojken stack ut en träpinne. När

jätten skar i den, så tykte han, att pojken ännu var altför torr och mager och lät göda honom ännu bättre. När åter en tid hade varit, gick han och bad pojken sticka ut sitt finger, att han skulle få se, om han var tillräckligt fet. Nu stack pojken ut ett kålskaft, som han fått, och när jätten skar i det, så tykte han, att pojken var tillräckligt gödd. Och så frågade han: „Hvad död bruka de åt er sida gifva åt svinen?“ — „De lägga dem mellan två mjuka bolster, och så slå de på med en mjuk dyna“, sade pojken, „och så dö de“. — „Ja, så skall jag göra med dig ock“, sade jätten. — Och när han sedan, som han trodde, fått lifvet af pojken, så bad han käringen elda ugnen het och steka honom — själf skulle han fara och bjuda främmande. Men när han skulle fara, så regnade det, och därför nändes han icke hafva gullpälsen på sig, utan lämnade den hemma. Under tiden gubben var borta, eldade gumman ugnen och skulle steka pojken. Men då kvicknade han till åter, och så fick hon honom inte i ugnen — han hölls aldrig på spaden. Då blef käringen arg och började gräla på pojken. Då sade han: „Sätt ni er själf här och visa mig, huru jag skall sitta“. — Gumman satte sig på spaden, och pojken var icke för sen att skjuta in henne i ugnen och sätta luckan för. Och så tog han gullpälsen och for sin väg. När jätten kom hem med sitt främmande, gick han genast och såg efter steken, då icke gumman syntes till. De togo gumman ur ugnen och smorde sig med henne och voro glada. Men till slut märkte jätten, att det var käringen han ätit upp och med detsamma såg han, att gullpälsen hans var borta. Då sprang han ned till ån och såg hvar Pinni stod på andra stranden och vände och synade gullpälsen, och så ropade han: „Är det du, Pinni?“ — „Jo, nog är det så“, sade han. — „Är det du, som tog mina fem gullgetter och min gullbjällrade bock?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som skuffade min piga i brunnen och tog min gullblysa?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som tog min gullfäll?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Är det du, som stekt min käring och tagit min gullpäls?“ sade jätten. — „Jo, nog är det så“, sade pojken. — „Kommer du tillbaka ännu en gång?“ sade jätten. — „Nej, nu kommer jag inte mer igen“, sade pojken, och så gick han upp till kungsgården och lät jätten stå där. Men kungen han höll ord, när han fick gullpälsen, och gaf sin dotter åt Pinni till gemål. Dé lefde sedan länge och lyckligt tillsammans, och när den gamla kungen blef död, så blef Pinni kung i hans ställe.

V Flocken.

Skämtesagor.

---

285. Om kuggn o bisskoppn.

(Västerby i Pyttis).

He va äin gaggo äin bisskopp i äin stad. He va sækərt nogan hyvustad, ettsom kuggn bódd tær okkso. Han mo ha vari rík, te bisskoppn o hava he brá, ettsom han ríta yvi pórtn senn: „Ja livər hiær i friéd o ró o hár iggan sorg“. — So kombər kuggn tjyørandist o läsər, kva tær va ríta, o sá: „Kva ä he för äin, som int hár igga sorg!“ — Ett nogər dagar skräiv kuggn til bisskoppn äitt bräiv o sá: „Tu ska kom ti mett hov o svar upa trí fruågor“. — Bisskoppn bläi to bidryøva o tägkt: „Kva i Jessu namm mo he vara, ettsom ja ska ti kuggliga hovi o svar up trí fruågor“. — So dji han ikrigg yvi alt o va so sorskli o alt foltji hansis tägkt: „Häjj, kva fäilas nu hossbónn vonn, ettsom han ä so sorgbondi“. — Men han sá int igga uåt nogan. So hádd an äin molnari, som ha vari präst, men som hádd fuått ávstjéd fruån sín prästsýslo. So dji han ti bisskoppn o fræga: „Kva sák ä he nu, häldər kva fatas idər nu, nær ni so sörgər?“ — „Já, igga ha ja sakt uåt nogan, men ja hár slík fundiérniggar, en ja ska ti svar kuggn“. — To sá molnarn: „Igga ä he nogan sák, nó ska ja gá o svar för idər, fallom he passar.“ — Bisskoppn bläi gládər o tägkt: „Kanstji he gár ann.“ — So kliédd han sín bisskoppskliédər upa molnarn, o so fór han ti kuggn. Nær molnarn kom til kuggn, so sat han o huld noga i sín hánd. So fræga han ti först uå honon: „Kan tu säjja, hör mytjy tess stäinar kostar, som ja hár i mín hánd?“ — „Jó“, sá molnarn, „om ja fuår tá alt, kva som stäinar häitər“. — „Jó“, sá kuggn. — „No, igga kan tom kost mäir ennsom yøgstäinar“. — „Já, he ä rætt“, sá kuggn. „Men kan tu nu säjj, hör mytjy ja kostar, nær ja nu sitər hiær i mín konuggsli kliédər?“ sá kuggn. — „Jó“, sá molnarn, „vonn frälsari suåldist för träti silvərpäggar, o to mott väl kuggn kost äin mindəri“. — Já, he ríma o væl, tykt kuggn. Et-

tarst kund int kuggn säjja noga anna, bara fræga: „Väit tu, kva ja tägkər?“ — „Jó“, sá molnarn, „kuggn tägkər, en han talar me bisskoppn, men ja ä hansis molnari“. — „Ä tu hans molnari?“ sá kuggn, som bläi häpi, „so mo tu hiærett va bisskopp, o han mo va tenn molnari, som förr ha vari bisskopp“. — So dji han häim o bläi bisskopp, o te gámbəl bisskoppn fi blí molnari uåt honon.

286. Om mölnarn som bläi bisskopp.

(Kynnar i Sjundeå).

De va ién gogg ién bisskopp, som skriév po távlan mä uåtági[1], at „hær bór ja o viét uå iggin sorg“. So komd kuggin ti riésa förbí o las, va som stó skrivi po távlan. Kuggin lät kalla niér an o fruåga, va an va för ién. So sá an, at „ja ä ién bisskopp“. — So fruåga kuggin, om an int hadd nogon sorg. „Näjj“, tykt den andər, „ja hár alt, va ja behyovər o viét uå iggin sorg. Do sa kuggin, at om an int sku kuna svara kuggin po trí fruågor, so sku an mista lívə. Den första fruågan va, at an sku säjja, hur myki kuggins lív kosta, nær an satt po trónən mä spíron i hann, o den andər, hur víd værdn sku vara, o den tridi, hur logkt de sku vara millan lykkon o ólykkon. So fikk an trí muånars tíd ti fundiéra puå. Nær tídn va út, so hadd an int ännu nogo ti svara. So träffa an mölnarn, o han fruåga ota bisskoppən, va an gikk o fundiéra. No, bisskoppən sá sién uåt mölnarn, o mölnarn tykt: „O bara bisskoppən giér sin uggiform uåt mäj, so ska ja guå o svara för honon“, tykt mölnarn. — Bisskoppən gá, o mölnarn gikk opp ti kuggin. Nær an komd inn, so fruåga kuggin uå honon, va an va för ién. So tykt an do, at han va bisskoppən. Kuggin fruåga do, om an sku kuna svara po trí fruågor. „Jó“, tykt mölnarn. — No, kuggin fruåga do först, va han sku vara vært, nær an sitər po trónən mä spíron i hann. „Já“, tykt mölnarn, „vuår stóri Gúd o frälsarə, han kosta träti silvərpänniggar, so most hans majistæt kosta ién mindər“. — So tykt kuggin: „No, hur mogga fammar ä værdn víd?“ — „Já, de kan ja int nu säjja, men vi ska tá iétt truådsnystand o guå fruån iéna ändan ti den andər, o so ska vi mæta opp, so fuår vi sí, hur víd den ä“, tykt mölnarn. — So fruåga kuggin, hur logkt de va millan lykkon o ólykkon. „Já, de ä nu väl so“, tykt mölnarn, „ién dá o ién natt; i guår va ja mölnarə, o i dá ä ja bisskopp“. — O han fikk blí bisskopp i den andərs ställə, nær an kund svara po fruågona.

[1] Vid vägskälet.

287. Om prästen som skulle svara kungen på tre frågor.

(Helsinge).

Det var en gång en rik präst, som skref på sin port: „Jag lefver utan sorg“. Kungen kommer förbiåkande och läser denna skrift och sade till prästen: „Du skall svara mig på tre frågor, när jag kommer tillbaka, eller skall du mista ditt lif“. — Därmed reste kungen, och prästen går och sörjer. Där möter han en mjölnare. Mjölnaren frågar: „Hvad sörjer ni far?“ — Prästen svarade: „Du kan inte hjälpa min sorg; kungen reste här i går förbi och befalde mig svara sig på tre frågor, eller skall jag mista mitt lif“. — Mjölnaren sade: „Låna mig dina kläder, och, när kungen kommer igen, vill jag gå och svara honom“. — Prästen gaf sina kläder och mjölnaren gick. Kungen frågar först huru långt det är emellan himmel och jord. „En knäslängd“, svarade mjölnaren. — „Skall det kunna vara möjligt, att på en sådan höjd intet skall kunna vara mer än en knäslängd?“ — „Det står ju i skriften 'och han skall hafva himmelen till sitt säte och jorden till sin fotapall', och således kan det ej vara mer än en knäslängd“, sade mjölnaren. — „Nå, huru djupt är hafvet?“ frågade kungen. — „Ett stenkast“, svarade mjölnaren. — „Kan det vara möjligt, att ej hafvet skall vara djupare än ett stenkast?“ sade kungen. — „Nej, när man kastar en sten i hafvet, så stannar den inte, förrän den tager i bottnet; således kan inte hafvet vara djupare än ett stenkast“. — „Nå, vet du hvad jag tänker?“ frågade kungen. — „Jo, hans majestät tänker, att jag är en präst, men jag är inte bara en mjölnare“, sade mjölnaren, och så reste kungen.

---

288. Om den inmåriga klokkarn.

(Helsinge).

De va äin präst, som skräiv po pórtn sin: „Hær bór jág o väit o iggin sorg“. So så kuggin de, nær'n räist förbí, o lät kalla opp prästn. Han va bikymra hur'n sku svara kuggin, o sá sákin sin ot klokkarn. Klokkarn bá do, en han sku få fara, o fikk o o hadd prästns klædrəna på säj, nær'n fór. Nær'n kom inn, so fræga kuggin å'n: „Va ä ja vært, nær ja sitər me krónan på mäj?“ — „Ja tykkər“, sá klokkarn, „öftər vår frälsarə va bitált me trätti silvərpäggar, at hans majistæt kan vara bitált me äin mindər“. — So fræga kuggin, hur logkt de ä millan himiln o jórdn. „Jä“, sa klokkarn, „nær himiln ä hans sætə o jórdn hans fótapall, so mott de int vara bara äin bäinläggd imillan dom“. — „Kan du säjja va ja tägkər?“ så åtər kuggin.

— „Hans majistæt tägkər, en an talar me prästn, men ja ä klokkarə", sá klokkarn. — „No, öftər du ä klokkarə, so får du blí präst, o den andər får blí iggitigg".

289. Prästns silvərkanna.

(Helsinge).

De va én bóndə, som fór inn ti stán me sitt lass. Po gátan so komd de én präst imót honon. So tykt prästn för säj šölv: „De tyks vara méra gó häst, som den dær bón hár, o ett ontlit[1] lass hár han o. Ja sku jyst buda lägga mäj té de, men int sku ja nu jyst ändo vila bitála nogo för de" — sí prästrən ä nu mest allti lítə snåla å säj —, „men om ja sku få de po nogo ana sätt narra å honon". — O so gikk han ti bón o sá: „Du hár méra gó häst o ontlit lass tyks du o há. Ska vi int slå vad? Vi ska göra varandra trí frågor, o han, som int kan svara, han ha förlóra. Ja sätər opp min bästa silvərkanna, va sätər du, som svarar därimót?" — Bón stó o fundéra én stund, o so sá han: „Jáno, vi slår bara, ja sätər opp häst o lass, de mo väl svara mót pastorns silvərkanna". — „Ja ä nöjd me vádə", tykt prästn, o so skynda han säj ti fræga, för han tykt: „Nu most ja nu allti kuna fræga, so at int bón ska kuna svara", o so sá han: „Kan du säjja, hur logkt ä de från östər ti västər?" — „Int ä de bara én dakséd", sá bón. — „Én dakséd?" tykt prästn. „Hur vil du bivísa de?" — „Jó", tykt bón, „sóln går alla dár opp i östər o nér i västər, so at igga blír de bara én dakséd". — „Já, nu ä de ju so", sá prästn, „men kan du nu säjja, hur djúft ä hávə po de djúpasta ställə?" — „Jó", tykt bón, „int ä de bara ett sténkast". — „No, hur bivísar du de?" tykt prästn. — „Jó", sá bón, „om ja kastar én stén i hávə, so stannar den int, förn den kommər ti bottnə, o do ä de igga bara ett sténkast". — „Jáno, nu ä de ju so", sá prästn, „men säjj mäj nu, hur logkt ä de från jórdn ti himiln?" — „Häjj jó", tykt bón, „igga ä de bara ett skússhold". — „Hur kan du säjja so?" sá prästn. — „Jó", sá bón, „de står ju i skriftn, at Elías fór me hästar o vagn ti himiln, men igginstans talas de omm, at han béta po vægin". — Já, de kund int prästn hällər nékka té. „Men nu ä de min túr ti fræga", tykt bón, „o ja ä nu från landə, ja, o dær hár ja én fár o én mór o én brór, o va hétər dom?" — Men do, ska ja säjja, bläi prästn i fundérniggar, o so sá han: „De hár nu donn[2] men int ja réda på va dina släktiggar hétər dær po landə". — „Jó", tykt

[1] Ordentligt. [2] Döden; lindrig svordom.

bón, „de fins én Gúd i himiln, o han ä allas vår fádər, o soléss ä han okkso min, jórdn ä min módər, o Kristus ä min bródər, o nu ä silvərkannan min“.

290. Hur prästn börja sin prädíkan om påskmoron.

(Jönsböle i Lojo).

De va en gågg en lægər präst, som disputéra mä en hogər o sá, at an sku sværa två túsən jævlar po prädikstóln om påskmoron. „De jör du itt“, tykt den hogər. — „Jó, de jör ja“, svara den andər. — Nær an senn komd opp i prädikstóln om påskmoron, so sá an: „Ett túsən jævlar, já itt två túsən jævlar häldər kund hindra Kristus ti uppstå“.

291. Klara, klara, klara äro himlens stjärnor.

(Helsinge).

Ännu kan ja én anan historja om två prästər, som tóist me varandra. Den éna, han va uggər o hadd én brúd, som hétt Klára. O so sá han ot den andra: „Om du vil tró de hällər int, so ska ja i sönda börja min prädíkan me ti säjja nammə po brúdn min trí goggor ansvít“. — „Näjj, de trór ja int“, sá den andra. — Men han försækra bara, at han sku göra de. När söndágin komd, so gikk den andra prästn o i körkan ti få hora hur kambrátn sku slå säj út me de, som han hadd lova. O när han, som sku prädíka, komd opp i prädikstóln, so börja han strakst: „Klara, klara, klara äro himlens stjärnor“, o so hold han én tokon prädíkan, at den andra int hadd hori én so grann prädíkan i sin tíd. — Jó, so ä de, bara den som riktit kan prädíka, so nu får han de allti ti passa.

292. Prästens byxor.

(Jönsböle i Lojo).

En präst sade en gång på predikstolen: „Det är en sak, som jag vet och som ni icke vet, och en annan sak, som ni vet och som jag icke vet, och en tredje, som inte ni vet och inte jag häller. Den första saken, som jag vet och som ni icke vet, är den, att mina byxor

äro söndriga bak; den andra saken, som ni vet och som jag icke vet, är den, om i viljen skänka mig tyg till ett par nya byxor. Och den tredje saken, som inte ni vet och inte jag häller, är den, om den här beskedlige sockenskräddaren, som sitter här i bänksänden, vill sy dessa byxor åt mig för ingenting."

---

293. Prästen som tog sig en sup på predikstolen.

(Jönsböle i Lojo).

Det var en präst, som var en stor drinkare. Han brukade ha ett ämbare med brännvin med sig på predikstolen, då han predikade. En gång, då han hade predikat en stund, så sade han: „En liten tid och i sen mig icke och åter en liten tid och i sen mig", och så böjde han sig ned och tog sig en sup. — Och för att det skulle gå fort, så stack han hufvudet i ämbaret och drack på det viset. Men när han sedan i hastigheten skulle räta upp sig, så fastnade ämbarhandtaget om nacken på honom, så att ämbaret följde med. Och där fick han sedan stå med ämbaret på hufvudet.

---

294. En líkprädíkan.

(Jönsböle i Lojo).

En gogg do en ríkər bóndə dødd, so lova ägkan en higgst ot próstn, bara an sku holla en vakər líkprädíkan. Om sondágin so sku pojkin føra higgstn ot próstn o ford o. Men en annan präst prädíka den sondágin. Han huld o líkprädíkan. Men do an ha prädíka en stund, so sá an: „Fán tó šæln, o próstn tó higgstn, men ja o klokkarn bläi útan". — Do ägkan, som o va i tjörkan, hørd va prästn prädíka, stég un opp o sá ot pojkin: „Gå tá bort higgstn från próstn, äftərsom an itt prädíkar, o før himm an åtər".

---

295. Om Juan som rätta prästn.

(Karis).

E va en gogg en pojtji, som prästn sá ot, to an jikk i skrift-skólan: „Juan, om nogon júgər, so ska du itt säjj: 'tu júgər', [illegible] lyfta andəṇ ot hansiḳtə ọ tvinna okrigg den lítə o bḷístra", — [illegible]

so änd e se en sunda, at Juan va i tjörkon. De va mídfastusundájin o prästn prädíka om fämm brøn o två fiskar. I prädíkan so sá an: „Tom dær brønan, varmä fämm túsn männ bläi spísaga, va itt som vora brøn, hútan stóra som den ær vítjin ær ve Karis tjörkon“. — To stäig Juan strakst opp i bäntjin, lyfta andən hopp ti hansiktə o tvinna homkrigg den. Prästn, som så e, fråga do: „Júgər ja Juan?“ — „Já“, svara pojtjin o sá: „om de sku a vari so stóra bron, so sku dom a most á líka stóra bákúnar o, o de ä hitt möjlit“. O so bläi prästn rättagər.

---

296. Den giriga prästn.

(Kvarnby i Sjundeå).

De va ién präst förr i værdən, som va myki nóga o gá int mát uåt folki sitt. Sién bläi prästn ägkligg. Do sa klokkarn, at kära fár sku buda ti gifta säj. Do sa prästn: „Nu sku ja nu gära de, men ja fuår int so ríkər, som ja sku vila há“. — Do sa klokkarn: „Dær o dær viét ja ién, som hár myki ríkidómar“. — „Nu viét ja ota den o“, sa prästn, „men ja viét int om ja fuår já dær“. — Do försækra klokkarn, at dom nó sku fuå, bara dom sku fara o försyoka. „Ja hár so bruått för mina hästar, at ja int just sku hinna“, sa prästn uåtər. — „No, ja viét ota ién gínvæg övər skógin, vi ska guå“, sa klokkarn. — Nær klokkarn gá säj himmifruån, so uåt an först frukost o tó sién mát mässäj, o dom gikk hiéla dáin i skógin. Om afton sa klokkarn: „Nu ha vi guått vils. Ja ska guå opp po bärgi o sí, om ja int vársar nogon iéld“. — Undər de han gikk, so uåt an alt mä vægin o nær an sién komd niér, so tó an ién ruti træbít i hann sin o luådist äta po den. Nær an sién kom ti prästn ijänn, sa han: „Ja trór du ätər, hyər du, gié uåt mäj o!“ — „Já, ja har bara ién træbít, som ja gnavar puå“, sa klokkarn. — „Hur kan du äta toko?“ sa prästn. — „Já, kära fárs dräggar o pígor ätər o toko, o nær ja ha vari po kära fárs arbit, so ha ja læri mäj mæ“. — „Gúd jölpi mäj himm, nu ska folki mitt fuå mát“, sa prästn, „nu fuår ja šölv kännas vi va de vil há o säjja ti vara huggrogər“. — Nu hadd klokkarn int sitt nogon iéld, nær an va po bärgi, o so fikk dom guå o vandra ijänn. So komd dom ti ién hyəláda. Dær börja klokkarn uåtər ti äta. „Ja trór du ätər?“ sa prästn. — „Já, ja ätər hyo“, sa klokkarn. — Prästn försyøkt o ti äta, men kund int. „Hur kan du äta toko?“ sa prästn. — „Já, kära fárs dräggar o pígor ätər o toko“, sa klokkarn. — „Gúd jölpi mäj himm, nu ska folki mitt fuå mát“, sa uåtər prästn. — Därifruån gikk dom sién siént po kväldən o komd ti ién

bý, o ruåka just vara sama, som dom sku til. Dom gikk inn, o do stó värdinnan o knoda ién viétdiég. Klokkarn sá do ærandə sitt o värdinnan gínast ti stiéda opp säj. Nær dom nu va innə po tvuå mann hann, so fruåga prästn, om an sku vuåga äta ota diégin. „O ja, kära fár ätər bara, ja ska ful gié tiékn, nær värdinnan kombər inn ijänn". — Nær un komd inn, so styøtt klokkarn ti prästns arm, so at halva armən fór inn i diégin. Prästn vist int anan ruåd än stikka handən i fikkan. Nær dom sién sku säta säj ti bórs, so täktist int prästn ta hann ota fikkan, o dær bläi an útan mát ijänn. Nær dom sién fór o sova i säggkamarn, värdinnan i iéna säggin o klokkarn o prästn i den andər, so stó dær ién väliggsgrýto i knútn. Do fruåga prästn uåtər: „Mon man sku vuåga äta ota den dær väliggin?" — „Jó", sa klokkarn o fikk iétt truådsnystand o gá uåt prästn iéna ändan o kasta nystandə i värdinnans säggin o bá prästn hämta uåt honon o ién sliév o sa, at an sku fölga truådn, so sku an hitta bätər. Prästn gjórd so. Nær an hadd äti, so sku an fyøra uåt klokkarn o ién sliév o föld mä truådən, men komd ti värdinnans sägg. Hun sovd huårt, o dró logga pústar. Dær tródd prästn, at klokkarn sku bluåsa puå väliggin. „Pass int bluåsa, int ä den hiétər", sa prästn. — Värdinnan andast uåtər andər goggon. „Int ä de hiétt", sa prästn. — Tridi goggon andast un äunu huårdarə. Do bläi prästn arg o sku kasta väliggin mót yogona uåt klokkarn, men kasta uåt värdinnan. Hun vakna opp o fikk ién vatustæva o út po bakkan ti tvätt säj. Prästn bläi räddər o tägkt, nu ristar un iéld nu, nær un kombər inn, o hur ska ja do gära mä handən min. Han út fórt o ti syøka äftər vatn. Dær so hitta an po ién tjärutunno o stakk handən inn i tjärun. Sién känd an i ién anan tunno, o dæri va fjädər, o hann hans bläi alt full ota fjädər. Do gikk an o vísa uåt klokkarn. „Guå nu", sa klokkarn, „fórt út o gníd uå iér po nogon stién po bakkan, för int losar de annos int". — Prästn gikk o, o dær va an o gniéd po värdinnan, som an tródd ti vara ién stién. Do bläi käriggin rasandər, o so modist dom jägka säj bort, för un tródd, at dom sku gära bara spitákəl uå henna, o fruån den stunn bläi prästn ién brá kár o sku aldər miéra ha niékka folki sitt mát.

---

297. Prästn o klokkarn som va út o jaga.

(Helsinge).

De va én gogg én präst, som va so snål, at han aldər nämdist gé bort ett mål mát, o knaft va de, at han šölv nämdist äta säj mätt hällər. De hadd klokkarn réda på, o so tägkt han: „Ja ska väl bóta

däj ännu för din snålhét“. — Én dá senn sku dom gå út o jaga. Do tykt klokkarn: „Va lär vi nu båda göra tá mát me oss; ja ha nu tajji lítə me mäj, o de sku nu buda spísa, tiss vi kommər himm tibáka“. — Já, de va prästn myki nöjd me, när int han träggd tá nogo mát me säj. O när dom va færdiga, so fór dom å. När dom hadd gått én stund i skógin, so villast dom bort, so at dom int vist, vart dom va. Do sa klokkarn: „Nu most vi försoka, om vi sku hitta ti nogo bóarər, annos so får vi svälta ijæl“, sá han, o so ford han prästn alt läggər o läggər inn i skógin, för nu vist han va han vild: han sku pína prästn, för at han va so snål. — Dom gikk läggi o væl. Ti slút komd dom ti én láda. Dær lá dom säj o víla, o klokkarn dró framm mátn o börja äta. „Ajj, gé ot mäj o lítə, för ja ä so huggri, at ja rákt svältər ijæl“, tykt prästn. — Klokkarn gá ot honon nogra sóltorkada kókákor o tykt: „Bätər hár int ja, ja ä so fati“. — Prästn åt, men va sku de smaka. Senn so sá han: „Sku ja slippa me lívə hærifrån, so aldər sku ja méra svälta mitt folk o aldər andra hällər, för nu vét ja va de vil säjja ti svälta o int há nogo ti äta“. — Klokkarn lådist o sukka o bé, at han sku hitta himm. När dom hadd víla lítə, so börja dom ijänn gå. Mót kvälln so ford klokkarn prästn ti ett folk, som bódd dær i skógin, o so tykt han: „De va nu lykka, at vi hitta den hær stuvun, annos sku vi hela nattn ha fått leva útan mát o ligga hær i vilda skógin“, o so sá han ot prästn: „Nu ska vi int vísa, at vi ä so huggriga, útan vi ska äta bara lítə, o när dom läggər säj o sommnar, so ska vi stíga opp o äta oss mätta; däför ska du int äta mér, när ja trampar däj po fótn“. — Dom komd övəréns om de, o so gikk dom inn o bigærd nattkvartér. Dær hold dom jyst på ti kóka ot säj ärtmát ti kvälln. När dom fikk mátn færdi, so bá dom främandə o koma o äta. Dom gikk o äta. När dom hadd äti én stund o klokkarn bläi mätt, so trampa han prästn po fótn, o do sá han gínast, at han int orka äta méra. När alla hadd äti, so gikk dom o lá säj o sova. När de hadd vari én stund, so at prästn tykt, at dom alla hadd sommna, so stott han ti klokkarn o sá: „Så ɗu, om de bläi nogo mát övər o?“ — „Jó“, sá klokkarn, „nó bläi dí änn i grýtan“. — Do sku prästn dí o äta. Men so börja han fundéra, at han int sku hitta tibáka ti säggin. Do sá klokkarn: „Hær ä ett sträk, tá du éna ändan, so bindər vi andra ändan fast hær i säggin, so hittar du nó tibáks me de“. — När prästn hadd äti o sku koma bort, so sá klokkarn: „Hämt ot mäj o lítə, om dær ännu fins nogo“. — Prästn sku do fora ot klokkarn, o när han int hadd ana ti fora me, so tó han i hann. Men undi tídn, som han åt, so va klokkarn o flytta sträki från déras sägg ti den, som hussbun o värdinnan lå í. O när han do komd dí, so lå käriggin jyst o blåst. Do tykt han: „Blås int, int ä de hétt“. — Men när hun igga slúta, so

bläi prästn arg, o so smórd han ärtmátn dí övər käriggin i säggin. O so gikk han o ställd säj mitt po golvə, för han va rädd, at klokkarn sku dask omm honon. Men de räkt int läggi, so vakna käriggin, o när hun känd, va hun hadd i säggin, so tägkt hun: „Va ha ja nu gjórd!" O so, hun opp o út po bakkan. Men prästn, han stó bara mitt po golvə o vänd säj o vist int, hur han sku få händrən sina réna. Do sá klokkarn, som hadd sítt, var tjärubyttan stó: „Dí va én bytta i knútn, gå dí o tvätt dom." — O so vísa han prästn ti tjärubyttan. Prästn stakk händrən dí, o so tykt han: „Igga blír dom bätər, fast ja tvättar dom hær, för de hær ä so tjokt o porit so at". — Do sá klokkarn: „Dær stó én tunna i farstun bakom dörrn, kanski de ä rénarə vatn i den". — O so vísa han prästn ti fjädərtunnan. Prästn gikk dí o hamla o sokt öftər tunnan, o när han hitta på den, so stoppa han båda nävana dí í. O so tykt han: „Igga blír dom bätər hær hällər, för int ä hær nogo vatn". — Do tykt klokkarn: „Já, do vét ja igga ana råd, bara at du går o gnídər dom réna po den dær víta stén, som står dær po gårdn". — O so narra han prästn ti gå o tokka ti käriggin, som stó i bara särkin mitt po gårdn o gnéd ärtmátn å säj. Prästn går dí o klappar ti käriggin. O hun ti skríka o bé: „Slå int, slå int! Ja ska aldər i værdn mér göra so" — för si hun tägkt, at de sku vara gubbən, som sku koma o gé strýk ot henna, när hun po de vísə hadd pora úr säj i säggin. — Nu så prästn, at han ijänn hadd gjórd tókit. O när han int fikk händrən sina réna, so fikk han bá dom toko som dom va. Mót moronsídan so knuffa klokkarn ti prästn o tykt, at dom sku modas stíga opp o laga säj bort, innan folki sku vakna, för annos sku dom få skämmas ogona úr säj. Dom gikk o vandra i skógin, o när de senn börja o blí dágər, so hitta klokkarn po riktiga vægin, o so komd dom himm. O prästn han va so huggri o útfari, at de rätt va ygko me honon, o skämdist gjórd han mæ, när han hadd fari messäj po de vísə. Men aldər vist han ti va snål senn méra, o aldər lät han folki sitt svälta hällər, so at nó bläi han bóta för de allti.

---

298. Guldstycket.

(Finnby i Strömfors).

Det var en herrgård. Där fans en torpare, som inte just var bortkommen. Så om lördagskvällen stod patronen och språkade med folket. Och så sade han: „I morgon är jag bjuden på kalas till prostens", sade han. — „Ja, vill ni tro mig eller inte, så blir jag ditbjuden som gäst också", sade torparen. — „Att du nu ids tala! Du

skulle nu blifva bjuden af prosten!“ tykte patronen och drängarne och började skratta åt honom. — „Jo, det blir jag, det“, sade torparen och tykte: „Vi skola slå vad. En tunna råg lägger jag upp“, sade han, för han var säker på sin sak. — „Vi slå bara“, menade patronen, „men nog kunde du göra bättre bruk af din rågtunna“, tykte han. — Och så slogo de ihop, och de andra togo af och grinade åt torparen. Andra dagen, när prosten kom från kyrkan, gick torparen till prostgården och bad att få tala med honom. Men när prosten såg, hvem han hade att göra med, tykte han: „Inte har jag tid nu med dig, för jag får i dag främmande till middagen“. — „Jaså, jag får väl då gå till någon annan“, menade torparen och plirade småslugt på prosten. — „Nå, hvad skulle du nu riktigt vilja ha?“ menade prosten, som började blifva smått nyfiken. — „Jo“, sade torparen, „jag tänkte bara fråga: 'vet herr prosten, hvad ett guldstycke skulle kosta, som är så stort som en tegelsten?'“ — „Ja, jag kan nu inte säga så precis“, sade prosten, „men kom in och ät middag med, så få vi sedan rådgöra om den saken“. — Torparen gick in och satte sig vid kalasbordet som de andra. Där fick han sitta närmast prosten, för se han var rädd, att torparen under måltiden skulle tala med någon annan också om sitt guldstycke. När kalaset var slut och gästerna började fara bort, så tog prosten torparen in i sin kammare och frågade efter det där stora guldstycket och ville hafva reda på hvar han hittat det. „Nej“, sade torparen då, „inte har jag hittat något guldstycke. Men när jag i går gick där hemma i backen, så såg jag där så mycket stenar både stora och små, och så vet jag inte, huru det föll mig i tankarna, att det kunde finnas ett sådant guldstycke, och så tänkte jag, om jag skulle hitta ett sådant, så skulle jag inte veta, huru mycket jag skulle taga för det“.

---

299. Päggposan.

(Österby i Karis).

Hen gogg itta en kár en päggposa o so jikk an ti prästn o fræga va an sku jöra mä an. „Gå först i gátornən o säjj til, va tu a itta. Hom hindjin hégarə kombər, so kom tibáka ti me“, tykt prästn. — Kárn jórd so. An jikk i gátornən o rópa árt: „Posa“, men i sakta tón: „mä päggar í“. — Hindjin komd, som a förlóra nogon päggposa. Kárn jikk nu tibákas ti prästn o sá: „Hindjin hégarə a komi“. — „Já, to ska päggana däilas i trí lottər: en däil ot ittarn, en handər däil ot fatiga o en tridi däil ot šælasörgarn“. — Kárn däila to skattn i trí däilar. Som an a jórt e, so sló an sin däil i posan tibáka. To

an a fott sin däil i posan, so sló an tom fatigas lott mæ i sättjin o sá: „Hindjin här fatigarə än ja“. — Senn so sló an prästns däil mæ o tykt: „Hindjin sörgər mér för min šæl än ja šölvər“, o so fikk an bioll altsamans.

---

300. „Mosa“-Matte har två öron ock.

(Bullers i Strömfors).

I Lappträsk fans förr en prost, som hette Hofberg. Han var nu mera enkel och enfaldig, som mest alla präster äro. Och så fans där en klockare, som hette Siskander. Han var mera fiffig och kvick, som mest alla klockare äro. En dag, när Hofberg kom hem från en förrättning i socknen, så stod Siskander på gården. Då sade prosten: „Vet bror hvad! I dag har jag sett ett under! Jag har döpt ett barn med två tumlingar[1]“. — „Nå, hvad är det så underligt!“ sade Siskander. „Mosa-Matte har två öron ock“. — „Nej, hvad säger du!“ sade Hofberg. „Har han två öron! Det har jag aldrig kommit att gifva akt på“, sade han. — „Jo, nog har han det“, sade Siskander, „och det kan pastorn genast öfvertyga sig om, för han är här på arbete i dag“. – När Hofberg hörde det, så skulle han genast och se Mosa-Mattes två öron. Men Siskander viste nog, hvad han ville, och så sade han: „Inte är det nu så brådt om, nog kan nu pastorn först föra in kappan och handboken“. — Medan Hofberg gick in, sprang Siskander till Mosa-Matte och sade: „Akta dig nu, nu är pastorn så arg på dig, att nu kommer du bestämdt att få stryk“. — Och så gick han för att möta Hofberg. Och så började de båda gå ditåt, där Mosa-Matte stod. Men alt som de kommo efter, så drog han sig längre och längre undan. Då började Hofberg vinka med käppen åt torparen, att han skulle stanna. Men nu, skall jag säga, fick Mosa-Matte först brådt om, så att han tog till att springa. Då började Hofberg ropa åt honom och bad, att han skulle stanna. „Ja, bara inte pastorn slår mig“, sade Matte. — „Nej, inte slår jag dig, bara du stannar“, sade Hofberg; „och hvarför skall du nu vara så envis, inte har du förut brukat vara sådan“. — Då stannade Matte och väntade på prosten och klockaren. När de kommo fram till honom, sade Hofberg: „Är det sant också, att du har två öron?“ — „Jo“, sade Mosa-Matte, „nog har jag som andra människor två öron“. — „Nå, visa dem nu! Hvar har du dem?“ sade Hofberg. — Ja,

---

[1] Tumligg kallas den lilla tumme, hvilken man stundom får se fastvuxen vid den till handen hörande stora tummen.

Mosa-Matte visade då först på ena sidan, och där hade han ett öra, och sedan på den andra sidan, och där hade han det andra örat. Då vände Hofberg sig till Siskander och sade: „Nå, hvad är det här nu så förunderligt! Alla människor ha ju två öron“. — „Nå ja, hvad var det då så underligt, att barnet hade två tummar“, sade Siskander; „alla människor ha ju två tummar“. — „Ja, men, ser du, jag glömde att säga, att det var på ena handen“, sade Hofberg. — „Ja, samma var fallet med mig“, sade Siskander, „jag glömde att säga, att han hade ett öra på hvardera sidan“.

301. Den snåle prästn.

(Karis).

De va en gogg en präst, som va mytji snålər o hílakər o haldər vila jé nattkvartér åt räisand. Senn so komd trí stjérnpojkar, som jikk mä stjérnon, o so jórd den éna se dovər, o so jikk dom inn ti prästn o sá: „Sku pastorn va so gó o jé ot oss nattkvartér“. — „Näjj, ni kan int få nattkvartér“, svara prästn. — „Takkarimjúkast“, sá den dova pojtjin, jysom prästn sku ha lova. — „Ja säjjər, at ni int kan få nattkvartér“, sá prästn andra goggon. — Men pojtjin svara bara: „Takkarimjúkast häftərsom vi bläi jälfta“. — „Häftərsom ni ä so bistjéliga, so ska ni få“, tykt do prästn. — O so slapp dom all trí pojkana o sova i sáln i sänjin mä prästn.

302. Nó va han gó ätankár allti.

(Ingå).

En gogg va en präst nér ti šärigåln po itt bryllop. Ti måltídn so ha fiskarn kóka simpor. To prästn åt, so komd e en stór hóp mä bäin po taldritjin, so den šýmd undan prästn för honon, som sat mittimót an vi andər sídon å bórdə. To fræga an ot en andər fiskarə, som sat sído i sído mä an: „Kvann ä prästn o kvart ha an tajji vædjin?“ — „Tyst, tyst! sír int tu, kvann an sitər bakom den dær stór bäinhöjjin“.

303. Prästn o tjörkväktarn.

(Österby i Karis).

E va en gogg en präst, som sölvər va tjörkværd tilíka. To an add främand, so brúka an hallti a väktarn ti gå ti tjörkan häftər vín. E dær vild hitt väktarn so jærna jöra, hútan tykt, at e va hórätt. Senn so änd e se en hafton, at pastórn håtər fikk främand, o väktarn så, to dom komd. An tägkt to: „Ja most ful häftər vín i tjörkan håtər". — För ti slippa jör e, so släft an prästns suggan hinn i tjörkan o stäggd dörn fast. To prästn bá väktarn gå häftər vín, svara an: „Ja a sítt so mytji i den tjörkan, so ja vågar hitt gå haléna". — Prästn modist to fölg mæ. To dom komd ti tjörkan, so læst väktarn hopp dörn, men stäig sölvər bakomm o lät prästn gå hinn hénsam. Som an komd hinn, so sku suggan rús åv út o spragg prästn millan bäinən, so an bläi o sita po ryddjin, o so bar e åv úr tjörkan. Prästn bläi räddər o rópa väktarn ti jälp o sá: „An tár mäj nu! An tár mäj nu!" — Från den tídn slúta prästn opp ti ämta tjörkvín ot främandə sitt.

---

304. Matte och prästen.

(Kyrkslätt).

En pojke, som ingen kände, träffade en gång en bonde på landsvägen. Pojken frågade bonden, hvart han skulle fara. „Till kvarnen och mala". — „Hvad betyder det att fara till kvarnen med en half tunna", sade Matte — så hette pojken. — „Jag är fattig. Jag har inte råd att föra mer". — „Låt mig fara till kvarnen med edert lass", sade Matte. — „Huru kan jag låta dig fara till kvarnen, som jag icke känner". — „Bry er inte om det, ge mig sju säckar, så skall ni få sju säckar tillbaks fulla af säd". — Bonden gaf åt honom sju säckar, som han begärde. Matte tog nu och fylde säckarna med sand och sågspån och satte litet råg ofvanpå ur den ena säcken, och for sedan till kvarnen. Nu träffade det sig så, att prästens drängar också voro till kvarnen, och Matte hade rustat ut sig med brännvin och lagade då prästens drängar fulla. Och när Matte såg, att de voro riktigt fulla, så sade han: „Har ni lust, kamrater, skola vi byta råg?" — „Nå, lika mycket, säckar som säckar och råg som råg". — Prästens drängar somnade sedan i sin fylla. Matte passade nu på, så han fick sin råg malad, som han bytt åt sig, och for så hem till bonden, när han fick maladt, och sade åt bonden: „Här har ni rågen, och nu har jag gett åt er det jag har lofvat". — Om söndagen kom samma präst att

predika och lät lysa på, om någon skulle kunna upptäcka den stora skälmen, som hade narrat hans drängar, så skulle han få tio tunnor råg i belöning. Matte var ock i kyrkan och hörde på lysningen och gick strax från kyrkan till prästgården och sade åt prästen: „Får jag den belöning, som är lofvad, skall jag upptäcka skälmen". — „Ja, min gosse, det skall du få. Jag är en andans man och kan inte ljuga". — „Må det ha varit hvem som hälst, får jag ändå?" — „Ja, det får du helt säkert". — „Det var jag", sade Matte. — „Nå, du är en stor skälm, hör jag. Kan du göra flere sådana skälmstycken, skall du få tio tunnor råg till". — „Hvad skulle det vara", frågade Matte. — „Kan du stjäla bort min hund ifrån min gård?" — „Jag skall försöka på", sade Matte. — Och nu skaffar han sig en säck, en liten sticksåg och en borr, och sågade så ut en liten bit ur porten om natten. Genom hålet stack han så in en käpp och började ärta med hunden. Hunden rusade då i käppen och sprang ut genom hålet i säcken, som Matte hade satt för hålet. Om morgonen gick han till prästen med hunden i säcken och sade: „Här fins den nu". — „Nå, men du är ju en äkta filur. Kan du göra flere sådana skälmstycken än?" — Prästn tänkte då sätta för honom ett sådant, som skulle vara omöjligt och sade: „Kan du nu stjäla bort den vigningsring, som jag och min hustru äro sammanvigda med, så skall du säkert få tio tunnor råg igen". — „Jag skall nu försöka på", sade Matte. — Nu stälde han sig i farstun bakom farstudörren. Där hörde han, att prästen sade åt sin fru: „Göm nu denna ring och ge den åt ingen annan, förrän jag själf kommer och hämtar den". — Matte, som stod bakom farstudörren, hörde alt, hvad prästen sade. Och nu hängde prästens hatt och kappa i farstun, och frun låg i en säng och prästen i den andra. Matte tog prästens hatt och kappa på sig och gick in till frun, som låg i sängen, och sade åt henne: „Ge nu mig den ringen, som jag gaf åt dig i går afse". — Han fick den och gick ut och stälde sig bakom farstudörren igen. När prästen steg upp, gick Matte in till honom och sade: „Se här fins ringen". — „Det var ju märkvärdigt. Men det jag har lofvat, det skall du få. Kan du ännu göra ett skälmstycke? Kan du nu stjäla bort mig själf nästa natt, skall du få tio tunnor råg igen". — „Jag skall nu försöka på", sade Matte. — Till natten därpå skaffade Matte åt sig kyrknycklarna och förgyldt papper och lät göra åt sig kläder; ännu skaffade han åt sig en stark säck och mycket ljus och satte ljus i alla kronor och tände eld på. Så gick han själf upp på läktaren och gick och spatserade där af och an. Prästen bodde nära kyrkan och såg om natten, att det var eld i kyrkan och tänkte, hvad det där ville säga, tog kappan på sig och gick dit för att se. När han kom i kyrkan och fick se den där granna mannen, som gick på läktaren, tänkte han: „Hvem må det

skall vara, som går där så grann?" — „Jasså, du är här nu", sade Matte, „som jag så länge har väntat". — Prästen bockade sig djupt och sade: „Ja, herre, nog är jag här". — „Nu skall du slippa lefvande i himmelen", sade Matte, „om du går hem efter alla pengar, som du äger". — „Ja, det gör jag gärna", sade prästen och gick hem. — Matte går sakta efter och ställer sig bakom fönstret, hvarpå han hörde, då prästen säger åt sin fru: „Nu är jag så lycklig, att jag slipper in i himmelriket lefvande. I kyrkan står den, som ämnar föra mig lefvande dit. Men här skall jag lämna åt dig en påse dukater, att du har att lefva med, när jag far bort". — Matte hörde de orden och sprang tillbaka till kyrkan. Då prästen kom dit efter, sade Matte: „Har du alt här nu, hvad pengar du har?" — „Jo", svarade prästen. — „Ljug inte för mig", sade Matte. „Du vet, att jag vet allting. Gå hem efter dukatpåsen, som du lämnade åt frun, annars slipper du inte in". — Prästen gick då hem efter dukatpåsen. När han kom dit tillbaka, sade Matte: „Nå, kom nu hit upp och kryp in i den här säcken, så skall jag föra dig till himmelriket". — Prästen kröp gladeligen i säcken och Matte band väl fast. Så började Matte draga säcken utför trapporna. Prästen fikk mycket sårt af stötarna mot de hvassa trappstegen och sade: „Det här kostar mycket på, jag får sårt". — „Har du icke läst det", sade Matte, „utan möda och besvär kan man icke slippa in i himmelriket". — Matte drog sedan prästen ut ur kyrkan och genom en vattenputt. „Här blir jag så våt", sade prästen. — „Ja, ser du, nu fara vi öfver Röda hafvet[1]", sade Matte och drog vidare. — Prästen låg tåligen i säcken och trodde, att det skulle bära af himmelriksvägen. Men Matte drog prästen hem till egen gård, och där var en svinstia. Då svinen hörde, att någon kom på gården, så började de rossla. Då frågade prästen: „Hvad är det för ett ljud, som jag hör?" — „Det är änglarna, som taga emot dig", sade Matte och kastade så både prästen och säcken in i svinstian. — Matte for af bort därifrån, och ingen viste, hvart han tog vägen, och ingen kände hela Matte. Prästen somnade i säcken, och om morgonen, när pigorna förde mat åt svinen, sågo de den där säcken och tänkte, hvad fan ligger här för slag och började damma på med såstången. „Aj aj, aj aj! Skall jag få så mycket stryk, innan jag slipper in i glädjerummet", sade prästen, då pigorna klappade om honom. Pigorna kände igen prästens röst, och gingo så in och berättade åt frun. Hon gick och såg och sade: „I natt var du hem och sade, att du skulle fara till himmelriket, men nu ligger du i svinstian".

---

[1] I Strömfors, där sagan äfven berättas, lyder pojkens svar: „Ja, ser du, nu fara vi genom molnen". *Red.*

305. Mölnarn som laga bósprotə.

(Degerby).

He va en gogg en mölnarə, som hadd en vakər hustru. So börja prästn i församlindjin tykk omm un o fundéra, hur an sku få un. So jikk an ti kundjin o sá: „Hans majestät har en betydlig mjölnare. Han kan göra alt hvad han vill. Han kan bygga en bro öfver strömmen till solens uppgång“. — „Det är rakt omöjligt“, tykt kundjin. — „Jo, nog är det möjligt, lofva skjuta honom bara, så gör han det“, svara prästn. — Kundjin kalla to mölnarn til se o sá: „Du skall göra en bro här öfver strömmen till solens uppgång“. — „He ä rákt ómöjlit, he“, svara mölnarn. — „Du skall göra det, eljes skjuter jag ihjäl dig“, tykt kundjin. — Mölnarn bläi äggsligər o jikk bort loggsmä vædjin o gräit o fundéra. Mä he sama mott an en gobbə mä säkk po ryddjin. Han fræga varför mölnarn gräit o va so äggsligər. „Ska int ja va äggsligər, kundjin vil, at ja ska bygg en bró övər strömmən, ti dess sóln rindər opp, o om ja int förmår e, so šútər an me“, tykt mölnarn. — „Sörg int för he, jé åt mäj mát i sättjin, so ska ja väl laga den“, tykt gobbən. — Mölnarn skaffa to åt gobbən mát i sättjin, o han börja på ti laga brón. To sóln rann opp o skoti small, so va brón færdigər. Som prästn så he, so bläi an äggsligər o sá: „Hvad skall jag nu göra, eftersom jag inte ännu fick lifvet af mjölnaren. Jag måste åter gå till kungen“. — Han jórd so. To an komd ti kundjin, so sá an: „Hans majestät har en betydlig mjölnare. Nu har han bron färdig, men hans majestät ber honom nu till solens uppgång laga ett lustslott i sjön“. — „Det är omöjligt, att han kan göra det“, svara kundjin. — „Hå ja, lofva skjuta honom, nog blir det af“, tykt prästn. — Kundjin kalla to mölnarn til se o sá: „Du skall bygga ett lustslott i sjön, tils solen rinner upp på himmelen“. — So snárt mölnarn hord he, so jikk an bidrovagər bort o mott sama gobbən som förra goggon. Han fræga för va an jikk o gräit. „Ska ja int gråta! Hans majistæt vil, at ja ska laga ett lustslot, ti dess sóln rindər opp, o jör ja int he, so lovar an šút ijæl me“, svara mölnarn. — „Sörg int tu för he, skaff me mát i sättjin, nó ska ja laga lustslotə“, sa gobbən. — Mölnarn skaffa an mát i sättjin. Om morin i gó tíd so va lustslotə færdit. Nu bläi prästn ännu äggsligari o börja fundéra, hur an sku få lívə å mölnarn o sá: „Jag skall ännu försöka att gå upp till kungen“. — To an komd opp ti kundjin, so sá an: „Hans majestät har en betydlig mjölnare, nu har han lusthuset färdigt“. — „Ja, ja“, svara kundjin. — „Hans majistæt bifallər honom nu laga ett bósprotə“, tykt prästn. — „Jag vet icke hvad det är häller“, svara kundjin. — „Lofva skjuta ihjäl honom, så gör han det“, tykt prästn. — Kundjin kalla to mölnarn til se o sá: „Du skall laga ett bósprotə

till solens uppgång, eller så skjuter jag ner dig". — Mölnarn jikk to bidrovagər bort o gräit. Han mott åtər sama gobbən, som fræga va an gräit át. „Ja most laga ett bósprotə, ti dess sóln rindər po himməln, o förmår ja int he, so lova kundjin šút me", svara mölnarn. — „Sörg int tu för he. I kväld, som sóln går nér, so ska tu ha gumman din ti gå lägg se i kamarn. Šölvər ska tu to sí jinum ett kvisthol, ti dess prästn kombər. Alt va tu sir, so ska du säjj: 'Tá fast!'", sá gobbən. — Mölnarn jórd som gobbən bá an. Om afton komd prästn o jikk inn i kamarn o ligga mä hustrun. To an a liga en stund, so vild hun opp. Som un komd opp o tó i tjærlə, so sá mölnarn jinum kvistholə: „Tá fast!" — Som han a sakt he, so bläi hustrun o sita fast. Hun rópa ot prästn, at han sku jölpa. Prästn sku jölp un, men to sá mölnarn: „Tá fast!" — So bläi prästn fastsitandist i gummon. Tom rópa nu ot pígon, at hun sku koma o drá dom från varandər. Hun komd o sku drá prästn los, men to sá mölnarn: „Tá fast!" — Som mölnarn ha sakt he, so fassna pígon mä armana om prästn. So fikk drändjin hora he dær skrítji, so spragg han o sku drá pígon från prästn. Mölnarn rópa to åtər jinum kvistholə: „Tá fast!" — Som han a sakt: „Tá fast!" so fassna drändjin fast i pígon. Han dró nu so hårt, at an dró tom allihópa mässe po gåln. Som tom komd út, so šämdist mölnarhustrun, som va halft natjin, o tó en hotoppo o stakk frammför se. „Tá fast!" sa mölnarn, so fassna hun fast tær. So komd tær en kó o börja äta å hotoppon. „Tá fast!" sá åtər mölnarn. — So fassna den fast. Senn komd en tjúr o snota po kóvən[1]. „Tá fast!" tykt mölnarn. — So fassna han fast i kóvən. Nu fór mölnarn nér från skullan, tær an lå o så i kvistholə, o fór mä altsammans ti kundjin. Som kundjin så he, so sá an: „Va i all værdən kommər nu för slá!" o spragg ti fönstrə o välsína se o tykt: „vår bišéliga präst ä tær mæ". — Kundjin spragg út o sku jölpa prästn tärifrån. „Tá fast!" tykt mölnarn. — So bläi kundjin tær. So sku drottnindjin gå jölpa kundjin o drá an bort. „Tá fast!" sá mölnarn, o so fassna hun fast. Nu tjord mölnarn altsammans övər brón, o tær va vakt. Som vaktn så he, so sá an: „Iggalunda får ja nogon tull å ér". — So sparka an kóvən i ändan. „Tá fast!" tykt mölnarn, o so fassna vaktn fast mä fótn i kóvən o börja hoppa po ett bäin. Senn so tjord an dom ti lusthúsə, o tær so ä dom äunu i dág.

[1] Kon.

306. Om molnarn o hans fóstərsonn.

(Västerby i Pyttis).

He va äin gággo i Tornio äin ríkər molnari. Han hádd äin mytjy vakər dótro. Tessútom hádd an tajji äin fati arbäitskárspojk ti fóstərsonn uåt si. Buå buånən börja tykk mytjy omm kvarádər, o líktist mytjy brá. Tom bläi styori o tykt omm kvarádər líkasom nær tom va smuåa. To bläi molnarn arg o tägkt: „Han djiftər si snárt me mín dótro, o han ä bara äin arbäitskárssonn“. — So kom tær äin gággo äitt farttýg siggland häldər äin šyokåptäin. To dji molnarn ti honon o fræga, om int han vild tá te tær pojtjin ti kajútsvakt uåt si. Kåptäin luva he. Tom tigga, en kåptäin sku ställ so til, en te pojtjin aldər mäir sku slipp häim. Nær han sku kom tí útomlánds, so sku han säli honon bort häldər puå noga anna sätt lägg hono i noga tjénst häldər drägk honon, so en han int mäir sku kom ti Finnlánd — han vild int djäv dótro sín uåt honon ti hostro. Molnarn luva uåt kåptäin mytjy päggar, bara han sku djör so. O han luva he. Sidan dji han ti arbäitskárn o sá uåt honon: „Nu fuår sonn denn gó hýra, bara tu släppər honon ti šyos, o to kan han blí kár me tín“. — Fádərn tykt, en molnarn ha djórd gott, o dji inn tærupa. Pojtjin bläi kajútsvakt. Tom siggla sidan ti útlándi. Po šyon va pojtjin mytjy färm up sín sýslo, so en kåptäin börja tykk omm honon. Nær tom kom ti útlándi, so hádd int kåptäin nattúr ti kast pojtji i šyon. Nær han hádd bistält all sín ærand o va klár ti kom bort, so stjikka han pojtji ti gá ti stán o tjyop si noga. Pojtjin dji. Nær han kom uåtər, to va stjipi bort fruån strándən o he va knaft, en han suå he mäir. To börja han gruåt, nær iggan kom ett onon. Nu va han i äin frimand órt o börja mars äin gatu upp o áro niér, o igga förstó han, kva tom tala. Han dji äin dag up te sätti o griét o va sorskli. To myott han kuggn upa gatun. Kuggn fræga to upa äitt spruåk o upa äitt anna uå pojtjin, o ettarst träffa han upa sama spruåtji, som pojtjin kund tala. To tala pojtji omm, hör he ha gandji til mæ onon, en kåptäin stjikka onon ti tjyop, o undi tín siggla han bort. „Han va so lágkt fruån lándi to räidan, so en ja knaft kund sí stjipi, to ja kom uåtər“. — Kuggn suå, en han va äin dukti pojk o tó honon uåt si ti fóstərsonn. Han skóla honon hyokt, so en han bläi ministér o äin ríkər kár. To fundiéra han, hör han sku kom ti Finnlánd tibáka, tær som fádərn hans va o molnarns dótro. O so tägkt han: „Kanstji ja djiftər mi me ena, fast hun bara ä äin fati bóndəs dótro, om hun ennu ä i lívi.“ — O so kom han me fläira djindrálər o mytjy kríksfolk ti Tornio. Päggar tó han i taskun fläira túsn rubbəl. Nær han kom ti Finnlánd o sku stíg ti lánds — he va tær næra som han va bárnfyodd —, so tägkt tom: „Kva ä he nu, kva kombər nu för äin tjäisar,

som so stjútər o kastar råkättər". — Upa sama dájin so sku he va bröllop för mølnardótron me äin gamal bisskopp — för hun va so nättər. Nær han hyørd, hör he stó til, o en bröllopi sku háldas, o en he va fläira hyøg härrar bidi ti bröllopi, so ständ han so til, en han slapp ti tal me brúdn. So fræga han uå hena, om hun sku vil tá honon. To sá hun, en „he gár int ann nu mäir, för vi ska vígas nu jyst." — „Brý ti int tæromm", sá han. — „Ba tu sær já uåt mi o djör, som ja vil, so blír he nó alt brá". — To luva hun försyøk, men tägkt, „he kan aldər stjé, fast ja hör djærna sku vil he." So dji han inn i bröllopshúsə, hälsa up djästrən o börja fundiéra upa, hör han rætt sku bör djör. — Äin klók kár va han. — Han dji ti bisskoppn häldər brugomn o häidra honon, en han ha fuått äin slikonäin nättər brúd. Sidan ständ han si ti stá vidər brúdəns sído o börja tal mæ bisskoppn äitt o anna, o ettarst sá an: „He sku va rólit ti hyøra, om äin so gámbəl kár som ni sku kuni víg grifti up äitt lík útan bók. Ja ska bittál äitt túsn rubbəl silvər, om ni djör he". — Bisskoppn börja djinarst läs víksəlórdən upa grávi. Ministérn stó vidər brúdəs sídon, men iggan kund djiss, kva han mäina. Nær bisskoppn hádd slút, so fræga an uå tom ádər prästrən, som va tær: „Ä he rætt läsi?" — Tom bukka uåt ministérn o sá: „Já!" — To sá han uåt bisskoppn: „He ä undər, en ni, som ä so gámbəl kár, hár so gott minni; men he sku va brá rólit ti hyør, om ni, som ä so gámbəl, útan bók sku kuni krisn äitt buån. Ja ska bittál tvuå túsn rubbəl silvər, om ni djör he". — Bisskoppn las o va nöjd ti fuå päniggar. Nær he va läsi, fræga han uåtər uå tom ádər prästrən: „Ä he rætt läsi?" — „Jó", sá tom o bukka si. — Han undrast uåtər, en äin so gámbəl kár hádd all smuå sákər i minni. „Äitt sku ja ennu vil hyøra", sá an: „Kan ni, vördi bisskopp, víg äitt brúdpar útan bók? Ja ska djäv idər fämm túsn rubbəl silvər, bara ja fuår hyøra he". — Bisskoppn ständ si frammför ministérn o mølnardótron o börja víg tom. Nær bisskoppn hádd slúta víkslə, viénd ministérn si uåtər ti tom ádər prästrən o fræga: „Ä he rætt läsi?" — „Jó", sá tom o bukka si. — To viénd ministérn si ti bisskoppn o räkkna uåt honon pänigga. Sidan takka han bisskoppn för víkslə, tó brúdən sín vidər hándən o dji bort o sá: „Nu ä vi Gýd stjé lov vígda". — So fi han si hostro o bisskoppn fi päniggar o bläi rík.

307. Tærme tikkər ja, senn he sku bud snítas lítə, so sku he lísa bätər.

(Borgå).

He va up te vísə, en prästn vild, en hans innkomstər sku ékas, o vidər äin stämmo útlá an vítt o bräitt, hur fatit an hádd o knaft ti slå se út. O medan han huld på tærme, so sovvna äin. Ettast tikt prästn, en tom sku vutéra, om tom sku vil gäv åt'n ällər int. To stétt äin ti Matts, som sovd, o sá, en han sku vakn upp o résta[1]. To sá han: „Kva ska he nu réstas färi?" — To sá prästn: „Ha tu int hérd, en ja bad, senn mín innkomstər sku lítə vättas[2] ékas?" — „Jasså", tikt Matts, „ja tikkər, senn dom sku budi minskas". — „No, hur kan tu tal slíkt?" tikt prästn. „Ha int ja häila te tídn, som ja ha vari jær i sóknən, vari te äinda jús, som ha líst fär idər i sindəns natt?" — „He, nó ä he sant, he", tikt to Matts åtər, „o tærme[3] tikkər ja, senn he júsə sku bud snítas[4] lítə, so sku he lísa[5] bätər".

---

308. Den ný prästn.

(Österby i Karis).

E va en gogg i en församligg, tær tom hallti va missnöjgda mä sin präst o haldər va nöjgda. Senn so komd en tokon dær spälivigk ti blí präst tær. An lät klokkarn i tystét om lordádjin såga prädikstóln i bitar, men so at tom lítə sat fast. To e va skriftərmålə, so släft an en i söndərs hinn i sakərstíon. Först komd tær en gamal gobbə hinn. Prästn fræga to, om an va en syndarə. „Já, gunåda mäj, so vist!" svara gobbən. — „Ja ska læra de ti synda!" tykt prästn o tó tjäppən o gáv an strýk o tjørd út an. — To an komd út, so birätta an, ur e jikk til mä ný prästn. Nær en handər senn jikk inn, so tägkt an: „Ja ska väl bätər frammställa min sák o nók vit hakta me". — Som an komd inn, so sá an först itt hindjintigg. To prästn fræga ot an, om an va en syndarə, so svara an: „Näjj, vist itt". — Prästn tó to tjäppən o tjørd út an o sá: „Va jör du ær to?" — Senn tórdist itt hindjin handər mér gå inn. Prästn jikk nu opp i prädikstóln för ti prädíka. To an komd opp i prädikstóln, so börja an slå mä harmana i karmn, so ila prädikstóln full i bitar o prästn rákloggər po golvə. To bläi halla rädda o spragg út, so bara en gamal gobbə va kvár, som hitt itta sin mysso. To prästn rætt opp se, o så homkrigg se, sá an: „Så, ár ja en kvar ær ännu!" — „Ja

[1] Rösta. [2] Något litet. [3] Därför. [4] Snytas. [5] Lysa.

tägkər hitt äldər så ländji stána ær, bara ja får min gamla pigkalúvo[1]“, svara gobbən. — Från den tídn va tom haldər mér i den församlindjin missnöjgda mä sin präst.

---

309. Bón som bläi präst.

(Degerby).

He va en gogg en bóndi, som bläi bjudin å prästn i församlindjin ti bórds, to an hämta ot an somarränto. To bón åt, so tykt an, at prästn hadd so brá mát o börja fundéra, hur han o sku fo blí präst, för ti fo äta líka brá mát. „Lær de ti präst“, tykt prästn. — Bón börja fundéra po sátjin, men vist igga, hur e sku gå til. En tíd täräftər förlóra kundjin päggar, útan at vita hokon e va, som a stuli dom. Som den dær bón fikk hor e, so fór an ti kundjin o sá, at an sku kuna skaff tom tibáka, för an tródd, at om an skaffar päggana tibáka, so blír an präst. To an komd ti kundjin, so sattist an i itt rúm för se šölvər i trí dygn. Po den tídn sku an modas skaff päggana, häldər sku an förlór lívə sitt. To an va i sin kamar, so komd först en bitjänt inn mä kaffi ot an. Bón hälsa to o sá: „Gu moron! Den första!“ — Bón mént första traktérnindjin, o bitjäntn tródd, at an sku säjj, at han va den första tjývən. Som an komd út, so birätta an för sina kambrátər o sá: „Bón tykt, at ja va den första“. — Andər moron komd en anan bitjänt inn mä kaffi ot bón. Bón hälsa to o sá: „Gu moron! Den andər!“ — Bitjäntn tródd, at bón sku säjj, at han va den andər tjývən. Som an komd út, so tykt an strakst för kambrátəna sina: „Bón sá, at ja va den andər“. — Tridi moron komd tridi bitjäntn inn mä kaffi ot bón. Bón hälsa to o sá: „Gu moron! Den tridi!“ — „Gu moron!“ svara bitjäntn tibáka o bitjänd, at tom ha tajji päggana, o sá, at dom sku jé dom tibákas, bara an int sku säjj e för kundjin. Han lova va tyst. Bitjäntrən ford nu päggana tibák, o bón gáv dom ot kundjin. To kundjin tó imót päggana, so fræga an va tjänst an sku vil há för he an a skaffa åtər päggana. „Ja vil blí präst“, tykt bón. — „Det är nu ett ställe ledigt, det skall du få“, tykt kundjin. — Bón takka, o kundjin šikka an ti he ställə, tær an sku blí int bara präst, útan tilomä próst. Som bón komd tí, so vist an igga, hur e sku gå ann ti prädíka, to an va so svág ti läsa, at an knaft tjänd stórt *á*. Men han va igga rådlöus. Po förhand komd an sams me väktarn o gáv an en stóran summa päggar, bara an sku såga stolpana från prädikstóln, so tom bara häilt lítə sku hägga

[1] Mössa.

fast. Väktarn jórd so. To bón komd opp po prädikstóln o lás lítə, so sló an mä handən i karmən, so häila prädikstóln full nér o prästn mæ. „Va sku toko dær holla ot en andəli mann!“ tykt bón. — Foltji bläi rädd o tykt: „Prädíkar han méra, so faldər häila tjörktátji nér“. — Han bihova igga méra prädíka, för an tó adjugkt o sörgd šölv méra för sin búk än sitt andəliga kall.

310. Doktor allviétandi.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gaggo äin bóndi. Han fyord äitt vidalass til stán. Nær han kom til torji, so tjyoft äin doktor te lassə uå honon. Han fyord häim til doktorn lassə sett. O to han hádd kasta uå he o dji inn ti fuå päggar, so suå han, hör vakərt he va tær inn. O so sá han: „Sku ja ento va doktor, so sku ja hav mytjy bätər. To sku ja int trägg tjyor vid o sliép ti stán“. — To sá doktorn: „Tu kan ju djinast blí doktor. Hiær ä äin bókbindarə, gá ti honon o tjyop noga för tess pänigga“. — No, han dji o tjyoft si äin ábisəbók. Nær han nu kom tibáka ti doktorn, so sá doktorn: „Nu ä tu doktor, nær tu hár bók o alt“. — So dji bón o suåld senn uks o tjärro, o tjyoft si grann kliédər o hýrd uåt si äitt vakərt rým. So dji an til snikkarn o lät djör si äin távlo. Upa hena lät han muål: „Hiær bór äin allviétandi doktor“. — Stassəsfolk suå tærupa, o tom undrast kvartifruån han ha komi. Men han dji häim o sá uåt Griéta, hostron sín: „Nu ha ja hýra uåt mi húsrým i stán o ä äin allviétandi doktor. Vili flytt oss til stán o liv frískt“. — Men i te sama stán fandist äin tjyopmann, som tom ha stuli ifruån hör mytjy pänigga o gull. O iggan vist, kemm he ha vari. To sá tjyopmann: „Nu ska ja gá til honon, allviétandi doktorn, kanstji han väit, kvar tom ä“. — Tjyopmann dji til honon o sá: „He ha blivi stuli fruån mi mytjy pänigga o gull, o nær tu ä allviétandi, so kan tu kanstji säjj, kvar tom ä“. — Nu bá tjyopmann doktorn kom häim til si, en han sku fuå räido upa sín pänigga. To fræga doktorn, om han sku fuå tá Griéta, hostron sín, messi o. „Jó, tá bara“, sá tjyopmann. — Nær tom kom tí, so hänta äin píga mát inn. To skuffa doktorn ti Griéta o sá: „Sír du, tær kombər te först“. — Men pígan tägkt, en han mäina, en hun ha tajji tom. Nær tom ha iti te mátn, so kom äin áro píga inn me äin anna rætt. To sá doktorn uåtər uåt Griéta: „Sír du, tær kombər te áro“. — Men pígan hun bläi häpi o tägkt: „Kva, mo han ska vit, en vi ha tajji tom pänigga“. — Men tjyopmann tródd int upa te doktorn ennu. Tærför so täkt han yvi te tridi rættn, so en doktorn igga fi sí

honon, o bá doktorn säjj, kva rætt he va. To tó han sín ábisəbók o suå yti hena. Tær va igga räido upa te mátn. To sá han: „Ajj ajj, tu Grabba[1], tu Grabba!" — tjyopmann häitt Grabba. — To dji pígan o sá uåt tjyopmann he. To tägkt tjyopmann: „Ettsom tu vist, kva som i fati va, so nó väit tu to o kvar pänigga ä" — tær va grabbor i fati — „o hör ja ska fuå tom tibáka". — Nær han hádd iti, so sa píguna uåt honon, en tom sku djäv all tom pänigga uåt honon, bara han int sku säjj uåt tjyopmann, en tom ha tajji tom. Sidan sá dom uåt doktorn, kvart tom hádd djyomd tom. Nær tjyopmann kom ti doktorn, so sá an: „Ett tu vist, kva i fati va, so väit tu o, kvart pänigga ä". — „Jó, kvaför sku int ja vit he, to ja väit alltigg", sá doktorn; „tom ä tær bák korstäin, millan korstäin o väddji". — To gá tjyopmann uåt honon mytjy pänigga, o up te sätti bläi han rík.

311. Den allvisa doktorn.

(Kyrkslätt).

Det var en gång en skräddare, som hade jämt arbete att sy hos en adelsman. Det hände sig då en gång, att adelsmannen blef sjuk och skickade efter läkare. Då han kom, skref han ett recept, som fördes till apoteket, och utaf den medicinen blef adelsmannen frisk. Läkaren kom sedan dit och frågade, huru det stod till. „Jag är nu frisk", svarade adelsmannen. „Hvad kostar det?" — „Hundra daler", svarade läkaren. — „Det ger jag gärna", sade adelsmannen. — Skräddaren, som satt och sydde, tänkte för sig själf: „Jag skall sitta och sy så många styng och många dagar, förrän jag får hundra daler, och du får hundra daler för några rader, som du skrifver". — Han öfvergaf helt och hållet sitt skrädderi och gick till apoteket och begärde att få köpa alla gamla recept, som där fans. „Det får du gärna", svarade apotekarn. „Jag har en hel fjäling full med sådana. Vill du ge hundra daler för dem?" — „Det ger jag gärna", svarade skräddaren. — Sedan begynte han kalla sig för doktor, och om någon var sjuk, så gaf han ett af de där recepten, det fick sen vara hvad som hälst. För han kunde inte själf skrifva, ej häller läsa skrifvet. Några blefvo friska och andra inte, som det vanligtvis plägar vara, då läkarena lofva bota folk. Så vandrade han från stad till stad. Slutligen kom han till en fristad, där han bosatte sig riktigt, och skref ofvanför sin port: „Här bor den allvisa doktorn". — Många gingo dit till honom, och några blefvo botade och andra inte, alt som det träffade sig. Då var kungen en dag ut och åkte, och en af hästarna slapp lös från

[1] Grabbo = kräfta.

spannet och rymde. Det söktes efter hästen på alla fasoner på gator och öfveralt i staden, men det var omöjligt att hitta den. Då sade kungen åt sin kusk: „Försök på att gå till den allvisa doktorn. Då han är allvis, så måste han väl kunna visa dig, hvar hästen fins“. — Kusken gick till den allvisa doktorn och talade om, hvad som händt. Doktorn gaf då åt honom ett recept och sade: „Gå till apoteket, och hvad du får, så tar du in“. — „Hur kan sådant hjälpa att hitta hästen“, tänkte kusken, men gjorde likväl efter doktorns befallning. — Då träffade det sig så, att han fick en sats laxerpulver. Det tog han in. På vägen hem fick han då en ofantligt stark brådska att göra sitt tarf och gick in i en smugu[1] mellan två byggningar, som voro där i närheten, och då han gjort sina bestyr såg han bakom sig, och då stod hästen där lifslefvande. Han ledde hem honom till kungen. „Sannerligen måste det icke vara en allvis doktor“, sade kungen, „eftersom han kunde på sådant sätt skaffa reda på hästen“.

Då träffade det sig åter en gång så, att prinsessan fick en bit kött i halsen och var på väg att storkna. Då skickades det efter alla möjliga doktorer och slutligen efter den allvisa doktorn också. Alla de andra doktorerna hade stora bestyr, men han gjorde ingenting. Då sade kungen: „Hvad är du för en doktor, som inte bryr dig om att göra något, då de andra ha så brådt?“ — Då skrattade han. „Hvarför skrattar du, när jag talar med dig?“ — „Jag måste ju skratta, för en bonde kom med ett vedlass och körde i halsen på henne“, sade han, „således måste hon ju storkna“. — Prinsessan hörde, hvad han sade och fick en sådan skrattlust, att det körde köttbiten upp ur halsen. „Nå, sannerligen är du en allvis doktor, som på det sättet kunde bota mig“, sade prinsessan. „Men ännu vill jag göra ett försök, om du är allvis. Kan du gissa, hvad jag steker och lägger mellan två porslinstallrikar, då måste du vara allvis, och då skall du också bli min äkta man; hvarom inte det, skall du störtas ut från tredje våningens fönster“. — Han blef då förd till ett rum i tredje våningen. Prinsessan stekte en groda och satte mellan två tallrikar och förde upp dem till samma kammare, där doktorn satt, och frågade: „Vet du nu, hvad jag har här stekt?“ — Doktorn hade ett ordstäf, att han liknade sig vid en groda, då han var i någon nöd eller ångest. Nu viste han icke häller annat, än att han skulle vara dödens man och sade: „Ack, du arma groda!“ — Med detsamma sade prinsessan: „Ja, en groda är det“. — Så blef det bröllop, och skräddaren blef gift med prinsessan. Hurudant bröllop det var, kan jag inte säga, för jag var inte där och såg det. Men nog lär det vara sant.

[1] Smygvrå.

312. Han sku ful ti sóknbuåd, kund ja tró.

(Sjundeå).

Ién gogg laga bjyorn uåt säj vintərlägər i ién hyølädu. So kombər bón sién ti lädun äftər hyo. Dær so komd bjyorn út ota lädun o hoppa i slädan, o hästn nappa ti sprigga o fór himm. Bón skynda säj himm bakäftər, so fórt an hann, o myott po vægin ién ota sina grannar o fruåga ota an, om int an ha sítt nogon häst. „Næi, int ha ja sítt nogon anan bara kyrkhärrn, o han kom so myki hästn för lívə orka sträkka, o nu tó ja mysson uå mäj o sku ti hälsa, men an hadd int tíd ti svara, han sku ful ti sóknbuåd kund ja tró". — Hästn fór sién himm, o bjyorn lugka uåtər ti skógin.

---

313. Om elimäbóns uksn, som bläi gùbärnør i Ríga.

(Väster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gaggo äin elimäbó, som fór rídand up uksn senn til Borgo. Tær träffa han nogər studäntər. Nær tom suå bón, som va mytjy äinfáldo, so fræga tom uå honon, kva han brúka djör me senn nätt uks. „Jó", sá han, „ja brúkar äri[1] uåkərn mæ onon, tjyør vid o iblánd ríd ti stán mæ onon". — To sá studäntrən uåt honon, en he int va gott ti pluåg äitt so nätt djúr me so tugkt arbäiti. „He ä bäst, en ni läggər honon i skólan, so fuår ni sí, kva he blír uå honon me tín". — No, bón han tykt omm te ruådə o bá, en tom sku lägg honon i te skólan. Sidan so fór han häim. O studäntrən slakta uksn o uåt tjyti upp o stjinnə lät tom stupp upp, so en he bläi ti sí út líkasom äin livandis uks. Sidan so läit dom djör äin grandər távlo o muåla hena full me grannluåtər. So ställd dom te távlo mót åptäiksväddji, o uksn ställd dom frammför távlo. Nær nu bón kom ti stán o fi sí uksn senn, so vild han djinarst böri spruåk mæ onon. Men studäntrən sá: „Pass int gá tí, han fundiérar jyst upa tom viktigast puntrən, o tærföri fuår man int órubb[2] onon. Kom ett nogər dagar hí, so fuår tu sí, hörλlikan kár han ä. To ä han full-lærd". — He va gott o væl. Bón fór uåtər häim. Ett äin viku fór han uåtər til stán. Men teso gággo kom an altför säint. Uksn hádd blivi full-lærdər o sloppi ti gùbärnør i Ríga i Líffland. So sá studäntrən uåt bón, en han sku far tí, om han sku vil tal mæ onon. No, han fór. Nær han kom tí, so dji han djinarst ti gùbärnorns slot o dji inn o gav igga titjänna om ærandə sett. Nær han kom inn, so fræga gùbärnorn

[1] Plöja. [2] Störa.

uå onon: „Kva väit tu säjja?“ — Bón han bläi skræmdər, nær han hyord uksn senn tala up te sätti, men snárt so sá han: „Häjj, häjj! va int so stursk; mins tu int förr, nær tu va menn uks o ja uård[1] o tjyord vid meddi. — Men tu lär ha glyomd e, sidan tu ha blivi äin λlikanäin härri“. — To bläi gùbärnorn argər o läit läid út onon. O so tykt bón, en han ha sitt nó o räist häim.

314. Om te slúv drändji.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gággo äin bónn me sín hostro. Tom hádd äitt häimand o bódd tær. Hyvusátji va he, en hun huld til me äin präst o int brýdd si omm senn äjji mann, som va so tær mäira äinfáldo. So sku tom skaff uåt si äin drägg. So sá un: „Gá nu o stässil uåt oss äin drägg ifruån stán, men tu mo int stässil nogan klókər kár, nær du nu šölv ä so ägkəl[2]“. — So va tær äin, som hádd räido puå he o hádd nammi Slúv[3]. Bónn fór ti stán ti syok uåt si drägg. Slúv akta up onon o träffa ono mitt upa gatu. „Kva ä tu för äin kár? Vil du int kom ti drägg uåt mi?“ — „Jó, mytji djærna“. — „No, kva häitər du?“ — „Ja häitər Slúv“, sá an. — „Já, int vil ja to hav di“. — Tom bläi stjild, o han dji äin krók i stán, suå kvart bónn dji, o so dji an mitt imót. Men han, som va ägkəl, int tjänd an, en he va te sama kárn. Han hälsa uåtər o fræga: „Vil tu int kom ti drägg uåt mi?“ — „Jó, mytji djærna“. — „Kva häitər tu?“ — Han sá uåtər Slúv. „Já, int vil ja to hav di“. — Tom vandra o myottist tridi gággo, men bónn tjänd int ento, útan fræga uåtər: „Vil du int blí drägg uåt mi?“ — „Jó, mytji djærna“. — „Kva häitər du?“ — „Slúv“. — „Já, hiær mo int finnas noga ägkəlt folk i häila stán, för ja ha räidan träffa tvuå, som ha häitt Slúv“. — „Näjj, hiær fins igga äinfáldot folk“. — „Ja mott to tá di“. — Han kombər häim o drändji messi. „Ha du fuått nogan drägg?“ fræga hostron. — „Jó“. — „No, hörλlikan kár ä han?“ — „Jó, han häitər Slúv“. — „Hör dji du o tó äin λlikan kár, som nó ä slúvari[4] än tu?“ — „Kva vild ja djör, nær ja räidan hádd myott tvuå, som va Slúv, o han sá, en he int fandist noga ägkəlt folk i häila stán, o ja mottist nyodvändot tá äin“. — Hostron kóka gryot o lá tom buå tvuå ti it. Men hun ha ládd yoga[5] upa te sído, som henas äjji mann sat. To sá Slúv: „Tetta hiær gryotfati stár int rætt jämt“, o so kvinna[6] an omm e. — Nær værdinna kom, so sá

[1] Plöjde. [2] Enfaldig, dum. [3] Slug. [4] Klokare. slugare. [5] Yəga = gryətyəga: smörklimp i upplagd gröt. [6] Tvinnade, svängde.

hun: „Nu stár tetta fati ójämt“, o so kvinna hun uåtər e me yoga uåt hossbónn. — To sá Slúv: „Int stár he ennu rætt jämt“, o so kvinna an uåtər omm e. — So tykt hostro: „Nó mo han ha fuått äin slúvari, än han ä šölv“. — So sku tom far ti skóji ti hugg. He va tídit omm mori. Prästn va tær räidan, fast int bónn vist uå he. Nær tom ha fari äitt stykk, so spragg drändji tibáka ti lýdas, kva dom sku tal. To sá hun uåt prästn: „Kom nu up förmiddáji, to ska ja lag noga gott ti muåltín: vuår karar ha fari ti skóji“. — „Nojá, ja mo nu kom“, sá prästn. — Men Slúv han hyord alt tetta. Tom fór ti skóji o hugd næra ti middáji. Nær drändji pryova, en prästn va komi tí, so rópa an: „Nono!“ — „Kvaför skrikər du nu?“ — „Ja tykt, en he va voro værdinna, som rópa, at vi sku kom häim ti middái“, sá an o rópa uåtər: „Nono, vi mo nu kom“. — Men int va tær iggan. „Vili[1] nu gá“, sá hossbónn, „ettsom hun rópar, en vi ska stjynd oss“. — Tom dji häim. Nær dom kom, va prästn tær jyst som bäst. Nær tom suå, en bónn o drändji kom, so va e int anna bara lägg prästn i skuåpi djyomas. Nær bónn kom häim, so bläi an glád o sá: „Ka[2] mo he ska bittýd, en nu voro mór ha laga uåt oss so häidərli mát, hun som förút ha háldi so dålit uåt oss“ — hun hádd laga äin mytji gó mát. — Nær tom sat o uåt, so sá Slúv: „Kva brúkar ni djör me te gámbəl skuåpi, som tær stár?“ — „Int djör vi igga me he“. — „Om ni vil djäv uåt mi de, so sku ja säli e, o ja sku fuå fämti rubbəl för e, o ja sku djäv halva summo uåt hossbónn“. — „Tu mo fuå he djærna, int djör ja igga me e“. — Han vild nu sí, hör e sku sí út innyti, men værdinna, som hádd djyomd prästn yti e, läit int ono djör e. Hun sá bara, en un ha tappa bort nytjiln. To sá drändji: „He mo nu va te sama, om hossbónn sku vil drá hí tjärro, so sku ja ennu hinn i dá ti stán mæ e“. — Bónn dró tjärro frammför trappo, o dom lyft skuåpi up tjärro o band e starkt fast tærupa, o prästn va alltili i skuåpi. So räist an uå ti stán me skuåpi. So kom han up äin läggər bró. Tær huld an stilla o börja tal för si šölv: „Nó lær ja ha djórd äin dåli handəl; kemm lær nu vil hav λlika tær skrap[3] i stán, he ä bäst, en ja kastar e hiær i uåə, int täks ja fyor e ti stán“. — To prästn hyord e, so tägkt an: „Nu mott ja drogkn hiær“. — Drändji tó räipi lyost o lyft skuåpi upa bróə. To börja prästn róp. To sá drändji: „Kva sväidn[4] djör tu hiær i skuåpi? He va väl för tín skuld, som nytjiln va borta. Om du bittálar fämmhundra rubbəl, so slippər tu bort, annors drägkər ja di“. — Prästn mottist djäv uåt ono e, o so kasta drändji te tóm skuåpi i uåə. Men tær häima va gumman illvars omm si o tykt: „Hör djävəln mo he ha gandji til?“ — Men bónn ondrast upa he, hör te gámbəl skuåpi sku va so dýrt. He va äin tíd, so kom

[1] Låtom oss. [2] Hvad. [3] Skräp. [4] Svordom.

uåtər te prästn gaggandist. Bónn o drändji sku far ti skóji. Nær tom ha gandji äitt stykk, so viénd drändji omm o dji häim ti lýdas, kva prästn o værdinna sku spruåk sínsimilla. So sá hun: „Int passar he nu mäir för ti ti kom inn, útan ja ska lag mát i ría, kom nu tí up förmiddáji“. — „Jó“, sá prästn, „ja mo nu kom“. — Nær tom ha hugd äin stond, rópa drändji: „Jó jó!“ — „Ka rópar du?“ sá bónn. — „Ja tykt, en he va voro værdinna, som rópa oss ti it o sá, en hun ha laga mát i ría“. — „No, ka tägkər un nu upa, som so bör djäst oss?“ sá bónn. — „No, hun tykkər nu väl, at vi hár tugkt arbäit“, sá drändji o rópa: „Jó jó, vi mo nu kom“. — To sá bónn: „Vi mo nu gá to“. — Nær gumma suå dom ti kom, soládd un prästn i äin stór halmtjärva. Nær tom uåt, suå drändji halmtjärva o sá: „Ni ha tryska rýslit rusit idan siéd i uår; om man sku böri trysk omm ono, so sku man fuå äin hundra tunnor rog“. — „Oho, vi fi int hundra tunnor yvi alt först häldər“. — „Om ja fuår trysk ono, so ska ja djäv fämti tunnor uåt hossbónn, o rästn háldər ja“. — „Tu mo fuå“, sá bónn. — „Bara vi ha iti, so bör ja trysk, medan ni kvílas“. — Han börja trysk smuå tjärvar först. So tykt an: „Já, kva blír he uå me so smuå tjärvar, ja mott hav stór tjärvar o stór klobbor“. — To börja prästn róp o bid, en an int sku sluå ihiæl ono. To sá drändji: „Jassuå, tu ä hiær uåtər! Djävər du hundra tunnor rog, so mo du va i lívi, annors sluår ja ihiæl di“. — Prästn bittála he me päggar, o drändji sá uåt bónn: „Nu fi ja rog, men ja suåld ono djinarst, o hiær ä pänigga“. — Prästn bläi tæridjinu äin fati kár, o igga vuåga an mäir kom tí, nær Slúv pluåga ono upa te sätti. Nær int værdinna mäir vuåga háld til me prästn, so börja un háld til me äin smid. Slúv fi räido up he o börja fundiéra, hör an sku fuå räido up teras myøti. So ólykkast he för værdinna äin mori, nær hun sku kar ún[1], en karun[2] dji sondər. „No, nó kan ja nu snárt sprigg ti smiddjon“, sá drändji. Men værdinnan tykt so: „Nó kan ja šölv gá tí“. — To sá hossbónn: „Lät ena nu far, nó hár vi ento arbäit“. — Hun fór o drändji dji bakom smidiväddji ti lýdas, kvar dom luva träffas. Smiénn sá, en „ja ä int häim i dá, ja hár äitt skóksländ tí næra til, som idər ä ti hugg“. — „Bara ja sku hitt tí, so sku ja hänt mát uåt di“, sá häimanshostro. — „Ja ska hugg boskar o sät ti märk bräividər viéji, so hittar du“, sá smiénn. — So djórd an o. Men Slúv, han ämsa kvistana up äin annan viég, so en hun kom ti tom. To sá bisin, nær hostron kom o hádd pannkakur: „Kva tägkər voro mór nu upa, som till-lagar te bäst hun kan fuå ihóp?“ — „No, ni hár nu so stragkt arbäit“, sá gumma. — Nær tom uåt, so sá Slúv: „Int vil ja nu it alt, ja ska fyør líti uåt te stakkars smiénn, som är[3] tí“. — Slúv fór tí o bá bónn äin stond

[1] Med raka draga kol ur ugnen. [2] Ugnsrakan. [3] Plöjer.

baket kom tí me yksə. Men int fyørd an pannkakuna tí, bara lá tom i skóji. So fór han ti smiénn o sá: „Nu fuår tu fán, som ha háldi til me voron hostro, o gubbn ä so rúslit arg". — Smiénn sträid imót so mytji an kund. Men nær Slúv tykt, en bónn ha honni kom næra til, so fór an imót ono o sá: „Stjyndi snárt, smiénns häst fór me fótn millan äitt træ, stjyndi idər tærför ræt snárt ti hiälp!" — So börja Slúv sprigg förút ti smiénns musa o bónn bakett. Nær tom kom tí, so börja Slúv róp: „Nu kombər han re, nu kombər han re!" — Nu bläi smiénn rädd o börja sprigg unda o sá: „Int fi ja, bara líti, int fi ja, bara líti". — O so uppa[1] an alt. Int förstó bónn ento, men Slúv, han vist nó. So fór Slúv uåtər ti værdinna, o up viéjin kasta han pannkakuna líti ifruån kvarádər, o so sá an uåt værdinna: „Nu ska ni akt idər, nu birätta smiénn för idan mann alt, hör ni ha húsholla me onon, o han bläi so arg, ja trór néstan, en han stäinar idər". — Me te sama so kom hossbónn, suå pannkakuna o börja plukk upp dom. So sá Slúv uåt hostro: „Sini nu, nu plukkar an stäinar räida". — So börja gumma sprigg o sá: „Förlåt mi nu, ja ska aldər djör slika mäir!" — Gumma huld órd, so rädd bläi un, en hun int öftəruåt vuåga háld til me nogan, o so bläi tær sidan mytji bätər livvna.

---

315. Om te bisi som va fruån himilrítji.

(Västerby i Pyttis).

He va äin gåggo äin bisi, som dji okrigg o bäiddist. So kom an inn ti äin gumma, som bódd up äitt torp. So fræga gumma uå hono: „Kvarifruån ä tu?" — „Ja ä fruån himilrítji", sá han. — „Suå du igga Matt, pojtji vonn, tær?" sá gumma. — „Jó", sá an. — „No, hör orkar han nu tær?" — „Nó ä he mäira rusit mæ ono", sá bisi. — „Ska tu snárt far tí tibáka?" fræga gumma. — „Jó", sá bisi. — To sámla hun ihóp päggar o äitt o anna o gav uåt bisi o bá onon fyər uåt Matt. Nær gummas äjji bisi kom häim, so sá un uåt ono: „Hiær va i dá äin bisi, som sá, en han va fruån himilrítji, o han sá, en han ha träffa Matt, o nu stjikka ja allhánda uåt hono". — „Va tu nu fuåno, som gav uåt hono alt, kva vi hádd!" tykt bisi. — „No, int ä han nu so lagkt ennu, he ä nu bara äin stond sidan an va hiær". — Bisin sattist up hästryddji o börja ríd bakett. Nær tiggarbisi fi bör sí ono, so sattist an niér. „Ha tu sitt nogan far hiæromm me äin pusa up ryddji?" fræga häimanskárn. — „Jó, men han spragg tí inn i skóji", sá tiggarn. — „Háld tu menn häst, ja ska sprigg ett

[1] Yppade.

ono“, sá häimansbisi. — Han huld hästn. Men nær häimanskárn fór i skóji, so fór tiggarbisi rídandist bort me hästn. Nær te häimansbisin kom häim o va útan häst, so fræga gumma: „Kvar lämma tu hästn?“ — Bisin stjämdist ti tal omm, hör he ha gandji mæ onon, o sá: „No, nær ja fi hyor häila sátji i grund, so gav ja hästn mæ uåt ono, en han sku slipp snarari framm“.

---

316. Om paradískokkin.

(Tusby).

De va äin gogg äin gubbə, som fór ti stán. Nær'n hadd söld lassə sitt, so börja'n gå ikrigg i bódona o gá se út ti vara paradískokkin. Han gikk i bódona o titta opp i táki o fræga ett knívskídor ti bórsknívana i paradísə. So komd an o ti äin ägkifrús bódo o fræga ett knívskídor o sá, at an va paradískokkin. Nu hadd frúns mann dott, o nær un fikk hora, at han va från paradísə, so börja'n fræga ett mann sin, om an känd'n o. Gubbən sá, at an känd'n myki brá, o at an gétt'n mogga mål mát, „nær ja ä kokk, so hár ja allti nogo ti gé“. — Frún fræga do, om an sku tá på säj ti føra framm bräiv o, hun sku do skikka päggar ot'n. Senn samblar hun äin summa me päggar, va som fantist, o fölgər gubbən út o gér ot'n päggana i bräivə. Bäst de va, so kombər fästmann hennas himm, som un räidan hadd fått, öftər senn mann hadd blivi dø. Hun birätta do ot honon, at un fått hälsniggar från förra mann sin, o at an va so fati dær, at an går o tiggər o ha blivi i toko dålit tillstond. Fästmann hennas tykt do, at de va nogon spijón ällər bidrágarə, som sant va, o at iggin kombər nu mäir därifrån o sokər jölp o fræga ota brúdn vart an tó vægin, den gubbən. Han hadd nu äin myki raskər häst o sätər säj po hästryggin o ti bör rída ett gubbən. Han add nu hunni út ota stán räidan o får o tittar allti bakett säj, om nogon ska koma öftər. Gubbən kør senn hästn sin i skógin o kastar säj šölv po lansvägabrantn, nær an sír härrn koma fult i lívandi sträkk. Nær härrn komd ti gubbən, so frægar an, om an sítt nogon gubbə fara hær me vægin. „Jó“, sa gubbən, „o nær an komd hær, so fór'n opp i skýn, o om nu härrn kastar säj nér po lansvægin o sír oppettan, so ska an få sía hästsvansn ännu i molnən, o ja väntar'n tibáks“, tykt gubbən. — No, härrn stígər nér från hästryggin o kastar säj po jórdn ti titta o tykt o, at an så hur svansn svajja i molnən, nær dom rørdist. Do jägka gubbən säj opp po härrns hästryggin, o so fór an å, o härrn liggər bara o väntar, at gubbən ska koma tibáks från skýana. O so fór gubbən himm me hästn o päggana o altsammans messäj.

---

317. Jisälln som va från Himmalsgård.

(Lojo).

I Lóju Nummis jifta se en ägka för andər goggon mä en uggkár. To dom ha jift se, so händ e se en dag, to gobbən fór po daksvärkə, at en vandrandi jisäll komd ti torpə för at víla se. To an komd inn, so fråga hustrun vartifrån an va. „Från Himməlsgård", svara jisälln. — Gumman, som misshord se o tykt, at an svara från himməlrík, fråga to, om an tjännər förra mann hennas. „Jó, mytji brá, vi ä just næra grannar", svara jisälln. — „Noh, hur mår an?" fråga gumman. — „Som förr", sá jisälln. — „Ä han frisk to?" fråga gumman åtər. — „Den som ä šúkli hær, so ä an dær", svara jisälln. — „Noh, va jör an to?" fråga åtər gumman. — „Han tjør véd o vatn ti hälvitis tjitiln", sá jisälln. — „Hur hár an do mä klædər?" fråga gumman. — „Den som hár hær, so hár an dær", tykt jisälln. — Gumman fråga to, om an int sku vila tá ot an šórtor o andra klædər. „Jó, fast hur mytji som hälst", sá jisälln. — Gumman laga to ot an en dukti posa mä klædər o lá tjöt o brø mæ. Jisälln tó va an fikk o kogka[1] åv. Po skógin so mott an gummans mann, som komd himm från arbitə. Dom hälsa po varandər o jikk sin væg. To gubbən komd himm, so sá gumman: „Vét du, at ja ha haft hälsniggar från min förra mann. Hær va en mann, som sá se vara från himməlrík, o ja gáv lítə klædər o mát mä an, so an int sku bihov frýs häldər svält." — „Va du ändo ä dumb, som kan jöra sona dær dumbhétər", tykt gubbən. — O so spänd han í hästn o fór äftər, för an tykt: „Nó ä de sama kárn, som ja mott o som kogka posan po ryggin". — To an komd po vægin, o jisälln så an, so vänd an omm o kasta posan i en énboska. To torparn mott an, so fråga an, om an a mott nogon kár, som bár en posa po ryggin. „Jó, han spragg dí bák bärguddn nu jyst". — „Noh, holl i min häst so läggi, ja ska gá sí". — Jisälln tó imót hästn o tjørd frammåt o tó posan sin o fór vägin sin. To torparn komd tibáka, so va an útan häst. Nær an komd himm, fråga gumman: „Vart hár du din häst?" — „Ja gáv ot din förra mann, so at han sku få en gó häst ot säj o, när han nu för jämnan ska tjora dær", sa gubbən.

---

318. Gobbən som va från Riggərítji.

(Degerby).

He va en gogg en gobbə o en tjärgg, som va so fatiga, at dom hadd bara en kuddo o en hono. To dom sku så åkərn, so börja dom fundéra, hur dom sku få útsædə. So tykt tjärndjin, at dom sku fara

---

[1] Bar.

ti stán o sälg kuddon o honon o tjop se sæd. He dær rådə jilla gobbən o. Som tjärndjin tägkt, at gobbən sku súp opp päggana, so fór un šölvər. To un komd ot stán, so mott un en slaktarə, som fræga: „Va kostar kuddon?“ — „En mark“, svara gummon. — Senn fræga slaktarn: „Va kostar honon to?“ — „Tíə dáldər“, svara tjärndjin. — „Den passar ja int på, stán ä stór, nók får tu honon såldər“, tykt slaktarn. — Tjärndjin fór ti stán, men indjin komd o vild bitál tíə dáldər för honon. Hun bläi igga å mä honon sin. För ti få sälg honon so fór un tibáka ti slaktarn, för un tykt, at den, som tjoft kuddon, kan tjop honon mæ. Slaktarn tjoft honon o gáv, va un vild há, o laga ot un mát mæ. Gummon drakk to, so un bläi fuldər. Nu bläi un vildər o kasta martjin bort, som un fikk för kuddon. Senn so sommna un. Slaktarn tjära un to o lá un i en dúnkorg, so de fassna fult å dún okrigg un. To un vakna o så, i va ställnigg un va í, o tykt se va som en fogəl, börja un fundéra: „Ä e jág, häldər ä e en fogəl? Šäldər igga hunn po me, to ja kombər himm, o slikkar kalvana me, so ä he jág, men šäldər hunn po me, to ja kombər, o slikkar int kalvana me, so ä he int mäj, útan en fogəl“. — To un komd himm, so šäld hunn po un, o kalvana slikka igga henna. „He ä int mäj, útan en fogəl“, tykt tjärndjin to o takkla opp po itt visthústák för ti sok börja flýga. Gobbən, som så un jinum fönstrə, tägkt: „Va ä he för itt tók“, o sku šút un. — „Šút int! He ä mäj!“ rópa to tjärndjin. — „Sit int tær, ditt tók, útan kom inn!“ sa gobbən. — Hun kløv to nér o komd inn. „Nu ska ja far o sí, om e fins andər, som ä líka tókoga, som tu, annors slår ja ijæl de“, tykt gobbən. — Han fór o komd först ti ett ställə, tær en tjärgg ha bygd ot se en nýər styvu, men hun a int huddji igga fönstərhol för daksjúsə, útan tródd, at un mä soldə sku kun bär inn sólšín. To gobbən komd, so mott an un mä soldə undər förklə. „Va bär tu undər förklə?“ fræga gobbən. — „Ja bär inn sólšín; förr hadd ja en so júsər styvu, at e va biständit júst í un, men i den hær får ja igga dágər“, svara gumman ot gobbən, o so sa un: „Kan ni skaff me sól i styvun min, so ska ja jé idər hundra riksdáldər“. — Gobbən hugd to trí fönstərhol i styvun hennas o sólən börja šína. So fikk gobbən hundra riksdáldər. Han vandra nu vídari o komd ti itt torp, tær e va toko skrík. Gobbən jikk to inn o sí va he sku va för slá. Gummon ha to soma en šórto ot gobbən, men ha int klift igga hyvuhol. Hun lá šórton po an, men som igga hyvuhol fantist, so fikk un int šórton po an. För ti fo šórton nér o yppnigg för hyvu, so sló un gobbən mä hamarn i skallan. Gobbən jämmra se o lét ill om se. To nu den vandrandi gobbən komd inn, so fræga gummon ot an, om han sku kuna jölp un. Sku an kuna he, so sku an få hundra dáldər. Gobbən tó to saksn o klift hyvuhol i šórton, o so bläi un brá, o gobbən fikk un po se. Gummon gáv nu hundra

dáldər ot gobbən, som vísa un en so gó konst. Han vandra nu vídari o komd ti itt torp, o tær jikk an inn för ti bijær nattkvartér. Strakst bijærd an int, som an komd inn. Mór i húsə fræga to vartifrån an va himma. „Från Riggərítji“, svara han. — Mór, som tykt at an sá från himməlrítji, fræga to: „Hur mår min andər saligər — mann?“ för gummon va jiftər för tridi goggon. Första goggon hadd un en ílakər mann, andər goggon en bišéligər o tridi goggon åtər en ílakər mann. „Dålit mår han, svälta får an, o frýsa får an o“, tykt gobbən. — „Vi hár so mytji klædər o päggar, sku int ni vila bisvær idər o tá ot an itt lass?“ fræga mór vídari. — „Jó jærna“, tykt gobbən. — Mór gáv an to häst o itt lass mä mát o päggar o klædər. Päggana va i itt skrin, o he va fult mä bara blagka silvərmynt. Gobbən tó mä nöjji imót va an fikk o fór sin væg. Po vædjin so møtt an gummons tridi mann, som va o tjørd po åkərn. Han fór to himm o fræga vartifrån han kárn va, som fór mä lass po vædjin. „Från himməlrítji va an, o ja šikka ot min andər saligər mann itt lass mä mát o klædər o itt skrín, som va fult mä blagka päggar“, svara hustrun. — Som gobbən hord he, so jikk an út o spänd hästn för tjärron o fór bakäftər. To gobbən mä lassə så, at mórs mann komd bakäftər, so stána an o tó nogər tagəlstrån från hästrompon o bant om itt træ mä vædjin o lá se po knæ o lúra nær træ. To den andər komd tjorandist o så an, so fræga an: „Va liggər tu tær o lúrar?“ — „Ja sír en häst o itt lass, som fár ti himməlrítji“, svara gobbən o sá: „Kom hí, so ska tu o fo sí!“ — Han komd. To stäig gobbən opp o jikk ti hästn hansis o tó den mæ, o so fór an mä bäddji. To kárn komd himm, so fræga hustrun hansis: „Vart hár tu din häst?“ — „Ja šikka an ot den résandi, so an sku fo sälg tjärrona o åka mä vagn o två hästar“, svara mann hennas. — To gobbən mä sina hästar o lass komd himm, so hadd gummon åkərn sådd, för an a vari so ländji borta. Han fræga to vartifrån un a fott útsædə. „Ja komd ihåg, at vi hadd salt, o so sådd ja mä saltə. Bara vi får rägn, nó blír tær väkst“, tykt gummon. — Gobbən ha funni po räison sin andər tjärggar, som va líka tókogo som hansis, o tärför lät an un liva.

---

319. Om den dumma käringen Lisa och hennes man Jöns.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

Det var en gång en bisi och en gumma. Så sade bisin alltid: „Inga vet jag huru det är, men de andras gummor här i byn hinna alltid göra så mycket, och du hinner med inga“. — Så tänkte gumman: „Nu skall jag binda kärnan på ryggen, så skvalpar det redan

om mjölken, då jag går“. — Och så gick hon till källan efter vatten med kärnan på ryggen. När hon hukade sig ned, så rann all mjölken i källan. När hon kom hem, så skulle hon gå och steka korfvar. Så lade hon korfven ifrån sig, så länge hon skulle gå att tappa dricka. Då kom en hund och for af med korfven. När gumman såg det, så for hon efter hunden och kom inte ihåg, bara tog tappen med sig. Så rann alt dricka bort. När bisin kom hem, så var han utan både mat och dricka: mjölken rann i källan, korfven tog hunden, och dricka, det rann i källarn. Då sade han andra dagen, när han for bort: „Jag måste gömma mina penningar hit under ladknuten, annars kan du göra oss utfattiga, när du är så dum. Du får inte gå och taga bort dem dädan“. — „Nej, inte går jag“, sade käringen. — När bisin hade farit bort, så kom det en krukmakare och frågade, om inte hon ville köpa stenkrukor. „Jag har inga pengar, bisin gömde alla bort och sade, att jag inte skulle få taga dem“, sade käringen. — „Nå, vet du inte, hvar de äro?“ sade köpmannen. — „Jo, men inte vågar jag gå och taga dem“. — „Nå, bara du säger åt mig, så nog skall jag gå och taga dem, inte är jag rädd för er bisi“. — Käringen sade, hvar de voro, och han gick att se, och så sade han: „Här är så mykket pengar, att du får hela mitt lass“. — Nå, käringen var nöjd med det och tog alla krukorna. Så slog hon bottnarna ur dem och trädde upp dem på gärdsgårdsstörar — hon ville laga grant, till dess bisin skulle komma hem. När bisin kom hem, så frågade han: „Hvartifrån har du fått så mycket krukor?“ — „Jag har köpt“, sade hon. — „Hvarifrån fikk du pengar?“ — „Dit undan ladan“. — „Nå, sade jag inte, att du inte skulle få gå och taga dem?“ sade han. — „Ja, inte tog jag dem, men köpmannen tog dem“. — „Nå, hvarför visade du honom dit?“ — „Nå, inte nekade du mig att göra det“. — „Nå, du är nu alltid fånig“, tykte bisin, och så sade han: „I morgon kommer slaktarn hit och skall köpa kor, men du får inte gifva dem åt honom, om han inte har pengar, eller om han inte lämnar något annat i pant“. — Nå, andra dagen kom slaktarn och sade: „Har ni kor att sälja?“ — „Jo, jag har fem“. — „Nå, vili[1] gå och se på dem“, sade slaktarn. — De gingo i fähuset och sågo. Så sade slaktarn: „Men jag har inte pengar nu“. — Då sade käringen: „Ja, inte får du korna då. Bisin min sade, att jag inte skulle få gifva bort dem, om du inte skulle hafva pengar eller lämna något i pant“. — „Nå, jag skall lämna den femte kon i pant för de här fyra, medan jag far efter pengar“. — Gumman var nöjd med det, och så tog han fyra kor och lämnade den femte i pant. När bisin kom hem, så frågade han: „Var slaktarn här ock?“ — „Jo“. — „Nå, hade han pengar?“ — „Nej,

[1] Låtom oss.

men han lämnade den femte kon i pant", sade hon. — „Nå, ditt fån!" sade bisin, „det var ju din ko, inte duger slik pant". — „Nå, hvarför sade du inte det förr? Men inte är han så långt än, han var här så nyss, och han for med den där vägen". — Så foro de efter slaktarn, att de skulle få pengar af honom. Och så lagade gumman matpåse med, och for själf ock med. Hon tog fem ostar med sig och smör och potäter. Så, när de hade farit ett stycke, sade bisin: „Lade du låset på dörren?" — „Nej". — „Nå, far nu åter och lägg dörren fast och låset på!" — Hon for. Och när hon inte fick låset på, så tog hon dörren med sig. Så när hon kom till bisin, så sade han: „Du må då själf bära den, när du är så fånig, att du tar dörren med dig". — När de hade gått en bit, så kommo de till en källa. Så skulle käringen dricka, och så for en ost i källan. Då kastade käringen den andra efter och sade: „Du är nu litet yngre än jag, du kan gå efter honom". — Och när denne äfven blef dit, så kastade hon den tredje och på samma sätt alla fem. Så blefvo de alla dit. När hon åter hade vandrat ett stycke, så såg hon på ett ställe, huru jorden var söndersprucken. Då tänkte hon, att jorden skulle hafva sårt och började smörja smöret på sprickorna. Så mot aftonen kommo de till en stor skog. Då sade bisin: „Hvart skola vi nu gå att sofva?" — „Vili gå upp i ett trä", sade käringen. — Så gingo de i ett stort trä. Så kommo en stund därefter röfvare till samma trä och började räkna upp sina pengar, som de hade röfvat. Käringen hade då redan somnat. Och så började potäterna falla ner. Då sade röfvarena: „I morgon blir det vackert väder, när kortorna så falla från träna". — Till slut föll dörren ner. Då blefvo röfvarena rädda och tänkte, att den elake själf skulle komma från träet, och sprungo bort och lämnade alla sina pengar där. Om morgonen, när gumman och bisin kommo ner från träet, så sågo de de myckna pengarna och började samla ihop dem. Och så sade bisin, när det var mycket mer än som de skulle få för korna: „Vili fara hem nu åter". — Och så foro de.

Och sedan en dag så skulle gumman skära råg på åkern, och så blef hon så sömnig, att hon skar alt kläderna af sig. Och så när hon åter blef riktigt vaken, så kände hon inte igen sig. Då tänkte hon: „Månne jag nu vara Lisa" — hon hette Lisa —, „eller är jag inte Lisa? Jag måste gå till Jöns" — karlen hennes hette Jöns — „och fråga, om Lisa är hemma. Om hon är hemma, då är jag inte Lisa". — Hon gick och bultade på dörren och frågade: „Är Lisa hemma ock?" — Bisin, som var sömnig, sade: „Jo". — Då började hon beklaga sig och sade: „Nu är Lisa hemma, och då kan inte jag vara Lisa, och inte vet jag häller, hvem jag är". — När hon då trodde, att hon inte var Lisa, så gick hon längs landsvägen. Så mötte hon några, som skulle gå att stjäla. Då blef hon rädd för dem och sade:

„Bara ni inte gör illa åt mig, så skall jag visa er, hvar ni får mykket pengar“. — Så följde de med gumman. Och så förde hon dem till ett rikt hemman, och så började hon bulta på dörren och sade: „Har ni något att stjäla?“ — Folket vaknade upp och fick fast tjufvarna, men käringen slapp att gömma sig. Sedan for hon att sofva i ett lider och där var tjära och hvad där var för smörja, som hon fick på sig, och så for hon och lade sig i en agnkätta. Och om morgonen så tänkte hon igen: „Nog måste jag ändå vara Lisa. Jag skall gå hem, och om korna känna mig, då är jag Lisa, men om de inte känna mig, då är jag inte Lisa“. — När hon kom i fähuset, så blefvo alla korna rädda för henne, och så tykte hon: „Inte måste jag ändå vara någon Lisa“. — Sedan tänkte hon: „Jag skall ännu gå och se, om inte hunden häller känner mig, då är jag inte Lisa“. — Så när hon kom på gården, och hunden såg henne, så började den skälla och sprang undan henne, och då tykte hon: „Inte kan jag vara Lisa ändå“. — Så kom Jöns ut och såg henne, och så sade han: „Nå, ditt småfån, huru har du nu gjort! Hittar du inte komma hem till natten, utan spökar ut dig på det viset!“ — Då sade hon: „Jag kom ju och bultade på i går, och så sade du, att Lisa var hemma, och då tänkte jag, när jag inte viste, hvem jag var, att inte är jag Lisa“. — „Ja, jag skulle borda taga lifvet af dig“, sade då karlen, „men jag skall gå och se, om jag hittar tre andra, som äro lika tokiga, då må du få lefva“.

När han gick, så kom han till ett ställe och hörde huru gubben skrek och jämrade sig, och när han gick och såg, så stod gumman och slog honom med ett vedträ i hufvudet. Då sade gubben: „Inte vet jag, men andras hustrur kunna nu ändå göra skjortor åt sina karlar, men du kan inte det häller“. — „Ja“, sade gumman, „andras karlar kunna ock klä på sig, så att man inte behöfver stå och hjälpa dem, men det kan inte du“. — Och så slog hon igen. Hon hade gjort en skjorta åt bisin, men inte lagat något hål att träda hufvudet igenom. Då sade den här bisin, som skulle gå och söka tre fåniga människor: „Nog kan jag hjälpa den saken“. — „Nå, bara du kan göra det, så skall du få hur mycket pengar“. — Då sade han: „Jo, bara ni har någon knif eller sax, så skall jag hjälpa er“. — Då hämtade de åt honom en knif, och så skar han hål, så att hufvudet slapp igenom, och så fick karlen skjortan på sig. Han fick pengar och for igen att vandra. Så blef han trött och lade sig vid landsvägen. Så kom en gumma från staden och såg honom. Så frågade hon: „Hvartifrån är du?“ — „Jag är från Himmelholma[1]“, sade han. — „Jaså“,

[1] I varianter heter det: „Jag är från Paris“, sade han. — „Jaså“, sade hon, som tykte, att han sade paradis, „träffade du“ o. s. v.

sade hon, „träffade du inga vår Matte där, som dog i fjol?“ — „Jo, nog träffade jag honom där“, sade bisin. — „Nå, huru orkar han nu?“ — „Nå, nog är det mera rusit[1] med honom, när han är så fattig och bara får vandra, och inga kläder har han“. — Så hade käringen just en klädpacke, som hon hämtade från staden, och pengar till, och så sade hon åt bisin: „Far du dit tillbaka snart igen?“ — „Jo, nog far jag snart“. — „Skulle du inte vilja föra det här åt vår Matte?“ sade käringen åter. — „Jo“, sade bisin och tog mot tyget och pengarna. — Och så for käringen hem. Så frågade bisin hennes: „Nå, hvart lämnade du tyget och pengarna?“ — Då sade hon: „Jag träffade på vägen en, som var från himmeln, och han sade, att han hade träffat vår Matte där och att han har det så rusit, och så skickade jag åt honom altihop“. — „Nå, du är nu alltid fånig“, tykte bisin, „inte kommer nu någon från himmeln hit ner mer“. — Och så skulle han fara efter bisin, som fick alla sakerna, men han, som var rädd för, att det så skulle gå, gömde alt bort och lade sig bredvid vägen. När den andre kom körande, så frågade han: „Såg du någon, som hade en slik tygpacke på härdan[2]?“ — „Jo“, sade han, „men han for dit in i skogen, och det är nu redan en god stund sedan, men inte synes han ännu komma dädan“. — „Nå, håll du då i min häst, så länge jag springer efter honom“, sade bisin. — Den andra höll. Men när bisin hade hunnit in i skogen, så for den andra af med hästen hans och tog alla de andra sakerna ock. Så for han hem och lät då Lisa lefva, när han hade träffat tre andra, som voro lika fåniga som hon. Men den andra bisin, som miste hästen, när han kom hem, så skämdes han att tala om, huru det gick till och sade bara, när hustrun frågade hvart han lämnade hästen: „Nå, när jag fick höra huru det rätt hängde ihop, så skickade jag hästen med, att han inte skulle behöfva vandra till fots“.

---

320. Äin guáto om bisin o gumman som býtt sýslor me kvarádər.

(Västerby i Pyttis).

He va äin gággo äin bisi, som knorra up gumman sín för he en hun int djórd igga útarbäit. To sá hun ettarst äin gággo: „Nu ska ja gá út i dá, o tu fuår djör alt arbäit innviér“. — O so sá hun uåt honon alt kva han sku djör te dájin: han sku tjérn o skúr, kók gryonkuål ti afto, kori[3] kuddona o stjyọt om alt húsbistýr, som va ti djöras.

[1] Rusit = skralt, dåligt. [2] Axeln. [3] Sköta.

So dji gumma út up arbäiti. Bisin, han djórd, kva han djórd, o so sku han först böri tjérn. To suå han, en han fäilast vatn. „Nær ska ja hinn djör alt!“ sá an, o so ládd han tjérnu up ryddjin o tykt: „Medan ja gár, so skvalpar mjöltjin i tjérnu“. — Nær han kom ti tjéldo, so mindist han int, en tjérnu va up ryddji, útan kryokt si niér o mjöltjin fór alt i tjéldo. Nær han hádd djórd te sátji o kom häim, so sá han: „Oh, ja sku bórd hugg tjyti o kók gryonkuåln ti afto“. — So hugd han tjyti o ládd up bódistroskoln. So bläi han torsto o tägkt: „Ja ska tapp uåt mi drikka i tjällarn“. — Nær han va i tjällarn, so suå han, en äin hunn fór uå me tjyti. To börja an sprigg bakett hunn, o i te bruåsko tó han tappn messi. Hunn fór uå me tjyti, o nær han kom tibáka, to va o drikka borta. „Dyon fari[1], nu ha ja int komi ihog kuddo! Hun stár inn ennu“. — Han bruåska si uåtər o vist int, kvar han sku lägg kuddo. Nu va he torvor upa hústatji, so en he va gryont. So fyord han kuddon upp i tatji — he mo kanstji ha vari luåkt tak — o band äitt räip om kuddos hórnə o släft e nidər djinu korstäinstútn. So dji han inn o band te annan ändan omm si. So fi han yogona up gummas gryon tröjjo, som häggd up väddji. „Oh, hiær fuår ja gryonkuål“, sá han, o so hugd han sondro ena. — Nær he va djórd, o han fi äild i korstäin, so full kuddo niér uffòr tatji o rykt onon upp i tútn. So kom gumman häim. Nær hun to suå o hyord hör alt va djórd, so rópa hun: „Hör ä he nu, nu ä mjöltji i tjéldo, o hunn tó tjyti, drikka ä slút, o ja ä útan tröjjo, o tu ä brún o bluå! Men he ä nu brá, en tu ennu livər“, sá hun. — Sidan börja bisin o gumman blí gó väunər o bisin sá bara uåt ena: „Blí tu inn!“

---

321. Gubbən som sku skota om húsollə.

(Helsinge).

De va én gogg én bóndə, som va so kigki o marri, so at de aldər va ana bara ett marr o ett ólåt, för at int käriggin hans gjórd tiräkklit himma. So én dá i slåantídn, när han ijännu komd himm o dívla o svór o gorma o græla, so tykt gumman, som lésna ti hora de rako ólåtə: „Sota, gullə fár, du ska nu int vara so argər. I moron ska vi býta sysslor: ja ska gå út o slå me karana, o du ska få blí himma, so får du sí, hur gott de ä“. — „Já, nó ä ja kár ti de o, so at nó ä ja mæ om den sákin allti“, sá han. — Andra moron i gó tíd tó käriggin lían o ärvə o gikk me karana ti äggin. Gubbən sku nu få

---

[1] Lindrig svordom.

stýra o ställa himma vé. Först sku han börja kærna. Men so bläi han so torr i halsn o gikk nér i källarn o tappa drikka. Medan han hold på me de, so fikk an høra, at grísn hadd komi inn i stuvun. Han opp húsbás me tappən i nävan — han sku o valla, at int grísn sku stjälp ikull kærnan. Men do fikk an sí, at den räi hadd gjórd de, o at den jyst som bäst stó o slikka opp gräddan, som rann övər hela golvə. Do bläi han so himmələns arg, at han glömd hela drikistunnan. Han fikk tág i brannstakan, som stó i knútn, o börja dägg å öftər grísn, so myki han för lívə orka. Han fikk int fast den förn i farstun; men dær dorga[1] han té den so vårsløst, at den dó gína vægin. Nu först ærhindra han säj, at han gikk me spýsyls-tappən[2] i nävan, o so fór han nér i källarn ijänn. Men nu va drikistunnan tóm, varivigasti én droppa hadd runni nér i källarn. Han gikk senn öftər mér grädda o börja kærna ijänn, för smør sku han nu nödvändit há. När han hadd kærna én stund, so fikk han høra, at kuddan råma i föusə. Dær stó hun ännu o hadd int fått ett gutslån, fast de räi va loŋkt lidi po dágin. Int vild han nu jyst summa säj me ti gå ti hagan medden, o so täŋkt han, at han kund släppa den opp po táki. De va torvták po stuvun, o dær väkst de gräs rätt bisatt. O bakom stuvun va de én bärgklakk, o bara han sku säta én plaŋka därifrån ti táki, so sku kuddan nó kuna gå opp, tykt han. Men nu våga han int mér gå ifrån kærnan, för han va rädd at pojkin, som lå o kräkt po golvə, sku koma o skuffa ikull den én goŋg té. O däför so tó han kærnan po ryggin, när han gikk ti föusə. När han væl hadd fått kuddan opp po táki, so sku han vattna den o. Men när han sku kroka säj nér o tá opp vatn me ämbarə, so rann gräddan övər nakkan på honon o nér i brunn. Ti hinna o få smor nu, de va aldər vært ti täŋka på méra, för de va næra middágin räi; o so sku han kóka grøt o satt grýtan på o häld vatn í. När han hadd fått de o kóka, so komd han ti täŋka på, at kuddan kund rammla nér från táki o brýta nakk o bén å säj. O so gikk han o tó ett tömmsträk o band éna ändan om hórnən po kuddan, o andra ändan släft han nér ginun korsténspípan. O so gikk han inn o band den om bénə po säj šölv, o so börja han klapp i grotn. Men aldər mér än han hadd börja me de, so rammla kuddan nér från táki o dró honon me föttrən förút opp i pípan. Dær bläi han sita, o kuddan, hun häŋgd útanför väggin millan himil o jórd. — De va räi loŋgosén midda o käriggin hadd lýddast läggi o væl öftər middasrópə. Men när hun int hord knisk o int knask[3], so modist hun fara himm o sí öftər va de féla. När hun komd himm o fikk sí, hur kuddan häŋgd, so bläi hun int lítə rädd. Men so skynda hun säj o skar å tömmona, so at

---

[1] Slog. [2] Tappen till spisölstunnan. [3] Icke hörde ett ord, ej ett ljud.

den slapp nér. O me desama so full gubbən hennas nér från pípan o bläi stå po huvu i grotgrýtan. O dær stó han ännu, när gumman komd inn. O senn vild han aldər mér blí himm o skota om húsollə, o aldər græla han mér hällər po käriggin, för at hun int gjórd tiräkklit arbit.

---

322. Den ílaka gubbən.

(Kvarnby i Sjundeå).

De va ién gogg ién gubbə, som ofta triætt mä gumman sin, at int hun fikk nogo arbit gjórd, nær an va borta. Gumman fór sién bort o lämna uåt an alla sysslona: han sku grädda bryø, kærna smyor o akta buånə. Nu hadd han so myki arbit ti gära po ién gogg. Dær so band an kærnon po ryggin, at de sku skvalpa po vægin, o so gikk an äftər vatn. So nær an húka säj niér äftər vatn, so rann alt mjölkin bort för an. So gikk an tibáka o do va alt bryø oppbrunni i ún o buånə luå dyott i vaggon. Nu vist an iggin ruåd, hur an sku sluå säj út för gumman, nær buånə va dyott — si ni han hadd säti dýnon po buånə, so at de int sku gruåta. Nu vist an, at de allti brúka sima fogglar i träski. Dær so kliédd an uå säj o sku o sima fast ién ti fuå ti mjúta gumman sin mæ, men an fikk int nogon fast. Dær so gikk an inn tibáka o kryøp opp po ún. Men nær gumman kombər himm, so sku an do niér därifruån. Do birätta an, at an hävd alt mjölkin i vattnə. „No stór sák“, sa gumman, „vi samblar ana mjölk ijänn, kom niér bara!“ — „Næi, int vuågar ja koma ändo, för bryø brann alt opp i ún för mäj“. — „No, stór sák, vi bakar ana bryø ijänn“, sa gumman, „kom niér bara!“ — „Næi, int tors ja ändo, för ja täkt inn buånə i vaggon undər dýnon o de dyødd för mäj“, sa gubbən. — Do tó gumman ti suåstoggin o börja krogka omm[1] an, o so fikk han straff för sin ílakhiét o sku int sién aldər miéran ha triæti po gumman sin.

---

323. Tár de int hær, so tár de dær.

(Gerknäs i Lojo).

En gogg fór en gummo ti stán o sälga en kuddo. En härrə komd o vild tjopa den, men va útan päggar. „Ja ska jé tjóln i pant so läggi“, tykt gummon o tó tjóln åv se o gáv den som pant ot härrn.

[1] Slå, klappa om.

stýra o ställa himma vé. Först sku han börja kærna. Men so bläi han so torr i halsn o gikk nér i källarn o tappa drikka. Medan han hold på me de, so fikk an høra, at grísn hadd komi inn i stuvun. Han opp búsbás me tappən i nävan — han sku o valla, at int grísn sku stjälp ikull kærnan. Men do fikk an sí, at den räi hadd gjórd de, o at den jyst som bäst stó o slikka opp gräddan, som rann övər hela golvə. Do bläi han so himməlans arg, at han glömd hela drikistunnan. Han fikk tág i brannstakan, som stó i knútn, o börja dägg å öftər grísn, so myki han för lívə orka. Han fikk int fast den förn i farstun; men dær dorga[1] han té den so vårsløst, at den dó gína vægin. Nu först ærhindra han säj, at han gikk me spýsyls-tappən[2] i nävan, o so fór han nér i källarn ijänn. Men nu va drikistunnan tóm, varivigasti én droppa hadd runni nér i källarn. Han gikk senn öftər mér grädda o börja kærna ijänn, för smør sku han nu nödvändit há. När han hadd kærna én stund, so fikk han høra, at kuddan råma i föusə. Dær stó hun ännu o hadd int fått ett gutslån, fast de räi va logkt lidi po dágin. Int vild han nu jyst summa säj me ti gå ti hagan medden, o so tägkt han, at han kund släppa den opp po táki. De va torvták po stuvun, o dær väkst de gräs rätt bisatt. O bakom stuvun va de én bärgklakk, o bara han sku säta én plagka därifrån ti táki, so sku kuddan nó kuna gå opp, tykt han. Men nu våga han int mér gå ifrån kærnan, för han va rädd at pojkin, som lå o kräkt po golvə, sku koma o skuffa ikull den én gogg té. O däför so tó han kærnan po ryggin, när han gikk ti föusə. När han væl hadd fått kuddan opp po táki, so sku han vattna den o. Men när han sku kroka säj nér o tá opp vatn me ämbarə, so rann gräddan övər nakkan på honon o nér i brunn. Ti hinna o få smør nu, de va aldər vært ti tägka på méra, för de va næra middágin räi; o so sku han kóka grøt o satt grýtan på o häld vatn í. När han hadd fått de o kóka, so komd han ti tägka på, at kuddan kund rammla nér från táki o brýta nakk o bén å säj. O so gikk han o tó ett tömmsträk o band éna ändan om hórnən po kuddan, o andra ändan släft han nér ginun korsténspípan. O so gikk han inn o band den om bénə po säj šölv, o so börja han klapp i grotn. Men aldər mér än han hadd börja me de, so rammla kuddan nér från táki o dró honon me föttrən förút opp i pípan. Dær bläi han sita, o kuddan, hun häggd útanför väggin millan himil o jórd. — De va räi loggosén midda o käriggin hadd lýddast läggi o væl öftər middasrópə. Men när hun int hord knisk o int knask[3], so modist hun fara himm o sí öftər va de féla. När hun komd himm o fikk sí, hur kuddan häggd, so bläi hun int lítə rädd. Men so skynda hun säj o skar å tömmona, so at

[1] Slog. [2] Tappen till spisölstunnan. [3] Icke hörde ett ord, ej ett ljud.

den slapp nér. O me desama so full gubbən hennas nér från pípan o bläi stå po huvu i grotgrýtan. O dær stó han ännu, när gumman komd inn. O senn vild han aldər mér blí himm o skota om húsollə, o aldər græla han mér hällər po käriggin, för at hun int gjórd tiräkklit arbit.

---

322. Den ílaka gubbən.

(Kvarnby i Sjundeå).

De va ién gogg ién gubbə, som ofta triætt mä gumman sin, at int hun fikk nogo arbit gjórd, nær an va borta. Gumman fór sién bort o lämna uåt an alla sysslona: han sku grädda bryo, kærna smyor o akta buånə. Nu hadd han so myki arbit ti gära po ién gogg. Dær so band an kærnon po ryggin, at de sku skvalpa po vægin, o so gikk an äftər vatn. So nær an húka säj niér äftər vatn, so rann alt mjölkin bort för an. So gikk an tibáka o do va alt bryo oppbrunni i ún o buånə luå dyott i vaggon. Nu vist an iggin ruåd, hur an sku sluå säj út för gumman, nær buånə va dyott — si ni han hadd säti dýnon po buånə, so at de int sku gruåta. Nu vist an, at de allti brúka sima fogglar i träski. Dær so kliédd an uå säj o sku o sima fast ién ti fuå ti mjúta gumman sin mæ, men an fikk int nogon fast. Dær so gikk an inn tibáka o kryop opp po ún. Men nær gumman kombər himm, so sku an do niér därifruån. Do birätta an, at an hävd alt mjölkin i vattnə. „No stór sák“, sa gumman, „vi samblar ana mjölk ijänn, kom niér bara!“ — „Næi, int vuågar ja koma ändo, för bryo brann alt opp i ún för mäj“. — „No, stór sák, vi bakar ana bryo ijänn“, sa gumman, „kom niér bara!“ — „Næi, int tors ja ändo, för ja täkt inn buånə i vaggon undər dýnon o de dyodd för mäj“, sa gubbən. — Do tó gumman ti suåstoggin o börja krogka omm[1] an, o so fikk han straff för sin ílakhiét o sku int sién aldər miéran ha triæti po gumman sin.

---

323. Tár de int hær, so tár de dær.

(Gerknäs i Lojo).

En gogg fór en gummo ti stán o sälga en kuddo. En härrə komd o vild tjopa den, men va útan päggar. „Ja ska jé tjóln i pant so läggi“, tykt gummon o tó tjóln åv se o gáv den som pant ot härrn.

[1] Slå, klappa om.

Härrn tó kuddon o tjóln o fór sin væg. Do gummon komd himm o birätta, hur un ha handla o jórt, so tägkt gobbən hennas: „Ja ska väll, ja, o hitta po nogo“, o so tó an métspodə o fór ti stán o börja méta i brunnana o sá: „Tár de int hær, so tár de dær“, o so jikk an från brunn ti brunn, tils an komd ti de ställə, dær den där härrn bódd, som tjoft kuddon åv gummon hansəs. Som an så an méta i brunnana, so sá an: „Den där härrn ä líka tóki som gummon, som ja tjoft kuddon åv i går, o som gáv tjóln sin i pant, do ja va útan päggar“. — „Já, de ä just härrn, som ja métar äftər“, tykt gobbən tibáka o börja fölg äftər an o lykkast få bo kuddon o tjóln tibáka.

---

324. Gumman som lämma kjóln i pant.

(Tusby).

De va äin gubbə o äin gumma, o dom va fatiga o hadd igga mát. So komd dom övəräins, at dom sku sölja äindasta kuddan sin. Gubbən tykt, en gumman sku far ti stán me den, men at un int sku göra nogon tóko handil. Gumman fór me kuddan ti stán, o de komd äin härrə o vild kopa kuddan, o han fikk den o. So nær dom komd dí, som härrn bódd, so hadd int härrn fyllnan päggar. So sa gumman: „Já, ja trór ér int, härrə, ja ska lämma kjóln i pant“, o nær un senn gikk bort, so sá un: „Å, nu hittar ja ti de hær ställə, hær sitər skoran po táki“. — Gumman fór do himm o birättar häila sákin för gubbən. „Já, nu tägkt ja so“, sá gubbən, „at de sku so gå til“. — Gubbən fór senn ti skógin ett äin brota me mäitspor o laga dom senn me räivar på o alla tillbihor. Han gá säj senn ti stán me sin gambəl vít häst o äin træskódd släda, o han add po huvu äin lågər hatt me bräida bräddar o svart jakko på säj, o so komd an inn i stán o börja mäita i rännstäin. „Tár de int hær, so tár e ful dær“, tykt gubbən. — Dær samblast myki folk, o dom tródd, at an va tóki. So komd den härrn o, som kopt kuddan ota gumman o sá: „Den dær gubbən ä líka tóki som den gumman, som ja kopt kuddan å hær för nogər dagar. Hun klædd kjóln å säj o o lämma i pant o sá: 'Ja trór int ér, kæra härrə', o nær un gikk bort, so sá un: 'Nu hittar ja po de hær ställə ijänn, hær sitər skoran po táki, nu sitər den dær allti', tykt gumman“. — „De ä just ér, som ja mäitar ett, kæra härrə, för de va just ni, som kopt kuddan ota gumman min o igga päggar gá“, tykt gubbən. — No, härrn bitála an ändo ærlit för kuddan hans. O alla tykt, som sanniggin va, at gumman va äinfaldi, men gubbən tysto klókarə i de ställə.

325. Jó, so gör tókovetə[1].

(Hästböle i Sjundeå).

De va ién gubbə, som hadd ién gumma, o hun va fruån sina sinnər. Gubbən kund nu int vara alla ställər, himma o borta mä henna. So hadd an henna ti guå vall mä kuddan sin. Kuddan luå po sin middasvíla o drypja, medan som gumman uåt. So miént un, at kuddan sku härma henna, som un va tannlyos. Hun sá: „Ska tu härma mäj, som ä gamal o tannlyos", o börja stiéna kuddan, so at un int slapp nogostans miéran. So fór un himm o birätta för gubbən o sá: „Viét tu nu, som kuddan härma mäj, nær ja uåt, o nu stiéna ja henna, so at un int slapp opp miéra". — So va an o sá: „No, Gúd bivári mäj, va ska ja nu gör mä den dær kärggin, som ä so tókogər!" — So mostist an lämma säj himm sién andər dáin o slakta kuddon, at an sku há nogo ti gnó uå po vintərn. So lämma an uåt henna ti salta kötə, „so fuår man nu ändo nogo ti säta på kuålsoppon i vintər", sá gubbən. — Gumman tródd, at an miéna, at un nu gínast sku säta de po kuåln. Dær so hugd un kötə i bítar o satt gínast po kuålhivuna, som dom va i landə. „Viét tu nu gubbə, som ja ha laga alt i uárnigg, ja ha satt ién bít po várt kuålhivu, o de bläi tvuå bítar ännu övər", sá gumman. — No, gubbən fati grúva nu säj övər henna ijänn o mostist sién guå o plokka opp bítana därifruån o säta salt puå dom. Sién mostist han nu blí himma o laga korvən, at int un sku fo göra uå mä den mæ. Sién komd an ti säjja, at korvən sku sparas ti vuárn o loggdagana, so at un hyord. Men so va dær tiggarpojkar o, som hyord de. Dom vist ful po ruåd, dom. Nær ién tíd va, o dom vist, at gubbən va borta, so gikk dom dít. Do fruåga gumman vartifruån dom va. Do svara dom, at „vi ä fruån vuárn o loggdagana". — „Ni lær ful vara hær äftər korvən do", tykt gumman. — „Jó", svara pojkana, o so gá un korvən uåt dom. — Nær gubbən komd himm om kväldu, so birätta un uåt honon, at vuårn o loggdagana va äftər korvən. So bläi an so liéssigər sién o sá: „Gúd opplýsi däj, kärigg, tu gör nu alt, som tókot ä, igga kan man há däj himma miéran". — So andər dáin, nær an fór o díka, so tó an henna mæ o po de sättə fikk an há henna mässäj sién po arbitə, annos ha un gjórd uå mä alt, va dom iégd o badd. — Jó, so gör tókovetə!

[1] Dårskapen.

326. De lyckliga makarne.

(Säfträsk i Liljendal).

Det var en gubbe och en gumma. De hade en ko och femtio riksdaler på kistbottnet. Så blef det ett nödår. Då säger gumman åt gubben: „Vi skola sälja bort kon, så få vi femtio riksdaler för den, så kunna vi lefva nog för det“. — Hvarpå han beger sig in till staden att sälja bort kon. När han kommer på vägen, så möter han en, som hade ett får. Han frågar strax: „Vill du inte byta med mig, du får min ko, bara du ger ditt får“ — han tykte, att kon inte gick rätt bra att leda. De bytte. När han gått ett stycke med fåret, så mötte han en, som hade en gris. Strax frågar han: „Vill du inte ge åt mig din gris, så skall du få mitt får“ — han tykte att inte fåret gick bra häller. De bytte. När han åter farit ett stycke, så mötte han en, som hade en gås. Genast fick han lust att byta och sade: „Ger du åt mig din gås, så får du min gris“ — han tykte att grisen skrek så mycket. De bytte. Han for igen ett stycke, så mötte han en, som hade en tupp. „Vill du inte byta med mig“, sade han, „du får min gås, bara jag får din tupp“ — gåsen var arg och ville bita alla, som han mötte, och skrek lika illa som grisen, och han hade ledsnat på den oläten. De bytte. När han farit ett stycke, så kom han in på en krog. Där sålde han tuppen för sex skilling och köpte sig mat för altsammans. När han ätit, så vänder han om och far inga längre, utan far hem. Han går först till sin granne i närheten. Där frågar grannen af honom: „Huru har resan gått? Har du fått väl betaldt för din ko?“ — „Nå, så där, inga att lasta och inga att skryta öfver“, sade han. — „Berätta om det då“, säger han. Hvarpå gubben berättar om hela sitt äfventyr, huru det gick till, att först böt han bort kon mot ett får, och så bytte han bort fåret mot en fet gris, och sedan bytte han den mot en gås och „till sist“, sade han, „bytte jag gåsen mot en tupp“. — Då säger grannen: „Nå, hvar har du tuppen?“ — „Den sålde jag bort“, sade gubben, „och köpte mig mat“. — „Nu ville jag inte vara i ditt ställe“, sade grannen, „för genast, när du kommer hem, så får du grälor“. — Hvarpå den här säger: „Det är icke sant, min hustru säger inte åt mig ett illandes ord. Jag kan hålla vad på det fast på mina femtio riksdaler, som jag har på kistbottnet“. — Vadet hölls, och vittnen tillkallades, och gubben skulle genast prata med sin hustru om saken. De gingo på ort och ställe, och så gick gubben in och sade åt sin hustru: „God afton, min kära gumma!“ — „God afton, god afton, min kära gubbe!“ sade gumman, „huru har resan gått? Sitt ned och berätta om det för mig“. — „Nå, ingenting att skryta öfver och inga att lasta“, sade gubben och sätter sig och berättar: „När jag gick, så ville inte kon

vara mig i lag, och därför så böt jag bort den och fick ett får". — „Nå, herre Gud!" sade gumman, „så du var klok och beskedlig, som kunde byta åt mig ett får, jag som alltid har önskat mig ett får". — „Ja, men jag har inte fåret hem", sade gubben. — „Nå?" sade hon. — „Jo", sade han, „jag böt bort det mot en gris". — Då säger hon: „Aj, herre Gud! hvad du var snäll, jag som alltid har önskat mig en gris — alldeles som jag har önskat mig, så gjorde du". — „Ja, men jag har inte grisen hem", sade han, „jag bytte bort den och fick en gås". — „Aj, herre Gud!" sade hon, „en gås, det har jag alltid önskat mig. Tänk dig det, nu få vi fjäder och gåsungar och ägg — du har gjort alldeles som om jag själf skulle ha varit med". — „Nå", sade han, „men jag har inte gåsen hem med mig; jag bytte bort den ock och fick en tupp". — „Ack, herre Gud, en tupp!" sade hon. „Nu komma vi åtminstone på benen i rättan tid". — „Men jag har inte tuppen hem häller", sade han, „jag blef hungrig och sålde den för sex skilling och köpte mig mat". — „Aj, hvad du var förståndig; hvad skulle jag hafva gjort med tuppen, om du skulle ha svultit ihjäl". — Hvarpå gubben tog upp dörren och bad vittnena stiga in, och då steg grannen fram och gaf honom femtio riksdaler och sade, att han hade vunnit.

327. Den góa hustrun.

(Dansbacka i Sjundeå).

De va ién myki góər hustru, som hadd ién lidli mann. Ién gogg fyord an ién kuddo ti stán, o so levd an dær, so läggi päggana räkt. So träffa an övər ién hönstupp, som full an i smákin, o nær an ännu hadd so mogga kopék kvár, at an kund lyosa an, so kyopt an den, o so gikk an himm o bar tuppən undər armən sin. Nær an komd ti himmbýin, gikk an inn ti grannən sin o birätta, hur an hadd handla. Do sa grannən: „Nu hár du ién märkværdit góər hustru, men nu kombər du ti fuå snobbor ändo". — „Näjj", sa han, „ién puss fuår ja". — Dær hold dom vád po tvuåhundra rúbəl. So gikk an himm mä grannən o vittnə mæ. Grannən stanna bák dörn mä vittnə, o han gikk šölv inn. Nær an komd inn, so hälsa an nu gu-afton. „No, gu-afton, gu-afton, min snälla gubbə", svara hun. — „No, min gumma lilla, nu ha ja handla so o so, o nu hár ja ién vakər tuppə ändo för kuddon min". — „No, takk min kæra gubbə, de va nu riktit brá ändo, at du hämta den hær vakər tuppən". — So full un gubbən sin om halsən o pussa an. Hun annsuá, at alt va brá, fast de va ganska illa handlat. Sién kom grannən inn o bitált vádə, o do hadd an kuddon miér än dubbəlt bitált.

328. Gummans ställ[1].

(Strömfors).

He va äin gaggo äin bisi, som altäitt va argər upa tjälnjin sín, för en un igga vävd noga. So tykt un: „Kva ska ja väva, når ja igga hár nogan riva[1], gán[2] hár ja nó ti varp[3] o väft[4]". — Men han hadd igga sítt, en un hadd noga gån häldər. So tykt hun: „Vil du, en ja ska vís, so kom nu jær útanför bódörən, so gár ja upp o kastar nidər, o so kastar du upp tibáka". — Hun hadd igga bara två nystand. När hun kasta näir te äina, so kasta an upp te ana. So tykt han, en hun hadd nó, når dom hadd kasta äin stond. So tykt han: „Nu most ja gá ti skójin o lag åt di äin riva". — O so ji an ti skójin o börja hugg, o hun ji bakett o rópa: „Huggər tu riva, riva, so ska tu int läggər få liva, liva!" — Han ji to ti två trí ställ o hugd, o hun rópa altäitt líka. To bläi han rädd o fór häim, o hun fór föri häim. O når han komd häim, so birætta an, en he va äitt i skójin, som rópa so. To sá hun: „Nó ä he bäst to, en du lätər blí". — O so träggd igga hun väv noga, når igga han kund få åt enna nogan riva. O igga trór ja, en han nu mäir tors gá út i skójin, når an igga to todist hugga — nó most an háldas häim.

329. Gobbən som sku hugg ställ ot gumman.

(Långland i Ingå skärgård).

He va en gogg en gobbə o en gumma, som livd tisammans. So sá gobbən en dá: „Int väit ja, va tu jör, aldər spindər tu o vävər som andər kvinnor". — „Nó ha ja spunni som ana folk, men ja hár int nogo ti väva í", svara gumman. Senn sá un: „Kom út, so ska tu fo sí, at ja hár ti väva á". — So jikk un po skullan o kasta nér itt nystan o sá: „Tu ska kasta opp he dær, innan ja kastar nér itt ana". — Gobbən jórd, som un bá an, o kasta opp nystanə. Gumman kasta to nér sama nystan tibáka; o gobbən, som tródd, at e sku va itt ana nystan, kasta e tibáka. Hustrun kasta nér e åtər, o gobbən, som tródd, at un släggd nér itt nýtt nystan, kasta opp e tibáka. So huld dom på en gó stund. „Sír int tu nu, hur mytji ja ha spunni", tykt gumman. — „Jó, jó", tykt gobbən o sá: „He blír igga andra råd, útan ja most fara ti skódjin o hugg ot de ställ". — Gumman sá to: „Om tu hor dom rópa, so ska du kom himm, för tom sku tägk tá lívə å däj". — To gobbən ha fari ti skódjin för ti hugg ställ, so fór gumman

[1] Väfstol. [2] Garn. [3] Ränning i väf. [4] Inslag i väf.

o krak opp po itt hokt bärg o rópa först: „Huggər tu rivu, rivu, so ska tu aldər läggər livu, livu!“ Senn so rópa un andər goggon: „Huggər tu rivu, rivubäin, so ska tu aldər gá mä lívə häim!“ — To gobbən hord he, so lämma an sitt arbit o fór himm. Som an komd himm, so sá an: „Nó jikk he, tjæra gumma, som tu sá, tom rópa i skódjin o tägkt ti kom o tá lívə å me“. — So fikk gobbən igga ställn jórd, o gummans list mä he mytji gárnə un a spunni o sku väva, bläi int opptäkt.

---

330. De två vännerne.

(Österby i Karis).

Det var en gång två goda vänner, som träffade hvarandra efter en lång tid. Då frågade den ene af den andre: „Huru mår du nu? Det är länge sedan vi sist ha sett hvarandra“. — „Hå, nog är det bra, jag har gift mig, sedan vi sist voro tillsammans“, sade den andre. — „Det är ju bra med dig då“, sade den förste. — „Nej, inte så bara bra häller, jag fick en elak tusan till hustru“, svarade den andre. — „Det är ju högst beklagligt med dig då“, tykte då den förste. — „Nej, inte alls häller, hon hade tio tusen riksdaler“, tykte den andre. — „Då är det lyckligt med dig, du är ju en rik man“, sade åter den förste. — „Inte så altför rik häller, jag köpte får för de där penningarna, och de dogo alla i farsot“, sade den andre. — „Det var en stor skada för dig då“, tykte åter den förste. — „Nej, skadan var inte så stor, jag fick lika mycket för skinnen af skomakaren“, sade den andre. — „Du är ju rik karl då“, tykte åter den förste. — „Nej, inte rik häller, huset, som jag hade mina rikdomar i, brann upp“, sade den andre. — „Det var ju en förskräcklig skada“, tykte den förste, då han hörde, huru olyckligt det hade gått med den andres egendom. — „Nej, inte så stor skada häller, käringtusan brann upp med detsamma“, tykte den andre, och så var han lika god efteråt som förut.

---

331. Om den giriga smén.

(Tusby).

De va äin smé, som va myki ríkər, men va so útnóga, o han sku gærna ha gifti säj o o vild há äin tokon, som igga sku äta, ti hustru ot säj, för han va räddər, at an sku blí fatigər. So träffa'n

klokkarn, o de bläi åtər tál om giftərmålə. Do sá klokkarn, at han vist å äin tokon flikka, som aldər ätər iggitigg, o ti henna sku do smén o fría. So gikk klokkarn o tala me flikkan, o hun lova ti tá'n, men nu sku un int äta undi fríantídn iggitigg, so at han sku sía. Flikkan hold o sitt löftə o tykt, at an nu sku dúga tá ändo, nær an va ríkər. O de gikk so, at dom bläi gifta. Nær klokkarn tala me flikkan, at un int sku äta, so sá hun: „Men hur ska de senn gå, ja vil äta som andər mänišor." — Klokkarn tykt nu bara, at de nó sku blí nogon råd me den sákin o, at un igga sku bihøv sörga. Flikkan gikk senn, nær un hadd blivi hustru, ti klokkarn o sá, at un nu sku vila há mát. Do går klokkarn ti smén o bér'n koma út o skytta. „Ska vi va läggi o?" fræga smén. — „Næi", sa klokkarn, „vi kombər strakst tibáks". — Nu hadd klokkarn tajji óst o brø me säj i fikkan. Dom gá säj senn ti vandra, o vandra o vandra häila dáin. Dær so villa klokkarn bort smén i skógin. De komd nattn på, o so mostist dom tá kvartér i äin holädu. So börja klokkarn äta om nattn. „Va ätər du?" sa smén. — „Ja ätər ho", sa klokkarn. — Smén försokt o, men de bläi igga å. Do tykt smén: „Ja ä so huggrigər". — „Men va tykkər du om gumman din, som allti ska va huggrigər?" sa klokkarn. — Do sa smén: „Int aldər mäir ska un bihov vara útan mát, bara ja nu sku fá šölv o". — So sá klokkarn: „Já, om du nu gör äitt tokot löftə, at gumman din ska få mát, so kanski at vi kan få mát o, at korpana häntar ot oss, som förr i værdn ot Elías". — Han lova do, o so börja klokkarn kasta ot'n den äina óst- o brøsmulun ett den andər, o so fikk an mát gínast. Nær de börja dagas om moron, so börja dom gå o vandra, o do hitta dom nó himm, o po de sättə fikk sméns hustrun mát, o han sku int aldər ha läggi henna vara útan mát mäiran.

332. Ién kuggli fús.

(Kvarnby i Sjundeå).

De va ién gogg ién härrə, som hadd iétt ólovlit bijær ti sin lambóndəs hustru, men an komd int aldər nát henna. Dær bá an bón guå ti skógin o hugga o gá an tokot bitigg, at an int suå säj gó ti fuå bitiggi ifruån säj. Medan an gikk o fundiéra övər sitt bitigg, so myott an ién kärigg, som bijærd lítə mát fruån posan hans, so sku'n nó vísa, hur an sku fuå bitiggi ifruån säj. Han gá o, o do sa gumman, at „nær du ha stjölpi iétt træ, so ska du säjja: 'Træ, stjölp træ, so logkt härrns skóg hinnər til!'" — Han gjórd so, o de iéna træ börja falla äftər de andər, so logkt skógin räkt. Nær an komd himm,

so träffa an härrn po bakkan. „No, hár du bitiggi ifruån däj riédan?“ fruåga härrn. — „Jó“, svara bón. — Härrn fór ti skógin o sía, o do so suá an, at alt skógin va niérhuggi. Härrn va missnöjdər övər de, men kund iggitigg gära ti sákin. Andər dáin komd bón ijänn ti daksvärk, o do fikk an börja vända lindo, men fikk för stórt bitigg ijänn. Nær an uåtər stó o va liéssi övər de, komd sama käriggin ti an o bijærd lítə mát fruån posan hans, so sku'n jölpa an ti fuå bitiggi ifruån säj. No, han gá uåt henna. Do undərrätta un honon, at an först sku vända opp ién torvo, o sién sku an säjja: ,,Torv vänd torv, so logkt härrns ägg hinnər til!“ — Han gjórd so, o vänd po de sättə opp hiéla äggin. Sién gikk an ti härrguåln o träffa härrn uåtər po bakkan. „No, hár du bitiggi ifruån däj riédan?“ fruåga härrn. — „Oja“, sa bón, „de hár ja o“. — Tridi dáin komd bón uåtər ti daksvärk. Do bá härrn an gära ién kuggli fús. Bón vist int, va de va för slá o bá härrn förklára för säj, men härrn gjórd int, bara bá an bara gära. Uåtər stó bón bikymragər övər, hur an sku gära den kuggliga fúsn, men i o mä desama komd uåtər den gambəl gumman o bijærd lítə mát, so sku'n vísa an, hur an sku gära ién kuggli fús. Han gá o uåt henna ota posan sin, o do sá un, at „den dær härrn hár iétt ólovlit bijær ti iér hustru, o nu ska an ti sita i kárbád, o hustrun iér ska ti passa opp an. Nu ska ni jägka iér i ién knút förút i bastun, so at ni int sýns, o nær härrn tár vi hustrun iér, so säjj: 'Lyod vié!' so fassnar an fast.“ — Bón gjórd so o, o nær härrn tó vi bóns hustru, sa bón: „Lyod vié!“ — O härrns hann fäst fast. Nu hadd de komi främand ti guåln, o nær härrn dröjd so läggi, so skikka dom bitjäntn o syoka an. Do bá härrn bitjäntn koma o jölpa säj, nær bitjäntn komd inn i bastun. Han gikk o, o fassna po sama sätt fast, nær bón sá: „Lyod vié!“ O líka so gikk de mä pígan, nær un komd o syoka. Sién vräkt bón dom allisammans út ota bastun mä kárə mæ o satt dom po slädan o kyord dom opp ti härrguåln, o dær fikk härrn skämmas för sina duåliga miéniggar o fikk gié uåt bón ännu ién stór bilyənigg, innan an slapp lyos.

---

333. Dumbərjöns.

(Kynnar i Sjundeå).

De va trí sönər, som sku far út ti skógin o hugga timbər. Den älsta o den millərsta sku fara först. Dom rustast út mä var sin äggikaku o sin flasko vín, so gá dom säj po vandrigg. Aldər miér som dom hadd fari uå, so myott dom ién gubbə, o han bijærd ién bít ota kakun diéras o ién drikk ota flaskon. „Giér vi ota vuår kaku o flasko,

stýra o ställa himma vé. Först sku han börja kærna. Men so bläi han so torr i halsn o gikk nér i källarn o tappa drikka. Medan han hold på me de, so fikk an høra, at grísn hadd komi inn i stuvun. Han opp húsbás me tappən i nävan — han sku o valla, at int grísn sku stjälp ikull kærnan. Men do fikk an sí, at den räi hadd gjórd de, o at den jyst som bäst stó o slikka opp gräddan, som rann övər hela golvə. Do bläi han so himmələns arg, at han glömd hela drikistunnan. Han fikk tág i brannstakan, som stó i knútn, o börja däggå öftər grísn, so myki han för lívə orka. Han fikk int fast den förn i farstun; men dær dorga[1] han té den so vårsløst, at den dó gína vægin. Nu först ærhindra han säj, at han gikk me spýsyls-tappən[2] i nävan, o so fór han nér i källarn ijänn. Men nu va drikistunnan tóm, varivigasti én droppa hadd runni nér i källarn. Han gikk senn öftər mér grädda o börja kærna ijänn, för smør sku han nu nödvändit há. När han hadd kærna én stund, so fikk han høra, at kuddan råma i föusə. Dær stó hun ännu o hadd int fått ett gutslån, fast de räi va loŋkt lidi po dágin. Int vild han nu jyst summa säj me ti gå ti hagan medden, o so täŋkt han, at han kund släppa den opp po táki. De va torvták po stuvun, o dær väkst de gräs rätt bisatt. O bakom stuvun va de én bärgklakk, o bara han sku säta én plaŋka därifrån ti táki, so sku kuddan nó kuna gå opp, tykt han. Men nu våga han int mér gå ifrån kærnan, för han va rädd at pojkin, som lå o kräkt po golvə, sku koma o skuffa ikull den én goŋg té. O däför so tó han kærnan po ryggin, när han gikk ti föusə. När han væl hadd fått kuddan opp po táki, so sku han vattna den o. Men när han sku kroka säj nér o tá opp vatn me ämbarə, so rann gräddan övər nakkan på honon o nér i brunn. Ti hinna o få smør nu, de va aldər vært ti täŋka på méra, för de va næra middágin räi; o so sku han kóka grøt o satt grýtan på o häld vatn í. När han hadd fått de o kóka, so komd han ti täŋka på, at kuddan kund rammla nér från táki o brýta nakk o bén å säj. O so gikk han o tó ett tömmsträk o band éna ändan om hórnən po kuddan, o andra ändan släft han nér ginun korsténspípan. O so gikk han inn o band den om bénə po säj šölv, o so börja han klapp i grotn. Men aldər mér än han hadd börja me de, so rammla kuddan nér från táki o dró honon me föttrən förút opp i pípan. Dær bläi han sita, o kuddan, hun häŋgd útanför väggin millan himil o jórd. — De va räi loŋgosén midda o käriggin hadd lýddast läggi o væl öftər middasrópə. Men när hun int hord knisk o int knask[3], so modist hun fara himm o sí öftər va de féla. När hun komd himm o fikk sí, hur kuddan häŋgd, so bläi hun int lítə rädd. Men so skynda hun säj o skar å tömmona, so at

[1] Slog. [2] Tappen till spisölstunnan. [3] Icke hörde ett ord, ej ett ljud.

den slapp nér. O me desama so full gubbən hennas nér från pípan o bläi stå po huvu i grøtgrýtan. O dær stó han ännu, när gumman komd inn. O sennu vild han aldər mér blí himm o skota om húsollə, o aldər græla han mér hällər po käriggin, för at hun int gjórd tiräkklit arbit.

---

322. Den ílaka gubbən.

(Kvarnby i Sjundeå).

De va ién gogg ién gubbə, som ofta triætt mä gumman sin, at int hun fikk nogo arbit gjórd, nær an va borta. Gumman fór sién bort o lämna uåt an alla sysslona: han sku grädda bryø, kærna smyor o akta buånə. Nu hadd han so myki arbit ti gära po ién gogg. Dær so band an kærnon po ryggin, at de sku skvalpa po vægin, o so gikk an äftər vatn. So nær an húka säj niér äftər vatn, so rann alt mjölkin bort för an. So gikk an tibáka o do va alt bryø oppbrunni i ún o buånə luå dyott i vaggon. Nu vist an iggin ruåd, hur an sku sluå säj út för gumman, nær buånə va dyott — si ni han hadd säti dýnon po buånə, so at de int sku gruåta. Nu vist an, at de allti brúka sima fogglar i träski. Dær so kliédd an uå säj o sku o sima fast ién ti fuå ti mjúta gumman sin mæ, men an fikk int nogon fast. Dær so gikk an inn tibáka o kryøp opp po ún. Men nær gumman kombər himm, so sku an do niér därifruån. Do birätta an, at an hävd alt mjölkin i vattnə. „No stór sák", sa gumman, „vi samblar ana mjölk ijänn, kom niér bara!" — „Næi, int vuågar ja koma ändo, för bryø brann alt opp i ún för mäj". — „No, stór sák, vi bakar ana bryø ijänn", sa gumman, „kom niér bara!" — „Næi, int tors ja ändo, för ja täkt inn buånə i vaggon undər dýnon o de dyødd för mäj", sa gubbən. — Do tó gumman ti suåstoggin o börja krogka omm[1] an, o so fikk han straff för sin ílakhiét o sku int sién aldər miéran ha triæti po gumman sin.

---

323. Tár de int hær, so tár de dær.

(Gerknäs i Lojo).

En gogg fór en gummo ti stán o sälga en kuddo. En härrə komd o vild tjøpa den, men va útan päggar. „Ja ska jé tjóln i pant so läggi", tykt gummon o tó tjóln åv se o gáv den som pant ot härrn.

[1] Slå, klappa om.

Härrn tó kuddon o tjóln o fór sin væg. Do gummon komd himm o birätta, hur un ha handla o jórt, so tägkt gobbən hennas: „Ja ska väll, ja, o hitta po nogo“, o so tó an métspodə o fór ti stán o börja méta i brunnana o sá: „Tár de int hær, so tár de dær“, o so jikk an från brunn ti brunn, tils an komd ti de ställə, dær den där härrn bódd, som tjoft kuddon åv gummon hansəs. Som an så an méta i brunnana, so sá an: „Den där härrn ä líka tóki som gummon, som ja tjoft kuddon åv i går, o som gáv tjóln sin i pant, do ja va útan päggar“. — „Já, de ä just härrn, som ja métar äftər“, tykt gobbən tibáka o börja fölg äftər an o lykkast få bo kuddon o tjóln tibáka.

---

324. Gumman som lämma kjóln i pant.

(Tusby).

De va äin gubbə o äin gumma, o dom va fatiga o hadd igga mát. So komd dom övəräins, at dom sku sölja äindasta kuddan sin. Gubbən tykt, en gumman sku far ti stán me den, men at un int sku göra nogon tóko handil. Gumman fór me kuddan ti stán, o de komd äin härrə o vild kopa kuddan, o han fikk den o. So nær dom komd dí, som härrn bódd, so hadd int härrn fyllnan päggar. So sa gumman: „Já, ja trór ér int, härrə, ja ska lämma kjóln i pant“, o nær un senn gikk bort, so sá un: „Å, nu hittar ja ti de hær ställə, hær sitər skoran po táki“. — Gumman fór do himm o birättar häila sákin för gubbən. „Já, nu tägkt ja so“, sá gubbən, „at de sku so gå til“. — Gubbən fór senn ti skógin ett äin brota me mäitspor o laga dom senn me räivar på o alla tillbihor. Han gá säj senn ti stán me sin gambəl vít häst o äin træskódd släda, o han add po huvu äin lågər hatt me bräida bräddar o svart jakko på säj, o so komd an inn i stán o börja mäita i rännstäin. „Tár de int hær, so tár e ful dær“, tykt gubbən. — Dær samblast myki folk, o dom tródd, at an va tóki. So komd den härrn o, som kopt kuddan ota gumman o sá: „Den dær gubbən ä líka tóki som den gumman, som ja kopt kuddan å hær för nogər dagar. Hun klædd kjóln å säj o o lämma i pant o sá: 'Ja trór int ér, kæra härrə', o nær un gikk bort, so sá un: 'Nu hittar ja po de hær ställə ijänn, hær sitər skoran po táki, nu sitər den dær allti', tykt gumman“. — „De ä just ér, som ja mäitar ett, kæra härrə, för de va just ni, som kopt kuddan ota gumman min o igga päggar gá“, tykt gubbən. — No, härrn bitála an ändo ærlit för kuddan hans. O alla tykt, som sanniggin va, at gumman va äinfaldi, men gubbən tysto klókarə i de ställə.

325. Jó, so gör tókovetə[1].

(Hästböle i Sjundeå).

De va ién gubbə, som hadd ién gumma, o hun va fruån sina sinnər. Gubbən kund nu int vara alla ställər, himma o borta mä henna. So hadd an henna ti guå vall mä kuddan sin. Kuddan luå po sin middasvíla o drypja, medan som gumman uåt. So miént un, at kuddan sku härma henna, som un va tannlyos. Hun sá: „Ska tu härma mäj, som ä gamal o tannlyos", o börja stiéna kuddan, so at un int slapp nogostans miéran. So fór un himm o birätta för gubbən o sá: „Viét tu nu, som kuddan härma mäj, nær ja uåt, o nu stiéna ja henna, so at un int slapp opp miéra". — So va an o sá: „No, Gúd bivári mäj, va ska ja nu gör mä den dær kärggin, som ä so tókogər!" — So mostist an lämma säj himm sién andər dáin o slakta kuddon, at an sku há nogo ti gnó uå po vintərn. So lämma an uåt henna ti salta kötə, „so fuår man nu ändo nogo ti säta på kuålsoppon i vintər", sá gubbən. — Gumman tródd, at an miéna, at un nu gínast sku säta de po kuåln. Dær so hugd un kötə i bítar o satt gínast po kuålhivuna, som dom va i landə. „Viét tu nu gubbə, som ja ha laga alt i uårnigg, ja ha satt ién bít po várt kuålhivu, o de bläi tvuå bítar ännu övər", sá gumman. — No, gubbən fati grúva nu säj övər henna ijänn o mostist sién guå o plokka opp bítana därifruån o säta salt puå dom. Sién mostist han nu blí himma o laga korvən, at int un sku fo göra uå mä den mæ. Sién komd an ti säjja, at korvən sku sparas ti vuårn o loggdagana, so at un hyord. Men so va dær tiggarpojkar o, som hyord de. Dom vist ful po ruåd, dom. Nær ién tíd va, o dom vist, at gubbən va borta, so gikk dom dít. Do fruåga gumman vartifruån dom va. Do svara dom, at „vi ä fruån vuårn o loggdagana". — „Ni lær ful vara hær äftər korvən do", tykt gumman. — „Jó", svara pojkana, o so gá un korvən uåt dom. — Nær gubbən komd himm om kvüldu, so birätta un uåt honon, at vuårn o loggdagana va äftər korvən. So bläi an so liéssigər sién o sá: „Gúd opplýsi däj, kärigg, tu gör nu alt, som tókot ä, igga kan man há däj himma miéran". — So andər dáin, nær an fór o díka, so tó an henna mæ o po de sättə fikk an há henna mässäj sién po arbitə, annos ha un gjórd uå mä alt, va dom iégd o hadd. — Jó, so gör tókovetə!

[1] Dårskapen.

326. De lyckliga makarne.

(Säfträsk i Liljendal).

Det var en gubbe och en gumma. De hade en ko och femtio riksdaler på kistbottnet. Så blef det ett nödår. Då säger gumman åt gubben: „Vi skola sälja bort kon, så få vi femtio riksdaler för den, så kunna vi lefva nog för det“. — Hvarpå han beger sig in till staden att sälja bort kon. När han kommer på vägen, så möter han en, som hade ett får. Han frågar strax: „Vill du inte byta med mig, du får min ko, bara du ger ditt får“ — han tykte, att kon inte gick rätt bra att leda. De bytte. När han gått ett stycke med fåret, så mötte han en, som hade en gris. Strax frågar han: „Vill du inte ge åt mig din gris, så skall du få mitt får“ — han tykte att inte fåret gick bra häller. De bytte. När han åter farit ett stycke, så mötte han en, som hade en gås. Genast fick han lust att byta och sade: „Ger du åt mig din gås, så får du min gris“ — han tykte att grisen skrek så mycket. De bytte. Han for igen ett stycke, så mötte han en, som hade en tupp. „Vill du inte byta med mig“, sade han, „du får min gås, bara jag får din tupp“ — gåsen var arg och ville bita alla, som han mötte, och skrek lika illa som grisen, och han hade ledsnat på den oläten. De bytte. När han farit ett stycke, så kom han in på en krog. Där sålde han tuppen för sex skilling och köpte sig mat för altsammans. När han ätit, så vänder han om och far inga längre, utan far hem. Han går först till sin granne i närheten. Där frågar grannen af honom: „Huru har resan gått? Har du fått väl betaldt för din ko?“ — „Nå, så där, inga att lasta och inga att skryta öfver“, sade han. — „Berätta om det då“, säger han. Hvarpå gubben berättar om hela sitt äfventyr, huru det gick till, att först böt han bort kon mot ett får, och så bytte han bort fåret mot en fet gris, och sedan bytte han den mot en gås och „till sist“, sade han, „bytte jag gåsen mot en tupp“. — Då säger grannen: „Nå, hvar har du tuppen?“ — „Den sålde jag bort“, sade gubben, „och köpte mig mat“. — „Nu ville jag inte vara i ditt ställe“, sade grannen, „för genast, när du kommer hem, så får du grälor“. — Hvarpå den här säger: „Det är icke sant, min hustru säger inte åt mig ett illandes ord. Jag kan hålla vad på det fast på mina femtio riksdaler, som jag har på kistbottnet“. — Vadet hölls, och vittnen tillkallades, och gubben skulle genast prata med sin hustru om saken. De gingo på ort och ställe, och så gick gubben in och sade åt sin hustru: „God afton, min kära gumma!“ — „God afton, god afton, min kära gubbe!“ sade gumman, „huru har resan gått? Sitt ned och berätta om det för mig“. — „Nå, ingenting att skryta öfver och inga att lasta“, sade gubben och sätter sig och berättar: „När jag gick, så ville inte kon

vara mig i lag, och därför så böt jag bort den och fick ett får". — „Nå, herre Gud!" sade gumman, „så du var klok och beskedlig, som kunde byta åt mig ett får, jag som alltid har önskat mig ett får". — „Ja, men jag har inte fåret hem", sade gubben. — „Nå?" sade hon. — „Jo", sade han, „jag böt bort det mot en gris". — Då säger hon: „Aj, herre Gud! hvad du var snäll, jag som alltid har önskat mig en gris — alldeles som jag har önskat mig, så gjorde du". — „Ja, men jag har inte grisen hem", sade han, „jag bytte bort den och fick en gås". — „Aj, herre Gud!" sade hon, „en gås, det har jag alltid önskat mig. Tänk dig det, nu få vi fjäder och gåsungar och ägg — du har gjort alldeles som om jag själf skulle ha varit med". — „Nå", sade han, „men jag har inte gåsen hem med mig; jag bytte bort den ock och fick en tupp". — „Ack, herre Gud, en tupp!" sade hon. „Nu komma vi åtminstone på benen i rättan tid". — „Men jag har inte tuppen hem häller", sade han, „jag blef hungrig och sålde den för sex skilling och köpte mig mat". — „Aj, hvad du var förståndig; hvad skulle jag hafva gjort med tuppen, om du skulle ha svultit ihjäl". — Hvarpå gubben tog upp dörren och bad vittnena stiga in, och då steg grannen fram och gaf honom femtio riksdaler och sade, att han hade vunnit.

327. Den góa hustrun.

(Dansbacka i Sjundeå).

De va ién myki góər hustru, som hadd ién lídli mann. Ién gogg fyord an ién kuddo ti stán, o so levd an dær, so läggi päggana räkt. So träffa an övər ién hönstupp, som full an i smákin, o nær an ännu hadd so mogga kopék kvár, at an kund lyosa an, so kyopt an den, o so gikk an himm o bar tuppən undər armən sin. Nær an komd ti himmbýin, gikk an inn ti grannən sin o birätta, hur an hadd handla. Do sa grannən: „Nu hár du ién märkværdit góər hustru, men nu kombər du ti fuå snobbor ändo". — „Näjj", sa han, „ién puss fuår ja". — Dær hold dom vád po tvuåhundra rúbəl. So gikk an himm mä grannən o vittnə mæ. Grannən stanna bák dörn mä vittnə, o han gikk šölv inn. Nær an komd inn, so hälsa an nu gu-afton. „No, gu-afton, gu-afton, min snälla gubbə", svara hun. — „No, min gumma lilla, nu ha ja handla so o so, o nu hár ja ién vakər tuppə ändo för kuddon min". — „No, takk min kæra gubbə, de va nu riktit brá ändo, at du hämta den hær vakər tuppən". — So full un gubbən sin om halsən o pussa an. Hun annsuá, at alt va brá, fast de va ganska illa handlat. Sién kom grannən inn o bitált vádə, o do hadd an kuddon miér än dubbəlt bitált.

328. Gummans ställ[1].

(Strömfors).

He va äin gaggo äin bisi, som altäitt va argər upa tjälnjin sín, för en un igga vävd noga. So tykt un: „Kva ska ja väva, når ja igga hár nogan riva[1], gån[2] hár ja nó ti varp[3] o väft[4]". — Men han hadd igga sítt, en un hadd noga gån häldər. So tykt hun: „Vil du, en ja ska vís, so kom nu jær útanför bódörən, so gár ja upp o kastar nidər, o so kastar du upp tibáka". — Hun hadd igga bara två nystand. Når hun kasta näir te äina, so kasta an upp te ana. So tykt han, en hun hadd nó, når dom hadd kasta äin stond. So tykt han: „Nu most ja gá ti skójin o lag åt di äin riva". — O so ji an ti skójin o börja hugg, o hun ji bakett o rópa: „Huggər tu riva, riva, so ska tu int läggər få liva, liva!" — Han ji to ti två trí ställ o hugd, o hun rópa altäitt líka. To bläi han rädd o fór häim, o hun fór föri häim. O når han komd häim, so biræтta an, en he va äitt i skójin, som rópa so. To sá hun: „Nó ä he bäst to, en du lätər blí". — O so träggd igga hun väv noga, når igga han kund få åt enna nogan riva. O igga trór ja, en han nu mäir tors gá út i skójin, når an igga to todist hugga — nó most an háldas häim.

329. Gobbən som sku hugg ställ ot gumman.

(Långland i Ingå skärgård).

He va en gogg en gobbə o en gumma, som livd tisammans. So sá gobbən en dá: „Int väit ja, va tu jör, aldər spindər tu o vävər som andər kvinnor". — „Nó ha ja spunni som ana folk, men ja hár int nogo ti väva í", svara gumman. Senn sá un: „Kom út, so ska tu fo sí, at ja hár ti väva á". — So jikk un po skullan o kasta nér itt nystan o sá: „Tu ska kasta opp he dær, innan ja kastar nér itt ana". — Gobbən jórd, som un bá an, o kasta opp nystanə. Gumman kasta to nér sama nystan tibáka; o gobbən, som tródd, at e sku va itt ana nystan, kasta e tibáka. Hustrun kasta nér e åtər, o gobbən, som tródd, at un släggd nér itt nýtt nystan, kasta opp e tibáka. So huld dom på en gó stund. „Sír int tu nu, hur mytji ja ha spunni", tykt gumman. — „Jó, jó", tykt gobbən o sá: „He blír igga andra råd, útan ja most fara ti skódjin o hugg ot de ställ". — Gumman sá to: „Om tu hor dom rópa, so ska du kom himm, för tom sku tägk tá lívə å däj". — To gobbən ha fari ti skódjin för ti hugg ställ, so fór gumman

[1] Väfstol. [2] Garn. [3] Ränning i väf. [4] Inslag i väf.

o krak opp po itt hokt bärg o rópa först: „Huggər tu rivu, rivu, so ska tu aldər läggər livu, livu!“ Senn so rópa un andər goggon: „Huggər tu rivu, rivubäin, so ska tu aldər gá mä lívə häim!“ — To gobbən hord he, so lämma an sitt arbit o fór himm. Som an komd himm, so sá an: „Nó jikk he, tjæra gumma, som tu sá, tom rópa i skódjin o tägkt ti kom o tá lívə å me“. — So fikk gobbən igga ställn jórd, o gummans list mä he mytji gárnə un a spunni o sku väva, bläi int opptäkt.

---

330. De två vännerne.

(Österby i Karis).

Det var en gång två goda vänner, som träffade hvarandra efter en lång tid. Då frågade den ene af den andre: „Huru mår du nu? Det är länge sedan vi sist ha sett hvarandra“. — „Hå, nog är det bra, jag har gift mig, sedan vi sist voro tillsammans“, sade den andre. — „Det är ju bra med dig då“, sade den förste. — „Nej, inte så bara bra häller, jag fick en elak tusan till hustru“, svarade den andre. — „Det är ju högst beklagligt med dig då“, tykte då den förste. — „Nej, inte alls häller, hon hade tio tusen riksdaler“, tykte den andre. — „Då är det lyckligt med dig, du är ju en rik man“, sade åter den förste. — „Inte så altför rik häller, jag köpte får för de där penningarna, och de dogo alla i farsot“, sade den andre. — „Det var en stor skada för dig då“, tykte åter den förste. — „Nej, skadan var inte så stor, jag fick lika mycket för skinnen af skomakaren“, sade den andre. — „Du är ju rik karl då“, tykte åter den förste. — „Nej, inte rik häller, huset, som jag hade mina rikdomar i, brann upp“, sade den andre. — „Det var ju en förskräcklig skada“, tykte den förste, då han hörde, huru olyckligt det hade gått med den andres egendom. — „Nej, inte så stor skada häller, käringtusan brann upp med detsamma“, tykte den andre, och så var han lika god efteråt som förut.

---

331. Om den giriga smén.

(Tusby).

De va äin smé, som va myki ríkər, men va so útnóga, o han sku gærna ha gifti säj o o vild há äin tokon, som igga sku äta, ti hustru ot säj, för han va räddər, at an sku blí fatigər. So träffa'n

klokkarn, o de bläi åtər tál om giftərmålə. Do sá klokkarn, at han vist å äin tokon flikka, som aldər ätər iggitigg, o ti henna sku do smén o fría. So gikk klokkarn o tala me flikkan, o hun lova ti tá'n, men nu sku un int äta undi fríantídn iggitigg, so at han sku sía. Flikkan hold o sitt löftə o tykt, at an nu sku dúga tá ändo, nær an va ríkər. O de gikk so, at dom bläi gifta. Nær klokkarn tala me flikkan, at un int sku äta, so sá hun: „Men hur ska de senn gå, ja vil äta som andər mänišor.“ — Klokkarn tykt nu bara, at de nó sku blí nogon råd me den sákin o, at un igga sku bihov sörga. Flikkan gikk senn, nær un hadd blivi hustru, ti klokkarn o sá, at un nu sku vila há mát. Do går klokkarn ti smén o bér'n koma út o skytta. „Ska vi va läggi o?“ fræga smén. — „Næi“, sa klokkarn, „vi kombər strakst tibáks“. — Nu hadd klokkarn tajji óst o brø me säj i fikkan. Dom gá säj senn ti vandra, o vandra o vandra häila dáin. Dær so villa klokkarn bort smén i skógin. De komd nattn på, o so mostist dom tá kvartér i äin holädu. So börja klokkarn äta om nattn. „Va ätər du?“ sa smén. — „Ja ätər ho“, sa klokkarn. — Smén försokt o, men de bläi igga å. Do tykt smén: „Ja ä so huggrigər“. — „Men va tykkər du om gumman din, som allti ska va huggrigər?“ sa klokkarn. — Do sa smén: „Int aldər mäir ska un bihov vara útan mát, bara ja nu sku få šölv o“. — So sá klokkarn: „Já, om du nu gör äitt tokot löftə, at gumman din ska få mát, so kanski at vi kan få mát o, at korpana häntar ot oss, som förr i værdn ot Elías“. — Han lova do, o so börja klokkarn kasta ot'n den äina óst- o brøsmulun ett den andər, o so fikk an mát gínast. Nær de börja dagas om moron, so börja dom gå o vandra, o do hitta dom nó himm, o po de sättə fikk sméns hustrun mát, o han sku int aldər ha läggi henna vara útan mát mäiran.

332. Ién kuggli fús.

(Kvarnby i Sjundeå).

De va ién gogg ién härrə, som hadd iétt ólovlit bijær ti sin lambóndəs hustru, men an komd int aldər uát henna. Dær bá an bón guå ti skógin o hugga o gá an tokot bitigg, at an int suå säj gó ti fuå bitiggi ifruån säj. Medan an gikk o fundiéra övər sitt bitigg, so myott an ién kärigg, som bijærd lítə mát fruån posan hans, so sku'n nó vísa, hur an sku fuå bitiggi ifruån säj. Han gá o, o do sa gumman, at „nær du ha stjölpi iétt træ, so ska du säjja: 'Træ, stjölp træ, so logkt härrns skóg hinnər til!'“ — Han gjórd so, o de iéna træ börja falla äftər de andər, so logkt skógin räkt. Nær an komd himm,

so träffa an härrn po bakkan. „No, hár du bitiggi ifruån däj riédan?" fruåga härrn. — „Jó", svara bón. — Härrn fór ti skógin o sía, o do so suå an, at alt skógin va niérhuggi. Härrn va missnöjdər övər de, men kund iggitigg gära ti sákin. Andər dáin komd bón ijänn ti daksvärk, o do fikk an börja vända lindo, men fikk för stórt bitigg ijänn. Nær an uåtər stó o va liéssi övər de, komd sama käriggin ti an o bijærd lítə mát fruån posan hans, so sku'n jölpa an ti fuå bitiggi ifruån säj. No, han gá uåt henna. Do undərrätta un honon, at an först sku vända opp ién torvo, o sién sku an säjja: „Torv vänd torv, so logkt härrns ägg hinnər til!" — Han gjórd so, o vänd po de sättə opp hiéla äggin. Sién gikk an ti härrguåln o träffa härrn uåtər po bakkan. „No, hár du bitiggi ifruån däj riédan?" fruåga härrn. — „Oja", sa bón, „de hár ja o". — Tridi dáin komd bón uåtər ti daksvärk. Do bá härrn an gära ién kuggli fús. Bón vist int, va de va för slá o bá härrn förklára för säj, men härrn gjórd int, bara bá an bara gära. Uåtər stó bón bikymragər övər, hur an sku gära den kuggliga fúsn, men i o mä desama komd uåtər den gambəl gumman o bijærd lítə mát, so sku'n vísa an, hur an sku gära ién kuggli fús. Han gá o uåt henna ota posan sin, o do sá un, at „den dær härrn hár iétt ólovlit bijær ti iér hustru, o nu ska an ti sita i kárbád, o hustrun iér ska ti passa opp an. Nu ska ni jägka iér i ién knút förút i bastun, so at ni int sýns, o nær härrn tár vi hustrun iér, so säjj: 'Lyod vié!' so fassnar an fast." — Bón gjórd so o, o nær härrn tó vi bóns hustru, sa bón: „Lyod vié!" — O härrns hann fäst fast. Nu hadd de komi främand ti guåln, o nær härrn dröjd so läggi, so skikka dom bitjäntn o syoka an. Do bá härrn bitjäntn koma o jölpa säj, nær bitjäntn komd inn i bastun. Han gikk o, o fassna po sama sätt fast, nær bón sá: „Lyod vié!" O líka so gikk de mä pígan, nær un komd o syoka. Sién vräkt bón dom allisammans út ota bastun mä kárə mæ o satt dom po slädan o kyord dom opp ti härrguåln, o dær fikk härrn skämmas för sina duåliga miéniggar o fikk gié uåt bón ännu ién stór bilyonigg, innan an slapp lyos.

---

333. Dumbərjöns.

(Kynnar i Sjundeå).

De va trí sönər, som sku far út ti skógin o hugga timbər. Den älsta o den millərsta sku fara först. Dom rustast út mä var sin äggikaku o sin flasko vín, so gá dom säj po vandrigg. Aldər miér som dom hadd fari uå, so myott dom ién gubbə, o han bijærd ién bít ota kakun diéras o ién drikk ota flaskon. „Giér vi ota vuår kaku o flasko,

so blír vi šölv útan“, tykt pojkana. — Do tykt gubbən, at dom sku blí várs de. Aldər miér som dom hadd komi ti skógin o börja hugga, so slinta yksn i biénə po dom. Sién skikkast den tridi ti skógin, o dom laga uåt honon ién kaku, som dom hadd baka i askon, o ién flasko mä súrt yol. So komd gubbən ijänn o bijæra ota honon o, om an sku fuå ién bít ota kakun hans o ién drikk ota flaskon, „ja ä so huggro o tryottigər“, tykt gubbən. — So tykt pojkin: „Gærna ska ni fuå, men ja hár bara ién tokon kaku, som ä baka i askon, o ién flasko mä súrt yol“. — „De ä desama“, tykt gubbən. — So nær dom satt o uåt, so förvandlast askkakun ti ién fínər äggikaku, o yolə i flaskon bläi ti bästa vín. So sá gubbən: „Äftərsom du hár iétt tokot gott järta, so ska du, nær du huggər timbrə, blí várs nogo i trærótn“. — Som an fikk timbrə ikullhuggi, so hitta an ién gullguås i rótn. So tó an den undər armən sin o börja guå mä vægin. So tó an inn po iétt ställə, som fantist trí flikkor. Pojkin lämma fogəln i farstun o gikk inn. So komd den iéna flikkan o närma säj ti guåsn, o sku tá iétt fjädər ifruån den. Nær un ryord vi fjäddrana, so fassna un o bläi dær. So komd den andər, o de gikk mä henna po sama sätt. So sku den tridi koma o, men do börja dom andər rópa, at un int för Guts skull sku koma. Men un komd líkavæl. O aldər miéran hun hadd ryori vi guåsn, so fassna un fast mæ. Pojkin tó guåsn o gikk sin væg, o flikkona fikk luåv o följa mæ. So komd pastorn imót dom, o do tykt han: „I lättfærdiga pígor! Tykkər ni at de ä passandə ti sprigga äftər kárn po de sättə läggs mä vægin!“ — Pastorn gikk dí o sku o skilja uåt dom o sku läsa lyost pígona, o nær an ryord vi fogəln, so bläi an dær mæ. So fikk an börja följa mæ o. Do rópa pojkin: „Härr pastor, de ä ju bárndóp i dá, int ä de ti sprigga äftər pígona nu int!“ — So komd de trí díksgrävarər mä spadana po akslə. So bijæra pastorn, at dom sku skilja an lyost därifruån. Knaft hadd dom ryori vi guåsn, so bläi dom dær mæ, o pojkin gikk bara mä vægin, o dom andər fikk följa äftər'n. Pojkin gikk ti kuggins hov, o bijæra, om an int sku slippa ti prinsässon. Nu va de ién tokon trumpigər o súrmuli prinsässo, som iggin fikk ién glád mín uå. Han slapp inn ti henna, o aldər miéra han kom inn, so börja dom gápskratta o prinsässon mæ. Dær so fikk an blí kuggins muåg för de, fast an bara va dumbərjöns. Po de sättə so bläi hans gójärtlihiét mót gubbən ríkligən bilyonagər.

334. Den fintliga hattn.

(Munks i Sjundeå).

De va ién, som gift säj o fikk ríkər hustru o iégəndom o alt o levd ganska brá i början. Men äftər nogon tíd so komd dom i lägərvold[1]. De gikk iéna rästakšón äftər den andər, at dom int hadd bara ién kudda miér, o den fyord mann ti stán snárt mæ, o do va dom rákt útan. Han sold kuddan sin uåt trí härrar o fikk för den tíə riksdáldər, o dom lova bistuå kyopiskanno ännu til. Nær an kombər himm, so va gumman argər, at an hadd sold kuddan för so billit. So dyodd gumman. Nær an int hadd iggin vuån miér, so börja an laga tvagar o kvastar o kyora ti stán, o han fikk myki päggar ijänn. Han add kyopi uåt säj häst o lókriédə o alt. Nær an sién ién gogg hadd komi fruån stán, so hadd an kyopi ién gláskisto full mä glás. Nu hadd an tajji säj lítə o va rustagər[2] o hadd sommna i slädan. Nær an vakna, so hadd vargana äti opp hästn ans. Ién varg hadd fassna mä hivu i lókragkona. Kárn satt säj opp, nær an vakna, o skriék til, o vargin ti sprigga o fór so huårt, at alla glásən skrall söndər. Vargin tröttna ti slút o dyodd. Kárn lämma dær altsammans, varg o lass, o fór ti sama stá, som an add sold kuddan í, o kyopt säj ién villa útanför stán. Han brúka guå mä ién lítn gruåər hatt po hivu. So gikk an ti trí värshús o bitála för trí glás driksvarur po várt värshús. Sién gikk an ti dom trí härrana o fruåga, om dom int vild koma o bistuå kyopiskannon, som dom lova, nær dom kyopt kuddan uå an. Härrana va nöjda ti göra de, o so gikk dom ti iétt värshús, dær som an hadd vari förút, den dær kárn, o bitála. Dom härrana kalla do inn duktit mä varur. Nær de va drukki, so gikk kárn o, o bá inn trí glás uåt härrana. Nær alt va drukki, so sku dom guå. Härrana bitála do, va dom hadd tajji, o do sku do kárn o bitála, men sló hattn i bórdə o sa: „De ä ju alt bitált?“ — „Jó, de ä alt bitált“, svara värshúsarn. — Härrana fundiéra, at de va ién róli hatt, som an hadd. Dom vild, at an sku koma ti iétt anat värshús o försyoka hattn sin dær o. Dom gikk, o han bijæra inn trí glás uåtər, o nær dom sku bitála, so sló an hattn i bórdə o sa: „De ä ju alt bitált?“ — „Jó“, svara värshúsarn ijänn. — Han hadd vari förút o bitála dær mæ. Sién bijæra dom ti fo kyopa hattn uå an. „Næi“, tykt an, „ja kan int sölga den. De ä jyst den, som ja ha leva mæ, sién ja sold kuddan min“. — Dom bjyod fämm hundra riksdáldər uåt an för hattn. Han stó o fundiéra ién stunn, o so lova an sölga den. Men nu sku an koma ti iétt tridi värshús ännu o försyoka hattn sin, innan an sku fuå päggana. No, han gikk uåtər o bijæra trí glás ijänn. Nær

[1] Obestånd. [2] Drucken.

de va drukki, so sló an uåtər hattn i bórdə o sá: „De ä ju alt bitált?“ — „Jó, de ä alt bitált“, sa värshúsarn, o so fikk an fämm hundra riksdáldər för hattn. Kárn fór sién himm ti sin villa o härrana bläi po värshúsə ti drikka. Nær dom hadd drukki ti moros, so sló dom o hattn i bórdə o sá: „De ä ju alt bitált?“ — „Næi“, svara värshúsarn, „bitál först o säjj sién“. — O dom fikk bitála för va dom hadd drukki, igga bitála hattn nogo.

335. Omm bisi som fór ti säli kuddon.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gággo äin mytji saktli bisi. So sá gumma hans, en han träggd gá säli kuddon sín. So fræga an: „Uåt kvemm ska ja säli ena?“ — „No, säli ena upa torji“, sá gumman. — Bisi räist uå o tägkt: „Hörλlika mo Torji sí út?“ — han tródd, en he sku va nogon mänistja, som sku häit up te sätti. — Han kom ti stán o stó häila dájin up torji me sín kuddo. He kom magg, som vild tjyop ena, men han fræga uå kvar o äin: „Hör häitər ni?“ — Nær han fi vit nammi, so sá an: „Igga säljər ja ena uåt idər, ja ska säli ena uåt Torji“. — So hyord nogər studäntər he. So dji tom o fræga: „Vil du int säli kuddo dín?“ — „Jó, men hör häitər ni?“ — „Vi häitər Torji, men vi hár int igga päggar nu me oss, men i morin so fuår ni, bara ni frægar ett tom, som häitər Torji“. — Han gav kuddo uåt dom o fór häim. So fræga hostron hans: „Uåt kemm suåld du kuddo o hör mytjy fi du för ena?“ — „Int fi ja noga för ena nu, men i morin fuår ja väl päniggar“. — „No, uåt kemm suåld du ena?“ — „Uåt Torji“. — „No, vojj vojj, kva tu va tóko, nu gav du kuddo tí, o int fins he iggan, som häitər Torji“. — To börja bisin fundäir, hör han sku fuå bittálnigg för ena, nær an gav ena ti luåns up moridáji. So dji han anna dáji sida o skaffa si äitt mäitspyor o dji ti torji o börja mäit. Han kasta út uåt äin sído o uåt áro o soett mäita han häila dáji. Mót aftosído kom tom sama studäntrən, som tjyoft kuddo hans o fræga: „Ett kva mäitar tu?“ — Han sá: „Ja mäitar päniggar“. — „No, ha du fuått päniggar?“ — „Jó, om nogan sír, so fuår ja int; men bara iggan sír, so fuår ja, o ja ha fuått duktit päniggar“. — Tom sá: „Vil du int säli te mäitspyori uåt oss?“ — „Jä“, sá han, „he ä äitt so dýrt mäitspyor, en ja trór, en ni vil int bittál so mytji, men vil ni djäv so o so mytji, so ä he idart“, — han bidjærd sama prisə för he, som han sku fuå för kuddon. — Tom tjyoft mäitspyori o bittála he. Nær han fi päniggana, so fór han i fläiran krógar o lämma tær tom päggana o sá: „Nær ja kombər ti stán, so bihyovər ja int

bittála, útan bara ja lyftər up mysso o spottar, so ä he bittála". — Tom dji inn tærupa, o so fór han häim. Nær han kom häim, so fræga hostron: „Fi du päniggar?" — „Jó, men he ä so svuårt, nær man alltili mott bittál up krógana, nær man kombər ti stán; täför lämma ja päniggana ti". — „No, tu sku int va fuåno, om du int sku va fuåno", sá hostron. — „Já, he ä nu djórd, int kan ja djör tærtil noga". — Te tridi dáji fór han uåtər ti stán o träffa uåtər tom sama studäntrən. Tom bläi arg up onon o sá: „Kvaför narra tu oss me mäitspyori?" — „Int fuår vi igga päniggar me e". — „Já, ni fuår int päggar, täför en ádər sír, nær ni mäitar, men hiær hár ja äin mysso o bara ja lyftər up ena o spottar, so träggər ja igga bittál. Vili gá ti krόji o tá oss äitt glas, so glyəmbər vi bort harmn yvi mäitspyəri. Ja ska bistá uåt idər". — So dji tom ti äin króg o söip fläira sortər. Nær han dji bort, so lyft han bara up mysso o spotta o sá: „He ä alt bittála". — „Jó", sá krógarn. — So dji tom ti äin annan króg. Tær dji he upa sama sätti. So dji he up tridi o fjærdi o. To vild tom studäntrən nyodvändot tjyop te mysso. To sá han: „Já, nu kan ja säli ena, men to mott ja bittál kvar gággo, som ja kombər ti stán o vil hav äin súp, men vil ni djäv uåt mi fämm hundra riksdáldər, so ä mysso ido". — Tom tjyəft mysso o gav uåt hono fämm hundra riksdáldər. So fyərd an häim tom pägga. Me viéji so tägkt an: „Nu gár he illa memmi, för int fuår tom igga me te mysso, útan pänigga". — Men tom, som tjyəft mysso, dji strakst inn up äin króg o bäiddist allhánda. Nær tom sku gá bort, so tó te äin o lyft up mysso o spotta o sá: „He ä alt bittála". — „Näjj", sá krógarn. — To sá te anan studäntn: „Tu kan int rætt lyft up mysso; lät mi försyək". — Han tó mysso o lyft upa mysso o spotta o líkavæl mottist dom bittál. Tom försyəkt nu up fläira krógar. Up tom all fi dom bittál. To suå tom uåtər, en bisin hádd narra dom. Men bisin han va nu rädd för si o sá uåt hostron sín, nær han kom häim: „Hiær ä äin staka o om nogan kombər o frægar ett mi, so säjj, en ja liggər dyo. O om tom tykkər illva yvi mi, so säjj, en int djör he noga, hiær ä äin tjäpp o nær ja sluår me te tjäppn trí gággor yvi onon, so blír an i lívi, o so ska tu sluå mi trí gággor". — Te ana dájin kom tom studäntrən o fræga ett bisin. Gumman sá: „Han ä dyo". — „Nu ha vi djävi so mytjy päniggar uåt onon, o nu ä han dyo, o uåt äin dyo mänistja kan man int djör noga", sá studäntrən. — To sá gumman: „Int ä he noga fárlit, han lämma hiær äin tjäpp ett si, o bara ja sluår honon me tesn trí gággor, so blír han i lívi". — To sá tom: „Försyək, om e hiälpər". — Hun tó tjäppn o sló onon. Nær hun sló först smälln, so ryərd han si lítə; nær hun sló ana smälln, so sattist han upp o nær hun sló tridi smälln, so spragg han up golvi. Tom vild to tjyəp tjäppn, men han sá: „Næi, he jä te bäst, som ja hár,

me honon kan ja liv. Ja kan ju mä honon bót bätər folks buån o för he blír ja væl bittála". — Men nær tom so nyodit vild hav onon, so bäiddist han brá mytji för onon — han va okkso te ali dýrast uå all hans sákər. Tom tjyoft onon. Nær tom fi hyor, en nogan va šúk, so fór tom tí o dámba til onon me tjäppn. Nær he igga bóta, so bläi foltji arg up dom o tägkt sät dom i fogghúsə. To sá dom: „Nu hiälpər igga anna, bara nu ska vi tá lívi uå bisi, som uåtər ha narra oss". — Nær han suå, en tom kom, so sá an: „Nu hár ja int anna ruåd, bara nu mott ja far i äin tunno, o nær tom kombər, so sær ja, en ja ä o lær mi fogəlspruåk". — Nær tom kom, so sá dom uåt gumma: „Kvar hár ni gubbn idan? Vi tägkər nu tá lívi uå onon, nær han ha narra oss so mytjy". — Tjäliggn sá: „Han ä i te tær tunno". — „Kva djör han tær?" — „Han ä tí o lær si fogəlspruåtji". — „Mo han int sku vil lær ádər he?" — „Ja väit int, men tær mo int rýmas mäir än äin i gággo yty tunno", sá tjäliggn; „men han sá: 'Nó kan man lær si líti ento, fast man int gár i tunno, bara man stikkər tuggo inn djinu sprundi'". — So stakk äin först sín tuggo inn djinu sprundi o so hádd an knívn framm o skar tuggo uå. So sku han biklag si, o so kund han igga säjj mäir. So sá gumma: „Sini nu! Nu kan han int tal anna mäir ennsom fogəlspruåk, nu förstár ni int mäir, kva han talar". — So stakk tom äin ett anna tuggo i tunno o han skar uå dom. Ettarst so narra han dom ti hupp i äin bronn, nær han sá, en tær blír ni frísk uåtər.

336. Om bónn som va o suåld sín kuddo.

(Öster-Kvarnby i Pyttis).

He va äin gággo äin bóndi, som va ti stán o suåld sín kuddo. So fi han šú riksdáldər för ena o so tykt an, en he va altför líti. Nær han dji häimuåt, so dji han djinu äin skóg. Nær han dji o tala för si šölv, so hyord an, en grródduna rópa „snäkk, snäkk" — he va te tín upa uåri, nær grródduna läikər. „Kva sær ni 'säks, säks', šú va he ento, sini", sá han — han trródd, en tom sá, en an bara fi säks riksdáldər. — Grródduna sá bara snäkk, snäkk. So sá han: „Trór ni, en int ja kan räkn ti šú?" — Men nær grródduna bara alltili sá snäkk, snäkk, so bläi han arg o kasta päniggana uåt dom i pottn o sá: „Tær hár ni päniggana, räknin nu tom šölv". — Men tom rópa bara „snäkk, snäkk". To sá han: „Djävin tom hí tibáka, nó sír ja, en ni int kan räkn läggəri ensom ti säks". — Men nær grródduna bara rópa sett „snäkk, snäkk" o igga bänta pänigga tibáka, so fór an häim o sá: „Int kan ja stá hiær o vänt upa tom läggəri, nó mo láji ska stjili

oss“, sá an. — Nær han dji, so tägkt an: „Nó lær tom pänigga nu va fari, men ja ska nu ento tjyop äin kuddo o slakt ena o säli tjyti, so hár ja ento húdə up tjyopi“. — Han djórd so. Nær han to kom ti stasspórtn, so kom tær äin stór hóp me hundar imót ono. Äin uå tom hunda tjänd an, o han va brá stór; he va slaktarns hunn, o han sá „vau, vau“. — „Jassuå“, sá an, „ti tjändər ja nó, o om tu vil gá i borg för tín kambrátər, so säl ja tjyti uåt idər“. — Slaktarns hunn sá uåtəri „vau, vau“. — „He mo stjé to“, sá bónn o kasta tjyti tær. „Men i morin kombər ja ett pänigga, komin ihog he“. — So fór te áro kuddo up te sätti. Men bónn tykt, to han fór häim, up te sätti: „Te áro kuddo fór nu upa te sätti, en ja int fi iggon nytto uå ena, men me teso hiær ä he nu häilt anna, han ä ju i borg“. — Te anna dáji fór han ti slaktarn o sá: „Gu-dá! Ja djórd i guår handəl me tenn hunn o suåld uåt onon äin kuddo, va so gó o bittál mi“. — Slaktarn hyord up e äin stond, o so tó han äin tjäpp o sá: „Nær tu nu ha suåld uåt hunda dett tjyt, so gá o fódər uå dom bittálnigg o“, o so tjyord an út onon. — „Jassuå“, tykt bónn, „trór tu, en e int fins lág häldər rætt. Ja ska väl gá ti kuggn“. — So han strakst ti sloti o dji ti kuggn o birätta, hör óræætt dom hádd djórd uåt onon. Kuggn stó äin stond o lýddist up onon o so sá an: „Ja ä nu hyvu för all, täför mott ja væl bittál út uåt di, för int kan ja nu mäir fuå tín päniggar uå nogan annan, men int kan ja bittál uåt di mäir ennsom halv summo; men vänt nu äin stond, so ska mín dótro kom hí o hyor teso hiær nýhäitə, hun ha int förr hyord ʎlika“. — So nær prinsässa kom, so birätta an för ena, hör he ha gaudji til mæ ono, „o nu“, sá an, „ha ja komi hí ti fuå päniggar“. — „No, nó ä he bäst, en pappa djävər uåt onon päniggar“, sá prinsässa. — To gav kuggn fulla summo uåt ono. So va tær äin jýd, som stó o vakta up onon, nær an kom fruån kuggn. Han hádd smält päniggar uå tini. Nær nu bónn kom, so sá jýdn uåt onon: „Tu, som nu ä äin handəlskár, kan nu väksəl uåt di smuå päggar“. — So dji han o väksla me jýdn o fi líti tinpäggar, o int kund an räkn dom o int anna. So fór han häim me tom pänigga o sku vís tom, o to sá foltji, en tom int dogd ti noga. So va han uåtər o fór ti kuggn o sá: „Tom pänigga, som kuggn gav uåt mi, va äin jýd o narra uå mi o gav uåt mi líti tinpäggar“. — To sá prinsässa: „Nu ska pappa djäv uåt ono gullpäggar o tom rætt mytjy“. — So gav kuggn uåt ono o sá: „Nu fuår du int djäv bort tom uåt jýdn, útan tu mott djinarst fyor häim dom“. — Nær han fi päniggana, so fór han djinarst ti äin króg o so tala han för si šölv me viéji: „Já, so ä he, han luåss va kugg, o han tyks va dumbari ennsom ja. Kva djör ja me tess pägga? Nu ä he gull, o nu väit ja int, hör mytji tom kostar“. — Jýdn stó uåtər o vakta up onon o nær han hyord he, so fór han ti kuggn o tala omm alt-

sammans. To bläi kuggn arg o sá: „Nu ha ja hiälft hono tvuå gåggor o nu mott ja tá o straff ono“. — So bá han jýdn gá o bid ono tibáka ti sloti. Jýdn djórd so. To sá bónn: „Näjj, int kan ja kom up te sätti som ja nu ä kliédd, ja mott gá o tjyop mi äin ný jakko, ja ä int fati nu mäir“. — „Näjj“, sá jýdn, „int ä he tíd nu ti gá tjyop, tu ska kom ti kuggn djinarst; si hiær, tá mín jakko“. — „Já, tu tyks há ný jakko, täför kan vi ju nó být“. — So tó han jýdns jakko o dji ti kuggn. So sá kuggn: „Kvaför ha du kalla mi ti dumb?“ — „Ja bidər om förlåtəlsi, men trór kuggn jýdar?“ — „Jó, o kvaför sku ja int tró dom?“ — „Jó, nu kan an uåtər liétt säjj, en ja hár hans jakko upa mi“. — So djórd jýdn o. „Já, sini nu, nu sær han uåtər, en ja ha tajji hans jakko“. — To bläi kuggn arg up jýdn o jæga onon bort. O so fi bónn ný jakko o pägga tibáka, som jýdn narra uå onon — jýdn hádd stottji tom pägga, som han fi uå bónn i jakktasku o glyomd tom tí, nær han gav jakko up ono.

337. Om dom trí doktorskarana.

(Helsinge).

De va én gogg én bóndə, som hadd fýra pojkar. Den älsta å dom bläi himma me fádran o sku tá mót himmandə o blí bóndə, men dom andra dró út i værdn; o öftər gubbən hadd de so, at de kund gå för säj, so fikk dom blí va dom vild — böndər, de vild dom int ändo blí. — O so fór dom, o den éna gikk hí, o den andra gikk dí, o den tridi, han gikk åt ett anat hold. Men hur de gikk, so komd dom i doktorslæra alla trí, fast dom komd ti skilda mästarə. När dom hadd vari én tíd i læran, so bläi dom útlærda o börja på o doktoréra för égi räknigg. När de ijänn hadd vari én tíd, so dó gubbən, o do skikka han, som va himma, bud öftər dom, at dom sku koma o fölga honon ti grávən o býta smuluna hans sins imillan. So gjórd dom o, o han som va bóndə ständ té bigrávnigg o de so at de hold ändo; o dær so åt dom, o dær so səp dom. O tistu méra dom rord po silvərkannan o stópən, tistu ívrigarə bläi dom ti skrýta o skroppa o säjja ifrån. Medan dom so språkast vé om ett o ana, so tó dom té o munnhuggas omm hoko som va hévast å dom. At bón va sämst, som int va igga lærdər, de komd nu int i fræga, o han hadd jyst igga nogo ti prostéra på han hällər. Men hoko som va búsn å doktorskarana, de va de, som dom tóist omm. — „Ja kan rív út båda ogona po mäj“, sá den éna, „o säta tibáks dom ijänn, o so sír ja líka brá för de“, sá han. — „Int ä de nogo ti skroppa om den konstn“, sá den andra. — „Næi, do ä ja värrigarə“, sá han, „för ja kan fläkk opp magan po

mäj o tá út hela räntan o lägga dí den tibáks, o so ä ja líka gó kár för de. Görin öftər de om ni kan“, sá han. — „O de tykkər ni ä nogo ti stóras på“, sá den tridi, „men de ä nu int nogon konst, när én hár båda händrən ti klaréra säj me. Næi, do ä ja värrigast, för po mäj ska ni få hugga å båda nävana, o ja ska säta dí dom ijänn, so at iggin ska vara kár ti sí, at dom ha vari åtajji. — Tokon kár ä ja“, sá han. — Om nattn lá dom trí doktorskarana i främankamarn, o dær gjórd dom, som dom hadd sakt: den éna rév út ogona, den andra skár opp magan o den tridi lät dom andra hugga nävana á säj. So lá dom altihóp po bórdə, o so somnna dom. När de léd mót moron komd pígan inn o sí öftər om dom sku vara so pass mornada, at mór sku kuna kom opp me moronsúpən åt dom, o so várssa[1] hun alt, som lå po bórdə. „Fý för toko!“ sá hun o so brått o brått öftər slaskbyttan o kara bort de, o so i svínhóan medde. — „Hur ä de me mina doktorskarar?“ sá värdinnan när pígan komd inn tibáka. — „Igga vét ja“, sá pígan, „hur de kan vara, nó sovd dom allti, men Gúd vét va dom hadd för säj po moronsídan. Ja tägkər dom ha vari o tajji opp gamməl fár o skuri opp'n“, sá hun, „för so så de út po bórdə“. — „Ajj jästandist“, sá gumman o bläi lítə ívrigər å säj, „ajj jästandist, va du gör, so ror int vé de. De ä doktorskonstər, som dom ska göra“, sá hun. — „De ä so daks o säjja té om toko nu, när grísana loggosén ha fått hela kalásə“, tykt pígan för säj šölv. — Men hun va inmári, hun, o fór út. O so fikk hun tág i kattn o henna rév hun ogona ur. So gikk hun o tó én svínränta, som dom hadd kvár, senn dom slakta ti grávolə, o so fór hun út po galgbakkan, för de va so lykklit, at dær häggd én tjýv, o honon skár hun nävana å, o so ford hun inn altihóp o lá po bórdə. Nu kund doktorskarana göra sina konstər bäst dom vild, tykt hun, o ni mo tró, at dom gjórd so o. Me desama som dom vakna, tó dom vár o én sitt, som dom trödd o vá'nt[2] lítə sturska övər sina konstər, men bón, honon ygka dom alla; han va so ólykkligər, han, för at int han va nogo lærdər. So skildist dom åt o jägka säj vár o én ti sitt. När de ijänn hadd vari ett år hällər so, sku bón gifta säj, o skikka o bjod brodrəna ti bröllopə. O dom komd o alla trí. So börja dom o språkas omm hur dom hadd de nu o hur dom hadd havi de, senn dom sist va tisamans. Päggar de hadd dom nó samla, de förstås, för én doktor karar líka kvikt inn päggar me éna nävan, som han doktorérar me den andra, so nó va de brá me den sákin allti. Men so útandist brá va de int äudo. — „Ja kan aldər bigrípa hur de häggər ihóp me mäj“, sá den éna, „för nu sír ja om nattn líka klárt som om dágin, o om ja hor én rotta ti pípa, so ä ja int kár ti fá nogon ró, o om ja vil hällər int, so most ja úr

[1] Varseblef. [2] Voro inte.

säggin o gér mäj int, förn ja ha fått tág í'n. — Kan ni vita nogo bót för toko, ni?“ — Næi de vist dom int. — „Me mäj ä de ändo värrigarə“, sá den andra, „för köt o fläsk o anan folkamát hár ja int nogon lust té numéra, men alt slask, som ja sír, vil ja há i skrovə på mäj, o ja mo spärr imót bäst ja vil, so får ja iggin ró, förn ja får de í mäj. — Kan ni vita nogo bót för toko ni?“ — Næi, de vist dom int. — Do sá den tridi: „Kan ni int bóta ér šölva, so kan ni väl int bóta mäj hällər, för me mäj ä de ali värst; ja ha fått én tokon klåda i nävana, so at ja ä rákt å rådlosər; aldər kan ja holla dom ifrån de, som int ä mitt, o fast ja ä den ærligasta mäniša undi sóln, so rakar dom å o stjäl imót min vilja, o de ä jyst sí o så, at ja kan holla mäj undan galgan“, sá han. — „Kan ni vita nogo bót för toko ni?“ — Næi dom vist igga bót för honon hällər. Do modist bón börja ygka dom för déras stóra lærdóm o tykt: „Ni ä éna stakkarə! Näjj, takka vét ja mäj“, sá han. „Nu hár ja de myki bätər: Rottor o möss lätər ja kattn få, smulur o slask, de gér ja ot svínən, o aldər läggər ja mina nävar i de, som int ä mitt“.

Anm. År 1877 hörde jag af landthandlanden Gustaf Märtenson i Liljendal en god variant till denna. Jag var tyvärr icke i tillfälle att uppteckna den då, och senare har det ej häller blifvit gjordt. Enligt hans berättelse voro bröderna tre. En blef bonde och de två andra läkare. Dessa blefvo med tiden så skickliga, att den ene kunde rifva ut sina ögon och sätta in dem tillbaka, och den andre kunde fläcka upp sin buk, uttaga innanmätet och åter sätta det tillbaka på dess plats. — I öfrigt öfverensstämde den med ofvanstående. Red.

338. Pojkin som gikk ti kvárnən.

(Helsinge).

De va én gogg én kärigg, som hadd én pojki; o honon brúka hun skikka me ærand. Men pojkin va int å dom ali slúgasta, s'átt[1] käriggin hadd värrigarə šå me o få'n[2] ti kom ihåg, va'n[3] sku göra, när de va nogo biskikkniggar. Én dá so sku un há onon ti gå ti kvárnən me én säkk råg. Men hun va int rätt sækər på, at int möllnarn sku lúra henna po mäldn. O däför so sá hun ot pojkin, at'n[4] sku säjja ot möllnarn, at de va so myki som én skäppa han hadd messäj, int mér o int mindər. Men de va int pojkin kár o holl årnigg på. O däför so fikk an låv o læra säj de útanté, innan han gá säj å; o för at an sku koma ihåg de bätər, so sku an gå o läsa för säj šölv me vægin: „Int mér o int mindər“. — O so fór an å o gjórd som módran hansis lærd onon. Bäst han gikk, so komd an ti én åkor,

[1] Så att. [2] Få honom. [3] Hvad han. [4] Att han.

o dær gikk de én bóndə me sæsvakkan o sådd. „Int mér o int mindər“, sá pojkin. — När bón hord, va han gikk dær o muttla[1] för säj šölv, o när an så, va de va för én, so tägkt an, at pojkin vild skämm út såddn för'n, s'átt de int sku blí mér o int mindər ti skörda, än han sådd. För sí käriggin va int rätt væl kändər, o éndəl[2] påstó, at hun hadd læri pojkin én hóp o me ótýg, fast an va dumm — för sí ílakhét de kan én nó læra säj om aldər ana. O so lá bón sæsvakkan ifrån säj o fór öftər pojkin o klodd omm honon. Pojkin, han skrék o gnäld, de kan ni väl förstå, o fræga, va an hadd gjórd för illa. „Du ska int säjja pǫ de sättə“, sa bón. — „Já, men mamma ha læri mäj de“, sa pojkin. — „Ja kund jyst tró de“, sa bón, o so daska an omm honon ijänn. „Hur ska ja säjja do?“ sa pojkin. — „Jóu, du ska säjja: 'Túsnfalt ijänn'“, sa bón. — Já, de lova pojkin, o so fikk an gå. När an hadd gott én bít, so komd an ti én anan åkor. Dær hadd såddn loggosén komi opp; men én skokk me kråkor hadd slajji nér dær o gjórd skada; o so hadd de komi folk, som hold på me o kora bort kråkona, me sama som pojkin komd. „Túsnfalt ijänn“, sa pojkin. — När folki hord de, so tródd dom, at han sku önska dom túsnfalt ijänn me kråkor, förstår ni, o so fikk an bultabád dær mæ. Tistu méra han skrék, tistu[3] värrigarə sló dom. De jölft igga ana för pojkin, útan han modist lova, at han sku säjja: „Åt hälsiggland me hela skokkin!“ O so fikk an gå. Rättsom han gikk dær me sin posa o mässa, so mott an ett líkfölgi. „Åt hälsiggland me hela skokkin!“ sa pojkin. — Dom tródd at de va dom han ména, o so bläi dom arga, som int va nogo ti undra övər. Dom stanna me líktågi, o so fikk dom tág i pojkin o daska omm honon, o de rätt ontlit ändo. „Hur ska ja säjja nu do?“ sa pojkin. — „Gúd fröjdi šæln!“ sa dom. — O so slapp an ifrån dom; o nær de hadd vari én stund, so møtt an én käriggg, som dró én kärra; o i kärran lå de én sugga, som hun hadd slakta o sku fara ti stán me o sölja. „Gúd fröjdi šæln!“ sa pojkin. — „Ojj ojj ojj, én tokon pojki!“ sa käriggin; „de ä s'átt man kan sprikka å bara harm ti hora. Sír du int at de bara ä ett óšælit kræk!“ — Pojkin fræga ijänn, hur an sku säjja; men de brydd int hun säj omm, sa hun. Men pojkin va énvis; o ti slut sa käriggin: „Du kan säjja: 'So drár dom å meddäj, din tjokka sugga'“. — Pojkin han tassa å me sin posa o va int lítə nöjd, när han slapp útan påkolja den goggon. Va de léd, so mott an ett brúdfölgi; o dom blåst klanätt o šuggd o hadd rólit. „So drár dom å meddäj, din tjokka sugga“, sa pojkin. — Brúdfolki trodd, at an ména brúdn — för hun va väl lítə för tjokkər; — o so stanna dom; o nu va de pojkin stakkarn, som fikk strýk ijänn. Senn so vild dom kora bort honon, men han släft int dom,

[1] Mumlade. [2] Somlige. [3] *Tistu — tistu:* ju — desto.

förn dom sá, va han sku säjja. „Du ska säjja: 'Sån gläddji i vár bý'", sá dom ti slút ti slipp å me honon. — Nu gnódd han å ijänn, o den hær goggon komd han äntlit ända framm ti kvárnən. Men när han komd framm, so stó kvárnən o brann i júsan loga. Men de jölft int: han sku nödvändit tala vé mölnarn. Folki, som va dær å jölft té o släkka, vild kora undan honon, men de va int so lätt ti slipp å me honon. Hur han bråka dær läggi o væl, so fikk han ti slút tág i mölnarn, o do sá han åt honon: „Ja hár én flíti hälsnigg från mamma: hun skikka o sá o hälsa o bá so innərlit vakərt, at hun sku få ställa inn den hær rågposan hær i kvárnən; — o so sku ja hälsa o säjja, at de sku blí sån gläddji i vár bý". — När mölnarn hord de, so trődd han, at pojkin bara gjórd spitákəl å'n o so gá an honon björkolja mæ, s'átt strýk de fikk pojkin nó me vægin, men igga fikk an rågin sin mala.

---

339. Bón som svara va som va fiétast o syotast o lättast.

(Kynnar i Sjundeå).

De va tvuá böndər, ién ríkər o ién fati. Kuggin fruåga ota ríka bón: „Kan du säjja mäj, va som ä fiétast o syotast o lättast?" — Han övərlá mä hustrun sin o sá: „Va tykkər du ti vara fiétast o syotast o lättast?" — „No, fläsk i pannon o smör puå ä ful fiétast, viét ja", svara hun; „o sokər o sírap ihóp most ful vara syotast, o fjäddrə i väddrə ä ful lättast", tykt un. — Kuggin fruåga ota fati bón, va som han ansuá ti vara fiétast o syotast o lättast. Fati bón fruåga ota hustrun sin, va hun tykt. So sá hun: „Äftərsom ja tykkər, so most jórdn vara fiétast, äftərsom den fyodər alla, o vílan uåt ién tryottigər mänišo most vara syotast, tagkan, tykkər ja, most vara lättast, för bäst ja hár den hós mäj, so fár den kriggom hiéla værdn, o kombər tibáka ijänn". — Den ríka komd först ti guå ti svárs. So tykt kuggin: „No min gubbə, va tykkər du at ä fiétast o syotast o lättast?" — No, han svara, som gumman hadd læri honon. So fruåga kuggin ota den andər bón, va han tykt, at va fiétast o syotast o lättast. Han svara do, at „sömmən uåt ién tryottin ä syotast, o jórdn, som fyodər alla, ä fiétast, o tagkan, som flýgər hiéla værdn omkrigg o kombər tibáka ijänn, most vara den lättasta". — Den fati bón, tykt kuggin, hadd svara rätt, o han fikk biholla sitt ställə, o den ríka han gikk uå mä sitt.

340. Om flickan som var så flink att spinna.

(Pyttis).

Det var en gång en flicka, som alltid skröt för friaren sin, att hon var so flink att spinna, att hon spann en tåtte lin om dagen. Då tänkte friarn: „Vi få väl se, om det är sant, eller om det bara är skryt", och så tog han bodnyckeln och gömde den i lintåtten, som var på rocktjufvan[1]. Sedan gick han bort, och det gick flere dagar, innan han kom igen. Det första han kom, så började hon beklaga sig, att hon inte viste hvart bodnyckeln tagit vägen, som de inte kunde hitta någonstädes. „Ni har väl inte sökt tillräckligt noga", sade friaren. — „Jo", menade hon, „vi ha sökt den öfveralt". — „Ja", sade han, „då skall inte jag förhindra edert sökande", och därmed så steg han upp och skulle gå. — Men i dörren vände han sig om och sade: „Kanske ni inte ändå har kommit att titta efter på rocktjufvan?" — Nej, den hade hon icke kommit att tänka på i sin ifver, men nu såg hon dit, och där var nyckeln också mycket riktigt. Nu märkte friaren genast, huru det hängde ihop med hennes myckna spinnande, och gick bort, och på den vägen är han alt ännu, för inte ville han hafva en tokon en gumma, som bara med munnen fick arbetet att lida.

341. Den láta flikkan.

(Sjundby i Sjundeå).

De va ién flikka, som allti satt so flítit o spann, nær fästmann hennas komd. Do tykt an, at un va miéran flíti, men so sku an ännu o försyoka henna. Dær so va an o satt visthúsnykiln po krakan[1] undər tottan, nær an gikk. So komd an ijänn äftər nogon tíd, o do biklága un säj, at dom int hadd sluppi i visthúsə, sién an sist va dær, at nykiln va bortkomi. Do guår an o lyftər opp bluårtottan, o so va nykiln dær, o do fikk an sí, at un int va nogon flíti flikka ändo, o so va an o övərgá henna. So komd de ién anan fríarə. Nær an komd inn, so suå an, at un satt o spann toko gróft gárn. So sá an: „Lunsot o klunsot, Guts friéd!" — „Kóka, sudi, nystan gnidi, blír ful slätt, Gu-välsinnər!" svara un. — Nær an sá, at de va lunsot[2] o klunsot[3] spunni, so miéna hun, at bara de blír kókat i lút o gnidi, nær man nystar, so blír de ful slætt, Gud välsignə iér.

[1] Rockhufvudet. [2] Löst och ludet. [3] Knutigt, ojämt.

342. Šyømansflikkans svár.

(Sjundby i Sjundeå).

De va ién šyømann, som fría ti ién flikka, o dær so vild an ännu träffa henna, innan an sku riésa, men nu slapp an int opp i land miéran. So skikka an ién kár opp mä ién hälsnigg, o nær an kombər inn, so säjjər an: „Ién fliti hälsnigg fruån den du ful viét, du viét välan vemm, guv-afton!“ säjjər han. — Dær svarar hun: „Nær dom stuå, som nu guå; nær dom dyo, som nu leva; nær linnə brýts o talln blír bár, o tú uti hórnə gál, so do kombər ja, Gu-välsinnər!“ — So svara hun o lova koma klokkan tvuå po nattn, do dörnar sku stäggas, o folki sovər, o bórdə ä bárt, o bórsdúkin hópvikin.

343. Den stóra kitiln.

(Tusby).

De va äin stórər kitil äin gogg po äitt skip, o dær kóka ärtrəna i bottnə, nær dom kóka mát. Do mostist de vara fläiri, fläiri túsn ota mannskapə ti øsa út ota kitiln, o nær dom øst út de från kitiln, so bläi dær en holma, o den kallas ti Víta Møran.

344. Dom tvuå gisällənа.

(Palmgård i Sjundeå).

De va ién gogg tvuå gisällər, som sku guå út o vandra i værdən. Ién tíd gikk dom tisammans, men sién sku dom skiljas uåt, o dom vandra do vár o ién uåt sitt holl. Äftər mogga uår ruåkast dom ijänn, o do sku dom ti birätta uåt varann, va dom hadd sítt. Den iéna tala, at han po iétt ställə suå iétt tokot stórt kuålhivu, at iétt hundra fämti mann kund skýla säj fyr räggnə. „Jasuå“, sá den andər, „ja va o po iétt ställə o arbita po ién stóran kitil, tokon en hundra fämti mann va o arbita po an, o hamarslágin hyordist int ändo imillan dom“. — „No, va sku dom göra mä ién tokon kitil?“ fruåga uåtər den andər. — „Dom sku ful dærí kóka de stóra kuålhivu, som du tala omm, kan ja tró“, sá uåtər den andər.

345. De stóra kålhyvu.

(Ingå).

En gogg väkst i Iggo itt so stórt kålhyvu, at šú sóknars folk ha vært se undan rägn bara undər tom övra bládən. Senn to dom tó opp e o sku kók e, so modist dom skaff se en stór tjitil. Int mindər än fämm hundra koparslágarər börja to jöra den dær tjitiln. Tom bódd so logkt ifrån varandər, at den éna int kund hora júdə o smällana från den andras hamarə.

346. Den briéda hattn.

(Palmgård i Sjundeå).

Förr i værdən fans hær ién gubbə, som hadd tokon briédan hatt, at nær de räggna, so komd fuårən o ställd säj ikrigg gubbən, nær an díka i træsuåkorn, o skýld säj undi hattkarmana. Dær so fór an ti stán ién gogg o hadd hattn puå säj. Nær an komd ti tulln, so slapp an int iginun, tullpórtn va för smál för an, o han modist lämma hattn sin útanfyri tulln. Sién va dom o stjál hattn uå an, o gubbən fikk fara hönstjýv himm tibáka.

347. Den døva gubbən.

(Helsinge).

De va én gogg én dovər gubbə, som sku fara ti stán o sölja ägg. Undi vægin so fundéra han på, va folki sku säjja o so va han šölv sku svara. „Jó“, ména han; „först so frægar dom väl, va ja hár ti sölja, o do ska ja säjja: 'Ägg'. Senn so frægar dom väl va tjogi kostar, o do ska ja säjja: 'Fämti kopék'. Senn so vil dom väl prúta memmäj; men do ska ja säjja: 'De bjod dom ot mäj dær himma räi, men ja sku hí o få mér'“. — So komd han framm ti stán, o dær va gínast én kár o vild handla me honon. „Gu-dá!“ sá kárn. — „Ägg“, sá gubbən. — „Va hár du i byttona?“ sá kárn. — „Fämti kopék“, sá gubbən. — „Du prátar, jysom du sku vila há strýk“, sá kárn. — „De bjod dom ot mäj dær himma räi; men ja sku hí o få mér“, sá gubbən.

348. „Gu-dá!“ — „Yksskaft“.

(Helsinge).

De va én gogg én bóndə, som va so døv, at han int hørd jyst nogo als. Én dá stó gubbən po vébakkan o tölgd po sitt ykskaft. Do så han én ryttarə koma rídandist, o so tägkt han för säj šölv, va han sku há ti säjja. „Jó“, tykt han, „förstafrömst ska han nu väl hälsa på mäj, o do ska ja säjja: 'Gúd välsignər!' O so ska han väl há réda på va ja lagar, o do ska ja säjja: 'Yksskaft'. Senn frægar han väl hur logkt de ska blí, o do ska ja säjja: 'Jämsme kvistn'. So vil han väl vita hur logkt de ä ti nästa gäskivargård, o do ska ja säjja: 'Fämmfjærndəlsvæg'. So vil han väl låna märrn min, men do ska ja säjja, at hun fola i går o at ja däför int får rída šölv på henna hällər. När han int får märrn, so vil han väl há ékstokkin vår, o do ska ja säjja: 'Den liggər opp po land o ä sprukki o hár två hål i bottnə'. So bér han väl, at ja ska vísa honon vægin ti brón, o do ska ja säjja: 'Vægin går dí övər bakkan, me den ska ni fara'“. — Undi tídn hann ryttarn ända framm ti bón. So börja hunn o skälla på honon. Do sá ryttarn: „Hút hunn!“ — „Gúd välsignər!“ sá gubbən. — „De va mäj én undərli mäniša“, tägkt ryttarn o, när han fikk hunn ti blí tyst, so hälsa han: „Gu-dá!“ — „Yksskaft“, sá bón. — „De kan du stikk i rävən på däj“, sá ryttarn, som bläi arg. — „Jämsme kvistn“, sá bón. — „Ja trór, at fán rídər däj, bóndə“, sá ryttarn o bläi ännu argarə. — „Fämmfjærndəlsvæg“, sá gubbən. — När int de bläi nogo réda me gubbən, so sá ryttarn: „Hár du líka tóki gumma, som du ä šölv?“ — „Hun fola i går, o däför får ja int rída på henna šölv hällər“, sá gubbən. — „Ä dótran din himma do?“ sá ryttarn senn. — „Hun liggər opp po land o ä sprukki o hár två hål i bottnə“, sá bón. — „Drá o hälsiggland, gubbə!“ sá ryttarn förarga, när han int fikk nogo väsklit[1] svár å bón. — „Vægin går dí övər bakkan, me den ska ni fara“, sá gubbən. — O me de biskédə fikk ryttarn fara sin væg.

349. Uppåt o nidər o allstáns vidər.

(Pärnå).

En påsknatt låg en bondedräng på lafven i badstugan, då värdinnan inträdde och tog fram sitt smörjehorn. Sedan hon smort sig, tog hon en ugnskvast, „äin svipu“, satte sig grensle på den och red

[1] Förnuftigt.

ut genom skorstenen, sägande: „Uppåt o nidər, o injinstáns vidər!“ — Och så for hon. Men drängen, som kantänka ville följa med, gjorde på samma sätt, som han sett värdinnan göra, men när han skulle fara ut genom skorstenen, kom han af misstag att säga: „Uppåt o nidər, o allstáns vidər!“ — Följden däraf blef, att drängen hela natten måste dansa upp och ner i skorstenen, slående hufvudet i hvarje sten, som fans. När det blef morgon och hanen gol, föll han ner därifrån, och aldrig mer ville den drängen fara till Blåkulla.

---

350. Käriggin mót strömmən.

(Helsinge).

De va én gogg én gubbə, som hadd én so rýslit énvís kärigg, at hun allti gjórd tvärt imót va gubbən hennas vild, at hun sku göra, o allti sá tvärt imót va gubbən sá. Én gogg so sku dom po kalás, o muggi[1], de sku dom há messäj, kan du förstå. O nær dom so sku gé säj i væg, so sá gubbən ot käriggin: „Du får nu bära muggi“. — „Næi du“, sá käriggin, „de ä jyst *de* ja int gör“; o so tóist dom én stund om de, men ti sista slútə modist gubbən gé messäj o tá muggi o bära de šölv, o so lá dom i væg. Nær dom hadd gott én bít, so komd dom ti én ägg, som va nyss slajji, för sí de va den tídn po årə, vét ja. „De hær ä væl slajji“, sá gubbən ot käriggin. — „Næi du, de ä klippi“, sá käriggin. — „Igga, de ä slajji, de sír man ju“, sá gubbən. — „Vist int, sír du int, at de ä klippi“, sá käriggin. — Men do tég gubbən, för sí han vist nó, at de int va vært o munnhuggas me henna. O so gikk dom. Nær dom nu hadd gott én stund, so komd dom ti én å, o dær va én spogg, som dom sku övər. „Trill nu int í“, sá gubbən ot käriggin, nær hun va mitt po spoggin. — „Jó, sidu, de ä jyst *de* ja gör“, sá käriggin, o so dampa hun i ån. — „Men du stikkər väl opp huvu ändo“, sá gubbən. — „Næi, int sidu, de ä jyst de, ja int gör“, sá hun, o so stakk hun nér huvu, men so läggi som gubbən kund sí henna, so stakk hun opp den éna hann o klift me figgrəna, för hun sku ännu há sin ménigg framm, at äggin va klippi; o sima mót strömmən, de gjórd hun, för allti sku hun göra o säjja tvärt imót i alltigg. O dær bläi käriggin i ån, men gubbən — han gikk po kalásə o va glád, at han hadd blivi å me sin kärigg.

---

[1] Förning.

---

351. Giftərmål förr i værdn.

(Helsinge).

Förr i værdn gikk dom ti körkan, nær dom sku gift säj, o fár gikk do fyri o sá: „Mín dótro vil mannas“. — „Fárs órdəna sannas“, sa flikkan. — O po de süttə gikk dom ikrigg i körkan opp o nér me goggin. Nu hadd brúdn äin knívskído o den, som do vild há henna, so hadd'n äin knív, som passa ett skídon, o han fikk do henna.

---

352. Hur Bämbølə fikk namm.

(Esbo).

Förr hadd int alla ställ namm. O so va de o mä Bämbølə. Nær folki do fundäira hur dom sku få nogo namm ot býin, so sá äin, at dom sku äilda ún o kasta äin livandist kalv dí í o hora va han sku säjj, so sku dom väl få namm ot býin sin. Dom gjórd so o. Nær kalvən kom inn i häita ún, so börja han böula o lét: „bäm-bäm-bølə“. — Nær dom fikk hora de, so sá dom, at býin sku häita Bämbølə, to kalvən böula so, o so fikk an o häita.

---

353. Hur bämbøliggana sådd salt.

(Esbo).

He va äin gogg i Bämbolə som dom sådd åkorn mä salt, för dom trödd se to få äin gó skord. To dom ha sått, so harva dom näir saltə mä harvon. Tom börja harva från kantrəna. To dom kom ti mittn å stykki vild dom int låta hästn tramp näir saltə, to dom slúta ti harva, mä he dom sku läida bort an. Tom jórd to äin bår, o otta mann bar bort hästn. Om hostn va åkorn biväkst mä bara gúla blómor. Tom smaka to på dom o tykt: „To blómona gér smák, so blír skordn snárt færdigər.“

---

354. Om bämbliggauas gräsmaskin.

(Helsinge).

De va äin bóndə, som räist ti stán. Om nattn va'n o sló gräs ot hästn sin o glömd skärun ett säj i åkorn, ällər om an nu lämma'n, de väit ja int. So komd äin ota bämbliggana dí om moron, o nær

an så skärun, so tródd'n, at de va gräsmaskin. Han gikk do ti dom andər grannana o bá dom koma ti jölp, at an sku få bort'n, „annos so ätər den opp alt, budi råg o alt, den ha redan äti so myki ikrigg säj", sá an. — Do sokt dom ot säj alla påkkar senn, at dom sku kuna kor bort'n, men dom va i början rädda för'n o vild int våga gå på'n. So va de äin, som va drístigər o spragg til o sló'n me påkkin. Skärun stussa opp o flöug den andər om nakkan. Den tridi sá: „Si du po fån, som spriggər po folk", o spragg til o sku knykk bort'n, o dær skár'n halsn å den andər. — Dær fikk gräsmaskin ligga senn, iggin våga gå o rora'n. So komd den sama kárn från stán, som add lämma'n dær, o stó o så på dom, va dom sku göra. So fræga dom å'n, om han vist nogon råd, hur dom sku få den dær gräsmaskin fråm åkorn, dom sku bitála'n brá för de. „Vi ska försøka på", sa han, o so tó an äin säkk o hold munn ypi, o so kara dom me logga stávrar skärun i säkkin, o han fikk äin stór bilonigg, för at an tó bort äigi skärun sin fråm åkorn.

---

355. Bämbliggana som sku drá træ ikull.

(Södrik by i Esbo).

Förr i værdn nær int folki hadd nogo ti hugg mæ, so brúka dom drá trænana ikull. Äin gogg senn so four bämbliggana ti skougin ett véd. Dær fikk dom int træ ikull. So gikk gambəl Sísn opp i træskatan, o dom andər band räipə om nakkan hansis o börja drá ti få træ ikull. Dær drou dom nakkan å'n. Nu va e kalt om vintərn, o dær band dom huvu på ijänn o kord himm'n o lämma'n ti sit po bakkan i köldn, o do hadd huvu frusi fast po nýtt. So gikk värdinnan út o så'n po bakkan o sá: „Kva sitər tu hær, ska tu int lag inn däj o ät böunväliggin?" o va o torva té'n, o dær slou'n huvu ota gubbən sin andər færd. — So tolloga va bämbliggana förr i værdn.

---

356. När bämboliggana fór o hugga véd.

(Esbo).

Äin gogg to bämboliggana fór ti skógin, so fäld äin yksən sin po vægin. To dom andra karana kom o så yksən, sá dom: „Jær ha grannən lämma sin yks", o so kasta tom o sina yksar dí, för dom va so äinoga. — To dom kom ti skógin o sku hugga véd, so så dom äin gräinogər tall. Tom lá to äin kár mä hyvu millan tallgräinana för ti få tom från varandər o trædə ikull. To dom brøt gräinana, so

fór hyvu åv kárn. Tom lá'n to po slädan o kørd himm'n. Hustrun hansis kom o bá an o äta. Som an int igga svara, so sló un an äin orfíl, so hyvu full näir. Hun lá to äin brännvinsagkarə frammför an o laga hästn po vægin ot stán o fór šölv mæ. To dom kom inn i stán, so fræga folki: „Va kostar brännvinskannon?“ — To dom int fi svár, so gáv dom an äin orfíl, so hyvu trilla näir. To börja gumman skríka, o to bläi dom förskräkta o rädda o gáv'n äin stór summa päggar, bara un sku va tyst o tíga.

---

357. Bämbøliggana som drägkt kräfton.

(Esbo).

Äin gogg träffa bämbøliggana ti hitta äin kräfto, som räisandə hadd tappa po vægin, to dom ha fari ti stán. Bämbøliggana vist igga va e sku va för slá. Senn to äin áv dom tó i kräfton, so klift un til mä klóuana om figgrana hansəs. „Ajj, sí, de ä äin skräddarə!“ tykt dom, o so førd dom himm kräfton. Tom tó nu framm äin häil væv o lá kräfton på den. To kräfton kræla o gikk, so klift un mä klónana o bämbøliggana skar äftər. Po de sättə klift dom sundər vævən sin. To e gikk so tókot, so sku dom drägk skräddarn o førd an ti šonn o stakk an i vattnə. Som kräfton kom i vattnə, so flaksa un po šärtn, o so fór un mä äin hiskəli fárt. Tom tägkt to, at skräddarn sku pínas o sá: „De va rätt åt däj!“

---

358. Hur bämbøliggana kóka grøt.

(Esbo).

Äin ann gogg kom bämbøliggana från kvárn, o so kord äin åv dom inn po äitt träsk. To grannana så he, so tägkt dom an sku börja kók grøtn. Tom fór to alla tí ikrigg honon po ísn o börja ror omm i vaki. O när int grøtn börja blí igga stadigarə, so häld dom alla šú — dom va šú po den kvárnräison — sitt mjöl tí i träski o rørd omm. Men hur dom senn rørd, so plumsa äin åv karana näir i vattnə. To trødd tom andər, at an sku far näir o smaka. Som an drøgd so läggi — han kom igga mäir opp, han drogkna tí —, so tägkt tom andər, at an sku ät opp alt grøtn för dom, o so fór dom näir den äina äftər den andra i vaki. O dí bläi dom alla. Bara den šúndi, som igga ídist fara näir i vaki, för han trødd, at tí int sku blí igga grøt ot honon mäir, han slapp himm, han, o tala omm sákin, o å honon hord ja de o.

---

359. Hur bömboliggana sima i línlandə.

(Helsinge).

De va én gogg šú bömboliggar, som sku far o sí ikrigg säj i værdn. Men dom hadd int förstond ti hollas po lansvægin, útan dom traska övər bo åkrar o äggar. O so komd dom ti ett stórt línland, som stó i full blumm o svajja för blåstn. Dær bläi bömboliggana o stå o himmla säj[1], för dom int vist va de va. Öftər én stund sá den klyftigasta å dom alla: „Vét ni va?“ — „Näjj, hur sku vi de vita!“ sá dom andra. — „Jó, de ä hávə“, sá han. — „Já, so ä de“, tykt dom. — So bläi dom i nýa fundérniggar hur dom sku slippa övər hávə. Öftər én stund sá ijänn den klyftigasta å dom alla: „Vét ni va?“ — „Näjj, hur sku vi de vita!“ sá dom andra. — „Vi ska tá o sima övər de“, tykt han. — „Já, so ska vi göra“, tykt dom andra. — O so lá dom säj nér po maga, o so krop dom po händər o föttər ginun línlandə. Men när dom komd övər ti andra sídan, so börja dom undras, om dom va alla ällər om nogon hadd drugkna po vægin. Int för at dom nu jyst sakna nogon, men de kund nu ändo vara rólit ti va sækər po sákin. Hur dom senn rådsló o fundéra, so sá ijänn den klyftigasta å dom alla öftər én stund: „Vét ni va?“ — „Näjj, hur sku vi de vita!“ sá dom andra. — „Vi ska tá o räkkna öftər“, tykt han. — „Já, so ska vi göra“, tykt dom. — O so va dær först én, som räkkna: „Én, två, trí, fýra, fämm, säks“. — Läggər komd int han. So räkkna én ann: „Én, två, trí, fýra, fämm, säks“. — Läggər komd int han hällər. So räkkna dom allihóp: „Én, två, trí, fýra, fämm, säks“. — Men dom komd igga läggər; för sí, han som räkkna, han glömd allti bort säj šölv. So stó dom dær ijänn o undrast o vist int hoko som hadd drugkna, när dom int sakna nogon. De vist dom bara, at én va bort, för šú va dom, när dom fór himmifrån, o nu fikk dom int, at dom va bara säks, när dom räkkna. När dom hadd fundéra én stund, so sá den klyftigasta å dom alla ijänn: „Vét ni va?“ — „Näjj, hur sku vi de vita!“ sá dom andra. — „Jó“, sá han, „nu ska vi alla tá o stoppa våra näsor i min smörask[2], o so ska vi räkn grópana“, sá han, „so får vi sí hur mogga vi riktit ä“. — „Já, so ska vi göra“, tykt dom andra. — O so va dom o stoppa näsona i hans smörask, den éna öftər den andra. Men hur de senn óhapast[3], so komd två ti stoppa sina näsor i sama gróp, o när dom do räkkna grópana, so bläi de int mér än säks hällər. O do va dom sækra på, at én hadd drugkna. O dær går dom šú bömboliggana ännu i denna dá o sokər öftər den šundə.

[1] Förundra sig, förvåna sig. [2] I varianter heter det: „nu ska vi alla tá o stoppa våra näsor hær i lérdiki“ eller „i den hær kókákan“ o. s. v. [3] Misslyckades, olyckades.

360. Om dragoun som hadd tuppən mässäj ti körkan.

(Esbo).

De va äin dragoun, som igga kund läsa, o han va myki räddər för spok. Nær'n four júlmoron ti körkan, so tou'n tuppən mässäj po hästryggin. Nær'n kóm äitt stykki po vægin, so flöig tuppən bort, o do våga'n int far läggər. So kom de äin härrə åkandist, o do fræga'n ota honon: „Ha et sítt tuppon min, ha et sítt tuppon min?" — „Fán a ja sítt din tuppo", sá härrn o four sin væg. — Dær bläi an i mörknə útan tuppə o våga int far ti körkan, o tuppən four ot skougin, vart den four.

---

361. Gumman me önskniggana sína.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin spunagumma. Hun djikk äin gaggo ti šöl härvona sína ti vatji. So sku hun šöl émbarə sett i vatji o, o so fikk hun äin djäddo yty émbarə sett. So sá djäddon åt ena: „Tjæra mór släpp me löus, so ska ni få önsk idər trí tigg". — „Jó", sá gumman, „bara ja får, at alt, som ä vått när vår, he ska aldər blí slút; o alt, kva ja tár í me héndrən, ska blí so lagkt, som ja bara orkar tog e; o he, som ja slår ti, so ska he djínast brista". — So tykt gumman, en he sku va brá, för nær hun sku få äin vatudruppo innə, so sku hun aldər blí slút; o sku hun få se äin blåntotta, so sku han aldər blí slút; o so sá hun: „Nær ja nu får äin vidaknobb, so bihovər ja igga slå til bara äin gaggo, so ä han å djínast". — No to sku gumman fræs näsan senn, nærsom han aldər bläi torrər, útan allti va våtər. Nær hun to dró ifrån näsan senn, so bläi han so lagg, som hun räkt me armən. So sku hun snýt hällər slå å mót bäinə o so brast he å djínast. So bläi hun ligg tær o slapp int úr flättjin, o so tykt hun, ba hun sku blí frískər åtər, so sku hun släpp djäddon bort útan önskniggar. So bläi hun frískər åtər. — Men so händ he, nær hun djikk häim, so sá bisin åt ena: „Kvar ha tu vari so ländji?" — So sá hun to, en hun ha vari tí i frästəlsə för äin djäddo o havi bäinə å o alt ihóp. O so händ he se, en gumman åtər äin áron gaggo djikk yvy äin spagg, o so full hun yty o va po væg ti drogkna. Tær so komd djäddon tær o sá: „Tetta ha du buda önsk de, to nær du fikk önsk de, en du int sku ha drogkna". — So sá gumman: „Nu sku ja önsk he, en ja sku slipp upp tibáka, en ja int sku drogkna". — O so jälft djäddon henna, o so bläi te sátjin slút.

---

362. Vi trí tjärggar.

(Ålkila i Ingå).

En gogg fór trí finska tjärggar út o lær se svänsko. So lærd den éna se ti säjj: „Vi trí tjärggar". — Den andra åtər kund læra se rént säjj: „För so mytji päggar", o den tridi: „So sær dom alla". — Senn so händ e se, to dom jikk itt styttji væg, at dom mott en pojtji. So fræga dom ot han: „Vart ska tu gå?" — Pojtjin svara int indjintigg, útan fór sin væg o tjärggana vandra sin færd. So komd dær en kár, som sló ijæl pojtjin o tó päggana å an. Pojtjin börja skríka, o tjärggana spragg tibák o sí vemm som skräik, o so va den dær pojtjin do, som dom tala mæ. Men to ha han fari sin væg, som ha tátt päggana å pojtjin o sló ijæl honon. So komd dær en annan kár, som sá: „Vemm ha slajji ijæl pojtjin". — So sku den första å tjärggana svara po svänsko, o so sá un: „Vi trí tjärggar". — „Vafför ha ni jórt så?" fræga kárn vídarə. — „För so mytji päggar", svara den andər o komd framm mä va svänsko un kund. — „He får ni lída föri", tykt kárn. — „So sær dom alla", sá hun, den tridi gummon.

---

363. Gubbən som lå ägg.

(Ingå).

He va en gogg en torparə, som várt år bitála skattn sin ti härrgåln mä bara hönsuggar. Várt år gáv an hundra styttjin uggar. Tom va allti duktiga o stóra. Frún som tó imót dom, börja ti slút fundéra, hur e komd til, at torparn allti hadd störrə o duktigarə hönsuggar än andra. „Ja liggər tom šölv", svara han. — „Noh, vil du int kom ti oss o ligg ot me o?" fræga frún. — „Jó", svara gobbən o tykt: „Ja liggər tjugu tjåg ägg po en gogg, men ja ska ha varmt o gó mátstát o bäst so ä e ti réd til po bastulavan". — To gobbən komd, so hadd dom alt færdit ot an po bastulavan. Tí hämta dom ot an tjugu tjåg po en gogg. „Ja ska väll ligga trí vikur som en hono", tykt gobbən. — Han a försítt se mä panno o kóka opp tom där äddjin po tom där trí vikuna an sku badda dom. To trí vikur va útgodda, so tänd gobbən en natt éld po bastun o bränd opp un. Om moron to foltji vakna, so jikk dom ti bastun o sí, hur e sku stå til mä gobbən. Han spragg to omkrigg éldn o skrék o va ýr o rópa po jölp o sá, at an jyst ha fott äddjin kläkt, o nu brann dom opp. Som an hadd äddjin oppätna, so hadd an igga ana råd, än ti tänd éld po bastun. To foltji komd, so va an ýr o vild o sku i éldn som honon äftər tjykkliggana, to dom ä i fára, so dom modist holl i an.

---

342. Šyømansflikkans svár.

(Sjundby i Sjundeå).

De va ién šyømann, som fría ti ién flikka, o dær so vild an ännu träffa henna, innan an sku riésa, men nu slapp an int opp i land miéran. So skikka an ién kár opp mä ién hälsnigg, o nær an kombər inn, so säjjər an: „Ién flíti hälsnigg fruån den du ful viét, du viét välan vemm, guv-afton!“ säjjər han. — Dær svarar hun: „Nær dom stuå, som nu guå; nær dom dyo, som nu leva; nær linnə brýts o talln blír bár, o tú uti hórnə gál, so do kombər ja, Gu-välsinnər!“ — So svara hun o lova koma klokkan tvuå po nattn, do dörnar sku stäggas, o folki sovər, o bórdə ä bárt, o bórsdúkin hópvikin.

343. Den stóra kitiln.

(Tusby).

De va äin stórər kitil äin gogg po äitt skip, o dær kóka ärtrəna i bottnə, nær dom kóka mát. Do mostist de vara fläiri, fläiri túsn ota mannskapə ti øsa út ota kitiln, o nær dom øst út de från kitiln, so bläi dær en holma, o den kallas ti Víta Moran.

344. Dom tvuå gisällənа.

(Palmgård i Sjundeå).

De va ién gogg tvuå gisällər, som sku guå út o vandra i værdən. Ién tíd gikk dom tisammans, men sién sku dom skiljas uåt, o dom vandra do vár o ién uåt sitt holl. Äftər mogga uår ruåkast dom ijänn, o do sku dom ti birätta uåt varann, va dom hadd sítt. Den iéna tala, at han po iétt ställə suå iétt tokot stórt kuålhivu, at iétt hundra fämti mann kund skýla säj fyr räggnə. „Jasuå“, sá den andər, „ja va o po iétt ställə o arbita po ién stóran kitil, tokon en hundra fämti mann va o arbita po an, o hamarslágin hyordist int ändo imillan dom“. — „No, va sku dom göra mä ién tokon kitil?“ fruåga uåtər den andər. — „Dom sku ful dærí kóka de stóra kuålhivu, som du tala omm, kan ja tró“, sá uåtər den andər.

345. De stóra kålhyvu.

(Ingå).

En gogg väkst i Iggo itt so stórt kålhyvu, at šú sóknars folk ha vært se undan rägn bara undər tom övra bládən. Senn to dom tó opp e o sku kók e, so modist dom skaff se en stór tjitil. Int mindər än fämm hundra koparslágarər börja to jöra den dær tjitiln. Tom bódd so logkt ifrån varandər, at den éna int kund hora júdə o smällana från den andras hamarə.

---

346. Den briéda hattn.

(Palmgård i Sjundeå).

Förr i værdən fans hær ién gubbə, som hadd tokon briédan hatt, at nær de räggna, so komd fuårən o stäld säj ikrigg gubbən, nær an dika i træsuåkorn, o skýld säj undi hattkarmana. Dær so fór an ti stán ién gogg o hadd hattn puå säj. Nær an komd ti tulln, so slapp an int iginun, tullpórtn va för smál för an, o han modist lämma hattn sin útanfyri tulln. Sién va dom o stjál hattn uå an, o gubbən fikk fara hönstjýv himm tibáka.

---

347. Den dova gubbən.

(Helsinge).

De va én gogg én dovər gubbə, som sku fara ti stán o sölja ägg. Undi vægin so fundéra han på, va folki sku säjja o so va han šölv sku svara. „Jó“, ména han; „först so frægar dom väl, va ja hár ti sölja, o do ska ja säjja: 'Ägg'. Senn so frægar dom väl va tjogi kostar, o do ska ja säjja: 'Fämti kopék'. Senn so vil dom väl prúta memmäj; men do ska ja säjja: 'De bjod dom ot mäj dær himma räi, men ja sku hí o få mér'“. — So komd han framm ti stán, o dær va gínast én kár o vild handla me honon. „Gu-dá!“ sá kárn. — „Ägg“, sá gubbən. — „Va hár du i byttona?“ sá kárn. — „Fämti kopék“, sá gubbən. — „Du prátar, jysom du sku vila há strýk“, sá kárn. — „De bjod dom ot mäj dær himma räi; men ja sku hí o få mér“, sá gubbən.

---

348. „Gu-dá!“ — „Ykskaft“.

(Helsinge).

De va én gogg én bóndə, som va so døv, at han int hørd jyst nogo als. Én dá stó gubbən po vébakkan o tölgd po sitt ykskaft. Do så han én ryttarə koma rídandist, o so tägkt han för säj šölv, va han sku há ti säjja. „Jó“, tykt han, „förstafrömst ska han nu väl hälsa på mäj, o do ska ja säjja: 'Gúd välsignər!' O so ska han väl há réda på va ja lagar, o do ska ja säjja: 'Ykskaft'. Senn frægar han väl hur logkt de ska blí, o do ska ja säjja: 'Jämsme kvistn'. So vil han väl vita hur logkt de ä ti nästa gäskivargård, o do ska ja säjja: 'Fämmfjærndəlsvæg'. So vil han väl låna märrn min, men do ska ja säjja, at hun fola i går o at ja däför int får rída šölv på henna hällər. När han int får märrn, so vil han väl há ékstokkin vår, o do ska ja säjja: 'Den liggər opp po land o ä sprukki o hár två hål i bottnə'. So bér han väl, at ja ska vísa honon vægin ti brón, o do ska ja säjja: 'Vægin går dí övər bakkan, me den ska ni fara'“. — Undi tídn hann ryttarn ända framm ti bón. So börja hunn o skälla på honon. Do sá ryttarn: „Hút hunn!“ — „Gúd välsignər!“ sá gubbən. — „De va mäj én underli mäniša“, tägkt ryttarn o, när han fikk hunn ti blí tyst, so hälsa han: „Gu-dá!“ — „Ykskaft“, sá bón. — „De kan du stikk i rävən på däj“, sá ryttarn, som bläi arg. — „Jämsme kvistn“, sá bón. — „Ja trór, at fán rídər däj, bóndə“, sá ryttarn o bläi ännu argarə. — „Fämmfjærndəlsvæg“, sá gubbən. — När int de bläi nogo réda me gubbən, so sá ryttarn: „Hár du líka tóki gumma, som du ä šölv?“ — „Hun fola i går, o däför får ja int rída på henna šölv hällər“, sá gubbən. — „Ä dótran din himma do?“ sá ryttarn senn. — „Hun liggər opp po land o ä sprukki o hár två hål i bottnə“, sá bón. — „Drá o hälsiggland, gubbə!“ sá ryttarn förarga, när han int fikk nogo väsklit[1] svár å bón. — „Vægin går dí övər bakkan, me den ska ni fara“, sá gubbən. — O me de biskédə fikk ryttarn fara sin væg.

---

349. Uppåt o nidər o allstáns vidər.

(Pärnå).

En påsknatt låg en bondedräng på lafven i badstugan, då värdinnan inträdde och tog fram sitt smörjehorn. Sedan hon smort sig, tog hon en ugnskvast, „äin svipu“, satte sig grensle på den och red

[1] Förnuftigt.

ut genom skorstenen, sägande: „Uppåt o nidər, o injinstáns vidər!" — Och så for hon. Men drängen, som kantänka ville följa med, gjorde på samma sätt, som han sett värdinnan göra, men när han skulle fara ut genom skorstenen, kom han af misstag att säga: „Uppåt o nidər, o allstáns vidər!" — Följden däraf blef, att drängen hela natten måste dansa upp och ner i skorstenen, slående hufvudet i hvarje sten, som fans. När det blef morgon och hanen gol, föll han ner därifrån, och aldrig mer ville den drängen fara till Blåkulla.

---

350. Käriggin mót strömmən.

(Helsinge).

De va én gogg én gubbə, som hadd én so rýslit énvís kärigg, at hun allti gjórd tvärt imót va gubbən hennas vild, at hun sku göra, o allti sá tvärt imót va gubbən sá. Én gogg so sku dom po kalás, o muggi[1], de sku dom há messäj, kan du förstå. O nær dom so sku gé säj i væg, so sá gubbən ot käriggin: „Du får nu bära muggi". — „Næi du", sá käriggin, „de ä jyst *de* ja int gör"; o so tóist dom én stund om de, men ti sista slútə modist gubbən gé messäj o tá muggi o bära de šölv, o so lá dom i væg. Nær dom hadd gott én bít, so komd dom ti én ägg, som va nyss slajji, för sí de va den tídn po årə, vét ja. „De hær ä væl slajji", sá gubbən ot käriggin. — „Næi du, de ä klippi", sá käriggin. — „Igga, de ä slajji, de sír man ju", sá gubbən. — „Vist int, sír du int, at de ä klippi", sá käriggin. — Men do tég gubbən, för sí han vist nó, at de int va vært o munnhuggas me henna. O so gikk dom. Nær dom nu hadd gott én stund, so komd dom ti én å, o dær va én spogg, som dom sku övər. „Trill nu int í", sá gubbən ot käriggin, nær hun va mitt po spoggin. — „Jó, sidu, de ä jyst *de* ja gör", sá käriggin, o so dampa hun i ån. — „Men du stikkər väl opp huvu ändo", sá gubbən. — „Næi, int sidu, de ä jyst de, ja int gör", sá hun, o so stakk hun nér huvu, men so läggi som gubbən kund sí henna, so stakk hun opp den éna hann o klift me figgrəna, för hun sku ännu há sin ménigg framm, at äggin va klippi; o sima mót strömmən, de gjórd hun, för allti sku hun göra o säjja tvärt imót i alltigg. O dær bläi käriggin i ån, men gubbən — han gikk po kaláə o va glád, at han hadd blivi å me sin kärigg.

[1] Förning.

351. Giftərmål förr i værdn.

(Helsinge).

Förr i værdn gikk dom ti körkan, nær dom sku gift säj, o fár gikk do fyri o sá: „Mín dótro vil mannas“. — „Fárs órdəna sannas“, sa flikkan. — O po de sättə gikk dom ikrigg i körkan opp o nér me goggin. Nu hadd brúdn äin knívskído o den, som do vild há henna, so hadd'n äin knív, som passa ett skídon, o han fikk do henna.

352. Hur Bämbølə fikk namm.

(Esbo).

Förr hadd int alla ställ namm. O so va de o mä Bämbolə. Nær folki do fundäira hur dom sku få nogo namm ot býin, so sá äin, at dom sku äilda ún o kasta äin livandist kalv dí í o hora va han sku säjj, so sku dom väl få namm ot býin sin. Dom gjórd so o. Nær kalvən kom inn i häita ún, so börja han böula o lét: „bäm-bäm-bolə“. — Nær dom fikk hora de, so sá dom, at býin sku häita Bämbolə, to kalvən böula so, o so fikk an o häita.

353. Hur bämbøliggana sådd salt.

(Esbo).

He va äin gogg i Bämbolə som dom sådd åkorn mä salt, för dom tródd se to få äin gó skord. To dom ha sått, so harva dom näir saltə mä harvon. Tom börja harva från kantrəna. To dom kom ti mittu å stykki vild dom int låta hästn tramp näir saltə, to dom slúta ti harva, mä he dom sku läida bort an. Tom jórd to äin bår, o otta mann bar bort hästn. Om hostn va åkorn biväkst mä bara gúla blómor. Tom smaka to på dom o tykt: „To blómona gér smák, so blír skordn snárt færdigər.“

354. Om bämbliggauas gräsmaskin.

(Helsinge).

De va äin bóndə, som räist ti stán. Om nattn va'n o sló gräs ot hästn sin o glömd skärun ett säj i åkorn, ällər om an nu lämma'n, de väit ja int. So komd äin ota bämbliggana dí om moron, o nær

an så skärun, so tródd'n, at de va gräsmaskin. Han gikk do ti dom andər grannana o bá dom koma ti jölp, at an sku fá bort'n, „annos so ätər den opp alt, budi råg o alt, den ha redan äti so myki ikrigg säj“, sá an. — Do sokt dom ot säj alla päkkar senn, at dom sku kuna kor bort'n, men dom va i början rädda för'n o vild int våga gå på'n. So va de äin, som va dristigər o spragg til o sló'n me pakkin. Skärun stussa opp o flöug den andər om nakkan. Den tridi sá: „Si du po fán, som spriggər po folk“, o spragg til o sku knykk bort'n, o dær skár'n halsn á den andər. — Dær fikk gräsmaskin ligga senn, iggin våga gå o rora'n. So komd den sama kárn frán stán, som add lämma'n dær, o stó o sá på dom, va dom sku göra. So fræga dom å'n, om han vist nogon råd, hur dom sku fá den dær gräsmaskin fråm åkorn, dom sku bitála'n brá för de. „Vi ska försoka på“, sa han, o so tó an äin säkk o hold munn ypi, o so kara dom me logga stávrar skärun i säkkin, o han fikk äin stór bilonigg, för at an tó bort äigi skärun sin fråm åkorn.

355. Bämbliggana som sku drá træ ikull.

(Södrik by i Esbo).

Förr i værdn nær int folki hadd nogo ti hugg me, so brúka dom drá trænana ikull. Äin gogg senn so four bämbliggana ti skougin ett véd. Dær fikk dom int træ ikull. So gikk gambəl Sisn opp i træskatan, o dom andər band räipə om nakkan hannis o börja drá ti få træ ikull. Dær drou dom nakkan á'n. Nu va e kalt om vintərn, o dær band dom huvu på ijänn o kord himm'n o lämma'n ti sit po bakkan i köldn, o do hadd huvu frusi fast po nýtt. So gikk värdinnan út o så'n po bakkan o sá: „Kva sitər tu hær, ska tu int lag inn däj o ät böunväliggin?“ o va o torva té'n, o dær slou'n huvu ota gubbən sin andər færd. — So tolloga va bämbliggana förr i værdn.

356. När bämboliggana fór o hugga véd.

(Esbo).

Äin gogg to bämboliggana fór ti skógin, so fald äin yksan sin po vægin. To dom andra karana kom o sá yksan, sá dom „Dæt ha grannən lämma sin yksə“. o so kasta tom o sina yksar di, for dom va so äinoga. — To dom kom ti skógin o sku hugga véd, so sá dom äin gräinogər tall. Tom la to sin kar ma hyvu millan tallgrännona för ti fá tom frán varandər o [illegible] ikull. To dom bud grannona, so

To

fór hyvu åv kárn. Tom lá'n to po slädan o kørd himm'n. Hustrun hansis kom o bá an o äta. Som an int igga svara, so sló un an äin ørfíl, so hyvu full näir. Hun lá to äin brännvinsagkarə frammför an o laga hästn po vægin ot stán o fór šölv mæ. To dom kom inn i stán, so fræga folki: „Va kostar brännvinskannon?" — To dom int fi svár, so gáv dom an äin ørfíl, so hyvu trilla näir. To börja gumman skríka, o to bläi dom förskräkta o rädda o gáv'n äin stór summa päggar, bara un sku va tyst o tíga.

357. Bämbøliggana som drägkt kräfton.

(Esbo).

Äin gogg träffa bämbøliggana ti hitta äin kräfto, som räisandə hadd tappa po vægin, to dom ha fari ti stán. Bämbøliggana vist igga va e sku va för slá. Senn to äin åv dom tó i kräfton, so klift un til mä klónana om figgrana hansəs. „Ajj, sí, de ä äin skräddarə!" tykt dom, o so ford dom himm kräfton. Tom tó nu framm äin häil væv o lá kräfton på den. To kräfton kræla o gikk, so klift un mä klónana o bämbøliggana skar äftər. Po de sättə klift dom sundər vævən sin. To e gikk so tókot, so sku dom drägk skräddarn o ford an ti šonn o stakk an i vattnə. Som kräfton kom i vattnə, so flaksa un po šärtn, o so fór un mä äin hiskəli fárt. Tom tägkt to, at skräddarn sku pínas o sá: „De va rätt åt däj!"

358. Hur bämbøliggana kóka grøt.

(Esbo).

Äin ann gogg kom bämbøliggana från kvárn, o so kørd äin åv dom inn po äitt träsk. To grannana så he, so tägkt dom an sku börja kók grøtn. Tom fór to alla tí ikrigg honon po ísn o börja ror omm i vaki. O när int grøtn börja blí igga stadigarə, so häld dom alla šú — dom va šú po den kvárnräison — sitt mjöl tí i träski o rørd omm. Men hur dom senn rørd, so plumsa äin åv karana näir i vattnə. To trødd tom andər, at an sku far näir o smaka. Som an drøgd so läggi — han kom igga mäir opp, han drøgkna tí —, so tägkt tom andər, at an sku ät opp alt grøtn för dom, o so fór dom näir den äina äftər den andra i vaki. O dí bläi dom alla. Bara den šúndi, som igga ídist fara näir i vaki, för han trødd, at tí int sku blí igga grøt ot honon mäir, han slapp himm, han, o tala omm sákin, o å honon hørd ja de o.

359. Hur bömboliggana sima i línlandə.

(Helsinge).

De va én gogg šú bömboliggar, som sku far o sí ikrigg säj i værdn. Men dom hadd int förstond ti hollas po lansvægin, útan dom traska övər bo åkrar o äggar. O so komd dom ti ett stórt línland, som stó i full blumm o svajja för blästn. Dær bläi bömboliggana o stå o himmla säj[1], för dom int vist va de va. Öftər én stund sá den klyftigasta å dom alla: „Vét ni va?“ — „Näjj, hur sku vi de vita!“ sá dom andra. — „Jó, de ä hávə“, sá han. — „Já, so ä de“, tykt dom. — So bläi dom i nýa fundérniggar hur dom sku slippa övər hávə. Öftər én stund sá ijänn den klyftigasta å dom alla: „Vét ni va?“ — „Näjj, hur sku vi de vita!“ sá dom andra. — „Vi ska tá o sima övər de“, tykt han. — „Já, so ska vi göra“, tykt dom andra. — O so lá dom säj nér po maga, o so krop dom po händər o föttər ginun línlandə. Men när dom komd övər ti andra sídan, so börja dom undras, om dom va alla älljər om nogon hadd drugkna po vægin. Int för at dom nu jyst sakna nogon, men de kund nu ändo vara rólit ti va sækər po sákin. Hur dom senn rådsló o fundéra, so sá ijänn den klyftigasta å dom alla öftər én stund: „Vét ni va?“ — „Näjj, hur sku vi de vita!“ sá dom andra. — „Vi ska tá o räkkna öftər“, tykt han. — „Já, so ska vi göra“, tykt dom. — O so va dær först én, som räkkna: „Én, två, trí, fýra, fämm, säks“. — Läggər komd int han. So räkkna én ann: „Én, två, trí, fýra, fämm, säks“. — Läggər komd int han hällər. So räkkna dom allihóp: „Én, två, trí, fýra, fämm, säks“. — Men dom komd igga läggər; för sí, han som räkkna, han glömd allti bort säj šölv. So stó dom dær ijänn o undrast o vist int hoko som hadd drugkna, när dom int sakna nogon. De vist dom bara, at én va bort, för šú va dom, när dom fór himmifrån, o nu fikk dom int, at dom va bara säks, när dom räkkna. När dom hadd fundéra én stund, so sá den klyftigasta å dom alla ijänn: „Vét ni va?“ — „Näjj, hur sku vi de vita!“ sá dom andra. — „Jó“, sá han, „nu ska vi alla tá o stoppa våra näsor i min smörask[2], o so ska vi räkn grópana“, sá han, „so får vi sí hur mogga vi riktit ä“. — „Já, so ska vi göra“, tykt dom andra. — O so va dom o stoppa näsona i hans smörask, den éna öftər den andra. Men hur de senn óhapast[3], so komd två ti stoppa sina näsor i sama gróp, o när dom do räkkna grópana, so bläi de int mér än säks hällər. O do va dom sækra på, at én hadd drugkna. O dær går dom šú bömboliggana ännu i denna dá o sokər öftər den šundə.

---

[1] Förundra sig, förvåna sig. [2] I varianter heter det: „nu ska vi alla tá o stoppa våra näsor hær i lérdiki“ eller „i den hær kókákan“ o. s. v. [3] Misslyckades, olyckades.

360. Om dragoun som hadd tuppən mässäj ti körkan.

(Esbo).

De va äin dragoun, som igga kund läsa, o han va myki räddər för spok. Nær'n four júlmoron ti körkan, so tou'n tuppən mässäj po hästryggin. Nær'n kóm äitt stykki po vægin, so flöig tuppən bort, o do våga'n int far läggər. So kom de äin härrə åkandist, o do fræga'n ota honon: „Ha et sítt tuppon min, ha et sítt tuppon min?" — „Fán a ja sítt din tuppo", sá härrn o four sin væg. — Dær bläi an i mörknə útan tuppə o våga int far ti körkan, o tuppən four ot skougin, vart den four.

---

361. Gumman me önskniggana sína.

(Säfträsk i Liljendal).

He va äin spunagumma. Hun djikk äin gaggo ti šöl härvona sína ti vatji. So sku hun šöl émbarə sett i vatji o, o so fikk hun äin djäddo yty émbarə sett. So sá djäddon åt ena: „Tjæra mór släpp me löus, so ska ni få önsk idər trí tigg". — „Jó", sá gumman, „bara ja får, at alt, som ä vått när vår, he ska aldər blí slút; o alt, kva ja tár í me héndrən, ska blí so lagkt, som ja bara orkar tøg e; o he, som ja slår ti, so ska he djínast brista". — So tykt gumman, en he sku va brá, för nær hun sku få äin vatudruppo innə, so sku hun aldər blí slút; o sku hun få se äin blåntotta, so sku han aldər blí slút; o so sá hun: „Nær ja nu får äin vidaknobb, so bihøvər ja igga slå til bara äin gaggo, so ä han å djínast". — No to sku gumman fræs näsan senn, nærsom han aldər bläi torrər, útan allti va våtər. Nær hun to dró ifrån näsan senn, so bläi han so lagg, som hun räkt me armən. So sku hun snýt hällər slå å mót bäinə o so brast he å djínast. So bläi hun ligg tær o slapp int úr flättjin, o so tykt hun, ba hun sku blí frískər åtər, so sku hun släpp djäddon bort útan önskniggar. So bläi hun frískər åtər. — Men so händ he, nær hun djikk häim, so sá bisin åt ena: „Kvar ha tu vari so ländji?" — So sá hun to, en hun ha vari tí i frästəlsə för äin djäddo o havi bäinə å o alt ihóp. O so händ he se, en gumman åtər äin áron gaggo djikk yvy äin spagg, o so full hun yty o va po væg ti drogkna. Tær so komd djäddon tær o sá: „Tetta ha du buda önsk de, to nær du fikk önsk de, en du int sku ha drogkna". — So sá gumman: „Nu sku ja önsk he, en ja sku slipp upp tibáka, en ja int sku drogkna". — O so jälft djäddon henna, o so bläi te sátjin slút.

---

362. Vi trí tjärggar.

(Ålkila i Ingå).

En gogg fór trí finska tjärggar út o lær se svänsko. So lærd den éna se ti säjj: „Vi trí tjärggar". — Den andra åtər kund læra se rént säjj: „För so mytji päggar", o den tridi: „So sær dom alla". — Senn so händ e se, to dom jikk itt styttji væg, at dom mott en pojtji. So fræga dom ot han: „Vart ska tu gå?" — Pojtjin svara int indjintigg, útan fór sin væg o tjärggana vandra sin færd. So komd dær en kár, som sló ijæl pojtjin o tó päggana å an. Pojtjin börja skríka, o tjärggana spragg tibák o sí vemm som skräik, o so va den dær pojtjin do, som dom tala mæ. Men to ha han fari sin væg, som ha tátt päggana å pojtjin o sló ijæl honon. So komd dær en annan kár, som sá: „Vemm ha slajji ijæl pojtjin". — So sku den första å tjärggana svara po svänsko, o so sá un: „Vi trí tjärggar". — „Vaför ha ni jórt så?" fræga kárn vídarə. — „För so mytji päggar", svara den andər o komd framm mä va svänsko un kund. — „He får ni lída föri", tykt kárn. — „So sær dom alla", sá hun, den tridi gummon.

---

363. Gubbən som lå ägg.

(Ingå).

He va en gogg en torparə, som várt år bitála skattn sin ti härrgåln mä bara hönsuggar. Várt år gáv an hundra styttjin uggar. Tom va allti duktiga o stóra. Frún som tó imót dom, börja ti slút fundéra, hur e komd til, at torparn allti hadd störrə o duktigarə hönsuggar än andra. „Ja liggər tom šölv", svara han. — „Noh, vil du int kom ti oss o ligg ot me o?" fræga frún. — „Jó", svara gobbən o tykt: „Ja liggər tjugu tjåg ägg po en gogg, men ja ska ha varmt o gó mátstát o bäst so ä e ti réd til po bastulavan". — To gobbən komd, so hadd dom alt færdit ot an po bastulavan. Tí hämta dom ot an tjugu tjåg po en gogg. „Ja ska väll ligga trí vikur som en hono", tykt gobbən. — Han a försítt se mä panno o kóka opp tom där äddjin po tom där trí vikuna an sku badda dom. To trí vikur va útgodda, so tänd gobbən en natt éld po bastun o bränd opp un. Om moron to foltji vakna, so jikk dom ti bastun o sí, hur e sku stå til mä gobbən. Han spragg to omkrigg éldn o skrék o va ýr o rópa po jölp o sá, at an jyst ha fott äddjin kläkt, o nu brann dom opp. Som an hadd äddjin oppätna, so hadd an igga ana rád, än ti tänd éld po bastun. To foltji komd, so va an ýr o vild o sku i éldn som honon äftər tjykkliggana, to dom ä i fára, so dom modist holl i an.

364. Liva häldər dø.

(Långland i Ingå skärgård).

He va en gogg en gummo, som hadd en kuddo. So tykt un, at un sku vila slakt un, förän un sku dø, o ät opp un. För ti fo vita, nær un sku dø, so sku un gå ti skódjin o fræga. Hun jikk o ti skódjin. To un komd tí, so rópa un: „Ska ja liva häldər ska ja dø?“ — „Dø“, tykt un at e svara. Hun fór to himm o slakta kuddon o spara å tjytə so mytji un tykt, at un sku bihøva ti få tjisto ot se, om e nu senn sku tjopas häldər jöras; he som bläi övər åt un opp. To kuddon bläi oppäti, o hun igga börja dø, so börja un grubbla o práta mä alla tjärggar o sá: „Igga väit ja nu, om ja ska liva häldər dø“. — „Gå ti skódjin o fræga, om tu ska dø häldər liva“, tykt tom. — O he tykt gummon o sku va klókast, o so fór un ti skódjin åtər o rópa: „Ska ja dø häldər ska ja liva?“ — „Liva“, svara e i skódjin. — O gummon livər änn o grubblar övər he, som hun hord so i mist första goggon.

---

365. Bonden som en gång satt såsom nämdeman i tinget.

(Bondby i Karis).

Det var en gång en bonde, som kom att sitta som nämdeman i tinget, emedan en af nämden var jäfvig. När han sedan kom hem från tinget, sade han åt sin hustru: „Bädd ot me po bórdə, ja ä öjd nu“. — Gumman gjorde, som mannen ville och bäddade åt honom på bordet. Följande morgon kom deras granne till dem och frågade: „Ä ussbónn imma?“ — „Jó“, svarade värdinnan och sade: „Va so gó o stíg i kamarn“. — Grannen öppnade dörren, men när han såg, att någon låg på bordet, vardt han häpen och drog sig tillbaka. „Stíg inn, grannə, fast ja liggər po bórdə, ja a blivi lítə öjd nu, so får ja ligg po bórdə“, sade husbonden.

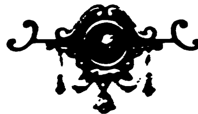
366. Den full-lærda Lárs.

(Karis).

De va en gogg en bónnpojtji, som bläi šikkagər ti skóla ti Skára. To an a vari dær en tíd, so tykt an, at läsas bläi svårt. So komd an imm. Nær an komd imm, so fråga módron ot an: „Vafför kommər tu nu imm?“ — „Ja ä full-lærd, nu får ni bädd ot me po

bórdə" — si härrar o förnæma djästər lá po bórdə. — Un jórd so. Do hossbónn komd imm, so fræga an, vemm de va, som lá po bórdə. „De ä Lárs: an a komi imm från skólan o an sær, at an ä full-lærd". — Om moron, do pojtjin vakna, so fræga fádran: „Lárs, för va a du komi imm?" — „Ja ä full-lærd", svara pojtjin. — Fádran fråga to: „No, va ä Skára po latin?" — „Skaribus", svara pojtjin. — „No, va ä tjärra po latin?" fråga gobbən vidarə. — „Tjärribus", sa pojtjin. — „No, va ä äst[1] po latin?" fråga gobbən vidarə. — „Ästibus", svara pojtjin. — Do sá fádran: „Men nu spännər ja ästibus för tjärribus o tjør de tibáka ti Skaribus", o so jórd an o.

[1] Häst.

Anmärkningar.

Vid flertalet af de sagor skolläraren Cajander publicerat i „Album utgifvet af Nyländingar, IV“ saknas uppgift om orten, där sagan upptecknats. Jag har då (se sagorna 16, 41, 69, 86, 94, 164, 165, 189, 190, 191, 192 och 193) angifvit den ort, där jag själf hört en liknande saga, samt genom ett ? gifvit min osäkerhet angående rätta uppteckningsorten tillkänna. Likaså saknas uppgift om orten vid några sagor i de lindströmska och wefvarska samlingarna. Med ledning af närmast föregående och efterföljande saga i manuskriptsamlingen har jag då utsatt orten och genom ett ? tillkännagifvit, att ortangifningen är en gissning af mig.

De ändringar af manuskripten jag gjort äro följande:

a) I den cajanderska samlingen äro nr 9 (alb. sidd. 127—128), 16 (alb. sidd. 125—126), 165 (alb. sid. 141), 190 (alb. sid. 152) och 193 (alb. sid. 147) af mig obetydligt ändrade. I sagan 164 äro de två första raderna, i sag. 189 den prosaiska inledningen af mig. I alla dessa fall har jag ändrat med ledning af berättelser, som jag själf hört bland folket.

I sagan 170 har dialekten rättats af folkskoleläraren K. Frejborg.

b) I den wefvarska samlingen hafva följande afvikelser från manuskriptet gjorts:

Nr 19. Under denna nummer har jag sammanfört två skilda uppteckningar: en från Karis och en från Ingå. Den förre, som sträkker sig från sagans början till *svara un* (rad. 11 å sid. 17), har af doc. Vendell öfverflyttats till Ingå-mål. Vid sammanslagningen utströks slutet, hvilket var af följande lydelse (Wefvars egen ortografi): „Un fick to hen vaker brónsklænigg, somn lá hundər trætjóla to un komd imm. Hi tjörkan so märkt prinsn hat hen hóvánlit vaker dám va i tjörkan. Som an komd imm, so reiv an sunder den dær Kråksnäkka elder trætjólan o to fanns Káriu a bronsklænindjiu hunder. Som an så e so svimna an, för an tjänd håtər bruden sín. Senn so blei tom jifta“.

I stället för detta insatte jag uppteckningen från Ingå, som sträkker sig från *Hun* (rad. 11 å sid. 17) till slutet af sagan.

Nr 172. Det för själfva sagan främmande och anständigheten sårande slutet har af mig bortlämnats.

Nr 195. Sagan är i de wefvarska samlingarna (utan utsättande af ort) upptecknad på en obestämbar dialekt. Jag har hört den i Helsinge, och därför angifvit denna socken såsom dess hemort, återgifvit den på socknens dialekt samt i någon mån ändrat själfva uppteckningen.

Sagorna 252 och 277 (från Kyrkslätt) samt 330 (från Karis) äro nedskrifna på dialekt. Uppteckningens bristfälliga skick har dock tvungit mig att återgifva dem på högsvenska.

N:r 124. Å sid. 155 finnes anmärkt: „Slutet är påtagligen fördärfvadt". Genom jämförelse med nr 14 B (Konungasonen och prinsessan Singorra) i „Svenska folksagor och äfventyr, utgifna af G. O. Hyltén-Cavallius och G. Stephens, Stockholm 1844", vinner man stöd för denna åsikt. Ville man med ledning däraf uppkonstruera en afslutning, blefve den af ungefär följande lydelse: (sid. 155 rad. 7) Hun fór sist ti den bódo, vartifrån pojtjin va himma, som va mä un po räison . . . To un fræga äftər klædər, so kasta *bókhollarn* nér hila pakkon. Hun tjoft o fræga prísə. „He kostar indjintigg, bara ja får koma äin tímo ti jumfrun i natt". — „He tåls, fast hila nattən; tu får koma klokkon älva", svara flikkon. — Tom komd allihópa. To den första komd, so sá flikkon: „He ä toko mód po vår sído, at drá spjäldə opp, to man kombər til en kvinno". — Han dró opp spjäldə, o he räkt hila nattən. Klokkon tíə komd den andər. Flikkon sá to ot han: „He ä po vår sído en tokon séd, at man läsər 'Fádər vår' först, nær man kombər til en kvinno". — So fikk han jör he hila nattən. Nær den tridi komd, so sá un åt han: „Vår séd ä, at tá fast dörn". — So fikk han jöra he ti moron. Om morin so släft un bort tom allisammans . . . *De skämdes nu och tykte sig hafva föga heder af sin färd. Emellertid rustade pojken till bröllop med sin nya brud. En dag, när de voro ute och åkte, kommo de till stugan, där hans förra brud bodde. Då vordo hästarne bångstyriga, bröto af tistelstången och slogo sönder vagnen. Nu blef öfverläggning, huru de skulle komma hem igen. Då sade bokhållaren: „Nog vet jag hvar vi kunde få en ny tistelstång. I denna koja bor en flicka. Om hon vill låna oss spjällstången, är jag viss, att den duger till vagnstistel". — Då sade den andre bokhållaren, som också råkade vara där: „Nog vet jag huru vi skola laga vagnen. Om flickan ville låna oss sin stugudörr, är jag viss, att den passar". — Som nu intet annat stod att göra, skickade de bud till flickan och begärde att få låna spjällstången och stugudörren. Hon samtykte härtill gärna, likväl med vilkor, att hon skulle få vara med på bröllopet, hvilket äfven lofvades. Sedan vagnen blifvit lagad med spjällstången och stugudörren, foro bruden och brudgummen hem. När bröllopsdagen var inne, klädde flickan sig i en silkeskjortel, prydde sig med dyrbara smycken och gick till bröllopsgården. Där*

förundrade sig alla öfver hennes dyrbara klädedräkt och smycken och togo henne för att vara en prinsessa, och vid matbordet aktade de alla på hvad hon skulle företaga sig. När det lidit en stund tog hon fram två dufvor och en liten ask. I asken voro tre sädeskorn. Dem kastade hon på golfvet åt dufvorna. Genast tog hanen alla tre kornen och lämnade intet åt honan. Då slog flickan honom med handen och sade: „Fy dig, som så förglömmer din maka!“ — När pojken hörde dessa ord, kände han igen sin rätta brud och mindes all den trohet och huldhet hon visat honom. Han sprang upp ifrån bordet, tog henne i sin famn och sade, att hon skulle blifva hans hustru. Detta väkte stor uppståndelse i salen, och alla gästerna sågo med undran på hvarandra. Då berättade pojken alt, som händt honom, ända ifrån den dagen han förde bort de främmande hästarne, och huru den unga flickan hela tiden hjälpt honom. Därefter blef den andra bruden återskickad till sin fader med all möjlig hedersbevisning. Men pojken, han gifte sig med sin första brud, och bröllopet, det räkte väl i sju dagar, ifall de inte fira det alt ännu.

I sagan från Snappertuna (nr 20) och i de 14 första sagorna från Karis (nr 18, 26, 37, 43, 59, 70, 110, 119, 140, 141, 174, 199, 212 och 225) hafva de wefvarska manuskripten vid utsättande och bortkastande af *h* i början af ord noggrant följts, men i alla återstående sagor på Karis-mål har doc. Vendell rättat uppteckningarna äfven i detta afseende.

c) I de lindströmska samlingarna är sagan 21 den enda, som af mig ändrats. Jag har här gjort *tre* omflyttningar af satser, ändrat raderna 31—33 å sid. 20 och raderna 1—5 å sidan 21.

Nr 216. Å sid. 255 har jag anmärkt, att sista satsen är fördärfvad, emedan den icke harmonierar med det öfriga, utan ger sagan ett altför oväntadt slut. I Helsinge berättar man, att riddar Blåskägg, då han hemförde sin unga hustru, reste med henne genom *sju* kyrksocknar och att han gick in i alla kyrkor vid vägen och åt lik. När han dröjde så länge i den sjunde kyrkan, så gick hans hustru och såg in genom nyckelhålet. Då hon såg, hvad han förehade, fann hon, att han icke var någon riktig människa, och intogs af fruktan för sin man och önskade, att giftermålet skulle varit ogjordt, men visade sig, dock glad och oförskräkt. När de kommo till hans hem, så var där fullt upp af allting. Men Blåskägg hölls aldrig hemma. I stället fick hon alla dagar främmande, och alltid var det någon af hennes gamla bekanta, tykte hon. Alla frågade henne huru hon mådde och hvad hon tykte om sin man. Men hon sade åt ingen. Slutligen fick hon äfven besök af sin mor, och då började hon berätta, att hon icke trifdes bra alls, emedan hon fått en man, som åt lik. „Och så äter jag upp dig med!“ röt Blåskägg då — för det var han, som besökt

henne under alla olika skepnader — och högg tag i henne och åt upp henne.

Då berättaren kommer till: „Och så äter“ o. s. v., så vänder han sig helt hastigt emot åhöraren och griper tag i honom. Sagan får sålunda en afslutning, som mycket bättre stämmer öfverens med Blåskäggs uppträdande i kyrkorna än den å sid. 255 meddelade.

d) Angående mina egna samlingar anser jag nödigt meddela, att de flesta sagor i dem upptecknats stenografiskt efter det muntliga föredraget och sedan ord för ord utskrifvits ur stenogrammen. Endast några få äro upptecknade ur minnet, då berättaren icke kunnat förmås att förtälja något, så länge jag suttit med pennan i hand.

I de fyra första sagorna från Liljendal (nr 30, 65, 66 och 211) har det i östre delen af Nyland så vanliga ʉ icke kommit till användning. Om detta härrör af bristande uppmärksamhet hos hr V. Mårtenson, som granskat konseptuppteckningen, eller hos mig, som renskrifvit sagorna, eller om här icke föreligger något fel alls, utan frånvaran af ʉ beror på individuella egenheter i uttalet, kan jag i närvarande stund icke afgöra, emedan de för närmare 10 år sedan af hr Mårtenson granskade konseptmanuskripten för länge sedan blifvit förstörda.

Beträffande sagorna från Pyttis är att anmärka, det 25 stycken, nämligen 1, 34, 52, 81, 103, 105, 161, 167, 182, 200, 201, 202, 203, 204, 206, 209, 285, 306, 310, 313, 314, 315, 320, 335 och 336, år 1877 upptecknades i skilda delar af socknen på ett språk, som ligger på gränsen mellan högsvenska och folkmål, och att desamma år 1879 öfverflyttades till Pyttismål af den då närmare 80 år gamle inhysesmannen Henrik Viala från Väster-Kvarnby. I de öfriga sagorna på Pyttismål, hvilka alla berättades af barn, försökte jag, så noggrant det med stenografisk skrift var möjligt, återgifva hvarje berättares uttal. Att fel, oaktadt den största omsorg, kunnat insmyga sig är jag den förste att erkänna, men jag tröstar mig med det gamla ordstäfvet: „*Flest frumsmið stendr til bóta*“.

Red.

Rättelser.

Sid.	$16^{23, 27}$ 39^{15}	står:	níe	läs:	níə
„	16^{43}	„	Nej	„	Näjj
„	17^{32}	„	gikk	„	jikk
I sag.	31	„	tu, du	„	tu, du
„	31, 128, 169	„	fán	„	fánn
Sid.	42^{12}	„	man	„	mann
„	47^{13}	„	toíst	„	tóist
„	53^{12}	„	bäidist	„	bäiddist
„	73^{16}, 119^{27}, 139^{5}, 149^{14}, 290^{40}, 309^{1}	„	Guds	„	Guts
„	73^{30}	„	daksjúšə	„	daksjúsə
„	$85^{17, 18}$	„	son	„	šon
I sag.	105	„	studənt	„	studänt
„	151, 158 och 160	„	än	„	en
Sid.	273^{25}	„	slote	„	slot
„	301^{9}	„	fast i'n	„	fast'n
„	301^{32}	„	sín	„	senn
I sag.	240	„	hiskili	„	hískili
Sid.	302^{11}	„	säli	„	sälj
„	302^{37}	„	sist	„	síst
„	312^{13}	„	ø	„	o
„	$342^{11, 19}$	„	solldàt	„	solldat
„	$348^{21, 35}$	„	bakètt	„	bàkett

I interpunktionen finnas visserligen fel, som ej bero på handskrifterna, men jag öfverlämnar åt läsaren själf att rätta dessa. Likaså uppmanas den med allmogemålen förtrogne att själf rätta de på bristfällig uppteckning beroende språkliga felaktigheterna.

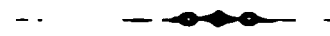
Innehållsförteckning.

II Flocken. Sagor af kristligt-mytiskt innehåll ... 125—192.

III Flocken. Djursagor 193—228.

IV Flocken. Åfventyr

V Flocken. Skämtesagor ..... 367—439.

III Flocken. Djursagor 193—228.

IV Flocken. Åfventyr 229—366.

V Flocken. Skämtesagor 367—439.

3 2044 009 773 342

